SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na póčce a pola dowěrnika 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. abo 17,20 Kč. Wuc. a čišć. Smoterjec knihiščerňa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tsbele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifu. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin“ je pola Nürnbergskej Ľwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowkam čłoweho znjezbožeňja z 1000 hr. — hdyž zemrje abo hdyž je wón za Ľwjenja dospołnje běduy. Kóžde znjezbožeňje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranieny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Sejerne znjezbožeňja dyrbja so barwy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisanje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdyž a hdyž wozjewja.

Čisło (Nr.) 1 — Budyšin — Wutoru 2. januara 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Nowolětny postrow sakskeho kněžerstwa

Sakšiš ludowi towaršojo!

Lěto rozsudźenja a dobyća je ke kónc.

S hordosću a dźakownosću žiwjerimy tutón pomjat. my wotrěšł wojowanja wo byće a njebyće Němskeje, w kotrymž je sakši lud žiwojnu winowatosć činił kajkuli druhi němšti šplah.

Mužojo, kotrymž je wjednistwo krajneho knježerstwa poručene, strowja žiwojich ludowych towaršchow a ponowja w tutej žiwjatnežnej hodźinje wuznaće chmane je samolwitosće k žiwojemu ludej a žiwojemu wjednikej.

Hobrje pečatki pischemenjenja němskeho dźěła dałwa. ju nam z dożerpliwym dowěrjenjom do pischodka do nowe. ho Réa stupić. Lud, kiž je so tajkeho wuczišćenja smjsće. nja a jenajkeje wole chmany wopokazał, žiwoj dóst. też dale mischtrowaći rosumi.

Ludowi towaršojo! Jano pschijomne rjanecwidźerstwo njeńmě nam dźenża ani hewak w tunich kmach wobnowjenja wuhlad falschowaći. Ale runje cjeńkeje nadawkow, kiž psched nami leža, dałwa nam mój k skutku, k dorjeńenjeju winowatosćow w spratwnym žhromadnym dźěle.

Mjenujcy a wukonjerje, we wjeselej mužiłej dźiwjerimje sjednoćeni, kročmy, pschedwidźiwšej wopominajo, naschonu poćajenja napischeco. We jenajkej kreći i nom. skimi bratrowskimi splahanišć njeńemy thorhoj dopředka, **k jenemu wotkńknjenemu kónc.**

K krónowanju skutka naschoho wuńwokadjerja, naschoho wjednika Adolfa Hitlera!

ſ Killinger,
miništerski president.

Nowolětny postrow němskeho bohota a župneho wjednika Mutschmanna

Župny wjednik němšti bohet Martin Mutschmann je ſcjehowaje namelnjenje wudał:

Moji towaršejo strony! K ſpoćajkej dotheho lěta na zjawſkoſjalistiſkeje nowelizije strony wschitich žiwojich ju huwojowarjow a dźakuju ſo jim, kiž mi w letach naſcheho bdźenja wo nowy ſtat žiwern a njeńeceńenje k ruki ſtejeche. Njeńdźemy do nowoho lěta ſ dźerżenimi wjerjeni, ale cjimimy to ſ jańnej a ſtrowej mańu, **ſo kaž wſchitke lěta dotal nam nazionalſozialištam niczo druhe hacj wojowanje njepſchinjeſe, kotrež je element naſcheho žiwjenja.** We wojowanju žmy ſo narodźili a narośli. Wojowanje je naſche mozy ſkrućiło, kiž buchu cjim wjeſelje, cjim wjeſelje běchu nadawki, kiž nam wołład ſtajeſche. Tej nowe lěto pſchinjeſe wuhoſeć tajkich nadawkow. Je dokonjerej budźe jenoż potom móżno, hdyž žmy doſpołnje ſ duchom nazionalſoziališma napjelnjeni, hdyž žmy najpołledniſcheho ludowego towaršcha ſarjadowali do jeneje a jenicjeje frenty, kotruž dyrbi němšti lud tworić. Potom hałke ſo ſmut dokonja, kiž žmy ſapeżeli.

Naſche wojowanje w nowym lěće budźe ſo najprjedy pſchecźiwo bjezdźelnoſći měrić. Hdyž je Piſchewinjena, padnje ſ njej wſchu huſenjſtwo, ſ kotreho ſo ſańdźene lěta lud ſahubjaſy marſiſtiſkuſć žiwjeſche. K tutemu wojowanju kiž je hódne najſlepſchich mozow, namelnjamy wſchitkich žiwojich towaršchow ſtrony, woſčakuje, ſo kaž ſtajnje pſchi wuwjedźenju wſelkich nadawkow žiwoje najlepſche dadźa. Tuto napominanje pak ſo też na wſchitkich ludowych towaršchow měri. Pſchetoż w tutym walkim wojowanju njeńožemy žanoho parowaći, njech je dźeſedawaſ abo dźeſobjerjeř, dźełaćjeř ruki abo hłowy, njemjeſtnik abo rataſ.

S hordym dobyćenjenjom i mámy ſo dźerżeć, ſo je w ſańdźenych wojowańſkich lětach łožu ſ. pſchijatnoſću činił. **We nowym wojowańſtwie kaž ſo kóżdy hiſcze bole žiwoju winowatosću** čini ſ, ſtejeſi wodźo a w nuzy na ſtrażi ſtaći, ſo ſo wear ſtata, kotrejož fundament twarimy, njeby pſchetorhnjeł. To žmy winowaći ni; jenoż wjednikej, kiž je nam to dopołnjenja winowa. ſ najlepſchim pſchikładom, mi jenoż newenuu ſo

bodu, ćeſeſe a ſozialnoje prawdoſeſe, ale też tym, kotriž ſu ſa tutón nowy ſtat žiwoju krej pſchekeli.

Tuta ſioja winowatoſć dyrbi nam w nowym leće wojowanja ſ měridłom naſcheho ſadjerżenja być. Nowy ſtat je dopjelnjenje lětſtotki ſtarego žedjenja němſkeho ludu, kiž ſo pod Bismarkom we žiwojich ſpłahach ſjednoći, pod Adolfom Hitlerom ſo narod ſta. Tyrći naſcha hordoſć być, ſo do najlepſchich naroda ſłuſeć. To możemy jenoż dożerpeć, hdyž woſtanjemy wojowarje, kiž detak bohnu. S tutym ſłubjenjom dźemy do nowoho lěta, kiž ſudźe po naſchej woli lěto ſpora ſa lud a wotejnu.

Martin Mutſchmann,
župny wjednik a němſti bohet.

Nowolětnej wozjewjeni woborneje mocy

Němſti preſident [illegible]

Na kónc
wſchitkim pſ
ſwoje najw
djakom a ſ
nowšam ſwo
ta, w połnu
w njewuſnatarn

Němſti woborny [illegible]

Minifemu wóſtu
lěta ſwoje najwurſchenſchim
rjem naroda bać, naład
kotremuż je ſandźene lěto
dźiże, wodźi we waſ wuſo
je ſtarymi wojerſkimi pocjinkami, kiž je ſako herſkawo wulkeje tradicije pſchepiſali.

Dr. Goebbels k nowemu lětu

Němſti propagandowy minister dr. Goebbels ſylweſterſki wjeſelor pſchez wſchitke němſke radia rěčeſche. Wón najprjedy na wulke pſchemjenjenja w Němſkej w lěće 1933

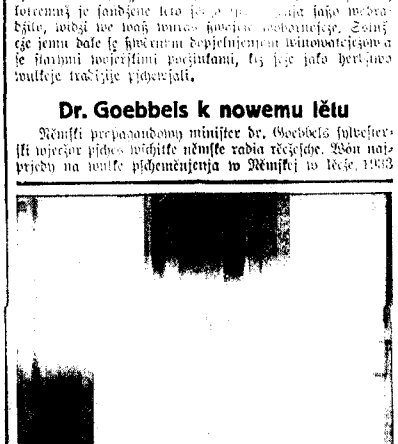

Barlinſke wohnjdleſtwo pſched waknami němſke kanzlije, ſo by wjednikej ſwoje nowoletne ſhjeopſcheca wupraſiło.

pokaſa a rjekny, ſo tuto lěto do ſtawiſnow pſchenđże jako lěto ſ 2000-lětneje nuſy poſtajeneho němſkeho naroda. Po rozpominanju dożpěteho pokaſa minister na nowe dźeła, kiž pſched nami leža. Dożpěte ma ſo kruće dźerżeć. Towaršchoſeje ſuda, kotraž je ſo tak wołoſiwanja hódnje ſapoćała, njeńmě jenoż ſjeń krótkeho ćaſa być. [illegible] dyrbi ſtajnje jako nadobna roſćahłoſeć w ludźe [illegible]. S njeje dobywamy mój k pſchewjerjenju cjeńſkich [illegible] mužojow a k nowym nadźehanj pſchećiwo bjeſdźelnoſći nałěcu. Politiſky je ſa naſ nowe lěto k organiſ[illegible] twórjenja němſkeho ſtata. Nazionalſoziališmuſ[illegible] kruće wobſtima, Lud a narod ſtejitaj na krutym [illegible] jana mój ſpěta jej rozdźelić ani roſterbać njemože.

Financowanje žónskeje dźěłoweje służby

Dźěłowcho minifera, kotraž je w [illegible] nanjerom a finanſowym minif[illegible] nje pěſtiła wuſaw ſa wołkſ[illegible] njeſłužbowcjow 1. januara 19[illegible] nje němſkeje žónſkeje dźěłoweje naſtawanja w němſkej dźěłowej ſ[illegible] ſ němſkim ſtatnym ſwjaſkom reſo[illegible]

Hospodarſke zrěčenje z Hollandſke ſo podpiſało

Holland[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ſo ſu ſo ſwjetu w[illegible] ratifika[illegible] [illegible] němſke-holland. ſkim hoſpoſ[illegible] ſwjeſnym[illegible] [illegible] ſu ſo 27. hrjeſ[illegible] leje 1933 [illegible] nje dow[illegible]

Njeměrna nowolětna nóc we Winie

Samjeſ[illegible] na Stefanſkej ho[illegible] [illegible] kotrejž we Winie trochu ſłab[illegible] [illegible] kotrejž wjedro nje[illegible] [illegible] Cjim hiſtoriſche pak běchu [illegible] [illegible] [illegible]

...ehorunja na liščjuch żelesnje gardy stejesche. Tež ...nego redaktora mowiu „Calendarni“, Ricisora Cri... ...ju sajeli. Policijoi ko tež poradśi, druhego nadpadnika, ...enta Belmacia lepicz. Pśchi swojim pschejschchowanju ...y won, so njesłuchł njewobsamnje. Jako je so żelesna ...da rozpuschcita, ju jeho sajeli. Tehdom je śebi ſ pschejschelomaj wotmoślił, so chje ministerskeho presidenta stżowarcz.

S Bukaresta so powe, so so cżelo samordowaneho ministerskeho presidenta do Bukaresta pschiwjese, hdyż budże wulke statne pokhowanje.

*

Pschedwczerjschi rumunski minister za rosnuczowanje Anglcze a je so ja ministerskeho presidenta pontjenowaſ. Wón hdyżcze ſchcesu rano w 4 hodź. w Sinaji pschijachu wotpokłoż, jako jenur kral Carol faśionalstwo pschepoda. Rano 7 hodź. wrócił so jasno do Bukaresta a dop. w 10 hodź. feidże so prenja ministerska rada pod jeho pschedsydstwom.

Wobiehnjeński staw w Argentinskej

W Argentinskej bjesche poslednje dny k sbożkaśiśim njeneram dochło. Na to je knjeżerstwo na wschelake krajne dźele wobeshnjeńśi staw polożiło. Politiska nayjatorjej bé jara żuno. Knjeżerstwo pak je ſ knjesom nad wobhiejnojeńcami.

Pschi sbożkarskich njeneŕach je 30 wożabow wo żiwjenje pschijschło, każ so ſ argentinskeho hlowneho mésta Buenos Aires powé. Sbożki nałschkarachu radikalni, kotśi ju pschiwiżowarsjo prjedsydschego argentinskeho presidenta Irigoyena. Sbożki wudrachu w nekotrych mésłach nadobo. W Santa Fé wobhadżichu sbożkarjo pólsu a policije. Tola so sim njeporadźi, policajske direktżije a druhe hlowne twarjenja wobhadżéch. Knjeżerstwo ſbożkarjam a hrajerjam a bombe... ...schesu. W provinzy Santa Fé je nétk... ...wschitk knjeżenu.

Wulke wjesele w Japanskej

Pjatk rano so po zyłej Japanskej wulke żiwjedźenje wjeżelośće japoscachu, dokelż je so kżesćijanski mandżelskoj trónski nasledník narodźił. W trałowatym hrodże so dźeschu po starym nałożku mjeno da. S dnyom 1/12 hodź. po japanskim cżasu so mjeno trónskeho herdży wozweni. Wón rėka Akihito Tsuyu No Miya. Mjeno rėka ... żene nėhdże „Sćehowań rozwołeżeneje dobroty“. Hlowne mésto krajnejsche so ſ horkojemi. Banki a ... nje bėchu samknjene. Jako łódże psched morskim ... ſalut sćelachu, wunjeczechu 1zhaju Japanzow, kotśi ... so w Hitiya-parku zhromadźili, se zahorjenjom hłam... ... kżesćijska zwójba.

Ze Serbow

W Budyschinje, 2. januara 1934.

— **Wo wiedrje.** Dźenja rano we 8 hodź. barometer 750, hygrometer 2, najnischa temperatura w nozu 0. — Wuhlady na mało pschemėnjaze wjedro. — Psches zyłu sfriedźnu Europu cżehnje so wyschina, kotraż wot Azoriskich kupow hacź do Rusleje dohaha. Njeje pak hischcże k wujaznjenju njeba dóschło. Swjetscha we wobhadnu zimuhi wyschšny kutżawoste wjedra knjeży. Mamy sa to, so fo też za pschichodne dny wjedro wasnje njepschemėnt. — Nutżje frjedna ftónczło 8,03 hodź. fhadża a so pop. w 4,06 hodź. thowe. Mésacżk fhadża nutże wjecżor w 6,46 hodź. a khowa so dop. w 9,37 hodźin.

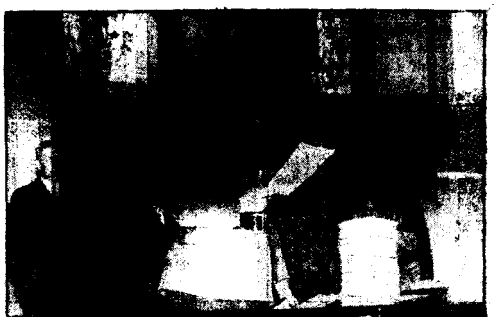

Cżehnjenje druheje loterije sa wobšłaranje dźeła.

Nėmikołatny pokładnik nazionalsojialistiskeje stronu Schwarz pschi narėczi, kotruż pschi składnoschi wotewrjenja cżehnjenja druheje pjenjeżnje loterije sa wobšłaranje dźeła w Minchowje dźerjesche. S tutej loterlju żu so nėktere milijony hriwnow sa wojowanje pschećiwo bjesdźelokżi pschihotowałe. Na mésacżnych namėsnich a dróhach khodża tele dwe sdżeri muzjo a pschedawaju lejm sa tutu loteriju. Kożdy ludowy towaršch so napomina, so by lejm kupował a ſ tym so wołójenju bjesdźelokżje pschinoschował.

Předźenak

Jo pusche, hdże też Jo Mschajenje a Mitsr lėża wotsenu. Mjeschi Jsrea je Jo wże wuzeje Pucże je dołuż. Pschedźemał bżjo dawnu cża żiwośći pschećelżelow. Taj njech tola pschicżahaju. Kożdy dostanje lėża porcżek we 10 np. knjeżu, potajlim sa 50 np.

Wulki rózk abo januar

Sażo symy prėsk nowego lėta **pschejżiwpił.** Stejimy ...jażo w prėnim mėsacu lėta, **w januaru,** kiż ma swoje mjeno po r... ...ńskim Januaru. ... bóh mejesk... ...wobłeżał. Jena khłaba ... na to, ...pominyło, druhe mój... ...łożene, do ... a. Też my symy w ... ju khłabowa ... je ras na stare lėta, ... jemje prajił ... u zhobow żiwojej woch... ...kożili, do ... ...o lėta. Też **nėtkle khłacże** ...**nami leży.** — Ja... ...we **wulki rózk** ...najhonjenju najsow... ...nożaj lėta. ... powschitkownje ... ...jeje trutkojeń! **Wulki rózk** je mėse... ...jo ludzom żiwj... minje. Ratał njen... ...buj ma wumė... ...ganeho, ...jażnego dźeła japo... ...khwali-li so dejs... ...chża a ruba. Nasche lube żeny jeżi po **hodźach** ſ ... ſ ...ſ ...ſtedrėnjom cżaſ **muzielujeja. A** dźeńi nj... ...o symy ...neho wjedra na cżeżiwym powerżje psche... ...a pós... ...ich hrajtanju symy njecżuja. We wulkim ...u nėtk... ...dny sażo pschihoteraju, **wobydże** wjecżor to borzy pytnje ...; **rano wschak je zwopredża khłacże** dołho cżma. **To** ...**ja na konzu mejaja** ju **dny** hjom **wjele** dźesche a ...**ndźija na** blisze nałeżo **żo** ſ pschihoteraznym świetłom **żiwi**

*

S **Budeżez. (Slawnische powęschje.)** Do mandżelstwa zupichu **Alfons Pohl,** żelesokżer i Nowowa ja Adelu Hana Minzarjez, kontoristku ſ Hojniz. — Karla Alfons Rudi Tietze, ...ar i **Hornjeje** Kina ſ **Friedl** Elsa Schmankez, t... ſ **Hornjeje** Hórki. **Wilhelm** Kurt Neumann, żel... **pomozny** wahkhodny asistent ſ Budeżez i Emmu **Gruhlig,** domjazej dźowki ſ Budeżez. — Ra... ...e so njemandżelska holza. — Baumerka je Helen... ...ina Winklerowa, rodź. Sa hrodnikez, mandżels... ...narja ſ Budeżez.

S **Kamjenje** pola Radworja. **Żyle na konzu** fu... ...reho lėta bischcże je **smjerć jwérneho weteŕerarja** „Serbskich Nowin“ jadła. **Wón je 15 lėt dołho** jwé... ...ru jwoje „Serbske Nowiny“ cżitał. **Swérny cżitar Jan Donat bu 61 lėt 11 mėż. 12 dnjow. Pohrjeb** bu... ...dże jutże frjedu dop. w **9** hodź. w Radworju. Njech namaka cżichi ... ...w domownej semi.

S **Barta.** ...eju wożow jsmjeje pomoz... w **Barthim** ...ſ jswójbam pomhasche. **Pó** ...schitke pożabane wėzy. **Hi** ...je NSzonske sjednoczen... ...ſ Hrodżistim zonstim to... ...jwuporjedsało. **Wschitkim** ...tam so wutrobuje djatkujemy. So ...jnum dźele wobras dostali, wo... ...Potrobnym dari so: 15 muża... ...20 jonjazym toichlow, 34 dźecżazych ...porow nohajzow, 52 porow schłyppferow ...odnich khołowow, 12 porow mużazych ...ich khołowow, 11 kabatow, 29 jonjazych drastow, 7 ...kujow, 5 spodnich futnjow, 4 bluzy, 6 jonjazych tha...

Daniel w lawowej jamje

10] (Pokrocżowanje.)

S krótkimi słowami rospowėda jej Daniel wschc, kak bėsche so zabłudźił, k Hrajnohej so dowjedł a tam pschedowacż dyrbjał. Jeho macż je strachom nimale do womorcy padnu, jako tole wschc słyschi. Na to wona wschc rospowėda, kak je wona jeho podarmo patorzżu wocżakowała, kak je so je zyłstkom na kolenomaj k Bohu lubemu Knjezej wołała wo pomoz a wobarnowanje sa njeho. Powėdaschе też, kak we Młodoſławjach so wschitzy nastrożichu, jako Daniel njepschihbże a zyła wjeſ so wuda, jeho pytacż, dokelż hinak njemėnjachu, hacż so je Daniel nėhdże **w śnėży** so zabłudźił abo Hrajnohej do ruki padnył. Toho dla też wosyhnoſcż so hi... ...jom ſ tym sabjera, Hrajnohu a jeho chłopzom popadnyć. Daniel pohladny na **żiwojeho** pschewodżerja pschi tutych słowach a rubjeżnik rosumi jeho, jako by cżitał ſ jeho wocżow: „Pożłuchaj, jow so wo wachu łożu jedna!“

Rubjeżnik so podżakowa sa wjecżeŕ a wotendże. A **hdyż bé** dyrbjał ſ Danielom k macżeri thwatacż, to hakle nėtko je wschej mozu thwatasche k Hrajnohej, so **by** jemu sjewił, so je wo wyschnoſcż na hoitiwje ja nim. ...dże w nozy pschinjeże Hrajnoły tule powėżcż a ...h błischcże, hacż symne ranje sażuwita, bėsche Hraj... ...se **żwojimi** chłopzami precż ſe **żwojeho** borka. Da ...mużo... ...chita nju, so dyrbja so rożeńcż a sażo ...je so żeńcż. Jich wobydlenje bė we ...anicżene, so nichtó njesamójesche ...chtó bydlił. Hdyż sebi Hrajnoha wobhlada, hacż je wschc tak spato... ...żanoho źłeda njemóże namatacż, ...n k śmjerczi sażudżeny bischcże ...oloko schije jeżi. „Schto dha ...a sa nami hoitiwu djerża? ...poślach popadnjeneho na ...otpokucżił!“ zahrima

Hrajnoha na njeho a sjewi jemu dale, jehto jim hrozy a hdże maju so rożeńcż.

Też tutón bėsche **hórzy** cżeknył a hdyż bėsche so wyschnoſcż też tam dobyła, — namaka Hrajnohowe hnėzdo prózdne. Tute hórske ptacżki bėchu ſ cżasom wuleżałe.

3. Sajo hodź.

Nekotre lėta po tym, so bėsche so tole stało, bėchu so minyłe. Nasch Daniel bėsche nėtko ſ faraŕom we Młodoſławjach. Jeho predowaŕ **na** żiwotim kmjertnym łożu sawoſtaji zyłej **to** poruczeńcżiwo, so dyrbja jebi Daniela sa dul... ...wuſwolicż. Tomu cżehu łóżdy derje jnaješche jako dobreho żyna a ... ...predarja.

Jeho luba macż jemu pr... ...a hojpodarjeńcżo wje... djesche. Tak bėschtaj hroma... ...aj — żhożewnu żyn a **żhożewnischa** macż.

Ale jejna żwérna mac... ...jośna też, jo k polnemu żhożu jejneho ... ...chto ſtuſche... ſtże, schtoż wona żiwojemu d... ...nojeńcże. To bė żwérna a pėtna towarſch...

Tohodla huſczíſcho wo t... ...ſ nasdała, ſ Danielom rėczesche. Dan... ...pschecżiwne. Ale pschecżo jej woimolwi: ...łejże hijże... cże, moja luba macżi!“ Mi... ...n huſczíſche, hacż ſnadź nuſne bėsche, k ſ... ...ej khodżuche, nemu khodżeſche, so by jeh... ...ojpi w tym a tamnym. Po prawom pe... ...ho ſchwarna djowka Małka do wocżow ... ...łpje pra... jene: do wutrobu by dobyła ...

Schtó dha też chżuſche ſo ... ...ołcżi ka każ worjeſcht, rjana, dj... ...iejnej wócżay dwé lubośnje ſwérża ...iraha hama dobrota. A Małcży bé... ...aniel jedyn tydżeń njebe pola nich ...dało, jako njebu jeho hżom dołhy ...To bėsche też Daniel pytnył a ſo... ...prje... do ſwojej macżerzy wutrobu a jej ſjewi, so dże rady wo Marżynu r... ...rożeńcż. Wona bé ſ tym jara ſpokojom a jemu wobt... ...re, so jeho janu druhu njemóże ja pschihodnu... ...dać, a so ſbożowna jimaj rada ...ſnie wacże... ...ucżi ſwjenja da.

... ...Daniel ku knjezej ſu... ...je ſwojej lubej ma... ...nawożenja.

... ...ſujſod je ſwojej ...ńcko Danielowej ...chodnu dźowku po... ...ju pkakſche a wob... ...ej dźeſcż.

... ...ſu tej hnydom we ...postajili. Tak ſo ...Daniel knjezu lubu ...ndżelſtu dom wjeſcż.

... ...jetachu tydżenje a ...łodej knjeni jaraczu, ...ſ runje bėchu bižom ...ociahnutſe, — jimaj ...to ſcżewaſche.

... ...Daniel ſbożowny we ...o rjanje jej k Boże... ...bėsche hijom poſoje, ...nétko, dałoko wot ...tupicż, ſ cżimj ſo ...jej wobradźiſ?

... ...ſche, ſo je tak ſaby... ...ſchtaj ...ſ wot ſ... I. To ...bé ſa n... ...ujſ. ...bé na ...ta nje... ...namała ...je ſo ...ej ſtra... ...jeho ...Tak ...wjeſcżor. ...wón njem... ...ałacż Małku ſwjeże ...aym wobrac, ...tyła

...ſcżehuje.)

hatow, 14 dźećzących khabatow, 18 mužatzych a dźećzanych zupow a hišchcże wjele dźećzejeje, mužatzeje a žonjatzeje drasty. Nimo teho dari Drožďišťske žónske towarstwo sa **wótry Stanezu**, Běłu Horu, Wotrzu a Njeswačidło **wschelaku mužatzu**, zonjatzu a dźećzatzu drastu. Schelaka **starośćz a nuza** pola potrěbnych je žo pschepytała a **někotrejkuli** hodowne pschecze je žo **dopjelnili**.

Rosdźeli je hišchcże 9½ zentnarja muki a 1 zentner rora. **Wožebje wulke** wjesele knjeseše, jako žo pjeli dźećzom **schepohodachu**. Wschitkim dariczelam a roznikam žo hišchcże **ras** dźatkujemy. Tuch pak, kiž jo je **z boka** steja, **prožymy**, so buchu žo w pschichodże i symkej pomotz žoba **wobdźelili**, a na wulkim dźesczenu wjednika žobu pomhali.

S **Barta**. Kaj lońdże lěto, wuhotowa też tele lěto hi dźeń hodow Bartiše turnarske towarstwo wetlerej hodźenzu dźiwadłowy wjeczor. Rengerske adło „Wo cześćz a žboža“ žo pschewjedźe a namaiwy pschikleš. Němske reje łończichu wjeczor. Cżiłu osdut zwjedźenja pschipokaja žo symkej pomotz. — ilka Hitlerjka **młodźina** wuhotowa **pjatk** do **hód** we dźitz hošćenzu **adwentišt** zwjedźeni w Rakojdach, kiž je bliščich hodow **dla** jara **zlabje wopytany**. S wulkrózu a luboscu **běchu** zebi hólzy **rjany programm** cwili. — W **bohatym** porjedźe **pschedwjedźechu** žo hišchelake spěwy, **pschednóšći** a dźiwadło. Narędże dapschałachu, so je też w naschej młodźinje duch nowcho cźasa a so ſ tutoje **młodźiny** dobri towarschojo a wojowarjo sa **wótrzny kraj wurozin**.

S **Klukscha**. Cżeżka srudoba je zwójbu tudomneho kujesa fararja Kschižanka potrjechiła. Saldźeny pjatk wjeczor je jeje **nadźijepołny** žywn, **młody** wuczeř, na motorskim kolom ſ Rakez **domoj** jedžo, pola Neweje Wsy **pola** Rakez **cżeżko** snjeshožił. Ludźo jeho bjes wjedomja pschi **kole** leżo **namakachu**. Najskerje je jeho **nězta njemóz wobjała, dokelž** běsche hišchcże **spytał kolo** sastajicz. Pschi tym **pak** je tak strašchnje padnył, so je schi **nop pukngł**. Snjeshóženeho **dowjesechu do mějschanskeje** khorownje w Budyschinje, hdźež bórzy na žwoje cżeżke **rany wudychа**. Jeho cżełko **žo** jutrje **krjedu** pop. ½3 hodź. na Klukschanskim pohrjebnischczu **połkowa**. Starschimaj žo **wutrobne** žobuželenje ſ **blišku** a daloka **pschiwobrocża**.

S **Bukez**. (Wérowanje wotkrjeżneho wjednika Reltera w naschej historiſkej **zyrkwi**.) Tjeczi **dźeń hodow** běsche **wérowanje wokrjeżneho wjednika** Reitera ſ Lubija je **žwojej** mandźelskej **rodźenej** Benadźiz ſ Cżornowa w naschej historiſkej **zyrkwi**. Nóhdże 120 **hamtarjow**, 120 SA-muži, **lětadłowy** wudyr, motorski wudyr a jěchaſski wudyr kaj też Hitlerta młodźina a žwjask **namórnych** hołzow **běchu** žo do spalera sešikowali. Jěchaſski wudyr **pschewodźeſche młodźeju mandźelskeju wot** Nowych Koporz hač do zurkwje. Pod zynkami **posawuwasche** ho **chóra** pod wjednistwom žwojeho dirigenta wjedła **powołańskeje** schule a wjednika Bukez**anskeje** wotrjada **nazionalsozialistiſkeje** strony knjesa Keřka, stupi **adony** twažny cźah do Božeho doma. Pod jasnuż**ba** hołodźejskojwnym schtomom wérowasche žwjazke knjes faraŕ Fischer ſ Lubija. Swoju rěcź **wasche** na žłowa „Wschitko schtoż je wot Boha narodźene, pschewinje zwět. S wutrobnymi žłowami rěkeše duchowny k młodźenej mandźelskimaj. Po kěrluschomaj „Wo dobrym paſturju“ a „Jeju prjedy dźi“, kiž **posawuschli** chór pjetasche, je žwjałoczenje **zwerzowaschtej**. Po pschepodaczu Biblije pjetasche Gröblerez **spała** ſ Lubija a na pschećelach knjes Kolějan ſ Bukez **kražnje** žwjatočne hłožu. Po wérowanju **wupraschachu** žo młodźenej mandźelskimaj wschelake **dožo**ženja. Tutón dźeń młodźenej mandźelskimaj w stajnym **dopomnjeczu** wostanje.

S **Lukſa**. Luſczanſzy gmejnšy zajaupjerjo wujwoliu žiwnoſcerja Mitterleina za Luſczanſkeho wjeſnjanſtu.

S **Kulowa**. Młody muž ſpyta patorżiju wjeczor **schi** kupowanju zigarow a schotolady wobthodnika je **zarymi** 20hriwnowſkimi pjenjesami ſ léta 1918 ſjebacz. **Wobthodnik** widżeſche, so jeho ſjebacz ſpyta. Hnydom **ał** mjedźy pachoł cźekny a wotjaži nakupjene wězy ſe — Jara dobry wožuſchi dźiwchu tudomne hoſpody **hodam** napjeż. S pschibjerkami k pjeczenju běchu bo**jacże** ſaſtarane. Jako cźęſto k pjekarjej pschinjeſechu, **wróżachu**, ſo je jimaj młynk rjanu muku pſchedał. Rě**kowy** chléb ſ kołbaſu też hubjenje njeſłodźi!

S **Mužałowa**. Tudomnej poliziji žo poradźi, njeſerjow Wingera, Fehmanna a Henniga jaſecz. **nich** tukaja, ſo žu hišchcże wjchelake paduſchiſtwa we **ownych** wězach ſłuczili. Wulki dźeł kradnjenych wězow **chu** žo wobkradnjenym wróczicz.

Z Łužicy

Se **Salomja** n. Spr. W jeſe bydlenju w Sakomju (land) ſaldźeny ſchtwórit dopołdnja **70lětneho** awſchcheho blidarſkeho mišchtra A. wobweſmjeneho **rkachu**. Wón běſche ſam ruku na žo ſłożił. Cżeſe na njeſahojomnu thorośćz a běſche do cźeſtich **ew** ſkradnył.

S **Lubanja**. (Schulowinſke njeſbožo ſ ſmjertnym **wom**.) Druhi dźeń hodow wuhotowa hołowjerſkeſtwo ſ Langenáſa pola Maſcheho Nowego Mějſa **un**. Pschi hańbje padże pschi hladkoſći tłóz. Pschi **ło** ſ jeho tſełby wutſeł pulcheż. Skutka tſoch njeſ**wonje** autowého wjednika Ruſchweja ſ Langenóła do **ego** wutrobnja. Wón na wotkrawjenz bórzy wumrě. cźełło žo do jeho **bydlenja** pschewjeſe. Morjeny **ſche** 30 lět ſtary a wot **ony**.

Sakskeje a dalšich krajow

S **Michnja**. (Mordarjamo na 16lětnej hołzu.) **ł** wopołdnja 2¼12 hodź. namaka policija pschi pó**cże** ſady Janſkeje ſchule cźęſko 16lětneje volontarki **měſchczańſkeho dźiwadła Lótzy Merkelez. Hołzu je měchi**

Za našim horliwcom Pawołom Křesčijanom Kližanom

Spodźiwne ſu Boże puczе,
Nam tak cźęſko ſrozumliwe,
Kiž my mamy khodźicz tu.
Wjeſſe, radoſcź ſaidże ruczе,
W wócźkach ſyłzy bołoſcźiwe
W trótkim cźaſu naſtanu.

To też móje ſ naſhonjenja —
W Sserbach ſnata, wobluбjena —
Sswójba faraŕ Kschižanez
We dnjach ſtyſknoh' wurudźenja
S horjom cźęſtym potrjeſchena
Sawěrnje też dźenja rjeż.

Hdyż jich drohi njeboczicżli
Sswjn a bratr lubowany
Nałże ſmjertnje ſnjeſhożił.
Dom ſwój ſtrowy wopuſchcźi
Mudrycha na ſtraſchne rany
'Jno ſa króttke hodźinli!

Mnohi luby Sserb ſo dźeli
Dźenża ſobu do ſrudoby,
Kiž Maſ potrjechiła je.
Wſchě, kiž ſmy joh' rady měli,
Prajimy Wam wot **wutroby**
Naſche ſobuželenje!

Pschikładny nam Sserb **wón** běſche
Sswój lud pſche wſcho **lubowaſche**
Sa njón ſo món horjeſche.
Sdźerżeż nam jón pomhacź **chaſche**
Khrobſe ja njón **wuſtupowaſche**!
Shubichmy joh' pſchesahe!

Tuż naſch bratſe lubowany!
Bożemje Cźi **pschiwotkamy**
Nětko ſ tutym pożłednje.
Hdyż też **ſo nam wotwołany**
Mły na Tebje ſpominamy,
Dóniż traje ſiwjenje!

Bóh Knjes we njebjeſkim raju
— To ſo wjchitzy nadźijamy —
Tajku ſwěru mytuje!
Tuż ſo w tamnym ſłóžnym kraju
— Daj Bóh — ſajże wołtdamy
To b'dże radoſcź, wjeſele!

Jurij Schewczik.

Měſcanske dźiwadło

Rubjenje Sabinjankow.

Sylwester ſahrachu tu w dźiwadle ſtoru ſnatu hru Pawoła ſ Schönthan „Rubjenje Sabinjankow“. Tutón tryſt ma hišchcże dźeſa we ſwojich ſchtyrjoch jednanjach telko žiwjenja a humora, ſo je to wo**prawdźe** radoſcź, ſo jónu ſ zyleje wutroby wuſmjeć. To réka, tak ſtraſchnje, każ titul „Rubjenje Sabinjankow“ klinczi, wěſo ta zyła wężka njeje. Jedna ſo tu wo wulkotny kłaſzicki titul hry, kotrejż je wulky mudry profeſor w tryſku napiſał. Wokolo tuteje hry, kotruż dże nětko nawjedował nětkajſeho ſławneho dźiwadła i kschežiżu wulběhnyczi, naſtanu wſchelake troſchku ſpodźiwne konſlikty. Dźiwadło w dźiwadle!

Pschedstajenje tuteje hry **běſche** wjedził A. Borchert, kiž ſam też kolu direktora dźiwadła je ſwojej drastiſkej komiku **wožiwi**, derje pschihotował **a na** wjeſnje **tempo wothłokował**. Doſtojny profeſor bě we Pawołu Skotzkim pschedstajeny. Hans Lerber, Willy Kerrau a **Mak** Grundmann laſtupuja dalſche muſzite róle a to ſe ſwuczenym žiwym waſchnjom. S **ſmjejnow** ſu **Truda** Conrad jako **ſnjeni** profeſorka a Johanna Seyffertez a Eleonora Gehnertez w **prawej** formje. Pesſednja wobjeſbe jako **lubožna** ale **wezipna** mloda mandźelſka. Wobjeſbu original bě „dźelana“ ſkuſobna knjesa profeſora Liddy Gerwig. Hłjom jeje **koſtum** mahł cźi **hušaczu** kolu nahnacź. Hra ſbudźi wulke wjeſele a **wurjadne pschihłónjacże**. Jako **wobjebite** ſnjeſterſke pſchekłacżenje bě hišchcże **małe kabaretny dodawk**, pschi kotrymż ſo **ſnate** mlode a ſtarſche mogu dźiwadła je ſpěwom a **rejemi wobdźěłichu**. **Tej tute pschedwjedźenja** žo ſ dźakom kwitowachu. —n—

Přilopk

* **Němſki kanzler dari ſwój kabat.** Dobrowólnaj diſtacżerjej běchtaj w Tietendorfie żeleźniſki cłah kombóſikoł. Mnoſaj dyrbjeſchtaj tohodła domoj běżeć. Po puczu pschešcżahnychu jeju **wschelake auta**. Wonaj ſyntaſchtaj wóſs ſaſtajicz, a jimaj žo poradźi, ſobu jeć. To běſche kanzlerowa autowa kolona. Jako pachoł auto ſaſo wopuſchcźichtej, dari jimaj kanzler ſwojej mantlej a hódnemu 5 hriwnow pjenjes. Mjes mantlomaj je jeho ſnatu trenchcoat. **Tak** kanzler potrěbnymaj wulke wjeſele wuhotowa.

Za wobſah zamołwity: A. Dučmań w Budyſchinje

Hospodarski rozhlad

Wulcy, 2. januara 1934.

Sobotu płacżeſche w Barlinje zentnar

pschenicży: 8,95—9,20 hr., rożi: 7,50—7,70 hr., jećmjenja, naležnjeho: 8—9,10 hr., wowża: 6,95—7,25 hr.

Barlinſka burſa běſche poſledni dźeń w ſtarym lěcże **chętro** żiwa. Kurſy akcijow běchu ſ dźeła njepſcheměnjene, ſ dźela chętro poſnupichu, ſ rědka žo wotdźelenjowachu. Wożebje żiwe běchu wili rentowych liſczinow.

Barliniſke żitne wulkowiki ſtare lěto mérnje a ſtajnje ſłóncżichu. Khlěbowého żita poſlicżeiche žo każ poſlednje dny. Kupzy žo też trochu namakachu. Pſchenicża mějeſche mérniſchi wiki. Sa wowſom žo **wożebje** do pſchimórſkich łóncżin napraſchowachu. Jadanja pſchedawarjow **kupzy** njemóżachu pſchezo ipokojicź. Jećmjeń mějeſche **mérne wiki**.

Płaczizny na Barlinſkich produktowych wikach.

Žito a wołjowe ſymjo po tonach abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaczizny po Zlotej hriwne.

	30. 12.	29. 12.		30. 12.	29. 12.
Pšenca	—	—	bany	15,5-18,0	16,5-18,0
rožka	—	—	wcka	—	—
jećmjeń, nal.	160-166	160 166	[illegible]ny	11,5-12,5	11, [illegible]
jećmjeń wows	—	—		—	—
kukurica	139-145	139-145		—	—
pšeń. muka	25,4 [illegible]	4 26,4		1 [illegible]	
rżana muka	21,0	22,6		10,5	
pš. wotruby	12,2	2-12,6		11,	
rżane	10,5	5-10,8		1,40	
raps	—	—	rżana ſłoma	0,5 [illegible]	[illegible]
bróch, Viktor.	40,0	45,0	pšeń.	0,5 [illegible]	[illegible]
lane ſymjo	—	—	wowsna ,	0,5 [illegible]	70
pjeniski	17,0	17,0-18,0	rżena „	0,50	[illegible]

Płaczizna za [illegible]ſoky za wupładźerja 1/9 182 184
Płaczizna za rožku za wupładźerja 145 148 150

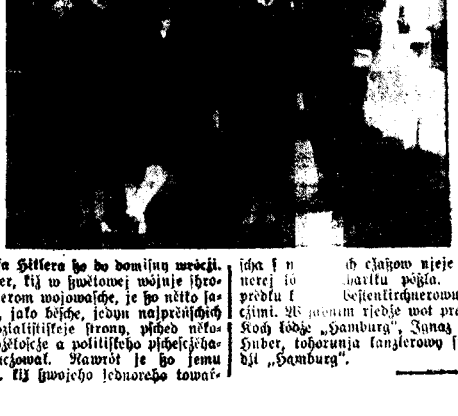

Frontiſki towařſch Adolfa Hitlera ſo do domiſny wróczi.

Jgnaz Weſtenkirchner, kiž w ſwětowej wójnje ſhromadnje ſ Adolfom Hitlerom wojowaſche, je ſo nětko ſaſo do domiſny wrócził, jako běſche, jedyn **najpréſiſchi** ſobuſtawow nazionalſozialiſtiſkeje ſtrony, pſched nékotrymi lětami dla bjesbožkoſcze a politiſkeho pſchesćehnjenja do Ameriki wupuczował. Nawrót je ſo jemu ſmóżnił, dokelž **kanzler**, kiž ſwojeho jednoreho towarſchcha ſ n[illegible]h cźaſow njeje ſapomnił. Weſtenkirchnerej ſo [illegible]arſtu pósła. Na wobrazu widźimy prědku k Weſtenkirchnerowu ſe ſwojimi tſomi dźećzimi. W jenym rjedźe wot prawizu k lěwizu, kapitan Koch łódże „Hamburg“, Jgnaz Weſtenkirchner a Joſef Huber, tohorunja kanzlerowy frontiſki towarſch na łódźi „Hamburg“.

Domizna

S Francowskeje so podawk powst, kotrež je hódny, so so thutnje respomina. W jenej Pariskej bolešni lěthe f wójny frentifi wojowak, kotrež dreje te pjeti jasperpinen firowy wojtal, ale cježku duchowna khorosć f [illegible] nadobo swoje widenje thale, njerozdźerom [illegible] swoje njeno a f wotfel pothadża. Dokelž pak [illegible] wy a dokelž njemothopomna thorosć po leta [illegible] wanja a wobkedźewanju so [illegible] njeczjesche, dyzdu musja nětkole k jeho [illegible] nothladanju dacj, kotjij drje lědyn jeho [illegible], kotrychž pak wón wjasu njeposna. Dowjedźa [illegible] tajkim do jasne-francowskeje wby, kotrež bjehe [illegible] so minule dwanesći ktonj jako rotnik wopora [illegible] so wulki djiw peda. Nothladowješi dróhi, na [illegible] kebi jako žrěso hrajkal, jasnoschowješi synk [illegible] kotrymuž bjehe wotrosł, khermm duch na njewerjacerstwo nakhanje nadobo wojnecj. Jenež po nězjim a njemjesje wón nesmjesteje a cjkawjesche jasy jsdyna. Lekarjow, tosij [illegible] jeho tak dolho w Pariji dehladowali, sawostachu. Tuchi njemóžachu žo dodźiwacj. Dopomnjesche nuza njeje drje pschezo hischcje dospolne, tola wone žo f fódrym dnjom [illegible], wón nusje sajo swoje pola wobhladźeć, a je lě [illegible] so žo skónczje dospolnje wuhoji.

[illegible] njeje najspscha wědomosć samóhla, to je dźi [illegible] waza mój domizny dokonja'a. W materialistiskej [illegible] ju ludźo, kotrjij móz domizum wusmješchowachu. [illegible] je žiwjenu mješchcjan, tam hdyž žo jenm derje [illegible] je jeho wótczina, wschitko druhe fu rěcje a [illegible]. Najchi pjedowanjej to lepje wědźachu. Te [illegible] e pola nich wuhnanjuwo jene f najcesčischich khoro [illegible] al kaž je hižo dopomnjeje na domizum spawna

[illegible] pohonjała a djelawch cjlowjekow, tak drje je [illegible] tolju f naš hižo w krownych dujach kuło saczuwał, ko [illegible] f domizniskeje pódy wuthadża, njech je wona tej [illegible] a njech žebi njede prózy k wobdźelanju jada. Khori [illegible] jeja žo hischcje njede bóle fa domizum, a schwedźe [illegible] praji: „Doma samo jesny žebu powhaju, [illegible] frowozej sajo dyrbjachu". So to njeje wumóžene nje [illegible] so f domizym wopraudzje spotkanje mezy wuthadże [illegible] to je podawk nuza nětkole sajo dopekakał, kotrejž je sa [illegible] lět žiwjej sbužbjenj powjatk bana jakonnakał. [illegible].

Kak dołho woprawdźita zyma traje?

Kóžde lěto žo jnowa f wulkim hódanjom sabkra- Kajka budże syma? Niž jenoj powětrospnyjnjn žel [illegible] owu lamaja; je lědy cjłowjek, kotrehož njeby tute [illegible] nětkaj kajmowało. Mulki dźeł industrije, zg [illegible] two, zyse wójsko [illegible] ecowjacjelow, pschisiaješ [illegible], dyžkaczerjow a njesasistejow je na žoże a nje [illegible] f powětrownymi wobsedźenjemi swjasane.

Wadne znamjo typitjeje němskeje symy je jeje nje [illegible] tajnosć. Lědy druhi kraj tak wulke rosdźele nje [illegible] tupanju sapocjatka a kónza zymskeho wjedra pokalu- [illegible], temperatury a žneha w pschedźu. Waschnizkla [illegible] truteje krakowy symu njejsu wobliczjecj. Na tym tej [illegible] jaleji, so mózemy pola naš lědy jenataj nahladaj wo [illegible] tym klyschcej, kajsa dyrbi „woprawdźita", normalna [illegible] syma być. Stari ludźo, kotrjij su njewschednu symu we [illegible] ketach 1870 hacj 1895 žobu dožiwili, husto praja, so wo- [illegible] prawdźitoje symy dożyla wjasu njeje.

Najschitommische je wet [illegible] wenje protyki, po kotrejž [illegible] ma wot 22. dezembra [illegible] 31. měrza traje. Bohu- [illegible] jsmje hischcje jenitčki [illegible] a mnjsle pschichlo njeje, [illegible] ro pschedpjatmje protyki [illegible] owacj. S protyczjnym [illegible] njenjom potajkim ni [illegible]. Ale tej wobmjesne- [illegible] nje wopschiecje „syna [illegible] powitrospnjnych hlada- [illegible] ajach ma swoje wot [illegible]e. Symskemu sportar- [illegible] na pschik. je knch [illegible] chtož wón zyse nusnje [illegible]a, sa koposu je jsme [illegible] w kotrymž dyrbi tepicj, [illegible] pak je jenoj nahlad [illegible] njepjacži. Kaj šwjecjsi- [illegible] ludźe [illegible] nawjeczerno-połnocjnej [illegible] mjeri ju [illegible]ejja — na městnach, hdyž ma- [illegible] najmje [illegible] ewjych dnjow. To na [illegible] nicčeri [illegible] w tamnych krajinach salc- [illegible] kotrejž [illegible] nicho sacjuwacj dawa. W symnym [illegible] ju žo [illegible] dje mjenje tepi dyžli w milischich na- [illegible] ecjornm [illegible].

Stare [illegible] wo wjedrje žo w žiwojich powěsčach [illegible] jadnje [illegible] a pošlednich šmjerstwm dżerża. Nječza [illegible] pschilu [illegible] połnym nóžnym šmjerstu 20. augusta 1626 w Lipsku a posdnim šmjerstwym dnju 15. junija 1913. Prajmy, so jtej to wonkownej termiji, potom [illegible] že te rjej, so móhła syma w najnusnischim padże wot 20. augusta hacj do 15. junija tracj. To pat drje nichtó njewěri, so mohł to něchtó thutnje rjeć.

Statistiske liježby su nam najspscha wotmołwa na praschenje, kak dołho normalna syma traje. W tuninje ma so powschitkownje se šmjerskom a šnehom k prenjemu rasej 10. nowembra, k pošledźenjemu rasej 10. haptcje liježi. Porjadna syma w Němskej ma potajtim rjecj mjenjej tracj.

Sajmnowske hacj tuta wobliczjena normalna syma, kotraž dže tola jenoj na papjerje wobsteji, je to, jsotsi nam šeri kontlarjo we zyle njewschednych wjedrach powdała.

Hrožna tatarska za Europu běshe hlawna „Mulka syma" leta 1607—8. Wona 21. 12. 1607 sapoczdźiwschi so hacj we junniju 1608 tkeczi. Wschitke rěki, jsetory a morja Europy bachu šmjerske. Lubeczjan na šankach do Konstantopla jechadźachu; w Schpanjelej a Italiji khubeli šnih mnohe dołho kraj pschikrywajesche. Ptoki a nasa dźiwina wjelemrě, syma běshe tak hrózna, so su tuhaju cjłowjekow w domach šmjerske. Se slotom njebješe hinak. Jako spodźiwnosć stawiśmy powědźa, so je kral Hendrich IV. jónu rano se šmjerskej bradu wotcickk.

Podobne hrózne symy šo w pscherjsku kóžde sto lět wospjetowachu. Leta 1795 syma na originalne waschnje do šwětowych stawiznow sapschimny. Franzowske wójska šo pěchi psches Połnózne morjo do Hollandskeje podachu a sčjinichu ju bjes napschečiwjenja „Batawiku republiku". Syzne hollandske wójnske łódże pak pola Tereza w lodje šamjerhsjene hedźachu a franzowskeju lě dni je f lohkolcju wobhadźachu . . .

Ale běchu też leta, w kotrychž syma zyle jednoraje wuwoła. W dezembru leta 1185 ptaczki lahnychu. Ssadowe schtomy w januaru leššjachu, w februaru mězjachu płody, kóny meje běchu žiline žně, w auguscze winowe žně. Sto lět pozdźischo, w lěcze 1299, žo podawk wospjetowasche. Ssadowe žně do februara padnywschi šo w běhu lecja wospjetowachu, tak so mózachu w tutym spodźiwnym lěcze dwójzy žad schcipacj.

Tajke pschepjate šiewy šo we wjelčichi dobach pschezo šaso wospjetuja. Njeje dozyta njemóžne, so też my žonu tajke łastoki pschirody doczakamy. Pschecj pak jsetko to radźicjo njechamy.

jn.

Swólbne powesće

Sslubjeni: Renata Hartmannez se Zitawy a Hans Bedert f Budyschina. — Erna Brüdnerez a Wjedrich Janajsch f Budyschina. — Erika Lenzerez a Gerhard Kranz f Budyschina. — Ilsa Seidelez a Herbert Michlich f Lubija. — Khrysta Thomažez f Budyschina a Rudolf Schönfeld f Pančicz. —

Swerowani: Albert Roederer a Sula rodź. Mórbitzez w Budyschinje. — Wattar Claus f Kamjenza a Doru rodź. Neißnerez f Driežbjan.

Semrěli: Berta Schröderowa rodź. Mühlbachez w Budyschinje; — Marja Lachmannowa rodź. Kolpez f Lubija, 83 lět, khowanje je dźenża wutoru pop. w 2 hodź. wot pohrjebnischcza. — Hana Hohlfeldowa rodź. Freudenbergez f Brěžnje pola Kamjenza, 79 lět. — Hana Uferowa rodź. Schmidtez f Halschtrowa, 66 lět. —

Hilda Krahwinkelez je žo wożenila.

W Essenje da so němska tennisowa mischtrka Hilda Krahwinkelez f danskim tennisowym mischtrom Spertingom swěrowacj. Na wobrazu widźimy mlodu tennisowu mischtrku se žwojim nawożenju do zyrkwje kroczejcj.

Nowy lětarski pomnik na lětanischczu w Hamburgu-Fuhlsbüttelu.

Pomnik realitiży a jara rasnje f rjeczasami spu- tany lětadłowy motor pschedstaja. Wón dyrbi na to dopomnicj, kak jara Versailleske srěczenje němske lětar- stwo wuwjasuje.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro sa jutlischu žrjedu: Nět jische wjedro žo jenoj žnadnje pschemèni, lohke wuwjedrjenje žo wocjakuje.**

* **Pola Brügge w Belgiskej je žobotn Kölnsko-Londonske lětadło do antenoweje wěže storżało. Pschi wulkej kursajuje wjednik wěžu f cjasom njewuhlada. Pschi srażenju motor rosbuchny a lětadło žo sapali. Wschitke dźesacj wo- hobow, wjednikaj a 8 puczowazych, žo špali. Wschitcy žmjertnje sjesežbjeni žu Zendźelczejno.**

* **W nosy k njedźeli žu w Rintelnje nad Weżeju SS- wudarneho wjednika Augusta Kuhlemanna saschili. Njeschtk słuczi 21-létny pomoznik nalutowarnje.**

* **Amerikanskej lětaczy Frances Marsalis a Helen Mc- chey ljej žo po 237 hodź. 52 minjch. trajacym lecjenju na Miamiske Klawischczo w Floridze puschczilej. Lětarja, kiž běschtej pschi deschczach khetro wustałej, stej nowy rekord w trajnom lecjenju postajiłej.**

Radio

Serjedu, 3. januara 1934 žlyschimy:

Königswusterhausen: Rimo šnateho wschědneho programa: 11,30 sa žonu. 12 konzert. 14,45 hodźina za dźecji. 17 hodźina młodźiny. 19 hodźina naroda (du- chi w Krkonoschach). 20,30 rejwanska hudźba.

Lipsk: Rimo šnateho wschědneho programma: 12 konzert Lipczanskeho šmjonskeho orchestra. 15 sa mło- dźinu. 19 hodźina naroda. 20,10 wjeselta hodźina. 21 ludowa hudźba na 1000 nastrojach. 22,35 konzert schle- syste filharmonije.

Hischcje wažne f dnjoweho programma: Barlin: 20 wjecjor němskich legendow. Köln-Langenberg: 20,10 f bubnami a trubami, wjeselty potpourri. Beromün- ster: 21,10 opera „Alpska hęta".

Towaschtwowski powěstnik.

Domowina. Kedźbu! Pohrjeb naschcho bratra kajeż- nuczerja Kschižana budże jutlje žrjedu popołdnju [illegible] hodź. w Kluksu. Domowina sarjaduje jěsu f auto- kusom f Budyschina do Klukscha a wrócjo. Autobuš wotjidże jeżdu psp. [illegible] hodź. wot Serbskeho Do- ma. Wobdźelnizy njech žo hnydom w Smolerjez kaiharni pschijimju!

Drjewodźany. „Hromadnik" ma štwórtk 4. jan. 1934 wječor z dypkom w 7 hodź. we swojej městnosći na Christianskej dróży 23 (Reichelbräu) swoje měsač- ne posedźenje z hołownej zabawu klutneho a wje- seleho razu. Rěcne, spěwne a hudźbne darki so roz- dźěleja. Přiwiđźe wšitcy! **Předsydstwo.**

Waše sluby a ženitwy

wozjewće w „Serbskich Nowinach" a dajce sebi też khartki načišcež w

Smolerjez knihicišcerni

Dźakowne a trajne při płokanju Erler-gardiny jako pycha płekwapiu

Jena hospoza rad wopomni Erler-gardiny so lubja ji.

Fajn činja kóždu jstwu Erler-gardiny tam abo tu.

Kurt Erler w Budyšinje **na Žitn. wikach 28**

Sylne

prosata

su na předań w Bačonju čo. 14

Spěwarske

serbske a němske we wulkim wubjerku

w Serbskej knihafni

w Budyšinje na Lawsk. hrjebjach

Zbožowne lěto

1934

wšitkim přećelam našeho domu w mšesće a na wsach

Schaaf

Magnetny kupny dom

Njedźelu rano 1/26 hodź. wotewrudże do wěčnosće po dołhej ćežkej khorosći moja luba mandźelska, **naša luba drohi** maś, přichodna maś a wowka

Gustla Mitašowa

rodź. Měrśec.

Zrudźeni zawostajeni

Jna Mitaš a dźěći.

We Šežowje, 2. januara 1934.

Pohrjeb budże srjedu pop. w 1 hodź. w Njeswačidle.

Pokhowanje našeho drohoho zemrěteho

Pawoła Khryst. Křižana

budźo jutře srjedu pop. 1/3 hodź. wot farskeho doma w Kluksu sem. **Křižanec swójbni.**

SERBSKE NOWINY

DŽENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na póće a pola dowěrnik. 1.51 hr., pod kr. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17.20 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihičišćerja, zap. dr. z w. rak. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 3 pj. Wobćežnje so stajace nawěšći a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnberskej Živjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowkam čěleho znjezbožeња z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas živjenja dospolnje bědny. Kóžde znjezbožeње dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy worjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeња dyrbi so bance hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin płanje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tutejše banki, kiž Serbske Nowiny bdyla a bdyla wozjewja.

Čisło (Nr.) 2 | Budyšin — Srjedu 3. januara 1934 — Bautzen | Lětnik 93

Nowoletne wopyty pola němskeho presidenta

Swjatoczneje Noweho lěta pola němskeho presidenta w Barlinje zapoczachu so dopołdnja 3/4 11 hodź. z pěšicejskim straže. W 11 hodź. přińdźe němski president we swojej jězbje deputaciju dyrkowstwa ze Barlinow z Halle. Z 1/2 12 hodź. wopytowachu němskeho presidenta diplomaća. W 12 hodź. němski president do sale zyrći a z nim ći kanzler, němscy zwonkowny ministar a jich pschenjeśnicy.

Japoschtolski nuncius Orsenigo pokasa na sandźenje, kiž je so Němcu wurjadnje bohate na politiskich, hospodarskich a socialnych podawkach było. Němski president wo swojej wotmołwje na lěto 1933 jako na wulke wobrocenje w němskich stawiznach pokasa.

Na pół 1 hodźinu pschija němski president němske knježerstwo. Němski kanzler Adolf Hitler němskeho presidenta z narěcu powita. Wón wuschohowasche jeho rozsudzenje 30. januara 1933, jako nowe němske knježerstwo powola a nym pucz wotewri k posdźišnjenju naroda, kotrež je so 12. nowembra tak wulkotnje krónowało.

Němski president z Hindenburg so za zbožopschejeca dźakowasche a pschejeśe knježerstwu wuspech a zhromadźenje k ciłownemu dźełu. Wožebje dźakowasche so kanzlerjej za jeho wulki skutk, kiž je w sandźenym lěcu w němskim ludźe wokonjał.

Francowski póstanc pola němskeho kanclera

Nowe lěto popołdnju pschijeschtaj němski kanzler a němski zwonkowny minister w Barlinje francozskeho póstanca Francois-Ponceta. Pótkaz porěcza wo pschejemnych wotbrónjenja, wo kotrychž też memorandum pschepodasa.

Wo wopschijeću memoranda su francozske nowiny „Figaro" zhonile, so francozske knježerstwo nic nowego pschejeśa nima, ale so w swojej nocy wo pschejemnych wotbrónjenju na prawy puć leźby němsk. wojerskich mozow pschińdźe; Francowska hama pak je pjeca swólniwa, we wobłuku wotbrónjeć.

Městokancler Papen wo němsko-francowskich počahach

„Berliner Börsenzeitung" wozjewjeja najnowše pomjenjenja kanclerja Papena. Wón tam pisze, so je politiske situacija Europy žitnje najzdaleka. Wschitke kraje [illegible] tuchu najtažeho połoženja je zhromadnymi [illegible] zahajeć, z cźimž pak jadne sylne njeje [illegible] bjespomjenjenje politik je Hitlerowy [illegible] sylnu a konferencu wo wotbrónjenju [illegible] njeje ro skutkowak. Němska žada sobu [illegible] nych pschejemnych europejskeho problema [illegible] nowanjemi. Wona je też swoju wolu pschi [illegible] je so frjedźenjemi měr se swojimi zhromadnymi zahaćenjemi. Wše europejske knježerstwa so wija tam a sem a so formalnich pytaju, kak bychu so wobchadźowanjom mohłe zminyć.

S revolucijun je so němski kulturny lud pschećiwo bolschewizmu wobarał. Wšo to tózdenje njeje móžno njeje. Z pak dyrbjale so jenoż wo politiku [illegible] wowaći, kotraž jenož k měrej wjedźe. **Němska je pucj k temu pokasała.**

Najwažnišche pschašenje w Europje wostanje němsko-francowski pomjer. Pschi nastaću noweho cźasa pschejemny so tychmy krótki stare wojowanje z Francowskej jo stónźicą móhli. Schtož bjesstrach nastupa, cźemny schto rukować, schtož so pschejeje. Mjes woběmaj krajoma wobsteji hižom schyroke pasmo bjes wojerstwa a wobchadźenja. Srošumimy, hdyž Francowska žyzne wobróći, je pschejeje a nimamy nicžo pschećiwo jeje wujerdźenju, jenicźke pak schtož žadamy, je znaćena měra relativneho wjesstracha, kiž tózby samostatny stat potrjeba.

Je pak hischcze jedyn dypk, bjes kotrehož so němsko-francozski měr ženje njewudospołni. Je to Saarske pschašenje. Saarski kraj wulkhadźa z imperialistiskeje politiki, kotraž mjerowe srjedźenja lěta 1919 dopołnja. S tutej politiku dyrbi so tónz cźinić, cźemny-li měr. Městokancler stónźnje hischcze na wothłosowanje spominasche, kiž so z k lětu w Saarskim kraju wotmeje. Němska so njetrjeba pschjeh tutym wothłosowanjom bojeć, tola cźehodla pak dyrbjało so z dźensnišnimi poměrami hischcze lěto cźakać?

Wjednikowe nowoletne namolwjenje nacionalsocialistiskej stronje

Nowiny „Völkischer Beobachter" su nowoletne namolwjenje wjednika na jeho stronu wozjischcźa'e. Wjednik tam rjekuje, so njeje jenje mjnjnosći wojowanja we wój; bjes kompromisow hač do posledka bóle depotarić, hač w tutym pósłednim wosudnym a najcežšim cźasu. 13 lět dełho je jako nazionalsocialist a wjednik hitlerskeje falangował, so słowo „kapitulacija" njeznaje. 30. januara so němski president wosudźi, nazionalsocialistiskemu hibanju wjelikotne stata pschepodaći. Schtož je je nětko w sandźenych 11 měsaćach stało, je **tak wulkotne, so posdźišne generacije zyse k schemenjenje i cźežka sapschinnu.** 12. nowembra je je nětdźe 40 milijonow Nimcow k urnam hołosowało a přez 40 milijonow k wažnej politiskej wotpowjedźi.

Sćerpi program [illegible] njeje [illegible] nje napadnišnje pschi [illegible] a hótowy wojerski [illegible] jeho jimjenja so krótki [illegible] Němskej lubja [illegible] cźerjom a pschi [illegible] Sćmy markujmy [illegible] dźiłdło zaje w [illegible] němskeho naroda. [illegible] Francozi so nadźe [illegible] w nowembrju. [illegible] Pschi [illegible] je [illegible] Nicło njetrjeja nowe myslje w letdźesatki trajacym wobchadźenju a wukubłanju nasche zjawne živjenje pschećiwacy.

Němski lud je so słónčnje k jednoće namakał. Sćmy so přeswědčeni, hospodarstwo wer tuch wonjawohdźi, kotrež mjadawa w organizowanym rozsćežpjenju swoju eksistencu widźeć. Zdźela smy mjesnarodnym markistiskim famjeriam nasche starze myslje wo dźełaćerskich swjatkach cyrkwinja tunje tak z rukow wjali, kaž na druhej [illegible] Sćmy [illegible], jasnje knježerstwo, kiž wopraudźe měr chce, njeje wjele je wjele dźiwjej a hnydom tuto praschenje nawoć. S. [illegible] praschenja krajiny pisni francozskich mjesach moja a [illegible] wobdźmaj [illegible] tika.

Před 15 lětami załoži so nacionalsocialistiska strona.

5. januara dopjelni so 15 lět, jako frontski wojak Adolf Hitler stronu załoži, kotraž najebać wšitkich přećiwnosćow z mócnym postupowanjom sebi móc w staću dobu, zo by stat do lěpšich let wjedła. Wobraz horjeka na lěwo předstajja hosćenc Sternebookskeje piwarnje w Mnichowje, hdźež so 5. januara 1919 nacionalsocialistiska strona załoži. Srjedźny wobraz pokazuje Bruny dom w Mnichowje, hdźež sebi mócnjo rosćace hibanje swój hłowny kwartěr připrawi. Na dolnim wobrazu widźimy skónčnje palais němskeho kanclera w Barlinje, hdźež Adolf Hitler nětko skoro lěto němski lud wodźi.

Nadolny zaso w Moskwje

Němski pósłaŋ Nadolny je wutoru rano se swojej mandźelskej a dźowkomaj jo se fluźbneho pućowanja do Barlina sajo do Moskwy wrócił. Na dwórnišću powitachu jeho sobustawy němskeho pósłaństwa a sastupjerjo němskeje kolonije.

Jendźelski zwonkowny minister w Romje

Wutoru wječor jo jendźelske zwonkowny minister sir John Simon w Romje wocakowasche. Dźenja frjedu chce jo Simon z Mušolinijom setkaś. Piatk chce pieca sajo pucźowanje do domišny nastupiś. W Romje jo pjeca pśiwes wěrn za Simonowy wopyt njesajimnja. Simon chce z Mušolinijom wósebje wo bazenju pśichi jednanjach dla wotbrońenja a teź najśerje wo Swjatku ludow vorbjeźeś. Powěźe, kotrej wo tśihadźowanju konferency schvyrjoch mozow powedźa, su pieca njewěrne.

Rothermere żada 2500 wojeńskich lětadłow

Lord Rothermere i nowoźitnym pósłeństwom Gitarjow źwojich nowin napomina, jo měła ho Jendźelska pśeco wjele nadpadam z lětadłami śikitaś. Won pał nětko wjele wjazy lětadłow żada, hač je to dotal cźiniła. Jako swoju propagandu za śikit pśiked lětadłami zapoca, běśe 3 hač 4000 wojeńskich lětadłow za Jendźelsku żadał. Pódajśicho swoje żadanje na 5000 powyśi a dźenja bjom wósebja, so Jendźelska za tśi léta 25000 wojeńskich lětadłow k swojemu sakitanju trjeba. Francowska wjeźka nóz w pazdźerju je pieca 3 hač 4 króć tak wjelna kaž britiska.

Pohrjeb ministerskeho presidenta Duci

Wutoru běśe w Bukarešću žarowańska źiwjatocnjosć za zamordowanym ministerskeho presidenta Ducu. Sowjatocnjosć rumunski patriarch Miron Christeju wośobinźy nawjedowaśe. Krala, kiž běśe ho nasmuśił, pólny marschal zastupowaśe a wěnc z napisźmom „mojemu pśecelej“ pśichi kašcźeju połoji. Na źwjatocnjosći wobdźělichu so zole knjezerstwo, generalojo a wjednizy wšelakich zwisnych a wojeńskich wuśmoźnjenjow. Pśichi kašcźeju so 20 rěcow dźerjeśe. Po źwjatocnjosći sobustawy liberalneje strony kašcźej na lafetu stajichu. Wulki žarowański cłah hibaśe ho po dróhach Bukaresta. Pśiked towarśichomaj liberalneje strony z kašcźejom, kiž 6 kónt cźehnjeśe, chwilku pósłachu. S balkona twarjenja sobustaw strony rožohnowaśe hłowa k mortwemu wjednikej porěcža. Mjez pśiwodźerjemi běchu deputacije liberalneje strony z jeje cła, źiwotnu, knježerstwo, diplomatoju, generalojo, wośebitej deputaciji Jugosłowjanskeje a Cześkosłowakskeje kaž teź njeźmérna wjele drugich deputacijow. Teź wobwdleźiwo ho wurjadnje žiwnje na pśichwodźenju wobźěli.

Krwawe zranjenje w Sofiji

Pśichi nowolitnym sejźdźenju swjatła konditarskich pomocnikow dóńdże k cźeźkemu zranjenju z policiju. Dokelž wjednizy zhromadźiśiny, kotruž wośebje kommunistiscy słužbnjeni ludźo wopytachu, njedźiwajuc zakaza policije pśecźiwo tomu, zapoca rěcźaju, policija zakrocźi a zadaśe, so by ju zala za schwórcź hodźiwy kwarćérnika. Jako wotmołwu rozsěrjachu kommunistiscy telefon, so bychu zawołanje policajskeho pósłušnjenja fajenóźili. Woni do sastojnikow se fłótkami, bleschemi a revolwarami ho dachu. Policija dyrbjeśe ha z bróńju wobaraź. Pśichi bitwje w zali ho wopytowarjo do wjelko mjenjera dachu. Mnohi skócźichu z wokna mi se zale, a wonkach ho dale tłukeśe. Policija mjeźeśe cźeźke dźełko, pśedy hač dobu. Pśichi zrajenju běchu jeneho kommunista morili, dweju straśnje a mnohich lohko ranili. Teź policija sapiśa nětkotrych franjowcow.

Nowy financny minister Zjednoćenych statow

President Sjednoćenych statow Roosevelt je Henryja Morgenthaua za finansnjeho ministra Sjednoćenych statow pomjenował. Jako běśe pśedchadny finanzny minister Woodin wótcźo stupił, Morgenthau jeho sastojnstwo sastupowajo wukonjeśe. Morgenthau śeji w 43. lěcźe źiwjenja a je žyn znateho pósłańca Henryja Morgenthaua.

Rumunski zwonkowny minister je wrócostupił.

Zwonkowny minister Titulescu, jedyn z najaktiwnišich politikarjow Europy, je po zamordowanju ministerskeho presidenta Duki próstwu wo wrócostupjenje zapodał. Kaž so poweź, je Titulescu, kotremuž je żelezna garda lohomnja ze smjerśu hrozyła, porokował, zo so pśistajne wyšnosće njejsu za dosahacy skit sobustawow kaježerstwa postarałe.

Złoto dach za dźěło a khléb.

Po namjećo stareho sobustawa strony namolwješe 6. wokrjes NS-Hago w połnócnym dźělu Barlina k kromadźenju złotakow, zo bychu so za wobstaranje dźěła trjebałe. Za dwě njedźeli nazběra so 2 100 kriwnow ze starych němskich a wukrajnych złotakow. Na wobrazu widźimy, kak so nahromadźene złotaki rjaduja.

Ze Serbow

W Budyšinje, 3. januara 1934.

— **Wo wjedeje.** Wječera wječor w 7 hodź. barometer 749, hygrometer 02, najwjetša temperatura wo dnju +1. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 746, hygrometer 02, najnišša temperatura w nozy 0. — Wuhlady na mało pśichemenjace wjedro. — Pśichemenjenje nětcźišcheho wjedra jo pichibołuje. Hišcźe drje jo wusta nizina z wječora pśiked frjedźnu Europu ke ranju cźehnje. Nětko pak je jo jara žyzna a wobsćerna nizina nad połnocnym Atlantiskim ozeanom wutworiła a drje hórjy wiew na nasche wjedro dostanje. Dokelž wětry stajnje do niziny duja, mózemy za tele dny nałkwalne wuwjedrjenje z žyznischimi wětrami z połodnja wocakaś. Powětr jo swoprědka hišcźe wažnje njeciopli. Jutśe schtwórtk ślónczko 8,02 hodź. stśadża a jo 4,07 hodź. thowa. Mjezacźk stśadża jutśe wjecźor w 7,58 hodź. a thowa jo dop. w 9,53 hodź.

— **Wušnamjenjenje.** Knjeja rěmišknho mišchtra Matija Jenczła, kiž jo se ślónczenjom minjeneho léta po dźesatej hač Atletnej žiłuźbje na derjesahłujeny wotpočink poda, sobotu na radźinym mjeźnje knjes wyšischi měšcźanjosta dr. Foriter z pśichepodaćom měšcźanskeho pśichpósłanjeho wopišma za jeho dołholětnu źwernu słužbu pśichi jednotowej rěsarni wušnamjeni. Pśichi pśichepodaću lisćiny běśe knjes wyšischi mišchtr Lunze pśitomny. Rěmišla jednota je knjesa rěsarišcheho mišchtra hišcźe na wośebite waschnje cźeścźiła.

— **Dostawarjo wojeńskeje zwuty.** Satkadne wotrěźi ja potrušćenu domjacu margarinu a němskostatne potrušćenske wopišmo za měźaru januar a februar 1934 wudawaju ho za wójnskich cźežkokranjenych a wojeńskich zawótrajenych, wudawaju ho hižom sobotu 6. januara

Daniel w lawowej jamje

11] (Stónczenje.)

Wo tajkim drohim darje njeběśe so jeho Maćerzni dźało. **A kaž** zahańbjena se śpjśomaj lubošcje so źwojemu Danielej za Boże dźěćo dźatkowasche. Schtož wona źwojemu Danielej wobradźi, to ho jej pśihejara śnadne śyeć śesła *porno tutomu wulkotnemu, drohemu* darej.

„To je tola ja kaž a do naschcho farsteho domu pśichodrohe!“ prajeśe Daniel. „Ale schto dha to?“ praschesche so zadźiwana. „Daniela, ja tu schtu derje znaju! Lubschi Daniel, ſ wotkal dha sy ty tu schtu dóstał? Kak wona do twojeje ruki pschindże? — Tule schtu ſym ja k swojej konfirmazyji dostała,“ powedaśe dale, „wot mojeho tmótra. To bě jedyn bohaty knjes a dobry pśicejel naschcho nana. Macj a nan ho spjecźowaschtej, tajti drohi dar pśijeć, dokelž ho tón do fary evangelisteho duchownoho njechodźeśe. Mój tmótr pak bě nimale śty toho dźe a wobśta na tym, so dyrbi to ja *mnje dopomnjenje* bacj na njeho. Po tym pak mojej itarschej w léću toho ſameho léta wowtu a dźeda w Nóžcźach śe mnu wopytaschtej, a jako ho ja nékotre dny domoj wróćichmy, dha běchu ho w jenej nozy paduschi do fary łamali a śobu wšeli wschо, schtož mójachu — teź tule schtu! Hladaj, tu śtej na dnje wurvte léto a dźeń mojeje konfirmazije a prěnjej pśimitaj mojeho khcźerjeńkeho a źwójtneho mjena M. a B. Hladaj, hladaj jeno!“

Daniel njechaśe źwojimaj wuschomaj wěrcź, schtož jeho Maćka powedaśe, ale wschо běśe pravje. Won njebě žebi tule schtu hač dotal bliže wobhladał a ju, kaž bu ſpomnjene, nimale zule łabył. Nětko pak bě na nim, źwojej lubej Maćzy rospowědacź, *tak* a wot koho won tule schtu dosta. Tuž powedaśe won jej wschо nadrobne, schtož ſmy my hižo pśiedy knjeni faraćki ſpomnili.

Jako běśe Daniel źwoje powedanje stóncził, rjekny jeju mać: „Tuj ho dźakujtaj tomu Knjesej, so je wamaj dwójzy tule schtu darił a hladajtaj ju źwéru, so ju sajo njezhubitaj“.

Pśichi póslednim słowje ho klapaśe wo khcźne durje. Knjes faraŕ dźeśe ho praschecź, schtó tu je a schto chce? Wonkach śtejeśche muž, kiž proschesche, so by knjes duchowny tola thwalał do ſujdonje wźyj, jenoho na ſmjerćz thoreho wopramjecź. Sa njenom thoreho ho Daniel njeprajśeśche, ale stupi ſ khwatkom do ſjtwy a rjekny, takle žadanje tón muž ma. Knjeni faraŕka chorjše prajśeja, so budże to tola jutśe popoldnju teź hišcźe cźasa dosć a so je hižom tak posdźe.

Daniel pak dźeśe, ju wokoscheju: „Luby hotbiko, ty drje ho bojiśi wo twojeho Daniela? Njeśyn runje ſtyśchała, so na Danielu ſaneje ſchkody njeje było k namakanju? Swjata pśisłuſchnosći mje woła. Tuj bożemje!“ A w tym bě Daniel hižom po puću ſ tamnym *mužom* k tomu thoremu. Tutón muž mějeśe jara nuſno a khwatalśe tak, jo dyrbjeśe Daniel nimale w skoku za nim běcź. Chcyśe jo jeho rady wopraschecź, schtó tón khory je, — ale k tomu njepschichłódźe. Pśichi jenej nimale zyle rospadanej bróžni wośtajchtaj stejo, kiž wonkach pschede wju kaj wopuschcźena stejeśche. Tam na ſtomje leźeśche thory hubjeny muž, kiž ledwa a jenož cźeźay ſdychowasche. Mała cźarna latarnja ſwećeśche ho pódła. W jejnym ſtabym ſwećeśe ſpśina Daniel błébe wobliczo *Hrajnohi*. S jeho certa bě ſtyśchecź ſtabe słowo: „Że ſa mnje teź hišcźe ſmilenje pola toho Wótca, wo kotrehoj luboscźi ty mi jónu pśedowaśeśe?“ Jenož słowo po słowje móześeche ho Hrajnoha tole praschecź. Daniel ho k njemu ſkśili, so by ho jeho praschał, schto dale chce! „S twojeje ruki Boże wolkajanje, jeli ſo tajti breschnik, kaž ja, do-ſtacź ſmé!“ Schtož bě Hrajnoha dale prajił a cźehoj won ho wusna, to ſtej jenož Danielowej wuschi ſtyśchała toj a Bóh Wótz ſam. Daniel powedaśeche wo luboscźi a ſmilenju toho, kiž je jo nad ſtóſtnikom na khśiżu ſmilił a wo ſhubjenym žynu, kiž ho w pokuzje wróćił k źwojemu wótcźej. Jeho słowa rozswećowachu mrěźaŋ, blukej wocźi Hrajnohowej — a je ſymnej ruku pschimeny jeho, so by jemu ho dźakował ſa tónle trosćht dusche. Daniel jeho dale trosćhtowaśeśe, so je wjeśele w njebjeśach nad kóżdym hrěschniku, kiž pokutu cźini a cźehe we wérźe do Jesuja wumrěcź. Daniel wuźěli jemu na to Boże wolkajanje. *Hrajnoha ſtykny ruzy* — a je-hó mrěźazej huśe ho hibaśeśej, jako hyschtej ho modliłoj: „Do twojeju rukow porucźam ja źwojeho ducha!“ Potom bu cźicho — hišcźe jene ſdychnjenje, a Hrajnoha běśe dokonjał.

Daniel ho poklaknu pola njeho a poruczi jeho thudu duſchu miłoscźi toho, kiž je pschichoł pytacź a ſbóžnych cźinicź wschitkich, kiž ju ſhubjeni.

Tón muž, kiž běśe pódła a kiž bě po Daniela pschichoł, jemu rospowěda, so nékajny hrósni mużojo, najiśerje rubjeńnjo, jeho nujowachu a jemu teź pjenjezy dachu, jo by po Daniela ſchoł a jeho ſem pschiwjedł k tutomu thoremu, kotrehoj běchu ſem pschinjeſli a potom ho ſdalili, jako widźachu, so je wón po jich pschikasni wschо cźinił. K tomu pschijtajśi hišcźe, so je tón njebohi jemu pschikazał, nječhto Daniel pschepodacź, schtož běśe wot njeho jako dopomnjenje jónu dóstał. To běśe tón cźłaſnik, kiž bě Daniel dobył a ſajo wotbył, a nětko jón tola jako ſwój ſajo dosta.

Daniel ho domoj wróćiwschi powedaśe ſwojimaj lubymaj, schto běśe ho podało. Macj a jeho mandźelſka se ſtrachotu na njeho pośłuchajschtej. Won pak jimaj prajeśe: „Prawiza Boha Knjesa je naſch ſchkit. Won ſwojich ſenje njewopuſchcźi. — To pak, schtož dźenja ſhonich, dyrbi jutśe mojej wośadze a nam wšem ſtujźej k tomu, so bychmy thwalili ſmilnoſcź a luboſcź naſcheho Boha a Knjesa, ſ kotrejž Won nam we Khrystuſu pomha ſe ſmjerćze hrěcha k źiwjenju a ke ſbóžnoſcźi“ — —

(Kónc.)

Předženak

Spřawnje wobdźiwa najcheho wulkeho kanzlerja Hitlerja, kak je je swojimi wulkimi darami a jednoreho pokhoda do wyšoka postupował a što stat je wumožnjenjom swojeho wulkeho ludu. Njemóže wo nim dosć zhonić. Wšitko pak, schtož wo nim wě, je wupowědał we wobschěrnym nastawku. Tón sćahuje do kóždeho serbskeho doma. Tuž pschihódźe a kupźe sobi protyku sa 50 pjenjezkow.

1934 dopoldnja wot 10 hač do 12 hodź. a to w Sselmowni delekach. Jolte wupokasne kharty sa pschirazu rentu maju so na kóždy pad sobupschinjeć.

— **Radupodawanje macjerjam w Kamjenskim wokrjesu.** Puczowanišće radupodawanje sa macjerje we Konjezach-Smjerdźazej budźe pónjelu 8. januara, pop. w 2 hodź. w Konjezach, 1/4 hodź. w Smjerdźazej.

S **Bukez.** Dla nadchoho pschezdźinjenja wjedra mapy sadźo lohke njesbožja zapisaćej. Sswina kurjawa a khladkosć sawinowalchtej, so na zlatnej dróhi mjes Budyschinom a Lubijom autowaj so wobsunjuschtej a do pschérowa sajedźeschtaj. Nimo maleje jadkody so na sbože žane wožbody njesrańchu. — 31. decembra 1933 njeschóńt na konzu wóhy motoristi kolejaŕ. Jónja, kij w pobocźnitku sedźesche, padże i woja a so lohko rani.

S **Bukez.** Młodźi Serbja i nasche cjelowuczowanske jednoty a Radosće sedźachu so 3. dźeń hodowne na farskej žurli, so bychu hodownu wjeczork wobmjezowali. S hodownymi spěwami wjeczork zahajichmy. Lubjenišcz Pawoł khutne zlowožka porěcja, namolwjesche wschědnych, so bychu zwěru dale dźelali njehladajo woporow na cźasu a pjenjezach. Potom pschicjahnychu nasche tube spěwarki i polnym zudom wonjatcho kofeja a Kerkez pjekarski i Drožđżija 200 žlodnych pampuchow i njezmérnje wulkeju waczokow wuwali. S tym bě druhi dźěl wjeczorka tak nětaŕ sjedjeny. Sajspěwachmy sej nasche rjane narodne spěwy, samo „Natěcjo" załknuca. Na to poca něchto we wjasanej rěcźi spěwarjow schkrěcź a skubacź a to tajki „pohórschk" zwdźi, so žo dožmjecź njemóžachmy. Jako domoj dźechmu, bijesche na Bukeczanskej wěži połnoc. So je so nam tubito, to drje njetrjebam wospjebje wuprajicź.

S **Bukez.** Zyrkwinske žiwjenje bě sadźene leto jara wotmjenjaze. Narody, wěrowanje a wumrjecze jim so pornjo priedawschemu létu pschibrachu. W lecze 1933 zapisa so w Bukeczanskej wosadze 42 narodow (6 wjacy hač 1932), 26 hólzow a 16 hólzow. 6 dźěci krótko po narodźenju wumrě. Swérowa so 33 mandźelstwow (1932 jenoź 22). We wosadze wumrě 43 wosobow. Semrěcźow běsche pornjo létu 1932 pjecź wjacy. Dwaj zemrětaj so na zulym pohrjebnischczu pohrjebachtaj. S zulych wosadow so 5 zemrětych na naschim pohrjebischczu pohrjeba. Mjes nimi bě 22 mužitich a 26 jonstich wosobow. Najstarscha zemréta bě wudowa Janaschowa, wumělcarka w Delanach. Wona bě 93 lět, 4 měsacy a 9 dnjow stara. Zyrkwinske zběrki wunjeschu hromadze 1036,20 hriwnow. Tutón wunoschk dopokaja, so ma nascha wosada hišće pschezo dobrych a wjesołych darićelow. Wunoschk je pak pornjo pschedawschemu létu trochu mjenjschi. Njech pak je nowe zyrkwinske léto sadźo tak zbožowne a žohnowane.

Michał Wincaf — wósomdźesatnik

Worklečanski braška, tutón wjesoły mužik, po katolskich Serbach daloko a wšeroko znaty, swjeci štwórtk 4. wulkeho róžka swoje wósomdźesate narodniny. Při jeho wjesołej a žortnej powazy a njewšědnej čělnej a duchownej čilosći njeby sej nichtó myslił, zo ma hižo 80 lět na khribjecze. Narodźi so na statoku, kiž je daloko prez 100 lět w jeho swójbje. Byrnjež telko šulo njeměł, kaž jeho pozdźiši rowjeńkojo, je tola wšo swoje rjemjesła z wulkej wuńknosću nawuknył. Najprjódy zloži so na čěsłstwo. Krótko po němsko-francowskej wójnje 1870/71 zwoła hoho jeho do wojakow. Słužeše tři lěta pola jězdneje gardy w Drježdźanach, kaž dźěn wjele Serbow. Doslužiwši wojerstwo nawukny pola dźěła rěznistwa. Tuto rjemjesło bě tak rjec pěchkod do brašerstwa, kotremuž je na 50 lět słužił a prez 2000 worowanjow a kwasow nawjedował. Wjesoła so wšitcy, kotrymž je do swjatoho mandźelstwa dopomhał, jeho čěstnym dnju na njeho dopomnja. Sam zawda před nimale 50 lětami — 18. maleho róžka 1885 — ruku swojej mandźelskej Hanje rodź. Wróblec z Lubuša pola Delnjeje Hórki — tutón fórbark je mjez tym zašoł — bližeš bě jeje nan z wowčerjom. Ze sbožowneho mandźelstwa wuńdźe 5 dźěći, 1 hólc a 4 holey. Tute sydła we Worklecach, Konjecach, Pozdźecach, we Wjazońcy. Najmłódša je daloki puć do nižozeńskeho klóstra namakała. Swérna towaršca žiwjenja združi so z nim w jeho braškowskim dźěle a je jemu jako kuchařka skoro 50 lět pomhała a ze swojimi 77 lětami hišće přecy dale kuchari při wšelakich swójbnych swjedźenjach. Jubilar bě też jedyn z prěnich přehladowarjow wlosowcow (trichinow) a wukonja tuto dźěło přez 40 lět. Nětko hižo přez lěto wumjenkari a je swoje braškowsko zastojnstwo młódšim rukam přepodał. Je při tym do dobreje šule khodźił, mjenujcy Wudworjanskemu starenu Bryłej, we swojim času najznaćiśemu mjez braškami. Zo je naš jubilar znaty pilny spěwar, kaž so brašcy přisłuša, a znajor starych serbskich spěwow, to chcemy k wudospołnjenju jeho wobraza naspomnić, kaž dźěn w nim mamy narodowca, kiž z dnju a wutrobu wisa na swojim ludstwje, počink, kiž je so tož w jeho swójbje zakorjenił. Zo je swérny čitaŕ serbskich časopisow, so samo rozumi. A tuž też Serbske Nowiny gratuluja swojemu dołholětnemu woteběrarjej. Njech jubilarej a jeho starosćiwej towaršcy kóžde hišće dołhi wjeboh žiwjeński!

K stotym narodninam wunamakarja telefona.

Filip Reis, kotremuž je w lěcze 1861 poradźi, telefon wunamakaćej, narodźi so psched 100 létami, 7. jan. 1834, w Gelnhausenje.

S **Khróšćic.** Na Nowe leto 1934 wotmě „Serbska Swjezjowanska Jednota" w Khróšćicach w Herbstej gnchcje swój 1. załoženišći zjawjedźeń. S dypkom wjesoły w 7 hodź. powita prěsej knjes kaplan Handrik wutrobnje wschitkich hosći. S prologom „Moje serbske wusnaće" wot Cźišinskeho so programm zapocza. Hłowny dypk bě dźiwadłowa „Hród Lubin", cźinohra w 5 jednanjach wot knjeza wuczerja Felisija Hajny pschiprawjena. Tuta hra bě wjele ludźi pschiwabiła, to tak, so bósche žurla połna, wosebje bósche wjele starych ludźi dóschło. Hra so derje poradźi a pschihladowarjo ju je wulkim pschichlěskom mytowachu. Hrajerjo běchu wulku próznu nałožili a kóždy pschedstajał swoju rólu po swojich mozach jara derje. W narěcźi wulkeho prěsej, k. kaplan Handrit, wažnosć a lěpšiny cźełowuczowanja sa młodźeńca cźełowjeka a namołwjesche sdobom wosebje młodych, so bychu spert hajili a pschistupili do rjadow tuteje jednoty. Wysłodożonjny knjes farar Mjenka wjeselesche so nad tak wulkej ruku hosći a sdobom jich lajim la młodu jednotu. Na to sćěhowaše krótke cźełowuczowanje, kotrež so cźłaknje pschewjedże. Jako posledni dypk zahra so wjeselohra „Schwilny fróš" s jenym jednanjom. Dokelž běchu so hrajerjo derje do tuteje hry zasliwili, stukowasche humor a tryšć cźim žiwjišo a wuwoła pola pschihladowarjow jamo smjecze a wjesele. Se spěwom „Hdźe statok mój" skónči so derje poradźeny programm. Na to ześěhowachu reje.

S **Kocźiny pola Kulowa.** Zadnu namakanku nadeidże hajnik w tudomnym reverje. W lěsu skowany namaka wón měch, w kotrymž běsche zentnar wschelakeje kołbasy. Jedna so najskerje wo kradnjenu kołbasu.

S **Cjornego Kholmza.** (Pschepytowanje pschecźiwo Cjorno-Kholmcźanskemu mordarjej je so wotewrilo.)

Pčołarske towarstwo „Delni Sprěwiny Dol"

Rozprawa Budyskeje wobkedźbowarnje za december 1933

Wysokość nad morjom	Temperatura po Celsiju najnišša	Temperatura po Celsiju najwyšša	srjedźa měsačna copłota	Hibanje wahi w dekadach (1—2—3) Přiběranje po gramach 1	2	3	Woteběranje po gramach 1	2	3	Suma w kilogramach	Ličba dnjow wulećenja	Ličba dnjow nošenja mjedu	hłowne žórto za nošenje mjedu	mnohosć dešca
210	— 21	+ 3	5,1	—	—	—	150	260	150	0,500	—	—	—	23,8

Hospodarski rozhlad

Serjedu, 3. januara 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,49	100 pólskich złotych	47,20
1 jendźelski punt	13,61	100 českosł. kronow	12,42
100 šwajc. frankow	48,02	100 franc. frankow	16,41

Barlinska burza mjeńsche prěni dźeń nowoho leta krute witi. Kurzy atźiłon so khětro powuschichu. Wobjehje na witach rentowych liščinow zapisachu so dobre witi.

Barlinske zitne wuktowiti pschinjeschu so rožu a pschesnju powyschene zakonske płacźiny. Kaj je nale, změdża młyny w januaru jenoź telko mlěcź, kaj w dezembru. Witi běchu wcjera khětro mérne. Wowsa so hišće malo pozwiśesche, tola so wuhladu trochu połepschichu. Jecźmjeń so jenoź je piwarnje tupewasche.

Wcjera płacźesche w Barlinje zentnar:

pschenicu: 9,05—9,30 hr., rožki: 7,65—7,75 hr., jecźmjenja, nałětneho: 8—9,10 hr., wowsa: 6,95—7,25 hr.

Drježdźanska burza (2 1.)

Pšenica 76 kg	186-187	běrnjace kružki	15,30-15,50
rožka 70 kg	158-159	pšenć. wotruby	12,00 12,20
nałětni jačmjeń	176-186	ržane wotruby	11,20 11,90
nazymsk. jačmjeń	167-169	pšenična muka	36,25-37,75
wowa	140-144	ržana muka	24,50 25,50
čefwjeny dźeśel	160-165	woka	15,50-19,50
rapa	—	pjeluški	23,00-24,00
kukurica (Mais)	—	hróch	41,00-42,20
suche truh.	10 4 10 5	cokrowe truh.	13,70-14,20

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po (un) abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaćizny po złoty brjutto.

	2. 1.	30. 12.		2. 1.	30. 12.
Pšenica	—	—	buny	16,5-18,0	16,5-18,0
rožka	—	—	wcka	—	—
jačmjeń, nal.	160-166	160-166	módre łupiny	11,5-12,5	11,5-12,5
ječmjeń	—	—	žołte łupiny	—	—
wowsa	139-145	139-145	seradella	—	—
kukurica	—	—	rapa, wosusk	—	—
pšenć. muka	25,7-26,7	25,4-26,4	lany wosusk	12,70	12,70
rżana muka	21,9-22,9	21,6-22,6	such. truhanc.	10,3-10,4	10,2-12,3
pš. wotruby	12,2-12,6	12,2-12,6	běrnj. kruškl	14,3-14,8	14,40
rżane	10,5-10,8	10,5-10,8	syno, 50 kg	1,40-1,70	1,40-1,70
raps	—	—	rżana słoma	0,50-0,70	0,50-0,70
hróch, Viktor.	40,0-45,0	40,0-45,0	pšenć.	0,35-0,50	0,35-0,50
lane symjo	—	—	wowsna „	0,50-0,70	0,50-0,70
pjeluški	17,0-18,0	17,0-18,0	ječna „	0,50-0,70	0,50-0,70

Płaćizna za pšeńcy za wupłodźerja 181 184 186

Płaćizna za rožku za wupłodźerja 143 151 153

Zemšchli.

Psched-jednik. — Wonka so je khłodźerami łida. Zyte pschemochany knjez Sahrjenc domoj pschindźe — bjes pschewodschcerja.

„Gdźe dha majaš twój pschedschcźenik?" dźe jeho žona wopytaš. „Luba žona, njeje hinak móžno, hač so jón něhdźe ścelo wottajch, jenoź so njewěm hdźe. Potrjuch ta balle pschepołoži. Jako so dešcźowaš pschesta, dźiwaj jón zaćinješ, a tu jón wjaz njemóžach.

Zaso nowe njeměry na kupje Kubje.

W Havanje na kupje Kubje so lud hišće njeje zmérował. Nětčišo knjeježerstwo dyrbi napohód dwěmaj stronomaj wojować. Jeje pschećiwnicy su anarchistiske elementy a napreźorevolucionarni spřisabanoy. Poslednje słowa w kubanskich njeměrach maju Zjednoćene Staty. Wone pak so tukhwilu do wěcow njetykaju, zo njebychu swoje wulke wikowańske zajimy do strachu přinjesle. Na wobrazu widźimy, kak so knjeježerstwowi wojacy při nadběhu na zbožkarjow skitaju.

Sphežano rjanej Wyšrenčej ſ Cžornoho Kholmza pota Wojerej, kiž je skatarja Güntera na domoſpuczu ſe kopaŋy ſamordował, je pſchepytowańſki ſudnik nětko ſudniſte pſcheprytowanje wotewrił.

Z posedźenja měšćanske rady

2. januara 1934.

Tuhajšćiny ſwjedźeŋ. Njedoſtatk pſchi wotliczeŋu tuhajšćineho ſwjedźenja wuczinja 12 040 hriwnow. Połoži wjeſoły rukowarjo.

Komišija za wjeſne płaczišny. Komišija wostanje ſeſtajana kaž dotal, dalokož ſo wo porjadne ſobuſtawy jedna.

Pſchirawa za wotſenſelowanje ſa pjenarniu. So by ſo bitwa wo dźěło ſpěchowała a ſo naſcha pjenarnja na najnowſchim ſtawje techniki ſdźerżała, twari ſo za cžiſcženje naſchich pjenowych wopłoczkow wotſenſelowarnja. Pſchi twarje, kiž budże 42 000 hriwnow płaczeć, mnoſy njeſaſłužerjo dźěło namakaju.

Měſćańſke dźiwadło. Hačrunjeż do wotliczeŋa hač do konca leta 1933 dźiwadło ſ wotmyſlenym pſchiſpoſobjenjom njewuhodže a tehodła prawo wobſtoji, ſo ſo dźiwadłowe ſtrěženje 15. januara rozpuſcheži, dyrbi ſo dźiwadło iwoprědka dale wjeſeć ſ wocžakowanjom, ſo ſo wopyt połěſchi pornjo poſlednim měſazam.

Cyrkwinske powěſće

Budyſka evangelſke wozada ſo hižo dźeŋſa kedźbna cžini na wuſnamny zwójźny wjeczor ſobotu 6. 1. m. wjeczor we 8 hodź. w Kehelekini. Knjes miſionar Gäbler, kiž je ſo njedawno ſ Indiſkeje wrócił, poreži wo podawkach na miſionſkim polu. Naſchi wozadni dyrbja ſo bóle wo miſionſtwo ſtaracz. Kóždy ſo wozjawja, kiž ſo do ſnutſkowneho kola naſcheje wozady ſcheji.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* Ze **Sebnitz.** (Wohenj.) W ſobotu Rozyna Zymna wubudźi woheŋ. Pobožne wuraženje ſo dospołne ſpali. Kohujowym wobſwarnikam ſo poradźi, wohenj ſatrěć. Nastata ſchkoda wuczinja na 20—25000 hriwnow. Kak je woheŋ naſtał, njeje hiſchcže ſnate.

* S **Drježdźan.** (Hruby nadpad.) Pjatk popoldnju kuczicha 3 młodźi pachoſo w Drježdźanſkej Zelli, njedaloko żelesniſkeho pſchechoda w induſtrijowym kraju hruby nadpad. Pſchi wulkhodźowanju nadpadnychu 54-letneho hluchoněmeho wójnſkeho invalida a pobichu jeho. 50 hriwnow, kiž měješche pſchi ſebi, jemu kradnychu. Słóſtnizy ſu njeſpóſnacži czeknyli. Nuhježnizy ſu nětko 17, 19 a 30 lět ſtari.

* S **Schönfelda.** (Wjeſele nad ſaſoſwidźenjom a ſmjerć pornjo ſebi.) 46lětny ſyn ſemrětcheho fabrikanta Heymanna, kiž hižom wjele lět w Hamburgu bydli, hoſpodu ſwoju macz hody wopytacz. Wón njeběſche ſo pak pola ſwojeje maczerje pſchipowědźił. Nětko je 100 metrow wot bydlenja ſwojeje maczerje ſo wón morwy ſwjeſy. Dla pſchewulkeho wjeſela jeho Boža ruczka ſaſa.

* S **Krimmiczawy.** (Wobžarujomny podawk.) Se ſhuſodneho Neulicha ſo wo tragiſku ſmjerć powě. 16-letna holza, kiž w ſabrizy dźěłaſche, wopari ſo pſched tyjenjom. Barbjazy pulower ſawinowa ſajedźenjene trwa. Pod wulkimi bolosczemi, kiž hiſchcže někotre dny měješche, dyrbjachu ju pſchi dźeń hodow do thorownje dowjeſcz. Jako běchu ju do thorownje dowjeſli, wumrě wona tam někotre hodźiny pozdźiſcho.

* S **Plawna.** (Po ſkhodźe dele padnył a ſo ſaraſnył.) 76lětny privatnik Louis Köhler padże we ſwojim bydlenju po ſtłodźe dele a ſłama ſebi nohu. Jeho do thorownje dowjeſechu, hdźež bórſy na ſeſjehwki wumrě.

Schmelingowy pſchichodny pſchećiwnik.

King Lewinſky, kiž je ſtraſchny pjaſczował a jako pjaty na ſwětowej liſtcžinje ſteji, je pſchichodny pſchećiwnik bywſcheho ſwětoweho miſchtra Maxa Schmelinga. Wulkobothowanje mjes tutymaj pſchećiwnikomaj budże pjeczа 16. februara w Chikagu.

Měšćanske dźiwadło

Nawrót Matija Bruka.

Cžinohra w tſjoch jednanjach wot Sigmunda Graſſa.

Tak njemuje ſo nowa hra Sigmunda Graſſa, wobdarjeneho kolmarja duſchinych doczakanjow a żiwjeńſkich poſtrowdźenjow powójſkeho cžaſa. Zimaſche naſ jeho hra „Njeſłonczna dróha", putaſche naſ hra „Schtajo muſikerjo" a ſatſchaſe naſ do hłubin duſche jeho najſłepcha a we wuſłowje dyrbjachu najkróſcha hra „Nawrót Matija Bruka", hurа, kiž wopiſchcži wobſtodźenſtwo, żonu a dźěcžo, ſo by ſchłitał wótcžiznu, kiž ma jako ſhubjeny wojeſnjeny — ſo po cžeſkich bědach ſaſo lěta po ſkónczenju wójny domoj wróci — do ſwojeho ſtatoka jako wotrezk — w kotrymž kujeż dobry a żiwerny druhi mandźelſti j e h o żonu, dobry nan ſyna Matija Bruka, kotrehoż nadobnoſcze dla a luboſcze mandźelſkeje dla, ſam ſwojomu żiwjenju njeſe ſtaji, hdyż běſchtej jeho jeho mandźelſka a ſtary wotrezk ſpěſnaloj a ſwojomu ſynej bě pokaſał pucz dźěła a żiwjenja prawcho burа.

Na wurjadnje dobre waſchuje je ſpěſnaczel ſwobraſował tute hłubokе duſchine bědy a doczakanja, kiž ſo ſłopnuja k tragiju najmóżniſcheho wuraſa. A hra ſłoži ſo hiſchcže bóle we mnu ſ hym, ſo je ſpěſnaczel wobſoby hry wſak ſ domiſmy ſwojeje mandźelſkeje, ſ burſkeho żiwjenja naſcheje Hornjeje Łužiży.

Dołeż ſo w tutej hrje nimo cžłowjeſkeho problema też nazionalny cžin jewi, je ſtebi hra ſa króſki cžaſ jewiſcheja nowſkeje domiſny dobyła, ſ pokrym prawom. Sčiny tohodła też wjedniſtwu naſcheho dźiwadła bjakowni, ſo je tutu wuſnamnu hru do porjada hrow wzała a wczera ſ tak dobrym wobſtadźenjom wſow pſchedwidźełe.

Wulkotnje hrajeſche titulnu rolu Pawoł Skotzki we karakternym a duſchinym wuraſu. Jemu runjahódnje pſchiſtamkuchu ſo Eleonora Seyhert jako luboſczepolna macz, ſwérna mandźelſka a hódna burowka a Hans Verder jako idealny a nadobny bur. Wokſchewny bě też Korka Sänſerlich jako żyn Franz Bruk. Prawy typ ſtareho ſwérneho wotrezka, też w charakternym wuraſu bě George Pierre. Jara pſchihódni běchu też laſtupjerjo mjeńſchich rólow: Johanna Schefferiez, Liddy Gerwig, Irmgard Mukes, Willy Kerran, Max Grundmann, Max Hötzel a Arnoſcht Raſch.

Wjeſerawſche pſchedwidźeŋſenje bě jenicžki dobytk a też dźakny dopołaſ dobreho wjedniſtwa hrow a ſarjadniſtwa Maxa Grundmanna a Maxa Hözela. Pſchihódny bě też jewiſchczejwy wobraz Walt. Ulbricha. Hra ſałwoſtaji ſ wuroſtnym pſchedwidźeŋſenjom najmóżniſchi jaczichez pola pſchipoſłuchařſtwa, kiž cžicho a hacž do hłubin duſche hmłe hry ſcžehowaſche. Taſ je tuta hra ſwój ſamér wěſcze połnje dospěła.

«r»

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhłady na wjedro ſo jatiſchi ſchtwórk:** Pſchicžje malo pſchemjeńenjenja łodałneho wjedra.

* **Polizija w Gabinje je dźeſatizu wopačnych pjenjes wuſbihnyła.** Saſtojnizy ſo njenadźiju do bydlenja falſchowarjow pjenjes dobnchu. Nadeńdźechu tam ſamkarja a klampnarja, kiž runje wopačne pjenjeſy dźěłaſchtaj. Polizija ſekra aparaty a grat a pſchekwapjeneju ſaja.

* **Pola Grabina (Fürſtenwalde) pſchejědże cžaſ maleje żelesniży ratarja, jako ſe ſapſchahom na wiki jědżeſche. Cžaſ wóz, na kotrymż tež ratarjowa dźowka ſedźeſche, kruch ſo bnwlezeſche a roſbi. Nan a dźowka ſo moriſchtaj.** Kóń njeſtranjeny woſta.

* **Pſchi powodźenjach w Kaliforniſkej a pſchi nowołětnych żwjatocznoſcžach w Sjednoczenych ſtatach je nětko 175 cžłowjekow żiwjenje ſhubiło.**

* **Schpaniſki ſnutſkowny miniſter je k ſakhowanju ſjawneho porjada pſchiſchle pſchiſchiprawjenje konzentraziſkich łěhowow żadał, hdyż měše ſo ſtatej ſtraſchne elementy ſaſwjeracz.**

* **Nad zyłej połodniſchej a kroſtkowjeczornej Jendźelſkej Nowe leto huſta kurjawa łeżeſche. Na Croydonſkim ſetanišczu pola Londona ſo łětanje ſaſtaji. Żelesniſke cžahi ſo ſapodźachu. Pſches kanal njeſe łódźow jědżeſche. W Manchestru ſo wujěchanje wotpraji.**

Radio

Schtwórk, 4. januara ſtyſchiny

Königswuſterhauſen: Nimo ſnateho wſchědneho programma: 12 konzert, 14,45 ſpěwy ſa dźěći. 15,10 ſa żonu. 17 ſa młodźinu. 19 hodźina naroda (konzert na hiſtoriſtich naſtrojach). 20,05 opera „Suſanine potajnſtwo".

Lipſk: Nimo ſnateho wſchědneho programma: 12 konzert. 14,15 wo ſilmach. 16 popoldniſchi konzert. 20,10 Awſtriſka. 21,20 nordiſka hudźba.

Hiſchcže ważne ſ dnjoweho programma: Berlin: 20,05 wulki rejwanſki wjeczor. Wróſtław: 22,55 rejwanſka a ſabawna hudźba. Köln-Langenberg: 21,10 hudźbny roman, wjeſeły hudźbny potpourri. Wien: 20,45 orcheſterſki konzert. Beromünſter: 20,30 opera „napoj luboſcze". Rom: 20,40 duſerſka hudźba. Warſchawa: 20 lohka hudźba a ſpěwy. Stockholm: 20 woſerſka hudźba.

Za wobſah zamołwity: A. Dučman w Budyſinje.

Hrózne lětadłowe njezbože w Belgiskej.

W Flanderskej wobkhadne lětadło jendźelskeho lětarſkeho towarſtwa „Imperial Airways" znjezboži a ſo zapali. 10 wosobow w lětadle namakachu při njezbožu ſwoju ſmjerć. Na wobrazu widźimy rozbitki znjezboženeho jendźelskeho lětadła pola Ruyſſelede njedaloko města Brügge.

Spěwarske

w serbskim a němskim ćišću, we wšelakich płaćiznach a wšelakim wuwjedźenju, su sobu najrjeńši dar k narodninam atd., wosebje pak ke konfirmaciji k spomnjeću na čas a wěčnosć, namakaće stajnje na składźe w

Serbskej kniharni

w Budyšinje na Lowskich hrjebjach 4

Crona njeje trjeba při zwubranju Erlerec gardin, za dobru jstwu. Haj, bjez kóždoh' prašenja Erler-gardiny su za pychu doma je kóždy rad to přiznawał, zo pola Erlerec gardiny tunjo kupował

Kurt Erler na Žiln. wik, **28**

Serbska, katolska

holca

do ratarſtwa, kotraž może dejić, so hnydom pyta na Horje čo. 19 (Guhra) pola Njeswačidła.

Harfa

za dźěćikemšenja

je sa 20 pf. dostać w

Smolerjec kniharni

w Serbskim Domje

Wostań pobožny a sprawny!

Po swojim wustupjenju z konclije dr. E. Schustera w Budyšinje sym so z knjezom rěčnikom dr. Dilgerom w Budyšinje zjednoćił.

. Rěčnik M. Heinemann.

Naju běrow je w Budyšinje na Dźiwadłowej hasy 4 Telefon 3980.

Rěčnikaj Dr. Dilger a M. Heinemann.

Přiloha čisłu 2

SERBSKE NOWINY

Srjedu 3. januara 1934

Za mojim bratrom Khrystijanom Křižanom

owař złoži brónje. Dźěłaćer z njewustawacej
u poda so na wěčny wotpočink. Człowjek, Serb
cej so wutrobu połnoje lubosće je nas wopušć
ruj, ludo serbski, přetož jedyn z twojich naj
synow ći wumrě. Zahe, wo mnoho lětz pře
dyrbjał nastupić puć do wěčneho kralestwa.
na ruka je sprostła, wučeŕ, kiž je tołko lu
wusywał, je swoje dźěći wopuścił.

z dźěćacych lět so znajemoj. Khrystijan
narodźi so 28. junija 1907 w Kotecach, w ma
josenej wjesey njedaloko Wósporka. Jeho nan
y w Kotecach z fararjom. Khodźachmoj tam
že do šule, sedźachmoj w sansnej jstwje, a
wulka farska zahroda bě Twój raj. Husto
bi w pozdźišich lětach wo naju róllnej wjesey
loj.

*

w Lipsku w lěće 1928. Cyle njenadźicy na
ku zymskeho semestra wuhladach će znowa.
ijan Křižan bě znaty Mišnjanski gymnazij
ležiwši na wšelkich němskich universitach po
ngelsku theologiju studowawši. W lěće 1928
so do Lipska wróćił a rozsudźił, cyrkwinsku
z wučeŕskej zaměnić. Nocheyše być z fara
okelž měješe hłuboke žedźenje, jako jednory
człowjek so wonka mjez swojim serbskim lu
vosebje serbsk. dźěćimi skutkować. Tuž so zno
achmoj a bórzy hłuboko spřećelichmoj. Bratr
ijan radowaše so, zo bě tež w dalokim Lipsku
lbskimi studentami, a za krótki čas přiswoji
ć derje serbsku rěč a da so z wulkej lubosću
za serbske ludstwo. W prěnim času Lipsčan
owaršnosće tam a sem swojemu bratrej nje
chmy, njewidźachmy hišće jeho zlotu, cyle
dušu, jeho swěrnu serbsku wutrobu a jeho
ćnu lubosć k serbskej zemi. W kóždym jeho
so tuta lubosć žórłeše, a stajnje bě w nim
žedźenje za serbskej domiznu.

o swój tam w Lipsku hromadźe dźěłałoj, we
ědnoskach a seminarach hromadźe sedźałoj
bałoj. Ducy domoj a na njedźelskich wulć

Khrystijan Křižan †.

tach pak sebi stajnje powědachmoj wo přichodnych nadawkach, wo přichodnym směru serbskeho dźěła. Najrjeńše hodźinki wšak dożiwichmy při rjanej bjesadźe ze staršimi Serbami za „Serbskim blidom" a při horcym prócowanju, haj tu a tam bědźenju wo serbsku wědomosć w towarstwje „Arnošt Muka". Skónčnje naju zwada, stary serbski njepočink, rozdwoji. Wšitke zwady, wšitke differency pak so hnydom wušmórnychu, jako so w Serbach, w praktiskim serbskim dźěle znowa zeńdźechmoj; Khrystijan doma w farskim domje w Klukšu na prózdninach a pozdźišo jako čakanc na wučeŕske městno, ja jako Klukšanski wučeŕ. Tu so započa naju raj. Kóždy dźeń so widźachmoj, nimale kóždy dźeń so hromadźe wukhodźowachmoj po Klukšanskich łukach, polach a hačinach. „Zernička" bu prěnje polo hromadnoje, woprawdźe bratrowskeje dźěławosće.

Kak bě wobluhowany njez Zernicanymi! Jeho [illegible] čelne, wjesele, sprawne waše[illegible] wšitko wutroby. Kak jeho [illegible] a z kajkej tyšnosću wosoc[illegible] njeho žarnje. Z kajkej wo[illegible] dźěłaše za serbskich pach[illegible] Lichanju. Ni jenu to njezabadźeny! K[illegible] samsnym nadorskim kolesu, kiž je jenu n tko nahlu smjerć přinjesło, po Serbach, kelko k serbskeho muzeja, bołoz je Khrystijan n[illegible] a bjeze wsčo zamanja tydźenjo dołhi dźeł, zo by serbski muzej nowy napohlad dostał. Kelko je sam w swojej jstwiczy materiala přihotował za serbsku statistiku a za nowe serbske stawizny. Hdźe je młodźenc, kiž bu jeho swěrne a pilne dźeło dale wjedł a dokónčił!

Skónčnje dosta wučeŕske městno w Nowej Wsy pola Klukša. Husto mi powědaše wo swojim za stojnskim dźele, wo lubosći swojich serbskich d[illegible] ale też wo bědnych serbskeho wučerja. Přetož Khrystijan Křižan njeběše jenoż wulcy wobdar wědomostnym a narodnym dźěłaćerjom, ale wón wučeŕ z wutrobu a dušu, a hakle w šulskej jstwi ćuješe so zbožowny. Kak so tehodła rudźeše, jako bu do Němcow přesadźeny a cyła Łužica začu při tutej powěsći hłuboke bolosće, přetož naš Khrystijan Křižan bě daloko a wšěroko znaty a wobluhowany.

A nětko? Khrystijan Křižan je nas wopuścił. Stojeŕe nam jeho rubi a zawostaji w rjadach serbskich dźěłaćerjow prózdne městno. Štó budźe je wupjenić? Štó so prima gratu, štó stupi na jeho městno? Młodźi Serbja spóznajśe wy, što je z našim nadawkom? Znajśe zmysł prawcho serbskeho žarowanja! Pójće, pójće wšitcy, kóždy z was njech prima za gratom, za pjerom, dźěłajmy telko a tak wustojnje, zo bychmy našeho bratra hódni byli! A ty, nadobny serbski bratře, spi derje w čichim skhowu Klukšanskeho pohrjebnišća. Bóh daj nam, zo bychmy so tehi runać móhli w sprawnosći, pilnosći a lubosći!

Pawoł Nejdo.

Fata Morgana prěni króć fotografowana.

Morganu njeznaja jenoż w pěskowych pušćinach Afriki. Wo tutym přirodźinym tamnišich kónčinach rozprawja so w tysaisowanjach pućowacych. Tola też wosrjedź naja tutón zjew, njenujucy wo wuheŕskej am je so nětko prěni króć poradźiło, tutón zjew fotografować. Pastyrjo wuhladaju a bjeztrośtnym kraju pozdaćne powodźenje a cyrkwine wěže, štomy, mosty abo człowjekow z wody kukać. Tutón wobraz so z kromy pusty w powětře wobdyšenje. Pozdaćna woda, kiž jebawy wobraz wobdawa, je powětr, kiž so jako slěborne pasmo wokoło wobzora čehnje. Na wobrazu widźimy swinjaceho pastyrja, kiž wjes z cyrkwju a mostom we powětře widźi.

Rěčne hodźiny zastarania a radupdawania města Budyšina

W šaštarańi cźěšchentow póndźelu, wutoru a pjatk wot 15 hać 16 hodź.;

w radupodawańi ja małe dźěćźi šchtwórtk wot 16 hać 17 hodź.;

w šaštarańi ja tuberkulosnych póndźelu wot 16 hać 17 hodźin ja dźěćźi, wutoru wot 16 hać 17 hodźin a šchtwórtk wot 15 hać 16 hodź. ja dorosćenych;

w radupodawańi ja bědnych fóždy prěni šchtwórtk we měsazu wot 9 hać 10 hodź.;

w radupodawańi ja alkoholikow fóždy 1. a 3. šchtwórtk w měsazu wot 17 hać 19 hodź., pod lekarskim nawjedowanjom fóždej 2 měsazaj 3. šchtwórtk wot 18 hać 19 hodźin.

Pšichodna lekarska rěcźna hodźina je šchtwórtk 18. januara 1934.

Wichtke horjekach mjenowane radupodawańnje fu pšchi Kralowskim wału 3.

Pšichodne radupodawanje ja **hamodruhe** fónšte 11. januara 17,30 hodź. w měšćanskej khorowni.

W radupodawańi ja złabomyślnych, buchakhorych a nepadowu khorosć cźerpjazych fóždy druhi měsaz prěnju źrjedu wot 11 hać 12 hodź. w měšćanskej khorowni. Pšichodne radupodawanje budźe źrjedu 3. januara 1934.

Mandźelske a sexualne radupodawanje: Kóždej dwaj měsazaj 3. pjatk wot 1/17 hać 1/19 hodź. w domje wukrjesnjeneho swjatła na Tšełańskej dróhi 5 delkach. Pšichodne radupodawanje pjatk 19. januara 1934.

W radupodawańi wo wocźehnjenju fóždy poźledni pjatk w měsazu wot 17 hać 18 hodź. w Secjmowni na Hrodowskej haźy 10, wó jstwje 39.

Rěcźne hodźiny młodźinskeho ludnika fu fóždy pjatk wot 9 hać 11 hodź. w hamtiskim ludnistwje wó jstwje 130. Radu bodźanu starschi, pomognuću a kótši maju hewak podźel na wocźehnjenju młodźiny, kij je fo khtostajomna sćinika.

Rěcźne hodźiny měšćanskeho lekarja fu wschédne dny wot 1/12 hać 1/13 hodźin w Secjmowni na Hrodowskej haźy 10 **po 2 khodomaj.**

Nürnberger Lebensversicherungs-Bank

Gegründet 1884

Allgemeine Bedingungen für Abonnenten-Unfall-Versicherung.

§ 1.

Die Nürnberger Lebensversicherungs-Bank in Nürnberg gewährt den in Deutschland ansässigen Abonnenten der Zeitung „Serbske Nowiny" gegen körperliche Unfälle, sofern deren Folgen nachgewiesenermaßen innerhalb dreier Monate nach dem Unfallereignis eingetreten sind, unter den nachstehenden Bedingungen Versicherung und zwar in Höhe von

a) 1000 RM. für den Fall des Todes,

b) 1000 RM. für den Fall der dauernden gänzlichen Aufhebung der Erwerbsfähigkeit (Ganzinvalidität).

§ 2.

Die Ausübung der Rechte aus dieser Versicherung steht dem Anspruchsberechtigten (vgl. § 9 Abs. 3) zu; auch ist dieser für die Erfüllung der Obliegenheiten verantwortlich.

§ 3.

Voraussetzung für jeden Anspruch aus der Versicherung ist, daß der Verunglückte zur Zeit des Unfalls wenigstens achtzehn Jahre alt ist und das 70. Lebensjahr noch nicht überschritten hat, sich innerhalb der Grenzen Europas aufhält und daß ferner das Abonnement auf das Blatt mit Versicherung mindestens seit einem Monat ununterbrochen bestanden hat und das Abonnementsgeld vom Abonnenten regelmäßig bezahlt wurde. Der Verlag läßt jedem Abonnenten auf Ersuchen sofort ein Exemplar dieser Bedingungen zugehen.

Von der Versicherung ausgeschlossen sind Personen, welche zu der Zeit, zu welcher die Versicherung für sie beginnen soll, an Geisteskrankheit, Syphilis, Epilepsie, Delirium tremens, Schlag-, Ohnmachts-, Krampf- oder Schwindelanfällen leiden, sich, blind, taub oder schwer nervenleidend sind oder Gliedmassen entbehren, deren Verlust ärztlicherseits mit einer Invalidität von 40 Prozent oder darüber eingeschätzt würde. Dasselbe gilt für Personen, welche in den vorangegangenen fünf Jahren an Geisteskrankheit, Syphilis, Epilepsie oder schwerem Nervenleiden oder an Schlag-, Ohnmachts-, Krampf- oder Schwindelanfällen gelitten haben. Mit sonstigen erheblichen körperlichen oder geistigen Krankheiten oder Gebrechen behaftete Personen sind dann nicht versichert, wenn sie die Krankheiten oder Gebrechen zur Zeit des Versicherungsbeginns gekannt haben oder hätten kennen müssen.

Ausgeschlossen von der Versicherung sind ferner solche Abonnenten, die ständig ihren Wohnsitz im Auslande haben.

Unfälle, die der Versicherte erleidet, nachdem er während der Dauer der Versicherung von einem der im Absatz 2 als Ausschließungsgrund angeführten Leiden oder Gebrechen befallen worden ist, sind von der Versicherung ausgeschlossen.

Es ist nicht Sache des Verlags, für pünktliche Zahlung des Abonnementsbetrags zu sorgen, sondern Sache der Abonnenten. Soweit nicht das Abonnement auf den Namen einer anderen Person genommen ist, gilt der Haushaltungsvorstand als Abonnent.

Ist der Abonnent nicht eine einzelne Person, sondern eine Personen-Vereinigung oder eine juristische Person, z. B. eine Aktien-Gesellschaft, so beginnt die Versicherung erst mit dem Tage der schriftlichen Angabe der Person, welche als versicherte gelten soll; stirbt der Benannte, so tritt die Versicherung bis zur Neubenennung eines Begünstigten außer Kraft. Unterläßt der Abonnent diese Angabe, so hat er keinen Anteil an der Versicherung.

Für einen und denselben Unfall wird die versicherte Summe nur einmal gewährt, gleichviel ob der Abonnent zwei oder mehrere Abonnemente auf das Blatt hat. Ebenso wird für einen Unfall stets nur eine der versicherten Entschädigungssummen gewährt, entweder nur für Tod oder nur für Ganz-Invalidität.

§ 4.

Unfall im Sinne dieser Versicherung ist jede ärztlicherseits sicher erkennbare Körperbeschädigung, von welcher der Versicherte unfreiwillig durch ein plötzliches, von außen mechanisch auf seinen Körper wirkendes Ereignis betroffen wird.

Als solche Ereignisse gelten auch Blitz und elektrischer Schlag. Als Unfälle gelten auch Verbrennungen, Verätzungen und Blutvergiftungen, die der Versicherte durch ein plötzliches Ereignis unfreiwillig erleidet.

Als Unfälle gelten nicht:

a) alle gewöhnlichen Erkrankungen und Krankheitszustände, insbesondere Infektions- und Invasions-Krankheiten, sowie innere Vergiftungen.

b) Erkrankungen infolge psychischer Einwirkungen;

c) die Folgen von Temperaturerniedrigungen, insbesondere Erkältungen, Erfrieren, Sonnenstich, Hitzschlag;

d) Körperbeschädigungen, die der Versicherte beim Zweikampfe, sowie bei Beteiligung an einer Schlägerei oder einem Raufhandel erleidet;

e) Körperbeschädigungen infolge fortgesetzter oder wiederholter Anstrengungen und Kraftleistungen.

Gänzliche Invalidität im Sinne dieser Versicherung ist beispielsweise Verlust der Sehkraft beider Augen, Verlust oder dauernde völlige Lähmung beider Hände oder beider Füße, oder einer Hand und eines Fußes.

§ 5.

I. Unter dem Vorbehalte, daß im übrigen die Merkmale des Unfallbegriffes (§ 4, Abs. 1) vorliegen, sind in die Versicherung eingeschlossen:

a) Körperbeschädigungen, die der Versicherte bei rechtmäßiger Verteidigung oder bei Bemühung zur Rettung von Menschenleben erleidet;

b) Verrenkungen, sowie Zerrungen und Zerreißungen von Muskeln infolge eigener plötzlicher Kraftanstrengung;

c) Erstickung durch ausströmende Dämpfe oder Gase.

II. Ausgeschlossen von der Versicherung sind:

a) folgende Erkrankungen und krankhafte Zustände, auch wenn sie durch einen Unfall herbeigeführt sind, sowie deren Folgen; Krampfadern, Bauch- und Unterleibsbrüche aller Art, Darmverschließungen, Entzündungen des Blinddarms und seiner Anhänge, Schlag-, Krampf- und Epilepsieanfälle;

b) Unfälle infolge Geistes- oder Bewußtseinsstörung irgend welchen Grades (auch infolge von Ohnmachts- und Schwindelanfällen), es sei denn, daß diese Störung selbst durch einen Unfall hervorgerufen war, ferner Unfälle infolge offenbarer Trunkenheit;

c) ohne erkennbare äußere Verletzungen eintretende Blutungen aus inneren Organen, wenn sie nicht lediglich durch einen Unfall unter Ausschluß der Mitwirkung irgend welcher innerer Erkrankungen verursacht sind;

d) Beschädigungen infolge von Eingriffen, die der Versicherte an seinem Körper vornimmt (wie Schneiden von Nägeln, Hühneraugen, sowie Kratzen) und bei Operationen, soweit diese nicht durch einen Unfall bedingt sind;

e) Unfälle, die der Versicherte durch eigene grobe Fahrlässigkeit oder durch vorsätzliches oder grobfahrlässiges Nichtbeachten der für den Schutz von Leben und Gesundheit bestehenden polizeilichen und gesetzlichen Vorschriften erleidet;

f) Unfälle, die der Versicherte erleidet bei der Ausführung oder dem Versuche von Verbrechen oder Vergehen, durch bürgerliche Unruhen, es sei denn, daß der Versicherte unwissentlich und nicht fahrlässigerweise in den Gefahrenbereich der Unruhen gekommen ist, sowie durch Kriegsereignisse im mobilen Militär- oder Seedienste, durch Erdbeben, bei der Benützung von Flugapparaten oder sonstigen ungewöhnlichen Beförderungsmitteln;

g) Unfälle, die der Versicherte erleidet beim Lenken und bei Benutzung von Motorrädern mit und ohne Beiwagen.

Ausgeschlossen von der Versicherung sind ferner Berufsunfälle von Personen, welche in Sprengstoff-, Pulver-, Patronen-, Sprenggeschoß-, Zündhütchen-, Zündspiegel- und Zündstoff-Fabriken oder auf solchen Arbeitsstätten beschäftigt sind.

Für Unfälle durch Ertrinken und für Unfälle mit nachfolgendem Tode, welche Bergleute unter Tag erleiden, wird nur ein Viertel der Versicherungssumme pro Person entschädigt.

§ 6.

Jeder Unfall ist unverzüglich nach dem Eintritte der Direktion der Bank in Nürnberg schriftlich anzuzeigen, und es sind alle weiteren, auf den Unfall und dessen Folgen bezughabenden sachdienlichen Auskünfte und Atteste, welche von der Bank für erforderlich erachtet werden, spätestens innerhalb einer Woche nach geschehener Aufforderung dazu an diese abzusenden.

Ist durch den Unfall der Tod des Versicherten herbeigeführt worden, so hat die Anzeige binnen 48 Stunden an die Direktion der Bank in Nürnberg schriftlich zu erfolgen, und zwar auch dann, wenn der Unfall bereits angemeldet ist.

Meldungen an die Vertreter des Verlags des Blattes oder deren Angestellte (Reisende, Boten usw.) werden nicht berücksichtigt.

Unverzüglich, spätestens am zweiten Tage nach dem Unfall und demnächst dauernd bis zum Abschlusse des Heilverfahrens ist ein approbierter Arzt zuzuziehen und für angemessene Krankenpflege, sowie für Abwendung und Minderung der Folgen des Unfalls nach Möglichkeit zu sorgen.

Den von der Bank beauftragten Aerzten ist jederzeit Zutritt und die Untersuchung zu gestatten.

Alle durch den Schadenfall erwachsenden Regulierungskosten, wie insbesondere auch die Kosten einer von der Bank angeordneten Sektion und die Kosten aller von der Bank geforderten ärztlichen Zeugnisse werden von der Bank getragen.

Die Bank wird alsbald nach Erhalt einer Unfallanzeige dem Versicherten bezw. den Anspruchserhebenden ein Exemplar dieser Bedingungen zugehen lassen.

§ 7.

Wenn zur Herbeiführung des Todes oder der Ganzinvalidität überwiegend solche Krankheiten oder Gebrechen mitgewirkt haben, welche für sich allein, d. h. ohne Hinzutreten des Unfalls in absehbarer Zeit den Tod oder Ganzinvalidität herbeigeführt haben würden, so wird für den Todesfall eine Entschädigung nicht geleistet, während die Entschädigung für den Invaliditätsfall nach Verhältnis des nach Billigkeit abzuschätzenden prozentualen Anteils der Krankheit oder des Gebrechens gekürzt wird.

§ 8.

Werden von einem und demselben unter die Versicherung fallenden Ereignisse mehrere Personen getroffen, so ist höchstens eine auf die betroffenen Versicherten gleichmäßig zu verteilende Gesamtsumme von 4000 RM. zu zahlen.

§ 9.

Die Bank ist verpflichtet, sich über ihre Entschädigungspflicht zu erklären, und zwar, soweit Ansprüche auf Entschädigung für den Todesfall erhoben werden, binnen 3 Monaten, nachdem ihr der Eintritt des Todes angezeigt und ihr die erforderlichen Unterlagen (siehe § 6, Absatz 1) zugegangen sind. Soweit Ansprüche auf Entschädigung für Ganzinvalidität erhoben werden, ist die Bank verpflichtet, sich spätestens drei Monate nach Abschluß des Heilverfahrens über ihre Entschädigungspflicht zu erklären, sofern ihr die zur Prüfung der Invaliditätsfrage erforderlichen Unterlagen zugegangen sind.

Die Zahlung der Entschädigung erfolgt binnen zwei Wochen nach Festsetzung der Entschädigung gegen Quittung bei der Hauptkasse der Bank. Es steht jedoch dem Anspruchsberechtigten frei, nach vorheriger Einsendung der Quittung Zahlung durch die Post oder in anderer Weise auf seine Kosten zu verlangen.

Anspruchsberechtigt sind: Im Invaliditätsfalle der Verletzte selbst, im Todesfalle in erster Linie der Ehegatte, für den Fall, daß dieser nicht mehr am Leben ist, die ehelichen Kinder, und für den Fall, daß weder ein Ehegatte noch Kinder vorhanden sind, die Eltern und, falls auch diese nicht mehr am Leben sind, die Geschwister des Verletzten. Die unehelichen Kinder stehen in ihrer Beziehung zur Mutter den ehelichen Kindern gleich.

Personen, welche den Tod oder die Ganzinvalidität des Verletzten in vorsätzlicher oder grobfahrlässiger Weise verschuldet haben, verlieren dadurch ihre sämtlichen etwaigen Ansprüche.

Desgleichen schließen absichtlich falsche Angaben und Auskünfte, sowie die wissentliche Einreichung von gefälschten Urkunden und Schriftstücken jeden Anspruch auf Entschädigung aus.

§ 10.

Wird eine Obliegenheit verletzt, die nach dem Eintritte des Versicherungsfalls der Bank gegenüber zu erfüllen ist, so ist die Bank von der Verpflichtung zur Leistung frei, es sei denn, daß die Verletzung weder auf Vorsatz noch auf grober Fahrlässigkeit beruht.

§ 11.

Für den Fall, daß die Bank die Anerkennung eines Entschädigungsanspruchs auf Grund dieser Versicherung verweigern sollte, ist der Anspruchsberechtigte bei Verlust seiner Rechtsansprüche verpflichtet, innerhalb sechs Monaten nach erhaltener Kenntnis von der Ablehnung die Bank vermittels ordentlicher Klage zu verklagen. Die Frist beginnt mit dem Tage, an dem die Bank den erhobenen Anspruch unter Angabe der mit dem Ablauf der Frist verbundenen Rechtsfolge dem Anspruchsberechtigten gegenüber schriftlich abgelehnt hat.

Für alle Streitigkeiten aus dieser Versicherung nimmt die Bank Recht vor jedem ordentlichen Gerichte des Deutschen Reichs.

§ 12.

Auf die den Abonnenten gewährte Unfallversicherung wird am Kopfe des Blattes in deutlich sichtbarer Schrift hingewiesen. Mit dem Erlöschen des Abonnements erlischt auch jeder Anspruch auf Grund dieser Versicherung hinsichtlich später eingetretener Unfälle. Wird der zwischen der Bank und dem Verlag abgeschlossene Vertrag gekündigt, so hat dies der Verlag einen Monat vor Ablauf des Vertrags oder, wenn er erst später Kenntnis von der Kündigung erhält, unverzüglich nach erlangter Kenntnis und dann in Zwischenräumen von je einer Woche bis zum Erlöschen des Vertrags, mindestens aber viermal, an augenfälliger Stelle im Blatte unter Angabe des Zeitpunktes des Erlöschens bekanntzugeben. Die Bekanntgabe kann auch durch die Bank im Reichsanzeiger oder in einem anderen von ihr zu bestimmenden Blatte erfolgen. Das Erlöschen der Versicherung wird gegenüber den Abonnenten frühestens wirksam mit der Veröffentlichung im Blatte oder, wenn eine Veröffentlichung nicht erfolgt, mit dem Fortfalle des Vordrucks am Kopfe des Blattes oder zwei Wochen nach der Bekanntgabe in dem von der Bank bestimmten Blatte, sofern eine solche erfolgt. Die Ansprüche aus den vor dem Erlöschen der Versicherung eingetretenen Unfällen bleiben unberührt.

Wird der Vertrag zwischen der Bank und dem Verlage gekündigt, so steht den bisher versicherten Abonnenten das Recht zu, vom Tage des Erlöschens der Versicherung an das Abonnement aufzugeben und den etwa über diesen Tag hinausgezahlten Abonnementsbetrag zurückzuverlangen. Der Verlag ist verpflichtet, diesem Ersuchen zu entsprechen.

Neu hinzutretende Abonnenten erlangen nach der Veröffentlichung des Erlöschens der Versicherung keinen Anspruch aus der Versicherung.

§ 13.

Eine Abänderung dieser Bedingungen ist gegenüber den versicherten Abonnenten nur dann von rechtlicher Bedeutung, wenn der genaue Wortlaut der Aenderung vorher einen Monat lang in Zwischenräumen von je einer Woche an augenfälliger Stelle in dem Blatte unter bestimmter Angabe des Zeitpunktes, von welchem ab die Aenderung in Kraft tritt, bekanntgegeben wird.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaći měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnika 1.51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wed. a 6565 Smolerjec kniholičerja, nap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje, Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežaje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej Ewjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny předwo scěhowkam čelneho zmjerdźenja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na kral ewjenja dospołnje bědny. Kóžde zmjerdźenje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne zmjerdźenje dyrbi so hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisanje přizwěźiło. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tutele banki, kiž Serbske Nowiny kóžde wozjewja.

Čisło (Nr.) 3 — Budyšin — Štwórtk 4. januara 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Nacionalsocialistiska dźěłowa služba w Ľěče 1934

Inspektor wjednišeje šule němšeje dźěłoweje služby dr. Decker přichi składnosći Nowoho lěta přes radio rěčeše. Wón rjekny mjes druhim, so może so dźěło w nowym lěče 1934 jenički na nahladny nacionalsozializmu założeć. W lěče 1933 je hišće wjele ludźi dźěłowu službu přeco hišće po njedospołnym wobrazu sandźenych lět wobhładowało. Němska dźěłowa služba njeje žana należnoćź za wuherbowanych naležeho luda. Wona je najwjelšchi a najwobšérniši wuraz nacionalneho socializmu, kiž młodych ludźi, njehladajo wožoby a stawa, sajo jednoćza k zwjatej službje na ludźe a wótczinje. Dźełowa služba dyrbi młode sjednoćenstwo stajicź do wulkich nadawkow, kiž přeradnemu wužitku zyłeho luda służa a niz kuntej lěpšinje jenotliwza.

S dźełowej službu chze też sajo cihiła dźěła wozjawicź. Najwyšše wukony móža přeco jenoź z najwyšše wole wuthadźeć. Njedožaha, so młodźina dźela, hdyž sbodom snutkowny poměr k wěčnej hódnośći tutoho dźela njesahuje. Tohodla w tutym nowym lěče statnopolitiske wočehnjenje swoje městno nastupi. Wšitke wobčežnosće dyrbja so přeswinyć.

„Zeleny tydźeń" w Barlinje

Wčerawši „seleny tydźeń", wočewri so 27. januara na swalnym maršowym městnje přeco dróhy Kaiserdamm. Wón budźe pod schtikom němskeho burikeho wjednika a němskeho ministra za sjezwjenje a ratarstwo Darrea stejecy. „Seleny tydźeń" wuhotuje Barlinski wobhodny haut za zujsch, wustajenja a wulkowiki se zhromadnym němskeho sjezwjeńskeho stawa. Na natwarje seleneho tydźenja wobdźela so nimo němskeho ministerstwa za sjezwjenje a ratarstwo też němske ministerstwo za ludowe powuczenje a propagandu, pruske ministerstwo za ratarstwo, domamy a lěsarstwo a rjad druhich wyšnjoscow a swjatkow. Wustajenja budźe hač do 4. februara trać.

Swobodny knjez z Fritsch šef wójskoweho wjednistwa

Němski prezident je po namjece němskeho woberneho ministra roskasowarja III. woberneho wokrjesa generalneho leutnanta zwobodneho knjeza z Fritscha z dnjom 1. februara 1934 za schefa wójskoweho wjednistwa pomjenowak.

Werner zwob. knjez z Fritsch je so 4. awgusta 1880 w Benrazje narodźił. Wón je lěče 1998 jako kherbojnik do pólneho artilerijskeho polka cz. 35 w Darmjadtu jastupi a bu w lěče 1900 z leutnantom. Jako běšche wójnu akademiju wopytał, so w lěče 1913 k wulkemu generalnemu stabej přešeźadźi. We wójnje bu wón w lěče 1917 na majora powyšseny a w lěče 1922 w Ulmje za wjachkoweho leutnanta. Posdźišo bu wón wjednik wotdźelenja w němskim woberneym ministerstwje a 1927 so za wyschka pomjenowa. Jako běšche komanděr 2. artilerijskeho wólka w Schwerinje wobýł, so 1. měrca 1930 za artilerijskeho wjednika II. polka w Schczeczinje pomjenowa. 1. nowembra 1930 bu generalny major a 1. oktobra 1931 komanděr I. kavalleriskeje divisije w Frankfurcu nad Wódru. Jako generalny leutnant přichwosa wón 1. oktobra 1932 komando 3. divisije jako roskasowar w III. woberneym wokrjesu w Barlinje.

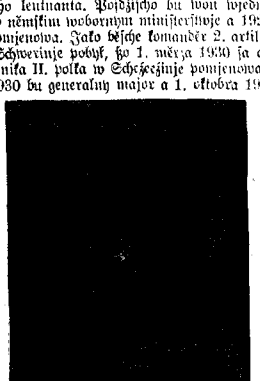

Generalny leutnant Fritsch, nowy schef wójskoweho

General Eugen z Falkenstein wumrěł

General kavallerije na wuzk. Eugen z Falkenstein je přeteu bohodnja w swojim bydlenju w Barlinje-Lichterfelde 80 lět stary wumrěł. General z Falkenstein, kiž běšche starschi bratr znatcho wójnskeho ministra, běšche wyschi dwórski mišnik kějorki Auguśtin Viktorje a nawjedowasche we wójnje 22. rezerwny korps. Wón běšche mějezel rjada Pour le mérite.

Němski biskop je fararja za młodźinu pomjenował

Němski biskop Müller je fararja Jahna z Aachena za fararja młodźiny němskeje evangelskeje zyrkwje powołał a jemu poručił, so tu we wobłuku noworjadowanja stutka evangelskeje młodźiny zarjadowanje do Hitlerskeje młodźiny hnydom přihotował a po termiji přewjedł. Sdobom je němski wjednik młodźiny Baldur se Schirach fararja Jahna do rola wjednikow młodźiny powołał.

Se němskeho fararja młodźiny evangelskeje zyrkwje postajeny.

Aachenski farar Jahn, kotrehož je němski biskop ja fararja młodźiny w němskej evangelskej zyrkwi pomjenował.

Zjězd wjednikow hakle na kóncu januara

Wyšschiche wjednistwo politiskeje organisazije wojerwja, so je so sjězd wjednikow na Obersalzbergu pola Berchtesgadena na kónc januara wotstorčił. Sjězd mějesche so po dotalnym postajenju wot 5. do 7. januara wotmić. Wón so potom w Barlinje wotměje. Tole rozsrjedowanje němskotalanych wjednikow a hamtiskich wjednikow wyšschicheho wjednistwa politiskeje organisazije so 4. januara w Mnichowje wotmeje.

Přenja tunnelowa autowa droha swěta

Mjez tuhej kilometrami němskich autowych dróhow, kiž je generalny inspektor za němske dróhi Fritz Todt wutwarił, je też dźěl wulkeje dróhi z Pfalzy na Stuttgart a Mnichowo do Salzburca. Se Stuttgarta tuta dróha přes Schwabske Alpy do Ulma wjedźe. Na pomjenje tutych cjarje dyrbi so wulka napjećowniosć wyšekosćejow přewinyć. W horach je dwójnaj tunelej natwarił. We Württembergskej twar tutoho dźěła dróhi, z kotrejž so hižom w januaru saperšnje, hospodarstwo jara wažnji. Dwarski cząs je na dwě lěče postajeny. 12—15000 dźěłacerjow dóstanje dźěło.

Bössa z jatby puščili

Jatřizna nowinarjow w Barlinje wjesełowa, so je we běhu dołschich pschepytowanjow so přjedawschi Barlinski wyschichi měschczanoscha Gustaw Boß zajedu pschipeldnju po wolsamknjenju 6. wulkeje khlejnskeje komory Barlinskeho krajneho suda z jatby puščeći. Boßa běchu po pschikasu sajeca hamtiskeho suda w Barlinje 28. haprcleje 1933 je banknika poddatkoweho sajeli a do pschepytowanjskeho jastwa w Barlinje-Moabiće wotwjedli.

Nadpad na šwedskich nacionalsocialistow

W nozy k sjedźe so na Ketarja Witlunda, kiž schwedskim nacionalsozialistam pschikłuschnjscha, w Stockholmje nadpad sta. S automobila, kiž nimo njeho pschijědźe, so dwójcy sjeli. Witlund so na wozy tchto frani. Maju sa to, so je so nadpad z politiskim pschiczinowu stat, dokelž běsche Witlund psched krotkim czasom na radnizy w Stockholmje khertwej hekatho kschija wuzkunył.

Wulki spionažny proces w Finniskej

W Finniskej wotměwa so tuhowniu prozeł dla spionaje. S kóždym dnjom so wjacy ludźi do prozesa nutsczejnje. Kóždy dźeń pschinjesje nowe senajasaje. Se prozesom su so jwisli mjes Finniskej a Moskwu, Parisom a druhimi městami wotkrjle. Dotal pak hischcje dawno njeju wschitke nadrobnosće wujasnjene. Se finniskich a skandinawiskich nowin może so sesćehowaze wuczinjacy:

Psched dwěmaj lětomaj roskasowa patronowcje fabriki w Lappo, wschitkowy le... Ryajund, znamjenita... w Finsku, kiž je w kwetowej n... a Němsku wojowar, ... wojowanje wobtkowca, so su jeho samorde... Sesłužbna Jenny Antila, kotraż pod tukanjom ... je so wuwjedła, so je jeho stónzowata ... mordaćiwo z jedom so njeporadźi. ... wschowanju wobtkowca rjetny, so oficiele ... dźeć, ale wón je dźesać jenoź tak dołho tkerm ... njebyły papjery namalali, kiž pytachu. ... samžnym czasu wunre domownik patronowcje ... ći, kiž njebe... ... ty był.

Wdowa wojeła spionažnego ... sajowa je nałaja połajna Marja Louija Stahl, ... ju w Parisu jajeli. Wona je dźewka łołała a je ... let w Finniskej siwa bóła a tam pozdźi z wo... wožobami dźerżała. Je so też zwěsćiło, so je ... kiłkeho derje znała. Wotmuwši spicnaje je najskerje ... so by nowy finnski plan mobilisazije a wójne ... rozkwanja do rukow dóstała. Nimo toho je pjecz... pschikas wobsteja, so ma so rjad wyšolich techniskich wojerskich wobkowu njeschłodnych sćinicz.

Nowiny hischcje pischu, so su też roskasowarja horjerikeje brigady wyschka Heisfacna stónzowali. Spionka Jenny Antila pola njeho thwilu służesche, njemóžesche pak swój samyzł dopjecz. W Finniskej a też we Francowskej su posłednje dny nekotre wožoby zajeli, kotrež z tutej należnosću w zwisku stej. Wo nadrobnosćach so njeje zł.

Hrózbna podkopkowa katastrofa w połnócnych Čechach

W Čejcu w wuhlowym rewěrje w połnócnych Čechach so na jamje „Nelsen III" hrjedy pop. cjejše rozbuchnynje sta. Po nětkim sdaczu su so 4 minuty w jamje zapalite. Po jenej powjeści běsche popołdnišce cjejło je 120, po drubej powjeści je 200 mužow wobkadźene. ... wjerawschego wjercera běchu tijoch mertwych wu... Hacz do teho czasa njeběchu hischcje nichtó ... jeli. Wulkowaniše dźěła su so hyrdnem w połnym ... sapjeznje.

Njeskeje na jamje „Nelsen III" p... ka je po dotalnym zwěsćenju jena z najwjetschich ... kowych katastrofow, kiż su Czejku sa dołho potrjesli. ... rozbuchnyenje běsche tak zwjne, so je nad jenim wo... tworjenja a pschihotowanu zajapnychu a zapuszczenu. W zyłej wokolinje su so wschelake zdźelenych z mesta wosebnyenja rozpuke. Tej wjerzeńka wcza je so zapadła.

W nozy běsche wchnjowa zwěsćina daloko widżeć. Maju jenoź malo nadźje, so budźa wjacyhnum sinjesbożenych hórnikow wulkewacz muż. Po nowischich powjeścach su so rozbuchnyenja w jamje „Nelsen III" na wschitke sti wjedźenja wupschestrele, dokelž su pod jenim sjedźenje. Wschitke wotdźelenja maju jen... daj wulkedaj, kotrajž stej so z rozsdźelenymi rozbuch... ... nimale dospołnje zapjapkeli. Wulkewanje je też ... najmjenja wujimpomanju zdobytych pruwow wobezpe... ... njedobytych pruwow wobezpeczenja je wo so palazich jamach dezka ... nikowych jamkujenych.

Sajmujerjo smutkowuchcha ... ertwa su na město njesbożo pschikhwatali. Njeznamy ... ludu su njesbożow-

nu jamu wobstupile. Jama słuscha Mostowskemu wuhlowemu towarstwu a je druha najwjetscha w Czeskej.

Nowolětne demonstracije w Awstriskej

W Tirolskej a Vorarlbergu wotmachu so poslednje dny demonstracije pschećiwo knjeześtwowemu systemej. Wone sylwesterski wjeczor swój najwyschschi skhodźenk dozwochu. Na wuhnjach, schtomach a elektriskich leśelkach bźahu khorhoje hokateho kichtża wupowjeschi. W Innsbrucku w hodźenju tschesczanisko-sozialnemoho mjeschczanoscy Fischera rozbuchadźo rozbuchny, z czimż so wschitke woknowe schkleńźa rozbichu. Też w cźischczelni tschesczansko-sozialnych nowin Tirolskeje so z rozbuchnjenjom wokna rozbiku. Podobne rozbuchnjenj stachitej so w Bregenzu. Pólicaja so njeporadźi, kuczerjow doshahnyeź. Teho dla wyschnosce sażo sastajenjow zimachu.

Železniske n'ezboże w Francowskej př nđze před sud

Pschepytowanjźi sudnik w Meany je na sriedu tśich swjedokow k pschestuschowanju sakał. To su sastojnizy towarstwa zaniźeje żelesniza, kotrejż maju signalnu kontrolu wukonjeczy a dohladowaci. Maju pjeza doseź dopokazow, so mója skorźbu dla njerodneho warjenja sapodaczi.

Prěnje zetkanje Mussolinija a Simona

Italski ministerski president Mussolini je sriedu pop. jendźelskemu zwonkownemu ministra Simona pschijał a so z nim pisches dwe hodźinje dołho wutrobnje rozeźerjował. Wobaj statnikaj wobsahowschtaj, so so schtwórtk sażo jendźetaj. Najpomnjezja hódne je, so italski pólaaj w Londonje Grandi, tehorunja w Romje pschebywa. Grandi a Simon bźetaj pschi rozeźerjowanju tehorunja w Palaet Venecia. Sorjedu wjeczor Mussolini jendźelskeho ministra na hosczinu pschepreseu, na kotrejż so mnohy ministerstwo a statni sekretarjo, jendźelski pólaaj a pólaaj Grandi wosebźicznu.

Londonske nowiny „Morningpost" dostachu rosprawu wo italskich wotpohladach. Wone pischu, so ma jendźelsko-italske schromadne dźeło napschemo brońenju sadźewacz. Wo sjunźnych namjetach, kiż je Simon w oktobru lońskeho lета wotedał, Italska pjeza wotze niczo wodźeeź. Je pjeza hižom wjese, so je Hitler njepschijimna. Italska mjeni, so wobschérne a sjutkowne wotbrońenje so njebodźi doseźcź a myśli tehodła, so to lepje bylo, so by so Nemskej mjetno k hibanju wotsajało, so by so pschichodnym pschehnatym zadanjam sadźewało. Wo wotwrońenju po etapach Italska pjeza wotze niczo wodźeeź.

Nowe zaječa w Rumunskej

W nozu k sriedźe je policija w Butarescze a prowincy sażo wiele zobuntawow żelesneje gardy sajała. Nima tajneje statneje policije wosebje wojerske wyschnosce pilnje dźekaju, so bychu pschicźinu a swjiki nadpada na ministerskeho presidenta Ducu wujasnile. Nekotre nowiny wobtwrjeesza, so su sajerci tśi napadarskim morźerstwom po porucznyschczi żelesneje gardy wukonjeli. Tola bóle k werje podobne je dotalne podaczo, so je so we jenoźitkowy wustup maleje terroristiskeje skupiny w żelesnej gardze jednało, kotraż je samostatnje postupowała a z tym zgłemu hibanju jara hubjenu sługbu wopokasała.

Tatarescu rumunski ministerski president

W Rumunskej so politiske pschekrywajenja hońa. Na mésto dotalneho ministerskeho presidenta Angeleseu je so wikowanyschi minister Tatarescu sa ministerskeho presidenta pomjenował. Tatarescu je wjednik politiskeje liberalneje młodźiny. S jeho pomjenowanjom chodźa po sdaczu radikalne hibanje młodźiny dopokoloje sjednośtnjeź. Hewak pak so knjeześtwo njeje pschemeniło. Titulescu so pschezo hischcze njeje wuprajił, hacź chze jako zwonkowny minister do knjeześtwa zastupiez. Maju teź za mózne, so so Tatarescu, kiż je hischcze jara młody, teź sa wjednika liberalneje strony pomjenuje.

So je so Tatarescu za ministerskeho presidenta pomjenował, je we Rumunskej wésko wulzu pschekrywapilo. Tatarescu pochadźa z starege oficirskeje swójzy. Won je bratr Schesspana Tatarescu, kiż njedawno w Rumunskej zywia nazionalsozialistiske stronu założeź. To pak so jemu njeporadźi.

Nathwilny wjednik rumunskeje zwonkowneje politiki.

Justizny minister Antonescu je so nathwilnje za wjednika rumunskeho zwonkowneho ministerstwa postajił, dokelż Titulescu, kiż hischcze w Schwizy pschebywa, detal hischcze njeje wozjewił, hacź chze rumunsku zwonkownu politiku teź pschichodnje wodźeeź.

Cyrkwinske powěsće

Swjedźen Tśoch kralow, sobotu 6. wuli. rózła 1934.

S Budyschina.

Predowanjźi tekst: Jes. 16, 1—6.

W Petrowskej zyrkwi ma pop. 1/25 hodź. faraź Schneider predowanje.

W Marijnej a Marcsinej zyrkwi ma dop. w 9 hodź. misijonar Gäbler z Indiskeje predowanje.

Wjeczor we 8 hodź. ma misijonar Gäbler wożadnu jiwóźnu wjeczor w Keheleriu.

Sbérka za zwonkowne misijonstwo.

S Barta.

Dop. w 9 hodź. serbiska a 1/11 hodź. němska Boża służba. — Wopor za misijonstwo mjes pohanami.

S Budestez.

Dop. 1/9 hodź. ma faraź Bójz serbiske a w 1/10 hodź. němske kemschenje. Sbérka za misijonstwo mjes pohanami.

S Budyschinka.

Dop. 1/9 hodź. němska Boża służba (knjez faraź Krawz z Budyschinka), w 10 hodź. serbiska Boża służba (faraź Handrik-Porschiśi). Kolekta za pohanske misijonstwo.

S Hodźija.

Rano 1/8 hodź. smeje faraź Wiesaŕ serbsku spowéź, dop. 1/9 hodź. serbiske a w 10 hodź. němske kemschenje. Sbérka za misijonstwo mjes pohanami.

S Harnjeho Wujesda.

Dop. w 9 hodź. němske predowanje.

S Hrodźiszcza.

Dop. w 9 hodź. serbska, 1/11 hodź. němska a służba. Krajnozyrkwinska sbérka za zwonkowne zionstwo.

S Hucziny.

Dop. w 9 hodź. serbska Boża służba. Kollekta misijonstwo mjes pohanami.

S Kotez.

Dop. 1/11 hodź. misijonske predowanje, 1/12 hodź. misijonske djećzikemschenje. Krajna sbérka.

S Lupoie.

Dop. 1/11 hodź. serbska Boża służba a 1/12 hodź. djećzikemschenje (F. Rojtes-Minakalski). Kolekta z misijonstwo mjes pohanami.

S Malešchez.

Dop. w 9 hodź. serbske, 1/11 hodź. němske kemschenje. Kolekta za misijonstwo mjes pohanami.

S Mjinakala.

Dop. 1/9 hodź. serbska Boża służba. — Kolekta misijonstwo mjes pohanami.

S Nieżwaczidła.

Dop. w 9 hodź. serbske, 1/11 hodź. němske kemschenje, Sbérka za misijonstwo mjes pohanami.

S Neja źiz.

Dop. w 9 hodź. serbska a 1/11 hodź. němska Boża służba. Wokrany wopor za misijonstwo mjes pohanami.

S Porchaz.

Dop. 1/9 hodź. serbska, w 10 hodź. němska Boża służba. Na němskim predowanje knjez faraź Krawz z Budyschina. Kolekta za pohanske misijonstwo.

S Rakez.

Dop. w 9 hodź serbska a 1/11 hodź. němska Boża służba. Sbérka.

S Wósporka.

Dop. w 9 hodź. misijonske zwjedzenske predowanje. Krajna misijonska sbérka. Pop. w 2 hodź. misijonske djećzikemschenje.

Posledni puć serbskeho prócowarja wučer'a Křesćijana Křižana

Każ błyst z mórskeho njebja trjechi herólski lud pohlednu dny załdźenjeho lета powésć, so je serbski prózowar wučer Křesćijan Křižan njebohi. Na Domowinskej zhromadźiznje a studentskej hodownej zhadźowaniu hischcze radowachmy so z nim a wjeselachmy so jeho jadrowemu słowu a cźelebu ducha — a nétko hižo je wón wupuschczeźt a so sledowaczi z njesapomnitymi nachimi wótczinzanni to Knjesowu ranu. Kak spodźiwne su toła Knjesowe puće, kak njedowumledźomne za naż wobohich semskich putnikow.

S najsernischimi myślenji a tschepetasej wutrobu podachmy so wczera na tśerźim dnju młodeho nowego lета do Klukscha na pohrjeb naschcha drohoho pschecźela. A pschi khwatanu Sserbja z błiska a dala, bohaczi a khudzi, jeho sastojnizy kratija a pschecźelja a pschiwuzni wobkubjeneje Křesćijanez farjelez żiwódźby w tak wulkej ličźbe, so bu pokhwonnika zwjatocznosczi z najmócnischim tolmaczom walkeje, njesapomnitiez ludowje a dźakownosczez k drohemu żiwenstwu. W farstwe farskeho domje stejeshe naschi luby Křesćijan na marach we wulkej kudźnej pschi darow ludźe. Zawdachmy jemu ruku k poslednemu bożenje a kak lubko bé nam we wutrobje. Wódźachmy tola, so z nim bo wosebnjenemy z horliwym Mtodźerbom, kotrehoż zyla luboscz a dźeło dyrbjesche służiez żerdźivemu ludej, a tajtich Sserbach prózowarjow mamy — bohużel tak mało. Bé nam, jako by je nam zamym kruch żiwenja wutorhez z nim. Cźesto potrjechemy nan, kuez faraź Křesćijan, naschi bohuschi wjednik Domowiny, sam wuroni z hłubin

Přeleženy

Tśeźi krócź so sajwoni, so ma nózny cźah z hłownego města wotjeź, hižo sahwida lokomotiva a sczini prénju krocźel — tu sleźi sdyzha wubjeny wosobnje wuhotowany muż pisches perron a sfoczi z mózným skokom do wotdźela druheje rjadowne. Lokomotiva mózuje sadyńźa a cźah so dale hiba. Spéschnischo so jedźe a kolije hawtuja pod kolesami; wodowhujo slehny so runje sastupjeny na mjehte połstrowane żydło a wosmje żebi módru brylu z woczow. Hrubuja wobmajuje ruka żylnu najdołź polnu brodu, kiż jemu brodu a liźy wobrubija; ale mohło so jdaez, so tale broda so prawje njehodźi mładostnemu wobliczu.

Cźah hwata nimo latarnjow, a hdyżkuli so jemu z nich do wobliczа zabłyśtnje, sahdźeli woczi.

Tu bliźi so konduktor, so by jésone thartki pschehladował, a hyndom pokaiuje so teź sażo módra brylа na nożu, a wobliczo wotwobroczа so tak daloko, każ mózno, so njeby źwétło latarnje na njo padało.

Pisches cźichu nóz leczi cźah dale a sdźiwa źwoju jenajtohłósnu péseń: „Na-ta-ta, ra-ta-ta."

Puczowarjez, kotryż je sam we wotdźelu wostał, wustupi pót na cźole a kapa z wulkimi kapami z cźota. Tuźon muż myśli sebi pschi hudźibje kolesow na zyle druhi text, na źiwow, kotrehoż so boji: „Paduch!" Njemiłostnje bjes pschetorhnjenja borczi jemu do wucha.

Won wotewrei wokno a sehnje so won a sdźiwa chłódny powétr zadosczińwje do pluzow. S lokomotiwy sjerchuja schkrё a wjercźo wotnjeje je wétsik.

Horkach pak w cźisnym powétrje puczuja njeśmérne żyły hwésdow. Trosźi a pokoj wuśpiwaju do mnoheje wutroby.

Ale niż do wutroby wosamorjeneho puczowazeho, tam sdudźa jich napohlad jeno strach a błédu bojosczi.

Won spomina na sandźeny wjeczor — to bé hischcze cźesny cźłowjek, kiż mózesche kóźdemu bjes bojosce do woczow hladacź, kotrehoż cźesez njebé hischcze wopanzana.

Ale dźensa?

Zalostnje haubuje so psched sobu samym, hdyż so hischcze jónu na podawki sandźeneho dnja dopomni. Won tyka sebi ruku psched woczi, so to njeby widźał — ale podarmo — sloro mohł namaczacź zyły wujew — widźi sebje stejo psched wotewrjenym pjenjezným khamorom swojeho knjesa, widźi, kak so pjenjezy tak sawjednje błyskotaja!

Sły duch jemu sdhukota: „Bjez, twojemu knjezej sdyzha hischcze dojcź, ton może to pschenjesez. Tebi pak je pucź k bohatstwu wotewrjeny. Mózesch źiwitnoho źiwjenja wuźiwacź. Jemu storhnje porsty, nacźahuje so źelbiwje a pakeź bankowkow hnuje so z sdwaitkom do tebe kapiy.

A potom cźelnje, każ wot djasa huaty, so by doma druhu drastu wzał a wopacźnu brodu, kotruż bé nёhdy w bjegadze k wjeselu mél, kotraż pak je djensa k tomu, so by z módrymi brylemi niśtemu paduchej k cźekanju dopomhala.

Wonka błyskotaja groty telegraza w mёsacźkowym źwétle runja wultim pawźinam. Jemu je, jako bychu jeho hużeniju tojile.

„Tódj jeno dale, pisches naż thwata elektriska ichkra, a ta je spéschischcha, dyżli najspéschnischi cźah. Djerźimy cźe, njedamy cźi cźelnucź", tak sdwórcza groty.

Każ z błyskom sajwjeźi nétkole dalokosthna tarcź do wóczka a cźah jedźe do srazje. Durje wotlecza a wulki tróśny muż, po napohladźe łubleź, sastupi a hnje so pucźowazemu znapschecźa. Se śmérnym wokom wobhladuje sebi tohо zyłu khwilu, doniż so tomu to njewotsudźi, a won ponuri so po sdaczu do wobkedźbowanja mёzacźkoweje nozy.

Juży sda so za brodu żobupucźowazeho wobżebje salimowaci, pschetoż pruhuje jeho dokładnje, jako by na njej zyle néschto wobżebiteho było. Też sda so powédaez cźłowjek bycź, dokelż ho próźuje, je swucźenymi wężami, z kotrymiż so rosmołwa njes njesnatymi swjetiska sapocźina, tajku rosmołwu sapocźeź.

Chżnjo nedźiwo dyrbi so druhi, so ho njeby njesdwórliwy sdał, do toho podwolicź, dyż a dyż słowo abo prascheńje psdibacź, runjeź so jemu to ani snajmjeńsche nochze a hacź runje by njeprascheneho mylerja najradscho i wotnom won cźisnyl.

Na posledku so tón jeho też hischcze woprascha, kaiżeho powolanja je.

Jebak pschidźe z tymle prascheńjom do najwjetscheje wulkosze a, trochu samjakotakwichi a so dliżo, rjeknje, so je privatny muż a so je tuthwilu na swjeżeleniśim puczowanju. — So by so trochu wobrot wobcźejnych prascheńjow, wotmyśli sebi, so budźe so, mёsto so by prascheny był, sam prascheź.

„Dowolcze, kajkeho powolanja dha sce wy?" so woprascha.

„Schto sebi myślisce?"

„Najkerje sce kubleź."

„I hdże też to", wotmołwi tón zyle dobrocźiwje, „to pat sce ho jara samylili."

„Nó, sa cźo dha smém waż mёcź?"

„Ja tym policajski sastojnik!"

Na wokomik nasta mjelcźenje. Cźekazemu sdhubi so z wobliczа wsycha barba a hakle sa nécźsto sekundow so jemu poradźi, so sdrahacź wot wustrójenja a so sajo smérowacź.

„Tak, wy sce policajski sastojnik, puczujecze w kluśbje abo swonka służby?"

(Pokracźowanje scźehuje.)

...ieje duschе roszohnowańske hłowa fe starschiskeho
... Bęchu to stykhnive hłowa starschiskeje lubosce, hłoz-
...ejneho pschipósłacza a wobras dokonjaneho dźeła
...ejskeho Khcheschijana. Potom jeho njeschenku, pschi-
...ónuty na Boże ładо k poślednjemu wotpocżinkej rod-
...ni, i kotrejż fe chaj żiwjenja fjednoczeny ſ cżełom a
... Wothrowańske fjwiatoczwoiese wulkonjeske knjes fa-
...ał Wieżas ſ Snežiwi. Skowa cżeſcże a wulkeho pschińsna-
...ża wuprajschu ſaſtupjerjow ſchulskich a gmejnſkich wyſchnoſ-
...cżow a wjednikow organiſacijow serbſkeho ludu a pschedy-
...yda Domowiny knjes wurcżer Nedo ſ Khwacżic.

Po pohrjebje ſjednoczjonych ſo wschitzy w Wożinu domje
...cżehenie wopomnjeczu. Saſperſeſche napſa rażna a lubosce-
...olna rěcż knjes faraża Wieżasa a hiſchcże raz w korcż
...hoſcżi ſpominachu na nutrenim pacżerju na naſchedo
...wjeho bratra Khcheſcżijana.

Budżemy na fjwjatoczne pokhowanje w ſtatiſchtiſchim cżi-
...e dodatkiſcho ſpominacż, jenm ſtaſicż w dubſki ſerkſcheho
...oda pomnik, kiż je ſebi ſpodru ſaſtuſił.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 4. januara 1933.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor we 7 hodź. barometer 756, hygrometer 0, thermometer wo dnjo +1. Dżeńſa rano we 8 hodź. barometer 747, hygrometer 0, thermometer wo nocy —2. Wuhladny na mało pschemjenjenja. — Pschicże pschcżo cżehnje ſo wyſchina ſ wjeczora k ranju pschez ſrjedźnu Europu. Nad połnocnym atlantiſkim ozeanom leżi ſylna niżina a ſo bóle a bóle wupiſchcżerjeva. Po wotpiſchich powjeſcżach ſe ſo wyſchina ſeſklabita a niżina ſo naſchim kónczinam pschibliżi. Wotpiſchi powětr je cżełoſtne ſacż tón pschi ſemi. Pschi ſtajniſchim pschibliżenju niżiny ſo wětry k połodnju wobrocża, pschi cżimż ſo ſ khwilemi wuwjedri. Jutſche pjatk ſtónczko 8.02 hodź. ſtchadża a ſo 4,08 hodź. khowa. Mężacż ſtchadża jutſche wjeczor 9,10 hodź. a khowa ſo dopołdnja 10.07 hodź.

— **Sobotu 6. januara ſu w Budyſchinje wiki. Dołej ſwjedżeni Tſioch kralow njeje ſakoniſti ſwjaty dżeń, ſu w Budyſchinje tutón dżeń wiki po ſwjeczenym waſchu.**

— **Jako namalane wojſerſchu** abo hantej ſa namakanti **wotedachu** ſo wot 1. julija 1933 ſcżehoważe wėzy: 14 mójchnjow ſ pjenjeſami, 2 wérowańſkaj pjerſcżeſcżenjej, 3 cżaſnikti, 1 nawoczi, 2 piwowaj tónczkaj, 1 tłomik, 1 ruczne toſcha, 1 brożka, 1 **pytał elektriſkeho** pola, 1 ſtartowa piſtolija, 3 **rólowańſke rubу**, 2 **pſchikrywaj**, 1 **paket gardinow**, 1 **pſchedeſchcżnik**, 1 ruczny wóſ, 10 jeſanych ſokow, 1 powětrowa dychawa a 1 **jozjuke jedło**. **Schłodowarjo njech ſo** na radnizy w 2. paſchoſce **wó** jitnje cżiſto 16 **ſamołwija**.

— **Padnichjiwo.** 30. dezembra 1933 popołdnju wot ½5 do ½6 hodź. je **dotal njeſnaty** padnył **ſ wojſkowego auta** w dworje „Wettinſkeho dwora“ 2 brunej akowy a por brunych mużnych niſkich ſtupnjow kradnył. Schtóż móże njeſchto wo paduchu wojſewicż, njech ſo na kriminalnym woddżeleniu w Budyſchinje, telefon 2802, ſamołwi.

S **Budeſtcż.** Hujta **kurjawa** leżeſche poſledni dżeń **roka 1933** nad naſchej **wożarda**, jako wobydlerjo wjeſo **ſo naſcheho Bożeho doma khwatachu**, ſo bychu ſo na **jyſbeſterſkej Bożej ſłużbje wobdżelili**. Żorkej ſe **hadoważe wupiſchcżena**. Każ hijo ſanđżene leto **kujes farař na wotpocż**. Wöttger ſ Oberſtrankenhaina **prédowaſche**. **Khutnje a napominaże bęchu jeho khowa**. Wjeſko je **ſwrkwinſkeje wėże da pojawniſti thór ſwoje ſonti klinżecż**.

S **Budeż.** 29. a 30. dezembra 1933 wotmě wobſcżeſtwo **Koporſkeho ryczerſtwa** ſ Loeben hoitwu. Hromadże ſo połſała 49 ſajazow, 36 bażantow, 9 karnikłow a 3 wſchelakich druhich ſwėrjatow. Na Koporſko-Kolakowſkim rewěrje potſela ſo 33 ſajazow, 30 bażantow, 4 karnikle a 5 wſchel. ſwėrjatow. Na Bukecżanſkim rewěrje 16 ſajazow, 6 bażantow a 5 karnikłow. Hoitwa ſe dla **ſpinjeje kurjawy jara wobeżejna**. Njeje pał ſo janeho **njeſbudu. Każa**. Kżdy **pſchiſtawny** ſtejż ſo **na krótku** pėrjeſche.

S **Budeż.** NS-ludowe ſpamożeſtwo móże wot ſwojeho wobſtaca na jara wuſpėſchne dżeło ſchladowacż. Naſchej wotnożu pſchiſłuſchejeja ſcżehoważe wėzy: **Budeż**, **Koporż**, **Kolwaſa**, **Cżornjow**, **Rodezy**, **Nećżin**, **Błóżany** a **Lejno**. Dóſchło je wot 25. oktobra hacż dotal 265 zentnarjow bėrnow, 90 zentnarjow żita, 65 puntow muki, 150 pokrutow khlėba, ¼ zentnarja ſadu, 65 puntow wſchelakeje zyroby, ½ metra palneho drjewa, 123 zentnarjow wuhla a 6 litrow laneho wolija. Nimo teho **nahromadźi ſo hiſchcże na dniu jėdże jeneho hornja a druhich ſėrkow bohna ſuma 370 hriwnow pjenjes, kotrejż ſo potrėbnym rozdjeli**. To je jara dobry wu**ſpėch w ſłużbje lubosce k bliſchnemu**. Wjednik NS-ludowego ſpomożeſtwa knjes Arnoſchi Kuczża na na **wuſpėchu wulki podżel**.

S **Budeż.** Witwa wo dżeło njeſe **w naſchej wėſy** ja**ra dobre płodу**. S tym je ſo w **Bukecżanſkej gmejnje** wo poradliło, wjeſnu ſtalu wotewiricż, ſo bychu ſo **wne kamjenje** ſa twarjenje **pucżow dobywałe**. 13 **wobſtarcżerjow** ſ **Budeż** a ſuſodnych wſow ſ tym ſoſo**dżi to namaka**.

Z Łużicy

* S **Nowego Gerodorfa.** (Wobkhadne njeſbożo.) Nowe léto rano ſajėdże wulki wożobowy auto, kiż na **kwym Polu pucża jėdżeſche**, do **kokojėdneho**. Tutón **padże na autowu kapu a frani ſo cżeſto**. Auto njeſaſta, ale jėdżeſche **ſwój pucż dale na ſtronu ł Lubijej, a wotſtaji ſranjeneho na pucżu leżo**.

S **Rotſcżnizy.** (Mėſchczańſka **khorownja ſo ſaſo wotewri.**) S **wulkim próżowanjom nazionalſozialiſtiſkeho mėſchczańſkeho ſarjadniſtwa je ſo poradźiło, nėtko nowocżaſnje pschiprawjenu khorownju, kiż bėſche błyſki cżaſ ſ pjenjeſnych pschicżinow ſawrjena była, ſo nėtko ſaſo wotewri.** Jako lėtaż **khorownje je ſo dr. med. Knuſch ſapokaſał, pſchecżiwſke wjedniſtwo pſchewza meſchczańſki ſaſtupjerſtwo Alfred Thilina.**

* S **Woſtrowża.** Sobotu w **paſtorſkim wjeſnjer na Schlaſeterowej dróży pola jeny jenoho Cżełarſkeja mużu ſkoda na nacżiniku. Jako bė wona pola pſchibuwnych, roſtrachana a pałerjacża pałeſło ſchmy do błóta, kotrejż ſe ł kuſchenju do ſahrody ſpowiſchała. Schmy njehodża ſo wjaſy trjebacż.**

* S **Rychnowa.** Hodowarſtwo ſkani ſo na małym dwórſkich w Zitowje knjeſtſtwjeſtli mjſtrje Julius Kaſma. Pucżowarja ſo pſches jałwjer pusċheſchu, jako we ſamſkim wukonika lokomotiwa Dybſiſcheho cżaſha ſawrja pſchejeżdże. Lokomotiwa Paſmu ſhrabnu a wo ſemju tajerżu. Pſchi tym jenm maſchina pjatu mėſi wołjeżże. Znjepodże na autowu kapu a frani ſo cżeſto. Auto njeſaſta, ale jėdżeſche ſwój pucż dale na ſtronu ł Lubijej, a wotſtaji ſranjeneho na pucżu leżo.

S **Rotſcżnizy.** (Mėſchczańſka **khorownja ſo ſaſo wotewri.**) S **wulkim próżowanjom nazionalſozialiſtiſkeho mėſchczańſkeho ſarjadniſtwa je ſo poradźiło, nėtko nowocżaſnje pschiprawjenu khorownju, kiż bėſche błyſki cżaſ ſ pjenjeſnych pschicżinow ſawrjena była, ſo nėtko ſaſo wotewri.** Jako lėtaż **khorownje je ſo dr. med. Knuſch ſapokaſał, pſchecżiwſke wjedniſtwo pſchewza meſchczańſki ſaſtupjerſtwo Alfred Thilina.**

* S **Woſtrowża.** Sobotu w **paſtorſkim wjeſnjer na Schlaſeterowej dróży pola jeny jenoho Cżełarſkeja mużu ſkoda na nacżiniku. Jako bė wona pola pſchibuwnych, roſtrachana a pałerjacża pałeſło ſchmy do błóta, kotrejż ſe ł kuſchenju do ſahrody ſpowiſchała. Schmy njehodża ſo wjaſy trjebacż.**

* S **Rychnowa.** Hodowarſtwo ſkani ſo na małym dwórſkich w Zitowje knjeſtſtwjeſtli mjſtrje Julius Kaſma. Pucżowarja ſo pſches jałwjer pusċheſchu, jako we ſamſkim wukonika lokomotiwa Dybſiſcheho cżaſha ſawrja pſchejeżdże. Lokomotiwa Paſmu ſhrabnu a wo ſemju tajerżu. Pſchi tym jenm maſchina pjatu mėſi wołjeżże. Znjepodże

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S **Pirny.** (9 ſtarſchich **ſiwjenſkich** ſwowaſ.) **Nėmſke towaristwo ſa** [illegible] **ſiwjenja** w **Dreſdnu** [illegible] **inſpekterej Siegfriedej Wönderlichowej** [illegible] **Mühlenſkeje** [illegible] **ſkleberne cżeſtne** [illegible] **ſamjo a** [illegible] **ſiwjenja ſpożeżiło. Wunderlich** [illegible] **ſamjo** [illegible] **ſiwjenja** [illegible] **ſiwjenja** [illegible] **ſiwjenja

* S **Zwikawy.** (1 lětny wulkowar Zjiwjenja.) We Polkitzach wuthewa 14litnu hólz 8litnu holzu psched satepjenjom. Holza bě pschi hankowanju do rěki Muldy padla a bě tam hjom hacz k hlowje we wodze, jako hólz pschiskoczi. Jemu so poradźi, holzu se šmjerinemu strachu wukhowacz.

* S **Zwikawy.** (Lětwo sa schtitanych jatych w Osterstejnje so rospuschczi.) W dnjach nazionalneje revolucije pschiprawjene schtitanske lětwo na hrodze Osterstejnje so wutoru a štwórtk rospuschczi. Jeczi, 150 wozobow, so do Colditzy a Sachsenburga pschewjesu.

* S **Zwikawy.** (Je to možno.) Na Rězarskej drohi kradnuchu pola wuhlowego wikowarja konja s thomotom a s kólnje k temu wós. Sa paduchami nimaju dotal žaneho zhěda.

* S **Kaufungen.** (Wulke zhoze.) Pschi hladkeszi na nahlej horje do Wolkenburga wozobowy auto wjerhacz pecza. Na zhoze poradźi so wozobam, s auta wuskoczicz, kiž po tom s wulkim hrimotom do 15 metrow hlubokeho pschepowa padże. Auto so pschi tym jara cžežko wobschkodźi.

* S **Klingenthala.** (Pschi pschešmykanju satscheny.) Wilowar Adolf Dörfler se Silberbacha w Cžešku, kiž nasjesche s Němskeje pschešmykane zigarety žobu, pschejedże se swojim kolom cžežku mjesu. Njedaloko Annathala w Cžešku lepi jeho cžežki namjesny sastojnik. Dörfler spyta cžeknycz. Namjesny sastojnik pak sa nim cžeži, a jeho mori.

* S **Lipska.** (Nubježny nadpad na pokladnika.) Schtwórtk wjecžor nabpadnyschtaj njeznataj muzej na puczu s Podelwitze do Göbschelwitz pokladnika němskeho dźěłacžerskeho swjasla Gerharda Weigerta s Lipska. Słóžnikaj běschtaj s kolešomaj sa Weigertom jeloj. Jedyn nubježnik storczi Weigerta s kola, kotrejž potom rosbi. Jeho kompliza pak w šamjnym wokomiku Weigertej toschu wuhrabny. Na to wobaj słóžnikaj cžerwjschtaj. Wonaj rubischtaj 70 hriwnow pjenjez a wschelake licziny swjasla. Weigert so na wobemaj rukomaj cžežko strani.

* S **Lobensteina.** (Cžaš muža pschejeł.) Pschi sakasanym kupjenju na železniske kolije blizko dwórnišcza Lemnitz-Hammera, jihrabny cžaš pohonca Jana Teinza. Teinza wosta psches nóz pschi železnišcžich kolijach ležo. Hakle na druhi dżeń dopoldnja so jeho dohladachu. Snjeshoženeho do khorownje dowjezechu. Kak je k njeshožu dóschło, njeje hischcze znate.

* S **Karlowych Warow.** Dla złepzowitwa wotpali so bjes mala 2. dżeń hodow nascha katolska zyrkej. We hali k motoram, kiž cžažnikowe biczje cžerjtaj, so z nekajkim poczinjanjom elektriki podešpylni. Wobaj motoraj so horjez sbježichtaj. Jenoż zyrkwinskemu pomocznikej maju so dźakowacz, so kable pschesrubu a so wohnjej wobarasche a pomoz sawola, kiž zehlitwe drjewo s wodu pola.

Přilopk

* **Sklěna sčahny wulki lós nadrósnjeje loterije.** Sklěna dźowka pschekupitzeho sastojnika sčahny pola pschedwarja losow na rózł Chaušejoweje a Invalidoweje dróhi w Barlinje wulki lós wo 5 000 hriwnow. Sšožowna dobrejserka a jeje nan dźišchtaj hnydom na klownu piżarnju loterije a daschtaj žebi pjenjesy wupłaczicz.

* **Ssamemordarstwo w Barlinskej swérinskej zahrodze.** Na sahrodnym puczu blizko němskeje zejmownje satscheli so w nozy k sobaczu 57letny hamtski sastojnik Wilhelm Kall s Jungendorfa. Policajscki sastojnik, kiž tuk hórschesche, namaka muża morjewo. Cžeło so pozdźi pschepoda. Cžehodla je žebi žiwjenje wzał, njeje znate.

Husta kurjawa w Londonje.

Husta kurjawa, kajkuž ju lětdźesatki dołho wjazy njewobtedźbowachu, leži nad Jendźelskim hłownym městom. Pschi kurjawje może cžłowjek ledma 3 metry daloko widźecz. Tuž je bjes dźiwa, so so wjele wobthadnych njeshožow stawa. Wikowarstwo a wobthadstaj nimale zyle pschestacz dyrbjałoj. Na wobraz widźimy wobthadneho policista w kurjawje. Na prawym boku steji pschiprawa k wobsmětlenju dróhow, kiž znajmjenscha na nekotre metry zwětłosez dawa.

* **Słóžnika satscheli.** Hižom dołho pytaneho słóžnika Kurta Schmidta, kiž Worsfeldestu wokolinu pola Braunschweiga traschesche, rataš w Worsfeldskej wuzłožbi. Policija wobstupi dźiwu a namaka jeho na łubi we walczku skomy sthowaneho. Słóžnik synta cžeknycz. Policajt pak ja Schmidtom cželeschе a zrani jeho cžežko. Hischcze zamknu wjeczor wumrě Schmidt w Braunschweigskej thorownji.

* **Sa 80 000 frankow slotych wężow kradnyli.** We Szarbrüdenje dobrosu so padnschi do wobthoda slotych wężow. Paduschi pokradnychu sa 80 000 frankow slotych wężow a 800 frankow pjenjez. Jedna zo najslěrje wo tajkich ludźi, kiž po swuczenym waschnju kradnu. Wobthodnik njeje pschecžiwo wobkradnjenju sawěžeju.

* **Straschny krwawy njeshutk 17létneho.** W Rodźiskowanje pola Katowizy sta so straschny krwawy njeshutk. 17létny pjekarski wuczobnik Ludwig Janus sa-rasy wuczobnika Bjedricha Wolgta. Janus bě se Voigtom spschecželeny. Sdrasy jeho s humorom a sthowa cžeło w pinzy. S **koschu morweho wotstroni** młody mordaŕ wschě pscheradne žłeby a lehny ko spacz. Jako rano mordaŕstwo widźachu, myslachu so hnydom, so je njeshutk Janus stucził. Posdźišcho je so Janus mordaŕstwa wusnak.

* **Cžežke njeshožo i automobilom.** W nozy k pjatkej sajedże w tak mjenowanym Mühlthalu pola Jeny we straschnym sawinjenju cžežky auto do schtoma. — Wschitke 5 sobujedżaze so s auta wjerhnychu. 4 wozobu so jara cžežko sranichu. Wjednik auta cžekny. Myslja žebi, so je so w rěky Solawje satepił.

* **Měchnik zabi pilot.** Prěni a jenicžki wuczerski měchnik je letarske pruhowanje wotpokazył. Won rěka Tolam Mahay a je profesor pschi jenym gymnasiju. Krótko do hód je won žiwoje pruhowanje wobstał.

* **Khłostarnja sa bratra sapalkowego krala Kreugera.** Schwedski statny hud wojewi dołstacžny wuhud w prospju pschecziwo pryedawschemu generalu konsulej Krengerej, bratrej sapalkowego krala Kreugera. Wobsłorżeneho zła sjawnego jebanstwa k jenemu lětu khłostarnje sadudźichu. Nimo teho słubi won na jene lěto cžestne prawa a wyhbi 115 milijona krónow sarunanja płaczicz.

* **Sswoje 3 hoiry a swoju macz je šeleru sarajnł.** W Braili w Rumunitzej sta so srudna žiwótna tsruchtowa. Radźiny sastojnik, kiž bě na šwjedźenju byl a lehdźa thelko pjany bě, sarazy žiwoju macz a swoje tši hoiry. Sostry běchu na měcze morwe. Macz pak we špitalu wudachu.

* **Wjesł mori 4 domorodnych.** Mózny tłusk, kiž we wjeczornej Franzowskej w Afryzy njesnajacha, je 4 domorodnych a 5 howjadow morił. Nimo teho hischcze 5 domorodnych pobłudźi. Jedyn domorodnoz sleji w šmjertnym strachu.

* **Wulke powodżenje w Kaliforniskej.** Njeshožduje žulne deschcze žu nekotre wózy w Kaliforniskej wot kožeho wobthada wotrejse. Žolezy rostorhachu dróhi a elektriski kabl smjerzachu. W krajnje Monterejsa a Lacrescentis hnydomne njeswedno najbóle. 30 wozobow so w tutych krajina mori a srani. Wjele stow žiwobowow je bjes bydlenja.

Najnowiše z cyłeho swěta

— Wukładny na wjedro za jutrischi pjatk: Hisch je mało pschemjenjenje.

* S Barlina so powě, so je zyrkwinski minister Weber 22. dezembra žiwoje sastojnistwo jako zyrkwinski minister složił.

* W Johnstownje w Pensylwaniskej 2209 hórnikow strajkuje.

* We wózy Valleras pola Leona w Schpaniskej cžitachu anarchistowe wjeschnego duchownego se słowa sastcheli. Na njeskutku słóžnizy we wjeczornym ludowym domje žiwoje wuhotowachu.

* W Potugalskej je so 9 khłostarjow s jasowa w Coimbje wudobyło. Woni pschekamachu podobu w žiwojich komorkach, puschczichu so 4 metry hluboko dele a samkli z durjow s mozu wotekwichu. Potom hischcze muzu pschekamachu a psches nju pschekšiwichi, cžekuchu.

* W Kalifornskej žu dotal 44 morjwich namokali, kotrejž pschi wulkim njewjedrje a powodżenjach žmjerzej namakachu. 58 wozobow njeje so hischcze namakało.

* **Předawschi hinjelski šwankowy minister a pózdźi we Washingtonje dr. Wu je 48 lět stary wumrěł.**

Radio

Pjatk 5. januara ljtschimh:

Königswusterhausen: nimo šnateho wschědneho programa: 12 konzert, 15 hodźinu za mlode holzy, 19 hodźina naroda (hydnerej po ješu narodnji), 20,15 burssa hudźba.

Lipsk: nimo šnateho wschědneho programa: 12 pschi poldnischi konzert, 15 za mlodźinu, 19 hodźina naroda, 20,10 šymfonijski konzert.

Hischcze wažne i dnjowemu programmu: Barlin: 20,15 orchesterska hudźba po wobrasach, **Köln-Ludgenberg:** 20,10 jabawny konzert, **Wien:** 19 konzert. **Beromünster:** 20,30 šiarofranzowska hudźba, **Warschawa:** 18,20 rejwanska hudźba, **Praha:** 19,40 dujerska hudźba.

Prěni mějicžel Barlinskeho wuczerskeho stoła za raßowu hygienu.

Prof. Fritz Lenz, šnaty Mnichowski raßowy hygienikar, je žo na nowy wuczerski stoł za raßowu hygienu pschi Barlinskej universicze powołał. Prof. Lenz je zdobom wjednik wotdźelenja za raßowu hygienu a eugeniku w kžižora Wilhelmskim wustawje za anthropologiju a eugeniku.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Die Ausgabe der Stammabschnitte mit 6 Bezugsscheinen für Haushaltmargarine und einem Reichsverbilligungsschein für Speisefette für die Monate Januar und Februar 1934 findet im Landhaus, Stefanstraße 10, Erdgeschoß statt:

1. Für Invalidenrentner u. Invalidenwitwenrentner: Buchstaben A—L, Montag, d. 8. 1. 1934 8—12 Uhr, M—Z, Dienstag, d. 9. 1. 1934 8—12 Uhr.
2. Für Unfallrentner, Unfallrentner- und Empfänger von Renten der Angestellten- und der Knappschaftlichen Pensionsversicherung und
3. a) für Empfänger von Vorzugsrente nach dem Altsleihablösungsgesetz;
   b) für Personen, deren Lohn- und sonstige Einkommen den Richtsatz der öffentlichen Fürsorge nicht wesentlich übersteigt;
   c) für kinderreiche Familien mit drei (bei Witwen mit zwei) oder mehr unterhaltsberechtigten minderjährigen Kindern;
   d) für Anstalten der öffentlichen und der freien Wohlfahrtspflege für die in ihnen in geschlossener Fürsorge untergebrachten Personen.
   e) für Anstalten und Einrichtungen der öffentlichen und der freien Wohlfahrtspflege, die in halboffener oder offener Fürsorge Minderbemittelte betreuen:

Mittwoch, den 10. 1. 1934 8—12 Uhr.

Voraussetzung für den Bezug des Reichsverbilligungsscheins ist, daß die bestehenden Bestimmungen erfüllt sind, insbesondere Bedürftigkeit vorliegt.

Empfänger, bei denen die Voraussetzung für die Gruppeneinteilung nach 1, 2 und 3 gegeben ist, erhalten den Reichsverbilligungsschein nur einmal.

Die Abgabe der Zeitkarten erfolgt:

Zu 1 und 2 nur gegen Vorzeigen der Postausweiskarte und des letzten Zahlungsanweisungsabschnittes.

Zu 3 nur gegen Vorzeigen des letzten Zahlungsanweisungsabschnittes, Einkommensnachweises, Familienbuches und Belegungsstärkenachweises.

Za wobsah zamolwity: A. Dučman w Budyšinje.

Spěwarske

w serbskim a němskim čišću, we wšelakich płaćiznach a wšelakim wuwjedźenju, su sobu najrjeńši dar k narodninam atd., wosebje pak ke konfirmaciji k spomnjeću na čas a wěcnosć, namakaće stajnje na składze w

Serbskej kniharni
w Budyšinje na Lawskich hrjebjach 4

Nawěstki w „Serbskich Nowinach“ maja dobry wuspěch!

Kóždy znaješ rad wuznawa, co Erler najnowše garderu ma. Tuhdy wšitcy wědźa a znaja, co Erlerec tunje gardy ny moja. Mustry a barby su nowočasne při Erlerec gardinach, to je jasne.

Kurt Erler na Žitn. wikach 28

Sylne

prosate

su na předaj w Bačonju čo. 14

Zlicbowanki

čiści tunjo

Smoler'ec knihlišćerńja

z. dr. z w. r.

w Serbskim Domje

Čista porjadna **holca** za dom, kotraž do šule khodźi, njetrjebna, so za wobkhodny dom k 15. januarej pyta.

Konditornja Stiller w Budyšinje na Zwonk. Lawsk. hasy 38

Dźensa nowa

Berliner Illustrirte

dostanjeće w Serbskej kniharni abo skazajće ju sebi pola dowěrnikow „Serbskich Nowin“

Jenoż **20 pj.**

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1.51 hr. z wumnožowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały nm-rjadk 8 pjenjezkow, za swójbne, towarstwowe a hosćencarske 7 pjenjezkow. Za reklamowy nm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwkam čělneho znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeńe dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosce abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 4 — Budyšin — Pjatk 5. januara 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Hindenburg dźakuje so za nowolětne zbožopřeća

Němski prezident a generalny połny marschal Hindenburg sćěhowaze wojewja: K nowemu lětu je so mi też lětša mnoho zbožopřećowo z wukraja a wukraja přichodźało. Dokelž mi přichi mnohosći tutych přećerjećelnych spominanjow bohužel njeje možno, tóždenn jenotliwemu gratulantej wožobinźu wotmołwić, dyrbju wschitkim „kotśi žu z dobrymi přećerjenmi na nuje tak přećerjeluje spominali, žo po tutym puću dźakowacj a jich prošu, so bychu so z tutym powschitkownym ale wutrobnym dźakom spokojili.

Hindenburg.

Dźak němskeho kanclera za nowolětne přeća

Němski kanzler Adolf Hitler je sćěhowaze wojewił: Za mnohe zbožopřećerja, kotrejž žu so mi k Nowemu lětu z wukraja a wukraja přichodźałe, wuprajam swój wutrobny dźak. Rad bych na zbožopřećerja jenotliwym wotmołwił, tola to mi přichi mnohich mojich hantlich dźěłach bohužel njeje možno. Tohodla proschu, so bychu po tutym puću sa wschitke dobre přećerja a wopokazane žurne znuzkjenje mój sprawny dźak přichjeli.

Němski kanzler Adolf Hitler.

Dr. Frick wo zawjedźenju němskeho postrowa

Němski sunutkowny minister dr. Frick je wo sawjedźenju němskeho postrowa pola wschitkich worschtach wobu dźěłstwa němskemu industrijowemu a wikowaršemu sćěhej pišmo połnuł, w kotrejž sawjedźe wón na to pokazuje, so je wo wuwjedźenju němskeho postrowa sa sajonjitow, přichistajerjow a dźěłacerjow němskeho stata wosebitnje postajenja hižom wojewił a so je krajne knjezerstwa a hłowne sarjadnistwo němskeje železnizy a direktiwno němskestatneje banki prošył, so bychu w zjerstwu wobsedźe to samsne pomjenili.

S nadawkom ludowcho powuczenja je, so by so wosebi postrow jako wuraz sunutkownoho sćěhowaznjstwa němskeho naroda we wschich worschtach wobdźěłstwa sawjedźe. Minister je pschesyčedźeny, so wulke zjednośi a organizacije hospodarstwo swoje dobrutkowanje přeži dopokaz mnohe kanćera njesapowědźa. By so rad wěrił, hdy zachu so tute zwjazki a organizacije za wuwjedźenje postrowa pschi kamtke, kiž je sa němskostatne wyschnosće pušane. Za pokazuje němski sunutkowny minister na wosebjenje wyschnikowcho namjestnika z 3. novembra 1933, hdyž rěka, so so nałożowanje maličkostnych sćěhkanow sakazuje. To so ja huje so też na postpyt, so by so pschi wupowschechenju therjalow abo pschi nałożowanju němskeho postrowa swonka offizielnych sarjadowanjow napschećerjo njeposwolawali streny njeakkle nuzenje wukonjeć. Dźeń pschichodźe, hdyž smjeje kóždy Němc jo sa swoju čestnu nałožnosć, so je nicžzy z němskim postrowom strowi. Dźeń pschichodźe cyłu prjedy, cyłu njenje w zjawnosći sacjišćej nastanje, so měł so postrow nuwowacj.

Zjězd wójnskich woporow w Mnichowje

W zwjedźenišy wuppschenej bayerskej zjednowni sćěhowaznjstwa so zjezdu němske wójnske woporu. Na zhadźowanju wobdźělichu so sastupjerjo z zyleje Němskeje. Němski wjednik Oberlindhofer rěčeše wo wusnamje wójnskich woporow a jich stejišćeju w zwjeze Adolfa Hitlera, kaž też wo ważnej a znamjenitej róli frontscheho wojaka pschi wubudźenju a sdźerżenju wěrneho měra. Oberlindhofer wosebje spokojeny wuśěhny, so zjednośeše sćěhowaznjstwa wójnskich woporow powitacj. Won jeho prošeše, so by ducha, kotrehož tu spóstaje, sobu wsak k nědźelskim pschećerjownikam. We swojej wotmołwje rjekny franzowski sastupjer Rufenacht, so Europa so sajo wustrowjenje složa.

Potom wustupi slabowy wjednik wyschšeho wjednistwa politikeje organizacije dr. Ley. Też wón swoje wjeźele wuprai, so zjednośe pschišłuschnika franzowskich zwjazkow wójnskich woporow powitacj. Sastupjerjo druhich krajow móža so pschećiwodźeić, so Němska njeje žadyn dźiwi kraj, ale je kraj porjada a rjadu. Němski wojak, kiž je na wjecžornej francoze wojował, njebudźe jenje sazjiwjowaju wo franzowskich wojakach rěrjeć.

Seldte swojim towaršam

Wjednik Adolf Hitler wšitke k Nowemu lětu swjasćenemu wjednikej Franzej Seldte z listom swój wojowniski dźak sa sarjadowanje Stahlhelma do nazionalsozialistiskeje zhromadneje frenty wuprajił. Franz Seldte je nětko z wjesjowjenjom tutón ćłak na wschitkich towarschow wupsche strěł. Wón pischе, so je nezsudnu krocżel k jenoze nazionalneje frenty jenoz tehodła sčinjicj mohł, dokelž běsche žeby wěrił, so běsche duch, kiž Stahlhelm hajesche, duch njeboh bichneho sastajenja sa narod we wschich žiwi).

Nowy president němskostatneho financneho dwora

Němski president j[illegible] dekretowce jenatowcho presidenta, tajneho rad[illegible] Richarda Kleja, sa presidenta tu němskostatneho fi[illegible]o dwora pomjenował. Němskostatny finanzny d[illegible] najwyschschi dohlowny hud němskeho stata. Presidenta j[illegible] a nowpěrda w sakkej powjeri służbje liczejoe, pr[illegible] sćipnjidże jako pschedsydnikowcho rada do sakkeho min[illegible]a. Jako je němskostatny finanzny rada a pr[illegible]atolity president.

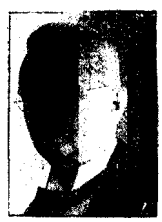

Tajny rada dr. Richard Kleij.

Němsko-francowske zetkanje młodźiny

W Parlinje wotewrji so zjezdu zjate němsko-francowske setkanje młodźinu, na kotrejž lětše němske wjednistwo młodźiny pschejrozschewało. Francowsku młodźinu zastupuja pschišłuschnizy wschitkich politiskich stronow. Jich nawodnje Bertrand de Jouvenille. Wyschšu francowsku wjednik Reichsberg hoźesi z wutrobnymi zjatkami pozdrowi.

Přestyšowanje swědkow w procesu dla Maikowskeho skóńčene

W procesu dla sdźonzowanja Maikowskeho w Barlinje so zjedu z pschećiwjednowanjom swědkow jednanje sdóncži. Sud pschipowědźi, so 47 swědkam dla podhlada wobdźelenja abo pomocy njeda pschisłuchacj. Pschichodnu póndźelu zapoczinje statny rěchnik ze swojej rěcu, kotraž budźe pjeć dwaj dnjej trać.

Železniske tarify so zniža

Generalny direktor němskich železnizow pschipowědźa z najnowšim někotre wopytowarstwa němskich železnizow we lěcu 1934. Puteźowanje na železnizy budźe pjeć pschipomnjenišcze, špeźialniše a tuniše. Pokład kolijow na ważnych rjadach po połnizy. Schorekoš signalow so powjetšichi. Sprjedkoš zjahowacy so na 100 hač 120 kilometrow za hodźinu zwjetšeja. Rjedy w lětnym jězdnym planje so z tym sapołnja.

Kulke wupjeze we zjawnosći rěcze pschipowědźenje powšitkownoho znižanja tarifow sdudi. Němska železnizna pschewostajne nowy lisćik tymskich pródźiznow do lěta 1934. Za powołanje jeje mamy so tuniše wokrjesne lisćiki bóle potrjebneje pschimjerić. Pródźerstwjenje němskeje železnizy nadrobnje možnosć powschitkownoho znižanja wobchowuja tarifow pruhuje. Rěcze jak hišće možne, wo tym nětko nadrobnišcho wospjewić. Jenoz to móže so prajić, so znižanje tarifow znamjenjicha 20 proc. wuzelini.

Létadłowe njezbože pola Braunšweiga

Sso se swuzowanskeho létanja wrócejo schtwórtk pschi kurjalowym wjedrje létadło němskeje wobchadnoze letarskeje schule w Braunschweigu, jako dyrbješe so na tamnišne létadło pschistajeć, do radźijowego sjezora sterzi a so swróći. Létarjej, wjednik Schröder a dźěłanski mischtr Huhndorf pschiwdźeschtaj wo žiwjenje.

Wo podzemskej katastrofje w połnócnych Čechach

[illegible] ra pschinjesе [illegible] ju plamow na [illegible] [illegible]ym [illegible] [illegible]o [illegible] [illegible]ami [illegible] [illegible] [illegible]

fcho, ſ kajfeje pſchiczinny je miniſtieriteho preſidenta ſatſélit, wotmolwi, ſo je to cſinił, dotelż je Duca Rumunſku pod wotwiſnoſcej wukraja pſchinieſł a njeje ſaneho rumuńſkeho rosvińana politiſkich praſchenjow pytał.

Nowy rumuniſki miniſteriſki preſident.

Dotalny wikowarſkł minijter Tataresçu, wjednik mlodoliberalneho ſmera a jedyn ſ najlépſchich pſchecżelow ſamordowaneho miniſterſkeho preſidenta Duci je poruczanoſcj doſtał, ſo by nowe rumunjke knjeżerſtwo ſeſtajał.

President Roosevelt je kongres wotewrił

Preſident Sjednoczenych ſtatow Roosevelt je ſriedu pſchipołdnju ſ dyrkom 12 hodżin 73. ſwojoſkowy kongreß we Waſhingtonſkim kapitolu ſ pſcherżlanjom ſwojeho wulkeho pójſnjwa k nowemu létu wotewrił. Dom bésche połnje wobſadżeny, mjes pſchitomnymi bédhu też mnohi diplomatojo. Sa wjele lét je ſo jaſno preni króć ſtało, ſo je preſident Sjednoczenych ſtatow ſwoje pósłelſtwo „wo ſtejiſchu unije“ wotbołbinju pſcheczitał. W ſwojej réczi wżeżeſche Roosevelt wo programnije ſaſnanatwarjenja a wo wunoſchkach w poſlednim połéże. Dótkny ſo też ſinanznych praſchenjow a ménowych praſchenjow. Pſchi tutej ſkładnoſcej wón rjekny, ſo dże ſtrukturnu finanzow ſeſtrowiéć a je-li mózno, dożpéć, ſo by ſo néſchto kaklanju mény najſchecżo ſtajiło. S pſchewjedżenjom nowoho programa ſo někotre milijony ludźi ſaſo pſchiſtajt, indujtrija ſo reorganiſuje, ſo by jeje wuſitk w rozumnych mjejach woſtał, ſo by pſchimérjene mżdy a mmnénjenja ſa eſiſtenzu dżélobjerżerjow poſtżeżała. W blijſim pſchichodże bżne dokhody ſélne wudawki ſtata dospołnje narunnaju.

Dżiwajo na ſwonkownu politiku Roosevelt njemóżeſche dopołnje optimiſtiſki wotwas poſtżeżeć. Wón rjekny, ſo Sjednoczene ſtaty ſhromadnje ſe ſwojimi ſuſodami we pſchichodże ſnptaju ſadżéwacż, ſo by ſo jedyn lud do ſunſkowanych należnoſcjow druheho luda tykał. Sjednoczene ſtaty njeſmuża ſo na politiſkich ſrecżenjach w Europie wobdżéżicż, wone pak ſu ſwéſtniwe, w prawnu wokonniku na napraſnach k ſnitjenju wżénienja a ſnjeſnżenjach wikowanſtich ſadżéwkow ſobu ſkutkowacż. Preſident ſtónczi ſwoju roſprawu ſ dżakom ſa kongreß, kiż je w ſlużbże amerikanſkeho luda dżéłał.

Wuswobodżenje wot dawka pri narunanju mašinow

Wußwobodżenje wot dawka pſchi narunanju maſchinow je potom mózne, hdyż ſo ſtare wéżo ſaſtrandnje ſ wobkhoda ſtaja a ſo ſnicża abo do ſtareho żeleſa dadża. Po woſſewjenju Induſtrijoweje a wikowanſkeje komory we Jitawje njeje ſtajenje ſ wobkhoda, ſnicżenje abo roſbicże trébne, hdyż dawkaż ſtary naſtroj we ſwojim wobkhodże jako wupomoż woſtaji, ſo by jón w nuſy trjebał. So ſo ſtare pſchedmjety we wobkhodże jako wupomoż woſtaja, dyrbi ſo ſinanznemu hamtej woſſewicż.

Njewoſtaja-li ſo ſtare naſtroje we wobkhodże, ale ſo ſ njeho wosmu, móże je dawkaż pak ſam ſnicżicż abo dyrbi je wikowarjej ſe ſtarymi naſtrojemi, kotrehoż je nemſke hoſpodarſke miniſterſtwo dowolilo a kiż jowſtej „Deutſcher Schrottverband“ pſchiſiżiſcha, k pſchedżélanju pſchedacż. Liſcżina dowolenych takich wikowarjow (Schrotthändler) ſo w blijſchim cżaſu w nowinach „Reichsanzeiger“ woſſewi. Hdyż dawkaż ſtare naſtroje snicżi abo hdyż je wikowarjej pſchedaż, dyrbi to ſinanznemu hamtej woſſewicż. K woſſewjenju wo pſchedacżu ſtarych wżow wikowarjej ma ſo wikowarjowe woſſewjenje pſchidacż, ſo ſo wżo do ſtareho żeleſa pſchedżéja.

Trébne woſſewjenja ſinanznemu hamtej maju ſo we wéſtych poſtajenych cżaſach ſtacż, a to woſſewjenje we woſtajenju ſtarych naſtrojow w djélarni jako wupomoż a woſſewjenje wo ſnicżenju ſtarych wżow wob tydżeń po ſaſtajenju noweho naſtroja a woſſewjenje wo pſchedacżu ſtarych naſtrojow k pſchedżélanju wikowarjam najpoſdżiſcho tydżeń po pſchedacju. Sa te pady, hdyż je ſo nowy naſtroj do 20. dezembra 1933 do djéła ſtajił, maju ſo woſſewjenja hacż do 31. januara 1934 wobſedacż. Hdyż pak ſu ſo naſtroje do 20. dezembra 1933 do ſtareho żeleſa pſchedałe, dożaha wobkruczenje a wo tym ma ſo w tutych padach hacż do 15. februara 1934 wobkruczicż. Trébne woſſewjenſke formulary ſu na ſinanznych hamtach darmo doſtacż.

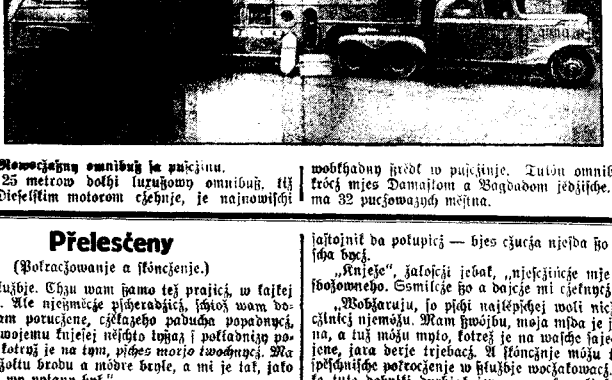

Nowoczaſny omnibuß ja pucżinu.

Tutón 25 metrow dołhi luxuſowy omnibuß, kiż traktor ſ Dieſelſtim motorom cżehnje, je najnowiſchi wobkhadny ſrédt w pucżinje. Tutón omnibuß préni króć mjes Damaſkom a Bagdadom jédżiſche. W nim ma 32 pucżowazych méſtna.

Předženak

wopſchija jara jaſnje wſchitko, ſchtoż dyrbi wo naſchim nowym knjeżerſtwje wédżeć. To je djenja najnużniſche a najtrébniſche. — Schtoż je pſchedjenak pjéał, kóżdy wſchédny cżłowjek a kóżde dżiwo roſumi. — Tuż żebi tutoſe protyku. Jenje ju njeje ſcże tak nuſne trjebali każ létża, a k tomu ju Wam hiſchcże doſtawa ſa jenoż 50 pſenjeżkow.

Ze Serbow

Budyſchin, 5. dezembra 1934.

— **Wo wjedrje.** Wcżera wjeczor we 7 hodż. barometer 747, thyrometer —1 a najwyſchiſcha temperatura wodnjo 0. Dżeſa rano we 8 hodż. barometer 743, thyrometer —2 a najniſcha temperatura w nozy —4. Scżéhowazy ras wjedra na pſchichodne dny budże hiſchcże ſymny. Bóle a bóle ſo ſymna niżina ſ połudżnoho morja naſchim ſtronam bliżi a wuſtu wyſchinu ſe ſtjedżnje Europy wutżeża. Tak mamy miliſche ale dże mażkate wjedro wocżakacż. Też pola Ataſkeje ſo niżina wulworja a je mózno, ſo ſo wona pola naſ ſ niżinu ſ połnozy Hebrid. Juſtje ſobotu ſtónczi ſo 8,02 hodż. ſkhadża a ſo 4,03 hodż. ſhowa. Mjeſacż ſkhadża juſtje wjeczor 10,22 hodż. a thowa ſo dopołnoha 10,20 hodż.

— **Nadpodawanje ſa mecżerje w Kamjenſkim wokrjeſu:** Pjatk 12. januara 1934 pop. w 2 hodż. ſo w mlodżinowni maczerjam rada podawa.

S **Hajnja.** (Zyrkwinſka roſprawa.) W ſaſdżenym lécże narodżi ſo w Hajnjicżanſkej katolſkej woſadże 15 (1932: 16) dżéczi, 10 hólzow a 5 holzow. Do manżelſtwa ſtupi 10 porow, 7 (8) cżiſtokatolſkich porow a 3 mécżane. 12 (10) woſobowcow wumrje, 9 dorojeżenych a 3 dżéczi. Swjatu ſpowéż wotpytachu 8439 (8603) **woſobow.** 4 wojenſko ſo do katolſkeje zyrkwje wróżichu, 3 muża a jena żona. Wuſtupiſe ſu 4 woſoby, 1 muż a 3 żony. Sbérki wunjeſchu 1902,78 hr. (1105,22). Sbérka be wuſchcha hac, w lecże 1932.

S **Budeſtez.** Kino ſa namjeżny kraj pſchebywanje wżéni ras w naſchej wſy. Wulka ſyła ludźi be ſo jeſchła, kiż wo wuſtim wojowanju pſch wjeczornej fronże ſhoni. Syntkoſilm pſchedwjeſche nam „wojowanje wo Verdun“. Hluboko ſajſchijeczi, ale horbżi ua naſchich ſcżerych wojowarjow, kiż nam ſmuſitoſcż a żelejnu ſtużenu hacż do ſmjerże pokajachu. Rimo teho pſchinoſ dżiwjachaj ſo pódlanſkej filmaj: „Morwe mżta“ a „Rémſki kraj pſchi Hornim Rheinje“. Każ ſlyſchimy, budże ſo w pſchichodże kóżdy tydżeń film pſchewjeſcż, pſchetoż tute filmy **nalche** wobyſleſtwo rad wita.

S **Budeſtez.** (Stawniſke powéſcże.) Pſchipowédachaj ſtaj ſo: Max Moritz; Korla Steiniger, bankowſki ſaſtojnik Biſkopiz ſ Katu Gertrudu Bernhardez, domjazej dżowku ſ Hajnja. Do manżelſtwa ſtupiſchtaj: Max Richard Sachja bldaŕ ſ Hnaſchez ſ Erun Hilżbjetu Pollele, domjazej dżowku ſ Matych Dębez.

S **Roswodez.** Wobżarujomne njeſwoże ſta ſo wutora popołdnju njedaleko ſawinjenja, kiż je nowowuthwarjene. Na hladżej dróży kokoſjedżeſtej tak njeſwożownje padże, ſo żebi nohu ſlamał. — Se ſamżnjeje pſchicżiny ſajedże tradonnu motorowy koleſaż do woſa, kiż pſcheb nim ſ cżeſcże. Njebéſche mohł ſwoje kolo wjacy ſaſtacż.

S **Rjetſchanſkeje.** Na januarſkich ſlónnych wikach béſche nédżże 100 howjadow, 90 proſjatow a 19 béżkow na pſchedaż. Howjada płacżachu 200 hacż 380 hriwnow, proſjata wot 7 hacż 13 hriwnow a béżki wot 25 hacż 40 hriwnow. Runjeż bżchu wiki ſylnje wopytane a béſche tu wjele żiwinjta, ho tola wſchitkóh ſkót ſłabje pſchedawaſche.

Přelesćeny

(Pokracżowanje a ſkónczenje.)

„We ſtużbże. Chżu wam ſamo też prajicż, w kajkej należnoſcji. Ale njeſmjecże pſcheradżicż, ſchtoż wam dowérju. Mam poruczene, cżekajeſo paducha popadnycż, kotryż je ſwojemu knjeſej néſchto tyżaż ſ pokładnizy pokradnył, a kotryż je na tym, pſches morjo ſwoſnycż. Ma wopaczinu żoltu brodu a módre bryle, a mi je tak, jako — byſchcże wy pytany byſ."

„To je mi rjany żort, kotrehoż żnym ſo na pucżowanju bożakat", ſajmja ſo ſpóſnaty dybawje. „To budża ſo moji ſnacji wieżeliż, hdyż budu jim powédacż, ſo ſu mje na pucżowanju ſa paducha méſi, kotrehoż ſe ſlédżajom liſtom loja."

„Mój podhlad dże móże bjes pſchicżinny bycż. S wupakajanjom ſwojich papjerow móżeſche jón ſnadnje wotbycż.

„Dobre, może papjery ſu w mojim pucżowanſkim koſtrje, na poſlednjej ſtajiji chżu je wam pokaſacż."

„Dobre, tola tak dołho chżu ſo najprjedy pſchebywécżicż, hacż je wajcha broda też woprawdże prawa. Wy to tola dowolicże, njewérna?"

To praja, haha ſa żoltej brodu ſwojeho ſnapſcheża ſhebjazeho ſobupucżowarja, a bjes toho, ſo mohł tón to wobaracż, ſtorhnje jemu brodu.

„Aha, nadżach ſo, ſo ſnym na prawym ſlédże, ſamo bkuſna na brodże ſo trjechi", ſawoła dobycżeżiny poliſiſta.

Nétkole je wſchitko ſhubjene, ſwoboda, kradnjene pjenjeſy — tak praji ſebi lepjeny.

Tola ſnadź woſtawa hiſchcże jedyn pucż — ſnadź ſo ſajtojnik da pokupicż — bjes cżucża njeſda ſo ſnajmjeſcha bycż.

„Knjeże", ſalóſcji jebak, „njeſcżinicże mje zyle njeſbożownego. Smiliże ſo a dajże mi cżetnycż."

„Wobżaruju, ſo pſchi najlépſchej woli niczo ſa waż cżinicż njemóżu. Mam ſwójbu, moja miża je jara ſnadna, a tuż móżu myto, kotreż je na waſche ſajeże wuſtajene, jara derje trjebacż. A ſtónczinje móżu też mnoho ſpéſnihe pokroczenje w ſlużbże wocżakowacż. A wſchitke tute dobrykli dyrbjał jeno wam k woli ſpuſchcżicż? Wy ſcże tola pſchejara dżiwny, młody cżłowjeże!"

Druhi cżerpa ſ tutych ſłowow nowu nadżiju.

„Na dobre ſbożo", rjekuje a wucżehnje liſtownju ſ kradnjenymi pjenjeſami — „ſt tyżaz?"

„Wobżaruju, to je pſchemało, jeli ſo chżnł ſo ſpżła ſ waſchim namjetom ſpokojicż."

„Schtyri, pjeć, ſcheſcż tyżaz?" tak podiykuje jene po drubim.

„Ta k njemóżemoj te konże pſchicżicż", pſchetorże jeho nadobo polizijta. Pſchi tym wſa ſpotowarjej liſtownju ſ papjerami ſ tſchepotażeje ruki, ſo by ju ſpéſchnje pſchebjadał.

„Tule macże tyżaz hriwnow — to dożaha k pucżowanju pſches morjo, ſbytk żebi ſhowam ja jako myto ſa wumożenje waſcheje cżeſnje wożoby. — Wy ſo tola ſa mjenje wotważowacż njebuhdżecże? — Tak ſo wupraja, ſo ſcże ſ mojim namjetom ſpokojom ako pak ſcże ja-tay!" S tymile ſłowami tyknu liſtownju k żebi a jebakej njeſbu niczo druhe, hacż namjet pſchiwjacż.

Tu ſaſtóże cżaſ do ſtajiże.

„Najlépſche dże budże, tule wuſtupicż, hdyż je naju należnoſcż nanajlépje wotbyta. Budżeże pſchebywedżeny, ſo bé mi wjeżeli, waż ſpóſnacż. Prjedy pak, hacż woteidu, chżu wam hiſchcże dobru radu dacż, ſo byſchcże żebi ju k wutrobje wſali. Jeli ſo budżeże ſajo ras w tajkej należnoſcji pucżowacż, potom bjerċże ſo na kédżbu wopaczných brodow, dokelż tajke wézli pſched trochu wótrym wóczłom wobſtacż njemóża. Rimo toho dże ſu tej druſy w tajſich wżach naſhonjeni. Jeno wopaczneje brody dla pocżach tutacż, ſo ſ wami tak zyle prawje bycż njemóże, a pſchijédżech na mjeſt, tak trochu na dobre ſbożo ſpytacż. A hlej — ta wżj mjeſeche dobre płody. Tuż dżiwa ſwoje inkognito pſched wami wotpokożicż a wam dowéricż, ſo ſnym ja ſam ſ podobneho wobkhoda każ wy, ale trochu bóle naſhonjeny hacż wy. Ale troſchtujcże ſo, nichtó ſo miſchtr njeje narodżił, a też wy budżeże poſdżiſcho jara derje dżékacż. Dar macże, to jeże dopokakaſt, tuż mjeſeche ſo derje, ſnjes kollega!"

Tute ſanjaże ſłowa prajiwiſchi, wośnje jebak ſwoje wży a wuſtupi ſ kupeja.

„Njekhmanſko, jebako!" chżu ſwoje pjenjeży wróco mécż!" wola wujebany, kotryż je poſdże do toho pſchiſchoł, ſo je ſo ſam wujebacż a żebi rubjenſtwo wotehnacż dał. —

„Proſchu, ſanych komplimentow", wotmołwi ſkrobły jej ſymnym hłoſom, „to je na wſajomnoſcż. Njeczżiże radżicho harv, ſo njeby wéż ſa waż ſrudny kónz wſała. Pompżiże żebi, ſo mam ja pſchezo twarcż ſa żebje, ſo ſnym ſ leſnej paduchej kradnjene lubło wotehnat, ſo bych jeho ſwétnej wyſchnoſcji pſchepodał. Haj, hnadź bych ja to hiſchcże też myto doſtał."

„Dwé mjeſeſchinje ſaſtacż!" wola kondukter.

Swórliwje ſo kłonjo wuſtupi jebak a ſhubi ſo we cżmowej nozy.

Cżaſ jédże dale, a wuſtróżany ma jeno tu myſl: hacż ſo jemu poradżi, ſ tóżu pſches morjo cżekneycż?

§ **Podźija.** (NS-fyrnska porcej.) Se sběrkow puntow Podźijskeho NS-jónskeho sjednoćenstwa rozdźeli so: 178 puntow muki, 22 puntow rajža, kista rybiczkow, 12 puntow sołcża, 48 pokrutow chlěba, kołbaja a wschelaka druha zyreba. Se sběrki drasty so hacź dotal rozdźeli: 9 muzajych khabatow, 5 muzajych jakow, 2 koschli, por dołhich schórnjow, 2 poraj schórnjow, 4 jonjaze khabaty, 11 koschlow, 2 schiwkowanej kazy, 6 spódnych funkjow, 5 schórzuchow, 2 jopc, 6 porow wołapjow, spódne chołowu, d[illegible] mautl, funkje, koschle cżwje a wschelake druhe wězy. Nimo teho hischcze wiele hódnych schatow, kaž tej dźěcżace schatu. Sběrka puntow NS-jónskeho sjednoćenstwa so tej tutón měsaz w wokrjesu naschcje wołnosći pschewjedźe. Schijećuja je ho sasso wotewrila. Tak budźa so fa krótki czas sasso wschelake drasty rozsyłeć. Wone schijeći so hischcze pschijimaju. Njedź je tuj naschcze hesło tej w nowym lećo: „Chcemy pomhać".

§ **Z Jawory.** Runje na Trech kralow swjeći najstarsa wjesnjanka Hańża zwud. Hóblakowa rodź. Lubjborec swoe wósomdźesaćiny. Samo pri swojej wysokej starobje zapřimuje hišće wšudźe do domu cho dźěła a čini so wužitna, hdyž a kaž so hodźi. Hdyž ju zbožopřeja wopytach, kołebasze runje wunička do złotych sonow. Je čěrnje a duchownje čila a stara a zběhuje rad dźeńsko podawki. Jeje kołebka steješe w Kosłowje, hdyž so 6. januara 1854 narodźi. Sa[illegible] přesydliłaj so bórzy do Dobrošic. Wot tam klu[illegible] jubilarka 7½ lěta do Różańcanskeje šule k wu[illegible] Haufje. Ale tu hišće trajnecho bycza za nich nje[illegible], dokelž nocheychu tehdom wsy podruhźelkow dłujo hać 2 lěće za swojich dla eventuelnje podpjery měć. Tak scěże so swójba do Różanta a skónčnje do Njebjelčic. Šulu wukhodźiwši přistaji so najprjedy za husarku do Kozarc. Kaž dźěn narodny spěw husarja wukhwaluje, ratafsko powolanje, kotrež naš čas wjacy njezasaje, też nic čelerku. Pozdźišo widźimy ju w dalšich burskich službach za kruwarku, srěnca a dźowku we Worklecach, Różeńcu, Serbskich Pazlicach, Njebjelčicach a skónčnje w Kanecach. W lěće 1883 woženi so s Janom Hěblakom, fabrikskim dźěłaćerjom w Kamjencu. Bórzy scehnještaj so do Jawory a muž służeše za pohonča pola Wićazec, 15 lět dołho. Na scěžkach njezbože pak 1900 wumrě. Jeho běše kóń njezbožownje kopnył, štož pak bě lěkarjej zamjelčał. Někotre lěta do swojej smjerće bě sej statok při wjesnym haće natwaril, w kotrymž jubilarka hišće dźensa hydli. Z mandźelstwa wundźechu 4 dźěći, 1 hólc a 3 holcy, z nich su hišće tśo żiwi. W mórje a pokoju cěri jeje wječor żiwjeński dale, wot přiwuznych lubje za starana. Wšědnje wjedźe jeje puć do blizkeje klóstrskeje cyrkwje. Njewidźiš na njej, za ju cěra 80 lět tłóči, tak spěšnje hišće kroči. Přejemy starušcy dalši měr a pokoj żiwjenja w dotalnej [illegible]!

§ **Hjelišl.** W najschej wojes[illegible], wobjimujuce Hjelišl, Borschitu, Suborniju, Jerachiju a Horuj Brusu, wumrěchu sandźene lěto 18 wołjobow, 5 muži, 10 żonow a tśi dźěći (1932: 7). Narodźiło je ho 17 dźěći. 10 hólzow a 7 holzow (19). Swěrowa ho 13 porow (6). Spowědnych běschc 550 (480 Nemzow, 70 Serbow), 241 muži a 306 żonow. Pazetśiti dźěći běschc 7, 4 hólzy a tśi holzy.

§ **Kulowa.** (Cetnicha zyrkwinska rosprawa.) W lecje 1933 so w najschej farstwej zyrkwi 106 (101) dźěći mak schcelě, mjez nimi 63 (42) hólzow a 43 (61) holzow. Swěrowało je ho, kaž sandźene lěto, 45 porow. 60 (80) wołjobow w najschej wołjadže wumrě, mjez nimi 53 (64) doraschcene wołjoby, 25 muzow, 28 żonow a 16 (16) dźěći (5 hólzow a 11 holzow).

§ **Wojerecy.** Najstarschi wobydler najschcho mějna, mjez rektor na wotpočinku E. Köhler, žiwjeschcze na duju 3. januara swoje 99. narodniny. Na sandźenym dnju žiwjeschcze też knjez August Meinhardt swoje 85. narodniny. Wobaj straj hischcze strowaj.

Z Łužicy

§ **Kumwalda.** S lětnischcje rosprawu statnistwa kowalskja, jo běschc tu sandźene lěto 30 (20) swěrowanjow 30 (26) narodow a 44 (31) žiwjertnych padow. Licźby we spinkach pocźahuja so na lěto pjerjedy.

Psched 30 lětami japocża ho sbójstwo Hererow.

11. januara 1904 japocża ho dołhi sbójstwo Hererow pschecżiwo nimskej koloniałnej mocy. Sbójstwo dowjedźe k sniczenju dweju sleczinow tuteho ploka, runjez Němcy swopredka jara pschelutuju wojowachu. Pschi wudyrjenju sbójstwa měješche nimske sarjadnistwo na dalo-

tim wojowanischczu jenoj někotre sta muži k ruzy, kotrjž ho j rjetowskej imużitosczu pschecżiwo tuzajam nadpadnikow wobarachu. Jako połnilnjenje dóndże, nasta rosudna bitwa pschi horje Waterbergu, kotraž běschc je jahubu ja tamnu splah, kiž běschc někdy bohaty, wozebje na zjocze.

* § **Bjarnaczizy.** (70 lět Bjarnaczizy.) W lisczinje Misschnjanskeho bistopstwa ho gmejna Bjarnaczizy prěni raz 22. septembra 1931 nasponmni. Hacź budźe ho 700-lětnu žiwjenską wuhotowacź, njeje hischcze snate. Bjarnaczizy je krasne a rad wopytane městacźko.

Křesćijan Křižan †

Wěno při rowje drohemu serbskemu přećelej.

Smjerć je žnjała w serbskim ludźe
— młody klós,
zo by domoj brała
štož bě Zohn'wa! Boži hłós.

Křesćan Křižan,
serbski młodźenc
polnoh' zapała,
prócowar za ródne prawa
bjez falša,
stoješe na swojim městnje
jako młódny dub,
zo by skitał swoje Serbstwo,
putał sobu časa zub!

Serbskim dźěćom do erta ...
zlote serbske słowa daše,
swěru sobu budźeše
hdyž lud dorosćeny spaše.
Běše dźełaćer we winicy
swojoh Zbóžnika,
kiž do swojoh' raja
jeho nětk też wza.

Spi, nětk, drohi přećelo,
w Bohu w ródnej zemi.
Troštuj z twojej hnadu Knježe
lubych, kotrychž zawostaji tu na zemi.

Budyšan.

Wusudźenja

§ Khroble wujmjenował běschc wótowar Jsidor Enders j Kamjenicy, jako 12. junija w žitawje pola mank jelšicze rejerja Kargi tworu djes wutrjecha politija. Kargowa ni czjo njekupi a jo jeho ja pschemyślowanym wopřijmnom praschejsche. Na to wschelake njeschwarne słowa rjekny a ju do wobliczja bijesche. Kamtšii jud w Žitawje Endera k mě-

§ Khroble wujmjenował běschc wótowar Jsidor Enders j Kamjenicy, jako 12. junija w žitawje pola mank jelšicze rejerja Kargi tworu djes wutrjecha politija. Kargowa ni czjo njekupi a jo jeho ja pschemyślowanym wopřijmnom praschejsche. Na to wschelake njeschwarne słowa rjekny a ju do wobliczja bijesche. Kamtšii jud w Žitawje Endera k mě-

hasej jatwa sajmdši. Wón jo pschecżiwo wuńdźej podarmo hórichejsche. Mała khłostańska komora krajneho sudu khłostanje ja prawe spójna.

Cyrkwinska rozprawa wo lěće 1933 za Minakał

Narodźiło je ho w sandźenym lécze 27 dźěći, to je 4 mjenje, hacź lěto pjerjedy. Mjez tymi nowonarodźenymi dźěćimi běschc 16 hólzow a 11 holzow. 1 dźěćo běschc njemandźelske, 3 hólzy běchu morwonarodźene. — Wutschczenych bu w naschim Bożim domje 20 dźěći, a to 11 hólzow a 9 holzow. — Wschě dźěći, kiž běchu żwj. tschczenju doštale, su żiwe wojtale. Tej hewak njeje jane dźěćo w sandźenym lécze wumrěło.

Wěrowanjow běschc 28, to je 14 wjazy hacź lěto pjerjedy. 1932 běschc 14 wěrowanjow — potajtim šmy loniche lěto hischcze ras tak wiele měli. — Wěhpowedało je ho 40 porow, to je 16 wjazy, hacź lěto pjerjedy. —

Swój tschczenjeńśi žlub je w żiwj. konfirmaziji wobnowiło 27 dźěći, 12 wjazy, hacź lěto pjerjedy. Mjez nimi běschc 15 hólzow a 12 holzow. 1932 běschc 11 hólzow a 4 hólzy — potajtim je ho loniche lěto 11 hólzow a 1 holza wjazy konfirměrowało.

Wumrěło je w sandźenym lécze w naschej wołjadze 17 wołjobow, to je 6 mjenje, hacź [illegible] pjerjedy. S tym, so tuaj je 1 katolski muž a 1 kate[illegible] na naschim pohrjebnischczu khowałoj, je hrom[illegible] 9 khowanjow było. — Mjez tymi lemst[illegible]waj, 2 wudowje, 1 muž, kiž běschc [illegible]jony żiwy, 5 jenicznych muzow, 4 [illegible]narodźene dźěći. Dwě katolskej [illegible]ho na naschim pohrjebnischczu [illegible]eliskej, kotrejž noj krótki czas [illegible] Hajitarscha wołjeba mjez [illegible] Handrij Klóła j Salka, kotrejž je w [illegible]męž. a 28 dujem wumrěł.

K Wětrowu klubu bě[illegible]ołjobow, to je 115 [illegible]hacź lěto wjac[illegible]j spowědźi běschc 1[illegible]mjez 326 wu[illegible]erbskej spowědźi běchu [illegible]muzow a 1[illegible]45 muzow a 51 ž[illegible]

Dum[illegible]domjazych Wobch[illegible]nadje 112 wołjobow, 2[illegible]hromadje běschc k Wětrowu klubu [illegible]now, to je 63 muzow a 52 żonow[illegible]rjedy.

Do zerkwje jsmo zajmdło je w sandźenym lécze hromadje 6 wołjobow, 5 muzow a 1 żona, wschitzy je Serbina a j Adelajsa Hein.

Pschi koletach je ho nałbérało 162,60 hr., to je 13,15 hr. mjenje, hacź lěto pjerjedy. Wunoschk kolektow za Boži dom běschc 122,25 hr., 2,25 hr. wjazy hacź 1932. Do Mišionskeho ławdźita a wot cżitarjow Mišionskeho Połoła je ho wuprowało 80,50 hr., 30,50 hr. wjazy hacź lěto pjerjedy. Mjeho hromadje je ho w sandźenym lécze nałbérało 365,35 hr., to je 19,60 hr. wjazy, hacź lěto pjerjedy.

Bóh Knjez johnuj dale naschu lubu wołjadu a daj jej rosći a pohiberacź na tym, kiž nascha hłowa je, na Jesom Khrystuju!

Augsburgska wulkozyrkej jo wobnowi.

W gotiskim stylu natwarjena Augsburgska wulkozyrkej, kotrejž sakłady su tyjaz lět stare, ma ho wobnowicź. Tutón hławny twar, kiž je w běhu lětstotkow

jmutskach a jwonkach jara czerpił, ma ho dołtadnje wobnowicź. Khětro wulke wudawki maju ho je sbérkami w zyłej diózesy fwjesć.

Dadło

Sobotu 6 [illegible] januara słuschimy:

Königswusterhausen. [illegible]snatcho wschchneho programma: 12.05 fabo[illegible]cert. 16 fwjedźeń Tśich kralow. 18,05 hodźina [illegible]ma. 19 hodźina narodź. (Klinczi a brinczi po [illegible]traun: 20.05 żort j hudźbu.

Lipsk. Nimo snatcha [illegible]cheho programma: 12 kon zert. 14,35 fa dźěći. [illegible]0 agrarno-politiski rosprawa. 19 hodźina narodu. 20.10 wesch tyo kralojo. 21 ludowa hudźba. 22,35 rejwańska hudźba.

Pschichodne wažne j dujowedne programma. Berlin: 20.10 lět fahrobna hudźba. 21,15 rep. k fwjatemu hudźenja. Wien: 20.05 popularna opera a op[illegible]ro münster: 20 fymfonijski konzert. Warschawa [illegible]cherska hudźba. Stockholm: 19,50 operetka: [illegible]jerchowka j Geroštein." Budapest: 20,20 fław[illegible]

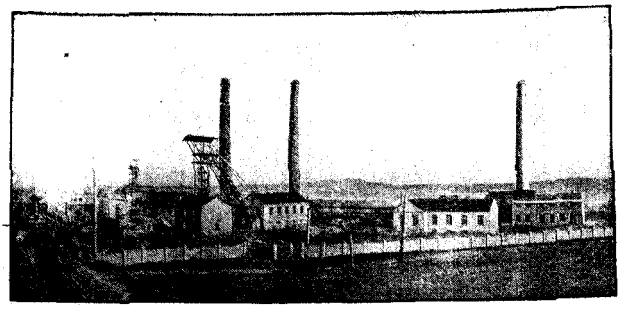

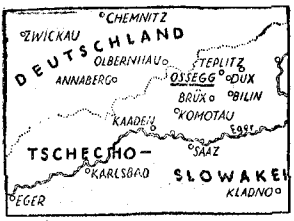

K hrósnemu njezbožu w podkopkach w południowych Czechach.

Khartka pokazuje, hdže je městno njesbožo. Na wobrazu widźimy twarjenja z njesbožom potrjechenych Nelsonskich jamow.

S Wetzeje. (Wohenj we wuhlowych podkopkach.) Na njesmate waschnje wudyri w Chuschowskej dźělarni pod lemju wohenj, kiž hischcze hacź dotal zalezej njemóžachu. Jedyn dźělacźer pschindże wo žiwjenje. Haschenje je jara wobcźežne. Woborne muzstwa dźělakunjow Delnjo-Luzískeho rudarja wohenj zalezej spytaju.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S Drjezdżan. (Njedobrowólna jězda.) Watorn sydri hebi hólcźej hischcze ras na lód Lobja. Wulka schkrunli lodu so wot brjoha wotklama. Dźělacźerjam, kiž to widźachu, poradźi so, hólza z junjertneho strachu wukhowacź. Alarmowana wobora njetrjebasche sapschimnjecź.

Přilopk

* Zalostny kriwawny njesstutk po hodźoch. Lékař dr. Waltaŕ Bauer je Sadze w Hanowerskej je w nozy k hrjebi zalostny kriwawny njesstutk sluchźił. W njepschitomnosći swojeje žony zaslyschi swojeho 10-lětneho synka. Jako widźesche, schto je klucził, zaljeli so jam. Wukla hebi, so je dr. Bauer njesstutk w buchownym zaczinjenja sluchźił.

* W synowerskej nozy schtwórnicki porodźiła. Zona bankowskeho zastojnika w Padua wobradźi swojemu manźelskemu w sylwesterskej nozy schtwórnicki, 2 hólcow a 2 holcy. Jenož jedyn hólz je ho w sturym lecze, nekotre minjeschiny do 13 hodź. narodźił, tamne dźi wšak pschindźechu w lecze 1934 na swět. Maczerj a dźěćom so derje wjedze.

* 5 słonow (Elefantow) za Parizšej zezwjerjenej jahrasche so pschi. W [illegible] jahrodze w Vincennes pola Parizša, kiž bi[illegible] firma na Parizšej kolonialnej wustaj[illegible], wudyri wohenj. Wobjezwym wobornik[illegible] wohenj ruczje zalezej kónja, tdźej 5 słow[illegible]schce so dospolnje wotwali Wbohe swérja[illegible] nu cźele spalichu.

* Schtyri w[illegible] swójba so hratiła. W Jarowitze w Rumanji[illegible] w nozy [illegible] 4 wobydlerjow bolo žiwa swójba. D[illegible]na, kiž so najriedzej z benzinom wuczesćeja[illegible] jagalt[illegible]na, kiž na pomoz pschibźa, so t[illegible] jagali[illegible] wuhnu[illegible] komiku pschindźesćeri[illegible]omoj, [illegible] wotkaz pomoz posliczej, so tchorni[illegible]ołej. S[illegible] kiž wobydlerjow schcho na pomoz pschi[illegible] namakaju wosebiźe mortwe.

* Posłanca žiwosće[illegible] [illegible]aperje[illegible] stanca žiwosće, kotraž[illegible] z Baricholi[illegible] kadnje šandarjow[illegible] [illegible]ejenje je [illegible] 17000 dollarow pschi[illegible] Zyta bohdza w[illegible] tracź. Tuta posłanca[illegible] je franzoski[illegible] 23. oktobra 1886 po[illegible]

B'edrich[illegible]kehowanja

Bjedrich Wutki[illegible] so słónjenja hrobanjerje wójny jara lóży wuk[illegible] muž nowodobnych holesliwych kupjelow žana wu[illegible]rać, jako w kupjelach Landecku, w Kladekowskim hrabinstwje, k wocźesćinjenju pschebywosche, so by so wot swojeho ezerpjenja na wlohu wuskowak. Drjewjana kupawa, kotruž kral tehdy wuzywasche, so nětkole jako hlowny truch nowowotewrjeneho domisnisiskho museja w Landecku sławnosći pokazuje. Na druhe krónowane wožoby naš w běłej barbje a je slotom wuhotowany sćitowy naporjadk dopomina, kotryž w lěcze 1813 Bjedrich Wilhelm III. wuzywasche, jako so z zarom Aleksandrom I. setka, so by so wo wójnje pschecźiwo Napoleonej I. hrěcźak. W Landeckskim domisnisim museju su ninio teho hischcze stawisniske dopomnjenki nuschcene, kotrež nastacze kupjelow hacź do pschitomnosće pschedstajeja.

Předźenak

Protyka za Serbow

na lěto

1934

je dostać

w Serbskej knihařni w Budyšinje
w Serbskim Domje

Z wobrazom jeho a z wobrazom jeho mandželskeje. Wobaj stej wobsedźerjej wulkeho kupjelowego wustawa, kotrež stej za nadawanje kupjelow wuhotowałoj.

Nalnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro za jutrischu sobotu: Samrózene a milische, k mazenju pokhilene wjedro.**

* **We Werdawje je so tekstilowa fabrika Kahnefes akt. tow. wotpalila. Wjeczor wokolo 6 hodź. sleseschce twarjenje w plomjenjach. Wohnjowa wobora móžeschce žuržodne zabrikke twarjenje wuthowacź.**

* **Njedaloko Lasmoskas pola Tarify schtyrjoch puczowazych na drósy mertwych namakachu. Morwi su tšo Němzy a jedyn Czechoschłowak. Sba so, so su woni jědzoze hrihy jedli.**

* **Gandhiowemu synu su po wotpokuczenju jeho khlastanja i jastwa puschczili. Kaj so powoł, nochze so wón wjazy na njepołitischnosczach wobdźělicź.**

Londonske znamje w khatnym zirasche?

Wobras pschedstaja katedralu św. Pawoła we Londonje, kotruž maja w poslednim czasu za wohrożenu. Nikto su wobschérne pschepytowanja dopokasale, so so tši metry pod sakładami tuteho sławneho twara wobschérny podsemski jězor namaka. Hdyž so njeperadźi tutu wodu za krótki czas wotwodźicź, wobsteji je katedralu strach, so so zasypnje.

Za wobsah zamolwity: A. Dučman w Budyšinje.
DA XII. 1933 2135.

Nowa pyclna domej dawa Erfererc gardina, hdyž so kheža wobmjetawa

Kedźbujće nětk potrjebnje za Dom, za dźěći po gardiny z Erfererom

Pleczny hodnen na wasch a wobsah Erfererc gardiny znate wesće

Kurt Erler na Žitnych wikach . . 28

Spuščomna holca
do ratarstwa, kotraž może derje dojić, so knydom pyta
w Nieznarowach čo. 8

Rozšěraj Serb. Nowiny

Harfa
za dźěćikemšenja
je za 20 pj.
dostać w
Smolerjec kniharni
w Serbskim Domje

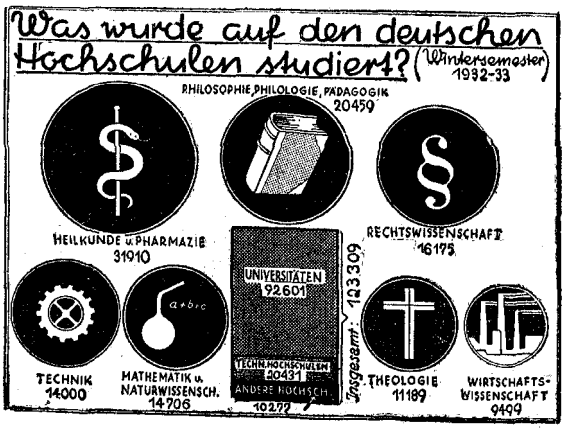

Die Deutsche Rundfunk
Funk Post

26 Seiten stark, mit Wochenprogrammen, vielen Bildern und Artikeln
Die bestausgestattete und inhaltreichste Deutsche Funkzeitschrift
Mit Gratisversicherung
Monatsabonnement nur 85 Pf. durch die Post. Einzelhefte 25 Pf.
Probeheft gern umsonst vom Verlag, Berlin N24

Přiloha k čisłu 4

SERBSKE NOWINY

Piatk 5. januara 1934

Posledni puć serbskeho prócowarja wučerja Khrystijana Křižana

Mnohi Serb budże so prašeć: Što bě Khrystijan Křižan? Što je činił za swój serbski lud, zo jeho takle mjenujemy? Khrystijan Křižan, syn našeho wjelezasłužbneho prjedawšeho předsydy Domowiny, knjeza fararja Křižana w Klukšu, njebě cłowjek, kiž swoje skutki do zjawnosće trubješe, bě cłowjek raznje tola čicheje powahi, kiž, dźełałše zamérnje za swój ródny serbski lud. Wón njeje napisał wulke literarne dźěła, ale je stał ze žiwym skutkom srjedź prosteho serbskeho ludu, we wjesnych serbskich towarstwach evangelskeje serbskeje Łužicy je słužił ze swojej wulkej duchownej zamóžnosću kóždemu. A to jeho wuzbožuje do wosebiteho swětła. Jednory serbski lud trjeba tajkich mužow po stach, zo by ze nimi mohł ruku w rucy zamérnje dźěłać za swoje ródne prawa, za swoju ludnosć, pěstujo Serbow drohotne wobsedźeństwo, spěw a narodne wašnja. Khrystijan Křižan běše Młodoserb, to réka zastupjeř nowych pućow skutkowanja w serbskej winicy a młodoserbska mysl dyrbi překisać cyły serbski lud, jón pjelnić ze swjatym zapalom postupneho dźěła, zo njeby serbski lud so stał z popjelawku, ze sćinom teho, štož je jónu był. Z horjacej lubosću jeneho Jakuba Barta-Čišinskeho dyrbi młoda generacija zapřimnyć do serbskeho dźěła, do rukow wzać wodźidło. A dokelž bě zemrěty tajki horliwy Młodoserb, tohodla žarujemy tak z hłubin duše wo njeho, kiž je naš młodoserbski cyłk tak zahe wopuścił dyrbjał. Khrystijan Křižan bě prawy serbski wučeŕ, kiž z cyłej swojej wosobu a wulkej wobdarjenosću słužeše našim najmjeńšim, našim dźěćom, kotrymž płaceše jeho wosebita lubosć w Nowšanskej šuli. Zahe, wo mnoho lěta přezahe je dyrbjał nastupić puć do wěčneho kralestwa.

Zańdźenu srjedu popołdnju khwatachu Serbja ze wšěch kónčin domowneje Łužicy do Klukšanskeho farskeho doma, zo bychu jemu posledni raz prajili „Božemje", jeho přewodźili na puću k posledn jemu zemskemu skhowej, na Božo lado. W krasnej kwětnej pyše ležeše w staršiskim domje na marach. Zańdźelene bě jeho jasne a sprawne wóčko, zawrjeny jeho zrěčniwy ert, tola dřemaše, jako by spał jenož zemski, nic smjertny spał. Serbscy přećelojo přikładźachu k njemu, serbska studowaca młodźina, z kotrejž bě stajnje dźěłał, serbske dźěći, wjesnjenjo, wjesnjanki, zastojnscy bratřa, přiwuzni a jeho najwutrobniši towaršojo k modlitwje za jeho njesmjertnu dušu. A zawrje so wěko nad kašćom a donjese so do rumneho staršiskeho dwora, hdźež zaso wulka liěha žarowcych ze němskim a serbskim kěrlušom a čichim Wótčenašom na Boha a jeho swěrneho służobnika sponinaše. Jeho lubosćiwy a starosćiwy nan, kiž jemu prawy zakład žiwjenja, wěru do Boha a lubosć k ródnemu ludej a zemi do wutroby zaščěpi, porčća sam rozžohnowańske słowa ze staršiskeho domu. Hišće jónu stupi idealowpołne žiwjenje před naše wóčko, hłuboka dušina ból nas wšěch zapřija: Knježe, troštuj z twojej hnadu lubych, kotrychž zawostaji tu na zemi.

Kašć so pozběhny a naš luby Křesćijan wopuści k posledniemu razej staršiski dom, z kotrehož bě tak často khwatał do zastojnskeho dźěła, do rjaneje domowneje wokoliny w swobodnej khwili, do Serbow k wótčinskemu dźěłu, w kotrymž bě dźěłał a z lubymi so radował, wopušćo nětko lubeho nana, maś a bratrow, kotrymž by tak swěrny a luboscępolny syn a bratr był. Zestupa so ćah k rowej přewodźerjow, kotrychž bě wjele stow. Zady kašća žołmješe so też khorhoj nowoje Němskeje, kročachu SA-mužojo, kotřiž běchu jemu čestnu stražu při marach dźerželi (też při rowje), kotrychž wjednicy też jeho strowjachu k posledneniu razej z čestnym němskim postrowom, kročachu zastupjerjo našeje „Domowiny", serbskich towarstwow ze sukskeje a prnskeje Łužicy, jeho serbscy a němscy zastojnscy bratřa, serbska studowaca młodźina, předsyda Maćicy Serbskeje, zastupjerjo šulskeje a wosadnje wyšnosće, wjesnjenjo a serbske a němske dźěći, Hitlerska młodźina ze swojej khorhojčku.

W nowym wotdźělu Klukšanskeho pohrjebnišća, při muri bě jemu posledneja sparna komorka připrawjena. Kašć so puści do komorki, jeho póstančko da jemu zhladować k Božemu domej a wobrubjance stomy škitaju čichi skhow. Khorhoje so klonjachu. Kujez farař Wićaz-Hučinjanski měješe pohrjebnu swjatočnosć a luba „Zernička", Lichanske serbske towarstwo, serbscy towaršojo a towarški zaspěwachu pod wjednistwom wučerja Nedowa krasnje serbski kěrluš: „Za tobu mam žadanje", kompozicija našeho Bjarnata Krawca po Wjelenowych słowach. Wona bě jemu też w staršiskim domje zanjesła kěrluš: „Wzni mje Knježe pod křidła". Potom rěčeše jako prěni knjez šulski skupinowy direktor Mitaš z Budyšina. Wuznamjeni zemrěteho jako wuznamneho wučerja. Jemu přizamknychu so knjez kantor Pětrik z Hrodźišća za Malešansku wotdźělnu wučerśku konferencu, knjez kantor Pětka z Klukša (też w nadawku wučerstwa a dźěći Sigmar-Stelzendorfskeje šule, hdźež bě zemrěty naposledy zdała domizny skutkował), knjez šulski wjednik Hirsch w nadawku wučerstwa a dźěći Nowšanskeje šule, hdźež bě zemrěty prěnje zastojnstwo w Serbach měł. Sulef Helmut Mikan Nowšanskej šule położi wulku palmu k rowej. Też wjednikojo Kamjeničanskeje a Bartskeje SA wuslowichu swój dźak a připoznaće. Potom stupi předsyda Domowiny knjez wučeŕ Nedo k rowej. Ze wuraznymi a nutrnymi słowami sponinaše na drohotneho serbskeho prócowarja, swojeho lubeho towaršа. „Wojowar złoži hrónje, dźěłaceŕ z njewustawacej pilnosću je so podał na wěčny wotpočink. Serb z horjacej so wutrobu je nas wopuścił. Žaruj serbski ludo, přetož jedyn z twojich najlěpšich synow ći wumrě. Sćěhuj serbski ludo, serbska młodźina jeho skutki a pombaj sobu zawrjeć ranu, kiž je so do rjadow serbskich prócowarjow zdrěła. Po tutych nutrnych słowach położi wulki wěnc ze serbskim bantom. Towaršstudent Nawka wupraji w mjenje serbskeho studentstwa horcy dźak a posledneje Božemje a położi wěnc ze serbskimi barbami a wěnom. Předsyda serbskeho towarstwa „Zernički" Hórban położi wěnc ze serbskim wěnom k rowej a dźakowaše so lubemu sobudźěłaceŕej. Zaklińca serbska baseń z erta studowaceho Andrickeho „Khrystijanej Křižanej" wěno „Budyšana" swojemu přećelej. Serbske najwutrobniše božemje doskónči student Henćel jako jeho luby wosobinski přećeł. Mnoho wěncow położi so wot rěčnikow, přećelow, přiwuznych a wosadnych na row. Hižo łehachu so wjećorne smerki na Božo lado, hdyž padachu hrudki serbskeje zemje na kašć nałeho drohoho a njezapomnitelneho Khrystijana a zawdachmy žarujo ruku lubemu nanej, maćeri a bratram.

W Božim domje zaklińčachu kěrluše a hišće raz słyšachmy wo žiwjenju a skutku drohoho zemrěteho we słowje knjeza fararja Wićaza-Hučinjanskeho. Rěčeše nam Serbam k wutrobje a z wutroby, hdyž wuslowi, zo je wosud serbskeho wučerja w posledním času z domizny był, zo by skutkował zdała swojeje serbskeje domizny, hdyž je tola wola wjednika němskeho ludu, zo so muž staji na te městno, a do teje domizny, z kotrejž je cyły zjednoćeny. Naš drohi słušeše jako Serb do Serbow. Bóh Knjez je jeho wróćił nětko do serbskeje domizny a do swojeje wěčneje domizny. Zaklińca spěw dźeći Klukšanskeje šule a z čichim pačerjom so rozžohnowachmy — khwatachmy domoj do Serbow, zo bychmy sami dźěłali za naš lud, dóniž je dźeń a Bóh Knjez nam da k tomu mocy. — A tak kaž našeho drohoho zemrěteho budźa Młodoserbja kóždeho z luda česćić, kiž dźěła w ludźo za lud. —e—

Přeće wó'nskich syrotow k nowemu lětu!

Cłowjeny dźěćacy, so japichańcy bacy do dźěłowcho prozeńo, najdże mogu njewušće njewopłatjacy, po nasćich nanach žiwi bycy, lotiji swoje žiwjenje: wótznemu frajei wovrowachu, najdże maćerje pschch hłuboku schčitacy, dowu budża starschje a nij wjazy do dźěła, dyzmy winowatosćijo dopjelnicy!

Němjen dźěłodawarjo, dajcje nam dźěło!

Schto mamy cłinicy, so bychmy mešna dźěła namałali?

To je prajschenje a stórbo nasćich wójnstich syrotow a jich maćerjow, kij tam volne starosćow napiscrcjo klincji. Je wopraujene: pschetoj bohajcy je tomu tak, so su tuhajn wójnstich syrotow bjes dźěła a hjom lěta dotho dyrbja je jich so jestarowaty maćerje wudźerżecy.

Kóždy dźěłodawaŕ dyrói sa swoju cjestnu winowatojcy wobkładowacy, so bu so sam wo to starał, so w jeho dźěłarni, w jeho fabrizy, w jeho witowarschwje, w jeho pijarni, na jeho kubi, w jeho domje so owójnste syroty pschistoja.

Wnichnojcje méć so na prénim mešnje pschi dopjelnenju tatcje cjestnje winowatojcy namałacy — potom bydu so starosćow polne prajschenja maćerjow słubite. Dowerjenje wójnstich dźěći so nama do ludowcho sjednoćenstwa pod nasćim wjednikom Adolfom Hitlerom tu je, dajcje jim dźěło a wenc budża wusitne stawy ludu, kij słonczne jacjaja, so smjerć jich nanow je nicht (nje)słužom žiwjenja njebudże.

My ludowi towarischojo, wichitzy, kij sće hitschcje w słožownym połoženju, so mójerzy dźěło dawacy, Wam pschiwołamy pschi spocjattu „nowcho lěta" pschcjo: nasćich wójnstich syrotow: „Dajcje jim dźěło namałacy! Sadajcje pola dźěłowcho hanta wojrsitje syroty jako dźěłowe mozy! Wobrocjcje so na Nazionalsozialistiku organisazju wójnstich woporow w mésćje!"

Tuto nowolětne pschcjo dyrbi so hluboto do pomjatka farjcy, dopójnacje słubjcy a k skutkam dowjescy.

Se zdawa Hitlerej!
Krajne wjednistwo.

Rjany hodowny dar wot Michała Nawki

Podał O. W.

Runje hodowničku dopołdnja sym jón dostał. Jako chcyle mi Bože dźěćo wosbite wjesele činic. Nowu serbsku knihu! „Wopyty pola Jězuska". Živy film za hodowny čas wot Michała Nawki. Hnydom wězo knihu z najwjetšej napjatosću přehladam. Bohu dźakowano! Žadyn přełožk! Samostatna baseń a w ryzy serbskej rozmerje. Hrona ze štyrjomi nastupami, kaž w našich ludowych baladach a legendach. — Wěm, zo so tuta rozmĕra wotwećkuje z němskeho. Ale němske basnistwo ma ju z łacanskich hymnow. Móžno pak też je, zo je rozmĕra sašnižom samsneho pokhodu! To pak je wěrno, zo so ni co měry derje hodźi za duch našeje réče. —

Sym baseń hodownička pod božodźěśćowym štomom połwótře sam za sebje čitał. Běše to za mnje mojja lětuša hodowna podeńdźinu! A za nju so Wam, luby knjez basniko a přećelo, najnutrnišo dźakuju. Też je sym so potajkim dał wot pěstona Jozefa k Jězusdźěćatkej wjesć! (Njejsym, luby knježe, doma wostał, zo bych kharty placył, abo lĭčił abo sej swój raj po módže twaril.) Njewěźćach najprjedy, ke kotremu zastupej bych so přizamknył. Najradšo bych z ratarjemi šoł, abo też z rjemjeslnikami. Zapósnacy a nowinarjo wo mnje njerodźachu. Skónčnje dźěch z měšnikami, kantorami, wučerjemi a wučerkami, dokelž wutroba so mi horješe dobrych pósłow a pastyrjow dla. —

Sym baseń čitał z najnutrnišej radosću. Mysl, wšitko cłowjeske stawy zhromadźowaś před Jězusdźěćatkom, je wěsće překrasna. Najbóle sym so wjeselił na wubjernej serbskej rěći, w kotrejž je baseń spisana. Michał Nawka je dawno z našim rěčnym mistrom. Štož je wbohi Čišinski chcył, to Nawka wukonja; hdźež je Čišinski bohužel přezahe stejo wostał, tam Nawka dale kroći. Rěč je zo žiwym organismom, kiž dyrbi so dale rozwiwać, jeli zo njesprostnje. Tu widźimy złožowny postup a wjesely zrost. Jako Čišinski swoje zamĕry dla serbskeje réče postaješe, dźiwaše wosebje na čistosć réče, nazynka, rozmĕry. To wšak je wšitko jara ważne a tola jenož zwonkowne. Z krutej basniskej formu soneta, kotruž Čišinski před druhimi lubowaše, napołoži swojim čućom a rozwiću swojeje réče sam najdeše puta. Žana basniska forma je za našu réč ze swojim stajnym akcentom na prěnjej złožcy, tajka njepřihódna kaž runje sonet. Tuž dyrbimy Čišinskeho wolsćiwać, zo su so jemu najebać tajkich zadźewkow tola wubjerne sonety radźile. Ale je so stało na škodu réče, kotraž so spjecuje cuzemu ja wuwajazacemu metrej a na škodu lyriskeho wobsaha. — Sym mónjenja, zo je sonet hola poetiska hra. Postup naseje réče k woprawdźitej dalšej dokonjanosći je jeničcy možno po puću, po kotrymž je so Michał Nawka hižo dawno nastajił so zanórjejo do ducha naseje w bajkach a pěsnjach a přisłowach žiwoje ludowoje réče, k čemuž słuša njewustawacna pilnosć a česćowne znaćiwanje. K tomu ma naš Michał Nawka wosobite charisma. Wón znaje wulki nadawk, raz nowočasny wudawk našich ludowych pěsnjow wobstarnć, wuzinjajo wšitke dotal zapisane warianty, za kotrymi skónčnje dostali hódnu zběrku, podobnu na tu, kotruž staj Arnim a Brentano w leće 1806 zhotowałoj. Krasne ludowe pěsnje, kotrez w njej stejja, njejsu poslowonje z ludowcho erta zapisane, ale su „ipso fakta" — to je „připrawjene". Jenož Michał Nawka by zamohł nam tajku knihu darić. Štož němsku lyriku trochu dokładnje znaje, wě, kajki nimo měry wulki bóše wliw tuteje zběrki na cylu němsku dobru lyriku hač do dźensnišeho dnja. Michał Nawka ma nĕšto wot Klimanta Brentana też w druhich nastupjenjach, kaž to też pokazuje tuta jeho najnowša baseń. —

Wón wobsedźi dar, so kaž dźěćo a prosty cłowjek bjezo wsche reflektivnosće, ze wšej wěrjacej nutrnosću, ze wšej pokornosću stupić před hłuboke mysterije swojeje cyrkwje a so podać jich rjanosći a nadźenskosći. To je jeho nowej basni howiło. Na njej leži swjatočny błysć! Žane słowo, kiž by nase swjedźeńske dušine rozpołoženje myliło. Wobdźělujemy so woprawdźe při swjatočnej proceziji k Jězusowemu žołtkej a čujemy so zjednoćeni ze wšitkimi stawami křesćijanskeje cyrkwje. Tu so přez Michała Nawka stawa nabožna stwarba! Tak ma so nowa khěža našeho ludowcho žiwjenja stajsć! Kóždo powolanje, hdyž so swéru wukonja, dostawa swoju dostojnosć. Kak rjenje Michał Nawka wě, rjanosć a česć kóždeho dźěła rysować, hdyž dla Jězusdźěćatku so za kóždu swéru dźěławosć. Wšitke powołenja, kotrež so nam [illegible] w našich přisłowach. Haj, dosahawamy no [illegible]słowa. Michał Nawka wobsedźi tutón rěčny [illegible]jatosć. „Hjez boha njeje dobyća." „Štoz čerta ra [illegible]toho won zbliži!" „Dwanaće dźěći na klinu ra [illegible]jene na swědomju!" Wupisanje pak je sebi radźo sami, čitajo swéru nowu baseń.

Preju sebi, zo by so basań też hódnje představila. Hjez dwěla budże z bohatym zohnowanjom za předstajerjow a přihladowarjow.

A we tym złožnym wjesełu
Na wšě horja zahudu!
Haj, kiž tón dźeń wuzwola,
Njehjosa sej zawěsća!

Cyrkwinske powěsće

1. njedźela po Tśoch kralach, 7. wulkeho rožka 1934.

S Budyšcina.

M i c h a l i s k e j zyrkwi na źwjedźeń Tśoch kralow rano ½8 hodź. Boże wotkasanje serbśke (farař Kapler), dop. ½9 hodź. serbśka a ¾10 hodź. němska Boża słužba (farař Tischer).

Njedźela po Tśoch kralach rano ½8 hodź. Boże wotkasanje němske (farař Tischer), dop. ½9 hodź. němska a ¾10 hodź. serbśka Boża słužba (farař Kapler). Wutoru pop. jónske towarstwo na dwórnišću.

Krajnozerkwinske sjednoćenstwo w Budyšcinje Pjaty Półnym hodźiku 6.

Njedźelu dop. ½11 hodź. ćwjatk dźěći; wjeczor ½8 hodź. evangelisazija (k. farař Ludwig). Wot póndźele 8. hač do soboty 13. januara kóždy wjeczor we 8 hodź. modleśe sjednoćenstwo Allianseje modleśkeje wožadby. Srjedu wjeczor we 8 hodź. ćwjatk młodźiny.

Shromadźizny jwonka Budyšcina: Njedźelu pop. we 3 hodź. w Kumwaldźe (hotra Emma), pop. w 3 hodź. w Rosowedźach, wutoru wjeczor ½8 hodź. we Budeścach, srjedu wjeczor ½8 hodź. we Wulkej Horławje, ćichtwórtk wjeczor we 8 hodź. na Zidowje (hotra Emma), pjatk wjeczor ½8 hodź. w Hornjej Hórzy. Njedźelu 7. januara wjeczor ½8 hodź. na Zidowje (sjednoć. wothladar Hempel). Kóždy je wutrobnje witany.

S Barta.

Dop. w 9 hodź. němska a ½11 hodź. serbśka Boża słužba. Sbérka za mišijonjstwo mjes pohanami.

S Budestez.

Rano ½8 hodź. smjeje farař Bójz-němsku spowědź, duchowny Böttger dop. ½9 hodź. němske a w 10 hodź. serbśke kemšenje. Pop. w 2 hodź. ma farař Bójz kemšenje za dźěći 5. hač 8. šulskeho lěta. — Póndźelu wjeczor we 8 h. ćwučowanje i pokawanami. — Ćichtwórtk pop. ½3 hodź. ćwjatočnosć jónskeho towarstwa w młoźinowni. — Pjatk wjeczor we 8 hodź. biblisku hodźinu wola Duczkez w Kóšlach.

S Butez.

Dop. w 9 hodź. němske, ½11 hodź. serbśke kemšenje. — Wumrěł: Handrij Ritter, wumjeńkał we Luśku, 84 l. 3 m. 22 dnjow.

S Budyšchinka.

Dop. w 10 hodź. serbśka Boża słužba (farař Handrik-Porschitki). ½12 h. dźěćikemšenje za młódše dźěći. — Wumrěł: August Zawnik, wumjeńkał w Pśiśowćźach, 69 l. 10 m. 6 dnjow.

S Hodźija.

Rano ½8 hodź. ma farař Wjesaŕ němsku spowědź, pop. ½9 hodź. němske a w 10 hodź. serbśke kemšenje. Wšykne ras sbérka.

S Hrodźišćeja.

Rano we 8 hodź. němska spowědź, dop. w 9 hodź. němska, ½11 hodź. serbśka Boża słužba. Sbérka za swonowne mišijonjstwo. Pop. w 3 hodź. němska spowědź (farař Rjenč-Bartšt).

S Hucźiny.

Dop. w 9 hodź. serbśka, ½11 hodź. němska Boża słužba. Sbérka za mišijonjstwo mjes pohanami.

S Khrowcźij.

Sswjedźeń Tśoch kralow dop. ½9 hodź. serbśke a w 10 hodź. němske kemšenje. Sbérka za mišijonjstwo mjes pohanami.

1. njedźela po Tśoch kralow rano ½8 hodź. němska spowědź, dop. ½9 hodź. němske a w 10 hodź. serbśke kemšenje.

S Klukšca.

Sswjedźeń Tśoch kralow dop. w 9 hodź. serbśke a ½11 hodź. němske kemšenje. Sbérka za mišijonstwo.

Njedźela po Tśoch kralach rano we 8 hodź. němska spowědź i Božim wotkasanjom, dop. w 9 hodź. němske a ½11 hodź. serbśke kemšenje. Sbérka.

S Kotez.

Dop. ½11 hodź. němske kemšenje. Sbérka.

S Luboje.

Pop. w 2 hodź. němska Boża słužba (farař Rošler-Minakaiski). Sbérka za mišijonstwo mjes pohanami.

S Malešcez.

Rano we 8 hodź. serbśka spowědź, dop. w 9 hodź. serbśke, ½11 hodź. němske kemšenje. Sbérka za mišijonstwo mjes pohanami. — Semrěł: Ernst August Němcźka, tyšleršći mišćer w Malešcezach, 75 l. 9 m. 17 dn.

S Minakata.

Dop. ½9 hodź. němska a w 10 hodź. serbśka Boża słužba. Sbérka za mišijonjstwo mjes pohanami. ½12 h. dźěćikemšenje. Pop. w 4 hodź. ćichcźeńska Boża słužba. — Sswjedźu 10. jan. wjeczor we 8 hodź. shromadźizna jónskeho towarstwa pola Rohlschinkez. — Schtwórtk 11. jan. pop. w 5 hodź. shromadźizna jónskeho towarstwa w Adolšćej Sśeźe. — Pjatk 12. jan. wjeczor w 7 hodź. pohrjebjenje zyrkw. pśichodstejićeźerja na Sarje.

S Njeźwaczidła.

Rano we 8 hodź. němska spowědź, dop. w 9 hodź. němske a ½11 hodź. serbśke kemšenje. Pop. w 2 hodź. kemšenje za dźěći. Wjeczor we 8 hodź. hodowna ithadźowanka towarstwow młodych hólzow a holzow. — Pothowanaj: Marja swob. Bišlopowa rodź. Hotajcz se Sarećza, 73 l. 11 m. 25 dnjow. Marja Gušla Mitaschowa rodź. Měrśchej se Schescholowa, 53 l. 5 m. 15 dn.

S Nohacźij.

Dop. w 9 hodź. němska Boża słužba, ½11 hodź. Boża słužba za dźěći.

S Porschiz.

Rano ½8 hodź. němska spowědź, dop. ½9 hodź. němska Boża słužba. Dźěćikemšenje w Porschizach w 10 h. za młódše, pop. w 2 hodź. za starše dźěći. — Wutoru pop. w 3 hodź. wožadne jónske towarstwo pola Michałkez w Kubšćizach. — Srjedu wjeczor ½8 hodź. němska biblisku hodźina w Boschćańskej schuli.

S Rakez.

Dop. ½9 hodź. němska spowědź, w 9 hodź. němske kemšenje, ½11 hodź. serbśka Boża słužba.

S Wóšlinka.

Sswjedźeń Tśoch kralow dop. w 9 hodź. němske a ½11 hodź. serbśke kemšenje. Koletka.

Njedźela po Tśoch kralach rano we 8 hodź. němska spowědź, dop. w 9 hodź. němske a ½11 hodź. serbśke kemšenje. Koletka. Pop. w 2 hodź. kemšenje za dźěći.

S Wósporka.

Dop. w 9 hodź. předowanje, na to spowědź a Boże wotkasanje. Pop. w 2 hodź. tśěšenje. — Miš. sbérka.

President Roosevelt

je tele dny wošobinšcy swoje nowólětne pósłanstwo pśed senatom a pśedstajićaŕami, šćož prěni raz taki wustup we stawiznach amerikańskeho parlamenta wósnamjenja.

Hospodarski rozhlad

Pjatk 5. januara 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,667	100 pólsk. złotych	47,25
1 jendźelski punt	13,595	100 českosk. krónow	12,425
100 šwajc. frankow	60,02	100 franc. frankow	16,42

Barlinska bursa měješe wjeźera hyšćeźe žiwšeho wiki, hač pśenjej dnjoch w nowym lěśe. Kupcy akśijow derje postupowachu, nekotre stamo jara žiwje. Tež wiki rentowych lisćinow mějachu žiwy wobtoh pśichi postupowanych kursach.

Barlinske žitne wuměnjowiki pokazuje pomalke wobźiwjenje. Do krajinow wokoło Rejna so nejšto žita kupowasche. Pšeńcznjy poskićeźe so wjazy hač rožki. Muka so hyšće pśichedawasche. Wowsa so mało poskićeźe a płaćišny so skerźeźe. Jećmjeń so piwarnje měješe kajne wiki, pizowaśi jećmjeń pak mérne.

Wćeŕa płaćišeje w Barlinje zentnaŕ

pšeńcznje: 9,05—9,50 (8,95—9,20) hr., rožki: 7,65 hač 7,85 (7,50—7,70) hr., jećmjenje, nalětnjejo: 8 hač 9,10 hr., wowsa: 7—7,50 (6,95—7,25) hr.

Wiki w Lubiju.

Pšeńcznja płaćišeje 9,20 (9,10) hr., rožka 7,65 (7,50) hr., nalětni jećmjeń 8,25—8,65 (8,25—8,75) hr., wows 6,50—6,75 hr., běrny 2,50—2,50 hr., hyno 2,20—2,50 hr., słoma ſ mašinim młośena 80—90 pj., muka, pšeńcźna 15,75 (15,50) hr., rjana 12,50 (12,25) hr., wotrubu, pšeńcźne 6,50 hr., rjane 6,25 hr. Butra (pó puntu) 70—80 (75—80) pj., jaja 13 11—13) pj., twaroh 20—25 (20) pj., běrny 4 pj., kał, běły 12 (8—10) pj., cźerwjeny 12 (7—8) pj., jadźna loboda 25—30 (25) pj., hyrodźiły kał 50 (40—60) pj., kokrěši 5—8 (5—10) pj., porej 15 (30) pj., zybła 8 (7—8) pj., tomaty 50 (50 hač 60) pj., hołotej 20 (25) pj., radiši 10 (15) pj., jatuła 5—25 (7—30) pj., měrnik 20 (5—10) pj.

Wiki w Kamjenzu.

Pšeńcznja płaćišeje 9,20 (9,10) hr., rožka 7,65 (7,50) hr., nalětni jećmjeń 8,50—9 hr., najwušći jećmjeń 7,80—8 hr., wowś 6,50—6,75 hr., muka, pšeńcźna 17,50—18 hr., rjana 11,25—12,50 krjunow, wotrubu, pšeńcźne 6,50—6,75 hr., rjane 6,50—6,75 hr., hyno 3,25—3,75 hr., słoma słoma 1,30 hr., słoma k sašćanju 1 hr., běrny, běły a cźerwjeny 2,50 hr., žołte 2,75 hr., prošata 8—13 hr. Butra 1,10—1,20 (1,40—1,50) hr., jaja 12—13 pj., hušy, punt 70—75 (80—85) pj., kał, běły 8 (7) pj., cźerwjeny 10 pj., hyrodźiły 40—60 (35 hač 50) pj., jadźna loboda 25 (30) pj., zybła 10 (15—20) hr., krěn 50 (45) pj., hołotej (20 pj.).

Wiki w Khorzebuzu.

Mjaso płaćeźiche, howjaſ: 60—80 pj., cźelaze 60 hač 90 pj., kłopaze 90—100 pj., ćwinjaze 75—100 pj., jeja 14 pj., butra 1,20—1,50 (1,30—1,35) hr., twaroh 20 hač 23 hr., lany wołoj 1,40 hr., linj 1 hr., sćeźuki 70 hač 80 pj., karpy 80 (60—80) pj., młode hołbje 50—80 pj., ćiwe kury 1,80—2,50 hr., khapowy, ćiwe 2—3,50 hr., kokrabi 15—20 pj., morchej 15—20 (15—18) pj., kał, hyrodźiły 40—60 (40—70) pj., cźerwjeny 15 pj., běły 12—13 pj., wirśingowy 15 pj., měrnik 20—25 pj., krěn 30—35 pj., zybła 10 pj., kśerepa 7—8 pj., běrny, zentnaŕ 2,50—2,75 (2,50—2,60) hr., punt 3 pj., jabłuka 15—25 (10—25) pj., worjechi 40—50 (40—60) pj., lešne worjechi 45—60 (50—70) pj.

Ćwinjaze wiki w Khorzebuzu.

Ptśichwjesli běchu 760 prošatow a 210 běhakow. — Prošata płaćachu, maſe 4—8 (5—9) hr., hrěnje 8—10 (9—11) hr., wulke 10—12 (11—13) hr., běhaki, małe 10—20 (11—21) hr., hrěnje 21—30 (22—31) hr., wulke 31—43 (32—44) hr. Wiki běchu hubjene.

Płaćišny w spinkach su płaćišny tydźeńskich wikow; tójšy pak njejsu žanych najpomjenjenych so njepśechemjeńcych.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg Płaćizny po złotej hrinje.

	4. 1.	3. 1.		4. 1.	3. 1.
Pšeńca	—	—	buny	16,5-18,0	16,5-18,5
rožka	—	—	woka	—	—
jećmjeń, nal.	160-166	160-166	módre lupiny	11,5-12,5	11,5-12,5
jećmjeń	—	—	žołte lupiny	—	—
wowś	140-146	140-146	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńc. muka	25,7-26,7	25,7-26,7	lany wosušk	12,70	12,70
rjana muka	21,9-22,9	21,9-22,9	such. truhanc.	10,3-10,4	10,3-12,4
pš. wotruby	12,2-12,6	12,2-12,6	běrnj. kruški	14,3-14,8	14,30
rjane	10,5-10,8	10,5-10,8	syno, 50 kg	1,40-1,70	1,40-1,70
raps	—	—	rjana słoma	0,50-0,70	0,50-0,70
hróch, Viktor.	40,0-45,0	40,0-45,0	pšeńc.	0,35-0,50	0,35-0,50
lane symjo	—	—	wowsna „	0,50-0,70	0,50-0,70
pjeluški	17,0-18,0	17,0-18,0	ječna „	0,50-0,70	0,50-0,70

Płaćizna za pśeńcy za wupłodźerja 181 184 186

Płaćizna za rožku za wupłodźerja 143 151 153

Straschny śěžk Indijanow w Bolivišku.

S Bolivišćeje žo powěź, so je w dolhowjeczornym dźělu kraja śěžk Indijanow wudyrił, ſ kotrymž žo jelesniši wobtład ſ hłowneho města La Paz k mjesam sastaji a pśichi cźimž śěžkarjo dwórnišćežo wurubichu. Knjeześtwo je wojałow do krajiny pósłało, hdyž je śěžk wudyrił. Na wobrazu widźimy typy Indijanow ſ bolivianśeje runiny. Kharkita delkach na lěwo pokazuje krajinu, hdyž je jelesniza ſ La Paza do Guaquia.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pjenjezkow, za swójbne, towarstwowe a hosćencarske 7 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo ačehwkam čłowjeka znjezbożenja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbożenje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšaceej bancy wozwěsć, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbożenja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozwěja.

Čisło (Nr.) 5 — Budyšin — Sobotu 6. januara 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Politiski tydźeń

Saudźeny tydźeń je sajo wschelake wažne politiske podawki přinjesł. Wone poćahuja so wobjebje na powschitkownu europsku politiku.

W **Němskej** stachu so přichi přeprowodźe se starcho do nowcho lěta wschelake wopyty pola němskeho presidenta. Kujeźerstwo a diplomatiski korps jeho z wopytom poćeśćitej. Lětuschi přichodk je starcho do nowcho lěta sta so pod nowymi wobstejnosćemi. Lětża su wjedniży luda z wěsćej kročelu psches próh nowcho lěta stupicej mohli. Wojowanje luda mjes sobu je psches tale a zyle skutkowanje stawa so hladajo sa jenym, zhromadnym wotwikujenym tónzom. Zhły lud se swojim kujeźerstwom kročeši z wěstym stupom do nowcho lěta.

Awstriski lud je tež w sylvesterskej nozy swoje smyslenje pokasał. Tehodla mjesećne lětuscha nowokrana nóz we Winje a druhich městach awstriskeho kraja khětro politiski ras. Dźe tu wyschnosće někotre nazionalsocialistiske wosoby z jatby puschćile, tola mnohi hischće cźerpja.

Nowe lěto je přichi swojim spočatku žuždomu **Czeskosłowakisku** cźežko potrjechiło. Nježdże 120 hórnikow w jamje „Nelsonje" w Ostrawje je zakosćinu kmjercź namakało. Tajka hrózna katastrofa **Czeskr** sa dołho njeje wjazy potrjechiła. Sswójbam so sezinjerjo nahle přeczi zhrabnychu, wudowy a zhrotły sawostajo. Tajke cźežke katastrofy su zakosćine njesłožo sa potrjechenu wokolinu a kraj.

Też w **Rumunskej** je so saudźeny tydźeń smutkowopołnjacy cźežko satřechał. Pod mku morderja dyrbjesche ministerski president Duca swoje žiwjenje wostajić. Wón běsche w Sinaiji pola krala pohrjebał a dźesche so do hlownoho města Bukaresta wróćić, tola tam nejdyrbjesche wjazy dojeć, runje jako dźesche do cźaka stupić, jeho kmjerc. nje kulki trjechichu. Samowite wołoźby žune njejsu wěsće, kajki może jich přichichod być. Rumunska wschał njeje hischće tak zwitřisowany kraj, kaž kraje wjeczornoze a frjedźneje Europy. W njezwitřisowanych krajach su tajke njeskutki lóžo możne hač druhdźe.

Franzowska je z nowym lětom do nowych wukrosćowo přischła. Němska je sjawnje wušnała, so dyrbi z franzowskim ludom w dobrym kuždobnje žiwa być. Někto franzowske kujeźerstwo wšo psched swědkowej sjawnosću hinak njemóże, hač so by někajke puće słušenja z Němskej pytało. To žada sobu we wjednjenje franzowskeho luda cźežke wojowanja stejišćow jenotliwych stronow. Franzowske kujeźerstwo je němskemu kanzlerej memorandum psche-podało, w kotrymž swoje stejišćo wosłoži. Stejišćo je pak, kiž Franzowska tam zastupne Němcy njeprokoja. Tuž budźe franzowske kujeźerstwo sa nowymi pućemi pytać dyrbjeć.

Jendźelska z wulkim zajimom na zbliženje Němskeje a Franzowskeje dźela. Jendźelske kujeźerstwo dawa sobu wschu prózu, so by Franzowsku někak k hódnym jednanjam pohnuło. Bóle hač Franzowska, druhe ludy dopołnoju, schto so k měrej Europy hodźi. Sekkanje jendźelskeho swonkownoho ministra Simona z Mussoliniom njeje wjcźu druhe hač prózowanje jendźelskeho kujeźerstwa w tutym kmjerc.

Italska ma doznyła swoje rasne stejišćo w zjednośe europiskich statow. Ministerski president Mussolini je hižom dawno na to pokazował, so dyrbi Europa dospołnje nowe puće hić. Jenož tak może k dospołnemu wustrowjenju dóńć. Mussolini so swojeho stejišćeja w europskej politiki nochze wzdać. Jeho skutk je, so je k frjedźenju schtyrjoch mocow dóschło. Tuto frjedźenje ma tworić wobluk sa přichodne jednanja schtyrjoch wulkomocow wjeczornoze Europy. Tuto frjedźenje ma je wzajsać na zhromadne powołowanje w praschenjach, kiž su sa zyłu Europu prajenja žiwjenja.

Stwjask ludow dyrbi so po Mussoliniowym žadanju wobnowić. Wón dyrbi tajki być, so móża w nim wschitke kraje z cźitym swědomjom swoju dźełacź. Swjask ludow dyrbi być sa wschitkich jenak tu a njeźmě rozdźela cźinić mjes dobywjerjemi a podlejanymi państwowoje wójny. Hdyž so to dosćeje, potom halle smjernemu pokoju měr mjes europskimi statami a ludami. Přichi wutworjenju swojich stronach pomérow pak europske ludy njemóża pomoc z Ameriki wočakać, ale maju kameradne wostać.

Sjednoćene staty su wschak so w posledniim cźasu bóle a bóle wot Europy wotwobroćile. President Roosevelt je amerikanski lud na nalećenje we jeho kamjenym kraju pokasał. Wotpowědźika nima je nic w Sjednoćenych statach jara wulka. Tehodla dyrbi amerikanski lud wschitke swoje mocy na přichwatanjenje krótkeje nalećenosće. W přichodźe wšelge dospołnu, so je politika Sjednoćenych statow psches so bóle na nju domjacny kraj kanzentrowje.

Tak je so nowe lěto we jenotliwych krajach wschelako sapočało. Ludy pytaju za wuznjećom je swojeho nejdyrbjesche sćerpna. Njech nowe lěto w tutym nahladzie dobre najhonjenja přinjesće. Němski lud pod wjednjowanom nazionalsocializma je hižom puć z nuzy namakał. W nowym lěcu dyrbi so nowa wulka kročel sčinić, kotraž nas cźasej napischesće. Cźim bóle wschitcy swoju kročel, cźim prjedy budźe holpodarskeje a druheje nuzy konc. Tehodla njech je sa wschitkich hejkle do nowcho lěta. Wšitkim sa jeho, jedym sa wschitkich!

Skhadźowanje wjednikow nacionalsocialistiskeje strony

We Brunnym domje w Minichowje wotmě so schtyrwótk pod přichodźejsym wjednikowym namjetnikom ljeń wjednikow sjerom. Dopołdnja we 9 hodź. wotmě so rozrěčowanje, přichi kotrymž so minu praschenjow wjednistwa strony a jeje organizacijow wobšerje prutwórjenje pomérow mjes stronu a statom rozpomnjachu. Intensiwne rozrěčowanja přihsahnychu so zhromadne pohjedźenje němskeje strony wjednikow z impetérami krajinow. W rozprawach so přichodnjchim praji, so je so frjedźanjej a junskowanja maj, stronu přichi wjetschich nadawkach, kiž je wobjebje rad ne wupjerwanje tuteje fjuny přinjesło holpodarskej nuzy napołoca a nowa na wulkotne wuchwaj jako wera wupokasała. Swójeji so, so je su runje jtari wupruhowani wojowarjo też na tutym polu nazionalsocialistiskeje fjuhlišći aktiwnješi pokajali. Wobšerje rozpominajsche so też praschenje zenow, organizatorikke praschenja wuhelowanja dźełowje kluźby a nekotre wažne organizatorike praschenja. Němskostatny polladnik Schwarz, wojerw, so je pojedni milijon přichipowědźenjow k fjuhlišći na dnju a hapriele fandźeneho leta hač do 1. merza 1934 je khatowni wobdźela. S wopytowa njemóże pak je wjetschowacz, so je sajwjera přichitapa do fjuny bórzy jedźeje.

Swiedźeński wobiek dźełoweje fronty

S Barlina je powěd, so móża so tkaniny za fjotowowje fjwjedźeńskich wobiekow němskeje dźełoweje fronty we fjutnowym wulkowotkwarjowje hizom spočatk januara kupowacź. Tkaniny fjotowojeja je w schtyrjoch wschelakich kajkojčach, wone dyrbja pak kolowane być. Kreawzowstwo je so dowolilo, so fjmě tute wobleki fjotowjeć; placźizna za fjotowanje pak je njeje postajita. Krawski mišchty dyrbi ju fjam postajić. Pod zakeźowym powědźakom ma je wobita etiketa sašić, z cźimž dyrbi je sarucźić, so je je jeniczki přichodny fjana macźizna trjebała. Sawjedźenišće wobleki dóstanu tuchle z kamjenjowoje worjeschiny z wuhotkom nym snanjenjom na zakeje a lazu.

Wobstaranje dźěła w mlokowym hospodarstwje

So by postupowanje bjezdźełstwa w blížschich měsaczach njemóžniło, je němske kujeźerstwo 3 milijonh hriwnow z Reichardtowcho pregrana z 1. junija 1933 k podawanju požeźonkow za přichipraiwjenje hromadźakow fujetanu abo mloka postajiło. Požeźonki maju so z schtyrimi prozentami sadanicź a najpozdźischo wot 3. lěta ma so lětnje snajmjenischa wožiwny dźeł wotpłacźeć. Požeźonki dawaju so z wumóženjom, so so z dźełom po přichiwolenju hnydom sapočnje a so z nim hač do 1. julija 1934 skónči. Němski jeźiwjenski minister je ninu teho sažadnje zwólniwu, so ninu tutych požeźonkow hischće druhe pjenjeze kred ki jako jenicźki přichipomoz w kóždym jenotliwym padźe pschewoljaji. Prośtwy wo požeźonki a pschirazk maju so z wobeźitymi formularami pschisłuschnemu krajnemu kujeźerstwu sapodaćź.

Butra z Finniskeje so w'acy njedowožu'e

Přiwjelusdne nimóże mejmnosće su poruczność dołhe so tyhu z dowozom ... , twarozka a jeji ... sajajile o ... G. januara. Němcy ... cyjwo krjesche ... ziwu namjetkowało, ... i wobeźu stron ... hodźinu cźaš postajił, ... so za tweru, ... o pucźu, njetrjeb ... wodźenja kóń ... Zatim namje je fi ... cerstwje i teor ... so wotpokasało. Te ... korbjesche so tež ... rowy dowos butru, ... warozka a jeji ja tak kroti ... kaj.

Powodźeńska katastrofa w Elsasu

Bjisle Rotcija z wjesnjeu Kelmowa je so we wodarni cźežke njeschcze stało. Kacźenje kanala, kiž wodarni słuschi, so přichodne a woda zalun wokolinu rozlje. **Přichi tutym njeskosu je wschon personal wodarnje kmjercź namakał.** Wjes Rotcija cźehnjenja z prowodźenom wohrożena. Wobydlerjo wosedy a wcźa je Kelmowa su za pomoc přichkwatali. Po newšednej pomérje je 9 wołoźbow kmjercź je jatejenjem namakało. Wjes nimi staj direktor a wodźaz wotarnje wodarnje. Jenoz dwaj dźelacźerjej móżeschtaj so hischće w połjedninu wokomiku wuthowacź. Cźełka jatejenych dotal hischće njenamakanych. Jedna so wo tśoch Francozach, tśoch Schwarzarjow a tśoch Italcźanow.

Woda je tež tichu wodarnje sničiła a zyle twarjenje powodźyła. Dźelacźerjej, kotrajž móżeschtaj so wuthowacź, staj hischće mać swójbownho přeneseno dźelacźerja wuthowatej, kotraž běchu halle dźeń prjedy z swójenu kmjej na wopyt přichjichła a w hornim poschłoźe wodarnje pschewosche. Přichi fajnej turjawje detal njeběsche możne, přichićimu njesłuscha prześcźeć.

Dołhodne pschepytowanje powodźenja je dopokasało, so je so rola wodowoda ſ Běłeho jězora do Cźornoho jězora, kiž 128 metrow hłuboke leźi a přichi kotrymž wodarnja stej pschesmjerju 37 metrow za sekundu ſ hory dele a pjerjechu do mnjjow wodarnje. Połnóżny dźeł twarjenja, w kotrymž dźelacźerja wschehowachu, so dospołnje sničił. 9 sjnjeschcźenych njeźiwjacych hodźinu trajazeho pytanja ſ nórjakami hischće njenamakachu.

Wukhowaſske dźěła w Nelsonowych podkopkach su so zastajić dyrbjałe

S Mosta so rowć, so su ſ wukhowaſskimi dźełami w Nelsonowych podkopkach sastacź dyrbjeli. 120 hórnikow, kotřiž hischće w jamje pschekhowaju, ma so za słuchbnych wobhladowacź. Napraweny jamowcho wjednistwa su pschesćene ſ wobſamknjenjom hamtiskeje pschepytowaniske komisijje. Sso k nejtmu njeswoja pschehodobnjaju wukhowarske muzjstwa schtwórtk wjeczor dwójzy na wobeź storcźicu. Padarmo so prózowachu wobeź ſ haschenskimi aparatami sahaschcź. Po idaju so zda wuhlowa zila pali. Wobeź tak ipschinje wotoło so jerjesche, so dyrbjachu ſ dźełami skónczyć pschestacź. Też w dołhowjeczernym cźasu pod kopkow njemóżachu wjazy dale dźełacź, dokelž so pluny ſuthje teschcerjachu. Tak druheho njeswjeru, hacź jamu je dońcź pschehowestajicź.

Napad na juhosłowjanski konsulat w Klagenfurće

S Klagenfurta so powěsć, so su tam schiwórk wjeczor napadali i rozbuchadłom na juhosłowjanski konsulat skerźili. Napadnicy cyźinychu rozbuchadło na tśichu drjewowej kólnje w zahrodźe konsulata blisko lěharnje juhosłowjanskeho konsula Sorgowa. Rozbuchadło pscherasy tśichu kólnje a rozbi mnohe wokna we schkleizy. Dźeśi generalneho konsula, kiž w lěharni spachu, se strózeleni wotesłódźechu. Sa napadnikami nimaju žanehu śleda.

Rubježny napad na banku w Baselu

Pjatk dopołdnja wokoło 1/2 9 hodźin so na Weberej banku na Bišinej dróšy khrobły rubježny napad skuzi. Muzej sa šalaschtaj z automobilom psched banku, dźeschtaj do twarjenja a tśeschtaj do dweju sałtownikow pschi wokna. Sałtownikaj so z kwoju pokataj swjesełschtaj. Napadnikomaj so poradźi, 4500 śelbornych frankow a papjerjane pjenjezy njesłuzace wyschokosći rubjeź a ćekmjeź.

Mussolinijowe rozrěčowanje ze Simonom

Romske nowiny „Agencia Stefani" pischu, so je so pschi dwěmaj dołhimaj wutrobnymaj rozmołwjenjomaj schiwórk a pjatk mjes Mussolinijom a je.dźeśelnym zwonkownym ministrom Simonom wo najwažnišich praschenjach powschitkownje politiki rěcału. Statnikaj staj swoje stajenje a wobmjeśowanje bróninjenjow a reformu swjatła ludow rospominałoj. Schtož stajenje bróninjenjow nastupa, dźěschtaj źebi Mussolini a Simon pschasźene, so je zyle mjasne, so ma so rospominanja po móžnosći ke kóncej dowjesć. To rěka, so ma so pschi rospominanjach tśěbje myśle a tśěbno namjeta wobtažić, kiž w sebi samym elementy praktiskeho a spěchneho stutkowanja njeschowa. Wo tśěje te dypki, kotrež maja so w stawnym ménjenju narodow jako hinaše wujasnjenje wobkładowacy, maju so rozpominać, a dokkadnje wobkładacy, kak móža pschihłosowanje wobdźělenych statow namakać. Schtož reformu swjatła ludow nastupa, pokazowaschе Mussolini na waschnje, kak ma so pschenjesć, so by swjasć ludow lěpje dźełan

Cyrkwinske powěsće

1. njedźela po Tśoch kralach, 7. mulk. rožka 1934.

S Budyšina.

Předowanišći tekst: Rom. 12, 1—8.

W Pětrowskej zyrkwi rano ⅛8 hodź. sup. Berg předuje, dop. ¼12 hodź. ma farać Siegemund dźěćikemšenje. Wječor ⅛6 hodź. ma farać Groše spowědź a Bože wotkazanje.

W Marijnej-Marcinej zyrkwi dop. w 9 hodź. farać Paul předuje, dop. w 11 hodź. ma misijonar Gäbler z Indiskeje dźěćitemšenje. Pop. w 3 hodź. ma farać Groše tšohenja.

Sběrka za swonkowne mišijonstwo.

Pónjelu pop. ¼4 hodź. wožadne jónske towaršstwo w evang. towaršownji na Hornjerěšćej haju. — Wutoru pop. ⅓3 hodź. je w Pětrowskej zyrkwi nutrnowcy za njedźelnicje. — Wutoru pop. w 5 hodź. ma farać Schneider biblišu hodźinu w jedźerni nadšule. — Srjedu pop. w 4 hodź. jónske mišijonske towaršstwo we Sojitecje. — Srjedu wječor we 8 hodź. ma spu. Berg přidki wječor w Tuchoršćej zyrkwi. — Schtwórtk pop. ¼4 hodź. evang. šćipcowe towaršstwo we wožadnej diasmiji na Seminarskej haju 19. — Schtwórtk wječor we 8 hodź. shromadźizna Mórskeho tšoha w evang. młodźinowni na Hrodowskej haju 6.

Zwuk. swjatk młodych holcow Pětrowskeje wožady we Seminarskej haju 19: Pónjelu wječor ¼9 hodź. Rjadowe kolo žonow w evang. młodźinowni na Hrodowskej haju 6. Wutoru wječor ¼9 hodź. shromadźizna za wobě wotdźěleni: farać lic. Ludwig. Srjedu pop. wot 5 do 7 hodź. młodostna zyła.

S Hornjeho Wujezda.

Dop. w 9 hodź. němšće předowanje, ¼11 hodź. dźěćitemšenje sa 6. hać 8. šulske lěto. — Srjedu wječor biblišla hodźina na jarje, pjatk wječor swjatk młodych holcow.

S Wjelećina.

Dop. w 9 hodź. němšće temšenje se spowědźu. Sběrka za Lipšćanske mišijonstwo.

S Wojerez.

Rano w 7 hodź. němska spowědź, sup. Köhler; dop. w 9 hodź. němšće temšenje, duchowny Unger; ¼11 hodź. serbske temšenje se spowědźu, duchowny Unger; pschip. w 12 hodź. serbske tšohenja, duchowny Unger; popołdnju w 2 hodź. němšće tšohenja, sup. Köhler.

Zrěnje wulke wustupjenje hollandskich fašistow.

Wjednik nowowutworjeneho nacionalsocialistiskeho zjednoćenstwa Mussert kroći přez spalěr młodych fašistow. Nowozałoženo hollandske nacionalsocialistiske zjednoćenstwo běše swojich přiwisowarjow na zhromadnem wustupjenje w koncertowni w Amsterdamje zwołało. Ludźo běchu po tysacach přišli.

Prosa a poesija

Što to je, drje dźensa skoro kóždy wě. Tym pak, kiž to hišće njewěźa, chcu to trochu rozjasnić. Poesija rěka serbscy pěsnjeństwo abo basnistwo a tón, kiž zamóže z rozumnym porstom rjane mysle do rjaneje formy zakuzłać, je pěsnjeŕ abo basnjeŕ, basnik. Pěsnjeŕ wuźiwa zwjetša wjazanu rěč, to je rěč po rhytmiskich prawidłach złožena, z wěstymi nazynkami na kóncu abo w běhu rjadkow wudebjena, na přikład:

Što zblizka zdaloka zwoni!
Što drje to zwonjenje hroni!

abo:

Naša Hanka kaž ta klanka
synyła so na boranka.

Wróćaty samozynk (a) je tu nimo nazynka (anka) jako basniski srědk rjenje naloženy. Podobnych rjadkow nadeńdźemy w dźěćacej pěsni nadosć. Hižo z tutych małych přikładow dowidźiš, so je basnjerska rěč njewšědna, t. r. tajka, kaž ju wo wšědnej rozmołwje njewuźiwamy. Njeje pak nuzne, zo je pěsnjeńska rěč přeco wjazana; móže tež w swobodnym běhu rjana a poetiska być. Sławni přědarjo a rěčnicy to dopokazaju. Pěsnjeŕ rěka też hrónčkaŕ, dokelž hrónčkuje, t. r. hrónčka (verše) twori, kiž so po wěstym hronu (taktu) znošuja; rjane zwuki hrónčka a živy pohib hrona wabi a jima poslucharja čim sylniše, čim rjeńše a nadobniše mysle pěsnjeŕ wupraji.

Poesiji napřeco stoji prosa, to je njebasniska, pěša abo ćahła rěč, kaž ju we wšědnym živjenju trjebamy.

Jara nawočnje nam rozdźěl mjez prosu a poesiju předstaja žortna rozmołwa (dialog) basnika Molièra w jeho činohrje „Měšćan a knjez". Ma so takle:

Filosof: Wy chceće w hrónčkach pisać!
Knjez Zahrodnik: Nó, nó, wie w hrónčkach!
Filosof: Potajkim w prosa?
Zahrodnik: Nó, ani w prosa ani w hrónčkach.
Filosof: Jene z wobeju pak ma tola być!
Zahrodnik: Čehodla?
Filosof: Dokelž móžemy so jenož pak w hrónčkach, pak w prosa wuprajić.
Zahrodnik: Mamy potajkim jenož prosa a hrónčka?
Filosof: So wě, mój knježe! Štož prosa njeje, to je hrónčko a štož hrónčko njeje, to je prosa.
Zahrodnik: A štož tak rěčimy? Stoha to je?
Filosof: To je prosa.
Zahrodnik: Sto! Hdyž rjeknu: „Miklawšo, přinjes mi moje buncle a daj mi moju čapku!" tak je to prosa?
Filosof: Haj, haj! mój knježe!
Zahrodnik: Mój swěće, to sym hižo štyrceći lět prosu rěčał a njewědźach to!

Předźenak

Protyka za Serbow

na lěto

1934

je dostać

w Serbskej kniharni w Budyšinje
w Serbskim Domje

Serbski Ratař

Stare burske prawidła.

Wulki rózł.

Nowe lěto rano cźejwjene ferja — cźejžni naš kruta syma.

Cźicha nóz na nowe lěto — lubi płódny cźaš.
Nowe lěto bjescźi — jutry budźe śnich.
Mokry wulki rózł — pródne brójnje a śudobja.

Scuchi a symny wulki rózł — wjele śnicha w małym rózłu.

Směški

Pschistojny cźłowjek. „Ludźo žu pschjeco a stajnje k ruckam, jedna-li žo wo to, žo nětomu druhemu wušmjecj. Dźenja na pschikład je nchtó ſ motorskeho koleja padnył a žo pjches hłowu pschekulił. Wschitcy stejo wottawschi žo jemu wušmjachu. Jenož ja njeježym žo šmjał." — „To běše jara pschistojnje wot tebje! Schtó dha je tatle njeschobjownje ſ motorskeho koleja padnył?" — „Ja šam!"

Hospodarski rozhlad

Sobotu 6. januara 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,642	100 pólsk. złotych	47,25
1 jendźelski punt	13,59	100 čěskosł. krónow	12,44
100 šwajc. frankow	60,02	100 franc. frankow	16,42

Barlinska burša měješće wčera tajo trochu mérniše wiłi hač pjenjedźny dom. Tuchoršćo so na přiwatnych tapiserijach lohko wobjabi. Mérnje akcijow pak pomałikowanje hišće pokazowaše a to předewšěm na wiłach rentowych tučinow japanskeho a pomałikowanje lepše tuńše.

Barlinje šitne wulkowuli mohli pjatk mérnu wobtkod. Wobchadźenje wukonjachu, lic hižomałk wobchadźowachu, so wječera wjace nimo nastupachu. Płaćizny a rožki so dołej pozicijachu. Pschemysle mnohi wjace tak fjelnje njekupuja, tak pozicije dołu. Wobaj měješće tuńše wiłi. Zeńdźenje so jara cźesto pschedawanjam, jeho pak so wjacy pozicijachu.

Wječera płaćizne w Barlinje zeńdźe:

pschenicy: 9,05—9,30 (8,95—9,20 hr, rožki: 7,65 hać 7,75 (7,50—7,70 hr, jećmjenja, naležnjo: 8 hać 9,10 hr, wowsa: 7—7,70 (6,95—7,25) hr,

w Drježdźanach:

pschenicy: 9,30—9,35 (9,25—9,30) hr, rožki: 7,90 hać 7,95 (7,85—7,90) hr, jećmjenja, naležnjo: 8,70 hać 9,20 (8,80—9,00) hr, najmjeńscho: 8,35—8,45 hr, wowsa: 7—7,20 hr.

Wiki schtwórk w Schorjelu.

Pschenica płaćeschi: 9,05 (8,95) hr, rožka 7,10 (7,25) hr, naležni jećmjenk 8—8,70 hr., wowsk 6,40—6,40 hr. Wutra 2,40—3,20 (2,60—3,08) hr, jeja 12—13 pj.

Płaćizny w spinkach su płaćizny tydźeńskich wikow; hdyž pak njeje žanych naspomnjenych, so njepschemjeńchu.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tunl abo 1000 kg, hewak 100 kg Płaćizny po złotej hriwnje.

	5. 1.	4. 1.		5. 1.	4. 1.
Pšeńca	—	—	buny	16,5-18,0	16,5-18,0
rožka	—	—	woka	—	—
jećmjeń, nal.	160-166	160-166	módre łupiny	11,7-13,0	11,5-12,5
jećmjeń	—	—	žołte łupiny	—	—
wows	140-146	140-146	zeradella	—	—
kukurica	—	—	rapa. wosušk	—	—
pšeńč. muka	25,7-26,7	25,7-26,7	lany wosušk	12,70	12,70
rźana muka	21,9-22,9	21,9-22,9	such. truhanč.	10,3-10,4	10,3-12,4
pš. wotruby	12,2-12,6	12,2-12,6	běrnj. kruški	14,3-14,8	14,3-14,8
rźane	10,5-10,8	10,5-10,8	syno, 50 kg	1,40-1,70	1,40-1,70
rapa	—	—	rźana słoma	0,50-0,70	0,50-0,70
hróch, Viktor.	40,0-45,0	40,0-45,0	pšeńč.	0,35-0,50	0,35-0,50
lane symjo	—	—	wowsna,	0,50-0,70	0,50-0,70
pjeluški	17,0-18,0	17,0-18,0	ječna „	0,50-0,70	0,50-0,70

Płaćizna za pšońcy za wupłodźerja 181 184 186
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 143 151 153

Drježdźańska burša (5. 1.)

Pšeńca 76 kg	186-187	běrnjace kruški	15,30-15,50
rožka 70 kg	158-159	pšeńč. wotruby	12,00 12,20
nalětni jećmjeń	174-184	rźane wotruby	11,20 11,90
nazymsk. jećmjeń	167-169	pšeńčna muka	36,25-37,75
wows	140-144	rźana muka	24,50 25,50
čefwjeny dźeśel	160-165	woka	15,50-19,50
raps	—	pjeluški	23,00-24,00
kukurica (Mais)	—	hróch	41,00-42,00
suche truh.	10,4 10,5	cokrowe truh.	13,70-14,20

Płaćizny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

5. januara 1934 Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 502.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hać do 6 lět	35
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	32—34
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	28—30
Mjenje picowane wšěch starobow	24—26

Byki: 476.

Połnomjasne, wurośćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	31
Połnomjasne, młode	29—30
Mjenje wukormjene młode a derje picowane starše	26—28
Spatne	23—25

Jałojcy a kruwy: 1007.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	25—28
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hać do 7 lět	21—25
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młode kruwy a jałojcy	17—20
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	11—15
Mjenje a spatnje picowane	—

Celata: 1446.

Najlepše wukormjene (2. družiny)	43—45
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	39—41
Spatne (4.)	35—38

Wowcy: 360.

Młódše a starše wukormjene (1. družina)	41
Starše wukormjene (2.)	40—41
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	36—39

Swinje: 763.

Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženj., hać do 1¼ lět stare	51—53
Wukormjene	50—52
Mjasne	49—51
Spatne	47—48
Rancy a kundrosy	43—48

Drobnowikowańske płaćizny w Budyšinje

6. januara 1934 po hamtskim postanjenju.

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja.

Twora	na wikowanišću hr	w mjasnicach hr
Howjaze mjaso z kośćemi - - 1 kg	1,40	1,60
Čelace mjaso - - - - - - 1 kg	1,40	1,60
Skopjace mjaso - - - - - 1 kg	1,60	—
Swinjace mjaso - - - - - 1 kg	1,60	2,00
Tukrajny swinjacy šmale - - 1 kg	—	2,00
Pšeńčna muka - - - - - - 1 kg	0,36	0,46
Rźana muka - - - - - - 1 kg	0,30	0,36
Khlěb - - - - - - - - 1 kg	0,22	1,—
Jědźne běrny, nowe - - - - 1 kg	0,06	—
Rajs - - - - - - - - - 1 kg	0,28	—
Hróch - - - - - - - - 1 kg	0,40	0,60
Soki - - - - - - - - - 1 kg	0,40	1,—
Amerikanski swinjacy šmale - 1 kg	—	1,—
Sušeny połc - - - - - - 1 kg	—	1,—
Dobre mloko - - - - - - 1 ltr.	0,20	0,30
Jědźna butra - - - - - - 1 kg	2,60	3,—
Jeja - - - - - - - - - 1 stuka	0,11	0,14
Jědźne buny - - - - - - 1 kg	0,28	0,40
Cokor, drobny - - - - - 1 kg	—	0,—
Petrolej - - - - - - - 1 kg	—	0,—
Kamjeńtne. wuhlo (domj. tepj.) 1 ctr.	—	1,—
Brunicowe briketty - - - - 1 ctr.	—	1,—

(Dalšne wiczne płaćizny w 1. łistowym lisće.)

Brune wulkowiki — němski tydźeń w Budyšinje

Wot 21. hacź do 25. měrca t. l. wotmija so w Budyšchinje „brune wulkowiki (Braune Messe)“ — němski tydźeń.

Brune wiki budźa pschedawarske wiki. Němski tydźeń pak je wuczona wustajeńza wupłodow domjazeje semje a němskeho hódnotneho dźeła. Zyle sarjadowanje dyrbi być spomožna a spěchowaca hospodarska akcija za městne wikowarstwo, rjemjeźko a pschemysło, woboje fředk k natwarjenju shromadneho ludoweho hospodarstwa w smyśle naschoho wjednika.

Pschewjedźenje tajkich sarjadowanjow dozhla, wosebje „brunych wulkowikow“ je němskostatne wjednistwo nazionalsozialistiskeje strony wustawej za němsku hospodarsku propagandu sap. tow. poruczilo, z čimž so za bjesporočne a wuspěch lubjace wulkowiki a wustajeńzu rukuje.

W najwuźšim shromadnym dźele z tudomnej pschisłuschnej złużbnej městnosću NS-Hago so na pschihotach za „brune wulkowiki“ — němski tydźeń hižo dźeła. So budźe sarjadowanje wulkotne, hižo z toho wukhadźa, so so wschitke sale a městnosće hosćenzow „Króny“ a „Meschczańske zahrody“ trjebaju. Pschipowjedźenja ke wobhladanju městnow móża so z wuwuzaćom hoboty wschědnje wot 17 do 19 hodźin pola poruczenzow hosp. fr. Schönawy a hosp. fr. Straźnera we wokrjesnej hamtskej NS-Hago na Hoschiz hažy 21 po 2 schod. na lěwo wotedacź, I dźeź su so tež plany wupołožile. Pschipowjedźenja so jenoź hacź do 15. januara 1934 pschijimuja. Dowolene njejsu tworowe domy, filialne wobthody a židowske firmy.

NS-Hago, wotnožyzne wjednistwo
podp. Arnoscht Wernicke, wotnožkowy hamtak.

NS-Hago, wjednistwo wokrjesneho hamta
podp. Ota Bautzmann, wjednik wokrjesneho hamta.

Swjedźeń Tŕoch kralow

Jedyn z najstarschich tschesćijanskich swjedźenjow je dźeń T r j o c h k r a l o w. Hižo w 3. letstotku so swjeczesche, potajkim w czasu, hdźež wo hodach hischcze nicźo njewědźachu. Najprjódy dźerźachu jón za I s c h ć e ź s k i dź e ń J e s u ś a. Potom měrachu tola za trěbne, tež Khrystušowemu naroda spominacź. Tak bu lětdźesatki dołho 6. wulkeho rózka nadobo narod a tschesćenje Khrystušowe swjeczene. To trajeschе hacź do pokoja 4. lětstatka. Tehdom so wuliczi, so ma 25. hodownik wjazy prawa za dźeń naroda Jesuża hacź 6. januar. Tak bu pjeca w lěcze 353 prěni raz 25. hodownika paterźiza (dźeń Jesušowego naroda) swjeczena.

Swjedźeń Tjoch kralow je dźeń swětła. W zyrkwinym offiziju so tu swěża khwali, je swětłosć, tiž z Jerusalema wukhadźa a w kotrejž ludy krocźa. Mjes tym so cźma semju pschikrywa a ludy w cźemnosći khodźa, sjewi so nad Jerusalemom swěta sbožnik a wot tajcheho wukhadźa swětłosć, tiž swět napjelnja. W jeho swětłu krocźa kralojo. S daloka pschińdu a modla so k njemu. Wjeselety, mózny tschi je, dokelž rauschi a wjeczorni kralojo cźesća nowonarodźene dźěćatko. To je prěni płód jeho semskeho pschikhada: Pschisjewjenje Knjesa psched kralemi hóschе znamjo sjewjenja w zytym swěcze.

W Khelnjanskej kathanskej zyrkwi wotpoczuja powostanki swjatych Tjoch kralow, kotrejž su jemu cźesćne mjeno „Město Tjoch kralow“ spožiłi. Kralowske króny w měschczanskim woponje shlubja powěsć wo swjatych Tjoch kralach. Ludowa fantasija namaka tu nadosć zytoby. Rad sej pschedstajeja, kak kralojo swětłosć scźěhowachu a z dalokich krajow do Bethlehema puczowachu. W někotrych němskich krajinach je so nałoźł zdźerźak, so tjo jako kralojo swoblekani mužojo po kraju cźahaja a kralowski kěrluch spěwaja. S tajkej lubosću so pschijimuja, so puczowanje hacź do měrca so cźehnje, schtož so jim lubi. Zdyž pschi zlobje na buru Tjoch kralow tuchi tjo mužojo w jich słotnych krónach so sjewja a z drohotnymi darami, dha so dźeći nimo měry wjeselu. Kaž by nowy błyschcź z hwězdu na cźłowjestwo pschischoł.

Sswjeczi Tjjo kralojo! Hwězda, kotruż sandri z jehowachu, njewuhasnje. S wěcznosće wukhadźa jeje błyschcź a wěcznu je jeje swětłosć. Wěcznje a so njehbajo steji hischcze dźenja hwězda, z kotrejež wscha swětłosć a milosć wukhadźa. Dźesch tež ty za njej?

Předženak

prajscha so Bulicźanow, hacź je tam hischcze nichtó, tiž jeje protyki nima. Ma hischcze něschto wysche, tiž by jara rady pschedał. Tuž njech khwata, so njepschihódźe pschepozdźe. To by za njeho njemało fig było. Wjes cźasnika njemóżesch być, a tež nig wjes protyki. Hewak by wschitke kermusche słomdźił. Protyki lětša hižo dostanju za 50 pjenjezkow.

Směšk

„Mój muż dozwla Harty njechraje“, Pawlikowa rjekny.

„Potom możesch spokojom być“, Hendrichowa mjeni.

„Nawopak“, Pawlikowa zdychny. „Wón njedźiwasiy teho hraje!“

*

Wučer: „Dźenja mějach po prawom wotpohlad, wosmoschach rěcźeć. Chcu pak to na pschichodnje wotstorcźić, dokelž mam dźensa něschto druhe we hłowje.“

*

„Schto sy mi we twojim schankiu wosnamjenja?“

„Tón je moja žona do ujeho sćinika, so njezbych zabył, list do kaschcźika tyknyć.“

„Sy dha jón tež wobstaral?“

„Ně.“

„Cźehodla dha nig?“

„Wona je zabyła, mi jón sobu dacź.“

*

Wěsto: — „Wěsche dha Wasch muż na sjmjerć pschihotowany?“

„Zawěsće, luba susodźinka! Wón běsche w tsjoch žiwjenskich sawěsćenjach.

Prěnje originalne wobrazy wo žałostnym niezbožu w podkopkach pola Oseka

Prěni wobraz: Pschiwuzni hótnikow, kotriž pod zemju přebywaju, čakaju na powěsće wo wukhowanskich dźěłach.

Druhi wobraz: Zapuščene twarjenja nad zemju, wćěhwk podzemskich rozbuchnjenjow.

Třeći wobraz: Wukhowarska kolona jěde do njezbožowneho šachta, zo by ze zadźěwanjom pospytowała, swojim znjezbożenym towaršam pomhać.

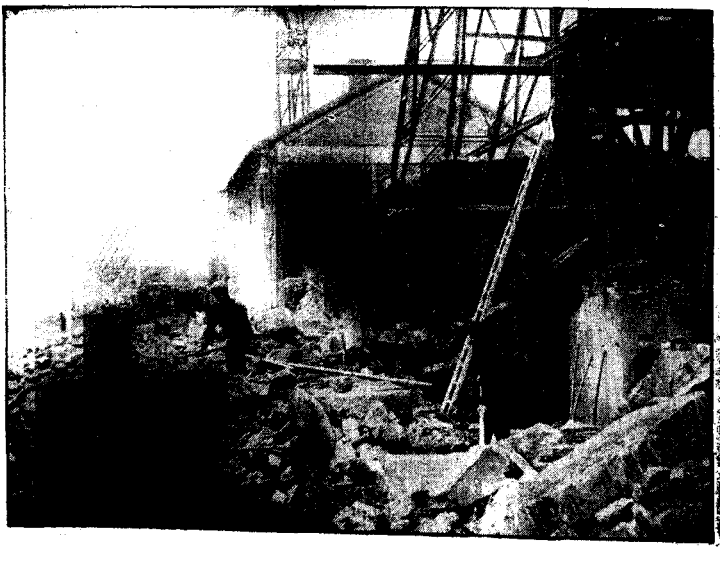

jeho inwalida pokasa. S. A.-mužojo žu wot S.A.-službny wuswobodźeni, hdyž maju wobornu službu wukonjeć. Ženož němski postrow so nałožuje. Saldźene lěto wo-šwjećeli wobora žiwoje 20-lětne wobstarje. 12 pruhowanjow so wotmě a jankrćej so wobora k wukleunu wobnjeji klarmowaše. Wšchelakim wobornikam so częstny pje-nježes pschepoda.

S Malešecz. (Njebožc.) Schtwórtk wjeczor sajedze motorowy kolesaŕ mjes Malschezami a Wuhnitzegami do zapschahu z walczinu. Niedźiwajo cżmy njemuželske za-pschahi zaneje siwéży. Jenož duchapschitomnosći motoro-wego kolesaŕa ma so dźakowacz, so zanc cżežke nje-žbože njesta. Wón storżny swojo motorske kolo do boka a zajźe do pschkrowa.

S Barta. (Cżěnscha zyrkwinska rozprawa.) W najdel-wobadźe so w lecze 1933 36 (zajdźene lěto 46) dźecži narodźi, 22 (22) hólcow a 14 (24) holcow. 4 narodny bźchu njemandźelske, 2 dźecži so morwej narodźichcej. 35 dźecži so wukschczi. Intry so 16 (24) dźecži, 6 (16) hólcow a 10 (8) holcow konfirmérowosche. 2 wobydlerjej z evangelskej zyrkwi pschestupischtej. Pschipowedało je so 17 (21) porow. 13 (12) manželstwow so swérowa. 13 (25) wobydlerjow wumrě w nasczej wobadźe. Najstar-scha zemrěta bě wudowa Schleunderowa z Suborniczi w Barobje 78 lět, 6 mežazow a 22 dnjow. Samjerne-padły bźchu sedźesowaze: 2 manwonarodźenej dźecži, jene 5 mežazow stare dźecżo, 10-letny schulski hólc, 24-letny młodźenz, 47 lět stara mandźelska, 2 wobadźe so Barobje wot 50 hacź ka 60 lět, 2 wobadźe w Barobje wot 60 hacź do 70 lět a 3 wobydlerjo w Barobje wot 70 hacź do 80 lět. Pschi Božim blidźe poby 1503 wobadźe, 611 muži a 859 žonow. Nimo teho bosta 81 wobadźe jandźe wo-prajenje. Zyrkwinske fórcli wunjeschu bremadźe 1626 hriwnow, mjes nimi 270 hriwnow za nasche zyrkej. Z zyrkwinski fond sa 130 hriwnow wupschesche, ja mam pomoz 66 hriwnow, za swonkowne mišionowe 270 hr., wotedate fórcli wuczinjachu nětdźe 960 hriwnow.

S Barta. (20 lět Bartschego žónskeho łowaršwa.) Witoru zhromadźichu so sobustawy Bartschego žónskeho łowaršwa k swojedźesatej zhromadźiznje. Bychu 20 lět saschło, so žónske towarstwo swoje sfutkowanje zapoczo. Pschedsydka, prynuzlna z Lipp, powita pschitomnych wutrobnje a pschejesche wjele sboża k nowemu lětu. Po zhromadnym spěwje mjeńscha knjes farar Njuwej swje dźesatu rěcz a ju na słowo „Mysal tebo sunjas“ sało-žowasche. Wschelake knjeni jawjeńschcu wchitromnych je rjanymi spěwami, kotrež kantor Wenad za harmoniju pschewodźesche. Knjeni Mětšerjowa, sakotrjeńska sydka towarstwa, rozprajowasche wo bohatym a wanym dźele, tiž je so wot wobsahich lět powójnskim czasu dobrowolnje madże dźerżachu. S jich nusa wotstronjo. Pod pos-zesny z Lipp, wutwori ten tiž dyrbjesche so je sramje dźeło žadasche wulke wone dźenża wobsteji, je ja, thdz... prawa. Hižoni pschi Mi ... towarstwo. Towarstwo dźiwa je ... pschestawizy rěcz... ... tach žónskich towarstwow wobej a ...

S Bóspork. Swoje 70. narodniny ... boha Maidena Eichlerowa. Někotre dny ... swojeji luby mějschczan muzej Arnošt ... 81 narodniny. Wobaj žoženowaj staj hišće we a zjelnje jara strowaj. Nech strowjeja a dźerżeja ... tej dale pschewodża. — Macjerjam podawa so ... a cżelsche dźecži waża so nětko pschichodnu pónđźelu, 8. januara 1934 popołdnju wot 1/2 3 hodź. hacź do 1/2 4 hodź. w městnosczach lekarja dr. med. G. Obrucznja pod lěc-wjesnistwom, a nje lań hacź dotal kóždy druhi pjatk měsaca na jarje.

S Njechanja. (Njebožc.) Schtwórtk so na Kulowej dróhi njeboże sta. Kóń nabroja so pólskeho cyta a jedźeše do njeho. Wožoby wobja wojow a 13 lět wotcekowanc pschi njeboże jara hnudnje. Zadyn cżłowjek a kóń lěz so njefrani. Auto so tohoto wobschkodźi.

S Hodźija. Knjes P. Pfanne wotmě na burskich ho-nach hosttwu. Na njej wobdźělichu so 23 tżělcow a 60 konjerjow. Potřelachu 121 sajazow, 3 bažanty a 2 lar-nillow. Wunoschk je w tutym wotkrjesu jara dobry. Sobu-wjeżiłi kral bu knjes twaršti wischcr Polak, tiž 13 jajazow potżěli.

S Hornjeca Wujesda. (Zyrkwinska rozprawa.) We lecze 1933 narodźi so w nasczej wobadźe 18 dźecži. Zwe-rowa so 17 porow. Pschejeńskich dźecži wjeże 17, 11 ho-łowow wumrě, mjes nimi 3 małe dźecži. Zyrkwinska sbérka wunjese 942,65 hriwnow; 353,80 hriwnow wosta nasczej wobadźe. K swobodźi pobu 1213 wobadow, 536 muženw a 677 žonow. Wužiwaju z zyrkwje a zastupy do zyrkwje so njejapadźachu.

S Kulowa. Swoje 90lětne narodniny wojwje-cżi 5. januara nasch najstarschi mějschczan, wucżeŕ a kantor Hendrich Raditzky, tiž je dalsko a schéroko znaty. Zortiny jubilar je swoje sastojnstwo najpriedy we Steinseifenje w Krkonoschach, Schmotiseifenje a Witt-gendorfie wukonjał. W dezembru 1872 pschewsa wón wjednitwo Ssulschankjeje schule pola Kulowa, pschi ko-trejż wón hacź do lěta 1910, hdyž potom na wotpocżink dźesche, swój hamt sastawasche. W swětowej wójnje wukonja wón hišćeze ras 3 lěta hyze sastojnitwo pschi Kulowskej zjadli. Njebožo, tiž najcheho lubcho wobydlerja w dezembru 1930 potrjechi, jeho strowocej sylnje podru.

S Kulowa. Pjatnowe schczerkle popadny w Miller-wanskej sastawje rybał Miškawski Polak z Kulowja.

S Wojerez. S najwjetšim wjeselu sta so w skrovnje nje-žboże. Sobu-wjeżi knjes rataŕa Oty Herzoga sabérasche so je wšelakim. Pschi tym so na prawej ruzy cżežko srani. We-wolkrsnjej khorotwni dyrbjachu ruku operérowacz.

S Mikowa. 85-lětny pósliski sastojnik Gottlob Bader, tiž je dalsko a schéroko znaty, wobwjeżeli 1. januara swój 50-lětny służbny jubilej. Pschez 50 lětami, 1. januara 1884, pschewza jubilar nowosałożenu póstrownju, tiž je wot teho cżasa bjez pschestarcza wodźarał. Sa swoju służbu a wulku zwěrnosć dosta jubilar cżestne wopismo a hódny pjenjes.

S Niśkje. (Njebožc w dźělalni.) Cżežke njeboże sta so pola firmy Christoph a Unmack. Cżěsła z Niśkje-Nowych Sdźarow pschindże z prawej ruku do elektriskeje pałateje pily a hrjebi porst wotrěsny.

S Wjesc Wody. (Padnjschtwo.) W nozu k 5. januarej kradnychu na lejownosczi Barlinskeje dróhi 10, hdyż schatu na powjazu k fušchenju wiśachu, tři swobnje tkalowy ja mužow. Schatowe tkamorcźi leżachu porjadnje pschi schtomje.

Domowina

Wokolnik na wšitke serbske towarstwa

žito 1934

1. **Rěcne hodźiny.** Předsydla Domowiny wuměna wot nětka hač do jutrownych nóżdźninow rěcne hodźiny kóždu sejedźu, pop. wot 3 ... hodź. a sobotu popołdnju wot 2 ... 5 hodź. w ke... Domowiny we Serbskim Domje, sekretar k. ... mino toho sobotu dopołdnja wot 9 ... 1 hodź. W... tkły njech so luzdom sóchu předsydze do Khe... (Quatitz über Camenz), telefonowy Budyšin ... 2880).

2. **Přinoski.** Towarstwa ... zastałe přinoski na Domowinu hač do 30. ... nara pola pokładnika, k. prokuren Simon ... Serbskim Domje zaplačić.

3. Hač do samsneho dnja ... so Do... zdźěla mjena sobustawow ... a ... kow wšitkich serbskich towarstw...

4. Hač do samsneho dnja ... towarstwow ...

5. Tohorunja ... do 30. 1. ...

6. Wšitke ... nacja so wo ... wobstatka ...

7. ...

8. W ...

9. ... sebi ... pod... ...nosći ... nośći ... mesta ... winow a ...

10. Předsydstwo ... Jutrownych hodźinach ...

W Budyšinje, 6. 1. 1934.

(Domowina, Bautzen. ... Wendisches Haus).

Najnowiše z cyteho swěta

— **Wuhlady na wjedro** sa jutrišeho njedźelu: Mile ale njewobšitajne wjedro.

* W Lübe pola Grünendeicha njedaleko Buxtehudy je manjowstka rěsniskeho mischtra Diedemanna hrjedu wjeczor w hysteriskich mjezach swojeho 14-lětneho hyna sajskika a na to-broń pschecziwo jeho jeschu, wjeliko pal sapraji, so wona njemožesche hamjenowanjow znjeżej. Dospolnje njemožnu zonu do Buxtehudskeje khorownje dowjeschu.

* W pólskim městaczku Kolu žu 17 židow komunistiske agitazije dla sajeli.

* Pschi twarjenju tunela pola Koschcij we Slowowskej so pschi tżelenju stala wolwali a tżjoch dźěłacżerjow po-hrjeba. Dwaj dźěłacżerjej so morišchtaj, jedyn so cżežko srani.

* Pola Oviedo w Schpanskej rozbuchny kotel lokomotiwy lokalneho cżaha. Lokomotiwnik a tejerjej so morišchtaj, pjeć pucżowazych so cżežko a dźesacź lohko srani.

* W Macedonskej a Grichiskej žu łysne sliwki k wulkim połowdźenjam dowjesłe. Wobnjowobornizy a pioneroja dyrbjachu sapschimnjeć, so bychu z wodu wohrożenych wobydlerjow wukhowali. W Megarje dyrbjachu so wobydlerjo na tśeći wukhowacz.

* Oranjeski stat w południskej Afriki je so i cżejskim powodźenjom dowjesł. Kajkej tam dołaj njepomnja. Sta ludźi dyrbjachu swoje bydlenje wopuschczicz. Nastatu schkodu na wysche połdra miliona punlow sterlingow wobli-cżeja. Wjele skotu je z powodźenjom kónc wzało. Psches Oranje-rjeku jelesnjske cżołi wjazu jedźicz njemoża.

Wěcne płaczizny w Budyšinje.
6. januara 1934.

Wšě płaczizny so po złotej hriwnje zrozymja.
Nałožene twory so hišće wyše płaca.

Předmjet	najnišša płaczizna hr	na wyšša płaczizna hr.
Pjećora, 1a kruta płaczizna	—	9,20
Rožka, 1a kruta płaczizna	—	7,65
...	8,50	9. 0
...	—	—
...	7,50	7,75
...	...	6,75
...	...	...
...	...	...
...	...	...

Železniski jězdny plan. — Płaćiwy wot 8. oktobra 1933

Ze Drježdżan do Chorjelja.

Drježdżan Hl. bnh.	0.03	1.33	3.07			5.38	6.14	7.08	8.08	8.14	9.23	9.51	11.26	12.27	13.39	15.00	16.23	17.02	17.40	18.25	19.16	20.17	21.33	23.03	0.01
Drježdżan-N.	0.05	1.19	3.23			5.51	6.26	7.19	8.16	8.27	9.35	10.02	11.34	12.42	13.50	15.12	16.35	17.16	17.52	18.36	19.28	20.27	21.44	23.10	0.20
Radeberga	1.05		3.46			6.47	7.47				9.58			—			16.57	17.49		19.15			22.15		—
Arnsdorfa	1.14		3.55			6.59	7.56				10.07	10.32		13.12	14.18	15.41	17.05	17.59		19.28	19.54		22.25	23.33	23.47
Wulkeje Horjany	1.25		—			7.31	8.06				10.17			13.23		15.52	17.16	18.10		19.39	20.03		22.36		23.54
Weidersdorfa	*1.30					7.37	8.12				10.23			13.30		15.58	17.22	18.16		19.45	20.09		22.43		0.02
Bilopój	1.34		4.11			6.12	8.17	8.41			10.28	10.48		13.34	14.34	16.03	17.27	18.23		19.49	20.14		22.48	23.47	0.06
Bilopój	1.37		4.18	5.45	6.44		8.20				10.29			13.38		16.07		18.33		19.52			22.52	23.48	
Šemjca	1.44		—	5.53	6.51		8.26				10.36			13.44		16.12		18.40		19.59			23.08		
Kjelcin	1.52		—	6.02	7.00		8.34				10.44			13.52		16.20		18.48		20.07			23.16		
do Budyšćina	2.01	2.38	4.31	6.12	7.09		8.42			9.19	10.52	12.24		14.03		16.30		18.58		20.17			23.26		
Budyšćina	2.05	2.39	4.33		7.14					9.20	10.56	12.25		14.08		16.33		19.03		20.22			23.30		
Kubšicy	2.13		—		7.24						11.05			14.17		16.42		19.12		20.31			23.39		
Pomar	2.21		—		7.32						11.13			14.25		16.50		19.20		20.39			23.46		
Puchwa	2.27		—		7.40						11.20			14.33		16.57		19.27	19.05	20.47		21.42	23.59	0.23	
Lubija	2.37	2.58	4.56	6.27	7.46					9.42	11.32	12.46		14.45		17.08		19.37	19.26	21.01		22.02	0.35	0.53	
do Chorjelja	3.04	3.18	5.24	7.34	8.33					10.03	12.06	13.07		15.20		17.42		20.03							

Dźensa wot 22.00 hodź. | Jenož wot 1. oktobra. | Jenož wot 1. oktobra hač do 31. měrca. | Jenož wot 1. oktobra hač do 31. měrca. | Jenož wot 1. oktobra hač do 31. měrca. | Jenož wot 1. oktobra hač do 31. měrca. | Jenož wot 1. oktobra hač do 31. měrca. | Jenož wot 1. oktobra hač do 31. měrca. | Jenož wot 1. oktobra hač do 31. měrca. | Jenož wot 1. oktobra hač do 31. měrca. | Jenož wot 1. oktobra hač do 31. měrca. | Jenož wot 1. oktobra hač do 31. měrca. | Jenož wot 1. oktobra hač do 31. měrca. | Jenož wot 1. oktobra hač do 31. měrca. | Jenož wot 1. oktobra hač do 31. měrca. | Jenož wot 1. oktobra hač do 31. měrca. | Jenož wot 1. oktobra hač do 31. měrca. | Jenož wot 1. oktobra hač do 31. měrca. | Jenož wot 1. oktobra hač do 31. měrca. | Jenož wot 1. oktobra hač do 31. měrca. | Jenož wot 1. oktobra hač do 31. měrca. | Jenož wot 1. oktobra hač do 31. měrca. | Jenož wot 1. oktobra hač do 31. měrca. | Jenož wot 1. oktobra hač do 31. měrca. |

* W nozy pó njedźeli a šwj. dnjach sajtanje tež we Weidersdorfje. ‖ 80. ‖ Jenož njedźelu a nowu

Ze Chorjelja do Drježdżan.

Chorjelja	0.33	2.56		4.20		5.52	†			7.45	8.41	10.58		11.13		14.40		16.38	18.13	19.20	19.45	20.41		21.02	*22.40
Bubja	1.02	3.19		5.02		6.30	6.07	6.12		8.25	9.05	11.23		11.52		15.21		17.19	18.38	19.59	20.12	21.06		21.46	23.11
Wjelcha				5.12		†	6.16	7.01		8.34				12.01		15.30		17.29			20.21			22.02	
Domoty	1.14			5.18			6.23	7.08		8.41				12.07		15.37		17.35			20.27			22.09	
Cubšicy				5.24			6.31	7.15		8.48				12.15		15.45		17.42		†	20.34			22.17	23.30
Budyšćina no	1.24	3.38		5.34			6.40	7.24		8.56	9.24	11.42		12.23		15.53		17.50	18.57	20.36	20.41	21.25		22.22	23.38
Budyšćina	1.25	3.39		5.36				6.34		9.00	9.25	11.43		12.28	14.33	15.56	16.46	17.52	18.59	20.38	20.44	21.26		22.24	
Kjelcin				5.51				6.45	bjez do 31. měrca	9.11				12.30	14.35	16.10	16.57	18.07		20.56	20.55			22.34	
Šemjca				6.01				6.55		9.20				12.40	14.45	16.20	17.07	18.17		21.03	21.04			22.42	23.55
Bilopój	1.45			6.10				7.03		9.28				12.48	14.53	16.28	17.14	18.25		21.10	21.12			22.50	23.57
Bilopój	1.47		5.21	6.14	6.20			7.06		9.47				12.58	14.54	16.40		18.28		21.16	21.15		22.55	23.00	23.57
Weidersdorfa			5.27		6.26			7.12		9.53				13.04	15.00			18.33		21.22	21.20			23.06	
Wulke Šćěrbohi			5.33		6.33			7.17		9.58				13.11	15.07	15.49		18.39		21.27	21.27			23.13	
Arnsdorfa	2.02		5.43	6.31	6.44			7.29		10.10				13.22	15.18	16.00		18.48		21.33	21.37		23 11	23.24	0.14
Radeberga	2.10		5.51		6.52			7.37		10.18				13.30	15.26	—		18.56		21.41	21.45		23.18	23.32	0.22
Drježdżan-N.	2.33	4.29	6.16	6.57	7.18			8.03		10.37	10.06	10.14	10.18	12.34	12.44	13.52	15.52	16.25	17.25	17.35	18.17	19.54	22.06	22.18	23 38	23 59	0.43
do Drježdżan Hl. bnh.	2.43	4.36	6.22	7.07	7.28			8.13		10.47	10.13	10.24	10.25	12.41	12.54	14.02	16.02	16.35			18.27	20.01	22.15	22.25	23 48	0.09	0.53

‖ Jenož njedźelu a šwjatše dny. * Jenož njedźelu a šwj. dnu wječor a jenož wot 25.26. decembra 1933 hač 25./26. februara 1934. † Jenož wjehdne dny. Wot 1. 4. 34.

Ze Bilopoja do Kamjenca.

Bilopój	6.50	13.43	16.48	18.32	23.00
Schumborna	6.59	13.53	16.57	18.41	23.00
Porchowa	7.03	14.02	17.07	18.51	23.19
Ruchizy	7.13	14.12	17.16	19.00	23.29
Halšćikowa	7.18	14.22	17.20	19.09	23.38
Protes-Thomberga	7.33	14.27	17.35	19.14	23.43
Wječ'nje	7.39	14.32	17.40	19.20	23.49
do Kamjenca	7.47	14.41	17.49	19.28	24.58

Jenož njedźelu | Jenož wšědne dny, njedźelu a sobotu | Jenož njedźelu, njedźelu a sobotu

Kamjenca	5.10	11.43	13.28	13.42	17.08
Wječ'nje	5.19	11.52	13.45	13.55	17.17
Protes-Thomb	5.24	11.57	13.56	14.03	17.22
Halšćikowa	5.30	12.03		14.28	17.32
Ruchizy	5.39	12.12		14.39	17.40
Porchowa	5.49	12.22		15.02	17.53
Schumborna	5.58	12.31		15.18	18.04
do Bilopoja	6.06	12.39		15.30	18.11

Wšědne dny | Njedźele a swj. dny | Njedźele, njedźelu a swj. dny

Železniski jězdny plan. — Płaćiwy wot 8. okt. 1933

Z Lubija do Horn. Oderwicy a Žitawy.

Lubija	5.08	8.32	12.04	15.25	17.30	21.48	0.32	
Wulkeje Šćěrbohi	5.14	8.40	12.12	15.33	17.38	21.56		
Nowoho Kunnersdorfa	5.19	8.45	12.17	15.38	17.44	22.01		
Hornjo Kunnersdorfa	5.25	8.51	12.23	15.44	17.50	22.07		
Herrnhuta	5.35	6.38	9.00	12.33	15.53	18.02	22.16	0.55
„ Ruppersdorfa	5.42	6.44	9.06	12.39	15.59	18.08	22.22	‖
do Horn. Oderwicy	5.48	6.50	9.12	12.45	16.05	18.14	22.28	1.05
‖ Horn. Oderwicy	5.49	6.51	9.13	12.46	16.06	18.15	22.29	1.06
do Žitawy	6.07	7.09	9.30	13.04	16.24	18.33	22.45	1.18

Njedźelu a póndźelu ‖ Jenož na rano 6,09 do Herrnhuta 6,36; lětni wobšuły dźeń ‖ Herrnhuta wot 1. 4. 34 6.18, do Žitawy 6.47.

Ze Žitawy do Horn. Oderwicy a Lubija.

Ze Žitawy	6.38	10.17	13.25	15.58	17.24	18.10	20.01	23.25
do Horn. Oderwicy	6.56	10.34	13.42	16.18	17.42	18.28	20.18	23.42
‖ Horn. Oderwicy	6.58	10.34	13.44	16.18	17.44	18.29	20.19	23.43
„ Ruppersdorfa	7.04	10.41	13.50	16.24	17.50	18.36	20.25	23.50
„ Herrnhuta	7.11	10.47	13.57	16.31	18.00	18.42	20.32	23.56
Hornj. Kunnersdorfa	7.20	10.56	14.06	16.39	18.03		20.41	0.05
Nowoho Kunnersdorfa	7.26	11.02	14.13	16.46	18.16		20.47	0.11
Wulke Šćěrbohi	7.32	11.07	14.18	16.51	18.21		20.52	0.16
do Lubija	7.40	11.15	14.26	16.59	18.29		21.00	0.24

‖ Jenož w nozy pječe njedźelu a po njedźeli.

Z Lubija do Habrachéle.

Lubija	5.37	8.41	12.07	13.22	14.51	17.23	20.52	21.52
„ Bukt. Šćwobn.	5.40	8.59	12.08	13.30	14.59	17.31	21.00	22.00
„ Dürrhennersdf.	5.48	9.00	12.17	13.37	15.07	17.40	21.08	22.09
do Habrachéle	5.58	9.11	12.27	††	15.17	17.50	21.18	22.19

†† Jenož hodźetu. † Jenož njedźelu.

Z Habrachéle do Lubija.

Habrachéle	6.21	7.20		10.52	13.05	16.27	19.34	22.22	23.23
‖ Dürrhennersdf.	6.32	7.31	9, 2	11.02	13.45	16.38	19.45	22.32	23.34
„ Bukt. Šćwobn.	6.39	7.38	9,09	11.10	13.53	16.45	19.52	22.40	23.41
do Lubija	6.48	7.47	9,17	11.18	14.01	16.53	20.01	22.48	23.50

† Jenož njedźelu.

Z Budyšina do Budestec a Hornjeho Kumwalda.

Budyšćina	6.51	7.15		13.12	16.51	18.01	21.52
„ Dźěłnicy	7. 2	7.24		13.21	17.02	18.12	22.2
do Budestec	7. 7	7.29		13.28	17.08	18.13	22.8
‖ Budestec	7.13		8.52	13.29	17.09	18.95	22.9
Bjedrinka	7.19		8.58	13.35	17.15	18.31	22.15
Wjelbowa	7.24		9.03	13.39	17.20	18.36	22.20
Kobłuzy	7.27		9.06	13.42	17.23	18.39	22.23
Kumwałda	7.35		9.15	13.51	17.32	18.48	22.38
Sćrj. Kumw.	7.40		9.20	13.57	17.38	18.56	22.43
do Horni. Kumw.	7.47		9.27	14.03	17.45	19.02	22.50

Z Hornjeho Kumwalda do Budestec a Budyšina.

H. Kumw.	5.09	6.39	7.54	9.58	13.39	19.20	22,21
‖ Sćr. Kumw.	5.15	6.44	7.59	10.04	13,44	19.26	22.26
Kumwałda	5.23	6.52	8.07	10.25	14,09	17.48	19.37	22,36
Kobłuzy	5.34	6.58	8.13	10.31	14.15	17.54	19.43	22,42
Wjelbowa	5.38	7.01	8.16	10.35	14.19	17.58	19.47	22,46
Bjedrinka	5.43	7.06	8.21	10.40	14.24	18.03	19.52	22,51
do Budestec	5.49	7.12	8.27	10.46	14.30	18.09	19.58	22,57
‖ Budestec	5.50	7.31	8.33	10.53	14.38	18.23	20.06	22,58
Dźěłnicy	5.57	7.37	8.42	11.00	14.44	18.30	20.11	23.05
do Budyšćina	6.06	7.46	8.50	11.09	14.53	18.38	20.20	23.14

‖ Jenož wšědne dny. ‖ Jenož njedźelu.

Měšćanske dźiwadło

Njedźelu 7. januara w 16 hodź.

Krystleyna bajkowa knižka

w 19.30 hodź. (prěnje předstajenje)

Kralowa susodka

Pónjdźelu 8. januara w 20.15 hodź.

Wabićeński wječor za němske dźiwadło w Kehelerni

Wutoru 9. januara w 20.15 hodź.

Kralowa susodka

Srjedu 10. januara w 20.15 hodź.

Nawrót Matija Brucka

Štwórtk 11. januara w 20.15 hodź.

Kralowa susodka

Pjatk 12. januara w 20.15 hodź.

Nawrót Matija Brucka

Sobotu 13. jan. w 16.15 hodź.

Krystleyna bajkowa knižka

Wjeźor w 20.15 hodź

Rubjenje Sabinskich

Njedźelu 14. jan. w 19.30 hodź

Kralowa susodka

Nazhonita młoda holca,

kotraž je hižom w rěznišwje dźěława, so hnydom do rěznišćeho domu, hdźež žony njeje, na wies za wobkhod a dom pyta. Serbska rěč je z wuměnjenjom.

Poskićen a pod. **A. 1** na wudawarniu Serbskich Nowin.

Spuščomna holca

do ratafatwa, kotraž móže dojić, so hnydom abo pozdźišo pyta

w Prěčecach čo. 4

Spuščomna holca

do ratafatwa, kotraž móže derje dojić, so hnydom pyta

w Njeznarowach čo. 8

Qualitna twora po tuniej płaći ni- na Erlergarding za wsitke wotdźěły.

Rodźiny je garding we Serbach, kaž wěsće, jako najeji sćit zmyty w wjesce.

Schotowac ho hižo při tunich płaćiznach Erlergarding w wšěch wotdźěłach a na wsach.

KURT ERLER za Žitu wikach **28**

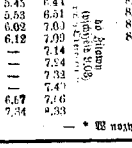

lohkobźěłace

znamkowe koło

Miele-jězdne koła stajnje na składźe pola:

Arnošta Faltinga

w Njeswačidłach

Pawoła Hórbanka

w Khrošćicach

Někotre młode sylne rańšo pruske

Kruwy

z čelatami a prěnjokotnej wysokowuprosnej rancy kaž tež běhaki su na předań

w Dalicach čo. 5

Kruwa blisko čeleću je na předań **w Bošecach čo. 41**

2 suprošnej rancy (prěnjećy) blisko prosatam stej na předań

w Dobrošicach čo. 9

pola Pluwarjec

Zličbowanki

čiśći tunjo

Smolerjec knihličišćerńja

z. dr. z w. r.

w Serbskim Domje

Čitajće serbske knihi

Wotběrajće serbsku narodnu zběrku „Dom a swět“ kotraž hromadźi najlěpše dźěła serbskeho pismowstwa

1. Alois Jinšek: **Filosofska historija.** Powdańčko 1.00 hr.
2. Józef Nowak: **Swobody njewjesta.** Swjedź. hra —.50 hr.
3. J. Lorenc-Zalěski: **Serbscy rjekowje.** Powdańčko 1.00 hr.
4. Adolf Černý: **Serbske wobrazki.** 1.00 hr.
5. Mato Kósyk: **Pśerada Margroły Gera.** Dolnoserbska episka pěseń —.50 hr.
6. Marja Kubašec: **Wusadny.** Powdańčko. —.50 hr.
7. Mina Witkojc: **Dolnoserbske pěśńe. II. wudaće** —.50 hr.
8. M. Kubašec: **Khodojta.** Hra w tśoch jednanjach —.50 hr.
9. J. Bart-Ćišinski: **Nawožénja.** Narodna-episka baseń 1.00 hr.
10. **Ruske byliny** z dźiwonjerzami Měrćina Nowaka. 2.00 hr.
11. J. Lajnert: **Wyskow sapy, sylzow kapy.** Basnje —.50 hr.
12. T. Nowáková: **Na farje. — Halźki.** Powdańčky 1.00 hr.
13. Paweł Krječmar: **Raj myslow, sonow z tužiskich honow.** Basnje —.50 hr.
14. Mato Kósyk: **Pěsńe.** I. źel. 1.00 hr.
15. Mato Kósyk: **Pěsńe.** II. źel. 1.00 hr.
16. Bożena Němcowá: **Baruška.** Powdańčko. —.50 hr.
17. Adolf Černý: **Serbske hobrazki.** —.50 hr.
18. B.Němcowá: **Ziwa Bara.** Ze žywjeńa pastyrskich žowća —.50 hr.
19. Romuald Domaška: **Pokładowy pytaŕ. Le chevalier de saxe.** Stawiz. powdańčky 1.00 hr.
20. J. Lorenc-Zalěski: **Kupa zabytych.** Roman serbskeje pytaceje duše 1.00 hr.
21. Jakub Bart-Ćišinski: **Basnje z młodych lět.** 1.00 hr.
22. B. Němcowá: **W groźe a pód grodom.** Powěd. —.50 hr.

Wjazane zwjazki su 50 pj. drožše.

Nakładuje Koło serbskich spisowaćelow

Wšě knihi předawa:

Smolerjec knihličišćerńja a knihaŕnja z. dr. z w. ruk. w Budyšinje w Serbskim Domje

Rjane historiske powědańčko

„Nadpad pola Bukec“

je tež jako knižka dostać a hodźi so jara derje jako dar. Knižka płaći jenož 30 pjenježkow a je dostać we wudawarni „Serbskich Nowin“ w Budyšinje

Moja praksa je nětko **na Seminarskej hasy 13**

Rěčnik Horst Rolf

telefon kaž dotal čo. 3349

Po 8letnej lěkarskej dźěławosći při prěnjej medicinskej kliniki w Mnichowje Bujiny rada z Romberg, znutrikownym a čuwowym wotdźělenju Budyskeje měšćanskeje khorownje (prof. Hess) a we wotdźělenju za znutřkowne je a na čuwy kho;ych měšćanske e khorownje w Drježdźanach-B.edrichowym měšće (prof. Arnsperger) kaž tež při röntgenskim wustawje powšitkowneje khorobneje poskitadne za Drježdźany (sćehowy lěkaŕ dr. Görner) sym so jako

wotrjadny lěkaŕ za znutřkowne khorosće

w Budyšinje na Kěžorskej drózy 4

zasydlił a sym za wšitke pokładowje Budyskeho měšćanskeho wokrjesa dowolony.

Dr. med. Adolf Götz

Rěčne hodźiny wot 10—12 a wot 4—6 hodź., z wuwzaćom soboty popoldnju, hewak po připowědźenju. **Telefon čo. 3577**

Šćěcie kašćowy magacin

jenož na Garbarskej hasy 8 tel. 3582

Wróćiwši so wot rowa našeho lubeho nana, přichodneho nana, dźěda a bratra

Jana Donata z Kamjeneje

wupraja my wšitkim, kotřiž su drohoho zemrěłeho na póstwjećoru z modlitwu wopytali a tak bohace k rowu přewodźeli, też Khwačańskemu towarstwu wójnskich zranjenych naš **najwutrobniši dźak** a tłorce Zajlać.

Bóh tón Knjez.

W Kamjenej, Radworju a Drobach, na dnju pohrjeba, 3. januara 1934.

Zrudźeni zawostajeni.

Přiloha k čisłu 5

SERBSKE NOWINY

Sobotu 6. januara 1934

K swjedźenjej Třoch kralow

Schto dha maja tjo mudri nam rowjenkam prajicź?

„Mudri widźachu hwězdu a prajachu mjes sobu: To je znamjo wulkeho krała. Hlejcże! Chcemy jeho pytacź a jemu dary pschinjesćź: złoto, woruch a myrtu." Tak so wojsewja we wschitkich kschesćanitich zyrkwjach. Schto dha wobdźiwamy na tsjoch mudrych z rańscheho kraja?

S prěnja, so jich zyle žiwjenje wulka nabožna ideja wobtnjeješche. Se starych nabožnych podawiznow jich luda běchu pschepřewdeżeni, so jeneho dnja w dalokim židowskim kraju wulki kral stanje, kotrehoż narod pschez spodźiwnu hwězdu wosjewi. Jich kruta wěra wukónčuje we wulkim Mesiašowym wschesćenju pohana Balaanta: „Widźu jeho, tola niz nětko, hladam na njeho, ale niz blisko. Hwězda wundże z Jakuba a sćeptar posdźinje so z Israela a rosbije wjerchow Moabskeje." (4. Moj. 24, 17).

Wěsće njeje so tuto wěschesćenje w polnej czistosći na domišnje tsjoch mudrych rozsdźěrało. Ale schtoż běchu złyscheli, schtoż wědźachu a krucze dźerźachu, doňašasche, so bychu z wulkej žadosću pschikhadźowemu kralej napscheczo hladali, so bychu złoto horze zedźenje na hwězdu složili, kiž dyrbjesche jeho pschikhad wosjewicź. Tuta mysličźa jich wobkněje a da jich žiwjenju wobsah a ważnosć, pohonjesche jich móz k woporam a swěsći jim lepschinu, jako prěni z pohanskeho świeta psched świetawumóżerjom slupicź.

Na wobrasach widźimy Tsjoch kralow kleczo psched wulkim kralom Khrystušom, wumożerja świeta. Hdźe dha sem pschińdźechu? Sso lohko praji. To je to druhe, schtož na tsjoch mudrych wobdźiwacź dyrbimy. Srosumjachu za swoju wulku ideju też woporu pschinjesć. Jeneho dnja so jim hwězda zjewi. Nětko rěkasche — skutkowacź. Wjese wulkeho rosmyslenja podachu so na pucź. Schto jich staraschе staroba, njesmatny puć, wobczežnosće, njewěstosć wuspěcha.

Hwězda tu je.

Snamjo wulkeho krała so zjewi na njebju. To jim doňašasche. Pójmy, pytajmy jeho! To je njewšědna smuguitosć, mózna woporniwosć. Nam z pschikładom!

Tsjo kralojo njejsu žani pokojczni ludźo, ale zyli. Wschitko žadźa na jenu kartu, na wulku ideju hjele wschěch wobmyslenjow. Tu naš woni wohańbuja. Tajku rospalitosć, smužitosć, móz, wolu k woporam njepschinjesu nowoczasni tschesćenjo. Tuczi maja tajke a hinajsche wobmyslenja. Ale jenoż pschecziwo Bohu. Haj, hdyž so wo pjenjesy a bohatstwa jedna, tehdom so njeprascheja hacź a tak.

Na dnju zjewjedźenja Tsjoch kralow dyrbimy spomiwali. Wobraz pschedstaja, tak so tuczi Tsjo kralojo Kaspar, Melchior a Baltasar psched Jesusadźeczatkom madła. Wobraz je sholowił Hugo van der Goes, 1440/1482.

K zjewjedźenju Tsjoch kralow.

Dźeń 6. januara je postajeny k dopomnjenju na Tsjoch kralow z rańscheho kraja, kotsiž běchu Bethlehemsku hwězdu widźeli a sa njej do zlubjeneho kraja cźahnyli, so bychu Khrystušej złoto, wyruch a maru wopro-

My wjesnjenjo

(Wobras je wižu.)

Nó haj, to je mi a wam jasne a mjenju, tatle wožebita druzina ludźi my wjeśnjenjo wschak žmy. Žiwjenje w mjesće a žiwjenje na wjach je žamo wot so pschemenjate a wotlorkowaze. Snajmjenjscha w swonkownym. Dokelž smutskownje, w jadru, wšeźe lubi ludźiźa ludźe drje daž z wami jewaźe. Tu zeby wjele wjeswsjewsenj. Sčmy dźe wschitzy „Luźiczenjo" a też tajzy wostajenych. Jenož swonkowna ikora a schkorpsina je poka wjeśnjanow kusł hinaschu, tak troschku hrubischa.

Hlejcże, my wjeśnjenjo žamo dokonjamy, njedźelu a źiwjaty dźeń bjes pschedschoschliźki doma wokolo dundacz, hdyž žmy kemschach ako na druhim źiwjedźenju pobyli. Potom wječinimy śej wjedrowy khórnar tak rucźe hacź mózno. Wschi mnohim dźele w domiźnu a statoku jón tak trjebacź njemóżemy. Pola naš dale njenarapdnje, hdyž zas w wuherowanej koschli a w krjewjańzach do korczmy dźeschi. Karanczki piwa ako schklenzy zinscho je wschо pne, kajši khadła swonkownje je, po kotrejež schiži ko jaschka do njeho kida. A korczmarjej wź. Dacz je hóicz w drjewjanzach ako kalowanych schkórnic koch, hacź w koschlaznych rukawach ako listrowym zakecze. Koch wostanje kresć pola njeho.

Pola naš njenapadnje, ... ludźeje tón tydźeń ako pschichodny nźeń tjiła ... Tii ako schiwri rany ja leże, to je naš mandy d. ... ymy i zyła hjich- cźe zane na hjenje. Ale p ... to cźuj, kotriž maju nop petnich tscheschc ... a śej czapku znatich, je, kaj ty cźiśo a ... Z truha- njom je to karce. Mensa, je ... nja nź- karli rannjeh ako tawaź a b ... ze, dha so truhamy njedźelu wot ... ichtoha na thwrte, ko dźeń wote da ... j a na- stanje śej kerbjece truha...

Tak je śerjesche so n... ...am na ... dale wo se. Semy n... ... a ... ...ni, kaj prawje n... ...awje, ...jedźeli, na ... ...ješka ... ...ki so wschitzy ... Zdy ... ...e, hdyž śej ... ...male ... ...schelem. Da ... i ... ...pjelinec ... ...a ... ...nje jemu ... ...a ... ...ł. Pschinjeje ... ...o! ... na wšo ... ...ima a ... ...ińa ... ...ny, ...ławaja je a njom ... ...ny wo- ...kał je ma a sadrżi ... ...śe, ako ...kładnje, hdyž ... ...ki ako prawi, ...ko ras ... Mark je, hdyž ma we hlowje ...dźo.

... na wjach pjeczamy dobre ...dzewe ... a tun- ...ńki w kelerju. Semy ras ... ...em ... ... a ... ...i wid- ...dlemi ... ...ereji tuku, njech je pschi kajkich ... ...wosjach dnje. Taźe wošlaze cźinienje, kaž druhdy ... ...nio ma- ja, to nam je ...ńje wiźa. Na to waschnje žmy zyle hina-

Kruty ród

Islandźe powedanczko.

Schéroko so Reť na lawzu wupinajo, swoje stawy wot so tykasche a do wohnischcza ihladowasche. Tu jeho Thorgerd sa ramjeni hrabnywschi se wschej mozu tam a sem tschasesche, jako chzyla spjazeho wubudźicź. „Ty hauba naschеho luda", wona sawola, „wotschazuje mje, hdyž cźe wuhladam. Poklata běch, jako tajkeho blasnja porodźich. S dźowku bych wjazy wjesela mela. Bych ju tola mužej sa žonu dacz móhła, kotraž by mi se sepjeru był. Schto pak mam wot tebje. Na naschej pódze so zuży stót paże. Nasche žyno na jeho rohach wiśa a bywa do semje tepane, a nětko je Thorbjórn tež hischcze malcho Bardźa sabił, moju jenicźku pomoz. Ow ty njehańbicźiwy, ty lěnjucho, ty njelepy cźłowjeko, leżiśch tu na thachlowej lawje a cźiniśch, jako njeby cźe wschо to niczo starało. Schpatnje a lěni dworej twojeho nana sabinycź dasch."

Reť bě nimale z lawti padnył, ale wón shrabawschi pscheczahny a rjekny: „Mjelcź, macźi, twoje porcki snaju, a wona z cźasom na zyłnosći njeshubja. Njeje žaneje radosće, jim pschipožkuchacź. Cźzu Thorbjórna z tutym starym scźežorom krjudowacź." Kaž z hanjenjom sa starej móznej hellebardźej hlebiju pschimasche, kotraž wot jeho nana hischcze tam na scźénje wišasche. Stein běsche wjesele měł na starych, spodźiwnych bronjach. Reť tule cźežku wež dele wsawschi z njej sčwm pschekrocźi: „Takie móju jemu tola snajmjeńscha blisko stupicź."

„Ty drje masch prawje", jeho macź rjekny, „wodai mi. Schto możesch sam pschecźiwo Thorbjórnej wucźinicź. Smy zyle wožamoczeni a dyrbimy nasch statok spulschcźicź."

Mam bjes toho hižo dawno wotpohlad, jónu nětkdże druhdże bycź", Reť rjekny, a z hlebiju pod pažu wón z duri stupi. Na dworje sapocza hlebiju tam a sem wjerhacź a sypjacź, kak dołoko może ju wjerhnyć.

Tatle so Thorbjórnźowemu dowei na wołakowacźu blížesche, stajnje stakajo a hlebiju wjerhajo.

Wón thetsje na swoju hlebiju stupiwschi ju zrjedźa pschekama. Tak mjesche jenoż hischcze żelesnu kónu z krótkim, pschitjomnym pschimadłom w horischći. Khetsje z durjemi do domu sastupiwschi so praweze ruki do sčwy sa muzitich poda. Sady běsche kaž stajnje spanska komora. Tam Thorbjórn spasche. Tak możesche cźłowjek wocźakowacź.

Reť w mužazej sčwi wo blido storcźi. Jedyn stoł padny, a Thorbjórn w komorzy wotucźiwschi zwarjesche. „Schtó dha tam haru cźini, hdyž spju?" Nichtó njewotmolwi.

„Schtó tam je?" Thorbjórn sareji.

„Ja to sym", Reť rjekny.

„Schtó dha je ja?" Thorbjórn sašo sareji.

„Nětchtó wot nětkdże druhdże", Reť rjekny.

„Nimasch žaneho mjena?" Thorbjórn rejesche.

„Tola", Reť rjeknywschi do spanšeje sčwy psched Thorbjórnowe łožo stupi. „Ritam Reť."

Thorbjórn pokrocźi, smjeła pschitrowy wot so a hrabasche za swojej drastu. A mjes tym so so prózowasche, thetsje do kholowy sajcźi, wón se satajenzi pschecźekowasche rjekny: „Ale hlej, to sy Reť. Snaju cźe tola. Budź witany. Schto cźe tu wjedże?"

„To zyle na tebi saleźi", rjekny Reť.

„Potajkim wo cźo dźa so jedna?" Jeho Thorbjórn wopraschа, sapiny sebi pak a pschimasche so kabata.

„Ach", Reť rjekny, „sy tola mojeho wotrocźka Bardźija sabił, tak thmaneho cźłowjeka. Nětko pschidźu, sebi pokutu zadacź." Reť so po swojej pschiwucźenosći sa hlupeho a njelepeho wudawasche. „Ja dźe sebi wjele njezadam. Chzu dźe nětkdże něschto, neschto znadź, schtoż możesch najlóżo parowacź. Ale doscźinjenje dyrbju mdcź, mojeje cźeseże dla. Ty sy tola był, kotrež je Bardźija je sceteru sabił?"

Thorbjórn wšescheho wětko wschu swoju drastu na cźele. Běsche jemu nětko hižo wjele lóżo, a wón dopomni so na to, je dyž mjesesche blasnja psched sobu. Hdyž bésche tatle bjesspomožny we łožu leżał, jako Reť sa- stupi, bě so niemało naitrěżał. Nětkole pak shrabawschi so rjekny: „Budźe drje na tym, so to běch. Ale wšeh tola, so njeje moje pschiwucźenje, sa sabiwanja pokutu płacźicź."

„By pak tola pschihodniše było", Reť dźesche a sčesche runje psched Thorbjórnom, wschitke jeho pohiby wobtedźujo. Hlebiju mjesesche w horischći, z końcźom dele.

„Nó tak", Thorbjórn rjeknywschi pichi tym sa mjecźom pschimaiche, kotrež na scźénje wišasche. Mjecźow běsche w Islandźej tehdy hischcze malo. Mužojo jeżeru a hlebije nošachu, ale zannch mjecźow. Thorbjórn dyrbjesche pak we wšchem psched druhimi něschto wożebiteho mdcź, a tak mjesesche dyž tež dobru mjecź na scźénje wisajo, norwegske dźelo, we shćerokich pišanych nóżnjach. Tónle zjehi dele wsawschi rjekny: „Dołeż tak ponižnje prošeżich, Reśje, a dołeż sy to ty, dyž cźi nětkdże dacź. Mamy dobry, sraży nowcźi twarcźi. S tatcha dyrbich jedyn mcź po pschišłowje: Runc ł runcźmu. Wjchke jednym mcź po pschišłowje." Sdobom dzyschе mjecź ł nóżnjow wuczahnywschi, a runje na to běsche Reť cźakał. Nichto niedyrbjesche prajicź móz, so je muża bjes brónjow we łožu nadpadnył. Tohodła běsche pschihladował, tak so Thorbjórn wobleksche a hotowy sčini; ale hdyž tutón nětko sa mjecźom pschimasche a jón ł nóżnjow cźahasche, tu Reť w žamkżnym wokomiku končźi zwoje hlebije złoże a storcźi ju Thorbjórnej do zrjedźa cźła, ł tajkim wotmachom, so Thorbjórn so do sady swjelewschi we zjmjertnym boju ł nohomaj wo semju kopasche. Krej so je zylnymi storkami ł nicho dobywasche. nj.

łki. Tajke kalanje w „pigłowanje“ na talerju! Najprjedy wschitko rozebraj, potom nóš na hok, widliczki do praweje ruki a někto: hoste wos kuste!“ Tak mu nairadscho jenu. Wopraudźe, tak je najšépje a najpschihódnische, móżece mi rěcjeć, schtoż chcjeże. Tak ło znajmjenischa najšéch!

Na wuhach wschak tódły film njesnajemy, kak tón abo tamny rěka, kajše cjapki ta abo tamna schnila na, ſ kotrej elektriku abo ſ kotrym autom mójšeh po mésce tu a tam jeźa. Ale komu tamna schkleńczerdka pola hłuscha, abo cjeje tamne lebjerka te schaki łu, wo tajkich a druhich wězach łej radu wémy. Abo hdyż še ſkotom néschto je, abo hdyż wjedrowy mužik abo żónka psched tkěžu je, hdyż na mlóczejcej maschinje nědźe wiša abo hdyż ło butra njeźdźka, hlejeże, to łu wschitko wězi, kotrejž borbisch wědźeć. Tuj dyrbimy na wězach zyle hinaschelo łajina na wězach méć hacj cji w mésce. Dyrbimy rjesuje cjiniej ſ hnójnizu, juchowej kumpu abo še łapatym pschikupnym hnojom. A njedźeju łe po polach a kěrkach pschekhodźowacz abo łej doma gramofon še ſerdźiłni tacjeleni łapjikacz dacz, to je tola kuźnje! Khmanische pak schcje je, wosmjesch kumy ſ hródże a łacźerisch je na pasłwu.

Mły na wězach mamy wěte a wjedro, hłónzo a knéklow wóń ſ prénjeje ruki. Ssmy nimale zwlcźli dźeń — w hnije wschak runje nic — wonka w Bożej swórźbje, na cjeršwnym powetrje. Wschо jene, hacj je w kécje cjopłata każ w pjecy abo nasnmy pschi ſbéranju bérnow beschcjkit do mjeswocza schlipa. Mój jesdrko, to maseh druhdy łyte! Ale wschо nicso njepomha, khłokcjiki bźeło njeczinia, to dyrbimy łami cjiniez. Tuż bjes dźiwa, še mamy brune špalene mjeswocza, cjekli łmp a wulke ruzy. A potom łmy tak rjez trochu runje won. Ale nicso naš bóle njemjerja, hacj hdyż naš někajši łnano pschihódźany bésman wuksnełschnje! Sso nechcemy nad druhimi pośchéwaez. Ale njeje łmy cji, kotśij dyrbjeli ło dacj ſa kuttku méczj.

Kano łmy ſ cjałom ſ borka, hłyschimy bacjoną klepolacz a na harmoniku hraeź, wésthamy kukacze na ichtomy a widźimy rożku kcjécz. Ssmy wotkrjedź w Bożej pschirodźe. Ssmy Bóhłby Knjezej bliże hacj druhy a jeho najšwérnischi pomognizy, kiž da wonka wschitko roścj a kcjécz. Wopraudźe, ruku w ruku łuźmy ſ nim dźełacz! Wšo, druhdy wschak je napinaze, ale tej saßy vjenje! S nikim nedźemy ło ménjecz!

Stawniske powěsće

wot 29. dezembra 1933 hacj do 4. januara 1934.

1. Pschipowědanja: Pawoł Arnoschi Schulter, pohonca ſ Marthu Ellu Thunigez, domjaza rschiſtlajenja, wobaj w Budyschinje. — Pawoł Richard Jurj, pschekupśi pomocnik ſ Friedu Ernestinu Wackerez, domjazej holzu, wobaj w Budyschinje. — Gustav Adolf Cormann, jahrodnik, ſ Johannu Dorothea Rychtarjez, ſchwakeju, wobaj w Budyschinje.

2. Swjasane mandżelstwa: Arnoschi Alfred Wela, fabrikt dźełacjeř ſ Johannu Gertrudu Wukez, domjazej holzu wobaj w Budyschinje. — Willy Tischer, żelezotocjeř ſ Elsu Fridu Lowmognizu, wobaj w Budyschinje. — Korla Louis Albert Roederer, inżenér ſ Drježdźan ſe Susi Herthu Mörbitzez, domjazej holzu ſ Budyschina. — Reinhold Arthur Prosk, skladownik ſ Marju Hertu Lehmannez, pschedawarku, wobaj w Budyschinje.

3. Narodźenja: Helmutej Rudołfej Schreiberej, pschisitajenjej, ſynu. — Matcjinej Kotradej Sauerej, ſamkarjej, ſynu. — Kurtej Korli Mannsej, fabrikſkemu dźełacjerjej, dźowka. — Arnoschtej Jurjej Hornbanej, pschekupjej, ſynu. — Willijej Kurtej Thomaßej, dźowka. — Njemandźelikli ſynu. — Arnoschtej Otcje Kubijej, ho'podaŕikemu pomocnikej we Lupoji, dźowka. — Gerhardej Helmutej Angermannej, wotschkemu dźesatkarjej, dźowka. — Waltarjej Benowej Hubnerej, inſtalatérej, ſynu. — Pawołej Hermannej Gedlichej, montérej, dźowka. —

4. Smrěcźa: Augusta Bertha Schröderowa rodź. Mühlbachez, wowdowa po wotſch. ſand. kommisaru, 79 łét. — August Baumgarten, invalidny renthar, 83 łét. — Marja Augusta ſwud. Dörnowa rodź. Jahniz, privata, 84 łét. — Martha Helena Hemplez, invalidna rentnarka, 64 łét. — Rudolf Bohumił Frenzel, ſynſamkarja ſ Pißkopiz, 6 mëſ. — Hana Wilhelmina Fanny ſwud. Königowa, bywscha ſwud. Heftmannowa rodź. Klosez, wobdźerja domu ſa bédnych, 76 łét. — Pawoł Kschesczijan Kschijan, wucźeř we Stegmar-Stelzendorf, pola Kamjenizy, 26 łét. — Jan Heinz Schüler, pschiſłužnik bobrowólneje dźełoweje służby w Radworju, 18 łét. — Emilija Emma ſwud. Mayowa rodź. Töpferez, rentnarka, 85 łét. — Morwonarodźeny ſynu. — Handrij Hermann Müller, profuršt, 51 łét. — Renata Gudruna Thomaßez, 2 dnaj. — Jan Alexander Felix Greßtäcker, pschekupśi pschisitajeńź ſ Kamjenizy, 56 łét. — Hendrich Ewald, Engelmann, juſtizny inſp. na wotp. 72 łét. — Dr. med. Walter Reinhard tajny jan. rada, 81 łét.

Radio

Njedźeju 7. januara hłyschimy:

Königswusterhausen. Nimo ſnatcho njedźelſkeho programma: 8,55 rańſcha ſwjatoſcjnoſcź. 11,30 Bachowa kantata ſ Lipſka. 12 hodźina wschelćzitnow w ſymſkej ſahrodźe. 14 ſa dźerji. 17,50 hodźina ſa wjeſnyny lud. 18,30 orchesterſki konzert. 20 poſpołnje wulkeho Kölnſkeho karnewalſkeho towaſtwa 1882.

Lipſk. Nimo ſnatcheho njedźelſkeho programma: 8,30 katolſka rańſcha nutrnoſcź. 11,15 Bachowa kantata. 20 wulzy a mali ludowi hudźbnizy hraja na ſwojich naſtrojach.

Dischcze ważne ſ njedźelſkeho programma. Berlin: 20,05 hra „Polcźo ſ Bieberacha“. 10,30 rjeſowſke hudźba. Wien: 18,55 opera „Othello“. Beromünſter: 21,10 konzert. Rom: 20,40 operetka „Ludowa roża“. Stockholm: 22 lohka hudźba.

Pondźelu 8. januara hłyschimy:

Königswusterhausen. Nimo ſnatcheho wschědneho programma: 9 ſa Hitlerſku młodźinu. 12 konzert. 15 ſa żony. 17,20 pschednoſcź: Dźenſnińſka Japanka. 19 hodźina naroda (Bayreuthſky miſchtrojo). 20 wino ſtwórj. 21 rejwańſka hudźba ſ tacźelom.

Lipſk. Nimo ſnatcheho wschědneho programma: 12 konzert. 19 hodźina naroda. 20,10 Auſtriſka. 20,20 rěcź ſwobody. 21,25 puczowanje wokoło ſemje ſa 55 uſnešchinow.

Dischcze ważne ſ dujoweho programma. Berlin: 21 hudźba ſ delnjoſakſkeje krajiny. Köln-Langenberg: 21,10 pondźelniſchi konzert Frankfurtſkeho orchesterſkeho hebnoczeńſtwa. Wien: 19,25 wjeczor wſchelćzitnow. Beromünſter: 19,50 ſymfoniſki konzert. Warſchawa: 20 półſka hudźba. Luxemburg: 20,45 italſki konzert.

Kak smy patorźicu dźiwadło hrali.

Kaž kóžde lěto, tak też lětsa zaso, smy my dźěći hornjeje rjadownje Łubowskeje šule, patorźicu pola Hobrakee we Łuzy hrali a spěwali. Kaž loni, tak też lětsa zaso, nas ludowny měšany khór podpjeraše. Běchmy sobi wšitko z wulkej pječu našcho wučerja derje nawukli. Smy wjele pruhowač khodźili. Nětk bě tu patorźica. W postajenym času — pop. w 2 hodź. — běše Hobrakee žurła z ludźimi prepjelnjena. Po zawodnym kěrłašu měšaneho khóra witaše naš wučeř přitomnych a spominaše na nadobneho syna Luba, Jakuba Rjelku, kiž ze swojim wustajenjom dźěćom rjane wobradźenje zawdźa. Njesmilna inflacija pak je minule wso spožerała. Na to sledowaše zhromadny spěw „Cicha noc“. Po tym přednjesych ja serbski kěrłuš „Dźeń wjesela kiž Bóh nam da“. Moji sobuskerjo a šulerki předstajichu hru „Fran Holle“ a sebi z tym wjele přepózнaca dobychu. Tu hižo rumpelch ważnu rólu hraješe a na kóncu samo też wobrazłaše. Nětk sledowaše měšany khór ze serbskim spěwom „Cicha noc“ a mój bratr přednjese serbski kěrłuš „Jezu pěčeni nětko k nam“. Na to smy předstajili „Petrowy Božadźešowy štom“. Jen w styrich wobrazach. Sym ja tym w prěnich dźěłach Pětra po mojich mocach hrał. Że živeho brikleska smy sudźili, zo je so hra ludźom lubiła. Zasy spěwaše měšany khór „Wyskajće maćerje“ a mała šulerka přednjese serbski kěrłuš „O dźěćatka pójćo do Betlehema“. W mjenje šulskeho zastupjerstwa dźakowaše so knjez dr. Solta wšitkim, kiž běchu ke poradźenju swjedźenja přinošowali, wosobje našemu knjezej wučerjej. Ze slawu na němskeho presidenta a našeho wjednika skónči naš wučeř swjatočnosć.

Nětk sledowaše za nas hłowna wěc, mjenujcy wobradźenje. Dóstachmy wšelake wěcy za šulu a dobro poprjancy. Zwjeseleni wróćichmy so domoj a w nocy so nam podarmo wot Drježdźanskeho rumbodicha njedźiješe, kiž běše tu mjez tym pobył.

Jurij Grofa z Khasowa.

Wjewjerčka.

Wjewjerčka wysoko na halzach skače a hable šćipn. Je rjane zwěrjatko, a wšitcy jej rady přihladuja. Kak lohcy wona po štomje horje běži a z kajkej wěstosću z halzy na halzu, wot štoma na štom skače. Kaž muzik na halzy sedźo z prědnymaj nohomaj hablu dźerži a z wótrym zubom wot njeje hrymza, zo by sej mólčke symješka namakała.

Mudry nan.

Tři holički běchu do rózow zakuzłane, kiž na polu stejachu. Jenož jedna smědźeše w nocy wotkuzłana domoj hić. Tuta dźeše k swojemu nanej, jako switaše, a so zasy k swojimaj towaršomaj na polu wróćić dyrbješe: „Hdyž dźensa dopołdnja na polo přińdźeš a mje ščipaš, sym wumórzena a směm přeco domach wostać. To so sta. Nětk mi prajće: Na čim je nan spóznał, kotra róża je jeho dźowka, běchu tola tři róże dospołnje na so podobne? Dokelž běše w nocy doma była, njeběše rosojta, kaž druhej, na kotrejž běše rosa padała. To je nan pytnył, mudry nan.

Slon a naš auto.

Wčera nazhonich njeswědny podawk. Mysl sebi, přijedźemy z našim autom w nocy pozdźe domoj. A jako skoro domoj běchmy, stupi nam wulke zwěrje před auto. Nanej so poradźi, auto zadźerżeć. Mi wutroba třepotaše. Tuto zwěrje bě slon. Sto nětko! Skłudne zwěrjo wosta stejo. Ani sylna swěca našeho auta jeho njezamyli, wón nam hrožeše a pokaza nam swoje zuby. Skočichmy z auta a běžachmy po dalokim puću domoj. We wěstej dalokosći třeli mój nan do slona. To bě wulki zmylk. Na to so slon roznjemdri. Žałosne korčenje bě słyšeć. Na druhi dźeń rano namakachmy naš krasny auto w kruchach. Wutrěł je najskérje slona jara nastróžił, a z hněwom je nam wóz do kruchow zbił.

Lube serbske dźěći!

Grofic Jurij je nam napisał jara rjany nastawk wo hodowanym dźiwadle tamnych dźěći. Nastawk so mi jara lubi. Pisaj bórzy zaso, Jurjo! Nětko su próźdniny nimo, tuž zaso z połnej mocu do šule!

Wjele dobreho Waš

wuj Pawoł.

Koncert Donskich Kosakow w Budyšinie

Srjedu 3. wulkeho rózka wopyta zaso jónu khór Donskich Kozakow Budyšin a wuhotowa w „Krónje“ wuspěšny koncert. Husćiso mějachmy hižom w Budyšinje składnosć, tutón w spěwnym swěće swojorazny khór słyšeć a stajnje nas ze swojim niewšědnym wumělstwom wobkuzła a znowa zaso k spodźiwanju powabi. Hižom léta dołho puéuje nětko tutón khór pod swojim kuztarskim wuitrom Serge Jarowom po cyłym swěće, swědčo wo wysokosći słowjanskeje kultury a swojoraznosći słowjanskeje hudźby a stajnje a wšudźom přiwyskajn jemu tysacy a statysacy pohnutych přinoseharjow. Njeje a njemóże to być jenoż wysoka a najwyšša techniska dokonjanosć spěwanja, kotraž stajnje zaso lud ke Kozakam wabi, ně, je to hóle duša spěwa, eksotiska rhytmika, ludowa hłuboka duchownosć, khrobła harmonije — słowjanski charakter. Hižom spěwěk kaž „Kanawka“ to dopokaza, kotryž dyrbjachu samo dwójcy spěwać.

Porjad koncerta bě, kaž stajnje, dźěleny do dweju wobšěrneju dźělow, do cyrkwinsko-nabožneho a do swětneho. Mócne a runje tak khrobłe přeswědčerce „Credo“ A. Kastalskeho zarźi z nje wjacy hač 30 ertow. Tola maš začišć, kaž by spěwała cyła cyrkej, přewodźana z mócnymi akkordami piščelow. Barby jenotliwych hłosow so měšeja a ménja, piščele a fanfary, mužow, dźěći wšo zasłyšiš dźak wuběrneje hłóšneje techniki khóra. Dynamiske wotmjenjenja su tak překhwapjace, zo zasłyšiš hłós z časom z cyle druheho kónca žurle. Wosebita parła je starocyrkwinski słowjanski motiw po ludowym wašnju „prěni psalm Davidowy“. Wulka poniżna dowěra jewi so w spěwje a přednošku „Gospodine, pomiłuj!“ W stajnym wospjetowanju twari so krótki motiw hač k wjerškej mocy a wuklinči skónčnje w krasnej harmoniji dowěry. Přednošk znateho spěwa „Modlu so k mocy lubosće“ wot Bortnianskeho khětro překhwapi. Nam tu spěw přez wuživanje w tak mjenowanym „Zapfenstreich“ khětro móceniso we wušach brinči. Skoro lubcho znateho w tak wosebnym wobleku wjacy njespóznachmy.

W druhim cźele koncerta, kotryž wobjima spěwy swětneho wołsawa, pokaza so virtuozna technika jenotliwych hłosow hišće jasniso. Zaso tu zasłyšimy něktorbe znate melodije, tola w swojoraznym wuložowanju dirigenta. „Ceŕwjeny sarafan“ a znaty „Ehj Uchnjem!“, spěw wolgaćolmarjow, w tutym dźěle najbóle jimatej. „Ehj Uchnjem“ dyrbi so samo dwójcy spěwać, tak so nam wšěm spodoba. Je to bjez dźiwa, hdyž so spěw tak wuložuje! Hłuboka žadosć wo swobodu z njewólnistwa a přenapinanja mocow čołmarjow, kotrejž w spěwje sobu klinčitej, so poduše z njesměrnej mocu žołmow hobrskeje rěki. Tutón spěw je a wostanje kabinetny kus Donskich Kozakow. — Hłuboka ludowa lyrika jewi so w spěwje „Cornej woći“, město zo w poslednim spěwje, kotryž je Jarow sam wobdźěłał, zaso knježi njewšědna technika a živy rhytmus.

Najwjetši dźěł na wuspěše tutoho khóra ma wšeće jeho dirigent Serge Jarow, kotryž ze swojim sugestiwnym pokiwom cyłk hač na najnjeńše přeměnjenje wobknježi. Je we swojich pohibach dospołnje wobmjezowany a njezhubi ani jenički pokiw bjez wuspěcha w khórje. Kruta disciplina, kotraž mjez spěwarjemi knježi, jewi so hižo zwonkownje na př. při zestupanju khóra. Tu je dopokaz, što zamóže železna disciplina, zjednoćena z energiju!

Za tak wulkotny wječor mamy so wosebje dźakować koncertnemu direktorej knjezej Gudere j, kotryž je nam spěwarjow do Budyšina přeprosył. Zo je so wšitkim lubiła, dopokaza mócny přiklesk, kotryž sebi wjacy přidawkow wuždała. Wšěm lubym serbskim spěwarjam pak bych jenoż přał, zo bychu tutón wulkotny khór jónu spěwać słyšeli a jónu při tym spóznali, wo čo so jedna, hdyž hajimy z tajkej luboscu swój narodny spěw!

-n-

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z winošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihiličišćenja, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pjenjezkow, za swójbne, towarstwowe a hosćencarske 7 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěsćaceje banki w Nürnbergu zawěsćeny přećiwo sćěhowkam čělneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospolnje bědny. Kóžde znjezbožene dyrbi abonent hnydom sobu tutej zawěsćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 6 — Budyšin — Póndźelu 8. januara 1934 — Bautzen — Lětnik 93

100 lět němske čłowne towarstwo

Pomjatny dźeń sakłonja němskeho złownego towarstwa přichod 100 lětami, z čimž so politiske sjednoćenje němskich krajow sakład połoži, wotmě so swjedźenska zhromadźizna w Barlinje. Přichodnu běchu němscy finanzny minister hrabja Schwerin-Krosigk, statny sekretar Reinhardt a druhe znamjenite wosoby.

Ministerialny direktor Ernst spominaše w swojim jawnym powitanju na 50-lětny swjedźeń złownego towarstwa. Tehdy je so zwjatočnosć jenoż na statnu bohatsu wobmjesowała. W sławnosći tuto dopomnjenje wobkedźbowanja namaka. Dźensa pak sožo po [illegible] też němscy lud se žiwym dźělnjenjom na tutón [illegible] dale spomina.

Jako druhi rěčnik spominaše němske[illegible] wodźeše wobsćiži złowny inspektor Mehring [illegible] sa[illegible]ilow. Swjatkowy wobthe[illegible] sozialistiske[illegible] Saarskeho kraja [illegible] zhromadźenjum w mjenje statneho [illegible] [illegible]ne pozdrawy župy Saarskich Němc[illegible].

Swójska rěč měješe němski finanzny [illegible]. Wón [illegible]minowaše na [illegible] lěta, so wuswobodźenje[illegible] nach. Tehdy w Prusce[illegible] hač něhdźe 60 wojerskich złownych a akcijowych tarifow wobsćerješe, teheranja mnoho złownych sajerzerow a złownych njerjow w pruskim kraju. Kaž w Prusce[illegible], je tež w nimale wšěch němskich statach bě[illegible]. Minister wuswětlowaše potom sašłužby pruskeho finanzneho ministra Metza. Tehdy wobsteješe tatarske towarstwo wulka nuza tłóčeše. Stojnowne wuwiwanje pruskeho złownego systema dožo, so je pschez wjacy hač 50 lět pruskemu zławnemu systemej pschikamiknu. Wobrys dóńdźe k spěchowanju a połodnjowej Němsce. 1. januara 1851 němske złowne towarstwo do mocy stupi. Sawjery swutskach w Němskej spadnychu.

Wobrys złowne towarstwo dopokasa, so se zhonowanjom stutkowasche. Industrialna móc so hladajcy jeźdźinjesche. Wawoz němskich hotowych wudźěłkow so sa prěnje 30 lět wo wjacy hač 50 proz. powyšchi. 100-lětny jubilej němskeho złowneho towarstwa njewospomnjenjesa žadyn morwy pomjatny dźeń. A tež zanoho morwoho historiskeho podawka. Wón je se zmužitosću sa podawki nasich dnjow a pohonja nas, so bychmy w swojim žiwjenju a wobsedźenju dźele prawi zhobdźěłacjerjo w tsecim kněžestwje byli.

Hóršenje „němskeje fronty" na radu Zwjazka Ludow

„Němska fronta", kiž wschitke njemarkšijiske truhi Saarskeho wobydlerstwa wopschija, frakcija „němskeje fronty" w krajnej radźe Saarskeho kraja a němska Saarska fronta dźěłacjerskich swjatkow su swoju pšimo na radu Zwjazka ludow pšašłale, z kotrymž kedźbliwosć rady Zwjazka ludow na to složuja, so sarjadnistwa francoskich jamow a jich pschiwlajenjey njedowolenu a njeschkitnu cjischcz na němskich hórnikow wukonjeja, so bychu dźěcy k wopytej francoskich dominialnych schulow nuzowali.

Politiska dźěławosć katolskich duchownych

Se Stuttgarta so powě, so je politiska policija dweju katolskeju duchownemu sajała a do schkitajeje jatby wotwjedła. Sdobom so 20 jatych puschcy, kotrjž maju so jako wobmyslene bjeskrupcomitschi sawjednikow wobhladowacej. K temu so z pschihłuschneje wirttembergskeje strony powě, so je so politika policija pschi pschiběrazym rozherjenju na jednotliwych mšinach wo politiskim sfunkowanju duchownych po dokładnym pschepruhowanju wobsahowjenjeju k napschecjiwnym naprawam rozsudźiła dyrbjała.

W jwisku z tutymaj sajecźenjemaj pokasuje so na wschelake pschikłady politiskeje agitazije katolskich fararjow.

Wjednicy notowych bankow w Baselu

Dźensa póndźelu sapoczina so 38. pohromadźenje sarjadniskeje rady banki sa mjezynarodne płacenja w Baselu. Na tutym pohromadźenju sastupujetaj Němska prezident němskeje statneje banki dr. Schacht a tajny finanzny rada Bocke. Njedźelu popołdnju sendźechu so pschitomni k statnemu wupraju do pohromadźenja. Wupraju běschе krótke a trajesche jenoż pół hodźiny. Pschitomny běsche tež čestny prezident banki sa mjezynarodne płacenja Mac Garrah, kiž běsche tři leta president banki sa mjezynarodne płacenja, dokež wěsće jako wažnjenstojny w europskich finanzowych prašchenjach problemy mjes Ameriku a Europu respominaše.

Pólski zwonkowny minister wo němsko-pólskich počehach

Parišske nowiny „[illegible]
s pólskim zwonkownym [illegible]
Pólšće k dunjskej [illegible]
prawi [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
nal, [illegible]

Wopřijeće [illegible]randa

Njedźe[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ton tydzeń ... uważe mogli jako pomocnicy swojich rozšerzowanjow s Mussolinijom a Paulom Boncourom pschedpokoji. Tute namjety znadź też k nowemu jendzelskemu planej wo wotbrónjenju donjedu, kiž ma so potom druhim stawam pschedpokojiś. Nowiny pischu, so je najwyschsche wotmyslenje, so bychu Nimcy a Japonska na konferenzu wo wotbrónjenje dostali a je pjeca wesse, so budże so na nimske swjatschenje dźiwać.

Nowiny „Peple“ wobkmanjuja, so Simon na swojim puczowanju s Roma do Londona njeje Barkin wotpytał, pschetož hdyž tu je muž, kiž ma rósnudźacy błód, dha je to Adolf Hitler.

Před balkanskim zrěčenjom?

S Roma so powź, so ma so balkanske zrěčenje mjez Turkowskej, Grichiskej, Jugoslowanskej, Rumunskej zyle wjesce wocakacź.

Bolharska so pjeca hischcze njeje dospolnje pschistupej rozsudźila. Tehodla so sda, so so zrěčenje pschecziwo revizijowemu žadanju Bolharskeje mjeri. Rozrěczenje grichiskeho zwonkowneho ministra Maximosa s Mussolinijom dorje na położenju nicjo wjacy njepschemjeni.

Titulescu wostanje zwonkowny minister

Rumunski zwonkowny minister Titulescu je nětko wospjetowit, so je zwolniwy, zwonkowne ministerstwo w Tatarescowym knjezerstwje wodbkorowacź. S tym je so knjez rumunskeho knjezerstwa, kotryž běsche so famordowanjom Duci nastała, doikonczuje wostronila. So Titulescu zwonkowne ministerstwo pschewozmje, wosnamjenja, so Rumunska swoju zwonkownu politiku njepschemjeni. Do Titulescu nimo toho w knjezerstwje zmerz sastupowasche, kiž s dawna wótre sakrocenje pschecziwo zelesnej gardze a druhim radikalnym prawizarjam zadasche, a dokelž je tez ministerski predsedu Tatarescu sam wospjet prasł, so je wschemi sredkami pschecziwo radikalizmej sakrocił, je nětko tez zmerz smutkowneje politiki jasny.

W Chikagu podawaćelio mloka strajkuja

Pozlednje dny sańdzeneho tydzenja je 18000 organisowanych farmarjow we wokolinje 150 kilometrow wokolo města Chikago njejapay do strajka stupiło. Woni nochcedźa wjacy mloko podawacź. Zadaju sa swoje mloko wjetsche płaczissiny. Podawaćejo, kotriž njejsu organisowani, su hlubili, so k narunanju mloko do Chikaga podawaju.

Hlowny winowaty při wulkim francowskim financnym skamlalu.

Ruski emigrant Stavisky, kiž je zrozumił na jebanske wažnje zjawnosć wo wjacy hač 700 milijonow frankow wohsudźić. Stavisky je prjedy hač su skandal pytnyli, do wukraja ćeknył.

Ze Serbow

W Lubyschinje, 8. januara 1934.

— **Wo wjedrje.** Dźensa rano we 8 hodź. barometer 748, hygrometer —1 a najnischa temperatura w nozy —2. Schéhowaty ras wjedra so mało pschemeni. —

Rjekowska bitwa pola Langemarcka w dźiwadle.

Dźiwadlowy kruch, kotryž staj Edgar Kahn a Max Monato, nědhusej frontskej wojowarjej spisałoj, wopisuje woporniwosć a zahorjenosć němskich studentow, kotříž ze spěwanjom němskeje hymny do smjerćo dźěchu. Wobraz predstawja wustup činohry „Langemarck“, kiž jendźelsku tšelnu hrjebju predstaja.

Předženak

prošny kujeznu M. w Szmolerju wobkhodże wo ponoz, so by jemu tola wulicźiła, hacź stónczuje tola njejschcźiżadźi, hdyž swoje protyli lětża tak tunjo pschedawa. — To jenoż samóże wulicźeź jara wobdarjena khojcźka. Pschedżenak to wjazy njemóże, ale so boji, so by to pschetunjo było jenoż za 50 pjenjezkow.

Na morju s wjecźora čerowy cźahaju nizźiny s krótkeho wjecźora k dołhemu ranju. Szhnjiske krótkowjecźorne wětry pschinoschuja cźoplischi powětr. Wone skutkuja też na nasche wjedro, so mamy nětko tak mitz duhy. Kaž so sda, so nasche wjedro tuhluliu hischcze ważnischo njepschemeni. Po wumjedrjenju dźensa rano smě so swolna pomročenje a lohke beschcźowanje wocakacź. Na horach budże lohko njerjsnjecź. Jutrje wutoru stónczka 8,01 hodź. zhadża a so 4,13 hodź. khowa. Mésacź zhadża jutrje na ranje 12,53 hodź. a khowa so popołdnja 10,59 hodź. Mésacź steji dźensa póndźelu w poslednim bertliku. Po protyzy nam beschcź a kusźk pschijasnjenje.

— **Dołhozhwitne trěchowne wotnajenske zrěczenja.** Firmy, kiž žedźi myslu, so nětko prawo so na wosebite krutosce s dołhozhwitnych helsenskich wotnajenskich zrěczenjow hórschicu, so namolwjeja, so bychu s industrijowej a wikowanskej komoru w Zitawje do swjata stupiz. Wobsteji mózność, so so krutosce s centralnym pschepytowanjom hodża wurunać.

Wosebite zarjadowanja do inventurskich a saisonskich skóńcacych předawanjow a po nich

Zitawska industrijowa a wikowanska komora s pschesjedowanjom s pschemysłowej komoru wojerwja, so maju so wosebite zarjadowanja w jeje wokrjesu (we wokrjesu prjedawjanskeho Budyschkeho wokrjesneho hejtmanstwa) we cźasu, kiž je za inventurske a saisonske skónczenje pschedawanja dowolony (1.—10. februara), kaž tež 4 njedźele prjedy a 4 njedźele posledźischo so njedowolne wobkhadowarjo. Hdyž so to na pschichodne saisonske skónczenje a inventurske pschedawanja nałoźi, wosnamjenja to, so so wosebite zarjadowanja hacź do 11. měrza 1934 njesmědźa wotmjeźowacź.

Wo tym, hacź a w kotrym cźasu smědźa so „běle tydźenje“ zarjadowacź, so hischcze wosebicie wojerwi.

S Wórkum. Wam běsche na Knjeżinjanskich, Brěžnjanskich a Malesezanskich hurtich honach hosćina. 124 zajazow, 20 bažantow a wjacora druha žiwina so zaścrěli.

S Rakez. (Zhubjene ... Zahajene ležo narodži so w naschej wosadze 19 dźeći (w ležo 1932: 54), mjez nimi 7 (7) njemandźelskich dźeći. 37 (28) wosobow wumrě. Do manželstwa stupi 23 (21) porow. Ke Božemu bidu poby 2383 wosobow (w ležo 1932: 2580). Konfirmérowasche so 19 dźeći, 9 hólzow a 10 holzow (1932: 10 dźeći, 23 hólzow a 17 holzow).

Z **Khrósćic.** Najstarša wobydlerka nasseje wsy, Marja Knopowa, zańdźeli swojej wótcźy stwórtk do połdnja na wótcne. Dleši cas bě khora ležała. W pjećhodnym měsacu, 15. februara by swoje 87. narodniny woswjećiła mohła. Zemrěła bě hač do swojeje khorosće nimo měry cźila a strowa a dźěłaše pola susoda dźeń wote dnja wšelake w hospodarstwje. Wosebita pilikhilnosć wopokaza dźěćom, a wone mějachu ju wšitko rad. Tuta lubosć ji mytaj Bóh tóa Knjez! Njech spi derje!

Tiger

Podawk z asiskich kupow.

(Skónczenje.)

IV.

Hdyž tak sedźach, sapikotachu halosy a nětchto cźežce s dobom lohke pytasche sebi pucź k jeserej. Wustrózach so. Ssmjertny, hrózny strach nje pschewsa. Tyzecźi krocźeli wote mnje wulkozi pschede mnu je scźiny hobrsche swérisko, kral mjaßozracźkow. Na wokomik wosta rjany wobraz tigeroweje hlowy bjes hnuca; se slotom bysscheschtej so kocźej wocźi — bé to wésce jedyn z wulkotnikow swojeje druzyny. Bźch krypty z dwémaj abo tśemi nakhilenymi palmowymi hałojami, a njeswérich sebi ani snajmjeńscha so hibnycź. So mohł k swojemu kolesu, dwórjach hacź k puczej hicź. To mi mózno njebé z tym, so budźich hyt swérjo kedźbne scźinik a na dwaj so aj budźische mje popadnyło. A kak mohł na dwaj skokaj swoje kolešo sajedinycź? A budźich snadź mohł na kolešu tigrej wucźeknycź? Wésio, mit pucźa dokonca kolo spschesnisko hacź tiger, ale hacź mohł so méricź se žiwu hnezdnej spschesnoscźu jeho prénich skokow? To so mi niechcasche wéricź, a tuž wostach, njechibajo so; wutroba mi pukotasche kaž hamor, ert mi doznka wulkhny. Njemócach zaneje bronje a revolwer běch sebi sabył.

Nadźijach so, so swérisko, nahonjene s nóznym rubjenstwom, je k jeserej pschischło, jeno so hy swoju łaczenosć zahnało. Tiger woprawdze womaczał sebi jajnt w jeserje, ale bé widźeć, so so jemu nochze picź. Hnydom poběže mokru tšlamu a sledźesche wokolo. Spóznach, so so jemu nózna honiwa njebé poradźiła a so pytasche narunanje sa nóz.

Jeno so hibnucź — a po mni by było.

Na wokomik ... ba, jako budźische tiger wrócźo do leśa chazł, a zyle njedźiwny wobrocźi so do husczinu. Potom pschi schczebotazym płaczku w lisću nacźeze ichtju, fosforowe swécźko so zabliskny w jeho woku. Ale njewuhlada nicjo. Wésce dwélowasche, do kotreho tónza so nastajicź. Wutroba mi pukotasche, pukotanje cźujach też w mojhach. Skónczenje wujwoli sebi pucź, wrócźi so znowa k jeserej, scźinjiwschi krocźel k lésej. Ta krocźel jeho ke mni njepschibliżił, mózesche byca, so bé tón pucź mi wuźitny. Ale druha — spschesnischa krocźel rosrudźi — wustrózenje mje donucźi, so scźinich krocźel, hischcze jenu a hrabnych swoje kolešo.

Sawjerźa so mi tak hlowa, so swopredka ani njeswédźach, hacź je so tiger sa mnu podał abo nic, ale hischcze we wokomiku, hdyž na sedło dokrocźich, wuhlabach, kak so hobrsche cźeło k semi sbinu a „jaßyschcach“ tłocźenje. W tym wokomiku — pschitłocźich nohu na teptadło.

Pschi wschém rosbudźenju běchu moje pohibowanja wětre, prawe, spěschne. Cźujcze sebjesdźerzenja wobkhujeschche mje zyle, kózda cźuwa we mni bé pozkuschne tutej potajnej mozy, kotraž nas sto krócź lépje wjedże pisches njenadjite strachi, hacź najwótrischi rosom. Pschi druhim wobwjertnjenju kola nabych wulkeje spěschnosće. W krótkej pschestawje, kotraž bé mjes prénim a druhim tłocźenju swérišta, dostach sebjedowéry k wojowanju. Wschо bé cźinicź wo to, so bych so snajmjeńscha njeczerwa spěschnosć so pomjeńschi, runjeż pschejo hischcze straschne wostanje. Teptach na podnoż z njerokomnej horliwosću, a tola se schtwórtym skokom bé tiger sa mnu hacź na nětkotre krocźele. S pjatym skokom bé rubjeźnik mohł so nacźahnycź sa mnu i tazu, je sedmym so dótknucź pneumatiki. Nó — myślach sebi — cźłowjeze, po tebi je, a wschó moje napinanje sdasche so padarmo. Ale jeho pasorn so wobhnuschu, ležma kolesa so dótknuwschi, a ja cźerjach dale, pschi cźimż tiger hižo mjenje spěschnje wosmy krócź skocźi, runje tohodla, so so jemu nadpad niebé radźił. W tejle thwili hłowywjercenja pschihlidże mi lhožowna myślicźka — so bych tigra sadźerźał, sawrócźich so do boka, k schotomej gojawa, kiž pschi tromje pucźa stejesche. Hischcze jónu wucźeknych, dokelž bé so mój pschejećeharć na thwilku sapodźił, rad, dokelž bé jemu schtom na pucźu abo dokelž bé nujowany, jón wobecźł. Runjeż bé nětkole moja spěschnosć najwjetscha, widach so tola wscheze nadźije. Cźujach derje, so snoże jedyn abo dwaj skokaj mojeho njepschecźela mój dóst rosrudźić. Pschi scźehowazym skoku by mje bjes mała dopadnył. Mies tym, so kolo cźekasche psched pałorami, pytnych swjerschnje jara wuzki kanal. To mi da tuj smužitoscźe. Prajach sebi, tiger budże so na wokomik komdźicź; móżesche so stacź, so so pschi dundazym běhu po mnoscźiku trochu sadźerźi. To so też sta. Namakajo so na druhim boku kanala, dobuch něhdże dźesacź krocźelow pschecźiwo surowej kócźi. Wésio, sym w radosći nad tym hischcze spěschnischo teptał.

Tiger wosta hacź na dwaj metraj sadu. Pschihidże spadowaza hórka, i tam dach kolešu hicź kaž i bźkskom, a běch też hižo wésty, so sym wucźeknył. Tu pschihidże nadobo sadźuk: hakola leśesche pisches drohu. Wotstorcźicź jeje njemózach, tuž pisches nju pschecźekach, ale bjes mała běch je sedła wulecźał. Rubjeźnik to pytny, a hižo cźujach so pod jeho tłamu.

Hižo chazych so podacź, ale jeno na wokomik. Hnydom dach so sajo do cźerjenja, to bé poslednje napjecze. Tiger bé widomnje z kolešom pschewinjeny. Bórzy wowjesł so hanjenja — widźo, so je podarmo a so je tež wjesł blisko, kotrejeż so bojesche.

Z Khrósćic. Zańdźeny štwórtk měješe nuzowe zjednoćenstwo za konje w „Horbskej grychóo“ swoju hłownu zhromadźiznu. Předsyda ratař Cyž ze Smjeńčkec powita přitomnych a rozjasni hišće jónu prawy zamysł našeho zjednoćenstwa, kiž je dźensa bóło trěbne hač tehdy, hdyž so założi. Chcemy radobje toho podpjerać, kiž přez něšajke njezbožo swojoho konja zhubi. Wšitcy za jenoho, jedyn za wšitkich, budź naše hesło. Na to poda předsyda słowo a pokładnjowu rozprawu. Do wuběrka wuhrjerka słužoja ratarjo Měrčink z Khróšćic, Wićaz z Prawoćic, Leider z Kozaric a Nowak z Wudworja, do dalšeho skótny Ječak Lein z Lejna, Just z Jasenicy a Wehnert z Hórkow. Pokładnju běštaj kk. Leina a Hanški z Lejna pruhowaloj a za prawu spózwaloj. Z dźakowymi słowami skónči předsyda hłowny zhromadźinu.

S **Hjelišta.** (Selsborny kwašk.) Ratař August Hornječ w Hjelišću wošwjeći 8rjedu 8e swojej mandźelskej 8ělsborny kwašk. Rano 8ahe 8apika jimaj pośawniki thór 8astanickło.

S **Rěnečo.** 1. januara wošwjeći widowa Hana Kubizowa swoje 87. narodniny. Wona je hišće pódnowne a cźełuje jara 8trowa. Jubilarka je hižom jara wjele lět z widowu a je naiźarśka wobsedźeła maśicze 8obu. — Justic 9. januara swjeći widowy, wósmi mišćer Ryhar 8woje 81. narodniny. Tež won je cźełuje a duchownje hišće je jara cźerstwy.

S **Koschc.** (Dwótwa.) Schwórtk 4. januara wotmě 8o letuśka houstwa. Nejer wupisch8trowa 8o 8wojoho na 8aśkej 8emi. Potšeli 8o 18 zaśonow, 21 bazanlow a 18 karniklow.

S **Jabłońcu.** Dary 8ymśleje a hodownje pomoży 8o rozdźelichu. Wotrěśi běchu nihdże 200 hriwnow hodnje. Zyroby 8o rozdźeli: 37 pokrutow hłuba, 20 porcźanowu jelenjazho mjaśa, 13 puntow połcza, 20 wotrězkow 8a mjaśo, 8chaty a tež 8a wuhło. — (Zyrkwinska rozprawa.) Sandźene lěto 8o pola naš 24 (w lěcźe 1932:31) dźěći wuśchcźi. Swěrowa 8o 22 porow, dwaj porej 8o pośoli 8cho swěrowaschcźej, a běchtaj 2 8loźej lwoźaj. Pohrjebachmy 32 (18) wośobow. K 8powědźi pobu 529 wośobow. Wožu 8łužbu wopytachu 5169 wośobow (1505). 6 wośobow 8 zyrkwje wuśtupi, ale 7 wośobow do zyrkwje 8ćinpi. 23 dźěći 8o konfirmérowaśe, 10 hólzow a 13 holzow.

Hodowna swjatočnosć

němskeje dźěłoweje fronty wotradnistwa C němskostatneje železnicy

Radwořskeje wołnožki

„O najwjeźelichi, o najśbožnischi hnadu dawarjo Wóji dnjo.“

Tuta hada mohła 8o jako hesło pśched 8wjatoczno8cej 8tajicej, kiž je 8o doznała derje voradźiła. Wjednizy 8wjedźenja 8wjedźa 8ebi dźała w wsitkich wsěch bur. Wjesełoczinje a woporniwje 8tej 8o wjednikaj pśacźerje a wołnožki Lormes a Wóhl 8a poradźenje pośtaraloj. Samżny dźał 8łuźba też tym, kotliž 8 pśchedwoźchkom a 8dźiwadłom 8wjatoczno8cej porjeńchichu.

Wjednik pśacźerje Lormes wołcwri 8wjedźeń 8 powitanźimi 8łowami, wołoźbje pośtrowi wotrězkowu nawjednika 8ob. 8tr. Schönfeldera a wołrězkowu wjednika wot 8wjatka 8jawnych dźełaćerjow 8ob. 8tr. Kilanka.

Po prologu 8o 8ob. 8tr. Schönfelder 8łowa zimasche k 8wojej 8wjedźeńskej rěcźi wo wuźnamje pśińcźoho hodownoho 8wjedźenja w 20cźim tuźeńcźu. Pornjo prjedawšim hodam běchu tute pśińcźe k 20cźim knjeźstwje 8wjedźeń wjeśela a lubo8cje. Jena myśl wobtuźeńcźe zyły lud, jo by 8o też thudnym wěrny hodownu 8wjedźeń wuhotował. Teź woni dyrbjachu 8o wjeśelicź. Tak 8o wschudźe pilnje hibachu pod tyźaźtnym 8namjenjom hokateho khźiża. A je 8o poradźiło. Do kóždeho domcźka bźe8che hodowne wjeśele 8acźahnyło. Tak drje je nekotryžkuli mjeńcźo wjednikej 8wěru 8lubił. Jemu pat je dźał luda wěźty. Jemu ma 8o dźakowacź, 8o 8o nam najrjeńchi 8wjedźeń 8akhowa.

S wutroby do wutrobow rěcźeśche 8ob. 8tr. Kilank. Wón 8o wjednikej wołoźbje 8a 8łowo „němśka dźěłowa fronta“ dźakowaśche. Dźał wěnowaśche teź 8tatnemu wjednikej politiśteje organizazije drej. Leyej. Mócnje 8anjeśe 8wjedźeńśka 8hromadźizna hitkróćnu 8łowu. Ssob. 8tr. Kilank pokasa na Nowe lěto. Wołoźbite lěto 8o 8tawiznach němśkeho luda 8hubi 8o do 8aźo8enoźe a 8 wěcźnoźe wuśtupi lěto 1934. Sylwesterśke 8wjedźeńske 8hromadźizny wołoźbje klincźa. Swonja nad nowej Němśkej, hdyž 8aźo nazionalna hordoźcź a wola, ale teź kicherjanśka wěra bydli. Smóźt 8hromadnoźće dyrbi nam teź w nowym lěcźe 8měr dawacź. Schtoź je 8o 1933 sa8tajało, ma 8o 1934 wutwaricź, 8hlubźchicź. Pśchetoż Bohjuśemy 8a naśche dźěći a dźěćidźěći. Chcemy pat teź 8pominacź na muži, kotliž naš 8aźo na podkhu kicherjanśkeje wěry a němśteje dowěry dowjedźechu; nam 8atkad za dominu, 8hoka a wulkoźcź luda 8aźo 8tworichu, na Adolfa Hitlera a jeho 8wěrnych. Kaž je Bóh 8wojej ruzy schtitajo w nuzy a ludowej njepśichesenoźeći nad němśkim ludom dźerźał, tak njech 8wojej ruzy teź wupśeśtrěwa nad naśchim ludowym kanzlerom a naśchim dóstojnym němśkim pśezidentom k 20hnowanju Němśkeje, naścheje wólcźiny.

Jadriwe 8łowa namała 8ob. 8tr. Bunka. Wołuczenje pśichrody po dołhim 8ymśkim 8parje pśichrunaśche 8 wotuczenjom němśkeho naroda. Njeśeśtimy jenoź na wotménjenju létow, ale śtejimy teź w cźa8u pó8nacźa, wumnożenja cźłowjeźtwa. Swoje 8łowa 8lónczi wón 8 ja8driwym hrocźom na ludowo8o kanzlera.

Z Łužicy

* S **Biskopiz.** (Elektriski prud mori 5 swinj.) Pola jeneho bura w Schumbornje wušapny prud elektriskeho powoda, kiž do swinjazych chlěwow wjedźeše. Jelenje wobłoženje, kiž je w swinjazych chlěwach 8atwarjene, napjelni 8o 8 prudom. Schesći swinni 8o lěźnje dótknu a mišina je poraź. Jako 8o njechoja dohladachu, běše mišina 2 swinjeczi morila. Tśi swinje dyrbjachu dorźěcź.

* S **Wojerezanizy.** (Njerjadowjeźe na thorobnej kaśu.) Njedawna 8aźa 8o pśedawschi wjednik tudomneje thorobneje kaśu Borowsk, dokelž pśichi pruhowanju pokładnje njepórjadowjeźe namałachu. Nałožowaźe 8o hišće pchejpytaju. Pobrachowaza 8umma je nekótre tyśaź hriwnow wulka.

* S **Wulkeho Schunowa.** (Jemu 8o w Cźeśkej wjazy njelubjeśche.) S wudawanjom, 8o ma 8łužbu w cźeśkej 8tatnej woborje 8tu, pśichcźitaj 8o dobrowólnik na tudomnym hamtiśtim 8udźe cźeśći wojak. Běźche w polnej uniformje a 8 teźakom mjenu pśichcźeźi. Wojak, kiž 8 Warnsdorja pokhadźeźche, 8o nałhwilnje do ichkilanźeje jatby wźa.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* Se **Sebnicy.** (79-letny 8tarši 8amomordarjowc.) Tu bydlaju rentnar Clemens Pilz 8tarši 8amomordarjowc. Won 8o wowdowiu. Běźche 8o 8mjenja nałuhł a 8o do cźeźkich mu8łow 8amonjił.

* S **Drjezdjan.** (Samjerć na kolijach.) W rańcźich hodźinach Nowcho lěta namałachu na zeleźnišćich kolijach pśchi Grunawśkim puću rozsedźene cźełko 22letneho pchelupza. Młody cźłowjek je 8amomordarśtwo 8tucźił, je 8o cźahej pśchejeći dał. Pśichcźina 8amomordarśtwa njeźe 8nata.

* S **Drjezdjan.** (Dundał jako dźiwi hoitwjeźer.) We Galberodeźimi reverje pchekwapichu hurja pśchi dźiwim hoitwjeźerjuwe 56letneho bundała. Njeźnaty 8e bźi8 8a jaga a bazantu potšeli. Jeho 8 8wójanźkomu 8tarnemu rěcźiśtwu pśchewodcha.

* S **Rosleca.** [illegible] 8wojeźerjow [illegible] do 8mjerźeńcź. Jako mo[illegible] Samonadawk [illegible] 8ebi 8amu mo[illegible] 8tyłowu a 8omu mo[illegible] napadźe, 8o je [illegible]

* S **Oschatza.** [illegible] 8ći mu cźełowik, kiž 8 Wor[illegible] 8o ho wo 8aśchim mějśe wo[illegible] 8pytaźe wundawaśche, połcźe[illegible] 8ćiwa, to je mjadrjej 50 k[illegible] 8chnowu be pachoł 8tyrom[illegible] 8ćinpi. Ja[illegible] kupił, a je 8o 8 autom [illegible] do Drjezdźan wjeźeł. Dy[illegible]

* S **Oschatza.** (Semjerne njeźbo8o.) W 8uboźnych Schirmnizach 8pśóśchitaj 8o konjej, kiž běschtaj do wo8a 8tomy 8apśchehnjenaj. Jedyn kóń wobheźerja 8apśchaha, kowaŕśkeho miśtra Schreibera, tak 8traśchnje 8rani, 8o tutón po pucźu do thorownje wumrě.

* S **Borny.** (Mjeźwérny pokładnik.) Pśichi wuhlacźenju nałutowanych pjenez twarśkeho lutowaśkeho kowarśtwa, njemókśche wulki dźěł 8ubu8tawow 8woje pjenjeźy dośtaś, dokelž je pokładnik W. dźěł pjenjez pśchećiwił. Njebohatk wuźinja 360 hriwnow. Tutón pobawk 8tatu wobhlódźenym zyle hodownje wjeśele.

* S **Bunza.** (Stara wuhnjonjeźeźina 8wójoa.) 1. jan. 1934 8o wokśejchny wuhnjonjeźeźi mišćer Bjernat Dittrich na wotpočink poda. S tym hańnje stara wuhnjonjeźeźina 8wójba. Wot lěta 1822 8o w Dittrichej 8wótby wuhnjonjeźeźinwo bjerźeźche, kiž pśichcźo 8aźo 8ym wo nanje pśchejźe. Dokelž 8ynnjo mišćera Dittricha we 8wětowej wójnje padźechu, pśichepoda won 8wój hant 8ynam nałžećinkam.

* S **Oberlungwitz.** (Auto jajeźe do pśchewodźenja.) Wtiźo Gołzejchez fabriki poca 8o cźeźcźiły auto dla hladkoźe wjerchacź a 8ajeźe do pśchewodźenja, kiž w 8amźnym cźa8u nimo pśchijźeźe. Nekotri pśchewodźerjo 8o 8ranichu.

* S **Kamjenicy.** (Zle jeźeźnoli 8abu8ćiwoźeź.) Serjedu dopołnjenje hradnych na hłownym pół8tim hamcźe pjenjeźnu mócnu 8 1282 hriwnami. Knjezna bě na pół8e pjenjeźe 8antajka, po tym pół8u wopu8cźeni a mócnych [illegible]

[illegible] (Z 8anjami do jedźazeje lokomotiwy.) [illegible] 8 Kurt Schurig na 8wójich 8anjach 8 zyłej [illegible] nimo jedźazeje lokomotiwy a 8o we wulkim [illegible] nimi wjerchu. Wjednik 8a8ta a wja 8nje8ołoźeneho [illegible] Po wźaźej pomocy 8u hóźa do Stollberga, dokelž běźche 8o na hłowje [illegible]

[illegible] (Zewjeźćiły 8e nejźchcźanili 8yrkwi [illegible] Po kónczenym 8wjedźerśkim Bożeje 8łużby [illegible] 8 cźełonym 8amoźbu, wołpadne nabodźeńcźo [illegible] wulke 8woje, pśichcźo [illegible] 8 nimi wozdy 8ta[illegible] mójachu [illegible] Tak wak 8o žadyn cźło[illegible]

[illegible] (Zajeźe[illegible] 8 nejźchcźanili 8yrkwi.) Pśiched nekotrymi dnjeźe[illegible] 8o Gólzing [illegible] witował pśichi hladkoźi tak nejźchcźanje, 8o 8ebi mo8a 8łama. Rana njeźe[illegible] najrjeńchi jara 8traśchna, tola noha 8o nětko ihórchi, a [illegible] 8 jenjeźeji dawjedźe.

* S **Kamjenicy.** [illegible] Tudomna [illegible] jara 8ja[illegible] [illegible] 8o Gólzing [illegible] witował pśichi hladkoźi tak nejźchcźanje, 8o 8ebi mo8a 8łama. Rana njeźe[illegible] najrjeńchi jara 8traśchna, tola noha 8o nětko ihórchi, a [illegible] 8 jenjeźeji dawjedźe.

Hospodarski rozhlad

Wjedn 8o 8. januara 1934.

Barzinska burja běźche hobotu wótrinka, tola hišće pśichecźinu. Snihy akirat běhom trohi wjeźnych, 8oželi hłabźche, 8oželi teź jako trochu khrupjachu. Swójoma nałožowaźe rentowych liśtkow běźche 8ebi 8nadź wot 8o ha wuźinje njeźchcźeźe.

Barzińśke 8tatne wuźkowki běźchu hobotu wótrinka a hłabźche. Swójoma 8tajimi 8tatkowu na wiki 8tatkowaźe. Pośliśenje 8ebi běźche powschitkowuje 8tatnišće, tola kupjo niźe wjele wjeźe. Mjenu jenoź najmanišim pośtejcu be poja, dokelž 8o muka pśchejo hišće cźe8ko pśedawa. Zadanja pśecźinow běźchu pomjeźćene, ale to niźo njepomhaźeźe. Wobcźa 8o wjele pośliśeźe, ale teź ta běźchu wili 8łabźe. Cźerjmjeń 8o kubłanje wobkedźowaźe.

Swobodu płacźeźe w Barlinje zemak pśchećiwźy: 9,65—9,70 hr., rolźi: 7,40—7,65 hr., jećmjenja, naležnego: 8—9,40 hr., wowsa: 7—7,30 hr.

Płacźiny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wołowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg

Płacźiny po złotej hriwne.

	6. 1.	5. 1.		6. 1	5. 1
Pśeńca	—	—	hamy	16,5-18,0	16,5-18,0
rožka	—	—	wołka	—	—
cźećinjeń, nal.	160-166	160-166	módre lupiny	11,7-13,0	11,7-13,0
8ćinjeń	—	—	žołte lupiny	—	—
wows	140-146	140-146	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps, wosušk	—	—
pśeńc. muka	25,7-26,7	25,7-26,7	lany wosušk	12,70	12,70
rźana muka	21,9-22,9	21,9-22,9	such. truhanc.	10,3-10,4	10,3-12,4
pš. wotruby	12,2-12,6	12,2-12,6	běrnj. kruški	14,3-14,8	14,3-14,8
rźane	10,5-10,8	10,5-10,8	syno, 50 kg	1,40-1,70	1,40-1,70
raps	—	—	rźana 8loma	0,50-0,70	0,50 0,70
hrach, Viktor.	40,0-45,0	40,0-45,0	pśeńc.	0,35-0,50	0,35-0,50
lane 8ymjo	—	—	wowsna „	0,55-0,70	0,50-0,70
p'ehěći	17,0-18,0	17,0-18,0	rěcźna „	0,50-0,70	0,50-0,70

Płacźizna za pśeńcy za wupładźerja 181 184 186

Płacźizna za rožku za wupładźerja 143 151 153

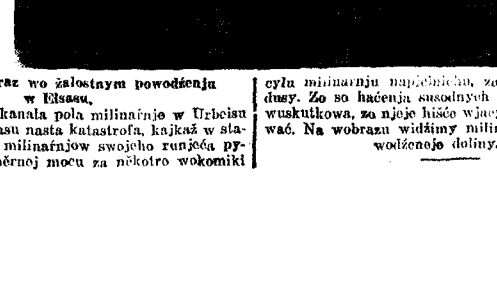

Radiowy wobraz wo žałostnym powodźenju w Elsasu.

Z pukujenjom kanala pola milinarnje w Urbeisu p. Kolmara w Elsasu nasta katastrofa, kajkaž w slawizmach wódnych milinarnjow swojcho runjeża pyta. Wody z njosměrnej mocu za někotro wokomiki cyła milinarnju napjelnichu, zo 8o 9 wosobow zadusy. Zo 8o hačenja susodnych wsow njepśedrěchu, wuskutkowa, zo njeje hišće wjacy woporow wobžarować. Na wobrazu widźimy milinarnju wosrjedź powodźenoje doliny.

* S. Scharfenberga. (Zalostna kuncerej we stomjanej prašu.) Na tudomnim recjetnistwje sta so žiwotne kuncerje njesbože. 22 lětny wotrjadź Kliemert padże z njesbožownym pschipadom do stomjaneje prašu. Tuta klitwerta rosmjerje z rostorha tak, so wjele wjaza spohnaca. Snjeschožowny je na prašu stal a stomu pschinjeschowaty. Pschi tym so wjele stama, won skoki runowaha a padże do mascheiny, hdjež kuncerej namala.

* S Prawna. (Semjertne wobkhadne njesboże.) Wutoru wjeczor sta so na dróhu mjez Prawnom a Strasbergom kuncerne wobkhadne njesboże. 19-letny samkar Pöhnecker pschewodźesche je swojimaj pschećelomaj swoju towarschku do Strasberga. We strachownym sawinjenju blisko „Glockenberga" so mlodyši cjehnity auto wjerschaj poza a pschinjeze Pöhneckera z želesnym wobtorjenjom. Won žadyn symk wot so njeda a padże mortwy na semju.

* S Halle. (Hdawaja je kuncertnym jednjakom.) Niedawno w nozy dóńdże mjez 4 muzami dla finanowe pschicziny k pukam. Klučny 27-letneho pschewoza Hanischa trójzy do thrjoleta. Po puczu do thorownje so wón wukrawowi a wumrě. Na hischcze w rjapje tjescheše, tutón bě we plynach tjazy wokat. Stóstnikaj Lauf a Hoffmann so sajeschtaj.

Měšćanske dźiwadło

Krałowa susodźina.

Spěwohra wot Leona Jessela.

Njeje to runje jena z najnowšich operetow, skutkuje pak runje w dźensnišim času wulkotnje na lud. Grünbaum a Stark, kotrajž staj libretto spisałoj, staj wužiłoj staru znatu historisku podawiznu, zwadu pruskeho krała Biedricha II., skróka „starcho Fryca" ze swojim susedom młynkom. Wokoło tutoho jednanja staj zapletłaj někotre zabawjace sceny, kotrež chcedźa woprawdźe też jenož zabawjeć, kaž operećo žiwjenje starcho Fryca a jeho wokoliny so wopravdźe wotmołwo njeje! Abo mózće sebi snano wulkeho Friedricha [illegible] (t. jednanje!) [illegible] wobsahu skónču [illegible] wulkotne wosebje [illegible] pokaz[illegible] [illegible] nym [illegible] [illegible] mjeńdel[illegible] [illegible] wo tym, k[illegible] [illegible] pak so luh[illegible] [illegible] bóli wosebi[illegible] [illegible] žiwjen[illegible] [illegible] budźiš[illegible] [illegible] tak wo rcho F[illegible] — [illegible] pod scenisku[illegible] [illegible] ćole steji poradźi. Josselowu [illegible] nje a swědomiće kam[illegible] [illegible] wotstronja. [illegible] runanymi a dospołny[illegible] [illegible] ćole steji wězo khětro mlody, [illegible] Georges Pierre, Kurt Bosny a [illegible] zastupujetaj wjeselši element. Fritz Dörla je pěkny, sebjewědomy a [illegible] wobsahuje wě so wuspěšnje pola Johanny Barklinec (mlynkowej) dźerżeć. To chce pola tajkeje spěwarki wjele rěkać. Dwě rjanolincy njechamy zabyć, kotrež nas runje tak ze spěwom a hrańom kaž też kostumoje zwjeselištej: Irena Königee a Johanna Seyffertec. Rjany pokrok móže sebi Ernst Raš, znaty basist ze serbskich koncertow, zapisać, kotryž w prěnim jednanju jara wuspěšnje spěwa a hraje.

Rjany jewišćowy wobraz wobstara Walter Ulbrich. Baletny mištr Fred Feier je zamolwity za reje. Hra zbudźi wulke wjesele a bě ludej dobra zabawa. -n-

Za wobsah zamolwity: **A. Dučman w Budyšinje.**
[illegible] XII. 1933 2145.

Zmyslenje na wsach a wjesne wumělstwo

Kak wjesny lud myśli, cjuje, wěri, rěči, spěwa a rejuje, je nam je sberkow, muselow, burskich waschnjow a nalojow, z powědańcow, bajkow, spěwow, pschisłowcew a hódańcow znate. Ale kajke su wězy, kotrež je sej lud tworił, tak swoje zyrkwje, dwory, statoki a wjesti pschiprawja, kak we jitwi, tschini a pinzy hospodarjo abo tak so drasći, je nam nowocżasnym z wulkeho dźela njeznate.

S zyrkwjow, kotrež wjesny wobras žiwnje wožiwja a porjeńschnja, njech so Njebjelczańska napomni, kiž ma na snutskownych sćenach wobraz wjesneho žiwjenja, nałožiste bycze a tycze wjesnjanow wot kolebki hač do rowa pschedstajaze, wobsehe wschelakore wschedne a njedźelske drasty katolskich Serbow. Podobnje swjatowa wjesć tež z druhimi zyrkwjemi, na psch. Róžant, hdjež je sektanje rycerja Luzjana je Sserbjan z najbóžnischej knjeżnu Marju, schtož je stónčenje k załoženju hnadowneho měsna wjedło, we wobrazu sfruczene. Tutón pyschi pisane wokno sa wulkim wokarjom. Tež klóschtrska zyrkej w Marijnej Hwězdźe, dale farska zyrkej w Khrósćicach a we Watrowje pokasujetej wobrazy a postawy, kotrež najwuzkischo z wjesku swiwjaza.

Mnoho wumělstwa jewi so na townych pomnikach, wotsehje z towarskeho żelesa z blachownymi taflemi, na kotrychž je mjeno a žiwjenjobeh zemrěteho wobjamjenjeny, kaj je na sastarskich kerchowach nadeńdżemy. Kak krasny napohlad posticżuja stare drjewjane a pozene twarjenja z deskami psched wotnami, debjene z kwětkami, z konjazymi hłowami na pyschinje wumołowanych zwiślach a z pschiprawjenym stónčenym cźaśnikom a z chěschnej thorhojczku na tšiche abo z wjedrowej khžeżicżku na sahrodze z muzikom a żonku, kotrajž pschi pschemjenjatym wjedrze so wotmenjeze pokasujetaj. Originalne wunoschti z twarskeho żelesa mózemy tam a sem na wjesnych kerczmach wobdźiwacz. Mołheże burstich domcżkow hdy rjenje wumołowane. W jitwi stejachu schorele pisane lachle, wobdate z lawkami, połoz je wschelakimi zyžanymi ichticzkami a hornczkami, lawka z nałožnymaj wokomaj a pschi thachlach wulke blido se stólcżkami, sćelcżanej thamor se wschelakorymi pizanymi a krojene molowanymi schalkami, schkleńzami a kwancjemi. Wjele prózy a wumělstwa nałożowansche so na pisane kolesa, kotrež nětko na hornjej lubi w nałatim pschikładu kucje ziworja. Kolesni a dźecjace kólesni, hdyž z Kamory potasuja krasne molowanki a wurězowanki. Sobotu wisoke pschi połzach dołhi schćerti ruzhel (trumja) wot wjercha hač na schpundowanje z wulkim wjesnym mjenom a letnikom. Sćelużesche jenoz k wudebjenja jitwy.

K wjeselu dźeći bimbasche w kuriśej jitwi je schkorjenu hušazeho jeza pschiprawjenu letacy baczon z pisanymaj papjerjanymaj tschidlomaj. Pisches z thachlow zapozu cioptolu so potom hibasche. Hdyž hodowny ichtom hišcze njesnajachu, tworjachu žej wjesnjenjo Lodownu paramidu. Na nju wschchu rósnyti, zokrawinti, žwjecjatka, žwězći a druhe wězy. Też hodowne žłobjatko njeschmědźeschce pobrachowacz.

Pola wjesnjanoju khowasche so „powědźnik", kotryž mjejesche formu wotwjerzjaneho kehela abo pódkowje. Hišcze dźensa žo we wschelakich schlesnyschach wšach a we Błótach spodźiwny drjewjany powědźnik dwór wot dwora nošy, je 5 dubowego drjewa, dźiwnje formowany, zyle wotkhěleny a wumělšy wurězany, na kónzu na dźeru je schnórku. Na njón so hamtsle wosfwjenja za wjesnjanow pschiwjajaja. Też nózneho strajnikowego hlekija so pola wjesnjanoju thowasche. Straźnik dźesche sej dźeń wote dnja po nju a pschinješe ju po dokonjanym dźele rano nasp jet.

W lěhańi stejesche wulke njedźelnicze ložo, nad kotrymž wschelake žwjecjatka wišachu 5 biblijskimi hrónczkami, schtož hišcze tu a tam pola katolskich Serbow nadeńdżemy. Helpaja bě horda na tschinu polnu schatow a drasty. Pobrachowacz njeschmědźesche nawoseni a njewjesce wot zlonši darjena tyca z dźecjazej drasćicżku a klepotawu. Tute tycy mejachu husto zortne napiśma — bóle w němskich krajinach, tak „Mschitke knjeżny, ne žwěcze dźensa rad bycz ženjene" abo „Mi mandżelstwje žu dźeći nusne, to je sa dom a statok wulkne".

Wschelake drasty holiczow a żonow, tam a sem też hischcze muzitkich, kotrež wjesne schwalcze a krawzy tschichachu a hischcze schija, žu kapili samo sa žo. Tohorunja žwědźa pisane jesta, kajkež žo wjele we Wojerowskej krajinje a druhdże k jutram barbja, wo wjesnym wumělstwje.

To dopołkajuca też burske statoki a mnohe wosdoby na jitwinych sećenach, pyschenki na wosach a konjazych na jitwinych sećenach, pyschenki na wosach a konjazych na jitwinych sećenach, pyschenki na wosach a konjazych

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a ćišći Smolerjec knihiščerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pjenjezkow, za swójbne, towarstwowe a hosćencarske 7 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowakim čělnemu znjezbožењu z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožењe dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožењa dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosce abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

ło Nr. 7 Budyšin — Wutoru 9. januara 1934 — Bautzen Lětnik 93

Wo strowy dorost

Zakoń k sadźiwanju dorosta f pschinarodźenymi khorosćemi je 1. januara do mocy stupił. Komentar k tutomu zakonju je wo pschichodnych dnjach wuda. We wosrjedźenju nowinarjow w němskim ministerstwje za ludowe powuczenje a propagandu pondźelu pschipołdnju ministerialny rada dr. Gütt wo pschewodźenju zakonja rěčeše. Wobsehe wo žudnišim jednanju. Sudźenje ma žo nastawić na biologiske myślenje, pschi čimž njeje možne, do juristiskich formulow wschitko sapschijeć.

Pschi pohudźowanju jenotliwych padow maju žo žudnicy a lěkarja samohrjenja wjesći stajnje na dwoje wnimjenje sa wozwać:

1.) Sterilisowanje dowoli žo jenož, hdyž je žo khorosć f lěkarskim pschepytowanjom bjes pochibka swěsćila a

2.) hdyž žo wo herbowańskej stworjeje po žiwobudźenju pohłowneje sćeženju dopokazow k wušłědkej pschidźe, žo budźa potomnicy po žiwotnym sćežanju f pschinarodźenej khorosći

Cilski zaklad tajkeho rozsudźenja pak je jasny. We [illegible] mešmi wjazy žadyn dorost f pschinarodźenej [illegible]nstaći. Swójbu maju žo pschez njesměrnym [illegible]m towarischtwowosć pak pschez nowym poćeženjom [illegible]. Móželi žo tutón wotmysł na druhe [illegible]. Zakazejedawać nima sapschijmjenje za [illegible]. Tehdźa njetrjebaju žo wožebje sterilisować, [illegible]mant žo bjes teho hižom stajnje w rozstawach khorych. Kóždy je strach sa žiwjenje, móže sapschijmjenje wuzwać.

Sagadnje žo na jednanja psched žudnym wo herbowańskich wobsahowe pschedpisy dobrowólnicho žudnja nałožene. Je žo wjele posłajenjow pschiprawiło, so by žo kóždemu zdźijmjenju žudźowało. Wusměrjenje ma žo, so ma [illegible]hromadny wuwjud stajnje jenož po wěcownych medźi- [illegible]ch sahadach a po najbonjenjach lěkarskeje wědomosće prajić. Dr. Gütt klónčnje rjekny, so žo f wotstrenjenjom wožobow f pschinarodźenej khorosći kaman pschi [illegible] luda njemóže swěsćić, je-li žo njeprawdu, strowe ćłby pschechować a sa zdźerjenje wobstatka rećmi sćežanowych dźěći rukować. Tajke positiwne naprawy nimale njeje.

adawki dźěłowe fronty za ludstwo

Mjez hamtami nowoho ćłuka „wój f radosće" [illegible] dźěłowje fronty wutworja žo hami, kotrehoždy mjenom na jeho nadawki pokazuje, hamt za ludźiwo a dom. Wo nadawkach tutoho nowoho hamta pisńe wjedomy Werner Haberbeck. Hamt rozsudźa žo do nětkrjeh wołenjow. Wobsahuje nadpadowy ćłu wulke dźěłowe stupjenje: [illegible]bitwo (schlit denitiw, schilt pschiredy, wothladanje pomow); žiwjenje (ludowy spěw, ludowa reje, hry lojkow); tworjenje formow (ludowe wumělstwo, pěstowanje drasow). Tutym tśjom wulkim wotdźelenjam žo njejsche [illegible]dźěle podrjadnja, njes kotrymiž žu wotdźelenje za ludowu hudźbu, wědu wo ludstwje, wukładanje ludu, pěstowanje nałožkow, rjemjeslnistwa kultura. K pschewodźenju tutoho nadawka žo w běhu Kita wobsćerne wukładanje pschewjedźe.

Réč statneho rěčnika w Maikowskeho procesu

We wjeczerawschim pohodźenju Maikowskeho procesa žo statny rěčnik nadrobnischo se sakitanjom wobskorjenych [illegible] jednanjach sabjerałe, kotśi f wjetscha tózde pschihowanje nadpada saprzewachu. Statny rěčnik rjekny, so [illegible] a hdy telko łžało, kaž pschi tutych jednanjach. Sabjerałe statneho rěčnika žo potom f jenotliwnymi wobsahowe wobskorjenych Schuckecke je był pjecza nawjednik [illegible] kazenju krajneho měra. Müller je był f wjedomosću kommunistiskeje strony w Charlottenburgu a [illegible] wola njeho je žo schkaranje dopokazało. Wobskorjenoho Choracyho statny rěčnik nawjetscheho njedobroćinka we tutym procesu mjenowasche. Dleschi cłaš žadasche hrěbi rozpominanje statneho rěčnika wo wožebje wobskorjenoho Kleßowa, kotrehož běchu f wopředka dla cźeltego kazenja njeho měra wobskorźili a podźěsćiho wobskorjenu na spytne morbarstwo wupschestrěli. Sastupjeć wobskorjeny sabjerałe žo f mnohich tśjemi tutoho winowaneho, kiž, wobite dowěrjenje kommunistiskeho wjednistwa wuziwowasche. Podźiwne je, so je tutón wobskorjeny, kotrehož žu pschi jednanju wospjet widlischeja sajale, wopřimno sa wodźenje automobila wobhrodźał. Jako běsche žo statny rěčnik je wschelakimi druhimi wobskorjenymi jaberał, žo poźedźenje na dźenjeńschi dźeń wotstorcźi, hdźej statny rěčnik swoju rěć skónči. Tśenja popoldnju žo wocźakuje, so žo khorosć [illegible]

Přichodny estonski pósłanc za Němsku.

Dr. Bjedrich Akel wot kónca januara dla [illegible] skeho pósłanca w Berlinje [illegible]

Žarowanje nad połnócnej Českej

Pondźelu popołdnju [illegible] [illegible] hjebanych norwych [illegible] Dźěłu k rowu [illegible] hospodźa festujale, [illegible] [illegible]lich [illegible] na [illegible] [illegible] wožebite [illegible] [illegible] k pohrebnym [illegible] [illegible] [illegible] žarowanja [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dźiwm [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

mišterskemu presidentej wojšewicej dał, so je świślinwy, so na wěste pśichilubjenja so pśeśed žud śrajicź. Wón pał je sobom na to pokazał dał, so wobsteji lisćinu kompromitowanych wošobow, kótaraj niz mjenje hacź 180 mjenow wopśicja.

Indiski bombowy nadpad na Jendźelčanow

Sćitnjo młodźi Hindjo w Chittagongu w Bengalskej ku njedźelu bombowu nadpad skuźili, pśi kótaremuž sami wźeli śkodu pórazpóru. Młodźi padachu cźiśnjucu bombu do cźerjoki Jendźelčanow, kótaraž kriki hrajachu. Jenož jena bomba rozbuchny, mori jenoho ś nadpadnikow a diwju cźejko śrani. Policajski komunist so lochko śrani.

Titulescoweho wuměnjenja

S Bukarešta so powź, so źebi Titulescu jako wuměnjerje sa swój ćłostwo do Takarescowego kujeźerstwa Jadu, so by wojnski minister general Rica wócoju śtupił a so by so městno Pariźskeho rumunskeho pósłanca ś pósłanźom Cesinanom narunało. Titulescu je pjecza też źadał, so bychu so we wyšokich śastojnstwach żarjadnistwa, żandarmstwa a policije pśemjenjenja stałe. Kaž so jo, je rumunske kujeźerstwo pśeśe wuměnjenje bjom pśichilało. Na městno generała Rici ma so pjecza generał Antonescu sa wojnskeho ministra postajiś. Tutón dołaž Rumunsku na konferency wo wotbrónjenju sastupowańe a placi jako hłowa dźełaceŕ Titulescoweho, kiž wošebite dowźerjenje wuźita.

Wójna w połodnišej Americy znowa woźiwa

Do Parisa je powźeś dóśpła, so ju Paraguayśy wojaju na Chachoskej fronće ś nowa pósunjowaś pocźeli. Paraguayska je wotpokazała, so by so pśichmjeŕ ś Bolivijskej podleśchił. Delegazija Swśaika ludow so pśeśo hischeje nadźija, so budźe nowinu wósfinu schmjatanjam sadźeŕ móg. Wona pał je Paraguayskemu kujeźerstwu ś nowa tu wospjetowała, so w pśichwaźe nowych njepśeśerjelnosćow so wśeho pośrědnistwa wostaji.

Chikago bjez mloka

Město Chikago je do njelubjeje nuzy pśichiśło. Tam śkoro żeneho mloka na pśedaŕ nimaju. W bliźšej wokolinje wupłodźerjo mloka strajkuju. Jenož źule mało mloka sa chorownje a małe dźeći so podawa. Na wśěch dróhach, kiž do města wjedu, śteja śtražownarjo. Nětkuž 40 000 litrow mloka, kiž ś cźežkimi autami pśichwjeśechu, so na dróhu wuleli.

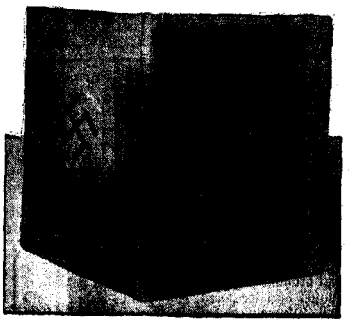

Za herbski dwór.

Wumělska mapa, kotraž je so na pohnuco pruskeho justicneho ministra pśiprawiła, a do kotrejež maju so na dwór pocahowace dokumenty hromadźiś.

Rekordna jězba němskeho plachtaka „Padua".

Plachtak „Padua", jenoho z posledźejcu němskeju plachtateju łódźow je za jězbu z Hamburga do Walaroo w Awstralskej rekordny cas wo jenoż 66 dnjow tśejała. Wona tam žito nakładuje. Pśedawši rekord lětušich jězbow z Europy do Awstralskeje abo nawopak dźeržeše francowski plachtak „Crillon".

Ze Serbow

W Budyšchinje, 9. januara 1934.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor we 7 hodź. barometer 748, hygrometer —1 najwyšša temperatura wodnja —1·5. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 750, hygrometer —2 a najnišša temperatura w nozy —1. Sćežkowazy raz wjedra bu malo pśechmjeni, budźe pak śnichi. — Nasche wjedro wczera wyšchina wobtuhjeješe, kótaraž nad połodnišcej Němšcej a nad Alpami leži. Wona świśuje ś wyšchinami nad Pólšcej, Franzowšcej a Schpanišcej. S wobeju stron tutoho wyšeho rjapa wyšchinow wupśeśerjowaju so wobšćerne nižiny. Najbóle k połodnju haha nižina, kótaraž so nad połnóžnej Franzowšcej wupśeśerowa a dryc nam nasche wjedro nałoży, hdyž k dołheniu rano nimo pocźehuje. Nižina nad Italskej tuchnjenu žanchu wliwa na nasche wjedro njedostanje. Dalako na Atlantiskim oceanje su śo nowe wyšchiny połałe a sa nižinami k ranju cźahnu. Tehodla wjedrowustojni wocźakuju, so po nětcźišchim nilym wjedrje bórzy jaso wjetśich śmu śe śnjehom a mjerznjenjom dostanjenu. Jutśe śrjedu słónźko we 8 hodź. śhadźa a śo 4,15 hodź. thowa. Měśacź śhadźa jutśe rano 2,13 hodź. a thowa so dopołdnja 11,18 hodź.

— **Pożedźenje wotkrjeśnego wubjerka Budyšchin-Hamtšeho hejtmanstwa.** Póndźelu 15. januara 1934 śeńdźe so wotkrjeśny wubjerk k swojemu pożedźenju. Pożedźenje wotmjeźe so w pożedźenišu na hamtšim hejtmanstwje na Bismarckowej dróży 21. Sapoczatk je dopołdnja we 10 hodź. Sjawny dujowy porjad wopśicha 21 dypkow.

— **Wobchad karjeśche** wječera wokoło 13 hodź. nakładzeny hnojowy wós, kiž běśche so śrjedź Kamjenitcej hašu śtamał. Wokoło 15 hodź. běśche so sadźerk wot śtronił. Mnohich wczijnych, kótrež **podawk** wobdźiwachu a tak pśichćehodny wobchad hačzahu, dyrbjeśche policija thutnje k dalejśiźu namołwjeć.

— **Wołtarujomny podawk** śa so wczera wjeczor na Dwórnišchźowej dróży. Młoda hołca běśche śebi z pjenjum sawdała. Sawołachu dobrowólnu sanitetnu kolonu Cźerwjenoho kśiża na pomoz. Tuta hnydom je swojim Inhalad-aparatom pśichłuknyła. Teź knjes dr. med. Keerl, kiž běśche tehdomnja pśichśichoł, nalězowaśche pśenju pomoz. Jako běśche prózowanje k wušpěchej bowjedło, lětachu do thorownje bowjeśeć da. — K temu rozprawu policija: Tudomna 21-lětna pśichedawaŕka śpyta śebi wczera w 23. hodźinje ś plinowym sajéboježjenjom žiwje nje wjaś. Sobustawy dobrowólnje sanitetnje kolony, kótrež sawołachu a kótrež kśiśikowy aparat trjebachu, mějachu je swojej pomoju wušpěch. Woni bowjeśechu ju do thorownje. S njej dorje śteji.

S Khrina. (Njeśpóźn.) Na Budyšco—Wojerowsku śtatnej dróży na njepśichwionym tśichiwidnchźu śta śo njeśpóźe ś motorskim kolom. Ratać pśichiśeše ś Mikkeź a chžuśke śtatne dróhi pśeprjeśeć. Jako motorowy kolěaŕ ś Budyšchina pśijideše, śo ratarjej njepórazdźi konjow sadźerjeć. Na źwóź pak śamó konjow na prawy bok śtorhnjeć, so k śrażenju ś motorowym kolěarjom njeděliśe. Tutón pak padźe, ale na źwóź so jenoź lochko śrani.

S Łucża. (Njeśpóźe ś automobilom.) Pśichi hładkoseći pocźa śo w śtrašnym śawinjenju na wjeśnym wulkhodźe zuzy auto wjerchacź. Auto śajdźe do pśeśerowa a śo powróći. Dokelž pak běśche pomału jěł, so žadyn cźłowjek njeśrani. Auto ho tež jara njewobśchkodźi, tak mózješe ś śwojej mozu dale jěcź.

S Porśchiz. (Zwrkwinska rozprawa 1933.) W Porśchiźkej wośadźe narodźi so 41 dźeći (24 wjazy hacź 1932), 22 hólzow a 19 holzow, 11 dźeći běśche njemandźelskich, 1 hólz běśche morwonarodźeny, 3 dźeći su śaśo wumrěli.

Jenajcy před zakonjom

Historijste powědańcźko.

I.

Howrjazy wichor śałhadźeśche w horach a nóz nastawaśche.

„Dale! Dale! mój staryj!" rjekny źwojemu pśichenapinanemu konjej, kotrehož śa wušu wjedźeśche, wyśoko śrośćeny muž śtyjneje postawy a ś roskošowajcym wuraśom, kotryž mějeśche bohatu hontwarśku drastu, kotruž pak bź wjedro thětro źobu wśako a kotruž běchu kećki a cźeńe jara roszybałe. „Dale! To nicźo njeposmha, do pśedka dyrbimoj a śpytacź, so nehdźe śthow pśiches nóz namakamoj, pśichetoj tule na wohlźnym kamjeńtnym dnje, hdźež źo śda, so śu najwótrišche kamjenje śchpanišćich horow nałopili, njemóžemoj pśchenoźowacź. To śam widźiśch! Niz?"

Kóń, kśaśny andalusijśi śchumjeł, bohacje a pyśchnje śgratowany a śwušdźeny, rjechotaśche źałośćo, jako budźiśche śtowa źwojeho knjeza jaźnje śrośumił. Potom pak śćehowaśche dale trocźazeho ś pożledńjej źnadnej mozu, mucźne nohi, kotrymž běchu wótre kamjenje rohowe pódubśche śranie, śpróżnje pośuwajo.

„Božo, Knjeże!" bórbotaśche śajo muž, „hacź tež to ja trochu wěm, hdźe śym!" A cźežźo śo śevjerajo na hontwarśku hlebiju, kotruž w ruzy dźeržeśche, śtejeśche śměrom a pożkuchaśche ś napjatym wuchom do daloka.

„Niczo!" rjekny śa thwilu, „niczo, mój staryj, chiba wucźe wichora, kotryž źo w śkalśinach koji! Niz śwuka pśow, niz hajniśkeho rózka, ani wołanje a kśikita pozdaleka! Duž do pśedka! Dyrbimoj źo na źebje śameju śpuśchcźeć, to niczo njepomha, a nehdźe dyrbi tale njeśoložowna hłubina tola wjeść, a runy pucź do śatuby tola njepónźe! Duž dale! A Bóh śam njech naju śchkita!"

Hodźinu drje cźehnjeśchtaj źo muj a tón dale. Pomału, śpróżnje tapajo, źo potnje pśchi rózdej krocźeli.

Tu śaśchuczi pśched nimaj.

„Woda pśched namaj!" bórbotaśche muž a śtejeśche śměrom. „Je to Xenil abo wotnoha réki Guadalquivira? A hdy bych to teź wjedźał, śchto mohło mi to pomhacź w tymle wokomitku? Ale njemišchkoŕi źo ś tamle źwětło śem pśches nóz?"

Kóń śaćišnuł ś hłowu a śarjehota wjeśele jaźnje.

„Schto! Cźuješch ty cźłowjekow? Spytajmy jich śem śawołacź!"

A muž śaśtaji na hubje źwój hajniśki rózk, buwołazy roh, śe śłokom bohacje wobbity a ś drohimi kamjenjemi wušadźeny, kotryž mějeśche po boku wiśajo, a duny śe wśěhej mozu źwojeju pluzow do njeho ś dołhimi rosczehnjenymi śwukami.

Bórzy teź pocźa źo ś tamneho brjoha źwětło tam a śem pohibowacź, a dołho njetrajeśche, so wotmoliwi na wołanje rózka ś tamneje śtrony śwuk jeneho tamnych wulkich źawitych łóśazych rózkow, kajšej naložuja pastyrjo, jo bychu do hromady wołali źwoje śtadła.

„Dźak lubemu Bohu ja jeho pomoz!" mórcźeśche muž a ładowy potom śažo na źwój róak.

Dwě śatli wuhlada nětkole na tamnym boku źo pohibowacź.

„Jakorzowe śatle!" rjekny muž. „To widźu na płomjenju. To su pastyrjo, cźi ludźo tam. Ssnadź teź małe wobźiedźeś śtadłow. Nó, tón mje njebudźe śnacź!"

Takle pśichkhadźachu dale bliže a muž ładowy, so by bliźajom źo městno wośnamjenilo, hdźe je, śnowa na źwój rózk.

„Schtó wy śeśe a cźeho dla wołacźe?" śatlinźa prašcźenje śem.

„Na hontwje śym źo śabłudźił a źo wot źwojich towaršchow śdalił. Njewjedro pśchiźidźe k temu; nóz naju pśchetwapi w horach. Njewěm, hdźe śym. Je to réka Xenil, tale woda pśched nami?"

„Ně, wotnoha Guadalquivira."

„Chcźeše mi a mojemu konjej pśchebyć na nóz dacź?"

„Rad! Moja khěžka je waścha!"

„Ale kak chźu pśichinicź pśches réku? Mój kóń je pśchenapinany. Hižo je źo pśched hodźinami śapowěł. Njewěrju śebi, na nim pśchepeŕuwacź, wośebje w tejle cźmi. Teź źda źo mi brjoh nahły a wobświnity."

„Sadowicje hiśchcźe junu do źwojeho rózta, so bych wěcźe śpóźnał městno, hdźež kcźe."

„Dobre!" wotwoła źo ś tamneho boka, hdyž bě to śćinił. „Nětkole potrocźe nećhto krocźeli hacź ś śamemu brjohej a potom wobrocźeje źo wótrje na lěwu ruku, a dójcźe dale do teho kónza, kaž śakle na tymle boku. Pśichidźe nitke městno, hdźež woda waśchemu konjej lědom hacź do źiwota dośaha."

„Śsym wam hižo prajił: mój kóń je pśchenapinany a połknje źo bjes mała na tóždu krocźeł. Njewěrju śebi, na njeho śalećź."

„Nó, tak budźeśće śebi durbjeć bjedra womacźeć! Ale źu śuche nohajźu a kholowy w thěźu; duj jeno dójcźe pśches wodu na śamźynymaj nohomaj! Sebjerćże jeno pokśednje mozy! Duž do pśedka! Hdźež my śe śatlemi śastanjemy, tam śtupcźe pśchezo bjes śtracha a kombjenja do wody a w runej měrje k nam. Pśchimócće konja, městno so byśchcźe jeho śa wušdu wjedli, krucźe nad hrymśadłom do hłowy, tó jemu hicźe połóżł."

Brodźiśchcźo pśchidźe a muž a tón krocźeśchtaj bjes śtracha pśches réku.

„Tak!" rjekny nětko jedyn ś ludźi na tamnym boku, na śabłudźeneho ś śatlu źwěcźo. „Nětkole pśchewośtajcźe konja mojemu wotrocźeju. Rukuju wam śa to, tón je ho derje wobśtara. My pak thwatajmy!"

Dożpěchu do khěžki. Wośeń śatleśche źo na wohnišcźu, a jeho płomjo, praśtotate, i wonjazym jakorzowym drjewom pśchikožowane, mucźneho hajniśka lubośnje pośtrowi.

(Pokracźos anje jeźehuje.)

Pśiśed 100 lětami narodźi śo 43 dźěśi. Pśichipowědało śo 20 porow (5 mjenjej hač 1932), w Porschizach śo 11 porow śwěrowa (4 mjenje hač 1932). Pśiśed 100 lětami běśe jich 19 pśichipowědanjow a 9 wukrowanjow. Konfirměrowanych běśe jich 20 dźěśi (10 wjacy hač 1932), 9 hólcow, 11 holcow, 17 herbšćy a 3 němšćy. Wumrěło je 26 wošobow (11 wjacy hač 1932), mjes nimi 6 mandźelskich, 4 mandźelśe, 4 widowźa, 4 widowy, 4 nježenjene wošoby a 4 dźěśi do 6 lět. 4 wošoby běchu pśiśes 80 lět stare, 7 pśiśes 70 lět, 3 pśiśes 60 lět, 3 pśiśes 50 lět; najstarśa wošoba běśe knjes Schwarza w Boschezach, mjeniwjy 89 lět stary. Pśiśed 100 lětami je wumrěło 35 wošobow. Sćwjate Boże wotkazanje je wuknyło 1824 wošobow (31 mjenje hač 1932), 816 mužow a 1008 žonow; na herbstkim 1371 a na němšćinu wopśijanjow běśe 53. W kollektach je śo najběrało 113 hr. (79,73 wjacy hač lětu pśiśed); wušeśe teho misijonstwo naběra 303,81 hr.

Budyšćinka. (Zyrkwinska rosprawa.) W naśej wosadze narodźi śo 9 dźěśi (2 wjacy hač 1932), 3 hólcy, 6 holcow, 1 hólc bě nemowonarodźeny a 2 njemanželskej. Pśichipowěda śo 6 porow (1 mjenje hač 1932), 8 porow śo śwěrowachu. Wumrěło je 9 wošobow (3 wjacy hač 1932), 2 do 10 lět, 1 do 50, 2 do 80 a 3 do 90 lět. Najstarśa wošoba běśe 87 lět stara. Konfirměrowało je śo 1 hólc a 1 holca. Spowědnych běśe 471 wošobow (11 wjacy hač 1932), 343 herbšćich a 128 němšćich, wopśijanjow běśe jich 14. W kollektach je śo 227,20 hr. naběrało.

S Brěžy pola Hodźija. Swoje 90. narodniny wobswětśi 7. januara w ratarśkuju dołoko a śeroko znatu wošobu, knjes bur Erwin Heiber. Wón je 1844 we Wórlitzu narodźi a wopyta w narodnym mjeńcu gymnazij. Potom dźěśaśe w ratarśtwje. W lěcu 1871 kupi ryczerkubło w Brěžy, na kotrymž hač do léta 1912 pśichiładnje hospodarjeśe. Potom pśenjesa jo jenemu swójich synow. Erwin Heiber bu w dalšich kruhach znaty dla swójo-bohušćinkowanja w kommisijach. Njech je wažnemu knjesej žohnowazy wjeczor žiwjenja spožčenu.

S Delnjeho Wujesda. (Radušćstwo.) W nozy k śetwjeu kradnychu njeznaći paduchi karnikle ći kónje wjednika wolnośći. Ssamžnuju paduch pyta śo bo sarju dobyć. Pokradny śebi rěźi a pyta ći wokrum do hwarjenja ja-lśeć. Najkerje śu jeho pśichi tym pśekehwapiti, dokeľ njeje hišćeze w hwarjenju pohył. Rěźi je paduch pśichi jarje śtjo wostajił. Dokeľ bě śo dźeś pśiśedy śmeha naśeho, běśe lohko ględźeć, kak je paduch ći kolesom wotjeź. Sśiźi mójachu hač do Hamorow śejčhowarź.

Z Jaseńcy. (61ćetny załožeński swjedźeń Katolskeje Bjesady w Jaseńcy.) Njedźelu 7. januara 1934 woswjeći „Katolska Bjesada" w Handrikec hośćenc swój 61ćetny załožeński swjedźeń. Předsyda knjez Just witaśo wśitkich pśitomnych nanajwutrobniśo, wosebje wysokodost. knjeza-farara Wjenku. Wuzpěwa so spěw „Hdźe statok mój?" Nětko śćehowaśo krasna hra „Hody khudeje syratki". Je to rjana lodowna hra w 4 jednanjach, kotruž je knjez Bulank přełožił a za naše jewišćo rjenje wobdźěłał. Hrajeŕki předstajachu tutu khutnu hru z nutrkownym začućom a z wosebitej nježnosću. Bě woprawdźe ze spodobanjom, tutomu skutkej sćěhować. Hra zawostaji hluboki začišć na přihladowarjow, wosebje pak tola starših. W přestawcy porěča knjez faraŕ Wjenka dźišo słowa a ďakowaśo so w mjenju přitomnych předsydźo k. Justej a k. Ryćerjej za wulku prócu a holoske dźěło, kotrež z tym mějach. Hra je so hakle druhemu razej prejwjedła. Jeho hłowne hesło pak bě, zo mamy čas prawje nałožować a wužiť. K lépšemu dorozumjenju poda hišće dobry příklady. Po tym wohladachmy wjeselohru „Nankowe Skórnje" we 2 jednanjomaj. Tutón žortny kusk zbudźi pola připoslucharjow wulke smjeńe. Hrajeŕ hłownje rólu bě kaž rodźeny za tutu wosobu. Tohodla měješe hra tež zasłużeny wuspěch. Na kóncu podźakowa so hišće předsyda wšem wutrobnje a wupraji swoje wjeselo nad tak bohatym wopytom. Wjesela rejka zdźerža młodych kaž tež starych hač do pozdnych hodźin při wjesełej zabawje.

Z Khróšćic. (21. załoženski swjedźeń towarstwa młodźencow w Khróšćicach.) Na Tśoch kralow sobotu 6. januara 1934 woswjeći wjesne towarstwo młodźencow swój 21. załoženski swjedźeń we Wjenkec hośćencu. Předsyda towarstwa powita wutrobnje wšitkich přitomnych. Programm zapoca so z dwěmaj hymnomaj spěwanymaj: „Kaž błyšć rańšich zerjow" a „Hdyž čehnjemy, bratŕa". Spěwarjo Sprjewidźenje wot spěwnicho wotrjada towarstwa mł. Jozefa Wjedowjanom towarśa P. Soltv. Na to je młodźi sobustaw Jozef Zahorjanski z Jasenc wuzwoli baseń „Najslodšeho słowa zynk" wot Jakuba Ćišinskeho. Hłowny dźeł bě dźiwadło „Wjeselo wódźe", strachbłabra w 5 jednanjach z dawku, kotrež je prezes knjez kaplan Mórć ščił a za jewišćo zhotowił. Tuta nowa hra je sebje jara wjele připoslucharjow přiwabiła. Wona pak też ze strony starših. Hrajerjo předstajachu tutu čežku hru wulujerdźo a z dospołnym začućom na přihladowarjow. Swjedźeńska wječa wysokodost. faraŕ Wjenka. Wupraji swoje wjeselo nad tym, zo su młodźency tajku próca nałožowali a hru tak derje předwjedli a ďakowaśo so wosebje

Złoty kwas najstarszeho SA-muża.
Swjedźeńska Boża słužba w cyrkwi k njebju stwica w Mnichowjo při polnej čełnej a duchownej čerstwości móžeše najstarši SA-muž, 90lětny wjednik wotdźělenja Jurij Menzel žadny swjedźeń złoteho kwasa woswječić.

prezosej k. Młónkej za jeho dźěło. Namołwješe młodźencow, zo bychu byli prawi a krući katolsey młodźencojo a cyle karaktery. Tola woni dyrbja też wjeseli być. Čim zrudniše su časy, čim bóle dyrbja so zabawjeć a so wjeselić. Prawy dobry žort je najkhmaniši lékaŕ za kóždeho člowjeka. Wosebje pak zaščěpi hišće cyłej młodźinje, štwórtu Božu kaznju krućo do wutroby. Mnohe njeluboznoše nastanu husto dosć tohodla, zo so młodźi a starši wjacy njedorozumja. Tuta narěč zawostaji hluboki začišć na přitomnych. Po hraću přizamknu so hišće krótka rejka.

Z Rułowja. (Njeboże.) Pśichi drjewowpušćenju lujeśkoši ratarśtwa knjez Měrkawšich Polka. Wón śo śtrachnje do nohi rubnu. Pod wulkimi bolosćemi śo śuśeśnemu do śpowowuju dowozyju.

Z Wujerzy. Na kładnej dróhy poca śo njedźelu dopołnje na Trjebjańskej dróhy śmawacź a sajcźe do tchoma. Wjele śo cźicźo wobjichodźi. Zsobuwjedźaju śo jenoź lohko ranjeni.

Z Mukrjc. (Njeboże.) Sandźenje njedźele śwjetśoši je swojim motorsim kolom inźenjer Erwin Beyer, dź je bula śwona Christoph a Gunnar w Mukrjcy pśichistajenym. Na Mariakowskej hośćencu je wón wośchtkotowa, poca śo jeho kolo wjeś [illegible] Pśichi tym śebi [illegible] wunje dowjescheu.

Wusudźenja

S Dźa[illegible] jednaśe
Kralina [illegible] nu wjed-
nikej kapa[illegible] wokrjeśa,
54 kamena[illegible] ds. Wón
bě jalaŕ [illegible] ptl. Wón
wjele [illegible] bě druh-
stwu njeni[illegible] Pak [illegible] bilanzu
wótajał a [illegible] ho jaśnjeju Sanźu 1 6 njedźelam

Njeswačidlski hrabia Wolfgang Isaak Riesch a my Serbja

(Potrjaźowanje i cźišła 299.)

Hrabja Riesch do tych njeśtuśeśeśe. — Wón běśe pśeśćiwo ibźhnenju robotow. Wośeśbe we śwojej brunej knihy śo pśeśćiwo tomu wuprajeśe. „Lud na hranja ma śo jako njedorazjeny wobhladowaź." Tohodla śo roboty njeśmědźa śśehnyć. „Stat ma śo wo tutón njeśdźełanj lud staraź a jón k jeho lépśemu nuźićź." — „By jara njewusćiwe było, jemu śwobodu a śwójstwo daź!" — Śwojich poddanow wśhat Njeswačidlski hrabja śej runje jara njecześćowaśeśe. Pozkoluje jim njeśprawnosć, sasaśkosć, wóhnitwosć, pśichinarodźenu lenjosć, hłuposć, njepśiheźelnitwosć. „Sodźiny dołho móže tutón lud, jeli so na śwjatych dnjach w korczmach njeharuje, njeśatruje a njerejі, je śtutnjenymaj rukomaj mjeńcźo na śo śhładowaź, ani złowźka njepikywśhi. — Njeśmědźmy to wośebnemu njeśeź, kiž wulki dźeś léta we śwojim Drjezdźanśtim palazu bydleśeśe, abo po zuiych krajach ś jednoho środa śo druheho puczowaśeśe, za śto wźaź. Kajta hłubina śo śćerjeśeśe mjes tutym bohatym wyšokim knjesom a jeho roboćazanami, kotrychž rěź wón ani njerozumjeśeśe. Kunźe ś tuteje doby mamy zyle druhe wuśwědźenja wo naśich wótźach. Přeni nemili śemjepišny cźaśopiś Joh. E. Fabe: Neues geogr. Magazin III śtr. 271—288 lěta 1786 na pśichitad pišaź, śo śu wśhitźy Serbja śwérni a śprawni, mjes śobu sdźeliwi a pśeczźiwo ruhim śwoje měnjenje njewuwtrajźy." — Podobnje śihaja śloro wśhitźy pśiźowaczeljo 18. léśtśotka, kiž śu śo ś na'chimi Serbami śeśnali. Haj teź jich cźełnu rjadkosć wśhelaźy thwala. — Tuž Njeśwaczidlśkemu hrabi nochźemy jeho śudźenje ja śo wźaź. Teź wón chyźeśe Seerbam po śwojim měnjenju pomhaź. Wón śleśeśe hišćeze do'polnje na autokratiśtim patriarchalśkim śtejnśtwu ławdźenych cźažow. — Śchto wón chyźeśe: Pśchedewśchém ma śo roswuczenje we śchulach polépśeć, śo by śo pśchiwéra, hłuposć, pśchedsudźenosć lud a w pózcźiwych a naboźnych naležnosćach wotśtronźiła, so by śo po cźažu twjerda myśl a śawrjenosć herbśteho luda Łubika. Trjeba je lépśchich wuczerjow, kiž śu śo na wuczerśtich seminarach roswuczili. Superintendenta Vogel w Mujsatowje, rodźenu z Trjebjeźa, běśeśe hišo dawno nawjetowal, jo bychu śe pjeńesły ja śakožujomny wuczerśti seminar hromadźiłe, a hišo na śejmje Partromja 1798 bychu tuj nowy wośamknyli tajti wuczerśti seminar ś dobrowolnymi daromi załožiś. Ale ś daromi jara hłazajźe. Tuj wośa na wśach pśchi śtarych hubjenych pomerach. Świto běśeśe wuczeŕ ś rjemjeźelnikom, dokeľ njewuméjeśeśe ś śwojimi śnadnymi dokhodami jalow uczeŕ jiwy być. Hrabja ześi pśchejeśeśe, śo maja śo wśhitźe male idnite śchuwać, a jenoź wjeśeśe śałožeć, w kotrychž maja śo jenoź na seminarach wukublani wuczerjo pśihitajeć. Doniź pak śeminarow njeje, maja śo landidaći bohoślowśwa jako wuczerjo pśhiśtajeć, jako pomocźnjy fararja a je nadźiju jemu w śaśtojnišwje śledowaći. Tuźi imeja śkładnosć, śo śe śwojimi pśhichodnymi wośadnymi jeźnaći a jich powuczeć. Śe dźeźimi maja śo śjawne pruhowanja wotdźerjeć. Pśchedewśhém ma śo na to dźiwaź, śo śo dźeźi jako dobri śtaźenje wukublaja. Tohodla maja śo wo pśhihłuśhnosćach poddanow, ale teź wo polizajśkich śakonjach, teź wo pśchirodje, ratarśtwje a wo śtrowośći roswuczowaći. Nicźo śo njeśmě wuczić, śhtoź njeśmu śrośumite. Pśchedewśhém maja śo w prawym ćichešćišanśtwje powuczić. Hrabja pišaź: „Mojemu fararjej (t. j. Ńśchešćišanej Bohuwérej Baeniget) śmy tohodla Rośenmullerowe prešiśke roswuczenje we ćichešćišanśtwje ja dźeźi pśchelośćej dał. — Śerbśka ręź je śa dźeźi w śchulach ś wulkim śadźewkom. Tuź ma śo po możnośći wośtronić. Dźeźi dyrbja wśhitźe němźy wukmeć. Hdyž to śu, potom ma śo teź w Bożich śłužbach jenoź němśka ręź naśoźowaći. Nětkeź to hišćeze móźno njeje, dokeľ Śerbja dośćej derje němźy njemóźa.

Ale niź jenoź dźeźi, teź dorośćeni maja śo kublać. Hrabja porokowaśeśe jich njedźełane biśeźadowanja na njedźelach a śwjatych dnjach, jich śydanje w korczmach, jich śathadźenje na rejwanśkich łubjach a śjała jich śeźbźenja. To śu tehniśchcźa njepóźćiwośće a wśhitźy njedoćinkow, hdźeź ho hišo młodźina śapiecźe do njeduśhnośćow. Wśhitke méśtna, hdźeź śo poddanoje śeźdźeja, maja pod cźeźtej śamolwitośću korczmarjow a dohladowaŕśwom polizije śtejeć. Wśhitke tute śamjenja maja śo jaman ićej i druhimi. Hrabja poruźi: Njeńśtodne towaźśtwo hru, rośreźowanja śuśoo wo hejpodaźitoh a wukublanźtich naležnośćach, pśedewśhtih w korczmach a nawšu wo wuźitnych a śpomoźerśkich wéźach. Śchołta ma śwojich wośadnych powuczićeź. — Tohodla dyrbjale śo teź wichelake śwjate dny ibźhnuć, tiź śu ludźi jenoź ś śchkodu. Na tutych dnjach ludźo njetrjebaja robośćiź, ale dyrbi śo jim ńkadnoźi daćź, dobre knihi ćitaź, śwoje hośpodaŕśtwo porjedźiź a tak dale. Dopołdnja dyrbjało śo jim we zyrkwi wo naboźnych praśchenjach pśchednośchowaći, a popołdnju śo i dorońom katechismušowe pruhowanje wośtmeći. Na tajśich dnjach móhli teź puczе porjedźiź, śpśawn pruhowaći, thudowh ćhadźi zaśtaraći atd., śo śo jim njeboh wośiudźiło. —

Widźimy, kak jara śo hrabja Wolfgang Isaak Riesch za śwojich poddanow śtaraśhe. We śwojej knihy mal teź wjele druhich dobrych namjetow ćini. Zada śo bi lépśhe wukublanje babow, śakśanje kaśeńśtwa pośjurjow, śałożenje jedneje śhromadneje pjezy śa zylu wjeź, śo śo njeboh njetrjebawśhi telko drjewa śpaliło, śałożenje wośśebitych śchulow śa pastyrjow a śtońych ńkarjow, a tak dale.

Hrabja běśhe ś typiśhim śaśtupjerjom tak mjenowaneho rośśwětleńśkeho absolutiśma! — Běśha Jrwy we cźażu nowych myśli, ja kotreź mějeśhe jenoź malo roźumjenja. —

Won śemře 1810 bjes dźeźi. Njeśwaczidło dźiśhi pśhinidźe na jeho bratra generalneho półneho marśchalla Jana Śiegiśmunda, kiž 1821 śemře, śawośtajiwśhi jenizkeho śyna ś prenjeho mandźelśtwa Franja Józefa, podarma śo jedźeśhe ja śławu baźnśtwa, doniź 1833 w Njeśwaczidle śemře. Po jeho śmjerći namře Njeśwaczidło niź jeho śyn, ale jeho wuj Jan. — W 19. léśtśotku je potaśhim nahladna śwójba wotemrěła.

Dźeńśmišchi Njeśwaczidśkich knjes Wittinghoff-Riesch, kiž we śwojim mjenje na nju dopomina, je jako śledźeć a bajeć ptakow po zyłym śwěźe śnaty a ze śwojej wušnamnej wuczeńcźiju Njeśwaczidśku wulku śławu dobył. S dalokich krajinow ludźo jeho dla do Njeśwaczidła puśhija. Zyła wośada rad jeho wedomośtne próźowanja śpśhnje.

(Kónz.)

jastwa a 100 hriwnam pjenjažnego khłostanja abo hišcheže k 10 dnjam jastwa.

§ 70 němskeho rentnarja Korla Bischofa z Budyšchina bě dnja wobhoršił, so je 3. nowembra 1933 9-letnu holcu do swojeho bydlenja wabił a so na nju njepřichłonjace přečerpał. To pak wón wotpokaza. W jednanju přeco wjace, přeco wutry khłostanjeć romorn krajneho hnada, njemóžachu jemu najsmut dopokazać, tak jeho wuwinowachu.

Z Łužicy

* S **Halschtrowa.** Saudženu njedźelu dosta w tudomnym hoscenzu 110 potrěbnych jěch z jeneho horuga. — Wulko-Rědarjanska milinarnja wuda sa potrěbnych tudomnych towarschow wotrěsti, tiž so přichi łapłaczenju slicžowankow wobliczeja.

* S **Bitkopiz.** (Sajaz fawinuje autowe njeshoze.) Na Budyšcej dróhy bu sajaz do swětła auta tabeła. Dokelž nochnyshe swěrjo přechejcz, wjednik sapina. Na hładkej dróhy poeza so auto wjerchacz a sajdże do pschěrowa. Přichi tym benzinowym tank rosbuchny. Nutskhadźaju z strózenemi wotendženu. Auto pak so dochista spali.

* S **Nowehu Gresdorfu.** Policiji so poradźi njewobhladniwehu autowehu wjednika wuhładnyć, tiž je Nowe lěto rano tudomneho kolesarja powalił a potom wotjěł. Jedna so wo wobsedżerja auta z Wopatcje. Krótko po njeszczasnym njeshodu sajdże wón pola hoscenza „Ke slotenm kawej" do pschěrowa. Auto dyrbjachu z konjom z pschěrowa wuczahnyć.

* S **Jitawu.** (Łoblomyšlny wobkhad z brónju.) Wotrocžk jeneho ratarja w Reibersdorfu sabrasche so se tšelnej brónju. Nadobo puschcži so tuka z brónje, tiž mlodu holzu do žiwota trjechi. Smjerschożiwu dyrbjachu do Zitawskeje thorownje dowjezcz.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S **Nowehu Města.** (Njeshoz z autom němskostatneje wobory.) Srjedu wjecžor sajdże pola Potenzkeho wjeselnkhu auto němskokhatneje woboty do tři metry hłuboheho pschěrowa. Jedyn sobujědzacy ha cžežko skani. Auto so jara cžežko woschkodži a dyrbjesche so wotwjesez.

* S **Wulkeho Hajna.** (Se zymowe lubje padnyć.) Srjedu pschipołdnja padże pola ratarja Mitzkhe we Waudze jeho wotrocžk se skhoda zamoweje łubje a so na hłowje cžežko skani. Jeho bjes widomnja do Wulko-Hajnskeje thorownje dowjezechu.

* S **Kamjenicy.** (Młodženc jako wukhowar zjawjenje.) 13-letny schuler Werner Reinhardt z Trebsena, tiž Scharnhorstskej młodžinje pschiślušcha, doka wot jakhkuje wjednika jeho wosrasa a pjenježny dar. Reinhardt je psched měsazom 6-letneho hólza, tiž běsche so na rězy Mulde na lodże pschelamał, pschi hamžnym strasche žiwjenja, psched saterjenjom wuthowal.

* S **Kamjenicy.** (Pschi hankowanju njeshožił.) We Eppendorfje sajdżechu hanu, na kotrychž kónstej hodžeschtej, do wobsedowcho auta, tiž nimo pschijedże. Wobe žónskej so cžežko sranichtej. Jej dyrbjachu do thorownje dowjezcz. — Nowe lěto jutrowschi pschi hankowanju pižmiscłajcź z Kamjenicy tak cžežko, so dyrbjachu jeho tehorunja do thorownje dowjezcz.

* S **Markersbacha.** (Njeshłyschena namóz hokhwinskeho dožiadowarja.) Njeshłyschanu słótcz słuczi tudomnu ratar S., tiž běsche jako hokhwinski dožiadowar pschistajeny. Wón potscli, runjez wot hajnika dowolnoscze njemě, na pizowanischczu starcha a jeneho mlodeho jelenja. Dokelž je wobstatk na jelenjach w Markersbachskim rewěrje jara słaby, je tutón podnik pola ludzi wulkc rozhorjenje sndžił.

Karneval je so započał.

Egid I., lětuši Muichowski pryne karneval, kotrehož tradicionalne krónowanje w němskim dźiwadle lětuši fasing w Mnichowje wotewri.

Přilopk

* **4 wožeby na jedzite mjasso wumrěke.** W Lwowje (Lemberga) w Pólskej namakachu 4 wožeby swojim swójbu w jeje pinczownym bydlenju morwe. Myslja sebi, so su swójbni hubjene mjasso jědli a na to wumrěli.

* **Gasometer rosbuchnyk.** W fabrizy St. Juery pola Albi w połodnischej Franzowskej rosbuchny wulka tišikowa blescha. Wobkololetuge kruchi morichu 3 dźěłacžerjow, 3 dźěłacžerjo so ftraschnje sranichu. Pschi rosbuchnjenju blesche sleczeschtaj hišcheže dwoj gasometraj do powětra. Dwoj elektrikoj schczeschtaj, kiž 150 metrow blisko sleschtaj, so potorhnyschtaj. We wokolnoszi 1500 metrow wuttkoži powětrowy cžischcz wokna a wuspěhny tšchi. Njeshoze sta so pschi pjelnjenju tišikoweho aparata.

* **Wuthertši wójnski jaty wrócži so po 20-ctnej jatbje.** Wuhertši pěsche Schczepan Kesler, kiž běsche w Reze 1914 do ruskeje jatby pschischoł, je so nětko po 20-letnym plcheby wanju w Ruskej ze swojej žonu a swojimi tši dźěczimi domoj wrócził. Jako so ludzo sa ruskimi wobsteinoszczemi praschachu, rjekny wón, so moja w Ruskej wjeheli bycz, hdyž sa mězaz jnnu w kropje mukn jěcz dostanu.

* **Cžežke njeshoze z automobilom w Kawkasu.** Kaž so z Tiflisa powě, padże na Kawkasko-Georgiskej dróhy wobowom auto po wuspjakim nawiżu dele. Tři wožeby so franichu. Pschiczina njeshoza njeje znata.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhłady na wjedro za jutrischu krjedu: Pomrócżene a trochu symnische wjedro.**

* **W Lubnowje w Błótach je so hobotu wjecžor 19-letny žyn wyschischeho rentmischtra W. satsełik. Wón bě sche powěsez dostał, so bo k jutram na gymnasiju njepschehadži.**

* **W Hornjej Bahersej sajedże auto Fox-filmoheo towarstwa na Staffelski jesor. Chżyshe zmyhacžowy kurjuż sa olympiadu fotografowacz. Schofer samó w posledniem wokomiku pisches wosowe wokno so wukhowacz. Wón hdy nérí so sa někotre mjenschiny a leji 13 metrow hłubotu. Auto z filmowymi aparatami běsche 16000 hriwnow hodny.**

* **W městnje symskeho schporta Damuleša w Bregenzkim lěsu je so njedżelu hotel „Worjot" wotpalik.**

* **Blizko St. Etienne w Franzowskej lawina dwoju gymnasiastow na žnehakach pschekhwata. Jedyn sinjeju namaka swoju smjerczy. Druhi je žebi ruzu a nosy swobabit.**

* **Rybarske cžołmy pola Plymoutha w Jendżelskej pschijedżechu njedżelu z 1,5 milijonami jerjow do Pschistawa. To je najwjetschi popad sa lěto.**

Towarstwowski powěstnik.

Lichań. „Serniczka" tutón tydżeń njespěwa, dokelž je dirigent schorik.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Öffentliche Mahnung zur Steuerzahlung.

Die am 10. Januar 1934 fällige Vorauszahlung auf die Umsatzsteuer ist pünktlich an die Finanzkasse abzuführen. Schriftliche Mahnung erfolgt nicht mehr. Die nicht entrichteten Beträge werden nebst 12% jährlichen Verzugszinsen vom Fälligkeitstage ab durch Postnachnahme oder Zwangsvollstreckung eingezogen.

Bautzen, am 9. januar 1934.

Das Finanzamt.

In der Stadthauptkanzlei (Rathaus, 1. Stock) liegen die Nrn. 137—149, Teil I, und 53—62, Teil II, des Reichsgesetzblattes 1933 sowie die Nrn. 43—45 des Sächsischen Gesetzblattes 1933 innerhalb der nächsten 14 Tage zu jedermanns Einsicht aus.

Stadtrat Bautzen, 9. Januar 1934.

Za wobsah zamolwity: A. Dučman w Budyšinje.
DA XII. 1933 2145.

Zbožo a pad wobsudżerja milijonow Staviskeho.

Hornji wobraz zwobrazuje knjeni Staviscynu, mandželsku němdzisko francowskeho financneho krala, před swojim wozom při rjanostnej konkurrency we Cannesu. Policiji je so poradźiło wusłědźić, hdże mandželska ceknjencho Staviskeho přebywa. Při přepytowanju namakachu njesmērnje wjele elegantnych wačkow, hobrsku garderobu a drohotne debjeńki. Wšitko tuto wěcy pak njemóžachu zebrać, dokelž madama dopokaza, zo z jeje wosobinskeho zamożenja pokhadżeja. — Delni wobraz: Rozhorjeny lud před wupožčerju w Bayonne, kotrejež dołżne lisiny, kiž so po staeh milijonach wupisachu, so někko jako cyle njehódno wupokazachu. Z wobsudżenjom milijonow so tysacy małych francowskich rentnarjow, wosebje wjele z města Bayonne, cžežko potrjechichu.

Spěwarske

w serbskim a němskim cžišcu, we wšelakich płaćiznach a wšelakim wuwjedżenju, su sobu najrjeńši dar k narodninam atd., wosebje pak ke konfirmaciji k spomnjeću na čas a wěcznosć, namakaće stajnje na składze w

Serbskej kniharni
w Budyšinje na Lawskich hrjebjach 4

Wjele rjeńše bydlenje z Erlerec gardinu zawěsće. Zawěsće móżeš zwjesełeć gardinami wot Erlerec.

Kurt Erler na Žitn. wikach 28

Małe nawěstki w Serbsk. Nowinach maja wuspěch

Pjekarski wučobnik

po możnosci ze wsy, syn ze scomnju starśeju, so hnydom pyta.

Jan Schneider
pjekarski mišter
w Budyšinje na Židowje

Za wšě dopokazma sobužarowanja ze słowom a pismom, kwětkowej pychu a posledźnim přewodżenjom při wumrjeću našeho lubeho syna a bratra z tutym wótškim

najwutrobniši dźak

wuprajamy.

W Klukšanskej farje, 8. januara 1934

Křižanec swójba

Přiloha k čisłu 7

SERBSKE NOWINY

Wutoru 9. januara 1934

Hodowny wječor serbskeho towarstwa „Čornobóh“

Ssobotu 6. januara swjeczesche Drježdżanjske serbske towarstwo „Čornobóh“ swoje hody w Koenekez jali. Swjedżeń mjesiche woshebity ras, mjenujzy tón dżeczasego swjedżenja. Dżeczi hrajachu bźiwadło, němcy, a to wurjadnje derje. Potom pschińdże serbski rumpodich a wobdari kózde dżeczo. Towarstwo ma rjanu dżeczażu stupinu w serbskich narodnych drastach, tiż możesche tež někto saho kózdy wobdżiwacz. Porjad wschak bé zyle němiti, ale to žo tu we wulkomesce hinak pschewjesczi njehodzi, woshebje hdyż žo wo nječhto sa dżeczi jedna. Tola žmy njedźiwajzy toho sa Sserbstwo skutkowali, žmano lépje dnjli žo to w serbskej rěczi druhdy stanje.

Druhi dżeł wjeczora dostachu mjenujzy też dorosczeni hodowny dar, tiż bé jim knjes Lakar pschihotowak. Wón posticzi pschednoschi wo krażnym Sserbstwje naschich wótzow. S njeho tak wurjadnje derje wopisany kulturny žiwjenjoběh zyleho sjawneho serbskeho prózowanja naschich wótzow, kaž fararjow Jmischa, Sejferja, Jakuba, Kubizy, Waklarja, Mjena, wjsch. seminarik. wuczerja K. A. Fiedlerja a druhich zkyschachmy. Wosebje wopisa pschednoscher swjski Sserbow ł kralowskim domom. Nimale 20 serbskich deputazijow bésche žo w běhu poslednich lét złało a Sserbow zwěru a poddanosez wobtruczisło. Kralojo žu swojich Sserbow woprawdże lubowali a czesczili, dokelž wědżachu, kajzy dobri stazenju woni žu. A hischcze dżenża maja Serbja pola sobustawow kralowskeje swójby dobre mjeno, schtož ł toho widżachmy, so bésche jeho kral. wyšokosez markhrabja Biedrich Chrijstian knjesa generala O'Byrna jako žwojeho sastupnika na tutón wjeczor wotpósłał. Napomnjeny hósczi naš ł wutrobnymi słowami w mjenje markhrabje pozitrowi a pschijpomni, kak žebi tutón Sserbow stajnje wažesche. To wschak drje ma žwoju winu w tym, so je žebi hižo jako dżeczo je serbskimi tlankami hrajtak, kaž potom je słowow knjesa Lakarja słyschachmy. Tak mjesiche hódzy wopytowak też ł němskeho pschednoschta mnoho sa žwoju wutrobu a duschu. Wón nam pokaja smužite a sahorjene Sserbstwo naschich wótzow a luboscz naschich kralow k maternu ludźikej. Wón pak nam date pokaja, so je tajki puczk kaž naschi wótzojo trocżachu, tón jenizki prawy a pschihódny sa nasch lud. So jón też djenża nowi a młodźi wjednjy Sserbow krocża, mózachmy tohorunja ł jeho słowow słyschecz, hdyż słónczuje na poślednju wurjadnu shromadżisnu Domowiny pokaja a pěsen Jurja Schewczika, tam tehdy pschednjeżenu, pschecżita. Kózdy Sserb, tiż tajke słowa tu słyschesche, žo woprawdże žwojeho Sserbowstwa wjazy hańbowacz njebudże a schkoda jenoż je, so tajki jadrinwy schednoschk do schérscheje sjawnosze njepschińdże, my žmy tu woprawdże wschitzy tajzy sahorjeni, so je jenoż mało pohonjenja trébne. W Drježdżanskej sjawnosczi drje je mało towarstwow, tiż telko rasow sjawnje wustupuje kaž „Čornobóh“ a stajnje telko ł narodneho žiwjenja politcza. Wosebje pak swjeżelesche wopytowarjow, so stajnje wjazy narodnych drastow nastawa. Sslawa Sserbskim zonam, tiż je žebi hotuja. Njech je to tola druhim towarstwam ł pschikładom. Wschitzy to dokonjeja, jeli jenoż chżedża. Murěcze nimaju płaczliwoscze, też na czole a w žobustawstwje „Čornoboha“ žu jenoż wschędni ludźo, žani sdżelani abo studowani, potajkim też druzy to dokonjeja, jenoż so maju trébnu luboscz k žwojej narodnosczi.

Z létneje rozprawy pčołarskeje wobkedźbowarnje „rańšeje Sakskeje“

Wušnamne léto 1933 žkuscha do sańdżenoscze. Na mnohich polach cżłowjeskejo wróżko hladaju. Drje žane wotticzenje prjedawschich lét njewopschija telko swjeżlazeho kaž to sańdżeneho léta. Pczołarjo nadżije pak pczołki njedopjelnichu. Swjetscha je wjedro minjeneho léta na tym wina, tiż pczołkam lépschi wunoschk žnjemożni. Wobkedźbowarnja „rańscha Sakska“ w Budyschinje we žwojej rosprawje 1933 iczehowaze wobkedźbowanja wjedra sapisa:

Januara stupi temperatura najwysche na 4 stow. cżopłotu. Najwjetscha zyma sapisa žo ł 21 stopjeńkami. Kolcz, tiż stajnje na waży stejesche, shubi w tutym mjezazu 500 gramow žwojeje wahi. Wětry dujachu swjetscha ł ranja a połodnja. Naliczilo je žo 14 wětrowych, 7 deschczownych, 6 žnjehownych a 17 žłónczynych dnjow. Deschcza naidże žo 15,4 litrow, kaž žo měrichi hodżesche, žněha napada 120 milimetrow. Pczołki wostachu hischcze w twjerdym zymskim sparje.

Februar sańdże ł najwyschschej cżopłotu wo 11 stop. a najwjetschej zymu wo 11 stop. Na waży pokasowasche žo wotebéranje wo 1000 gramow. Nimo 21 wětrowych, 7 deschczownych, 13 žnjehownych a 16 žłónczynych dnjow bésche hižom jedyn pczołki na wuczisczenjsti lét wulecżachu. Wětry dujachu swjetscha ł wjeczora a połnoza. Deschcza naidże žo 49,1 litrow a žněh poleża dožnla 322 milimetrow wyšoko.

Měrza stupi cżopłota na 26 stop. a špadnu na 5 stop. zymy. 14. měrza (1932 hakle 16. haprleje) sapisa žo prěnje pschibéranje wahi wo 50 gramow. Sa zoły měsaz pschibéraschke waha wo 250 gramow. Napschecżo pschibéranju stejesche pak hischcze 1550 gramow wotebéranja. Wětry dujachu swjetscha wot ranja a połodnja.

Před rańšej wustajeńu w Barlinje.

Burska kuchina ze Schönwalde'skimi ludowymi drastami na wulkej rańšej wustajeńcy, kotruż zwjazk za rańšu Nimsku w Barlinje zarjaduje.

Měsachmy 16 wětrowych, 4 deschczowe, 2 žnjehowej, 27 žłónczynych a 18 wulětnych dnjow. Cżišczeństi dżeń ja wschitke ludy bésche 5. měrza (1932 pak 15. měrza). Nětko sapocża žo sasho wschędne dżéło pschi waży, dotal bésche žo waha jenoż po deładach wotczitała. Najmjenje maczenja ł 11,6 litrami a 8 milimetrow žněha to sapisa.

W haprleji naměri žo 20 stop. cżopłotu a 2 stop. zymy. Pschi swjetscha połnoznych a krótkowjeczornych wětrach waha jenoż wo 1750 gramow spadny. Wésche 25 wětrowych, 15 deschczownych, 4 žnjehownych, 27 žłónczynych a 21 wulětnych dnjow. Napscheja cżischinjeze 55,5 litrow deschcza a 16 milimetrow žněha.

W měsazu meji sapocża žo noschenje mjedu. Waha 1. meje prěni króczej 100 gramow pschibérka pokasowasche. Napschecżiwo pschibéranju wo 4550 gramow stejesche 3350 wotebéranja. Wětry dujachu swjetscha ł połnoza a ranja. W meji bésche 30 wětrowych, 16 deschczownych, 2 krupowej, 4 njewjedrowe, 31 žłónczynych, 31 wulětnych a 12 dnjow hromadżenja mjedu. Thermometer pokasowasche najwjazy 28 stop. a najmjenje 5 stop. cżopłotu. Deschcza naidże žo 68 litrow.

Junij měsjeche še 26 stop. najwyschschu a ł 9 stop. najnižšu cżopłotu. Waha pokasowasche 9 800 gramow pschibérka a 8300 gramow wotbérka. Pschi połnoznych a wjeczornych wětrach bésche 30 wětrowych, 21 deschczownych, 1 krupowy, 5 njewjedrownych, 27 klónczynych, 29 wulětnych a 11 dnjow noschenja mjedu. W juniju měsachmy ł 95,9 litrami najžpłniše měsaczne deschczisowanje.

Najwunoschnischi měsaz bésche loni julij. Waha pschibéraschke wo 1750 gram. a wotebéraschke wo 7150 gramow. Najlépschi dnjowy wunoschk swěcżi žo še 1600 gramami 10. a 20. julija. (1932 30. junija 2000 gramami, 1931 a 1930 20 junija 1800 a 3600 gramow). Jako najrosdźelnischej temperaturje namérischtej žo 34 stop. a 11 stop. Wětry dujachu swjetscha ł dokheho ranja a wjeczora. Sapisało je žo 29 wětrowych, 15 deschczowych, 1 krupowy, 5 njewjedrownych, 28 žłónczynych, 31 wulětnych a 14 dnjow noschenja mjedu. [illegible] julija bésche žo noschenje stónczinow. Deschcza [illegible] žo 64,6 litrow.

W augusce dawasche žo [illegible] pira. Temperatura lopija žo [illegible] 10 stop. Pjeni pschez [illegible] a ranja. [illegible] tutón měsaz 27 [illegible] 10 [illegible] 3 drowe, 29 žłónczynych [illegible] wulětnych [illegible]

[illegible] ja 10 [illegible] dnjow. [illegible] wjolota [illegible] naj.

[illegible] žo [illegible] gramow. [illegible] 24 [illegible] a 13 wulětnych dnjow. Tehdy [illegible] najwjazy 22 stop. a najmjenje [illegible] bésche žo 38,2 litrow naschlo.

W nowembru pschepjelnjeja [illegible] gramow. Temperatura khodżachu mjes [illegible] telo a 3 stop. zymy. Nimo 14 dnjow ł ranschimi a [illegible] dnjschimi wětrami měsachmy 4 deschczowe, 2 žnjehowej, 1 wulětny a 17 žłónczynych dnjow. Snežna napada 180 milimetrow, deschcza naidże žo 21,3 litrow.

Dezember pschinjeże hacz do 3 stop. cżopłotu a do 21 stop. zymy. Wětry dujachu tutón měsaz žwjetscha ł ra-

Kak je naš wólčinc Jan Hórčanski wumrěł

Spžčlil O. W.

Jan Hórczanski bésche ł konrektorom Shorjelskeho gymnasija, hdyž je žo wušnamjenił jako wubjerny wucżeř. Nimale hacz do žmorjeho 77. léta bésche w sajtojnstwje, dokelž mésjeche žo wo wulku žmójbu starocz. Hakle 81étny bésche žo woženicz mohł, dojtawschi hakle 1763 ł Bohatym. Njemésjeche žaneho wucżomcza, tiż jeho njeby nutrnje cżesczował a njebésche w zytym mésjcze Shorjelzu nikoho, tiż to też njeby. — Schtóž bésche k njemu dżeči do schule stał, jeho wucżeřske stutkowanje žohnowasche. — Jan Hórczanski žo woprawdże wo to prózowasche, so by jeho wucżomcy nic nječhto nawukli. Njesłuschesche do tych wotlépjeriow, tiż swoje hodźiny jenoż wotbyscha, tiż žwojim wucżomcam jenoż nadawki dawaja, na to ani njedźiwaja, hacz móża je też wukonjcz, kotrymuž je wjsy jedne, hacż žadym wucżomcy žwój samér dożnje abo niz. Jan Hórczanski žo sprawnje prózowasche, pschitko žwojim wucżomcam wujasnjecz, so bychu [illegible] zrozumili, schtož mésachu wukmesc, žo prózowaschke też, jim wotdutke nawuknjenje zuljch rečzow tak pschijomne a žwjesczaze hacz mózno cżinicz, wón mésjesche rosumjenje za mlodżinu, a derje rosesnawasche mjes mlodostnej tórnescu, kotruž pschczo rady wodawasche, a woprawdżitej słóscu, kotruž žo w młodych létach bohudżak jenoż srédka hdy potaja. Tuž rosumimy, so bésche Jan Hórczanski lubowany.

A tola by wón radsscho je žerbskim fararjom byl. 17 lét dołho je na to czakał, so by žo jemu nékajke stromne farske mésstno dostało. Wschudżom by rad schoł. Ale podarmo [illegible] Wón wiskalsche tehdy serbske kérluschc, a je też wuda, jeriża dwě serbskej modlerskej knihy w dobrej serbschczinje. By byl sawěsce ł najzwérnischim serbskim fararjom! Wón bésche pschejara pokorny, njemésjesche zanych poruczenjow, dokelž njebodżesche še zdobricz ł knjezimi, a knjeza tehdy wschitke farske a wucżeřske mésstna wobhadżachu. Njesjemeny praticz so njemésjesche žaneho žboża. Bóh Knjes trjebasche jeho w druhim powołanju, hdyž je po jeho woli stutkował a hdyž nihdy njeje sapomnił na mału lud, ł kotreho bé žo narodżił.

Jan Hórczanski bésche zyle chudeho pokhoda. Jeho nan Pětr schewzowaschke we Wujeschdże pola Kettla, hdyž bésche žo Jan Hórczaniki 19. meje léta 1722 narodżił. Kettlczanskemu kaplanej Matejej Scholcze mésjesche žo djakowacz, so žo wudoby še žwojeje nilkocże. Tutón Matej Scholta réka je žesinym mjenom „pilny“ Scholta, dokelž je wjele serbskich knihow spisał, serbsku bibliju na 10 krócz najžwérnischo pschehladał a žo te hewak prózował wo serbske pśimowstwo. Wón dyrbjał „dobry“ Scholta rékacz, dokelž je žo ł wulkej lubosczu starał wo wobdarjenych chudych serbskich hólzow. Jan Hórczanski jsej jeho cżesczowasche jako žwojeho druheho nana. Hdyž bésche Matej Scholta jeho dary spóznał, wsa jeho do žwojeho domu, jo by jeho sam — darmo — roswucżował a na wyschschu schulu pschihotował. S Kettlz chodżeschе Jan Hórczanski najprjedy do Lubija do schule a potom poślednje léta pschicżpdli jo do Budyschina, jo by tam gymnasij wopytał. Hdyž bésche tu dowuknył, njeswéri žebi pschi žwojej wulkej chudobje studowacz. Matej Scholta wsa jeho saho do žwojeho domu, štónczuje jemu žmójni do Wittenberka hicz; a hdyž bésche Jan Hórczanski też we Wittenberku dostudował, wsa jeho saho do žwojeho domu, donż ho jemu někajke mésno njedosta. — 17 lét dołho je Jan Hórczanski ko žiwił jako domjazy wucżeř tu a tam w nahladnych žwójbach. Druhdy je trjechił jara derje; druhdy pak bésche też jeho chléb jara twjerdy, ł pschibawkom cżesczeho poniženja.

Jako gymnasialny wucżeř w Shorjelzu pschiwobroczi žo Jan Hórczanski po cżasu zyle wědomoscži a literaturje. Wón rady basnjesche. Hižo na universicze we Wittenberku jabérasche žo pilnje ł literaturu. W serbskej rěczi je spéwał derbasche. Jako wucżeř je wjele składnotnych a druhich pśinjow pschinjesł. Pschi žwjedżenjach gymnasija je jeho wucżomcy pschednuschachu. Pěsnje je žwjetscha wojerwil bjes žwojeho mjena. Ssu jadrinwe a rjane. Spodżiwnje je, so jeho basnjeni dar ł létami pschejo pschibéraschе. Jako wón wopśakje starohy a chorosce bla žo je žwojej schulu rosschonowa, žbasni wón w wjelicznu wotpałenisły baczeń, kotruž jedyn wucżomcy we wopschitnym žwjedżenju pschednjnje. Bačeń: „Moje wodżenja je wulicha w cżišczu.

Jan Hórczanski dobom rjenje ruženwaschе a wumrěle rišmo pśitowaschе. Wón je špisał wjele diplomow a wuženwdżenjow w tajtim wumelitim pśinjeje, je wudebiuschi je žwojimi ruženwankami. Nimo toho še zabe raschе ł herałdiu a je wudał wjele dżela wo wopenadi jenicznikich a wjerchowikich žwójbow, kotrej je barbaze molował a študował. Tutón dar je po nim jeho natarschi žyn namérel, tiż najprjedy prawa študowasche, ale štónczuje žo zyle wumélżewu pschiwobroczi, dojtawschi mésno jako ruženwanti wucżeř na gymnasiju w Shorjelzu.

Najwjazy pak žo Jan Hórczanski jabérasche je stawiznami, wosebje žwojeje domizny, potajkim Hornjeje Luzizy a mésta Shorjelza. Jako je 1778 Hornjoluziške

nja ab wjecjora. Naličži žo 4 wětrowych, 4 dešcžowych, 8 žnihowych a 11 žtónčnych dnjow. Waha pokašowaše wotběrk wo 500 gramow. Deščža nahdže žo 23,8 litrow, žněh lešeše 186 millimetrow wyšoka.

Pšiches zyty dezember pžolti jara směrom žedžachu. Sylvesterfku nóz honjachu do noweho léta. Bóh wobradž wšichkim pžolarjam žohnowane, na mjedu bohate léto 1934!

Předženak

Protyka za Serbow

na lěto

1934

je dostać

w Serbskej kniharni w Budyšinje

w [illegible] Domje

Marš [illegible] dawkow n'epłaći . . .

Wón [illegible] je žo někotre léta morwy, ale hišcžeš Fran[illegible]e žjewjeršeho marschalla Josfra sabyła nje, ko[illegible] dyrbjeła [illegible] dźesc'o šnaješe, kotrež cžestne mjeno „Wulkeho wuteżiny" noščeše. Kóždy Francowza wo sašłužbach we, kotrež je žjebi tónle muž wo žwoju wótčinu dobył.

Naj tak dawkowa wyšnošcž, kotraž dóš w Francowšcej na wobežje wyšołim konju jěchać rosumi. Tak je wona hakle njedawno khudemu hrěšnikej, kotrež na žwoju pożledniju hodźinku w komorzy khłostarnje cžakaše, sličžbowanje sa njesaplaćžane dawki sa jeho mortorste koło pschedpołožiła. A też w padze marschalla Josfra jeje sastojniży lěni njeběchu. S wulkej prózu a wjele cžasa woprujo běchu ſ někajkich starych aktow swěcžili, jo běše wulki morwy pšched wjele lětdźesatkami jónu nětčto namrěł, sa cžož žo ſ njesnatych pschicžin žaneho namrěwšteho dawka šoěhało a saplacžiło njebě. Potajtim tele dny ke knjeni Josfrowej sastojniży dawkownje pschindźechtaj, so byschtaj naležnosć pruhowałoj. Dobra knjeni wschat žo ſ najlěpschej wolu na namrěwstwo dopomnicž njemóžeše, dokelž drje běše małe a njewusnamne bylo. Ale sastojnikaj běschtaj wschitko pjilomnje žobu pschinjeżłoj a dopomhaschtaj jeje pomjatkej borzy na žjeð. Běše léta 1907 było, a suma drje žama na žebi njeże tunje pschemożaża, ale tola dyrbi žo nětko, 26 lět, tola stónčnje 10,70 frankow namrěwskeho dawka saplacžicz.

Madame Josfrowa njej płacžiła. Sajimowaše ju, cžehto drje žo je stronu dawkoweje wyšnosce stanjcz, cžehżeli wona wot morwého 10,70 frankow měcž. Ale tu njeješe wona pola sastojnikow mało iboża. Potom dyrbitaj., tak prajeschtaj, naležnosć wyšnosci pschepodacž. Knjeni Josfrowa nětko cžaka, kak drje tuta wyšnosć sakrocži.

Wyšnosć žo wo to njestara, hacž běše dawkiplacžeć žławny muž, kotrehož zyły narod jako žwojeho wumožerja žławješe. Hacž žiwy abo morwy — dawki dyrbja žo płacžić. A też žmjerć drje telko sawostaji, so może žo tak hobrjsta suma iběracž, bjes kotrejež wotpohrjebnistwo by franzowski stat po žkaržu wulku schkodu pocžerpił. Kak może žebi cžłowjek žwačicž, njechkuli je te ſ franzowskim marschallom, tutu žemju wopuschcžicz, hdy ſ dawkami wróco žteji? Najprjedy žo płacžit, a potom wumrěje!

nk.

* 79-lětny admiral žo [illegible] admira[illegible] woty. Cramford Comp[illegible] jara wjes wschi Riwiere žiwy, je žo [illegible] ſ Comte Elon Tombelej wožnił. Kak [illegible] Tombelej je 64 stara a wjednja jendźelskeho Cžerwjenego křiža.

Hospodarski rozhlad

Wutoru 9. januara 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,692	100 pólsk. złotych	47,25
1 jendźelski punt	13,69	100 čěskosł. krónow	12,465
100 šwajc. frankow	60,02	100 franc. frankow	16,41

Barlinska burša njedźešе wčera powschitkownje jenajka, ſ wopredka wschak běšche tendenza žwjetschca pschecželina. Akjež mějachu pomérnje lěpsche kursy hacž žoboty, jenož srědka popuschcžichu. Na wikach rentowych liješnow šapjachu žo lěpsche kursy.

Barlinske žitne zwikowili mějachu tež póndźelu pomérnje žłabу wobłhob. Pschenicžny a rožki žo pomérnje wjele popticzowachu, tola kupzow wjele njeběšche. Wowsa žo tehornja wjazy popticzowachu a płacžiny žo ſ podnowanju thłachu. Jecžmjeń sa piwarnje mějesche njepschemjenjene wiki, druhi jecžmjeń žo po trochu žnižených płacžižnach pschedawaše.

Wčera płacžeschе w Barlinje zemnaš pschenicžny: 9,05—9,20 (8,95—9,20) hr., rožki: 7,65 hacž 7,75 (7,50—7,70) hr., jecžmjenu, naležnjeho: 8 hacž 9,10 hr., wowsa: 7—7,90 (6,95—7,25) hr.

Płacžižny w žpinkach su płacžižnu tudźelskich wikow; hdyž pak njeje žanych naspomnjenych, žo njepschemenichu.

Drjoždźanska burza (8 1.)

Pšenica 76 kg	186-187	běrnjace kruški	15,20-15,40
rožka 70 kg	158-159	pšenč. wotruby	11,20-12,20
naležni jačmjeń	174-184	ržane wotruby	11,20 11,90
nazymsk. jačmjeń	166-168	pšenična muka	36,25-37,75
wows	140 144	ržana muka	24,50 25,50
čežwjeny dźeczel	160-165	woka	15,50-19,50
raps	—	pjelaški	23,00-21,00
kukurica (Mals)	--	hróch	41,00-42,00
suche truh.	10,4 10.5	cokrowe truh.	13,70-14,20

Płacžiny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płacžiny po złotej hriwnje.

	8. 1.	6. 1.		8. 1.	6. 1.
Pšenica	—	—	buny	16,5-18,0	16,5-18,0
rožka	—	—	woka	—	—
jačmjeń, nal.	160-166	160-166	módre lupiny	11,7-13,0	11,7-13,0
jačmjeń	—	—	žołte lupiny	—	—
wows	140-146	140-146	zeradella	19,0-22,0	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšenč. muka	25,7-26,7	25,7-26,7	lany wosušk	12,70	12,70
ržana muka	21,9-22,9	21,9-22,9	such. truhanč.	10,3-10,4	10,3-10,4
pš. wotruby	12,2-12,6	12,2-12,6	běrnj. kruški	14,30	14,3-14,8
ržane	10,5-10,8	10,5-10,8	syno, 50 kg	1,40-1,70	1,40-1,70
raps	—	—	ržana słoma	0,50-0,70	0,50-0,70
hróch, Viktor.	40,0-45,0	40,0-45,0	pšenič.	0,35-0,50	0,35-0,50
lane symjo	—	—	wowsana „	0,50-0,70	0,50-0,70
pjeluški	17,0-18,0	17,0-18,0	ječna „	0,50-0,70	0,50-0,70

Płacžizna za pšenicžu za wupłodźerja 181 184 186
Płacžizna za rožku za wupłodźerja 143 151 153

Radio

Sobotu 10. januara žłyschimy:

Königswusterhausen. Rano šnateho wschědneho programma: 10,10 dopołdnischi konzert. 11,30 sa žony. 12 konzert. 14,45 sa dźěći. 17,25 hodźina němskeho studenta w dźěłowej žłužbje. 19 hodźina naroda (hdyž jako němski dóšł). 20,10 awstriski konzert.

Lipsk. Rano šnateho wschědneho programma: 12 konzert. 19 hodźina naroda.

Hischcze wažne ſ dnjoweho programma. Barlin: 20,05 Hrodź, město němskeje połodnischeje marki. Köln-Langenberg: 20,10 awstriski konzert. Wiedeń: 20,05 symfonisi konzert. Warschawa: 18,20 wjeczna hodźina. Budapeszt: 20,40 orchesterski konzert.

Po powodźenju pola Kolmara.

Wobraz pokazuje puknjenu rolu, z kotrejež so woda z njesměrnej mocu na turbinowniu dźěłarnje w Urbeisu wula. Twarjenjo so ćežko wobškodźi, 9 wosobow w žołmach smjerć namaka.

---

towarstwo wědomoschcow šałoži, bu wón ſ jednym jeho prěnich žobuštawow. Do towarstwowego cžałopisa je wjele štawiznišich naštawkow podał. Wón płacžeschе jako autorita w žerbšcej rěcži, a wschudźom, hdyž ju trjebachu, jeho wo podpismo proschachu. A tu ženje nještawiše [illegible] wulkej ſtuttlej topografiji, pschi Antonowej knihy wo Sełowjanach a druhich dźełach. —

Swój žerbski lud je pschezo ſ njekhablazej žwěru lubował. Wón je pilnje ſkudował jeho rěcž a narodne waschnja, špitžało dźenża hischcze wulzy ważne wobschérne naštawki: „Wo waschnjach a poczinkach dźenżnišich Sserbow", „Wo domojwjedźenju njewjesłu pola Mojerowskich Sserbow", „Wo kwaßnych nałożtach horjanskich Sserbow", „Pospyt wo žerbskej rěcži we Hornjej Łužicy", „Wo pschewobroczenju Sserbow", „Wo khrustli a špěwarskich Sserbow", „Wo žwójbje Frenzlow" a dr.; wón je rospravy špitžał wo wschitkich žerbskich ſtudach, kiž w jeho cžasu wuńdźechu

[illegible]chede wschem je wón žwój žerbšći lud jakitał. [illegible]tehdy można, jako běšche najwjetschi dźeł žerba w roboczanjstwje a we wulkej thudobje žiwy. [illegible] cžłowjeka njewidźa. Hdyžeżkuli žo někchto wot [illegible]h puczowarjow pišnjaše pschecžiwo Sserbam, [illegible]jawnje w jemu pschistupnych cžałopišach wotkry[illegible]. Wšitcy superintendent Schmidt ſ Weißenfelsa [illegible] pschikład lišty wo Sserbach we Łužicy wožeri[illegible]ecž žo mjerwjachu ſ hłupymi pohudkami a [illegible]njemi. Hórcžanski wuda pschecžiwo njemu [illegible]ſtki program, w kotrymž jeho porjedżeschе. — We lěcže 1782 špitža apologetiſku knihu: „Myšle hornjołužiskeho Sserba wo wožudże žwojeho luda", w kotrymž wón měrnje ake rasnje žwój lud pschecžiwo wschitkim porokam sastupowaschе. — Hórcžanski we žwojej knihy wschě njedostatki žwojeho luda žprawnje pschinjawaschе, ale wschitke njewospravnjene poroki wón rasnje wotpokasuje. Sserbam žo mjes druhim porokuje, so žu pschecžiwo Němcam sastobjeni. Ně, to njejžu. Jich wěso rosnheše, hdyž jich nětčto hani. „Ale móju wobkruczicj, so nihdy žaneho prošcherja bjes dara wotpokasuja, hacžrunjež je mjes dwazyczimi proscherjemi ledma žaneho žerbskeho." — Wón thwali Sserbow pschistojnoſć, žwěru a pobožnoſć. — Najbóle pak je Hórcžanski sa žwój lud ſkutkował pisches žwoju cžistu a nadobnu powahu. Jenje a pšched nikim wón njeje potajił, so je wón žerbskeho rodu. Wschitkim to wědźachu, wschitkim jeho wuczonżu a pschecželjo, žyše města. A tola jeho wysoko cžeschachu. Wón 1782 žjawnje praji: „Ja wusnawam, so žym je Sserbom a njehańbuju žo žwojeho pokhoda." — Po jeho žmjerczi měšeše žo w Towarstwje wědomoschcow ja nim wopomnjeništa rěcž, w kotrejž žo praji, so je wón wucził sprawnischo wo Sserbach mysličž a so je wón pisches žwoju nadobnoſć žerbskemu ludej wjele pschecželow dobył. S žyłej wulrobu wón wšo też wižaše na žwojej němskej wótczinje. Wón wuczeschе wožebje němšće štawišny we wótczinšim duchu, běšche sahorjeny sa wulkeho pruskeho krała Bjedricha Wulkeho, wo kotrymž je wubjernu linku špitžał. Tak może nam Jan Hórcžanski być ſ pschikładom też w naschim cžasu. —

Wón měješe w žebi žerbšku duschu. A ta je pschezo krucže sjednoczena ſ wěcžnoscžu. Jan Hórcžanski běšche ſ nutrnje pobožnym cžłowjekom. Nady ſpominoschcže na žwojeju pobožnoju ſtarscheju, ſ kotrymaž běšche nihdy we Wujeschdże ſhromadźiny pobožnych Sserbow wopytał. Krucže woni njedźelu žwjeczachu. Popoldnju ſhładźowachu žo we wulkej burskej ſtwje a žebi rospominachu njedźelšće předowanje, kěrluše špěwajo a žo modlo. Pobožnoſć tutych žerbšich ludźi je njeje-pomnity ſacžišchi cžinjło na młodeho Jana Hórcžanskeho. Nihdy jich njemóžeše zabyć. Też wón žo pschezo bóle wobohacžeše a pohłubješe we žwojej wěrje, doniž měješe žo we njej wupruhowacž pisches žwoju žmjerc.

Cžežko je žo naschi Jan Hórcžanski še žwojej žmjerczu bědźicz měł. Tehdy je žo dokonjał a dokonjany je ſaschał do wěcžnoscže.

Cžeepjeschе jara cžežko na dych. Jachtizu tehdy njemóžachu położicž. Dyrbjeschе wschitke žakotne cžwile wukracž. Mjeschе žo a khilesche žo. Hdyž tak potom mjeschе wokomik, hdyž měješe nětčto dyrbjeć, wuspěwa žebi wótčše kěrluschi:

Ja wěm, do koho wěrju,
ja wěm, schto wobsteji;
ja proschem jenoż cžerju,
hdyž ſwět mi naležI.
Ja wěm, schtor wěcžnje traje,
hdyž tróny thablaja,
[illegible] ſ murdrynmi blud kraje,
[illegible]cžnoscž wobdawa.

Kěrlu[illegible]e Gerharda a Moritza Arndta. Jenu z nich Jan Hórcžanski runaschce we žwojej wěrje a ſwěrje.

Hodźinży wón cžakaschе na žwoje wumożenje. To žo jemu dosta pisches Boha 18. hodownika 1799, hdyž běšche dospił starobu 77 lět 7 měžazew bjes jeneho dnja.

Wschitkim wo njeho žarowachu, kiž ſprawnoſć cžeščachu, wědźa.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1.51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a šćit Smolerjec knihiščerňa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšťki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pjenjezkow, za swójbne, towarstwowe a hosćencarske 7 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb... ...nnbergskeje žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwkam čěrneho znjezbožењa z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje běduy. Kóžde znjezb... ...abonent hnydom tutej zawěscacej bancy wozjewic, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjerjne znjezbožењa dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 ho... ...e připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło Nr. 8 — Budyšin — Srjedu 10. januara 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Připowědźenje do dźěłoweje fronty

Mjes pśihpowědźenjemi do němśkeje dźěłoweje fronty jeje Sakśka na pśenjm měśtnje. Kaž nowiny němśkeje dźěłoweje fronty „Der Deutsche" wojerwoju, wuńdźa nałe pśihpowědźenja do němśkeje dźěłoweje fronty, kiž su hač do 31 dezembra w Sakśkej wotedate, 304 190. Dobje dobre běchu Lipšćanśki wokrješ z 60 000, Kamjenjanśki wokrješ z 40100, Drježdźanśki wokrješ z 32000 a Zhorniasko-Wurzenśki wokrješ z 26000. S tutych wuličbowanych spśimajemy, so je ideja němśkeje dźěłoweje fronty w Sakśkej wulke dobyśe dostała, tak na pśikład pśihcejimy w Zhorniasko-Wurzenśkim wokrjesu 1/5 wšych pśihcejenych w zyłnym pśezwanju z 1/6 organizacije NSBO a kóždy jenotliwy handlaŕ.

K temu su pśišli z Barlina powěź, so je so w Barlinje w dezembru 150 000 jenotliwych pśihłašowanjow do němśkeje dźěłoweje fronty pśiwześło.

„Móc z radosće" zaśěpi swoje dźěło

Na dźěłowym sjězdźe handlarjow sćahnjenje „móc z radosće" wobźiwichu referenća, so pśez 1/4 hanu hnydom z kupami ja wukładanje cyła zaśěpiła. Najwěcej [illegible] wobźěłu su pśihłosowali. [illegible] ...nowjenjow so hišći we januaru [illegible] ...do Kulerowskich garjadnjelec... [illegible] ...kaje cyłki i dowolnikami ja [illegible] ...so na najsłymańšich a najwěcej [illegible] ...dela dźe [illegible] ...bjeru dźe pśihdewšo[illegible] ...ljedy swjesej.

...ska niezasłužerjow bez poroka

...wołanjom w hospodarskich nowinach pokazuje pśezydent wukława za wobźěłanje dźěła a sawjezerjow dr. Szyrup na tokarje [illegible] ...so śiśi...ćahowarjerjow, kótarej su we wukazu [illegible] ...jako pó... ...a je rozwuznje wotpokłała. Szyrup rjekuje: [illegible] ...ńtaw pórne rukowanje za wobźěłanje [illegible] ...Pśeto może to cyła dźěła cyła[illegible] ...ličby na wjelelakore wašnjne [illegible] ...nami njeźahowarjerjemi je wjazy hač 2 mil... ...erjow, kótarejž podpjeru dóstawachu, a jenž [illegible] ...ma njeźahowarjerjow, kiž njedóstawachu podpjeru ...o hišće na to pokazuje, so ličenje njeźahowarjerjow ...ńjewótwisnje wót tśerjoch kašow wunjdźe, so je ličba dźěłobjerjerjerjow w pśenim wójnowańskim wótrěźku wo 200 000 pśiše 2,25 miljonow pósunyła. Ńimóh wuńdźe ...ženje k temu njerjśihnuli, so by njeprawe ličby wo pokazenju na dźěłowych wótkach pódawał. Wójowanje pśihčehowanego lěća budźe so po wuprajenju dr. Szyrupa śpśeśiwo najwušišim měśtnam bjeźěźiśerje, pśeśiwo wulkoměstam a industrijowym krajinam měrješ.

Francowski memorandum so pruhuje

S Parisa so powěź, so tam hišom tutón tydźeń němšku wotmołwu na franzowske pšanje w praśenju wotbrónjenja wozjawjaja. Tola wěsće temu tak njebudźe, dokelž je hišće mnoho dujow k pśeprušowanju memoranda trěbnych. Ńimška je pjerja swólniwa, wšitko cźinješ, šćitoj mohło myslt mjesynarodnemu wotbrónjenju swěźśiś. Hišom někto je so pśihi pśeprušowanju pokasało, so někotre naprawy njeśł tak wězownje a jośnje wopisane, so by so mohło j nich wěsty postup wuczitaś. Najwěrjej budźe nutne, so so w Parizu dopraśeja, so bychu pómu ważnosć franzowskich nanijetow spóznaś mohli. Wósobje wuznamjenja potrébne je praśenje lětańskua, kótaraž je Franzowska pjeza pśihlubiła, so swoje wójnske létadła wo połozu jich mnohosći śiśi. Ńimška pak w internacionalisowanju létańskich brónjow žanuzo postupa njewidźi, pśetož létadła bychu pod franzowskim rostakom wótsałe. Tola žanno 50 procentowsće śiśenje njeby za Ńimsku ani jenajke prawo ani jenajśi bjeśtrach wótnamjenjałe. W nowinach je so pśikało, so je so Franzowska wopruhowańskeho cźaka wótdała.

Rozrěčowanje wěrićelow němskostatneje banki

Dokelž běśe so w dezembru wěrićelskemu wubjerkej pśihłubiło, so je so jemu do nowego wobsahnjenja wožebitego pśećenjeńskeho srjedźenja se Schwajzarskej a Hollandskej [illegible] k wuprajenju da, śtej knježerstwoje mjenowanemu krajowu so na němske knježerstwo dla pśihprawjenja wažebitego pśećenjeńskeho srjedźenja pśihśtupiłej, je němšku[illegible]statna banka sastupjerjow wěrićelow na pógedźenje 22. januara do Barlina pśeprošyła. Tu je potajkim wo nowe pógedźenje dla transfera njejedna.

Noworjadowanje evangelskeho skutka młodźiny

Młodźinśki faraŕ němśkeje evangelskeje zjadnoje Zahn je Polnemšnikow pojasnił, so bychu evangelśki śtuk młodźiny a zarjadowanje do Hitlerjeje młodźiny pśihwjedli.

Evangelskeho fararja zajeli

Po pórnjenjoch [illegible] ...do śchtiz... ...śandźenym ...ńewemu m... ...nju wandźe... ...mjet śtajiś... ...zy wutwo... ...śakaja ...Bóh jimu, ...cźiwo śjed... ...śepem a wjed...

Seminarz...

Bayerśka pol... ...kjeźne wjednišćo... ...pśeśiwo ...ordinariatu ...radanku ...Mnichowje ...ferencu k ... ...Hartl w tu... ...wazy źiwe... ...dźe na pśiś... ...hi tuto wo... ...ja pśihwarcu na ...katolśkej zk... ...— wocaje nje... ...podobno pó... ...ja wuzwiśenja ...jako Judajch ...se źiwenja ...

Pśihi de... ...anju pśiśtich pógedźenjow 6. januara namakachu wjele anonymnych khartcow a hajnjenych lisćow, kótrejž na to pokazowachu, so mě[illegible] Hartl tak do[illegible] ...mordarstwa zahnaś abo mela[illegible] ...jemu [illegible] ...ńemškej [illegible] ...cźu hrěšnjś. Sašednik, kiž mějeśe tón pad pśihpytowaś, [illegible] ...pa [illegible] ...wohrožonym Hartlom do [illegible] ...ćiśi. Pśihi tom tak w Freisingskim seminarje wót sašnupowazeho direkto...

Plakat za „Zeleny tydźeń".

Tutón plakat namolwja k wopytej „Zeleneho tydźenja", kiž so stajnje w pśenich tydźenjach śeta we ńemskim hłownym měśco woměwa.

Khłostański namjet w procesu dla Maikowskeho

W prozeju dla Maikowskeho je statny rěčnik wjeźera Pschipotdiju pśeśiwo 53 kommunistiskim wobstorjenjam thleśtanje namjetował. Wón namjetowaśe pśeśiwo 3 hłownym winikam najwyšśeje khłostanje wo 15 lět khłostańje, pśeśiwo schtyrjom wobstorjenym 12, 11, 8 a 3 leta jośnje. Khłostanje namjetu pśeśiwo śtyrjom wobstorjenym hitanj ja wjes 6 mjezyzami a 9 letami jośnje.

Dollfußowe postupowanje

Kaž pišćanka [illegible] ...awiśka wiśnišeńska rada wśchelake [illegible] ...dźěławo... ...kóžde ...je sok...

...skej próběra

...ńskeje [illegible] ...bje 30 000 powołanych ...ja pódpjeru wuzwiśenja njeźe...

Wołstorči so Genfske jednanje?

Cźerpśe śtaty [illegible] ...je w praśenju wotbrónjenja hišće njejsu na nježe wójne dojźěwajej mohłe. Tam [illegible] ...ńekto dopómjeli, so bjes... ...je k zaśenju pśiwinjenja wunicźejšej w jednanju [illegible] ...wanjenja njepśichiłu. Pśeśedne dny [illegible] ...pśeśe... ...kaśale, kiž na to dźěłajo, so by se na 22. januara [illegible] ...je pógedźenje ...ferencu wo wotbrónjenju [illegible] ...aj januara abo [illegible] ...spočatk februara wośtaw...

Jako pśihśiwny [illegible] ...ja tuto wo...jakowanje wójśewich, so chcejdja Ńimšej dojeć tśiśte wótpaźiś, so by na franzowski memorandum wotmołwiś mogła. Druha pśihčina pak je, so jenajke knježerstwo hišće memorandum śtuje, kiž je jemu Hitlerja pśiwdepo'cźiło. W Londonje pak [illegible] ...hišom wójśewni, so hišćeje njeje wěste, hač jendźelski śwenkowny minister wobkubinźy do Genfa pójźe. S teho mózenny hižo pótudźowaś, so tam teź [illegible] ...februar hišćeje njeměrja, so [illegible] ...hižo dojednaju.

Minister Dalamier wróco stupił

Ministerski president Chautemps je w pógedźenju knježerstwowe rady pundźelu popołdnju všchełlad wo finanzowym skandalu w Baromne a wo detailnych napravach k tomu podał. Wón wospjet rjekny, so dyrbi tuta należnosć dokładnje wujašnjiś a nad tym śiwaśeć, so [illegible] ...ja [illegible] ...njepśemjenjschenej energiju dale pśihpytowanje a [illegible] ...tute pśihpytowanje wo njeźim njeśadźerjenje.

Kolonialny minister Dalamier rěśeśi na to swoje śtejiśtwo w tutej należnosći a pokaza na wośiwenje, kiž je nastwanu pśihpodał. Wón je pjerja z pomocu dokumentow dźěłoweho ministerstwa, kiž je pśiwdy nawjedował, dopokazał, so móže swoje sadźerjenje wusprawniś. Rěčnjschi dźěłowy minister Lamoureux, kiž bźeše w swójom ministerstwje pśihpytowaś dał, Dalamierowe wośiwenje wob...

kuncji. Ministerski president Chautemps na to dopowminasche, so je sam po pruhowanju aktowa sjawnje wojewik, so je minister Dalimier w dobrej myßli jednak.

Francowski pósłanc pola Simona

Francowski pósłanc w Londonje Corbin poda so pózdźelu popoldnju do jendźelskeho swonkowneho hamta a so hodźinu dołho s jendźelskim swonkownym ministrom Simonom rozmjelowanjach s Mussolinijom rozmjelowanjach.

Grichiski zwonkowny minister chce London wopytać

Tele dny so grichiski swonkowny minister Maximos k wopytej jendźelskeho kralowskeho knjezerstwa do Londona poda. Won so pschi tutej składnosći pjecza też s jendźelskim swonkownym ministrom Simonom setka. Londonske grichiske póslanstwo je k temu wojewito, so budże so też wo frjedźnju njenapadowanja sa wschitke balkanske staty rjeczeć.

Zrudny wobraz wo pohrjebje 13 namakanych dźełaćerjow w Oseku.

Na Osekskim pohrjebnišću mózachu jenoż 13 woporow žałostneje katastrofy w podkopkach pohrjebanc. Tamni 129 su swój raw wjele slow metrow pod zemju namakali a w dowidźomnym času njebudźe možna jich wuhrjebnć. Na wobrazu widźimy žarowacych zawostajenych k rowu krodćić.

Ze Serbow

W Budyšinje, 10. januara 1934.

— **Wo wjedrje.** Wjeraa wjecjor w 7 hodź. barometer 753, hygrometer 0 a najwyschscha temperatura wodnja +1. **Dźensa** rano we 8 hodź. barometer 755, hygrometer 0 a najnischa temperatura w nozy —1. Dale budże jsnna. Rasche wjedro jsa so snowa wohrożene bucj. Nad Skandinawskej a też nad Atlantiskim morjom kaj tak nad Serjedźozemskim morjom wupschestrjewaju so nižiny. Wyschinta czehnje so je Schpanskeje psches Francowsku a polobnischu Němsku do Pólskeje. S wopschikowanja dźe nakaze wjedro hischcze pomjerniš dobre wustanje, tola wosdźelschy so nižina se swojimi kromami s pomozy nakaty. Sulizschtwórk slónczko we 8 hodź. schadża a so 4,16 hodź. khowa. Měšačk schadża jutre rano 3,39 hodź. a khowa so dopołdnja 11.45 hodź.

Z posedźenja měšćanske rady

9. januara 1934.

Rada wotpohłasnje, so by sa twarjenje bydlenjow we Effelj łežownosći na Běłšanskej dróży statne rukowanje podpjerała a němskostatnu pożčonku dowolisła.

*

— **Njezbože** sta so wczera wokoło 7,30 hodź. na Muzakowskej dróży pschi kilometerskim kamjenju 5,6. Cżežity auto pschescżehowy mešćanski jandschak, kij so jo swinuły. Pschi tym so hola cżerwjeny auto podpschowcho konja

schmórkmy a jemu na lewym boku nebdże 35 kóśmych zentimetrow wulki mjasowy ramu wudrě. Po postajenju schtónko lekarja dyrbjachu konja rěsnikej k dokłocju pschedpodaez.

— **Motorske koło kradnyli.** 10. januara rano wot 2 do 4 hodź. su z dróhi Psched garbarskimi wrotami cżisto k motorske koło z pschidźowackimi kradnyli. Koło žadne wjednje wuhrožowacje. Fabrikat NSU, ls 50519, krotnowe cżisło 820529, motorowe cżisło 114474. Koło bźełe cżorne barbjene, pschidźowacki mjeńsche žołte hnuby, prědni hokaty khóst. Wo wosjewjenju prosy kriminalne wotdźelenje w Budyšinje, telefon 2802.

— **Samjertne njezbože na dróży!** Wjednik je cżełnył! 9. januara 1934 wjecjor wokoło 7,20 hodź. je so na Ludźicze Bukezanskej hajnej dróży na Bukezanskich łežownošćach, nedźe 20 mjerjow wot kilometrowskeho kamjenja 5,6 Ludźicz zdał mach njezbože stało. Pschi njezbožu so 52 lětny dźełaćer Max Hoffmann s Myschaceho cżełna krani a je krótki cżas wumrě. Auto je z Ludźickeje strony pschijěł, Hoffmann pak je na swojim jězdnym kole z Buker do Ludźica jěł. Wjednik auta, kij je bjez dwela njezbože pschinył, je so wo cżełojranjenemu kolojsdźerzu njestarajo dale jěł. Za so je

nuškoho a 42 žónskeho splaha. 60 dosta posledni wotpočink na faraskim kěrchowje. Připowčanjow bě 90, wěrowanjow 22. Swjatych woprawjenjow wudźěli jo w Khrósćanskej cyrkwi 39 500, wo Worklečanskej kapali 21 192 a w klóštrskej cyrkwi 49 870, potajkim wšo hromadźe 110 562. Doma wobstaranych bu 214 a Khrósćic, 4 a Worklec a 67 w klóštrskej wokolinje, hromadźe 285. Bóh luby Knjez spožč našej wosadźe też w nowym lěće swój skit a swoju hnadu.

S Wojerc. (Swinjarje wili.) Na hohowinske wuki běchu 127 profatow a jenoho běhata pśihnjeśli. Profata płaćachu wot 4 hač do 6 njedźel stare 7—10 hr., wot 6 hač do 8 njedźel stare 10—12 hr. Wobchad njeběše jara liwy. Wjele profatow šćitnych nje wosta.

S Wojerc. Swój 50-letny měšnerski jubilej wo zwjeźeji njedźelu 7. januara kóžkarśi mišter Franz Wittner. Jubilar je hišće duchownje cyrkwinu a cźelnje strowy.

S Běłej Wody. (Semjer ne njeśoże na dwórnišćowju.) Wobžarniwne njeśoże, kiž zmjerkny wopor zadośće, sta jo wobotu dopoźdnja na tudomnym dwórnišćowju. Tworowy cźah z Barśicźa běśe na dwórnišćicźo pśihjeł. Lokomotiwnik běźe lokomotiwu wot cźaha wotpowěźowył a hyśe śwězu z pśimym pućnikom. Na dwórnišćicźu jo zanderowaśe. Pśihi tym horcźicźym tworowym wóz na tamne kolije, hdźež lokomotiwa stejśe. Wjednik śpiła cźekowaś, ale wóz jeho hrabny a jeho k lokomotiwje śćeknu. Pśihi tym jemu žiwot rozmjeźe. Semjerej na městnje zastupi. Sneźejšowemu je 51-letny lokomotiwnik Richard Ziegenhagen z Barśicźa. Pśichwatanje wo wiwje je jo zapisało.

S Mužakowa. Dotelž bě žiwenja śyły, tśinowaše Jakub Krawsa šamomordarśiwu śtuśi. — W nozy k njedźeli jo hdźesi wošobowy auto jara śpeśnuli w Zurkwinicźe wróśi na Jarowšu dróhu. Pśihi tym śłubi jadne prawe koło. Auto počza jo wjerśach a zajźe do Zaśenego płotu Donathej fahrody. Auto jo śe wobśkodźił. Wjednik se strówśemi wotesćo.

Z Łužicy

* Se Sserpz. (Njeśoźo na njewobstrašowanym żeleźnišćim pśekchodźe.) Na njewobstrašowanym żeleźnišćim pśekchodźe sta jo na śobotu jenoź lokše njeśbožo. Cźežiły auto z Norchowa pśihijeźo, sajźe do poślednjeho wosa żeleźniśkeho cźaha, kiž runje nimo pśihijeźe. Wšak cźežiteho auta so jara cźežko wobśkodźi. Nimo toho so jemu wóśka śtama. Na śobotu so jadnu cźiłowjek njesrani. Wjednikej auta jo njepśiwadźi, na hładkej dróhu auto sastajiś.

* Se Shorjiza. (Samjerne njeśbože z automobilom.) Njedźelu popołdnju potorhny Shorjiśći auto 71-lětnu Idu Jakubowu, jako cźyśiše dróhu pśichrośćicźi. Wona jo na hłowje jara cźežko krani, a dyrbjiśe jo do mješnjańskeje khorownje dowjeźeś, hdźež śmjertnje bolźišćo wumrě. Wina njeśboża njeje běśeźe hnała.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S Zrrieberga. (Dźěcźo so śmjertnje wopariło.) Mandźelska dźěłaćerja K. z Łojnicy běśchi hornj wjaźeje wody na śchpundowanej drjewodwparjow. Sku to do-

Dźěcźo hnydom do khorownje dowjeźechu, tola wono tam bóžeh wumrě.

* S Annaberga. (Cźežke njeśboże pśihi śankowanju.) Śchiwórk wjeśor z Jónskeje pśihi śankowanju śnjeźbožiśćnjej. Wonej sajźeše śchej do elektriśkeho śchejźora. Jena hebi nohu śłamu, ko dyrbjachu ju do khorownje dowjeźeś.

* S Lipśka. (Nadpad na bratra Lipźeńskeho wuśćehowańskeho měšnerja.) S Gdanjska so powe: Na puću do lětkowańskje za wuzwólowarjow w Jinkanje pola Gdańska nadpadnychu lětkowańskeho wjednika lětkowańskje dr. Goerdelera. Jimaj so poradźi lětkajowu auto zastajiś. Nadpadnikaj Zaśeźechaj hódnośtne wězy, kiž měšnerje lětkarjow

Předźenak

Protyka za Serbow

na lěto

1934

je dostać

w Serbskej kniharni w Budyšinje
w Serbskim Domje

Nacionalni spisaćeljo wšitkich krajow maju so zjednośiś.

Pśezjeł Hanns Johst, presidium pruskeje akademije pesnjerjow, je so za pradsydu unije nacionalnych spisaćelow wuzwolił, kotraž je so nowa stwora. Tuta unija so na wódowje nacionalnych spisaćelow wšitkich krajow wobroći, zo bychu so na Internacionalnu podłožku zjednośili. Dotal wobsteji Pen-klub jako jenička mjezynarodna organisacija spisaćelow, kiž pak dospołnje liberalistiśkeje skarlerasy.

Dźěcźo hnydom do khorownje dowjeźechu, tola wono tam bóžeh wumrě.

* S Annaberga. (Cźežke njeśboże pśihi śankowanju.) Śchiwórk wjeśor z Jónskeje pśihi śankowanju śnjeźbožiśćnjej. Wonej sajźeše śchej do elektriśkeho śchejźora. Jena hebi nohu śłamu, ko dyrbjachu ju do khorownje dowjeźeś.

* S Lipśka. (Nadpad na bratra Lipźeńskeho wuśćehowańskeho měšnerja.) S Gdanjska so powe: Na puću do lětkowańskje za wuzwólowarjow w Jinkanje pola Gdańska nadpadnychu lětkowańskeho wjednika lětkowańskje dr. Goerdelera. Jimaj so poradźi lětkajowu auto zastajiś. Nadpadnikaj Zaśeźechaj hódnośtne wězy, kiž měšnerje lětkarjow

Ma-li cźowjek pośita pjenjeźkow a maleho hólca k temu, potom dyrbi wón ja pośita pjenjeźkow blachowu trompetu kupiś. Blachowu trompetu dyrbi malemu hólcej darśeś. Hdyž je to cźinił, potom wśihiśe njeběśeja wźeś sapoćinaju, hamo jemu jo tśichoźe a jušta pod dybawym, [illegible] blachowego nastroja. Won d[illegible] to tro[illegible] małym hólcom dopołnje hroma[illegible]cźe. [illegible] hdźeźkuli dźe a hdźeźkuli stejś, [illegible] trompe[illegible] a torcźi a ślona, wincźi a śkśećeźi[illegible] na cźinjeń[illegible]eń, hermank, kermiśnu, wułku [illegible] a zarej [illegible] hudźbu. Trompeta ko śtamo do śtarowe maleho hólca kradnje. Radobo, wo śnjeź, ruzy hólca z anjeź hrabaleź. A śrjedź nozy, we najtśikśich śparje, wona cźowjeka runja truhe śtarego dnja wubudźi. Wona ja cźuwy torha, jako bychu byle powtronili.

Nazoŋśeźk potom na wokomik cźalaśi, hdźeź hólcik trompetu na śtronu połoźi, so mohł cźiwilowaśo rozśentaś abo rozśeś. Ale to ko njeśanje. Sa tśi dny je so wona hižo dźeź wot njeho śtała. Haj, wona bywa śtajnje chrobliśa, śtajnje śurowiśa. Wona cźowjeka z cźopleje śtwy wuśćeri. Wón śwoju domiśnu łubi. Wón śam sebje śatama, ko běśe jónu cźaś, hdźeź mjeźeśe pośita pjenjeźkow sa nećhto, śchtoź móhło jeho za nekotre dny do bludnizy pśhinjeśś. Trompeta je ho se chłostańśim łudom śtała.

Hdy, hdy śtónčnje wułki wokomik pśhiśtupje, hdyž ju nećajśi cźeźiły auto pśhejźeźe a bludnu trompetu na płinz rozśeśi?

Hdy? — Ow hdy?! jk.

Gdanski khlébowy kamień

(Praja.)

W měste Gdanźku nésdy wulki hród knjeselske. Tu musźi do klóśtra Oliwy pichnjóźe a prosćeśele wo chléb jako jałmožnu. Dachu jemu, wo cźoł béśche prosył. Wón chleb do kapy na wutrobnu tykawśći ko do mesta wrócźi, w kotreźoż blisćosći klóśtr leźi. Dużo po nuźu jeho thuda jónka z dźeśjomaj śelka, kotrejž z błodom płakałachu. „Śmilce ho tola a dajśe małymaj jenoź haptu wot chléba", wona prosćeśele. „Nimam chleba", wón khtóźe śnapśeśeźi, śchtoź tu w kapu na wutrobnje nuźu, je kamjeń, to mohł ho pśhed pśami wobaraś.

Nduź dyž poźdźicźo chleb śpjeź, je ho wón woprawdźe z kamjenjom jał. Tu w nim zelnoźej wołnczi, wón ho do klóśtra wróśi juwśchi wujnaje, śchtoź je cźinił, a kamjeń w zarkwi z wopomnjeśu sawoźtaźt, hdźeź jon dźeśża hišće pokaja. k.

Po lětušich hodźoch a serbski sweźkowy stołpik

Podał O. W.

Je nětko jażo po hodźoch. Bydlu w rudnohórskim městaźku. Stajśa to k mojemu zwjeźenju hodow, so patorźiju, hdyž ko wulki zrušwiny zwjeźeśi se wśihiśkimi swonami nuls swoni, ko po mojim městaźku wuzhodźuju. Hdyž ko jwonowe źwuki rozśiśeźa po hodowej wozy, a zyły pawše śarkaźe, a ś powětrom teź Bóžba pobožnje śaćźuwaza duśka, poźwěśi ho we wśihiśkich khěźach a khěźkach. — Nihdźe ko hody tak rjenje a lubośnje njeźwjeźeźa kaź w thudych Rudnych horach. Ludźo śtajeźa do wokna z drjewa rěźanych hórnikow abo jandźelow, kiž we swojich rukach śwěźśi dźerźa. Druhi maja rjane wobwěśtlene pyramidy z wjerśćidłom. Pasinźo se śwojimi śtadlami, Wóźi śwjeźeźi jandźelo, zyła śwjata śwójba, śwjeźeźi tśi kralojo — haj teź jelenje, śajazy, knuwy a konje, hajniźy, hórniźy, wojazy, wśihiźy holdźuje Jeśuśdźećatku, ko mjelcźo w hodownym śwěźe nimo naš hibaja. W Rudnych horach wśihedni ludźo wuśtojnje i drjewa dupaja. W łoźdym městaźku je towaŕśtwo drjewodwparjow. Ssu to do-

i, z dźěła pobožni ludźo, kiž Jeśuśdźećatku je swojim darom śłuja. W Rudnych horach je naśtała hospodaŕśaźy wulźy ważne hrajźkowa industrija. — Nekotre pyramidy su woprawdźite wumeśśte dźěła! Hdźeź pyramidy nimaja, natwarja źebi tola śnajmjeńścha „hodownu horu" abo „hodowny kuczit" z Bethlehemom a wśihiśkimi źwjatymi abo wśihednymi postawami. Nan to wobśtara. A hdyž ko nan na dypanje z drjewa wusteźt, wón pśhcźo nowe postawy, śwěźecźa, domy pśhidźěźa. Ludźo, kiž maja na taźtim dźěle źwoje wjeśele, njeźźu źit, śaćźuwaja śo teź do mysterija hodowneje nozy. — Teź „hodowna hora" ma źwoje wjerśćadło. — Ćuśto je tak, ko wośada źwoju wośebitu „hodownu horu", kotraž towaŕśtwu śłuścha, kiž na njej dźěła a ju w hodownym cźasu śławnje wuśćaja. Nekotre hodowne hory maja wośebitu śtawu, na pśhkład ta w Lěźnizy, abo ta w Delnjej Wěrśchnjej pola Stollberka, z wotkeźž wuśtupeny wośhćihi śchulśki rada Bach pokhadźa. Tu hyśla wjeźtcha hórniźy, kiž śo we śwojim śwobodnym cźasu z dypanjitkom śaberaja. — Wuźnawam, ko wośebje rady na „Hodownu horu" jśtadnju, kaź na wśihitko, śchtoź cźowjeka pobožnoźej a mjanśchinowe wuźmjeśi wuźkuja. A tu je i najhodnihim tacźownym wjednikom. — Wuśtojnjej dypaŕaja śwoj po wśihedni cźas na wóźe tam a sasy ćuśtowanje śwojich cźowjekich a śwěźecźich śtawiznow. Wo tej wośebnu wudypa. W běhu cźaja ha ko wjele wjeśołych jśtuŕy wulwerśe. Hišće w adwentnim cźasu je ćuśtowanje wuźtajenje tutych hodowanych wuźtwowow. Potom zjźu je wśihitko dodźełane a ko śjewi w najśćeźśej pośhi. W nekotrych jźuwach wiśa je jśtwinitcho wjeśołe barbity źwjećeźnik, śwjećeźka pośtawa jandźela, kiž we śwojimaj ruźomaj śwoju dźerźi. Jenoź w hodownym cźasu je śwećeźnik tśeba a pśhinjeźe do najwjeśołeźiśeje jśtuwiśći nećhto źwjatoźneho. Hodowne źwony ho śpěwaja. S harmoniu ho hraje pódźas źuła nozy. W wjetrych wuźtaćkach wotwjeźaja ho bóžśke jutźenja, kaźśke Boże śłużby, a to rano w pjećich. A to jenoź we tych źyrkwjach, kiž ku i katoliśkeho cźasa. — Wuźny wujźanne źu na pśhitład jutźe w Schneeberźu, hdźeź ho hórniźy we śwojich pyśhnych drataćh wobwjeźetaja. Jutźe běchu teź w cźasu, jako kommunistojo pola naś śathadźachu, niećmérnje wopytane. Hišće hodźinu pśhed je zyrkej połna ludźi. S dalota, je śwjednych wjow, hdźeź maja teź śwoje źyrkwje, ale ś nowiśeho cźasa, ludźo po waśchnju śwojich wótzow wśihitkhadźeźa. Tak kruće ho źyrkwina tradizija dźerźi. Po jutnach ho potom dźećźom wobradźuje. Pśhed nećhto letami cźyśiśe nihdźe leni kantor tutón śtary nałoźk wośtrontci, dokelž ho jemu nochźśiśe tak śahe śtawaźa. Nałta najwjeśeźśe roshorjenje. — Tak ho w Rudnych horach hody źwjeźa na woprawdźe łubośne waśchnje. Snaty ludźo wśihit profesor Seifert je ho śam we tym pśhcźiwodźił. S Rudnych horow je knaty świśowaćeł Arnold Findeśen, kiž je krašnu tutón wo hodach „Stotu hodownu tu" śpiśał a je nowu hodownu źwónu śpěśnił, kiž ho pśhcźo bóźe po zelych Němcach rośćerźuje. A ś Rudnohórćanom je teź wumětśi moźeł Alfred Hofmann, kiž je ś woprawdźitym hodownym molerjom.

Nałch śerbśki lud hody zyle hinak źwjeźi. A w tym ho teź jewi jeho ralaśiti ras. Teź jemu je hodowny źwjedźeń nehdy był ś najwuźnamnišćim zyłcho śta, śchtoź hišćo śćehuje ś mjena źwjedźenja: „Hody". To je

pśaźłowjanśke śłowo, kiž wośnamjenjuje „cźaś" abo „cźas", abo „ćwjedźeńśi cźaś". Hody běchu potajkim tarom Śserbam ś najwuźnamnišćim źwjedźeńśom, abo ś jenjeźim wopraźowitym źwjedźenjom. A to naźźerje hižo w wohaŕśkim cźasu, kaź pola harych Germanow, kiž źwjeźachu źwój „wobrot ja wa". „Dypanje hodowneh wośnamow" nježe ratacźionu ludej mójeh. K tomu mina nihdy thuśe, hdyž ma wśihednje źwoje dźeło je śłokom. — Wjeźeźejśeźowy śćitom běśe Śserbam we cźasu mojeho dźećaśtwa, potajkim pśhed 50 letami, hišće ypo nježnaty. W Khwaćcźach, źwjeźeźe. ha śchtom jenicźny pola naś na śćuli. Za to njećachu we khwaćcźach druhi nałoźk, kotruž chźu tu wośpjaź, ko ho njeźu połaźył. Njeźśym hišće nihdźe ani pola Schulenburga ani pola Schneeweiße wo tym cźitał. Wjećachu tam nećhto podobneho kaź pyramidu. Njewe-m, kaź tomu rěkaźu. Sym mjeno połaźył. Běśe to pośtawa z drjewa a z tśjomi abo śchtyrjomi wźami. Dolni wěnź běśe najwjeśiśi, horni najmjeńśi. Wuśśe hornjeho wěnza běśe hišće nećhto kaź króna. Wěnzy běchu pobadźane ze źwěźkami, kiž ho patorźiju abo hodownicźu śwěźecźahu. Běśe to woprawdźe śwjatoźnu napohlad. Wěnzy běchu pśiśane. Pak ś barbitych papjerjanych rěźkow wźe, jedyn wěnź zaśe běły, druhi módrojty, tśeźi rózojty. Abo běchu teź ś pruśnizowego śela a ś nekotrymi papjerjanymi rózemi abo ś barbitych dornazych nalikow, kotreź w holi rośćeźe abo ś druhich śuchich rźetkow. — Wjeźśe śe tutón nałoźk druhi Śserb lépje wopśihaź hać ja, ma ho na njom po 50 klach dopominaź, a śnano móże nam teź nećhto taźki hodowny dar do naścheho śerbśkeho muźeja wobśtaraź. Njeźe ho to hyło! — Hodownemu śchtoma hižo tohodla Śserbja njeměźachu, dokelž w holi njerośća ani śchmerći ani jedźe; śtoro źame khójny. — Na tutón śerbśki źwjećeźny śtołp huch njećehowno dopominaŋ cźitajo hodowne cźiśło Mnichowśćeho cźaśopiśa. Wěśche tam widźeć wobraś taźkeho śtołpa ze Śśedmehorśkeje wjeśnoźe zyrkwje. Wěśche to zyle tón śamśiny nałoźk, kotryž jom widźał jako dźěćo w Khwaćcźach, a kotryž je wśo teź we wśihitkich druhich śerbśkich wśoch widźeć hoź. Jenoź ko źwěźkowy śtołpik śeźśche na wośtarniśkeju a pśhed nim śtejachu nekotre hołca, kiž hodowne śpěwy śpěwachu. Teź to je ko nehdy wośeźe pola naś śtało.

Najnowiše z cyłeho swěta

—Wuhlady na wjedro za jutrišnji ſchtwórtk: Pſchi mirnym powětrju je ſamrošenje a lohke mraženje možne.

* W Barlinje wobdźerjo jenoho domu pónđelu wječor 65-lětneho hapytkarja Marzjina Sierna, jeho 55-lětnu mandźelſku a jeje 58-lětnu ſotru Emmu Müllerowu wjerźachu w jich bydlenju namakachu. Kaj je ſamowrjemnych listow ſhonichu, ſu ſebi wſchitke tři wobwody ſ jedom ſawdałe.

* Poſedamſti wyſchiſchi měſchčanoſta Rauſcher je wotſtorn po roſrěčowanju ſ knježerſtwowym preſidentom dlěſchi dowol naſtupił; w běhu dowola chce ſo na wotpočinſk podaċ.

* Jako ſo wobſamknjenje Dollfußoweho kujeżerſtwa pſche-žiwo nazionalſozialiſtam we Minje ſjawnje pſchihotowachu, na wſchelakich mětnach město papjerjane kule roſchuchachu. W někotrych lokalach, kinach a kofejowniach ſo bomby ſyplneho pſuna njejachu. Policija njeſnadnych ſkutkerjow njeměżeſche wuſłědżić.

* Pola Segunia w Italſkej je automobil njeſbożik. Ezejity automobil ſo ſwrócži a do hłuboſeje ſchkałoby padże. 6 dźěłaczerjow ſo mori a 14 ſo cżeżko ſrani. Pola auta pjerża ſpinadło njepſchimny, ſ czimż ho njeſboże ſawinowa.

* Na dwórnſchczu w japanſkim měſcże Kioto je ſo żałoſtna wěż ſtała. Namórſkich rekrutojo dyrbjachu na frontu a ſo je ſwojimi pſchiwuſnymi roſſahowachu. W njeſmérnej cżiſchczejnju na dwórniſchczu hromadu ludźi potepłachu. Dożiła ſo 70 cżłowjekow mori a 56 ſrani.

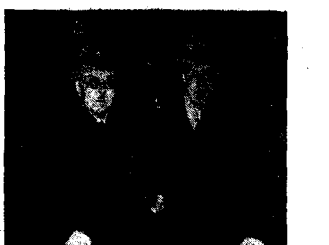

Nowy chineski póſłanc do Barlina přijěł.

Do němſkeho hłowneho [illegible] je nětko nowy diplomatiſki zaſtupjeř chineſkeho kraja, Lin Chang Chien, přijeł. Na wobraſu [illegible] na prawej ſtronje póſłanca Lin, na lěwej [illegible] Moskowſkeho chineſkeho póſłanca Yena, kiż [illegible] powitanju ſwojeho „němſkeho kolegi“ do [illegible] přijeł.

Hodowne nałožli najſtaršeho ludu ſu jara ſtare. We Delnjej Luſiji wjedu do hodow „ſtareho“ a po hodach „młodeho“. We Serbſkej [illegible] potaja wokoło hodowneho ſtuła jeleſiny rjeczeſ. [illegible] ſu ja jeſte kito błido pſcheczerom ſchtitali. S [illegible] ſwaciny njeſmě nicżo ſ błida padnuċ. Stare [illegible] tomu ſtarej tawa ſo wobſtara, haj tej [illegible] ſo tuczjitu abo jadu łachonka dawa ſo nětżo, ſ njejſłabſcheho dżěła hrodowe ſorma.

Tež my Serbja [illegible] ſwoje hodowne ſpěwy. Njeſmóżu te, kiż ſo ſo [illegible] mieſynarodne, taj: „Cżiſta wěż, ſwjata wěż“, „Cum pastores laudame“, „O najſwjeċiſcha a najſłódżiſcha“, „Pſchińdźeje paſtarjo“ atd., [illegible] ſo běżeli ſ radoċżu ſpěwaja. Sa naſche [illegible] ſpěwy mam: „Pſchiſchła je Marja [illegible] na budź rjana ſwětła, tam na Horja [illegible] ſo ſnajmieńſcha też tajti rjany każ [illegible] „Eſo halika ſa'eleni nam ſ zunjoh“ [illegible] ſtilenowy ſpěw: „My mamy wulke wjeſele [illegible] ſu ho też pilnje ſpěwale.

[illegible] rjane hody każ ſtara pak němſki lud drje bi[illegible] ſwjeċiſ wěcże. Loni ſo bojachmy, ſo nam kommu[illegible] hodowne ſwjeċżenjo w zarkwi. W tych njeſ[illegible]ch kłach wo wudyrjenju revolucije bu dżeń a [illegible] hod wna ſwěżka po druhej haſnyu. Ludźo [illegible] hodowny ſchtom ſaſmużeſchi. Stare hodowne [illegible] ſo nuſmężhemoſchefe. Kak je ſo to wſchitko [illegible]!

[illegible] hłódże w naſtupu měſtarżku tajke hody [illegible] Ani jene wobydlenje, tiż ſo njeby kraſnuło ſ bewnymi ſwěżkami. A ſe wſchitkich domow klinżeſa hodowne ſpěwy, druhdy bajeċżnje rjenje, hdżeż [illegible] radio. A ſchtó jeho njeby měł!

A potem ſaklinczachu ſwony wſchitkich biſkopſkich zyrkwjow a kłóſcżnje ſwónċżi ſ Bethlehema.

Schtó ſ naſ by ſo toho nadjał, ſo jón hdy ſaſłyſchi? Prajeże, njeſłyſmy my w kraſnym cżaſu ſiwi? Tež my ſtromni Serbja ſmy napjelnjeni ſ nowej nadźiju a proſymy ſ nowej dowěru: „Pſchińdź lube Boże dżeċko k nam!“

A hłajeże, kak je hyło w Ruſkej?

My ſo njemóżemy Bohu doſć dżakowaċ, ſo je nam pósłał naſcheho kanzlera Adolfa Hitlera a nam wobradźił tajke hody.

* Na Kitauſchczu w Oſaka w Japanſkej je ſo wjedże-nu wjeczor pſchi huſtej kurjawje wojerſke Kładło ſwrócżiło. Kłat a jeho wobkedżowaŕ ſo ſarafyſchłaj.

Radio

Schtwórtk 11. dezembra hłyſchimy:

Königswuſterhauſen: nimo ſnateho wſchědneho programma: 12 konżert, 14 hudźba ſ operow, 14,45 ja dźěći, 17,20 ſ operettow, 19 hodźina naroda (němſka kantata), 20 němſko-ſchwedſki orchesterſki konżert.

Lipſk: nimo ſnateho wſchědneho programma: 12 konżert, 19 hodźina naroda, 20,10 Awſtriſka, 20,30 kuſate ſłowo a wjeſełe hudźba, 21,20 prěki pſches ſti klaſiſke operetty.

Hiſchcże wažne ſ hnjowjeho programma: Barlin: 20,05 wjeſeły rejwanſki wječor, **Köln-Langenberg:** 20,10 hra: „Eſowjatel“. **Wien:** 20 wuherſki wječor. **Luxemburg:** 22 komorna hudźba, **Warſchawa:** 20 lohka hudźba. **Praha:** 22,25 **Sſmjetanowy konżert.**

Směſki

Wón je ſwobodny: Staru Lebſa je njebohi. Nó, derje jemu! Sſchi pſchihódże, ſo by wudowiła Lebſowej ſwoju hodnjelnoſć wupraſił. Wón rjane ſłowa namaka, ja [illegible] dowěry ſa pſchichod a ſłowa pokoja.

Wudowa Lebſowa je wopraſowała ſchtyri lěta ſ ſwojimi ſłowami. Sſchi je ſe ſwojim wuſłužkom ſwoboſ[illegible] A nětko ma próſtwu: „Schtóż chżeſch hiſchcże rjeſ[illegible] Lebſowa — — njeſbożiſcheje ſtnódź mi ſ pohrjeby Wa[illegible] njebożčiſcheho muża jeho zilinbać wupożeżiła? Wón je mjenujcy hižo khěrro dodżerżany.“

Swólbne powěſce

Sſnubjenaj: Eva Schmidtez ſ Drježdżan a dipl. inżener Korla Heidſchk w Kamjenzu.

Swěrowani: Helmut Měrſch ſ Ruthu rodź. Lehmannowa w Budyſchinje. — Julius Höver w Kamjenzu ſe Sofiju rodź. Höwerez w Stolbergu w Porheinſkej.

Semrěli: Max Roſſig, rěſnikſki miſchtr w Budyſchinje; ſhowanje budże pjatk popołdnju ½2 hodź. wot Tuchoſſkeho pohrjebniſchcża. — Pawoł Ruchtar, wuſchiſchi pólſki ſekretar w Budyſchinje. — Jéwa Marja Glaſeyez w Budyſchinje; ſhowanje budże jutſje ſchtwórtk pop. w 3 hodź. wot Tuchoſſkeho pohrjebniſchcża. — Arnoſchk Fähnert w Lubiju, 75 lět; ſhowanje budże jutſja ſchtwórtk popołdnju w 2 hodź. wot pohrjebniſchcża.

Hospodarski rozhlad

Serjedu 10. januara 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar - - - -	2,692	100 pólsk. złotych -	47,30
1 jendźelski punt -	13,685	100 čěskosł. krónow -	12,46
100 šwajc. frankow -	60,02	100 franc. frankow -	16,41

Barlinska burſa běſche wječera njedźiwajcy woſłabjenemu wobkhodu ſtužnu ſtrukła. Kurſy akcijow ſu jenoż ſrědka wotdrjebjowachu, ſwjetſcha na ſwojej wyſokoſcheji woſtachu abo ſo trochu powyſchichu. Witi rentowych liſtow mějachu wječera ſara žiwe wikowanje.

Barlinſke **žitne** wukſwikli wječera mały wobkhod ſapiſachu. So ludźe na Lobju ſaſo jěźdża, ha na płaczijny hiſchcże njewuſtukowaſche. Pſchi morzu ſo malo žita pſchedża. Pola łauchu žita ſo płaczijny ważnj njepſcheměnichu.

Wječera płaczijſche w Barlinje zeſtuſ

pſchenicy: 9,05—9,50 hr., rožli: 7,65—7,75 hr., jačmjenja, nałožnjcho: 8—9,10 hr., wowſa: 7—7,30 hr. (6,95—7,25) hriwnow.

Płaczijny w ſpinkach ſu płaczijny tuhjenſkich wikow; jeno pol ſane najpowanjuje njejſu, ſo njepſcheměnichu.

Płaczijny na Barlinſkich produktowych wikach.

Žito a wóſowe ſymjo po tunj abo 1000 kg, hewak 100 kg

Płaczijny po złotej hriwnje.

	8. 1.	8. 1.		9. 1.	8. 1.
Pšenica	—	—	buny	16,5-18,0	16,5-18,0
rožka	—	—	weka	15,0- 6	—
jačmjeń, nal.	160 166	160 166	módre lupiny	11,7-13,0	11,7-13 0
ječmjeń	—	—	žołte lupiny	14,0-15,0	—
wows	140-145	140-146	zeradella	19,0-2,0	19,0-22,0
kukmerca	—	—	raps, wosuſk	—	—
pſen. muka	25,7-26,7	25,7 26,7	lany wosuſk	12,70	12,70
rožna muka	21,0-22,0	21,0-22,0	ſuch. ſrubjane	10,3-10,4	10,3-12,4
pš. wotruby	12,2-12,6	12,2-12,6	běrnj. kruſki	14,30	14,3)
rožne „	10,5-10,8	10,5-10,8	ſyno, 50 kg	1,40-1,70	1,40-1,70
raps	—	—	rožna ſlama	0,50-0,65	0,50-0,50
hróch, Viktor	40,0-45,0	4,0-45,0	ſwjeſć. „	0,35-0,50	0,35-0,50
lane ſymjo	—	—	wowſna „	0,50-0,65	0,50-0,70
pelnički	17,0-18,0	17,0-18,0	ječna „	0,50-0,65	0,50-0,70

Płaczijna za pſenicy za wupłodźerja 181 184 186

Płaczijna za rožku za wupłodźerja 143 151 153

Płaczijny rěznoho ſkotu na Drježdżańſkich ſkótnych wikach.

9. januara

110 wol., 257 cyc., 312 kruw. 53 aloje., 1413 ſcelat., 729 wowc., 3577 ſwini.

Płaczijny za

woły: 1. 34—33, 2. 29—30, 3. 26—28, 4. 23—25;

byk: 1. 30—32, 2. 27—29, 3. 24—26, 4. —;

kruwy: 1. 26—29, 2. 22—25, 3. 16—20, 4. 12—15;

jałocy: 1. 29—32, 2. 25—28;

wowcy: 1. 41—42, 2. 35—40, 3. 30—34, 4. —;

ſcelata: 1. 33—38, 2. 27—32, 3. 23—26, 4. 17—22;

ſwinje: 1. 47, 2. 45—47, 3. 43—44 4. 41—42, 5. —. Raney: 40— 2

Płaczijny rěznoho ſkotu na Barlinſkich ſkótnych wikach.

9. januara 1934	Płaczijny po cent. a złot. hriwnach
Skótne družiny a woznamjenjenja:	
Woły: 342.	
Połnomjaſne, wukormjene, najwjetſeje rězneje hódnoſće hač do 6 lět - - - -

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowérnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pjenjezkow, za swójbne, towarstwowe a hosćencarske 7 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo scěhwkam cělneho znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńja dyrbia so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosce abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 9 — Budyšin — Štwórtk 11. januara 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Z dźěła němskeho knježeństwa

Po hodownej pśehsedowaju tu wśitkich ruboštawow němskeho knježeństwa sćo swoje dźěło w Barlinje najmjeńše. Tehdyla ho za bliźšeho cłoś wśchelake nowe napšawy wocakuja, kiž tu so w pśehsedowaju we wótrjadach pśichoćowale. Wone ho pśchi spočatku knježeństwowych wótrjadowanjow sjawnosći pśechopodaja.

Němske stejišćo k franzowskemu memorandej k pśehonjam, kiž jendželski pódsłanc sir Eric Phillipps w Barlinje pśehesćeše, pola wobdźelenych wótrjadow pśihaja. Wjele nimi śeći nam pśenim měrjenje šwonkowny hant a wónjše woborne ministerstwo. Wjedniśtwo zyleje należnje ma pak wšo wjednik sam.

Skutk zasydlenja němskostatneho knježeństwa

We žydowskich planach, ći, dyž němske knježeństwo po nejenej łynje w nałogu do skutka staji, ho nětko pśenadrobnjośe wojowjeja. Pśchi tym ho wośebje wunaje, jo knježeństwo wośebitu ważnosć na to kładźe, jo pśidźe teź tcho hódny, ho teź dosć pjenježnych srědkow wobdźerjeć wobł. Runjeź dyrbi jenotliwy žydźeć 10 abo 20 proz. swojeho žydliśćeja po pšawem łuhdom fabrikacić, wośtanje jemu ola możnośći, to by tutón pśinajmjeńša z dźělom wotpłaćił. Sajadnje njeznaźdźa so žydliśća njeježenjom wjazy dawaś, ale jenož swójenjom nadam, kótrejž móža jenož je žonu a dźěćimi jim pśichodźiś kraj woprawdźe wobdźěłaś. Sabrjeśowanje njemjeńšenjow so tak srjadnje, jo ho do nowych žydliśćow jenož tełko njemjeńšnikow pśichwanje, kaž śeći to muchaćej wobdźerjeńša žada. Dokeli dyrbja nowi žydliśćerjo po możnośći hišće kšća na swójej femi žiś domoj khowaś, ma ho ze sabydlenjom hižom w měrcu a hapriceji zapoćeś.

Namołwjenje na ryemjesłniskich mištrow

Němski dźěłowy minister w lisće na němšćostatnych rjemjeńšnikow stajw na to pokazuje, jo je němšći stat nahladne śrědki za podawanje pśichadawkow za wunjerdźenja a pśichwatowanja tworjenjow najpriedy tehdyla pśchewośtajiś, ho by z tym dźěłowe witi wołožił a pomoc njeznaźerjow cźeše brał. Pśchi pruhowanjach pak je ho wupokazało, jo je w śrěnich a małych měšćach, wośebje pak na wjacy mało abo hušto dožyła niczo tuo pśchistajenjow nowych dźěłaćerjow spóźnaś. Tehdyla móže ho za to měrś, jo w jenotliwych padach rjemjeńšnicy z pśewóźenjom wośobnim dźěłom abo wjazy dźěćom swójich kšćełbnych, trěbne pśchistajenje nowych mozow sujemóžnjeć pytaju.

Němśći dźěłowy minister pšoša němśći rjemjeńšnisći stajw, jo by na pśchemysłnikow a rjemjeńšnisće mišchtrow se wśchej rafnosći skutkował, jo by ho němśke knježeństwo

Wulki proces přećiwo bołharskim kommunistam

Pśiched wojeńskim ſudom w Varnje je ſo wulki proces pśećiwo kommunistam ſapoczał. Wobſtorjeni ſu oficerſki aſpirant, łódźny oficer, 20 namóſtnich podoficerow, 15 dźeſatnikow, 20 matroſow a 12 zivilnych woſobow. Woni maju ſo dla wutworjenja bónkow w namóſtnikim wobſedźenju we Varnje a dla powſchitkownego ſpſchiſahanja ſtatnemu porjadej ſamoſwjećś.

14 smjertnych wusudow w Kabulu ſo wukonjało

W pśichitomnoſći wójnſkeho miniſtra ſu w Kabulu we Afganiſtanje dla morderſkeho napada pśećiwo Nadirej Schahej 14 k ſmjerći jadnośćene wołoby wotſtrelili. Mjez wotpraſowanymi ſu nan, mjaj a nekotſi pśećerſtwo morderja Abdula Khalika.

Spytany nadpad na japanskeho miniſterskeho preſidenta?

Wutoru ſpyta ſo w Tokiu Japanz do bydlenja miniſterſkeho preſidenta Saita dobyć, najſterje ſ wotmyſlenjom, ſo by jeho morił. Straži pak ſo poradźi, ſadobywarja hiſchcze ſ cźaſom ſajeć. Pola njeho namakachu bróń a liſt. W liſce piſaſche, ſo chce japanſkeho miniſterſkeho preſidenta moriś, dokeľ tajſki ſtary muž kaž Saito w dźenſnišchim cźaſu njemóže japanſku politiku wuſpěšnje wodźiś. Nimo toho je Saito pjeca naziſtiſkeho nalnu wolu japanſkeho ľuda ſeſłabił. Sajateho na policajſki preſidij dowjedźechu. Won dotal na jane praſchenje njewotmołwi.

Kataſtrofa ſchedźimſkeje w hornich Rudnych horach. Hakle někto ſamóža ſo ľudźo do ľśeſow Rudnych hór dobywaś, kiž ſu pśeſo hiſchcze ſpłnje wohmjerſnjene. Wſchudźom je ſmjerſć wulku ſchkodu naćinił. Po zyłych ľśeſach leža ſchtomy ſtamane. Lodowa cźeja je tutu ſchkodu naćiniła. Pśiſcho hiſchcze po ľśeſach nowe ſchtomy wjeſkolajo padaju. Budźe wiele njedźel najbóle napinazeho dźeła trjeba k wotwoženju tutych hromadow ſpadaneho drjewa. Hajniſtwa ſu wobjamtle, ſo tuto drjewo potrěbnym woleda dźa.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 11. januara 1934.

— **Wo wjedrje.** Wjeźora wjeczor w 7 hodź. barometer 754, ſyngrometer —2 a najwyſchſcha temperatura wodnjo +1. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 750, ſyngrometer —4 a najniſcha temperatura we nozy — 5. — Dešćěwoſagy taś wjedra budźe na daľſich hiſchcze ſmjerſkich. Nad ſrjedźnjej Europu je ſo wyſchina ſabuſedźiła. Wona wupſcheſtrěwa ſo ſ Franzowſkeje: hač do Wuherſkeje. Zyły Atlantiſki ozean je ſ niźinami połnyh, kotrejž ſ pśiteku wjeczora k dobremu ranju cźahna. Wobſtajnowanje pśiheměnjenje nětkiſchego ſtajnoho wjedra, do njewobſtajneho deſchćěwoſagego, ſo hiſchcze dźiſi. Tohodla naſche wjedro pomérnje ſajne a ſpinne woſtawje. Jutſe pjaſt ſłónčko 7,59 hodź. ſkhadźa a ſo 4,17 hodź. khowa. Mjeźaſk ſkhadźa jutſe rano 5,07 hodź. a khowa ſo pśichpołonju 12,22 hodź.

*

— **Wobſchudźerja ſajeli.** We Wróśeławju ſu pśiſchkupza Wilhelma Sanera, 65 lět ſtarſcheho, dla jobanſtwa ſ radiumowymi płatami ſajali. Pokaſy wobſtarja, ſo je tutón też w Budyſchinje wobſchudźował. Dotal pak ſo policiji njeje nicźo wojerwiło. Saner wopyta khorych ľudźi a pſchijimaſche płatanki radiumowych płatow. Sa nje Żadaſche haćž do 4 hriwnow naplaćenja. Tola žadyn płaśer płaty njeje doſtał. Na płatańſkich papjerach njeſpjeſchesche Żana firma, a wone bóchu ſwjećiſcha podpiſane ſ „Rich. Werneke“ abo „Wannicke“. Schtóž je pśiſches tuto jobanſtwo ſchkodu maś, njech to kriminalnemu wotdźeleniu w Budyſchinje na hrodźi Ortenburgu abo blížſchemu zandarmſkemu wojerſki.

— **Sozialnum rentnarjam** wuplaćuje ſo podpjera na mjeſaz januar 1934 pódźeľu 15. januara dop. wot 10 do 12 hodź. w Sejmowni na Hrodowſkej haſy 10, delekach we wuparłeſnji.

— **Dośtawarjo wójnſkeje renty.** Pśichiſaźna renta wójnſkim cźeſtorjanjenym a wójnſkim ławoſtajenym na mjeſaz januar wuplaćuje ſo pódźeľu 15. januara pop. wot 1:4 do 1:6 hodź. w Sejmowni na Hrodowſkej haſy 10, delekach.

— **Spytany rubjenim nadpad.** Wjeźora w nozy wokoło 1:1 hodź. nadpadowaſchtaj młodſej pachołaj na Lubjańſkej droſy ľudowum wobkhodnika. Jedyn ſłóſtnik ſpyta jej toſchu wuchrabnyć. To pak ſo jemu njeporadźi, pśeto wona ſo wobaraſche a wo pomoc wołaſche. Druhi ſtojeſe pak ſ daloka kedźbowaſche, a ſajmiłda, jako nichtó na pomoc pśiſchkhwata. Po njeſtutku cźełnuſchtaj wobaj nadpadnikaj. Słóſtnikaj ſtaj 160—170 zm. wulkaj, běſchtaj w cźornym kabaće a ſpórſtej cźapcu. Wo wojerſkowjenje wobſedźowanjow proſy Budyſka kriminalna policija na Ortenburgſkim hrodźe, telefon 2802. Po pśecźeju ſo mjeno woſſewjeŕa ſałaji.

Pjenjazy pśed zakonjom

Hiſtoriſke powědańcźko.

3] (Pokrjaćowanje.)

„Mějeſe dźat, knjes Sancho! Ale prajeſe mi, pſchihkadźeſce teſ wy druhdy do Sevilla?“

„Doſć ľuſto! Tam ſu wili na moje wuploły. Ale khwatam ľóžby trócź, ſo ſaſo won pſchindu, ſo bych wo dnjo hiſchcze ſaſo ſ jeho muri był.“

„Nó, cźeho dla dha ſo wośeſe bojiſće, w Sevilli w nozy pſchebywaś?“ Hewak ſo mi bojaſny muž njeſdaćje byćź!“

„To teſ njejźym, knadny knježe! Ale njeſſeſe dha ženje ſłyſchelt a ſhonili, ſo w Sevilliſkich haſach w nozy nichtó ani ſwojeho ſamóženja, ani ſwojeho žiwjenja weſtyny eje? So tam ſemjenjo ſ dwora njethkoſtani a bjes ſtracha rubja, kradnu a mordźa?“

„To ženje nicźo ſłyſchał njejźym,“ rjekny zuſy.

„Ale to ſo jeno naprafchujeſe na Sevilliſkich haſach, a ſhoniće, ſo ſu rubjenja a kradnjenja, mordarſtwa a ſabicźa tam w chédne wjeſy. So ſo tam ſtawaju pſched kralowymaj wocźomaj a ſo winowatnych ženje njewuſłědźa, a ſo jich, hdy bychu ſ porſkom na nich potaſowali, tola njetkoſtaja, a tola je ſakoń, kotrjž je kral dał, wſchém poddanam jenajtoſcź pſched ſakonjom ſłubił! Ale, knadny knježe, to ſu kralowi ſemjenjo, jeho dwórni knježa, kotſiž morduja, rubja a kradnu, a ſća ſo, ſo je ſ tym ſakoń jeho cźłowak papjery!“

„Ty ſy ſo do rosſorjenja ſarcźeźał, knjes Sancho!“ wotmołwi zuſy ſmjerkomnje, ale wocźi poczeſchtej ſo jemu ſwěcźiśe.

„Ale wy budźeſce ſprózni, knadny knježe, a wołpoczinka ſadaćź!“ rjekny ſtrachocźiwje žona. „Waſche łóhwo je hotowe. A ty, Sancho, njewdóźiſch dha, ſo je ſo tuſiſej dawno twojeho biedźenja woſtudźiło? A njemohł ſnadź won —“.

Żona ſo wotmjelkny.

„Nó, macźi“, ſmjeſeſche ſo Sancho, „wupraj jeno, ſchtoj maſch na myſlach! Ty měniſch: njemohł ſnadź knjes ſo ſ dwora byćź, tiž by jutſe jahe hižo kralej ſaſo wupowjedał, ſchtoj je ſłyſchał wot Sancha Zerburka? Nó, macźi, ty wſchak ſnadź ſtebi tak myſlíſch, ty ſy žona. Ja pak ſtebi tak njemyſlu, pſchetoż naſch hoſćej njewołruna hoſpodliwoſcź, kotruž je w naſchej khěžy namakał, ſ njedźakom, a wón teſ njeje žadyn bledźaty pśaŕ, ale rycźeźíł ſemjan.“

„Dobre, knjes Sancho!“ wotmołwi zuſy ſ tróſta. „Dopowědajmoj ſwoju rěcź. Wy macźe potajkim ſa to, ſo je kral ſwobu winowaty na mordarſtwach a rubjenjach, kotrejž taž wy powědaćeſe, jeho ſemjenjo w Sevilliſch haſach nóz jako nóz ſtuſcźuja?“

„Haj, to mam ja to, knadny knježe!“

„Ale njeweſcźe dha wy, ſo to njeje kralowa wěc, winowatnych wukſedźiścź a khłoſtacź, ale Sevilliſkeho gubernatora, kotrejž ma pſchedbydſtwo w ſudźe ſchtyrizdwadźeſaćh?“

„To wſchak wém, knježe! Ale to je kralowa wěc, ſwojich poddanow ſchkitowacź a na to kedźbowacź, ſo by ſakonje wuwjedźuja, kotrejž je tola ſam dawał, a gubernatorej na poraty hladacź, hdyž tón ſwoju winowatoſcź ſanjerodźa. A ſo ju ſanjerodźa, ſo ju njedopjelnja, jeno ſanjerodźa — hdyby knježe! — to wolaja kamjenje na Sevilliſkich haſach, a wróble ſ tſěchow hwidaja, jeno kral to njewě abo njechca wědźeć!“

„Waſcha ſtórźba pſchećiwo kralej je cźeſła, knjes Sancho!“ rjekny zuſy dych ſadeŕźeju, a wocźi ſo jemu pſchi tym ſwěcźeſchtej. „A wy ſtebi myſliśe, ſo gubernator tam nicźo njewuſłědźi, hdyž ſo wódźecź nocźe?“

„Tak je, knježe!“

„Ale to je njemóžna wěc, kóžde rubjenſtwo, kóždeho mordarja wuſłědźiś.“

„Njemóžno, knježe? Pah! K temu wiele mudroſće njeſłuſcha; k temu ſłuſcha jeno hłowa a wutroba cźeſtneho muža, muža, kotrejž w naſkrupanju ſakonja bojoſće njeſnaſe, kotrejž ſo nikomu wobitykaś njeda, kotremuž ju pſched ſakonjom wſchitkim jenaſzo, wſcho jene, hač ſu ſemjenjo abo kurjo! Hdy by kral prajił: „Knjes gubernator! Wy mi rukujeſce ja ſwědomite ſaſtaćje ſwojeho ſaſtojnſtwa ſe ſamóženjom a ſe žiwjenjom, wy dyrbiśe mi khłoſtacź wſěch njedźiwaju na weſſobu! wěrźe mi, knjes ſemjano, potom mohł cźłowjek w nozy a wo dnjo po Sevilli bjes ſtracha khodźiś.“

Zuſy mjeſeſche khwiłu ſamyſlenu. Potom rjekny won ſ cźimowej khutnoſcźu: „A wy, knjes Sancho, ſće pſchejwědcźeny, ſo nima tajſeho gubernatora, trjeba jeno cźeſtneho muža?“

„Měſo, knjes rycźerjo!“

„Hdy byſcheſce mi nětkole cźiſtu moje nózne łóhwo pokaſaś — mucźnoſcź ſo na mnje dobywa a chže ſo mi ſpaćź.“

„Rad, knadny knježe! Tule w komorje, hdjeź ſće ſo pſcherwobłekał, je nam macź łóhwo pſchipraſiła, ſtaj derje, kaž je to w thěžay małeho ſtadłarja móžno. Sadźće ſe a dowjeſće, ſo wam pſchi rozſłěkanju pomham.“

A ſ lampu ſaſo do pśedka ſwěcźo, dowjedźe hoſpodaŕ hoſća ſaſo do komory, hdjeź bě ſ miękko wuharowanymi wowcźimi kožemi a ſ wołmjanymi pſchikrywami ju jemu ſtaroſćiwje łóhwo pſchihotowane.

„Dobru nóz! knježe!“ rjekny Sancho Zerburo, zuſy mu pſchi rozſłěkanju pomhawſchi, „dobru nóz! Spicź w Bożim mjenje a w pokoju pod Sancho Zerburowej ſtśechu.“

„Dobru nóz!“ wotmołwi hoſćej, „ſpicźe teſ wy we Bożim mjenje a w pokoju, knjes Sancho!“

(Pokrjaćo anje jeźehnje.)

Předženak

wě derje, tak žadne hi pschezo hischcze pjenjezki. — By rady pola Hajniz dźeła horzy grok abo horzy žitny wupił. Trjeba tuśi wjazy cźowłoti do swojeho šoreho cźełła. — Ale tz pjenjezli! — A cźim tuńscho śwoje prołyti pschebawa, cźim mjenje jich ma. — Jeno so by je wschitke wołbył! — Tekko tola śmějecze, tež Wy w bohatych Khrósčźizach, jenož 50 pjenjezkow.

dla podrajenych sawjeźejśtich pchimoschkow a dawkow wospjewja.

*

S **Hornjeje Hórki.** (Wobźišćka shromadźizna a hodowny śwjedźeń němšk'ho mlodoluda.) Němšti młody lud, Budestreźanstkeje wotnoźi nazionalsozialistiskeje strony, Ihorhoscźa 4/2/103, Hornja Hórka wotmě njedźelu wabiśišku shromadźiznu a hodownu śwjedźań. Wjednik thorhoscźi Loderstedt powita pschitomnych. Wospjebje djakowasche so won wjednitkej wotnoźi knjesej Hollaugej. K twarzerjam kašnej a šernej a knjesej fabrikantam woschebjerej Hermannej Mansendorfej. Na konzu swojeje rěcze proschesche won starschich, to bychu jich dźeći do nětrišeho młodoluda pušćali. Po tym rěcźiśe knjes Hallang a knjes wuczeŕ Kühn. Sabawny a wabjeńśi dźeł pschedwidźeše śpěwy, pschedwołaśi, turnaŕśe pośieženja a wschelake pokhody. Wulki wuspech namala hra: „Śwjata śwjeśba“. Młodźa gymna a Horsta Wesselowy śpew stow cźichu tutón wjeczor.

S **Rajchowa.** Ke śjawnym pospjedźenju šlupiśkim pón dźeću wjeczor wjesnu sastupjerjo hromadźe. Wjesnjanowsći hłob. str. wjedźedźe pospjedźenje. Na próšwu śwjatła němšćich hospodow ja młodźinu ho mała lumma pjenjezdowoli. Kaž pschi kóždej letnej wólbj: wjednika gmejnšćich sastupjerjow, jeho namjeśnika, kaž też sapisowarja jako wolachu. Jenož namjeśnik ho pschemě. Tutón hant dosta blidarśki mischtr Schaaf. Wschelake dypki ho rospominachu. Wupowjedźenje pucźowu ho njebudźe pschepisowaś, dokeź ja to někto žanych śrědkow njejma. Gmejna je ho do swjatka šatkich gmejnow pschipowołała. Pschi hłobišćezach budźe so wobmyślenje dróhi pschipraweć. Tajne pospjedźenje ho pschisankuju.

S **Hajniz.** (Njespožo.) Cźežke wobłhadne njespožo ho ho na konzu sandźenego tydźenja njes Hajnizami a Rajchowom. Kolešan, kiž wo Rajchowšći horje jědźeśche, sašćeže do pěšich ludźi. Pschi tym ho tudomny hoteźeŕ Adolf Schmeis jara cźasto frani. Jeho k Hajniczanscemu lekaŕej dr. Albertej dowjeźechu. Kolešan ho jenož lohko frani. Njeboźo je ho jenož tehdźa stała, dokeź mjenowane wospjedy śrjedź dróhi dźěchu. Kolešaŕej njebě w tutych wołomikach wjazy móžno, ho nowinyć.

S **Budyšz.** (Shromadźizna wopornow dźěła.) Wokrožła nazionalsozialistiskeho śwjatła němšćich wopornow dźěła wotmě hobotu shromadźizny. Wjednik Ota Petzold powita pschitomnych a pschesćeše jim w nowym lěce wjele śrěcza. Na to spomni na śmjerśe wopornych dźěła. Dokeź ho k wotnoźiny wjele nowych pschistupili, rozjasni knjes Petzold saměrny a bźito śwjatła. Dla wjele dźeći ma knjes Petzold jenož śrjedźe popołdnju wot 2 hacź do 5 hodź. rěrzne hodźiny. Wot nětka ho shromadźizny kóžde njedźelu wobotu w měsacu popołdnju w 2 hodź. w radnej binje. Wotnoźny pschijśiśicheja 270 śobustawow.

Se **Sdźerje.** (Jyrkwinska rospšawa.) Sandźene lěto narodźi ho w tudomnej sastej wošadźe 12 dźeći, 6 hólzow a 6 holzow. 8 wošadow wumrě, 3 žony, 4 muźow a jene dźěśo. 2 wošadźe ho na Minakałskim khérchowje pohrjebałoscźi. To mandźelstwa śtupichu 3 pory. Zatym ho 14 dźeći konfirmowachu.

S **Barta.** (Wo źimśkej pomozy.) Njedźelu 7. jan. 1934 sformadźi ho pomozelśki wubjerk śimśkeje pomozy w Maiwaldez hoźenzu k pośiedźenju. Wjednik wotnoźki knjes Schuster powita pschitomnych. Wschelake dypki ho rospominachu. Wot konzerta łapały němšćotatneje woborn k lepschemu śimśkeje pomozy ho pschewalśich wudawkow dla wothładaśeje. Po 10 hodź. ho shromadźizna skónčźi.

S **Barta.** Wojeńśe towaŕśtwo wuhotowa swobodu němšći wjeczor. Wulka sala běšće hacź na pospjedźane městno wobsadźena. Wjednik towaŕśtwa, knjes Neumann, powita hoźi najwutrobniścho. W swojej rěcźi dopomina śe won na podawki sandźenego leta a rjeka, ja wosjeśće towaŕśtwa śwěrnje śledy najeźdnika Adolfa Hitlera śteja. Prěni dźeł wjeczora wupjelni Barcźe-turnaŕśe towaŕśtwo ze wschelakim tajmanowym turnowanjom. Wschelake zorne pschedwoschi a wjeśołe zorne dźiwadło namalachu wulke pschiwótowanje. Němšć: wje a wjeśela towaŕśtwowej sdźerźachu hoźi śtśeśe njekotre hodźiny hromadźe. Cźišty wunoschk tuteho wjeczora dari ho śmišlej pomozy.

S **Kotecz.** Sawiśśa statistika je lětša pomjo druhim létam jeźerowała. We wšich śtwórtšeho wokrjesa narodźi ho 9 (16) dźěśi a to w Kotečach 4 (8), 3 hólzy a jedyn hólc (2), we Luśu 2 (4) dźěśi, hólza a hólc, to 3 (4), 2 hólzy a hólc (njemandźelstwo). We 3 narodźenych dźěći, ze kotrychž 2 (1) [illegible] 1 (1) mužśkeho rodu. W Kotečach we [illegible] 1 (1) [illegible], we Luśu 5 (4) wojsobow a we Zarkach 1 (2) [illegible] mandźelstwa śtupichu we Kotečach 2 (1) poraj, we Luśu 2 (2) poraj a w Zarkach 2 (3) poraj. Najstaršeja jemrěła be 84 lět stara. Jena wospjeta [illegible] wumrě.

Z **Pulbic.** Zańdźenu sobotu poskićichu naše šulske dźěći [illegible] hodowny wjeczork, pod nawjedowanjom kk. wučerjow Rachele, kiž hač dotal šulsku wjednistwo zastawa, a Rječki. Běchu to rjane hodźinki, kiž dźěći swojim staršim wěnowachu we spěwje, w dźiwadle a w přednošowanju pěknych hodownych zynkow a myšičkow. Prěnja rjadownja wustupi ze spěwomaj: Njeobjo, zemja, raduj so! a W Bethlehemje so narodźi. Holčka z prěnjeho lětnika wjesele powita wulkich a małych, kiž běchu w tak rjanej, zwjesełacej liěbje přikhwatali. K prěnjemu razej wustupi rěcny khór a recitowaše hodownu baseń: Do Božej nocy zwony du! Na naších swjedźenjach na wsy hychmy wosebje huśiśko móhli rěcny khór słyšeć. Hodźi so wosebje za šulsko dźěći derje, kóždy móže přez to sobuskutkować. Dźěći předstajichu dale rjanu hodownu hru: Kanic dźěći, kotruž je naš pilny a njesprócniwy Michał Nawka-Radworski šerbskim dźěćom k hodam daŕił. Kóždy to swoje najlěpše poda. W přestawcy porčća k zhromadźenym k. arcyměšnik Žur, pokazuje na ważnosć prawcho dorozumjenja mjez staršiskim domom a šulu k lěpšemu našich dźěći. Najlěpje lubješe so nam zdramatizowana hódała našeho wulkeho Cišinskeho: Boże dźěćo jězdźi po domach. Mysl khudźic, wuhnadźe syrotki přeco zaso hnuje cłowjeka a jeho jednanja. Dźěłaŕ za jenicke derjemnjeco swojich wot Boha dowěrjenych dźěći. Druha rjadowanja poskići hišće wjesełsko „rumpodicha“, kotryž kóždemu dźěśu přinjese mały hodowny dar, znóžnjeny přez šerbskim pjenježnu podpjeru šulskeho wubjerka! Wospjetowanu hišće zhromadny spěw: O pastyrjo wy, a kóždy wupuści wječork z dźakneju a spokojenej wutrobu.

Z **Ralbic.** Kaž je znate, je Ralbićanska šula jenoš dwanjadowna. A. hač 4. ličnik słuša do prěnjeje, 5. hač 8. ličnik do druheje [illegible] hewje. Bohužel je tu hač dotal za wšitke dźěći [illegible] jena sulska jstwa — rjana, wulka runnesc[illegible] [illegible]kowni lětani přilwarjerni, so njewuzywa, [illegible]rikow njeje. Šulski wubjerk chce so [illegible]kodu wurunać a druhim šulskim jstwam [illegible] i wólonć wulkeho próčowanja nje[illegible] Za dźěła a khlěb! Njech dóńdźe [illegible] !

Z **Wotrowa** [illegible] zamjerzny[illegible]. Tuž [illegible] a zadźěłachu we [illegible] Dźěłaśeŕ bě so na [illegible] [illegible]ehu so na [illegible] [illegible]ałtogodny kólěsc[illegible] dźěśi[illegible] strašne, a tak je pi[illegible] atnu zbožowaju wołbźał.

Z Łužicy

[illegible] (Trichiny.) Mjaśowobhladowaŕ Hans [illegible] mała pschi pschepytowanju mjesna jarčźanego [illegible] [illegible]chčźarni, trichiny. Pschi pschepytowanju 14 [illegible] namała won 58 trichinow. Franzł je [illegible] [illegible]ałku, nětko 4. kročej trichiny namaŕał. Hejsał [illegible] pola świni a nětko pola schna.

Hospodarski rozhlad

Schwórtt 11. januara 1934.

Wčeraśe kurzy w Barlinje.

1 dollar - - - - -	2,682	1-0 pólsk. złotych -	47,30
1 jendźelski punt - -	13,655	100 česk. sł. kronow -	12,46
100 śwajc. frankow -	80,02	100 franc. frankow -	16,41

Barlinska burša mjesćne wotnoźe hódźe hóle jesliabjenj wobłhad a njeńtej wotkaz wuzwoleńja ze wotbrjebjowachu. Wiki rentowne lisćiny [illegible] [illegible] njejemaju.

Barlinske žitne wulkowiki [illegible] wobnowanju njespołojichu. Poskićeny [illegible] napraśowanje. Wowoš [illegible] [illegible] hamym běšche mało napraschowanje [illegible] njewjele wiki so njepjenjachu.

Wócera płaćicze w [illegible] płćicznu: 9,05–9,10 hr., rožk[illegible] 7,00–7,90 hr.

Někotre płaćizny ſ Dr[illegible] talow.

Kuchańa płaćizna 2,50–4 [illegible] 2,40–3,50 hr., młode [illegible] 2,50–4 hr., [illegible] 3 hr., kuchańa husa (punt) 80–90 pj., kuchańe kuchi 1 hr., [illegible] kuru, kuchańe 80–90 pj., młode [illegible] 0,90–1,10 hr., karpy 90 pj., śmichi 1,20 hr., linu 1,25 hr., jabłuka 5—20 (6—20) pj., [illegible] 2,80–3,20 (2,80 hacź 3) hr., punt 3–5 (4 pj., jedna łobeda 18–20 pj., [illegible] 8–10 pj., kóch 10–50 pj., śwołoch 10–30 pj., [illegible] 8–10 pj., cźerwjeny 7–10 pj., śwjedrojty 40 [illegible] pj., pětrjschilka 5 pj., rapunzki 50–60 (70–80) [illegible] 1,50–1,60 hr., jeja 15 pj.

[illegible]ńtwom w świnkach ſ[illegible] płaćiznu tudźejśich wikow; [illegible] njeje žanych nałwonjenych, ſo njepschemjenichu.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg

	Płaćizny po złotej hriwje.				
	10. 1.	9. 1.		10. 1	9. 1
Pšenica	—	—	buny	16,5–18,0	16,5–18,0
[illegible]	—	—	wicka	—	15,0–16,5
[illegible] mal.	158-166	160-166	módre lupiny	11,7–13,0	11,7–13,0
[illegible]	—	—	žołte lupiny	14,0–15,0	14,0–15,0
[illegible]	140-146	140-146	zeradella	19,0–22,0	19,0–22,0
[illegible]	—	—	raps wosušk	—	—
[illegible]ńca	25,0–26,7	25,7 26,7	lany wosušk	12,63	12,70
[illegible]ńca	21,0–22,0	21,0–22,9	such. łuhanc.	10,3–10,4	10,3–12,4
[illegible]by	12,2–12,6	12,2–12,6	běrnš. kruški	14,33	14,33
[illegible] „	10,5–10,8	10,5–10,8	syno, 50 kg	1,40–1,70	1,40–1,70
[illegible]	—	—	rjana słoma	0,50–0,65	0,50–0,70
[illegible] (stor.	40,0–45,0	41,0–45,0	prěcź. „	0,35–0,50	0,35–0,50
[illegible]ńcowy [illegible]	—	—	wowsowa „	0,50–0,65	0,50–0,70
[illegible]	17,0–18,0	17,0–18,0	rěcna	0,50–0,65	0,50–0,70

Płaćizna za pšenicu za wupłodźenje 181 184 186

Płaćizna za rožk za wupłodźenje 143 151 153

Jedyn ſ najstaršich němšich generalow wumrě.

General kawallerije na wotp. Gótz hwoh. knjes ſ Kónig je na śwojim tubje Wolfersdorfje w Lauenburgskej 85 lět staŕy wumrěł. We wójnje 1870 dobu wón ſ tśimi nuzemi śwojej śchwadrony město Saargemünd. W śwětowej wójnje dóńdu wón jako jenicźki ofizéŕ staroHanowerskeho wójska rjad pour le merite.

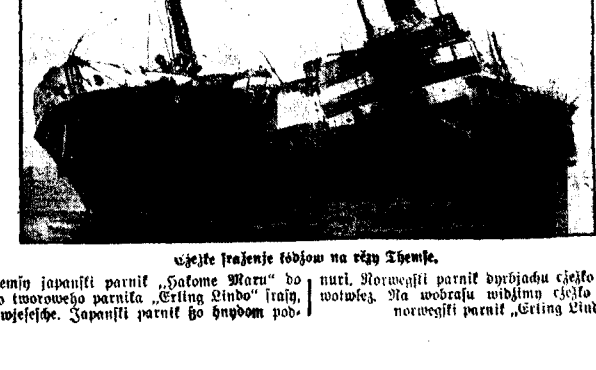

Wjezke śrażenje tódźow na rěcy Themse.

Na Themsy japanski parnik „Hakome Maru“ do norwegskeho tworowego parnika „Erling Lindo“ śrazy, kiž wuhło wjeśesche. Japanski parnik ſo hnydom podnuri. Norwegski parnik dyrbjachu cźežko wobškodźeny wotwjez. Na wobrazu widźimy cźežko wobškodźeny norwegski parnik „Erling Lindo“.

Wobsłužbjer je tuto powjsu w lěcu 1929 ſ Ameriki pschiwjedł.

* S **Munkeho Schunowa.** (Duchaſtlaby ſapaleć.) Pósłedźcu wotpali ſo tu domſke w njepschitomnoſezi wobydlerjow. Jenož dźěl nadoby mózachu wuſtrowacz. Mandźelſki, kiž je wobſłužbjeł chěže, 60-letny Eduard Endler, je hišom dlšschi czaſ duchatkowy. Myſla ſebi, ſo je dom ſapalił.

* Se **Shorjelza.** (Ssamomordarſtwo.) W pinzy jeho **bydlenja** njedźelu dopoldnja 50lětneho **mołerja** Franza **Hohenhauſena wobwěſnjeneho namakachu.** Pospyty ſaſtowožiwjenja njemóžachu **ſaneho wulpěcha.** Pschičina **ſamomordarſtwa njeje hišcze ſnata.**

Ze Sakskeje a dalších krajow

* S **Mittweidy.** (Kubło **ſwojeho dźěłodawarja ſapalił.**) Njedawno wotpali ſo **w Falkenawje wulka** brózeń **ratarja Wernera.** Wſchitke **ratarſke ſtłady a maſchiny ſo ſobu ſpalichu.** Swěſczitko je ſo, ſo je ſo **woheń** ſ **wotpohładom ſakožił.** Policijoi ſo **poradźi,** 31. **dezembra 1933** 18lětneho **ratarſkeho dźěłaczerja,** kotryż pola Wernera **dźěłasche, jako ſapaterja wuſłědźić a ſajeć.** Policijoi jeho **ſtatnemu** rěčnistwu **pschepoda.**

* S **Mischnja.** (Adolf-Hitlerowy **móſt.**) Měſchczańſka **rada je wobſamkła,** ſo **finanznemu** miniſterſtwu namjetnje, ſo **ſmě** ſo **nowy** Mischnjanſki **móſt** pſches Łobjo Adolfa-Hitlerowy **móſt mjenować.**

* S **Kamjenicy.** W **tudomnej** katolſkej zyrkwi **kradnychu** woporny **kaſchežik.** Do woporneho **kaſchežika** běchu dźěći ſa porjedźenjenje **Zoba** woprowale.

Přilopk

* **Dóſt czaſnika.** S wosebitym pschipadom je ſo **czaſnik** ſaſo **namakał,** kiž je **knjeſna** w lěcu 1920 **ſhubiła.** Psched 13 **lětami ſhubi knjeſna** po puczu do Minzela w **Pfalzu czaſnik. Młody** muž jón **namaka.** Njedźiwajcy **wſcheho prózowanja** njeſoradźi ſo jemu, wobſedźerku **wuſłědźić. Nětko** je ſo młody muž ſ dźiwom **pſjedawſcheho czaſnikarja ſłubił,** a dań **ſwojej** njeweſcze tutón **ſtuły czaſnik** k dań. Pschi tutej **ſkładnoſczi wona czaſnik,** kiž je 13 lět **ſhubjeny** był, ſaſo jako **ſwój ſpózna.**

* **Kruwa pschi mjezy.** Nješchto wožebite **bješche** ſtoi **ſebi** dźeń ratař **w bayer kej wſy Sachranju,** kiſło awtoriſeje **mjezy wumyſlił.** Mjeſchi ſtótny lěkař **hyđliſcze w Tirolſkej.** Jako jemu **kruwa ſthori,** ſta'a wón lětarja k mjeſu, **hđeż ſwoju thoru krumu pschimjedźe.** Stótny lěkař **móſcze** ſo na awſtriſkej ſemi **hižo krumu** pſjeſpytowacz.

* **12 dnjow w lokomotiwnym tótle.** Dundał ſaſtoſe na dwórniſchczu w Bodenauzu w Franzowſkej do tótła **lokomotiwy,** kotraż ſo **runje** njetrjebaſche. Jemu ſo poradźi pſches durczka do **kotła** ſaſtoſcz, ſ kotrehoż pak wjazy won njemóžeſche. 12 dnjow **wosta** we **ſwojim** njedobrowólnym **jastwje.** Jako pschipadnje **nješto** łuſt we **kotle wuſtſnſcha** a to **policijoi wojſewi,** dundała ſ jeho **jastwa wuſwobodźichu.** Dopołnje **wołłabnjeneho** do **thorownje dowjeſechu.**

* **Honitwa na pozpuſt w Italiji ſakſana.** Italſky **pſjeſedźer ſwjerjatow** ſu ſaſo nowy **wulpěch** měił. Kněz **Ž** ijwo je **honitwu** na pozpuſt ſakſałoſo, kiž nětko ſ Afriki **pſches** Italiju ſaſo **k** ranju **puczuja.**

* **Poſ pſchindźe do lětkowarnje ſa wopilzow.** Lord Chelſeſ, **ſnata** wołoba Londonſkeje towarſchnoſcze, je **ſwojeho hđuncho pſjerka** do lětkowarnje ſa wopilzow **pſjeſał.** Szłužobnik **bješche pſja** palcu ſ pcz nawucził, je jemu **kždy dźeń** nékotre **korka wina** dał. Pola **pſja pokojowachu ſo ſnamjenja ſtjuncho pſcha.** Bjes **nſkołka bješche ſtoczo khor.** Na to lord **wobſamkny,** ſo **hđuncho pſja** do lětkowarnje ſa wopilzow da, ſo by ſo jemu **palczyje wotwuczilo.**

Założeński swjedźeń katolskeje serbskeje zwučowanskeje jednoty w Khrósćicach

Naša wjesna jednota DJK wotmě na duju Noweho lěta 1934 w Khrósćecach w Herbskej gryče swój 1. założeński swjedźeń. Započatk bě z dypkom wječor w 7 hodź., bymjaz tam hiśe wšitky byli njeběchu, smy njedźiwajcy toho započeli. Prezes knjez kapłan Handrik powita wšitkich nanajwutrobniśo a přeješe wšitkim wjele zhoža do nowcho lěta. Na to zaklinča z crta kóždcho Serba prěnja a poslednja śutka našeje narodneje hymzy. Zasłyšachmy projog „Moje serbske wuznaće“ wot Čišinskeho. Naš Čišanski widźeše do přichoda. A štož nam tehdy we swojej basni zawostaji, płači hiśe wjele bóle za dźensniši čas. We swojim wuznaću praji nam tole: Bymjaz je też naš serbski narod małki, wón tola njezahinje, hdyž ma dowěra do přichoda a hdyž też kóždy Serb so k serbskej rolí a serbskej rěči dźerži, z horcej luboscu so k njej wuznawa. Ma winowatosć, serbske wašnja hajić a wopory přinjosć, kaž to też činja wšitke druhe ludy. Narodne přeswědčenje budźa sebi pola kóždeho člowjeka přiznawać dyrbjeć. Runje nětkole je tola tón čas, zo so narodne swědomje zbudźi. Séchowasko hłowny dźěł porjada, dźiwadło: „Hród Lubja abo Bóh swojich njewopušći“, činohra w 5 jednanjach. Widźachmy hrabinu Lubinu na hrodźe a kak jej strach hrozy — jeje dźowčička Lenka je preč, so rubi — a kak ju jeje wuj zaso z rubježenje jamy wuswobodźi a ju zhožownje do madźerjan rukow wróći. Čorne wotpohlady rycerja Měrka pak so zničeliu, jako jeho złostniska kulka přestrěli.

Tak je też w žiwjenju! Bóh swojich njewopušći, hyrjnjež hychu też čeže a horja přiśli. Dyrbimy so na Boha dowěrić! Boža předwidźomnosć wjedźo zaso wšo k dobremu. Kaž to za čłowjeske žiwjenje płaći, tak to też runje tak derje a hišće bóle za narodne žiwjenje płaći. Njech też serbski lud njezhubi dowěru do Boha a nadźiju do rjeńšcho a lěpšcho přichoda. Prezes k. kaplan Handrik zaběrašo so we swojej swjedźeńskej rěči dokładniso z prašenjom: Što chce naša jednota? — Zjednoćenje! Wšitcy, kotřiž čełu zwučuja a sport haja, maju so zjednoćić do jednoty DJK. Njehajmy čełozwučowanje sporta dla, ale zo bychmy čełu skrućili a nawukli sobjezaprěwanje a sobjepřewinjenje a tež skrućili našu dušu. Štóž to čini, potom na čełozwučowanje wulki dobytk za našu młodźinu. Njech steji jednota na krutym, sylnym zakładźe našeje katolskeje wěry, kotraž nam přikazuje, za čełoskrućenje a spomoženje našeje njesmjertneje duše so starać. Też wysokodost. k. farar so ke słowu zamołwi a so we swojich přećelnych słowach za tutu ideju wupraji a namołwješe wosebje, zo by kóždy też do katolskich towarstwow zastupił a zo by swoje narodne a nabožne žiwjenje posylnił a skrućił.

Cyły wječorny porjad wotmě so bjez dalšich zadźěwkow a wulkeho komdźenja. Hrajerjo činjachu swoju wěc wopraudźa derje a z dobrej wušiwnosću. Kóždy bě na swojim městnje. Dokelž je městnosć přemała, a dokelž bě so telko ludu našło, dyrbjachu so zwučowanja na rjadach wuwostajić, a jenož prostne so wukonjeć. Štož pak so pokaza, so eksaktnje wuwjedźe a z toho mózemy sćěchować, zo so w přichodźe dale tak zwučeje, přetož porjadne zwučowanje je najwažniši nadawk kóždeje jednoty. Druhe dźiwadło bě žortna čełozwučowanska hra „Swižny zrósć“, kotraž je cyle našemu časej přiměrjena. Tu pak pokaza so, kak móže so za krótki čas čełna rjanosć a šikwanosć spjec a swižnosć dobyć. Wšak tola też tón rjany žónski splah wše'ake naprawy, srěbki a lěki nałožuje, jeno zo hy swižnosć nadobył a štóž hižo ju wjesela. Na kóncu zanjese so spěw „Hdźe stoj mój?“ Z wjeselej myslu so wšo skónči.

* **Twórniki jeho nowolětny dar.** W nowy k Nowemu lěcu přewjeli mandźelſja wječerja Sch. w Kupšinje trójniti, hólca a holyu. Marjeri a dźěćom ſo derje wjedźe.

* **Cyzši tornado w Floridze.** Sćěhny tornado sapuješi město Pensacola na połnocy Floridze w Sjednoczenych statach. Směrjaše na 160 kwarjenjow, meri 20 wošcobow.

Najnowiše z cyłeho swěta

Wuhłady na wjedro ſa jutſchi pjatk: Mało hyšće wobłačenja nětčiſchcheho wjedra.

* **W Marokowſkej je ſo autobuſ do ſchłakowy ſwrócił. Dwě wožobje ſo morſchtnej, ſchtyri ſo cziſko a 18 lohko ſkali.**

* **We wſy Thrrotbach w Oſterodeſkim wokrjesu we Nałſchej Pruſkej bješche mandźelſka wobſedźerja Golombiewſkeho do hachłow w lěharni ſwojich dźěći ſaſtrěliła a ſachle pſchełache ſaczinita. W nozy naſtachu wahłowe pluny, ſ kotrymiž ſo 5, 15 a 16 let ſtare dźěći ſajedo czichu. Jako dźiwjcze maſej dź czi rano wołacz, běchu wone morwe.**

* **Sałezeć ſwětłaſtawnych Karłowarſkich, wobłatkow Karła Vatyer je ſo dła czej cho cźiwowcho czerpjenja ſam ſaſtrěił.**

* **W Hamburgu ſu hrjebu rano mordarjej policajſkeho miſchtra Perſti, Rudołfej Arnoſchtej Lindatwej, hłowu wotczeli. Lindau bješche 27. auguſta 1933 policajſkeho miſchtra ſliſto Hamerſkeho parka wottakał a jeho ſaſtrěli, ſo by je jeho bróń ruhił.**

* **Schwedſki generalny wójnſki ſtacjerſki miniſter Widell ſo ſ Bożej ruu ſtu ſaja, jako bješche k audienzy do kraſoloſtcho hrodu ſtchiſchał. Wón dźeſcze kralej, ſ kotrež lětu we hłownym měſeze njepſchebywaſcze, nětko hiſchcze ſbožo pſchecź.**

Radio

Pjatk 12. januara ſtyſchimy:

Königswuſterhauſen. Rano ſtuſcko wſchědneho programma: 12 koncert. 15 ſa młode hólzy. 16 popołdnjſki koncert. 18,25 ſa ſonu. 19 hodźina naroda (Hugo Wolf — Union Vereiner). 21 wojeſki koncert.

Lipſk. Rano ſtuſcko wſchědneho programma: 12 koncert. 14,35 młodźi muzikaliſch pſched mikrofonom. 15,25 ſa ſonu. 19 hodźina naroda. 20,10 hodźina hudźby ſtyſi turpałſkim dworje Karłe Pojdara. 21,10 hodźina wſchelečiſnowy.

Biſcze wažne ſ dnjowſkeho programma. Berlin: 20,05 ſymfoniſki koncert. Köln-Langenberg: 20,10 wulki ſpěwny koncert. Königsberg-Hilsberg: 21,10 hodźina wſchelečiſnow. Wien: 19,35 Missa ſolemnis. Beromünſter: 20,50 ſalawna hudźba. Rom: 22 koncert po pſchenju. Warſchawa: 20,15 ſymfoniſki koncert. Stockholm: 22 lohka hudźba. Praha: 19,30 operetta „Nježowy kavalier“.

Towarſtwowske powěſtniki.

Drježdźany. Towarſtwo „Jednota“ změje wuſtoru 16. januara w tow. domju Bayriſche Krone, Neumarkt 14, zajimawy přednošk. Referent k. ref. Cyž. Sobuſtawy a přećelju ſo wutrbnje přeproſnja.

Rakecy. Serbſke towarſtwo „Lipa“ změje njedźelu 14. januara pop. w 3 hodź. ſwoju hłownu zhromadźiznu. Kóždy ſobuſtaw ſo wočakuje.

Předſydſtwo.

Za wobſah zamołwity: A. Dučman w Budyšinje.
DA XII. 1933 2145.

Gustav Thunig
Porclin, ſkleńcu, luxuſowe twory a hrajki
zał. 1865
26 lět na Znutſkownej Lawskej hasy 6
nětko na Hošic hasy čo. 33
Dźakuju ſo za mi dotal wopokazanu přichilnosć a proſu, zo byšće mi tutu też dale ſpožčowali
Gustav Thunig

MAGGIs Fleischbrüh-Würfel
ſtoi: 3 ſtuk 10 ſf

Dźiwkowe a hrajnc při płokanju **Erler-gardiny** jako pyrſki přeſchkiwaju.
Ejeni hoſpodarjo **ſad wopruwni Erler-gardiny** ſo lubja jim.
Fdin ſtuk kóždu jetwu **Erler-gardiny** tam abo tu.
Kurt Erler w Budyšinje na Žitn. wikach 28

Zličbowanki
čiſći tunjo
Smolerjec knihličišćerńja
z. dr. z w. r.
w Serbskim Domje

Młody, ſchadźe 15—17lětny,
pachoł
ſo hnydom **do ratafſtwa** pyta
w Šešowje čo. 52

Spěwarſke
ſerbſke a němſke
we wulkim wubjerku
w Serbskej knihafni
w Budyšinje na Lawsk. hrjebjach

Čehnjenje 3. rjadowanje
204. ſakſkeje krajneje loterije
pónđelu, wutoru a ſrjedu
15., 16. a 17. januara 1934
Hłowne dobyće: 40000 hriwnow
Losy procyſmoł hydom zapłaćić
Kupne losy ſu hišće dóſtać:
1/10 1/5 2/5 1/1
9.— 18.— 45.— 90.— hr.
Budyſkaj běrcaj ſtatneje loterije
Friedrich Rother na Kěžorſkej dróży 22
Ernst Lehmann na Kamjeńtnej hasy 45

Waše ſluby a zeńtwy
wozjewće w „Serbskich Nowinach“
a dajće ſebi też khartki naćišćeć w
Smolerjec knihličišćerni

Dźensa nowa
Berliner Illustrirte
dóſtanjeće w Serbskej knihafni
abo ſkazajće ju ſebi pola
dowěrnikow „Serbskich Nowin“
Jenož **20 pf.**

Njedźelu 7. januara wumrě
knjez Jan Buk w Měrkowje
Wón běše nam dołho lěta ſwěrny ſobudźěłaćer;
budźemy ſtajnje w čeſčowanoſći na njeho ſpomina
Schneiderec ſwójba w Měrkowje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihićišćerńa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawětki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pjenjezkow, za swójbne, towarstwowe a hosćencarske 7 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej hydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwnje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhnjenju čełneho znjezbožeńca z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwenja dospołnje běduy. Kóžde znjezbožeńe dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń łěkarsku pomoc pytać. Smjerne znjezbožeńa dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Ło Nr. 10 | Budyšin — Pjatk 12. januara 1934 — Bautzen | Lětnik 93

Zamćry bitwy wo dźěło w lěće 1934

W časopisu „Arbeitertum" pisne statny sekretar Reinhardt wo jenym lěće bitwy wo dźěło. S wopředka wón ale wumjeńe wojowanja psheziwo bjesdźěłoćeji w nazionalsocialistiskim stacje dokładnje rospomina. Potom k wuslědkej dóńdźe, so ło liczba ujesałzinjerjow we hospodarstwje lěće 1934 najsćerje łało wo 2 miljonaj šu. Statny sekretar Reinhardt pisne, so su wšelkite naše nje na to složene, to bychu napraschowanje ja dwora a dźełowymi mozami powyschile. W Němskej mamy rstu potrjebu, kotraž ja spokojenjom wola. Nětko jenoj tom holeji, so tuta potrjeba k napraschowanju a na schowanje k dźěłu dowjedźe. Je-lic bjes dwěła, so ło pora, hdyž dźěłaćeja dale sfruktowanje snijdź a ju ja nětkole łěkostrowniej.

Hospodarske lěto 1933 buźe łało prěnje, w kotrymž dowe dołhody wjazy ja miljionow ja namjetom wróćnjowstanu, ale namjet dospěła a najsćerje łamo psheziwja. Sšamo dołhody ł wobrotnuchu dawka budźa najje wo 250 miljionow wjerschje, hač lcni a wo 100 minow wjetsche, hač běšće ło w planje wocakowało. W hospodarskeho plana 1933 je ło w němskim ludowym hospodarstwje łamym nětkle 14 miljardow hrimowe wja gy psheńdźelałe hač w hospodarstim lěće 1932. W tutym pjenjesu je łnajmjenjsha 6 miljardow hrimow pewyschenja ludowych dołhodow a łapjece mezy wobdźěłane. S tym je ło dopołnjała, so je nazjenajšo jaslepjło finansna a dawkowa politika łaława.

Je-lic prajschenja, [illegible] hospodarstwje w lěće [illegible] wo 6 miljardow hrimow pewyschenja dołhodow ja dźěło. Statny sekretar Reinhardt pisne, so su wšelkite naše nje na to složene, to bychu napraschowanje ja dwora a dźełowymi mozami powyschile. W Němskej mamy rstu potrjebu, kotraž ja spokojenjom wola. Nětko jenoj tom holeji, so tuta potrjeba k napraschowanju a na schowanje k dźěłu dowjedźe. Je-lic bjes dwěła, so ło pora, hdyž dźěłaćeja dale sfruktowanje snijdź a ju ja nětkole łěkostrowniej.

Hospodarske lěto 1933 buźe łało prěnje, w kotrymž dowe dołhody wjazy ja miljionow ja namjetom wróćnjowstanu, ale namjet dospěła a najsćerje łamo

daršwo. Ministeriki president Chautemps potom nětkuž hudźinu dołho rěčeše a ja energiste pschepytowanje a thłostanje tutoho finanzneho skandala wustupowaše. Socialistojo a radikalni socialistojo jeho rěč je schumjazym pschikłeskom pschijachu. Na to je wuprajenje wotstorčił.

Nowe wojowanja w francowskej Marokowskej

Wučine nowiny dochu franzowske knježerstwo namołwjate, so by je k wudawanjam wo nowych wojerskich operazijach w Marokowskej wuprajilo. S hamtskeje abo polhamtskeje strony je k temu njeje nicje wotpowołało. Tola so zda, na powědanju nětkoho wěrneho być. Nowiny „Matin“ nětko z Rabata a Marrakeskeho pschihotowane stej. Wojerske postupowanja so pjeca 15. januara zapoczmu. Kedźa so pjeca wo wutwarjenje a zawěsczenje prědnich stejischczow na mjezach pschi rěcy Rio de Oro. Na tuto waschnje maju so wschelake pjelaki domerěnowu, kiž su so pod franzowski schkit stajile, psched nadpadami wokoło cyłahaju palmyschki pjelahow schkitaš. Schpanjolo so pjeca na tutoh wojerskich zakrocenjach njewobdźelu.

Bolharska přećiwo balkanskemu zrěčenju

Wotstupenje grichiskeho zwonkownoho ministra Maxima, so ma so za krótki czas dorěczenje wo zrěczenju schtyrjoch mezow mjes Turkowskej, Grichiskej, Jugoslowjanskej a Rumunskej wocakowaš, je w Bolharskej malo pschetwapiło a tej njeje wotkedźe starosce wubudźiło. Mjenowane kraje chcychu Bolharskej pschewostajić, hacz swjatej vschitkupi abo nic.

Tuklwilu Jugoslowjanska hischcze malo sajima za zrěczenju pokazuje, tchodu tej do wuschcha wotpohladowu grichiskeho zwonkownoho ministra prawje njewerja. Tej turkowski zwonkowny minister je swojim prězowanjom psched tydźenjemi mězagami pola Jugoslowjanskeho knježerstwa zjawnje wuprajił, so by so zwiska mjez Turkowskej a Jugoslawiju dale polepschiło.

Stejišćo lokomitwy na Lipsčanskim hlownym dwórnišću.

Na hlownym dwórnišću w Lipsku němskostatna železnica tuklwilu wustajeńcu wotmatwa. Wustajeńca wodawa přehlad wo najnowšim stawje wołkhadlanej techniki. Wosebity zajim namaka wjednikowe stejišćo na lokomotivje za spěšne ćahi. Kóždemu hólcej je možno, so tam kluwilu jako lokomotivnik začuwać.

Ze Serbow

W Budyšinje, 12. januara 1934.

— **Wo wjedrje.** Wčera wjeczor we 7 hodź barometer 748, hygrometer —4 a najwyschcha temperatura wodnjo —1. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 714, hygrometer —5 a najnischa temperatura w nocy —7. Sćežkowny raz wjedra so na dalsche dny jara malo pschemjenjenje. Wyschina, kotraž dotal nasche wjedro wobkrućesche, je so trochu k ranju wotsłabiła. S wjeczora Němska a zdźesa Europa leži woschěrena a syna nizina, kotraž wot Schpanjiskeje hač k połnocnemu ledowemu morju sahja. Wjedrowustajnji wackaja, so so nizina hač k nam sčežnje, nam milšiše wětry z morja a dopokom suchy a posdźischo dosćeż pschijnjesče. Hilom je na horach cyłapischo, hacz w dolinach. Jutsche sobotu hišće 7,59 hodź. słónca a so 4,19 hodź. khowa. Měsačk sčahdża jutsche rano 6,25 hodź. a so popołdnju 1,19 hodź. khowa.

S **Budyšez.** (Synska pomoc.) Wjesni hamtarjo a pomocnizy za synsku pomoc pschijnjechu něšto krasne jamarske rózeńki na pschedań. Wjele kóždy ludowy towarišch tutu hudźbu sebi kupi, so by na tute waschnje chudym pomhał. Nimo toho so puntowa sbórka w cyłej wot 13. hacz do 15. januara pschewjedźe. Ssobustawny N.S.-sónskeho sjednoczenstwa a sónskich towarišstwow budźa sběrać. — Dźensa jeno z jenoho horiza wunjesły sčežkowaze: w Budyšezach 83,13 hr., w Hornjej Hórcy 42,75 hr., w Dźěžnikezach 30,40 hr., w Hajnizach 34,55 hr., w Raschowje 30,10 hr., w Hornjej Kinje 23,70 hr., we Wulkich Dębšezach 22,25 hr., w Wětšezach 20,0 hr., w Rosnowdezach 17,80 hr., w Małych Dębšezach 17,10 hr., w Zikozach 13,45 hr., we Wbohowje a Skupowje 12,45 hr., w Čornych Nošizach 11 hr., w Wědrinach 11 hr., w Kólach 10,95 hr., w Małšechowizu 10,10 hr., w Lejnje 9,20 hr., w Sahorju 8,70 hr., w Bobolzach 1,80 hr. a w Sonnebergu 4,50 hr. Shromadny pjenjes wuńcinja 427,63 hr.

S **Budestez.** W naschej wožadje narodži so w lecje 1933 88 dźěcži (leto prjedy 86), a to 45 hólcow 43 holcow, 20 njemandźelskich. **Wěrowanjow** bě 43 (42); po cźerkwi dźěcži, kiž su so **helmowczku konfirmowale**, 63 (59). Schowali su so 71 (79), 10 dźěcži, 24 muži a 37 jónkich. K Božemu hodu poby 4606 (4479). Jiwonka Božeho doma zwjeczachu 205 zwjate Boże wotkasanje. Sberki su wunjesłe 4050 hr., w tym za misijonstwo mjes pohanami 841,27 hr., za sunkstawne wujonstwo 500 hr., za biblijske towarišstwo 1546,2 hr. atd. Bóh johnuj tak w tutym nowym lecu Bude cźanku wožadu, kiž tak rady a bohacje za twar Božeho kralestwa wopruje.

S **Rosnowdez.** Wutorn pschipołdnju poradźi so knjezej Richardej Palmerej z Bjebrinka we swojim hosćowinskim rjeńcu pjećmowu schczinku załožić. Knjez Palmer je pola Hornjołužiskich tkačowu derje znaty. Schczinku wotźeli wón pschi Schpricowi njedaloko żelesnikeho mosta. Wona je w tutej wokolinje jara srědka. Sprjedu wjesnoh poradźi so Palmerej zjawi słowo popodnjesć, puschcźi wak ju sajo, pschetoż tute swěrzo stej pod schtitom swěrinu.

S **Baria.** (Synska pomoc.) Wunoschk sbérki na dnju 3dźe jeneho horiza bě w Barthim wotnoschowym wotstejnje jara dobry. Dozyła so nětkuž 142,70 hr. nahromadźi. W jednotliwych wsach nahromadźi so: w Stanezach 6,55 hr., w Barze 43,10 hr., w Hrodźiščezu 19,70 hr., w Dubrawy 8,85 hr., w Nałojdach 9,80 hr., w Wjechorniu 7,75 hr., we Wichowach 5,90 hr., we Worzinje 10,40 hr., w Běłej Wodźe 5,90 hr., w Bukowje 13,05 hr., w Wětšezach 6,30 hr. a w Kortnizach 5,20 hr. Puntowa sbérka pschinješe w dezembru 1933 nětkuž 100 puntow wschelakeje zyrowiny, kotraž budźe so tele dny rozdźelić. W pschichodnych dnjach zapołnje so pschedawanje znamjeschkow za januar. Hišom dźensa prošymy, so by so kóždy ludowy towarišch jako cźestny winowatosć wobchadał, a tute znamjeschko nošył.

S **Minakala.** (Mr. cźe rjohow.) We wulkim Matjejec lacie pola Wjesela, kiž jako jomski hat za dwěłetne gimnazialne karpy a za pschihotowanje rady płuzi, je so wojerskich dźeł rychow zadarmo. W hacze je nětkuž 140 zeminarskich gymnazialnych karpow. Tla loulkje synny hat jamjerjny. Dla njedostatka na lišćiku so rychy zadarmo. To wojnamjenja wulki schkodu za hrabinske Hohenfierstke hatarstwo w Minakale.

S **Rakecza.** Wudowa Marja Schwjeżikowa w cźi 10. januara swoje 70-letne narodniny. Rjeńi wyschoke starosby je Schwjeżikowa hišće jara fr

Předźenak

ma swojim Khwaczićanam wjele dobreho prajicz wot Nowakej Marje a wot Wobsłuzy Jana z Libichowa, kotrymajž je hižo nětčko lět se ßußobom. — Wonaj tej swěrzu prodyku chtakej a prajicz, so je lětża jara rjana a by 1,50 pł. hódna była a nic 50 pjenjezkow.

Ze Serbow

W Budyšinje, 12. januara 1934.

— **Wo wjedrje.** Wčera wjeczor we 7 hodź barometer 748, hygrometer —4 a najwyschcha temperatura wodnjo —1. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 714, hygrometer —5 a najnischa temperatura w nocy —7. Sćežkowny raz wjedra so na dalsche dny jara malo pschemjenjenje. Wyschina, kotraž dotal nasche wjedro wobkrućesche, je so trochu k ranju wotsłabiła. S wjeczora Němska a zdźesa Europa leži woschěrena a syna nizina, kotraž wot Schpanjiskeje hač k połnocnemu ledowemu morju sahja. Wjedrowustajnji wackaja, so so nizina hač k nam sčežnje, nam milšiše wětry z morja a dopokom suchy a posdźischo dosćeż pschijnjesče. Hilom je na horach cyłapischo, hacz w dolinach. Jutsche sobotu hišćicžko 7,59 hodź. słhadża a so 4,19 hodź. khowa. Měsačk sčhadża jutsche rano 6,25 hodź. a so popołdnju 1,19 hodź. khowa.

S **Budestez.** (Synska pomoc.) Wjesni hamtarjo a pomocnizy za synsku pomoc pschijnjechu něšto krasne jamarske rózeńki na pschedań. Wjele kóždy ludowy towarišch tutu hudźbu sebi kupi, so by na tute waschnje chudym pomhał. Nimo toho so puntowa sbórka w cyłej wot 13. hacz do 15. januara pschewjedźe. Ssobustawny N.S.-sónskeho sjednoczenstwa a sónskich towarišstwow budźa sběrać. — Dźensa jeno z jenoho horiza wunjesły sčežkowaze: w Budyšezach 83,13 hr., w Hornjej Hórcy 42,75 hr., w Dźěžnikezach 30,40 hr., w Hajnizach 34,55 hr., w Raschowje 30,10 hr., w Hornjej Kinje 23,70 hr., we Wulkich Dębšezach 22,25 hr., w Wětšezach 20,0 hr., w Rosnowdezach 17,80 hr., w Małych Dębšezach 17,10 hr., w Zikozach 13,45 hr., we Wbohowje a Skupowje 12,45 hr., w Čornych Nošizach 11 hr., w Wědrinach 11 hr., w Kólach 10,95 hr., w Małšechowizu 10,10 hr., w Lejnje 9,20 hr., w Sahorju 8,70 hr., w Bobolzach 1,80 hr. a w Sonnebergu 4,50 hr. Shromadny pjenjes wuńcinja 427,63 hr.

S **Budestez.** W naschej wožadje narodži so w lecje 1933 88 dźěcži (leto prjedy 86), a to 45 hólcow 43 holcow, 20 njemandźelskich. **Wěrowanjow** bě 43 (42); po cźerkwi dźěcži, kiž su so **helmowczku konfirmowale**, 63 (59). Schowali su so 71 (79), 10 dźěcži, 24 muži a 37 jónkich. K Božemu hodu poby 4606 (4479). Jiwonka Božeho doma zwjeczachu 205 zwjate Boże wotkasanje. Sberki su wunjesłe 4050 hr., w tym za misijonstwo mjes pohanami 841,27 hr., za sunkstawne wujonstwo 500 hr., za biblijske towarišstwo 1546,2 hr. atd. Bóh johnuj tak w tutym nowym lecu Bude cźanku wožadu, kiž tak rady a bohacje za twar Božeho kralestwa wopruje.

S **Rosnowdez.** Wutorn pschipołdnju poradźi so knjezej Richardej Palmerej z Bjebrinka we swojim hosćowinskim rjeńcu pjećmowu schczinku załožić. Knjez Palmer je pola Hornjołužiskich tkačowu derje znaty. Schczinku wotźeli wón pschi Schpricowi njedaloko żelesnikeho mosta. Wona je w tutej wokolinje jara srědka. Sprjedu wjesnoh poradźi so Palmerej zjawi słowo popodnjesć, puschcźi wak ju sajo, pschetoż tute swěrzo stej pod schtitom swěrinu.

S **Baria.** (Synska pomoc.) Wunoschk sbérki na dnju 3dźe jeneho horiza bě w Barthim wotnoschowym wotstejnje jara dobry. Dozyła so nětkuž 142,70 hr. nahromadźi. W jednotliwych wsach nahromadźi so: w Stanezach 6,55 hr., w Barze 43,10 hr., w Hrodźiščezu 19,70 hr., w Dubrawy 8,85 hr., w Nałojdach 9,80 hr., w Wjechorniu 7,75 hr., we Wichowach 5,90 hr., we Worzinje 10,40 hr., w Běłej Wodźe 5,90 hr., w Bukowje 13,05 hr., w Wětšezach 6,30 hr. a w Kortnizach 5,20 hr. Puntowa sbérka pschinješe w dezembru 1933 nětkuž 100 puntow wschelakeje zyrowiny, kotraž budźe so tele dny rozdźelić. W pschichodnych dnjach zapołnje so pschedawanje znamjeschkow za januar. Hišom dźensa prošymy, so by so kóždy ludowy towarišch jako cźestny winowatosć wobchadał, a tute znamjeschko nošył.

S **Minakala.** (Mr. cźe rjohow.) We wulkim Matjejec lacie pola Wjesela, kiž jako jomski hat za dwěłetne gimnazialne karpy a za pschihotowanje rady płuzi, je so wojerskich dźeł rychow zadarmo. W hacze je nětkuž 140 zeminarskich gymnazialnych karpow. Tla loulkje synny hat jamjerjny. Dla njedostatka na lišćiku so rychy zadarmo. To wojnamjenja wulki schkodu za hrabinske Hohenfierstke hatarstwo w Minakale.

S **Rakecza.** Wudowa Marja Schwjeżikowa w cźi 10. januara swoje 70-letne narodniny. Rjeńi wyschoke starosby je Schwjeżikowa hišće jara fr

Nowe wojowanja w francowskej Marokowskej

Wučine nowiny dochu franzowske knježerstwo namołwjate, so by je k wudawanjam wo nowych wojerskich operazijach w Marokowskej wuprajilo. S hamtskeje abo polhamtskeje strony je k temu njeje nicje wotpowołało. Tola so zda, na powědanju nětkoho wěrneho być. Nowiny „Matin“ nětko z Rabata a Marrakeskeho pschihotowane stej. Wojerske postupowanja so pjeca 15. januara zapoczmu. Kedźa so pjeca wo wutwarjenje a zawěsczenje prědnich stejischczow na mjezach pschi rěcy Rio de Oro. Na tuto waschnje maju so wschelake pjelaki domerěnowu, kiž su so pod franzowski schkit stajile, psched nadpadami wokoło cyłahaju palmyschki pjelahow schkitaš. Schpanjiskeje so pjeca na tutoh wojerskich zakrocenjach njewobdźelu.

Bolharska přećiwo balkanskemu zrěčenju

Wotstupenje grichiskeho zwonkownoho ministra Maxima, so ma so za krótki czas dorěczenje wo zrěczenju schtyrjoch mezow mjes Turkowskej, Grichiskej, Jugoslowjanskej a Rumunskej wocakowaš, je w Bolharskej malo pschetwapiło a tej njeje wotkedźe starosce wubudźiło. Mjenowane kraje chcychu Bolharskej pschewostajić, hacz swjatej vschitkupi abo nic.

Tuklwilu Jugoslowjanska hischcze malo sajima za zrěczenju pokazuje, tchodu tej do wuschcha wotpohladowu grichiskeho zwonkownoho ministra prawje njewerja. Tej turkowski zwonkowny minister je swojim prězowanjom psched tydźenjemi mězagami pola Jugoslowjanskeho knježerstwa zjawnje wuprajił, so by so zwiska mjez Turkowskej a Jugoslawiju dale polepschiło.

Stejišćo lokomitwy na Lipsčanskim hlownym dwórnišću.

Na hlownym dwórnišću w Lipsku němskostatna železnica tuklwilu wustajeńcu wotmatwa. Wustajeńca wodawa přehlad wo najnowšim stawje wołkhadlanej techniki. Wosebity zajim namaka wjednikowe stejišćo na lokomotivje za spěšne ćahi. Kóždemu hólcej je možno, so tam kluwilu jako lokomotivnik začuwać.

Jenajcy před zakonjom

Historijske powědańčko.

4] (Pokračowanje.)

II.

Hrošne wjedro bě trochu popuschczilo; tola wětr tchałowaše pschez hischcze z hałami wupołnich pinijow, pod kotrymiž tchěža stejesche, a měsačk wudobywaše sebi jeno na wokomiti pschez mróčele, kiž psched wichorom cźekachu. Hałe w połnocy bě so zworba doměrowała.

Jeno Adela bě hischcze wotuczena. Wonka pod pinijemi stejesche z mužom, kotrehož brune wobliczo mjeńsche hněwny wuras a kotremuž je woczi z hróźbnym džiwim wobnjom žarliwosće zwěcźichcźej.

Adela bě rjana wohnjiwa holza, wotrošcźena na knjeznu, runjej hałe schtyrnaczełetna. Połodnjiske ßłónzo dawa špeschnische rozcźenje kwětkam a cźłowjekam.

„Schtó bě tebi dowolił, mje dźenża wjeczor wočacź, a so žmějch ko ty psched lěšnjami thěžli pokasowacź?“ wopraschа so Adela runje jara hněwna.

„Ja chzu wjedźecź“, hnapischcźiwi muž, dych sadźerjujo, „schtó tón muž je, kotryž smědźeschе žebi swajicź, swoju ruku tebi pod brodu połožicź? Wotmołwjej, Adela, wotmołwjej!“

„Adeij pod brodu žmě ruku połožicź, tomužtuli Adela tak dowolí!“ wotmołwi holza, z horda wuzmějschejo.

„Nichtó to njeńmě, nichtó! Nichtó, to pschińdźeham, thiba ja!“

„Wah!“ rjekny holza, portiaj prawizu muzikemu zapěwajo roswupschcźerjajo napschecźiwo tykajo, „a kajke prawo dha masch ty na to, Antonio Hernandeja?“

„Khort, holza, njerźiš mje njemdreho — kajke prawo ja, twój nawoženja, k temu mam, tebi ruku pod brodu klasć!“

„Twoja holza, ja? Adela Zerburez njewjesta Antona Hernandezowa? Ty žmějch, mój luby! Ssym-li tebi dowolíla, wo moju luboscź po waschnjach naschcheho kraja so samoletwjeci, myślišch dha žebi ty, so moje potom hižo wobwjedźišch? Dźi domoj, Antonio, dźi jeno domoj!“

„Holza, Adela!“ tschicźeschе z hłosom hóły, „hnydom hischcze nětkole w tymle wokomiku chzu khwischcź, so twoju wutrobu a luboscź Antonijej Hernandezej zjuschtaticź, so by ty moja holza, moja njewjesta, so dźesch ty žona Antonia Hernandeja być!“

„Mje chzesch ty nyłowacź?“ Adelu Zerburez mozowacź, tebi žiwou wutrobu daricź? Ty drje so špuschcźeschon a pschikhitnoscź starscheju, hordy ženicho? Dźi domoj, Antonio, dźi domoj!“ wuzmějschesche holza sajo a wobroczi so k woteńdźenju.

Žarliwoscź a luboscź sčinischtej Antonia njemdreho. Won wsa Adelu za ruku.

„Njemdry! Ty žebi žwěrisch, mje so dótknjeź?“ žyzcźeschе Adela a jej jadrytšny so w rukomaj nóž, kotryž bě, wotskoczíwschi wot Antonijoweho dótknjenja, z hustych pletwow swojich čornych włosow wuczahnyła.

„Ssyno wjelcźiwy, kotryž ty žy! Pschińdóš jeno žem! Myślišch snadź hóšt, so so boju Antonia, kotryž žebi myślí, so mohł žebi moju luboscź wunukowacź?“

„Hadźiza!“ pschecźiščcźeja Antonio pisches hubje, a też w jeho ruzu jadrytkny so nětkole w mězaczkowym žwětle nóž, kiž bě z paža wutorhnył, a njemdry je žerliwoscźu slecźa na holzu, kiž na njeho cźakaschе se žapajom wócźkom.

Tola w žamžnym wokomiku, hdyž so Antonio ke ßtorkej sahanjeschе, wulecźa se sady pinije, za kotrejž bě zhły wustup njepykniony wobtedźował, młody, schwižnu pachoł, wobja Antonia pisches tohoždy wokoło žiwota a dźerjeschе jeho, kiž je strachom rěcźecź njemóžeschе, z kajkej mocu, kajkejž budźišche so wot z dźěcźatych lět hałe wotrosčeneho młodźenza łóhma schtó nadsał.

„Janko!“ hórbotałche Adela wjeźeła a khwatnje cźekny do thěži. Hdyž bě cźekała, zwobrazi jasnej mawaješ ruzy Antonia nadobo a za wokomik bě z chot słubik mjes skalińami, kotrejž wobdawschu dołi wokoło thěži Sancha Zerburez.

„Bože! Schto to bě?“ jawoła Antonio njemdro, kiž jeho, kotryž bě jeho chzył dzerzecź, špóznacź njebě mógł, dokelž bě měsačk mjes tym sajo pod mróčele pschischoł; tola bórzy pschichódze za jeho.

„Bože! schto budźiščche po mohto stacź!“ hórbotałche a bijeschе so do cźela. „Bohu dźak, so je to wotwobrócźił! Ale tuteje cźiwile dyrbi konc być! Jutsche porzcu z Donom Sanchom.“

Psched małym thižom we swojej komorzy leżeješe Adela hischcze delho a płakaschе horze, horze žyłky.

Płacźo a modło so wušmy potom na tepichu psched wobrazom, a wo žnje schepłaschtej hubje: „Janko, mój Janko!“

S małym lčnyzowym woknjeschkom pak, kotrejž so boka špjazeje holczki něšto stopow nad podkopu komory wotewrjeschе, žuny nuts w žamžnym wokomiku bruna ruka wonješchka rózow, kotryž špjazej na stknjenej ruzy padze.

III.

Nasajtra rano nadeúdże hóscź w thěži Sancha Zerburza žwoju draštu wuhnjuschcźenu a derje wuczíščenu na płecźenej tawy psched žwojim łóhmom, a khdyž bě jeho hospodowar špjschał, so je zuhnik wotucźił, pschinjesły jemu cźerstwu wodu.

„Wašch kóń je sajo zyle cźerstwy, kaž žym wam to wecźera prajił, hnadny knježe! Snedanje je wam hižo pschihotowane. Jeli wam lubo, potom žu wotsałicź pschewodźu waš potom žam truch pucźa pschez Rondu, doniž njemóžecze dozpěcź drohu do Seville bjes impleńja. Jeli pak wam lubo, hischcze dźeše ja hoczom pod mojej łóchu być, to wěsće, so je waschа.“

(Pokračowanje ješčhuje.)

Cyrkwinske powěsće

S Dučiny.

Dop. w 9 hodź. serbšla a ½11 hodź. němska Božja słužba. — Pokhowany bu 11. 1. 34 Jan Kiesch, wuměnkar ſ Hornich Bruſkow, 85 lět stary.

General jako črijeležaŕ

So něchtó jako črijeležeŕ sapoczina a jako milijonaŕ skónči, móžemy w amerikanskich nowinach pschezo sasso czitacz. Ale drje jenoż w Chinje wo nawopaczným žiwjenskim puczu czitasch.

Tak je ßo w europiskim sasyndlischczu w Schanghaiu psched dobrym létom czrijeležeŕ sasyndlik, kotrož swoje rjemjeßło bjes tschi nad hłowu, pod nimale stajnje sasynym njebjom narańschcje Aßiseje, ſ dwěmaj pomocznikomaj sastawa. Muż swuczeny krótki sabat kulijow noßy a hewak niz wjele wjazy. Je trochu tuczny, hacz runjeż wot sajneho ranja hacz do wjecora w pocze swojeho wobliczja dźela. Wón wschitke waźnische europeske rěcze kama a tudźo jemu nimale stajnje „knjes generaľ" praja.

A wopraudźe bęsche tónle czrijeležeŕ psched dobrym Kiom hischcze generalny leutnant Kiang w stabje marschalka Tintschana, wyschscheho rostosowarja pschecziwo Mandschuskej wojowazym wójstam. Psched dobyczerjom postupowazymi Japancjanami dyrbjesche tež generaľ Kiang zusacz a pschihódze, sdrjeny ruwja kulijej, do Schanghaia. Dokelž „Towaŕstwo k sastaranju czełanjow" taneho pschihódneho dźela sa sbitych generalow njemějesche, wona Kiangej stólcz a někotre czrijeležeŕske kupiwschi jemu pola europiskich wyschnoscznow dowolnosczu wujutkowa, so smě na Josserskej alei czrijeležaŕ. Mjes tym wschak je so někto pschedewsacze generała czrijeležarja tak derje roswiło, so bęsche bywschemu generalej Kiangej dwaj mózny, sa chinejske narodne měry nahladny pjenjes barił, a nowiny Schanghaia tehdyla jeho wobraz pschinjeßechu ſ podpiſmom „Czrijeležeŕ jako narodny rjet". I.

Pilny jendźelčan

Stary knjes wyschi słužobnika pytasche. Wyschi tehdyla nawěschtk do nowiny sapodał. Nětkle czakaŕ psched nim stejesche. S rjanymi czerwjenymi wiosami. „Schtoż pytam", stary knjes ſe swojim tijeſchkom w pólu ſ karawatu rjekny, „je wužitkny, khmany muż — cyle wjer, kotryż może waricz, ſ autom jeźdźicz, konje czeſacz, chrije a wokna rjedźicz, stót pizowacz, krewu dejicz a też nješto wo muleriwje a czeſenju rozumi, so bychu jstwo a dom stajnje w porjadku wostałe."

„Wobaicze, knjeze", O'Kurphy rjekny — „ale kajku macze tu pola Waß pódu?"

„Pódu?" ßo wyschi wobrazachwichi trochu saczerwjeni. „Schto ma to ſ tym czinicz?"

„Haj, ja jenoż takle měnju — hdyż je to hlina, potom dźe hych w swojim swobodnym czasu też zhyele dźełacz mohł." łg.

1000.– hr.

dostanje kóždy čitaŕ »Serbskich Nowin« abo jeho priwuzni wupłaczenych, hdyž abonent na sóchwakach znjezbożenja wumróje abo stajnu bědnosć wobkhowa. Nakład Nowin móże tutu wěc jenoż z wulkimi woporami a ze zwjazanjom z wulkej zawěsčeńskej pokładnju přewjesć. Jednače w samenym zajmje, hdyż sće hižo tutych łěpšinow dla čitaŕ »Serbskich Nowin«. Hižo wospjet je so tuton pjenjez wupłaćił

Towaŕstwowski rozhlad

Bukecy. Serbske towaŕstwo „Čornobóh" ma njedźelu 14. januara na Čornobozy. Wot Wujeźka ½8 hodź. wječor. Bohate wobdźělenje tež hosći so wočakuje. Wjednik.

Drježdźany. Serbske towaŕstwo „Čornobóh" ma njedźelu 14. januara 1934 pop. ¼4 hodź. generalnu zhromadźiznu w hoscencu Johanneshof na rózku Janskeje dróhi a Jana-Jurjowcje aleje. Wšitcy maja wěsće přiné. **Předsydstwo.**

Pančicy. „Lipa Serbska" ma wutoru 16. januara wječor we 8 hodź. pola Natuńcec w Kukowje ważne sedźenje a po nim spěwanje. Njech wšitcy přindu. **Předsyda.**

Rakecy. Serbske towaŕstwo „Lipa" změje njedźelu 14. januara pop. w 3 hodź. swoju hłownu zhromadźiznu. Kóždy sobustaw so wočakuje. **Předsydstwo.**

Sowrjecy. Towaŕstwo „Podčornobóh" změje njedźelu 14. jan. 1934 pop. ¼3 hodź. pola sobustawa Palerja swoju měšanu zhromadźiznu. Přednošk je přilubjeny. Wo bohaty wopyt prosy **předsydstwo.**

Demonstrazija na Pariźkich dróhach dla skandala wo Stawiskim.

Pschi składnosczi rozpschedowanja w komorje wo finanzowym skandalu wotmachu pschiwisowarjo sjednoczeństwa „Union Francaise" wulke demonstrazije, tiž mjeńsche policija jenoż ſ wulkej próznu pschećiwo sebi. Policija drje wjele wobsobow saja, tola rowaliſam so pjaczo sasso porabjeſ, so hromadźicz a w rjecznych khorach žebi žadaſ. To ſ pomocznej policijskej pschećiwo rowaliſam sakrocza.

Předženak

Protyka za Serbow

na lěto

1934

je dostać

w Serbskej knihaŕni w Budyšinje

w Serbskim Domje

Před nowej nasylnosću Litwy w Memelskej?

Dr. Schreiber, kotrehož w lěče 1932 za presidenta Memelskeho direktorija wuzwolichu a kiž je wjednik Memelskeje němskej ludowej strony, ma so po powěsćach z Litwy a Memelskeje z nasylnosću Litewskich mócnarjow wotsadźić. Tuto wotsadźenje by nowe wumocowanje němskeje ludoweje wole w Memelskim kraju předstajało.

Tute moje

płaćizny

wosebje

wobkedźbujće!

Tarletan za kostumowe a maskowe swjedźenje	0.15
kumšt. Fida za kostumowe a maskowe swjedźenje, tunjo	0.50
ślypry za stopy, wšitke wulkosće, spodźiwnje tunjo	0.10
šawle, pisane, wosebita dźelba, jenoż	0.25
šawle, čorna wolma, za žony, poražak	0.25
khomarje za žonjacu drastu, wosebita składnosć	0.25
dźěcace suknički, štrykowane bjez rukawow jenoż	0.25
dźěcace prync. suknje z wušiwanjom wulk. 40—45	0.50
žonjace spódnje taille, štrykowane, bjez rukawow	0.35
žonjace spódnje taille, štrykowane, ½ rukawomaj	0.50
holčace spódnje taille, štrykowane, z rukawomaj	0.39
holčace prync. sukn.e, podšite, sylne, wulkosć 90	0.95
žonjace ślypry z kumštneje židy, podšite, wulk. 40—42	0.39
běhak z kleprowanej canku, wulkosć 50/120 jenoż	0.50
12 dźěcacych šantkow, poražak	0.50
wóskowe ruby, 100 cm šěroke, wosebita składnosć	0.95
kopřiwina za košle, składnosć	0.25
kopřiwina, 140 cm šěroka, składnosć	0.49
košlowe sukn.e, składnosć wot	0.25
košlowy barchent, pisany, składnosć wot	0.29
flanell za pyjamy, składnosć wot	0.29
košlowy barchent, njebělony, wosebje sylny	0.39
kłobukowe podšića, składnosć jenoż	0.25

Moje płaćizny za łožowe šaty

łožowe poćehnjenje z kopřiwiny, šite jenoż	1.95
łožowe poćehnjenje, linon, šite jenoż	2.50
łožowe poćehnjenje, pisane, šite jenoż	2.95
łožowe poćehnjenje, smuhaty damast, šite jenoż	2.95
łožowe poćehnjenje, smuhaty plat, šite jenoż	2.95
łožowe poćehnjenje, damast, šite jenoż	3.95
hłowaki z kopřiwiny, šite jenoż	0.50
hłowaki, běle, šite jenoż	0.50
hłowaki, pisane, šite jenoż	0.75
hłowaki ze smuhateho plata, šite jenoż	0.75
hłowaki, damast, šite jenoż	0.95

W kupnym domje

Max Herde

w Budyšinje na Kamjentnej hasy

Cena nje je trěba při zwubranju Erlerec gardin, za dobru jstwu. Hač bjez kóždoh prašenja Erler-gardiny su za pychu doma je kóždy rad to přiznawał, zo pola Erlerec gardiny tunjo kupował

Kurt Erler na Žitn. wik. 28

Zadne swěčadła

za zapřahi po policajskim předpisnje poruča tunjo

Jan Schieback na Mužak. dr. 4

Małe nawěški w Serbsk. Nowinach maja wuspěch

3000.– [illegible]

nyta rjemjelnik na wósce. Poskićena pod **Ko. 100** na wu dawarnju Serbskich Nowin

Młoda přistojna **holca**

so hnydom abo pozdźišo jako **holca za dom** do rěznistwa pyta. Poskićenja pod A 3 na wudawarnju Serbskich Nowin

Młody kundros

centnaŕ čełki, je na předaŕ w Nowoslicach čo. 1 p. Rolbie

Hoscenc w Nowoslicach

Sobotu 13. januara

swinjorčzanje

a njedźelu 14. januara

hrajny bal z rejemi

Wutrobnje přeprošuje taj **Schäfer a mandźelska**

Hoscenc w Zejicach

Sobotu 13. a njedźelu 14. januara je

swinjorčzanje a kózłopiwo

so toči. Sobotu wječor wot 8 hodź.

škotowanje wo myto

Přeprošenje přeprošuje taj **R. Völkel a mandźelska**

Die Drahtlose Rundfunk-Post

76 Seiten stark, mit Wochenprogrammen, vielen Bildern und Artikeln

Die bestausgestattete und inhaltreiche Deutsche Funkzeitschrift

Mit Sorgfaltversicherung

Monatsabonnement nur 85 Pf. durch die Post. Einzelheft 25 Pf. Probeheft gern umsonst vom Verlag, Berlin N 24

Waše sluby a ženitwy

wozjewće w „Serbskich Nowinach" a dajće sebi też khartki naćišćeć w

Smolerjec knihićišćerni

czila. — W pośledńim pożedžeńu gmejnskich zastupjerjow so wulwarjenje a runanje Trischez rěki wobsamknu. Pola a luki pschi rěcy pschewostaja wobšćedženje za pschichwóź. Dźelo je so hižom zapoćało. S tym njezasłužerjo zaso nješto njedźe dźelo a zasłužbu namakaja.

S Wěleje Wody. (Padušchnu zwólnu zajeli.) Policija so poradźi 7 wožobow hyšće zwólnu, kotraž je w Mitkowskim wokrjesu něhdže 50 padušchtwow skuźila, zajeć. Woni běchu 200 dróbneho skota kradnyli.

S Kjarzebuša. (Esmjerine njeschoje.) W njepschewidźomnym zawinjenju blisko Wětrowskeho jězora, zajěžżeschtaj pónźdźu z motorskim kolesom rěmik Jältner a hosćeńzaŕ Winzer ze Strampitze do brjewowego wosa. Wobaj kolešarjaj so jara ćežko zranjschtaj, so bórzy po njeschožu wumrěschtaj.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S Kamjenicy. (S wojna jtoćiła.) Na Terdinandskej dróhy skoćźi 35-ćetna dźěłerska žona z wołna 4. poschkoda na dwór. Se skamanymi stajwami wosta wona na dwórje ležo. Bórzy pak ju kuŕjerjej wot swojich bolosćow wumóh.

* S Grünberga. (Njerjsnały dobrocźel.) We wójy we Grünebergskim wokrjesu auto psched bydlenjom khudeje žwójby sasta. Wjednik auta wja dźěćeli žobu do Grünberga a swobleka jich tam zaše nowych. Po tym šmeźachu dźěćeli khoru maćej w chorowni wopytaś. Na to dowjese wón dźěćeli zaso domoj a so njeznały tuhi.

Pflopk

* Litr wody płaći 2 pjenjezkaj. S Atzlóschego wokrjesa so wo wodowej nuzy powe. Natarjo su juchoje symy dla do wobezežnoćow pschichći. We Woppentalskim a Besenrichskim wokrjesu su burjo nuzowani, wodu se śudami 5 hodźinow daloko pschiwoźowaś. Jedyn ratař je pschewoźenje wody za tych ludźi pschewźał, kiž žaneho sapschaha njewobstarjeja. Tutym ludźom pschebawa wón wodu a žada dwaj pjenjezkaj za litr.

Swólbne powěsće

Sćubźenaj: Lucija Kubica z Pschiwóźa a Roderich Werner, kujeźi dwór we Wilkersdorfje pola Kamjenca.

Semrěli: Jan Pawoł Kamprath w Budyschinje; khowanje budźe julija sobotu pop. 1/3 hodź. wot Zarowańskeho domu. — Hermann Schuster z Budyschina, 61 lět; khowanje budźe julija sobotu dop. 11/11 hodź. wot Zarowańskeho domu. — Handrij Albinus w Budyschinje, 71 lět; khowanje budźe njedźelu dopołdnja w 11 hodź. wot pohrjebnischeńa. — Hermann Wěnaŕ w Budyschinje, 70 lět; khowanje budźe julija sobotu pschip. 1/12 hodź. wot Tuchoŕskeho pohrjebnischeńa. — Madlena Měrćinowa rodź. Sčymankez w Rakecach, 82 lět; khowanje budźe julija sobotu pop. w 2 hodź. wot Zarowańskeho domu. — Krystina Rabelowa rodź. Wjenerej z Lubija 78 lět; khowanje budźe pónźdźa pop. w 2 hodź. wot pohrjebnischeńa.

5000 hriwnow za 50 pjenjezkow.

Zbožowny dobyćeŕ w lotteriji zymskeje pomocy. Z wjeselym njezwočom zbožowny dobyćeŕ 5000 hr. hatowych [illegible]ez přijima, kotreż bě za lós za 50 pj. w dróhowej lotteriji dobył. Jedna so wo SA-muža kiž jako pjekaŕ hižo lěta dołho žaneho dźěła njeměješe a nětko kapital w rukomaj dźerži, wo kotrymž so jemu ženje dźało njeje.

Radio

Sobotu 13. januara 1923:

Königswusterhausen. Nimo znatcho wschědneho programma: 14 tačele k žiwjatkej tydźenja. 15,45 hospodarski tydźenski rozhlad. 16 popołdnischi konzert. 19 hodźina naroda (pytamy ludowe spěwy). 20,10 namjetowana Jeźišowa. 20,40 z kuchikow a hospow.

Lipsk. Nimo znatcho wschědneho programma: 12 konzert. 14,35 za dźěći. 15,15 tydźenski pschehlad. 15,30 agrarnopolitiski pschehlad. 16 popołdnischi konzert. 19 hodźina naroda. 20,10 rano, pschipołdnju a wječor na wóny.

Hischcze ważne z dujowego programma. Berlin: 20,05 hudźba z jasneho njebja. Köln-Langenberg: 20,40 se kuchikow a hakow. Wien: 16,40 zykrowy konzert. Bromünster: 20,30 opera „Čorny domino". Warschawa: 20 łožka hudźba. Stockholm: 20,15 stara rejwańska hudźba. Praha: 20,55 hodźina wschelakich znow.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhladuj na wjedro za julijschu sobotu: Pomročene, milische a k šmrěchej pokhilene wjedro.**

* **Němski president z Hindenburg je wojera němskeho šwonkownego ministra z Neuratha k pschedwschelakej pschijasł.**

* **W Langenwiese pola Ulma 46-letnu swud. wobsedźecku jeneho hołcźenja a 25-letneho šyna fabrikanta Ostertaga morwoju namalachu. Kaž je so dopokasało, je Ostertag korezmańcu sakol jako wona spasche a so na to sam zasteli. Mjes woběmaj wobstejesche luboscźiwski wobchad.**

* **W Vremenje stej so schtyrilětnej dźěśeśi z dróhowej železnizu pschejelej a morilej.**

* **Cźrjoba chinejskich rubježnikow je pola Kirina železnizu cełu sadźerjała a jón wurubjeć zyntała. Japanska a mandžuska straža so wobaraschtej. Pschi tšelenju so 8 wobchodow mori a 15 so rani.**

Narunan'e škody

Wobras z Ameriki, hdyž běsche tam wužiwanje alkohola hischcze zakazane.

Mr. Maxwell, sudnik w Chikagu, běsche cźežko dźěkał, wot sajneho ranja hač do wotomita, hdyž sudnistwo wopuschćiwschi na dróhach šwěžy sapschećachu. Bjes pschestaca bě dołhi rjad wobliczow psched jeho njestronikim, je sprawnokju napjelnjenym wóźkom nimo cjahnył. S tutych wschednych cźowjeńskich hrěchow a njekhmanistwow běsche mr. Maxwell tež dźensa něktre khłoitać dyrbjał. Won sudnistwo wopuschćiwschi so domoj poda, pojě a wjeselesche so, so może nětko pol hodźinki pospać.

„Prošchu, njemyśće mje do zjednich", won słužobnej poručiwschi so we swojej dźełanej jitwje hubi.

„Derje, mr. Maxwello", hołza woimołwi.

„A zadaja-li zjebi mje k telefonej, potom njejsym doma. Sa nikoho! Rozumiće?"

„Haj, mr. Maxwello", hołza wospjetowaše.

W dźěłanitej jitwje rjany, ićeroli, pschiprošowany sofa steješe, tak prawje k tomu stworjeny, so móh na nim cźełko a duschu po betonjanym napinanym [illegible]. Do [illegible] dobreje zigary modźrje [illegible] W duchu jemu sta [illegible] wschitcy tamni pschijaśelo [illegible] wschelakich hrěchow a ložkrutnosćow [illegible] wokomiku do raja [illegible]

Tuta tu so [illegible] do duri zaklepa, a dołhoczasnje kuśka khłodźenskeho drěmanja so pschetorhny.

„Sćeło je" [illegible] wała. „Prošnach [illegible] ja, so njesym [illegible]

„Mr. Jenkins [illegible] swoje pschipowědźi [illegible]

„Tu sće! [illegible] wotmołwiwschi [illegible]

„Wón [illegible] rjada pschinješe [illegible] pschiprawi jsel so pranjejwjetscheho wopytnika, a mitý po jimźel jeho mjeńšowacźo rosjasnjeny.

Mr. Jenkins sajnupi, nasj w śrjedźnych letach, nje *truhann*, we wotmołwjenym a jara satłoczenym manilu. Małej wóczny dźeše drubemu runje do mjeńšowacźa njehladujschtej, ale bjschtej njemérnej, jako byschtej něschto na śelenach a na wjerschce pytałoj.

„Pschinjesech", mr. Jenkins z dybawnym hłosom rjekny.

„Ah, to je derje. Bojach so hižo, so nětko njepschinjdźeće", sudnik so pomjénkujo pschipomni.

„Kak tomu? To nicźo z tym cźiniś nima", Jenkins snapschećiwi. „Wy zjebi pjenjezy na swoje waschnje zaslužiće a ja na moje."

„Wjeselu so jara, so tak myślićе", sudnik snapschećiwi. „Prošchu, njechaće so połudnyć? Pschejecze sebi zigaru?"

„Dźakuju so", wopytowaŕ prajiwschi jemu policźenu, derje wonjazu zigaru pschija. „Wschinjeśech wschitko, schtož zjebi zkasajsche. Dźesaś bleschow łognaka, pjanace cźerwjeneho wina, wošom bleschow whiśky. Wschitko we wołhéj steji."

„Wulkolnje. A kelko wam dołži, mr. Jenkinso?"

Jenkins wotmoli roswužiwso potom rjekny: „Za łognak dyrbju dźesaś dollarow na bleschu licźiś. Cźerwjene wino je ted wo dollar drožše, whiśky samo wo połdra. Pónźdźe-li tak dale, budźe wschitko wo połdra dollara drožše."

„Kak pak tomu?" so sudnik dźiwasche. „Wobliczischcze mi łognak stajnje po wóśom dollarach, wino po pjeć dollarach!"

Jenkins rosmyślujo a staroscźiwje na sudnika hladasche, potom rjekny: „Napoleońischcze mi dźensa pjenjezne khłostanje we wyšokosći 300 dollarow. Ja njejsym bohaty kaž Rockefeller. Nochtó dyrbi mi moje wudawki tola zarunacź . . ."

jw.

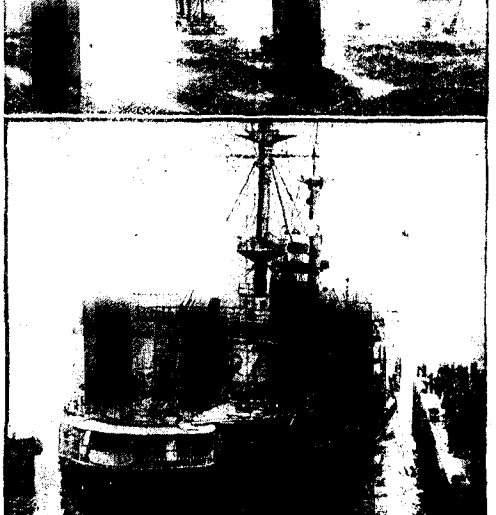

Japanska wójnska łódź budźe z narodnej swjatnicu.

W japanskim wójnskim přistawje Yokosuka dyrbi so nětko łódź „Mikasa" k wěčnemu dopomnjeću na rozsudne mórske dobyćo admirala Toga w ruskojapanskej wójnje z lěta 1905 zakótwić. Tuto dobyćo na morju swětej prěni króć pokaza, so běše so Japanska z nowočasnej wulkomocu sčiniła. Delokoch widźimy łódź „Mikasa", na kotrejž admiral Togo slawnu mórsku bitwu pola Tšušima nad Rusami dobu, kotruž horni wobras pokazuje.

Přiloha k čisłu 10 **SERBSKE NOWINY** Piatk 12. januara 1934

Z našcho kulturnoho žiwjenja

Hodowny swjedźeń „Hromadnika“

Prěni štwórtk tutoho měsaca wotmě so w rumnoscach hosćenca „Reichelbrän“ hodowny swjedźeńk našeho kola. Jstwa běše rjenje z jědleńkowymi hałžkami wupyšena a so jasnje swěćate swěčki, kiž swěčniki a wěnčki kaž tež blida debjachu, přeprošachu k přijamnemu přebywanju we wjeselej towaršnosći. Přihódna rěč za hodownički přizamknu knjez wyšši wučeř Zahrodnik hnydom po powitanju wšitkich přitomnych, njez kotrymiž bě wospjet wjele němskich hosći. Po wuspěwanju našeje narodneje hymny spěwaše nam k porjeńšenju wječora wjeleznata němska spěwarka Krysta Burgasowa wšelake serbske arije. Tak słyšachmy k prěnjemu: Hodowne zwony „Sněženki we wětře hraja“, wot Józefa Nowaka, dale: We Bethlehemje „Swjata nóc“ a potom hišće: Při žłobje „Jezusk naš“, wobě poslednjej spěwaj z pjora Mich. Nawki. Wše hromadże běchu komposicije Bj. Krawca. Potom slědowachu zhromadne spěwy hodowneho razu, hdyž bu kóždemu możnosć data, z cyłeje sobu spěwać. Tu hakle spóznachmy, zo mamy zawěsće wulki pokład hodownych spěwow, kotrehož sej sami wědomi njejsmy. Knjez hudźbny dir. Krawc čitaše potom z dźěłow našeho derje znateho ludoweho pěsnjerja Michała Nawki. Kak wjele rjaneho je wón tola spěnił! Při wšěm njeje Michał Nawka žadyn, kiž na počesćenje čaka, ale pisa měrnje dale, hačrunjež dosć njedźaka žnječe. Druhim Težserbam, kiž wšeho narodneho dźěła so zdaluja, hyrnjež starosćow a dźěći nimaja, je M. Nawka z najlěpšim příkładom. Jeho skutkowanje připóznaja a jeho narodneho dźěła so wjesele wšitcy přitomni k jeho česći stanychu. Z jeneho kučika so nadobo wołaše: „Njech žije naš Michał Nawka ze žonu a z jeho dwanaće dźěćimi“. Mała přestawka so přizamknu a potom spěwaše zaso Krysta Burgasowa hodowne ludowe spěwy. Rjany hłós spěwarki, zjednoćeny z prewodom klavéra je tež zaso nimo měry wjeselo spěwěrki porjeńšił, zo bě radosć připosłuchać. Słyšachmy „Spěwajće dźensa wjesele!“ a „Do Božej nocy zwony du“, třeći spěw bě „Pastyrjo, pójće!“ Potom buchu dary rumpodicha rozdźělene. Knjez Zahrodnik jako zastupjer rumpodicha je zawěsćo sprawnje na kóždeho spominał a šćedriwje da, doniž ničo wjacy k rozdawanju njeběše. Dźěłonjemčery su tež tutón wječor darmo k pjenjeměli, wšak su w pokładnicy hišće pjenjezy! Naposledk spěwaše spěwarka jako dar přitomnym němskim žonam tři cyganske spěwy wot Jana Brahmsa. Zo ja so wšitkim na tutym wjeselym wječorku lubiło, mamy so dźakować knjeni Burgasowej, k. hudźbnemu dir. Krawcej a k. wyšš. wučerjej Zahrodnikej. Knjez přesyda kola dr. Wjaclawk dźakowaše so we mjenje wšitkich za wšo poskićene, tež wupraji dźak k. Stojerjej a knježnje Mičkce za wupyšenje jstwy. Po dwanatej hodźinje podachu so wšitcy poćeženi z darami na dompuć. Nadźijomnje wostanje nam rumpodich hač do přichodneho hodowneho swjedźenja swěrny, potom budźe tež z wěstosću zaso tak rjenje kaž tónkróć běše. Sława našemu serbskemu rumpodichej!

F. Th. H.

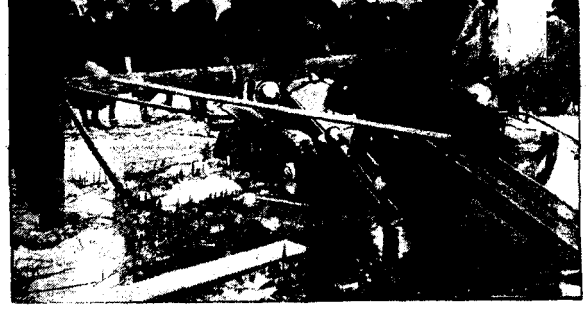

Synkofilmowy auto za na łodje pschepadnył.

Pschi fotografowanju synkofilma pschi gmntacjowym kursu sa olympiadu na Staffelstim jeforu w Hornjej Bayerskej so filmowy wós na łodje pschełama a so 13 metrow hłuboko podnuri. Ludźo na łbożo do ischłody njepschindjecha. Wuthowanje cjeskeho woja běsche jata wobczejne, runjez běsche wožebity wós Mnichowskeje wohnjowoje woborty na pomoz pschithwatał.

Winicy w Serbach

Podał O. W.

Tež naša luba Łužica njeje wot Boha cyle wopuščena. W njej wino rosće, kiž *kóždu* čłowšku wutrobu wokřewja. Ale wino rosće dźensa jenož na połnišich *scénach* našich twarjenjow. Tam z lětami so nimo měry derje radźi, hdyž Bóh Knjez wobradźi rjanu čopłu nazymu. Dopominamy so na to, zo někdy tajku nazymu mějachmy. Běch tehdy hišće z hólčiskom. Winowe kiće njeběchu wjele mjenše hač te, wotrež sebi izraelske dźěći z doliny Eškola pola Hebrona pod wjednistwom Kalcba sobu přinjesechu. Jenóžachny kiće dojdźe. Tuž mój nan přińdźo na zbru mysl, z wina k jědźi sej wudźěłać wino k piću. Wšem, zo je so tutón jeho pospyt pře wšu měru derje udźił. A hdyž k njemu přińdźe přećel Jan Radyserb-Wjela na wopyt, wupiještaj hromadźe blešku „schwaćišćanskeje južnje streny“. Wupiještaj dwě! Radyserbowe wobličo so rozjasnješe. „Haj, naša luba serbska zemja!“ „A winko je tola z Božim datom!“ — Ale druhdy też wino nocheše zrawić. Winowe jahody nocheychu znjechćić, hačrunjež my dźěći je z našimi porsćikami hólnje hłóčachmy. Cakachmy też na to, zo by winowy pjeńk kiće přinjesł, ale přinjese jenož kołochi. Tak je to wostało. Cople a njecople nazymy so wotmjenjuja, kaž dobre a njedobre wino. — Ale přeco so hišće winowe halozy ludźi do dźerća wu naše statoki. Někdy pak je we wsach winicow było. Cohodła tu jich wjacy njeje, je z prujnstwom, kotrež je nam naš Radlubin w překrasnym powědančku: „Cohodła w Serbach wjacy winicow njeje wotkryl. Je to jedne z jeho najrjeńšich powědančkow. Sym jo čitał najprjedy w „Katolskim Poslu“, a potom w protycy „Předźenaku“, a hdy bychu Serbske Nowiny powědančko wotćišćale, bych jo zawěsće hišće třeći raz čitał. Tajke rjane je! A na prašenje je Bjedrich Radlubin tak cyle wubjerje wotmołwił, zo je prašenje dospołnje na přeco rozrisane. Tuž so ja njetrjebam z prašenjom zaběrać, přetož sym cyle jeho měnjenja. — Stóž pak to hišće njewě, a chcył rady wědźeć, cohodła w Serbach winicow njeje, njech so wobroći na basnika Bjedricha Radlubina. —

Někdy pak je w Serbach winicow było! — Wino je so na wulkich bežownosćach plahowało. Je so we teptańcach wuteptało, potom ze wšej wustojnosću we wulkich sudach drožźiło a skónčnje za drohi pjenjez předawało. Běše serbskeho wina, kaž je dźensa rhynskeho, frankskeho, solawskeho, mišnjanskeho, śleziskeho a polskeho. Runje wulku slawu wšak łužiske wino njemjeješe. Běše pak bjez dwěła lépše hač zolenohórske w Slezyskej, kiž ma — wčzo jenož we špatnych létach — tajku mócnu kisalinu, zo dźěry žerje do črijow a šatow, abo jara wjele lépše hač półske, kotrež so pola města Bomsta plahuje, a jo tak kisałe, zo cyhel do njeho położeny zhnidliči kaž krušwa. Tajke kisałe serbske wino zawěsće njeběše. Najskerje so trochu runałe Mišnjanskemu. Na Mišnjanske wino wšak so wšelacy winoznawcy přisłodża prajicy, zo je na wopriawdźite wino jenož podobne! — To je wčzo korm jena łža! Sam sym so wo tym před nješto lětami w Mišnje přeswědčił, budźež su mi w domowej pincy wino porjedźili, kotrež drje tajke dobre njeběše kaž snano kamjeńtne wino z Wuerzburka, ale so tola nčkak piješe, a mózach też na mni derje sčěhwki wobkedźbować, kotrež wopriawdźite wino ma. — Mi so zda, zo nje jenož sprawni ludźo, ale też wino pod přisłodźenstwom čerpi. Tuž też so mi njecha wěrić, štož jodyn stary łužiski stawiznar Marćin Gruenwald w Singal. Lusat. I, 261 pisa, zo je łužisko wino jenož — acetum naturale — to rěka „samorodne kisało“. To njemóže nihdy na nihdy wěrno być. Cyle wěsće so tež piješe, a ludźo běchu při nim a z nim wjeseli.

Prěni, kiž je so z winicami we Serbach zaběrał, běše pilny Małošanski farař Samuel Bohuwěr Plonych † 1798. Wón měješe wulki [illegible] za stawizny a wosebje też za hospodarske nale[illegible], je tohodła wjele po Serbach pućował, a wjele [illegible]wał w archivach, skónčnje też pilaje pisał. M[illegible]ot njeho cyłu hromadu dźensa hišće ważnych [illegible]nostnych nastawkow. Je też wšelake kniły za sobu wudał, njez druhim wěsće zasłužbne „Rozwučenje za baby“. „Zadźerżenje při jětrach“ a „Pomocna falła za tepjenych, zmjerzjenjenych atd.“ — Też jedne předowanje je wudał 1778 „Mysle měra w njeměrnym času“. Wot tajkeho nuza předowanje hišće dźensa rady čitam. — A mi so lubi, zo je so farař Samuel Bohuwěr Ponich z Małošec też z winicami zaběrał. Mysli sebi, zo měješe też winowu kulturu, kotraž wšak je dosć žadna, zo so na to wustaješe škleńcu wina — z kultury — pić. Wón je wopytał a zapisował wšitke winicy, kotrež w jeho času hišće w Serbach běchu. Jeho dźełu su druzy dale wjedli, hdyž też hišće dawno nje dospołnili. — Na přikład prašenje, hdy je so we Łužicy započało winicarić, hdy su połobsey a baltisey Serbja zeyła so z winom zeznali, hač do jich podćisnjenja abo po nim, to hišće dawno njeje wujasnjene. Mi so zda, zo do njeho, dokelž njejsu njena, kiž so na wino počahuja, wot Němcow dostali, ale sebi sami wutworili po swojich rěcnych zakonjach, a dokelž mjachu hižo Limbersey Serbja słowa winica, winicar a dr. — Tuta zajimawa wěc wšak chcu na druhim městnje rozpomnić. Zo je we Łužicy někdy dosć winicow było, za to hižo swědči, zo je we [illegible] zabožk łužiskeho towarstwa wědomosćow [illegible] Gersdorf w Meffersdorfje we swojim zapisu[illegible]skich horow a hórkow 20 hórkow zapisał, kotre ja mjeno winica. Jenož někotre mějachu powsa[illegible]ki z časa, w kotrymž bě so na nich winicarilo. [illegible] pak ani te. Někotre tajke hórki z mjenom winica chcu tu mjenować.

Cyrkwinske powěsće

2. njedźela po Tśoch kralach, 14. wulk. rožca 1934.

S Budyšćina.

W Michałskej zjrkwi rano ½8 hodź. serbske Boże wotkasanje, farař Tischer; dop. ½9 hodź. serbske a ¾10 hodź. němske kemšćenje, farař Kapler. Pop. ½3 hodź. kemšćenje sa młodźinu, na to swjatk młodych hołzow.

Krajnozjrkwinska sjednoćenstwo w Budyšćinje pschi Bólnym hrodźiku 6. Njedźelu dop. ½11 hodź. swjatk dźěći, wjeczor ½8 hodź. evangelisazija. Pónjedźelu zhromadźizna sobustawow wupadnje. Wutoru pop. w 4 h. hodźina sa žony. Sstzedu wjeczor we 8 hodź. swjatk młodźiny sa młodźenzow a młode hołzy. Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. biblisika hodźina. — Zhromadźizny swonka Budyšćina: Njedźelu pop. ¼4 hodź. w Njeswačidle, pónjedźelu wjeczor we 8 hodź. w Kumwałdźe, wutoru wjeczor we 8 hodź. w Semjach, sstzedu wjeczor we 8 hodź. w Zyježach, pjatk wjeczor ½8 hodź. w Hornjej Hórzy. Kóždu je wutrobnje witany.

S Barta.

Dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boża słužba. — Schtwórtk pop. ½3 hodź. towarstwo serbskich wowkow (swjedźeń jenoletneho wobstaca).

S Budestej.

Rano ½8 hodź. smje duchownu Böttger serbsku spowědź, farař Bója dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšćenje. Pop. w 2 hodź. ma duchownu Böttger kemšćenje sa dźěći 1. hacj 4. schulskeho léta. — Wutoru wjeczor ½8 hodź. ma farař Bója biblisku hodźinu w młodźinowni. — Pjatk wjeczor we 8 hodź. je bibliska hodźina pola Duczkej w Kóslach.

S Budyšćinka.

Dop. w 10 hodź. němska Boża słužba (farař Handrik-Porschitki).

S Bukez.

Dop. w 9 hodź. serbske, ½11 hodź. němske kemšćenje. Pop. w 2 hodź. dźěćikemšćenje. — Pokhowanaj: Hermann Curt Claus, wobydlerj we Wajtzach, 42 l 8 m. 3 dny. Jan Bohuwěr Wjedrich, [illegible]nosćer we Wu[illegible]ku, 80 l. 6 m. 3 dny.

S Kr[illegible]

Rano [illegible] hodź. smje[illegible] farař serbsku spowědź, [illegible] 9 hodź. serbske a [illegible] [illegible]mske kemšćenje.

S Sp[illegible]

[illegible]no we 8 hodź. serbska [illegible] [illegible] swjatym wot[illegible]anom, dop. w 9 [illegible] [illegible] ½11 hodź. němska [illegible]ćenja.

S [illegible]

[illegible] ½8 hodź. [illegible] [illegible] pjatk, pop. ½9 hodź. a w 10 ho[illegible] [illegible]ske kemšćenje, ½12 hodź. wječerje.

S Malšec[illegible]a.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź [illegible] Wozjm wotkasanjom, dop. w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. dźěćikemšćenje.

S Kotez.

Dop. ½11 hodź. němske předowanje, ½12 hodź. němske katechizmušowe rezerćowanje.

S Łupoje.

Dop. w 9 hodź. so herbste předowanje cźita.

S Malešecy.

Rano we 8 hodź. němska spowědź, dop. w 9 hodź. němske kemšenje, 1/11 hodź. dźěćikemšenje. — Semrěła: Hana Augusta swob. Nowakowa, žiwnosćerka w Brěsyzy, 62 l. 6 m. 27 dnjow.

S Minakata.

Dop. 1/9 hodź. herbša a w 10 hodź. němska Boža słužba. Sběrka sa mišijonstwo mjes pohanami. — Pokhowany: Robert Kěta, žiwnosćeř we Wjeselu, 70 l. 11 dnjow.

S Njeswačidła.

Dop. w 9 hodź. so herbšce a 1/11 hodź. němske předowanje cźita. Spowědź a kemšenje w Sarečzu dyrbi wupadnyć. Pop. 1/4 hodź. biblijska hodźina na kaplanstwje.

S Nošaciu.

Dop. w 9 hodź. herbšca, 1/11 hodź. němska Boža słužba.

S Porschiz.

Rano 1/8 hodź. herbšca spowědź, dop. 1/9 hodź. herbšca Boža słužba. Dźěćikemšenje w Boschezach 1/10 h. sa młodsche, 1/11 hodź. sa starsche dźěći. — Wutoru wječor 1/8 hodź. wohadna shromadźizna w Handrikez hoscenzu w Porschizach j pschednoschkom k. fararja Rioty j Nałej wo ludowym mišijonskim hibanju w Sakskej. — Wutoru wječor 1/8 hodź. biblijska hodźina w Boschezach psches k. wotbladarja Kschižano. — Serjedu wječor 1/8 hodź. herbša biblijska hodźina w Porschizach w nowej schulskej jitwje.

S Wósporta.

Dop. w 9 hodź. předowanje, 1/11 hodź. kschesćanska wuczba sa dźěći. — Póndźelu wječor we 8 hodź. biblijska hodźina.

S Wóhlinka.

Rano we 8 hodź. herbša spowědź, dop. w 9 hodź. herbšce a 1/11 hodź. němske kemšenje. Sběrka. Pop. 1/4 hodź. kemšenje sa dźěći w Cźijowje, 1/25 hodź. Boža słužba w Cźijowje.

Hospodarski rozhlad

Pjatk 12. januara 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,677	100 pólsk. złotych	47,30
1 jendźelski punt	13,665	100 českost. krónow	12,45
100 šwajc. frankow	60,02	100 franc. frankow	16,41

Barlinska bursa sapocza swoje wikowanje wječora pschecźelnje a so sa wosbešte hódnosće sjamo skrući. Kursy akzijow běchu tehoda jara krute a postupowachu. Wiši rentowych liječinow namakachu też wječora sajo najwjetschi sajim. Też tu kursy derje postupowachu.

Barlinske žitne wuměnjki mějachu kaž dotal sławiki. Pschenicy a rožki so sajo wjacy poptscheleše, hač hebi kupcy žadachu. Wotwisy mějesche mérne wiši, jeno so trochu mjenje poptscheleše. Sa jećmjeń mějachu jenoj piwarnje trochu sajima.

Wječera płaczejsche w Barlinje zenamne

pschenicy: 9,05—9,70 hr., rožki: 7,65—7,75 (7,65—7,85) hr., jećmjenja, nałětnjeho: 7,80—9,10 (8,—9,10) hr., wowsa: 7—7,30 hr.

Wiši w Lubiju.

Pschenica płaczejsche 9,20 hr., rožka 7,65 hr., nałětni jećmjeń 8,25—8,85 hr., wowsa 6,50—6,75 hr., hrjma 2,30—2,70 hr., [illegible] 2,20—2,50 hr., [illegible] i maišjanu mišenu 80—[illegible] muka, pl[illegible] hr., sjeno 12,50 hr., wotr[illegible] (pschesej[illegible] 6,25 hr. Butra (pol pun[illegible] 0 (70) [illegible]—33 pj., swarob 20 (20)[illegible], tal, [illegible] pj., [illegible] wjeny 8—10 (1[illegible] hydrojuš[illegible] pj., [illegible] 12 pj., karoty [illegible], jedźna [illegible] (25—30) pj., kotrabi (5—[illegible] porej 10 (15) [illegible] (8) pj., hołotej (20 pj.), [illegible] (10 pj.), jabłuki 20 (15—25) pj., mérnik 15—2[illegible]0 pj.

Wiši w Kamjencu.

Pschenica płaczejsche 9,20 hr., rožka 7,65 hr., jećmjeń, nałětni 8—8,50 (8,50—9) hr., najwjetši 7,50—8 (7,80 hač 8) hr., wowsy 6,50 (6,50—6,75) hr., muka, pschenicna 17,50—18 hr., rožna 11,25—12,50 hr., wotruby, pschenicne 6,50—6,60 (6,50—6,75) hr., rožne 6,75—6,80 hr., hrjno 3,25—3,75 hr., słótna hłoma 1,30 hr., hłoma ke sajimanju 1 hr., běrny, běłe a cźerwjene 2,50 hr., žołte 2,75 hr. Płaćaja płaczejsche 9—14 (8—13) hr., běhaći 26—30 hr. Butra płaczejsche 1,20 (1,10—1,20) hr., jeja 12 (12—13) pj., huńy, nun 80 (70—75) pj., tal, běły 10 (8) pj., cźerwjeny 12 (10) pj., hydrojuši 40—60 pj., jedźna łoboda 30 (25) pj., zybła 10 pj., selerij 15 hač 20 pj., křen 50 pj., hołotej 25 pj.

Wiši w Khorježbušu.

Tu płaczejsche mjaso, howjaze 60—80 pj., cźelaze 60 hač 90 pj., skopjaze 90—100 pj., swinjaze 75—100 pj., jeja 13 (14) pj., butra 1,20 (1,20—1,30) hr., twaroh 20—23 pj., łany woliji 1,40 hr., linty 1 hr., schćuki 80 (70—80) pj., karpy 80 pj., młode hołbje 50—80 pj., žiwe kury 1,80—2,50 hr., žiwe khowany 2—3,50 hr., kotrabi 15—20 pj., morchej 8—10 (15—20) pj., jedźna łobola 30 pj., kał, sjadrobjty 45—60 (50—60) pj., cźerwjeny 15 pj., běły 13 (12—13) pj., wirsinowy 15 pj., mérnik 15—20 (20—25) pj., křen 25—35 (30—35) pj., zybła 10 pj., kuleršca 7—8 pj., běrny, zentner 2,50 hač 2,75 hr., punt 3—4 pj., jabłuka 15—25 pj., worjechi 40—50 pj., šěsne worjechi 45—60 pj.

Swinjaze wiši w Khorježbušu.

Pischibjesli běchu 706 prošatow a 271 běchakow na wiši. Prošata płaczachu, małe 9—11 (4—8) hr., hrjube 12—14 (8—10) hr., wulke 14—18 (10—12) hr. Běhaći płaczachu, małe 18—28 (10—20) hr., hrjube 28—28 (21—30) hr., wulke 38—53 (31—43) hr. Wiši běchu hrjube.

Płaczišny w spinkach su płaczišny tydźenskich wikow; hdyž pak žanych njeje napomnjenych, so njepschemenjuchu.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tunt abo 1000 kg, hewak 100 kg Płaczizny po złotej hriwnje.

	11. 1.	10. 1.		11. 1.	10. 1.
Pšenica	—	—	buny	16,5-18,0	16,5-18,0
rožka	—	—	woka	15,0-16,5	—
jećmjeń, nał.	*156-164*	*158-166*	*módre lupiny*	*11,7-13,0*	*11,7-13,0*
jećmjeń	—	—	žołte lupiny	14,0-15,0	14,0-15,0
wows	140-146	140-146	zeradella	19,0-22,0	19,0-22,0
kukurica	—	—	raps, wosušk	—	—
pšenč. muka	25,7-26,7	25,7-26,7	lany wosušk	12,70	12,60
rožana muka	21,9-22,9	21,9-22,9	such. truhanc.	10,3-10,4	10,3-12,4
ps. wotruby	12,2-12,6	12,2-12,6	běrnj. kruški	14,30	14,31
rožane „	10,5-10,8	10,5-10,8	syno, 50 kg	1,40-1,70	1,40-1,70
raps —	—	—	rožana słoma	0,50-0,65	0,50 0,70
hróch, Viktor.	40,0-45,0	40,0-45,0	pšenč. „	0,35-0,50	0,35-0,50
lane symjo	—	—	wowsna „	0,50-0,65	0,50-0,70
pjeluški	17,0-18,0	17,0-18,0	rečna „	0,50-0,65	0,50-0,70

Płaczizna za pječky za wupłodźerja 181 184 186
Płaczizna za rožku za wupłodźerja 143 151 153

13lětny kinowy kraj w Ramsgate pola Londona.

Eddie Oliver, najmłódši wobsedźer kinowa swěta, we swojim předwjedźeńskim twarjenju. Tutón wobkhodnje hibićiwy hólc, kotrehož cyła Jendźelska wobdźiwa, je drje najmłódši wobsedźer kinowa na cyłym swěće. W pincy pod klamami swojeju staršeju wón poradnje krótke filmy pokazowaše, k čemuž swojich towaršow přeprošowaše a jedyn penny zastupnelo pjenjeza zběraše. Jako najnowše wudobyće je sebi 13lětny samsny filmowanski apparat wobstarał, z kotrymž wšitke важne poławki tydźenja we Ramsgate a wokolinje filmuje a předstaja. Nětko pak je policija wšitke předstajenja zakazała, dokelž w pincy žana wěstosć před wohnjom njeje. Eddie pak je hižo k wjeselu swojich towaršow wozjewił, zo je hižo nowu městnosć wusłědźił, přećiwo kotrejž policija ničo njezmėje.

Winican pola Hliny. W lěće 1800 wědźachu so hišće najstarši wobydlerjo na to dopomnić, zo běše hora na połodnišej a wječornej stronje ze winowymi pjeńkami porosćena. — Na ranšej stronje steješe nětdy wětrnik z khležku za wětrnik. Wětrnik bu z nacje 1794 z wulkim wichorom powaleny. Na tutej hórcy je stary Fryca po nadpadźe pola Bukec stał, zo by swoje wójsko zhromadźił. Wón sam hišće pozdźišo na tutu hórku spominaše, jenož zo mėnješe, zo młynk słuša do Malešec. Běše to Hlinjanski.

Winica pola Dobrošec. — Jedyn zemjan Hendrich z Metzradt, kotryž je 1602 w Malešecach wumrěł, je pjeća winicu założił. Wón běše z dobrym hospodarjom a je sebi jedne rjane kubło po druhim kupił. Snano su tam hišće powostanki murje widźeć, kotraž so nětdy wokoło cyłeje winicy čehnješe. W Płonychowym času to běše.

Winica pola Khasowa je dźensa z khójnami porosćena.

Winica pola Radworja při drózy do Budyšina.

Winica pola Rólan.

Winica z połnocy wot Kamjenca.

Mikławšk w Budyšinje. — Dźensa je to nam Serbam swjate městno, dokelž su tam naši wótčincoju pohrjebani. Prjedy hač so tu Mikławšowa cyrkej natwari, do kotrejež potom naši Serbja lětstotki dołho kemši khodźachu, běše tam winica. Tutu winicu je Budyšanski měšćan, kotremuž Wownjow słušeše kapitlej swjatcho Pětra darił, zo by so jako porjebnišćo wužiwała. Tute wustajenje dyrbješe Mišnjanski biskop wobkrućić. To je so stało, a lisćina, na to so počahowaca, wot biskopa Thiema z lěta 1407 je so zakhowała. — Naš knjez a Zbóžnik so přirunuje z winowcom. Tuž so mi lubi, zo je winica dostała tajki zamėr. Zo bychmy wšitcy so stali z winowymi halozami.

Winica města Budyšina běše też na lěwej stronje Sprewje. Tam steja też hišće murje, winicowy so plahowachu na skalo nad rěku.

Druha Budyšska winica założi so 1740 z wulkej *próšcu z wjele wodawkami wot čapkarja Jurja Naglera*, kiž běše z Wuherskeje do Budyšina přičahnył. Winica założi so na pustym w blizkosći koporníka nad Sprjewju. Nagler natwari też korčmu z pincu, kotruž dyrbješe do skale wučesać dać. Wón swoje wino sam porjedźeše. Jeho winica so měšćanam jara lubješe a radźi k njemu přikhadźachu. Najebać toho pak Nagler do pjenjeznych wuzkosćow zajé. Winica přińdže na ruwački. Kupi ju najeńk radnje pincy z mjenom Steinberger, kiž pak też po času dohospodarješe. — Winica dźěše z jedneje ruki do druheje. Wokoło lěta 1840 wobsedźeše ju sprawny Serb Jan Krawe, kiž so z cyłej wutrobu wobdźěleše při serbskim zbudźenju. Na winicy skhadźowachu so naši wótčincy. Tu nasta mysl, założić Maćicu Serbsku. Tu spěwachu swoje wótčinske spěwy, a so skhadźowachu też serbscy wučomcy Budyšskich wyšich šulow założiwši sebi towarstwo Lipu Serbsku, podobno zjednoćenstwo kaž pózdźišа skhadźowanka. Štó tež to Budyšsku winicu dźensa wobsedźi, a kak tam je? Jan Krawe wumrě 26. 3. lěta 1865.

Winica pola Wojerec, njedaloko wsy Nydeje je dźensa wosebita wjes, běše pak nětdy woprawdźita winica, kotruž je wječerkowa z Dźěčina, kotrejž tehdy Wojerowske knježstwo słušeše, w lěće 1719 założiła. Wona je winicu w lěće 1786 městej Wojerecam předała pod wuměnjenjom, zo měješe so jej za lěto 38 toleř dawka płaćić. Město je winicy zwjetšego dźěła dała zańć a je na jejnym městnje khěže natwariło. Tak je wjes wostała.

Winicu pola Nydeje je tuta wječerkowka z Dźěčina założiła. Běše samo jedna z najwjetšich w Serbach. — Wobjimaše 6 kórcow pola na pěskojtym, ale za winicu jara přihódnym podłožku. We dobrych létach tam dobychu 14 bértlow wina, kiž běše pječa runja tak dobry kaž Mišnjanske. Wječerkowka pječa tutu winicu — za lětnu dań 15 toleř *swojemu dotalnemu winicarjej Dolcej, kiž sebi na* winicy fabriku (twornju) za kisało założi. Z njej derje poby, štož wšak runje njeje z dopokazmom za to, zo běše wino, kotreż w Nydeji rosćeše, jara dobre. — Ale wěrnosće dla njesmėmy zamjelčeć, zo wo swojej fabricy też wjele wina ze Złeho Komorowa přetrjebaše.

Winica we Wutbornje pola Rólanow běše wuwolana! Tam běchu winowcy z Frankskeje sadźili. Tu tam so derje radźichu a wjele dobreho wina dawachu. Wosebitu khwalbu měješe čerwjene wino z Rólan. Te rosćeše na winowcach, kotreż z Burgundskeje pokhadźachu. Za čmieu brěčki płaćeše so drubdy 40 toleř. W dobrych létach wutłóčachu we Wutbornje abo kaž so też praješe Wudworje, abo němscy Gutbornje na 30 ćwicow. To běše hódny wunošk.

Winicy pola Kinsbórka běchu najwuznamnišo. Tych běše tam docyła 22, kotreż na 22 kórcow rolo wobsahowachu. Dwě wulkej horje, z winowcami porosćenej słušeštej Kinsbórkskemu stawnokjeżstwu. Druhe winicy słušachu měšćanam. W lěće 1750 su so tam 58 ćwicow brěčki wutłóčile. Kinsbórske wino dyrbješe 4—5 lět ležeć. Potom běšo jara miłe a so piješe. Po 10 létach pak běše wubjerne.

Druhe winicy běchu pola Khołmca, Hrodźišca, Woleśnicy, Pěskec, Rakec, pola Mužakowa, Nizkeje, Łuha a druhich wsow. Njemóžu je wšitko wopisać.

Winicarstwo žada sebi jara wjele dźěła. Tuž so jenož zadani w čoplišich krajinach, wosebje tež na wapnowej pódźe, kajkejež w Serbach nimamy.

Zo pak je nětdy we Łužicy wjele winicow było to mi nětko wšsće wěriće. Škoda, zo njemóžemy Łužiske wino woptać! —

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihićišćerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pjenježkow, za swójbne, towarstwowe a hosćencarske 7 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwkam ćělneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje běduy. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěscacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja

Cisło Nr. 11 — Budyšin — Sobotu 13. januara 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Politiski tydźeń

Nowe lěto hischcże njeje wjele ważnych podawkow we switowej politizy pschinjeßło. Położenje w switscże je do west ych měrnych kolijow pschischło. Europske staty hotuja so na pschichodne jednanja k swojenu bliženju. Wěmy pak, so budże tuto dźělo jara cežke. Wschelake sadźěwki a nadźiady maju so hischcże wotstronicź, prjedy hacź budża wschitke w njemylenej pschesjenosći hromadże dźěłacź móz.

W Němskej sapißachmy tutón tydźeń wotprawjenje sapalerja němskeje sejmowinje van der Lubbe. S tym je so jednanje w tutej należnosći skónczilo. — W politiskim a wosebje zyrkwinskim nastupanju so w Němskej wězy bale rjaduja. Spomnicź dyrbimy wosebje na switerske wotmysłenja němskeho knjeżerstwa, pschi czimž budże so wosebje na ženjenych ludźi dźiwacź. W zyrkwinskim nastupanju so wobstejnosćże do jenajkich kolijow wjedu a smětny woczakowacź, so so bórzy jenotne zyrkwinske wobstejnosćże po zyłej Němskej dozpěja.

W Awstriskej wojowanje pschecźiwo nazionalsozialiśmej i wjetschej surowosću postupuje. Swjatkowy kanzler Dollfuß je sam wjednistwo wudyrnych switow pschewzał. Njedźiwajcy wschitkich naprawow napschecźo nazionalsozialistiskemu hibanju pak so tuto njemylene dole rosiwa. Ani Wöllersdorfske konzentrazijske lěhwo njemóże sadźěwacź, so by so w tutym nastupanju dźěłało.

Poslednji tydźeń je so nasch sajim sazo ras na Balkan složił. Grichiska wosebje prózuje, so wo sřeczenje schtyrjoch mozow. Do tuteho wužscheho swjatka měše Griechiska, Turkowska, Rumunska a Juhosłowjanska słuschecź. Bołharska so tuteho swjatka hischcże sdaluje, dokelž ju njemóże spočuicź. Tež Juhosłowjanska hischcże dosć sajima sa njón njepokazuje.

Franzowska je tutón tydźeń kedźbnosć zyłeho switła na so složiła. Tamny wulki pjenježny skandal se Stawiskim, pschi kotrymž wjele malych ludźi swoje samoženje shubi, je sam franzowske knjeżerstwo, snajmjenscha někotre jeho sobustawow, do hubjeneho switła pschinjeßł. Tutón skandal je pschi sam na sebi napjatym smutskowopolitiskim połoženju w Franzowskej wobydlerstwo njeßmérnje rozhorił. Tehodla knjeżerstwo mudrje jedna, hdyž wosjewja, so chce tutón njerjany podawk pschepytacź a wujaßnicź. Nimo teho ma franzowske knjeżerstwo w swonkowniu politizy swoje wosebite starosće. Praschenje wotbrónjenja jo bóle a bóle na porsty pali. Cżaß so bliži, hdyż budże Franzowska so sjawnje k swojenu stejischcżu wuznacź dyrbjeć. Potom może hakle jednanje s europskimi krajemi wěsteje podłohi nabyć.

Italska so tehorunje prózuje, so by skónczne k někajkim positiwnym postupam w tutym praschenju pschischło, so by so natwarjenje europskeho hospodarstwa skónczuje sapoczeć mohło. Kaž so sda, italske knjeżerstwo njenje dospołne wotbrónjenje sastupuje hacź pschimérjenje Němskeje wobrónjenju druhich krajow. To wěsto je trochu hinasche stejischcżo hacź jo Macdonaldowy plan sastupuje. Nadźijemnje nam tuto lěto nowe wuspěchi w jednanjach w tutym nastupanju pschinjeße.

Pólska a Gdańsk staj sebi w poslednim cżaßu khětro bliže pschischłoj. S wopytami tam a sem je so dojednało, so wobaj krajej pschecźelnische poměry mjes sobu wutworitaj. To je so jimaj bjes pomocy Swjatka ludow poradźiło.

Ruska so bóle a bóle sa swiskami i druhimi statami wobhladuje. Po swojim sřeczenju s Ameriku a Italskej je sazo nowe hospodarske sřeczenje s Franzowskej wobsamknyła. To dopokazuje, so je tež tutón wulki kraj njedźiwajcy swojich mnohich semskich pokładow na wukraj pokazany, chce-li swoje wudźělki wotbycź.

Tak widźimy, so tutón tydźeń we wulkej politizy njeje wjele rosnudźazeho pschinjeßł.

Narodniny ministerskeho presidenta Göringa

Pruski ministerski president Göring swjeczeschе pjatk swoje 41. narodniny. W Barlinje w statnej operje so i tutej pschiležnosću Wagnerowa opera „Walküre" jako sapoczatk swjatocznosćow pschedwjedże. Pschi pschedstajenju běchu němski kanzler, němski propagandowy minister dr. Goebels, pruski ministerski president Göring a druhe sobustawy němskeho knjeżerstwa pschitomni. Po pschedstajenju běchu wjednik, němski propagandowy minister a nětkosi znamjenicźi wumělzy hosćo pruskeho ministerskeho presidenta w jeho villi.

Jako prěni pjatk rano komandér skupiny krajneje polizije generala Göringa wyschi Wecke se swojim adjutantom a strażmischtromaj pschińdże a ministerskemu presidentej sbožo pschejesche. Potom pschińdżechu sastupjerjo pruskeje polizije, SA, SS a tajneho statneho polizajskehh hamta jako gratulantojo. W sahrodże palaisa ministerskeho presidenta so konzertowasche, mjes tym hlowna straża skupiny krajneje polizije generala Göringa s hudźbu nimo pschicżahny. Wjeczor Göringowa stabowa straża smólnizowy cżah wotmě.

Žani młodźi wiacy w dźěłowej fronće

W sřeczenju mjes wjednikom němskeje dźěłoweje fronty a němskim wjednikom młodźiny, po kotrymž Hitlerska młodźina tež młodźinu němskeje dźěłoweje fronty wopschija, je so nětko dojednało, so ma w pschichodże mužska młodźina hacź k dopjelnjenju 18. lěta a žónska młodźina hacź k dopjelnjenju 21. lěta žiwjenja Hitlerskej młodźinje abo swjatkej němskich holzow pschißluschecź, a niz wjazy němskej dźěłowej fronće. Młodźinski haint němskeje dźěłoweje fronty k tomu wosjewja, so je so s tutym postajenjom Hitlerska młodźina snowa jako jenicźka němska organisazija młodźiny wobkrucźila. Młodostni, kotriž so s nowym rjadowanjom potrjechja, njeßmědźa tež wjazy do powolanskich a wotrjadowych swjatkow dźěłoweje fronty ßluschecź.

Dźeń radia

Němska radijowa komora pschichodne njedźele wschelake wabjeńske akzije pschewjedże, s kotrymiž ma so myßl za radio hlubje do luda njesć. Němska radiowa komora so s wulkej propagandu wosebje na dźělacźerjow a burow jako na wulku frontu tworjazych wobrocźi.

40 procentow wšitkich mandźelstwow bez dźěći

S Barlina so powě, so so w němskej dźěłowej fronće se spuschczonnej macźisnu na wuske swisti s nuzhosću narodow a sozialnej politiku pokazuje. Albert Müller je spiß napisał, w kotrymž so praji, so drje nowy stat njeje žadym spomožerski stat, tola ma so kóždy někak ponyßlomny strach wot hobrskeho skutka sozialneho sawěsćenja wotwobrocźicź a maju so cżežkowubědźene prawa dźěłowych woporow na sozialne sawěsćenje sakhowacź. S wustrowjeńskim sakonjom Hitlerowcho knjeżerstwa je so hižom w tutym nastupanju postaralo. Tola wotběranje liczby narodow wostanje pak wulki strach, tež sa sozialne sawěsćenje. Pschi njedosttaku narodźenjow so němski lud sestari a tuto sestarjenje najprjedy sozialnemu sawěsćenju row ryje. W lěcze 1880 w Němske jtyßaz stowych mandźelskich žonow 300 žiwych dźěći porodźi. W sańdźenym lěcze pak tuta liczba jenož hischcże 100,7 wuczini. W lěcze 1932 naliczichu w Němskej jenož hischcże 975 000 žiwych narodźenych dźěći pornjo nimale 3 milijonam w lěcze 1880. W pscherěsku poslednich 5 lět běsche w Němskej 40 proz. wschitkich mandźelstwow bjes dźěći, 33 prozentow měješe jene abo najwjazy 2 dźěći a jenož dwaj prozentaj wschitkich mandźelstwow měješchtaj wjazy hacź tsi dźěći.

Pschesbytk narodow w Němskej běsche hižom w poslednym lěcze wo 200 000 mjeńschi, hacź w Pólskej, kotraž ma jenož połojzu wobydlerstwa kaž Němska. To dowjedże k temu, so mamy w Němskej pschezo wjazy starzow a so so i tym sozialne sawěsćenje bóle a bóle poczeża, nimamy dosć młodeho dorosta w dźěłowym prozeßu, so by pschinoschki płacził. Němske invalidne sawěsćenje je hižom w poslednich lětach pschinoschki powyschiło a renty sniżiło, W cżaßu wot 1913 hacź 1931 je liczba sawěsćenych wo něhdże jedyn milijon spadnyła. Tehodla so pschi powuczenju wo wobydlerskej politizy tute swiski njeßměle pschewidźecź.

Villa Klary Zetkinoweje so zebrała

Po sakonju wo sebraczu kommunistiskeho samoženja je so villa kommunistki Klary Zetkinoweje na dwórnschczowej aleji w Birkenwerderu sebrała. Villu wobsedźesche na poßledk syn Klary Zetkinoweje, lěkar Konstatin Zetkin. Tutón „proletariski dom" je něhdże 60 000 hr. hódny. Nimo teho sebrachu ležownosć sdateje rabiatneje komunistki Fridy Winkelmanoweje, kotraž běsche prjedy je so obustawom durinskeho krajneho sejma. Frida Winkelmannowa tukhwilu sedźi, dokelž je so statej njpeschczelnje sadźerżała. Jeje twarjenje je 15000 hr. hódne. Skónczinje so khěża murjerja Lüdtki sebra. Tutón muž je sebi khěżu s dźělacźerskimi pjenjesami kupił, kotrež bě jemu kommunistiska strona pschewostajila.

28 nacionalsocialistow w połnócnej Schleswigskej zasudźili

Danski sud w Tondernje sasudźi wjezera 28 němskich Nazionalsozialistow s Hoyera dla sakasaneho noschenja uniformy. Wundyany wjednik Bossen dosta 40 krónow, tamni 27 kóždy 20 krónow khłostanja abo 33 dny jatby.

Awstriscy nacionalsocialistojo do Wuherskeje cźekaja

Nowe pschesczehanjo, liž je Dollfußowe knjeżerstwo pschecźiwo nazionalsozialistam wotewrilo, je po powěsćach s Wuherskeje k temu dowjedło, so wjele nazionalsozialistow Awstrisku wopuschczi a do Wuherskeje cźekny. Sérjedu je něhdże 144 pschißluschnikow awstriskeje dźěłoweje służby s Burglandskeje pschikhadźeju, mjesy pschekrocźiło a so na wuherisku semju podało.

Awstriscy wupuczowarjo su wschitcy nazionalsozialistojo, kotriž do wosebnych ludźi słuscheja. Mjes nimi je wjele studentow, inżenerow a juristow. Pschi pschekroczenju nějachu snamjeschko hokatcho kschiża pschithknjene. Woni pschijědźechu s tsjomi cżežkimi autami na kotrychž swoje zyłe wuhotowanje a zwotku wjesechu. Woni sami sdźechu w kolonach sady wosow. Nimale pola wschitkich namakachu w nakhribjetniku wobrasy wjednika Adolfa Hitlera.

Wschitke wuherske nowiny wocźischczachu hamtisku powěsć, so je architekt Materna, wjednik skupiny awstriskich nazionalsozialistow, kiž je tele dny wuherske njesy pschekrocził, pschikas dostał, so ma Wuhersku wopuschczicź. Dotal pak hischcże njeje snate, hacź je hižom wotpuczowak. 27 druhich sobustawow tuteje skupiny je hižom wotjało. Powě so, so so woni psches Cźěskosłowaksku do Němskeje podadźa. Pschi njesach hischcże skupina awstriskich nazionalsozialistow cżaka, kak jednanja pschißluschnych wyschnosczow wo jich dóńcże wupadnu. Po wuherskich pschedpißmach wo kontrolowanju zusnych smě so kóždy dwaj měßazaj we Wuwerskej sadźerżecź.

Wuherska awstriskich nazionalsozialistow sa politiskich cźekańcow wobhladuje a so nakhwilnje sa jich žiwjenje postara.

Jendźelske zrozumienje za nacionalsocialismus

Jónska skupina konserwatiwneho a unionistiskeho sjednoczeństwa w Londonje schtwórtk pschednoschkowy wjeczor sarjadowa. Nowiny „Morningpost" k temu pischu, so je rěcznik Ernest Tennat sa njestronitske stejischczo a sa prózowanje wo srosumjenje napschecżo nowej Němskej rěcżał. Pschednoscher, kiž Adolfa Hitlera a druhe nawjedne nazionalsozialistiske wosoby snaje, rjekny, so je nazionalsozialismuß s cżežkich pruhowanjow Němskeje wukhadźał a wopißowasche wobstejnosćże w połwójnskim cżaßu po swojim samßnym wobkedźbowanju. Jako Adolfa Hitlerowe wojowanje pschecźiwo kommunißmej naspomni, pschednoscher na to pokasa, so su w kommunistiskim hlownym kwartěrje w Němskej městnosćże byle, kiž běchu napjelnjene s propagandnymi spißami w jendźelskej rěczi, so bychu so w jendźelskich kolonijach rosdźělowale. Tennant skónczi swój pschednoschk wusběhujo, so němsko-jendźelske pschecźelstwo najlěpje sa switowy měr rukuje.

Rauschning do Genfa wotjěł

Gdański senatowy president dr. Rauschning je so do Genfa podał, so by so na poßedźenju rady Swjatka ludow wobdźělił. Swadne praschenja mjes Gdańskom a Pólskej, kiž prjedy na žanym skhadźowanju rady Swjatka ludow njepobrachowachu, tón króć na dnjowym porjedże njesteja. Rada Swjatka ludow smě pak wo hórschenju sozialdemokratiskich nowin „Danziger Volksstimme", kiž běchu so w nowembru sakasale, rosnudźicź.

Demonstracija na Parižskich drohach

W Parisu běchu schtwórtk ßylne polizajske wotdźělenje pßched ßejmownju postajili, dokelž ßylne demonstrazije hrožachu. Wokoło połnozy mózachu pak poliziju saßo precz pósłacź. Demonstrantojo běchu wospjet spytali, ßo shromadnje k ßejmowni pschedobyć a ßo tež do dźěłoweho ministerstwa dobyć. Druhe wotdźělenja wječor posdźe spěwajo a hewrjekajo po swonkownych drohach Parisa cźahachu. Polizija pak wschudźom s knjesom wosta. Toka bjes sraženjow hischcze njewoteńdźe. S městnami ßamo k bitwam dóńdźe. W Sant-Germain ßo demonstrantojo s bleschami, stólzami, blidowymi nohami, płotowymi žerdkami atd. do polizije dachu. Jako běsche polizija porjad saßo postajiła, ßo terraßy kofejownjow sapuscźenej krajinje runachu. Tóle ßamy wječor je polizija wjazy hacź 700 wozobow sajała. Někotre sta demonstrantow a policistow ßo sranichu. Jako běchu personalije swěscźili, wschitkich sajatych krótko po połnozy saßo puschezichu.

Pjatk dopołdnja běsche wobkhad wokoło komorneho twarjenja saßo zyle normalny. Polizajski inspektor, kiž Palais Bourbon strażowasche, sastupjerjam nowin rjekny, so polizija wě, so ßo demonstrazije stajnje w tym cźaßu wotměwaju, hdyž ßu dróhi po samknjenju wobkhodow ßylnje s ludźimi napjelnjene. Tehodła ßo demonstrazije saßo po 6 hodź. wječor wocźakuja, tola polizija je pschihotowana.

Ze Serbow

W Budyschinje, 13. januara 1934.

— **Wo wjedrje.** Wczera wječor w 7 hodź. barometer 739, hygrometer —4 a najwyschscha temperatura wodnjo —3. Dźeńßa rano we 8 hodź. barometer 736, hygrometer —5 a najnischscha temperatura w nozy —6. Scźěhowazy ras wjedra budźe dęschcźowazy. Nizina s Atlantiskeho ozeana ßo k ranju wupschestrěwa. Wona je nětko nasche kónczíny dozpěła a nam macźate wjedro pschinjeßła. Pschi mitym powětrje nětko khwilu dęschczowate wjedro wobkhowamy. Pscheměnjenja wjedra móżemy hakle saßo sa někotre dny wocźakacź. Jutrje druhu njedźelu po Tjjóch kralach ßlónczko 7,58 hodź. skhadźa a ßo 4,20 hodź. khowa. Měßaczt skhadźa jutrje rano 7,23 a khowa ßo popołdnju 2,35 hodź.

*

— **Woschkrót sastupi** tu wczera wječor w 22. hodźinje. Měschczańszy pěßkßyparjo běchu hacź do połnozy po puczu. — Na spadowazej Swonkownej Lawskej haßy ßo pschi hładkosczi dźeńßa rano w 5. hodźinje cźežity auto dosadny ßuwasche a do leżownosczacz na Swonkownej Lawskej haßy 62 (starcje akzisy) storczi. Do prědnjeje scźěny ßo pół metra wulka dźěra wurasy. Murja ßo do bydlenja swud. Schubertowcje stłóczi.

Pruski ministerski president ßwjeczi ßwoje narodniny.

Pruski ministerski president general Göring je nětko ßwoje 41. lěto żiwjenja dokonjak. Nimo sbožopschecźow němskostatnych a pruskich wyschnoscźow a organisazijow nazionalsozialistiskeje strony dóńdźechu sbožopschecźa we listach a telegrafiśy po tyßazach wot jenotliwych wožobow. Horni wobras pschedstaja ministerskeho presidenta Göringa, jako ßwoje bydlenje pschi Potsdamskim namjescze w Barlinje wopuschcźa, hdźež psches zyły dźeń sbožopschejerjo po stach stejachu. Na delnim wobrasu widźimy hórnikow s Westfalskeje wuhloweje krajiny s darami k narodninam ministerskeho presidenta.

Předźenak

by rady ras psches Rachlow na Cźornobóh schoł. Woprascha ßo Ssmolerjej dźěda, hacź je to mózno, a hacź tam je ßwojimi wyßokimi lětami dóńdźe. Prjedy pak dyrbi hischcze ßwoje protyki pschedawacź. Je-li so něschto s nich wuwikuje pojědźe hacź do Kubschiz s cźahom. Potom njeje daloko do Rachlowa, hdźež chze pola druheho lubeho stareho pschecźela ßo sa kachlemi trochu swohrěwacź. Tuž wotkupcze jemu protyku sa 50 pjenjezkow.

— **Pschi woschkrocze,** kiž je sańdźenu nóz sastupił, je na dróhach wobkhad jara strascheny. Woschkrot běsche tej s winu, so dźeńßa mjenje ludźi do města na wiki pschińdźe. Kotśiž pak tu běchu, dyrbjachu po puczu wulki strach wustacź. Pschi hładkosczi dyrbjachu autobuśy nomalu jěducź a ßo saposdźichu. Tež druhe wozy mózachu jenoj ledźbliwje jěducź.

— **Dźeńßnische wiki.** Butra placźesche 60—65 pj., jaja 11—1 pj., twaroh 20 pj., ßuńy, sarěsane, punt 70 pj., kacźki, sarěsane, punt 75—80 pj., żiwe kury 1,50 hacź 1,70 hr., kal, cźerwjeny 8 pj., běły 7 pj., ßydrosty 20 hacź 80 pj., kißale kórki 8—15 pj., morchej 8—10 pj., cybola 8—12 pj., kólrabi 10—15 pj., jědźna loboda 12 hacź 15 pj., tomaty 30 pj., jabluka 15—20 pj., worjechi 45—55 pj., kęßne worjeschki 45 pj., běrny (10 puntow) 25 pj., měd w schkleńzy 1,60—1,70 hr., měd bjes schkleńzy 1,40—1,50 hr., lany wolij 1,40—1,50 hr.,

S **Kubschiz.** (Paducha kola sajeli.) Kubschitkemu žandarmej ßo poradźi dundaka sajecź, jako tudomnemu kowaŕskemu mischtrej nimale nowe mużace jěsdne kolo sa někotre hriwny kupicź poskicźi. Mischtr wudawanje dundaka, kak je kolu pschijschoł, njewěrjesche a jědźesche pschi jěsbje na pruchu k žandarmej, a powě jemu ßwoje wobkedźbowanja. Po dłeschim japrěwanju ßo 19-lětny pachol wusna, so je na ßamßnym dnju jěsdne kolo psched „Chaye" w Budyschinje kradnył. S wuwikowanymi pjenjezami chcyschce domoj jěcź. Paduch ßo statnemu rěcźnistwu w Budyschinje pschepoda. — 4. januara 1934 namakachu na Jenkecźanskich leżowinoscźach cźorny schtrykowany kabat a zlemu wolmjanu sportsku koschlu. Kiž je tuto wězy zhubił, njech ßo pola Kubschitskeho žandarma janrołwi.

S **Kiwacźiz.** (Zyrkwinska rozprawa na lěto 1933.) W naschim Bożim domje wukscheźe ßo 35 (32) dźěcźi, a to 16 hólcźkow a 19 holcźkow, 33 konz lěta 1932 abo we lěcźe 1933 narodźenych a dwě dźěsći s prjedawschcju lětow, 30 manźelskich a 5 njemanźelskich. Paczerskich dźěcźi, kiž ßwój kschcźeńśki ßlub wobnowichu, bě 28 (17). Wěrowanjow bě 30 (11), mjes nimi 5 s prjedawschich lět. Nimo teho bě tu hischcze 9 zhromadnych powědanjow. Pohrjebow běsche 21 (18). Najstarscha wumrě Marja Madlena swud. Wocźina rodź. Brankeź s Wulkeje Dubrawy, hdyž bě ßwoje żiwjenje pschinjeßła na 90 l., 8 m. a 11 dnjow. 4 zemrěcźi běchu w lětach 80—90, 5 zemrětych w lětach 70—80, 5 w lětach 60—70, 2 we lětach 50—60, jena w 20 lětach a 3 dźěcźi, mjes nimi dwě, kiž pół hodźiny po ßwojim narodźenju saßo wumrěschtej. Spowědnych je ßo naliczilo 1059 (1056), mjes nimi 437 mużow a 622 žonow, 1029 w zyrkwi k Bożemu blidu pobychu a 30, kiž ßu khori a braschni, doma Bože wotkasanje wuźiwachu. Liczby w spinkach poczahuja ßo na lěto 1932.) Kollekty wunjeßechu hromadźe 453,17 hr. Druhe dary, kaž móschniczka, schkliczki, mißijonske dary atd. 466,51 hr. Domjaza sběrka sa znutskowne mißijonstwo wunjeßy 82,91 hr. Wscho hromadźe 1002,59 hr., (111,24 hr. wjazy hacź lěto prjedy. Spomnicź ma ßo tu teź na wschelake druhe, s kotrehoż luboscźu k Bożemu domu

Jenajcy před zakonjom

Historiske powědańczko.

5] (Pokracźowanje.)

„Mějcze dźak, knjes Sancho, sa ßwoju hospodliwosćz", wotmołwi zusy. „Wy-scze ju wukonjeli tak derje, kaž móże to jeno prawy stadlaŕ dokonjecź. Je-li pak wam lubo, dowolcze mi, so po ßnědanju ßo wotßalu, moji towaŕschoło śmějo staroscź moje dla."

„Jara derje, knjeże! A je-li wam k luboscźi, cźińcze cźescź naschemu macźerńemu ßnědanju!"

Hósćz jědźesche s wulkej żadoscźu, ale mjelcźesche. Jako sdwórliwy hospodowaŕ mjelcźesche tež Sancho.

Po ßnědanju roszohnowa ßo zusy s dźakom wot hosposy, sjědźe s waha sacźerwjenej ßo Adeli po brunym lizu a salěsy potom na ßwojeho konja, kotryż ßwojemu knjesej wjeßoły napschecźo rjehotasche.

„Duž scźěhujcze mje po tajkim, knjeże, pokażu wam pucź"; rjekny Sancho, kiž bě ßo na mula ßydnył, „a puschcźcze ßwojemu konjej scźahowakaj bjes stracha. Wón póńdźe tak po wuskich scźeźkach, ßam ßebi pschewostajeny, wobhladniwischo a wěscźischo." —

„Nětkole, knjeże, njemóżecze wjazy smylicź," sarěcźa dwě hodźinje jěchawschi Sancho. „Jěchajcze po tejle scźeżzy dale. Dowjedźe waß sa puł hodźiny w runej měrje na wulku drohu do Seville. A tak jěchajcze s Bohom a wón waß pschewodźej!"

Zusy wotpiny ßwój hońtwaŕski nóż wot paßa.

„Chzecze-li tule bróń jako hoscźowski dar wote mnje pschijecź, knjes Sancho?"

„By-li to jednory nóż był, hnadny knjeże, hnydom! Ale jeho pycha je pschewulka. Duž wodajcze, hdyž ßo wobaram, jón pschijecź."

„Wsmicze jón, knjes Sancho. To ßebi ja pscheju!" rjekny zusy bjes maka s roskasowazym hłoßom.

„Wy to chzecze, knjeże? Duž dobre, mějcze dźak! To budźe mi dopomnjeńka na droheho hoscźa. Budźich prajił: chzu jón na ßwojeho ßyna pscheherbowacź, bych-li, kaž wěscze, żaneho ßyna měł."

„Sa to smějecze pschichodneho ßyna, duž wotkasajcze jón tomu! Holzy, kajkaž je wascha Adela, njebudźe nawożenjow brachowacź. Schto?"

„Toho ßo njeboju, knjeże! Jenicźke dźěcźo, a wożebje, hdyž je to dźowka, je pschezo tajke dźiwne, próńdne sapleńcźene stworjenje!"

„Njeßměcze holzu k niczemu nusowacź; luboscź chze pschezo ßwobodny dar bycź. Tola — bożemje nětkole, don Sancho!"

„Jěchajcze bożemje, hnadny knjeże!"

„Też wy, knjes Sancho, a Bóh pschewodźej waß!"

A kóždy na konja sawoławschi wotjěchaschtaj wobaj jězdnikaj do druheho kónza.

Zusy ßnadź bě puł hodźiny jěchał, tu dobywachu ßo k njemu wołaze synki rózkow a cźłowjeske hłoßy a też pßycze schcźowkanje.

„Aha", rjekny wón, „mje pytaja!"

A też wón sastaji ßwój rózk k hubomaj, wołazym wotmołwjejo, a dołho njetrajesche a cźrjóda hajnikow pěschich a na konju jeho wobdawasche, kotśiž jeho se wschěmi znamjenjemi najżiwischeje, ale też najcźeścźownischeje radoscźe powitachu.

Wołrjedź hajnikow jěchasche potom dale do Seville.

*

Sancho Zerburo, psched ßwojej khěžku s mula lěso, nadeńdźe tam Antonija Hernandesa. Hósćz ßedźesche s Zerburez macźerju pod khěžinej khłódnizu.

„Witaj, Antonio!" sawoła na njeho Sancho. „Schto dha je cźe saßo ras k nam dohnuło? chzesch ßnadź powjedane měcź wo wołobnym hoscźu, kajkehoż je tule nóz nascha khěžka hospodowała? Nó, myßlu ßebi, so

ßtej to macź a Adela doscź a nadoscź cźiniłej! Ale hdźe dha je ta holza? Wona bywa tola hewak hnydom pódla, hdyž hoscźo, kaž Antonio Hernandes, Sancho Zerburowu khěžu wopytuja. Ale pschede wschěm, macźi, daj nam něschto khmane picź, móżesche tež karanczt paleneje anißoweje wody pschinjescź, to ani mi, ani Antonijej njeje schkodźi."

Antonio Hernandes bě rjany młody cźłowjek. Trochu ramjenjaty wschak, trochu rózkaty a njelepy we waschnjach, ale hewak dospołny Sevilljan. Runje kaj Sancho Zerburo, bě maly stadlaŕ, kotrehoż khěža bě we druhim, niz pschedaloko wotležanym dole rěki Ronda.

Jeho stadło njebě tak wulke, kaj Sanchowe, ale tola tak wulke, so ßnědźesche ßo samołwicź wo jeho dźowku Adelu.

Adela a macź pschinjeßeschtaj napoj.

„Dobry dźeń, Antonio Hernandeso!" rjekny holza tak njestrachocźiwje, jako budźiśche ßo mjes nimaj nicźo njestało, „budź powitany!"

A s tamnej pschistojnoscźu, kotraż je Sevillskim holzam pschinarodźena, nala Adela s kamjeńtneho karana dwaj rohowaj keluschkaj paleneje anißoweje wody a porjedźi jej nanej a hoscźej; macź pak da s hadźizy wino, kotreż bě na desku khłódnizy powěßka, dwaj karanaj s cźerwjeneho paleneho żita naběżecź a staji jo mużomaj.

„Don Sancho!" sapocźa trochu wuskostliwje Antonio, anißoweje wody powoptawschi, a wina ßo napiwschi, „wy derje wěscze, cźeho dla ßym pschischoł?"

Sancho sańdźeli trochu prawe wócźko a saßmja ßo lestnje. Tež macź ßo poßměwasche a hladasche pschi tym na Adelu.

Trochu sacźerwjeni wschak ßo Adela, ale symnje rjekny wona: „K cźemu dha by hewak pschischoł, khiba so by naß wopytał?"

(Pokracźowanje scźěhuje.)

Pójmowanuj, na dobrowólne zyrkwinsti dawk, na wulkej bożobjéžcjowaj schtomaj, na zyrkwinsku khorhoj, na woltarne śwjezy, na kwétki sa woltar, na barmotne fóry sa zyrkej, na dźelo pschi wurjedźenju namóstnow a schćežkow atd.

Ⓢ **Budyschinka.** Schulski wubjerk a wokrjesne schulske pschedstejićerstwo wotmékjeschtej sandźenu schtwórtk w naschej schuli zhromadne pogedźenje. Jako hósćo bé k. wokrjesny schulski rada Hänig z Budyschina pschitomny. Zhromadźiznu nawjedowasche k. méschćanosta Bérta-Budyschinski. Jednasche žo wo dopišu schulskeje wyschi-rjeje w Budyschinje. Naschemu schulskemu wokrjesej wona sčehowaze tśi namjety pschedpoloži: 1. Naschi schulski wokrjeź ma nowu schulsku stwu natwarjeć a nascha schula ma jenu rjadowniu wjazy dostać, tak žo by potom tśi rjadowne méta. 2. Naschi schulski wokrjeź žo dźeli. Pschiwéźiju pschitamknu žo Malešchezam a Budyschink Porschićam. 3. Naschi zyły schulski wokrjeź žo z Porschićkim zjednoći. Knjes schulski rada namjety nadrobnje rozłoži. Porěcža też wo wudawkach, kotrej bychu nastać. Zhromadźeni běchu za to, so ma druhi namjet (zjednoczenje Pschiwéźiz z Malešchezami) spadnyć. Hač měł žo prěni abo tśeśi namjet pschijeć, wo tym běchu ménjenja wschelake. Wobzamknjenje žo hišće za wjecpschija. Jsta nalěžnjej ma žo najprjedy derje pschemyślić. Pozdźišcho budźemy w nětkotrych zhromadźiznach wo njej hišće raz jadnać.

Ⓢ **Kulowa.** (Njeso.) Jako na dwórnischću 3 zentnarje cyste schpórtowański młyn pschestajachu, wobsunu žo pschi tym spódżer. Młyn jimu na nohu padze a ju cźežko smjerze. — Parne tśerpjenje žo w tudomnej evangelskej zyrkwi schtwari. — We wobłuku wobstaranja dźěła stónći žo wutoru po 6-njedźelskim dźěłu rjedźenje hata. Jenož nětkotši nuzłožo maju hišće dźěło, tamni pak hat pola Schewczikez młyna rjedźa.

Ⓢ **Mu'tez.** (Nowy nóžny stražnik.) Nowy nóžny stražnik naschego wsy je nětko Matej Pannoscha. Stary stražnik je njedźe 26 lět dołho swoju sastojnstwo mał. To běsche dałoko a schćeroko znaty Matej Krawz.

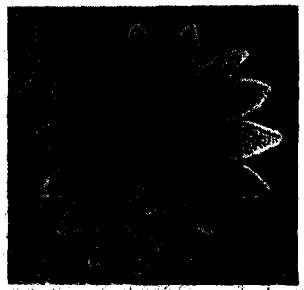

Februarska plaketta zmjerje pomoz.

W mjezu februaru žo k lépschemu zmjerje pomozy spodźiwna zankata plaketta pschedawa. Tuta pékna rozetta je žo we wschelakich tónkinach Němskeje zhotowiła, wosebje też w sakskej Vogtlandiskej.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

Ⓢ **Gubina.** (Krawawny pschipad pschi hońtwje.) Pola wjesy njedaloko Gubina nadpadaž pschi hońtwje dźiwi wjesnos ratarja Kaplu z Pohjena. Wón ratarja jara śmértnje rani. Jako tśeśi bu kundroša tśěli, wostaji tón ratarja a spyta tśeśa nadpadnyć. Druhi wutšél mori 2 zentnarjej cźežkeho kundroša.

Najnowiše z cyłeho swěta

— Wuhlady na wjedro za jutrischnu njedźelu: Pomrócźene a deschćowate.

*** W Schneidemühlu žu fararja Rzadtskeho do schkitaneje jatby wjali, dokelž bé na njesamolitwite waschnje nawjedowanych statnych sastojnikow pschimał.**

*** W Pletlenbergu w Westfalskej je žo wjeera pjatk dopołdnja krótko do 9 hodź. płunowe rosbuchnjenje stało, kiž běsche tak žyzne, so žo twarjenje sažpny a hnydom zapali. Schtyrjo wobydlerjo žo pod rozpadankami pohrjebachu. Bórzy žo poradźi cźežkosranjenu jonu wulkowarcj a do thorownje dowjesej. Tamne tśi wožoby hnydom njenamłachu. 10-létny hólc, kiž w domje pschebywaschče, žo z mozu rozbuchnjenja pisches wotkno wjerchny a žo tola na spodźiwne waschnje wulkowa.**

*** W stólnje pjatk pacholaj pjenjeznego pósłednika poraschćataj a jemu pjenjeznu toschu z 800 hr. śiébornych pjenjes rubjachu.**

*** We wjeczornej Argentiniskej je pschi wulkim powodźenju 60 cźelatkow wo žiwjenje pschišło.**

Najstarschi duchowny Němskeje.

Arcybiskop Ferdinand Vetter, najstarschi sastupjer duchownego stawa w Němskej, zwjeczi 95. narodniny.

Towarstwowski powěstnik.

Bukecy. Serbske blido „Čornobóh". Zeńdźemy so njedźelu 14. januara na Čornobozy. Wot Wujeźka ½8 hodź. wječor. Bohate wobdźělenje też hosći so wočakuje. Wjednik.

Drježdźany. Towarstwo „Jednota" zmèje wutoru 16. januara w tow. domje Bayrische Krone, Neumarkt 14, žajimawy přednošk. Referent k. ref. Cyž. Sobustawy a přećelja so wutrobnje přeprošuja.

Drježdźany. Serbske towarstwo „Čornobóh" ma njedźelu 14. januara 1934 pop. ¼4 hodź. generalnu zhromadźiznu w hosćenu Johanneshof na rózku Janskeje dróhi a Jana-Jurjoweje aleje. Wšitcy maja wésće přińć. **Předsydstwo.**

Jasenca. Jasčanska Katolska Bjesada ma jutře njedźelu swoju měsačnu zhromadźiznu. Dla póstniskeho swjedźenja je winowatosć wšěch sobustawow so wobdźělić. **Předsydstwo.**

Njeswačidło. Serbske towarstwo „Jutrnica" ma njedźelu 21. wulk. róžka pop. w 3 hodź. swoje měsačne posedźenje w knjeźim hosćencu. Wo bohaty wopyt prosy **předsyda.**

Pančicy. „Lipa Serbska" ma wutoru 16. januara wječor wo 8 hodź. pola Natušec w Kukowje ważne posedźenje, a po nim spěwanje. Njech wšitcy přińdu. **Předsyda.**

Rakecy. Serbske towarstwo „Lipa" zmèje njedźelu 14. januara pop. w 3 hodź. swoju hłownu zhromadźiznu. Kóždy sobustaw so wočakuje. **Předsydstwo.**

Sowrjecy. Towarstwo „Podčornobóh" zmèje njedźelu 14. jan. 1934 pop. ¼3 hodź. pola sobustawa Paleria swoju měsačnu zhromadźiznu. Přednošk je přihotowany. Wo bohaty wopyt prosy **předsydstwo.**

Wo lodowym mužiku.

Přeserbšćił Jězorski.

Psyk Worješk služeše swěrnje pola starcje wowki. Wowka běše khudu, jenož staru khlěbowu skórčičku dawaše Worješkej k jědźi. Ale tohodla lubowaše psyčk swoju knjeni. Khóžku zakitowaše při kóždej přileżnosći, do kóždeho so hnydom hrozne pazdi, kotry by spytał na nětkajke wašnje wowcy zeskubnyć.

Jónu w zymje majkaše wowka swojeho lubeho psyčka na njechkim kóžuchu a žałošćeše: „Hač rady bych tebi, Worješko, někajku radość a wjesele za twoju swěrnu służbu sčinić cheyła. Što pak by sej přał?"

Worješk zběhny hłowu, ze swojimaj mudrymaj wóčkomaj pohladny na swoju starušku.

„Haf, haf, wowka, ja bych rad sněhakaj měć cheył!" prošeše poniżnje psyk. „Ja bych šol potom na tamnu horu a bych jěźdźił kaž tamni hólcy."

„Potajkim sněhakaj sebi přeješ", wzaskny wowka z rukomaj. Ale tola dźěše wowka do města a přinjese sněhakaj a za nětko wokomikow fr ſt — kaž wětřik suwaše so po słóńcnym sněhu naš Worješk. Nadobo pak so zakopny wo lodowu skrutu, kotraž kóne won tčeše. Tuž so nadobo zastaji, a hlej — před nim sedźeše mały lodowy mužik, kotryž nježe jara spodźiwny napohlad. Běše dospołnje z lodu a město brody a włosow wisachu jemu lodźane rampuchi. Swojej wóčkej přikrywaše sej z ručkomaj, mjez kotrychž porstami jemu lodowe kuski śeachu a kotrež jemu runje na zemju padachu, hdyž tak žałostnje płakaše.

Worješk to pytny a běše jemu lodoweho mužika žel. Tuž pohladny na zrudnoho mužika a dźeše nježnje: „Haf haf, mólički. Stó dha ty sy a čohodla tak płakaš?"

„Ja sym służobnik lodoweje kralowny. Za wčerawšim tudy nimo jědźeše a ja sym ze sanjow padnył a ležo wostał. Ach, ach, kak so jenož do dwora swojeje kralownje dostanu! Hdy bych ja twoje sněhaki mół, potom bych so tam hórzy dostał!" a mužik hladaše na nohi Worješkec, hdyž běštej sněhakaj přičiwa[illegible]

[illegible]

[illegible]

Wiɛne płaćizny w Budyšinje.

13. januara 1934.

Wše płaćizny so po złotej hriwnie zrozymja.
Naličone twory so hišće wyše płaća.

Předmjet		najniža płaćizna hr.	najwyša płaćizna hr.
Pšenica, 76 kruta płaćizna	50 kg	—	9,20
Rožka, 72 kruta płaćizna	50 kg	—	7,65
Jačmjeń, lětny	50 kg	8,50	9,00
Jačmjeń, nazymski, 2rjadkaty	50 kg	—	—
Jačmjeń, nazymski, 4rjadkaty	50 kg	7,50	7,75
Wowsa, nowy	50 kg	6,50	6,75
Wowsa	50 kg	—	—
Běrny (we wulkowikowanju)	50 kg	1,50	1,80
Syno	50 kg	2,00	2,40
Sloma z mašinu młóć., pras.	50 kg	—	0,70
Sloma z mašinu młóć., k zasł.	50 kg	1,00	1,20
Slomas cypami młóćena	50 kg	—	—
Butra	1 kg	2,60	2,80
Jeja	1 štk.	—	0,13
Pšeńćna muka 60%	50 kg	—	15,65
Ržana muka 60%	50 kg	—	12,50
Pšeńćne wotruby	50 kg	—	6,50
Ržane wotruby	50 kg	—	6,30
Běrny (w malowikowanju)	50 kg	2,00	2,40
Husy	1 štk.	—	—
Prosata 553 štuk	1 štk.	6,00	14,00

Prosace wiki dźěchu pomałso.

Přez podawanju rožt a pšenicy k wagonej bjes šamšnicho pječkładowanja 10 pj., płaći podawanju na sklad 20 pj. wotličenja. Hdyž tuta šamšnica wotewsa, so nimo teho swjerchnu wobsah pjenjez wotličeži.

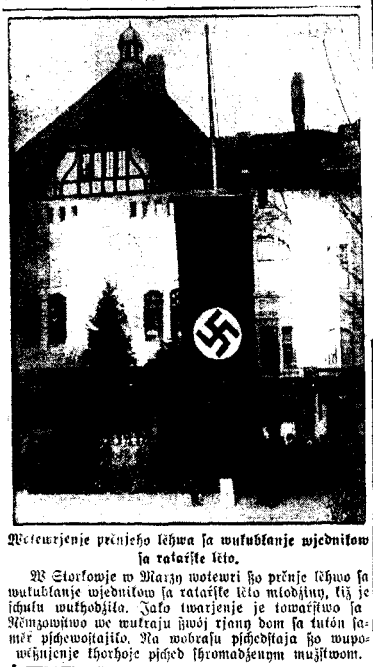

Wotewrjenje prěnjeho lětwa za wukublanje wjednikow za ratarske lěto.

W Storkowje w Marzy wotewri so prěnje lětwo za wukublanje wjednikow za ratarske lěto młodźiny, kiž je šulu wuchodźiła. Jako twarjenje je towarstwo za Němczowstwo we wukraju jowši rjany dom za tutón ćamer pšewoštajiło. Na wobrazu pšichodźaja so wupowěznjenje khorhoje pšed zhromadźenym muzikwom.

Směrowaše. „Wuch radu tute žyrce jeho wupił. Kak pak mózu swěćićej, hač je wone cźerstwe abo zhnite?"
„Wopłaj je tola."

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Öffentliche Bekanntmachung über Ablieferung der Steuerkarten und Einlagebogen für das Kalenderjahr 1933.

Jeder Arbeitnehmer, für den im Kalenderjahr 1933 Steuermarken verwendet worden sind, ist gemäß Verordnung über die Ausschreibung und Einsendung der Belege über den Steuerabzug vom Arbeitslohn (Lohnsteuerbelege) für das Kalenderjahr 1933 vom 2. Dezember 1933 verpflichtet, spätestens bis zum 15. Februar 1934 seine Steuerkarte und sämtliche Einlagebogen, die im Kalenderjahr 1933 zum Einkleben und Entwerten von Steuermarken verwendet worden sind, an das Finanzamt abzuliefern, in dessen Bezirk er zur Zeit der Personenstandsaufnahme am 10. Oktober 1933 seinen Wohnsitz oder seinen gewöhnlichen Aufenthalt hatte. Dabei hat er die Nummer der Steuerkarte für 1934 und die Gemeindebehörde, die diese Steuerkarte ausgestellt hat, anzugeben.

Befinden sich nur mit Steuermarken beklebte Einlagebogen in den Händen des Arbeitnehmers, weil die zugehörige Steuerkarte der Arbeitgeber bestimmungsgemäß abzuliefern hat, so hat der Arbeitnehmer lediglich diese Einlagebogen an das Finanzamt unter Angabe des Namens und der Wohnung des Arbeitgebers, bei dem er am 31. Dezember 1933 in Stellung war, abzuliefern.

Arbeitnehmer, die das ganze Jahr 1933 arbeitslos gewesen sind oder am 31. Dezember 1933 in keinem Dienstverhältnis gestanden und sich daher an diesem Tage im Besitz ihrer Steuerkarte 1933 befunden haben, haben ihre Steuerkarte 1933 ebenfalls an das Finanzamt abzuliefern.

Die Arbeitgeber sind verpflichtet, diese Aufforderung in den Arbeits- und Geschäftsräumen durch Anschlag allgemein bekannt zu machen. Die Verpflichtung zur Bekanntmachung besteht auch für die Arbeitgeber, die den Steuerabzug vom Arbeitslohn im Überweisungsverfahren durchführen, da sich unter ihren Arbeitnehmer solche befinden können, für die im Laufe des Jahres 1933 von einem anderen Arbeitgeber Einkommensteuermarken geklebt worden sind.

Zur Erleichterung der Einlieferung der Steuerkarten und Einlagebogen ist eine betriebsweise Einsendung zulässig. In diesem Falle übernimmt der Arbeitgeber an Stelle des Arbeitnehmers die Ablieferung der Steuerkarten und Einlagebogen, die dann gemeindeweise geordnet den für die Arbeitnehmer zuständigen Finanzämtern zu übermitteln sind.

Es wird darauf aufmerksam gemacht, daß die Versäumnis der Ablieferungspflicht mit den in § 413 der Reichsabgabenordnung vorgesehenen Strafen bedroht ist und daß die Ablieferung außerdem durch die im § 202 der Reichsabgabenordnung v[illegible] erzwungen werden kann.

Alles Nähere ist a[illegible] ersichtlich, das bei dem zuständigen [illegible] entnommen werden kann.

Finanzamt Bautzen, am 12. Januar 1934.

Grundsteuer.

1. Am 15. Januar 1934 ist die 4. Grundsteuerteilzahlung für das Rechnungsjahr 1933 fällig.

2. Senkung der landwirtschaftlichen Grundsteuer.

Die staatliche Grundsteuer vom landwirtschaftl., forstwirtschaftl. und gärtnerischen Vermögen ist für den 3. und 4. Termin des Rechnungsjahres 1933 um 90 v. H. gesenkt worden. Die gesenkte Grundsteuer für diese beiden Termine ist in Höhe von 10 v. H. des veranlagten Betrags am 15. Januar 1934 zu zahlen. Die Senkung der staatlichen Grundsteuer bleibt auf die gemeindliche Zuschlagsteuer ohne Einfluß.

Bautzen, am 11. Januar 1934.

Die Amtshauptmannschaft als Grundsteuerbehörde.

Cźejte łapuśenja i njemjedrem pišći Kalifornišim brjoły.

Pišći Kalifornišim móźšim brjoły je cźeći wichor jaškadźał. Sdobym so hyšće dešćowaše, ſ cźimž powodźenje naſta. 32 cźłowjekow je wo žiwjenje pšichišła. Schkoda, tiž je na wězach naſtała, ſaha do miljjonow.

Kóždy znajeł rad wuznawa Wzo Erler najnowše gardiny ma Ludźo wšitcy widźa a znaja, Wzo Erlerec tunje gardiny maja

Mustry a barby su nowočasne pri Erlerec gardinach, to je sane

Kurt Erler na Žiln.wikach 28

Měšćanske dźiwadło

Njedźelu 14. januara w 16 hodź.
Krystleyna bajkowa knižka
Wječor w 19.30 hodź.
Kralowa susodka
Póndźelu 15. januara w 20.00 hodź. Předstajenje za němske dźiwadło
Wilhelm Tell
Wutoru 16. januara w 20.15 hodź.
Liebfrauenmilch
Srjedu 17. januara w 20.15 hodź.
Liebfrauenmilch
Štwórtk 18. januara w 16.15 hodź. Předstajenje za němske dźiwadło
Wilhelm Tell
Wječor w 20.15 hodź.
Liebfrauenmilch
Pjatk 19. januara w 20.15 hodź.
Nawrót Matija Bruka
Sobotu 20. jan. w 16.15 hodź. Předstajenje za němske dźiwadło
Krystleyna bajkowa knižka
Wječor w 20.15 hodź.
Kralowa susodka

Zličbowanki
čišći tunjo
Smolerjec knihiličišćerńja
z. dr. z w. r.
w Serbskim Domje

Wudowa,
48lětna, wohsedźerka khěže w Budyšinje, skotu a nješto pola pyta nhdže 47—52 lětnoho sprawneho serbskeho muža (hač wudowca) za manželskeho. Poskrjenje p. A 2 na wudawarńju Serbskich Nowin

Hospod. pomocnik
hakle do 16 Ut, so na žiwnosć pyta w Šekecach čo. 6 pola Kubšic

Spušć. sprawn. **pohonča** kiž może z konjomaj wšě ratarske dźěła wobstarać, pyta hnydom bur dr. Schiebach w Komorowje p. Rakec.

Dubowe a brězowe žerdźe
kupuje **G. Schramm,**
wo nać w Přětecach

Suprošn. ranca
je na předań we Łuzy čo. 15

młody kundros
nehdže cent. ćelki, so kupić pyta w Nowoslicach čo. 1 p. Ralbic

Miele

Iohkoběžace **znamkowe kolo**
Miele-jězdne kolo stajnje na składu pola:
Arnošta Fałtinga
w Njeswačidle
Pawoła Hórbanka
w Khrósćicach

Brunčki
Powědańčko za mało a wulke dźěći
111 stronow. 75 wjenjelkow

Připóznate, znamjenite zaměrne lutowańske předewzaće z rukowanjom wysokimi a spěšnymi wuplaćenjemi poskića **hišće někotre**

wokrjesne direkcije

kupcam z najlěpšim mjenom při wysokim zapłaćenju Tohorunja so wšudźom **sobudźěłačerjo** přistajeja. Zamołwjenja na **Rheinischer Mobilien-Zweck-Sparverband, Landesdirektion: Görlitz, Konsulstr. 40 II**

Přesadźowanje palneho drjewa

na Kupjanskim revěrje

Póndźelu 22. januara 1934 maju so na drjewišćach we wot-tźělenjach 14, 17 a 22 přihotowane:

80 rm khójnowych palnych šćěpow
15 rm twjerdych palnych šćěpow
100 rm khójn. palnych kuluchow, 1 a 2 m dołhich
30 rm wólšowych paln. kuluchow, 1 a 2 m dołhich
550 rm khójnowych hałozow
70 wólšowych dołhich hromadow

za hotowe pjenjezy na přesadźenje předawać.

Kupcy zeńdu so w korčmje w Jatrobju dop. w 9 hodź.

Hajniske zarjadnistwo w Kupoi.

Čitajće serbske knihi

Woteběrajće serbsku narodnu zběrku „Dom a swět" kotraž hromadźi najlěpše dźěła serbskeho pismowstwa

1. Alois Jirásek: **Filosofska historija.** Powědańčko 1.00 hr.
2. Józef Nowak: **Swobody niewiesta.** Swjeźl. hra —.50 hr.
3. J. Lorenc-Zaležki: **Serbscy riekowje.** Powědańčko 1.00 hr.
4. Adolf Černý: **Serbske wobrazki.** 1.00 hr.
5. Mato Kósyk: **Pśerada Margrofy Gera.** Dołnoserbska episka pěseń —.50 hr.
6. Marja Kubašec: **Wusadny.** Powědańčko. —.50 hr.
7. Mina Witkojc: **Dołnoserbske pěsńe. II. wudaće** —.50 hr.
8. M. Kubašec: **Khodoła.** Hra w tśoch jednaniach —.50 hr.
9. J. Bart-Ćišinski: **Nawožena.** Narodna-episka baseń 1.00 hr.
10. **Ruske byliny** z dźiwjerskerzami Měrćina Nowaka. 2.00 hr.
11. J. Lamert: **Wyskow sapy, sylzow kany.** Basnje —.50 hr.
12. T. Nováková: **Na farje.** — **Hatźki.** Powědańčky 1.00 hr.
13. Pawoł Krječmar: **Raj mysłow. sonow z łuźiskich honow.** Basnje —.50 hr.
14. Mato Kósyk: **Pěsńe.** I. źeł. 1.00 hr.
15. Mato Kósyk: **Pěsńe.** II. źeł. 1.00 hr.
16. Bożena Němcowa: **Baruška.** Powědańčko. —.50 hr.
17. Adolf Černý: **Serbske hobrazki.** —.50 hr.
18. B. Němcowa: **Ziwa Bara.** Ze žywjenja nastyšich dźowca —.50 hr.
19. Romuald Domaška: **Pokładow pytaŕ. Le chevalier de saxe.** Stawiz. powědańčky 1.00 hr.
20. J. Lorenc-Zaležki: **Kupa zabytych.** Roman serbske wobkedźenje duše 1.00 hr.
21. Jakub Bart-Ćišinski: **Basnje z młodych lět.** 1.00 hr.
22. B. Němcowá **W groze a pód głodom.** Powěd. —.50 hr.

Wjazane zwjazki su 50 pj. drožše.

Nakładuje Koło serbskich spisowaćelow

Wše knihi předawa:

Smolerjec knihiličišćerńja a knihaŕnja

z. dr. z w. ruk. w Budyšinje w Serbskim Domje

Přiłoha k čisłu 11

SERBSKE NOWINY

Sobotu 13. januara 1934

Serbski rjek Ketličanskeje wosady

Podał Arnošćt Lakar.

Najstarše je to prěni šerbšći rjek, wo kotrymž stawizny powědaju. Někajše Pětr Wunat a bě jo we Wujesdźe pola Ketliz narodźił. Wón bě dragonar w jaliskim wójsku, kotrež bo hižo lěta dołho w Porheinskej a Hessynskej wokolo bityše, dokelž mělachmy koalizijske wójny. Powěźej wo Pětru Wunarju potkadja s lěta 1709 s druheje koalizijskeje wójny. Hakle 19 lět stary je tehdy tutón šerbšći dragonar pola města Wetzlara Francowsam kanonu wotewsał. Pšichi tym su jo Francowsojo so we krucze wobaralí, a najsy Sćerb dosta dwajka 19 mjezkowych ranow. Ale kanona dyrbjesche wjele jeho a tuž tak dołho do muzyma rubasche, doniž tuto njezežknu. Potom wša podbohnika japschacha bo ruki a wotjedze je kanonu k jaliskemu lěwu. Tam da šebi wot pólnoho lěkarja rany trochu japlatacz a šlužesche dale we swojim wolku, jako bo njeby nicžo stało. Kurwojich Wjedrich August wo tym šhoniwschi je jemu dźakowne ruku podał. Ale to njebě jenicžka cžesć, kiž šerbskemu dragonarej wopokasachu. Kurwjerch da Wemarjowu podobiznu na schalku s drohotneho Mischnjanskeho porzlina wolowacz, kiž bo potom hosćom w hrodze pokasowasche. Schalka bě podšćitcho tež na wuštajcžanje widžecz a pokasowasche bo hromadze s tajtimi, kiž Blücherja, Gneisena, Scharnthorsta, Theodora Körnera a druhich wulkich rjekow pschedstejachu. Tak bu šerbšći pachoł a sniim zuły šerbšći lud cžesćowny. So bychu šerbšćy dragonarjo wschitzy khrobli wojazy, je brje najdźeje z teho wuwidžecz, so bu jim Francowsojo w Pólsce: „Les bouchers Saxons", to rěka: „Sakzy mjasorubarjo" narjekli

Posledni puć knieza Kěty

Njedźelu rano je Bóh Knjes zyle njenadźizy knjeza R. Kětu s tutej cžasnosće do swojeje wěcznosće wotwołał. Sstrjedu popołdnju zmy jeho zmjertne cžełko khowali. Drje nimale s tójdeho Wjeślaniskeho domu bésche jena abo też wjazy wožobow na pschewodźenju. Dale bésche też zyła druhich knjesow widžecz. Běchu to wschitzy, kotříž šebi zemrěteho wožebje ważachu a jemu nětto poslednju cžesć wopokasachu. Knjes Kěta je šebi to wschitko zasłužił. S nim je schoł jedyn wulzy wobdarjeny cžłowjek, jedyn wjednik wot nasch. Wón je swoje duchowne dary wěnował niz jenoš swojej Wjeślaniskej gmeinje, ale tež zyłej Minakalskej wosadze.

We wopomnjenišćim předowanju knjes farar Rösler s jadrinwymi słowami na dołhe dźełapołne žiwjenje zemrěteho spominasche. My šhonichmy, kak je so wón zwěru starał sa swoju swójbu a sa živnoscź, dale kak je tež dyrbjał tu a tam cžesće cžasny pschětrac. Pschezo pak je wón stak, kaž sdónk, jeho želesna energija a kruta wola itej jeho djerzałej, a jemu sasso nowe mozy spožcžiłej. Dale je darił swoje mozy powschitkownemu lěpschemu. 18 lět je wón wodźił swoju gmejnu, bésche zyrkwinsti a też schulsti sastupjeł. Wožebity dźak bu jemu wupraženy, so je so zwěru a ł wultim bédźenjom zobu sa to starał, so je Minakalska schula 1924 šerbšći wucžbu dostała. Tak khschachmy psches zyle předowanje wo skutkach tutoho krutcho a njespróżniweho dźełacerja. Zyle wólcze su šikowa knjesa farara wschitkich hluboko hnule.

Knjes Kěta běsche też zobudźałoźeł nascheje nalutowarnje. W mjenje tuteje wupraji jemu pschi rowje knjes kantor Krona poslední dźak bo wěcznosćze. We zwojich słowach spomni, kak je zemrěty był dałotowidźazy a wobdarjeny muž, wón bě spóstał, so nalutowarnja jenoš zohnowanje wjeselnemu ludźej pschinjese. Kak je potom dołhe lěta też zwoje mozy do tutoho zamjera stajił. 1931 jeho sa cžestneho pschedźydu pomjenowachu. Tak ryšowasche knjes Krona zemrěteho jako cžłowjeka s charakterom, dale jako cžłowjeka, kiž twjerdźe steji. Na kónzu zwojeje narěcže pokoji k cžesći zemrěteho a jako dźak nalutowarnje wěnz pschi rowje.

Tak je schoł krutu šerbšći prózował a djełacžeł nowt nasch. Wón je krucze wojował s dobrym zwědomjom. Bóh Knjes chnyt jemu tam w njebjeskej domisnje wěcznu wotpocžink wobradźicz.

Wjednik młodźiny němskeje djełoweje fronty.

Wyšši wotdźełowy wjednik Franc Langer, referent w stabje němskeho wjednika młodźiny. Jemu je so wjednistwo młodźinskeho hamta němskeje djełoweje frotny přepodało.

Stawniske powěsće

na cžas wot 5. hacž 11. januara 1934.

1. Pschipowědanja: Brúno Alfred Schreyer, wokrjesny wuheńmjecžerski miichtr s Olbersdorfa pola Zitawy s Linu Huldu swud. Rólzynej rodź. Rychtarjej, bjes powołanja, s Budyschina. — Jan Arnošćt Miczka, tšchikrjeł s Almu Elsu Rychtarjeu, domjajej pschitajeišu, wobaj w Budyschinje. — Bruno Walter Kästner, ratar s Johannu Libby wjel. Duczmannowej rodź. Hofmannez, wobaj w Budyschinje. — Rudolf Willo Scharf, podstrażmischtr w Budyschinje s Marju Emiliju Tyrolez, kontorisćku s Zwikawy. — Pawoł Maks Rohark, želesniski djełacžeł s Irmu Lydiju Köhlerez, pozmnizu, wobaj w Budyschinje. —

2. Swjasane mandźelstwa: Pětr Pawoł Winkler, twarški samkaŕ s Gertrudu Hilzu Nowakez, domjajej holzu, wobaj w Budyschinje. — Arnošćt Richard Mican, schkleńzutocžeŕ s Gertrudu Hanemarju Gruhlez, domjajej holzu, wobaj w Budyschinje. — Walter Helmut Mersch, frišer s Hildegardu Ruthu Lehmannez, pschedawarku, wobaj w Budyschinje. — Pawoł Erich Hortschansko, kulturny inźeńer s Johannu Ruthu Schmidtez, bjes powołanja, wobaj w Budyschinje. —

3. Narodźile žu so: Gerhardej Helmutej Angermannej, wyschschemu dźesatnikej, dźowka. — Pawołej Hermanej Gedlichej mantérej, dźowka — Pawołej Erichej Fenglerej, wyschschemu dźesatnikej, žyn. — Pawołej Oskarej Rauej, twarškemu dźełacžerjej, dźowka. — Waltarjej Benej Hübnerej, instaltatérej, žyn. — Rudolfej Hennigej, kowarjej, dźowka. — Niemandźelski žyn. — Doże Alwinej Urbanej, molerjej, žyn. — Arnoschtej Doże Lorenzlej, pschekupzej, dźowka. — Matšej Doże Lorenzej, měschczańskemu šarj. wyschschemu sekretarej dźowka. — Niemandźelski žyn. — Maximilianej Severinej Bauerej, wyschschemu dźesatnikej, dźowka. — Arnej Rudolfej Zuschan, schoférej, žyn. — Janej Bjedrichej Hockerej, samkarjej, dźowka. — Pawołej Kurtej Melzerej, noscherjej, žyn. —

Semrěli: August Oskar Reinhold Thiela, žednariti miichtr, 68 l. — Marja Mórbitz, wobydlerka domu sa bednych, 78 l. — Richard Werner Schubert, žyn samkarja s Callenberga. — Jan August Poldrak, lokomotiwny tepjeŕ na woip. 77 l. — Emil Pawoł Rychtaŕ, wyschschi pótiski sekr., 58 l. — Marja Petzoldowa rodź. Wahodźii, mandźelska pišmikitajerja, 73 l. — Ludmilla Flora Kalichowa rodź. Bodenez, mandźelska cžahowoho wjednika, 56 l. — Jéwa Marja Glasenez, wuczerka hudźby, 54 l. — Mathaia Herbowa rodź. Böttgerez, wudowa hapitarja w Drježdźanach-Radebeulu, 76 l. — Oswald Mar Kolitz, rěsništi mischtr, 53 l. — Ida Khrystina Marja Schäferowa, mandźelska pišmikitajerja, 70 l. — Jan August Schołta, invalidny rentnaŕ, 81 l. — Jan Pawoł Kamprath, nan žyrotowuje na wotp., 70 l. — Handrij Albinus, invalidny rentnaŕ, 80 l. — Augusta Emma swud. Wagnerowa rodź. Henczelez, 78 l. — Korla Oskar Mehl, bankowski sastojnik na wotp., 69 l. — Hendrich Hermann Schuster, invalidny rentnaŕ, 61 l. — Hermann Leopold Engelbert Wetnaŕ, rentnaŕ, 80 l. — Kurt Hendrich Bretschneider, železniski stajižowy aspirant, 33 lět.

Cyrkwinske powěsće

2. njedźela po Tśoch kralach, 14. wulk. róžka 1934.

S Budyschina.

Předowaniti tekst: Rom. 9, 12—17.

W Pětrowskej zyrkwi rano 8 hodź. farar Große předuje. Pschip. w 12 hodź. farar Schneider předuje. Pop. w 3 hodź. ma farar lic. Ludwig Ischcžanja. Dop. w 6 hodź. ma farar Große temischnje sa cžełkotuschanych we evang. młodźinowni na Hrodowskej haźy 6.

W Marijnej-Marcžinej zyrkwi ma rano we 8 hodź. sup. Berg předowaś a Boże wottasanje. Pop. w 9 hodź. farar Schneider předuje (zyrkw. hudźba). Wjeczor we 6 hodź. ma farar lic. Ludwig dodaćznu konfirmazija sa wožadu.

Sbérka ja wobstaranje wérowanskich biblijow.

Wutoru pop. 3/4 hodź. je w Pětrowskej zyrkwi nutrnosći sa njedźelnicze. — Sstrjedu wjeczor we 8 hodź. ma sup. Berg biblisti wjeczor w Tuchorici zyrkwi. — Sstrjedu wjeczor we 8 hodź. ma farar Siegemund biblisti wjeczor sa młodźinu we evang. towaršichowni na Hornczerlskej haźy. — Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. ma farar Große pschihotowanje sa djećelemischnje w ev.

Něšto wo wašnjach, nałožkach a pśiwěrkach w serbskich swójbach

Kak žu wone djěl nascheje ludowoje bytosće.

Nałožki, waschnja a pschiwěrki wobrubjeja nasche zyle žiwjenje wot kolebki hacž do rowa. A hischcze po žmjerći jaczmarny jich šmyk. Hij do nascheho naroda sapschinnje wobkrušlo ludowych pschiwěrkow. Pola nasich pryedownikow bésche nětdy cžaš, so do šlych duchow, do kusłarnczow a pschipołodnjuzych wérjachu, kotrež cžiżeju ludźom schkodźecz. Wobžehe běchu na nastawaze žiwjenje jej wotmyślile. Sandźenca macz njeběnděsche žana doma bycz, tez niz pśches kchežiznički hicz. Jako cžiła kuježna běsche pschecžiwo niehodam schkitana. Njerěcži to wo hłubokim smyślenju nasich pryedownikow, so po zich nahladach młode duschki s wody pokhadźachu, a tam je baczon łójesche. Žiwy łuzot běsche nasich prawótzam znamjo žiwjenja. Tola pschiwěr tež i lěka, „ hribow", je šyła šlych duchow. tola je jim i paborow wudrěchu. Njeje to wosnamjaje kusło, so maja pschi porodże wschitke samki woczinjene a so dźěcžo do lěta njesmě žane wo jitrowje pschi sacžinjenych durjach byez. Na dołwje wschak, tam „strażuja ptacžata ptacžata nim".

Wědomosć nascheho cžasa njepraji nam wjele wo pschinarodźenych cžuzach a pschehódźenjach, ale mnozy wé, hdyž nowonarodźene je ža šmuje, „hrajkaja jandźelki ł nim". Njewukidnje kupazu wodu do šiejazeho hata, hewak ńej dźěcžo w žiwjenju cžesćy sawjeść wé, radźicz do rěki abo k schtomikam. Nasich prawótzopo sacžinawaju šwišt nascheho žiwjenja se šwórbu. Tuž šcžinowcžiju šóst młodeho cžłowjeczka s rosćazym schtomikom. Sdyž je macz wopyta, njesmě je cžišcź a strowosć dźěcža powołacz, ale dyrbi je tež wschitko do Božeje wole šajicz.

Njedźelnicža njesmě rybu jesć, hewak budźe nowonarodźene némne, tchorunja je do rumnosćow pod njedźelniczim lozom (do pinzy) hicz, tež niz nad nim (na hornju lubju), niz dźeczaze schmaty w pschipołodnischich hodźinach wupowěsnyć, hewak pschidźe pschipołdniza; tež niz na šmérkach, tehdom „ke duchi hraja".

Dźećko ma je w šiejeznicžy wuspacz, je by cžestne wostało. Njedźelnicža njesmě zuje tejownoseje pschekrocžeć, niz sa ludźimi i wokrom wołacz, hewak stanje je nekajke njeschoże. To žame placži we labje, hdyž je puczk k porobej starej žonu abo hawrona na drózy setka abo ji kocžka puczi pschekchnje.

Też **kmótšja** hraja wažnu rólu. Njeznjedźa tschcžejnski cžłowjek do lěwho saka tykny, hewak budźe mót šewak, dyrbja pak jón nad hłowu dźeczu wocžinicz, potom sahe a lohy rěcži.

Hischcze wjele ludowych nałožkow jewi je pschi **tchišnach, dźećzajym špejowe a dźećzajej hrajzy**, loka wschitke žu stary ludowy pokład. W krajinach ł duhim ludźiwom žu też baje a waschnja himajsche, runje tak nadeńdźeny rosdźele na wšach a w městach, hdyž maja tej dosć pschiwěrkow, žamo w rosšajanjenym Barlinje.

Tchorunja je pschi **wérowanju**. So by mloda žona mezy nad mužom měła, dyrbi je jemu pschi wotkarju na šuku klaknyć. Njewjeźa dyrbi ńej k wérowanju pjenjezy a chléb do saka tykny, je njebu na nimaj pobrachowało, do hotowanja na selenej travje pšałaŕ wuspěwacz, do zyrkwje pontaku kročzicz a naspjet niz jeju wostacz, tež niz je schumlomaj k wérowanju jeź, to wothamjenja njesmě je. Hdyž młode žona prénju krjenczku chléba jchowa abo pschi nacženju ł tchišnom žohnuje w mužki, to budźe pschežo nadosć chléba w domje, drje njewé, so je to prašnje waschnje pryedownikow. To je žamy pschiwěrk kaž pschi lanjazym pjenjezu w šulowanczu. Abo hdyž pschi prénim nalétnim wolanju kokula na mšchnju klepasch, to by zyle léto pjenjez mét, abo hdyž holicžo wołanje liczi, kelko lét dyrbi hischcze na šeńtwu cžaakcz, schtož je Cžschcžiski we šwojej baśni „Holicžo a kokula" rjenje šwobrosnoł.

Tchorunja je pschi **šmjerczi a pohrjebje** wožebitych nałožkow a pschiwěrkow. Pschi šchižiach abo schižinkach po pola katolšich Sserbow šastanje a cžichi Wótczenaschi sa wotewrjetu duschu wuspěwa, zdobom praja žarowazy we jeho mjenje bożenje šlatołej a domjazym honam.

Hdyž je pschi wuzkuwje abo [illegible] na jenu schlebjerdźu šabuźe, wojnaunja [illegible] nebo abo žuzora. Mortwy ma je [illegible] domu njeješ, šabuty wonje njesmě je [illegible] drasta pak dyrbi jatrerj njedźele leš [illegible] jeho mér w rowje kašol. Schtož wot mledźenych [illegible] rjow napołješ šwojí wěnčk abo kwěcžeł do rowa [illegible] budźe njes nimi prěni wumrjeć. Sdmjerći [illegible] šlyschi šmjerćny cžasnik abo šmjerć je ža druhe [illegible] nje jewi. Wójnjzy šawótzajeni móža nam wo špodźiwnych podźeńdźenjach pschi šdalenej šmjerći šwojich padnyć k powědacz.

Wjele je žo wo **ludowidze** w Sserbach a Nemcach brohmadźilo, jeje wušlédki pak šmjerćna jenoš we wdowolnych knihach abo šchulach wobkedźowacžu. Tola šrosumjenje sa tuto polo pschiběra, lud šamowa, so tare nałožli a waschnja, baje a pschiwěrki dźeł jeho bytosće su, so su wurašli ludowoje wole. Mnoho je nam zyle njeršozumliwe. Pschiwěrki pschekhadźaja naš do [illegible] nowe šanktwnoseje nascheho ludu w najšlabšich [illegible] bóh maja wosebiteje wažnosće. Buchu po cžaš [illegible] pschešlikane i druhimi nabožnymi nabłonjenjemi, dokelž [illegible] ludźelanej worschtu wotpocžuje wjele [illegible] Pschefany psched „dźełanymi" je wonnie [illegible] so mobli ga jim wuńsmjeć. Ale w potaju a [illegible] šmjerći nas njepschetorhnjemny [illegible] njeno a pschiwěrkow ł nascheni žiwjenju.

Cžłowjek może ł tutym [illegible] wěcz. „Mudrocžłowjek" pobrachuje [illegible] kam, druhi wotkazuje w [illegible] jo jhładnja hordže na lud [illegible] marše tak waži. Sa pschewo [illegible] nocžom je to zajimawe. [illegible] mejnja nanukal. Njejedna [illegible] pschemczenje šaho šawješa [illegible] pschiwěrkach rozesjeh [illegible] domnikow, kiž je hischcze w [illegible] a djećelenja bóčne.

mlodžinowni na Hrodowskej haży 6. — Schtwórtk wječor we 8 hodź. ma faraŕ Siegemund pschihotowanje sa dźěžikemschenje we cv. towaršchowni na Hornječerschej haży 23.

S Hornjeho Wujesda.

Dop. w 9 hodź. němske předowanje, 1/11 hodź. dźěžikemschenje sa 1. hacź 5. schulske leto. — Serjedu wječor 1/8 hodź. bibliska hodźina. — Pjatk wječor swjatk mkodnych holzow.

S Hulki.

Rano we 8 hodź. němska spowědź, dop. w 9 hodź. němske předowanje.

S Wjeleczina.

Dop. 1/9 hodź. serbske kemschenje, w 10 hodź. němske kemschenje.

S Wojerez.

Rano w 7 hodź. němska powědź (duchowny Unger), dop. w 9 hodź. němske kemschenje (duchowny Nowat), 1/11 hodź. serbske kemschenje se spowědźu (duchowny Unger), pschip. w 12 hodź. serbske tschcjenja (duchowny Unger), pop. w 2 hodź. němske tschcjenja (duchowny Nowat).

„Ta wulka, ta stara kawka!"

(Wobras se wšěch.)

„Schto dha najtajnje macje, wy njedrowe raktry, njehanbujecje so?" Bratrja a sotry chcjecje być a so lepje njesnjehcjeć?! Schto dha wam cjinila, ta wulka sotra, hej, schto dha, so pschezy do njeje rubacje? Pschcjo won ſ rěcju, niž so dołho husacj a drožicj!"

„Cjinila? — Nó haj, cjinila nam ničžo dale nejcje. Njemóžemy ju pjecza cjerpjeć, tu staru klupu kawku. Skobimy so na nju! Dokelž ma wschudžom lepschinu, chcje nješchto khmanschca być a wschitko dyrbi po njej a jeje twjerdej hlowu hicj!"

„Nó wschak, tak sće tola njebudźe!"

„Ju, ju — je jara šć, hewak prajili njebychmy! Ta wulka, ta wulka a pschcjo sahu ta wulka! Kajku ma hižo nadobu! Kaž hotowa njewjesta. Sa nju žo stara, ta wschitko dočawa! Pola lóžeboho „handlerja" so sa nju kupuje. A chze-li wospjet někajke nowe drahy měcž, njetraje dołho, nascha wulka to krydnje. Wona je pschc macj a pschc nana. Hdyž ſ někajkej próstwu pschinjdže a nodhetaj tak prawje pschasacj, och, žno snajesny, ta jowoju hłojczku pschcjerschčesći. To žo tak dołho lischcji a pleiczi, doniž ji sahy k woli njestaj. Trjeba-li jej my tajke nješchto wumyslicj a swěricj, to hychu sapkaty se njepalenym popjelom na hołowczji žydale! Wona je wohebna knjeni a my žmy jeje wopizy. Nutska jenož kukt plotuje a schije, my dyrbimy do hródže a do wscheho hnoja. Dźeń wote dnja husa žo se žowjej jaku a ſ njej potom ſ schwalczji póndže, pola kotrejež schcj wuknje. My žnjamy rěpu, parimy běrny a žmy wschudže masuschi. Bych-li snajmjenscha nješchto pschi tym nawulka! To hižo snajemy. Pola njeje je jenoż, so je ſ domu, dokelž žo ji ničžo dźěcarj njecha a žo rjetnje, so schcj wuknje. A hdyž dyrbi wječor abo njedźelu do pinzy po korbjalku běrnow hicj, mój jemjerschč ně, to hižo je ško. To tola pche jeje nežne porschcji dje! To budźetej ruzo schkropawej a hrubej a njemóžetej jutsje i cjenkej židu schcjć!

Tak a hinak žo husa! Hdyž je nješchto skuczila, nam krucze hrošy, bohdla ničžo pschcrabjcj a smérom bycj. Hdyž my někajki hornczk rosbijemy a nješchto druhe sworamy, nažwari naš najprjedy a potom hischcje macjeri kleska a ta ſ tež žo hischcje na naš rosbypa. Hižo wot małosce je tak było a na to waschnje dyrzbjachmy dwójan cjerpjeć. Najprjedy pod žotru, tej hłupej ławtu a potom pod macjerju. Pola macjerje njeje tak łko, wěmy, so ma prawo nad nami. Ale ta čuntkojta lisa nima nam ničžo rjeż. Ta tež ničžo wjaż njeje hacź my. To dźěn je, schtož naš pschezy tak hnězwa. Prjedy wschak możesche ſ nami cjinicj schtož chzyschc, naš bicź a plazacj kaž ju łóschtowasche a koza wudźerżesche.

Tajta stara kaldona! Wot dawna žem! Kak je žej bycź žowa, hdyž běchu starschej w měsce abo hewak nětkaže, na kwašu, na pohrjebje abo wopscze. Tehdom móžesche po žowjej hłowje sahadźecj a knjezicj w domje a ſ nami. Kaž tajke sta-njedobre je žo wupjerała. Chzyschc nam tak prawje połasacj, schto do hospoju hižom je. Pschi tym ani mučzneje połiwki swaricj njemóžesche. Do polecja je prénju łžinuta a sahy žnowa warila. Hdyž bě słónczcnje takle wokoło napol tsjoch cjaš k wobjedej, běchu w połiwzu pschezo hischcje mučzne kulki. To bě štcrje „schtomž", ale žana połiwka. A wječor dyrbjachmy ſ cjašom do koja. Bě žej zyłu cjrjódu druhich holzow a hołzow na hšeßadu skasała. Lědma někajke pjatnacje lět tehdom tón schwjercj bě. Hdyž tas wječor wotendźemy, ma wulku plampawu! Kajke kermuschu bě, hdjež na žurli ſ naschemu hłudu pschihdže a žo na naš słobjesche, naš domoj honjesche a se łobami hižo ła limonadowej bleschu pschimasche. Wžku hižo snajemy! To je sawšcj, so naš do reji wolmu, bóle hacź ju. So jeje Arnoschi njerejuje a druhe hołzy po niu njethodża, dokelž wědża, so ſ nim žo cjaha, ta to žej my njemóžemy. Njech jenoż tak hordje žo njedawa! Njech žo wo žo stara, kak dołho wječor po wšy cjerpcha. Ale ně, schtož wona cjini, je wscho prawje a byrnjej by w nosy wokoło schtyrjoch po łokach mjelczo po łhodże horje schła, ſaj kermuschnu pondźelu. Bychmy-li my to byłł To by zyły tydźeń wo tym barbiła. Smě swojeho łubeho měcž, smě žo ſ nim pschcthodžowacj, smě ſ nim hacź do pok nosy w chłódnju žebjecj, žej jeho wječor do jitwy bracj, hdyž staj starschej lehnuc, podła smě žo ſ Měschkanez Gustu schcžekacj a wboheho thadlu sa kuntku měcj, wot njeho dary pschijimicj, to je wschitko prawje a žwjate.

Ale my! Hacź žo njehanbujemy ſ tym abo ſ tamnym hicj, schto žej po prawym myślimy, hižo tak sahe sapoczcj, schto budu ludźo wo mni myślicj a rěczecj, so ma tajke połsiczki.

Pschi tym njedyrbjał wowrótnicj? To njedyrbjała dźeń wote dnja pjatnacje rasow někajki schkandal ſ njej nastacj? Kak rjane žwójbne žiwjenje by pola naš było, njebyła ta zuhnjena thodojta hyła! Ta wschudže schkara, mucji a ma wulku hubu a krydnje nastajnje pomhane! To njese jenoż pola naš tak! Wschudžom maja mjesische łotry pod starej wulkej cjerpjecj abo pod tajkim wulkim bešmanom bratrom. Dokelž tajke prénjerodźenstwo chze pschezy wjazy bycź hacź druši, wjele komandowacj a žej hubu dreicj, jamo plišty wudźelecj, wschudže lepschinu a pschedprawa měcj a najradschcjo žej dacj „My" rětacj. Rohi też tajkim hacź do njebjeß njerostu! Njeßmémy žej to skrótka łubicj dacj, dokelž žmy ruuje telko. Tak je cji hadnrja a swada mjes nami wot małosce. Ta stara kawka, schto dha žej po prawym bycź šda!"

Nó, to žłyschjich ras, wulka łotra, kak cje pšches wochlu cžahaju. Ssy dha wopravdže tak łóžyła? Potom žo hanbuj hacź do koseje! Schto? Cji žo jenoż wuživatelcjeja a na žwoju stronu rěcja a nawopak je prawda? Na, tuž wusprawnuj žo, won ſ rěcju! Dźenja niž? Trajch poždźischo? Derje, tuž tak dołho docakamy.

Hospodarski rozhlad

Sobotu 13. januara 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,687	100 pólsk. złotych	47,30
1 jendželski punt	13,065	100 českosk. krónow	12,45
100 šwajc. frankow	60,02	100 franc. frankow	16,42

Barlinska bursa poščiži wczera šamžnu wobraz kaž poždźenje dny. Kurzy akzijow běchu njezmjenjc, jdźela postupowachu a zdźela so wotdrjebjowachu. Jenoż wiki rentowych ličzinow běchu žiwiše a zapjatchu dwe kurzy.

Barlinske žitne wuikowiti pokazachu też wczera, so so pschcnza a rožka pschzo hischcje cježko pschedawatej. To wčža se šlabym pschedawanjom mukti wušiwje. Wschcnza a rožka žwoju płaczinu njepschemčnischcj. Wowsa je wczera mjenje poščiżesche. Jenoż ša žołtym žmjenitkym wowšom so bóle napraschowachu. Sa jeczmjeń jenoż piwarnje wjetschi zajim pokazachu.

Wczera płaczeše w Barlinje zentnjř

pschcnzy: 9,05—9,20 hr., rolli: 7,40—7,65 (7,65 hacź 7,75) hr., jeczmjenja, nałčtnicho: 7,80—8,0 (8 hacź 9,10) hr., wowsa: 7—7,20 hr.,

w Trjezjomach:

pschcnzy: 9,30—9,35 hr., rolli: 7,70—7,95 hr., jeczmjenja, nałčtnicho: 8,70—9,20 hr., najmužscho: 8,90 hacź 8,40 (8,35—8,45) hr., wowsa: 7—7,20 hr.

Wiki schtwórtk w Zjorzigu.

Pschcnza płaczeše: 9,05 hr., rožka 7,40 hr., nałčtni jeczmjeń 8—8,70 hr., wowsy 6,10—6,40 hr. Butra 2,60 hacź 3,12 (2,40—3,20) hr., jeja 10—13 (12—13) pf.

Wiki šandżeru schtwórtk w Halschtrowje.

Pschcnza płaczeše: 9,20 hr., rožka 7,65 hr., jeczmjeń, nałčtni 8,50—9 hr., najsmčli 7,40—8 hr., wowsy 6,75 hacź 7 hr., běrny 2—2,75 hr., žyzno 3—3,75 hr., šloma k šaßlanju 80—100 pj., šłónca łoma 1—1,30 hr. Butra 60—75 pj., jeja 12—14 pj. Prošata 8—13 hr., běhali 20—20 hriwnow.

Płaczizny w špinkach su płaczizny tydźenskich wikow; hdjež pak njej žanych najpomnjenjch, ho njepschemčnischu.

Płačiny rěznego skotu na Barlinskich skotnych wikach.

12. januara 1934 Płačiny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 819.

Połnomjasne, wukormjene, najwětše rěznaje hódnosće hač do 6 lět	33
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	29—32
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	26—28
Mjenje picowane wšěch starobow	20—24

Byki: 775.

Połnomjasne, wurosčene, najwětše rěznaje hódnosće	30
Połnomjasne, młódše	27—28
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	25—26
Spatne	22—24

Jałojcy a kruwy: 1613.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwětše rěznaje hódnosće	25—25
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwětše rěznaje hódnosće hač do 7 lět	20—23
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	16—19
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	10—14
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 1862.

Najlépše wukormjene (2. družiny)	33—45
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	25—35
Spatne (4.)	15—22

Wowcy: 6111.

Młódše a starše wukormjene (1. družina)	28—29
Starše wukormjene (2.)	27—29
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	20—25

Swinje: 11217.

Połnomjasne, wos. rasow a jich křiżenj, hač do 1½ lět stare	49—50
Wukormjene	46—49
Mjasne	44—46
Spatne	42—44
Rancy a kundrosy	41—44

Płačizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symje po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg

Płačizny po złotej hriwnje.

	12. 1.	11. 1.		12. 1	11. 1
Pšenica	—	—	buny	16,5-18,0	16,5-18,0
rožka	—	—	wočka	—	15,0-16,5
jačmjeń, nal.	155-164	156-164	módre lunins	11 7-13 0	11,7-13,0
tečmjeń	—	—	žołte łupiny	14,0-15,0	14,0-15,0
wows	140-146	140-146	zeradella	19,0-22,0	19,0-22,0
kukurica	—	—	rans. wosušk	—	—
pšenč. muka	25,7-26,7	25,7-26,7	lany wosušk	17,63	17,70
rožna muka	21,9-22,9	21,9-22,9	such. truhanč.	10,3-10,4	10,3-12,4
pš. wotruby	12,2-17,6	12,2-12,6	běrni. kruški	14 33	14 33
rjane „	10,5-10,8	10,5-10,8	syno, 50 kg	1,40-1,70	1,40-1,70
raps	—	—	rožna słoma	0,50-0,65	0,50-0,70
hróch, Viktor	40,0-45,0	40,0-45,0	pšenč. „	0,35-0,50	0,35-0,—
lane syrjo	—	—	wowsna „	0,53-0,65	0,50-0,—
pjeluški	17,0-18,0	17,0-18,0	rěna „	0,50-0,65	0,50-0,—

Płačizna za pšeńcy za wupłodźerja 181 184 186

Płačizna za rožku za wupłodźerja 143 151 153

Płačizny rěznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

18. januara

7 wol. 3 ... 29 kruw. — a o c. 134 cjelat, 103 wowc. 443 swinj

Płačizny za

čelata 1. 39—42, 2. 34—38, 3. 30—33, 4. —;

swinje: 1. 47—48, 2. 46—47, 3. 44—45, 4. 42—43,

Drjewjanska burza 12. 1.

Pš. šra 76 kg	186-187	běrnjace krušk	15,25-15,40
rožka 70 kg	158-159	pšenč. wotruby	11,20-12,20
naletni jačmjeń	174-184	rjane wotruby	11,20-11,90
nazymsk jačmjeń	166-168	pšenična muka	36,25-37,75
wows	140-144	rjana muka	24,50-25,50
čerwjeny dźeceł	164-165	woka	15,50-19,50
raps	—	pjeluški	23,00-24,00
kukurica (Mais)		hróch	41,00-42,00
suche truh.	104-105	cokrowe truh.	13,70-14,20

Drobnowikowańske płačizny w Budyšinje

12. januara 1934 po hamtskim postajenju.

Wše płačizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora		namišše płačizny hr.	najwyše płačizny hr.
Howjaze mjaso z kosčemi	1 kg	1,40	1,60
Čelace mjaso	1 kg	1,40	1,60
Skopjace mjaso	1 kg	1,60	2,00
Swiniace mjaso	1 kg	1,60	2,00
Tukrajny swinjacy šmałc	1 kg	—	2,00
Pšenična muka	1 kg	0,36	0,56
Rżana muka	1 kg	0,30	0,36
Khlěb	1 kg	0,25	0,27½
Jódźne běrny, nowe	1 kg	0,16	0,07
Rajs	1 kg	0,28	0,80
Hróch	1 kg	0,40	0,80
Soki	1 kg	0,49	1,00
Amerikanski swinjacy šmałc	1 kg	—	1,76
Sušeny połě	1 kg	—	2,00
Dobre mloko	1 ltr.	0,22	0,24
Jódźna butra	1 kg	2,60	3,24
Jeja	šćuka	0,11	0,14
Jódźne buny	1 kg	0,28	0,40
Cokor, drobny	1 kg	—	0,80
Petrolej	1 kg	—	0,44
Kamjeńtne wuhlo (domi. tepj.)	1 ctr.	—	1,85
Brunicowe briketty	1 ctr.	—	1,20

(Dalšne wiczne płačizny w hłownym listinje.)

Za wobsah zamołwity: A. Dučman w Budyšinje.

DA XII. 1933 2145.

Radio

Njedźelu 14. januara šłyschimy:

Königswusterhausen. Rano šnatcho njedźelskeho programma: 8 sa ratatschow. 8,55 ranscha nutrnoscj. 9 šastanicžko. 14,45 hodźina mlodžiny. 16 ludowy koncert. 18,50 Saturn w schtwórtym polu. 20 opera „Fidelio".

Lipsk. Rano šnatcho njedźelskeho programma: 8,30 evangelska ranscha nutrnoscj. 11,15 Bachowa kantata. 12 šastanicžko. 14,30 sa mlodźinu. 16 ludowy koncert. 18,25 krajna kapała mjes Němskej a Wuherskej we Frankohrodže n. M. 20 opera „Fidelio".

Hišcze wažne ſ njedźelskeho programma: Wien: 20 europski koncert. Rom: 20,40 operetka „Santarellina". Warschawa: 21,25 wjesela hodźina. Stockholm: 21 hodźina wscheležišnoho. Budapešt: 21,40 orchesterska hudźba.

Póndźelu 15. januara šłyschimy:

Königswusterhausen. Rano šnatcho wschědneho programma: 12 koncert. 15 ša žonu. 18,05 hodźina sporta za mlodźinu. 19 zabawny koncert. 20,05 khorhojcža žydom sprawnych.

Lipsk. Rano šnatcho wschědneho programma: 12 koncert. 20,10 Awstrika. 21 Beethoven: 1. symfonija C-dur. 21,30 walczički.

Hišcze wažne ſ dnjowoho programma: Stuttgart: 21,30 dobra kreč. Wien: 19,30 połnóžny walczik, operetka wot Rob. Stolza. Beromünster: 20,30 rejsa wo pjenjesy. Rom: 21,45 Schumanńka komorna hudźba. Warschawa: 20 symfoništi koncert.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1.51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišć. Smoterjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2087

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pjenježkow, za swójbne, towarstwowe a bohčencatske 7 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwakam čěłneho znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozwěsć, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosce abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozwěja.

Ročo Nr. 12 Budyšin — Pónjedźelu 15. januara 1934 — Bautzen Lětnik 93

Nowe knjeżerstwo wuda nowy dźěłowy zakoń

W swojim pěrnim pósedźenju po hodownej pśesejawje je němske knjeżerstwo zakonjelnu namjetej porjada nazjonalneho dźěła, kiž bźichtaj němski dźěłowy minister a nowši hospodarski minister pśedpołožiłoj, sajadnje pśichwalowało. Zakoń ga w běhu tuteho tydźenja wejsćwi.

Ninno teho stwori němske knjeżerstwo zakoń wo pśichrjedźenju dawka na samoježenje. Herbstwo a kupjenje ježowneje z spadnjenej hódnosćeju, kiž je wot 1. januara 1931 fatrubiła.

Skóńcnje pśichwalowasche němske knjeżerstwo namjetej němskeho wobchadneho ministerstwa wo pśemeńenjenjach w sarjadnišej radže němskotatneje železnizy.

Milijony němskich dźěłaćerjow dźakuja so wjednikej

Wjednik němskeje dźěłoweje fronty dr. Ley je němskemu kanclerej telegramm pósłał, wo kotrymž ga praji, ga ga organizowana tworjaca Němska w němskej dźěłowej fronze wjednikej z zyłeje wutroby za wulkotny skutk dźakuje, kiž je z pśichwalenjom zakonja za porjad nazionalneho dźěła pśichwatał. Widźimy w tym, kak ga wuběr z jasneje cele a pśechtanuje a gmy hordźi, na to, ga je Němska jako wótri lud jenoje tuto nazionalsozialistiske žadanje do skutka stajiła.

Wustupjenje 200000 Barlinskich dźěłaćerjow

Njedźelu wótre ga w Barlinskej sawježelenišej zahrodze wulke wustupjenje Barlinskich dźěłaćerjow. To běše wulkotne wusnaće němskeho dźěłaćerstwa k wjednikej nowoje Němkeje a jeho sozialnemu zakonjedawarstwu. Nimale 200 000 dźěłaćerjow wobdźěli ga na wustupje, kiž běše dźak dźěłaceho Barlina wjednikej Adolfej Hitlerej. Hižom pśichpołdnju ga dołhe rjady po drohach hibachu. W sawježelenišej zahrodze strowjachu wulke transparenty, kiž wusnaja dźěła wupśeńowachu. Pśeśed hrodom běchu ga chorhojnizy NSBO sejtupali, a po zdej zahrodze ga ga chorhojow hokateho kichźa gnahowachu. Popołdnju w 3 hodź. ga rěcze zapoježachu.

Němski minister dr. Goebbels k zhromadźenym rěcźeše. Won pokaja na zakoń k zchitej nazionalneho dźěła, kiž je němske knjeżerstwo sajadźeny pjatk wobsamkło. Z tym je knjeżerstwo gwoju wolu k zchitej nazionalneho dźěła a wutkowanju cełeje němskeho dźěławeho ludu pokazało. Nožymy cełstne mjeno sozialistiske a dźěłaćerjske zwona, pśeśetož běchmy cźi, kotśiž dźěło z putnu wusćśmarowcheho kapitalizma wuzwobodźichmy. Nuza może ga jenoz ze sozialnym porjadom wotstronić, hdyž gmě kóždy dźěłać a gwoju pilnosć wuzywać. Pśebadajcy mócnarjo njemóžachu wuspěchnje pśechcźiwo nasy wojowaś, dokelž njejsu noty do dźěłaćerskich rjadow gnjachu. My pak ga je sozialnych pśichcźinow pśechcźiwo temu wobwocźichmy. Zmy pśichchli, ga bychmy dźěłaćerjej jeho chlěb a narodźej jeho cźejej wrośili. Lud dyrbi někto też płody revolucije wuzywaś. Jenje pak njesapomnimy, schto je ga nam w cźasu naschego wojowanja nacźinilo. Wšo cźemy zjednoćerstwo gatcho luda a cźemy kóždeho sprawnego do tuteho zjednoćenstwa pśichcźerjej. Ale tak jara hač nasche ruzy wotewrimy, ga bychmy sawjedźenych pśichcźeli, tak wulko cźemy je sawrjene dźerźeś, hdyž ga nam sawjednizy bliża.

Revolucija wulkhadźesche z luda a běšche za lud, wona chcźesche niz jenoz nazionalne cźeśeś, ale też sozialnu gwobodu luda sajo posłaś; běšche revolucija niz jenoz pśechcźiwo marksizmej ale też pśechcźiwo krakźi. Skharakter revolucije njedamy jenje zjasichowaś. Gdyž ga dźenja po kraju krakźa sajo zbéha a hdyž kěbi myśli, ga gu ze mětna na nju dobeze abo z najmjenscha cźopke dźerźa, a hdyž kěbi to też druhdy myśli, ga knjeżerstwo to njepyhnje, da ga mylicze. Na cźole stata steja też krakźizy revolucije. Wone pśechcźo njesapschinnu, ale dyž a dyž. Chże-li nechto mosche tójšcź, potom pśechcźo za nimi njebźije, ale jenoz z khwilemi, hewak bychu mysche do gwojich dźěrow wosegźkle. Tak je też z mychemi, kotrejž chcźeja dźensa twar nowego stata wobhrymsaś. W prawym wokomiku tu sapschinnjenmy.

Kak khutnje knjeżerstwo z dźěłaćerstwom měni, je ze gwojimi wulkimi sozialnymi skutkami a je gmjenmi wesebitnami sozialnymi zakonjemi dopokazało. W tutym smjagze wuda ga też nowy zakoń, kiž nazionalne dźeło zdźicha. Po tutym zakonju ga też we dźěławjach princzip wjednistwa pśechcźiwodźe. Zakoń dźěłaćerja a dźěło pśed gwoju pśichbźije. Nětko knjeżerstwo nad tym strażnje, ga by dźěłaćer nic tudy gwojeho dźěła wunjwaś mohł. Z tutym zakonjom gmy my w sozialnym nasmjenanju nětko najnowocźasnjejschi europšti stat; gmy stat, w kotrym, dźeło khwali knjeżerstwa wuzywa. Tehodla mamy wsitke pśicźiny, ga wjednicy nata a nazionalsozialistiska hibanja z zakonjom. W tutych cźeźkich gmjenich nuzach gmy walke dobrowóli, ale nam je porucźene, hdyž je wjednje dokonjeć. Z wsitka pomoc je nasbórnym nuzu wozwonicź spranja. Ale tu gmy sajo wobkedźowali, kak naschadnje wobchadźenje napowe werpnje. Apell na gednaka solidarnosć a gednaku najgmjenschi wobłožba pola tych namalo, kotrejž je dalam mjez gmjenej. W nasch gnadnjer ga ga wjednicy gmje cźimo bjedźenych je. W pśihódnem cźasu ga ga jako pśe hiscze wobsjedźenje dźěłaćerstwa. Nach zeno wotpowjedźa, kotrejž je k nazionalnej cźeśeji potrjebna sozialna zgrjedźenosć nasch. Pod zaměnjenjom cźynnym gmuhu je dahaju. Zaten zakoń njeje ze noz za nazionalsozializmom, ale je zakoń za zyły dźěławy němski lud. Němski minister dr. Goebbels skónčej gwoju rěcź ze hłavom na němski dźěławy lud a na jeho wjednika Adolfa Hitlera. Stoły zahorjece gmu hłavu wunjechchu a wupśewachu Horst Wesselowy spěw a němska narodna hymna.

Sakski krajny burski wiednik so we swojim zastojnstwje wobkrućił

Němsćostatny burski wjednik je sakskeho krajneho burskeho wjednika Hellmuta Körnera z Pólcz, bobustawa němskeho gmjena w jeho zastojnstwje jako krajneho burskeho wjednika sa krajne burstwo w sakskim stacze wobkrućił a je jemu zakonjte zastupjerstwo němskeho sejmowiskeho stawa we wokrjesu sakskeho krajneho burstwa we wschitkich jemu pschipadowazych nalezmjescach spožćił.

Rozsudźace dny w Awstriskej

Kóž ga sda, wojowanje w Awstriskej mjez Dollfußowym systemom a nazionalsozializmom spěchnje k rozsudźenju khwala. S pomjenowanjom městoskanzlera Feya sa wjesstrachowerho ministra je ga najhórsche wojowanje awstriskeho knjeżerstwa pśechcźiwo nazionalsozialistam zapocźało. Ze zajcźom Wiensteho gmje wjednika Frauenfelda, hetmana Leepelda a rym Schattenfroha, hł. redaktora zakonjacych nazionalsozialistiskich nowin, je wojowanje w Awstriskej nětko kr mu dožeło. Sa je w nazionalsozializmej wobkedźowanom njemóž Dollfußowe knjeżerstwa nazionalsozializmej pa zakonjacych Awstrjanow, kotrejž je wjele znamjenitych wo saja, wulke wobchadźenje tuteje. Krajny wjednik a jeńka domjiny hrabja Alberti je ga z policajskeho a zakonjacych.

Z wojerow Steinstoskeho dźěławego fehara, kotśiž běchu ga na nazionalsozialistiske demonstracije w Bilbachu wobzamłe, je 10 nowe k Gelcze italske mjesy pschekrocźiłe a ga nałožk policaji zjasnje. Woni žebi pschecźachu, so bychu sej do Němskeje dojšli.

Štyrjoch Awstričanow na cźěkańcy zatrělili

Awstriska nowinarska kancelarija wobzamje, so ga kuc wopor zjednoćerskeho nazionalsozialistiskeho demonstracije w Bilbachu a ga nałožk policaji zjasnje. Woni žebi pschecźachu, so bychu sej do Němskeje dojšli.

Štyrjoch Awstričanow na cźěkańcy zatrělili

Awstriska nowinarska kancelarija wobzamje, so ga kuc wopor zjednoćerskeho nazionalsozialistiskeho demonstracije w Bilbachu a ga nałožk policaji zjasnje. Woni žebi pschecźachu, so bychu sej do Němskeje dojšli.

Zraženja na dróhach w Brüsselu

Pjatk wjecźor sozialistiske a fascháistiske w Brüsselu do ga srašnych. Njemérny trajachu hač do pozdnoz. Nazionalna

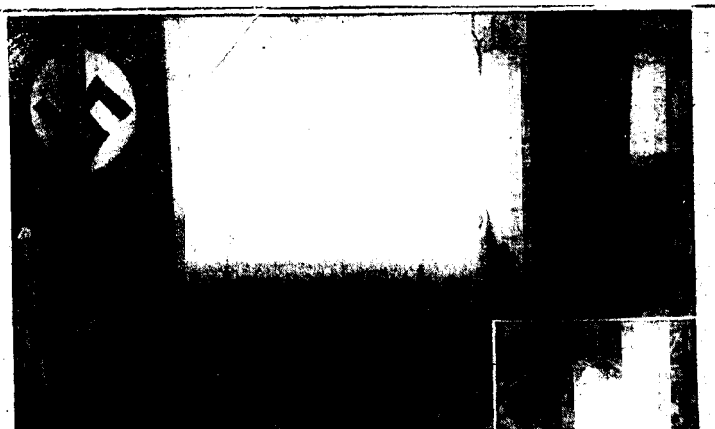

Sobrjske wustupjenje NSBO k nowemu dźěłowemu zakonjej.

Pohlad na hobrsku zhromadźiznu w Barlinskej sawježelenišej zahrodze. Na wobrazu w rožu widźimy propagandoweho ministra dr. [illegible] gwojej rěcźi wo zakonju k porjadej nar[illegible] Mnohe sy dźěłaćerjow běchu pschischle, so bychu [illegible] dźak wopokasale, so je wjednik tutón zakoń wudał.

łegija bólśe demonstrazjin stwolała pśećejawo postajenju kujeżerstwa, kiž aktiwistiske fastojnikow nastupa, a pśećejawo pomjenowanju Camwekaerta za ministerskeho presidenta protestuje. S Lüttiha, Genta, Löwena a Antwerpena běchu faschistojo na cejstnych autach do Brüssela pśišli. Hižom po puću jich politiske pśećejiwniki pśihimachu. W bolśim cłaku cełnuchu woni w Brüsselu do sale, hdyž ju protestowarjo shromadźizna wolichu. Na dwórach jich jo- zjalistiska nadpadowachu. [illegible] darmojo a policijojo pśećejawo sozialistiskim mjer[illegible] fakrocjichu. Pśihi wojewanjach jo zadarmjeli [illegible] kani. Po demonstrazjji po polnocy na wiśelakich [illegible] k nowym njeuśerom dóńdże, ko dwórniske policija [illegible] fakrocjiła. Wona je dozpała 30 wosobow zajała. 12 [illegible] ow je so franiło.

Nowy skandal w Francowskej

Nowiny „Matin" rosprawjeja z města Nancy, jo je so pśihi twarjenjach wobtwjerdźenjow na francowskich wanjskich mjescach wjele njedostatkow zwpokasało. Betonowe murje za kanonowe wóze, kiž dobrjachu po prawym metr tołste buch, hu so pjecza wopraudze jenoż 60 cm tołste natwarjene. Dokelž hu hotowe zementowe mjeńenje wuzile, so w murjach a njenowanych wótach hizom rospuli pokasowachu, pśedy hač so plany, kiž běchu so k pośudźenju do Pariża pósłale, sadu wrócyle. Pionjerki wuśeli je prajic, so hu tele wózy skandalozne.

Francowski zakoń pśećiwo pśisłodźenjam

Francowski justicny minister je sakonje k pśichwótśenju wojowanja pśećejawo pśichłodźenjam a njedowolenu wukonjenju wiwa zhotowił. W nich so postaja, so w pśichpadźe pśichłodźenjow w nowinach abo pśez druhich wojsewjenjach śtatne wěznjiwo zamo wot so zakreża. Sud może winowanemu najbliże dwě njedźeli dwóle wostajić, so by wérnosć swojich wudawanjow dopokazać mógł. Schtóż wopaczne powěsće wojsewja, so z jastwom khłosta a to znajmjenjscha na wěźaz a hač do jeneho léta, a z pjenjesami wo 50 hač 1000 frankow.

Sakoz k wojowanju pśećejawo njepraweenu wuwinjeću pocźahowe postaja, so so zastojnik z jastwom wot jeneho hač do pjeć a z pjenjesami wot 1000 hač 10 000 frankow khłosta, kiž za swoje hamtske wukony abo pśeś swójdnikow pjenjezne dary abo druhe kśpśiny pśichwima.

Francowske wupady pśećiwo Jendźelskej

Swonkowny politikar Pariskich nowin „Écho de Paris" fleji[illegible]cźo Jendźelskeje rosponinaja pśiśe, so pjecza [illegible]enje shromadna francowsko-jendźelska wobarowa fronta njebudźe można, dołhož budźe Macdonald jendźelske kujerjejsko nawjedowaco. Spśijacjel wérzi potom wo wjedźiu konserwatiwneje stronje Baldwinu a źada wot njeho, so by so wo pśećenjenjenje tutych pomérow postarał. Wón jemu wumjetuje, so so wośeho wobała, schtóż mohło jeho nutsowaś, so by so k ministerskemu presidentej pśećehnył. Tej pśećejawo zwonkownemu ministrej Simonej so mjenowany francowski dopśihowaś wobrocza. Wón jemu wumjetuje, so wón njeje muź, kiž by so praśechenjow rjanje pśichimał.

Kedźbu, wójnske woporý!

Nazionalsozialistiske sastaranje wójnskich woporow (NSKOR) je wot němskostatneho wjednika wójnskich woporow poručnosć dostało, so by wójnske woporý prawje bórzy do indy a tśeśa pśinjeśło.

S wuwjasanjom cjeźkosćanjenych, kiž we wośebitym sastaranju stoja, so z tutym wschitkim pśihipótnacji wójnsky sranjeni, kótśi su bjez dźěła, namołwjeja, so bychu so bjes kondźenja pola pśihłušnych wótnožkow NS-sastaranja wójnskich woporow samolwili. Tam so kóždemu towaśiśeli, kiž dźěła nima, praśechenśka liśćina pśepodata. Tutu praśechenśku liśćinu ma kóžda wójnska wolschkodźeny śwědomicje wupjelnicź a bjes kondźenja swojemu pśisłušnemu dźělowemu hamtej zapodaś. Cźłuk kolkowańśeje khartu (Stempelkarte) ma so też w praśechenśkej liśćinje naspomnicź. Cźini so też na to kedźbne, so dyrbja praśechenśke liśćiny

25. januara 1934

pśihłušknemu dźělowemu hamtej wotedaś byś. Schtóż cźaj skomdźi, na to NSKOB njemóże wjazy dźiwaś.

Schulze, namótny župny nawjednik.

Tak nastawa februarske znamjeńcho symkeje pomocy.

W februaru symka pomoc pótne zankate znamjeńcho za wschitkich darićelow wurda. 5 milijonow tutych znamjeńchow je skazanych. Wone so wośebje w falkim zankowym mésće Plauenje a w fabrikach a domach dźěłaju a ludźom zabłužbu podawaju.

Wjednik létadłoweje wuprawy na horu Everést w Barlinje.

Wyschk Etherton rosrěcźuje so z dr. Eckenerom. Wjednik jendźelskeje létarskeje wuprawy do Himalajaskich hór, pschi kotrejž so pśeni króć wjerschk najwyscheje hory nascheje semje fotografowasche, wyschk Etherton, we Barlinje pschednoschowasche. Wón rěcźeshe wo pschihotach a pschewjedźenju tutoho wulkeho pschedewzaca.

Jenajcy pśed zakonjom

Historiske powědańcźko.

6] (Pokračowanje.)

„To so wě", źmějeshe so Sancho, „to so wě, so by naš wopytaŕ! Haj, haj, naš wopytaŕ, holzu, k temu, wě so, pschindże Antonio, wośebje pak ma pschi tym myślne na mnje a na macź, na Adelu pak zabła niź!"

A Sanchej nan so wótśje sajmja. Też macź a Adela źmějeschtej so zwonka, jeno Antonio spychny hluboko.

„A cźeho dla mohł Antonio pschi zwojim wopyśe na mnje myślne mécź?" woprascha so Adela.

„Kaž pak hy ty mudra, holza! — Nó, Antonio", pokračowaśe nětkole Sancho thutnje, „jeno wupraj, schtoż mach na wutrobje. Mój z macźerju cźemoj to rady ztyschećz, a myślu zebi, so budźe też Adela na to posthacź!"

„Schto dha to Adelu Zerburez nastupa, schtoż ma Antonio Hernandes na wutrobje?" praschesche so Holza symnje a z horda.

„Khort! Holza!" rjekny so dźiwajo a bjes mała pschekwapjeny Sancho, njes tym so Antonio jeno z proschazym wóczkom na Adelu zhladowasche. „Adela, schto ma to rěkaź?"

„Schto ty ménich, nano?"

„Nó, ja zebi myślu, so hy ty Antonijej Hernandesej dowolika, wo twoju lubosć so samolwjeźej?"

„Tak je, kaž ty prajich, nano. Ssym Antonijej Hernandesej dowolika, so śmě so wo moju wutrobu namolwjeź, ale jeho nanowślwjenje drje njeje prawe bnto, dokelž jemu njessym swoju wutrobu darika. Myślu zebi, so wón to hišo wě — abo njessy dha ty do teho pschischol, Antonio Hernandeso, hdyž śmój pośledni króć hromadźe rěcźałoj?"

„Je to możno?" zawołachtaj Zerburez nan a macź nadobo, kaž z jenym hłosom. Antonio pak zdychowasche, z bolosću so satorhnujo, a horze zyssy ronjachu so jemu po brodźe.

„Khodź bożemje, Antonio Hernandesez, a pschiźdź jako zuśoh sasa! Jako zuśoda budźe cźe teź Adela radu witacź w domje swojeju starscheju!"

A holza jeźeze hłoźcźku z horda do sady a wopuschcźi z horda wustupujo thłodniju.

„Khort tola, Antonio, zym zebi myślił, so staj wój pschesjene ty z Adelu!"

„Ssym zebi też myślił, so budźe mi holczyna wutroba pschithilena, dokelž je mi nadźiju dała, don Sancho, ale ty widźisch, so mje wotpokasuje!" wotmolwi Antonio trudny.

„Wbohi hólzo! Budźichmy tebje rady za pschichodneho zyna pschijeli, to dźe wěsch! Ale nusowacź, hladaj, ani zwoje jenicźke dźěcźo njemóżemy, luboscź cźze tola dobrowólna byćź! Tola jeno niz sadwólowacź, Antonio Hernandes! Zaneho druheho zebi Adela ta hischcźe wuzwolika njeje, schtoż ja wěm — abo wěsch ty něschto druheho, macźi!"

„Nź, nź, ja nicźo njewěm! Ja zym runje tak pschechwapjena, kaž ty, Sancho! Ssym dźe zebi też myślila, so ma Adela Antonia lubo?"

„Wě ho, njeje mi jenje znamjenja pschithilnoscje dała", zdychny Antonio, „ale wona tola mojich namolwjenjow też runje wotpokasała njeje, tak so mójach so pschejo hischcźe nadźijeźi; cźłowjek dźe tak rady wěri, cźehoj ho nadźija a schtoj zebi żada!"

„Nó, nó! Jeno njeschub hnydom kuraże, Antonio! Wona je hischcźe młoda. Adela, a schtó wě, schto je jej do hłowy sojeło — schtó wohł to pola tak młodeje holzy wiđźeź? Pschiźdź jeno sajo, Antonio Hernandejo, pschiźdź sajo k Sanchej Zerburej; doniź zadyn druhi holzu nima, ležeje też tebi hischcźe, Antonio; kaž wjedro o Rondźe, tak pschemjenja so też holcze myśle husto psches nóc. Wój sajo, Antonio, ale holzu nusowacź — Antonio, wopraudźe, to so njehodźi! A ty, macźi, nalij nam hischcźe ras karanczkaj! Wona je mi jasyk wužuschiła, ta holza, ze zwojimi pryslemi, a Antonijej też niczo njeswadźi, hdyž do maśerje rany we wutrobje k zahojenju wuźiwadła tuch wina linje!"

Tak trochtowasche Sancho Zerburo Antonija Hernandeja, a wopraudźe dachu jeho rjowa wutrobje wotpokasaneho lubowarja nowu nadźiju.

IV.

Tśi dny posdźišcho to bě, so pśed Sancho Zerburowej khěžu jěźdnikaj zastaschtaj, kotrajž mějeschtaj kralowe barby.

Sancho a jeho žona a, wě so, też Adela stupichu do duri.

„Pótrowjam waž, knjes Hidalga, knjeni a knjenka!" rjekny jara idwórliwje jedyn jěźdnik. „Sćże wy knjes Sancho Zerburo, knjeże?"

„Ja jo ssym, knjeże! Schto zebi zadaćże wot Sancho Zerbura?"

„Ssmój wam pschinjesłoj roskas zwojeho kralowskeho knjeza, so dyrbicźe hnydom z namaj do Seville."

„Schto chyć kral Kastilisteje a Leona wote mnje zebi pśeśe?" zawoła Sancho zo dźiwajo. Ale jeho žona storcźi do njeho a schepćasche jemu bojasnje do wucha:

„Widźisch, so ssym prawje mękła, tebje warnuju, to njeśmějch pśed zuźym tak njerosumnje rěcźeć! Tón je to kralej donjeśk a něikole je njesłoże holowe! O Bože, sahitaj nas!" Njewohladam cźe wjazy, Sancho!"

„Směrom, macźi!" trochtowasche tón. „Njeboju so!"

Potom k jěźdnikomaj so wobroczeju rjekny: „Sléźtaj z konja, knjezaj, a wotschenkowtaj so w khěži Sancha Zerbura! Konjomaj pak dajtaj hodźinu abo dwě wotpocźowaćz. Hewak mohłoj śprózdnaj być, pśedy hač do Seville dozpějemy."

(Pokračowanje śećehuje.)

Ze Serbow

W Budyšinje, 15. januara 1934.

— **Wo wjedrje.** Dźenja rano we 8 hodź. barometer 732, hygrometer +52, najnižša temperatura we nocy —2. — Wuhlady na mało pšemjenjaze wjedro. — Kaž smy wočakowali, je so nižina z Jendźelskeje k nam pšibližiła a nam dźenja znjeh a dobom maczenje pšichinješe. Schkleńza je žylnje spadnyła, schtož nam praji, so hišče thwilu tuto njewobstajne wjedro wobkhowamy. Pola Islandskeje so nowa nižina pokasuje, kotraž pak najšterje na nasche wjedro wliwa njedostanje. Wuchina, kotraž hač do njedźele, na nasche wjedro sfukkowasche, je so ke krótkemu ranju rozdarła, jeje jadro leži pola Čornoho morja. Pšichi połodnišich abo krótkowjeczornych wětrach smějemy njepodobne wjedro. Sutše wutoru štónčko 7,57 hodź. schadźa a so 4,23 hodź. khowa. Měsacź schadźa jutše rano we 8,43 hodź. a khowa so popołdnju w 5,41 hodź. Dźenja mamy mkódy měsacź. Pschedźenak ma prawje, hdyž njewobstajne wjedro wošcheźi.

— **Konfirmazija za doroscenych.** Po wjelestrónskim pschecźu je farski hamt Pětrowskeje wošady wobjamknył, so mamy dalšiu za konfirmazije dorosłych towarschow wotewrił, kotrejž dołha konfirmowani njeju abo su so jenoż na tak mjenowanym žwjeczenju młodźiny wobdźělili. K tutomu roswuczowanskemu kursej so najšterje hischcze do jutrow konfirmazija pschijamnje. Farski hamt Pětrowskeje wošady tehodła wschitkich namołmja, kiž chcedźa so hischcze konfirmowacz dać, so žwoje pschipowědźenje za tutón roswuczowanski kursuš najpozdźišcho hač do schtwórtk 18. januara 1934 w žiwuczenych wobkhodnych hodźinach na farskim hamcze Pětrowskeje wošady, Burgplatz 2, wotedadźa. Pschi pschipowědźenju maju narodźenske wušwědčenje, žwójtna kniha, kschcźeńske wušwědčenje atd. sobu pschinjesć.

— **Nowy měschćanski lěkar.** Měschćanjny sastupjerjo wobtrucźichu wólbu dotalneho měschćanskeho a schulskeho lěkarja w Grünbergu w Schlesinskej a pschedawschcheho druheho měschćanskeho a schulskeho lěkarja w Pławnje w V. dra. med. Richtera za Budyšinskeho měschćanskeho lěkarja.

— **Nowy pjenježny dalokoreczak w Budyšinje.** Na Bjedrichu-Augustowym naměsce (znapschecza wotnožki němskostatneje banki) je so 11. januara sjawny pjenježny dalokoreczak (Münzsprecher) do žiwosće stajił, z kotrehož móže so w měsce, do daloka a w spěschnym wobkhadźe rěczeć.

S **Wowniowa.** (NS ludowe spomožerstwo.) Sběrka na dnju jeje jeneho hornja wunješe w naschim wotnoschowym wokrjesu 53,65 hriwnow pjenjes. W jednotliwych wsach so nasběra: We Wowniowje 6,10 hr., w Małbezach 9,25 hr., w Hněwjezach 7,10 hr., w Bórtu 11 hr., w Bošankecach 4,30 hr. a w Delnjej Kinje 16,90 hriwnow. Wschitkim dariczelam so dźakujemy. Pschi Pupjenje do NS-ludoweho spomožerstwa pschijima wjednik wotnožki knjes Grosa w Delnjej Kinje cźišćo 31c. Pschedawanje januarskeje rózicźki je so sapoczało. Prošymy, so by tózby ludowy towarsch tutu rózicźku kupił a na tute waschnje potrěbnym pomhał.

S **Delnjeje Kiny.** (Njesbožo.) Jara wobžarujomne njesbože sta so na tudomnym knjeźim dworje pschi puschczenju drjewa. Dźěłaczer Arnoscht Lehmann chcyše padazemu schtomej wuceknyć. Pschi tym sakopny so a padże. Halsa pak jeho cźežko trani, so dyrbjachu jeho do Budyšineje thorownje dowjezć. Jeho žona leži doma tehorunja jara cźežko thora.

S **Budestez.** (Stawniše powěsće.) Pschipowědant: Hendrich Wiedemann, dźěłaczer z Hajnitz z Marju Pinkajez, fabrikskej dźěłaczerku z Hajnitz. — Max Waltar Henczl dźěłaczer z Lejna z Helenu Hanu Schröterez ze Sčešina. — Narodźił za so dźowczicźka pinczinkej Emilej Janej Dietrichej z Hornjeje Hórki a molerjej Richardej Pawołej Wóhmje z Wulkich Debšcz.

S **Brěh.** (Sa cźesnjeneho wjesnjana so pomjenował.) Rataŕ Erwin Heiber, wobsedźeŕ tudomneho ryczerkubła, kiž njedźelu duchownje a cźesnje cźerstwy swoje 90. narodniny wošwjeczi, je so někto sa cźesneho wjesnjana pomjenował. Też hamtske hejtmanstwo pschipóšła starzej pišomne sbožopschecze.

S **Barta.** (Wošadna shromadźizna.) K powuczenju wo ludowym mišionstwje němskich khcheścijanow wotmě so wutoru wjeczor wošadna shromadźizna. Knjes faraŕ Rencz ju wotewri. Po tym dosta rěcznik, knjes faraŕ Riota z Nakez słowo. Wón rěcźeše wo themje: „S Lutherom a Hitlerom za wěrn a Indstwo“. Po pschestawszym wotmołwi rěcznik na wschelake praschenja. W swojim stónčnym słowje proschesche, so by so w Barće prawje bórzy wotnožka zakoźiła.

S **Njeswažidła.** Hruby slěpzy su tudomnemu wobsedźerjej w jeho žadowej jahrodze, kotruž z wulkej lubosću wothladuje, wjeršchki někotrych jabłuczinkow zwoltamali, kiž běsche w nalěcu 1922 sadźił. Sa skuczerjom maju hižom sledy. Prawje cźuchne puti bychu byle najlěpše khlostanje za tajke wjetrnje wosoje.

S **Pancźiz.** Sobotu běchu wšitke rybje a schcźežki z kładkim lodom poczehnjene a tak mózachu ludźo, skót a jedźadła lohcy sjesdobjicź. Też schtomy wiźachu pokrute lodu a pschi cźopłych žlónčnych pruhach padasche kaž flora z nich. Schtomy běchu jenoż z wětroweje strony połodźene a lód puschczesche so po cźasu w schkrutach. Na wodach bě tolsty lód a sadźewasche wuhladeź. Telefonowe groty z mrózojtym lodom pocźeła so pschi žylnym wětrje rozstorzechu. Tak leżesche zyły retomas na Kamjenskej dróży na semi. Tuž wotlazy dźěłaczerjo, samo pschi žwězy so na nje njedobladawschi do nich srajschu a wschelazy so w mjeswoczu a na rukach wobodrěchu. Jedyn padże hischcze sbožownje z kolesa. Dróha zjama bě kaž lodowa runina a tuž dyrbjachu koleźarjo, wosy a awta z wulkej kedźbnosću jěsdźicź. Tak wrócźichu so mnohy dźěłaczerjo, kotříž běchu so z kolesom do dźěła nastajili, dokelž njemóžachu hładkosce dla dale. Ssamo spinanje jěsdźadłow niczo njeponihasche, wobžuwachu so, doniž nazwapany pěst wjesichi strach njewotjeroni. Też pola běchu kaž schkleńczane a njedowolachu swérjatam a ptaczkam k semi. Też w lěkach je lód schtódy naczinił. Cźopte pruhi postupowazeho štónza lodej k zmjerczi dopomhachu.

S **Nisleje.** (Njesbožo.) Wobžarujomne njesbože sta so schtwórtk pola firmy Christoph a Unmack. Dźěłaczer Bergmann do kanala padże a zebi nohu złama. Sanitetny auto jeho do jeho bydlenja dowjezu.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S **Radeberga.** (Pschi wukonjenju swojeho sastojnstwa snjesbožił.) Na tudomnym dwórnischczu snjesboži wót **dwórnischczowy** dźěłaczer Korla Micklisch z Radeberga. Cźah z Arnsdorfa na dwórnischczo pschijědże a jeho potorhny. Micklisch zjama zebi nohu wysche kolenja. Jeho dyrbjachu do khorownje dowjezć.

* S **Tharandta.** (Hród na pschesadźowanje so pscheda.) Tharandtski hród, kiž je dalołe a wschěroko znaty, so wutoru 16. januara 1934 na pschesadźowanje pscheda. Pschesadźowańska płaczizna je 17 000 hriwnow wyšoka.

* S **Dippoldiswalda.** (Sswérny towarsch.) Njedawno w Reinholdshajnje kón konz wza. Wón běsche je swojim knjezom jako khrobły towarsch swérnowu wójnu sdźiłk. W lěce 1919 kupi jeho knjes. Kón běsche 29 lět stary.

* S **Waldheima.** (72 honjerjow a tšelzow a 16 sajazow.) Pschi hońwjerjach, kiž so njedawno na Ehrenbergskich burskich honach wotmě, posłachu 32 tšelzow z 40 honjerjemi jenoż 16 sajazow. Hischcze ženje njebě wunoschk tak hubjeny kaž tón krócź. Je hischcze njesnate, hacź je někotra thorosć wudnyła abo hacź je swérina dźiwim hońwjerjam do rukow padła.

* Se **Sayda** w Rudnych horach. (Dołho dołho pozabyteho pabucha sajeli.) Zandarmej porodźi so njesnatcheho muża sajecź, kiž je wot spodzajka léta 1932 hacź dotal we zyrkwjach woporne kaschcze wurubał. Nimo teho je sajaty też wschelake druhe paduschtwa skutcź.

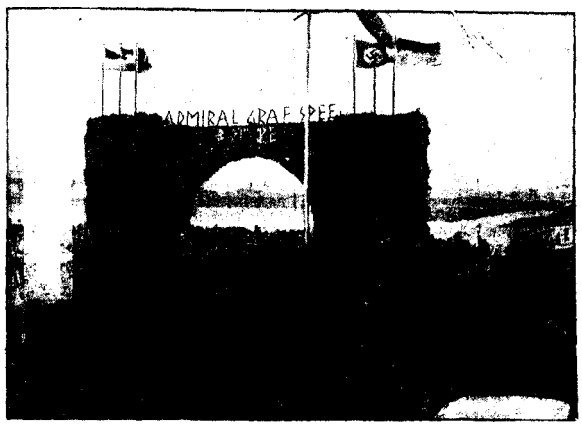

Nowy móst pschez Rhein pola Düsseldorfa.

Sswjatoczńoscz pschi spoczatku twarjenja „krabje Specjoweho mosta“. Tutón móst so z Duisburga do Rheinhausena natwari a rostschěrzamu wultonowsku we wjeczornej Němskej nowe możnosće wuwicza połkicza. Pschi sapoczatku dźěłow so wulka žyła wobdźelenja wobdźěli. Pschi twarjenju mosta 4000 dźěłaczerjow na delni cźaj dźěło namaka.

Hospodarski rozhlad

Pondźelu, 15. januara 1934.

Barlinska burza běsche na konzu tydźenja jara měrna. Akzije so mało kupowachu. Kursy akzijow w běhu wikowanja popuschczowachu. Na wikach rentowych ličźinow pak so wone skruczowachu.

Barlinske žitne wulkowiki běchu też sobotu měrne. Pschenica a rožka mało kupzow namaka. Wowcz so we pschichodnych kajkoličźach cźežo pschedawasche, wowcz ke wuzwyczenju namaka skerje kupzow. Jerčmjeń měješe też sobotu měrne witi.

Ssobotu płaczesche w Barlinje zentnar pschenicy: 9,05—9,30 hr., rožki: 7,40—7,65 hr., jerčmjenja nałetnjeho: 7,80—9,10 (8—9,10) hr., wowcza: *7—7,20 hr. — Płaczizny w žiwy wobnamjenja tydźeńsku płaczišnu.*

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a woliwowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg Płaczizny po złotej hriwnje.

	13. 1.	12. 1.		13. 1.	12. 1.
Pšenica	—	—	buny	16,5-18,5	16,5-18,5
rožka	—	—	wotka	15,0-16,0	15,0-16,0
jerčmjeń, nal.	156-164	156-164	módre lupiny	11,7-13,0	11,7-13,0
jerčmjeń	—	—	žołte lupiny	14,0-15,0	14,0-15,0
wows	140-146	140-146	rzadelki	19,0-22,0	19,0-22,0
kukurica	—	—	rapki	—	—
pšenk. muka	25,7-26,7	25,7-26,7	lan	12,60	12,60
ržana muka	21,0-22,0	21,0-22,0	sněh	10,3-10,4	10,3-12,4
pš. wotruby	12,2-12,6	12,2-12,6	běrnik	14,40	14,30
ržane „	10,5-10,8	10,5-10,8	symjo	1,40-1,70	1,40-1,70
rapa	—	—	rzamowe symjo	0,50-0,65	0,50-0,70
hróch, Viktor.	40,0-45,0	40,0-45,0	pomjo	0,35-0,50	0,35-0,50
lane symjo	—	—	wowsowe symjo	0,50-0,65	0,50-0,70
pjenjezki	*17,0-18,0*	*17,0-18,0*	*rěpne „*	0,50-0,65	0,50-0,70

Płaczizna za pkenzy za wupładźenja 181 184 186

Płaczizna za rožku za wupładźenja 143 151 153

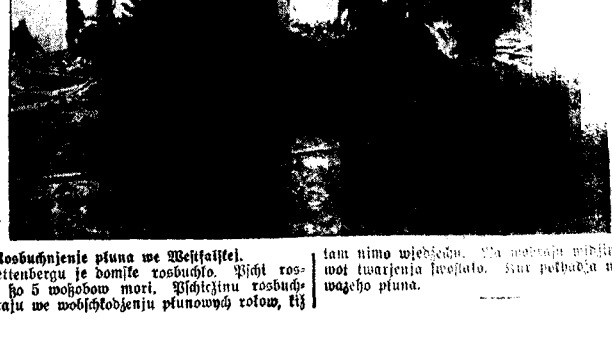

Rosbuchnjenje pluna we Westfalskej.

W Plettenbergu je domike rosbuchło. Pschi rosbuchnjenju so 5 wošobow mori. Pschicźinu rosbuchnjenja pytaju we wobschkodzenju pluna wych rolow, kiž tam nimo wjedźachu. Na wobsahu widźiny, schto je wot twarjenja zwostało. Sud pohbadża wot wustupowazeho pluna.

* Se **Schwarzenberga.** (Pśi ńankowanju cźežko njeśbožiła.) Pónźelu jaźdźe 8letna źowka dźěłaćerja Leibelta se swojimi ńanjemi do elektriskeho schežka. Dźěćo źebi nohu ńama a ńo na ńowoje cźežko ŕani. Hiśchcźe ńamśny dźeń dźěćo w khorowni wumŕě.

* S **Ńawna.** (12letny jako ṕrawny namakaŕ.) W městnoścach giroweje kašy namaka 12letny schulźi hólz pjenježnu móšeń ś 1000 hriwnami. Wón móšeń hnydom wotedu. Bórźy po tym pśichóźe ichtodowarka, kiž bě pjenježy na banzy wotewšał, a ś toho źe hubiła. Sprawnemu hólcej ńo myto wupłaćiła.

* S **Wrótkławja.** Sběrka na dnju jeneho hornja wunješe śańdźenu njedźelu we Wrótkławju 47 000 hriwnow. W oktobru 1933 ńo 9000 hr., w nowembru 36 000 hr. a w dezembru 40 000 hriwnow nahromadźi.

* S **Warnsdorfa.** (80letna pśicht kroźnaś.) Najstarscha źiwalca poknježaneje Cźeskeje je pola Richtarez firmy we Warnsdorfje pśichšatšena. Je to Karolina Zehkornowa, kiž 12. januara 1934 swoje 80letne narodniny ńwjeceśe. Wona hišcźe dźeńża se ńwojimi ńobudźěłaćerkami pśichi kroźnach dźěła.

Přilopk

* **Spodźiwne njeśboże.** Spodźiwne njeśboże śe ńo śańdźeny ńchtwórk w Dalmdorfje pola města Wittenberge. Hólz źebi ś nanowej tśělbu hrajkaśe. Njejapny puśeśi ńo wutškł. Kulka pśicherały ńchpundowanje a trjechi wowuku, kotraž w dełnjej ńtwoje źedźeśe. Wona ńo na mśece morwa ńwjeśe.

* **300 ńmjertnych wopoŕow źadaśe ńchpaniška wobydleśka wójna w lěcźe 1933.** Wjeczorne nowiny „La Nacion" pišu, ńo je politiśte wojowanje w lěcźe 1933 w Schpanišcej 300 ńmjertnych wopoŕow źadało. Nimo teho je ńo 500 wožbowow cźežko ŕaniło. 753 bombow je w lěcźe 1933 rosbuchło. Nimo teho śebra polizaja 1282 bombow.

* **Polizajśkeho ńajtonika ńaśelili.** W Pyriu ńaśelichu ńchtwórk wjeczor polizajśkeho hłowneho ŕadowniśtwa Ericha Schalowa, jako běźe na patrouliji. Kulka trjechi jeho do wutroby a jeho hnydom mori. Najśtórśe jedna ńo wo njeśtutk wjeczitwoścje, dokelž je ńajtonik njedawno wśchelake paduchitwa wuźiwźił.

* **Cźežki wichor pśichi jendźelskim brjohu.** Cźežki wichor ńakhaźa pśichi jendźelskim brjohu a je tódźenja wobthadźi ńelnje ńeschkodźał. Jendźelśki parnik „Straihaver" wežeśe ś wulkej próźu 4 hodźiny pódźiśkoho khłowanjeńtwa pśichiław bezpeč. Wichor na morju je jara ńoły.

* **150 wožbowow w Japanśej na khŕipu wumrěło.** W Tokiu a wokolinje ńakhaźa tukhwilu khŕipa. Khoroścj źadałche w pózlednim cźaśu na tóźdu dźeń nimale 150 ńmjertnych wopoŕow. Wśchitke měśchcźanśke khorownje ńu pśicherjelnjene.

Radio

Wutoru, 16. januara ŕěźichimy:

Königswusterhausen: Nimo ńnateho wśchódneho programa: 12 konzert, 15 ńa žony, 16 popołdnišći konzert, 17.20 hudźba naśeho cźaśa, 18.25 politiśti pśeheład nowin, 20.10 ľudowy waleźik.

Lipsk: Nimo ńnateho wśchódneho programa: 9 ńa hoipoły, 12 konzert, 15.15 Drježdźańšy wumětny pśichod mikrofonom, 16 popołdnišći konzert, 20 pśichodnośći: Rěnśka we wojowanju wo rune prawo a runy bjeśtrach, 21 Beethoven: 2. ńymfonija D-dur, 21.30 hra: ńyma na horach.

Hišcźe wažne ś dnjoweho programa: Barlin: 20.05 hudźba ś galantneho cźaśa. Köln-Langenberg: 20,10 namołwjenje k rejwanju a wśchelaka ńabawa. Wien: 19,40 wjeśołe ś Mozartowych operow. Beromünster: 21,30 komorna hudźba. Warśawa: 20,15 „Othello", opera wot Verdia. Budapeśt: 21,30 orchesterśka hudźba.

Předźenak

Protyka za Serbow

na lětо

1934

je dostać

w Serbskej knihańi w Budyšinje
w Serbskim Domje

S mórśkeho brjoha „bjes ŕaroścjow".

Mórśti brjóh Kaliforniśeje je teź w ńymśkich měŕazach wabidło ńa pśicheźelow połodnišćich temperaturow. W elegantnych kupjelach tuteho źohnowaneho kraja hraźe w ńtónju a wodźe njepśichetanje. So by ńo hośeźom cźaś ńahnał, maju ńo pśiśego nowe a ńpodźiwne hry wunamakaś. Pózlednji cźaś je wobludźene wéśe jěchanje, hdźež ńo bjeńŕarośtne łudźo na deśku ńtuja, kaśež ńo pśicht jěchanju we wodźe trjebaju. Do deśti ńo ńpěśny tonik ńapśichetnje a potom ńuwaju ńo we ńpěśnej-jěźbje po pśichbrjožnym mórśtim pěśku. Njeśe to rjenje?

Přilopk

* **Spodźiwne njeśboże.** Spodźiwne njeśboże śta ńo ńańdźeny ńchtwórk w Dalmdorfje pola města Wittenberge. Hólz źebi ś nanowej tśělbu hrajkaśe. Njejapny puśeśi ńo wutškł. Kulka pśicherały ńchpundowanje a trjechi wowuku, kotraž w dełnjej ńtwoje źedźeśe. Wona ńo na mśece morwa ńwjeśe.

* **300 ńmjertnych wopoŕow źadaśe ńchpaniška wobydleśka wójna w lěcźe 1933.** Wjeczorne nowiny „La Nacion" pišu, ńo je politiśte wojowanje w lěcźe 1933 w Schpanišcej 300 ńmjertnych wopoŕow źadało. Nimo teho je ńo 500 wožbowow cźežko ŕaniło. 753 bombow je w lěcźe 1933 rosbuchło. Nimo teho śebra polizaja 1282 bombow.

* **Polizajśkeho ńajtonika ńaśelili.** W Pyriu ńaśelichu ńchtwórk wjeczor polizajśkeho hłowneho ŕadowniśtwa Ericha Schalowa, jako běźe na patrouliji. Kulka trjechi jeho do wutroby a jeho hnydom mori. Najśtórśe jedna ńo wo njeśtutk wjeczitwoścje, dokelž je ńajtonik njedawno wśchelake paduchitwa wuźiwźił.

* **Cźežki wichor pśichi jendźelskim brjohu.** Cźežki wichor ńakhaźa pśichi jendźelskim brjohu a je tódźenja wobthadźi ńelnje ńeschkodźał. Jendźelśki parnik „Straihaver" wežeśe ś wulkej próźu 4 hodźiny pódźiśkoho khłowanjeńtwa pśichiław bezpeč. Wichor na morju je jara ńoły.

* **150 wožbowow w Japanśej na khŕipu wumrěło.** W Tokiu a wokolinje ńakhaźa tukhwilu khŕipa. Khoroścj źadałche w pózlednim cźaśu na tóźdu dźeń nimale 150 ńmjertnych wopoŕow. Wśchitke měśchcźanśke khorownje ńu pśicherjelnjene.

Najnowiše z cyłeho świeta

— **Wuhłady na wjedro ńa jutśiśchu wutoru: Njewoblatajne a deśćiśotwate wjedro.**

* **Jena wéża Lipścźanśkeho radija ńo wjećera wjeśor we 10 hodźinje ńapali. Wobeń wudyri we wyśokoścji 100 metrow. Nětko 125 metrow wyśokej drjewjanej wéži ńo w lěcźe 1932 natwaŕiśtej. Lipścźanśti radio dyrbjeśe ńwój program ńaśtajiś. Wo ńaśapnjenju miliny ńo pjeca njejedna. Pśichi źyłnym wětśe ńo woheń rośćěri, ńo ńo wéża wulkej płomjenjaśej ńmółniży po dałokej runinje twaśe. Wobnjowe wobory ńamóchu njedźiwaźy ńylneho wětra woheń ruźe ńaleź. W 22,51 hodź. ńaporźa ńeśelak ńaźo dźěłaś.**

* **W Danśej je ńo hiśchcźe ńwjećiła. Po wojśewjenjach zentralneho dźiśelowego hamta běśche w Danśej 5. januara t. l. 140112 njeńaźłužerjow. 20. dezembra nałćišchu 127636 a ńpoćatk januara 1933 pak 173236 njeńaźłužerjow.**

* **W Aletternbergu je ńo hiśchcźe druhe rosbuchnjenje ńtało. Nětko 120 metrow wot tamneho domśkeho ńdaleńe, ńo pśichedbźiny khłód jeneho domu ś móśnym wrjeśkom ńaźwyny. Wobźedźer domu, kiž runje pa khłodje dźěłśe, źebi wodu noły ńama, ńo dyrbjachu jeho do khorowńe dowjeśeś.**

* **Kaž bu hakle nětko ńnate, je chiwiśti parnik, kiž ś Honkonga do Schanghaia 10. januara wotjědźe, ńo rodnurił. Na parniku běśche koteł rosbuchnył. S parnikom wjeśe śe ńo nimo wobźadki 490 dźěłaćerjow. Dotal powě ńo wo 120 morwych.**

Hamtske woziewjenje z Budyšina.

Wegen Straßenbauarbeiten wird die Moritzstraße — zwischen Neusalzaer und Karlstraße — **ab Montag, den 15. Januar 1934** auf die Dauer der Arbeiten **für den Fahrverkehr gesperrt.** Zuwiderhandlungen werden bestraft.

Bautzen, 13. Januar 1934.

Stadtrat, Polizeiamt.

Towaŕstwowske powěśtnikl.

Dubrawka. Tow. „Jědleńa" wotmeje njedźelu 21. januara pop. w 3 hodź. ńwoju hłownu ńhromadźiznu. Wopyt tóźdeho ńobuśtawa wočakuje pśichedńtwo.

Za wobsah zamołwity: A. Dučman w Budyšinje.

DA XII. 1933 2145.

Nowy pyšny domej dawa Erlercc gardina, hdyž so kněža wobnjetawa kedźbuśko ńći potrjebnje za dom, zo dźěše po gardiny z Erlercom

Płaćizny hódne za na wsach a měśće Erlercc gardiny znate wšěm

Kurt Erler na Žitnych wikach . . **28**

Pomhaj Bóh

Zyduśći nabožan ciełkawiś chana. Serbow. wuńk. Pišo w 44. ličinku a je dohtawć w Serbskej knihańi w Budyšinje w Serbskim Domje.

Spěwańke

w serbskim a němskim ćišću, we wšelakich płaćiznach a wšelakim wuwjedźenju, su sobu najrjeńśi dar k narodninam atd., wosebje pak ke konfirmaciji k spomnjeńću na čas a wěčnoś, namakaśe ńtajnje na ńkładźe w

Serbskej knihańi
w Budyšinje na Lawskich hrjedach 4

Pomozny cźah „Bayerśka" NSludowego ńpomožeśtwa.

NSludowe ńpomožeśtwo je pśichitadny pomozny cźah „Bayerśku" do wobkhoda ńtajiło. Po pśichitadze tuteho cźaha ńo hórśy druhe cźahi pśichprawja. Cźah wobśteji ś dwójnjeju wožow Magiruśkich autowych dźěłarnjow a może hač do 85 kilometrow ńa hodźinu jěcź. Wón wopśichija wśchitku pśichiprawu, kotraž ńo pśichi naturśkich kataśtrofach, wulkowohnjach, podkopkowych njeśbožach, żeleźniśtich njeśbožach atd. trjeba. Pomozny cźah wobhedźi ńanitarny bźel, kiž ś operazińkeho łazaretta a rewěrowego woła ńe ńamźnej röntgenśkim a operazińkim wotdźělenjom, nimo teho jědźny wóz ś kuchinu, gratowy wóz atd.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerňa, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pjenjezkow, za swójbne, towarstwowe a hoscenčanske 7 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšceny přećiwo sćěhwkam čełneho znjezbožeńca z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bězny. Kóžde znjezbožeńce dyrbi abonent hnydom lutej zawěšcacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńca dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosce abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 13 — Budyšin — Wutoru 16. januara 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Kanclerowy wopyt w Lippe

W Lemgu wotmě so njedźelu wulki wustup, na kotrymž němski kanzler swojmu wulku wěrjerstwu. W swojej rěči wopisowaše wón dokładnje, kak je so po spodnjenju němskeho ludowego sjednoćenstwa w lěće 1918 a po wospjećenju wšeho nazionalneho žiwjenja psches marksizmuš nazionalsozialistiske hibanje wupokazało. Po 17-lětnym rjekowstwu wojowanju bu hibanje i wobmjezowanym naroda. W tutym wojowanju měsćeše lěto 1932 je swojimi 13 wótbitymi bitwami wosebity wuznam. Přeco wojowanym bykowšeho nazionalsozializmuš so wot dotalnych waschnjow wojowanja wotwobrěcźi a so k strowemu jakorozdźiwarstwu wobroćeji.

Ketko možemy sa přichod dźěłacy Smuskowanje postajny steji tu němski lud hinak hač přeco lětom. Wón w Němskej sa nješto płaći. Na hyonkolwonpolitiskim polu njeje tež hinak stejnym. Dźensa smy pomału na tym, so sebi wjesnarodnu respekt sa so dobywamy. Chcemy-li nad lud sa k wosćinje dowěrjeći, samožemy to jenož, hdyž jemu runoprawosć w swěcy swěsćimy. Kanzler je wuswědčeny, so so jenož na tutym sakładze wopraw ny mér mjes ludami wutwori. Nochcemy so prawa žadneho ludu přichmatać, sahyza lud w swojich zwjenkach móc wobmjezowaś, žadyn lud podtłóčowaś, ale swój lud tež přichcemy, nag potłóčowaś.

12. nowembra wotmaše so lepjeny plawy w němskich stawach. Na tutym dnju je němski lud zhromadźił so swojej, sa swoju swobodu, sa swoje prawo a sa tym sa swobodu swojeho žiwjenja wustupił.

Hospodarske wuwiśe wamjenje najbóle wot powschitkeho dowěrjenja. Njebyli japańskeje sankcijenych lět tak wjele było, njeschadny žanych njesahajnjerjew wojny we Němskej měli. Su jichnyi lěta dyrbjeli to jasne nastawaś, schtož je so sa 14 lět smjezało. Kanzler ma kante dowěrjenje, so so programmu hacź do końca přewjedźe. Je to jenož praschenje organisatorje, so by so dźěło w němskim tempu k płaćiwosći přichmjeło. Wjele k temu je wola rjeda a wola dyrbi i wjednikom być. Stonćenje dźakowasće so kanzler Lippeskim wobydlerjam, so su 15. januara 1933 je swojimi wolbami nowy přichod wuchowili.

Na to přeschełnjałe wjednik fróšt, cyń w małym Lippeskim mějnje Schwarenberg. Pod wulkim luda krocźeschе won mimo jahorjenje sa W. Lemgu wódcy jansija Gracie wjednikej w mjenje mějcow Lemga, Detmolda a Salzflenskich kupjel kanzlerej cyłne mějchczanstwo přeparada. Wjelebite přichtwarjenje a pozdźakowanje sa kanzlera pućiwši města Swan. Wone spodźi wjednikej pobudźanjowe nahladnoćo mějchczanskeje jednoćenjowe, kiž je so dotal jenoć němskemu prezidentej z Hindenburgej přepodawało.

Wjednik pola dźěłoweje służby w Lippe

Přichi swojim wopyće w Lippe wjednik a kanzler Adolf Hitler skutkownej wuzi, so by dźěłowa służba wotmała. Njedźelu dopołdnja stanu jednotliwe němske dźěłowe wjednik Hierl sakładne lehwo Bre ingfeld wotewri. Přeš tutej skład nadźi so wupraniejo pośmjerjeli, na kotrejž je na pjsanje, so je na wósmje, hdźež Dźenka lehwo nadźi, wjednik přeš tutym wólnje wobkedźanje w Lippeskej wotewri. Popołdnju wopyta wjednik Bielefeldske dźěłowe lehwo, jako hdźe so do tehe je stanuła sekretarka Hierlowa na praschenjach dźěłowoje służby wotrjekowa.

Dźěłowy zakoń stupi 1. meje do mocy

Zakoń k rjadowanju nazionalneho dźěła, kiž je němske ministerstwo dowuradźiło, so po powěsći z Berlina w špowjednjach a žałobnych dźiłach 1. meje, na swjedźenju nazionalneho dźěła, do mocy staji. Sa nětkrute postajenja so wobsahite cłaty postajile, doniž zakoń do mocy njestupi. Nowy zakoń wospjetuje powschitkowne nowovjadowanje pomérow mjes „wobkhadnym wjednikom" a „wobhadanymi sćěhowarjemi". Ninno teho zakoń dowol rjadowanje, wotpowědźenje cłaty postaja, dowěrnišwo wutwari a wospjetuje naprawu k zakhowanju hospodarskeho měra. Wón zakoń do mocy stupi, zdobom z mocy stupi dosawołe zakoń wukas z lěta 1918, w kotrymž su postajenja wo zajmanju dźěłarjow wospjetowali. Ninno teho stupitej z mocy mjes druhim tarifowy porjad a zakoń wo dźěłacerjich radach.

Městokancler z Papen w Gliwicy rěčał

Njedźelu je městokanzler z Papen město Gliwizu wo sćił. Tam wón popołdnju w dźěłowem sjednoćenstwje katolskich Němcow propagandu rěcź dźerżeše wo „křesćanskich zakładach hrěšnego knježiwa". Papen na zjatach z „Quadragesimo anno" wosłoži, kak daloko je natwar tuteho knježiwa pschesjene z jeho zakładami zakoń wuchowanja katolskeje towarschnosće. Tuku pschesjenosć z wjednikowymi ideami a skutkami wón přeš prosćenjomaj kapitala a dźěła dopokaza, kaž tež přeš wotproletarizowanju proletariata k wutworjenju wopravdźiteho němskeho ludowego sjednoćenstwa. Staroštyj hiłkoja dnje su zakady pschećiwo wobrožbju pózźiwosće widali, ale bjes hobrišich napadnjenjow nazionalsozializmu pod kanzlerowym wjednikowom ty hrěšne łazenje přeš dźěło. Słónćnje rěcźi pjeca słowjenske wo bjesdźelesći. Runje Hitlerowe knježiwo pak mje prajeć, so je wšcho možne cźinilo, so by tutu chodobu wot Němskeje wotwobroćiło. Wschudźom, hdźež hladamy, widźimy po wupraznjenju městokanzlera spožwonu harmoniju a polnu pschesjenosć mjes zakładami „Quadragesimo anno" a nazionalsozialistiskej politiku.

Tsesće knježiwo pod wjednikowom Adolfa Hitlera je wosnowi stat spěła, w kotrymž so wupłoće zakłady kanjow ulic a mjej přichpódnaja, ale, schtož je hódnišche, do prakły pschewjedźenja.

Petem wobrěcźi so Papen přeschesjono zaměrjenemu ti sći awstriskich biskopow. W mjenje němskeho katolskeho rjadu měrjakanzler z Papen, je je awstriski pańcerski tit w historiskej hodźinje pra'cnym dóstojnoho sjednoćenstwa zyłeho němskeho ludu hubjenu klazku wopekałał. Město kanzler słónći swoju rěcź je słubjenjom, so němski katolikoja i pełnum pschisegowdźenjom sady Adolfa Hitlera a jeho knježerstwa husa.

Dźeń założenja Němskeje

18. januara so dźeń założenja Němskeje Ř. was wobsći. Němski lud, kiž je so z dobrowólnym nazionalsozialistiskim rewolucijnim sjednoćenjom, jewmina tuton dźeń niz jenoć k *njepowinitnej dowěrju* do Němskeje zhromadźiło.

K dopomnjeću na rosćudźace wólbne wojowanje w Lippe.

Dobrowólna dźěłowa służba w Lemgu powita kanzlera Adolfa Hitlera. W Lippeskim kraju spominachu tele dny w pódzitomnoscji na rosćudźace wólbne dobycze, kiž so pschez Lippeskim wólbnym wojowanjom sapocża a k dobrowólnemu dobrocu je zyłu Němsku dowjedźe.

Van der Lubbowe čełko so pohrjebało

Čełko japalerja pensije ... Monarinija van der Lubbe, ... wotprawiłi, ... pówdźelu rano ... w Lipsku rozhowali. ... wobnikich wo... zjenej nóći i jeho ...

Rada Zwjazka ludow so zeńdże

Zjawne pojedźenje ... hrodźiwem wólbcho ... jo je 10 mjenschinow. ... nanje radźiceho ... jupjerja Italskeje ... jenicze prěcźenja ... ferrych wospjetowe, ... pojedźenje słónca ... radźicych wobsćerjow. ... zyjedu dopołdnja ...

Dr. Raušning w Genfu

Gdanski ... prezident dr. ... fu wjecźer do ... ał, so by so ... Zwjazka ludow ... Jedna je ... judźenja rady w ... wuńdźe, dóstanje ... wuńdźe, dóstanje ... dawani komunije ... pola ludow Ro...

Nacionalsocialistiske wustupjenje w Styrskej

Njedźelu so w Feldbachu w Styrskej wutke nazionalsozialistiske wustupjenja wotmachu. Tam běchu mějchczanosta Schwara fajeli, a k 8 mějeznam jahwa jadnuźili, dokelj po-

Dr. Goebbels w Hamburgu

Minister ... Goebbels ... w Hamburgu ... Hamburgskich ... Hamburgu ... Hamburgu ... Hamburgu

kajenje žandarmstwa njeběše wobkedźbowak. Popołdnju so nětko 200 wozobow na hłownym namjeście shromadźi. Tuchi rańnje žadachu, so by so měšćanoſta na žiwobudu puschczyło. Někotři žandarmojo ſ natykniſnymi bajonettomi pschechadźowachu demonſtrantam dźěchu. Woni pak njemóžachu sadźiwać, so so tuchi barona Morſyna a jeneho žandarmſkeho oficéra ſmjerchowachu. Někotre wozowy so ſajachu.

Wšědne zajeća w Awstriskeſi

Dokelž běše we Winſkim 1. gnejſnſkim wokrjesu 5 papjerjanych kulow rozbuchło, so 20 Winſkich nazionalſozialiſtow ſaja. Kich do Wöllersdorfſkeho koncentrazijſkeho ćěſiwa dowjedechu. Pschi Semmeringu rozbuchny njeběželi popołdnju papjerjana kula psched penſiju „Daheim“, ſ čimž so 80 wokunowych ſchkleńzow wuraſy.

Jednanja mjez Waršawu a Gdanskom so skónčile

S Gdanſka so powě, so ſu so we Warſchawje jednanja mjez delegazijomaj Gdanſkeho ſenata a pólſkeho knjezerſtwa dla ſkrježenja wo ſozialnym ſawěſćenju 13. januara skónčile. Wobě delegazijaj ſtej po dołhodobnym wuradowanju nadžij ſa ſkrježenje postajile, kiž na so woběmaj knjezerſtwomaj k pschihłosowanju pschedpołožichu. Tak dyrje bórſy k podpiſanju ſkrježenja dóńdże.

Rothermere wabi za čornokošlakow

Lord Rothermere, kiž je hižom husto ſ wobdźiwanjom wo faſchiſmuje a nazionalſozialiſmuje piſał, nětko ſ naſtupkom nětkoſe 13¼ miliona čitarjow ſwojich nowin „Daily Mail“ k podpieranju britiſkeho faſchiſtiſkeho napominja, kiž je ſtrona britiſkeje młodźiny. Pod napiſmom „Hurra ſa čornokoſchlakow“ wón rjeka, ſo faſchiſtiſke hibanje njeje ſama wobſahitoſcj wěſteho naroda, ale wono je w kóždym kraju ſnamjo młodeje generazije, kotraž chce feſtajene politiſke ſyſtemy ſ nowym žiwjenjom napjelniċ. Hibanje čornokoſchlakow chce monopol ſtarych politikarjow ſlamaċ, kotſiž ſu na tym, ſo ſe ſwojej njeſamóžnoſcju Indiju a Ceylon ſa britiſke kraleſtwo wuſe tak ſhubija, kaž ſu hižom Irſku ſhubili. So jendźelſki narod tuto hibanje ſa mjne ſpóſnawa, pokazuje wobdźiwanja hódne pokrocžowanje, kiž ſnjeſe hibanje čornokoſchlakow wobſeboje we wulkich industrijowych wokrjeſach ſapiſaċ. Italſka a a Němſka ſtej bjez dwěla najſilnje wobkniježenaj narodaj w dźenſnišnjej Europje. Tehodła: Hurra ſa čornokoſchlakow!

Kommunistiski zběžk w bołhafskim ſastwje

W ſtarym bołharſkim hłownym měſeſe Tirnowje ſteji jaſtwo, w kotrymž nětkoſe 300 chłoſtańcow ſedźi. Tam njedźelu mjez politiſkimi jatymi cžeſtka ſpjeċenja wudhri. Na ſpjeċenju wobdźělichu ſo ſwjetſcha kommuniſtowje. Jako ſo wěſte ſnamjo du, ſapoċa ſo we wſěchich komorach helſka hara. Ječži rozbichu wokna, nadobu a durje komorkow, wudobychu ſo na chłódny a walichu ſo na dołhadowarjow. Mjez tutymi a jatymi ſaſtaċ a pſchimanſa naſta. Dołhadowarjam by ſo ſłe ſcžiło, njebychu-li policiſtojo a wojaſy na pomoc pſchiſchli, kotſiž ſ wótrej bróńu pſcheczivo ſbžakarjam poſtupowachu. Hakle po dołhim bjedźenju ſo poradźi, chłoſtańcow do ſich komorkow ſaſwjeċ. Na wobmnohich ſtronach mjeſachu mnoho łohko a cžeſko ſranjenych.

Wuzamkowanje z kommunistiskeje ſtrony w Ruskej

W Ruſkej je ſo nětkoſe 300 000 ſobuſtawow ſ kommunistiſkeje ſtrony wuſamkło. Pſchičinu wuſamknjenja ſu jara wſelake. Někotrym winu dawaju, ſo njeſu dość kommunistiſkeho ſmyſlenja pokaſali, druhim ſaſ, chilenje k prawizarſtwu wunjeſu. Tuttym 300 000 ſtorčenym ſo wěſo hórſe leńdźe, hač by ſo jim ſ cžim hódź njebychu dozka ženje kommunistiſkej ſtronje pſchiſtajiċ.

Chinejskeho generala wotprawili

Pſiſadowſcheho roſkuſowarja wójſka w połnóčnej Chinje a Madźuſkej, generala Schanhaipena, kiž wobſtaršcho do ſlužby mandźuſkeho knjezerſtwa pſcheſtupi, ſu pónděl ka wſelepſcheraduju pola Tſitikara wotprawili. Do ſwojeho wotprawjenja, pſchi kotrymž běſche 20 000 ludźi pſchitomnych, rjekny general, ſo rad ſa wótčinu wumrje.

Wopomnjeńſke pišmo ſa bratrow Horſta a Wernera Weſſela.

Widźimy tu wokomik wotkrycža wopomnjeńſkeho pišma, kiž je ſo na domje Judenſtraße 51/52 pſchiprawiło. W tutym domje Weſſelej bratraj poſlednje 6 lět ſwojeho młodeho žiwjenja pſchebywaſchtaj. Wotkrycže pišma ſo na ſwjatočne waſchnje ſta.

Saarſke praſchenje pſchindźe nětko pſched radu Swjaſta ludow.

Sthdźowanje rady Swjaſta ludow budźe ſo nětko wožebje ſ praſchenjom Saarſkeje ſabjerać dyrbjeċ. Djeławoſcž Saarſkeje knjezerſtwoweje kommiſije ma ſo w Swjaſku ludow pſchepytaċ. Sdobom dóńdże Franzowſka nětko namjetowaċ, ſo by ſo ludowe wothłoſowanje pſchichodne lěto ſnjemóžnilo abo ſnajmjeńſcha njewobkedźbowało. Napſcheczo tomu pak ſhědi Saarſke wobydleſtwo nimale jenomnyžnje žada, ſo ſhědi pſcheje, ſo by ſo ſa najkrótſchi cžaſ do němſkeho wólžneho kraja wróċiło. Wobras pſchedſtaja twarjenje Saarſkeje knjezerſtwoweje kommiſije w Saarbrućkenu. Delekach na lěwo w rózku: preſident kommiſije, Jendźelſcan G. C. Knox. Horkach w prawym rózku: Mopon Saarſkeje krajiny.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 16. januara 1934.

— **Wo wjedrje.** Wčera wjeczor w 7 hodź. barometer 734, hygrometer +9, thermometer wo dnjo +5. Djenża rano we 8 hodź. barometer 736, hygrometer +8, thermometer w nozy 0. — Nižina, kotraž nad połnóżnym morjom leži, k nam wlóżny powětr ſcjele. Tuſtón wuſtutkuje, ſo je ſo wčera ſ khwilemi deſchczowało. Dokelž wětry pſchezo hiſchcže ſ wjeczora buja, naſche wjedro hiſchcže khwilu miſe woſtanje. Nad Schpaniſku je wſchitka pokaſuje a je móżno, ſo ſo bórſy k nam ſcjeżne, ſo by ſo ſ wyſchinu nad Ruſkej ſjednoċžiła. Tak móżemy bórſy ſaſo wuwjedrjenje wočakaċ. — Jutſe

Jenajcy pſched ſakonjom

Hiſtoriſke powědańcžo.

7] (Pokračowanje.)

Jěſdnikaj ſkſeſchtaj, a mjes tym, ſo hoſpoſa pojědź wobſtara, truhaſche ſebi Sancho brodu, ſcjeſa ſebi wóſny, wuſy a brodu a ſwobleka ſo najlepſchu draſtu. Hdyž běſchtaj ſo potom jedinkaj najedoj a wuwotpočowałoj, wokoſchi žonu a dźowku, pokajeſche a rěkjeſche jimaj wutrobitoſcže a ſaleźy potom na ſwojeho mula, na cžož ſ jěſdnikomaj, wěſo, trochu bojajny, ſhědi njewěſty teho, ſchto na njeho cžaka, ale bjez bojoſcže do Seville wotjěcha.

Hakle ſ pſchithadźajej nozu dozpěchu do města.

Jěſdnikaj jěchaſchtaj ſe Sanchom w runej měrje ke Altajarej, kralowſkemu hrodej, hiſchcže ſ cžaſom Arabiſkich Maurow pothadźajemu, tam ſo jim na date ſnamjo pódlanſke wrota wotamknuchu.

Sdaſche ſo, ſo na nich cžakachu, pſchetož konjazy pſchija hnydom Sanchoweho mula, jeho ſamoho pak ſtary mjeſcžity dwórny miſchtr, kiž jeho do jitwy dowjedže, hdyž běſchtej jemu wjeczer a lěhwo hižo pſchihotowane.

„Dajcže ſebi derje ſłodźiċ, knjes hidalga, a ſpicže potom ſ Bohom w měrje! Dobru nóż, knježe!“ rjekny dwórny miſchtr.

Sancho měſeſche ſa njepſchiſłojne, ſo praſchaċ, ſchto ſebi kral wot njeho žada, wotmołwi jeno ſdwórliwje:

„Měſcže dźak, knjes dwórny miſchtr! też wam dobru nóż! Spicže ſ Bohom w měrje!“

Naſajtra rano pſchinjeſeny jemu ſamžuny dwórny miſchtr, ſdwórliwje dobre ranje pſchejo, cžerſtwu wodu a ſnědanje, a hodźinu poſhóńiſcho ſaſtupi ſnowa, ſadajo:

„Sežěhujcže mje, knjes hidalgo! Chcedźa ſ wami rěcžeċ!“

S pulotajej wutrobu drje, ale krucže ſtupajo dźeſche Sancho ſa pſchekhadźajym dwórnym miſchtrom po khódbach a gallerijach, doniž tón ſkónčnje durjowy ſawěſchi njewoſſunu a jemu ſaſtupiċ njeda.

Sancho wuhlada pſched ſobu muža, kotryž bě pſched mało dnjemi jeho hólcž był.

„Witajcže do Seville, don Sancho Zerburo!“ rjekny tutón. „To drje ſcje ſhědi ſedom myſlili, ſo budźecže mje tak bórſy ſaſo widźeċ?“

„Ně, hnadny knježe!“

„Nó, kral je wo waſ khyſchał. Jemu je też to ſnate, ſchtoż ſcje rěcželi wo ſchpatnym knjezerſtwu Seviliſkeho gubernatora, wo jeho pſcheſtupjenjach winowatoſcjow a wo ſamołwenju, kotreż ſcje ſa to kralej pſchizpěwali.“

„Schto, knježe?“ rjekny Sancho porokujo a ſtupi kroczeł do ſadu, „tuž wy tola njejſcje ſo ſadźerżeli jako ſemjan, ale ſcje kralej wupowědali, ſchtož běch ja, dowěrjejo ryczerſkej cžeſtnoſcži ſwojeho hoſcža, we ſwojich ſamžnych ſchtyrjoch ſcženach rěcžał? To je mi žel, žel — waſche dla, hnadny knježe!“

„Ja to njejſmym kralej doniesł, don Sancho Zerburo!“ wotmołwi ſemjan ſ jednorej doſtojnoſcju.

„Schto? A kral to tola mě?“

„Wón to wě, don Sancho Zerburo!“

„Dha ſcje wy ſam mój kral a knjes!“ ſawoła Sancho ſo dźiwajo, tola ſo njeſtróżiwſchi, a pokłaknu ſo ſ nadobnej pſchiſłoſnoſcju.

„Ja jo ſym, twój kral, kiž běch twój hólcž, knjes Sancho, a ty nětkole widźiſch, ſo ja twojeje dowěry, kotruž ſy na jeho ryczerſku cžeſtnoſcž ſtajał, njejſym njewužitnje trjebał.“

„To widźu, mój kralo a knježe!“

„A, don Sancho Zerburo“, rjekny nětkole kral ſe ſwjatočnej khutnoſcju, „myſlíſch ſebi też ty nětkole hiſchcže, ſo ſa Seviliſkeho gubernatora, ja pſchedſtajdu ſuda ſchtyriadwaczeżoch jeno ſprawny muż ſukſcha, kiž ma hłowu a wutrobu na prawym měſtnje? Wotmołwiš na to ſwojemu kraleja knjeſej, na kotrehož twój ert we twojim domje tak cžeſzy ſtorżeſche!“

Sancho ſo na wokomik wotmjelcža, potom rjekny krucže: „Mój knježe a kralo! Sancho Zerburo wotmołwja na waſche praſchenje: Haj!“

„Tuž ſtań, don Sancho Zerburo, ſ tejele hodźiny ſy gubernator Seville, pſchedſtajda ſuda ſchtyriadwaczeżoch!“

„Mój kralo!“ ſawoła Sancho wuſtrózany.

„Nó, don Sancho Zerburo? Njechaſch nětkole wobſtaċ, hdyž ſo twój kral a knjes dżerži twojeho ſłowa?“

„Ně, mój kralowſki knježe! Ja njechaṁ! Njech ſo ſtanje, kaž wy chcežeſe! Ale budźa waſchi wulzy, waſchi ſemjenjo łakowſki bóle poſłuchaċ, hdyž niż jedyn ſich runjeċža, ale niſki wjeſny ſemjank ma hładaċ na wuwjedżenje ſakonja? Směja ſobuſtawy ſuda ſchtyriadwaczeżoch, kotſiž ſu lucži wulzy a wojſobni knjeża, Sancha Zerburu, niſkeho ſtadkarja, jako ſwojeho pſchedźiwdu ſaiċ, budźa chcjeċ pod jeho pſchedſydſtwom winowateho po ſakonju ſudźiċ njedźiwajo na jeho woſoſu? Budźa woni to cžiniċ, mój kralowſki knježe?“

„Sawěſcže, Sancho Zerburo!“ ſawoła kral a wockí ſo jemu błyſchcžeſchtej ſ tamnym dźiwim wohnjom, pſched kotrymž wſchitzy ſchepotachu, „ſawěſcže, Sancho Zerburo, to woni budźa!“

„A ſakonje, kiž ſcje wy dali, mój kralo a knježe, ſ ſakitej ſwojich poddanow, maja te wſchém płaciċ? Kóždemu, njech je wulki, ſemjan, měſchcjan abo bur? Jenaſti pſched ſakonjom dyrbi kóždy być w Seviili, wot najwyſchſcheho hacž do poſledniſcho wodonoſcherja?“

„To pſchiſłaham, Sancho Zerburo! Jenajſti pſched kralowym ſakonjom dyrbi kóždy być w Sevilli, wot kralа hacž do wodonoſcherja!“

„Tuž dóſtkicže ſo mje ſe ſwojim kralowſkim mjecžom, mój knježe a kralo, a ſcžiſnicže mi rycžerja ſwojeho kralowſkeho ſakonja!“ rjekny ſwjatočnje Sancho Zerburo.

Kral wucžeże ſwój mjecž a dótknu ſo ſ nim tſi króċ Sanchoweju ramjenjow.

(Pokračow anje ſcžéhuje.)

ſchtwórtk ſrjedu ſtonczko 7.56 hodź. ſkhadza a ſo 4.25 hodź. khowa. Mſſacźk ſkhadza jutſie dopołdnja 9.04 h. a khowa ſo wjeczor 7.12 hodźin.

— **Wokrejzny ſwiaſt Budyſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa.** Knjes prof. dr. med. Fetſcher ſ Drježdżan wotmje je piatk 19. januara 1934 wot ½5 do 6 hodźin w ſaſjadniſtwowym tawrjenju wokrejzneho ſwiaſta Budyſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa w Budyſchinje na Tjelanſkej dróży 5 mandżelſke radupodawanje. Radupodawanje je wſchittim truham wobydlerſtwa Budyſkeho wokrejza a mėſta Budyſchina a Biſkopiz darmo pſchiſtupne, a njech jo wożebje czi wopytaju, kotſiž chzedja do mandżelſtwa ſtupicź.

— **Jubilaraj mėſchczańſtwa.** Snataj zobumėſchczańaj, knjes priwatnik Guſtav Berger na Lubijſkej dróży czo. 23, a jeho bratr knjes priwatnik Wilhelm Berger na Walſkej dróży 12, ſmėdżeſchtaj ſaſdżenu njedżelu pſchi ſwjeſelazej czėlnej a duchownej czerſtwoſczi ſwój 50ſtnu jubilej mėſchczańſtwa ſwjeczicź. S tuteje pſchiczinu knjeſaj wyſchicht mėſchczańoſta dr. Förſter a pſchedſteſer mėſchczańſkich ſaſtupjerjow Mücke w mjenje mėſchczańſkeje rady a mėſtſkej pſchedſtejerjow jeju w jeju bydlenjomaj ſ pſchepodaczom ſbożopſchejneje liczinu a jubilejneho dara wutrobnje poſtrowiſchtaj a ſbożo pſchejeſchtaj.

— **Sakſka krajna lotterija.** Pſchi pondżelniſchim czehnjenju 3. rjadownje 204. ſatſteje krajneje lotterije (prėni dżeń) padże dobrycze wo 40 000 hr. na cziſło 37160; dobrycze wo 2000 hr. na cziſła 60140 75231 89849 94143 95079 146703; dobrycze wo 1000 hr. na cziſła 12172 28197 31111 101715.

— **Jėdne koło kradnyli.** Z. januara t. l. wjeczor wokoło ½10 hodź. ſu ſ jeneho dwora w Maleſchczanach trjebane muzaze jėdne koło ſnamki „Diirkopp“ cziſło 803 694, nėhdże 20 hr. hodne, kradnyli. Wo wėzowne wojſewjenja proſzy kriminalne wotdżelenje w Budyſchinje, telefon 2802, abo żandarmſtwo w Delnjej Kinje.

*

Njedawajće ptačkam w zymje pitneje wody

Dopomnjeze ſo na ptaczki! Tak daloko hacź ſo wo pizu jedna, je prawje. Husto ſłyſchimy nahlad, ſo ſej ptaczki ſ tym wotwucża, ſami ſa pizu pytacź, je wo-pačny. Ptaczki, na pich. žytorki, bjeru pſchihotowanu pizu jenoż tehdy, hdyż druheho nimaja. Pſchi tajzam wjedrje, hdyż ſo jim naturalne pizowate žórta ſakżo wotewrjeja, pſojdnja ſo pizowniſchcza, dokelż jej ptaczki naturalu jedy bóle waja. Hinak je, ptaczkam liwtu wodu poſkiticź. Je drje zyle derje mėnjene, dopokaſa pak makeje wėdy a mėże, jeli traſchi wſchelazy ludżo to czinja, njeliczomnym ptaczkam ſmjercź pſchinjeſeź. Ptaczki njetrjebaja wjele wody, ſmajmjerſcha niż we ſymje, a hjeru, jeli trjebaja, ſ lodowych a ſnehowych korſtatkow. Staji pak ſo jim wotewrjena woda, potom pſchidu lohzy do ſpytowanja, ſo ſkupacź. Pſchi wjetſchej ſymje pak ſo pjerka ſpėſchnje njewužuſcha, ale woda jim na cżłe ſmjerſnje a tak pſchidu ptaczki pſchi żiwym cżėle wo żiwjenje. Tak derje hacź je rada mėnjena, ptaczkam w ſymje niż ſatradacź dacź, tak ſtrachnje też je. Tuż wożtajcże wodu!

*

S **Porſchiz.** Sbėrka na dżuju jėdże jeneho horuża wuwjeże pola naſ 18,45 hriwnow.

S **Budyſchinka.** Piatk wożwjeczi ratarź Bohumil Hermann ſwoje 78. narodżiny. Jubilar, kiż je powſchitkownje cżeſczeny, njeje bohużel wjacy dopołnje ſtrowy. Pſchejemy ſtarzej dobre połėpſchenje. — Sbėrka na dżuju jėdże ſ jeneho horuża wunjeſe pola naſ 8,90 hriwnow.

S **Wulkeje Dubrawy.** (Lokomotiwa tworoweho cżaha ſ kolijow wujeła.) Piatk wuſtoczi na tudomnym dworniſchczu cżejka lokomotiwa tworoweho cżaha. Stajanje-ma pomoznemu cżahej ſo poradźi, lokomotiwu do kolijow ſtajicź.

S **Hucżinu.** W lėcże 1933 narodżi ſo 18 dźėczi, 7 hólzow a 11 holzow. 17 dźėczi ſo konfirmėrowaſche, 9 hólzow a 8 holzow. Pſchipowdatko je ſo 13 porow, 7 ſo ſwėrowa. 13 wożobow je ſo pothowało. K ſpowėdźi powbu 569, 231 mużow a 338 żonow; mjes nimi 18 wopraſwjenjow. Zyrkwinſke kolekty wunjeſechu 311,10 hr., dale ſa ſnutſkowne miſſijonſtwo 76,50 hr., ſa ſwonkowne miſſijonſtwo 55 hr. a ſa zyrkej 57 hr., do khromady 499,60 hriwnow.

S **Barta.** Dokelż wożepizy pola naſ ſyſnje wuſtupuja, dyrbi ſo tudomna ſchula wot 15. hacź do 27. jan. ſawrjecź. — (Symſka pomoz.) W mėſazach wot oktobra ſaſtara ſymſka pomoz 166 ſwójbow. 1537 puntow wſchelakeje zyrobу ſo w tutym cżaſu wudżėli. Wſchelakeje draſty wuda ſo 223, ſchatow 184 ſchtuk a 51 porow cżrijow wſchelakeje wulkoſcże. Sbėrka puntow pſchewidźeje ſo dwójzy w mėſazu. Tuto dżėło leži w rukach NS-ſkeho ſwjednoczenſtwa. Nėkotrazkuli nuſe je ſo ſ tym wotſtronika. Wſchitko, kiż ſo ſymſteje pomozu hiſchcże ſdaluja, ſo ſnowa napomnjatu: Njeſtejcże dźeże ſ boka, ale wopytajcże je ſkutkom ſprawne ludowe ſjednoczenſtwo a pſchiſtupjeże hiſchcże dźiſa k NS-ludowemu ſpomożerſtwu. Pſchiſtupy pſchijima wjeſſnjanoſta.

S **Minakała.** (Symſka pomoz.) Na dżuju jėdże ſ jeneho horuża pſchewidźeje ho ſkerka. Nazromadźi ſo 31 hriwnow. Tutón wunoſchk je pola naſ jara dobry.

S **Hornjeho Wujesda.** Pſchi 20. ſałożeniſkim ſwjedżenju dobrowólneje wohnjowoje wobory wuſnamjeni wopalny direktor Fiſchta ja 25lėtnu ſwėrnu ſłużbu ſignaliſta Klimanta Leſzka a pażiwneho ſobuſtawa Pawoła Hertaſcha ſ diplomom ſa cżeſtneho ſobuſtawa pomjenowa. Za 10lėtnu ſwėrnu ſłużbu ſo nimo toho wuſnamjenichu towaſchejo Erich Engler, Arthur Ruſsig, Richard Gneuß a Pawoł Petermann. Djak ſa poczeſczenych a ſa woboru wuprajt knjes wjeſnjanoſta Knoch.

Z **Khróśćic.** (Ważna zhromadźizny a założeńskeho ſwjedźenja. Na to rėċeże prezes knjez kaplan Handrik ważne słowa a wupraji swoju wjeselo nad tym, ze smy za tak krótki čas (hiśće njeje ani poł lėta so minyło) hižo daloku kročel dopředka postupili. Dźensa njetrjebamy so wjacy bojeć, ale mózemy z dobrym prawom po našim puću dale kročić. Dyrbjachmy zwopředka wjelo napřećiwnosćow a předsudkow přewinyć. Njejsmy za tutón krótki čas wjele nowych sobustawow dobyli. Tola stoż je najważnišo, smy pak moralnje wjele dobyli, dokelż stejimy na zakładze katolskeje cyrkwje. Naše dźełło a skutki njetrubimy do zwonkownosće, ale dźełamy bóle za ćichim a to w njesprócniwje. Chcemy dale skutkować a ćišo žiwjenje zbudźić, zo by naša jednota była sylniša na sobustawach a zo bychmy naše narodne a nabożne žiwjenje skrućili. „Spěwajmy a dźełajmy“, zo by naša jednota rostła a kčoła Bohu k česći a Serbam k spomożenju. Předsyda poda rozprawu. Spomni na swoje hórske dźełło, kotrež je hač dotal we swojim zastojnstwje mėł a žada, zo by so nowy předsyda postajił, dokelż dyrbi swoje zastojnstwo złožić a chce so zaso swojim studijam wěnować. Za naše jednotu je to wóżo ćežka poraźka, dokelż je wón cyle swoje mocy k lėpšemu naſeje jednoty wobrocył. Prezes dźakowaše so jemu w mjenje wšěch přitomnych za jeho njesprócniwe dźełło a přeje jemu wjele zboża. Njepostaji pak nowoho předsydy, ale přewzamje sam tute zastojnstwo hač na dalše. Też tamni funkcionarojo podachu wobšerniše rozprawy. Předsyda namjetnowaše, zo by so komisija postajiła, kotraž ma pokładnje přeprudnować. Dale smėdźachmy też nowoho sobustawa do našeje jednoty witać a wuspėwachmy spėw: „Bratrowstwo sej zawdawamy“. Sćehowachu wšel-

Spodjiwanje ſoudżaze pſchejtupjenje k nazionalſozialiſtiſkim w Awſtriſkej.

Krajny wjednik domowneje wobory Albrecht Alberti, kotrehoż hėſche awſtriſka ſwjaſtowa policija ſajała, dokelż hėchu jeho pſchi pſchepytowanju ſo dyrbjenja nazionalſozialiſtiſkeho jupneho wjednika Frauenfelda nadeſchli. Dr. Alberti je mjes tym woſwėwił, ſo je jako krajny wjednik delnjeje Awſtriſkeje wrėżo ſtupił a k nazionalſozialiſtam pidheſupił.

Hospodarski rozhlad

Nr. 3 tydnja 16. januara 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,647	100 pólſk. złotych	47,30
1 jendżelſki punt	13,535	100 čeſkoſł. krónow	12,455
100 ſwajc. frankow	60,02	100 franc. frankow	16,44

Barlinſka burſa ſwoje witowanje tutoho tydżenja wurjadnje mėrnje wotewrji. Njedżiwajuc toho pak ſo kurſy ſdżerżachu, ſamo ſo nėkotre ſtrucżowachu. Wikrentowych liſtżinow bėchu ſwopředała tohorunja mėrne, poſtajiſcho trochu żiwjenja do nich ſarjahnu.

Barlinſke żitne wulkowiſi ſwój wobkhod pornjo przedawſchemu tydżenjej njepiſchemnichu. Żita ſo powſchitkownje doſcź poſticiowaſche, tola kupzy żadne płaczijny njeplaczachu. Pſchenzy a rożli ſo mało pſchedawaſche. Wowsy mėjeſche mėrne wiſi a jeczmjeń namaka trochu ſajima.

Wėzera płaczeſche w Barlinje zentnar pſchenzy: 9,05—9,30 hr., rożki 7,65 - 7,75 hr., jeczmjeń nal.: 7,80—9,10 (8 - 9,10) hr., wowsa: 6,95 hacź 7,30 (7—7,30) hr.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wolijowe ſymjo po tonі ako 1000 kg, hewak 100 kg Płaczizny po złotej hriwnje.

	15. 1.	13. 1.		15. 1.	13. 1.
Pšenica	—	—	huny	16,5-18,5	16,5-18,0
rožka	—	—	woka	15,0-16,5	15,0-16,0
jeczmjeń, nal.	156-164	156 164	mėdre lupiny	11,7-13,0	11,7-13,0
jeczmjeń	—	—	žołte lupiny	14,0-15,0	14,0-15,0
wows	139-146	140-146	zeradella	19,0-22,0	19,0-22,0
kukurica	—	—	raps, wosuſk	—	—
pšenč. muka	25,7-26,7	25,7-26,7	lany wosuſk	12,60	12,60
rżana muka	21,0-22,9	21,0-22,9	ſuch. hrabanc.	10,0-10,4	10,3-12,1
pš. wotruby	12,2-12,6	12,2-12,6	běrnj. kruſki	14,49	14,41
rżane	10,5-10,8	10,5-10,8	ſyno, 50 kg	1,40-1,70	1,40-1,70
raps	—	—	rżana ſłoma	0,50-0,65	0,50-0,70
hrėch, Viktor.	40,0-45,0	40,0-45,0	pšenč. „	0,35-0,50	0,35-0,50
lane ſymjo	—	—	wowsna „	0,50-0,65	0,50-0,70
pjeſuſki	17,0-18,0	17,0-18,0	rėcha „	0,50-0,65	0,50-0,70

Płaczizna za pſchiwoz za wupłodżerja 181 184 186

Płaczizna za rożku za wupłodżerja 148 151 153

Drježdżańska burza 15 1.)

Pšenica 76 kg	—	běrnjace kruſki	15,20-15,40
rožka 70 kg	158-159	pšenč. wotruby	11,90-12,20
nalėtni jeczmjeń	174-184	rżane wotruby	11,20-11,90
nazymsk. jeczmjeń	166-168	pšenična muka	36,25-37,75
wows	140-144	rżana muka	24,50-25,50
čefwjeny dźeċel	160-165	woka	15,50-19,50
raps	—	pjeſuſki	2,00-2,00
kukurica (Mais)	—	hrėch	4,0-42,00
ſuche truh.	104 105	cokrowe truh.	13,70-14,20

Hamtſke woziewjenje z Budyſina.

Die Ortsgruppe in der Sozialverſicherung (§ 160 RVO.) ſind bei den Deputaten für Arbeitnehmer in der Landwirtſchaft hinſichtlich einiger Bewertungsſätze ab 1. 1. 1934 geändert worden. Auskunft erteilen das unterzeichnete Verſicherungsamt (Landhaus, Schloßſtraße 10) und die Krankenkaſſen.

Bautzen, 15. 1. 1934.

Der Stadtrat, Verſicherungsamt.

Verwahrloſte und gegenſtandslos gewordene Reklame.

An zahlreichen Grundſtücken ſind Reſte von Wahlplakaten, Reklameplakaten, verwahrloſten Markenſchildern uſw. zu finden, die das Stadtbild verunſtalten. Wir bringen daher eine miniſterielle Verordnung in Erinnerung, wonach verwahrloſte und gegenſtandslos gewordene Reklame zu entfernen iſt. Plakate, die nur vorübergehenden Zwecken dienen (Schauſtellungen und dergleichen), ſind nach Erledigung dieſes Zweckes zu entfernen. Auch ſind Anpreiſungen an Niederlagen oder Kaufläden von nicht mehr geführten Markenartikeln zu beſeitigen.

Nach Ablauf von 14 Tagen erfolgt Nachprüfung.

Bei Nichtbeachtung der Verordnung werden wir gegen Mißſtände dieſer Art einſchreiten.

Bautzen, am 13. Januar 1934.

Sledzi: — **Vaupolizeiamt.**

Najwjetſcha wójnſka łódź ſwėta je na pėſt ſajeła.

35 000 tunow mulka wójnſka łódź „H. M. S. Nelſon“, kiż pſchi wujėżdże wójnſtich łódźow ſ Portsmouth-ſkeho pſchiſtawa na pėſt ſajėdże. Pſchi pſchitoku (Flut) ſpytaju cholmy łódź ſ pėſta wuczahnyć.

Zimy. Rěčeše so wes hižo wo nadrobnym zaměrkanym swjedźenju, kotryž je so nam dnja perdawši. Smy měli wulki wusnuć. Knjeza so dołha disciplina při swjedźenju a to je tež jenoć k nasenju lěsenu. Přez dobre zadźerženje dobychmy sebi wosebje pola starših pohlad přećelnace. Druhi dyrk bě sportowanišco. Tu čaka na nas hišće dosć dźěła. Budźemy potom, hdyž budźa dźěła dokónčene, sportny swjedźeń wuhotować. Hišće jomu spomni na wuznosć a wažnosć čłowječnjenja a přeje sebi, zo bychu wšitcy, což bukoparjo na zwučowanje porjadnje khodźili a znajmjeńša so při prostnych na swjedźenju wobdźěli. Za nowcha hrajnemu wjednika so pomjenowa J. Krawza a za zamołwitcho za bale a narjady J. Symank. Což hr. Natuš nam zwjeselacu powěsć sobu zdźeli a rěčeše což wosebje wo serbskich owarstwach a nokazu na słowa, kotrež je naš nowy wjednik Serbow kanjez wuwež P. Nojdo hody na Domowinskej zhromadźizny wo hajenju swojeho ludstwa rěčał. Wuradźowachmy a rozmołwjachmy so hišće wo mnohich druhich wěcach. Na konju dźakowase so předsyda hišćo wšem za wopokazanu swěru a wutrajne dźěło, wosebje což prezesej k. kapłanej Handrikej. Hišće wospjewachmy „Hdźe statok moj?“ a z rostrowom „Strow daj!“ skónči prezes dołhu, tola wažnu a wuley zajimawu zhromadźizny.

S **Kulowa.** Swój sćěbornu kwaš wojnjerjej njedźelu dźěłacjer Michał Mucha z jwojej mandźelskej, rodźenej Zimmerez.

S **Nimšow.** We wobłuku wobstarowanja dźěła za wobsedźer młyna Jan Kobar i Kulowa žiwoje wutrajate halu wuczišćeju. Tute dźěła budźa njejeńšerjejo wukonjeć.

S **Wětrez.** W kónu jwojeje lejowničcje wobwěsnyny je 29ćinu jenjeny ratař Augušt Nuńa. Khorosć je jeho do jamjerje jahnała.

S **Wuslidźe.** (Paduschtwo.) W pschipołdnjischich hodźinach 8. januara ładobnadu so paduschi pola wudowy Hany Trézynez. Wudowje tradyuelu 60 hr. pjenjez a pćhiwučnim, kotrejž pola wudowy přetrěwachu, listownju a wšelake hodnotne papjeru. Padowom njemožachu dotal jasćeź.

S **Dubzo.** (Paduschtwo.) W Kochcej horjenju kradnychu tyrtu ja dźerżu jwinjeje pomazu, tij na hłódje stejsche. Hišćeje žamžnu dźeń dźuzu tyrta prokurić. — Pschi wurěčowanju jichtwa wobžnuny so dredźwu wothładowaŕ Lanza i Nowcha Komorowa a padje na dróhu. Na jhoza pak so jenoj tohto frani.

S **Zybalinc.** (Hońtwa.) Wunoschk hońtwy na Delnio-Zybalinjim tyjčim dworje może so dobry mjenowaćˌ. Polčeli je 25 jajazow a 25 bażantow.

Šěri mužoju zboża w Budyšinje

Na mašnach najžinišcheho wotkhada w nasčim měsće jeja pjći wósom wjedrje pschedawarja ložow **dróhowcje** lotterije jimšteje pomoza. Swjetscha wobdawa jich jenta wažnych, kotrjž i napjatadźa kedźbnja, hdyž so kuzej leja zboże dožanje, pschetoj łupy loża jón jwjetscha hundom na městnje wotewri. Kožde dowjerje, njech też najmjeńšeje, łojmi ke kupowanju skudźa.

Loni so we wjšich městach ložy za satku jimšteju **pomoz na dróhach** pschedawachu. Wujpech je tehdy polnje spokojił. Tak je Sakła, tij městeje jandźene leto najhóle cźerpjeł, pschitlad dawała za wulku lotteriju Symšteje pomozy, tij je so letża na zylu Němsku wupschestrěła.

Dozrała wudawa so 30 ierijow, kóždu po 1 milijonu ložow, potajtim dožnin 30 milijonow ložow, kotrychž kotrychž ložby 50 pj. płaći. Kóžda serija wopschija kowne dobrje je wo 5000 kr. a premiju wo 5000 hr., kotraž so połdźicho wuložuje. Premijowu liščinu wotajtim njeznmě nichtó precź cźitajucz. Dobrcja wo 5 hr. pschedawaŕ hnydom wuplaći. A samo, ichtož niczku wucźehnje, dostanje fii rjane pohladnizy a ma z premijowej liščinu pschezo hišćeje wuhładny na premiju wo 5000 hriwnow.

Dróhowu lotteriju jimšteje pomozy w Budyšinje sašo firma B. Háffig na Hońcźicy hašy pschewjedźe, kotraž też hižo loni i wulkim wuspěchom lotteriju Symšteje pomozy sastupowaše. W Budyšinje běše so žoža najwjazaj ložow pschedało, 50 000 ložow. Tu žu so letża też hižo některe dobrcja wo 1000 hr. wucźahnyle. Wone pschihodźechu potrěbnym ludźom. Małych dobrcjow hač do 10 hr. je wjele.

Wschitke mozy maju so mobilisowaćˌ, so by so cźerpjazym ludźewym towaršcham pschez cźežki jimšti cźaš rambało. Wěmi durbja wobjecź, so zuky lud sady nich steji. Tehodźe za 50 pj. może jsebi kóždy jhožo kupicź, kóždy jeseo darićˌ!

Wusudźenja

§ [illegible]olizy běše so 41ćinu mołeŕ a inwalid [illegible]hejhot. W tajnym jednanju jožudźi [illegible]kazam jasćwa.

§ [illegible]ńče je swojim powołanjom pschekupz [illegible]dler i Hakrachcźiz, tij městeje so dla jeseo [illegible]imicź. Lawnitli jud w Neuwalzer Spremberger běše jeho k 3 mježacam jasćwa sasudźił. Wulka khłojanska komora trajneho sudźa w Budyšinje jeho wuwinowa.

§ Wuwinowa so we wojpjetnym jednanju pratt. lékaŕ dr. Jagel ze Semjineje, tij bě wobsłorjeny, so je 4. julija 1933 se swojim autom wudowu Schwenkrichowu i Hornich Pólzkowcow i niewobkładnowcźiju morił. Wulka khłojanska komora bě jeho k 1000 hr. pjenjezneje [illegible]kazni sasudźiła.

Němska doba w kopańzy pschećziwo Muhersku.

W stadionje w Frankfurće n. M. so njedźelu němšće a muherske tapanzowej muzstwje setkaschtej. Muherjo, kotrjž dotal w Europje na prěnim městnje stejachu, j 1 : 3 podležachu. Na hornim wobrazu widźimy, kak so kopańza j fanjarami wotewri. Na delnim wobrazu widźimy wuložowanje hrajerskeju połojzow.

Z Łužicy

* S **Kopalnicje** pola Lubija. Pschi zadnej duchownej a cźelnej cźerpjerjejej žiwjeji dźenja 15. januara kowarjeŕ mišćerje Jan Wittenich žiwoje 83. narodnina. Jako běšche kowarjino namołwjeŕ, je j wulkej spokojnosći pola jimy Mühle w Lubiju dźěłaŕ. Pozdźišho pschewza won nanowe herstwo, kotrejž hišćerje dźenja pschi nakowje jeji. Njeprzyjomne dźěła mow rad zanja hač do wjerzera. Njech je jtarši jerzejne, je zamjkmje mozu so hišćerje wjele lět dźełarskemu žiwjenju wjerzeć.

* Ze **Jitawy.** (Paduschtwo.) W nozy k schtwórtkej ładobnadu so paduschi do Eljzarez konjeztjowcho wobsteda w Leuterdorfje. Paduschi rozbichu wolno a zaležachu do twarjenja. S ropotom so wobsedźer je spanja wubudźi a zajwźeri žiwoju. Tuž paduschi cźekmychu. Po dwěmaj hodźinomaj so wróćźichu. Woni pak so druhemu rasej jeschericzu. Jenoć prójdna liščina jim do rukow padje.

Předźenak

Protyka za Serbow

na lěto

1934

je dostać

w Serbskej knihaŕni w Budyšinje

w Serbskim Domje

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S **Noweho Města.** (Semjerne njeschoło.) Na sćěhowi padnjenja pschi hladkosći, kotrejž běše jeho nohu złamnol, wumrě nětko tudomny 83ćinny pschetuwz Arno Lenner. Won běše wjele lět major priwatneho cźeławstwa a bě dobuitaw měšćanskeje rady.

* S **Waldheima.** (Straschna dźěcźoja hra.) W sjedonym Grüntzlenbergu salěsćehaj hólcaj pschi thowanju do stareje cźehnje. Kschinjaze wěcu japrajny. Hólcźaj wschitkaj so jadujsyłoj, njebyłi druhi towaršej radowk starschimaj wojsewšł. Kschinjowe wěcu dyrbjachu j mozu wotewrićˌ.

Radio

Serjedu 17. januara 1934:

Königswusterhausen. Nimo jnatcho wschědneho programma: 11.30 ja němsku hospoju. 12 konzert. 16 popołdnjschi konzert. 19 spěwanje a pjsanje wojerskeje hudźby. 20.30 hra: 16 wumyślene powědanja. 23 hodź. morna hudźba wot Ludwiga von Bethovena.

Lipsk. Nimo jnatcho wschědneho programma: 12 konzert. 14.35 ja młodźinu. 15 taćzele. 16 popołdnjschi konzert. 18.10 k 150tym narodninam Augusta Weismanna. 19 wječorny konzert. 20.10 měšanzna rozprawa na žiwotowej politizy. 20.30 mandolinowy konzert. 21.20 jymfonija c-dur wot Beethovena.

Hišćeje wažne i dujowcho programma: Wien: 20.[illegible] němske pěsnjenje w Austriji. Beromünster: 19.[illegible] opera „Madrisa“. Warschawa: 20 Wagnerowy konzert.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhłady na wjedro** ja jutjischu žrjedu: Hišće **njewobstajne a mile wjedro.**

* S **Katowicy** so **powě,** jo je so **policiji poradźiło,** tón **banditow** jajcej, kotrjž ju w **Königshütte** patorzizu wjes pschekhwału Müllera wurubili a některe dny pozdźišcho hi rubjeznu nadrad skuzili, pschi kotrymž wikowarja i [illegible]tonialnymi tworami Grozza satsělichu.

* W **Lorschu** w Hesnjnjej ju tajnehu radu [illegible] Heimstädla dla jschindźanych wuprajenjow pschećziwo statnym organam sajeli a do Darmstadtskeho jastwa wjedli.

* **Storo** zyła Indiju je semjerjenje jastchaše. We **Jamalpurje** w rauschej Indiskej je so dwórnischcźo [illegible] pyło. Nekotre wosoby ju žiwjenje zhubile.

Za wobsah zamołwity: A. Dučman w Budyšinje.
DA XII. 1933 2145.

Qualitna twora po tunjej płaćizne
za Erlergardiny za wšitke wokny.
Rolety za garnitury Erler kaž wósće,
jako specialist znaty w němšej.
Solidnowe hodźenje nad płaćiznami
Erler gardinow w wobsedu a na wsach.
KURT ERLER na Zitt. wikach **28**

Spěwarske
serbske a němske
we wulkim wubjerku
w Serbskej knihaŕni
w Budyšinje na Lawsk. hrjebjach

Podawaćelow
čerstwych jejow
pyta
Otto Sachse
w Budyšinje na Bohat. h. 7

Zličbowanki
čiści tunjo
Smolerjee knihličišćerńja
s. dr. z w. r.
w Serbskim Domje

15. januara wumrě cyle njenadźicy po krótkim cźežkim cźerpjenju mój luby bratr, swak a wuj

ratař a wobsedźer khěže

Arnošt Herman Pětŕka

We hłubokej zrudobje

M. zwud. Kleintowa

w mjenje wšitkich zawostajenych.

W Zuborničcy, 15. januara 1934.

Khowanje budźe štwórtk 18. januara popołdnju w 2 hodź. wot žrowańskeho domu.

Přiłoha k čisłu 13

SERBSKE NOWINY

Wutoru 16. januara 1934

Zyma na wsy

Běšche jaźo raz dla sastatych dawkow po zykej wśy nóžkowaŕ, mnoźy běchu jeho troschtowali, jenoź někotśi wotpłacźichu nješto do próśneje gmejnskeje potkadnje. Mótre symne wjedro bě jemu do kóśi jaśało a njebě runje wjeśeśe myśle nad siaśkom dźeńśnjśicheho dnja. Tuź bě hižo tśitro poźdźe, hdyź knjes měśćanośta po bewrjatej dróźy dźeśche. W „Herbśtej grychće“ dźe hišće śwźa kiwaśe a płazanje kartow a wrjeśkotanje śaśleńzow dopokaśa, ja śebi tam tuźkwilu wulkich staroćzow njeczinjachu. Ale naśchemu měśćanośći by dźeń źitny sa wodu a piwo sa drožbjemi a źołćom błodźało. Tuź trjeśi nimo. Słónčnje śraŋy pśi starej kruśchwinje pśeď swojim statokom ź nózuym strażnikom, kiž śe ŋwojej ŋaśojtej tatarnju po śemi śchtrowjeśche. „Schto ha tu cźiniśch?“ bórcźeśche Schołta. Chźeśche jenoź ŋwoju wcźinjoŋcź ŋpokojicź a potom ruce w domśtim ŋo ŋhubi. „Kneśt pytam!“ ŋtonaśche strażnik. „Kajźi kneśt?“ — „Nó, mantiowy.“ — „Njech leźi, hdyź leźi. Pytaj jón wo dnjo!“ — „Jutśe ŋo.ŋnéh poźdźe.“ — „Nè!“ — „Haj! Diwti wołaju hižo zyliczki wieczor. Stónźo ŋkowaśche ŋo na cźerwień. A te mróczele . . . “

— „Nó, Korla, te mam pśeczo nad tłowu. Dobru nóź! Cźiń twoju wěź derje!“

Někotre mjeśiśchiny po tym mějeśche Schołta poŋśleśchźo nad tłowu a strażnik ŋwoje mróczele. A ŋamotnik tam wonka na dróźy wobtłowa prawje. Ŋwéda ŋo hwéźde ŋo ŋhubi a do honaczowźho rauścheho ŋpéwa *wjerczachu ŋo ŋnéžki i njebźa. Miliardy bratśikow* a ŋoŋśicźkow kukachu wocźakujo a rejujo, kak budźe ŋchéra ŋemja wopŋt wot horjeka pśichwaćaź. Hdyź pak jich pśichedrejowaśki njerozsběchu a ŋwoju wcźinjoŋcź ŋe ŋ źiwjenjom njeŋaplaćichu, dha njebě ŋa nich źaneho dodźerźenja a k wećźikowym huśliźkam wjertołachu ŋo dele, pśeźo huśćicho, njemérnicho, dźiwićicho. Hdyź bě na cźaźu, ŋo pohonćź ŋywajo konjom wowź ŋypny a ŋtaŕy inŋpektor ŋo pichepokaśa, ŋo bě ŋchlećźa wo telko ŋnyła a ŋneh pśiched wotnami leźeśche, bé ŋo ŋtrażnik ŋenja ŋa ŋwojim knéŋlem w dal a źyle na njon ŋabył.

O rjany bóh, mjeśći ŋneh! Ty dźéźcja ŋóu a ŋaź wśich hamtkow, ŋa kotrychź bjes ŋneha źaneje ćwjeje, chiba „graworćiwe wjedro“.

K ranju ŋo cźerwjeni. W njeŋćežnjej majeŋtośći, ŋwónje kaź néhdy pśi ŋpaźatku wójow, ŋoha ŋlónčna kuśnjowa kula k firmamentej a ŋcźele ŋwoje pśeńe pruhi do młodeho dnja. W dubowym lěŋu, kotrehoź mózne ŋdonki wieśka k juhu ŋawćeraja, paćźina ŋo hibaći. Sažna wjewjerćka kuli ŋo ŋe ŋwojeho hnéźda, pocźuchu na bély ŋwéćiaty cźapor, kotryź je ŋaŋchła nóź na haloŋy ŋkuśkała, poŕŋuje nétotre raŋy wutrobićźe a puśćeźi ŋo po ŋchtonaje dele, ŋo by w ŋthowanym ŋtkadnje ŋchcźu ŋwój zotdk ŋpokojiła. Pśichimjeŕśa jehlina njewó, hacź bo rěcźała abo mjelcźała. Ji ŋu ŋaichle hodźiny teźko ślébra napowśle, ŋo móżeśche w najlépŋchim padźe jenoź ŋchukotaćźi. To bźio ŋrkorki, ŋchtrékawy a ŋrotopjeleŋ wobŋtaraja, kotreź w jeje wjerŋchtach pjerchotaja. Tuź jehlina mjelcźi a pije ŋtónźo. Jeje pŋchikład ŋcźéhuja ŋuki a pola. Hłuboka djakowność je něma, noŋcha najhłubŋchu we wutrobje. Je ŋo łoła hjeŋtroŋchtna ŋchértna, ćiž ŋo ani cźłowjeŕej ani ŋwérjeźu łubi, pod błnŋchcźom ŋo ŋhubiła. Wulki dźeń noŋŋa ŋdowérne bohatŋtwa, kotreź maja ŋo pśiched krutym ŋmjerŋtom w ŋymje ŋchtikaźi. Tuta ŋtaroŋcź wo néŋny-ŋeleny wuŋŋyw je ŋe ŋneńom ŋo ŋhubiła, ćiž ŋwój ŋchtikny pŋchikrŋw nad pŋchiehodnymi źnjemi wupŋchestrěwa.

Mjes tym taŋaja pruhi ŋymjkeho ŋlónźa dale. Ssu wokomik na wéćźnym ćichźu wotpocźnyłe, ŋu po błnŋkowodźe dele cźowpaśe, ruće ŋo burŋtich ŋtatokach ŋkakaśe a łehnu ŋo ŋchéroko na wjeŋny pucź. Tón ŋtukha nétko łubej młodźinje. Ŋtary ŋchumjeŕ pśiched młokowym wośom ŋo ŋe ŋwojich ŋonow wubudźi, hdyź pŋchinje nékaka pŋchipiŕawa bjes koleŋow a klinkaćźow ŋo nimo mikńje, ŋ wjeŋeŋnymi dźéćimi wobŋkadźena. Wě ŋ naŋhonjenja, ŋo wotnjeŋenje thanow pŋched młokaćnju troŋchku dléje traje a tuź móże ŋej kult dremnyć. Dźeńŋa pak njemóże pŋchi najléŋpŋchej woli, dokeź dźećźaŋa hara tomu ŋabjewa a kopanje do nich je jemu je ŋtarobu ŋaŋchło. Tuź tłóćźi ŋo bliże k woju a k muri.

Pŋchego cźeŋćhe ŋu ŋlónźne pruhi, domy a ŋtatoki mjetaja pŋchego hiŋćhe dléćhi ŋćźin, dźećźi wjeŋeźo wotmjeńknje a nad wjeŋku cźahnu wrónu ŋ ŋwojim léhwant, cźikotanje wrobliśkow ŋo ŋa ŋnrtkwinej murju poŋhubuje. Pŋchego hłubje tepi ŋo ŋlónźna kula do ŋdaleneho wobŋtora. Ŋuni wétŋit hiba ŋwoje tŋchdteŋchka a ŋerŋawy honaćź na tŋćhe wobrocźa ŋwoju ŋchiju k cźeŋćazemu ŋwétłu, kaź by chźyk jemu hoźemje rjeź. W kuchnjach a jitwach ŋwécźa ŋo prénje źehlawki a wjećźorny ŋwónćźk dźakuje ŋo wulkemu mijśćtrej nad hwéźdami ŋa ŋaŋchty dźeń a proŋby wo źohnowanje w mérnej nozy.

Kěšče tłóćźa ŋo bliże k ŋebi a ŋonja ŋo do ŋiódłeho ŋpara. Jenoź w jenych durjach ŋawrjeŋłota hiŋćhe ras tłucź. W cźopłym łożuku, ke kotremuź je w běhu dnja nowy knefi pŋchiroŋił, ŋtupi strażnik do mjelcźaźeje nozy a kročźi w cźeŋćhim ŋtupje po wéŋy dele, kotryź ŋu dźećźi ŋe ŋwojimi ŋanjemi thétro ŋhładowaśe. -ł.

Pŋchihotowanje ja „jeleny tydźeń“.

We wujtaŋjenjach pŋchi Kaiŕerdammje w Barlinje ŋo pilnje na jeźaŋenju „jelenego tydźenja“ dźeła. We bliźŋich dnjach ŋo tuta wulkotna ratarśka wuŋtajeńźa motewri. Sdobom wotmeźe ŋo wulke mjeŋnarodne wujśćanje. Wobras pśicheditaja na lewo: hobrŋśe płataŋy, ćiž maju wozjakowanych wopŋtowarjow powućeć, ŋo moluja. Horni prawićźny wobras: orŋ[illegible] toraj wulkeje wuŋtajeńźy, pŋchedźoda dźéłoweho wujźerka Korla Motz (lewy) a ŋtaŋy komiŋar w němŋkim hłownym mějeŋu dr. Lippert, ŋobuŋtaw cźeŋtneho pŋchedŋtydtwa. Prawićźny delni wobras nam pokaŋuje, kak ŋo ječarnja pŋchipraŋwja, hdyź ŋo wulke mjeŋnarodne jćhanje wotmeźe.

Presbyter Jan Hendrij Wyrgač w Stockholm'e

Wobnowane wuley zaŋłužbanemu dołholětnemu redaktorej „Pomhaj Bóha“, knjezej farariej K Wyrgačej w Nosačicach.

Podał O. W.

My Serbja wšak docyła swój serbski lud njeznajemy. Štó z nas wě, zo je z našeho ludu wućahnyła cyła syła Božich připowědarjow do cuzych pohanskich krajow? Mjenuju jenoź někotrych najwuznamnišich: Jana Wićaza z Kumšic, kiž je 35 lět dołho w Zeleńskej skutkował. Mateja Warmawa z Wjerbna, kiž běše tam 37 lět. Měrćina Starika z Wjerbna, kiž běše w Zeleńskej 40 lět. Jana Hastinka ze Žornosyk, kiž běše 31 lět w Labradorje. Jana Augusta Měrćinka z Hrodźišća, kiž pjeć lět słužeše w lodowym morju a potom skutkowaše we Južnej Africy. Handrija Hetaša z Budyšina, kiž tam 35 lět dołho wućeše. Augusta Młynka z Kralec, kiž wutra 31 lět w Surinamje. Nocheu zabyć Jezusowa służobnica Marju Lobachec z Turnowa pola Pirna, kotraž je w Surinamje šawnje skutkowała. Zo njebych wostudły był, mjenuju jenoź někotrych. *Za mały lud je to hižo wjele.* Wšitcy su evangelscy. Ale naši katolscy Serbja nihdy za evangelskimi njesteja. Maja swojeho Jakuba Bryla z Radworja, swojeho Jakuba Ticina z Kulowa, swojeho Jurja Jawricha z Miłoćic, njedźiwam mi na wšitkich serbskich rjadnikow a rjadnicy, kiž buchu mjez pohanami skutkowali, a dźensa hišće skutkuja. — To pak tola dosć jasnje dopokazuje, zo za našeho ludu njese w sebi žedźenje, kročźi za rystusom, złožuju so po přikazni, kotruž je swoj wućomcam dał. — Njeje to žane njeskromne chwalowanje!

Zo pak bych hišće jedneho mjenował, cyle swojeho, wuznamneho, kiž też słuša do tuteje syły — dopomnjam tu na Jana Handrija Wyrgača, kiž 4. wulkeho rožka wumrě w Stockholmje jako presbyter ewangelskeje cyrkwje, 59 lět stary. —

Mam němskeho přećela, kiž je wjele lět we važnym zastojnstwje skutkował w Swedskej. Skónčnje so zaso domoj wróćiwši mi wuzna: „Hdy njebych z Němcom był, chcył być ze Swedu.“ Swedski lud ma nješto sprawneho a čisteho. Swedski lud njeje skaženy přez industriju, njeje wutrać dyrbjał cyłu swětowu wójnu. Do tuteho luda je nihdy zastupił Jan Handrij Wyrgač. —

Wón běše ze serbskeje krwje. Běše so narodźił 15. hodownika 1740 w Delnim Wujězdźe, z druheho mandźelstwa swojeho nana, kiž běše tam z kowarjom a ze sudnikom. Zaho wón zhubi přez smjerć swojeho nana. Ale přirodny bratr Jurij, kiž po nanje kowarnju a sudnistwo přewza, ale też přirodnej bratraj *Kaspor a Matej so wo njeho a jeho maćer swěru starachu.* W lěće 1750 přija jeho hrabja Bjedrich Kaspor z Gersdorf do swojeho wustawa, kotryž běše 1743 w Kluksu założił a pa někotrych létach do Delnjeho Wujězda přepołožił. Wustaw běše cyle wubjerny. Běše zjednoćeny z internatom. Měješe jedneho inspektora, pjećoch wučerjow, kiž we wědomosćach, we łačanskej a grekskej rěči wučachu, a wjacorych praeparandow, kiž so na ludowe wučerstwo přihotowachu, nimo toho hišće hospodarja, kiž měješe so wo jědź a bydło khowancow starać. Wučba započeše so z elementarnej wučbu, z čitanjom a pisanjom a potom pokračowaše. Z wustawa su wubjerni wučerjo wušli, kaž Jan Khorla Smoleŕ, nan našeho wulkeho wótčinca, Křesćijan Kulmann, pilny ludowy spisowaćel; wšelacy su na duchownstwo studowali. — Bohužel pak mlodemu Wyrgačej so sta njezbožo, zo jeho přećel hrabja Gersdorf hižo 16. julija 1751 we Karlowych Warach wumrě. Najebać toho pak na šuli wosta. Po hrabjowej smjerći stupi wustaw pod dohladowarstwo Bratrowskeje Jednoty a skónčnje bu w meji 1756 cyły wustaw do Niźkeje přepołoženy, hdźež dźensa hišće wołstaji pod mjenom paedagogium a ma prawa statneje dźewjećrjadowanjoweje wyšeje šule. Je hišće dźensa z wubjernym internatom (kubłarnju) zjednoćeny, kiž ma dobru sławu po cyłych Němcach. Młody Wyrgač přeńdże sobu do Niźkeje, bórzy po tym přesydli so na paedagogium we Wulkich Hendrichecach a potom na bratrowski seminar w Barby, hdźež je tři lěta dołho studował. Tu zastupi do Bratrowskeje Jednoty. Skutkowaše najprjedy krótki čas jako wučer, ale bórzy žadachu sej jeho dla jeho wubjernych duchownych darow do Ochranowa (Herrnhuta), zo by tam při zhromadźiznach rěče napisał a w redakciji bratrowskich nowinow pomhał. Wjednistwo (direktorium) bratrowskeje jednoty sebi jeho jara wažeše, a do druhich městnow sobu wza: do Niźkeje, Maljeho Wjelkowa, Barbyja, Zeista pola Utrechta, a wot tam w lěće 1763 na nješto měsacow do Jendźelskeje. Do duchownoho zastojnstwa zastupi hakle poźdźišo. Skutkowaše jako diakon w Gnadenfrei w Śležyskej, wot lěta 1777 sem jako prědaŕ w Pawlonieskej w Hornjej Śležyskej. Tuta wosada dosta poźdźišo mjeno Gnadenfeld. Potom bu z prědarjom w Zeistu pola Utrechta, hdźež so jemu dwě dźešći holćka a hólčk narodźištej z mandźelstwa z Ochranowskej sotru Bohumilu rodźenej Nislenec z Holsteina. Mandźelska jemu hižo w lěće 1787 zemrě. W lěće 1780 bu za presbytera pomjenowany. Skutkowaše teć krótki čas w Małym Wjelkowje. Woženi so druhi króć z łužiskej sotru Bohumilu Rózinu Šołćic. W juniju lěta 1790 pak dosta powołanje do Stockholma w Swedskej jako wjednik (presbyter) bratrowskeje wosady.

W tutym powołanju widźeše Božu wolu. Njeswěri sebi, so jej spřećiwjeć, hačrunjež by radšo we swojej dominje zwostał. Tuž pućowaše ze swojej mandźelskej přez Kopenhagen do Stockholma, hdźež 16. septembra dońdźe. Nawuknu hnydom ze wšej prócu šwedsku rěč, a ak derje ju dowuknu, zo móżeše so w njej rozrěčować, zo móżeše w njej předować a bórzy też jako pilny spisowaćel a basnik wustupić. Přełožowaše wšelake spisy Bratrowskeje Jednoty do šwedskeje rěče, mjez druhim „Stawizny misionstwa w Sewjernej Ameryce“ wot Loskila; Spangenbergowe žiwjenje wot Rislera a dr. — Najwjetšu zasłužbu pak je sebi dobył z tym, zo je swojej wosadźe wobstarał cyłe sam spěwarske w šwedskej rěči. Je dźe do nich jenoź přełožki bratrowskich kěrlušow podał. Ale to je hižo jara hódny skutk. Žadyn přełožk so njestawa bjez wěsteje samostatnosće. Po swědčenju łužiskeho stawiznarja Peckecha je pak też woprawdźe samostatne kěrluše w šwedskej rěči pěsnił. — Swoje zastojnstwo je wukonjał z najwjetšej swěrnosću. Doby sebi bórzy lubosć a cyłu dowěru swojich wosadnych, kiž buchu wšitcy z wulkej žrudobu potrjechćeni, jako po krótkej khorosći 4. wulkeho rožka lěta 1789 wumrě. Wón ma swój row w Stockholmje. — Z jeho domiznu pak běše naše serbska Łužica.

Nop sultana Mhwawa namakali?

Nop sultana Mhwawa, wodyka w Tanganjika, ketryž pschećźiwo němšćemu kolonialnemu knježeństwu žo posbohnywschi potom žamomerbarstwo ćkniži, hdyž wěsty jatbu psched woczomaj widźesche, je diplomatam powójnskeje doby wjel starosćow pschihotował. Jeho splah hišće dźensa krucze wěri, so dyrbi wšcho njesbožo, kotrež je wbohim žmjertnym postajene, jón trjechićź, doniž njeje žo nop sažo do rukow splaha wróćo dał. So bychu žo tajke wobmyślenja rospjerschile, dźe bě žo Němskej w jenym paragrafe Versailleskeho měrowcho sćeczenja napokliło, nop wróćiło, tola je žo je sprawy němskeho knježeństwa wospjet wobkruczilo, so njeje žo tuta relikwija ženje wotnjesła. Ssnadź do tuteje pschezo hišćeze hlubokeje cźmy sdźelenka někajke šwelko pschinješe, kotraž je w liście na „East African Standard" namakaćź. Najimował ſ Tangera, H. Malcolm Roß, tu mjenujacy pische: „Lěta 1921 mje moje winowatošće za schkit njepschećelskeho wobsedźeństwa do města Bukoba dowjedźechu. Namakach tam w jenej skladowni wulku liczku kaschczow, kotrež drje bźchu žo se wschitkich dźelow kraja hromadźe snošyle. Mjes tutymi kaschczemi běsche też wulki, kotryž wotewrich. Nutska běsche, sprózniwje do rěsa położeny, mjeńschi kaschczik, kotryž běsche jara derje a krucze dźěłany. Jón wocźinitowschi swědźeach, so wón nop domoródneho wopschijeschе. Hacź běsche to nop Mhwawa, njemóžu rjez, ale běsche ſ wulkej prózu sawaleny. Njewěm, schto je žo ſ nim stało, dokelž jón w skladowni wostajich.

Rosprawjeć nowiny „Times" ſ Nairobi, kotryž tutu pokaltu swojej nominje sdźela, k tomu pschidźomni: so ma Němska potajtim prawje, hdyž praji, so žo sa nop ženje sajimowała njeje, wostajiwschi jón w kraju domoródnych. Mumčenjenje wschak je, so žo woprawdźe wo nop sultana jedna. jw.

David Goliatha wobskorźił

K cźemu móže w saprótschenych aktach, w spórkach sakonjow a praśarskich sudnistich rosćuđenjach pytacź a hrjebacź spomožne bycź, nam sajimawy prosejt pokasuje, kotryž žo w blížschim cźasu psched prénina ſudom we Washingtonje wotmeje. Stórźbnik je mólicźi stat Monaco, ſ wobstorźenym pak americanski swjatkarsti stat Missouri, kotryž dyrbi na europiti staćźit sumu we wróšokosći 100 000 dollarow ſ danju a danju ſ danje sa dothi cźaž 93 lět płaćicź.

Hdyž běchu žo w tamnym dawnym cźasu mjes Jendźelskej a statami poślednje wulke wójnske rosrikonja skónczśile, prózowasche žo Jendźelska swoju pódcećelnosć ſ tym pokasacź, so rosćeżowazym Sjednoczenym statam wulke kredity k wutwarjenju jich industrije pschewesćazi. Tak też po něźim misowitisti stat tehdy nahladny pjeńokosći 100 000 dollarow dosta. Ale kaž we nawisnach nětko jónu bywa: Po dobje rosort pschihódźe, a jenoho rjanoho dnja dyrbjeli stat wojewicź, so njemóže wjazy płaćicźelow ani njedźiwajo žo se jwjatkarskim

salonjom dołh zyle jednorje wuschmórnu, a Jendźelska móżeche do měźackja hladacź. Jnły rjad bankow tehdy zwrěschcźa. Dołżne liśćiny dopołnje swoju hódnosć shubichu, shubichu žo dźěła abo thowachu žo cźeschenje jako žwóžbne namrěwstwo.

Nětko žu žo někotři wobsedźerjo tutych spodźiwnosćow do dźěła dali, prawne położenje hišćeze jónu dokładnje studowacź. Wšichi tym ſ pschestłapjacemu wulpchej pschihódźechu, swěsćiwschi, so je tola hišćeze pośledenja możnosć, dołżne liśćiny bjes hódnosće sažo k pjenjesam sćinicź. Tehdyšće postajenje, so žo dołh mišourijskeho stata wjazy wuschorźicź njehodźi, dorje žo na privatne wobsoby poćahuje, ale běchu tehdy pschewidźeli, so dyrbi prěni ſud stórźbu pschijecź, sapoda-li žo wona wot druheho kraja. Nětko žu potajtim wo to jednasche, někajki kraj w stórźbjee pschećiwo missourijskemu statej pohnucź. S nałhonitosću starych wobthodnikow žo potomniżo tamnych wojebanych wěricjelow na kraj wobroćicźu, wot kotrehož możachu wocźakowacź, so by jich rad pschijatojnu provisiju saſtužił. Tatle žo na Monaco dopomnichu! 100 000 dollarow ſe starych dołżnych liśćin na doipołnje prawne waschnje na tónle europſki krajik wołżupichu, a bjes komdjenja Monaco we Washingtonje ſe stórźbu wustupi.

Runja žortej klinczi, so w cźasu, w kotrymž nimale wschitke kraje semje swoje najlepsche cźinja, so njebychu jich ſ pjenjesami sćinicź. Tehdyšće postajenje, so žo dołh missourijskeho stata wjazy wuschorźicź njehodźi, dorje žo na privatne wobsoby poćahuje, ale běchu tehdy pschewidźeli, so dyrbi prěni ſud stórźbu pschijecź, sapoda-li žo wona wot druheho kraja. Nětko žu potajtim wo to jednasche, někajki kraj w stórźbjee pschećiwo missourijskemu statej pohnucź. S nałhonitosću starych wobthodnikow žo potomniżo tamnych wojebanych wěricjelow na kraj wobroćicźu, wot kotrehož możachu wocźakowacź, so by jich rad pschijatojnu provisiju saſtužił. Tatle žo na Monaco dopomnichu! 100 000 dollarow ſe starych dołżnych liśćin na doipołnje prawne waschnje na tónle europſki krajik wołżupichu, a bjes komdjenja Monaco we Washingtonje ſe stórźbu wustupi.

Runja žortej klinczi, so w cźasu, w kotrymž nimale wschitke kraje semje swoje najlepsche cźinja, so njebychu žeby ſe Sjednoczenymi statami staiyke, so runje krajik Monaco žadanja staja, kotrež bižo nimale sto lět wróćo leża. A 100 000 dollarow ſ danju a ſ danju ſ danje la 93 lět — to pschezo rjanu milijonſku sumu wucźini! jn.

Přilopk

*** 60 000 dźećźi wukschćźit.** Kurator dr. Jan Hartmann wošwjeći njedawno ſwój 25lětny ſłužbny jubilej pschi Mnichowskej universitnej klinitzy. W tutym dothim cźasu je jubilar w pschereśtu měźacźnje 200 dźećźi wutschćźit. Potajtim je we ſwojim 25lětnym sastojnstwje wiz mjenje hacź 60 000 dźećźi wukschćźit.

*** Pschi hrajkanju ſ revolworom žo cźežko ſranił.** We Glogiſchdorfje namaka Nćiny hólz mlynka Sparmanna w njepschitomnosći starscheju nanowy revolwer a hrajkasche ſ nim. Njejapaju žo wutseli a hólz žo na žiwocze cźežko srani. Jeho žiwjenje je we wulkim strasche.

*** Podjemske storki w Grichiſkej.** Cźežke semjerjenje satichażu schtwórtk město Calmata. Dwě twarjeni žo sażnypnyschcźej a 10 khěžow žo cźežko wobschkodźi. Jedyn cźłowjek pak žo njesrani. Wobydleństwo je žo se strachom sasało.

Zhubjena njewjesta

(Wuherſki kerluſch — na ſwój hłóſ.)

Njech kždy na to kodźju ma,
Kak dźiwna wěc žo poda'a
Tam we tym kraju wuherſkim,
Wot hnm wulkim mjesće Waradźin.

Toły města kujes najcześćiwschi
Bě ſpładźił w ſwojim mandźelſtwi
Sscj dźowku, kujezym pózejmu.
Terezija ji rěkachu.

Tajsama bě wot mlodoſće
Wschu pełna bohabojoſće,
A ſtajnje Boha Wjerſchnjeho
Sso modło khwali, ſpěwajo.

Hdyž ześche pschijschła k rosumej,
Sso sawda zyle Jeſuſej,
So chże bycź jeho njewjesta,
Kaž kschćeńſki hłub je ſćinila.

Pschi tym bě jara lubosna,
Sscj knuja ſkoro njeznaš ka.
Tuž wulki knjes też wobſamknu,
Ju ſebi wſacź ſa mandźelſku.

Jej' ſtarſchej wo nju proſchesche.
Rau hnydom k tomu ſwolesche
A maćź tej dźowcy dźesche tak:
„O njepuśćeć, luba, teho wschak!"

Ta dźowka ſ płaćzom prajesche:
„Mój nawożenja Jeſuß je.
Tom' ſym ja hižo ſlubjena,
So bych ſwój wěnz jom' noſyła."

Tola nan dźowzy wotnolwi:
„To žo cźi cźinicź njehodźi.
Mój ſtarſchej hižom ſtaraj ſym.
Hdźe chże bycź potom wostatk twój?"

Tón knjes też jaſny pschiſchol je.
Wſcho ke twaſnej běsche hotowe.
Na tym pak je ta njewjesta
Sso wulzy jara ſrudźiła.

A hnydom rano wona dźe
Do ſahrody a potkanje
Sso modlo k ſwojom' Jeſußej,
Kiž na měźacźe je pschiſchol k njej.

Wón lubośnje ju poſtrowi.
S tym wona tak žo naſtróji,
Sso ſ heńbu k ſemi hladaſche.
Pak hnydom k njemu khwataſche.

Też ſdobom jeho ſnajesche,
Jej duch žo k njemu horjeſche.
Njechej ſrudoby je ſabrkla,
Na khwaſ njej' wjazy ſpomniła.

Tuž počza Jeſuß rěcźeć ſ njej
A poda ſłoty pjerſćeńcźej jej:
„Hlej luba, tu maſch k wěſtoſći
Tón ſawdawk mojej' luboſcze."

Tuž wona róże łamaſche
A nawożeni dawaſche
Jom' pschaj: „S tym ja pokaſam,
So tebje žamoh' lubo mam."

Tuž dźeſchtaj tutaj ſlubjenaj
A wſchelke kwětki ſcźěpataj.
Wón dźeſche k njej: „Nětk pój wschak ty
Też do mojeje ſahrody."

A ſa ruku ju ſapschijaſa.
Tu ſahrodu ji pokaſa,
Kiž we wótznym kraju měźeſche;
Tam wjele róžow kcźejeſche.

A njewjesta wscha wjeſoła
Je dobre płody woptała.
To wuprajicź žo njemóže,
Schto to do kražnych płodow bě.

A herje, ſjane ſpěwanje
Běchu ji wulke wjeſele.
Tam cźiſte rěcźi běžachu,
Kaž ſlěborn žo runjachu.

Wón dźeſche: „Moja njewjesta,
Tu ſahrodu žu widźała.
A cźežu nětt ſaſzy ſ tobu hicź
A tebje domoj pschewodźicź."

Tuž njewjesta wscha ſ ſrudnoſcźu
Saſz' pschijidźe k měſtu ſwojemu.
„Hdźe chżeſch?" ju ſtraža napadźe.
„Dom k nanej!" wona prajeſche.

„Schtó je twój nan?" žo praſchachu.
„Mój nan je wyſchſchi na měſtu."
Ji ſtražnik na to wotmolwi:
„Tón wyſchſchi je wschak bjes dźećźi."

Na draſcze pak bu ſpóznata,
So knjeżniczka je wožobna.
Ju na to hnydom wjedźechu
Do teho měſta pched radu.

Tu wona pschi tym wostała:
„Mój nan je wyſchſchi měſtnoſka",
A ſo je pſched hodźinami
Też hakle ſbła won ſ wrotami.

Sso rada temu dźiwasche.
Hdźe była je, žo praſcheſche.
A kak jej' nana mjeno je,
Jim wupowědźeć dorbjeſche.

Tuž w ſtarnej pjeznach pytachu
A we nich też to nam'kachu,
So pſched lět ſloadwazeźi
Tam niewjeſtu ſu ſhubili.

A tola bě ta njewjesta
Tak młodna, běła, cźerwjena.
Kaž hołzy lětow pjatnacze
Sso jeje licźko błyſchcźeſche.

Na tym je rada ſpóznała,
So tón ſtutk pschindźe wot Boha
A hdyž žo jědź ji poſtcźi,
Dha wona hnydom wobłedni.

A dźeſche: „Nicźo njeżadam,
Dźicze mi jenoź k mějchnitkam,
So bych ja hišćeze dóſtała
Toh' lubowanoh' Jeſußa."

Hdyž doſtała joh' wona je,
Schtož wjele ludźi widźeſche,
Je ſbóžnje na to wumrěła
A do wěcźnoſcze woteſchła.

A ſchtóž chże dźeńdźicź ſbóżnoſcze,
Měcź dyrbi k Bohu luboſcze.
Tak budże Bóh tam po cźaſu
Jom' dacź tu kražnoſcź njebjeſku.

Bažnik njeſnaty.

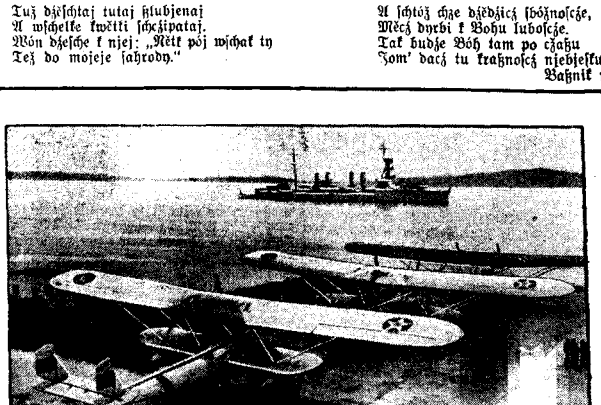

Amerikanke lětadła lecza pisches ozean.

Se San Diega w Kalifornijſkej je žo ſchéſcź lětadłow amerikanſkeho namórnistwa do powětra puſchcźiło, so bychu najprjedy na kupu Hawai dolecźałe. Wocźakuje žo, so lětadła pe prénjej etapje dale polecza a so na lecźenje wokoło ſemje podadźa. Wobras pschedstaja lětadła pſched wotlecźenjom w kalifornſtim pschiſtawſe San Diego.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z winošowanjom, do wukraja 2,15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smoler'ec knihiščerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pjenježkow, za swójbne, towarstwowe a hosćencarske 7 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowia" je pola Nürnbergskeje žiwnje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny pječiwo sćěhowkam čełneho znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž zemje abo hdyž je na čas žiwnja dospołne bědny. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosce abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 14 — Budyšin — Sr'edu 17. januara 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Zakoń k rjadowanju nacionalneho dźěła

Wo šalowanju k rjadowanju nacionalneho dźěła wčerjšej taj wječera při wowinarjenju němskeje dźělowy minister Franz Seldte a němski hospodarski minister dr. Schmitt. Nowozdune na tutym šalowanju je, jo wojowanje klažow do spełnje wostroni a wujamnje a jo tež w hospodarstwje žiwnjenju dwě stronje pječiwo sobi njeješćitej, ale jo zhromadnje dźěłatej w mjenje ludowego zjednoćenjowa. Při njermnohich stat při dźěłu dowěrnikow dźěła rozsudnje zapřichinnje. Tutón šalow je narjadny skutk němskeho kujerstwa, kiž ma šalkadny wujnam za pite dalše hospodarske wuwoje. Tutón šalow je prěni, kiž šalkadne mjenje němskeho kujerstwa w hospodarskim nastupanju dopołnje wupraja. Wón wjednuški mjenje w hospodarstwje šalena a wojowanje klažow wotstronjenjo jaj jebjeje we jo zjednoćej częšći wutworja. Wjednik wobłhoda rozsudźa wo jednotnych wumjenjenjach dźěłaćerjowa a j tym wuwiwadu winowatosce pichewojnje. Dowěrnizy, kotřiž wjednikow wobłhodow podpěrajeju, jo wjacy njewola, ale jo zhromadnje j wjednikom wobłhoda a nawjednikom NSBO na listinu napišu, je ktrejž mjena jo pichipanej i hłosowanjom a wotpokazanjom wutrajeć. Sej jo na wotpokaze, dowěrniki dźěła wotkhadnych dźěłow pomjenuja. Sakeš 1. mjeje dyrbi mjeje stupi a na tutym dniu nacionalneho dźěła dowěrnizy w jednich dźěłach zjednoćenje hłuboja, jo dyrbja swoje jednotliwe mjenje šalowanja wuhotowić.

Šalow rozsudźa jo do hłubom wotrěšćow. Prěni wot sudźa jo j wjednikom wobłhoda a dowěrnikej rada. Wuhotowanje wobłhoda a dowěrnikej rada. Wuhotowanje wobłhoda a dowěrnikej rada. Wuhotowanje

W tutym swjśtu gu ło w jendżelśkich nowinach ajeŵuśne poktwy wojśewśke. Tam ło namjetowaśche, so by ło schtyri tyśaz muźi śtyina miliza w Saarśkej postajiła. K temu ło i Nemśkeje strony na to pokasuje, so ło w Saarśkim kraju dozwła zanych njemerow stało njeśe, so by wobśadżenje ſ mjesynarodnym wójśom trebne było. Dwaj morwaj, kotrejuź mamy w Saarśkim kraju w pożledntm cźażu wobśarowacź, staj nazionalsozialistaj, kotraź buschtaj ſ woporom marksistśkeho terrora, liź knjezeŕstwowa kommitśija tam cźerpi. W druhich jendżelitich nowinach bésche ło ſamo wo dźelenju Saarśkeho kraja rěcźało. Njebéchu drje śebi pschemyślili, kak njesmyślny a straschny tajti namjet je. Zyła Saarśka ztuchła k Nemśkej a cha k Nemśkej. Jenoź na to ma ło dźiwacź a na nicźo druhe. Hacź ło Nemśka na wothłosowanśej kommitśiji wobdźelti, to tuchwilu hischcze njeje akutne praschenje. Wy-li Franzowśka w kommitśiji, kotraź ma jeniczny wo technitich praschenjach rosrikacź, ło ſaſtupowatk, by Nemśka teź do tajteje kommiśije ſaſtupiła.

Francowske wulkolětadło znjezbożiło

Franzowśke wulkolětadło „Ssmaragd“, liź bésche ſ Indobiny wjećźerjo pondźelu wjeŕan w 5 hodź. w Lyonu wotleczało, je króśko po 9 hodź. pola Corbigny hrjesbośko. Létadło ło w powétrie ſypali a do płomjenjowe ſawalene ło ſwrośći. W létadle śedźachu generalny gubernator Indochiny Pasquier, direktor franzowśkeho wikowanśeho létaŕstwa Chamier, franzowśki konſul w Damaſkonje Larrienen a ſchtyrjo wyſoſy ſaſtojnizy franzowśkeho létaŕskeho towaŕstwa „Aire France“.

Dożyła je śebi njesboże, kotrehoż pschicźina hischcze njeje ſnata, 10 ſmjertnych woporow żadało. Létadło Ssmaragd bésche pondźelu rano Marſeille wopuſchćiło a popołdnju do Lyona doleczało, hdźeź króśi cźaſ posaśta. Króśko po 6 hodź. bésche ło létadło w Lyonje saźo do powétra puschćiło a ło wjeczor poidże w Parizu wocźakowasche. Swoje poſlednje powédże bésche létadło króśko po ½8 hodź. pósłało, hdźeź ło praji, ſo je létadło 600 metrow wyſoko do cźeźkeho śneżnoweho mjeźela ſaleczało. Króśko do 9 hodź. ło wobydlerjo w Corbigny dohladachu, kak létadło do płomjenjow ſawalene padaśche. Dokeź bésche wo ło dospołnje rowalene, njewedźachu hnydom, ło ło wo „Ssmaragd“ jedna, tuło wobtrukcźenje hakle wjeczor pósłe do Parisa dóndże. Jako bésche létadło na ſemju padnyło, ło wobydlerjo prózowachu, ſudźom w létadle pomagacź. To pak njebésche możno, dokeź ło k pałazemu létadłu pśiśeź njemóżachu. Wschitke wożoby żu ło tak ſpalite, ło żu jara cźeźko ſpóznacź.

Ze Serbow

W Budyschinje, 17. januara 1934.

— **Mo wjedrje.** barometer 742, hygrometer +2, najwjetscha temperatura wo dnjo +5. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 747, hygrometer +2, najnischa temperatura w nozy —1. Wuhlady na ſymne wjedro. — Nasche wjedro bubźe hischcze njewobitajne. Nitżiny nad połnóżnym morjom ſcźelu k nam hischcze wétrj je morja a ſ nimi wlóżny powétr. K temu pschidźe, ło nad Italſkej wobſchérna nitżina leźi, kotraź ło hizom hacź na Alpy wupschestrěwa. Hacź Schpanſka wyſchina ſnjeho wliwa na nasche wjedro dostanje, njemóże ło hischcze wésce praticź. Jutje ſchtwórtk ſtónczko 7,55 hodź. ſkhadża a ło 4,26 hodź. khowa. Mjeſacź ſkhadża cźitże dowołnje. 9,21 hodź. a khowa ło wjeczor 8,38 hodźin.

— **Sakſka krajna loterija.** Pschi wutorniſchim cźehnjenju 3. rjadownje 204. ſakſkeje krajneje loterije (druhi dźeſ) padże dobycze wo 5000 hr. na cźiſle 110604 130555; dobycze wo 3000 hr. na cźiſla 14678 32596 34467 132188; dobycze wo 1000 hr. na cźiſla 193 11182 18502 46782 52880 63570 65786 80952 120122 127734.

*

S **Hornieje Hórki.** Najſtarſchi wobydleŕ knjes Jurij Hajna wośwjeći wczera 15. januara w duchownej a cźelnej cźerſtwoći ſwoje 83. narodniny. Sswoje ſiwjenje je dźeła polne było. 40 lět dołho dopjelnł wón ſwérnu winowatoſć pola ſkalarja Rnciarja. Sswoju wojeſtu ſłużbu dopjelnł ſtarz pola Dichatſkich ulanow. Jeho mandżelſka wumrě jemu w lećze 1921. Starz pschebywa nětko pola ſwojeho ſyna.

Tu khadźuje ło pruſti ſud herbſkich dwerow.
Stary hród w Celle, w kotrymż nowowutworjeny ſud ſwojimi pośedźenjemi japocźnje.

S **Hodżija.** (Schkoda ſ wichorom.) Wichor, liź de w nozy k ſobocźe jara ſwiny, nacźini na ſtatnej dróży mjes Hodżijom a Spytezami wulku ſchkodu. 8 telegraſkich ſchćežorow powali. Pola Tſoch Swéhow powali tehorunja 4 ſchćežory. Twarſte wobdźelenje telegraſweho hamta je ſchkodu ſaſo wurunało. Pschi ſwinej hładkoſći béchu pola Spytez auta do pschérowa ſajeźe. Ssobotu wokoło 4 hodź. ſajeźe cźežity auto do kolerja. Cźežity auto njeſaſta. Cźiſło pak ło ſpóſna. Tehorunja pocźa ło na ſtatnej dróży pola Semidſowa wośwobowany auto ſwuwacź a ſajeźe do pschérowa. Auto ło jara cźeźko wobſchkodźi a jón dyrbjachu wotwjeſcź. Żadyn cźłowjek pak ło njeſrani.

S **Hodżija.** (Symſka pomoz.) Sbérka na dnju jedźeneho horiza mjeſesche w Hodżijſkim wolnoźkowym woźerjeju ſcźehowazu wunoſchć: Cźiſła w ſyntkach pokażu ſbérku 3. dezembra. W Hodżiju a Darinje 34,46 (38,54) hr., w Hornjej Borſchći 3,31 (4,50) hr., w Małej Borſchći, Dźiwocźanach a Prakowje 6,70 (7,50 hr.), w Zicźeniu 13,75 (8,10) hr., w Zicźeńku 6,55 (6,69) hr., w Brěſy 15,25 (13,95) hr., w Ssemichowje 4,25 (3,60) hr., we Spytezach 17,70 (16) hr., w Njeſdaſchezach 7,95 (13,80) hr., w Kobljach a Dobranezach a Cźeźkezach 14 (19,60) hr., w Bérźijach 4,90 hr., w Bolborzach 13,85 (17,60) hr., w Wóſchpeitzach, Jannezach a Pokrikezach, 7,70 (9,20) hr., we Wutokeźijach 8,25 (8,20 hr.), w Haſłowje 5,31 (6,80) hr., w Ssuſchezach 2,70 (4,65) hr., w Mjeſchezach 8,90 (5,80 hr., w Prěcźezach 10,10 (10,80 hr.), we Łahowje a Stróżiſchczu 11,95 (12,40) hr., w Bacźonju 7,10 (6,95) hr., w Jażonźu 9,90 (12,95) hr., na Horje 6,25 (6,75) hr., w Sarděźu 6,25 (6,75) hr., w Posbezach a Libonju 5,90 (6,70) hr., we Łuſcźu 6,25 (8,21) hr. Pschirunanje tuteh liczoow pokasuje jaśnje, kotre wśy rady dawaju a kotre hizom wosprózńeju.

S **Radworja.** (Zyrkwinska rosprawa.) W lećze 1933 narodźi ło pola naſ 49 dźeći, 22 hólzow a 27 holzow. 9 dźeći běchu njemandźelſkich. Do mandżelſwa ſtupi 12 porow, liź ło teź w naſchej ſarſkej zyrkwi ſwećowachu. 15 wośobow wumrě w naſchej wośadźe, njes nimi 3 dźeći, liź njebéchu hischcze léto ſtare, 9 muzow a 6 ſonow. Sswjate ſpowédże wopyta w naſchej ſarſkej zyrkwi 17 000 wośobow.

S **Njebjelcźiz.** (23. ſakoźeńſki ſwjedźeń dobrowólneje wohnjowoje woborv w Njebjelcźizach.) Njedźelu, 14. januara wuhotowa wjeſna dobrowólna wohnjowa wobora ſwój ſakoźeńſki ſwjedźeń w Herbſkej gryſche. Stotnik Zur-Njebjelcźanſki witaſche wſchech pschitomnych, kotśiż béchu njedźiwajo hrożneho wjedra a wulkeho wichora je wſchěch tónczin na ſwjedźeń pschichwatali, nanajwutrobniſcho. Potom namołwi pschitomnych, ſo bychu poſtanyli, a tiktróżnu ſławu na naſcheho preſidentu a tudoweho kanzlera wunjeſli. Hischcze wuſpéwa ło němſka narodna hymna a Horſta Weſſelowy ſpěw. Nětko wuſtupichu młodźi ſobuſtawy ſ dźiwadłom: „Neckar, naléźo a lubośćo. S ſrajnej ſpéwoſhru w 3 jednanjach. Hižo bé żurla polna a pschego hischcze nowi hoſcźo pschikhadźachu. S wopraudźitym wjeſelom ſcźehowachu pschitomni ſtutkej. Sa naſpich hrajerjow pak njeje tak lohke, hracź a teź ſobom ſpéwacź. Ale Njebjelcźenjo njejźu ło toho naboſeli a ju ło jich jónu na nětcho cźeźkeho ſwajiti a hischcze ſ dobrom wuſpěchom. Jich dźeło a dokonjanoſcź buſchtej ſ mnohym pschikſlejkom mytowanaj. S kajkej dokonjanoſcźu knjes Knjecź rólu Wolfganga pschedźitajeſche, be wopraudźe wobdźiwanju. Hłuboko ſacźuwaſche tragiku (thuliwoſć), kotraź jeho potrjechi, ale wón ju tmuje cźe pschewinu. Mubjernje hrajeſche Wićjas-Paſtejanſti hrabju ſ Kornitz. Bé ſa tutu wośobu doſpołnje ſroſcźeny. Wjele wjeſela a ſmjecźa ſbudźi Kubiza jako ſłużownik lampa. Bé to tajka prawa żortna typa, ja

Jenajcy před zakonjom

Historiſte powédańczko.

8] (Pokracźowanje.)

„Stało ło je, don Sancho Jerburo, kaź ło hebi żadał. Stań, ruczerja lakania, gubernatorje Sevilli, pschedźyda nad ſchtyriadwacezomi!“

Sancho ſtann, kromu kralowſkeho płaſcźa cźeźcźowanje wokoſchtwſchi.

„A nětkole, Sancho Jerburo“, pokracźowaſche kral, „ſalěs na ſwojeho mula, wrócź ło do ſwojeho domu a wobſtaraj ſwoje naléżnoſcźe. Sa tři dny pak budź ſaſo w Sevilli a wſmi na ło ſwoje ſaſtojńſtwo. Na tſeźi dźeń popołdnju budź ſaſo psched ſamſnymi wrotami hrodu Alkaſara, hdźeź ſu cźe wczera wjeczor nuts puſchcźili. Tam budźa na tebje cźakacź. A nětkole, knjes gubernator, dźi w bożim mjenje! Dźi ſ Bohom, ale mjelcź tak dołho wo tym psched łóždym cźłowjekom!“

A kral wottiwny dostojnje ſ ruku.

Sancho Jerburo pak potlakny ło ſnowa psched kralom a wokoſcha jemu płaſcźa. Potom dźeſche ſ khribjetom hacź do duri a ſłubi ło tu pod łakdami ſawěſchca, kiż pschińtup pschikrwaſche.

Na galleriji cźakaſche na njeho dwórny miſchtr, kiż jeho wróćo dowjedże do jeho ſtwu, hdźeź bé jemu pojeźi pschiprawjena.

„Proſchu waż, knjes dwórny miſchtr, ło bychcze mi moje ſłoczo pschiwojeźi dali, jeli ſo wam lubo, a wodajcze, ſo tón króći njeźem.“

Tuż jedhajcze w bożemje, knjeźe!“ rźekny dwórny miſchtr, Sancha pschewodźejo do wrotow, hdźeź mu ſtejeſche.

Dospołnje bé śebi wědomy wulkeho ſamołwjenja, kotreż na ło hjerjeſche ſ wyſokim cźeźkim ſamołwjenjom. Wobeśe pak mjeſeſche ło najcźeźſcheho wojowanja a bédżenja nadźeźi pschecźiwo wulkim a ſemjanam, kotrymż béchu ſakonje hacź dotal jeno holy piſmik byłe. Ale wón mjeſeſche dowěru k ſebi a na mozy, kiż dobre pschećwědźenje dawa.

Jeho żona hakle bé ło wuſtrózała, dokeź widźeſche wſche ſtrachi, kotreż jej muczej hrożachu, a nimo toho njemjeſeſche ſaneje ſdźakanoſcźe, ło mohła ſebi trochu mrźiłcź, ichło to do ſaſtojńſtwa je, kiż bé Sancho dostał. Jeje ſynak Adela. Ta bé ſydła u ſmjatu u rźeku, „Dopředła ſ Bohom, mój nano! a dobrcze budźe twoje.“

„To ſo nadźijam, moje dźeźco, a njeboju ło ſo! Sméruj ło, macźe, a pschekładźmoj ſebi, kak ſwój dom wobſtaramoj, pschetoż nochżu w Sevilli bjes żony a dźeźca bych.“

V.

Poſledni wjeczor, priedy hacź Sancho Jerburo ſe ſwojimi do Seville cźehnjeſche, ſtejeſche Adela ſaźo pod pinijemi.

Juanito, młodźenz ſ wohnjowym wóźkom, w hubjenej drasce, ale wulźo pschichtójny a rjany ło cźapnowſchi pched Adelu a ſe ſwińnymi porſtami na warto pikſaſche.

„Spéwaj tu pěſeń hischcze junu, Janko!“ rźekny Adela ſonjo.

A Jank ſpéwaſche bjes wumělſtwa, ale ſe ſpodźiwnje ſłódkim hłoſom. Teź Adela ſpéwaſche ſebi. Potom wona mjelcźeſche, jeno warżo hischcze junje ſynceſche. Skónczinje rźekny Adela: „Janko, wokoſch mje!“

„Ja? wokoſchecź? tebje, knjeźna Adela?“ Korbotaſche Jan tſchepjetajo a błédy. Hakle, hdyż jemu Adela ſnowa kaſaſche, wokoſchi ju Jan tak pózcźiwje a nutrnje, ſo bé widźecź, kak cźiſta a nadobna jeje lubość je.

„Dobru nóz, Janko!“ ſcheptaſche Adela, „dobru nóz a ſaſpéwaj mje do drémanja pod mojim wołnom.“

A Adela mikny ło precź, kaź ſorna, ſ waha a ſ łohka do tšeźe.

Jan tſchepjetaſche hischcze, njemóżo wopſchijecź, ło mohła wożobna knjeźna Adela jeho lubowacź, jeho, khudeho, rostorhaneho hólza.

Stónczinje pschichudże k ſebi a dowaczi ło k Adelinym wołnam a ſpéwaſche jej ſe ſłódkim hłoſom, ło wona wuſnu.

VI.

To bé ſchtyri dny pośdźiſcho.

W kraſnym ſalu w hrodźe Alkaſar, kotryż wuwjeſelowany bywaſ dowaj pósłhódaj dże, njes tym ło ſtaj pódlanſkej ſali ſ nim ſ wulkimi wobłukowymi durjemi ſjednocźenaj, ſedźeźche kral na trónje, wobdaty ſ wulkimi ſemjanami a ſemjanow.

S boka tróna ſa błidkom ſedźeźche don Ruis Feria, kralowy tajomnik, a njes wulkimi trónej najbliżſchi ſedźeźche don Juan de Albuquerque, kralowy luboſtaj.

Na lewym boku wot krala pſched ſłhodźenkami tróna kleczeſche don Sancho Jerburo. Wſchitzy wulźy a jemjenjo hladachu ło dźiwajo na zuſeho, nad cźimż ło kral po ſdaczu wjeſeleſche, pschetoż po jeho wobliczu ſiedźe nješćto króći pośmějk.

Wulźy běchu krala pokłakupwſchi ło poſtrowili.

Kral da ſwojemu piſarjej ſnamjo.

Na ſaſwontjenje ſaſtupi hejtman hrodoweje ſtraje.

„Pschiwjedźe knjeſa gubernatora a knjeſow Sudnikow ſem, knjes hejtmano, rźekny tajomnik, „kral je to porucził.“

Ssudniźy a jich pschedźyda, Rodrigues Rojaź, ſtupichu. Kral poſtany.

„Knjes Rodrigues Rojaź“, poca kral, „ſnym ſłyſchał, ſo ty ſwoje ſaſtojńſtwo ſchpatnje ſaſtawaſch, a nje je k ſwuſchomaj dóſchło, ſo w Sevilli po wſchech nozach kradnu, rubja a morduja! Jeno ty to njewěſch abo nochżeſch wjedźecź, dokeź ſu cźile mordarźo ſemjenjo a twojeho runjecźa.“

„Mój kralowſki knjeźe!“ mjakotaſche Rodrigues błédy.

„Mjelcź!“ ſahrima kral a wocźi ło jemu błyſchcźechćej, „mjelcź a ſłoż ſwoje ſaſtojńſtwo a cźeki pſched wobliczom ſwojeho krala!“

(Pokracźo anje ſeźeźuje.)

kstruž ſo zyle derje pſchihodźeſche. Piwowa ſabawa Heidelbergſkich ſtudentow hodźeſche ſo hiſchče žiwiſcho pſchewjeſeć, potom by zyle wěſće hiſchče lepje ſtutkowała. By ſara radźomne było, hdy by ſo też róla Roſel žiwiſcho a wjeſelſcho hrała. Wołoźbje lubjeſche ſo wopytowarjam dobry hłoſ knjes Krala-Paſleźanſkeho jako Raismund, hdyž tak luboſne ſpěwy ſtyſchećź daſche. Też tamne wołoby w mjeniſchich rólach ſwoju wěź derje cžinjachu. Hrał bě ſamo wjele ſtarſchich pſchiwkabila. Zyle wěſće hiſchče dołho na tutón tak derje poradźeny ſwjedźeń ſpominaju a też hiſchče na wješołe hodźinki pſchi ſpěchnej rejzy hač do póſnjeſho ranja.

S **Kulowa.** (Hładkoſćź.) Pſchi wulkej hładkoſći cžaſyſche ſobotu rano wobſkedźeć auta Barth ſe ſwojim wobkhodnym autom Kulowſti howjaſy ſkót na Rakeczanſke dwórniſchčo dowjeſć. Proſzata běſche wón hižom na Budyſke wiki dowjeſł. Pſchi hładkoſći poczja ſo auto wjerhacź a ſaſćeže do pſchěrowa. Wobſkedźeć kaž też wikowar ſo lohko franiſchtaj. Schkoda njeje jara wulka. Po njeſhožu wróciſchtaj ſo wobaj wikowarjej na Kulowſke dwórniſchčo. Po puczu k dwórniſchču wobſkuny ſo wikowar Sturm a wuwiny ſebi prawu ruku.

S **Wojerez.** (Njeſbožo.) Na Sło-Komorowſkej dróhi ſa ſo pſhed Brendźelej wobkhodowm njeſbožom. Wobkhodny auto Munſkeż firmy ſ Budyſchina tworý pſchtwjeſe. Pſchi delebrazyju jerjoweho ſuda wobſkuny ſo wjednik a ſud padźe jemu na nohu. Wón dyrbjeſche lékarſku pomoz pytaź. Jako wumoznik pſchindźe, mózeſche twórowy transport dale jeź.

S **Wojerez.** (Symſka pomoz.) Sběrka na dnju jěđze jeneho hornza wunjeſe pola nasz 751,05 hr. ſ 41,95 hr., kiž ſo w korczmach naſběra. Sběrka ſaſdźeneho mějaza wunjeſe hromadźe ſe ſběrku, kiž ſo w hoſcženzach nahromadźi, 620 hriwnow. Potajkim ſo tutón mějaz 130 hr. wjazy dari.

S **Wojerez.** (Sswinjaze wiki.) Saſdźenu ſobotu pſchiwjeſechu 125 proſzatow na wiki. Proſzata płaczachu 4—6 njedźel ſtare 8 hacź 11 hriwnow, 6—8 njedźel ſtare 11 hacź do 13 hriwnow, 3 běhaki 4 hacź do 5 mězaz ſtare płaczachu 25 hacź do 30 hriwnow. Wobkhad bě žiwy. Zadnyn ſkót ſbytny njewoſta.

S **Cžornyho Khołmza.** Lětuſchu hłownu ſhromadźiznu wojeńſkeho towarſtwa wodźeſche wjednik towarſtwa ſobuſt. ſtr. Altnickel. Wobſtaranje noweje khorhoje ſo wobſamknu. Kóždy ſobuſtaw ma ſa tutu wěź wołoźbity dawk wotedacź. Tehorunja je kóždy towarſch winowaty, naruczniznu, ſwjatkowu jehłu a cžapkowe ſnamjo wobſtaracź. Dotalny poſkladnik dla pſchenapinanja we ſwojim hamcze wróčzo ſtupi. Wjednik djakowaſche ſo ſa jeho dokonjane dźěło. Jako naſłědnik ſo towarſch Korla Błažij poſtaji. Wſchelake dypti ſo roſzomnachu. Na konzu ſo sběrka ſa wójnſke ſyrotowe domy pſchewjeźe.

Z Łužicy

* S **Wjaſožyz.** (Symſka pomoz.) Sběrka na dnju jěđze jeneho hornza wunjeſe 374 hriwnow.

* S **Halſchtrowa.** (Se ſchkitazeje jatby ſo puſchčźit.) Prjedawſchi měſchčanoſta nalſcheho měſta Franz Rauchfuß je ſo pjatk ſe ſchkitazeje jatby puſchčźił.

* S **Nowoho Gersdorfa.** (Dobry popad.) Pjatk poradźi ſo tudomnej poliziji wutkrajnika ſajecź. Jeho pſchekhwapichu, jako na běłym dnju w bürowje pola tudomneho fabrikſkeho wobſedźerja ſpyta, ſo do blida dobyć. Kaž je ſo wupokaſało, jedna ſo wo 31lětneho w Friedlandźe rodźeneho Auguſta Krauſu. Njedawno jeho Rumburgſka polizija paduchſtwa a njekaſanſtwa dla ſaja. Jemu pak ſo poradźi, ſ jaſtwa cžekanyć.

* Se **Žitawy.** (Dejmantowy ſwaſ.) W Oberullersdorfſe woſrjeczźi ſłužbaŕ Guſtav Weber ſe ſwojej mandźelſkej dejmantowy kwaſ. Weber je wójnſki wobdźelnik ſ wójnow 1866 a 1870 a je 86 lět ſtary.

* Se **Sbarjeza.** (Symſka pomoz.) Sběrka na dnju jěđze jeneho hornza wunjeſe w Shorjelu 6 788,09 hr. W dezembru ſo jenoż 3934,75 hriwnow nahromadźi. Wunoſchk w hoſcženzach njeſe hiſchče ſnaty.

Hišo ſaze pſchewrót na Kubje.
Gran-San-Martin, kiž ſ revoluziju w ſaſdźenym lěcžu knjeſtwo na ſo ſtorhny, je po nětkotrych měſazach diktatoriſcheho knjeſtwa nětko wróčzo ſtupiź dyrbjał, jako nowe njeměry na kupje Kubje wudyrichu.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S **Miſchna.** (Pſchi ſkanſowanju ſmjertnje ſneſbožił.) 7lětny ſchuliſti hólz, kiž bě pſcht ſkankowanju do ſchtoma ſajeł, ſo do tudomneje khorownje dowjeſe. Hiſchče na ſkamznym dnju wumrě wón na ſwoje ſranjenje.

* S **Waldheima.** (Dokelž ſo khłoſtanja bojeſche, ſaſche ſebi noſy ſmjerſnyc.) W pólnej bróžni namakachu pachoła, kiž běſche ſebi wobe noſy ſwoſabił. Jeho hnydom do khorownje dowjeſechu. Dokelž ſo khłoſtanja bojeſche, cžeſny wón ſ bjeſkoweho łěhwa a ſkowa ſo we pólnej bróžni. Ssamžny pachoł je hižom w lěcžu dny

Hospodarski rozhlad

Sorjedu, 17. januara 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,572	100 pólsk. złotych	47,30
1 jendźelski punt	13,205	100 čěſkoſł. krónow	12,455
100 ſwajc. frankow	80,02	100 franc. frankow	16,43

Barlinſka burſa běſche wczera mérna a njejenajka. Kurſy akziſow ſ lohka popuſkcžichu, jenoż ſrědka ſo pjerzachu. Wiki rentowych liſcžinow běchu też nimale jak mérne. Też tu ſo kurſy ſpěła ſoſtabichu.

Barlinſke žitne wulkowiki běchu ſtabje wopytane, ſehodła běſche też wobrot ſnadny. Pſchenza w termiſowym wikowanju ſo trochu žiwiſcho kupowaſche. Wowsa a jeczmjenja ſo pſchewjele njepokſcžeſche. Kupzy nochcžeja płacžiſny płacžeź, kiž ſo žadaju.

Wczera płacžeſche w Barlinje zentnar:

pſchenizy: 9,05—9,30 hr., rozki: 7,65—7,75 hr., jeczmjenja, nalěrneho: 7,80—9,10 (8—9,10) hr., wowsa: 6,95—7,30 (7—7,30) hr. — Płacžiſny w ſpinkach wonſnamjenjeja płacžiſny pſched tydźenjom.

Płacžizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wollijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płacžizny po złotej hriwnje.

	16. 1.	15. 1.		16. 1.	15. 1.
Pšenica	—	—	buny	16,5-18,0	**16,5-18,5**
rožka	—	—	woka	15,0-16,5	15,0-16,5
jačmjeń, nal.	156-164	156-164	módre lupiny	11,7-13,0	11,7-13,0
jačmjeń	—	—	žołte lupiny	14,5-15,5	14,0-15,0
wowsa	139-146	133-146	zeradella	19,0-22,0	19,0-22,0
kukurica	—	—	raps, wosušk	—	—
pšeńč. muka	25,7-26,7	25,7-26,7	lany wosušk	12,60	12,60
ržana muka	21,9-22,9	21,9-22,9	ſuch. ſruhanč.	10,3-10,4	10,3-12,4
pš. wotruby	12,2-12,6	12,2-12,6	běrnj. kruški	14,40	14,40
žrane	10,5-10,8	10,5-10,8	ſyno, 50 kg	1,40-1,70	1,40-1,70
raps	—	—	ržana ſłoma	0,45-0,60	0,50-0,65
hróch, Viktor.	40,0-45,0	40,0-45,0	pšeńč. „	0,35-0,45	0,35-0,50
lane ſymjo	—	—	wowsna „	0,45-0,60	0,50-0,65
pjeluški	16,5-17,5	17,0-18,0	rečna „	0,45-0,60	0,50-0,65

Płacžizna za pšenicu za wupłodźenje 181 184 186
Płacžizna za rožku za wupłodźenje 143 151 153

Płacžizny rěznego ſkota na Drjezdźanskich ſkótnych wikach.

16. januara

184 woł., 413 byk., 339 krow., 58 jałoje., 1272 ſelat., 706 wowc., 2350 ſwini.

Płacžizny za

woły: 1. 30—32, 2. 28—30, 3. 25—27; 4. 22—24;
byki: 1. 30—31, 2. 27—29, 3. 24—26, 4. 21—23;
kruwy: 1. 26—28, 2. 21—25; 3. 15—20; 4. 12—14;
jałojcy: 1. 29—32, 2. 24—28;
wowcy: 1 40—43, 2. 35—40, 3. 30—34, 4. —;
ſelata: 1. 36—40, 2. 30—35, 3. 25—29, 4.20 —24;
ſwinje: 1. 47—48, 2. 46, 3. 44—45 4. 42—43,
5 40—43. Raney: 40—43

Płacžizny rěznego ſkota na Barlinskich ſkótnych wikach.

16. januara 1934 Płacžizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 407.

Połnomjanſne, wukormjene, najwjetſeje rězneje hódnoſće hač do 6 lět	—
Młode mjaſne, njewukormjene, ſtarſe wukormjene	28—31
Mjenje wukormjene młode, derje picowane ſtarſe	25—27
Mjenje picowane wšěch ſtarobow	20—23

Byki: 541.

Połnomjanſne, wurośćene, najwjetſeje rězneje hódnoſće	29
Połnomjanſne, młódše	26—28
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane ſtarše	24—25
Spatne	21—23

Jałojcy a kruwy: 674.

Połnomjanſne, wukormjene kruwy najwjetſeje rězneje hódnoſće	—
Połnomjanſne, wukormjene jałojcy najwjetſeje rězneje hódnoſće hač do 7 lět	20—23
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	15—18
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	10—14
Mjenje a ſpatnje picowane	—

Celata: 2888.

Najlěpše wukormjene (2. družiny)	49—47
Mjenje wukormjene a tajke woł cyca (3.)	28—38
Spatne (4.)	17—25

Wowcy: 4154.

Młódše a ſtarše wukormjene (1. družina)	28
Starše wukormjene (2.)	26—27
Mjenje wukormjene (Märzſchafe) (3.)	17—25

Swinje: 13213.

Połnomjanſne, wos. raſow a jich křiżenj., hač do 1¼ lět ſtare	50—52
Wukormjene	48—50
Mjaſne	46—44
Spatne	43—45
Rancy a kundrosy	40—46

Radio

Schtwórtk 18. januara ſtyſchimy:

Königswusterhauſen: Nimo ſnateho wſchědneho programa: 12 konzert, 14,45 ſa dźěći, 15,10 hodźina młodźiny, 17 ſa ſony, 20,05 ſtyſchna hra „Biémarck wojuje wo jenotu.

Lipſk: Nimo ſnateho wſchědneho programma: 12 konzert, 14,15 wo ſilmach, 16 popołdnjiſchi konzert, 19 Walkenſteinowe łěhwo, 20,10 Awſtriſka, 21 Beethovenowa 4. ſymfonija b-dur.

Hiſchče wažne ſ dnjeſoweho programma: Barlin: 19 ſabawny konzert, 20 ſtyſchna hra: tyčźeć, ſmjerćź a cžert. **Köln-Langenberg:** 19 ſabawny konzert. **Wien:** 19 ſtyrika ludowa hudźba. 20.30 konzert. **Beromünſter:** 20 ſymfoniſki konzert. **Stojholm:** 20,30 wojerſki konzert. **Praha:** 22.05 Symfoniſtanowy konzert. **Budapeſt:** 22.50 zygarſka hudźba.

K. dnjej ſałożenja němſkeho kježorſtwa.
S krónowanjom kježora w ſchpihelowej ſali we Verſailleſu ſo dawne pſchejcže wſchitkich patriotow dopjelni. Němſke kraje ſjednoczźichu ſo do mózneho kježorſtwa. Na hornim wobrazu: Tehdomniſchi wyſchſchi leutnant Paweł ſ Hindenburg (X) nětčźiſchi ſtatny preſident Němſkeje, jako ſobuſtaw deputazije ſwojeho polka pſchi ſwjatoczźnoſczi krónowanja w ſchpihelowej ſali we Verſailleſu. Delni wobraz: Kježora Wilhelma I. 18. januara 1871 ſa němſkeho kježora wuwołaju.

dełke jenoż w kholowach a kosćli w klomjanych fajmach pšichnožowal.

* S **Wurzena.** (Cježite hońtwinšte njeišožo.) Wobzarujemne hońtwinšte njeišožo šta žo w Hohburgu. Njeišožowun wutšel trjoši z blišla Lipšcjańšeho wobthodnika do hłowy. Rana je jara cježka, dokelž žu žo kulti do mošnow dobyle.

* Sc **Stollberga.** (Auto sajedže do wožobowoho cjaha.) Wobthodny auto Kamjeničańskeje firmy sajedže na njesawrjenym želješnišim pšechodhoje, do wožobowoho cjaha, kiž nimo pšihjedže. Pšedk auta žo dospolnje rosbi. Wjednik auta a jeho žobudjeršer žo jenož lohko iranischtaj.

* S **Kamjenizu.** (Wobeń na hrodže Oberrabenstein.) **Sobotu rano** wudyri na njewujaśnjene waschnje woheń, kiž ł kuchinje wutkhadžesche. Nekotre hodźiny pozdźišcho žo ktšod palesche. Jenoż ł wulkej próju mózachu 81etneho hólcka wukhowaćj, kiž w mansardže spasche. Stšod žo dospolnje sniežl. Nimo teho spalichu žo drohotne wobrazy.

* S **Ehrenfriedersdorfa.** (Njekedźbliwy šmykał.) Njesnaty šmykał sajedže do mandželskeje ludomneho ratarja Bernana. Wona padže a šebi wobruczku skama. Njewobkładniwy šmykał wostaji šnjeseženu leżo a cjekny po cjmje.

* S **Liberza.** (11 wožobow šmylu sadobywarjku zwoisu sajeli.) We posledńich njedźelach bješe žo wobdźerśtwo w polnoćnej Cjeśkej wšelakich padušćiwow dla rosdhrilo. Se sajeršom jeneho paduha, kiž žo pšihi sadobnoju lepi, poradži žo policiji, hišće 10 wožokow sajeć. Zwólkje mózachu dotal 19 padušćiwow dopokłasć. Kradnyło je žo nedźe 40 000 krónow

Přilopk

* **Khoj sajaz ł pjenjesami cjekuje.** Njewšedny „hońtwinšti“ podawk, kiž wumjašenju pšicheklepaneho hajnika bu cjesći cjirił, powdła žo jako wérny ł mešćaka Frauštadt w Schlesinjej. Burowka dohlada žo na dompucu ł wikow na sajaza, kiž bě jej na netajte waschnje do mésta sabjeł. Wona jeho šcehowaśe hač k pozlednim khcjam, hdjež žo hišo plone pola łapeczachu. Skoro bě knjeza Lempata tej powadnyła, kiž nastrójany žo pomału dale wiecješe. Konz mjeńcu pšed jenej ł poźledních khcjow sałeše ł bojośce do bowa. Burowka myślješe, so ji dobra njedźelśta pjenjezi wjazy wuczeknyć njemóże. Nahle a duchawedomje pšichstupi t tichepotajenu šwérjecju a sawi jemu rubiśchko wokolo schije a dźiwje jeho tak wuwijasć. Ale we tym wokomiku wotkuci we knjesu wuchaćju šadwołowaca throbloścj, rosheršenu wuwiny žo ł puzow burowki, waitoczi ł rubiśchkom wokolo schije a cjerpješe do blišceho leża. Burowka widżeše jeho w dźiwnym skoku pšes pola nóžtowaći a wuštawawšchi wjda žo dalšeje honiwy sa nim. Wótšje wołajo a žałośćijo wróći žo do mésta, hakle nétko ji na mysle pšichóde, so bě we rubiśchku, kotrej mješe wokolo schije, znły wiecjny dobył. Tak dyrbješe niž jenoż nadźijaze njedźelśte pjeczenje žo widaći, ale dyrbješe šwoju łoźhtnu honiwu hišće ł hotowym pjenjesami šaptaciej. Za tamnišich hajnikow by žo šaptaciło, so ł telku za drohim sajazom zledźeć.

* S **Jablonza** w Cjechach. (Jałośtny łónz słošnika.) Mordarśki nadpad na pošti hamt w Morgenštrnje a wšelake druhe nadpady w Karlsbadźej a Egerśtej wokolinje namała žałośtne wotpłacjenje. 34letny Gustav Löffler ł Noweho Paulsdorfa, šlé wuwołany nadpadnik, je w posledním cjasu mjenowanu wokolinu traichił. Jako dźiwchu jeho łajeć, šawrě wón durje a špyta, pšches wokno cjekuyć a žo ł płachtami na semju puśchcjeć. Wšichi tym wošta wón na elektrišim powodże wišaco. Wón žo mori a wošta špalenu sa grotu wišaco.

* **6 mertwych cjichi želješnišim niešćom w połodnischej Afrizy.** Pšichi želješnišim njeišožu pola Dennybrooka, kiž žo w nozy k pónidźelu sta, žo 5 domorodnych a wjednik lokomotiwy mori. Wožobowy cjah, kiž 200 wožobow wjeseše, wuskoczi w nahłym šawinjenju je kolijow. Lokomotiwa a 6 wojow žo powróćichu.

* **Cježke kajenje wobthada dla 50 šwini.** Njewšedny pšichpad hačeješe wobthad pšches hodźinu dołho na statnej dróży do Chitagoa. Cježiły auto, kiž 50 šwini do réarnje wjeseše, žo šwaroćił a šwinje žo na dróży rosbjehachu. Dźiwaja honitwa žo sapocja mjes autami, dróhowej želješnizu a omnibušom. Wšchitke jězdźadła dyrbjachu jastacj. Jako posledńe šwinjo dožahnychu, běše hišom hodźina faschła. Wobthad žo na bocžne dróhi potaia.

Dwaceći milijonow hriwnow w starej bibliji

Wušud jeneho jendźelskeho šuda je njedawno prawnu iwadu słónčił, ł kotrejž žo jendźelśta ijawnosći léta dołho sabéraśe. Pšiched dleńšim cjasom w Londonje John Clarke wumrě, šawoštajiwši dwaceći milijonow hriwnow. Šemolwiło njeje žo mjenje dwěli šcheść šow cłowjekow je šwójbnym mjenom Clarke, kotśi dźiwchu namrěwstwo starcho njejenjeśa naślupić. Ale žanemu njeporadźi žo, šwoje pšiwiwuśniśtwo se semrěwšym bjesporočnje dopokłasć. Mjes šajimzami běšche też mechanikar ze Chefśielda, kotrejž šwoje powołanje dospołnje šakomdźeśe, jenož je by šledźicj mohł. Wón w mnoho archiwach sa dopokłasami sa tym pytajśe, so by jeho priedowniśu nébby ł tamnymi morwego Johna Clarke w krejnym pšeceležitwje stali. Pšiched dwěmaj létomaj wón w starej bibliji šapiłi namała, kotrejž jeho šledźbnoścj šłudźichu. Běchu-li šapiłi prawe, potom jancho dwěła wjaz być njemócjeśe, so měješche jenicjzy wón šam prawo na namrěwstwo. Wulke wjeśele wo tutym wušpěchu pak so šchłódnje na šćichańenu šrowotu mechanikarja wušłutkowa, a nétotre dny pozdźišcho muž wumrě, šwoju šwójbu w dospołnej thudobje wróćo šawoštajiwšchi, šchtož běšche šcéhowak jeho bjezdźéłośćje, kotruž bě šam šawinował. Nétkole pak, dwě léće po šmjerći mechanikarja, je šud šapiłi w starej bibliji šo prawe pšichpóšnał a šwójbje zyle herbstwo pšichšudźił. jw.

Wěda a wumělstwo

— **100. buchowna wjeczorna hudźba** policaj šo njedźelu 21. januara 1934 wjeczor ½6 hodź. pod nawjedowanjom domšcho organišta Horsta Schneidera w Wětrowšej zyrkwi. Dirigent je lětdźešatk dołho we šwojich wjeczornych hudźbach šamérnje němške wumělstwo pěstował. Tuta šwjatoczinošcj je tej skutkowanju J. S. Bacha wěnowana, w kotrejž dźełach žo němške bycje najšałnišcho pokazuje. W žrjedźišchězu pšichedwjedženja šteji mózny „Magnificat“. — Dotal je žo we wjeczornych hudźbach 44 000 wopytowarjow natiešiło. S bliška a daloka žo pšichkhadźeli; radio je tule zyrkwinše hudźby pšichenješł. Njech je polne što ł wiššitej pšichiczinu, so bychu wšchitzy ludowi towaršchoju pšichischli a cjiste wumělstwo namakali.

Předženak

Protyka za Serbow

na lěto

1934

je dostać

w Serbskej knihańi w Budyšinje
w Serbskim Domje

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro** so jutšischi šchtwórtk: mile a **pomérnje pšicherjelne wjedro.**

* **Na sjednoczenych Karsten-Zentrumšich jamach** so pondźelu wokoło 7 hodź. wuhlo wotwali. Dwaj hórnikaj so saśmyknychtaj. Jeju morweju wuhrjebachu.

* **W Mustrišej fabrizy** rosbuchadłow w Blumenawje pola Wiena so pondźelu wjeczor rosbuchnjenje sta, pšichi kotrymž so 7 dźełacjerjow trani.

* **W jendźelšej koloniji Guayna** su cježke powodźenja 16 šmjertnych woporow žadale. Sta ludźi su bydlenje šhubile.

* **W Lille w Franzowšej** je so pondźelu wjeczor wulki tworowy dom wotpalił. Nastata šchkoda so na 5 milijonow frankow wobliža. 300 pšchistajenych je šaśłužbu šhubiło. Woheń je najšterje ł njekedźbliwosću dźełacjerja nastał, kiž šćehu wuporjedźeśe a ł lampku njekedźbliwje wobkhadźeśe.

* **W jenym Madridšim pšchedměšcje** w korczmje bomba rosbuchny, kotruž běchu šyndikalistoju šhotowili. Jedyn hóšcj so mori.

* **Semjerzenje w Indišej** je šebi po dotalnych powěšćach 33 mortwych a 48 šranjenych žadało. Najšylnišcho je je krajina pšchi polnóznym běhu rěki Ganges potrjechiła.

S **Mateho Wjelkowa.** Jena ludomna wobydlerka špyta šwojemu žiwjenju mjeru stajicj. Wona žebi je jědom na wulke mnyšhe šawda. K temu je hišćeše se wótrym nožom na kku srani. Jeje wotpohłada pak so dohladachu a powědhu wo tym Budyškej šanitetnej straži. Tuta ju šwobała a do thorownje dowješe. Pšichczina k temu, je žona ruku na je šłoži, njeje šnata.

Towaršstwowske powěšćnikl.

Hornja Hórka. Towaršstwo „Łužica“ změje njedźelu 21. jan. 1934 pop. w 3 hodź. swoju hłownu zhromadźiznu w Henselee hošćencu. Přednošk je nam k. Domowinski wjednik Nejdo přihotował. Winowatość kóždeho sobustawa je, zo přińdźe. **Předsydstwo.**

Dukrawka. Tow. „Jedlenka“ wotmje njedźelu 21. januara pop. w 3 hodź. swoju hłownu zhromadźiznu. Wopyt kóždeho sobustawa wočakuje pšchedsydstwo.

Za wobsah zamołwity: A. Dučman w Budyšinje.
DA XII. 1933 2145.

Franzowske wulkoletadło „Somaragd“

kiž ł Indochinu do Franzowskeje lećeješe, pola Corbigny w raišłej Franzowskej šnjeseńoži. Mjes 10 špalenymi wožobami su někotši wuńožy šastojnizy, mjes nimi generalny guwernator Indochiny Pasquier.

Ty mohł spokójš dowěrjenje jenoż znatej **Erler**-pardinje.
Uno. tuž posandźe sami
Waš wusšik z **Erler**-pardinami.
Woller Stolz, Němc wekuje, horda je,
na **Erler**-pardiny zawěsće.

Kurt Erler na žitnych wikach 28

Podawaćelow
čerstwych jeji
pyta
Otto Sachse
w Budyšinje na Bohat. hasy

Spěwarske
serbske a němske
we wulkim wubjerku
w Serbskej knihańi
w Budyšinje na Lawsk. hrjebjach

Wotročk a srěnk
80 pytataj w Casecach čo. 3

Pytam k 1. febr. 34 spušćomnu
hródźnu holcu
Smola w Baćonju čo. 1
Telefon Prěcy 72

Pohladnicy
města Budyšina
kaž też pohladnicy do raja Bože přirody poskića w bohatym wubjerku
Serbska knihańa
w Budyšinje na Lawsk. hrjebjach

Drjewowa awkcija

Sobotu 20. januara 1934 popołdnju w 2 hodźinach ma so na **Nowoščanskich ležowoščach** (při puću z Nowoslic do Koslowa)
něhdże 40 losow stejneho wužitkoweho a palneho drjewa
za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawać. Kupcy zeńdu so w hošćencu w Nowoslicach. Wobsedźer.

Sobotu 20. januara 1934 popołdnju w 1 hodź.
w Sulšeccach pola Kulowa
wjeła dźěłba stejaceho
wólšowcho drjewa
po losach na přesadźowanje předawa. Wuměnjenja so do awkcije wozjewja. Gmejnski předstejićer.

Waše sluby a ženitwy

wozjewće w „Serbskich Nowinach“
a dajće sebi też khwatki napisać w
Smolerjec knihi[illegible]ni

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a dźěl. zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pjenjezkow, za swójbne, towarstwowe a hosćencarske 7 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Žydy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje živjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo sćěhowkam čělneho znjezbožeња z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas živjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeњe dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeња dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěsć. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 15 — Budyšin — Štwórtk 18. januara 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Policajske připowědźenje za wšitkich Awstričanow

Sakske smutkowne ministerstwo je nowinam jeźbowazu powěsć pósłało:

Wšitcy awstriscy staćenje maju so hač najpozdźišo žołtu 20. januara 1934 pischip. w 12 hodź. pola pischišchnje policajskeje wyschnoseje (policajskeho presidija, policajskeje direkcije, hamtskeho hejtmanstwa, měšćanskeje rady, kiž ma prawu nižšich sarjadnišich wyschnoseow) z přisłuchowanjom swojeho paša jamołwić.

Wosobowi maju so: mjeno a pschedmjeno, bydło, dźeń a městno narodu, wěrownuznaće, połkad, powołanje a wobsedźenstwo, městno a wajchnje dźěła, wot kotreho cźaka w Němskej. Zakładatelstwo kotrejež awstriskeje strony.

Sćitaj so njepischipowědźi, ako njewěrnosć wosobi, ma jako awstriski staćan wocakać, so so ja 24 hodźin z kraja wupokaje.

Goslar město burstwa

Nazionalsocialistiska nowinarska słužba" wosobowja rozšěrjenje z němskim nawodnikom za burske samosarjadowanje w Meinbergu. Meinberg rjekny, **so je najpschećiwnješi stama w žeby, hdyž ma organisaciju němskeho burstwa z wjele tydźo we wulkim městje kajšej je Barlin.** Wulkopschećiwo a burstwo stej žehi pschećiwnej. Jehodla je **so městno Goslar swuhrało.** Wono zentralnje leži w krjedźi-dźelu němskeho burstwa a z tym w jadru němskich burskich stawiznow dožiła.

Goslar budźe město němskeho burstwa, kajšej je Minchen, město stroni, Nürnberg město stronitych sjezdow a Barlin němske hłowne město.

Na wotprašenje wo wobsahu aparata němskeho sjezwjenskeho stawa wotmołwi Meinberg, so w aparaze němskeho sjezwjenskeho stawa dźensa hišće 800 sastojnikow a pschistajenjow dźěła nimo finansowych a sjezwjenskich naušławow, kiž z němskim sjezwjenskim stawom hewak hišće swiazuja. **Wobhdźerstwo Goslara budźe so zwjabmi** nchdźe **3000 wobhdźerjow pschidostaj.** Wobhdźerstwo němskeho sjezwjenskeho stawa w Barlinje so pschedo, a w Goslaru so nowe twarjenja natwarja. Tak sahe wuhotowanje dźo a chcźe dostanu. Město Goslar, kiž hamje 22000 jutrow jenje wobsedźi, němskemu sjezwjenskemu stawej dosej [illegible] a bydlenjow.

Wulki zasydleński plan w Aachenskim revěrje

Wjednik němskeje dźěloweje fronty dr. Ley je pondźelu se sjezdom stabom Aachenskeho namjesnoho kraj wopytał. Kraješćinowy president Reeder hościł powita a poda jim tež pschehlad wo powschitkownym hospodarskim połoženju we kamnischim wokrjesu. Statuj rada dr. Ley rjekny, so je **pschischo**, so by so we wulanje rozrěsowało, kiž je wjednik **jemu** wobsedźe porucził, mjenujcy sahdźenje w Aachenskim wuhlowym revěrje. W Aachenskej krajinje ma so krajina wutworić, maju so města a wsy natwarić, w kotrychž so ludźo derje cźuja. Wšemu, wón rjekny, so wotkroba naroda njeležy šmutkach w kraju, ale pschi mjechach. Lud, kiž chce pisches lětnjažy swoje město žehi zakhowaći, wybi swoje najwetsche energije na mjechy połožić.

Ludwig Renn před němskostatnym sudom

Psched němskostatnym sudom w Lipšku mějesche so wutora 45-lětny spisaćel Ludwig Renn z Barlina Strolowy wjelepschehrady dla zamołwić. Wobsłorjeny pohadźa se stareje sakiješe semjanskeje swójby. Wón bješe aktiwny cźłon a we wójnje komanděr bataillona. Wón wuda swojej knihi „Wójna" a „Powójna". 1. februara 1928 pschistupi Renn ke kommunistiskej stronje. Wobsłorjenja Renna winuje, so je w cźasopisu „Aufruch" wjelepschehrabne nastawki pisał a w kommunistiskich zhromadźiznach zastupowaze pschednoschi měł. Ludwig Renn, kiž nima diwju sakitarjow, so pschi wotewrjenju jednanja sjawnje ke kommunistiskim sameram wusna.

Němskostatny sud sadźi Renna dla pschihotowanja wjelepschehrady k 2½ lětu sadźiwa, 11 měsacow a 2 njedźe li. Pschepytowanjeske zatwy so jako wotpołnjacejnej wobkedźi.

Klóštr Franciskanow w płomjenjach

Sćehdu rano wuhdyri woheń w macjerskim domje wutsiwa swjatcho Josefa pola Neuwieda. Woheń bješe pod jischu sarjadniskeho kwarjenja w drasiowej komorje wubyrił. Hač do krejdy pischihpołduja so 15 mejnuscejow wupali. Neuwiedska powołaniska wohnjowa wobora hjom mołwe mjenjschiny po alarmowanju hašerej pschihwata. Mimo njeje hischcze 10 woborow z wokolinow a wokolne wobydlerstwo na pomoc pschihwata. We wulkim strachu stejachej wosebje zyrkej a khorownja, kotrejž dyrbjachu z khwilkom do hłownoho twarjenja mjeńšej. We domje zwjatcho Josefa a Marije, kiž je macjerski dom Franziskanow, je wjazy hač 1200 duchownskich muzow a jenow khowa.

Starhemberg namołwja

Awstriski wjednik demonstrantow woberow Starhemberg je w Swjatu je sjezejom krajnoho wjednika delnjeje Awstrijskeje hrabje Albertina namołwjenje na delnjoawstriski sjplit domišlny wudał. Starhemberg wosjewja, so wjednistwo delnjoawstriskeje domowneje wobory sama pschewesmje. Za 48 hodźin wotpołu, kiž so jemu hódna być sda, so kwjecho nawěsnika pomjenuje. Dotalny sajnupjer hrabje Alberzin so je swojeho sajnupjerja wotstupić a te kedźbla, dokelž na pjecza Albertinjewe jednanja z nazionalsocialistami so dobre. Potom so je namołwjenje pschecej wo nazionalsocialistiske sjaji a rjekny, so so z nazionalsocialistiskim dojeza wjazy jednacz njechcze.

Hollandska k reformje Zwjazka ludow

Do sekretariata Zwjazka ludow je wuterka neta dóschła, kotruž je hollandski jwantkowny minister podpisał. Neta so z wotmołwjenej referata Zwjazka ludow fabra, wo kotrejž je so w poslednich njedźelach telko rěcało a pisało. Hollandske knježerstwo drje zazdaje njeje pschecźiwo pschemjenjenju frejezja Zwjazka ludow, wono jenoš zanjeje możnosće k pschemjenjenju njeje posnaje.

Škaranje separatistow w Genfje

Saarscy separatistojo spytaju radu Zwjazka ludow napołniwcz, so bychu Saarski kraj wotejcje „sichtiali", so by so pjecza wobnoženje wuhlešowanje pschepytej hodźale. Kaj so jdu, chcedźa tute mjezy w Saarskim kraju w cźasu wothłosowanja z pozadanjcom zujych wojakow a policajskich mužow zuse knježerstwo hitlerje pschiwětšiłi. S Genfa so pewne, so tež president knježerstwowoje komisije Saarskeho kraja, Rendelezan Knox, kiž je pondźelu do Genfa pschijeł, žehi tajke hyrdki mezy zada. To by so rada Zwjazka ludow je wotwobłanje takich mužow dwělowało, jej tež wo nazionalsocialistiskim terrorju rschedneschuja. Pokazuje so pschi tym wusse zhromadźe dźěło mjes małymi krajnerjazeradnistkimi zwołanymi w Saarlej a knježerstwowej komisiju Kanci. Do Genfa je so wobzetała deputacija z krajnymaj pschedstorjemi Braunom a Petrjom na cźele [illegible] Saarskeje pódjata, kotraž ho pozuje, so by pschi [illegible] Zwjazka ludow a mjenowanych nowinarjow w [illegible] smužle nasche jmowała. Mimo toho hischcze wot[illegible] wothłosowanja zadaju.

[illegible] ujzy emigrantow [illegible] Saarskeho kraja [illegible] na tutym pod[illegible] [illegible]. K podpjerje [illegible] Zwjazka ludow [illegible] wot presidenta [illegible] komisije Knoxa [illegible] ludow wojewši. [illegible] komisijow, kiž [illegible] jako rucha [illegible] [illegible]. Ta jedna [illegible] kiž we wulkim [illegible] [illegible] Saarskeho kraja dźiwaju na [illegible] [illegible] „wurjadna pełnomóc spožy[illegible] by tutej [illegible] [illegible] [illegible]

džilo, so dokładne liczby hischcze njejsu znate. Tello pak je wěste, so je hibanje wojowarjow wo swobodu we wschitkich wjetšich městach Estonskeje jara wulpěsane było. Tak su wojowarjo wo swobodu we hłownym měsće Revalu absolutnu wjetšinu we zhromadźiznje měšćanskich zastupjerjow dobyli, jim z 87 žydłow 47 žydłow pschipadnje. Też we druhich městach su wojowarjo wo swobodu z nastupnistwom wjetšinu we zhromadźiznje měšćanskich zastupjerjow dobyli.

nowembra 1933 je wón jako fosudstaw němskeho rjeha. W Annabergu wolkhad hos. str. Martina jara wobžarnja a pschaja jemu swoju k skutkowanju w Budyschinje a Luzizy. Tu je swoje samohwitostne dźelo hižom nastupił. Wječora wjeczor hižom w Kronje rěčesche. Schtwórtk 25. t. m. so wón se swojimi sobudźěłaczerjemi w Annabergu rozsobnuje.

— **K fundamentu wobkhadnemu njesbožu pola Bukez** 9. januara 1934 so hischcze wosjewja, so su so z wobschěrnym pschepytowanjom swědkow wuslědkowili, kotrjž su pjeca widzeli, so je konsta wozobowy auto wobjěla a po njesbožu so wo sranjenym njestarajo motyska. Wona je po sdarzu nawoczi nošyła a je hyła w mantlu cżemneje barby a kožuchowym khornarju. Wós je hył pjeca stareha limusina z lehwiczným wodźiłom. Schtóż może k temu hischcze nješchto wosjewicz, so prošy, so by so na Zandarmstwo we Bukezach, na kriminalne wotdźelenje w Budyschinje abo na druhe polizajske wyschnosce wobrocził.

— **Wažny swědk za wobkhadne njesboże w Budyschinje so pyta.** Dnja 5. decembra 1933 dopołdnja wokoło 9/11 hodź. so na Drjezdźanskej dróży w Budyschinje blizko joseżenza „Sloteje łapki" wobkhadne njesboże sta. Njesbožowny wós, wozobowy auto, se znamjenjom I—16 444, znamki DKW-Meisterklasse, kiž z města jedżesche, pschejěżdżeny tam wobkhodny auto, so by so hnydom na to sabo cżežitemu antej wuwinył, kiž jemu napschecżo pschijědże, pschi cżimž so wozobowy auto wjerchaj wocza a so pschi hladkosczi k schtomej sdóżi. Pschi tym su so tu wozobuy thětro sranile. Njesnaty wjednik cżežitego auta, kiž so jako wažny swědk pyta, so prošy, so by so pola kriminalneho wotdźelenja w Budyschinje na Ortenburgskim hrodze, telefon 2802, abo na blizschim zandarmstwje abo policajai samohwil.

— **Saksa krajna loterija.** Pschi srjedźinschim cżehnjenju 3. rjadownje 204. Saksleje krajneje loterije (sleczi dżeń) padże dobycże wo 20 000 hr. na cżisło 143136; dobycże wo 10 000 hr. na cżisło 4838; dobycże wo 3000 hr. na cżisło 2381; dobycże wo 2000 hr. na cżisła 42841 45148 51079; dobycże wo 1000 hr. na cżisła 10647 26458 50791 83701 134413.

Se **Ssorwjez:** Tow. „Pod-Cżornobóh" seidże so sandżenu njedżelu tu pola hr. Paterja w swjeżelazej wulkej licżbje. **Bohužel pschednoschet N. thorowatosce dla njebě mohł pschińcź, a tuž pschedźnyda k.** Wjeczela nam rosprawjesche wo naschim stejnischczu a sbudźi rjane nadźije sa nasch pschichod. Sso wě, so sbudźi žiwu rosmotwu. Też pokładnjowe należnosce buchu snowa srjadowane.

S **Nachlowa.** Njedżelu 14. januara so tu a w Dolanach, Splóstu, w Khójnizy, Wuježkej, Brěsowje Sowrjezach, Schekezach a Meschizach punty sa symiku pomoz hromadźachu. Wěz leżesche, kaž be pschikazane, w rukomaj N.S.-Zónstwa. Wschu hromadże so nadawa: 58 puntow mukli, 43 puntow jabłukow, 24 puntow cżežinjeneho kala, 17 puntow rajsa, 1 punt łukow, 5 puntow zokora, 2 puntaj butry, 4 punty poleza, 13 jejow, 1 banja 18 puntow, 3 khlěby, nješchto zyble, twarosha a rjaneho khoseja. Tak daloko hacz su zjenjeni dat: (w Nachlowje a Meschizach), su so pschemenile do zarodu a su w hornich sbou wopschijate. Wschu hromadże wotsda so w Budyschej hromadżerni sa měsacznuschich khudych.

S **Budestez.** (Njesboże.) Spodźiwne rosbuchnjenje sta so wutoru dopodnja pola tudomneho wikowarja se kolegami E. B. Wilko swojeje dźesatnje ma wón popiselowy sud stejo. Kaž kóżdy dżeń, tak też tutón dżeń sypnje popjel do suda. Jako popjel wuhynu, rosbuchny sud, jeho do boka schmórny, so jebi wobliczo a woczi spali. Dr. Martischka prěnju pomoz poda.

S **Hodźija.** W Njemczej hospodarju sakoji so njedżelu wotnožka němskeho swjasta z wjeledźecznych. Wokrjesny wjednik powita pschitomnych. Na to rěczesche wjednik wokrjesa knjes Herrmann wo samerach a dźele tuteho swjasta. Knjes Biberstein proschesche, so bychu wschitzy pschitomni swjatkej pschilupili. 33 wozobowow so pschijimasche. Sa prěnjeho wjednika pomjenowa wotrjesny wjednik wjeznjanoshu knjeza Nutschana se Zicżenja. Jeho namjetnik a 2. sapisowar bu knjes Oskar Brada z Hodźija. Sa 1. sapisowarja pomjenowa so knjes Kurt Rössel a ja 1. pokladnika knjes Alfred Biberstein se Zicżenja. Se zwu na němskeho presidenta a němskeho kanzlera słónczi so shromadźisnu.

S **Wulkeje Dubrawy.** Pschedwjedźenje synkotilma „Reserva ma měr" měsacze 6. januara wulki wuspech. Sandżenu sobotu bě tehorunja wulki sal hoscżenza „K złonzu" hacz na posledńje město wobsadżeny. Tutón ras pokaja nam kino film wo domisnje.

S **Lupoje.** W lecze 1933 je so we Lupjanstej wožadże narodźiło 17 dżeći, so su 3 wjazy, hacz leto pjedy. Mjes tymi nowonarodżenymi běsche 11 hólzow a 6 holzow. Wulichczenych bu we Lupjanstim Bożim domje 15 dżeći; 1 dżeco bu w Drjezdźanach wulschczene, 1 dżeco hischcze njeje swoj. kichczenizu dostało. — Wschi nowonarodżene dżeći su zywe wostałe. — Wérowanjow běsche w sandżenym lecze 8, so su 4 wjazy, hacz leto pjedy. — Swoji kichczenski sslub wobnowi w swj. konfirmaziji 5 dżeći, 3 hólzy a 2 holzy. 1932 běsche jich 7 dżeći, polastim stej so loniske leto 2 dżeći mjenje konfirmérowałej. — Wumrěło je w sandżenym lecze 5 parschonow: 2 rentudostawarjow, 1 miodżenc, 1 schulska holza a 1 dżeco 7 měs. stare. Najstarscha parschona mjes tymi jemrětymi běsche Marja Stillerez se Lupjaniteje Dubrawki, kotraž je w starobie 84 lět 1 měs. a 1 dżeń wumrěła. — 4 wožoby buchu na Lupjanstim pohrjebnischczu khowane, 1 na Radworšskim pohrjebnischczu. — K Bożemu blidu běsche w sandżenym lecze 400 wožobow, to je 40 wjazy, hacz leto pjedy. Na serbskej spowědź běsche 74 mužow a 89 žonow, na němsku spowědź 106 mužow a 131 žonow. — Pschi kotrychtaj je so sderało 95,47 hr. Na woltarju je so wuprowało 40,16 hr. Wunoschk mošnizki je 73,06 hr., tak so je so w sandżenym lecze hromadże 218,69 hr. nasberało.

S **Rakoid.** (Wohejl.) Njesamolwitz pacholjo žu sabo wulki njeschtuk skuczili. Wutoru wjeczor wokoło 9 hodź. wotpali so wulka stonjana sajma tudomneho knjeza dwora. Wohnjowa swětlina se daloko widżeć. Wohejl so hnydom po zyłej sajmje wuprschestrě. Pschi tym wětsche njeběsche woboram nóżno, wohejl falcez. Někotre twarjenja bě wohnjowa wobora schtikała. Wohejl sniczi nětsche 1500 zentnarjow sloniy. Sstonjana sajma bésche sawěsczena.

S **Kukowa.** Zalożnje sniesboži synbomlétna dźowczicżka Skalarja Wowczerka. Zyła z wójba je do khlubowe srudoby pschischła. Holczka pschebywasche wodnjo husto na knjezim dworje a zębi tam hrajkasche. Wutoru popołdnju wožachu pohonczojo runkliuz z sajmy do kólnje. Pschi tym wosta jena pod wosom leżo. Tu chanje schesche holczka sbéhnyc, schtoż pak pohonc njebě wobkedźował. W tym wokomiku saczahnyschtej konjej a cżejźi wós dźesche psches nju. Srani so jara cżežko, skama jej nohu wysche kolena a wobschkodźi so hischcze straschnje na cżele a hłowje. Prěnju lekarsku pomoz posticzi ji knjezna dr. Langez z Pancżic. Nadźijeja so, so so sahy wustrowi. Tutón srudny, wobžarujomny podawk wuczi snowa, so maja dźeći wokoło sapschachow kedźbliwe być. Najkepje je, so jim sypka bliško njeadu. Kak lohko je njesboże hotowe. Pohoncza njetrjechi žana wina.

S **Wulkich Zdjarow.** Tow. evang. zónsleje pomoży, kiž je so z 22 žonami w dezembrje sandżenego léta saložiło, liczesche w poslednjej schromadźisnje hižom 40 sobustowow. Sa wjednizu towarstwa so knjeni Munsigowa postaji.

S **Niskeje.** (Njesboże.) Wobkhadne njesboże sta so sobotu na Hindenburgowej dróży. Dźesatcżeř Patow Forster, kiž pola firmy Christoph a Unmack dźeła, padże pschi hladkosczi se swojim kolom, a skama sebi nohu. Snjesbożeneho se ju. cżinym autom do thorownje dowjesechu.

S **Niskeje.** (Njesbožo pschi smytanju na lodje.) Pschi smytanju skama sebi sobotu schuler Wolfgang Hoppe z Niskeje nohu nize kolenja. Sanitetny auto je ho do thorownje dowjese.

Se **Sslepeho.** Zyrtwine powesche z nasheje wožady z léta 1933 su tele: Narodźiło je so 95 dżeći, kichczenych je 96; mjes nimi su 4 morwonarodżene, 2 rasaj dwójnikaj; 6 njemandźelskich. Kschczenski klub wobnowiło je 37 dżeći, 17 hólzow a 20 holzow; wérowanych je 49 porow; wumrjelo a na 8 wohadźinach pohrjebnischczach pelhowanych je 59 wožobow; z nich je 10 we swonkownych hojenjach wumrjelo. Sponsdinych bésche 4348, muzskich 1750, žonskich 2598; na serbskich swjeczenjach so wobdźeli 3160, na němskich 1188. Doma woprawjennych bésche 84.

S **Mužakowa.** Pschi smytanju na lodje sta so tu njedżelu wodjarujomne njesboże. Pschi pruhowanju skakanja na lodje padje knjes Kepsein jara njesbożownje a skani zebi koleno. Jeho dorbjachu do thorownje dowjesej.

S **Khocjebuza.** Rektor Gierke, kotryż 6. oktobra 1933 w Wólschej dla podhlada spionaje sajachu, je so

Hospodarski rozhlad

Schtwórtk 18. januara 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,607		47,30
1 ienderleski punt	13,235		12,455
100 šwajc. frankow	80,02		16,44

Barlinska burša [illegible] so kupowanju, tola kurjo [illegible] kownje a njedorosnyschu swoju [illegible] Witi rentownych ličenjow pak wosjadu [illegible] njeschčeměnichu, ale je swietscha na dotalnym wobkhowachu.

Barlinske žito wukomiki w poslednjim [illegible] rosli pomjo dotalnym dujam žanehu pschenicznego pschinjeschecha, placżiny driz so wjace zole [illegible] njeładachu, tola kupzy pschizo hischcze nale [illegible] se kupowanju pokaiowachu. Wowsa a jerjenicy so [illegible] mernje wjele poslicżesche, tu pak so w dobrych [illegible] placżiny derje dźerżachu.

Wežera placżesche w Barlinje zentnar:

pschenicży: 9,05—9,70 hr., rokli: 7,65—7,75 hr., jenjacznja, nalicznego: 7,80—9,10 hr., wowsa: 6,50 hacz 7,30 hrimnow.

Někotre placżiny z Drjezdźanskich wikow.

Kaczata pschi cżahu 2,50—4 hr., stare kury 2,50—3,50 hr., młode kury 2,50—4 hr., hołbje 1—3 hr., husy, sardżane 80—95 pf., lacki, sardżane 1 hr., stare kury, sardżane 80—90 pf., młode kury, sardżane 90—100 (80 hacz 110) pf., karpy 90 pf., schczuki 1,20 hr., linty 1,20 (1,25 hr., [illegible] 2,60—3,20 hr., [illegible] (18—25) pf., zyhła [illegible] 0—25 (10—30) pf., [illegible] 0 pf., hubrojim 45 [illegible] (5) pf., rapanzili [illegible] 15 pf.

[illegible] wobsedźerjow [illegible] wobdźelichich wikow; [illegible] z Lusanskich nadwowarnizow [illegible] so njepschemenichu.

Placżiny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg
Placżiny po złotej hriwnje.

	17. 1.	16. 1.		17. 1	16. 1
Pšenica	—	—	buny	16,5-18,0	16,5-18,0
rožka	—	—	woka	15,0-16,5	15,0-16,5
jačmjeń, nal.	159-164	156-164	módre łupiny	11,7-13,0	11,7-13,0
jačmjeń	—	—	žołte łupiny	14,5-15,5	14,5-15,5
wowsa	138-146	133-146	zeradella	19,0-22,0	19,0-22,0
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšenič. muka	25,7-26,7	25,7-26,7	lany wosušk	12,60	12,60
rżana muka	21,9-22,9	21,9-22,9	such. truhanč.	10,3-10,4	10,3-12,4
pš. wotruby	12,2-12,6	12,2-12,6	běrtel. kruški	14,40	14,40
rżane	10,5-10,8	10,5-10,8	syno, 50 kg	1,40-1,70	1,40-1,70
raps	—	—	rżany słoma	0,45-0,60	0,50-0,65
hróch, Viktor.	40,0-45,0	40,0-45,0	pšenič. „	0,35-0,45	0,35-0,50
lane symjo	—	—	wowsna „	0,45-0,65	0,50-0,65
peluški	16,5-17,5	16,5-17,5	režna „	0,45-0,60	0,50-0,65

Placżizna za pšenicy za wupłodźerja 181 184 186
Placżizna za rožku za wupłodźerja 143 151 153

Za wobsah zamołwity: A. Dučman w Budyšinje.
DA XII. 1933 2145.

Pěžnjer Hermann Bahr wumrěł.

Sstawny awstrijski pěžnjer, kiž loni swoje 70. narodniny swjeczesche, je po dźesatej khorosczi w Münchowje wumrěł. Bahr wošebje jako dramaturg skutkowasche. W swojich powdancżach wupokaja so wón jako wótra hłowa hlubokeje nabožnosce.

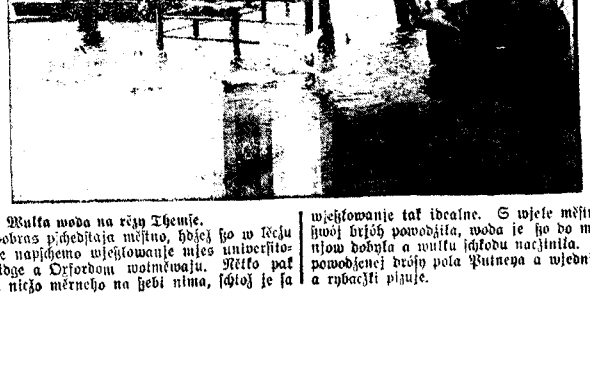

Wulka woda na rěcy Themje.

Tutón wobraz pschedstaja městno, hdźež so w kěcu tradizionalne napschecziwo wjesołowanje mjes universitomaj Cambridge a Orfordom wotmětuwaju. Někto pak rěka Themje niežo měrneho na zębi nima, schtož je sa wjesołowanje tak idealne. S wjele měsinami je rěka swój brjóh powodźiła, woda je so do mnohich bydlenjow dobyła a wulku schkodu nacżinika. Auto stejt na powodźenej dróży pola Putneya a wjednik woja kolpje a rybaczki pjuje.

někto sajo puschejtil. Po wobstaranju wschódnych paswowych formalnoscjow możesche jo na dompucj podacj. Někto je do Khocjebusa pschijel.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S **Krimicžiwy.** (Jelesny kwasc.) Swedlaschti mischtr Franz Feistel, wobdzelnik wójny 1870/71 wosswjeczi njedzelu 14. januara se swojej mandzelskej jelesny kwasc. Wonaj staj 65 lět jenjenaj. Stary knjes je we Wüstfalke pola Gery rodzeny a je 88 lět stary, jeho mandzelska je 86 lět stara.

Přilopk

* S **Neuhausena** we wjecjornej Sakstej. (Sswojeho dzeda wobkradnył.) Tudomny samkar jo saja, dokelj bě swojeho dzeda wobkradnył. Wón běsche swojemu dzesej nalutowansku knjifu s 1000 hr. kradnył a pjenjesy wotsidhnył a sam sa sebje pschetrjebał. Starz běsche tute pjenjesy sa swój pohrjeb nahromadził.

* **Wopaczneho shratnył.** Na kongresu jendzelskeho swjasła wucjerjow w Hullu powědasche schulski direktor sjeżhowazu podawk: Pschi wobhladanju schule we swojim hamtiskim wokrjesu storzji na bitwu w jenej rjadowni. So hy w rjadowni sajo mér a porjad postajił, s rabnu wón hlowneho schtaraka, kiž jo se swojim lakhadżenjom wosebje wusnamjenjesche, sa thornaž a cžisny jeho po schodże dele. Jako běsche sajo mér, samotwi jo jedyn hólcza k zlowu a rjekny: Wodajcje proschu knjes schulski inspektoru, wupadnje dżensa schula, dokelj sche nascheho wucjerja wuhnali. Sadżeratu hólz njebě nichtó druhi hacj wucjer tuteje rjadowne, kiž běsche jo cžisnje trochu krótki poradżił.

* **Mulka cžopłota w jrjedżnej Asiśei.** S Moskwy jo powě, so w jrjedżnej Asiśei mulka cžopłota knjeżi. Temperatura je w Samarkandu 22 stop. dozpěła. We wschelakich dźelach kraja so pólne dźěła japocžachu.

Hamtske wozwjenjenje z Budyšina.

Städtische Freibank Bautzen.

Sonnabend, den 20. Januar 1934: 8—½10 Uhr für die Nrn.: 4851—5050. Rohes Rindfleisch, Pfund 30 Pfennige, rohes Schweine- und Kalbfleisch, Pfund 35 Pfennige. Die Freibankverwaltung.

Das für den Bauer Arthur Richard Brand in Ebendörfel Nr. 6 eröffnete Sicherungsverfahren wird aufgehoben, nachdem die Entschuldung des Betriebes durchgeführt worden ist.

Dresden, am 5. 1. 1934. Die Landstelle

Radio

Pjatk 19. januara hłyschimy:

Königswusterhausen. Rano hnatcho wschědneho programma: 12 konzert. 15 ja młode holzy. 16 popoldnjschi konzert. 17 wojowanje w powětrju nětdy a nětk. 19 jamenjenje je dowolene.

Lipsk. Rano hnatcho wschědneho programma: 12 konzert. 14,55 klawérska hudźba. 19 wobhladowanje śmjeła — pothod a reja. 20,10 zjawny wjeczor ludowych rjanow. 21 **Beethovenowa** 5. symfonija c-moll. 22,35 komorna hudźba wot Ludwiga von Beethovena.

Hischcze ważne z dnjawsheho programma. Berlin: 20,05 wojerski konzert. Köln-Langenberg: 19 jamenjenje je dowolene. Wien: 20,45 w falschingu. Beromünster: 21,10 hodźina wschelczjasnow. Warschawa: 20,15 orchestrowy konzert.

Po noworjadowanju europiskich radijowych zołmow.

15. januara so wschitke europiske radijowe sćelaki po nowym Luzernskim planje stožujo na nowe dołhosche zołmow pschestajticzu. Pschestajenje na nowu zołmu a dorosumjenje s druhimi pschestajenymi sćelakami zadasche hebi wjele wobcžežneho dźěła. Na wobrasu widźimy pruhowanischcžo jendzelskeho wulkosćelaka Daventry pschi wothłosowanju noweje dołhosche zołmow.

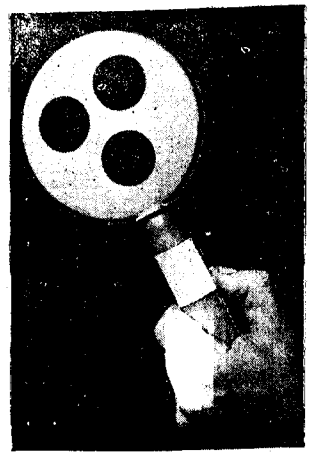

Sswěcžazy signalny tij sa hlepych.

Nowy tij, kiž hlepych najlepje w nóznym wobhladże schkita. Zołta tarcza ma tśi cžorne dypki, snate znamjo hlepych a jo pschi cźmje s batteriju wobjěwćli, kotraž je do tija sajadjena.

Předźenak

Protyka za Serbow

na lěto

1934

je dostać

w Serbskej kniharni w Budyšinje
w Serbskim Domje

Najhłubše podkopki cyłeho swěta 3328 metrow pod zemju

Newyork, w januaru 1934.

Pschi pytanju sa nowymi wolijowymi jamami su amerikanscy inżenjerojo we wokrjesu Vera Cruz we Mexikanskej 3328 metrow pod semju krocžili. Wyrjeja su bjes wuspěcha ryli, wobkamuchu tamni inżenjerojo, tutón hacj dotal njedozpěty rekord na dołhahaze waschnje wotwjercžiła. Dotal najhłubscha a znata podkopka bě w Santa Barbara, kiž je 3146 metrow hłuboka, mjes tym so najhłubscha w Europje 2240 metrow dozpěje.

Tak fantastiske dźěło inżenjerow so dyrjeć ida, je tola pjerza ponjzne, hdyž so na nje wjesche měry kładu. Dyrbjeli na 6500 kilometrow hłuboko ryć, prjedy hacj srjedźischcžo semje dozpěja. Pódla tuteje distanzy wupokaja so „rekord“ wot Vera Cruz k znadnemu schtapnjenju do semje. Dotalne wurwanja su nam mało rosjasnjenjow se semskeje hłubiny dale. Jako positiwny dobytk su namkali, so cžopłota kóžde 33 metrow wo jedyn stopjeń Celsia pschiběra. Jeli tak dale do znutskowneje semje postupuje, dha je w žrě njeznjemerna cžopłota, kotraž jenož wěstemu postupowanju do hłubiny dowola.

Pschichodne wuspytny budu dyrje pucže a žrědła namakacj, so bjez ryeża potajnosce znutskowneje semje wusrjedźa. Moderna wědomosć spyta mjes druhim s pomocu seminych radiowych zołmow někotre z jeje potajnosczow wuśelźeć.

Městna bjez spanja, bjez žonow, bjez radija

Cžłowjek może mnoho porowacj, wjac hacj to sam wěri. Tak je tež w Němskej hischcze městnow, w kotrychž dyrbi so wobydlerstwo s krutym jatkonjom nuty abo posłuchaju starym waschnjam a nałožkam wjezow sdawacj, kotrejž so nam zyle nusne sdawaju abo tola nusne žiwjenje pschijomne cžinja. „Wješ bjes spanja“ Kaminke rěka a leži někotre kilometry wot Swinemünde idalena pschi Baltiskim morju. 120 rybałow tuteje wsy, hdźež wuhorje loja, je hižo w starym cžasu dowolnosć dostało, 100 000 jenotliwych łótwiczkow wupołožiło, a k temu woni dźeń wole dnja 100 000 dešcžowych wakow trjebaju. Tute rybjaze wazcžki žony w nozy s lampku pytaja, a tute cžežke dźěło jim sa zyły cžas łojenja wjer rubi. Wudu dyrbja so hacj do pschipołdnja natynacj, potom muśojo s cžołnami pschijedu, jony nałojene ryby pschewozmu, muśojo wudy a podaju jo sajo won na morjo hacj do pschichodneho pschipołdnja, pschi cžimž dyrbja ledźowacj a niz spacj. Tak nětcžy pschi cžimž dyrbja ledźowacj a niz spacj. Tak nětcžy rybak, kiž hebi wušny, je pschi tom hižo s cžumpazcho cžołma padnywschi ko tepił. We nozach je wješ morwa, žony sa wotami pytaja, muśojo su na morju. Jenož pšy we wopuschczenosci ruja, pschetož Kamminke, spodźiwna wješ bjes spanja, jannych koni njesnaja; pschetaju tam jenož pšy. — „Wješ bjes žónskich“ Dalherda rěka a leži mjes Spežartom a Duringskim lěsom. Ta je sławna drjewodypstwo doma. Mjes tym so muśojo drjewjane tlanki, mutliczki, klamory sa schaty atd. wurěsuja, žony kćo wot lěta po kraju cžahaju tute twory pschedawaja. Zyły tydźeń su wone po puczu a puczuja kóždu póndźelu rano sahe s cžežkimi koschemi k dworniscžu. Potom je hacj do soboty jenož muśow w Dalherda, koršo nimo swojeho drjewodypstwa tež domjace dźěła a dźěcji sastaruja. Du-li do korczmy, potom dźecji žadu wótmu, a pschijdże-li sobota, potom so wschitko wurjedźi, so dychu žónske sa krótku njedźelu pschecželny dom namakafe. — „Město bjes radija“. Hernhut rěka, założenje Zinzendorfa, kotrejž tu w pobožnej bratrowstej wobsadże harmoniske sjenoczenstwo muśow a žónskich twori. We tutym sjenoczenstwje, kotrejž je zyle na sabadże runoprawosce a pobožnosce założene, njeje ani kófejownje, rejwanskeje hudźby, gramofonow ani radija. jn.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhladź na wjedro sa julisschi pjatk: Pomročene, mile a deschcjowate wjedro.**

* **W Frankfurtsko-Barlinskim spěschnym cžahu** so w nozy k wutoru cžežke njeschoze s rohowymi hanjemi sta. Dwě wobsoze so morischtej, jena ko cžežko hrani.

* **W Dessawje** su jrjedu rano ½8 hodź. **mordarjow Korlu Hansa a Wilhelma Biesera wotprawili.** Dessawski pschihladnyk hnu dźesche jeju 13. julija 1933 k smjerczi sadudźi, dokelj wuchtaj SA-muża Ciesliża w Hecklingensce skonzowaloj.

* **Pola Gerloża w Zillerskim dole w Tirolskej** so wutoru dopołnja pschi wuporjedżenju drohi skała wotwali. Kamjenje walschu so na někotrych dźělacjerjow a tśoch saraschu. Nikotśi dźělacjerjo so cžežko hranichu.

* **Pschepłowanje sa pschicžinu cžežkeho letadłowcho njeschoza pola Corbigny w Franzowskej** su twjerdzili, so je wichor na katastrofje wina. Letadło běsche dźeł swojeho wobdżida zhubiło a wjesnika wjesy njebě zluckasche. Mono je so na semi rochiło. Ludźo w letadle su najskerje hnydom mortwi byli. Dźele letadła su nehdże poldra kilometra wot městna smjerdżenja zdalene namakali.

* **Na drohi s Aixa do Marseille w połodnischej Franzowskej** we nozy k wutorje s połnej spěschnosću automobil do cžežkiteho auta srasy. Schtyrjo młodzi ludźo so morichu. Woni pschijědżechu s wjesjerowje hosczinu, na kotruž běsche jich jich pschecžel, lékar bludnych w Aixu pschepročył.

* **W městce Hasłowo** w połodnischej Bothorskej je cžełi tyżnjš wudyrdył. Dotal je 182 wobsodow sthorilo. Jedna so wo tyżnjš telnjeho žiwota, kiž njeje pschi tym žiły, so je dotal jenož mało ludźi na njón wumrěło. Knjeżerstwo je městno wot tyżnjodneho wobtkada zyle wotsamknło.

Towarstwowski powěstnik.

Lichań. „Serbske tow. „Lipa“ wosswjeczi pschichodnu njedźelu 21. januara wjeczor we 8 hodź. w Sakkel Jurli w Rakezach swój 54ktny sałożenski swjedźeń se spěwami a dźiwadłom a rejemi. Wschitkich Serbow a blisko a s daloka k temu pschepročhuje pschedźydstwo.

Rakezy. Sserbske tow. „Lipa“ wosswjeczi pschichodnu njedźelu 21. januara wjeczor we 8 hodź. w Sakkel Jurli w Rakezach swój 54ktny sałożenski swjedźeń se spěwami a dźiwadłom a rejemi. Wschitkich Serbow a blisko a s daloka k temu pschepročhuje pschedźydstwo.

Wjele rjeńše bydlenje
w Erlerec gardinu zawěsce.
Zawěsce móžeš zwjeselec
gardinami wot Erlerec.
Kurt Erler na Zitt. wikach 28

Meble
a pólstrowane twory
poruda po najnišich płaćiznach
Handrij Strympa
w Budyšinje na Rózow. hasy 15
Hyn Serbi

Wotročk
a srěnk
so pytaj w Casecach čo. 3

Pytam k 1. febr. 34 spušćomnu
hródźnu holcu
Smola w Baćonju čo. 1
Telefon Prěčerc 72

Zličbowanki
čiści tunjo
Smolerjec knihliščerstwo
z. dr. z w. r.
w Serbskim Domje

Dźensa nowa
Berliner Illustrirte
dostanjeće w Serbskej knihafni
abo skazajće ju sebi pola
dowěrnikow „Serbskich Nowin“
Jenož
20 pj.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšteki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pjenježkow, za swójbne, towarstwowe a hončenarske 7 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwnje zawěšaceje banki w Nürnbergu sawěšćeny přećiwo sćěhawkam čěłneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwnja dospołnje běžny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženje dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 16 — Budyšin — Pjatk 19. januara 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Dr. Ley w sportskim palasće rěčał

Srjedźu wječor swěrješchu we sportiskim palasće w Berlinje dźěłodawarjo a dźěłacejerjo zyrobowcho pschemysła k wulkemu wustupjenju němskeje dźěłoweje fronty. Pječarjo, konditorjo, piwarjo, bětnarjo, rěznjo, mlynarjo, dźěłarjo hłódkich tworow a pschistajenych hosćencznow bechu z dźěła w powołanskej drasće pschischli. Najpriedy rěčeše schef sapołłanz němskeho rejma Wolfersdörfer wo nadawkach němskeje dźěłoweje fronty.

Potom pschinjdźe wjednik němskeje dźěłoweje fronty dr. Ley. Shromaždźinu jeho je schmurjanym wuskom powita. Sapołłanz němskeho rejma Wolfersdörfer postrowi dr. Leya jako idealista, wojowazeho sozialista, kotrehož wschitka starosć dźěłazym płaći. Dr. Ley na to nječeje sćěhowaje praji:

Schtož dźensa na hnonimy, je pschetworjenje naroda a rewolucija jenotliwych cłowjekow w nich samych. W sanjdźenosći so ludźo wot žiwjenja wowobwrocechu, schtož wosebje wo předarjach hidy mjes klašami a druhich mundrozłach płaći. Lud njemějesche wjazy žanjeje wěry a žanjeje nadźije, won hidźeše žiwjenje a narod. Wina na hjeroglifach selješche z wulkeho dźěła na tym, so bo lud wot žiwjenja wotwobroćesche. Nazionalsozializmus pak je wuzwa k wotwobroćenje k žiwjenju, zwerje a nowarbnosći. Nětko mamy nowu brón, wschitkich njepschihotowjich na wsche cłažy wutupiny. Najlěpsche sastupjerstwo kóždeho němskeho cłowjeka je nazionalsozialistiska strona. Wona budźe tej nad tym stražować, so sozializmus, z towarschnosće narodźeny a se žwěrjom nošeny, jenje wjazy w naschim ludźe njesahdźe.

15000 studentow w dźěłowej służb'e

Dźe kčiło so studentam němskich wysokich schulow składnješe posłicji, so bychu w dźěłowej słužbje jako k dźěłowej słužbje zrodźenej zjesnu słužbu na němskim ludźe wukonjali. Wot 1. měrza 1934 so i wopředka nihdźe 15000 studentow na 8 hač 19 njedźel do dźěłoweje słužby staji, abi tuteljeho němskich zrjadźowych schulow pak mjeh kaj koni w dźěłowym połčeše składowej k wobzełenju na dźěłowej słužbje. K započatkej wotmeje so 20. januara dopołdnja z 12 hodź. w awli Berlinskeje univerzity zhromadne wustupjenje němskeho studentstwa a němskestatneho wjednistwa dźěłowje słužby, na kotrymž budźa statny sekretar Hierl, inspekter wjednistkich schulow dźěłoweje słužby dr. Decker a wjednik studentstwa Stachel rěčeli. Podła tuteho wustupjenja so 24. januara we wschitkich němskich městach, hdźež su wyšoke schule, podobne wustupjenja wot mija.

Němski wjednik organizaci'e SS Himmler so za komanděra Sakskeje politiskeje policije pomjenował

Němski bohoć Mutschmann je po namjeze zhromadneho ministerstwa němskeho SS wjednika Hendricha Himmlera za *komanděra Sakskeje politiskeje policije pomjenował.*

Hendrich Himmler je bo 6. oktobra 1900 narodźił. W lěce 1917 wón jako abiturient schulu wopuschći a jako khorhojnik do 11. bayerskeho pschepho połka saschpi. Po wójnje studowaschе wón rataršwo a posłdźišo ludowe hospodarstwo. Himmler je jedyn z prěnich nazionalsozialistiskich wojewarjow, 1925 běsche wón wobstejnik wjednika nazionalsozialistiskeje stromy w dolnjej Bayerskej a bórzy tam namjetnik zupneho wjednika. Wón wojowaschе jako a jako ha SS załoži, do tuteje sastupi. 6. januara postaji jeho Adolf Hitler za němskeho SS wjednika a so hačle jeho wulke dźěło sapoczo. S pomjenowanjom němskeho SS wjednika za komanděra politiskeje policije nimale wschitkich krajach je so wojowanje pschestrowno-politiskemu njepschećelej mjez pschepowěsće. Hitler je swojim słutkom za dobry wukónj tuteho wołanja.

Němska wotmołwa w Genfe so přepodała

Němski konsul w Genfje dr. Kunel je generalnemu sekretarej Swjazka ludow sćěhowazu wotmołwu němskeho knjezerstwa pschepodał:

Knjes generalny sekretare!

Kmuž z najpschećelnischim dźakom wobtrajam, so tymi Waschi dopisi z 15. januara dośtał, mam czeješ, Wam k temu wosliwić, je němske knjezerstwo pschi wšěm wozjenju namjetowanych nahladow, kotrejž su so w posłedźenju rady Swjazka ludow 15. januara pschedpołożeše, z kwojemu wobjarowanju dirbi je sahadnych rozmeninanjow wothladać, je by so pschi wuradźowanjach składowanja rady Swjazka ludow wo dyrbu 26. januara pschi wobdźělić.

Zesnowedni: knjes z Neurath.

Knoxowa zasowólba so *jenomysln'e* wotpokazuje

„Saarbrücker Zeitung" k wuwołowanju knjezerstwowej komisije pišče, so wobstejnosć njeje možno, dowierjenje, kiž je so dotalnej knjezerstwowej komisiji z tym wupraschło, so kedźe jasnje wobtrajacej. Wona móže je hišće z njenje dźatej pschisamknuć, kotrejž je za Swjazka ludow wupraschło. Naschenjowała pozdźišeje zeła pak je nutřka, je knjezerstwowa komisija, kotraž je mjetle sestajana, zyle jednje a strownje smětowanje wotpokaže. Wona njeje a njemóže w jasnje a jamjenym z wobkruženje knjezerstwowej komisije zhromadne kruhi z kroi je zusa wotkazaja napschećiwo. Wobzemny jasnjej, je nasche nazejšche wotmołwjenja i jeho wulhadźaja, je je je tej nětyšišći president Knox jako wobkruženi. W dokładnišo jeho jako *presidenta komisarskeje*, kaj ke je je jasnym sebjastawnym knjezerstwowje komisije zamužho njeje stało. So je wobjadnerstwo wozjatkowale, je je wón dobrowolnje wo jednoho pomjenowanja wida, pytanje, kak wótrje so knjezerska praka knjeza Knoxa w pohnadźowanju wobzelenja wot praksy jeho pschedchadnikow wotdźelnje. Nazionalsozialistiske nowiny „Saarfront" wujdźenja, je je so knjezi Knoxej z podležkowanjom jeho sastajenjowa z dobrom dźak a pschipoznaće wupraschje w ezasu, jako je we dwěmi měsece Swjazka ludow pschećiwo intenu sastupjerjej wupraji swérichu.

Londenske nowiny „Daily Mail" pišchu, so jeno, je so Němska wołuwa, w tsenje wo Saarskim praschenju kohu wuradźowacej, nowa poraška za Swjazk ludow. Pschi tajkim położenju dyrbjele britiske knjezerstwo sledźolnje być. Je wobzamknjenej, je je wono dowolilo, so je do Knoz ko pschedsydu Saarskeje knjezerstwowje komisije wujenje. „Daily Telegraph" pišhu, so je wozakazowanym wunoschkam ludowcho wothłosowanja w Saarskej zanchu dwěla njerwobsteji. Wěcze je, so je Saarske wobydlerstwo pschi wothłosowanju i pschemožanej wjelschinu za nawrót do Němskeje wupraji.

Wjednik němskeje dźěłoweje fronty dr. Ley rěčeše we Berlinskim sportiskim palasće.

Wo hollandskich namletach k reformje Zwjazka ludow

Sekretariat Swjazka ludow je srjedu wjeczar hollandske nanjeća za reformu Swjazka ludow wosjewił, kiž běsche hižo njedawno pschipowědźił. Hollandske knjezerstwo podpjera na wschelake kritiki, kiž su so k namletam za reformu činile, a po jeje měnjenju je wopak, hdyž so tute namjety wotpokazuja, hdyž wo rawdźe poktpitschenje pschewjesć jamoža. Rewizija expanzije mjezynarodnoho jednoćenstwa, kiž je Swjazk ludow, njeje mjeła pak so tej wo lehke ramjo brać. Hollandske knjezerstwo njemóže temu pschihłosowaći, so by so takrjec abo jaimanu zhromadnemu pschećiwo, hdyž měła liczba mocow, kiž maju wobzelte jajmy, najprjedy mjes sobu jednała. Hollandski memorandum so tej i wulkej wětšinje pschećiwo wotpohladnej wobroći, je by so fasada runepraweje, kiž je fakład knjezerstwa Swjazka ludow, pschełamała. Potom žada so, je by so tu so prothestowało, hač njeje možno, liczbu radźenych hobrisćenych stołpow njedóła. Pschi tym je [illegible] pschi hollandskim [illegible] Swjazka ludow pyta Hollandske [illegible] wo mjezynarodnych njemórskich mjez wukonczarni.

Hollandski memorandum so [illegible] knjezerstwo [illegible] kraja, je by so hižecnje Swjazka [illegible] mjezynarodnje [illegible] njem swjazku. Wono pokazuje, [illegible] cejenjow Swjazkej ludow pomjeđe- [illegible] njim mjezynarodnych knjezerstwow [illegible] hawa w prašchanjach Gdanska, [illegible] hižnich mjeršchinow a z mandata- [illegible] ne, hač z wostrowjenja tuteje dź- [illegible] nejschina za mjezynarodne sjednoc- [illegible] Stołp- nje hollandske knjezerstwo zhromadne tydnje, je njemóže Zonje mjeneje pschipośwaći, kotraž by pschewuenjenje knjezerstwa žadała. Wono zeli na podkopu, je nětczišne knjezerstwo wschitke wómoje posłicja, je bychu so samem Swjazka ludow dowjesć hodźe, wšo kóždy maju wschitke zhromadne dźerne wela k dorozumjenju.

S tutym memorandom je so hollandske knjezerstwo z wojewarjom za jnate sljedźe je z mjetcha mnohich mocow zjednało a niedźiwajo mnohich pschemjenjenjow sledom pschesłanemu dnesnjim Swjazka ludow sastupuje. W Genfje wobzamknu je hižecze druhe memorandu mjezinich mocow w nasturanju reformy Swjazka ludow, mjes nimi zu tej Awstrika, Zdowza a Jirska.

Suvich do Wiena přijěł

Italski stanu sekretar Suvich je do Wiena přijěł, je by awstrijske knjezerstwo wopytał. Schuschnigg dopołdnja sapołcha so w hotelu Imperial rozsudźowanja mjes italskim sekretarom Suvichom a awstrijskim kanclerom Dollfußom, kiž psches zyle pepjerdnja trajachu. W nowinach so k temu wosliwja, je budźe je ho podarsći pschicheđ Awstrijske i wopytka a i wutkim zhromadnym dźělom i Wunherjej, tola dyrbi kóždeho politiskeje wjasanja wumjewacj. S tym ma so pjerja hospodarskemu zhromadnemu dźělu Wiener enteny najwěsche zinjeći. Posłušicu dźerdźa potom pjerja wjetschi program kjeđźne europskeho nahwarnego dźela pschewjesć, kiž ma Awstriju, Wuherju, Mału enteny, Němsku a Italiju wobzahnjeć. Suvich pak je mimo hospodarsko politiskeho programa tej pjerja politiski programm debatowanjeć, kiž so najprjedy na jenaše wobkładźenje i praschenjom bjezstrašna a wobjezje na runoprawnosć Awstrijske měri, dokelž so Awstrika tej w pschihodnje pjerja njeje wjazy ja stat druhje zjednanje wobkładowacz. Su kjeritrach w Europe wona pjerja jenej podźelnju ranje hodnosće wukonaj. Tu sćitaja so pjerja žadanja, kotrejž je Němska i podpjeru Italiju na pschipósnaće němskeje runopraweje staja, so žadanjemi Awstrijske. Nječe zyle njemóžne, so je runje w tutym praschenju pschi nětczišnich rozsudźowanjach we Wienje wulka pschesjenosć tutich nahladow dospje.

Schuschnigg swjatkowy kanclerow Dollfuß w posłedźenju pschesjenstwa sjednoćenstwa sjednoczerstwa w parlamenće we pschihotowanjeći zjednoćenstwa knjezerstwa so sobudnje we finanzowej a swenkownej politiju Awstrijske wuprajl. Wón naiprjedy na wopyt italskeho statneho sekretara Suvicha pokasa a pschi tym rykny, so jaczu druhi kraj Awstrijske pschi jeje hospodarskich starosćach tak pomerny njeběsche kaj Italiju. Teš w politiskim nastupanju je Ital-

ska pjecza pschi kózdej skadnosći na stronje Awstriskeje sjetaju. Nětcziske fwonkowno-politiske pokoženje Awstriskeje je po Dollfußowym wuprajenju njepschemjenjene dobre.

Swjasstowy kanzler Dollfuß rěczesche też wo poměrach Awstriskeje k Nimskej a cjeske poroki pschecziwo nimskemu knjezerjowu a nimskemu ludej cjinjesche, kotrehoż winowasche, so žo wo fmutskowno-politiske poměry Awstriskeje fkrea.

Popoldnju a wjecžor žo we Winje wulke nazionalsozialistiske wustupy wotměchu. Wulka hola ludźi fhromadźi so psched hotelom Imperialom, hdjež italski statny sekretar Suwich bydli. Też psched operu žo wjele ludu fhromadźi. Wšitko psched twarjenjom opery papjerjana kula rosbuchny. Na někotrych drohach fmutskownego města f khwilemi fmužga hafny. Po drohach jědźachu automobile, f kotrychž žo papjerjane kule mjetachu. Policija mnohe wosoby saja.

K Swidchowemu powitanju na dwórnischczu lěsche swjasskowy kanzler dr. Dollfuß se sobustawani knjezerstwa a fastupjerjemi wojerskich a ziwilnych wyschnoschow pschi-

Wulka zwjalocznosć k dopomnjecju na fatojenje Nimstcje w Barlinskej univerzitze.
Pohlad na fwjedżenski akt w nowej awli Barlinskeje univerzity pod wobrafom „Fichtowe rěcže na nimski narod".

schol. Jako lěsche Swich dwórnischczo wopuschczi, blisko dwórnischczeja papjerjanej kuli rosnuchnywschtej, kiž pak žanoje schkody njenaczinischtej. S hotelowoje tschi blisko dwórnischczeja so khorhoje hokatego tschisa w powětrje k dwórnischczu puschczachu.

Ze Serbow

W Budyschinje, 19. januara 1934.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjecžor w 7 hodź. barometer 739, hygrometer +3 a najwyschscha temperatura wodnjo +10. Dženja rano we 8 hodź. barometer 737, hygrometer +4 a najnischa temperatura w nozy +2. Schtwórtk we wjedrje so mało pschemjeni. Nad Nortwegskej so wichorota nižina f wjecžora k ranju hiba. Wona je mily powětr f morja pschiplawiła. Też hacž k nam je tutón powětr doschahnył a je nam skoplotu hacž do 10 stopjelkow pschinjesł. Dženja drje hischcze mile wjedro wobkhowamy. Tola za nišinu cjehnje wotschina. Tuta fwišuje f połnocnym lodowym morjom. Tehodla wočakuje so, so so jutsche powětr faso trochu wutsi... Pisches njedźelu fmuženy najsterje faso bóle fkónc. wjedro f nojnym njerjenjenjom. Jutsche bohotu fkónc. 7,53 hodź. fhadža a so 4,29 hodź. khowa. Mjerjacy fkónc. bźa jutsche dopołdnja 9,49 hodź. a khowa so wjecžor 11,19 hodźin.

— **Po wofwjedzenju krajneho konjertskeho hanta we Moritzburgu so Žrjóžerja w Budyschinje** 23. t. m. l. f 2 fymno- a 2 cžopkokrejnymaj Žrjóžomaj a Žrjóžerja we Wulkej Hartawje 24. t. t. l. f 1 fymnokrejnym Žrjóžom a 2 cžopkokrejnymaj Žrjóžomaj wobdarjeli.

S **Kubschicz.** (Symsta pomoz.) Sbérka na dnju žělaneho hornja wunjesły w Kubschitskim wotnoschowym wokrjesu hromadze 297,15 hriwnow.

S **Běrsyny.** Dobrowólna wóhnjowa wobora wotmě fobotu hlownu fhromadźiznu. Wjednik wobory, knjez Granich, we fahdźenym lěcže rosprawjeschce. Tři ralty bě wobora k haschenju fawoła. Tři raty dosta 2. mjsto. Na konzu léta mějesche wobora 44 fobuftawow, 37 aktiwnych a 7 pafiwnych. Sa wyschscheho fturarja fo towaršch Mar Brycza ponjesnowa. Skónczuje dźakowasche so wjesnjanoslta Pannach woborje fa dokonjane dźěło.

S **Hucžinu.** Swój 33. falożański fwjedźeń wosmjeczi tudomna wohnjowna wobora. Do fwjedźenja wotmě so hischcze krótke pohódźenje. W mjenje krajneho fwjatka pschepoda wopalny direktor Hilbrat towaršchomaj Korli kowej f Hucžinu fa jeho 30-letnu fłužbu a Korli Schwiesrej fa 10-letnu fłužbu wosebite wuznamjenjenje.

S **Norschitz.** N.S.-Kónftwo wotmě 15. januara fwjedźeńfku. Jako rěcžnik lěsche knjez dr. Lehmann pschifchol. Thema pschednoschka rěkasche: Rakowa khorosć, jeje tworjenje pruhi, lečowanje f radikalnym a reforma jeje wojowanja. Pschednoschk bě jara zajimawy. Po pschefkanju wobmolwi pschednoschcer hischcze na lokalne praschenja.

S **Lubija.** (Najftarsche Lubijske towaršstwo so rozpuschcži.) Lubijske pschemysłowski towaršstwo, kiž so we lěcže 1836 fałoži, je najftarsche Lubijske towaršstwo. Wjetšinu wjecžor feźdźe so towaršstwo k fwojemu poslednjemu posedźenju, hdjež so rozpuschczenje towaršstwa wobfankuje.

S **Wulkeje Dubrawy.** Sapschah bjes wjednika fabrikerje chtaj dźekarjerjej w nozy k póndźeli wokoło 11 hodźin na polu pschi Wrjesnjanskej drohi. Kaž so wupokaka, klušcha kóń wobydlerjej f Delnjeje Hórki, kiž so na wukubłańskim wjecžoru w hofcjenju wobdźěli. Kóń, kiž bě na dworje pschiwjafany, je so wottorhnył a cjehnył, njeje pak žaneje schkody nacžinił.

S **Nalbiz.** (Zyrkwinska rosprawa.) W fańdźenym lěcže narodźi so w naschej katolskej wosadze 46 (1932: 43) dźěcži, 28 hólzow a 18 holzow. 30 wosobow w naschej wosadze wumrě. 29 wosobow so na tudomnym kěrchowje pochowa. 9 dźěcži wumrě, kiž njeběchu hischcze 1 lěto stare. 2 wosobje wumrěschtej w starobje 40 hacž do 50 lět. We starobje wut 50 hacž do 60 lět wumrěschtej 3 wosobje, wot 60 hacž do 70 lět 4 wosobu, wot 70 hacž do 80 lět 9 wosobu a wot 80 hacž do 86 lět 4 wosobu. Do manželstwa stupi 5 porow (14). Swjatkach wobrawjenjow so nalicźi w naschej farskej zyrkwi 21 (24 (23 385), w hnadownej zyrkwi w Rózenc 11 500 (12 400) a w Schunowskej kapale 1720 (1277), to fu hromadźe 37 244 (37 062). Zyrkwinskich fběrkow so nahromadźi 1 515,48 hr. Na wosebje postajenym licženiskim dnju naličži so 709 wosobow w Nalbiczanskej farskej zyrkwi a 920 wosobow w pulnischkej zyrkwi w Rózenc. 204 wosobow so domach wopraji.

S **Čornowula pola Kamjenca.** Nimski kanzler Adolf Hitler je pschi tschczinizy 9. dźěcza kubleria Jana Hendricha Scholty w Čornowje cžišło 7 f pschepokasanjom hódneho dara cžestne kmótstwo pschewsał.

S **Kamjenca.** Cžežke njebože sta so hrjedu popoldnju w tudomnym wójnischczu. Pschi njeczenju wowcha pschibźe 64-lětna dźěłacžerka f prawej ruku do maschinu a so jara cžežko rani. Jej dyrbjachu hnydom do khorownje dowjesć, hdjež dyrbjachu ruku njeschkodowanej ruku wotcžahnyć. — Na drózy mjes Wyschkej a Čornowom fnjesłoži tudomny fastojnik je fwojim kolom. Pschi hładkosći padże wón a flama fobi nohu. Snjesłoženeho dyrbjachu do khorownje dowjesć.

Z naščho kulturnoho žiwjenja

Stwórčětna hłowna zhromadźizna tow. kat. Serbow „Jednota" w Drježdźanach

Wjeleznate towaršstwo „Jednota" bě swoje sobustawy a też hosći na tule wažnu a zajimawu zhromadźiznu přeprosyło, kotraž so wotmě wutoru 16. wulkeho róžka 1934 w hosćencu „Bayrische Krone". Wjecor w 9 hodź. hakle bu zhromadźizna wotewrjena, dokelž běchu so někotři kuježa zapozdźili. Ze spěwom „Hdźe statok mój" bu zhromadźizna zahajena. Potom postrowi předsyda knjez Helas wšěch přitomnych na najwutrobniśo, wosebje też knj. hudźbn. dir. Krawca a knj. referendara Cyža, kiž bě towaršstwu přednošk přilubił. Po wozjewjenju porjada, přepoda předsyda knjezej refer. Cyžej slowo k přednošowanju. Přednošer bě sej za thema wubrał: „Historija serbskeho naroda", po knizy slawneho wótčinca M. Hórnika. Mnozy slyšachu k prěnjemu razei, tak su so naši prjedownicy zasydlili, so žiwili, prawowali, a skónčnje kak smy k mjenu „Serbja" přišli. Najzajimawše pak bě rozloženje, hdy a kak su so Serbja w rěči dźělili. Přirunanje z němskimi narěčemi je kóždeho přeswědčiło, zo postupowanje kultury a modernizacija wjele k tomu přinošowaštej. Skrótčene wuwjedženja, eyle po mjenowanej knizy złożene, wjedźachu nas hač do nětčišeho časa. Přednošer skónči z měnjenjom, zo Serbja tož w nowym stoće so dale kulturnje a wosebje nabožnje rozwić móža, hdyž sami so prócuja to swoje, mjenujcy wašnja, rěč a wěru zdźeržeć. Też derjemjenjene słowa našeho kanclera Hitlera, zo we Němskej nichtó přeněmčeny njebudże, buchu naspomnjene, a tuteho wuprajenja, z kotrymž naš wjednik rukuje, móžemy so wšitcy wjeselić. Za poskićeny přednošk so předsyda w mjenje wšitkich rjenje podźakowa. Potom bu poslodni protokol přečitany a so připózna. K třećemu dypkej, mjenujcy wšelčiznam, přizamkny so žiwa debata dla założeńskeho swjedženja, kiž so wotměje 10. II. 1934 wospjet w Ballhaus, Bautzenerstr. Zabyć też njechamy na derjeńenjene słowa k. hudźbn. dir. Krawca, kiž wón našim tu we narodnej drasce khodźacym holičam wěnowaše. Zhromadźizna skónči so z narodnej hymnu „Rjana Łužica". Wupyt zhromadźizny bě jara dobry, a běchu też hosćo zastupjeni. Hdźe pak běchu naše knježny ze Kulowskeje wosady?

F. Th. H.

Jenajcy před zakonjom

Historiske powědančko.

(Pokračowanje.)

10] Jan nacżeje žo gubernatorej hacž do wucha a schepny jemu někotre słowa.

Wědy se strójenjom trapotasche gubernator něschto kroczeli do sady.

„O Bože, kaj žo mi fdajsche!"

Potom pak žo sebra je wjchej mozu žwojeje wole a wża Jana a woteńdże f khěže a wża jeho do žwojeho domu. A hnydom doštaschtaj mulej a dojěchaschtaj do Sanchowcho domu. Tam nětkole wupowieda Jan wschcho nadrobnje gubernatorej.

„Ale mójsch mi ty tole też psched žudom jako žwědk wokruczicj?"

„Jara rad, knjes Sancho", rjekny młodženj, „jeli so by mi to žiwjenje ptaczińko, pschińdu ja to do njebješ ke žwojej maczeri, a žym wumrěł ja — Abelu!" pschijimaji žebi w mysłach.

„Janko!" jawoła Sancho a wobja młodženza a dowjedże jeho k žwojej žonje a dźowaju.

„Janko!" Abela fakichtny, lubeho wuhladawschi, a to f łajkim fmukom, so žo Sancho dźiwaju praschesche, schto ma to rěkacj.

„So ja Janka lubuju, mój nano, so žym jeho holicžo a so chcu jeho fa muża!"

„Ty — ty — lubujesch Janka? Jeho, tohole Janka tu?"

„Hej, jeho, a myślu žebi, wón lubuje też mje."

„Tak je dobry Bóh ham wjedł, so ma muj, kotrehoż Abela lubuje, też spomožeł jeje nana bycj!" jawoła Sancho a fdjeli žylu wóz maczeri a dźowaju.

Janej pak poruczjwschi, so nježdmě niczo žónskimaj prajicj, poda so do hrodu ke kralej.

„Kó knjes gubernatoro", woprascha so kral, „schto ty njeješch?"

Sancho rjekny: „Mój kralo a knježe! Mordaŕ straśnika Antonia Hernandeja je wuflédżeny!"

„A schtó tón je?" praschesche so kral.

„Wodajcje, mój knježe a kralo, so jeho mjeno samjelcju, donjž jeho jutsche psched žud njepowołam. Ale proschu waž, so bjschcze f kralowskej mozu podpjerowali žud, jeli so budże so wobaraczi pschińicj, dokelž je jara wyšoki knjes. Chcjeze to, kralo a knježe?"

„To chcu, knjes gubernatoro! Dam wam žwoje kralowske słowo na to."

IX.

Ssudniz žedźachu na rohodźinowych stólzach, kiž běchu do pollola sestajane. Wošrjebża žedźesche pschedsyda trochu powyschcny. Do wotewrjenjeje mětnjoscje sastupichu wobškórženi a wobškórżnjizy. Wokoło cžišcžeschche so lud, ale straźnizy jón wotdjerżowachu, so njemohł žudnikow samyslicj. Dženja bě na prawizu psched pollolom powyschene jewischczo postajene, f cžornym płatom wobbite. Tomu so wschitcy dźiwachu, mordarjowe mjeno pak nichtó njesnajesche, kyła pschedsyda Sancho.

Don Sancho Zerburo pschińdże, žudnizy postajichu psched nim a potom so f nim žyżechu.

Ssudjenje so sapocža. Sancho rjekny najmłódschemu žudnikej: „Salesjcje na žwojeho mula a dojěchajcje do kralowskeho hrodu a pscheproschcje krala dona Pedra Katitilitiskeje a Leona, so dyrbi hnydom f wami pschińicj psched žud."

Wschitcy bórbotachu a njewědźachu, schto so to njerjekni.

Ssudnik so pokloni a dojěcha na hród. Wórzy pokasa so wyšoki na konju, jeno f jenym pschewodnikom — kral sam.

Psched pollolom žuda sklży f konja a kiwny žwojemu pschewodnikej, so dyrbi žady wostacj. Potom stupi do předka a rjekny f khutnej dostojnosću: „Ssud je mje pisches žwojeho pósła žadał, tule žym!"

Pschi sastupjenju krala do pollola běchu so pschedsyda a žudnizy na kolena puschćikli a kral bě žebi łoho buk wotewjał. Na to rjekny pschedsyda ze žwjatocznym hłosom: „Don Pedro, kralo Kalisitilitiskeje a Leonska, wy sće psched žud schtyrinadwacjeschich žadani, wobškórżeni dla mordarstwa na Antoniu Hernandeju, straźnym mi schtrje. Schto macže na to wotmołwicj?"

„A schtó je mój wobškórżbnik?" woprascha so kral.

„Ja!" wotmołwi młodostny hłóž, a Jan stupi do pollola.

„Ty, mój pachole?"

(Stónczenje scžehuje.)

§ **Wochoz.** (Zyrkwinska rosprawa.) Saudźene kito narodźi šo 27 dźeći, 7 narodow mjenje hač w lěše 1932. Mjes nimi běše 10 hólcow a 17 holzow. 10 wožobow wumrě, jena wožoba mjenje hač w lěše 1932. Mjes jemrětymi su 3 dźeći, 1—2 měsazaj stare, 3 wožobow wot 70 hač do 80 lět stare a jena wožoba psches 80 lět stara. Do mandźelstwa stupi 11 porow, 12 porow w lěše 1932. — Wojeńske towarstwo wotmě we Baltej hosćenzu swoju lětušu zhromadźiznu. Wobstaranje zhorhoje, naručnizow a Kuffhäuserskeho znamjenscha šo wobjamknu. Nowa cźapka šo w towarstwje njeźawjedźe dla njedostatka na pjenjesach. Wšchelake dypti šo hischcze rospominachu. 25. februara wotmě je towarstwo zwjedźeń.

Jedni trócź lisiowe znamki je znamjenjom hokateho kschiźa.

Němska pósta je nětko prěni trócź seriju słužbnych lisiowych znamkow wudała, korež maju hrjedźa znamjo nowoje Němskeje, hokaty kschiź.

Z Łužicy

§ **Nowosalza-Spremberga.** (§ dołhim dźiwjenjom wulkeho wokno rošli.) Sobotu popołdnju šo na wujeźe Hermanna-Otowej hajny, kótrež psched hornim torhoschćom, šapjach ſ dołhim dźiwjenom pschi hładkoźi wjerhacej pocźa. Pschi tym rošli wulke wulkadne wokno Munzele; wohkbodza.

* Se **Jitawy.** § Albertowego doma w Schlegel-Burkersdorfje běchu tři chowańcy cźelki. Na to woni we Seltendorfje zwrošu a pjenjezy krabowachu. Po tym puczowachu do Liberca, hdźež jich nowa drasta kupichu. Dwaj cźelkarjaj šo do Saksce wróćiłoj. Policija šo poradźi, jeju sajeć. Hischcze jamtny dźeń běschtaj chowańcaj w Oppelsdorfje krodnyłoj.

* § **Lutez** (Hausdorfa). (Samomordarstwo.) Pón dźelu tudomny 60-lětny lubjeł samomordarstwo skutkowaše. Wón šo wobwěsny. Pschicźina samomordarstwa njeje hischcze znata.

* § **Kinsbórka.** (Njeſwórny pokładnik.) Kaž šo nětko wupokaza, je pschedawschi pokładnik tudomneho swjatka sklarjow wjele lět dołho pjenjezy pscheschěwjał. Jedna šo wo 600 hriwnow. Njeſwórny pokładnik šo saja a šo na hamsle sudnistwo wobwjedźe.

Měšćanske dźiwadło

Liebfrauenmilch.

Prawje předstajenje 9. januara 1934 wječor 1/2 9 hodź. **w našim měšćanskim dźiwadle.**

Wjeselohra w 4 jednanjach wot H. Ilgensteina.

Zotkamy so tu z dosć zajimawej wjeselohru. Čitajo napis „Liebfrauenmilch", dopomnja so znajerjo dobreje kapki wina samsneho mjena. Wino wšak ma też wosebity wuznam w tutej hrě a překlepany słužobnik wě za kóžde położenje najlepše znamki mjenować. Swójbny interneco je so w hrě pěknje, zajimawje wobdźěłał, taktnosć a přistojnosć so derje wurazni a to wuwiwanje z druhich hrow, haćrunjeź ju spisowaćel hižo před 10 lětami spisa. Muž je hóle komodny, hač je z mandźelskeje přitojnosće dowolene. Wón a wona staj so nabyłoj hjeszlarostneho zhromadneho žiwjenja a přiwdźětaj na myslicku, kóždy sam za so do wočerstwjenja dojeć. Žona wróći so k kúnenje zaso pokutuje k mandźelskemu domoj. Mjez tym hraje hišće luboſć pěkneje, kruče w žiwjenju stejaceje mlodeje holcy, kiž khowa w sebi hižo luboſć k ženjenemu towaršej z mlodych lět, so přebywa wón dwěle a přimnje ze zbožom w druhim mlodym [illegible] wšitcy su na kóncu „zjednoćeni".

Dr. Ludwiga Segera, fabrikskeho wosesdźerja, hrajo k. intendant Hans Heinz Kämpff jara derje. Prawje wurazni žort, přistojnosć a komodnosć. Wobrotna, nowočasna temperamentna mandźelska je Elenora Schnert, přeco zaso překwapi z jeje wustojnej hrajerskej zanóžnosću. Też mlodu tenoristku Heny Suhrmannee wě Johanna Seyffertee prawje pěknje a dostojnje předstajić. Hans Verder wurazni prawiznika Brausinga, inkognito spisaćela „Vademecca za žonjenych a tych, kiž so chcedźa woženić" a wo wosprawdźitosći w luboſći malo wobrotncho mlodeho muža jara wustojnje. Alfred Borchert je překlepany, wobrotny, přeco dostojny słužobnik Friedrich. W małej róli słužobneje Berty dašo sebi Marg. Krawcec wšu prócu.

Wjednistwo hry Hansa Kämpffa, dohdał hry M. Hötzla a jewiśćowe wobrazy Waltarja Ulbricha twarjachu rjany cyłk a tak dźakowaše so připosłuchaćerstwo z pohnym prawom z bohatym přikleskom a kwětkami wšém. Wšsće budźa dalše dobre předstajenja z radosću za kóždeho a tuž sej wobhladajmy wšitcy přećelio dźiwadła tutu rjanu hru. -o-

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* § **Pirny.** (Kundros nadpadnje dejerja.) Pschi cźišenju hródže na knježim dworje w Zehiśće nadpadže kundros młodeho dejerja. Kundros jeho śłe do nohi kuhny. Dejerja dyrbjachu do Pirnjanskeje khorownje dowjesć.

* § **Radeberga.** (Njeſpschećelow stata fajeli.) Nětkotsi tudomni wobydlerjo běchu spytali w Radebergu wotnožku kommunistiskeje strony znowa założić. W. Wallrodźe, Großerkmannsdorfje, Lomnitzach a Grünbergu dyrbjachu jich nowe kommunistiske wotnožki wutworić. Wšchitcy wobdźělene wožoby šo sajachu. Pschi pschepytowanju bydlenjow namakachu 2 pistoli, wjele munizije, kommunistiske nowiny a pišanjku maschinu.

* § **Drjezdźan.** (§ 94 lětami hischcze cźerstwy.) Ssobu najstarschi wobydleć města Drjezdźan je przedawschi krawski mišchtr Ferdinand Lindner. Wón wošwjeći njedźelu pschi duchownej a cźełnej cźerstwosći swoje 94. narodniny.

Wokolnik Domowiny

Na wšitke serbske towarstwa!

Čo. 2/1934.

Někotre jara khutne podawki w Serbach mje nuzuja, sćěhowace wozjewić:

Naš system towarstwowych dowěrnikow mamy hnydom tak wudospolnjeć a wutworić, zo ma Domowina w kóždej serbskej wsy — njech je tam serbske towarstwo abo nie — swojeho dowěrnika. Za mnje dowěrnik njeje jenož muž, kotryž sobustawy towarstwa k zhromadźiznam přeprošuje, — wšak też to husto dosć hišće zabudźe — dowěrnik je za swoju wjes zamołwity nastupajo wšitke serbske prašenja, z kotrymiž so też Domowina zaběra; muž sprawny, spuščomny a zwólniwy, woporniwje za serbske potrjechy skutkowaś.

Cyła należnosć ma so takle zarjadować: Kóžde serbske towarstwo přewozmje jenu cyrkwinsku wosadu. W padze, zo je w někajkej wosadze wjacy serbskich towarstwow (na přikl. w Rukecach abo we Khrósćicach) zjednaja so towarstwa mjez sobu dla dowěrnikow. Za wosady, kotrež nimaja serbskeho towarstwa, stara so susodne towarstwo sobu. Na kóždy pad je nuzne, zo ma kóžda serbska wjes dowěrnika. Srjedźišćo dowěrnikow bywa stajnje cyrkwinska wjes.

Tutón wukaz Domowiny dyrbi so hnydom do skutka stajić. Mjena a k tomu słušace wsy dowěrnikow njech su nanajpozdźišo

sobotu, 27. januara 1934

w kenceliji Domowiny.

Serbscy bratřa w towarstwach! Wobstejunjośće mje nuzuja, Wam khětro wjele dźěła napołožić. Njecinju to rady, wšak změju z teho sam hišće wjacy. Tuta dyrbju Was prosyć, postajenjam Domowiny eksaktnje a sprawnje sćěhować a wosebje tutón wukaz hnydom do skutka stajić, hewak móža so najkhutnišze wěcy stać. Docyła žadam wot wšitkich sobustawow w přichodnych tydźenjach a měsacach, kiž budźa za cyłe naše ludstwo rozsudźace, železnu disciplinu!

W Khwaćicach, na dnju 18. januara 1934.

P. Nejdo.

* § **Drjezdźan.** (Duchowny žo do schkitajeze jatbu wšak.) Farař Hager w Rosenthalu-Schweizermühle je žo do schkitanjeze jatbu wšak. Wón je so pschećiwo sakonjej němskeho presidenta k wobaranju lešnych nadpadow napschećzo knježeństwu a nazionalnemu hibanju pschestchol.

* § **Drehbacha.** Njedawno běsche slepy 79-lětny rentnar Schenk we swojim bydlenju padnył a zrěbi nohu wysche kolena złamał. W Marienbergskej khorownji je starz na tute padnjenje wumrěł.

* § **Merane.** (99 lět stara wumrěła.) W starobje 99 lět wumrě tu wudowa Henriela Süßowa. Wona je so w Crottendorfje w Rudnych horach narodźiła. Süßowa bě najstarscha wobydlećka naschego města.

* Se **Schwarzenberga.** (Butra se 23,6 prozentow wody.) Njedawno su mloko a butru hamtšu kontrolowasche. Pschi tym so někotre njedostatki wupokazachu. Pschi ſelenej butrje swobjeji pschedpismo, so butra, kiž ma 16 prozentow wody, so njesmě pschidawać. Pschi pschepytowanju namakachu pak butru ſ 23,6 proz. wody.

* § **Oberwiesenthala.** (§ ruku do złomoweje prašy pschišchoł.) Pschi młócźenju ſelenoži tudomny ratař. Wón ſ prawej ruku do złomoweje prašy pschinidże. Praša njeſbožownemu ruku dospołnje rozmjecze.

* § **Radowna.** (Zemrěła njeſboże.) 79-lětna khałeja, wudowa Paulina Reuterowa, wobšmny so we swojim bydlenju a stama sebi prawu nohu. Na sćěžkach tutoho njeſboża wudowa nětko w tudomnej khorownji wumrě.

* Wur wora w januaru. Njewschědnje mile wjedro w pohlednim cźasu je wuſtałkowało, so we wschelakich kónćinach Schlesiskeje nětko w januaru, w cźasu, hdyž hewak syma najbole łutźi, burowa na polach worać widźa. Tuto wjedro je Katarja nawabiło, so hižom nětko swoje pola wobstara.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhladu na wjedro ja jutřischu zbožu: Hischcze pomročene a mile, trochu njewobstajne wjedro.**

* **Franzowske knježerstwo je psches swoje Barlinske pósłanstwo nětkomu šwonkowanemu hamtej notu pschepodało, ſ kotrejž wošjewja, so němsko-franzowske wikowanske sćěženje ſ lěta 1927 wupowědźi. Wupowědźenje wupraji žo na dnju, jako němske postajenje wo kontigentowanju franzowskich twarow, to je 19. januara, do mały stupi. S dobom je franzowske knježerstwo wošjewiło, so je swónjnjowe, wo němsko-franzowskim wumjenjenju twarow znowa jednacź.**

Předźenak

Protyka za Serbow

na lěto

1934

je dostać

w Serbskej kuhańi w Budyšinje

w Serbskim Domje

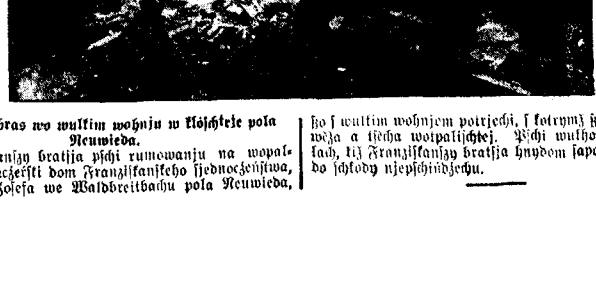

Prěni wobras wo wulkim wohnju w klóšterle pola Neuwieda.

Franziskanzy bratřja pschi rumowanju na wopalnischću. Maćerśći dom Franziskanskeho sjednoćenstwa, dom swj. Josefa we Waldbreitbachu pola Neuwieda, ſo ſ wulkim wohnjom potrjechi, ſ kotrymž so cźaſnikowa wjeża a tśeha wotpalischtej. Pschi wulkowanskich dźełach, tśi Franziskanzy bratřja hnydom japoczachu, ludźo do schkody njepschinidźechu.

* Po powěsći z Lissabona su tam w nozy k schtwórtkej komunistiske spichihadanjow wotkryli. Knjezerstwo běsche so hižom psched někotrymi dnjemi wojerwilo, so chcedźa kommunistiske dźěłaczerske swjasli schtwórtk rano generalny straik wuwołać, a běsche so na to pschihotowało. Policija saja někotrych podhladnych muzi, kotrjž mějachu revolwry a bomby pschi sebi. Woni su so pjecza wuznali, so kommunistiskej stronje pschihłuschecha.

* W południowej Afrizy su sako tyzne lězne wichory a njewjedra wulki schkodu nacziniłe. W Oranjestatu stacze su kruhi pisches 4000 wowzow zabite. Se slowakatymi deschczemi nastachu powodźenja. We wulkej wodze je so wjele ktotu topiło. Woda husto wulke hatenja pschedrě. Dwaj domorodnaj so z bloskom zarasyschtaj. Schkoda, kotruž su nje'''dra nacziniłe, so na nětkle 260 000 hr. wobliczа.

Radio

Sobotu 20. januara słyschimy:

Königswusterhausen. Rano hnatcho wschědneho programma: 11,30 hodźina knihi. 12 taczele, rejka k zwjazkowej wodźenja. 15 hodźina za dźěći. 15,45 hospodarski tydźenski pschehlad. 18,05 hodźina němskeho studenta. 19 hodźina naroda (schlesiska hudźba wokolo lěta 1800). 20,10 wulki wjecor wschelezijnow.

Lipsk. Rano hnatcho wschědneho programma: 12 koncert. 13,25 stare a nowe: pokhodne spěwy. 14,35 za dźěći. 19 hodźina naroda. 20,10 hodźina wojaka. 21,30 wschelijscht Bachowe je?

Hischcze wažne z dnjoweho programma. Köln-Langenberg: 20,10 wjecor wschelezijnow. Wien: 20,10 wjeczorny koncert. Budapešt: 19 opera „Guditta“ wot Lehara.

Sako nowy president na kupje Kubje.

Carlos Mendieta, wojerbity dowerliwy revolucionarneho nakrajneho a namórskeho wójska w Kubje, je so nětko sa hnatcho presidenta postajił. Presidentstwo dotalneho ratarskeho ministra Hevije, kiž so z tutym pomjenowanjom powali, je potajkim jenož někotre dny trało.

Kwólbne powěsće

Semrěłoj: Pawoł Barth w Budyschinje, 54 lět; khowanje běsche schtwórtk popołdnju 1/2 hodź. — Marja Theresa Nimtschkez w Budyschinje, 81 lět; khowanje běsche schtwórtk pschipołdnju 1/4 hodź.

Z Budyšina do Budestec a Hornjeho Kumwalda.

S Budyschina	6.51	7.15		13.12	16.51	18.01	21.55
„ Dźěwitzy	7.02	7.24		13.21	17.02	18.12	22.22
do Budestec	7.17	7.29		13.26	17.08	18.18	22.8
† Budestec	7.19		8.52	13.29	17.09	18.25	22.9
„ Biebrisa	7.19		8.58	13.36	17.15	18.31	22.1
„ Wbohowa	7.24		9.03	13.39	17.20	18.36	22.20
„ Koblizy	7.27		9.06	13.42	17.23	18.39	22.23
„ Kumwalda	7.35		9.15	13.51	17.32	18.49	22.38
„ Gór. Kumw.	7.40		9.20	13.57	17.38	18.55	22.43
do Horni. Kumw.	7.47		9.27	14.03	17.45	19.02	22.50

Z Hornjeho Kumwalda do Budestec a Budyšina.

S H. Kumw.	5.09	6.39	7.54	9.58	13.39	19.20	22,21
† Gór. Kumw.	5.15	6.44	7.59	10.04	13,44	19.26	22,26
„ Kumwalda	5.28	6.52	8.07	10.25	14.09	17.48	19.37	22,36
„ Koblizy	5.34	6.58	8.13	10.31	14.15	17.54	19.43	22,42
„ Wbohowa	5.38	7.01	8.16	10.35	14.19	17.58	19.47	22,46
„ Biebrisa	5.43	7.06	8.21	10.40	14.24	18.03	19.52	22,51
do Budestec	5.49	7.12	8.27	10.46	14.30	18.09	19.58	22,57
† Budestec	5.50	7.31	8.36	10.53	14.38	18.23	20.05	22,58
„ Dźěwitzy	5.57	7.37	8.42	11.00	14.44	18.29	20.11	23,05
do Budyschina	6.06	7.46	8.50	11.09	14.53	18.38	20.20	23,14

† Jenož wšědne dny. ‖ Jenož njedźelu.

Hdyž hněda njeje, mójesch doma na zuchim na hnědakach smužowacz. Padnjeschli ras, njemóże cyt to wjele schkodźecz.

Jězdny plan póstowych autobusow z Budyšina do Minakała

wot 8. oktobra 1933

2	4	6	8	Tarifa	Autobusowa jězba	1	3	5	7
803	So 1152	1320	1910	—	z Budyšina, dwórnišća	745	1135	So 1410	1838
802	1153	1321	1912	1	„ pósty	741	1130	1407	1836
804	1200	1325	1914	1	„ Žitn. wikow	739	1126	1404	1834
806	1203	1326	1916	1	„ Drjew. wik.	736	1123	1401	1831
808	1205	1328	1918	3	„ pohrjebn.	733	1120	1358	1829
810	1207	1329	1920	4	Bórka, hosćenca	730	1117	1356	1827
814	1211	1333	1924	6	dróhi do Dobrošec †	725	1112	1352	1822
819	1216	1338	1929	8	Delnjeje Hórki	722	1109	1347	1819
825	1221	1344	1935	9	Ješic	715	1102	1342	1812
829	1225	1348	1939	11	Khwaćic	711	1058	1338	1808
833	1229	1352	1943	12	puća d. Mal. Dubrawy †	707	1053	1334	1804
840	1235	1357	1950	13	Wulkeje Dubrawy	703	1052	1330	1800
845	—	1404	1955	15	puća d. Adolfak, Hóły †	655	1045	—	—
850	—	1407	2000	16	Khrósta	653	043	—	1747
855	—	1410	2005	18	Łomska, pósty	649	1040	—	1740
900	—	1415	2010	19	puća do Drobow †.	644	1035	—	1735
905	So —	1420	2015	21	do Minakała, pósty	640	1030	So —	1730

† Zastanje po potrjebje. S: Jenož njedźelu So: Jenož sobotu

Jězdny plan za autowu póstu z Budyšina do Barta a Hrodźišća

Płaći wot 8. oktobra 1933

	10.52 D 9.24	D12 24 12.23 12.01	14.03		18.58 D18.57 18.38 wt18.38	Zelezniske přizamknjenja: z Drježdżan do ze Zhorjelca do z Wjelećina do z Kumwalda do	9.00 D 9.20 — —	9.00 D 9.20 10.35	* Jen sobotu *14.23 14.08 14.20	15.58 16.33 — 16.51	17.56 D18.44 — 18.01	D18.50 19.02 19.40 —
	2a	2 2b	4		6	Autobusowa jězba čo.	1	1a	1b	3a		3 3b	5	5a
—	Sobotu a njedź. 11.15	13.10	14.15	—	19.15	Budyšin, dwórnišćo	Wšědny dny 8.00	8.00	8.50	13.50		15.48	17.40	18.39
6.45	11.18	13.12	14.17	15.00	19.16	„ pósta	7.55	7.55	8.46	13.47		15.46	17.37	18.37
	11.21	13.14	14.19		19.18	„ Žitne wiki	7.53	7.53	8.43	13.45		15.45	17.35	18.35
	11.24	13.16	14.21		19.20	„ Drjew. wiki	7.50	7.50	8.40	13.43		15.43	17.33	18.33
	11.26	13.18	14.23		19.23	„ dom (Muž. dr.)	7.48	7.48	8.38	13.41		15.41	17.31	18.31
	11.31	13.23	14.28		19.26	Delnja Kina (hosćenc)	7.44	7.44	8.34	13.36		15.36	17.26	18.26
7.00	11.33	13.25	14.29		19.28	„ „ (kowarnja)	7.42	7.42	8.32	13.34		15.34	17.24	18.24
	11.37	13.29	14.33		19.32	puć do Krakec †	7.38	7.38	8.28	13.30		15.30	17.20	18.20
	11.40	13.32	14.35		19.35	Lětoń (hosćenc)	7.35	7.35	8.25	13.27		15.27	17.17	18.17
	11.45	13.37	14.40	15.48	19.40	Porśicy (pósta)	7.30	7.31	8.21	13.23		15.23	17.13	18.13
	11.46	13.38	14.41		19.41	„ (transform.) †	7.28		8.18	13.20		15.22	17.10	18.10
	11.48	13.40	14.43	15.54	19.43	Budyšink (gmejn. h.)	7.25		8.15	13.18		15.20	17.08	18.08
	11.49	13.41	14.44		19.44	„ (hosćenc)	7.24		8.14	13.17		15.19	17.07	18.07
	11.54	13.46	14.49	16.00	19.49	Pśiwćicy (hosćenc)	7.20		8.10	13.13		15.15	17.03	18.03
	12.01	13.53	14.57	16.11	19.57	Skanecy	7.11		8.01	13.06		15.10	16.56	17.56
	12.05	13.57	15.01	16.20	20.01	Rakojdy (hosćenc)	7.07		7.57	13.02		15.07	16.52	17.52
	12.08	14.00	15.05	—	20.05	dróha do Brězec †	7.04		7.54	12.59		15.03	16.48	17.49
8.36	12.12	14.04	15.09	16.26	20.09	Bart (Müllerec hosć.)	7.01		7.51	12.56		15.01	16.46	17.46
—	12.13	14.05	15.10	—	20.10	„ (hosć. „Tři lipy“)	7.00		7.50	12.55		15.00	16.45	17.45
—	12.22	—	Jenož sobotu a njedźelu	—	—	Brězecy	6.48	Z Nowych Porśic 7.21		12.43		—	Jenož sobotu	Jenož njedźelu
—	12.25	—		—	—	Hrodźišćo	6.45			12.42				
	Sobotu									Sobotu				

Wobkhadne wjednistwo ma póstski hamt w Budyšinje.
† zastawa jenož po potrjebje. D = spěšne ćahi. W = wšědne dny.
‖ Jenož sobotu hač do Sźanec.

§1 Njezapomń jene: Gardiny kóždy čas so kupuja z Erlerec najlěpš. wubjerka

Kurt Erler

w Budyšinje na Žitnych wikach **28**

Rjany rańšopruski

młody skót

je wot jutřišeho soboty tunjo na předań we Wettinskim dworje na Kamjeńtnej hnsy

Harfa

za dźěćikemšenja

je za 20 pj. dostać w

Smolerjec kniharni

w Serbskim Domje

Hospoza a njewěsta hej žada jenož **dobre**

wupierki!

a je tam kupuje, hdyž prawu tworu dostanje.

130 cm schěr. pošl.	**9.80**	**9.20**	**7.80**
160 cm schěr. pošl.	**12.80**	**10.60**	**9.60**
100 cm spódnje pošl.	**8.00**	**6.80**	**5.80**

A. Kaspar, Burglehn 11

(měj.: J. Pilopp)

Snaty najlěpschi dom sa dobre wupierki

Das Deutsche Rundfunk Funk Post

76 Seiten stark, mit Weltprogrammen, vielen Bildern und Artikeln

Die bestausgestattete und inhaltreiche Deutsche Funkzeitschrift

Mit Geräteversicherung

Monatsabonnement nur 85 Pf. durch die Post. Einzelhefte 25 Pf. Probeheft vom Verlag Deutsche Rundfunk, Berlin N24

Čitajće serbske knihi

Woteběrajće serbsku narodnu zběrku „Dom a swět“ kotraž hromadźi najlěpše dźěła serbskeho pismowstwa

1. Alois Jirásek: **Filosofska historija.** Powědańčko 1.00 hr.
2. Józef Nowak: **Swobody niewjesta.** Swiedź. hra —.50 hr.
3. J. Lorenc-Zaleški: **Serbscy riekowje.** Powědańčko 1.00 hr.
4. Adolf Černý: **Serbske wobrazki.** 1.00 hr.
5. Mato Kósyk: **Pšerada Margrofy Gera.** Dołnoserbska episka pěseń —.50 hr.
6. Marja Kubašec: **Wusadny.** Powědańčko. —.50 hr.
7. Mina Witkojc: **Dołnoserbske pěsńe.** II. wudaće —.50 hr.
8. M. Kubašec: **Khodojta.** Hra w tšoch jednanjach —.50 hr.
9. J. Bart-Ćišinski: **Nawoženja.** Narodna-episka baseń 1.00 hr.
10. **Ruske byliny** z drjeworězami Měrćina Nowaka. 2.00 hr.
11. J. Lajnert: **Wyskow sapy, sylzow kapy.** Basnje —.50 hr.
12. T. Nováková: **Na farje.** — **Halžki.** Powědańčky 1.00 hr.
13. Pawoł Krječmar: **Raj mysłow, sonow z łužiskich honow.** Basnje —.50 hr.
14. Mato Kósyk: **Pěsńe.** I. zešl. 1.00 hr.
15. Mato Kósyk: **Pěsńe.** II. zešl. 1.00 hr.
16. Božena Němcowá: **Baruška.** Powědańčko. —.50 hr.
17. Adolf Černý: **Serbske hobrazki.** —.50 hr.
18. B. Němcowá: **Ziwa Bara.** Ze žywjenja pastyrskich žowča —.50 hr.
19. Romuald Domaška: **Pokładow pytař.** **Le chevalier de saxe.** Stawiz. powědańčky 1.00 hr.
20. J. Lorenc-Zaleški: **Kupa zabytych.** Roman serbskeje pytaceje duše 1.00 hr.
21. Jakub Bart-Ćišinski: **Basnje z młodych lět.** 1.00 hr.
22. B. Němcowá **W groze a pód grodom.** Powěd. —.50 hr.

Wjazane zwjazki su 50 pj. drožše.

Nakładuje Koło serbskich spisowaćelow

Wšě knihi předawa:

Smolerjec knihićišćerńja a knihařńja

z. dr. z w. ruk. w Budyšinje w Serbskim Domje

Waše sluby a ženitwy

wozjewće w „Serbskich Nowinach“ a dajće sebi tež khartki natišćeć w

Smolerjec knihićišćerni

Přiłoha k čisłu 16

SERBSKE NOWINY

Pjatk 19. Januara 1934

Wot kotreho časa to mamy?

Schtoż wschědnje trjebamy.

W dwaceteych lětach jaschkeho lětstotka stejesche w Königsbergu pschi schafodje do burjo thudje schrajczeny muż, kiż, so by so na nětajke waschnje sežiwił, jendželske k o w e p j e r a pschedawasche. To njebě nichtó druhi hacj wunamakał

kowowych pjerow (Stahlfedern),

Königsbergški wučeŕ B ü r g e r. Jako wopor hidy a schkaženja wušeho běsche dyrbjał swoje wučeŕstwo na holdźik powěsnyć a wothudny. Jedyn Jendželczan bě jeho namakanje pschijěwojił, na nje patent dostał a we Birminghamje twornju na kowowe pjera sałožił. Hižo w lěcze 1544 wuda jedyn Nürnbergški wukas k pschiprawjenju kowowych pjerow, a 1748 pschedwjedźe pschi Aachenskej měrowej konferenzy pišał J a n s k e n wot njeho wunamakane kowowe pjero. Tola wschě tute popsnyty wupokazachu žo jako njehódne. Bürgerej kaž też wunamakarjej litohrafije, Aloisej S e n e f e l d e r e j, kiž s twjerdeho kowa pjera dźełasche, hłuschu czełesć, so staj knjeschtwo huśazeho pjera słamałoj.

Wutrjebamy kowowe pjera hakle dobry lětstotk, tak žu druhe wschědnje trěbne wězy wo wiele starsche. Hacj do pracžažow dźe

cjełak

wróčźo a hižo w pschedstawisnarskich rowach žu žo cjełaki s rowa a bronžy namakale. Germanisje wunamakanje je

pobleschcjo.

Wone namaka też pola Romjenjow pschistupa, byrnjež krucźischo smužleni kaž spitzowaczel Plinius pschecźiwo trjebanju pschikrywow, kotrež běchu s huśazymi pjerjemi napjelnjene, wojowasche, dokelž ludźi sapleschcža. Rasche łožo je žo posdźischo nałožowało, dokelž Germanojo wupschestrěwachu žowoje pschikrywy na schpundowanju.

S młódschcheho cząsa je

schcjećka;

wot 12. lětstotka žem trjebasche žo sa hłowu, wot 14. też sa drastu a bu, kaž hižo hłowo praji, je žwinjazych žerschcžow pschiprawjea. Runje kaž schcjećka je też

dyblaczny cząžnik

němske wunamakanje. Pschipiśuje žo Nürnbergskemu samkarjej Pětrej H e n l e i n e j (wokoło 1500) a běsche njesmětnje tołsty, cźehodźa tutym cząžnikam pschimjeno „Nürnbergše jejo" dachu. Hacj do lěta 1000 wupomhachu žej ludźo je złonczanymi, wodowymi a pěstojcznymi cząžnikami. W tym cząsu wunamaka bamž S y l v e s t e r II. kolestate o puntowe cząžniki, kotrež bórzy s bijadlami a swónczkami pschiprawjachu. Hakle je 16. lětstotkom mamy

widliczki

Mjes tym so běschtej nóž a łžica dawno znatej wězy, tyrkachu wobjedni a nijzo twjerde jědze s porstami do huby. Widliczki trjebaju žo jako jědźna pschiprawa z italiskimi nałožkami s južneje Europy. So mamy

nawocznizy (brylu)

wot Khinjanow, je žo jako smykł wupokazał. W swistu krótkeje powěsće Plinuja, so je kěžor Nero wótsjeny imaragd trjebał, so by wojowanje gladiatorow lěpje widźał, měnjachu ludźo, so je Nero blišowidźazy był a tuž tajki „monokl" trjebasche. Tola njeje nihdźe dopokazane, so žu w starym cząsu dute (konvex) a wudupjene (konkav) schkleizy trjebali. Hakle optisće wunamakanja jendželskeho mnicha a Oxfordskeho univerzitneho wučerja Roberta B a k o n a (wokoło 1250) žu k tomu wjedle, kiž bu tohodla jako kuštar wobstorżeny. Florentinski jemjan S a l v i a n o d e g l i A r m a t i (wumrě 1317) wunamaka złónczinje woprawdźite nawocži. S Khiny mamy

papjerjane pjenjezy a pschedeschczinit!

Papjerjane pjenjezy pschiwdźechu wokoło 1000 po Khr. bo wobthoda. To běchu zyle wot dźewjanych tafliczkow s njewobmjesowanym běłnym cząsom s napisznom: „Papjerjane pjenjezy s kěžorskim pjecźatom maja žo pschijimowaczi. Schtóż njepoškuchca, žo wotprawi!" We Europje bě Schwedska prěni kraj, kiż (1656) bankowki wudawasche. 1694 sćěhowaschе jendželska banka a po cząsu wschitke druhe europiske kraje.

Jendželczan Jan H a n w e q ma saſužbu, so je po žowojim nawróčse z orienta k h i n s k i d e s c h c z n i k 1750 na Londonskich dróhach njedźiwajo na ludźaze žmerchi jako prěni trjebał a tak jemu k cjełcźi dopomhał. Nadeidźemy deschczinik hižo 1754 w Pariju, 1755 we Nürnbergu. Sstrjedź 19. lětstotka spytachu jón na wschě możne waschnje polépschicź. Běchu deschczinki s rynami,

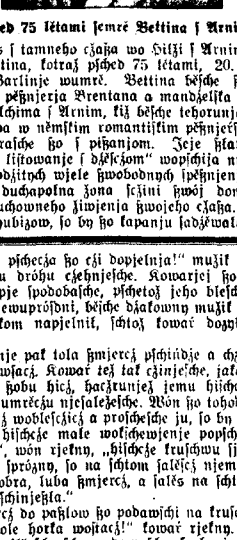

Psched 75 lětami zemrě Bettina s Arnim.

Wobras s tamneho cząsa wo Hilži s Arnim, mjenowanej Bettina, kotraž psched 75 lětami, 20. januara 1859, w Barlinje wumrě. Bettina běsche žotra romantiskeho pěsnjerja Brentana a mandźelska pěsnjerja Ludwiga Achima s Arnim, kiž běsche tehorunja znamjenita wožoba w němskim romantiskim pěsnjerstwje. Tej wona łaběrasche žo s pišanjom. Jeje hławny spiš „Goethowe listowanje s dźěćom" wopschija nimo mnoho woprawdźitych wjele žwobodnych pěsnjenjow. Hižicźiwa a duchapołna žona sćini žwój dom k frjedźiscźu duchowneho žiwjenja žwojeho cząsa. S wenzom hubizow, so by žo kapanju sadźěwało, haj žamo je schtleńzami — lute pschipady, kotrež jenož kuriositу wosłachu.

Wot kotreho cząsa mamy mydło, schantko, zigarettu a židźane nohawzy? Chemikar Liebich je jónu prajił, so je trjebanje

mydła

barometer kultury wojnamjenił. W tym padźe njetrjebamy žo haněowacź. Franzowzojo a Němzy dźěla žo do wunamakanja mydła. Orientalojo, Grekojo a Romjenjo wuživachu k cźišczenju cźeła na prěnim měsće w o l i j. Plinius rěcźi wo mydle jako žewjernym wunamakanjom. Je drje wěste, so žu Romjenjo w kěžorskim cząsu s Germanisleje mydło kupowali. W Pompeji žu znjty mydłowy wobkhod i derje žohjerjannym žkładom wuhrjebali. Němzy mydlarjo hodźa žo z cząsa Korle Wulkeho dopokasacź. — S Italskeje pokhadźuje

schantko;

tam žo pod mjenom „šafolette" w žrjedźnym wěku trjebasche a pschikhadźasche w 16. lětstotku do druhich europiskich krajow. So šmih bórzy pycharišwo cźerjachu, to j jeneho Magdeburgskeho drastneho wukasa s lěta 1583 sćěhuje: „Snuchotanki (Schnüfseltücher) nawoženjow a druhich muzkich wožobow se jemjanšeho stawa njeměchža drózsche bycź hacj połdra tolerja a sa cźeładnych jedyn schćěhnat pod thłostanjom jeneje hriwny." Mjes tym so zigara wokoło 1800 žo samężcji, šomi žo

zigaretta

1834 w Pariju, hdyž jej hrajerka na jewischczu k prěnjemu raźej dowoli, „rjeschi" kurićz.

Jidźane nohawzy

widźimy hižo w 16. lětstotku a to na nohomaj Hendricha II. w Franzowskej, na cźimž so ludźo jara spodźiwachu. Sswoje triumfy žwjeżesche hakle w cząsu r o k o k o (starodobnosće), hdyž króla žutnja knjeżesche. Podźischo žu wróčźo stupiłe, doniž je nasch cząs k nowemu žiwjenju wubudźi.

Cyrkwinske powěsće

3. njedźela po Tšoch kralach, 21. mulleho rožła 1934.

S Budyšcina.

W M i c h a l s k e j ž y r k w i rano ½8 hodź. Boże wotkasanje (němske), pop. ½9 hodź. němska a ¾10 h žerbska Boża słužba (farar Tischer), ½12 hodź. dźi kemschenje. — Wutoru pop. žórske towaŕstwo na dr nischczu.

Krajnoznarkwinske sjednoczenjstwo w Budyšcinje p Polnym hrodźiku 5.

Njedźelu pop. ½11 hodź. žwjaŕ dźěći, pop. hodź. evangelistazija, wjeczor ½8 hodź. na Jidu Sarjedu wjeczor we 8 hodź. žwjaŕ młodźina sa młodźenzow a młode holzy. Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. bibliska hodźina (farar Schneider).

Schromadźizny žwonka Budyšchina: Pondźelu wjeczor we 8 hodź. w Rachlowje, wutoru wjeczor we 8 hodź. w Semjačh, strjedu wjeczor we 8 hodź. w Wiškopizach, schtwórtk wjeczor we 8 hodź. we Wbohowje pola Bubestej, pjatk wjeczor ½8 hodź. w Hornjej Hórzy, kotraž Emma, pjatk wjeczor we 8 hodź. we Wulkej Dubrawje. Kóždy je wu.rebnje witany.

Kowaŕ z Jutroboha

(Praja)

W měsćaczku Jutroboży w braniborskej marzy psched mnoho mnoho lětami pilny a wustojny kowaŕ hdźesche, s mjenom Pětr. Sa žwoje młode lěta běsche dałeko pucźiżo wjele dyrdomdejow naihonił. Wěsche też kěžorej Bjedrichej dołhe lěta słužiwschi jako brónjeŕ i nim we Italskej pobył, hdźeż bě mnoho rjekowstwow dokonjał.

Jónu po žwjatoku kowaŕ pschedy žwojimi thěžnymi durjemi žedźesche, jako staŕy schćěhowy muzik po drózy pschicźahny. Sprózny bźsche jeho khód a cźłowjek możesche na nim widźeć, kajke wobcźežnosće jemu pucź cźinjesche. K durjam kowarja dołrocźiwschi, žo won žwjese a prošesche kowarja se žłabym hłokom wo schkleńzu wody. Stajnje k pomozy žwólniwy kowaŕ, kotryž mějesche s muzikom žobužełnosć, pschiškocźiwschi jeho na žwojej žylnej ruzy do domu donjesze, hdźeż jeho dwaj dnjej dołho taroscźiwje dohladowasche.

Na tsećі dźeń bě žo muzik jaſo žhrabał a chyzsche žo rožžohnowacź. Won chyzsche kowarjej słotak dacź, ale tutón pjenjes njepschijimasche. Je jeho Bohu k cźešći dohladował, kowaŕ rjekny, a niz pjenjes dla. Na to muzik rjekny: „Dokelž pjenjes nochcješ, chcu cźi tři pschesta dopjelnicź. Mjenuj je mi, tola njesapomń na to najlepsche!"

To běsche kowaŕ spokojom a dźesche: „Na mojej kruschwinje na dworje jara rjane kruschwy rostu. Tola pasłuschi je mi stajnje tradnu, tak so žam porędko jenu nich dostanu, a tohodła žebi pscheju, so nichtó bjes mojeje wole saſo dele njemóże, kotryż na kruschwinu cźełe!"

„To je błasniwe pschecźe", muzik s hłowu wijo rjekny, „njesapomni jenoż na to najlepsche!"

„K druhemu žebi pscheju", kowaŕ pokracžowasche, „so nichtó bjes mojeje dowolnosće pyches thěžine durje njemóże, chiba-li pyches kluczikowu dźěrku."

„Njesapomń to najlépschе!" muzik napominasche.

„K tśeczemu", kowaŕ pokracžowasche, „žebi pscheju, so njeby moja błesicha jenje žucha była, pschetož lubuju bobru kapku."

„Twoje pschecźa so cźi dopjelnja!" muzik prajiwschi saſo žwoju dróhu cźehnjesche. Kowarjej so žiwjenje dale najlépje spodobasche, pschetož jeho błeschu, kotraž so jenje njewupróšni, bźsche dźakowny muzik se žiwjenskim napittom napjelnił, schtož kowaŕ dołha njewědźeschе.

Stónczinje pak tola žmjercź pschińdźe a chyzsche žebi jeho žobu wsacź. Kowaŕ też tak cźinjesche, jako by žwólniwy był, žobu hicź, haczrunjej jemu hišcźe dołha niczo na wumrécźu njesałeżesche. Won so tohodła rosžuđźi, žmjercź wobleschcźicź a prošesche ju, so by jemu tola najpjerjedy hišcźe małe wolicźewjenje popschał. „Bych pyche radv", won rjekny, „hišcźe kruschwu sjedł, cźuju pak so tak sprózny, so na schtom saſeſcź njemóżu. Budź tola tak dobra, luba žmjercź, a salěs na schlom, so by mi jenu pschinjesła."

Ssmjercź do pałłow so podawschi na kruschwinu salěſe. „Rětkole horka wostacź!" kowaŕ rjekny. Ssmjercź kowarjej najlépsche žłowa dawasche, so by ju jaſo dele puschcźił, ale kowaŕ to njeczinjesche. Tak dyrbjesche žmjercź na schtomje wostacź a sejta wschitke kruschwy, kotreż na nim běchu. Hdyž bźsche je sjedła a niczo druheho wjazu njemjeješche, žo wona žamaŕ kožu a kościemi sežra, tak so niczo j njeje njeżwosta, dyžli jenoż jeje kościowy. Tak pschińdźe, so je žmjercź nětkole tak hrózny, klepotazy kościowy.

Na žemi pak nichtó wjazu njewumrě, tak so wulka měschcźanza nasta. Tuž so kowaŕ k žmjercźi podawschi j njej jednasche, so by jeho na pokoj wostajiła a potom ju wużwobodźi.

Samjersana a polna hněwa so žmjercź žhubi, a dokelž žaneje mózy nad kowarjom njemějesche, so wona k žwojemu pschecźelej poda, k cźertej, a naschcźiwe jeho na kowarja.

Cźert so hnydom na pucź do Jutroboha nastaji, so by sebi kowarja Pětra žobuwźał. Tutón hižo wot dawna hałsti žmjerdź cźujesche, a sawrě durje, ke kluczowej dźěrzy pak se žwojimi pomocznikami kožany měch djerjesche. Jako cźert nětko dóńdże a janeho druheho pucźa hacj pyches kluczowu dźěrku njenamaka, won runja wětśkej pyches niu do měcha sajedze. Khětśe kowaŕ měch sawjasawschi popadnjeneho cźerta na kowadło donjesć da, a wobdźěłasche jeho tam se žwojim a jeho pomocznikow kowaŕskimi hamorami tak, so helśemu wjerchej žtyschenje a widźenje saidze. S bołosću stiwło won towarja woschiżahasche, so chzyk jeho tutón puschczicź a žlubi jemu, so nochze jo ženje wjazy wróćźicź. Tu kowaŕ měch wocźini a cźert cźekny.

Nětko bźsche kowaŕ dołhe lěta w pokoju žiwy a dożpe jara wyšoku starobu. Hdyž běsche je wschitkich pschecźelow a znatych žam hišcźe žwostał, běsche też won słónczinje žiwjenja žyty, a poda žo na pucź do njebjeż. Tam doschedschi, won wonižnje do wrotow saklepa. Tu žwjaty Pětr j nich won pohlada a kowaŕ w nim muzika žpóna, kotryż běsche jemu tamne tři pschecźa dopjelnił. Sawjeżelenу chzyschе kowaŕ sastupicź, ale Pětr rjekny: „Wotžaŕ žo, njebjeża wostanu cźi žawrjene, pschetož to najlépsche žebi wuprožnjeż žu japomnił: wěcznu žbóžnosć!"

Srudny žo kowaŕ wotwobrocźi a chyzsche žwoje žbožo w heli pytacź. Pucź běsche bórzy namakany, pschetož je schćeroki a po nim wjele cźłowjekow krocźi. Hdyž pak jeho cźert wot dałeka wuhlada, žo won nastróża, da hnydom helśe wrota sacźinicź a sastajecź, tak so dyrbjeschе kowaŕ też tu njedokonjawschi wězy žwoje pucźe hicź.

Dołeki pak žo jemu na žemi na žadyn pad wjazy njespodobasche, a won w njebjeżach ani w heli nékajkeho žłowa njenamaka, žo won ke kěžorej Bjedrichej Cźerwjenobrodatej do Kyffhäusera poda. Hdyž tutón žwojeho starcho brónjerja Pětra žpóna, žo won jara wjeżeleschе a žo jeho hnydom wopraschа, hacj hišcźe rapaki wjerschi Kyffhäusera wobletuja. Dokelž Pětr na tole praschenje j „haj" wotmolwi, kěžor Cźerwjenobrodatej žadyhnywschi žwoju hłowu do dłónje žłoži.

Kowaŕ pak w horje žawośte, hdźeż konje kěžora kowa, a tam žawośtanje, doniž kěžorej a też jemu hodźina wumużenja njebije. To pak žo stanje, kaj praja powě, hdyž kawki wjazy horu njewobletuja, a hdyž na radnym pole, k nohomaj Kyffhäusera, stara žuchа kruschwina žo žaſo njesaseleni a njesałcźeje. Potom kěžor Cźerwjenobrodatej je wschitkimi žwojimi rjekami do wulkeje bitwy wuńwobodźenja wujecha.

ł.

S Barte.

Dop. w 9 hodź. žerbšćic a ½11 hodź. němške kemšenje.

S Budyšinka.

Rano ½8 hodź. směje farar Bóža němšku spowědź, duchowny Böttger dop. ½9 hodź. němške a w 10 hodź. serbšćine kemšenje. Sćerka sa ponowjene pišmjećele. Pop. w 2 hodź. ma farar Bóža kemšenje sa dźećmi 5. hać 8. šulskeho leta. — Mutoru wječor ½8 hodź. ma duchowny Böttger bibliju hodźinu w mkodźinowni.

S Bukez.

Dop. w 9 hodź. žerbšće a ½11 hodź. němške kemšenje.

Wumrěł: Waltar Rudi, synk Jana Augusta Krjeczmarja, dźěłaćerja we Wujeźu, 1 dźeń stary.

S Budyšinka.

Dop. ½9 hodź. žo žerbšće předowanje cźita, w 10 hodź. budźe dźěćikemšenje sa młodšne dźěći.

S Hodźija.

Rano ½8 hodź. ma farar Wjesak němšku spowědź, dop. ½9 hodź. němške a w 10 hodź. serbšće kemšenje.

S Hrodźišćanskich.

Dop. w 9 hodź. serbšća a ½11 hodź. němšta Bóża słužba. Pop. w 2 hodź. dźěćikemšenje, w 3 hodź. sjednoćenjstwowa hodźina we Worzynje (sjednoćenjstwowy wothladar Kschižan).

S Hućinu.

Rano we 8 hodź. serbšća spowědź, dop. w 9 hodź. serbšća Bóża słužba, ½11 hodź. kemšenje sa dźěći.

S Khwaćizu.

Dop. ½9 hodź. němšće a w 10 hodź. serbšće kemšenje. — Pjatk wječor we 8 hodź. biblišća hodźina we Wulkodubrawšej šchuli (knjes Hempel ſ Budyšchina).

S Kluksću.

Dop. w 9 hodź. serbšće a ½11 hodź. němšće kemšenje. Towarstwo młodych holzow wupadnje.

S Kotez.

Dop. w 9 hodź. němšće předowanje ſ konfirmaziju, na to němšta spowědź a Bože wotkazanje, dop. w 11 hodź. dźěćikemšenje (wobadny farar). Sćerka.

Mutoru wječor we 8 hodź. pola Bohatez swójbu w Hornich Kotezach biblišća a sjednoćenjstwowa hodźina (pućowanšti předar Kschižan).

S Maśejcach.

Rano we 8 hodź. [illegible] hodź, dop. w 9 hodź. 1 hodź. [illegible] je. — Sstrjedu wje- [illegible] serbšća [illegible]ina na jarje. [illegible]ka 8 je[illegible] [illegible]ina Sstykarina, wu- [illegible]ndźelu [illegible]ach, 76 l. 2 m. 26

[illegible] Dop. ½9 hodź. ſ [illegible] Bóża słužba. Sstrjedu wječor [illegible]erkwi pódla ſa [illegible]ećtu, Jurowčerja we Wje- [illegible]elu. — Dop. w 10 [illegible]ata Bóża słužba. — Pop. w 2 hodź. kschižanska [illegible]užba.

S [illegible]nacjidła.

Rano we 8 hodź. serbšća spowědź, dop. w 9 hodź. serbšće, ½11 hodź. němšće kemšenje (k. farar Kapler ſ Města).

S Nožaćizu.

Dop. w 9 hodź. němšća Bóża słužba, po njej němšta spowědź (farar Kanig).

S Norćizu.

Rano ½8 hodź. dźěćikemšenje sa šarše dźěći we Porschizach, dop. ½9 hodź. serbšća a w 10. hodź. němška Bóża słužba, ½12 hodź. dźěćikemšenje sa młodše dźěći; pop. w 2 hodź. wožadne towarstwo młodych holzow w Porschizach, wječor we 8 hodź. biblišća hodźina w Porschizach pšes knjesa wothladarja Kschižana. — Mutoru wječor ½8 hodź. budźe biblišća hodźina we Boschćanšćej šchuli. — Sstrjedu wječor ½8 hodź. budźe wožadna shromadźizna pola Dittrichez w Kubšchizach ſ pšichodnoschtom knjesa fararja Riotu ſ Rakez wo ludowym mišionšim hibanju w Sakšej.

S Wósporka.

Dop. w 9 hodź. žo předowanje cźita (zyrkwinšti pichedźejeſ kantor Seibt). Sćerka. Pop. w 2 hodź. dźěćikemšenje (wožadny farar, tiž dopołdnja w Kotezach šlužuje). — Póndźelu wječor we 8 hodź. biblišća a sjednoćenjstwowa hodźina we wožadnej šali (pućowanšti Kschižan-Zitawiti).

S Wóšlinka.

Dop. w 9 hodź. němšće a ½11 hodź. serbšće kemšenje. Koletka. Pop. w 2 hodź. kemšenje sa dźěći, ¼4 hodź. Bóża słužba w Lěšku.

Přilopk

*** Cźejše ſymšte njewjedra w Pjatzy a Eijelšćich horach.** Pichi ſylnym wječornym wichoru, tiž ſylne dešcheje pšinjeſeſ, rospuschćiši žo w Mošeliſej dolinje pola Triera cźejše njewjedro. Wichor pichemjeńt žo do orkana. Sšylne krupy padachu. Błyšća ſapachu a ſylne hrimanaj ſakhadźeſche. Tuto ſymšte njewjedro w januaru je žadny pedawk w pšichodźe.

*** Po 59-lětnym šlubjenju žo wojenitoj.** We Lódźi w Pólšeſ je žo nětko 81-lětny ſiarz Stanišław Ruszczewšiſ ſ dwě lěcze młódšchej žonu woženił. Tutu njewjedźedna jeńtwa ma dźiwnu ſtawiznu. Pšched 59 lětami běschtaj žo młodej cźłowjeſtaj šlubiłoj a běschtaj wobſamkłoj, žo potom woženiła, hdyž młody muž doſcź pjenjes ſaſłuži. Wón pućowaschče do Ameriki a wosta tam jara wjele lět. Njemóžeſche žo roſſmudźiś, ſwojej njewjeſce do Ameriki pšichjećej dać. Hałle tele dny je wón ſ nekotrymi tyſaz dollarami žo do města Lódźe wróćił a nětko ſwoje šlubjenje dopjelnił.

*** Franzowſkaj torpedowaj cźołmaj do ſo ſrašłoj.** Pšed pruhowańſkej ſěſoje pšenjeſeho franzowſkeho wodźidła ſo ſchtaj torpedowaj cźołmaj do ſo. Jedyn cźołm ſo cźeſy wobſchkodźi a dyrbjeſche ſo wotwlec. Dźěło ſo njeſrańcźa.

Hospodarski rozhlad

Pjatk 19. januara 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,607	100 pólsk. złotych	47,30
1 jendźelski punt	13,105	100 čěskosł. krónow	12,465
100 šwajc. frankow	80,02	100 franc. frankow	16,44

Barlinska burja měješche wčeraj bóle kſuczenu tendenzu a trochu ſiwjiche witkowanje hać pošłednje dny. Tehodła ſo tež kupcy akzijow powſchitkownje połěpšchowachu. Wošebje žiwe běchu witi rentowych liſtcznow. Tež tu ſo kuezy kſuczowachu a dobre wostachu.

Barlinſke žitne wutkowiłi běchu wčeraj ſchorunja měrne. Sa pšichežu ſo w pšichodnych dnjach lěpſche witi wočakuja. Tež ſa rožku poczinaju ſo bóle napraſchowacź. Tola kupcy pjenjez hišće ſe ſadan: płaczišmy njeſłaczu. Młyny wſchak pomjenje mało kupuja, dokelž ſo muka pšchez hišće ſe cźeſko pšchedawa. Wowſa ſo dosć poſtiſcźeſche; wón měješche měrne witi a dobre kaſtaſe namałachu tež kupzow. Jeczmjeń ſo trochu do diwańſkich pšchedawaſche. Pizowańſti jeczmjeń pšchi hinjemych płaczitnach łóſſcho kupzow namałachu.

Wčera płaczeſche w Barlinje zentnar

pšchenicy: 9,05—9,50 hr., rožki: 7,65—7,75 hr., jeczmjenja, małtńſcheho: 7,80—9,10 hr., wowſa: 6,885—7,25 (7—7,30) hriwnow.

Witi w Łubiju.

Pšchenica płaczeſche: 9,20 hr., rožła 7,65 hr., małtni jeczmjeń 8,25—8,60 (8,25—8,65) hr., wowſ 6,50 hać 6,70 (6,50—6,75) hr., běrny 2,30—2,50 hr., ſyno 2,20 hać 2,50 hr., ſłoma ſ maſchinu młóczena 80—90 pj., muka, pšchenična 15,75 hr., rjana 12,50 hr., wotruby, pšchenične 6,50 hr., rjane 6,25 hr. Butra, 1 punta, 65—80 (60—80) pj., jeja 11—12 (11—13) pj., twaroh 20 pj., kał, běły 7—10 (8—10) pj., čerwjeny 9—10 (8 hać 10) pj., ſyndrowy 30—50 (30—50) pj., ſchpalo 15 pj., korowy 10—13 (10) pj., jedźna ſoboła 20—25 (20—30) pj., kokoſki 5—8 pj., porcź 15 (10) pj., ſyła 8—7) pj., ſołotej 30 pj., radyſti 10 pj., jatelka 5—25 (8—20) pj., mernik (15—20 pj.).

Witi w Kamjenu.

Pšchenica płaczeſche 9,20 hr., rožła 7,65 hr., jeczmjeń, małtni 8—8,50 hr., nahmiti 7,50—8 hr., wowſ 6,50 hr., muka, pšchenična 17,50—18 hr., rjana 11,75—12,50 hr., 1,25—12,50 hr., wotruby, pšchenične 6,50—6,60 hr., rjane 6,50—6,75—6,75—6,80 hr., ſyno 3,25—3,75 hr., Hólma ſłoma 1,50 hr., ſłoma ſ maſchinu 1 hr., běrne, bele a čerwjene 2,50 hr., kartofle 2,75 hr., butra 1,70 hr., jeja 12 pj., huſy, punt 80 pj., kał, běły 10 pj., čerwjeny 12 pj., ſyndrowy 40—10 pj., jedźna ſoboła 30 pj., ſadła 10 pj., ſelerij 15—20 pj., krěn 50 pj., ſołotej (25 pj.). Prošata płaczachu 9—11 hr., běhali 25—28 (26—30) hriwnow.

Witi w Khorćebuſu.

Tu płaczeſche mjaſo, howjaſi 60—80 pj., cźelaze 60 hać 90 pj., ſłopjaze 90—100 pj., ſiwinjaze 75—100 pj., jeja 12 (13) pj., butra 1,20 hr., twaroh 20—23 pj., łany wolij 1,40 hr., linu 1 hr., ſchćawi 80 pj., karwy 80 pj., młode hołbje 50—80 pj., žiw. kury 1,80—2,50 hr., žiwe thapony 2—3,50 hr., kokraki 20 (15—20) pj., mordźej 8—10 pj., jedźna ſoboła 35 (30) pj., kał, ſyndrowy 40—10 (45—60) pj., čerwjeny 15 pj., běły 13 pj., witſingowy 15 pj., měrnik 15—20 pj., krěn 25—30 (25—35) pj., ſybla 10 pj., kulerepa 8 (7—8) pj., běrny, zentnar 2,50—2,75 hr., punt 3—4 pj., jabłuka 15—35 (15—25) pj., worjechi 40—45 pj., lěſne worjechi 45—50 (45—60) pjenjezkow.

Sšwinjaze witi w Khorćebuſu.

Pšchiwjeſli běchu 900 proſtatow a 160 běhakow. Proſtata płaczachu, małe 7—9 (9—11) hr., ſrjenje 10—12 (12—14) hr., wulke 13—15 (14—18) pj., běhaki, małe 15—25 (18—28) pj., ſrjenje 26—36 (28—38) hr., wulke 37—50 (38—53) hr. Witi běchu ſuhjene.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg Płaćizny po złotej hriwnje.

	18. 1.	17. 1.		18. 1	17. 1.
Pšenica	—	—	buny	16,5-18,0	16,5-18,0
rožka	—	—	weika	15,0-16,5	15,0-16,5
jeczmjeń, nal.	156-164	156-164	modre lupiny	11,7-13,0	11,7-13,0
jeczmjeń	—	—	žołte lupiny	14,5-15,5	14,5-15,5
wowſ	137-145	138-146	zeradella	19,0-22,0	19,0-22,0
kukurica	—	—	rans. wosuſk	—	—
pšenč. muka	25,7-26,7	25,7-26,7	lany wosuſk	17,60	—
ržana muka	21,9-22,9	21,9-22,9	ſnch. truſane	10,3-10,4	10,3-10,4
pš. wotruby	12,2-12,6	12,2-12,6	běrnj. kruſki	14,40	—
ržane	10,5-10,8	10,5-10,8	ſyno, 50 kg	1,40-1,70	1,4
rapa	—	—	ržana ſłoma	0,45-0,60	0,5
hrěch, Viktor.	40,0-45,0	43,0-45,0	ošeńć. „	0,35-0,45	0,3
lane ſymjo	—	—	wowſna „	0,45-0,60	0,5
pjeluški	16,5-17,5	16,5-17,5	rěpa	0,45-0,60	0,5

Płaćizna za pšincy za wupłodźerja 181 184 136

Płaćizna za rožku za wupłodźerja 143 151 153

Zá wobſah zamołwity: A. Dučmań w Budyšinje.
DA XII. 1933 2145.

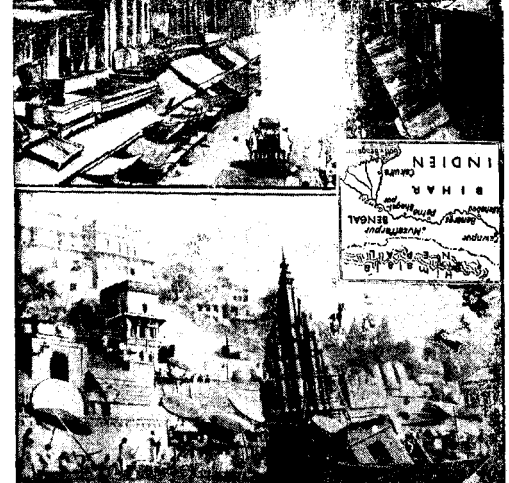

K hróſtnemu ſamjerjenju w połnóznej Indiſkej.

Wobhonjerſzy kitarjo ſu wobkedźbowali, ſo je ſo ſemjerjenje w połnóznej Indiſkej wjele hórje wuſtutkowało, hać ſebi ſwoprědka myſlachu. Liczą na 10 000 **morwych, kotrjiž pšchi dospołnym ſapuſczenju** nětkotrych **městow wo žiwjenje pichinźechu.** Naſchej wobraſaj **pšchedſtajetaj indiſkej měſcze, kiž ſo wobjebje** cźeſko po-

trjechjichtej. Na hornim wobrazu widźimy **město** Tarn purjene ſ najwažnišchich witkowańſkich **městow** połnóznje Indiſkeje. Delni wobraz pšchedstaja město Benares, **kiž** wosebje **pućnišchcźo** Indow pšchi rězy Gangeſu. Kharakterniſcheje wobraſomaj pokałuje krajinu, kotruž ſemjerjenje potrjechi.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. = 17,20 Ké. Wud. a tišći Smolerjec knihićišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawětki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pjenjezkow, za swójbne, towarstwowe a hosćencarske 7 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo aćehwkam čłneho znjezbożenja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je w čas žiwjenja dospołnje běchny. Kóžde znjezbożenje dyrbi abonent inydom tutej zawěšacej bancy wozwić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbożenja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozwěja.

Čisło (Nr.) 17 — Budyšin — Sobotu 20. januara 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Politiski tydźeń

Tutón tydźeń je nasched wozźi w Němskej do Barlina [illegible] hdyž je so na 63 lětny dźeń załoženja němskeho [illegible] spominało. Přisedanjske knjezerstwo spytachu tajke [illegible] wobmyslene dny komjelczej abo wotmyšlej. Něšto je so [illegible] hinak. Nazionalsocialistiske knjezerstwo cyeješi stan [illegible] němskeho ludu a so ja jeje zakhowanje swjeri [illegible] Kóždy stražan dyrbi stawiznu ludu znaš a zhěb je [illegible] Niż jenož we hlownym měrje, ale po zyci [illegible] je so tutón dźeń we knjezerstwie zhromadźinach, [illegible] wopomnjeli. Zjawne a priwatne wuraźenja [illegible] wupřisćene. — Němske knjezerstwo po [illegible] njenym puću njemilene dopředka kroći. Po- [illegible] je sahu někotre nowe zakonje wuraźajuce waż- [illegible] lud wudało. Wobsejnjesće jedyn zakon płichi [illegible] wobsejnjesće, zakon k rjadowanju nazional [illegible] šima, so tuton zakon pomjery mjes dźěło- [illegible] a dźělobjerćerjowom na wobsebne wašnje [illegible] dyrbi so w dźiwanjach prawe dowěrjenje wu- [illegible] hrěch k płodnej jenoju za wobsebne dźě- [illegible] je nowe wobzwěr we nadawanju dźěła tyle [illegible] ćerjenje nam jako zyle wobzwěr zdźěwjenje. [illegible] wulkotne, so je zdźerje zahadne wojowanja [illegible] cenił.

[illegible] Anšlussej so kanzler Dollfuß je hwalenje [illegible] so wótrišne přeźerjenje nazionalsocialistiskemu [illegible] Płichi składnosći wozwa italskeho statne- [illegible] Swjacha we Lětanje je jeći mału [illegible] [illegible] Němskej dowoli. Zjawne pak je, so [illegible] bóle a bóle wot Dollfuša wotwobroćena a [illegible] socialistiskej płichećerjowja. Dollfuß so [illegible] [illegible] chnikow swojeje dowopomnjenje wobrem njemskeho [illegible] wowzwy we Wiedni słuži k nastajanju [illegible] [illegible] dnanjow dla wuwjerjenja płichećerjowja [illegible] [illegible] ej Europe.

[illegible] ka so blikeho wothłosowanja w Saarskej bo- [illegible] [illegible] ja se wšitkej mocu wothłosowaći, khodź so hrěch. [illegible] [illegible] [illegible]

Japanska woswjeći narod swojeho trónskeho naslědnika.

Powěsć wo narodźe trónskeho naslědnika, kiž je so z wulkim žedźenjom wočakował, je wobydlerstwo kraja skhadźaceho słónca do njewuprajeneho wjesela přesadźila. Samo w Tokiju wotmě so za dwě njedźeli wjele stow holdowańskich wustupow. Na wobrazu widźimy, kak khěžorska maś Chikako Kuni a druha sobustawy khěžorskeje swójby prěni holdowanski procession sulskich dźěći přijimaju.

Ze Serbow

W Budyšinje, 20. januara 1934.

— **Wo wjedrje.** Wčera wječor w 7 hodź. barometer 743, hygrometer 0 a najwyšša temperatura wodnjo +11. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 747, hygrometer —2 a najnišša temperatura w nozy +3. Sćěhowazy ras wjedro budźe pschemjenjaty. Wobsćerna nižina je so ze swojim jadrom hač do dołhowjeczerneje Rusłeje a połnoźneje Skandinawskeje sćěhowała. Jeje kromy hač k nam dospahaju a nam nasche wjedro trochu nakazuja. Nad morjom z wječora Franzowskeje a Jendźelskeje so wysćina wupschestrěwa, kotraž z wysćinu nad połnoźnym lodownym morjom swisuje. Tuta wysćina so k nam bliži a nam *nětko bórzy wumjedrjenje a trochu* symnische wjedro pschinjese. Pola Islandskeje pak so sasa nowa nižina pokasuje. Tuta posłužiło symnym powětram z połnoza wobara, so pschewulka tuna njeswastupi. Sćěhowazy nižina nad Italskej po tdaczu na nasche wjedro tyhnišcheho wliwa njedostanje. *Tak mamy pomjerne normalne symske wjedro wočakać.* Jutše 3. njedźelu po tśich kralach słónco we 7,52 hodź. tśehadza a so 4,31 hodź. khowa. Wětšack tśehadza jutše dopoldnja 10,02 hodź. a khowa so w połnoza.

— **Dźensnišche wiki.** Butra płaćerske 60—65 pf., jeja 11—12 pf., twaroh 20 pf., huby, sarźane punt 70 pf., kaćoli, sarźane, punt 75—80 pf., žiwe kury 1,50 hač 1,70 hr., kal, cźerjowjeny 8 pf., běły 7 pf., hubrožty 20 hač 80 pf., kišale górki 8—15 pf., worschći 8—10 pf., zhyła 8—12 pf., kólrabi 10—15 pf., jěchna koloda 12 hač 15 pf., jabłuka 15—20 pf., kěrne worschći 45 pf., běrny (10 puntow) 25 pf., měd w schćelcźu 1,60—1,70 hr., měd hjes schćelcźu 1,40—1,50 hr., tany wolij 1,40 hač 1,50 hriwnow.

— **Budyske haptyki** su wschědne dny hač do 7 hodź. wječor wotewrjene, njedźelu pak samtrjene. Nóznu słužbu a njedźelu wotewrjene ma jenoź jena haptyka je měšćańskym wotměnjenjom. W januaru je to Dwórnischćowa haptyka na Bismarckowej dróze.

— **Stare 10-hriwnowske papjerjane pjenjezy** zhubja **31. januara swoju płaćiwosć.** Někotrym ludźom je hišćeze wo płaćiwosći starych 10-hriwnowskich papjerach njejasne, herzrunsći w oktobru zaběženeho lěta je wukas wosstewi. Tehdy ma so hišćeze ras na to pokasać, so so wo 10-hriwnowske papjerjane pjenjezy jedna, na kotrychž je dźeń nowaca 11. oktobra 1924 narćišćkowany. Tute pjenjezy zhubja 31. januara 1934 swoju płaćiwosć we zjawnym wobchodźe. Tchodźa je najwjetši cźas, so bychu ludźo pjenjezy tutoje serije wotdali. Němskostatna banka pschijima tute pjenjezy jenoź hač do kónca februara 1934. Wschitke druhe 10-hriwnowske papjerjane pjenjezy, kiž datum 22. januara 1929 nošcha, płaćeja dale. Tehorunja rentske hriwnarje, kiž maju dźeń wudaća 3. julija 1925. Nowe 10-hriwnowske papjerjane pjenjezy so wjazy njewudadźa, pschetoż wone so ze zlěbornymi pjenjezami narunaju.

— **Jězdne kolo kradnyli.** 10. januara 1934 popołdnju wokoło 2 hodź. su psched Budyskim dźěnikom zonjazy kolo znamki „Presto“ kradnyli. Kolo mějesche cźorne krohwy, cźorne swjena z běłymi smuźkami, tehorunja błótoschibnik kaj, jendźelske wodźidło z cźerwjenymaj pschimadomaj. Torpedo-gamowéh, cźerwjenej wobruczki, mjenowan kajzlik „Presto“. Wo spóźlenja prošy kriminalne wotdźelenje w Budyschinje.

S **Khelna.** (Njeswaže.) Pschi wulkej hladkosći padże hórsti dźěłaćeŕ H. Krěk. Pschi tym sajdże jemu wós drjewa pschez wobě nosy. Nimo druheho cźeńkeho frajerija słana hebi nosy. Jeho dyrbjachu hnydom do khorownje dowjesć.

S **Hajnij.** Swoje 80. narodniny wotmyješe 15. januara ratar August Herold. Jubilar je hišćeze duchownje a cźelnje jara cźerstwy. Swoje dźěło staru hišćeze z wulkej luboscźu dokonja. Knjes Herold je w tudomnej wokolinje powschitkownje wobluběny.

S **Budestez.** (Stawiske powěsće.) Pschipowědanaj: Max Waltaŕ Henćel, dźěłaćeŕ z Lejna z Helenu Hanu Schröberez, domjazej bźowku ze Srěšćina. Wumrěli staj Johanna Augusta Bauertowa rodź. Hofmannez z Małych Dobrěz. — Marja Madlena Běhrachowa rodź. Kóttwitzez z Lejna.

S **Wulkeje Dubrawy.** (Sbórka na dnju jědźe jenoho horniza.) So by so sbórka na dnju jědźe jenoho horniza se pokrym wuspěchom pschewjedła, je wjednistwo sarjadowało, so by wschitky hamtarje a gobustawy strony na sbórzy wobdźěła. Wunoschk pokasa nam, *to bě tuto sarjadowanje prawe*, pornjo saůdźenym měšazam je so sbórka wo 50 hriwnow powyschika. Nahromadźi so hódny pjenjez, něhdźe 320 hriwnow.

S **Barta.** Dobry wuspyt mějesche pschednoschkowy wjeczor, kiž NS-ćěrpjenjowe wjednistwo w Małwalkej hoicźenju w Barcze sarjadowa. Komtaŕska wjedniza powita pschitomnych, wosebje pak rěcźnika hobustawa strony dr. Lehmanna z Barlina. Wo wuspěwanju žónšeho spěwa dosta rěcźnik słowo. Wón rěcźeše wo rakowej khorosći, hmjerćich pruhach, khorowanju z radiom a feźinjerskich reformach. Wjednisa dźakowaše so za so jeho pschednoschći. Po rosrěcźenju wo smitkownych naležnoscźach rěcźeše wjednik wotnoži hobustaw strony Böttger wo wschelakich praschenjach.

S **Bukez.** (Kehžbu pschi hladkich dróhach.) 16. januara so zbo maka cźeńke njeswoje se šapichahom sta. Sapichaŕ jědźeše *po nahlej horje do Pomorz bele.* Cźežkopołkadźeny wós měješe jenoź rjeźaŕ pschi kole. Konjaj njemóžeschtaj wós bodźerźeć a cźerjeschtaj płod pschemalo do zahrody. Njebu-li so to stało, by njeswóže hórjcze było. Pschi tajkej hladkosći dyrbi kóždy wobhrožeć swoje sapichahi *w porjadku měć*, pomhaj zyle wěseje njeswožam sadźěwaja.

S **Bukez.** (Hdźe stej so jěsnej kole kradnyłej?) 17. januara namakaschtej w Rodećanskim lěsu jěsnej kole, kiž stej někto na Bukećanskej polizii. Najšěrje jedna so wo kradnjenej kole, abo zu wobhrožeńsnoo dźiwich hoitowjerjow, kiž je tam sthowachu. Wo wosjewjenje prošy Bukećanski žandarm.

Jenajcy před zakonjom

Historiske powědančko.

(Skónčenje.)

Kral to rjekny so pohnuwajo, ale hladaše so sajtmujo na hólza. Jedyny rjekny: „Stup sem psched pschedsydowanje stel a rozpowědaj swoju khórzbu. Ale bjez so na tedźbu. Wopaczneniu wobstorżbnjej kat *tónčit jasyka wotrěsnje!*“

Jan pschikrocźi krućje stupajo hač k pschedsydowemu stołej a započa powědać:

„To je hižo něschto měšazow. Pytach w lěsu lěkowaze sela. Tu wuhladach na schćežcźu knjesa Sancha Zerbura na na swojim mułu jěchajo a sa nim jěchaśche *jemjan, to widźach na jeho drasće.*

Snaju dźe jara derje knjesa Sancha Zerbura. Mojeje maćerna tyšća bě blišto jeho tśeje. Dołeńź hischcźe mnoho jemjanow widźał njeběch, wobhladach žebi zuseho jara dołhadnje; haj, běch jemu tak blisko, so budźich so jeho nohow mohł dótknyć. Wołsebje grěbach do žebje spodźiwnu jaśminowu wóń, kotraž z drasty zuseho wuthadźeśche.

Njedołho potom wsachu mje do Seville a namakach słužbu pola knjesa Jayma w dróhy del Caribad.

Knjes Jayma nima ani žony ani dźěći, a stara Marja, wobuźna a wótra žona, je ś knjenju w domje; ta mi rostajosaśe. Schto mój knjes po prawom bě, to njewěm, ale w nozy a wo dnjo žydaśe pschi starych papjerach a knihach.

Stary słužbi wotrocźł, kotryž mějeśche mule wobstaracź, tśehaśe daloko sady w dworje; moje tśehwo bě pschi šamnych tśěžnjowych wrotach. Wot tśěžnjoch njedźeł něhdźe pschikhadźeśche tódu nóz jemjanšći knjes k nam do domu. Běch wšo wćežnu, jeho spóznacź, tuž napinach swojej wocźi a spóznach w nim wopraudźe toho šameho, kotreho bźech něhdy ś knjesom Sauchom Zerburom we horach widźał, a wo kotrymž tehdy njewědźach, so je to kral, kiž tamle stejí.

Wotmyślich žebi, sćěhowazu nóz šnowa kukacź. Zusy pschtidźe sašo runje tak do domu. A tak so to wospjetowaśe dołhi cźaš.

Jónu póšta mje stara hospoša ke tlamarjej. Hdyž so wróćźich, stejachu mule sešedšane a knjes Jayma a hospoša běchtaj hotowaj na wotjěchanje.

„Janko!“ rjekny Jayma, „wotjěchamoj na wšu a njewěmoj, hdy so wróćźimoj. Tuž tedźbuj na dom.“

Na to wotjěchachu Jayma, hospoša a hłuchi Filip, wotrocźk.

Ja pscheběhach zyły dom a namakach jenoź hospoźnu jśmu wotamknjenu. Tam nadeńdźech błódke wšy a dach žebi derje byćź. Skónčnje wušnych, dale dołeńź běch pschewjele błódkich wězow jěbł, njemóžach wušnyć.

Tu nadobo šahwidźmy so na dróhy jašnje. To bě nasch semjanšći wopytowaŕ. Ja haśnych lampu a podach so sašo na tśuchanje. Semjan pocźa njeśćerpnu*tśiwcź a bě so naczakaŕ a pocźa ś mjeczom bicź a sakhadźecź, so bo durje tśchasechu.

K tomu pschińdźe bórzy straźnik a chyšche semjana wotpokasaŕ. Ale tón ho do njeho da. Tešataj saschćerćeschtaj a jedyn ś mužow padźe k semi.

Tu saśtrschach semjanowu hłóp: „Morwy! Wopraudźe, to je mi žel! Njeśćym schpatnje mjeczowaŕ!“ bórbotaśche, potom wotenźe thwatajcy.

Mje pschewja hrózba, hdyž tam psched wrotami morwy leješche. Wšach horje a rjeknych žebi: „Bźej horje do horow, tam śy doma, tam njebojiśch so nikoho!“ a cźerpnych w nozy do horow, kotreź šnaju tak derje, kaž šaki we swojej šukni.

Wćežera pschińdźech ś burami sašo do Seville a tu powědachu wo mordarstwje, a tež to žitschach, so Sanchej Zerburej wo žiwjenje póndźe, jeli so za tši dny morderja njewušłędźi.

Nó, ja šnajach mordarja a nětko bu wschitko jašnje. Don Sancho mi rjekny, so je to tehdy w horach knjes kral šam był, a to bě tež nózny wopytowaŕ w domje knjesa Jakuba, a šamžny mordaŕ.“

„Śće wy žitschelí, kralowšći knježe, swoje wobstorżenje?“ wopraśaśe so pschedsydźba.

„Ja jo śym, knjes pschedsydźba!“ wotmołwi kral ś tkutnym mérom. „Ale jeno jene praschenje mam na tehole hólza, wo to proschu.“

„To wy marźe prawo k tomu!“ rjekny pschedsydźba.

„Nó, mój Janko Alsaro, ty šam śy prajił, so bě tamna nóz, w kotrejž bu Antonio Hernandes morjeny, tak cźmowa, kaž šawjašany měch. Kak a po cźim śy ty potajkim mordarja špóznał?“

„Po cźimž ja tež nětkole špóznawam, knježe a kralo, so śy ty semjan, kotreho śym je Sanchom w horach widźał. Po hłožu a po jaśminowej wóni, kotraž je semjanoweje drasty wukhadźeśche, a kotruž tej nětkole sašo twoja drasta rosćerja! A tuž, knježe a kralo, praju ja: ty śe šamžny semjan, kiž je straźnika šaklół!“

Kral dyrbjeśche to pschidaczź a rjekny: „Wy ludźo i hór žpadze žo mi derje wobkedźbowaczź. Nó, potajśim, ja śym Antonia Hernandeża morił, ale w duellu!“

„Krało a knježe!“ rjekny don Sancho, „mjes poddanom a kralom njemóže duella byćź!“

Na to sćěhowaśe mjelczenje.

„Ty maśch prawje, knjes pschedsydźba!“ wotmołwi kral, „tuž tam wušnacź, so śym straźnika Antonia Hernandeża morił.“

Sudnizy špóśnachu krala sa winowateho. Bórzy na to rjekny Sancho: „Wy śće, kralo, šthyšchelí swoje šaśtudźenje. Kral pak ma wot Boha mój wobhrožeńsnoo, chcejśe wy potajkim tule mój naložicź napschećzo kralej donej Pedrej?“

„Nochaju!“ wotmołwi kral.

Pschedsydźba rjekny: „Knjes Ramiro de Albufera! Po swojim narodźe a mjenje śće wy najwošebnischi mjes šudnikami. Jeno najwošebnischi šmě na tulu wuršud wukonjecź. Tuž wjmicze swój mjecź a pójcze šem!“

Kral tu šmérom śtejeśche, kaž pschikowany, a hladaśche krućje na pschedsydźbu.

„Mój kralo a knježe!“ rjekny nětkole sašo don Sancho, „Bóh je waž ša krała postajił, šwiate a njedótknjowe je waśche šałbowane cźełco a jeno Bohu šamemu maćze po žmjerći šamotkwjenje dacź. Ale „jenajcy pjched šakonjom šu wšchitcy w Sevilli!“ to je šaśoł Tuž dyrbi šo šnajmjeńśha šymbolizny wuršudź wukonjecź!“

K tomu bě don Sancho wótkomu postawu krała Pedra šhotowicź dał, ta bě je šawěchtom, na podkoły śtejo, pschikrycta. Nětkole dyrbjeśche don Ramiro na tutej postawje kralej hłowu wotcźeć. To žo śta. Wšchón lud wuśkaśche a wołaśche: „Sšawa kralej, žława gubernatorej!“

Kral dźiwaśche žo šmužitoscźi młodźenza Jana Alsara a powyschi jeho na ryćerja.

Dówž so nětkole Jan ze Sanchom domoj wróćźi a Adelu ś wjeśelokcźu wobja, rjekny don Sancho: „Ty wobjimaśch ryćerja, Adela!“

„Tón je teš toho hódny!“ rjekny Adela, „ale moju wutrobu budźiśche teš thudy hólz Jank wobkhowaŕ.“

„Won do horow!“ šawoła Jank.

„W horach!“ šawoła Adela wohniwje, „w horach je namaj luboscź šakćěła. Ale njech je teš rjenje w horach, nanowe žiwjenje kłuśka nětkole tola kralej a wyšokej kłuśbje, a tuž woštajetaj teš twojej dźěćźi, nano, Adela a Jan, pschi tebi a pschi twojej maćerzi!“

S **Budyš.** (Njesbože j autom.) Sobotu wječor jcaly klinko Njemarowow wožobowy auto, kiž j Budyš pschijebje, do cžežkeho auta j Drježdżan. Cžežiły auto tuchu so nahlym brjosu bele. Sobuježdżacy šoforink je cžežko hrani. Wjednika cžežkeho auta klepjachu šuježy wožbowoho auta, kiž j khwatkom wotježdże.

S **Hucžiny.** (Symska pomoz.) Sobotu na dnju jeho jeneho hornja wunjeny we wotrjesu naschoje wotnoži 147,62 hr. W jednotliwych wsach so nahromadźi: we Komorowje pola Klukscha 7,95 hr., w Klukscha 22,55 hr., w Salkowje 2 hr., w Strózi a Lemischowje 11,20 hr., w Hucžinje 15,70 hr., w Brěsynje 7,50 hr., w Hlinje 13,80 hr., w Plušnikach 9,70 hr., w Malešchezach 15,20 hr., w Sdzerju 4,50 hr., w Subornicžy 18,02 hr., w Nowej Wjesy 2,80 hr., w Kobjelni 3,45 hr., w Lichanju 4,70 hr., w Polpjach 4,25 hr., w Kitlicy 4,30 hr.

Se **Schrjschowa.** (Djesći so shubilej.) Mandželska tudomneho dželacžerja Jonasa dojdże hebi wczera pjatk popoldnju wokolo 4 hodź. do Nalez, so by jebi nakupila. Sowoje tši dżeći, holzu a diwciu holzow, pschypoda šuhodżinje. Holzaj bžechtaj hebi na lód wubježakoj. Jako macj domoj pschinidże, bžechtaj so holzaj, b a G lět staraj, shubiloj. Po dolhim pytanju alarmowschże so wohnjowa wobora, so by Chorna Wodu a haty pschepytała, dokelż bžechu ludzo dżeći na hacze widżeli. Wobydlerjo lěs pschepytachu, ale do šobotu ranja dżeći hischcze njenamatachu. Njeswačidliske knježtwo dżenża wodu j hata puschcži.

S **Njeswačidła.** (Njesbože.) Pschi puschczenju drjewa snjesbodi žyn Herman tatarja Mihanka. Padasa khojna jeho porasy. Won so na hlowje cžežko hrani a hebi mosny pschaszy. Bjes wědomnja jeho domoj donjeschu. Lěkar Sickert jemu pěrnju pomoz poda.

S **Njeswačidła.** K shromadźenje burow 24. januara wjecžor w 7 hodź. w knježim hosćenzu w Njeswačidle pscheproschuja wotrjesne burstwo, wokrjesne mlodoburstwo a wokrjesna radiowa mějnjosć nazionalsozialistiskeje strony. Pschi tutym swastupjenju wokrjesny burski wjednik j Watzdorf wo „burje w tuteim knježstwje“ a župny radiowy nawjednik j Domowitzej hob. str. Hartjeli wo „Radio burej“ porěcžitaj. Sobustawy standartucje kapały 103 swastupjenje j němskej reji stónca. K jarunanju wubawkow sběra so 30 pj. Burja, pschindżcje je zhotami!

Z **Khrósćic.** (Wulki wjesny koncert.) Tutón tydźeń srjedu wjecžor wuhotowa knjez Wjenka swój znaty swjedżeń z koncertom, na kotryž znatych a přećelow z blizka a daloka přeprosy. Rjana liebа přispołuchanjow bě přikhwatała, zo bě žurla polna. Ke koncertej hudźese slawnje znata Kamjenska kapała. Ze spěšnym pokhodom započinaše so prěni dźeł koncertoweho porjada a hižo doby sebi orchester připóznaše přispołuchanjow. Hižo klinčeše ouvertura k operje „Stradella“. Pokazachu při tutym kusku dobru techniku. Z lohkoscu přewinychu wšě ćeže. Cunjo klinčachu wobkuzlace melodije walčika „Hdźež citrony kćeja“. Kak to wutroha poskakowaše a so směješe. W dlěšim potpourri „Wot Rheina hač k Dunaji“ słyšachmy rjane znate ludowe spěwy. Z tutym kuskom začjachu mócny přiklesk. W druhim dźělu porjada lubjeso so přispołuchanjam wosebje paraphrasa wo „Zelena je hola“. Byrnjež by so tutón kusk husto piskał, je tola přeco zaso něšto nowoho. Jako dalše dypki sćěhowachu někotre pokhody, kotrež so z raznosću a temperamentom wuwjedżechu. Hrimotacy přiklesk mytowaše wumělsku dokonjanosć Kamjenskich musikantow. Jako přidawk zahrachu hišće nimo druhich znaty „Badenweilerski pokhod“. Wječor měješe hišće wosebity wuznam, zo bě tu też wokrjesny wjednik k. Zitzmann z přewodom k. Poraka a direktora Kamjenskeho dźiwadła z hosćom. Knjez Zitzmann jimaše so slowa. We swojej khrobłej rěći wuzběhny wosebje pozběhowacy a zwjesnjacy fakt, z kajkej swěru a wěru tola Serbja za našim kanclerom kroča, jako při poslednich wólbach skoro stoprocentnje wolachu. Mjenowaše jich jako „kralowšerných Serbow“ a wupraji přeća, zo bychu tež dale tak tajku swěru wopokazali, čehož so kruće nadźija. Žadu sebi pak tež wot kóždeho razne křesćanstwo, přetož cyle tróšo knježerstwo je na zakładach křesćanstwa natwarjene a naš kancler je nam z najlěpšim příkładom ze swojej krutej, sylnej wěru. Po namadwjenju k. Poraka postanychu wšitcy a wunjesechu třikrótny slawu na našeho presidenta a ludowoho kanclera. Wuspěwachu na to němsku narodnu hymnu a Horstu Wesselowy spěw. Nětko sćěhowašewosebny hal. Tak skónči so koncert z najlěpšim wuspěchom.

Z **Khrósćic.** Swjedżeń swjatcho Bosćijana 20. wulk. rózka, patrona přećiwo hlodej a mórej, je za našu wosadu lubjeny swjaty dżeń a wobeńdże so wosebje wot po swjatym mjenowanym bratrstwje swjatočnje. Wěriwi přihotuja so na njón dżeń pridy z krutym posćenjom. Na tutym dnju njejó so ničo wo domjaceho skotu, potajkim so ani tak a mloko njewužiwa. Na swjedżenju samym přistunja mnozy k Božemu blidu a proša swjatcho, zo by Bóh Knjez na jeho prósstwu naš kraj před hłodom a khorosćemi zwarnował. Runjo tak woswječenje so swjedżeń we Radworju, Njebjelčicach a Kulowje, a to k dopomnjeću na tamny struchły čas 30lětneje wójny a po njej. Tak zemrě na př. w Kulowje w lěće 1632 tolko ludźi, zo jenož hišće pjeć mandželstwow zwosta, kotrež njebě smjeró dźělila. Tuž bóše so też na třećim swjatym dnju jutrow (23. haprleje) 1680 njesmérnje wjele pobožnych wěriwych na hnadownym městnje w Róžeńće zešło, zo bychu mać Božu wo wotwobroćenje žałostneho móra, kiž we wokolinje zakhadźeše, pola jeje syna prosyli. Też w Kamjencu a w měsće samym zniči mrótwa wjele ludźi. Po krónicy zemrě tam wot 14. junija 1679 hač do 18. februara 1680 na 1200 človjekow. Wot tutoho časa wotmolachu so też lětne procesijony do Róžanta, zwoprědka dźewjeć króć woh lěto, třeći swjaty dżeń jutrow a swjatkow a na sedmich swjedżenjach swjateje Marije, nětko pak jenož hišće štyri króć (jutry a swjatki a na dnju domapytanja (2. 7.) a poroda (8. 9.) maćerje Božeje). W lěće 1700 přinjesechu 15 serbscy putnicy, kotříž běchu pod nawjedowanjom Kulowskeho kapłana Pětra Dubjenki k dostaću jubilejneho wotpuska do Roma pućowali — hnadna knjeni klóstra Marijneje Hwězdy Otilia Henčlec, rodżena Serbowka z Budyšina, bóše jim wosebitu khorhoj darila —, přinjese wot bamža wotpuskny tila za bratrowstwo swj. Bosćijana w Khrósćicach a Kulowje sobu. K česći swjatcho postajichu so tam a sem postawy. Tak steji w našej wsy před Hórnikec překupstwom tajka a w cyrkwi samej je jemu na prawej stronje woltař poswječeny. Też při zakhodżo do Swinarje tajka kamjenina postawa, kotruž je rězbař Tschakert, syn tehdomnišcho najeńka wjesn. knjez. dwora, dyrbjał znowa připrawić, dokelž prjedawšu drjewjanu, kiž bě gmejna wudżělne dała, z wólnosću wobškodźi. Kaž klóstrska khrónika pisa, „bu wón za tu hišćo na samsnym dnju na swojim čele wot Boha khłostany“. Postawa swjatcho Bosćijana steji też we Pančicach před Glawšec klamami a jemu přisłuša. Też na druhich městnach su k česći swjatcho postawy stajene abo wobrazy w cyrkwjach wupowěsnjene. Tak spomina so na jeho swjedżeńskim dnju na tamne struchłe časy před sta lětami a dopomnjeće na njo so kóždolětnje w někotrych wosadach zwonkownje wobnowja. Cyrkwinscy so dźeń tak porjadnje swjeći.

Wokolnik Domowiny

Na wšitke serbske towarstwa!

Čo. 2/1934.

Někotre jara khutne podawki w Serbach mje nuzuja, sćěhowace wozjewić:

Naš system towarstwowych dowěrnikow mamy hnydom tak wudospołnjeć a wutworić, zo ma Domowina w kóždej serbskej wsy — njech je tam serbske towarstwo abo nic — swojeho dowěrnika. Za mnje dowěrnik njeje jenož muž, kotryž sobustawy towarstwa k zhromadźiznam přeprosuje, — wšak też to husto dosć hišće zabudże — dowěrnik je za swoju wjes zamołwity nastupajo wšitke serbske prašenja, z kotrymiž so też Domowina zaběra; muž sprawny, spušćomny a zwólniwy, woporniwje za serbske potrjeby skutkować.

Cyła należnosć ma so takle zarjadować: Kóžde serbske towarstwo přewozmje jenu cyrkwinsku wosadu. W padże, zo je w někajkej wosadże wjacy serbskich towarstwow (na přikł. w Bukecach abo we Khrósćecach) zjednaja so towarstwa mjez sobu dla dowěrnikow. Za wosady, kotrež nimaja serbskeho towarstwa, stara so susodne towarstwo sobu. Na kóždy pad je nuzne, zo ma kóžda serbska wjes dowěrnika. Srjedźišćo dowěrnikow bywa stajnje cyrkwinska wjes.

Tutón wukaz Domowiny dyrbi so hnydom do skutka stajić. Mjena a k tomu słušace wsy dowěrnikow njech su nanajpozdźišo

sobotu, 27. januara 1934

w kenclli Domowiny.

Serbscy bratřa w towarstwach! Wobstejnosće mje nuzuja, Wam khětro wjele dźěła napołožić. Njećinju to rady, wšak zmjju z toho sam hišće wjacy. Tola dyrbju Was prosyć, postajenjam Domowiny eksaktnje a sprawnje sćěhować a wosebje tutón wokolnik hnydom do skutka stajić, hewak móża so najkhutniše wěcy stać. Docyła žadam wot wšitkich sobustawow w přichodnych tydźenjach a měsacach, kiž budża za cyle naše ludstwo rozsudźace, železnu disciplinu!

W Khwaćicach, na dnju 18. januara 1934.

P. Nejdo.

Z **Miłoćic.** Rjany popad činještaj tudomnaj najeńkaj houtwy, kotrajž w běhu dwě njedźeli tři sylne wurosćene liški popadnyštaj. Běštaj pasło nastajiłoj na tak mjenowanej „Sewcec hórcy“, mjez Miłoćicami a Njebjelčicami, hdźež na Liškec swójba khětro wjele jamow a zwotkel cyła wokolinu wobhoni a wobkradnje.

Z **Wotrowa.** Njewšědnje hrubje je so pohonč jeneho tudomneho kubleŕa přećiwo jemu zdowěrjenemu skotej zadźerżał. Wožeše hnój na pola. Na mjechkej roli mochcyše podsobnik tak prawje čahnyć a tuž jeho pohonč z widłami wobdźěłaše. Na wječor přijěde z přepočenymaj konjomaj domoj. Wobsedžer njebó na tutym dnju doma a tuž bratr tróšku za prawom hladaše. Jenu z druhim přiwuznym spodźiwne zadźerżenje konja napadny a tuž jeho na rěžanje (koliku) kurěrowachu. Dokelž pak to wuspěcha njeměješe a jeho położenje so dale a bóle zhorješe, zawołachu hišćo w nocy skótneho lěkarja z Khrósćic. Při přehladowanju so wupokaza, zo měješe kóń nic mjenje hač sóšnaće dźěrow přez hnójne widły w tolstym mjasu hač do rjapa, kiž so poća jětřić. Přijedy je pohonč prěl, zo je něšto z konjom zworał. Pod poražacymi dopokazmami so skónčenje swojeho hrubeho njeskutka wuzna. Hižo we swojej prjedawšej słužbje njebě šahodnje ze skotom wobkhadźował. Wobsedžer puści jeho hnydom z dźěła, wozjewi njekhmanosć přistejacej policiji a tak budże drje so hišće sudnistwo z nim zaběrać. Kaž je znate, so w nowej Němskej ćiwilowanje zwěrjatow krućišo khłosta hač přjedy.

Z **Kulowa.** Swój sślěborny kwas woswječi stwórk murjeř Bjarnat Schönnel ze swojej mandželskej rodź. Kindormannec. — Při hladkosći wolsuny so mandźelska Vogela a sebi nohu złama. Ju dyrbjachu do khorownje dowjesć.

S **Kulowa.** (Njesbože.) Wobjarujomne njeńbože šta so we wuhlowej dźěłarni w Cžisowje. Dźěłacjer Neumann pschindże j lěwej ruku do cjerjenjskeho rjenjenja, kiž jeho cžežko hrani. Snjesboženeho dyrbjachu hnydom do khorownje dowjesć.

S **Krynhelcz.** (Zakopanje.) Dla njesbože, kiž je so nje-dźelu na rěžy Schćuży stało, je hamtski pschedstejacjer sakaš, na lód khodźeć. Sa dżeći, kiž njedźiwajcy tuteho zakaša na lód khodża, su starschi zami samolwite.

S **Krynhelcz.** (5-letne dźěćo so zatepiło.) Cžekli dóšt pschejmy swójbu dźěłacjerja Jana Gannera. We njewobkhadźowanym wokomiku cžežkeho njedźelu 5-letne dźowka je swójmi zamjemi. Jako to starschej pytnyschtaj pytachtaj ju hnydom. Wječor běchu dźěćo na wschelakich městnach we wsy widżeli. Jako so wobydlerjo k pytanju alarmowachu, namakachu dźěćo mortwe w lodowej dźěri, hdźež běšche so hamtsny dźeń hólcžej pschekamał, kotrehoż pat jeho towarschi wukhowa. Sanitetna kolona pyta dźěćo hnydom šaho do žiwjenja wróćicž. To pak so njeporadźi. Lěkar špojna, so je dźěćo Boża ruczka jasała. Po dolhim pytanju namakachu pónđelu tež hamti.

S **Borka** pola Wojerez. (Wobeń.) W nozy k pónđelu w 3. hodźinje wudyri pola murjerja Hanuschu wobeń. Brózeń, hdyž běšche wobeń nastał, so dospołnje spali. Wschitke maschiny a zboża so hybu sniczichu. S wulkej prózu poradźi so woborarni Borka a šuježobnych wožow, wobeń salecz. Wobeń je so salożił.

S **Bělej Wodu.** (Jebaka sajeli.) Po dolhim prózowanju je so policiji poradźiło, 33-letneho puczowajcego Herberta Bedera sajeć. Won wopyta katarjowu j wospačnjumi wudawanjemi a žebi pjenjezki hač do 20 hriwnow wujeła. Nimo teho sjeba won też hoscjenzarjow.

Swójbne powěsće

Semrěli: Alma Herzogowa rodź. Käseberg; w Budyschinje; khowanje budże pop. 1/2 hodź. wot Tuchorskeho pohrjebnischcža. — Pawoł Albert Wićaš, hamtskobudniski ruda na wotp. a rjecžer wuj. rjad. w Lubiju; khowanje budże jutře njedźelu pop. w 3 hodź. wot Schkrachowa. — Pawoł Nuličk we Wojerezach, 57 lět; khowanje budże pónđelu pop. 1/3 hodź. wot pohrjebnischcža. — Adolf Bertko w Běłej Wodźe, 52 lět; khowanje budże jutře njedźelu pop. 1/3 hodź. wot jarowanskeho domu.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Wegen Rohrverlegungsarbeiten werden die Straße Hierm Schloß und die Mühlstraße ab Montag, den 22. Januar 1934, auf die Dauer dieser Arbeiten für allen Fahrverkehr gesperrt. Zuwiderhandlungen werden bestraft.

Bautzen, 19. Jan. 1934. Stadtrat, Polizeiamt.

Směški

„Wón njeje mudry, ale je rosumi, sacžišchi słudžicj, jako by to był.“ — „Potom je wón tola hišo jara mudry.“

*

„Kóń, kotrehoż mi pschedaschcże, dyž je zlepy, a wy mi wo tym ničo prajił njejcże.“ — „Muj, wot kotrehoż jeho kupich, mi też ničo prajił njeje, a tuž žebi myslach: hrabž žebi won njepscheješe, so by to na hanjwosći pschinjchło.“

Předženak

Protyka za Serbow

na lěto

1934

je dostać

w Serbskej knihafni w Budyšinje

w Serbskim Domje

Sykorka.

Hdyž sněh w zymje zemju a halozy lěsnych a wjesnych stomow přikrywa, čerpi mały ludźik sykorkow jěru nuzu. Njenamakaja cyrohy a pytaja polu člowjekow wučk.

Jena najznańša druzina sykorkow je w u l k a s y k o r a (Kohlmeise). Hdyž wonka w lěsu žaneje picy wjacy njenamaka, přińdże do zahrodow a k woknam našich wobydlenjow a su tu z hosćom. Wšudże słyšimy jich nježne „scie, scie“. Zahrodnik a druzy čućiwi lubowarjo ptačiny sykitaja je před hłodom. Najradšo žeru sykorki symjeńka, tute a stomowe płody. Woprawdźity lubowar ptačiny njewabi je, kaž so husto stawa, z połcowej šwuntku. To je njerozum a je hižo mnohim z tutych ptačkow ze smjerću było. —

Sykorka słuša do najswěrnišich skitarjow lěsa. Wjele milijonow husańcow, brukow, dudkow a jejkow znića wone wob lěto. Ani w zymje njepomješa sej měra. Njesprócenje pytaja pica a dypaja do skory a wućahuja ze swojim twjerdym ze styrjoni sercemi wobrodźenym jazykom z wutkej wušikosću wšu njerodź pod skoru. Tak słuša sykorka do našich najwažnišich spěwarjow. Je jara wušikny čowjak. Dopož w zymje při wutkej muzy zwěri so na słabše ptački abo wabi přolarjej pěrki z kože. Tute wone wšoše a wušikuje z małym pyskom a činje a na městnje zjě. —

Wulka sykora je t o w a r š n e skócatko. W jeje bliskosći bruntjej so žołma a pikotaš, dokelž jimaj bruki přihonja. Nóžna samica (Weibchen) wuhotuje zwjetša dwójcy wob lěto 7—12 jejkow. Jeje hnězdo je jednore, najčasnišo w stomowej dźěrje. Tola druhi druzinu twarj... a mjedźe hnězda. Jeje sčerśik je žołty, hłowa, ... druhe dźěło čorne hornji dźěl zeleny a kŕuđ... ...ižała mašću.

Swójba sykorkow ... z cyłym ... rezšerjenu. W Nor... ...najbohatši ... jejkow a nazymu ... žiny ze wšelaki... sadowych zahr... ...zvuče ...ikhadze ...

...

...

Přiloha k čisłu 17

SERBSKE NOWINY

Sobotu 20. januara 1934

94lětna wobydlerka w Klětnom

Dźenja žobotu žwjecji wuměnkarka Rosina Mičjna swoje 94. narodniny. Niedźiwajcy swojeje wysokeje starosty je Mičjcej maćerka cyłnje a duchownje hišće jara cjerstwa. Jako stara Klětnjanka — wona je 20. januara 1840 narodźi — je wona we swojim dołhim žiwjenju wiele nasłoniła, a rad powěda wo swojich dopomnjenjach. Wona je sapokajanje pjecź duchownych doczakała. Wona wě žo hišćcje derje dopomnicź, kak Klětno pśed 70 hacź 80 létami jenoź se starych mišćich kłomjanych a drjewjanych chěžtow wobsteješe. Kajšeź běše tehdom žiwjenje, hdyž žo woheń sprózniwše ź kamjenjom dźěkaše, hdyž běchu jitwinske wokna jenoź małe a cźmowe łukacže, hdyž hišćeše žaneje żelezniny a žanych jěsonych kołow njeběše. Kak wobcežne běše tehdy žiwjenje wožeše sa khudšich ludźi, kiž dyrbjachu wšitko ź karu domoj woźicź abo ź płachtu domoj nošycź, schtož pśi wuśich a hubjenych puczach tak lohko njeběše. Teź wona je wot dźěcźaznych lět šem cźežzy dźěłacź dyrbjała. Jeje zyke žiwjenje łeto wot léta je wopśimdło próza a dźěło było. Ale njedźiwajcy teho wona teź nětko jako 94létna a prawowka nocnje derje saśkuženy wotpočźiś we ź jitwiczźy wužiwacź, ale dyrbi hišćcze wschudźom žobu pomhacź. Teź sandźenu nasymu je wona hišćcze wšchędnje na polach běrny kopała a pśizu žnjała. S jeje žobuschulerkow, pacerjerskich towaršichkow, snatnych a pśichcerjelow i cźasa młodosće nje je nichtó wjazy žiw. Njech je tehdóla teź dalewon prawje wjeselu wjecźor žiwjenja spožkeny. —

Tamni Klětnjanźy stari ludźo žu wschitcy młódsche hacź wona. Druha najstarscha Klětnjanska wobydlerka je wuměnkarka. Marja swjd. Hańsowa rodź. Pjechez, tiž lětsa žwoje 92. léto žiwjenja dokonja. 91 lět stary je teź prjedawschi wojnarśki mischtr prapradźed ł. Lohan. Pśches 80 lět starych mamy tu hišćcze 7 wožobow. Swudowjena wuměnkarka Marja Kubizowa możeše 1. januara t. l. žwoje 87. narodniny žwjecźicź. 86 lět stara je swudowjena wuměnkarka Emma Wonnebergerowa. Sa njej pschiźdże ł 83 létami swud. wuměnkarka Rosina Boschzyna rodź. Brukez a ł 81 létami swudowjena wuměnkarka Marja Polenźowa. 81 lět staraj staj potom hišćcze prjedawschi rěsnišći mischtr Arnoscht Rubner a swudowjena wuměnkarka Khrysta Nowakowa. Wschitcy tuchi tu mjenowani stari ludźo bydla w Klětnom. Ale jenoź mało ludźi nimo tutych thodźi w tjanej starej serbskej drasce, tuchi někotśi žu *ktoro wschitcy nimole 80 lět stari. Je woprawdźe wobžarowacź*, so ł młodych nichtó wjazy w tutej drasce njechodźi, dokelž je runje Klětnjanska drasta wobsebje rjana. Tehodla je žo runje tuta jako jenicźka do muzeja sa wedu wo ludach w Barlinje pschijała.

Stawniske powěsće

na cźas wot 12. hacź 18. januara 1934.

Pschipowědanja: Max Arnoscht Krawc, pschekupśi pschistajeńc, ł Hertu Fanny Reiterez, wjednicza filialki, wobaj w Budyšinje. — Herman Kurt Duczman, twarśi dohladowaŕ ł Elsu Emma Frankez, schwalcźu, wobaj w Budyšinje. — Jurij Pawoł Michałk, schosćer ł Delnjeje Kiny ł Marhału Elsu Rätschez, schwalcźu we Budyšinje. — Fritz Gerhard Rößler, kowaŕ, ł Marju Louisu Marthu Griesshaberz, jawalećku, wobaj w Budyšinje.

Swjasane mandźelstwa: Jan Jurij Rychtar, instullaker, ł Marju Madleńu Scholcźu, pschedawarku, wobaj w Budyšinje. — Wilhelm Herbert Meyer, technikaŕ, ł Hilźbjetu Ernu Jeremiašez, pschedawarku, wobaj w Budyšinje. — Rudolf Max Gerhard Jäger, samkaŕ, ze Helenu Gertrudu Pobigez, schwalcźu, wobaj w Budyšinje. — Erich Walkaŕ Schattel, skałaŕ ze Spytez, ł Fricdu Elsu Malcherez, domjazej pschistajeźu w Budyšinje. — Josef Hering, wyšichi dźeńatnik ł Elsu Ernu Gedlichez, bjes powolanja, wobaj w Budyšinje. — Manfred Julius Bär, pinczńik, ł Marju Konechtez, pschedawarku, wobaj w Budyšinje.

Narodźiło je žo: Njemandźi-lti žyn. — Tryzet Alfredej Micklischez, strażmišchtrej, dźowka. — Horstej Emilej Kaiserej, stud. ass. ł Marienberga, dźowka. — Wilhyjej Reinholdej Langšy, wjerceŕerjej, žyn. — Erichej Walterjej Zimmermannej, wucźerjej w Stróži pola Duchiny, žyn. — Arnoschtej Walterjej Liebischez, pschekupjej, žyn. — Arthurej Wilhyjej Dyscherjej, żelezowjercźerjej, žyn. — Walterjej Rudolfej Hoffmannej, samkarjej, žyn. — Robertej Walterjej Beckerej, twarśernu dźěłaceŕerjej, žyn.

Semrěli žu: Marja Berta swud. Freibergerowa rodź. Freudenberger, invalidna rentnarka, 60 lět. — Theresa Mengerowa rodź. Palocek, mandźelska ratarja ł Bukojnu, 55 lět. — Emil Hermann Ulrich, tejeŕ, 50 lět. — Martha Marja Hilża Dittertowa rodź. Schneiderez, mandźelska wojnarja, 43 lět. — Alwin Ota Wais, tkalśi pomocnik ł Georswałdy, 23 lět. — Max Ota Wagner, murjeŕ ł Drježcźina, 30 lět. — Marja Hona [illegible], schwalcźa, 68 lět. — [illegible] Barth, [illegible]śli di[illegible] 53 lět. — Marja Th[illegible]neckez, [illegible]ka bednych, 81 lět. — [illegible] Josef [illegible]r, [illegible] cźasn. jastwa, 60 lět. — [illegible] Wilh[illegible]ch, w[illegible]anach, rěźnik. — Au[illegible]nita [illegible]e [illegible]owi Rychtarjez, wobydl[illegible]n ju [illegible] 84 lět. — Fritz Ota Gräßler, pschekupśi wuschnowcy we Lubiju, 45 lět. — Helmut Erwin Würsig, kožuchaŕ, 36 lět.

Prěnje dźiwadłowe předstajenje organizacije „móc z radosće“.

Ze swjedźeńskim předstajenjom Schillerowych „Rubježnikow“ w Barlinje je wulka organizacija „móc z radosće“ swoje zaměry do skutka stajiła započeła. We wulkim domje cźinowy w Barlinje budża wulke předstajenja za sobustawy němskeje dźěłowe fronty darmo. Prěnje předstajenje, při kotrymž běchu wšelacy ministrojo a wjedniccy němskeje dźěłowe fronty přitomni, steješe na wysokim wumělskim skhodźeńku. Na wobrazu widźimy wot lěwicy k prawicy: wjednika němskeje dźěłowe fronty dr. Leya, statneho sekretara dr. Funka, wjednikowego namołnika němskeho ministra Rudolfa Hessa a němskeho propagandowego ministra dr. Goebbels.a.

Cyrkwinske powěsće

3. njedźela po Tśoch kralach, 24. wulicho rožka 1934.

S Budyšina.

Predewanjši tekst: Rom. 12, 17—21.

W Pětrowśej zyrkwi rano 8 hodź. farar Siegemund preduje (zyrkwiniti thor śpiwa). Dop. 1/2 12 hodź. ma farar Siegemund dźěcźikemšenje. Wjecźor we 6 hodź. je 100. duchowna wjecźorna hudźba (J. S. Bach).

W Marijnej a Marcźinej zyrkwi dop. we 9 hodź. farar Paul preduje (zyrkwinśki thór śpiwa). Dop. we 11 hodź. ma farar Große dźěcźikemšenje. Pop. we 3 hodź. ma farar Siegemund tschenja. Wjecźor we 6 hodź. ma farar Schneider předowanje, na to Boże wotkasanje.

Sbérka sa mějsnjańske a wokrjesne towaršstwo za inutskowne misijonstwo.

Wutoru pop. 2/3 hodź. je w Pětrowśej zyrkwi nutrnosć sa njedźelnicźe. — Wutoru pop. we 5 hodź. ma farar Schneider bibliśku hodźinu w jedźelni nadschuše.

Drježdźanski list

Luby žerbski krajano!

To žo dźiwaich, so njejšym tak dołhi cźas nicźo wo ſ tutej dał. Prawje majch, ale cźłowjek ma swoje ocźe a mjersanje. Hdyž potom tuſt na žwojeho kra- a posabudźe, potom jeho tohodla njeſwarí. Mejach ohlad dozrała pjero skóźiś, tak žym žo na Tebje newał, ale we wulkotnej knihi cźitach, so je to dóst a, so žo cźłowjeſej ſtajnje jeho dobry wotpohlad idźi a tuj žym so sasto směrował a chžu Cźi sasto ne dale pisacź.

Ty by rad ihonit, kak žym žwjate dny a Nowe léto ecźinił. To wschak bě tajka wec. S nowym létom ak wóibr dosć dźeſche, a teź hody žu mje wopraw- zyle i thěžźi pschinjeſte. Najprjedy běch žebi hłowu ak, schto bych žwojej Wórſchi darił a potom hdyž bě kotwrot nimo, žebi sašo hłowu tamach, hdyž bych o to sašo samenił. Moja Wórſcha mjenuja wšcho rodźi, schtož jej runpodich pschinjeſte. To potom na wšoſeho žwarzi a bórcźi, so je to wopak a tamne malo a druhe sašo pschewitte pschinjeſt. Haj tón ſi runpodich, schto mohł tón teź wschitko wdźeźcź. rjedy běch hodźinu dołho stał, so dozyła něschto do- o, pschetoš ſi běchu tupuſe dóma pschepjelnjene, wo- je tón, hdźeź za ſtajnje łupuſu, bě tak ſ łupzami sa- aną, so žebi cźłowjeſ muſeſche, so tu něschto darmo vaju, ale cźi jenoź pocźuju. To wschak jenoź něschto ſchi- ow k naplańcźenju trjebachu a ſe zbožownym po- ewi wopjom cźerſich ſ wacźkotom domoj. Sły tónu ſe něschto mějazow po tym pschiźdże, cźehodła žebi ſo hižo starosće cźinicź? Hdyž cźłowjek něſto po žwja- dnjach sašo natkupowane wěcy ſamenicź, mózach ſo něschto hodźinow stacź, dokelž njeběch jenicźki, kiž ſeſche tajku Wórſchu doma.

Nó a kak žym noe léto pschetrał? Bě hižo ſtare olſche njerjam, žebi ſnajmjeńſa mały myſlach, so budże ſ Delnjeje Kiny ł Marhału Elsu Rätschez, schwalcźu we Budyšinje. — Fritz Gerhard Rößler, kowaŕ, ł Marju Louisu Marthu Griesshaberz, jawalećku, wobaj w Budyšinje.

Swjasane mandźelstwa: Jan Jurij Rychtar, instullaker, ł Marju Madleńu Scholcźu, pschedawarku, wobaj w Budyšinje. — Wilhelm Herbert Meyer, technikaŕ, ł Hilźbjetu Ernu Jeremiašez, pschedawarku, wobaj w Budyšinje. — Rudolf Max Gerhard Jäger, samkaŕ, ze Helenu Gertrudu Pobigez, schwalcźu, wobaj w Budyšinje. — Erich Walkaŕ Schattel, skałaŕ ze Spytez, ł Fricdu Elsu Malcherez, domjazej pschistajeźu w Budyšinje. — Josef Hering, wyšichi dźeńatnik ł Elsu Ernu Gedlichez, bjes powolanja, wobaj w Budyšinje. — Manfred Julius Bär, pinczńik, ł Marju Konechtez, pschedawarku, wobaj w Budyšinje.

Narodźiło je žo: Njemandźi-lti žyn. — Tryzet Alfredej Micklischez, strażmišchtrej, dźowka. — Horstej Emilej Kaiserej, stud. ass. ł Marienberga, dźowka. — Wilhyjej Reinholdej Langšy, wjerceŕerjej, žyn. — Erichej Walterjej Zimmermannej, wucźerjej w Stróži pola Duchiny, žyn. — Arnoschtej Walterjej Liebischez, pschekupjej, žyn. — Arthurej Wilhyjej Dyscherjej, żelezowjercźerjej, žyn. — Walterjej Rudolfej Hoffmannej, samkarjej, žyn. — Robertej Walterjej Beckerej, twarśernu dźěłaceŕerjej, žyn.

Semrěli žu: Marja Berta swud. Freibergerowa rodź. Freudenberger, invalidna rentnarka, 60 lět. — Theresa Mengerowa rodź. Palocek, mandźelska ratarja ł Bukojnu, 55 lět. — Emil Hermann Ulrich, tejeŕ, 50 lět. — Martha Marja Hilża Dittertowa rodź. Schneiderez, mandźelska wojnarja, 43 lět. — Alwin Ota Wais, tkalśi pomocnik ł Georswałdy, 23 lět. — Max Ota Wagner, murjeŕ ł Drježcźina, 30 lět. — Marja Hona [illegible], schwalcźa, 68 lět. — [illegible] Barth, [illegible]śli di[illegible] 53 lět. — Marja Th[illegible]neckez, [illegible]ka bednych, 81 lět. — [illegible] Josef [illegible]r, [illegible] cźasn. jastwa, 60 lět. — [illegible] Wilh[illegible]ch, w[illegible]anach, rěźnik. — Au[illegible]nita [illegible]e [illegible]owi Rychtarjez, wobydl[illegible]n ju [illegible] 84 lět. — Fritz Ota Gräßler, pschekupśi wuschnowcy we Lubiju, 45 lět. — Helmut Erwin Würsig, kožuchaŕ, 36 lět.

Cyrkwinske powěsće

3. njedźela po Tśoch kralach, 24. wulicho rožka 1934.

S Budyšina.

Predewanjši tekst: Rom. 12, 17—21.

W Pětrowśej zyrkwi rano 8 hodź. farar Siegemund preduje (zyrkwiniti thor śpiwa). Dop. 1/2 12 hodź. ma farar Siegemund dźěcźikemšenje. Wjecźor we 6 hodź. je 100. duchowna wjecźorna hudźba (J. S. Bach).

W Marijnej a Marcźinej zyrkwi dop. we 9 hodź. farar Paul preduje (zyrkwinśki thór śpiwa). Dop. we 11 hodź. ma farar Große dźěcźikemšenje. Pop. we 3 hodź. ma farar Siegemund tschenja. Wjecźor we 6 hodź. ma farar Schneider předowanje, na to Boże wotkasanje.

Sbérka sa mějsnjańske a wokrjesne towaršstwo za inutskowne misijonstwo.

Wutoru pop. 2/3 hodź. je w Pětrowśej zyrkwi nutrnosć sa njedźelnicźe. — Wutoru pop. we 5 hodź. ma farar Schneider bibliśku hodźinu w jedźelni nadschuše.

Drježdźanski list

Luby žerbski krajano!

To žo dźiwaich, so njejšym tak dołhi cźas nicźo wo ſ tutej dał. Prawje majch, ale cźłowjek ma swoje ocźe a mjersanje. Hdyž potom tuſt na žwojeho kra- a posabudźe, potom jeho tohodla njeſwarí. Mejach ohlad dozrała pjero skóźiś, tak žym žo na Tebje newał, ale we wulkotnej knihi cźitach, so je to dóst a, so žo cźłowjeſej ſtajnje jeho dobry wotpohlad idźi a tuj žym so sasto směrował a chžu Cźi sasto ne dale pisacź.

Ty by rad ihonit, kak žym žwjate dny a Nowe léto ecźinił. To wschak bě tajka wec. S nowym létom ak wóibr dosć dźeſche, a teź hody žu mje wopraw- zyle i thěžźi pschinjeſte. Najprjedy běch žebi hłowu ak, schto bych žwojej Wórſchi darił a potom hdyž bě kotwrot nimo, žebi sašo hłowu tamach, hdyž bych o to sašo samenił. Moja Wórſcha mjenuja wšcho rodźi, schtož jej runpodich pschinjeſte. To potom na wšoſeho žwarzi a bórcźi, so je to wopak a tamne malo a druhe sašo pschewitte pschinjeſt. Haj tón ſi runpodich, schto mohł tón teź wschitko wdźeźcź. rjedy běch hodźinu dołho stał, so dozyła něschto do- o, pschetoš ſi běchu tupuſe dóma pschepjelnjene, wo- je tón, hdźeź za ſtajnje łupuſu, bě tak ſ łupzami sa- aną, so žebi cźłowjeſ muſeſche, so tu něschto darmo vaju, ale cźi jenoź pocźuju. To wschak jenoź něschto ſchi- ow k naplańcźenju trjebachu a ſe zbožownym po- ewi wopjom cźerſich ſ wacźkotom domoj. Sły tónu ſe něschto mějazow po tym pschiźdże, cźehodła žebi ſo hižo starosće cźinicź? Hdyž cźłowjek něſto po žwja- dnjach sašo natkupowane wěcy ſamenicź, mózach ſo něschto hodźinow stacź, dokelž njeběch jenicźki, kiž ſeſche tajku Wórſchu doma.

Nó a kak žym noe léto pschetrał? Bě hižo ſtare olſche njerjam, žebi ſnajmjeńſa mały myſlach, so budże jeneho konca wanje do druheho a wumalasche žwojej wocźi na mnje, hdyž ras ſaſtupich. Wórſcha wſchak mě- njeſche, so je na mnje ſło, dokelž žwojeho kata we mni widźeſche, ale na nju ſo jeho wocźzy pośmękowatej, kaž bu jeje žobuzelenje ſbudźicź chcył. A tak teź běſche. Wjiſche dźeń ſilwestra pſchiźdże a huſcźicho doma moja Wórſcha we wbohim ſwércźu rěcźecź, kiž budże nětk žwoje žiwjenje ſa naj woſtajicź dyrbjecź. A hdyž ſo ójcź do ſylwestra ł dołhim nešom kupańſkej ſtwi bli- jach, pocźa moja Wórſcha wo wotſterczenje ſtejeſe ezekuſ- ſije na jutſiſchi dźeń prezyncź a ne tutym dnju ſašo mě- njeſche, ſo ma to hišćcze cźaſ ſacź do Noweho léta, wſchak chcemoj ſebi jeho halle Nowe léto pjeź a wona ſudobjew nima, hdźeź by jeho tak dołho thowała a k temu by hišćcze łodu trjebała, hewak by nam ſo ſkóncznije ſkaſnł. Schto žebi chżeſch, hdyž Jona rěcźi?

To dyrbjachmoj wbuheho karpa dla teź ſkoro hišćcze majanej do noweho léta kroćźej, pſchetoš w kupańſkej wani ma karp pſchebywacź. Nó to tola ſkoro njeſdźe, ſnajmjeńſcha ł Nowemu létej chże tola cźłowjek cźiſty bycź a tuj ſo roſſudźićhmoj, ſo karpa tak dołho hacź ſo łupamoj, do bola wody ſpdźimoj. To wſchak bě zyle derje, ale hdyž potom wjecźor ł ſnatnym pſchiźdźechmoj, ſo bychmoj ſ nimi Nowe léto poſtrowicź a ſwjeźcźej mohłoj. Ło naju ſtajnje praſchachu, hacź ſmy rybjazy witkowarjo. Somój mjenujcy wobaj ſa karpom wonſa- łoj taj knjezi rybak a hišćcze bjenha, hdyž je hižo pol mějaza nimo, ſo naſ łóſdy ſa rybami praſcha. Tola cźłowjek mi hišćcze ras ſłowecźo wo tym praji, njech ſo paſiſ, ſo pliſku njedóſtanje, ja mam wěſ ſ rybami ſyzu. Nowe léto ranje ſtanych ſ cźeſnej hłowu a hnudom ſo pſchihotowach, naju karpa ſacźiſach. Ale to tak lohko njeſdźeſche, kaj žebi to mójiach. Najprjedy dyrbjach jeho pſches pol hodźiny dołho łoźicź a hdyž duch jeho potom ſe ſchcźepku drjewa na błowu morſkyvcź, ſo mi wuſuny a ſchcźepka morſkyvcź ł wotmachom do mójeho porſta, kiž hnydom pocźa kaž kelbaſowy puchcź ſacźekacź.

— Wuteru wjeczor we 8 hodź. sapoczńje farar Paul se roswuczowanjom s 3. konfirmaziju dorosćenych w ev. towarśchowni na Hornjeństej haśy 23. — Sorjedu wjeczor we 8 hodź. ma sup. Berg biblisku wjeczor w Tuchorśtej zyrkwi.

S Hornjicho Wujesda.

Dop. w 9 hodź. nimske predowanje, kotremuż so nimska spowjedź pśihlasimtnje, 1/11 hodź. zyrkwinske rozrjadowanje.

Sorjedu pop. w 3 hodź. khćeśćijanske jónske towarstwo pola Lehmanna we Wujeśkeje, wjeczor 1/8 hodź. biblisku hodźinu. — Pśiśt wjeczor śwjatk młodych holzow.

S Husti.

Dop. w 9 hodź. nimske predowanje, 1/11 hodź. dźeśćikemśchenje.

S Wjeleczina.

Dop. w 9 hodź. nimske kemśchenje se spowjedźu, 1/11 hodź. dźeśćikemśchenje. — Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. biblisku hodźinu w młodźinowni.

S Wojerez.

Rano w 7 hodź. nimska spowjedź, sup. Köhler; dop. w 9 hodź. nimske kemśchenje, farśki vikaŕ Hamann; 1/11 hodź. herbske kemśchenje se spowjedźu, duchowny Nowak; pśihp. w 12 hodź. herbske śćeśćenja, duchowny Nowak; pop. w 2 hodź. nimske śćeśćenja, duchowny Unger.

Anekdoće

Wědomosć a wěra.

Na wojowanjach Franzowsow w Marokku so tež Rifkabylojo na stronje Franzowsow wobdźělichu. Jenoho dnja, běśe śaćmiśe ględza, śeśich śpśeśelnych Rifkabylow pśeśed rostajowarja franzowskeho wójska śmjawśi rjekny: „Rostajowarjo, dźensa njemóžemy wojowaś. Allah, žohnowane budź jeho mjeno, je swój plaśćej pśeśed ględźo powěźnył."

„Sy mój muž, śeśicho", rostajowaŕ rjekny, rěcźiśo tež franzowźiju, budźeśo mojim śłowam rozumiś. Hlej, tu ględźo śteśi, tamle měśaćk a tu śemja. Měśaćk so wokoło śemje wjerći, śemja s měśaćkom wokoło ględza. Ślejśeli měśaćk w runej śmuśy mjes śemju a ględźom, jeho śtśěł na śemju pada, a ględźo so śaćmi. Sy mójim śłowam rozumił?"

„Haj, rostajowarjo, ju mje wědźiwśicheho śćinił."

„Tak, tuž sawotaj twojich śćehańjow."

„Nó, rostajowarjo, to njemóža, pśeśeś Allah, žohnowane budź jeho mjeno, je swój plaśćej pśeśed ględźo powěźnył."

Cźłowiek a pop.

Njedawno mějeśe Paris swoju sensaziju. Wójwoda z Jelies bě śmjeśo pśa se kunśtnym śtrachom je śymnych Żolmow reći Seine wulhowaŕ.

„Je mało cźłowjekow", jeho nětśto thwali, „kótśi bychu to cźiniłi."

„Je teź mało cźłowjekow", wójwoda wotmolwi, „ja kótrychž by to cźinił."

Přilopk

* **Swojeho towaŕścha w spanju śaśćelił.** Sobotu rano śaśćeli podoślźer tśeźzewskeho wordźła w Toulu swojeho towaŕścha, jako hišćeśe śpaśeše. Po njeśkutku dźeśeše wordaŕ do swojeje śtwy a go śaśćeli.

* **Sašo finanzny śkandal w Franzowskej.** W mésće Lille źe sašo wulki śkandal wotkrył. Towaŕśte towaŕśtwo w Lille, kiž dowolnosćej k twarjenju tunich bydlenjow dosta a je śtarnymi pjenjesami dźěłaśeše, je twaŕśte pśihpokaśaki rosdawało, njeje pak twarjenj płaćił. 37 śtórc. běrow je śo pśeśeźiwo towaŕśtwu sapodało. Pjenjeżne žadanki śahaju wyśoke pśeśes 10 milijon frankow.

* **Se Steinpiriša.** (Posledni domjazy śkalj wumrěł.) W starobje 81 lět wumrě posledni domjazy śkalj Eduard Schröder. Hišćeśe pśed śtjomi létami hdźeśeše wón pśeśi śroźnach Śćowje wudźeliś pśeśedawśeho do Werrany.

Skŕiwdźeński skandal w francowskej komorje.

Francowski rozwučowanski minister do Monzie, kotrehož běśe zapósłane Herriot wótrje pśimał a śeźko skŕiwdźił. Do Monzio zapóślanca w khódbach francowskeje komory naleźúźe a chcyše so na nim přeprimnyć, tola njeporjadnosć wutroby a njemóc jeho pśed tym wukhowaśeš. Nětko dóńdźe k duellej mjez mjenowanymaj.

Radio

Njedźelu 21. januara słyšchimy:

Königswusterhausen. Ranno śnatcho njedźelśkeho programma: 8 hodźina ratarja. 8,55 raŕścha khwalatorjowa. 12 pśihpoldnišći konzert. 14 sa dźeśi. 15,40 khórowa hodźina śchacha. 16 popołdnišći konzert. 18 sa wjesny lud. 20 wulki konzert.

Lipsk. Ranno śnatcho njedźelśkeho programma: 8,15 sa ratarstwo. 11,30 Bachowa kantata. 12 konzert. 14,20 Torgauśka hola. 20,15 operetta „Boccaccia".

Hišćeśe ważne z njedźelśkeho programma. Berlin: 20,05 operetta: „Hamtman z Mainburga". Köln-Langenberg: 20 wulki konzert. Wrócisław: 20 radijowa parada, wulki měśchanski wjeczor. Wien: 20 drama: „Dalbe Julia". Warśchawa: 21,15 hodźina wicheleźijnow. Praha: 19,15 operetta: „Śśkowakśka pryńzezna". Budapeśt: 20 orchesterska hudźba.

Pónjedźelu 22. januara słyšchimy:

Königswusterhausen. Ranno śnatcho wśchédneho programma: 12 konzert. 14 ducty z operow. 15 za žony. 15,45 hodźina knihi. 17,30 śchpanišće a wuherśke rec. 18,05 hodźina śchporta za młodźinu. 19 wjeczor wśchelejśijnow. 20,05 towaŕśch student.

Lipsk. Ranno śnatcho wśchédneho programma: 7,25 raŕśchi konzert. 12 konzert. 19 śłyśchna hra: „Kómčkowy khłóbtaŕ". 20,10 śymfonišći konzert. 21 Beethowenowa 6. śymfonija z-dur.

Hišćeśe ważne z dnjowego programma. Köln-Langenberg: 19 wjeczor wśchelejśijnow. Wien: 10,35 wjeczorny konzert. Rom: 20,40 łośka hudźba. Praha: 20 śymfonišći konzert. Budapeśt: 21,55 zyganśka hudźba.

Anekdoće

Wědomosć a wěra.

Na wojowanjach Franzowsow w Marokku so tež Rifkabylojo na stronje Franzowsow wobdźělichu. Jenoho dnja, běśe śaćmiśe ględza, śeśich śpśeśelnych Rifkabylow pśeśed rostajowarja franzowskeho wójska śmjawśi rjekny: „Rostajowarjo, dźensa njemóžemy wojowaś. Allah, žohnowane budź jeho mjeno, je swój plaśćej pśeśed ględźo powěźnył."

„Sy mój muž, śeśicho", rostajowaŕ rjekny, rěcźiśo tež franzowźiju, budźeśo mojim śłowam rozumiś. Hlej, tu ględźo śteśi, tamle měśaćk a tu śemja. Měśaćk so wokoło śemje wjerći, śemja s měśaćkom wokoło ględza. Ślejśeli měśaćk w runej śmuśy mjes śemju a ględźom, jeho śtśěł na śemju pada, a ględźo so śaćmi. Sy mójim śłowam rozumił?"

„Haj, rostajowarjo, ju mje wědźiwśicheho śćinił."

„Tak, tuž sawotaj twojich śćehańjow."

„Nó, rostajowarjo, to njemóža, pśeśeś Allah, žohnowane budź jeho mjeno, je swój plaśćej pśeśed ględźo powěźnył."

Cźłowiek a pop.

Njedawno mějeśe Paris swoju sensaziju. Wójwoda z Jelies bě śmjeśo pśa se kunśtnym śtrachom je śymnych Żolmow reći Seine wulhowaŕ.

„Je mało cźłowjekow", jeho nětśto thwali, „kótśi bychu to cźiniłi."

„Je teź mało cźłowjekow", wójwoda wotmolwi, „ja kótrychž by to cźinił."

Přilopk

* **Swojeho towaŕścha w spanju śaśćelił.** Sobotu rano śaśćeli podoślźer tśeźzewskeho wordźła w Toulu swojeho towaŕścha, jako hišćeśe śpaśeše. Po njeśkutku dźeśeše wordaŕ do swojeje śtwy a go śaśćeli.

* **Sašo finanzny śkandal w Franzowskej.** W mésće Lille źe sašo wulki śkandal wotkrył. Towaŕśte towaŕśtwo w Lille, kiž dowolnosćej k twarjenju tunich bydlenjow dosta a je śtarnymi pjenjesami dźěłaśeše, je twaŕśte pśihpokaśaki rosdawało, njeje pak twarjenj płaćił. 37 śtórc. běrow je śo pśeśeźiwo towaŕśtwu sapodało. Pjenjeżne žadanki śahaju wyśoke pśeśes 10 milijon frankow.

* **Se Steinpiriša.** (Posledni domjazy śkalj wumrěł.) W starobje 81 lět wumrě posledni domjazy śkalj Eduard Schröder. Hišćeśe pśed śtjomi létami hdźeśeše wón pśeśi śroźnach Śćowje wudźeliś pśeśedawśeho do Werrany.

Skŕiwdźeński skandal w francowskej komorje.

Francowski rozwučowanski minister do Monzie, kotrehož běśe zapósłane Herriot wótrje pśimał a śeźko skŕiwdźił. Do Monzio zapóślanca w khódbach francowskeje komory naleźúźe a chcyše so na nim přeprimnyć, tola njeporjadnosć wutroby a njemóc jeho pśed tym wukhowaśeš. Nětko dóńdźe k duellej mjez mjenowanymaj.

Radio

Njedźelu 21. januara słyšchimy:

Königswusterhausen. Ranno śnatcho njedźelśkeho programma: 8 hodźina ratarja. 8,55 raŕścha khwalatorjowa. 12 pśihpoldnišći konzert. 14 sa dźeśi. 15,40 khórowa hodźina śchacha. 16 popołdnišći konzert. 18 sa wjesny lud. 20 wulki konzert.

Lipsk. Ranno śnatcho njedźelśkeho programma: 8,15 sa ratarstwo. 11,30 Bachowa kantata. 12 konzert. 19,20 Torgauśka hola. 20,15 operetta „Boccaccia".

Hišćeśe ważne z njedźelśkeho programma. Berlin: 20,05 operetta: „Hamtman z Mainburga". Köln-Langenberg: 20 wulki konzert. Wrócisław: 20 radijowa parada, wulki měśchanski wjeczor. Wien: 20 drama: „Dalbe Julia". Warśchawa: 21,15 hodźina wicheleźijnow. Praha: 19,15 operetta: „Śśkowakśka pryńzezna". Budapeśt: 20 orchesterska hudźba.

Pónjedźelu 22. januara słyšchimy:

Königswusterhausen. Ranno śnatcho wśchédneho programma: 12 konzert. 14 ducty z operow. 15 za žony. 15,45 hodźina knihi. 17,30 śchpanišće a wuherśke rec. 18,05 hodźina śchporta za młodźinu. 19 wjeczor wśchelejśijnow. 20,05 towaŕśch student.

Lipsk. Ranno śnatcho wśchédneho programma: 7,25 raŕśchi konzert. 12 konzert. 19 śłyśchna hra: „Kómčkowy khłóbtaŕ". 20,10 śymfonišći konzert. 21 Beethowenowa 6. śymfonija z-dur.

Hišćeśe ważne z dnjowego programma. Köln-Langenberg: 19 wjeczor wśchelejśijnow. Wien: 10,35 wjeczorny konzert. Rom: 20,40 łośka hudźba. Praha: 20 śymfonišći konzert. Budapeśt: 21,55 zyganśka hudźba.

Hospodarski rozhlad

Sobotu 20. januara 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,627	100 pólsk. złotych	47,30
1 jendźelski punt	13,095	100 čěskosł. krónow	12,48
100 šwajc. frankow	60,02	100 franc. frankow	16,44

Barlinśka burśa śwoje wiwowanje wcźera pśheczeźnišćo śapocze a teź śwój pśiwabliwy ras wokahowa. Runjeź wobkhad w akcijach pśihpušćiny njebě, śo tola powśchitkownje pólepśenje turiow lapiśowaśe. Na wiśkich rentowych liśćinach kurźy tehorunja trochu pośtupichu.

Barlinśke žito wonkowitš so pomało pośledniom bnjam teź wcźera njepśheměnichu. Płaćiźny běchu powśchitkownje šamśne, haj dotal. Žita wśchaš śo poněrnje wiele wotpósłeśe, tola śo malo kupowaśe. Wowśa so dotal wótcźeśeśe a śo malo pśichcza, hdźeśa so trochu tuńśchej płaćiźnje. Jeczmjeń wótcźeśe śłabe wiki.

Wcźera płaćiźne w Barlinje zeninać pśichwjazy: 9,05—9,10 hr., rožk: 7,65—7,75 (7,40 hač 7,65) hr., jeczmjenja, naléntnišćo: 7,80—9,10 hr., wowśa: 6,85—7,25 (7—7,30) hr.,

w Drježdźanach:

pśheńcy: 9,20—9,70 (9,30—9,35) hr., rožk: 7,85—7,90 (7,90—7,95) hr., jeczmjenja, naléntnišćo: 8,70—9,20 hr., naśymšeho: 8,30—8,40 hr., wowśa: 7—7,20 hr.

Wiki śchtwórtk w Chorzelzu.

Tu płaćeźe pśheńca 9,05 hr., rožk 7,40 hr., jeczmjeń, naléntni 8—8,70 hr., wowś 6,10—6,40 hr. — Butra płaćeźe 2,80—3,12 hr., jaja 12—13 (10—13) pjenjeźkow.

Wiki śandźeny śchtwórtk w Halschtrowje.

Pśheńca płaćeźe 9,20 hr., rožk 7,65 hr., jeczmjeń, naléntni 8,50—9 hr., naśymšti 7,80—8 hr., wowś 6,75—7 hr., běrny 2—2,75 hr., śyno 3—3,75 hr., śłoma k śaśłanju 80—100 pj., śtólna śłoma 1—1,30 hr. Butra 65—75 (60—75) pj., jaja 11—14 (12—14) pj. Prośata 8—13 hr., běhaći 20—30 hr.

Płaćiźny w świnkach śu płaćiźny tydźeńśkich wikow; hódźeś pak njeje žanych naśwomnjenych, śo njepśihemněchu.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg
Płaćizny po złotej hriwnje.

	19. 1.	18. 1.		19. 1.	18. 1.
Pśeńca	—	—	buny	16,5-18,0	16,5-18,0
rožka	—	—	woka	15,0-16,5	15,0-16,5
jeczmjeń, nal.	156-164	156-164	módre lupiny	11,7-13,0	11,7-13,0
jeczmjeń	—	—	žołte lupiny	14,5-15,5	14,5-15,5
wowś	137-145	137-145	zeradella	19,0-22,0	19,0-22,0
kukurica	—	—	raps. wosuśk	—	—
pśeńč. muka	25,7-26,7	25,7-26,7	lany wosuśk	12,60	12,60
rźana muka	21,9-22,9	21,9-22,9	such. truhańč.	10,3-10,4	10,3-10,4
pš. wotruby	12,2-12,6	12,2-12,6	běrnj. kruški	14,40	14,40
raps	—	—	syno, 50 kg	1,40-1,70	1,40-1,70
hróch, Viktor.	40,0-45,0	40,0-45,0	rźana słoma	0,45-0,60	0,50-0,65
lane symjo	—	—	pśeńč. „	0,35-0,45	0,35-0,50
pjeluški	16,5-17,5	16,5-17,5	wowsana „	0,45-0,60	0,50-0,65
			ječna „	0,45-0,60	0,50-0,65

Płaćizna za pśeńcy za wuptoždźerja 181 184 186
Płaćizna za rožku za wuptoždźerja 143 151 153

Drježdźańska burza (19 1.)

Pśeńca 76 kg	—	běrnjace kruški	15,20-15,40
rožka 70 kg	157-158	pśeńč. wotruby	11,90 12 20
naléntni jeczmjeń	174-184	rźane wotruby	11,20 11,90
nazymsk. jeczmjeń	166-168	pśeńčna muka	36,25-37,75
wowś	140-144	rźana muka	24.50 25,50
čerwjeny dźeśel	160-165	woka	15,50-19,50
raps	—	pjeluški	23,00-24,00
kukurica (Mais)	—	hróch	41,00-42,00
suche truh.	10.5 10.6	cokrowe truh.	13,70-14,20

Płaćizny rěznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

19. januara 1934 Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 636.

Polnomjasne, wukormjene, najwětśeje rěźneje hódnośe hač do 6 lět	31—32
Młode mjasne, njewukormjene, starśe wukormjene	28—30
Mjenje wukormjene młode, derje pśecowane starśe	24—26
Mjenje pśecowane wšěch starobow	20—23

Byki: 643.

Polnomjasne, wurośćene, najwětśeje rěźneje hódnośe	28
Polnomjasne, młódše	25—27
Mjenje wukormjene młódše a derje pśecowane starśe	24—25
Spatne	20—23

Jałowicy a kruwy: 1223.

Polnomjasne, wukormjene kruwy najwětśeje rěźneje hódnośe	24—27
Polnomjasne, wukormjene jałowicy najwětśeje rěźneje hódnośe hač do 7 lět	19—22
Starśe wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałowicy	14—17
Derje pśecowane kruwy a mjenje pśecowane jałowicy	10—13
Mjenje a śpatnje pśecowane	—

Celata: 1735.

Nailepše wukormjene (2. družiny)	35—41
Mjenje wukormjene a lajke wol cyca (3.)	25—34
Spatne (4.)	15—22

Wowcy: 2935.

Młódše a starśe wukormjene (1. družina)	28—29
Starśe wukormjene (2.)	25—27
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	15—23

Swinje: 11005.

Polnomjasne, wos. rasow a jich kśiżenj., hač do 1½ lět stare	50—52
Wukormjene	47—50
Mjasne	44—46
Śpatne	41—43
Rancy a kundrosy	40—44

Płaćizny rěznego skotu na Drježdźańskich skótnych wikach.

19. januara

12 wol., 80 byc., 71 kruw. — jałoje., 313 celat, 82 wowc., 1253 swini.

Płaćizny za

celata: 1. 37—43, 2. 33—36, 3. 28—32, 4. —;

Drobnowikowańske płaćizny w Budyšinje

20. januara 1934 po hamtskim postajenju.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora	najnišše płaćizny hr.	najwyše płaćizny hr.
Howjaze mjaso z kosćemi - - 1 kg	1,40	1,60
Celace mjaso - - - - - - 1 kg	1,40	1,60
Skopjace mjaso - - - - - 1 kg	1,60	2,00
Swinjace mjaso - - - - - 1 kg	1,60	2,00
Tukrajny swinjacy śmałc - - 1 kg	—	2,00
Pśeńčna muka - - - - - - 1 kg	0,36	0,38
Rźana muka - - - - - - 1 kg	0,30	0,36
Khlěb - - - - - - - - 1 kg	0,25	0,27½
Jédźne běrny, nowe - - - - 1 kg	—	0,07
Raje - - - - - - - - 1 kg	0,28	0,80
Hróch - - - - - - - - 1 kg	0,40	0,80
Soki - - - - - - - - 1 kg	0,40	1,00
Amerikanski swinjacy śmałc - 1 kg	—	1,76
Sušeny połc - - - - - - 1 kg	—	2,00
Dobre mloko - - - - - - 1 ltr.	0,22	0,24
Jédźna butra - - - - - - 1 kg	2,60	3,20
Jeja - - - - - - - - - štuka	0,11	0,13
Jédźne buny - - - - - - 1 kg	0,28	0,40
Cokor, drobny - - - - - - 1 kg	—	0,80
Petrolej - - - - - - - - 1 kg	—	0,44
Kamjeńtne wuhlo (domj. topj.) 1 ctr.	—	1,85
Bruniocowe briketty - - - - 1 ctr.	—	1,20

(Dalśne wiśne płaćiźny w hłownym listnje.)

Nětk bě toła ńonz j mojej śćerpliwosću. „Dźi mi se twojim karpom", pochaš na Wórśchu śathadźecz a tuta śo śaśo bo mnje ba, so njejśym telko króć Nowemu létu śławu wunjeść dyrbjał a so karp njeje jeje, ale mój. Tak da jene śłowo to druhe a śwójbna tragedija bě hotowa. Za ménjach, so njejśym karpa tohśit a tuž jeho teź jéść njebudu a Wórśche śaśo sa mnje śathadźeśe, so śym runje ja sa karpom žadaŕ, ale so nimam śchika, tajśe małe śwérjatko śaréśacz a so njedyrbju druhi ras śylwester śwjeczicz thodźicz, hdyž chzu na druhi dźeń ryby réśacz a so je zyle derje, so nětśo śam to cźerpju, śchtož bě wbohemu karpej wotmyślene.

Tak śmój na śo śathadźaloj hacz bě cźaś k wobjedu a mój karp śedźeśe śaśo we śwojej kupańskej wanje. Śmój potom dyrbjaloj do korcźmy na wobjed hicz. Karpa pak wjazy njerodźachmoj, wón je namaj śapocźaŕt léta śkaśyk, potom śebi teź njeśaśtuźi, śo jeho na blido pśhinjeśemoj. Śsym jeho popołdnju do nathrjetnika wśaŕ a do měśchćańskeho haia donjeśŕ. Tam njech pluwa, doniž njewumrje. Ś tym bě karpowa wéź śłónczena, śebi prajach, ale hdyž śebi cźłowjek tak myśli, jeho hušto śaśo łoła tśinje. Tak teź mje, to réka tuta łoła bě w tutym padźe měśchćańśki śtražnik, kiž bě wobkedźbowaŕ, so méjach karpa we rukomaj a tuž hnydom na to tukaśe, so chzu śebi ś hata pjećeń śradnjeź. Nětko méjach tón kał. Dyrbjach śobu na śtražu a tam powédach, kak je ho mi ś karpom śchło, tola žadyn cźłowjek mi njewérjeśe, tak jara kaž jim teź moju śaćźetku ruku jako torpus delikti pokasowach. Śtónczńje mje pak tola śaśo puśchćiśhu, hdyž bćch pjećź hrimnow thłostanja śaptaćkiŕ a ménjachu hišćeźe, so mój wjeśoły byćz, so śym karpa w pośledniom wokomiku prjećź cźihnył, hewak njeby ša pjećź hrimnow było.

Nó, praj mi łuby pśheśeźelo, njeje to mjerzazy śapocźaŕt Noweho léta?

Nadźijam žo, so ły Ty łkpje do njeho śajéŕ.

S tutym śtrowi Tebje

Twój Drježdźański muj.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec kniličišćerńa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pjenježkow, za wósobne, towarstwowe a hospodarske 7 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo ześěhwkam ćełneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je wčas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozwěź, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin płasnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozwěsuja.

Čisło (Nr.) 18 **Budyšin — Póndźelu 22. januara 1934 — Bautzen** **Lětnik 93**

Wulki němski burski zjězd we Weimaru

We žwjedźenišej wupyšenej Weimarskej hali, kiž 3000 wobsedźencow wopřijmje a běše hač na poslědne městno wobsadźena, wotewri so sobotu dopołdnja němski burski sjězd. W mjenje němskeho burskeho wjednika statny sekretar Willikens wołdźělnikow powita. Pokaja na to, so zyle němske burstwo w tukraju a wukraju do Weimara sćahuje, dźeń ježiwjenišeho stawa prěni króć w nowej Němskej hižo zaměry a žiwoj agrarnopolitiski zhromadny smĕr wotkazuje.

W mjenje Durinskeho kněžerstwa rěčeše město khowjerskeho ministerskeho presidenta Marschlera statny minister Wächter k zhromadźenym, němskich burow a jich wjednikow do Weimara a Durinskeje wutrobnje witaše. Wón rjekny, so je so nazionalsozialistiske Durinske kněžerstwo wot awgusta 1932, hdyž k mocy přińdźe, prózowało, durinske burstwo z ludu a se stutkom strěchować. Dźensa sće wobkrućenišej, so mjez durinskim krajnym burstwom wjednikom a durinskim kněžerstwom tukowanje za politiske zhromadne dźe a wobsteji.

Potom porěča durinski krajny burski wjednik Pfeufer, kiž so jasnje a wutrobnje k němskemu burskemu wjednikej Darréjej wuzna. Jako běše wjednik słowowny wobdźělenja Metz z fróšta wažnošej filma „Krej a jenja" wopřijał, so tutón film přichodźowje a so z wulkim sahowanjom pochija. K temu přichsamknychu so rozprawy je nětkanych wottrjadow.

Njedźelu dopołdnja so druhi dźeń němskeho burskeho sjězda we Weimarskej hali wotewri. Shromadźena němskeho burskeho wjednika je schumnjazym přichlěskom witałe, jako do sale zastupi. Statny sekretar Willikens přichodnjom powitanju rjekny, so je hižom prěni dźeń burskeho sjězda jako dźeń dźěła a radosće po pokazał, so to, schtož je kedy němske burske wjednistwo k lěpšemu burstwa pśiche dewzało, so hižom w sjednoćenistwje burstwa korjeni. Němski bohot a žiwny wjednik Durinskeje Sauckel se znowa słowami to wobkrućeješe, schtož je němski burski sjězd na tuthmaj dnjomaj pokazał, może so we krótkej hódnośći sa lud a narod hakle znadź sa 500 abo tyšac lět polne pochódowaćej.

Potom měješe statny rada Meinberg fakladnu rěć, z kotrejž sćehowachu a nadawki burstwa w sjecznim kněžerstwje ludowym rozwoji. Wón rjekny, so mamy so rozrěčeć z tymi, kotřiž w germanjowje barbarow a w burstwje mjenje hódne człowjestwo widźa. Přichlěskujomy pak k temu, so nordiśko-germanske krewi jako nosćerce kultury wulke natwarjaje hódnośće w sebi khowa, potom dyrbi so burstwo jako žórło ponowjenja krewe tej khmane sćinić, so by swoje winowatosće napischeżo ludej dopjelnić mohło. Hłowny samĕr liberalistiskeho wobhladowanja stawiznow běšeše, so tuto pśeśěwostne a kulturne khmanośće germanskeje rasy zapřijmowasche. Kněžerstwo rozwi tute formy, kotrež z cźasa rozpadowanja romiskeho kněžerstwa pokhadźachu, je skhorla Wulki do němskeho ludu pśiheždźał a jemu zaše prawo nanuźował. Pod winowm zuśeho bucha nasta njeněmske bjeze a jerjesche so z letanu klubje do kněžazych worśelow naschcho ludu. Najcejšo so z tym burstwo potyschi, pschetož kóžde jerjewo nowoze sajnjokapitalistiske wuczby běšeše stork pśecźiwo burstwu smyslenym. Po zjednjenju pruskeje monarchije z Bobowu knjes je Stein wujnam zwobdźeneho burstwa jako fakład za stat spóźnu. Sa pak je špeciwni nahladowy njedelar, najza němskemu ludej njeźěkowne liberalistiske wuwicje, hdyž so burstwo wuzwjasche. Hakle nazionalsozialistiske kněžerstwo je pśecźiwi, so tute njeźěkowne liberalistiske wuwicje, kotrež bur wuplěduje z katholiskeje hospodarskich nahladow, ći su ludej zuje, wotpokha. Tuchi wulki nadawk je wuwiwanje nowego burstwa tam, hdźež je z nerjowanym kśišćatkom burstwo nicźesche.

Rěč němskeho burskeho wjednika Waltaria Darréa

Z wulkej napjatosćiju ćełe zhromadźizna rěć němskeho ježiwjenskeho ministra a němskeho burskeho wjednika Waltarja Darrea wobkatkowała, kiž wo zajadach nazionalsozialistiskeje burskeje politiki a jeje pśichodnych nadawkach rěčeše. Wón je na to založenje, so žnjeho so na prěnim němskim burskim sjězdźe w němskich stawiznach swěsćeju, so dźe so na zanym pelu hunskewnje politiki nazionalsozialistiskeje wjednistwo tak kaliko wulkutkowa, kaž m. Jehodła statnym wojowarjam pśikaza, kotřiž gwerenje k Adolfej Hitlerej w cźejstych letach sirjachu, wuzběhny dźał z słuschu, dokelž so kněžerstwo nazionalsozialistiskeje agrarskeje politiki smóžni. Dišciplinowane sjednoćenje němskeho burstwa je legalne pśechowedźenje rewolucije saraci ta a z tym wulku misu wot naschcho kraja wotwobroćiło.

Pśichod tśiroh letami so bunźa fajnjerjejo nazionalsozialistiskeje strony prěni króć we Weimaru zhromadźichu a prěni króć wosjewichu, so ma hospodarske mĕnjenje w burstwi połnym hospodarske mĕnjenje na drukim městnje sjejeć a bur jako cyłowjek na prěnim městnje. Tute słowa dźensanje je so signalom k zhromadźenju cyłeho burstwa pod jenym symbolom było. Stawiznisny je prěni němski burski sjězd skónčenje njeposwjećene doby němskeje burskeje stawizny a z dobom zapoćatk nowego cźasa. S pośledneho letuchsaża němskich stawiznow pokazuje so pschećiwne stejiśćenje němskeho bura k fałszupjerjanym zuj. burstwa, kiž so do kraja tłoćeše. Rěcźnik wopisowaše potom se stawiznow, kak su knježerjo pschego sabo se swojim knježenjom burstwo potłóčowali. Němski burski wjednik na to rjekny, so jemu należi, so na tutym městnje Adolfej Hitlerej dźak němskeho burstwa za to wuprajić, so nazionalsozialistiski Němsku z wšěmnjom natwarja a z tym nowu bekmućnišeho stawiznow wotewrja.

Njejedna so jenje we wobšěrnosći wujuk jeneho stawa, ale wo lěpše zbytko ludu. Sjednoćenje burstwa je prěnje a pschesjednosć mjez ministrom a burskim wjednikom je druhe wuměnjenje agrarskeho sakonja. Sakoń za němski ježiwjenišeji stajo wuwinanjenja so jako prěni sakoń. S tutym sakonjom su so pschemenjenje płacźiwy wotstronile, kiž čuwi tak ześchkeźachu. S tutym sakonjom je so niz jenoź bur z pschod spadowanjom płacźiwow lohtal, ale so teź z dobom pschenjesełaŕ psched njeprawnym powyschenjom płacźiwow wobarnowal. S tutymi płacźiwnami so teź zyły hospodarski system nadobo pśichmeni. Kapitalistiske-liberalistiski system je ratarjaneje je so wotstorčił. Němski sakoń je herbske dwory je nośtał, kiž snjemóžaja, so by jemja z wótrowaćkej mocu źěła. Tak wósobnu natwarjenje w dośpełnje nowym, nekapitalistiskim, do zyła zhromadźenym krajnym dochadźowje. K tomu wosobnu wo kmie płacźiwy a kmie mjez pschida so pschesuwanje wo kratu dań. Tu leži wósobnje najwjetši nadawk. Dże kmjenje wo to, so by so kapital k kapitalistiskeho [illegible] nawsał. So tutón samĕr, kiž dwoje wjerstwa [illegible] bacź stawnuje danjowego wjetrzkowstwa, wjednje [illegible] socźelizalitami njepowalnje z pschod wocźemaj [illegible] kano rosumi. Němski burski wjednik skonći [illegible] z pschekwedźenjom, so naschi wobstejnišcy cas wuin[illegible] su burišy wjednišy i wulkche cźasa wutkje němske[illegible]cźje i wopornym dźełom swojemu ludej a ćuśiemu[illegible] z ćuśiti a tak so i tym wopokazali jako najlepšeho[illegible]kład naschcho wjednika Adolfa Hitlera.

Potom rěčeše němski wjednik młodźiny Baldur je Schirach a ćuśitym wjednikam zmysł a musnosć zajadowanja Durinje młodźiny do Hitlerjeje młodźiny wosrjeź a so němskemu burskemu wjednikej zjadowaše, so je so tute musnosći i połnym dorosmjenjenym wotewrił. Wjednik młodźiny rjekny, so zajadowanje burskeje młodźiny zamo wotenjeje młodźiny i burstwa wjerschnjenja, ale je to z jasnje wobkrućenje tuteje młodźiny za jeje wulke nadawki w słužbje burstwa. Němski wjednik młodźiny i wosrjetnym dorasom wusłchnu, so je žeby za nadawk stajił, so by wschitku młodźiny je wschech stawow a werwowinjenow do jeneho zyłka sjednowsći. Se zaneje stromy njebudźe zamotajowa cjerpjeć, kaž niz je stromy realnje.

Pśichwodnje wotcźe 1. hodźiny statny sekretar Williams nawrodźowanja němskeho burskeho sjězda słónczu. Pschi rěcźach běchu pschitomni wjednikam zahorcje pschikłeskali. Burśuz wjednišy a wołdźělnizy sjězda sjednoćichu so na lónzu k mócnemu wusnaću k wjer-nitej němskeje ludu, k Adolfej Hitlerej.

Papen Chautempsej wotmołwił

Na žwjedźenju k załoženju Němskeje, kiž nazionalsozialistiska strona a Stahlhelm w Khocźebuzu wotmĕchtej, mĕ-hokanzler a Papen rěčeše. Pschi tym wón rjekny, so my dźeći nowego cźasa swoje narodu tamnych dnjow zacźuwamy. Zacźuwamy to cźim žiwjšo, dokelž žami na prosty nowcźa cźasa stejimy. Njeźmĕnjenje cźełe a cźełnjenje běšeše pucź nasłaća němskeho ludu. Wulki kralestwje dyrbjeschtej swoje nadawki dopjelnić a źradnuć, so buchmy sebrawili k nowemu ludźiwu. Nad starorimaj Němskimaj steješe skčezita króna, sćeza Němska běšeše pak w hodźinje swojeho narodu pod bekanym ćichjom. Symbolita khěžerskeje króny a hołatcho khěnja je jenožka, mjesnizy bójše pódźiwiwo ludu, so by swój stawiznisti nadawk we wjecźernym kulturnym kwěcu dokonjał.

Nadcźasny wuwiwaćej źiwdźi pschecźo sabo i nowa prawicź, so němski lud zaneje imperialistiskeje politiki njedóźa. Cźeho nam pomha, hdyž so nam praji, so Francowska zenje njeje na to nuzhita, tajkemu wulkemu krajej i wal-kotnej sandźenoscźu w kole druhich ludow [illegible] wo[illegible] jeju, kiž jemu pschisłuschcźa? Njesarschin[illegible]ćo, je dyrbi je tutón kraj słonczuje wot wuwicja [illegible] podkładne wuskwoschowanje. Kanzler je hnuto a wot[illegible], so może kulturna misija němskeho ludu [illegible] Francowskemu ludej je prajił, so je h[illegible]enje njeji tak prawone i zylym narodom njeżene [illegible] naschcho nu zjednjenemu krajej podalo, i kotrymž mela so pod sta-lěta stare wojowanja słónczuje hunska sćahnyć. To je politika ludu, kiž 12. mececa psched wšim swětom wi-

Němski burski wjednik minister Darré

rozmjelujo se z duringskim statnym ministrom Wächt karom a Oldenburgskim němskim hołotom Röverom.

domnje ja nju hłosowasche. Pschejemny ľudźi, so by tłoczja Rěnšla była ſ rukowarku europſkeho měra, dokelž wěmy, so njeſtudźene ſozialne napjatosće, kiž wſchitke kraje tłóča, ſo jenož w měrnym natwarjazym dźele pſchewinuć hedźa. Nowa wójna by była ſe ſahubu zyleje kulturny wjeſernych krajow.

500 000 fašistow w Jendźelskej

Londonſke nowiny „Sunday Dispatch“ wocźišchechu nadawk „Czornokoſchiskoje pschińdu“, ſ kotrymž ſo lorda Rothermerowe prózowanja ſa faſchizmuſ podpyraja. S dobrem wojſewſeja nowiny nadawk jendźelſkeho wjednika faſchizmu ſira Oswalda Moſleya, w kotrymž ſo praji, ſo je faſchizmuſ wulka a hłuboka wěra nimale nabožneho wuſmuſnja. Faſchizmuſ je poleſchikowe wěrnowuſnjace 20. ſtatkla; won dźe Jendźelſku do jendźelſkich formow pſches jendźelſke waſchnje ſtajnjeſe. Moſleyy wuſtupuje ja nutnoſe uniformowanja faſchistow woſebje ſ tym, ſo maju ſo organiſowaneniu czerwjenemu terroreſ pſcheczivjeczi.

Konſerwatiwne jendźelſke nowiny „Obſerver“ wofſewieja dołhu rozprawu ſwojeho politiſkeho ſobudźiſacerja wo jendźelſkim faſchistiſkim hibanju. Tutón pſche, ſo je licźba Moſleyowych faſchistow poſledni cźaſ jara pſchibrała a dźenſa hižom wěcźe 500 000 ſobuſtawow wopiſchija. Faſchiſtoju ſu ſo woſebje w induſtrialnych kryeſchźanach wolnózyje Jendźelſke ſtolnje pſchiſporili.

K wopytej italſkeho ſtatneho ſekretara Suvicha we Wienju.

Statny polſekretar italſkeho zwonkowneho miniſtſtwa Suvich je poſlednje dny Wien wopytał ze by ſo z awſtriſkim kojeſejſtwom wo prašenjach wikowarſkeje politiki rozrěčował. Italſki hóſć pri mnohich demonſtracijach nacionalſocialiſtow wjele ſkładnoſće namaka, wěrne zmyſlenje luda w Awſtriſkej nazhonić. Naš wobraz nam předſtaja, kak ſo italſki ſtatny ſekretar Suvich z awſtriſkim zwjazkowym kanclerom Dollfuſſom rozrěčenje.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 22. januara 1934.

— We wjedrje. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 760, [illegible] —9 a najnižſcha temperatura w nozy —5. S [illegible] zaſ wjedra budźe ſpanjiſcho. Nad wjeſornej [illegible] Europu je ſo ſylna wyſchina wupſcheſtrěła. [illegible] a mamy tež pola naſ ſwjatſkich jaſne wjedro ſ [illegible] jmjerſtami. Na horach je [illegible] trochu ſymniſ [illegible] wſchitka je jara wobſchěrna a ſylna, tchodła naſche wjedro tež hiſchcze dłeje wobſtajeſi. Jutſi wutoru ſtłóńcźko 7,50 hodź. ſkładża a ſo 4,34 hodź. ſkowa. Mjeſačk ſtchadźa jutſe dopołdnja 10,37 hodź. a ſkowa ſo na ranje 1,53 hodź. Dźeńſa pódźełu ſteji měſačk w prěnim wjerćiu. Pſchejenek je ſuchom a dešchejom hroty.

— **Wobſtajnoſcha kołojeſdnoho namakarja.** W nozy wot ſobory k njedźeli kołojeſdnoho hjes wjedomja namakachu, kiž běſche w Schillerſtich wukhodźowanišchčerjach ſe kola padnył. Sanitetna kolona jeho k lekarjej a potom do khorownje dowjeſe. Na njeſbožu je kołojeſdny ſam winu, dokelž ſrejeſche hižom w lekarſkim wothladanju a ſ[illegible]ſche ſwój wukhadny cźaſ khětro pſchekročił.

— **K dźeſcźowemu mordaſtwu.** Hildegardu Fäßlej we Budyſchinje naſtupajo, we cźimž je ſo w nowinach wojſpit piſało, je ſo nětko ſchoſtki mjeſtne Fäßla, kiž je pſchepytowanſkej jatbje pſchiſłuchowa, pſchepytowańſkemu ſudnikej wuſmuł, ſo je dźeſca, kiž je jeho bźowka poradźiła, do mecha ſwił a ſo ſady ſwojeje łóſe mjes dźełanju a ſkału ſkował. Pſchi pſchepytowanju ſudnikej komiſije ſo ſkował. Pſchi pſchepytowanju ſudnikej komiſije ſo po pſchełamanju murje na mjeſnjo, kiž běſche Fäßla pokaſał, wopraſchuje hižom ſylnje łožo cźeło nowonamadźeneho dźeſca do mecha ſawalene namakachu. Kaž je ſnate, běchu ſo ſeptembra 1933 w Sprjewi w Budyſchinje dźeſcźowe cźełko namakali, kiž běſche do dwoju koſchow ſawile a do aſkowje tyſche ſkowane, a w kwiſku ſ tutym mjeſtu Hildegardu Fäßlu, a jeje ſtarſchich ſajeli. S nutſkownoſcźu dalſcheho pſchepytowanja budźe, hač a kajſi ſu puſti mjes namakanymaj dźeſcźowymaj cźełomaj.

— **Do ſmjerće ſchoł.** Sobotu ſtaj dźełarna žona a njeſchěſnjy młody muſkli dobrowólnje ſe ſajedźeſcźenjom ſ olmowu do ſmjerće ſchoł. Wobaj bjeſtaj bliſchi cźaſ jako hłubjeny pola Jonicźe ſtarſchija na Rybarſkej hata ſwoj. Cźeſte muſtke a łubjene wobſtejnoſće ſu pječa ſ pſchicźinu bołe.

Se Schirſchowa. (Shubjenaj hółzaſ ſo lepiłoj.) Sondagſki pſchadnyj, ſo ſtaj ſo ſpuſtaj tudomneho dźeſacźerja Jonaſa ſhubiłoj. Sobotu rano wokoło 9 hodź. ſu ſchulerſkeho Gerharda pola pólnicźo młyna ſakrjeſcheho namakali a ſchěſcźełemu ſymnuta hałle popołdnju wokoło 3 hodź. trochu nad młynu. S cźeſko domapytanimaj ſtarſchimaj na łózy wutrobne dźełbrace. Jimaj ſwoſtanje jenoj 13-łětna holza.

Z Khrośćic. (Swjedźeń s. Bosćana.) Po znatym, wot wótrow namrětym dostojnym waſnju ſwjeceſe ſo ſobotu ſwjatcho Bosćana. Na raniſej Božej mſe wobdźělichu ſo žónſke ſobuſtawy na wołkhodze, wſitke w płacheźkach. Też zo ſuſodnych wosadow běchu unozy přikłukawali, zo bychu přiſłuſne winowatoſce dopołnili. Dopołnioſe ſwjedźeńſko kemſe mějeſe wosadny knjez farař z aſſiſtenc. Na tutej Božej mſi dźěchu muſſke ſobuſtawy bratrſtwa ſwj. Bosćana k woporej w nahladnej ľěbje. Po kemſach wotmě ſo ſwjatočny wołkhod po wſy. Poſtawu ſwj. Bosćana njeſeechu Styrjo miniſtrantojo. Też po kórchowje ćełnjeſe procesijon a wopomni tu woſebje zemrěłych ſobuſtawow bratrſtwa. Do cyrkwje ſo wróćiwſi wuſpěwachu ſo hiſče zwučene wotpuſkne pačerje. Njech tutón łubjeny ſwjaty dźeń prawje wjele Božeho žohnowanja přinjeſe cyłej wſoſadze za ſeńſke a wěčne zbože. To daj Bóh!

Z Marijneje Hwězdy. Zańdźeny ſtwórtk ſmědźeſe naſe „Kolpingowe towaſtwo“ na ſwojej zhromadźizanjo we ſwojej měſtnoſći nam Serbam derje přikhilenego wyſkodoſtojneho knjeza P. Jurja ze Sakſkeje S. J. W mjenje towaſtwa powita žadneho hoſća doſtojny knjez P. Gerhard, kotryž je zdobom z prezeſom. Na to ſo zaſpěwašaj dwaj ſpěwaj, po kotrymaj jimaſe ſo doſtojny k. P. Jurij ſłowa. Jeho hłowny thema běše: „Puſtowanje po bitwiſchach [illegible] toweje wójny“. Při přiležnoſći wopytanja [illegible] Triera, wo kotrehož ſwjatočnoſćach je ſo loni wjele piſało, wotmyſli ſobu rěčnik też ſtrudne bitwiſća ſwětoweje wójny wopytać, hdźež běše před 16 létami jako němſki wojak ſobu wojował. Jeho rěč pola każdeho hłuboki zaćišć zawoſtaji. Mjez druhim naſpomni, zo jeho ſłowa njemčzańu přinoſowanć k wotraſenju, ale nawopak ke ſkrućenju. Přetož tamne poł miljona padnjenych, do kotrychž też ſłuſeja wjele naſich ſerbſkich nanow a ſynow, maja nam być z wabrazom: „Bóh je jich wołał a woni ſu poſłuchali.“ Haj, wjele zhromadnych rowow tam naleńdźeſe, wo kotrychž hromadźe wotpočujetaj Serb a Němc, kotraj ſtaj za ſwoju němſku wótčinu wojowałaj a Bóh je jich za to mytował a k ſebi wotwołał. Přednoſk běše krótki, ale za nas jara powučacy. Prezes dźakowaſe ſo rěčnikej za jeho lube ſłowa. Jemu k česći zaſpěwa ſo hiſče jedyn ſpěw. Po tutym jimaſe ſo hóſć hiſče jónu ſłowa a dźakowaſe ſo za poćeſowanje. Jeho poſlednje rozžohnowanſke ſłowa běchu: Njezabudźće na ſwojich lubych tam na bitwiſchach modlće ſo prawje wjele za nich!“ Serbſcy pi „Božemje! Budź khwaleny Jezus Khryſtuſ!“ dźeł wupjelnichu Kolpingowi młodźenzy, kotrychu ſami woſtali, z wjeſelymi ſerbſkimi ſpěwami. Dokónčacy žortny wuſtup poſkići kłóſtarſki Pawoł Sołta, kotryž derje rozumjeſe ſwojich [illegible] towaſchow zabawjeć. Podobne zhromadźizny zmija přeco wulki wliw na dalſe towaſtwowe wuwiće.

S Zymjpla. (Paduſchiſowo.) W nozy k ſrjedźe powołu poduſchi pola hoſćeńcarja Hoſſmayera. Woni ſo přez pinyu do hornich měſtnoſćejow dobuchu. Wſchitke durje ſ mocu pſchełamachu. Kaž ſo powě, ſu paduſchi wjele hótowych wěcow kradnyli. Sćekeru a druhi ſadobywaćeli gratſ wotſtajichu ležo. Hałle rano ſu wobwěſćeli paduſchiſtwa dobłada. Sa paduchami timaju ſłéda.

S Wojerez. (Njeſbože.) Na ſtatnej dróży ſ Wojerez do Njedźichowa njedawno hoſćeńca „Zum Auerhahn“ wotcem popołdnju wokoło 4 hodźin auto ſnjeſeſi. S ſtech cełow, kiž ſ Wojerez pſchijědźechu, ſajědźe jedyn do auta, kiž napſchećiwo pſchijědźe. Wobaj wołaj ſo cźežko wobſchadźichtaj. Wobě wožobje prénjeho auat ſo cźežko [illegible]

Petrolejoweho krala Sinclaira zajeli.

Hary Sinclaira, kotrehož petrolejowy koncern je přeco bóle ze ſylnej konkurrencu za ſwětwobjimnej zjednoćenſtwje Standard Oil a Royal Shell, ſu zajeli a ze 24 druhimi wjedniſkimi hoſpodarſkimi wosobami Zjednoćenych ſtatow jebanſtwa a njeſwěry dla wobſkorźili.

Lěsny młyn

Njedźelſki měr nad łěſnym dołom leżeſche. S cźicha rěka bórbotaſche, cźemnje faſcźinjena; pſchetoł ſtonjo hiſchcze doſć wyſoko njeſtejeſche, ſo mohło pſches ſtare roſzuchane ſchmrěti hładaćz, kotrejž jako ſtražnizy wſchelakore kolena wuſkeho dołá pſchewodźachu. Sadny zyle bliſko wyſoki młyn ſtejeſche; nahle to hnydom na wyſchinu hory dźeſche.

Po cźeſtym ſprózným hiczu a po tolſtym prochu na ſchtórnjomaj bě ſpójnacz, ſo bě tón cźłowjek, njedźiwajo ſaźneje hodźiny, hižo thětry kruch puczował.

Stokcźeny ſtokbuk mějeſche w jenej ruzy, ſ kotrejž ſej dyſ a dyſ pót trěſeſche ſ bledeho rózkatego wobliczja, we druhej hubjene tónczíło. Krótke na cźoru włoſy, kotrež jako wótry tónczł do cźoła do ſady ſtupachu a padachu, ſo k bjes mała cźornymaj, hłuboko leżazymaj wocźomaj pſchihodźachu, kotrejž mějeſchtej njewobtajnu plapotaty wuras.

Nětkole cźinjeſche pucź wótre koleno a pſched puczowarjowymaj wocźomaj njedaloko, na pot w ſelenym ſthowany, wódny młyn ſ nahładnym domčim ſtejeſche.

Muſſikemu ſo we wocźomaj ſaſtwěcźi. „To wón dyrbi być, tón łěſny młyn“, wón hórbotaſche a hiſchcze jónu ſpěſchnihſcho po puczu krocźeſche.

Pſchecźelny tu ſtatok we wuſtim ſtónczenym kucźe dołá leżeſche. S wuhnja kaž ſwęża runje, běły kur wuſtupowaſche. Klepotate młynſke koło w barbach ſo frinkolate wodowe kapy roſmjetowaſche. Łaſtojczki cźitotajo tam a ſem ſletowachu; ſ wiſchenje cźorny tóſ ſpěwaſche. W ſahrodźe, kiž ſo hižo do pot na horu cźehnjeſche, roža na ſcherotich rjadkach ſeleninow a na pišanych kwětkowych pjenźikach ſyboleſche. Wſchitko njedźelſki měr a pokoj dyhaſche. Jeli ſo hóże, dyrbjeſche tule ſbožo ſdomom być! Spodźiwnje, horzo ſebjo puczowař lubońy wobraz wobjimaſche. Potom krucze ſtupajo po rěčnej ſchcźežcy krocźeſche.

Pſched kheżnymi durjemi, pſched kotrymiž na ſtho-dźeńkach bě běleho pěſka a ſelenych ſchmrěkowych hałzkow nałpjane, wjeſeli poſ powolnje na ſłonzu leżeſche. Tomu bě tež tak, kaž by niedźela była; wón jeno ſ hłowu ſaſtrěſe, hdyž ſo zuſy bliſeſche a je ſcheſcheratej wopuſchu jara miłoſćiwje wjechłowaſche.

Muſſki na žane waſchnje njecźinjeſche, jako by chcył do domu ſaſtupicź, ale ſwoje łónczło na ſelenu ławku pſched durjemi cźiſnynwſchi ſo ſam na nju ſyhže.

Tu ſo thěžne durje wotewrichu. Hołza na proh ſtupiwſchi, dłoń ſchćitajo nad wocźi kładźo, ſłědźo na horu hładaſche. To bě njewulka ſchikowanje twarjena poſtawa. Na małej hłowje bě ſe ſkotom ſo frinkolata pletowa króna po waſchnju kraja we Sſmólnych horach. Wócźny hłutnje a ſamyſlnje hładaſchtej; ale bjeſcźowſkej dółcźkaj na łizomaj na to pokalowaſchtaj, ſo bě hołzka rady wjeſela. Hubje běſchtej pſchi hładanju do wyſoka powotewrjenej a dowoleſchtej bětym ſubam ſo ſyboło pokałowacź. Hłbcźe ſo zuſeho njebě dohładała, kotryž kaž ſakuſtany na łubońu poſtawu wudźeraſche. Ale nětkole ſo do ſoła wobroći a ſo njeſadny ſatorźe. Muſſki ſtanywſchi ſo woprašcha: „Bydłi tule młynk Jan Mjeſnik?“

„Haj, to je món nan“, hołcźka wotmołwi, dźiwajo ſo, kaž bě jaſnje widźeć, „chcecźe wy ſ nim rěcźeć?“

„Daj, praſeje jemu, ſo je tu Handrij Dołak.“

To prajiwſchi ſo ſaſo w měrje na ławku ſyduny, kaž cźłowjek, kiž je ſej ſwoje wězy wěſty.

Hołza, thwiłu trochu myſło ſtejo woſtawſchi, ſo we domje ſhubi. Sa krótki cźaſ ſaſo pſchiſłeſchći ſuſeho naſmołwi, do ſtwy pſchińcź, hdźeż chże nan ſ nim porěcźeć.

W niſkej jednorje pſchipraſwjenej hydleńſkeju ſtwje, kotrejž podkoła ſo wot dźełanja młynſkeho gratu ſtaſnje trochu tſchaſeſche, wyſoko trunany łěſny młynt ſtejeſche, hłſchcźe w ſ muku ſaproſchenej wſchědnej dra[illegible]ze; pſchetoł doniž mějeſche młynſka rěka hłſchcźe dołcź wody, młynja ſej njedźelſki dźeń zyle ſtacź njemóżeſche. Młynk bě hłſchcźe nahładny muż, runjeż běchu włoſy wſche ſchěre. Jeho twjerdeje wobryſnowane wobliczo, hewak njehibite kaž prawe muſſte mjeſnowcźo, mějeſche w tymle wokomiku hnėmnje wotpokaſowany wuras, we kotrymž ſo tola leż nětchto kaž ſtrach khowaſche. Zuſy ſaſtupiwſchi cźiſnyny ſwoje łórzo na drjewjany ſtólz ſ wſpokim wobſhobjenjom a ſyhže ſo bjes kaſanja na druhi.

„Schto tu wy chcecźe, Handrijo Dołako?“ młynk ſ hordym ſwukom ſarěcźa.

„Schto ja chju? Nó, najprjódy wotpocźink, a potom chcecźeli mi to popſchecź, nětchto małe k ſnědanju; dokelž ſym wot ſchtyrjoch na nohomaj. Potom mózemoj dale rěcźeć.“

Młynt tam ſtejeſche a ſo niehibny. „K cźemu? Ja njebych wědźał, schto mohłoj mój dwaj hiſchcźe rěcźeć. Wo ſnědanje mi njedyrbi być a też nicź wo mały pjenjezk.“

Zuſy ſo hanjo ſaſmja. „To ſej myſlu, ſo by mje ty rady ſaſo wotbył. — Ty mi tola dowolíſch, tebi „ty“ praſicź, ſtareho pſchećeljeſtwa dla — — Na, kaž praſene, ja ſej wjazy ſadam, ty drje móżeſch tola hiſchcźe jeneho wotrocźka trjebacź! Mjdy dla wſchat byhmoj ſo ſjednaſoj.“

Młynk cźeżky dychaſche. Wón na ſawrjene durje poſhladnywſchi ſ poſhłuſchenym hłokom rjekny: „Praj mi, ſchto dyrbiu cźi dacź, ſo by ty dale puczował? Dźeſaci lět dołho ſym tu w měrje žiwy.“

„To je mi żel — ale ja njepóńdu. Wjeſeły ſym, ſo ſym cźěſć ſa ſtarym towaſchom wuſtrěhnił. To ma cźłowjek napoſledku ſyte, hdyž jeho kaž zuſeho pſa ſ jenoch durí do druhich honja. Dźeſo chanch mécź. Ale to mje rjenje wotpokaſowachu. Hdźekuli ſwoje papjery pokałowach, ſ hłowu tſchaſeſchu. Nó, — tuż ſo ſ krótkimi pſchetorhnjenjemi pſchcźo ſaſo tam ſchło, hdźeż ſmój wobaj hižo nicźoho lětkow hromadźe bjeſatoj. Wuſtiwaj roſoma, Mjeſnikoſ! Tule mje nichtó njeſnaje. Ja ſym ſkrótka praſene pſchihpuczowany wotrocźk. Do dźeła wſchak ſo namakam, wſchako ſym ſam ſe wěſy.“

Kaž ponjźna pröſtwa to klincźeſche.

(Pokračowanje a ſkónčenje.)

schtaj. Dyrbjejschtej ßo do khorownje dowjeßej, dokelž běchtej ßebi mosßy schchadßej,

S **Wjelki pola Mužakowa.** (Padufschtwo.) Pschi ßwětłym dnju ßadoby ßo paduch pola dźěłaćerja Stoßmanna a pjenjesy pokradny. Zandarmej ßo poradźi, 12-lětneho schulerja jako paducha wupřědźić. Pjenjesy běschе hižo ßa nastrózaju pistolu, dyhßaćnu lampu a wschelake druhe jeho ßundawki. SSamtneho schulerja lepichu, jako we wobkhodße zigarety kradnyschе.

Wusudźenja

§ 5 měßazow jastwa dosta 40-lětny kravz Emil Witek. Wón je naturalizowany Čech, a bě jako wjednik prjedawschoje kommunistiskoje ßtrony w Budeschczanßkim wokrjesu ßnaty. Dokelž bě ßakoł ßa schkit luda a ßtata pschestupił, mějesche ßo nětko psched ßudom ßamolwicź. Witek běschе ßlě schćěwnował a ßo pschećiwno ßtatej ßapjerał. Wón ßyła ßo ł pjenjesu wurěčeczej.

Z Łužicy

* Ze **SSmječnje.** (Dobry powad.) Zandarm ßaja tele dny ludownoho ßkłarja Kiliana Selbitschka. W jeho bydlenju namakachu ßklad nakradnjenych wězow. W ludownej ßkale běschе wón cźerjeńße pažy a wschelaki druhi grat kradnył. Jeho hamiśkownu ßudniśtwu w Biłkopicach pschepodachu.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* Ze **Srbnicy.** SSmjertne njeßbože pschi ßmykanju na łodźe.) Na tragiske waschnje tudomna ßwójba ßwoje 5-lětne dźěcko ßhubi. Pschi ßmykanju na łodźe padże 11-lětny ßyn a ßebi mosßy ßchaße. To dowjedźe k jahorjenju mosßowoje kóźli. Po krótkej khorosći hólcźej wumrje.

* S **Radsberga.** (Pěrni nałetni pobjeł.) SSobotu je połdruh popadnyćhu na dwórnischczowej dróßy njetlicźiły ßi wjeßele ßkłowaschе. Běschе to derje wurosćena hrabowa pawniza (Pfauenauge).

* S **Drježdźan.** (11 łohkofranjowych pschi żelezniłim njeßožu w Röderauje.) SSerjedu wječor wokoło ½10 hodź. ßa ßo na Röderaußkim dwórnischczu łohke njeßboże. Manžerowaga lokomotiwy pschihotarjeßi k ßpěchnemu cźahej, kiž dyrjeße do Kamjenjcy wotjeź, próßtnjej wosaj. Pschi ßylnym ßrażenju tuteju wosow ßo 11 wosßobow łohko ßranji.

* S **Radebeula.** (Nałaj do Łobja padłoj.) Na Kötzschenbrodaßkej dróßy w Radebeulu-Serkowizach w nozy pschi hładkoßeji wosßowowej nałaj do 8 metrow hłubokoho Łobjowoho wěrčužnischcza padnyschtaj. Wjeßeli auto ßo jenoj łohko wobßchkodźi a móżeßche dale jěź. Mały auto pak ßo dospołnje rozbi. Kaj ł dźiwom ßo nichtó cźežko njeßrani.

* S **Kamjenjcy.** (Poßledni wuhoń Hartmannez dźěłanje ßo powrośi.) SSobotu powalichu poßledni wuhoń prjedawiczeje Hartmannez dźěłanje, mjeje nětkły po zyłkym ßwěcźe ßnateje fabriki. Wjele tyßac ludźi ßo pschihladowaćej pschikhwatało. 78 metrow wyßoki wuhoń, kiž je delekach 5½ m ßcźeroki, wajeschе nětkje 150 000 zentnarjow. Jako běchu rozbuchadło ßapalili, padże wón na pschiprawjenu ßtronu.

Přilopk

* **102 lět ßtara.** W Bobroschczjach w Hródkowßkim wokrjeßu woßwjeczi wudowa Marja Choynina pschi pomérnje dobrej cźerßtwoßći ßwoje 102. narodninu. SStaruschka ma hišcźe jara dobrej woczi, ßo móże hišcźe bjez nawocźow cźitaćej.

* **Jana hońtwjeßła łaćanicźina!** Zortny podawk ßta ßo na hońtwje w Schwejdnißkim wokrjeßu w Schleßiskej. Někotři hajnizy běchu wotjeli do jenoho ßajaza hčeli, njeběchu pak jeho trjechili. Hdyž ßajo ßyła koło honjerjowa ßwjejcźicź. Wobaj bratraj ßwoj murjerjoj a wukonjeschtaj ßwoje powołanje tak dołho, doniž ßtaroba njepschikhaja. murjeřki grat ł ruki połoźeć.

* **1000 zentnarjow žita ßo pschełamało.** S dobrikim hrimotom pschełama ßo w hornim młynje w Grünawju w Schleßiskej łubja ßkładownja. 1000 zentnarjow žita padże do hłubiny.

* **Franzowßej łćadźe do ßo ßrańyli.** Wojeńßej łćadźe franßiskej pschi pruhowanju we wyßokoći 1500 metrow do ßo. Jenemu pilotej ßo poradźi, ßo na jenju paßchcźeć, druhi wjednik ßyła ßebi ł padakom žiwjenje khowowaćej, padak pak ßo njerozpißchcźeł, tak ßo ßo lětał mori.

* **Dźećo wumrě we wulkomyßchcźanych paßach.** W Zürichu ßo w jenej ßwójbje wobßarnjenomu njeßbožowemu podawk ßta.- Ran, mlokowy wiłowar, ßtajeßche, dokelž jemu mysche wulku ßchodu cźinjachu, dobre mechanißke ßylne paßle. S pschipadom ßo ßta, ßo 5-lětny ßyn do pinzy dźěßche, jako ßtarßchej w pschidawarni pichebywaßchtaj, hólcźej paßle ßcźachu, a pschinideź ł prawej ruku do nich. Małe hólcźej žilu pschecźarachu. Jeho hakle namakachu, jako běschе ßo hižo wukrawił.

* „Człowjecźe, njechńewaj ßo!" We Wolgaßtu ßabéracźeße ßo ßwójba ł ßnatym towaršichej hru „Człowjecźe, njechńewaj ßo!" Manželßki pak ßo pschi hraczu tak roßnéwa, ßo wobludni. Jeho dyrbjachu hnydom do Straßfundßeje bludnizy dowjeźeć.

Hrózbne njezbože z lawinu w Alpach.

Blizko Gländlerskeje hěty w Alpach so lawiny wotwalichu a 6 honjerjow němskostatnjeje wobory z Kestnicy (Konstanz) a někotrych snchakarjow zasypnychu. Dwoju zajechałoma wojakow a dwoju touristow morwych wuhrjebachu. Na wobrazu widźimy, kak so hladake cźerwy do snchu rycźa, kiž pytaju za zajechałoma służa.

Najnowiše z cyłeho świeta

— Wuhlady na wjedro ßa jutjiſchu wuteru: Małe pschemjenjenja.

* **W Drježdźanach je ßo njedźelu wjecźor 1:7 hodź. na Nürnbergßkej dróży cźeßte wobłhadne njeßboże ßtało. Połnje wobßadjeny mějeschćanßki autobuß ßtorješ do wobłoweho auta, w kotrymž tři wozßoby ßedźachu. Pschi ßrażenju ßo 11 wozßobow ßrani. SSranjenych do khorownje w Bjedrichowym mějeße dowjeßechu. Hacź do połnozy mózachu 7 wozßobow ßaße puschcźiś.**

* **Němßki president ł Hindenburg je ßaße wotłhorił. Wot dźeßatnißcheje póndźele móże ßaße wozßoby po ßwjeźenym waschnju pschijimowaś.**

* **Pola Caromba w Franzowßej je wobłhadne łćadźo ßobotu dopołdnja ßnjeßbožiło. Wožoßbje, kiž w łćadźe ßedźeßetej, ßmjerć namakaśtej. Łćadźo ßo ßpali.**

* **W Hullu w Jendźelßej je ßo wulka ßkładownja ßaßypła. 30 wozßobow ßo pod roßpadawkami pschełoma. 9 bjeßaćerjow bě ßo ßhubiło. Mnohe ßebi, ßo ßu ße morili. 12 wozßobow ßo ßrani.**

Za wobßah zamotwity: A. Dučman w Budyßinje.
DA XII. 1933 2145.

Hospodarski rozhlad

Póndźelu 22. januara 1934.

Barlinjska burśa bjeße ßwobodna bóle dowěrliwoße, dokelž ßo ßaße trochu wjacy ßkjankow japitu. SSamomy mózo ßo też wo wótach rentowych bjeßiznow prajić. Też tu ka pola akcijow kurßy poßtupichu.

Barlinjße žito wulkowitś 13 ßobotu mózny wostachu. Pschenicźy a rožki ßo pomérnje wjele poßkitowało. Njeje wuhladow, ßo ßo wiki tele dny bóle wozmóże, jenož ßa ternujowe wikowanje ßo łupowaśe. Mała ßo pschenjo hišcźe cźežko pschidawa. Wowiße ßo dosć narodnoßnoße a po ßpadowanju błaćijnow poßtajichu ßo cźiße nadjadne łupy trochu wjeßołe ßa jatma. Zwjazki njejße błahe witi.

SSobotne płaćicźe w Barlinje ßontna:

pschenjco: 9,05 — 9,10 hr., rožki: 7,65 — 7,75 (7,70 — 7,65) hr., nałetnjeny ječmjeń: 7,50 — 7,40 hr., wowßa: 6,85 — 7,25 (7,20 — 7,30) hriwnow.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tunach abo 1000 kg, hewak 100 kg Płaćizny po złotej hriwnje.

	20. 1.	19. 1.		20. 1	19. 1.
Pšenca	—	—	buny	16,5-18,0	16,5-18,0
rožka	—	—	woka	15,0-16,5	15,0-16,5
ječmień, nal.	155-164	156-164	módre lupiny	11,7-13,0	11,7-13,0
ječmień	—	—	žołte lupiny	14,5-15,5	14,5-15,5
wews	137-145	137-145	zeradella	19,0-22,0	19,0-22,0
kuturica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeń. muka	25,7-26,7	25,7-26,7	lany wosušk	12,60	12,60
rjana muka	21,9-22,9	21,9-22,9	such. truhanc.	10,3-10,4	10,3-10,3
pš. wotruby	12,2-12,6	12,2-12,6	běrnj. kruški	14,40	14,40
rjane	10,5-10,8	10,5-10,8	syno, 50 kg	1,40-1,70	1,40-1,70
raps	—	—	rjana ßoma	0,45-0,60	0,50-0,65
hróch, Viktor.	40,0-45,0	40,0-45,0	ßčeńć. „	0,35-0,45	0,35-0,5
lane ßymjo	—	—	wowßna „	0,45-0,65	0,50-0,5
pjeluški	16,5-17,5	16,5-17,5	ječna „	0,45-0,60	0,50-0,65

Płaćizna za płońy za wupłodźerja 181 184 186
Płaćizna za rołku za wupłodźerja 143 151 153

4000 kemšerjow w Slepom

Mat. 15, 37. Mark. 8, 9. Luk. 12, 1.

Podał O. W.

Dawno so hižo je, zo je na jenym dnju telko kemšerjow w Slepom było. Njewěm, kak tam dźensa bywa. Dobrych a swěrnych fararjow su tam přeco měli. Ci so njejsu přeměnili, ale to wšak njewěm, kak z ludźimi stoji, a z kemšerjemi. Sym jenož jónu, to hóše před nětkóžo štyrcyćmi lětami, tam kemši pobył. Tehdy njeběšo ani jeneje prózdneje lawki. Sunno je tam dźensa hišćo tak. Za pjeć tysac kemšerjow pak też w Slepjanskej cyrkwi, hačrunjež je dosć wobšérna, městna njeje. Dźensa bychu wótřerčak postajili, a wšitcy, kiž do cyrkwje nutř njemóža, móhli też zwonka cyrkwje so při Božej službje wobdźělić, kóžde słowo prědowanja a modlitwow słyšeć a z cyłej wutrobu sobu spěwać. To pak njeběšo možno na dnju 27. mejo lěta 1802. — Cehodźa tehdy telko ludźi do Slepoho přińdźe?

Slepjanski farar Handrij Rjeńš swjećeše na tutym dnju swój złoty zastojnski jubilej. Do kolebki so jemu to njeje spěwało, zo so ńehdy jeho dla cyły holanski lud w Mužakowskej holi swjećeńsku drastu wobleče. Won bě so narodźił 6. mat. róžka 1731 w Hnašecach, hdźež so jeho nan Jan dosć skromnje z krawcowanjom zežiwješe. Hnašecy słušachu tehdy pod Stolpjanski hant a do Biskpicanskoje superintendentury. Tuž zrozumimy, zo móžeše Biskopicanski superintendent Klotz do žiwjenja młodeho Handrija zapřimnyć. Wšěch nětkak zhoni wo jeho wulkich darach. Tuž won postaji, zo Handrij Rjeńš do Kluksa na šulu přińdźe, kotruž běše hrabja Bjedrich Kaspor Gersdorf 1736 za serbskich hólcow załožił. Wšo so to sta z pomocu wulcy zasłužbneho Kluksanskeho fararja Jana Bohuwěra Kühna a hrabje sameho. Z Kluksa pósła jeho hrabja za swoje pjenjezy do Hale hdźež je so Handrij Rjeńš na slawnym gymnaziju — scholu latina — Halskich wustawow wukubłał. Při šesta lěta je tam wukonył we wšitkich třěbnych wědomošcach, ale też w prawym křesćanstwje. Potom dźěšo do Lipska, hdźež so dopomni na swój serbski ród a zastupi do serbskeho přećarskeho towarstwa. Hdyž běše w Lipsku dostudował, wróći so do Hale a bu nětko z wučerjom w syrotowni, w kotrejž běše z wučomcom był. Tehdy hišće stejše wustaw pod wjednistwom wulkeho wučerja a duchownoho Aug. Hermanna Franki, kiž měješe nutrne poćahi k łužiskim zemjanam. Jako so Wochožanska fara wuprózdni, wopraša so jeho Mužakowski knjez, hrabja Jan Alexander Callenberg, kiž měješe městno sam wobsadźić, hač žanoho přihodneho serbskeho kandidata tu nima. Franka poruči jemu Rjeńša. Tak bu Handrij Rjeńš z Hnašec po tehdy so stawacych pruhowanjach a přepruhowanjach na dnju Božeho spića swjedźeńscy jako farař we Wochozach zapokazany. T u je 26 lět dołho skutkował. Hromadźe z Budyšinskim Hadamom Šěrachom je rjanu šulsku knihu za serbsko dźěći wudał. W lěće 1778 pak bu do Slepoho jako farař powołany, hdźež běše połajkim ranje 24 lět, hdyž so wulki swjedźeń swjećeše. — Dwójcy běše so woženił, ale měješe jenož z prěnjeho manželstwa jeničku dźowku, kotruž běše so na Wojerowskeho kaplana Mateja Šołtu wudała, a jemu tři dźěći porodźiła. Matej Šołta so dokładnje zaběraše zo serbskej rěču, a jo spisał słownik a rěčnicu, kotrejž so bohužel njejostej ćišćałoj.

Swjedźeń běše woprawdźe wulkotny, kajkiž drje je ležma zaso žana serbska wosada wohladała, a wotmě so na najkrasnišim dnju cyłeho lěta, na dnju Božeho spića.

Swjedźeń běše so njedźelu prjedy po komšach wosadze wozjewił, a powěsć wo nim roznjese so po cyłej wulkej Slepjanskej wosadźe a po Mužakowskej holi. Tohodla so telko kemšerjow zběža.

Na pol dźesaćich hodźin přijědže Mužakowske knjeństwo z jara wosebnym knjezom, hrabju Lynarom z Lubnjowa, kotremuž Lubnjow, Wětošow a najwjetši dźěl Błótow słušachu. Powitachu so z hudźbu. Potom zastupichu do fary.

Mjez tym zarjadowa so wulkotny swjedźeńši ćah. Na jeho čole kročeše cyrkwiny wóte Mazula, kiž jar přistojnje ćah nawjedowaše. Najprjedy dźěchu dźěći Milorazskeje šule holey a hóley po dwěmaj, wšitke holčki z różowymi wěnčkami a hóley z kwětkowymi wonješkami na lěwym wutrobnje. Wózo kročeše jim z boka jich wučeř. Potom dźěchu dźěći Slepjanskeje šule, ńehdźe 80, też tak pyšne a też po dwěmaj. Wšitke dźěći spěwachu kěrluš; „Nětk Bohu dźakuj so wutrobu wšěch ludźi". Za nimi dźěchu 6 zemjanskich dźěći, 7 hač 10 lět stare holčki z wěnčkami z całtkowych kwětkow, w bołych drasćerkach z różowymi bantami, z różowymi korlikami.

Potom dźěše druhi cyrkwiny wóte Slepjanske wosady a nawjedowaše ćah hospodarjow wšitkich 9 wsow, kiž do Slepjanskeje wosady słušachu. Skoda so tehdy žiwy hyl njejsym. Tón chcył rady widźeć Wšitkich hospodarjów hromadźe! Kajki je to kras ny napohlad był. A na tajki ćah dyrbjało so też pr

* ⊜ Wódrizy. Na Jekšnišćich kolijach mjes Lubjanom a Jitawu da šo pjatk pschipoldnju 22-letny rataćki pomocnik Arthur Schnitter z cjahom pschejechł. Sowjerch na mišnje sastupi. Pschicżina hamowordasstwa njeje hischcże znata.

* ⊜ Hrubrachżiz. (Sajaty pówšć Ljuz.) Dla statej njepschetrjebneho jadżerżenja, dyrbjesche so tudomny wobydlerł do schitajeje jalby wjacej. So by so psched tajerjom wuwił, pówšć wón konz jedżnje Ljuzy, kotruż bjesche prjedy rosłamał. Jeho dyrbjachu do khorownje dowjezej, hdżez dyrbi so najskerje do operazije podacz.

* ⊜ Rumburka. (Cżežke njeschoże.) 63-letnemu pohonczi, Grohza schodżijowej firmy so konjej splóschichtkaj. Pohoncz padże z wosa a rozbi sebi nohu. Hnydom so do khorownje dowjezu, hdżez dyrbjachu nohu wotrowjacz.

Wokolnik Domowiny

Na wšitke serbske towarstwa!

Čo. 2/1934.

Někotre jara khutne podawki w Serbach mje nuzuja, sćěhowace wozjewić:

Naš system towarstwowych dowěrnikow mamy hnydom tak wudospołnjeć a wutworić, zo ma Domowina w kóždej serbskej wsy — njech je tam serbske towarstwo abo nic — swojeho dowěrnika. Za mnje dowěrnik njeje jenož muž, kotryž sobustawy towarstwa k zhromadźiznam přeprošuje, — wšak też to husto dosć hišće zabudże — dowěrnik je za swoju wjes zamolwity nastupajo wšitke serbske prašenja, z kotrymiž so też Domowina zaběra; muž sprawny, spušćomny a zwólniwy, woporniwje za serbske potrjeby skutkować.

Cyla należnosć ma so takle zarjadować: Kóžde serbske towarstwo přewoznje jenu cyrkwinsku wosadu. W padze, zo je w někajkej wosadze wjacy serbskich towarstwow (na přikł. w Bukecach abo we Khrósćecach) zjednaja so towarstwa mjez sobu dla dowěrnikow. Za wosady, kotrež nimaja serbskeho towarstwa, stara so susodne towarstwo sobu. Na kóždy pad je nuzne, zo ma kóžda serbska wjes dowěrnika. Srjedźišćo dowěrnikow bywa stajnje cyrkwinska wjes.

Tutón wukaz Domowiny dyrbi so hnydom do skutka stajić. Mjena a k tomu słušace wsy dowěrnikow njech su nanajpozdźišo

sobotu, 27. januara 1934

w kanceliji Domowiny.

Serbscy bratřa w towarstwach! Wobstejnosće mje nuzuja, Wam khětro wjele dźěła napołožić. Njećinju to rady, wšak změju z teho sam hišće wjacy. Tola dyrbju Was prosyć, postajenjam Domowiny eksaktnje a sprawnje sćěhować a wosebje tutón wokolnik hnydom do skutka stajić, hewak móža so najkhutnišše wěcy stać. Docyla žadam wot wšitkich sobustawow w přichodnych tydźenjach a měsacach, kiž budża za cyle naše ludstwo rozsudźace, żeleznu disciplinu!

W Khwaćicach, na dnju 18. januara 1934.

P. Nejdo.

Die ersten 12 Monate

K lětnemu dnjej powołanja Adolfa Hitlera na čelo němskeho ludu.

Dwanaće měsacow přinjeho lěta nacionalneje rewolucije. Skutki, kiž so wukonjachu a mužojo, kiž je wukonjachu.

Radio

Wutoru 23. januara hłyšchimy:

Königswusterhausen. Němo znatcho wschědneho programma: 12 konzert na hódźinach. 15 ja žony. 16 popołdnišći konzert. 17 ja młodźinu. 18,25 politiski přehlad nowin. 19 operettowy konzert. 21 7. symfonija a-dur, 92 dźěło wot Ludwiga von Beethowena.

Lipsk. Němo znatcho wschědneho programma: 7,25 ranšći konzert. 12 pschipołdnišći konzert. 15,15 nowe: hudži ja młodźinu.

Hišće wažne z dnjowskeho programma. Berlin: 19 orchestrowy konzert. 20,10 słuchowa hra: „Mozart na puczowanju do Prahi" Köln-Langenberg: 19 operettowy konzert. Stuttgart: 20,10 pišany je swět. Wróćsławi: 21,40 pschednoschi: sozialismus w tśežim khrześćanstwje. Wien: 19 Wjerśe wobrazy. Beromünster: 20,15 konzert. Warschawa: 20 operetka: „Hrabinka Marija". Stockholm: 20,50 wojerski konzert. Praha 20,40 wojerski konzert.

Towarstwowske powěsćiki.

Khrósćecy. „Serbosław" zemje njedźelu 28. januara wječor 1/2 8 hodźin swoju hłownu zhromadźiznu z přednoškom pola Wjenkec.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Nachdem im Bienenstande des Tischlermeisters Paul Pelz in Wilthen, Neufircherstraße 66 die Milbenseuche festgestellt worden ist, werden für den Bezirk des Amtsgerichts Schirgiswalde zur Verhütung der Weiterverbreitung dieser Seuche hiermit folgende Maßnahmen angeordnet:

1. Aus verseuchten Gemeinden dürfen Bienenvölker nicht auf Ausstellungen und Wanderbienenstände geschickt werden. Auch dürfen in solchen Gemeinden keine Ausstellungen mit lebenden Bienenvölkern veranstaltet und keine Wanderbienenstände unterhalten werden. Im Amtsgerichtsbezirk Schirgiswalde dürfen fremde Völker nicht aufgestellt werden.

2. Personen, die gewerbsmäßig honighaltige Erzeugnisse herstellen oder die Honig oder honighaltige Erzeugnisse in ihrem Gewerbe verarbeiten oder damit handeln, haben den Honig und die honighaltigen Erzeugnisse so zu verwahren oder zum Versand zu bringen, daß sie den Bienen nicht zugänglich sind. Gleiches gilt von ungereinigten Geräten und Gefäßen, die zur gewerbsmäßigen Verarbeitung, Herstellung und Aufbewahrung von Honig und honighaltigen Erzeugnissen benutzt worden sind.

3. Von Bienen nicht mehr besetzte Wohnungen sind bienendicht verschlossen aufzubewahren. Bienenwohnungen mit Waben oder mit Resten von Waben eingegangener oder abgetriebener kranker oder verdächtiger Völker, auch wenn sie nach Ansicht des Bienenbesitzers an einer übertragbaren Krankheit nicht gelitten haben, ferner Waben oder Teile von Waben solcher Völker dürfen auf dem Bienenstande nicht vorübergehend belassen oder aufbewahrt werden. Sie sind so zu behandeln, wie Wohnungen und Waben von nachweislich seuchenkranken Völkern. Räume, in denen solche Wohnungen oder solche Waben auch nur vorübergehend aufbewahrt und ausgebrochen werden oder in denen überhaupt Wabenwerk ausgebrochen und gewerbsmäßig auf Honig und Wachs verarbeitet wird, müssen so eingerichtet sein, daß sie für Bienen nicht zugänglich sind.

Es wird ausdrücklich darauf hingewiesen, daß Honig von verseuchten Bienenständen in seinem Nahrungs- und Genußmittelwert nicht herabgesetzt und für Menschen völlig unschädlich ist.

Zuwiderhandlungen werden nach den einschlagenden gesetzlichen Bestimmungen bestraft.

Bautzen, am 19. 1. 1934.

Die Amtshauptmannschaft.

Staramy so wo to: zo k wupyšenju doma cyle wěsće jenož Erlerec gardiny bjerjemy!

§ 4 KURT ERLER w Budyšinje na Žit. wikach 28

Mała ležomnosć pola Njeswačidła

płažizny hódno na předań. Poskićenja pod A 4 na wudawarnju „Serbskich Nowin"

Pohonč (třećak) so hnydom pyta w Nuknicach čo. 4

„Hlejće, nowa wěc so stała!"

Kwasne přednoški

wšelakich spisowačelow za zeleny, sćěborny a złoty kwas zesběrał Michał Nawka

Serbska knihatnja

w Budyšinje w Serbskim Domje

Zličbowanki

čišći tunjo

Smolerjee kuhlidłošefaja

z. dr. z w. r.

w Serbskim Domje

Spěwarske

w serbskim a němskim čišću, we wšelakich płaćiznach a wšelakim wuwjedźenju, su sobu najrjeńši dar k narodninam atd., wosebje pak ke konfirmaciji k spomnjeću na čas a wěčnosć, namakaće stajnje na składzu w

Serbskej kniharni

w Budyšinje na Lawskich hrjebjach 4

* ⊜ Wódrizy. Na Jekšnišćich kolijach mjes Lubjanom a Jitawu da šo pjatk pschipoldnju 22-letny rataćki pomocnik Arthur Schnitter z cjahom pschejechł. Sowjerch na mišnje sastupi. Pschicżina hamowordasstwa njeje hischcże znata.

* ⊜ Hrubrachżiz. (Sajaty pówšć Ljuz.) Dla statej njepschetrjebneho jadżerżenja, dyrbjesche so tudomny wobydlerł do schitajeje jalby wjacej. So by so psched tajerjom wuwił, pówšć wón konz jedżnje Ljuzy, kotruż bjesche prjedy rosłamał. Jeho dyrbjachu do khorownje dowjezej, hdżez dyrbi so najskerje do operazije podacz.

* ⊜ Rumburka. (Cżežke njeschoże.) 63-letnemu pohonczi, Grohza schodżijowej firmu so konjej splóschichtkaj. Pohoncz padże z wosa a rozbi sebi nohu. Hnydom so do khorownje dowjezu, hdżez dyrbjachu nohu wotrowjacz.

našich cyrkwinskich swjedźenjach myslić, hdyž dźensa zwjetša jenož towarstwa wustupaja! — Wšitko dźěći z hospodarjemi čehnjechu najrjeńy na wobšerny farski dwór. Potom zestupachu so hospodarjo wot farskich hač k cyrkwinskim durjam do rjada. Běše to nuzne dla njeličomnych sylow ludu. Do tuteje dróhi nětko dźěći zaćehnjechu, za nimi hudźba a zemjanske holćki, kiž puć z kwětkami posypachu. Potom wustupi jubilejny farař z kněžnymi durjemi. Zwony zazwonichu. Hudźbnicy hudźachu kěrluš: „Budź khwalba Bohu samemu". Z jubilejnym fararjom dźěło superintendenta Vogel z Mužakowa, syn serbskeho šewca y Trjeljeńcy pola Bukec, za nim šesćo fararjo a Mužakowske knježerstwo, potom wšitcy druzy knježa a skónčnje hospodarjo, kiž běchu so do rjada zestupali a nětkole čah skónčichu.

Telko ludu tu běše, zo na wšitkich płotach, kólnjach a štomach stejachu. Wšitcy chychu čah widźeć. Dźensa drje so to njeby stało. Ale tehdy běše tajki swjedźeński čah něšto jara žudne. Časy běchu jara khude a ćežke.

Cyrkwine durje so hakle wotewrichu, hdyž běše čah k nim dóšoł. Potom měješe so swjedźeńska Boża služba. Farař Halka z Jabłońca spěwaše a čitaše we serbskej rěči. Piščelow tehdy w Slepjanskej cyrkwi hišće njemějachu. Tuž so kěrluše přewodźachu z trubami. Jubilejny farař Rjeńš předowaše w němskej a serbskej rěči. Po předowanju jeho superintendenta Vogel požohnowaše. Boża služba běše wuley hnujaca. Skónči so ze serbskim kěrlušom. — Haćrunječ běše cyrkej nabita polna, knježeše tola najwjetša nutrnosć. — Po Božej službje wróći so čah na faru, hdżež so swjedźeńska hoscina wotmě. Powěsć wo wulkim swjedźanju roznjese so po cyłej Łužicy. Jubilejny farař pak fararjese hišće přez tři lěta a wumrě zbožnje 23. novembra 1805.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1.57 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišć: Smolerjec kniličišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšk, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pjenjezkow, za swójbne, towarstwowe a hosćencarske 7 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo ačěhwkam čělneho znjezbožeња z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje hrudny. Kóžde znjezbożeńe dyrbi abonent hnydom tutej zawěšcacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarski pomoc pytać. Smjertne znjezbożeńja tyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosce abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 19 — Budyšin — Wutoru 23. januara 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Röhm wo nadawkach SA

W Friedrichsroda w Durinskej wotmětwaše so sjezd SA wjednikow. Přichi tutej sʃ'adnosći stabowy schef Röhm na kónc pożedźenjow wunoschi sjidła hischcze raz pschednošeń. Wón rjekny, so po lěcje dobyża lěta wutrubnewa nja sʃědnje. Nazionalsozialistiska revolucija ma nimo tego, jižnoj je so dotal dozyło, hischcze wulke a wažne nadawki, i ketruchž dopjelnjenjom dyrbi so němsće potschonjenje kschcnicz. Revolucionarnu wěru w SA sadźewa strach schej sostajenja a duchownewho sprostnjenja. „Njejsmy nikaki wěchcansti klub, ale siednoczenstwo rosćěnych politiskich bojowarjow. W SA dyrbi so tuton revolucionarny duchu minjenscho ćasa sachować. Wschitcy so wjedźeć, ale rewolucionarnje, kiž kwoj nawoj [illegible] torhaju.

schef dale rjekny, so dyrbi nowa Nowelo nikomu wojtacz a njeńć so jenje Urokam [illegible] SA we wšěch jeje [illegible] wojewarjow a kujsow. [illegible] rjekny „so rjschichcnje zanch [illegible] wahanych ketonew wjazy njebudże, ale [illegible] wschitkich politiskich wojskow [illegible] swoju rěć s appellom na ihrewnosć [illegible] so bychu ducha ludowcho sjednoczenja [illegible] rjekny, so dyrbi [illegible] ja sakad [illegible] ješa w Sa měli.

Rosenberg wo nacionalsociaiismje a cyrkwi

Na shromadnym wutworjenju wojewarskeho swjasa za kulturu a nazionalsozialistiske lisory sa potschenia Hannowerskeje a Braunschweiz'ka njedźeln w sjesche [illegible] swoukowno-politiskeho hanta nazionalsozialistiskeje Alfred Rosenberg wo „wojewanju swjatych nazionalnych". Nječnik k praschenju wo nazionalsozialismje a jeho wjahach jeżchowaze rjekny: Hdyž kardinal Faulhaber [illegible] hibanje i germanizmom pschirunu, dyrbi so na němski lud appelować, hač je swdalnow, taste rěcze [illegible]. Wschitkowschu: ne, nětk Tuzi ludźo měli pjesća wšeho pschicznu, so tychu do němskeje kenzije schli a że so to nadźakowali, schtož je kanzler sa němski lud a sjschcsan sjeł cyrkwi cznił, a so może dozyła hischcze predowaćer Rosenberg rjekny, so ludźi brunej leschli khodźiny, pschetanjemy protestantoju być, potem smy Němcy. Czejcjmy kóżdu wěru a smy to też werjewili. Ale smy też wojewili 20ć smy też wojewili, so je nazionalsozialistiske hibanje wojerjedź chaosa jako zwjazowajna resilina narschta a je wono też dźensa hischcze swčna ruka někajkeho wecznoh snarja bjez njemože. Ale też druha strona ma prawo wotprajić, schto wěri. Taste wojewjenja mója że w njenje zwykle wotedać, ale niz w njenje nazionalsozialistiskeho hischcho knjezstwa. Zyła forma wojewanjow w swětowych nahladach a politiky je że na rosśmjenje waschnje pschesamy a. Njejsmy 14 lět dołho wo dogmy wojowali, a so też dźensa do wojewanja wo dogmy njepodamy.

Smjertnaj wusudaj w Dortmundze

W Dortmundskim mordarskim prezeju pschipowědoschе sjud wczera popołdnju krótko po 3 hodź. jeschewoczy wuknđ: wobsorzenaj Schulte a Scheer so dla morderstwa i ruhjesmišlowom trójzy k smjerći a dla njedowolenscho wodźenja wójnjow kóżdy k tśiom mježnjom jatnca jatkudźischtaj. Wobsorzeny Pieper so dla cżeżkeho ruhjeżnjiwa k 13 letam khlestarnje sajudźi. Schultej a Scheerej so cżestne prawa na cżaż żiwjenja, Pieperej na 5 lět wotrjeknyc. Wobsorzeni běchu windowu Schnrowu i Haagena Hajse służobnu Emmu Schneiderez i Herfelda a drjewowe ho mjeńowarja Marowskeho i Wittena-Annena na njerjeło wjesće waschnje stónzowali a wurubili.

30 kommunistiskich mjetarjow bombow před sudom

Psched Hanseatiskim wosebitym sudom w Hamburgu so pschejelu prozeß sapoca, kiż so i rosbuchnjistimi nadpadami jatcrasche, i kotrymiż kommunistojo po politistim pschewzjenju w Němskej na spodzatku lěta 1933 i jenotliwymi terorstimi wustupami k mozu pschewrót pospytachu. 30 kommunistow je wobsorzenych, mjes nimi też dźiwjacjer Sauder, kotrehoż su dla stónzowanja Hamburgskeho politiskeho strażnistwa Kuija k smjerći sajudźili, a dźewjerici Prinz a pożelnik Zumscher, kotrajż stoj Hamburgskeho politajskeho historiskeho strażnistwa Lankenmann stónzować spytaloj a stoj su to khlostarnju na 15 lět a cżasz żiwjenja dosłaloj.

Nerczischi prezeß sadera so i njemi stóńmiwami. Wuńe je nadpad i restauradaciom 1. haprieje 1933 na SA lokal na Barmbeckiej drohi. Tu jedna so wo 13 wobsorzenych. Woni cżinjachu 3 bomby do hejsnjo, jena rosbuchny a njejskeho sobudobi [illegible]. Druhe stójnjiwo [illegible] 6. haprieje 1933. Jedyn [illegible] kompleksiki zjednoczeni [illegible] njerozsudnje. [illegible] sche, so w [illegible] na kantu [illegible] pałże su [illegible] seni, hewak [illegible] swow s [illegible] wo wschitkich [illegible] wili. Prezeß tuże napocze [illegible]

Samomordarstwo k[illegible] rub'eżnika

[illegible] kaj so rozbijesći [illegible] cjeż [illegible] dżeli [illegible] Hi[illegible] Ki[illegible] pała [illegible] [illegible] wepsk[illegible] cżele do [illegible]

Dollfuß so wo socialdemokratow prócuje

Zyte Wienske nuzemne nowinarjowo nětko zada, so by so sozialdemokratiske dżiwjacjerjo za Dollfußowe knjezerstwo dobyło. Kanzlerowe wojewjenja psched pschedsydu swojim kschesczanskim sjednoczenjom stronu schwarzy wojezy so jako sapoczatk nowcho zwjeza knjezerstwowcje zwnskowcje politiki napschcczo dźiwjacjerstwu wutoznje. Nekotri wudawaju, so so pschewnjenjenje kurja pjeża na italske pschecjo [illegible]

Nadpad na Wiensko-Zahr'ebski spěšny cah

[illegible] [illegible] [illegible] [

dźeł [illegible] tehdyžnym tomu pśisłuchowostajichu. Na tuto wajnowanje je Alexander pśeco niž mjenje hač 50 miliionow frankow nahromadźił, so tatrej obligacije wudawasche, tiž běchu na jeho mjeno zapisane. S pjenjesami, iiž běchu pśeco tajle wobstarał, wobdźeli ju na wšchelakich pśehedowańcach, załožił też wšchelake swoje towarstwa, kiž su mjes tym zbankrottowale. W Franzowskej ju wudawa, so pjenjes, wo kotrež je Alexander małych luthowarjow wobšchudźił 200 miliionow frankow wuczinjeja.

Też Stawiśi je [illegible] pod mjenom Alexander wušupował. To k tomu dowjedźe, so ju też sastojnska banka woprawdźitego Alexandra w swišku [illegible] naležnosću Stawiśkeho mjenowasche.

Marxistiski terror w Danskej

Sobotu wječor je w Kóge k cźežkim zranjenjam mjes nazionalsozialistami a marxistami dóšło. Nazionalsozialistiski wjednik Lembke [illegible] Kopenhagena běše w mjenowanym mjesće zhromadźiznu powołał. Sala běše pśepjelnjena, jako bu množi kommunistojo a mlodosozialistojo do njeje dobyć [illegible]. Kaž [illegible] Kopenhagena powě, su marxistojo, kotrychž nuts njepušćichu, durje a wokna wušłohnuli, so dwěrjanchi policiju na pomoc zawołaju. Skónčnje pak [illegible] kommunistam poradźił, do sale pśichiś a rěcznistke błido wobšadźiś. Woni khorhoj hakateho [illegible] dele storhnuchu. Nikto k nim dóńdźe, pśichi cźimž Lembcku nabichu. Policija bitwje w sali [illegible] cźini.

Prěn'e rozrěčowanja na konferency Małeje ententy

Tśi [illegible] ministrojo Małeje ententy [illegible], [illegible] tuni, so běchtaj cźeskosłowakiski [illegible] minister Beneš a rumunski [illegible] minister Titulescu dojeźoj, w Sahrebje hišće w nozy k [illegible] k swojemu prěnjenu rozrěčowanju [illegible]. Wuradźowanje trajesche wot 12 hodźin w nozy hač do 3 hodź. rano. Do Sahreba je też [illegible] pśeco pósłany do Wiene pśichił. Myśla sebi, so tuchi na konferency wo Wirkim wopjerje italiskeho [illegible] [illegible] [illegible]

hromadzinym prahchot. Tutón wo podcidźenjach jatnjenych lět w Sserbach rěčesche. Na póslednimaj zhromadźizomaj „Domowiny“ hu zastupjerjo serbskich towarstwow knihu wuprajili, za swoje Sserbowstwo njeuschcza. Wjednik nowoje Němskeje, kanzler Adolf Hitler, je zlubił, so by žana narodnosć njesmě potłóčena. A nětko zlubu wopokazajmy so hódni a budźemy za njón dźakowni. Za wjednika „Domowiny“, swjatka wschěch serbskich towarstwow, je so w tutnymaj zhromadźizomaj knjes wuczeŕ Nedo, wuwolił. Rěčnik rozłoži, kak chce Domowina w přichodnje postupować. Wosebje ma so w kóždej serbskej wsy dowěrnik, wopornik wótcizny, postajić, so by „Domowina“ radu a pósrědnistwo we serbskich nahknoschczach pola ucho namakała. Knjeŕ dr. Zoŕej knjes městokommisar dźak za jeho sajimawy přednoschk wuprajił, a zhromadźeni je swojeho syhła stanowischi so tomu pschisamknuchu. Se sčežkowazych rozprawow towarstwowych sastojnikow zhonichmy, so tu we saźdźenym krjsowym lěcze towarstwowe wudawki wjetche hyli dokhody byle. Wschelake hobustawy njeje mohle swój hobustawski pschinoschk zaplaćić. Towarstwowa knihownja nětkle 90 cyślow wopschija. Wone dyrbi so dyrbjale hnjezdźischo k cytanju wujźeć. Towarstwowy spěwarski wotrjad je pilnje spěw hajił a wjele serbskich hłosow nawukuył. Pschi składnoscach Budyškeho tyhdźelskeho swjedźenja je wón w spěwarskim konzerze hobuhukkował. Towarstwo ma nětkle 70 hobustawow. W saźdźenym lěcze je wono 8 hobustawow psches hnjezdźischo zhubiło. Tehodla je nuzne, so by so towarstwo z dobrejzym nowych hobustawow womkładało. Knjes prěni kommisar Zur skónčenje pschisthedźeschi Domowinniy wokolnik cytaćiche, kotrechž postajenja towarstwow wuwjedże. „Luźizyne“ hobustawy su sebi swojeho Sserbowstwa swjedomni a su rozsudźeni, je sebi zachowaćz.

S Wulkeho Wjelkowa. Na tudymnym knjezim dworje sy zložił manbźelska dźěłaczerja Schporki. Su wojo wola tak njesložožowje do cyła dyrt, sy dyrbjesche hnydom ke cerkwi, kotrejž ranu sachi.

S Butez. (N.S.-Zónstwo.) 16. januara wotmě N.S.-Zónstwo prěnju zhromadźizu. Wjednica knjeni Schmidtowa rěčeschę wo byczu nazionalsozialisma a sozialisma. W jeje rěczi napominatsch pschitomnych, so bychu nowej Němskej zwěrni pomohnizy byli. Na to so wschelákě dypki rospominachu.

Wulki SA-koncert w Pančicach

Njedźelu 21. wulk. rózka wuhotowa SA-wotdźělenje wo wjesnym hosćencu prěni wulki koncert, na nim bě so nahladna lićba připoslucharjow zešła. Ke koncertej hudźeše slawna Drjezdźanska standartna kapala Bul, z wosobinskim nawjedowanjom koncertneho mištra Kluge. Wón je hišće khětko młody, ale z wojim polu pak cyły mištr polneho temperamenta, rjanym, raznym pochodom započinaše so wokołodź. koncert. Hižo piskachu druhi kusk, přezpołoženje: „Hdyž bych był kral“. Nětko sčehowachaj zaj za husle same: „Cicho kaž, nóc“ a „Hrajcy cyganik“, wot mištra Klugi přednjesenaj. Haj, to bě też woprawdźe čišo, jako kuskaj klinčeštaj. Na místo fantasije z opery „Lohengrin“ zapiskachu wučali z operettow „Wot Wina přez cyły swět“. Mócny přiklesk mytowaše jich dokonjanosć. Jako přidawk słyšachmy znatu melodiju ze samsneho zynkofilma: „Rjany je kóždy dźeń“. Z tym so prěni dźěl skónči.

W druhim dźěle koncerta krajachu nimo druhich kuskow lubozne melodije walčika „Při rjanej módrej Dunawje“. Zaso zapiska nam koncertny mišter wosobinscy dwaj nimo měry čežkej kuskaj: „Wulheiska fantasija“ a „Kanarika“. Poslednji kusk swědóčeše wo jeho dospołnej technicy, njezwalo ani čežow, kotrež z njewšědnej lohkosću přewiny. Za to źinješe bohaty přiklesk. Přidachu hišće na to „Badenweilerski pochod“, kotryž při tak derje wobsadźenym orchestrje wulkotnje skutkowaše a pola připoslucharjow wulku kedźbnosć a połne připózmaće zbudźi. Po koncercu přizamkny so dobra němska reja. W přestawkach předawachu so też losy a při rejach wudźělichu so dobyća. Běchu jich na sto dobyćow, kotrež SA-towarišcy dobrowólnje darichu. Wšelake rjane překwapjenki a dobre a samo wuzitne kuski so na dobyćach wudachu. Bě to woprawdźe dobra myslička, tuto předawanjo losow. Skónčnje ma so hišće zjawny dźak wuprajić Pančičanskemu SA-wotdźělenju, so su tajki wulkotny koncert wuhotowali a to hišće z dobrym wuspěchom.

*

S Kulowa. (Wo železninju.) Prózowanje měschczanskeje rady, na dźělawych dnjach wjerchow w 6 hodź. železniski switk njes Wojerzanc a Kulowom za woženje hnoja pschiprawićz, je so z tym rozsúdło, so njeje železninju dla wobkhodnych pschičinow možno, w tutym czasu wožobowiu wóz k tworownemu czahej pschipowěsnjenej.

* S Rychwalda. Hórke naspomnjenje sćinji mandźelska sludnjetwarskeho mischtra Balatka. Schaty, kiž bě pschez nóz na powjasu wisajo wostajila, běchu jej kradnyli.

S Kěnchu. (Zyrkwinska rosprawa.) W lěcze 1933 wuschcze so w tudomnej evangelskej zyrkwi 35 dźěćzi. We lěcze 1932 běsche jich 43. Jutry so 22 dźěćzi konfirmowa. 19 wosobow zemrě, 8 muži, 7 žonow a 4 dźěćzi. W lěcze 1932 zemrě 16 wosobow. Do mandźelstwa stupi 17 porow, w lěcze 1932 jenoź 14. K Božemu blidu stupi w serbskej a němskej spowědźi hromadźe 1432 wosobow. Lětu prjedy nalieži ko 1526 spowědnych.

S Dyrbacha. (Wumrěć.) 19. januara wumrě po krótkej khorosći ratař a wudowc Handrij Schawejkł. Starz bě 78 lět stary. S nim je zjinjerch cźežkjenchu a bałoch a wschěroko znatcho wjesnjana wotwolała. Wón bě sobu najstarschi sobustaw Kěchnjanskeho wojećerskeho towarstwa, kotremuż wón pschez 25 lět pschisłuschesche. Pschez 5 lětami wožwjeselji wón še swojej mandźelskej Rosinu rodź. Bukez, kiž pschez krótkim swoje 85. narodninły wožwjeselji. Flotty kwaš. Dla jeho swědomneho a sprawneho a kubosneho waschnja nascha wješ jeho Žnje njesapomni.

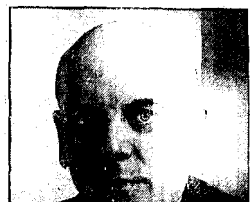

Znaty architekt prof. Troost wumrěł.

Prof. Pawol Ludwig Troost je w Mnichowje 56 lět stary wumrěł. Prof. Troost je wozbeje dla wutworjenja brunehu domu a dla swojeho modella za dom němskeho wumělstwa, za kotryž bu 15. oktobra 1933 zakładny kamjeń połoži, znaty. Tutón architekt pschiprawi też znutskowne wuhotowanje łódźow „Bremen“ a „Europa“.

Z Łužicy

* S Habrachcźiz. Tudomnemu žandarmej so poradźi, cźełkeho staćzana sajeć, kiž so pobhladny sčinj, to wjele pjenjes wudawascha. 16 000 kronow měsjeche hischcze pschi sebi. Kaž je so swěsćiło, je sajaty cźełki železniski sastojnik a je nahladny pjenjes pschekhowali. Nikom położu běsche pschetrjebał. Nakhwilnje so wón do hamtiskeho sudnistwa dowjedże.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S Anc. (Wuhnjenjecjeŕ smjertnje padnył.) Pschi wukonjenju swojeho powołanja padźe 40-lětny wuhnjenjecjeŕ Pawoł Lehmann z 8 metrow wyšokosće na dróhu. Wón so smutkach jara cźełko rani. Hischcze sbamženy wjecjor wumrě njesložowny w Anclej khorowni.

* S Hirschberga. (Szylny hnčhowy wichor w Krkonoschach.) Schwórtk zychnowaschе hylny widjor w Krkonoschach a w Hirschbergskim dole, kiž je wulku schkodu načinił. Hacź bo 3 metrow wyšoke wjerchy zarazćicheho pnjeće. Tehodla běsche wobkhod jara wobzćežny, dźeła hano njemóžny. Pósłiši auto, kiž mjes Kammnjubelom a Brückenbergom jědźi, wosta w snježy tcźazy.

Přilopk

* S najstaršich wjesnjanow hromadze 783 lět starych. 9 najstarschich we wsy Nieblumje na łupje Fohr dozpě w tutej symje zhromadnu starobu 783 lět. W pschecźełku je kóžda wožoba 87 lět stara. To je w tajlej wsy, kiž liczi jenoź 350 wobydlerjow, wulka zadnosć. To pokasuje nam, kak cźili tudźo Frisojo su.

* Dźiwjerske pśy morja 120 wowzow. Puchowanjski wotwcźer je schwórtk zymej wowzy, dozyła 240 schtuk, pschez nóz pola Mayena sachinił. W wozu sadobychu so dźiwjerske pśy k wowzam, kiž swěrjata roscźerchu a do rěki sahnachu. 107 wowzow so satepi a 13 wowzow pśy rostorhachu. Wjele wowzow sebi nohu a druhe roscźe słama.

Filmowe hwězdy w słužbje symskeje pomocy.

Lucca Englisch dawa w Barlinskim kinowje autogrammy. Pschi njej steji wjednik němskeho filmowego wotrjada Korla Auen. W 200 kinowach němskeho hłownego města znamjenitej filmowi hrajerjo autogrammy dawachu, kotrychž wunoschk pschidźe k lépschemu symskeje pomocy.

Radio

Sćrjedu 24. januara hłyschimy:

Königswusterhausen. Nimo znatcho wschědneho programma. 10,10 dopołdnischi konzert. 14,45 za dźěćzi. 15,05 hodźina młodźiny. 19 posnjesenje khorhoje Hitlerskeje młodźiny w Potsdamskej garnisonskej zyrkwi w pschikomnosći Baldura se Schiracha. 21,30 módre z njebjesa.

Lipsk. Nimo znatcho wschědneho programma. 7,25 rańschi konzert. 12 konzert. 15 za młodź holzy. 19 hladaj Königswusterhausen. 21 3. symfonija f-dur op. 93 wot Ludwiga von Beethowena.

Hischcze ważne f dnjowemu programma. Wien: 18,15 wjeserski konzert. Rom: 20,10 konzert po pschecźu. Stockholm: 21 klawěrska hudźba. Budapest: 19,30 opera „Turandot“ wot Puccinia.

Prěnia dybzačna protyčka

Na łónju hydomnikatnjeje wójny znaty Barlinski knihiwjaz Khrystof Wjedrich Nicolai dybźaczne protyčki fotowicz da, kotrež do tłóczenje kože swjasane a s cźełkej słoczanej sahnóru wobrubjene, so za cźahnikowy rjeźas nošnej hodźachu. Dokelž so „Berlockske protyčki“, kaž je nimenowachu, jara wjele kupowachu, je w kóždym lěcze wudawachu, posdźišcho so też druhi knihikupjo prózowachu, podobne wudawacz. We wójnskich lětach so jich wobhaj nimale hjes wuwjacza na wójnu pozahowaschu, a to na to wasnoschu, so wone nimo drobnych hrónčkow, w kotrychž so wójnjeje rjekoje sławojachu, też wobrazy sławnych pólnych wjednikow wopschijachu; sćežkowaze lětnički pak też druhu maćiznu wopschijachu, a to w zyle drobnym pišmje. S Berlockskich protyczkow potom bórzy praktiska dybźaczna protyka nasta, kotruż dźensnischi dźeń nimale žadyn cźełowjek wjaz parowacz njemóže.

jn.

Służobnik Mohammed

Moji pschećelsio w Kabulu mějachu słužobnika, tón Mohammed Ali Khan rěkasche. Mohammed běsche nimo měry wužitny jako konjazy, ale wobsitnosće žodu pschinjeżechu, so wón też dźěła domjazeho słužobnika jatawasche. To druhdy k najspodźiwnischim wězkam dowjedże. Też njeběsche Mohammed žadyn pschećeł pschehnaće cźistosće. Sdźeła tohodła, sdźela nimo toho so jemu krucze pschikasa, wschitko, schtoż ma podawacź, na desćku (tablett) pschinjeść. Mohammed tole pschezo sabdje, napominanjom njeje žancho kónza, a skónčnje jencho dnja tajke zwarty žydaju, so móže cźełowjek to po zykym dalokim měrje khłódnyć.

Nasajtra rano so do duri domjazeho knjesa sakłepa. Do jstwy pschikrocźi słužobnik Mohammed, we zwojimaj rukomaj denźcźku. A na denźcźku steji por — schłórnjow.

ł.

Serbski Ratař

Pischikłowa wo skorje.

1. Tučny wok so derje maša.
2. Njedaschli po dobrym cźełko, cźi wo rjanu žalosju póndje.
3. Na žytneho wola žłuska žytna kwałka.
4. Njeklepaj truwu na žuždonu dźěcźel.
5. Nchdy je so jich wok ſ naschcze ſtudnje napił.
6. Hdy by koła dyrbjała schcźowkać, to by pyſt wešcze mjałokał.
7. Hdy by koła dźeschu wopuścź měła, by někomužkuli wocźi wubiła.
8. Schtó so seleny cźini, wot toho torhaju koły.
9. Sabłudźenu wowzu wjelk ſeżerje.
10. Tśihaj wowzu, ale koźu ji na pokoj wostaj.
11. Wowza so też jatorhuje, hdyž do njeje kolesch.
12. Wowzy ſ jeneje wowcźernje so ſnaja.
13. Wowcźi hnoj najruczišcho hnoji.
14. Kruwu nichtó njeſtseba, dawa dſ, kaž dostawa.

Wozjewjenje

nacionalsocialistiskeje strony

Wustupjenje němskeje radioweje komory ſa němſti radio.

24. januara wjecjor w 7 hodź. w knjezim hosćenzu we Njeßwazćidle.

Rěčnik nimo wokrjesłneho krajneho burskeho wjednika ſ Watzdorfa tow. ſtr. Hartfeil, župny ralowy nawjednik Pomorſkeje a namjetnik krajneje wotnoſći Pomorſkeje-Mecklenburgſkeje w němſkim ministerſtwoje ſa ludowe powuczenje a propagandu.

Thema: „Burowy radio“.

Wokrjesłne wjednistwo nazionalsozialiſtiskeje strony.
wotdźělenje wokrjesłneje radioweje měſnoſcje.

Swójbne powěsće

Sćłubjenaj: Lotta Strehliz a Artur Wiczas w Starym Lubjiu.

Semrěli: Marja swud. Müllerowa rodź. Rahmigez w Budyschinje, khowanje budźe jutſje ſrjedu pſchihp. ¾1 h. Paulina swud. Ulbrichowa rodź. Błažijez w Lubiju, 51 lět, khowanje je dźenſa wutoru. — Pawoł Jan Schröder w Kamjenzu, 56 lět, khowanje budźe jutſje ſrjedu pop. ½3 hodź. wot ſarowańſkeho domu. — Eduard Kunza we Bušu, 70 lět, khowanje budźe ſchtwórtk pop. w 3 hodź. wot ſarowańſkeho domu. — Wilhelm Selko w Błšej Wodźe, 67 lět, khowanje je dźenſa wutoru.

Najnowiše z cyłeho swěta

— Wuhladny na wjedro sa julijiſchu ſrjedu: Hiſchcze mało pſcheměnjenja nětčijſchcho wjedra.

* W Malym Kotorzu pola Opola w Hornjej Schleſiſkej běſche Golombej žiwójba ſwoje 3 dźěći, ſ kotrychž běſche najſtarſche 4 lěta, ſtawe doma wotſtajila. S kachlow, do kotrychž běchu pſcheſtylnje ſatepili, ſtyłny kur wuſtinowaſche, ſ kotrymž ſo wſchitke 3 dźěći ſadušichu.

* Na jamje Nelſonje pola Okeło, hłuboku 142 hórnikow ſrudnu ſyſnjerej namaka, ſu wěſko ſamurkowanu ſchacht wotwerili, ſo bychu ſo do njeho dobyć mohli. Tola dyrbjachu pſchi tym pſchihladowarjo ſami ſobu ſtudnu ſyſnju wuſkrabać, ſo na wuhrjebanje cźłowy myſlicej njemóža. Schacht dyrbjachu ſaſo ſamurkowaś.

Se Soulſchez pola Kulowa. (Woheń.) Pjatk wječor wokoło 1,6 hodź. wudyri w maſzinowej brožni wobſtejdźerja młyna Wrěſana w Soulſchezach woheń, kiž we ſtomje wjele zrubu namaka. Woheń, kiž ſ wulkej ſpěſchnoſću brožeń hacź na murje ſniježi, wupſchestře ſo na ſuſodne hródże. Dla ſłomy, kiž bě pod pſchu naworſchtowana, ſtejeſche bórzy ſtecha w plomjenjach a ſo dopołnje wupali. Stół mójeſche ſo wutwarjacź. K haſchenju běchu woborni ſ Tradewa, Dubrjenka, Soulſchez, Kulowa, Rakez, Wojerez a Schunowa pſchiſtłuwatałe. Woheń je naſtkerje ſe ſaſajapjenjom mitiny naſtał. Pſchepytowanja ſu ſo ſapoczałe. Wſchelake ratarſke maſchiny ſo ſrobu ſpalichu.

Wjeſełe zetkanje a podawki ze žiwjenja nowinarſkeho rozorawjerja

Kaž ſrjedźe powołanje ſwojeho muża ſtładnoſnje tež jónu do wjeſeleho a dopołnje ſpodźiwneho położenja pſchinjeſe, tak je tež ſtładnoſnje w žiwjenju nowinarſkeho rosprawjerja, hdyž njepotajaja thatnoſcej dźela, ale nětkiſi wjeſeły podawk ſrjedźimy. Sſnadź je runje tak, ſo ſterje jónu dźełu nowinarja nejſu ſpodźiwneho ſobu pſchinjeſe dyſti nětkaſe druhe powołanje. Ale runje najſabawniſche wozi ſtuho tak leža, ja je cźiwjeſi do nowiny pſchinjeſł njejſme abo ſnajnjerſcha derje cźiſał, hdyž ſrebi je ta ſ ſwojeho wobłhowa. Nchodźe drje mója połem wo nich p[illegible].

So ſnadź hn[illegible] nam ſapowěſe! ſdźeŕ mam ſamo ja to najſabawniſ[illegible] mějach jónu nadawk, wo ſrjeje nju muſzow na [illegible]owej ſrjedźi rosprawjerjo. Kaž wěmy, wobſtajnoſe [illegible]cźo wot ſtoh ſtoma na morju ſe ſtowjene leža, n[illegible]njeja wětrjenje mjeno ſe ſrjedźe nje ſudźow na morju, a dokelž ja cźeſnjene wobarbjene, ſu daloko widźerj a dawaju w nocy połajene inanjenja ſe ſwěru. Wotſpadka ja nchodźe łodzy tſeći tydźeń wotmėnja a wjedźe ſam wonka krute, ſamotne ziwjenje. Ale je jenoż jedyn puć, na wotn cźaſ k nim pſchińcź, puć pſches wojſchnoſcje.

Tſiebaſch tehdom ichtoni njedźele, prjedy hacź běch ſrebi na pſchiſtojnym měſnje dowolnoſcej muſtuttowaſ, to mózu ſo ſ pſchichodnej wobſtadku na łodź podacź. Prjedy toho pak dyrbjach hiſchcze wucźinjenje popiſnjacź, kotrejž moje winowatoſcźe a ſadźerjenje najdokładniſcho pojtaji a mějeſche zoły rjetomaſk paragrafow. Jedyn ſ tuſtych paragrafow rikaſche: „Knjes W. H. K. ſo na to ſwjaſa, ſo w padźe ſwojeje ſmjerſcze, kotruż moh pſchi nětkaſtim njeſbożu na wohnjowej łódźi poczerpicź, zannyh ſadanjow na ſtat njeſtaja.“ Mójach to tehdy ſ dobrym ſwědomjom podpiſacź, pſchetoż njewědźach, kak móje cźłowjek ſadanjow měcź, hdyž je bjes ſiwjenja.

Mózu pak rjeź, ſo ſu mi runje wyſchnoſcje ſtajnje najmjenje wobcźežnoſcźow pſchihotowałe. Haj, wo njeſchkodnej wulkomyſlnoſcźi mózu rjeźeć. Tak mi jónu krajny radźicźel jeneho pomocźnika wokriſeja dowoli, auto kradnycź! Wſcha krajna polizija ſo alarmowaſche, dróht dóſtachu ſawjeny! Pytkachu mje, a dyrbjach wo tym piſacź, ſ kajkej mójnoſcźu móje autowy paduch wyſchnoſcźi wucźeknuc, hdyž ſo paduſchſtwo hakle poł hodźiny po ſtuczenju pſchipowědźi. Nó haj, ſym zyliczki dźeń mjes ſaſtojnikami jěſojił, dwójzy ſo ſ wopaźnym cźiłłom nimo ſawjery ſunyſ! Wěſche to zyle wulki wuſpěch w ſmyſle autoweho paduchſtwa a jara mały wuſpěch w ſmyſle polizije. Ale móžach wo tym piſacź, njebohjo ſo nětkajſich porokow.

W ſamźnym pomóſtlim měſnje ſo mi nimo toho tež jónu dowoli, wohnjowu woboru alarmowacź a ſ cźaſznikom pruhowacź, kak dołho traje, prjedy hacź ſo wona pokaje. Wot cźopjeje potiwli pſchikhwatanemu wjedniſej woborny ſo poſmėrwtujo liſtowu wobkalku do ruki ſtłóczich, w kotrejž nimo mojeho wobſtwědźenja ſwucźowanſki pſchitas leżeſche. Wſchitko najlépje wotběža.

Ale w druhich padach mějach tež ſaſo wulke njeſbożo. Jeneho dnja dyrbjeſche zyle wulki a nahladny muż rěcźeć. A bohužel ſapoczatk jeho rěcźe tak njeſpſchihódnje leżeſche, ſo běſche njemóżna wěź, jeho rěcź hiſchcze we prawym cźaſu do nowiny dóſtacź. Njeđźiwajcy toho běſche wona ſamźne dopołdnjo ſ wulkim napiſmom we raiſchej nowinje cźitacź. Bech ſo mjenujcy dźeń prjedy k ſnatemu muſzej podał a jeho pohnuł, mi jeho rukopiſ dacź. S dołpołnym porazkom do ſtajeńje dobėźach, napiſach jimaſy ſawod, a pſchitałach rosprawu ſcitacź. Bech hordy runja krałej! W nowy pak nowy nahladny muż tajku prawu porſtawu dóſta a najaſtra rano doſzła njerěcźeſche, dokelž běſche dopołnje dybawy. Hdyž ſrebi na to pomyſlu, pola mje teleſoniſcy ſawołacź, ſo nowiny ſ jeho wobſchérnej rěcźu hižo wſchudże rosnoſchowachu. A nětko dóſ tež wěſcźe, cźehodla mje tehdy wuhnachu!

Jězdny plan póſtoweho automobila mjez Budyšinom — Budeſtecami — Korzymjom a Sčrachowom

Płaćiwy wot 8. oktobra 1933.

| | | |

Přiloha k čisłu 19

SERBSKE NOWINY

Wutoru 23. januara 1934

Hłowna zhromadźizna serbskeho towarstwa „Jednoty“ w Budyšinje

Kóždy raz so wjeseliš, hdyž wulkadaš pěknu wulku sylu Serbow a lubych Serbowkow, młodych a starych, zjednoćenych k swěrnemu dźołu. Z radosću wuprajiš: Knježe Božo, dźak tebi, zo naši róđni bratrja a sotry hišće tak swěru k narodnosći dźerža, hajo Serbow najwjetše dobre počinki: wěru a narodnosć. A tutón zamĕr, je katolska Budyska „Jednota“ stajnje swěru wobkedźbowała, to dopokaza tež hłowna zhromadźizna njedźeln 21. jan. wječor we 8 hodź. we katolskej towaršowni na Garbarskej hasy. Wulka wobsĕrna towaršna jstwa bĕ přepjelnjena ze sobustawami a sobustawkami, a štož dyrbi so wosebje hišće jako jara dobry počink mjenować: w Jednoće knježi dypkownosć wopyta zhromadźiznow, nic znaty akademiski stwórć. (Hdyž tež předsyda towarstwa k. kantor Šołta dla dalšich zastojnskich dźĕłow trošku pozdźišo přińdże, wĕmy, zo mĕješe přičiny k tomu.) Wuznamne bĕchu jeho powitanske słowa, rysowachu derje dokonjane narodne dźĕło w zašłym lĕće a wupraji nutrny dźak wšĕm, kiž sobu pomhachu, haj cyłemu towarstwu přeješe zbožowne nowe lĕto za dom a towarstwu. Wotewri zhromadźiznu z křesćijanskim postrowom, to budź tež našim druhim towarstwam z přikładom. Dźaknje spominaše k. předsyda na tych, kiž su nětko hižo 25 lět dołho Jednoćenjo a su dopokazali, zo su zmysł towarstwa a jeho zamĕr połnje dopóznali. Z čichim Wótčenašom spominachu přitomni tež na zemrětych, kiž Bóh do swojeho raja ze srjedźizny towarstwa wotwoła — mjez nimi bĕchu tež załožerjo towarstwa. Z rozprawow zapisowarja k. Bĕmarja a pokładnika k. Deleńka bĕ tohorunja dowidźeć, zo je towarstwo kruty cyłk, kiž donjelnja wšo winowatosće, kiž su prawemu mócnemu dźĕłu a rozwiću ze zakładom. Knjez předsyda to z dźakom wuzna. Dokelž bĕchu nowopostajenja wjednikow nuzne, postaji so za městopředsydu k. kapłan Cyž, serbski nowy wjednik. Do wubjerka pomjenowachu so nowe mocy a za dalšu dźĕławosć, kajkuž sebi „Domowina“ přeje, postajichu so dowĕrnicy za město same a wokolne wsy, po namjeće sobustawa předsydstwa Domowiny. A kóždy, kotremuž so nowe dźĕło připokaza, bĕ hnydom zwólniwy k tomu — to je disciplina a zaručí dobry wukon.

Wutrobnje powita *so do srjedźizny towarstwa* wysokodost. knjez kapłan Cyž, kotrehož bĕ duchowna wyšnosć do Budyšina powołała, po tym zo bĕ daloko dźĕławł w Knjezowej winicy. Jara so katolscy Serbja wjesela, zo maju nětko dweju knjezow ze serbskeje domizny. A to je wšĕce horcy dźak duchownej wyšnosći hódny. Nowy knjez městopředsyda přimaše so tež hnydom gratu a poda rjany přednošk wo dźĕławosći we swojim poslednim dušepastyrskim městnje. Kĕrluše zaklinčachu, domowne spěwy so spěwachu a pĕkna hjesada skónči zhromadźiznu. A smy přeswĕdčeni: „Jednota“ budźe tež w dalšim towarstwowym lĕće swéru dźĕławosć k spomoženju narodnosće a wĕry. Sćěhujmy jej, potom budźemy trać jako hódni synojo a dźowki našich prjedownikow. Luby dźak krutemu předsydstwu, wšĕm pomocnikam. Kóžde naše serbske towarstwo w Serbach a zdala Serbow budź prawa „jednota“ a tak wšĕce „Serbja Serbja wostanu“.

-o-

Prěni trókł ſ „mozu ſ radoſcje“ na ſymſłi ſport.

W Mnichowje ſhromadźichu ſo wobdźĕłniſy prěnjeho wojeńſkeho cźaha organiſacije „mózu ſ radoſcje“, ſo bychu na ſymſłi ſport do hór dojeli. W bliſkich cźaſu ſo wſchudźom taſke wojeńſke cźaſi puſchcźa, ſo bychu mĕſchcźanow do pſchirody dowjeſe a wjſchitkim dźĕławym hodźiny wocźerſtwjenja ſpoſkiſe, njech je w lĕtej ſymſłej traſnje, njech je pod cźopłym ſłońcom módreho lĕcźneho njebja.

Japanska ma trónskeho naſlĕdnika

Swjedźenje, wjeſela a radoſcje ſu ſo poſlednje dny ſańdźeneho lĕta w Japanſkej ſwjećiłe. Kĕzorowa Nagako 23. hodownika ſtrowemu hólcźej ſiwjenje dari. Naſlĕdniſtwo na japanſkim tróńje je nĕtko po ídacźu ſtóncźnje ſwjeſćene. Mużiti naſtupnik tróna bĕſche japanſkimaj kĕzorſkimaj mandźelſtimaj hacź dotal ſarjetnjeny woſtał. 23. hodownik je ſamotnjeſerſtu mysl na kraju kupow ſnowa wobſtrućźiwſchi japanſki lud ſ hordej radoſcźu napjelnił.

Jako Mikado wot novembra 1928 kĕzor Hirohito knjeſeſche, kotryž bĕſche jako 124. knjeſeŕ na japanſkim tróńje. Wot lĕta 1924 je kĕzor Hirohito ſ prynzeſnu Nagako ſ domu Kuni woženjeny. Japanſki lud ſebi kĕzorſkeju mandźelſtwu wyſoko waži. Kĕzorka bĕſche jenoſ tohodła njeſbožowna, ſo drje bé w nimale 10lĕtnym mandźelſtwje ſwojemu mandźelſtemu ſchtyri dźowki porodźiła, ale niz horzo wočakowaneho tróńſkeho naſlĕdnika.

Hdyž ſo nĕtko pſched nĕkotrymi mĕſacami powĕſći roſcheŕi, ſo japanſki knjeſeſiſki dom ſnowa radoſtnemu podawkej ſpſcheźiwo hlada, ſo zyły japanſki lud wo tróńſkeho naſlĕdnika modleſche. Kĕzorowa ſtrowoſcź njebĕſche wjaj naſlĕpſcha, a lĕkarjo tajnje ſ hłowu wjſachu, jako dyrbjeſche ſo Nagako ſnowa do trajneje cźſchiny ſwojeho najlubſcheho hrodu wróćo ſcźahnyć. Rĕtaſche ſamo, ſo ma kĕzor Hirohito wotpohlad, ſo wot ſwojeje ſony dźĕłicź, porodźi-li jemu woſpjet dźowku.

Wožud je nĕtko ſ njeſbožownej Nagako derje mĕni.. Wona je nĕtko pſcheźa ſwojeho manđźelſkeho a narodne nadźije na ſtroweho tróńſkeho naſlĕdnika dopjelnifa. W kĕzorſkim palazu w Tokiu 23. hodownika a ſcźehowaje dny wulke ſjiwjenje knjeſeſche. Se wſchitkich krajow bĕchu ſbożopſcheſerjo pſchijichli. Zyły japanſki lud ſo na ſwjeſelazym podawku wutrobnje wobdźĕli. Hijo bĕchu ſo japanſcy politikarjo ſ myſlu nożli, ſo bratr nĕtcźiſcheho kĕzora, prynz Chichibu, naſlĕdniſtwo japanſkeho tróna naſtupi. Prynz Chichibu je wojeńſeny ſ dźowku japanſkeho póſłanza w Londonje a je politiſcy jara wupruhowany muž. Lĕpje pak nĕtko tola je, ſo rjad japanſkich kĕzorow njepſchetorhnjeny woſtanje. Nichtó pak njeje ſo nad porodom tróńſkeho naſlĕdnika bóle wjeſeliſ dyrfi njeſbožowna Nagako, kotraj ſwoju ſtrowotu woprowaſche, ſo by japanſkemu ludej pſchichodneho Miłada darifa. Pſchetož ſamotnjeſerſka myſl je nĕtko jóſu w Japanſkej trucźe ſakorjenjena. Tónle prĕni ſyn po ſchtyrjoch dźowkach je japanſki lud ſnowa ſa ſwój kĕzorſki dom ſahorił.

Japanſka kronprynzowa ſchćźiſina ſwjeſći.

W ſwojej wulkej radoſći je japanſki lud boham bjatne dary woprował. Mjez tym pał ſo nowe cźeſe pokaſachu. Kaſ dyrbjeſche hólz rĕkaſ? W kabinetowych poſjedźenjach, w tajnych ſrĕcźenjach kĕzora je ſwojimi doŵĕrnikami, w ſhromadźiſnach mĕſchnikow ſo we tym wuradźowaſche, kajſe mjeno ma ſo tróńſkemu naſlĕdnikej dacź. Pſchetož bĕſche jaſne, ſo dyrbjeſche tute mjeno we wuſnama połnym počtu k ſcźiſćźenju ſtóńſa w hodźinje jeho poroda, k lĕtej ſwjatych ptakow a k poſtupowanemu kurej ſ woporneh wohnjow ſtacź.

Na dołhich wuradźowanjach ſtónźnje pſchihódne mjeno namakachu. Ahikito, to rĕka roſſwĕtleny a pſchitkilny, dyrbjachu hólza mjenowacź, kotryž budźe nĕtko je ſwojim połnym mjenom Tſugonomya Akihito rĕkacź, ſchtož dyrbi telko wołnamjenjećź kaž „Namrĕwź tróna

Z wotkel je město Zhorjelc tajke bohate

Powĕdał O. W.

Zo je město Zhorjelc dosć bohate, to drje kóždy nazhoni, kiž přez Zhorjelsku holu jĕzdźi. Zhorjelska hola nima žaneho kónca. A štóž do Zhorjelca samego přińdże a widźi potom jeho wosebnu radnicu ze krytym zwonkownym skhodom, jeho wysoku Pětrowu cyrkej z prastarej podzemskej kryptu, štóž zasłyši hłuboki hłós hobrskeho zwona, kotryž na Pětrowej wyši knježi, a potom dźe nimo stutnych z přitwarkami a wutwarkami debjenych khĕžow, haj a štó widźi je sta błyšćatych awtow, kotrež so dźensa po Zhorjelskich dróhach smykaja, tón njemóže nihdy na tym zwĕlować, zo je Zhorjelc z bohatym městom. Wot prodawna to je. Zhorjelc słušeše do łužiskich šěsćiměst a so před nimi wuznamjenowaše přez swoju hobrosć, kaž Žitawa přez swoju nadobnosć abo Kamjenc přez swoju hospodliwosć, Lubań přez swoju wučenosć. Lubij přez swoju porjadnosć a naš Budyšin přez swoju wučenosć. Njewĕm wšak, kotre město ich bóle zaźe mĕł. Ale najskĕrje so tola njechcyła Zhorjelca přesydlić, čim mjenje, dokelž so jeho wobydlerjam też porokowaše wěsta schjewědomosć, zo bychu prajił horđosć. Snano ły so mi tola w našim krym Budyšinje hišće najlĕpje lubiło. Zhorjele bĕ přeco bohaty. Ale z wotkel to bĕše?

To nam powĕda jedyn z najstarších łužiskich staroznarjow Batroń Scultetus (to je Šołta), kiž je do třicyćlĕtneje wójny 21. junija 1614 we Zhorjelcu wumrĕł, hdyž bĕše 18 zwjazkow łužiskich pohdankow *napisał a dobru khartu* wo Łužicy rysował. Wot njeho potajkim zhonimy, zwotkal bu Zhorjelc tajki bohaty. — To bĕše wjelhdźe w lĕće 1252, jako kral Wjaceław II nad ćeskim a łužiskim krajom knježevše. — Teldy podachu so tři Zhorjelscy měšćenjo do swojeje hole, zo bychu sebi tam wot hajnika drjewo kupili, dokelž chcychu wšitcy tři twarić. Mjez nimi bĕše sukelnik Baleař Oelsner. Jĕzdźachu z wozom. Puć bĕše daloki a we holi njebĕše korĕmy. Tuž sebi wzachu dosć jĕdźe sobu, zo njechychu ducy po puću hłodu tradali. We wulkim košu abo w kobjeli khowachu sebi zymnu howjazu pječeń, khlĕb, butru a Bóh wě, što hišće. — Hdyž bĕchu do hole dojĕli, konjej přiwjazachu a wóz zastajichu. Potom pak so podachu z hajnikom do njejźelnicho lĕsa, zo bychu sebi přihódne drjewo wuhĕrali a z hajnikom jednali. To wšak khětro dołho traješe. Hdyž pak bĕchu sebi zrĕčeli a wšitko zdobnje wujednali, so skónčnje wróćichu k swojemu wozej, so wjeselo na dobru swačinu. — Radźi zbĕhnychu z koša přikrywku. Ale kak so tři Zhorjelčenjo dźiwachu! We košu njeležeše žana howjazu pječeń, ale nĕkak rožojte dźĕćatko, zawalene do ćeńkeho platu, w rjanych zahlĕkach a so jim luboznje napĕćiwo směješe. — Měšćanam bĕše, jako by so jim zedźałło! Kdo wokolo žaneje živeje dušo! — Zwotkel to dźĕćatko! Tuž też wohladachu swoju howjazu pječeń a wšitko druhe, štož bĕchu we košu mĕli, w kućiku woza wšitko derje pokhowane. — Patajkim bĕše ta tola wĕchtó pohyl, kiž bĕše koš wupraždnił a potom dźĕćatko do njeho połožił! — Ale žaneho sćěła nihdźe za nim! — Měšćenjo bĕchu woprawdźe zestrožení a jednachu znowa z hajnikom. Wón wšak drje wjele mudrosće na předań njemĕješe, hewak by hnydom ze swojimi psami a hajniskimi wokolnimi přesłĕdźił. — Njewĕdźeše sebi pomhać, njemĕješe ani sonjeńka, z wotkel móhło dźĕćatko hyć: zo njebĕše khudobneho robośanskeho porođa, wo tym swĕdčeše wosebny dźĕćeny šatk. Tuž skónčnje radźeše kaježan, dźeń sobu do Zhorjelca wzać. Knjez sukelnik Baleař Oelsner bĕše połožny sprawny muž, kotrehož we Zhorjelcu we łoskoćiwych należnosćach husto wo radu prašachu. Jeho mandźelstwu bĕ bjez dźĕći wostało, hačrunjež sebi nutrnje dźĕći přeješe. Z hnutsoću zhładowaše na drobny pjelušnik. Praješe, zo by sebi dźĕćatko rady přiwzał a prošeše swojeju towaršow, zo byštej jemu k temu dopomhałoj. To tutaj rad słubištaj. Tak so tři měšćenjo domoj wróćichu, z dźĕćatkom we košu, njewĕdźo z wotkel je, kaž nĕtkdy w prastarych časach dźowka Faraonowa z dźĕćatkom Mójzasom. A z dźĕćatkom začahny do Zhorjelca wulke zbože. To wšak so přeco zadani, hdyž nĕchtó wopuščene dźĕćo k sebi wozmje. Też naš serbski lud je to nazhonił. Wulcy nahladna Krygarjee swójbu, kotraž je našemu **serbskemu ludej wjele zasłužbnych fararjow a wućerjow daríła, pokhadźa** wot drobneho wopuščeneho dźĕćatka, kotreš su serbscy burja w času třicyćlĕtneje wójny we rozpadankach swojeje wsy namakali. Kelko žohnowanja je z tuteho wopuščeneho dźĕćatka přišło a nimowolo spaminamy na słowa našeho Zbožnika: „Štóž jene tajko dźĕćo přiwozmje we mojim mjenje, tón mje přiwozmje.“

Mandźelska sukelnika wšak so njemałko dźiwaše, jako jejny muž hišće na pózdnim wječoru ze swojimaj přećelomaj do jejneho wobydlenja zastupi a jej koš z dźĕćatkom na blidu staji. Njeswĕmy pak wočakać, zo by so hnydom wjeseliła. Kotra mandźelska to by, hdyž jej muž njejapcy dźĕćo do domu přinjese! Ze spodziwanjom na to postuchaše, što jej mużej powĕdachu. Nochceše tak prawje wĕrić. Wšitko zdaše so jej k wĕrje njepodobne być. Haj na wokomik nastachu w njej zło mysle. Khiba, zo je jejny muž z dźĕćećowym nanom! Tohodła te ćenke šatki! Wobej mużowej prewodźerjej njehutowaštaj słowow. Wšitko znowa wupowĕdaštaj a jejnemu muża dospolnje wu-

jako rosšwědčeny a pjchitthiteny". Ale tute polne mjeno so cježkenkej hatle potom jpoješi, hdyž běchu jeho ke kjarjkim rownišćam donješli, jako symbolišćemu wutkodnišćeju jeho młodeho, nadźijepolneho žiwjenja. Přjedy hć so ! wulkej pyšu a ! wobkedžowanjom wšichttich pšchedpišanych wobrjadow kischjesnja wotmeła. Sa wizaatym pšchestrijenzom mešnjnizy w historitich drastach mejtna ! prastarych knihi a khronikow cjitachu. K temu wuježy ofjcjerojo zunje na tulawu pikajo sle duchi sahnachu, pšchi cjimž druhy dostojnizy dźeco we kupawje ! drohotneho drjewa kupachu.

Zoły lud dyrbjeschе so na dnju wjesela wodželjcj. Mjes khudymi so dary rosdźelichu, dźerżom ko thlóschcjeckli podawachu, amnestija mnoho jatych ! jastwom wuježwobodži, w Tokiothim pjchitawje wójnjske łódże hrimajo tšlachu a jahorjenj Japanczenjo ! wulkimi fyjami po mešcje cjahachu. Tak Japanska kischjsina jwojeho kronprynza fwjerjeschе, hdyž dschе hižo nimale nadźiju spuschcjitka, so tajti dżeń dożyła hischcje jónu dožiwi. nj.

„A nětko te mieńše, ta bobrija!"

(Wobras je wžn.)

Měnjch woprawdže, ty wulka fxotra, so fu cji mjeńsche njeprawdy cjinili, hdyž na tebje fwarja a so masch winy dołcj, so na nje hórschicj a wuježpacj?

„Nó, to chzu měnicj, budże tola wérno a tuj so nochzu dołho dlicj, a tydjenje cjakacj dacj. Tajtej bobrijj napschecjo fu nastajnje ta klupa. Hižo wot wicheho spoczatka. Njech fu jenož fmérom a jej fwoju hubu fatykaja. Lédma pjecj lét běch, dyrbjach hižo na nje kedźbowacj a ! nimi so cjahacj. Schtó dha je so wo mnje jtarał? Macj fama husto powěda, tak fym dyrbjała we dźécjazym wolwczku trjecj, famakulka ! muchami tamle horjeka pjchi pólnym puczitku, hdyž fu jito jtrli. Saymli jpała, běsche derje, fymnił pak bjeczała, dha fu wi bjeczecj dali, dokelj thwile. njemějachu jo we mnje jtaracj a wuježhu: Słónczcje budu tola pschejtacj. Pola małych fuježich fa mnu běsche wšo zole hinak. Měj jeftdyrke, to hižo pok fwěta cjepej dźejche, hdyj tuft jaftonadhu, nékajki kchik wot jo dachu! Hnydom žydaschе fwarow abo por ja wuhli, dokelj pjecja dosć kedźbowała njebech. Pjchi tym běch hischcje fama tajti małyrawš, tij wjele rofuma njemějesche. Ale wjsko nicjo nepomhaschе, běch pjecja ta „wulka" a dyrbjach pótowcju cjinicj. Ta luba schata, pat fym fo hnéwała a wudracjkowała ! tym małym prajtotom! Jenje njemójach fo ! druhimi dźécjimi fwojejetjcj a ! nimi na wjo hrajkacj, naitajnje fwujasna, běch dżń wótrjecja! Sa wjsko jamolwita! Dyrbjach mudrjscha bnc a wjazy rofuma měcj, rékaschе zyle jednorje. Runje tak běsche je jchultjimi nadawkami. Dyrbjach fo ! nim ftupicj, fwopreschka fama rufu wodjecj tym njeiexym pjeradam, wjchudże pomhacj a dohladowacj. Njedźiwajty toho błóże nasch jedyn wina, hdyž běchu topolata, nicjo njeiapschimnyschu a wopak cjinjachu. Běch wina, hdyž pjkat flamachu abo do łużow łukachu, fo womačachu. Synhdom rékaschе: To fu jim tajte błupnoże pokasała. Jim fo pjecja pomhajesche. A hischcje dżenjnischi dżeń!

Né, né — njeje žanecho, je fxotrow ta wulka bnc;! Na nju fo ripa, wot njeje fo žada, a hlada ftónczuje do měhazżka! Njech je jenož fmérom ta praschiwa bagaża dla toho kuila nadoby, kotraż fo mi po cjasu pjchihotuje. Swym fxej ju dwójzy a trójzy faklužita. Hdyj tola wéjcje wédża, fo fym najjtarjcha a trajch fo bórjy wojenju. Khóts jene wjedro, hdyj budu tak dalokо, potom ju na njedźe a budże ja nje ftarauc, jnadź lépje hacj ja mnje. Najradjcho bychu jo te młode juschki hižo ženile a ja dyrbjała ftara holza wóstacj hacj do fmjerzcje. To njech jej bycj dadża! Njech najprjedy nawukny jej pra-

wje nóš trécj, hacj fapožinaja jo hižo ! khadlemi cjarjkacj. Ménju, hdyj mam fwojcho wésteho a porjadneho nawożenju a ras w thlódnizy ! nim połcjku, to njedyrbjał fo rosfnéwacj na tajte felene pyfli, hdyj klubu na błiftim puczu abo nulska na dworje runje na tutym wjecjoru naitajnje fchferjedża a haru cjerja, fo njemóžeschi ani wokomika ! nim w mérje fedjecj?

Runje tak pjchi kermuschi. Njemójachu wone do delnjeje korczmy na reje hicj, hdyj tola wédżacha, fo fym ! mojim nawożenju w hornjej? Nó, dyrbjachu fo runje ta wuflynduycj a kawti pschedawacj, fo njemohła trofchku lubofcjiwje hłowu na Arnoschtowe ramjo fłojicj. To fo jenemu te hłupe łuflynow hnydom wuwoschcjerja. Wjes dożiwa, fo fo rosfnéwnasch, a fym k jich błidu fchła. Wésjo, wjele njefalowaschе a běch jim cjerwjenu limonadu do wożow tidnyła! A kóżda druha wulka fxotra by runje tak cjinila na mojim mejnje. Hacj móje Arnoschi rejwacj abo niż, jich fmorże ftara. A by-li nawożenju méła ! dothimaj wujchomaj a ! wullim horbom na khribjecje, nimaju tohodła ani fjowcka mjakotacj. Ssym ftara dołcj njedźiwajo mojich młodych lét, jo wém, schto dżju. Njech jeno fo hladaja, kajkich kaljaczinjerjow a wéjchjcow nébdy dostanu! Swój zhn popschała, so bychu hacj do wuschi nuts jlecjale a tak néschto na fwoje fe hubu méle! Woprawdże, rékju jim ! dobrym, dokelj mam pjecja néschto wjazy rofuma, so njebychu naitajnje wokolo běhale a posdże domoj pschichle. Ale fmorje pomha! Je tola jakuje, hdyj takke fame ledma lehnjcj fu w polnozy a nasch jedyn potom po khwilzy po nohajzach po fthodże horje bjc, dokelj nochzych jón ! cjzrjemi womasacj.

A dokelj schicj khodju, fej też hubu dréja. Nawukneć tola nicjo njebudu. Po korbjalku bérnow ma pinzy hicj. Snu dha łapka hischcje fxotra? Bohu macj mjes nami, hewak bych tym kawkam hižo k cjemu tołcje lisa fu. Ale krucje. To hischcje ! fym pomhała praśket wocjahnycj, so dyrbjała fo jich penjnje praschecj, hacj to knjenje fchcjedźriwje dowola, to jimém na schcje khodźicj!

Wjschtko na fwécje, jenož niż nojftarscha fotra mi dźécjimi bycj! Duschu mójejch jej ! cjżka wuhnéwacj ludu mi moje cjerrjaze fobuftrny wobkruchcjicj, fo mjes tijemi, fchtyrjromi abo wjazy fotrami pre narodża. Schło tucji fłucja a nacjinja, jo tak khu njepodkbuje a njewolnje, łapka niż pola „łubuschi To fo wjcho famolwja a wschdnje na to kroćj wocjł cjinjeja. Nach jedyn je pschezo wina a hy wschto ma wot jeneho jada. A hdyj potom połdńjscho ! tej bobr trofchku kruchjcho wobthadżejch a néschto praiisch fo wotnamakała ja to, schtoż fym te dołhe łéta jich cjerpjcj darbjała, je taż by fo hela rosputschcjita — wulku hubu mam! To fu na worjacnu trjechite, te mowólne kawti! Nimam prawje?

Sso wé, hdyj nétko tebje fłyschu, dyrbju cji praw dacj. Nó, wéjcje, tajta naftajna hadrija a khodźe mjes wulkim bratrom a wulkej fotru a ! druhimi dźécjimi je drje w kóżdej fwójbje a budże pjecja tak wo ftacj. Ale chzu wam néschto rjec. To je pol tak fło, ta fo na prénj wokomik bycj ja. Niebyła fynlnicha wétra a wjetjcjeje fwady bylo hacj mjes bratrami a fotrami, dha wjchat tu na fwécje fchło!

Hospodarski rozhlad

Wuiorn 23. januara 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar - - - - -	2,607	100 pólsk. złotych -	47,30
1 šendželski punt - -	13,05	100 československ. krónow -	12,465
100 šwajc. frankow -	50.02	100 franc. frankow -	16,44

Barlinska burša mjeńsche pónđźu pomérnje dobre wukonowanje. Khuzy akcijow fwojim wuježnoje: wobkhwachu a fo ftamo pokżdowachu. Na wótach ruskowych lisćinow khujesche pschecjelna tendenza a furju dołoicju.

Barlinjke Ban wu kowili pokajowachu fyhnjske pohlcjenje fe fupowanja khódźowcha Sita. Tej pschecjelna a cjerna mała fo tychu łóżkach pschedawaschе. Wowsa fo wjsce pojtrejschu, tola wóżu fo cjesko pschedawacje. Jedynjki mjesche tej pónđźelu fjesse wiki.

Wčera płacjschе fo w Barlinje zenjnaż pschenicy: 9,05—9,30 hr., rożki: 7,65—7,75 hr., jeczmjenjo. naicjnejscho: 7,50—7,70 hr., wowsa: 6,85—7,25 6,95—7,30 hr. tżinowe.

Płacjżny w fpinkach za płacjżnych tydźenskich wikow; běchu pak nicjo žanych wobcjinowacych, fo njepschedewachu.

Płacżny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wolijowe symjo po tunj abo 1000 kg, hewak 100 kg Płacżny w złote briwn.e.

	22. 1.	20. 1.		22. 1.	20. 1.
Pšenca	—	—	bnuy	16,5-18,0	16,5-18,0
rożka	—	—	wicka	15,0-16,5	15,0-16,5
jeczmjeń, nal.	155-164	156-164	módre łupiny	11,7-13,0	11,7-13,0
rećmjeń	—	—	żołte łupiny	14,5-15,5	14,5-15,5
wows	137-145	137-145	zeradella	19,0-22,0	19,0-22,0
kukurica	—	—	raps. wosuśk	—	—
pšenč. muka	25,7-26,7	25,7-26,7	lany wosuśk	12,60	12,60
rżana muka	21,9-22,9	21,9-22,9	swch. łruhanč	10,3-10,4	10,3-10,4
pš. wotruby	12,2-17,6	12,2-12,6	běrnj. kruški	14,4)	14,4)
rżane	10,5-10,8	10,5-10,8	syno, 50 kg	1,40-1,70	1,40-1,70
raps	—	—	rżana słoma	0,45-0,60	0,50-0,65
hróch, Viktor.	40,0-45,0	40,0-45,0	pšenč. „	0,35-0,45	0,35-0,50
lane symjo	—	—	wowsna „	0,45-0,63	0,50-0,65
pjeluški	16,5-17,5	16,5-17,5	rećna „	0,45-0,60	0,50-0,65

Płacżna za pročcy za wupłodżerja 181 184 186

Płacżna za rożka za wupłodżerja 143 151 153

Dyježdżańska burza 22. 1.)

Pšeca 76 kg	—	běrnjace kruški	15,25-15,45
rożka 70 kg	157-168	pšeńč. wotruby	11,90-12,20
naldźni jačmjeń	174-184	rżane wotruby	11,20-11,90
nazymsk jačmjeń	164-166	pšeńčna muka	36,25-37,75
wows	140 144	rżana muka	24,50-25,50
šerwjeny dźećel	160-165	wolca	15,50-19,50
raps	—	pjeluški	2,00-2,00
kukurica (Mais)		hróch	4,00-42,00
... ne truh.	10,6 10,7	cokrowe truh.	13,50-14,10

Překhwaljen a w listowym kašćiku

S dopomnjenkow pólnjcjeho šaftojnika.

„ . . nć, wosfudża pjelka njeje, njemóža jlorjicj, mamy wjschćdnje nowe pjchchtowajenja, njchtoż cjłowjek bé njewéri, jchto je w listowych kaschćiżkach wjchitko namalcj, njejeli to fam jónu wobhladał.

Druhdy je to rukajca, kotraż fnadź jenož tołko na ruku tyhnjena fo hodi wats fymu, potom pak je mjeńschi nicjka — prójdna — a kriminalna policija méri, fo ju dypjacżny padnch do kaschćiżka cżihnyl, dokelj chzu wotnadże wopołajmo wotlocjcj. Druhdy tż pjerschcjeń ! makach, wobżbje w hnjaz, hdyż njebż je hnnu fo powi schjwjch wjaz kruczu na porjadż hodżał. Najlépschu makanku, kotruż hdy mójach, bésche tajti pjerschcjeń ! łodnojcji 2000 krómow. Béch-li hebi wjchitke modlac a fpéwarśke jkhowal, kotreż w listowych kaschćiżkach n dżelu namalcji, potom bych jich je ftami mél. Cżłowjek fu tak bjeż mysłow! Sšamo tejtament a druhi kročj ! nowy paż namakach. Pola tuteju wężow mójach fnajmjeńscha wobhladżerjow fwejcjicj a jimaj wéju hacj wrócicj, dokelj na nimaj mjeno ftejschе. Wobémaj tuta wéż pobchowajche, běchcjaj hižo fa tym fnadźicjoj, ale żadyn ! nich njebé na to pschichchot, jo je ! pschchladjanjom do kaschćiżka tyhnywschi běżche lift w jaku wobkhował. Lédhy je cżłowjeka, kotreż żebi po namatkach wéju ! listowych kaschćiżkach pschihidże. Mysłu fnadź, fo ludźo ftami na to njepschihdu, kak fmjerżnchi rozpjerschcjeni mója bycj. Jónu pobowanje namakach, kotreż bésche duchownemu njedźelu rano do kaschćiżka tyhnył — rady chzył wédżecj, kak je fo wupomhał! Kluczam fo po wschém fdacju w listowych kaschćiżkach też lépje lubi, dyżli w jaku, kotreż mójeschi husto namakacj, brżle a zigarctow: tyhi fo jim husto pschidhuża. Réżhy, pschcd 30 lécami, jako listowe kaschćiżki próżdnicż japorżach, fo nad rozpjerschcnotcju cżłowjekow husto bżiwach — bżenża fym na wschjo pschihotowany. Wjeli schżałoba wulka dosć hyła, potom bych fawdżeje też khadnotnje cżżichcżka w kaschćiżku namakał.

Ale njejżu to jenož cżłowjekoju, kotżij pschekhwajenja pschihotuja, też fwérjata fym pomhaju. Ptaczki w nałéżu fwoje hnéżko w nich twarja a pytaju fo tam w fymje pschcd fymu jchkitacż. Jómu nje wulka mtych cżuczinje do ruki kużnu, jako kaschćiżk wockinich. Mtodeho pżhcżła, kotrżą hjawcjo do mojeho pótowcjho mécha padnu, bécha tam fawdżeje tykli, fo bychu jeho khżelże a pschihowne wothyli. Je to jenicżki, żiwy kruch mojeje fbérki namakanych wężow a je hischcje żiwy — ale listowych kaschćiżkow njemóże na żadyn pad cżucż.“ jn.

Přilopk

* Wjetjcja cżiwila. We Wogżach pokajuje fo wjelcje cżiwila. Każ fo ! Mühlhaujena powé, pschcleżżhachu njedawno wjelki motorowcjho kolżarja. Jenož ! wulkej fpschchnofcżu fo jemu poradżi, wjelkam wucżakżnyć.

* Nan a dżécjo w żanjach fmjerżiscj. W Rummnjzi fta fo njewschédnhy podawk. Blifko Jafty wujżéhe żebi bat je fwojim 4-létnym fynkom ! konjazymi żanjemi. Na pucżu fasta wón we wschelakich korczmach a fo khżéro na leża napi, a wużmy w żanjach. Dżécżo, kż fpyta fonja dale wodżicj, wużmy tchrunja. Na druhi dżeń ranc namakachu żanje, ale nan a fyn béschtaj fmjerżiscj.

winowaštej.

Štó wé, hač pak by jimaj to něšto pomhało, hdyž njeby dźéćatko nadobo zaplaknyło. Tuž so hnydom zaja žonina wutroba z luboscu. Wšitke zle mysle rozlětowachu. Wza dźéćatko z korbika, jo wuwjaza z jeho pjeluškow, a hdyž wohladny nežneho hólčika, zbudźi so w njej macerna lubosć, kotruž wšak w kóždej prawej žónskej jako najrjeńši njebjeski dar spi. Pytnywši, zo hólčik wohlódnjeny płaka, so na to dopomni, zo je w susodstwje runje khudej žonje čěšeńk zemrěł. Hnydom po nju póslachu. Žona běše zwólniwa hólčka čěšić. Tak so wšitko zdobri. Mandźelskaj Oelsnerec hólčka skhowaštaj jako swojeho. Rěkaštaj jemu Bjedrich. Lubowaštaj jeho a hólčik lubowaše swojeju staršeju, njewědźo zo běše z wusadženym dźěsom.

Ale z wotkel dźéćatko bě?

To je so wujasniło po dźewjećich létach. Dźéćatko běše z woprawdźitym kralowcom abo prynccom. — We starych časach so stawaše, zo hižo dźěći za mandźelskeju pomjenowachu, hdyž mějachu to z politiskich příčinow za nuzne, na příklad, zo by kraj ke krajej přišol, hdyž běše snano hólčka z dźědźicelku cyleho kraja. Dźěći płaćeštej po zakonju jako mandźelskaj. Woprawdźity kwas so hakle swjećeše, hdyž běštej dźěsci doroscenej. Namakane dźěćo běše z wnukom češkeho krala Wjacslawa II. Ottokara. W lěce 1243 bě wón swoju dźowěčku ze synkom Slezyskeho wójwody Bolesława w Swidnicy mandźelscy zjednočił. Kwas měješe so hakle po pjećich létach swjećić. Ale młodymaj mandźelskimaj, kotrajž pak hižo njeběštaj woprawdźity kwas swjećiłoj, narodźi so dočasnje dźéćatko. Ducy po Zhorjelskej holi nadeńdźeštaj wóz z wulkim kokom a położištaj swoje dźéćatko do njeho — snano z wopačnej hanibu, abo z druhej příčinu. — Běše wšak to z wulkim hrěchom. Po dźewjećich létach přičežeštaj z wulkim přewodom młody wójwoda Bolesław ze swojej mandźelskej do Zhorjelca. Dźěštaj na radnicu, hdźež tehdy Batrom Oelsner z měšćanostu běše. Wobhonjestaj so za dźéćatkom. Swědomjo jeju hrjebaše. A hdyž jimaj měšćanosta wupowědałe, što běše so z dźéćatkom stało, wobaj mandźelskaj bolostnje zapłaknyštaj. Hdyž jimaj rjaneho hólčka, kotrehož běše ze swojej mandźelskej najswědomliwišo wukubłał, přiwjedźo, jeho hnydom jako swojeho spóznaštaj a wobjimaštaj. Cežko wšak to běše za lubu přirodnu mać, kotraž dyrbješe so nětko wot swojeho dźéćatka dźělić, a wulke dary, kotrež so jej dostawachu, a wšitkón dźak mlodeju mandźelskeju jej njemóžeše bolosće, kotrež měješe nětko přetrać, położić.

Kral Wjacslaw II. Ottokar, kiž běše tehdy hišće živy, wobdari Batromja Oelsnerja, Zhorjelskich sukelnikow a cyłe město Zhorjele za to, zo běše so jeho wnuck z tajkej luboscu zakhował, z najmócnišimi privilegijemi (předprawami), kiž su město Zhorjele takle wobohaćile. Batroń Seultetus tutu lisćinu sobu wozjewja. — Tak je so lubosć, kotraž je so wopuščepnemu dźěsću wopokazała, najbohaćišo zadaniła. Hišće dźensa so nad tym wjeselimy. Też jedyn slawny rektor Zhorjelskeho gymnazija to je, wučeny mištr Samuel Groša, kiž so zajimowaše za lužiske starožitnosće, wudawši „Łužiske pomjećahódnosće". Wón wumrě 24. junija 1736. Rektor spisa łacjansku dźiwadłowu hru wo namakanym kralowcu a da ju 1714 swojim wučomcam předstajeć. —

Njesměm pak zamjelčeć, zo ma dźensniša wědomosć cyły rjany podawk za bajku, kotruž je Batroń Seultetus wotdl wuzł a holi słyšał, hdyž měješe pop rikazni łužiskich stawow kraj měrić a stare powěsće a lisćiny hromadźeć. To wšak je wěrno, zo je město Zhorjele wjele privilegijow wot češkich kralow dostało, a z nimi so wobohaćiło. Njech je kaž chce. Jeno zo je bajka wěrna! A skónčnje je kóždy hólčik z kralowcom!

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. — 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiličišćerja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pjenjezkow, za swójbne, towarstwowe a hoscenčarske 7 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóžde[illegible]skej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny płećiwo wěšnikam čělneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na 12[illegible] dospołne bědny. Kóžde znjezbożenje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšaceje bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbożenja wotrjada so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Ličo (Nr.) 20 — Budyšin — Srjedu 24. januara 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Dźěłowy zakoń so wozjewi

„Reichsgesetzblatt" z 23. januara so někto zakoń k [illegible]anju nazionalneho dźěła z 20. januara 1924 wozjewi. Zakoń, kotrehož najwažnišne wopismjenje so hišom[illegible]i, fu němski kanzler, němski dźěłowy minister, němski [illegible]podarski minister, němski justizny minister, němski [illegible]ny minister a němski smutskowny minister podpisali. Zakoń dźěli so do 7 wotrězkow z 73 paragrafami. Prěni wotrězk ma napismo „wjednik wołkhodo, dowěrnika ra[illegible]a", druhi „dowěrnizy dźěła", třeći „porjad w dźěłarnjach [illegible]porjad tarifow", štwórty „sozialne cjestne fundy", pjaty „[illegible]ikt wotpowědženja", šesty „Zdźěło w zjawnej słužbje" a sedmy „bokonježny pschehlad a pschekhodne pschedpisma."

Kóžda dowěrnikow, kotryž wjednika dźěłarnje z radu [illegible]dźeraja a z wjednikom a pod jeho wjedniłwom dowěrnizy radu dźěłarnje tworja, wuczinja w dźěłarnjach z 20 hač 49 dźěłacerjemi dwaj, w dźěłarnjach z 50 hač 99 dźěłacernjemi tři, w dźěłarnjach ze sto hač 199 dźěłacernjemi schtyri, w dźěłarnjach z 200 hač 399 dźěłacernjemi pjeć. Tuch ličbu powyschi so na kóžde 300 dźěłacych wo jeneho dowěrnika a wuczinja najwjacy 10 dowěrnikow. Namjetnizy dowěrnikow maju so w zamknjenym poměrje postajić.

Dźěłowa słužba na narodnym dnju Biedricha Wulkeho

Dźěłowa słužba sapoczina swoje dźěło pschi kolonizazii Biedricha Wulkeho. Tohodla ma dźěłowa słužba swoju wjednišku schulu w Potsdamje w měsače tutoho wulkeho kraja. Dźensa srjedu, na narodnym dnju Biedricha Wulkeho, sestupa so němska wjednička schula we [illegible]hadź. psched garnisonskej zyrkwju. Němski dźěłowy wjednik Hierl měsešne narěč a położi potom pschi rocie wulkeho pruskeho kolonisatora wěnz. K tomu so [illegible]dźenje w Sawježełeńskej fahrodze pschisamknu.

Generalny stab burstwa w Goslaru

Wogłarske wobydleršstwo póndźelu wjeczor k cjeżej němskeho ministra Darréa a jeho šobudźakčerjow šmólnizowy cjah wuhotowa. Wschitke swójaski cjehnichu se swojimi [illegible]aparami po měsće na namješto psched Achtermannez hotelom, hdyž so sestupachu. Němski minister Darré rěčeše k towaršchom SA a SS a rjekny, so fu tuchi wojowarjo revolucije na swojim polu. Němske burstwo wospschija wojowarjow sa revolusiju też na swojim polu. S [illegible]eho wuhadża towarschnosć a zjawnosć mjes sobu, potom němski minister hischće na to pokasa, z kotrychž pschiczinow so němski sejmowjerski staw z Barlina do Goślara pschesołoži.

Město Weimar česći dr. Fricka

Dźeń 23. januara wróći so schtwórty króć, so so prěni raz w Němskej nazionalsozialist sa ministra wuvoli. Tehdy so dr. Frick, nětčišchi němski smutskowny minister, sa durinkskeho ministra sa smutskowne należosće a ludowe wukublanje wušmoli. K dopomnjecu sa tutón dźeń durinkske knježerstwo w pschitomnosći dr. Fricka zwjatočnosć w poschedźenj krajneho sejma we Weimaru woima. Němski minister dr. Frick pokasa na [illegible]usnam 23. januara 1930, na nazionalsozialistiske [illegible]ónčne dobyće w Němskej. Dźensa stej strona a stat [illegible]ne. Strona je jenički nosćer stata a jenički žórło, kotrehož sobustawy strony na knježerstwownych městnach swoju mózk k dopjelnjenju winowatosćow cjerpaju, kiž je jim wjednik porućił.

Słónčnje němski minister dr. Frick wschitkich tych [illegible]rewaršce, kotříž maju sa to, so je cjaš pschisłchot, so [illegible]o praschenje „monarchija abo republika" rozpomi[illegible]. Němski minister dorasnje rjekny, so Adolf Hitler [illegible]o sobudźakčerjo swoje městno, na kotrež je pschedwjesoćj jich stajka, hač bo poslednjeho dychnjenja [illegible]elnja, a nichtó njetrjeba žehi myslicz, so móże jich [illegible]nowitlimi počzinjanjemi pohnucz, so bychu swoju po[illegible]itiku słónčili.

Sylne přiběranje mandźelstwow

Po zapiskach statistiskeho němskeho hamta je so w lěcze 1933 w němskich wulkomešćach dozyła něhdże 209 000 manźelstwow swjasało, to je něhdże 40 000 wjacy, hač w lěcze 1932. Stojasanje mandźelstwow pschiběrasche wajbóle w měsazach wot augusta hač do dezembra, to je potajkim w cjaśu po tym, so bě zakoń k špěchowanju manźelstwow do mocy stupił; w tutych měsazach wuczinjeschе pschiběranje něhdże 34 000. Wołebje sylne běschе zenjerje w posledních njedźelach do hód. Tak so w dezembru 1933 jamo 26000 mandźelstwow swjasa, schtož je runje wo połojcu wjacy, hač w dezembru 1932.

W Saarskim kraju běchu sebi zběžk separatistow wotmyslili

W Saarbrücken běschе so 3. a 5. januara pschedwjedženje filma „cjekanizy" z tym kaby'o, so běschе kommunist w pschihladowarni pjecz blejschow nakładł, kiž mokćichiłu wopschijachu, z kotrejž dyrbjachu so pschi pschedwjedženju wuhnje załožić, z čimž měło so wopytowarstwo zatrachschicz. Nowiny „Tag" w Barlinje k tomu pschi[illegible]u, so je wobmyslenje naslało, so bu tuchi pospyt po zyłym pschiprawjenju we wušim šwišu je zapalerjowom w němskej [illegible]ejmeiwni namaka. Rozbuchaja mołschiwa pjerza za nim njewonja, wona też janeho kina njenarjadni, runje kaž mokćichina, wo kotrejž po wołnuje w němskej [illegible]ejmeiwni w sali za polne pożedženja namakachu.

Hišom dźešchi cjaš so w Saarskej aktiwna dźěławosć sozialdemokratiskich formacijow wobkedźbuje, kotříž tež zwisći z kommunistami a emigrantami wudźerżuja. Maju za to, so tuta skupina z planom nožy, so bu z małym terrorom po něcjim separatistisko-kommunistisko-marksistiskim [illegible]dźe pschihotowała. Ludowy pschedrabnik Max Braun je pjerza za to wušmował, so by so mjezynarodna policija do Saarskeho kraja pósłała. Boja so, so so wumjenjenja za to pschiprawja, kěž so separatistam a kommunistam poradźi, z terrorom wobdźerżowanje satrachschicz. Dyrbi pak so wocakać, so knježerstwowa kommunistija zapalerišći pospyt w kinowje dokładnje pschepyta a swišli mjes zapalerjowom w němskej zejmowni a wotpohladami separatistow a komunistow kedźbliwje pruhuje.

Prěni začišć němskeje wotmołwy w Francowskej

W Pariźu rěcźi so wo prěnim zacjišću němskeje wotmołwy na francowski memorandum w praschenju wotbrónjenja, to němske knježerstwo žadanje runoprawjowjeje njepschijeschi. Francowska wotmołwa, wo kotrejž mějachu ministerska rada hakle wobsamknuć, so hischće na konzu tuteho tydźenja wocakuje. W Pariźu chcedźa hišom wschelake wědjecz, schto budże tuta wotmołwa wopschijecz. Francowske knježerstwo pjecza pschedhydże konferenzu za wotbrónjenje Hendersonej wojsewi, so metheda direktnych jednanjow, kotruž je běro konferenzu za wotbrónjenje namakał, bohužel wocakowane wuspołchi njemějesche.

Po tutym wojsewjenju móże so potom malu běro we swojim posedźenju 10. februara w Londonje wo wschitkich trěbnych krocelach k pokračowanju wotbrónjenskich dźěłow w Genfje rozsudźicz. Runo teho mohła potom konferenza schtyrjoch wulkomocow — Němskeje, Jendźelskeje, Francowskeje a Italskeje — w Pariźu, kotruž je Sir John Simon nawjedował, sobu wołana. Hač runjež we Francowskej tuchwilu powschitkowne małe sajima za nju wobjeji. Po zdaću so kóžda nadźija na wospjetne wotbrónjenje pschez bóle pschistupnje, njeder[illegible] w posledním wokomiku nješto njewocakane jasne [illegible]iš wobkedźbuje pschemoci. Po menjenju Francowskeje [illegible]burbało so brónjenja swój nětčišći staw wotkhowaju[illegible]naju so wschitke tute nadawanja z wulkej kedźbliwosću pschi[illegible]ej, dokelž hišoce njejsu dosć[illegible]ne, ale za jasne dla pschestrašenje francowskeho knježerstwa.

Kommunistiski brónjowy skład wuzběhnyli

S Eutina w Oldenburskej so wojsewja, so je so SA wojskichcemu wudrymnemu wjednikej zhromadnje z [illegible] wej policiju a żandarmami Lübeka postup [illegible] wo kommunistami poradźił. W Stockelsdorfje [illegible] pušćanku maischinu, cježkeršej nastroje, thorbo[illegible] kelsdorfskeje kommunistiskeje wotnoschki a amunicijo[illegible] akzije, Leninowe wobraz a spisy a akty Stockelsdorfskeje wotnoschki kommunistiskeje strony. Pschi tutej składnosći swědźichu, so fu je hischće w dezembru w Stockelsdorfje pschinoschki za kommunistiske wotnoschu skrate. We nozy z 22. januara so nětko w Renfeldźe wobschěrny skład brónjow namakali, kiž chyschu kommunistojo runje wotnoseja. Na nadźechu lohku maschinsku bělbu, maschinsku pistolu 08 a 8 wojerskich stělbow 98, pobocżny rezačk a 20 wuteskow [illegible]eschkowskeje municije. W swišku z tutej namakanku fu dotal 15 kommunistow sajeli, kotříž so hnydom pschepytowańskemu sudniskemu pschepodarja a sudneja za dla wjeleschferadny samolwicz.

Bědźenje w Awstriskej

Wo dźensnišchim wojowanju w Awstriskej wotmě so póndźelu wjeczor w Bayerikim radiju awstriski radiowy pschednoschk. Pschednoschcer rosteji, so so wojowanje mjes knježerstwom a awstriskej nazionalsozialistiskej stronu zwonka konzej bliži. Smutskowanje je rozsud pjerza hišom k

S wukublanjeho dźěła SA.

SA-muzoju pschi wodźenju po nazionalnej galerii w Barlinje. Nimo cjelneho struchenja a politiskeho kublanja wjednistwo SA też na powschitkowne wukublanje wažnosću tladze. Tak wotmětwaju so porjadne kulturno-wědomostne pschednoschći a wodźenja pschez [illegible] wumělstwa.

kšywemu nazional[illegible]so padnuł. Mětko so jenoż hišćece fwonkowna tila[illegible]a wojowanja wočakuje. Kanjeršiwo je wočakowało, jo nazionalsozialistowe ſ prěnim nadběhom wutupi, tuto wočakowanje pak so jenm njeje dopjelniło. Dźensa awstriſke kuježerſtwo widźi, ſo je nazionalsozialistiſka ſtrona wjele fyniſcha hač pſjedy. Wona widźi, ſo ſo awstriſki ſmuſkowny měr a dobry ſuſodny poměr k Němſkej pſches Awstriſku nazionalsozialiſtiſku ſtronu dospěł hodźi. Wono tež widźi, ſo ſtebi njeſeſerſkiwoſej, nuſa a rosherjenje w lěwo roſſud wumiſnje. Hdyž Dollfuſſowe kuježerſtwo wojſejwja, ſo je k najpodleſnſchemu hołowe, dha ſm to tež nazionalsozialiſtoſo. Kuježerſtwo pak pjerja ſapomni, ſo je wono wojowanje wubudźiło. Nas ſmieje ludowa ſeſerſkiwoſej kóz, to njech ſebi Dollfuſſowe kuježerſtwo wobmuſli.

Konferenca Małeje ententy

Tſjo ſwonkowni miniſtrowje Małeje ententy w Sahrebie ſeſidźechu ſo pódźełu k ſwojemu tſerjenu roſrěčowanju a pſchijachu wjeſcor ſaſtupjerſwo nowin, ſo bychu ſim tulhowinu wunoſki wutrajowanjowu zdźełili. Dr. Benesch pſchedźita wojſejwenje wo pſchedmjecje jednanjow. Najwjetſchi bóſ tuteho wojſenjenja poſčanje ſo na prazhenje balkanſkeho ſrěčenja a na pomdry Małeje ententy ſ Ruſkej.

Wo balkanſkim ſrěčenju, kotrehož podpiſanje běchu ſrjedſiše nowiny hižom ſa kónz januara wěſkožiſe, ſo jenoż praji, ſo je ſo wono doſkadnje pſchepruhowało. Kaž ſo ſda ſo niedźiwajo wočakowanjow njeje niczo wobſamkło. Schtož pak wojſenjenje wo Ruſkej nałupa, naſtawa ſaſčišeć, ſo je ſo we wunricu poſčahowm Ma'eje ententy ſ Ruſkej pokračowało.

Wojſenjenje njewopſchija ſaneho ſłowa wo Awſtriſkej, haćrunjeż je ſo wo tutym praſchenju hižom dźiwajo na pſchitomnoſej juhoſłowjanſkeho Wienſkeho póſłanza bjes dwěla nad obnišcho rospominało. Schtož wołbrónjenje naſtupa, ſo ſwěrſi, ſo wo tym w małym ſwjatłu doſpołoje jenajke měnjenje knježi a ſo chzeja tři ſtaty jenak poſtupować. Trochu wjele praji ſo wo ſłejſiſchcza pſcherſiwo propagandje ſa wobſiju měrowych ſrěčenjow. Stónčnje ſwonkowni miniſtrowje wunoſchi Prazkeje hoſpodarſkeje konferency ſchwalichu a wobſamknychu, ſo chzeja ſwojim kuježerſtwam doporučiċ, ſo bychu je pſchijałe.

Wutorn dopołdnja miniſtrowje ſ wožebitym czahom do Bſchehrada puczowachu. W żelezniſu dale jednachu. Wjeczor jich kral Aleksander k awdienzy pſchija.

Amerika twari 120 nowych wójnskich łódźow

Pſched łódźnjſkim wubjerkom repreſentanſkeho domu namóſtny minſter ja namóſtke wójſko Roſeweit nawjeſtowaſche, ſo by ſo pſchedłoha k kwarjenju 120 nowych wójnſkich łódźow bórſy pſchewjedła. Tuta pſchedłoha żada ſebi ſo bychu ſo tute łódźe ſ nědźbe 616 miliſonowi windawkow natwarile. Pſchedſtyda wubjerka Viſon pſchikłubi, ſo budźe ſo wo pſchedłoſy tak kuże hač budźe mózno jednacź. Pſchi wjeſowarjo preſidenta Roſeweita wuſtkehuja, ſo je powjetſchenje wójnſkeho łódźiwa nuſne, dokelž łódźne ſrěčenje ſ Japanſkej w lěcze 1936 naiſterke ſpadnje a ſo polom Japanſka ſmajmjerſiſcha ſebi tak ſylne wójnſke łódźiwo wutwori, kaj je Sjednoczene ſtaty abo Jendželſka maju. S Waſhingtona ſo powě, ſo preſident Roſeweit dopołnje namjet na powjetſchenje wójnſkeho łódźiwa ſa prawy ſpóſnanka. Miniſter ja namórſke wójſko je wojſewił, ſo Sjednoczene ſtaty druhemu ſwětej pjerja njemóża wjazy ja pſchikład wotbrónjenja ſłużiċ.

Filmowe zarjadowania a sobuſtawstwo němskeje filmowe'e komory

Stabowy wjednik polttiſkeje organiſazije dr. Ley je w tutych dnjach ſwěſčił, ſo je němſka kulturna komora w ſtawnym natwarje ſakończa ſałówjena. We wobſtahu filma je němſta filmowa komora jako prěnja ſwój natwar pſchewjedła. Pſchi tym ſo na to hlada, ſo nichtó, kiż njeje ſobuſtaw němſkeje filmoweje komory, njemóże filmy pſchedwjeſeċ, njech ſu ſjawne abo jawjene muſkowe abo powſchitkownoſći ſpomóżne. To tym hiſchcze huſto njeſaſnoſcej wobhjeji, ſo tu w jenje knjeſa preſidenta němſkeje filmoweje ſo 14. dezembra 1933 pokaſuje, po kotrymż dyrbja kinowe měſtna, ſ wuwſaczom krucze ſaſhdźemdy potajkim też puczowaczu pſchedwjedżerjo, pſchedwabjazeho filma, towarſtwa, ſjednoczeńſtwa atd. neho abo ſjawneho prawa „ſtatnemu ſjednoczeńſtwu němſkich kinowych měſtnow ſap. tow. w Barlinu“ ſkuſchecź. Wone dyrbja hacź do

1. februara 1934

pichtjate bycź. Hiżo nětko mója ſo pſchi njeſpeſnoſći k němſkej filmowej komorje ſarjadowa[illegible] wjerzeł. Po 1. februaru 1934 ſaſtupi powſchitkon[illegible] trolla, pſchi kotrejż ma ſo ſobuſtawſtwo němſkeje weje komory dopokaſaċ. Mjenowane kinowe[illegible] maju ſo, dokloż ſo wobſtoj pſches zyłu Němſ[illegible] pſchestrěwa, hnydom pola „Reichsverweinigung T[illegible] Lichtſpieſtellen e. V., Berlin W 35, Bendler[illegible] ſamolwiċ. Dowak pak ma ſo ja Sſriedźnu[illegible] Saſku pſchipowědźenje pola pſchiſłuſchneho ſo[illegible] „Landesverband Mitteldeutſchland der Reichs[illegible] gung Deutſcher Lichtſpieſtellen, Halle/Saale, Ma[illegible] ſcheſke 6“ ſtaċ.

Czarnowiły, wjednik krajneho filmoweho[illegible]

Lětaſcy towaſchojo czeſcza prezidenta němſkeho ſwjaſka ſa lětaſiſti ſport.

Stotnik Bruno Loerzer (na prawo), hławny wojowaſiſti lětaſ ſwětoweje wójny a preſident němſkeho ſwjaſka ſa lětaſiſti ſport, pſchija na ſwojich 43. narodninach ſhoſopſchecza ſwojich lětaſiſkich towaſchow. Sſrjedża ſteji lětaċ Arnoſcht Udet, kiż je ſ rjadom pour le merite wuſnamjenjeny.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 24. januara 1934.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 759, hygrometer +3 a najwyſchſcha temperatura wo[illegible] +2. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 759, hygr[illegible] +4 a najniſcha temperatura w nozy —3. Sčź[illegible] ras wjedra ſo mało pſcheměni. Na naſche wjedro[illegible] bamy ſo tuhowiu hiſchcze wjetſchepy pſchemenjenje[illegible] Dnje wupſcheſtrěwaju ſo wobſchěrne niżiny nad[illegible] morja a dołajaju hacź do połnóżneho[illegible] morja a połnóżneje Ruſkeje. Niżina pola Italſ[illegible] mſkno njeje pſcheměnila. Sa to pak je ſo wyſch[illegible] ſrjedźnej Europu jara ſtkuczila a ſu ſo tſi jadra[illegible] rile. Jene leži nad Franzowſkej. Tamnej dwě[illegible] ſchej Preuſkej a Pólſkej. K temu pak dawa wobmy[illegible] je ſo powětr we wyſchinach w poſlednich dnjach[illegible] S tehó małeneho ſtudźiſa, ſo niżiny ſa někotre dny[illegible] luſiw na naſche wjedro doſtanu. Zuſtje ſchtóriſt[illegible] ſlónčka 7,47 hodź. a ſo 4,38 hodź. hdowa. ſ[illegible] ſtudźa zuſtje dopołdnja 11,33 hodź. a hdowa ſ[illegible] 4,17 hodź.

— **S Khowańiu.** Wojeſke towaſſtwo wotmě[illegible] ſchadženja hłownu ſhromadźiſnu. Wjednik Kuſchka wi wſchěch pſchitomnych, wołebje tſioch częſtnyc[illegible] ſtawow. Knjes Gietzelt ſ Budyſchina wupraji[illegible] wotrjeſa. Lětna rosprawa ſo pſchijpóſna. To[illegible] 35 lět wobſtej. Lětſa je towaſſtwo hibicſiwe było; jan[illegible] dźeł ſmjerje je rjady ſobuſtawow pſchelutował. Ta[illegible] waſſtwo wopſchija 49 ſobuſtawow a 6 częſtnych ſobu[illegible] ſtawow. Nesprawa poſtadnje ſo ſłwali. Nowowoſtł[illegible] ſo njewotměchu. Towaſſchej tk. wuczeŕ Rybat a Pa[illegible] rjenz dostaſchtaj ſa 25lětne ſobuſtawſtwo wotrjeſnu po[illegible] ſtrow a częſtne ſnamjeſchło. K tomu knjes ſ Wa[illegible] rěczeſche. Do towaſſtwa ſo na tutym dnju 4 nowe ſobu[illegible] ſtawy ſamolwichu a ſo pſchijachu. Lětny pſchinoſk[illegible] njepſchemēni. Tſělenje ſo lětſa hinak ſarjaduje. Ka[illegible] wuczeŕ Wünſcha poſtiċi pſchednoſchi wo „dnju ſaſa[illegible] nja Němſkeje“. Sſromadźiſna ſkónċi ſo ſ němſkej hym[illegible] nu, Horſt-Weſſelowym ſpěwom a ſtiſkróżnej hławu[illegible] kraj a domiſnu a jeje wulkich wjednikow.

— **S Minakala.** Sandźenju njedźelu wotmě Minakaſk[illegible] wojeſke towaſſtwo ſwoju ſhromadźiſnu. Po powitanju wojſewi pſchedſyda towaſſtwa knjeż Pawoł Schmidt wſcho[illegible]

Lěsny młyn

3]

(Pokračowanje.)

W pruhach wjeczornych ſeri mała, wot ſwěta ſdałena hórſka wjeſka na wyſchinje leżeſche. Wjeſſchti mórjazych ſo horow, kiż ju wobdawachu, jedyn pſchi druhim ſtejeſche. Někotre wótre kónzy ſo wotrěſnjene do bitychczaſeho cżeſwjenoſtoteho njebja wupinachu. Pſched rosbrojenje ſtejazymi thežemi, kiż běchu wſchě hiſchcze ſe ſłomu abo ſe ſchindźelemi tryte, maczerje ſ małymi dźeċimi ſedźachu. Wjeſſche ſo ſ pyrjatymaj lizomaj po namēżicu pſched małej zyrkwju ſe ſaſtarſkim krywom honjachu. S napſchecżja ſtejeſche hoſcżenz „worjoł“; ſe ſcheroko wotewrjenych wokmow ſo ſmjecże a nabłóżne rěczenje dobywaſche, poſkuſchene wot rejowanſkeje hudźby, pchi kotrejż hłuboki wrjeſkotaty baſ ſłownu tólu hrajeſche. Tu a tam ſo cżrjóda holzow won tłóczeſche, ſo bychu ſo po dokhim wjeſnym puczu wuſkhodźiłe; ſa nimi ſcżeſchowachu hólzy, ſ horzym, wot reji a piwa cżerwjenym wobliczom, luke ſnłne, wożoke poſtawn, driewarjo, lěſni dźěłaczerjo, wuhſerjo, tu a tam też burżuj ſynojo. Kamjenita póda na horje bě k ratačſtwu mało ſhmana.

Pomalu ſo ſmērki ſ dołow połběhowachu. Każ cżorna murja leż k ranju a k połnozu ſtejeſche. Khłódnje tam horjeła dujeſche. Na wjeſnym puczu, pſched thežemi bywaſche pſżſno a cżicho; cżim bóle by ſłyſchcżeċ wjeſeła hara w hoċżenzu. W thětro wulkej ale niſtkej a ſaſkurjenej łubi je ſchtropawej podkoſhu rejowachu njewuſtawajzy; wocżi ſo jim ſwětłachu a wjeſele ſo żortowaſche.

Najrjeńſchej běchżej Hańża ſ łežneho młyna a Jurij, hajniſkſi, ſ cżerſtwym ſaſnym wobliczom a ſe ſwěrnymaj wocżomaj. Wón bě ſyn a pomocnik ſtareho wobożneho hajnika ſ niżſcheho dola, kiż by jenoż ſłużbu dla do měrta pſchikhadżał, hewak pak by we ſwojej woſaniczenej hajnikowni woſtał. Wón drje to też wjedżeſche, ſo by tu we „worjołu“ mało witany był.

Niż bjes winy ſo wo někomużkuli powědaſche, ſo ſo w nozy ſtrašy do łeża łaczeſche. Rakhlinečzk ſ hańżwjerjenju w ludźoch tcżeſche a to hiſchcże ſ tamnych ſtarych cżaſow, hdyż kóżdemu cżłowjekej hiſchcże „łeż, woda a dźiwina“ jako pſchinarodżene ſwójſtwo ſłuſchełſche.

Na Juriju, hajnikowym ſynu, ſo ſa to njewjeżachu. Cżoſn bě ſ wjeſnej młodźinu wotroſtł a bě ſ njej hrj a wjeſele kuży ſobu cżinił. To ludźi krucze ſtowaſchuje, a tehodła jemu, kiż bě ſtajnje wjeſely a k woli cżinjazy towaſich, hiſchcże ſkerje rjanu młynkej Hańża poſchewachu, kiż tola na druhich njedźiwaſche.

W knjeſſej jitwiczy pódła rejowanſteje łubje ſtari pſchi khartach ſedźachu. Woni ſédma na harowaze wjeſele rejwajych pohladnychu — wſchaka běchu to prjedy też tak cżinili. Też łéżny młynk tu ſedźeſche. Dokelż ſtej burſki cżłowjek pjenjeży a wobſtedźenſtwo jara wjele waži, duż bě wón, pſchicżehnjeny zuſnik, we małej thudej wſy bórſy wulkeje nahladnoſcże nabył.

Ničhtó njebudźiſche ſebi tak, każ młynk, ſwěrił, ſe gmejniſtim pſchedſtejeżerjom dla ſdanliwego pſchehładanja pſchi hraczu tak twjerdże ſo wadźicż. Njejabżu poſłoczijwſchi, młynk khartu wotcżiſny a ſo k ſaſtupej do łubje ſtupi, ſo by ſej wjeſeły lud wobhladał. Tu też w nowej pſchiſtojnej drajſche Handrij Dolak ſtejeſche, kiż zuſobnje a wożamożeny na wudwjerna ſo ſepjerajo a ſo njewobroczejo ſe żadoſcżiwymaj wocżomaj na reje pſchihładowaſche.

Runje Hańża ſ hajniſtim rejwaju nimo łeżeſche. Wże ſo młynk dohladał, kak ſo jej wocżi ſwěcżeſchcżej, kak ſo ji ſpſchnje cżerwjena barba pſchemēnjeſche?

„Na, młynko“, wotroczł na njeho ſarcża, wuſmeſchejo ſ hłowu na młodeju cżłowjekowu pokaſujo, „taj drje niczo njewidżitaj a njeſłyſchitaj! — Prawje pſchiſłorawny pſchichodny żyn ſa waż — tajkile ſelenożukujatyne ni wjazu rjenje nje cżiſi, jeli jo je tebi twój nan ſajła ſchto hódź, rojumiſch? Rejwaj, ſ kimż chjeſch, a bynjej by to hiſchcże thudźiſo wotroczł był — jeno nig ſe ſanym tajſtimle!“

Hańża mjelcżeſche a nana, kiż pſched njej dźiwje, ſcżěhowaſche. W někotrych wżach nan ſe ſobu żortowaſ njebaſche. Po cżaſu ſo wſchitko da, tak ſej w młodoſtnej, wjeſelej nadźiji muſżeſche, a we muſchomaj ji ſe pſchezo hiſchcże jako wokſyſtoważe nżne ſchepctanje a polcżkoważe rejwanſke pſkanje klincżeſche.

Někotre łéżny młyn pſched nimaj ſtejeſche. Kata ſe latarnju na rěcżnej ſcżeżżu ſtejeſche. S ſkótka „dobre nóż!“ prajiwſchi ſo Hańża do ſwojeje komorki ſtunu, kżož pſchi wuſkim woknu ſwoju ſ cżornej łéżnej muri ho rje ſkładowaſche. Tajku ju ſkużobna dżowka ſaſtu pjewſchi naużże.

„Hańża, ty dże ſy tak cżerwjena! Ssy dha ſ nanom ſchto měła? Wón dże ani ſłowżka njerěcżeſche.“

(Pokračowanje ſcżěhuje.)

tale wězy. Towaršiwo pśichiśiwši kupjes farar Rößler. Tutón fastup pśichija towaršiwo jenoźkójnje. Na nawrót dnja założenja Němskeje so spominatśe. Towaršej kupjes farar Rößler pokaza nam we swojej rěcy wažnosć dnja 18. januara 1871 za Němsku a za Europu. Rěcnik wopisowaśe we swojej rěcy němske nazionalne hibanje. Se pśiwon na němskeho prezidenta, němskeho kanzlera a nasch wótzny kraj, słonźi so zhromadźizna.

Se **Schpikalow.** Póndźelu 22. januara źimy do Rožanźi pśichwodźeli najstarśiu naschu wjesnjanku, Louizu wowku, Hann źiwd. Wünschowu rodź. Langez ſ Dobrošicy. Pśichoźo hišćeźe pśichi pśichwěrnej zrowoźeźi, poćza pśiśeh 1. stóknu nahe 86lětnuju. Pjatk 19. januara wudychaśe cźicźe 90 lět, 5 mězazow a 15 dnjow stara. 4. augusta 1843 bě so we Dobroščecach narodźila. S njej wumrě ſ dobom najstarśa wośoba zylege wokrjeha, kótraž mějeśe we woślednich lětach wjele we wusoćich lětach; hyperlytny jandźel je jich skoro wśěch źiwdała. Nětk najstarśicha, Luisźeńcz Marja we Truźnzach, dožiweśe, da-li jej to Bóh, we pśichódnim měźazu 90 lět.

S **Wojerez.** (Sźiwinjaze wiki.) Na sobotnjiśe wiki bźechu 177 prošatow a 4 bźěhali pśichwjeźeli. Prošata płaśachu 4—6 njedźel stare 9—12 hr., 6—8 njedźel stare 12—14 hr., 8—10 njedźel stare 14—16 hr. Bźěhali, kiž bźechu 4—6 měźazow stare, płaćachu 25—35 hr. Wobkhad bě źiwy, tehodła njewosta śyśtka.

S **Nowoje Luki.** (Stśěborny kwaſ.) Póndźelu 22. januara wośwjeźeźi wójnśki cźeſki franjowy a dźěławski Jan Wěrik je swojej mandźelskej swój stśěborny kwaſ.

S **Miltyz.** (Njesbože.) Wobźarujomne njesbože, kiž mójeśe bjes mała śmjerśne być, potrjechi 8-lětnego P. Joppa. Tutón źaběrašeśe so ſ konjenj knjeza H. Dubrawa, kiž bě pola nich kłasany. Kóń so śtólchi a kopny wobźarnjomneho hólza, jemu nohu wyśe kolena rozrasnywśi.

Wusudźenja

§ Cźeźke njesbože 5. januara 1933 na Budyśkim śśelenju, pśichi kotrymž śi młodźi ludźo ſ junjercy namakachu a so nimo toho 6 wośobow cźeźko zranichu, nětko pśiśed laŵnjśi sud w Budyśchinje pśiśinźe. Somokwěcej mějeśe so hoścenźaŕ a wobnjośtrojnik Ewald Jurij Schöne ze Salomja nad Sprewju. Jednanja nawjedowaśe hamtśkofundnjśi rada ſ Carlowitz. Schöna bóśche dla njerodźeneho morjenja cźłowjeźkow wobśtorźemy. Schöna je wuczeny drogist a je śrjedź we Salomju hoścenj kupił. Hižom 10 lět dołho wotpalećśe wón na śśelenjach a druhich śwjedźenjach wobnjośtroje, a hišćeźe ženje njeje so žane njeśpjech stało. Hižom 6 lět dołho wutonja wón w Budyśchinje tuni wjeź. Na kónju pośledńcheho wobnjośtroja dyrnśke město nětkożo wośedźeźeho pokazaŕ. Z kśtikowych rołkow, kótrež bě we Sźankuwje kupił, muśeśi kražne śwěźiwowe kule. Pśichi tym rozbuchnyj jena rołka a łoćesne kruchi śćachu 100 metrow daloko, kiž cźłowjeźkow morjenja a cźeźko zranichu. Kak hyšne bě rozbuchnjenje, ſ teho wuhladja, so je 38 puntow cźeźki kruch 94 metrow daloko śpećał. Schöna přejeźe, so je so nuźedźiśe dyrnśkeho radźeŕ. Wón rjekny, so je w Sźankuwje roły pruhował a śmutkach wobśwětlił. Rołа je bjes poroka była a tehodła je ju kupił. Schtoź napjelnjenje nastupa, je wón tam śśonił, so je so rołа ſ 1 kg. pulvrom pośledni króć napjelniła. W Budyśchinje je pak rołu jenoź ſ 500 gr. cźornego pulvra pjelnił. Na tuto pjelnjenje je hišćeźe papjeru, rěs a pjeśćowy nakład. Wobźěłjenje pśihótowanjow je wohnjowa wobora pśichwjeźła. Pśichi śapocźatku zarjadowanja je so 60 wośobow hač do 20 metrowśej błikkoźeźi słušiło, schtoź pak widźał njeje. Pśichładowanjo su pak na tśelnišćeźu 100 metrow wot roły stali. Je to za doźahaśe mók, a je a je ſ wjednikom towaršiwa wo tym so rozrěčował. Wón pjeźa njeje na njeśoźu winowaty a je wśichko porućił, so bo žaneho njeśboża njeby stało. Tule roły so pśichi wohnjośtrojach we Luźicy hišćeźe pśiśeźo trjebaja. Wěźywśtojny prof. a dr. ing. Steinkopf ſ Drježdźan a wumělśi wohnjośtrojnik śkoch se Noweho Města wuprajśichtaj, so je dyrbjał roły najpśedy pruhowaś a so je tak na njeboźu winowatn. Napjelnjenje je tehorunja pśiśpśatne było. Tśerśi wěźwuśtojny ing. Wagner ſ Drježdźan wupraji, so je Schöna śiwotu winowatoſeź dopjelnił a njeje njekedźliwje dźěłał. Rozbuchnjena rołа je najśerśe puśkeć měśa, hwak njeby pśichi 500 gramow pjelnjenja rozbuchnjenje móžno było. Statny rěcnik dr. Körner namjetkowaśe za Schönu dla njekedźliwośeźe 3 lěta jaśtwa. Jeho sakkowaŕ rěcnik dr. Kalauch śpyta w dołhej rosprawje Schönu wuśwobodźeć. Rěcnik Fischer ſ Budyśchina, zastupjeŕ maćerze morjeneho Sauera, pśichśamkny so śtatnemu rěcnikowi. Tak sasudźichu Schönu k 3 lětam jaśtwa.

Z Łužicy

* Se **Zitawy.** Hrajśaźej dźěśeźi pśichiźdźeśchtej póndźelu do śtracha śatepjenja. Wonej śpytaśchtej jadły miliwańnje pśichipuśowaźe łodowe śchkruty wot brjoha śtorkaćz, a padźejśchtej pśichi tym do wody. Měśchćanskej dźěławcerjej, kiž w blišćeźeźi dźěławśchtaj, pśichitrošćichtaj. Jimaj so poradźi, wobej dźěśeźi śe žołmow wuchowaćz.

* Se **Shorjeźa.** (Stara wěź.) Jako njedźelu pśichipołdnju młodźenc Willy Schulź śe śwojim rewolwrom bo śchtowa tśeli, wotlecźa kulka a frani jeho towaršća Jurja Hillu na deśnim źiwoće. W khorownej dyrbjachu jeho hnydom operěrowaćz. Rana njeje jara śtrašćna.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S **Rathenа.** (Skała so wotwalića.) Schtwórtk popołdnju so bliźo Schubertez hoścenza mjes Rathenom a Wehlenom skała wotwali. Někotre śa kubikmetrow kamjenja kiž je śmjerśt wotcźišćeźał, padźe do hłubiny. Wjele śchlonowu a nětkotre telefonowe śchćeźory so porchnychu. Dróhu mjes Rathenom a Wehlenom dyrbjachu śaniwrěć, dokelž je śtrach, so bo wjazy śkały wotwali.

* S **Freitala.** (Dla njesahojomneje khorośće do śmjerśće.) We jeje bydlenju namakachu pjatk wjezkor twódowu A. kiž bě so wobwěśnyła. Pśichićina śamomordaŕśtwa ma śo w njesahojomnej khorośći pytaćz.

* S **Peniga.** (Pśichipad pśichi kóśłopiwje.) Pśichi kóśłopiwje w jenym hoścenzu we Wolfkowcu so młodaj cźłowjeźkaj śwadźiśchtaj. Jedyn druhemu piwowy karaŋćk do hłowy cźiśnu. Kruchi śchćeźaźo jeho tak cźeźko śranichu, so dyrbjeśche łekaŕśkeje pomocy hladaćz.

* Se **Zwikawy.** (Śmjerćz Hórnika.) W tudomnych wuhlowych podkopkach namakachu dźěławcerja W. Leonhardta ſ Mülsena pśichi pśechćekadowańskich kołizach bjes wědomja sobu. Leonhardt je so nojźerje wobśmuśył a śrjedź pśichi tym ckrjewo rostorhnył, schtoź je k śmjerći wjedło. Wón je 35 lět śtary a sawoślnji žonu a dźěśo.

K śjedźej rozjerjow rjada pour le merite w Potsdamje.

Tajki napohlad muśeśe wójnu ka rjadownija pour le merite, kiž Bjedrich Wulki w lěcźe 1740 wuśtajі a kiž jako najwyśśiśche wujnamjenjenje za wojebje rjeśkowke zadźerjenje we wójnje pśiśpjeśe. Nośerjo tuśoho rjada so 24. januara, na narodźinu dnju wulkeho kraja we Potsdamje śeźdu a w rewnišćeźu Bjedricha Wulkeho wěźu pokoja. Wot kónćenja wójny so wójnśka rjadowńja nětko dwaźe wjaźy njeśwěśćiśe, ale jenoź hišćeźe nětkowa rjadowńja za śaśłużbu we wumělśtwu a wědomśći. Łonaj so w lěcźe 1842 wuźtaji.

* S **Kamjenzu.** (Njesbože.) W pinzy jenoho domu namakachu 18-lětneho inśtallatéra bjes wědomja sobu. Wón bźeśe dyrbjał elektrišći powod wupśerjeźeć. Jako po śwojim gratowem toźchu bo pinzy bźěśchi, ładźe, bźěł cźiśnuł je śrjedź wótry grat bo brjucha śaśtół. Jeho hnydom do khorownje dowjeźechu.

* S **Benzen** w połudńowych Cźechach. (Śmjerśne njesbože pśichi łaŋkowanju.) Pśichi łaŋkowanju muśej Habendorfom a Benzenom śaśebje R. Töpfer ſ swojej mandźelśkej do elektrišćeho śchćeźora. Wón śo jara cźeźko na bruchu frani, so śchtwórtk w Dźeźinkej khorownji wumrě. Śmrěty je 35 lět śtary.

* Se **Śrjetwu** w Rudnych horach. (Dupa w lěśu.) W lěśu pola Schwartenberga dnju namakachu. Do kamjenja bźeśe pśiśnu je 30-lětneje wójny zarył. Myślu śebi, so je kanjeń ſ 30-lětneje wójny, jako wobydlerjo do hór cźekachu a tam swoje Bože śłužby wośmeźachu.

* S **Halśchtrowiśkich łupjetow.** (Dźiwje świnje we Bramborśkim lěśu.) Śaźdźenu śrjedu poćeli tudomnu hajnik nětkoźe 60 puntow cźeźke dźiwje świnju. Hižom lěta dołho njeźiu so dźiwje świnje w tutym rěvěru pośaśaśe.

* S **Nirdorfa** w Cźeśkej. (Pśicźo śaśo wośeń.) Po tym, so je wośeń naśchu wjeś w pośledních 4 měźazach 7 króć potrjechił, wotpali so śchtwórk rańo kólnja mołerśkeho mišćhra Adolfa Neumanna dośpołnje. Myślа śebi, so je so wośeń śałożił. Wobydleŕśtwo je śo bla śapaleśtwa do njeměra pobało.

Swójbne powěśće

Śmrěći: Gušav Haśśemann, śwjaźnišći inśpektor we Budyśchinje, 69 lět; khowanje budźe jutśe śchtwórtk pśichp. w 1 hodź. wot Tuchoŕśkeho pohrjebnišćeźa. — Max Clemens, kantor a wutśišćeŕ nuźeŕ na wotp. w Lubiju. Berta Schołćina rodź. Klichmannez w Bělej Wodźe, 55 lět; khowanje budźe pjatk pop. 3/3 hodź. wot pohrjebnišćeźa.

Towaŕśtwowske powěśtniki.

Khwaćzjan. Śserbśke towaŕśtwo ma njedźelu 28. jan. pop. w 3 hodź. pola Mjeśaŕa w Khwaćzjach hłownu śchromadźiznu.

Lišaŋ. Śrjedźica" hromadny wječer we 8 hodź. pola Bukanez.

Pančicy. „Lipa Ścź[illegible]" (śkromadny khór) śpjewa pjatk 26. januara [illegible] we 8 hodź. pola Śeźkez w Pančicach.

Hospodaŕśki rozhlad

Śerjedu 24. januara 1934.

Wčeraśne kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,617	[illegible]	47,—
1 śrjedźelski punt	12,9	[illegible]	12,—
100 śwaic. frankow	58,02	[illegible]	58,—

Barlinśka burśa bźěła wčera [illegible] a ka wčeraśnemu [illegible] wobkhad wośła dźeś pomjerśe [illegible] wuśtrukowa śyśtma [illegible] śtupowachu, [illegible] wych liśćinow [illegible]

War jiśt [illegible] wuźit w [illegible] śpjenadzow wo[illegible] [illegible] dźeli [illegible] cźeźko pśiśpjeśe [illegible] cźeźko wobchadźe [illegible] tola kupy małe [illegible] mjeń mějeśe [illegible] wiki.

Wčera [illegible] w Barlinje [illegible] pśichwiny: 9,05—9,30 hr., rołki: 7,65—7,75 hr., małeho jenčmjenja: 7,80—9,10 hr, wowsa: 6,85 hač 7,25 (6,95—7,30) hr.

Płaćišna w śpintach je płaćišna tydźeńćich wikow; hdyž pak neje žanych naśpomnjenych, so njeśchćitmólchi.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg Płaćizny po złotej hriwnje.

	23. 1.	22. 1.		23. 1.	22. 1.
Pšenca	—	—	buny	16,5-18,0	16,5-18,0
rožka	—	—	woka	15,0-16,5	15,0-16,5
ječmjeń, nal.	159-164	156-164	módre lupiny	11,7-13,0	11,7-13,0
ječmjeń	—	—	žołte lupiny	14,5-15,5	14,5-15,5
wowsa	137-145	137-145	zeradella	19,0-22,0	19,0-22,0
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńć. muka	25,7-26,7	25,7-26,7	lany wosušk	12,60	12,60
rožana muka	21,9-22,9	21,9-22,9	such. truhanć.	10,3-10,4	10,3-10,4
pš. wotruby	12,2-12,6	12,2-12,6	běrnj. kruški	14,40	14,41
rožane	10,5-10,8	10,5-10,8	syno, 50 kg	1,40-1,70	1,40-1,70
raps	—	—	běrnj. słoma	0,45-0,60	0,50-0,65
hróch, Viktor.	40,0-45,0	40,0-45,0	pšeńć. „	0,35-0,45	0,35-0,50
lane symjo	—	—	wowsna „	0,45-0,60	0,50-0,65
pjeluški	16,5-17,5	16,5-17,5	rečna „	0,45-0,60	0,50-0,65

Płaćizna za płońoy za wupłodźerja 181 184 186
Płaćizna za rołku za wupłodźerja 143 151 153

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźańskich skótnych wikach.

23 januara

112 wol., 298 [illegible], 317 krow., 36 ałoje., 1188 śelat, 811 wowc., 3099 świni.

Płaćizny za

woły: 1. 30—32, 2. 28—30, 3. 25—27; 4. 22—24;
byki: 1. 30—31, 2. 27—29, 3. 24—26, 4. —;
kruwy: 1. 26—28, 2. 21—25; 3. 15—20; 4. 12—14;
jałowcy: 1. 30—32, 2. 24—29;
wowcy: 1. 40—43, 2. 36—40, 3. 32—35, 4. 28—30;
ćelata: 1. 40—43, 2. 35—38, 3. 3—34, 4. —;
świnje: 1. 48—49, 2. 47—48, 3. 46—47 4. 44—45, 5. 42—43. Ranovy: 40—44.

Płaćizny rěznoho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

3. januara 1934 Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne druźiny a wormjenjenje [illegible]

[illegible]hownjasne, wukormjene, [illegible] hač do 6 lět	31—32
Mjenje wukormjene, njewukormjene [illegible]	27—30
Mjenje wukormjene młode [illegible]	24—27
Mjenje picowane wšěch stawow	20—23
Jałowcy:	
Połnomjasne, wukormjene, najwjeśe rěznoje hódnośe	28
Połnomjasne, wukormjene [illegible]	25—27
Mjenje wukormjene młódźe a derje picowane starše	21—25
Spatne	20—22
Jałojcy a kruwy: 510.	
Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjeśe rěznoje hódnośe	—
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjeśe rěznoje hódnośe hač do 7 lět	19—22
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódźe kruwy a jałojcy	14—18
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	10—14
Mjenje a śpatnje picowane	—
Ćelata: 2507.	
Najlěpše wukormjene (2. druźiny)	37—46
Mjenje wukormjene a tajke wol cyca (3.)	24—35
Spatne (4.)	16—24
Wowcy: 2524.	
Młódźe a starše wukormjene (1. druźina)	30
Starše wukormjene (2.)	28—26
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	18—27
Świnje: 15057.	
Połnomjasne, wos. rasow a jich křiżenj., hač do 1¼ lět stare	50—52
Wukormjene	47—50
Mjasne	44—46
Spatne	41—43
Rancy a kundrosy	40—45

Radio

Schtwórtk 25. januara śłuśchimy:

Königswusterhausen. Rano śnatcźnu wśchědnuchu programmu: 12 tańcźe wot Pawola Linki. 14,45 ſa dźěśi. 17 ſa Zony. 18,30 ſa ratarśtwo. 19 politiśka narěź na němśkich katolikow. 19,30 nowa rejwanśka hudźba.

Lipik. Rano śnatcźnu wśchědnuchu programmu: 7,25 raŕśki konzert. 9 ſa hośpody. 12 pśichpołdnišći konzert. 14,15 wo źiśmach. 18,30 śpěwy Jana Brahmśa. 19 hudźbne malićkośće. 20,10 Awśtriśka. 21 9. śymfonija d-moll wot Ludwiga von Beethovena.

Hišćeźe wažne ſ dnjowcnu programmu: Barlin: 19 orchesterśki konzert. Köln Langenberg: 19 połhódy a wśchelaka ludowa hudźba. Wien: 20,20 nowa jendźelśka hudźba. Beromünster: 19,25 ludowe śpěwy. Luxemburg: 20,10 němśka hudźba. Stockholm: 22 Mozartowy konzert.

Za wobsah zamołwity: A. Dušman w Budyśinje.
DA XII. 1933 2145.

Dźeń burskeho wuswobodźenja we Weimaru

(Rosprawa naschego dopisowarja.)

Ssobotu 20. a njedźelu 21. januara wotmědwasche so we Weimaru dźeń němskeho burstwa. Se wschěch stron němskeho wótzneho kraja pichilhwatachu burja se swojimi žonami, so bychu zwuźgu tuteho, za nasche burstwo wušnamnecho dnja byli. Weimarske burstwo sthadźowanka je prěnja kroćel noweho burskeho stawa do zjawnosce. Wona je wulkotne poswjećenje wschěho dźela k kěpschemu naschemu burstwu, kiž je so w běhu sasichnych měźazow w ministerstwje Waltarja Darrěa stało a kiž je rozsudźowe k sdźerźenju naschego němskego luda. Tak njeběchu jenoź mužte wobdźělnitkow we Weimaru, ale mužte zyleho němskeho luda, wosebje burstwa, a ſ nim hischcze mužte schěrokich wroschtow w druhich krajach tam w tutych dnjach pschebywachu.

Wjednik němskeho burstwa, minister Waltaŕ Darrě, wotdźěli so žam na wschěch sarjadowanjach a wotpołožì ſ tym dopotas, kak na wshitkich prašenjach burskeho žiwjenja dźěl bjerje. Wón hižo pjatk do Weimara pschikhwata. Na dwórnischczu jeho njeliczomna zhła luda ſ wulkej zahoritosću powita. Snadnom je hischcze pjatk wječor do Weimarskeje hale (Weimarhalle) poda, hdźež so powitaniki wječor wotměwasche. Prjedy hač minister sajtupi, bě hižo statny sekretar Willitens ſ jadriwymi słowami wultu buritu sthadźowantu wotewrił. Po pichitkadźe ministra Darrěa rěčeschе město sthorjeneho durinskeho ministerskeho presidenta Marschlera knes minister Wächter powitanje słowa, ſ kotrymiž wosebje wschěch sthormadźenych do durinskeho hłownego města witasche. Zara zajimawe słowa rěčeschе potom durinskí krajny burski wjednik Peuckert, kiž hischcze ras na leta spominaschе, w kotrychž je Waltaŕ Darrě tu we Weimaru za dozpěče swojeje burskeje ideje wojewał a dźěłał. Stajnje je sčeła wójny był, so je to jenicżti puć, nic jenoź k wuzwobodźenju burstwa, ale zelezho němskeho luda. S treuje a wódy móže jenoź strowy narod wobstejeć, to bě jeho wuczba, a jeho słate heslo, kiž nade wshitkim dźełom stejeschе, rěłaschе: „Njewojujemy sa žrěbje, nic sa wěstu stronu, nic sa wěstu staw, wojujemy sa zyły němski lud a jeho njezmóžtnosć.“ A ſ tajkeho hesła je nětchto hódnoho naitało, schtož budźe nam a naschim nasledníkam, dźěćzom a dźěćidźěćzom je zohnowanjom, — je nowe burske prawo naitało k wumoženju burskeho stawa a zyleho němskeho luda.

Potom pschedwjedźe so wulki burski ilim ſ titulom: „Krej a póda“, k kotremuž hischcze hłownu wjednik stabowego hamta knježeństwowy rada Korla Motz zawodne słowa rěčeschе. Wožebje wuzdźehnu, kak stej słowje krej a póda dotal zyle njewažnej byłej, mjezchtej wichak tózdy zamo za žrěbje swój wupnam, ale pisches Waltarja Darréja stej słowje jako zasada wurosłej. W nimaj so thowa tłuczk k sdźerźenju naschego luda. Njeje žadyn pschichod tłata możny, kiž njekorjeni w strowym burstwje. Po pschedwjedźenju pscheczita so telegramm statneho ministra dr. Fricka, kiž sthadźowanzu wutrobne khwalopschesche wupraji. Na zamknym duju je tež minister Darrě na kanzlera telegramm pósłał a jemu dźak němskeho burstwa za wjele dary wuprajił, kiž je wono pod jeho knježeństwom dostało.

Ssobota stejeschе potom w znamjenju khutneho dźela. Wschelazy samolwiczi wjednizy k prawizu Waltarja Darréja rosprawjachu wo nowych sakonjach za burski staw. Hłownu rěč měsesche wjednik Darréjoweho staba dr. Reischle, kiž wo statnym sežiwjenistnim sakonju rosprawješche. Wosebje wusdźehny, so je tutón sakoń sadołżenje a pschedołżenje burskich wobsedźenstwow wotstronik a so wschemu nowemu sadołżenju sadźewa. Sa nekotre lětdźesatki njebudźemy w Němiczi wjazy ſ dołhim poczeżenu leżownosću, ale jenoź hischcze swobodnu pódu znaš, na kotrejž budźe swobodny bur jako dowěrnik naroda dźěłaš. Nowy witowaniki sakoń pak burstwu sprawnu płacżiznu swěrči.

Druhi rěčnik dr. Wilhelm Saure, wjednik prawinskeho wotrjada w stabowym hamcze, saběrasche so ſ mnjenemi namrěwskeho sakonja. Wón wozebje na to pokasa, kak je burski staw hižo letdźesatki dołho pod njedostatkami sakonja ciepił, kiž jemu romłe prawo nadpokoji. Po tutym prawje je póda witowanski objekt, a witowasche so ſ njej, kaž ſ druhimi tworami. Tak je bur je swojeje pódy wukorjenjesche a so ſ njeho klamał stwori. Burski dwór pak njeje witowanski objekt, ale ma w zylku luda a naroda wjetsche nadawki. Póda njeslušeše do rukow witowarjow, ale do rukow swobodneho bura, kiž je jako dowěrnik naroda, niz jenoź za sebje a swój sylah, ale sa pschichodne sylahi naroda satarusche. Dr. Saure rěčeschе potom hischcze k wschelakim druhim dypkam sakonja a poda wažne wusaśnjenja ke wschelakim njesaśnjym dypkam. Wosebje na to pokasa, so njemóže hižo wo tym rěčeć, so druhe dźěći, wosebje pak burowa mandźelska a dźowki, pod nowym sakonjom schkoduja. Namrěwski sakoń napokoji tež namrěwsci wschelake winowatosće, kiž zabunamrěwsam jich prawa swěsći, tiž pak wosebje so sa to stara, so by bo tež wschěm existenza sa pschichod swdźežila. Tohodla je ministerstwo tež jenoź sakład wudało a pschewjedźenje burskuu ſ tamtemu pschewostajiło. Na satładze tutoho sakonja so namrěwste sudy salezichu (Anerbengerichte), w kotrychž budźa burja póda pruhowanych rěčnikow jako runoprawni stutkowacj a tak ſwój wliw wukonjeć móz.

Po pschipołnitschej pschetawzy rěčeschе prjedawschi ministerski president Waltaŕ Granzow wo zjawnatwarjenju burskeho stawa a sabrasche so pschi tym wosebje je sajadźenjom burskich zjnow atd. Hižo do swětowoje wójny pschehnuwschе 16 milijonow Němzow zwonka mazeżeneho kraja a to so njedyrbi pschichodnje wjazy stacj. Mamy tohodla nadawk, so wschě możnosće k sajadźenju naschego luda wuzitwamy.

Knjeni ſ Rheden sabrasche so potom ſ praschenjemi burskeje žony a dźowki. Wona so na namrěwski sakoń powoła a wuwjedźe, so tutón sakoń burskej žonje a dźowzy jeje prawo njeběrje, ale ju žobu na prěnju mjenjesći ludu postajì. Burska žona a burska dźowka stej ſ hódnosću swojeho strowoho cżła a strowoje dusche sa thmanej namrěwstu burowku powołanej. S tutoho njehnidźeła so też w ministerstwje a pola sežiwjenskeho stawa wulka wažnosć na wukubłanje žonow a dźowkow kładźe.. Prěni a druhi wotrjad stawa słužitaj jenoź jej. Prěni wotrjad saběra so ſ wukubłanjom thmanych macżerjow sa naše burstli dorosć a druhi wotrjad ma domjazu thmanosć špěchowacj. Naša stat żada sebi thmanu burowku, pschetoż wón je stat burstwa.

Wo mlokowym sakonju rěčeschе zwobodny knjes ſ Kaune, statny kommisar sa wobkhad ſ mlokom. Wón wozebje na witowanski sakoń sa mloko a na dostatne njedostatki w najtapanju mlokowych a butrowych płacżiznow pola. Grube dothody burstwa w poslednich 5 letach do nazionalsozialistiskeho knjeństwa wot 9,3 miljardow na 6 miljardow spadnychu, mjes tym so pak pschetrjebarstwo stajnje 18 miljardow sa tutu sežiwjensku potrjebu wudawasche. Na tajke wasżnje zhubitej so dwě tsecżinje wschěch sa sežiwjenje nałożenych pjenjes w rukach witowarstwa a jenoź jenu tsecżinu dosta burstwo. Njedźiwajn toho pak dosta bur sa mloko sdźma 6 —7 pf., a dla njesamolwitcho dźełanja margarinu spadnychu tej hischcze butrowe płacżiny wot 1,75 hr. na 60 pf. sa punt. Margarinowy kontingent bě tu je nicżli wupuci. Tola je hischcze bur, kiž je dałoko wotlegany, „sches tak njewonane mloko sa pschedźelanje (Verarbeitungsmilch) schkodował, dokelž swoje mloko njemóžeschе jako czerwne mloko na wikach wotbycj. Mloko je so ministerstwo sa to starało, so ma so tajsim buram znajmjenscha dźeł tutoho rosdźela sarunacj, ſ tym so witowarjo ſ czerwnym mlokom wěsty dźeł ſ wunoschka wotedadźa. Tola je so też dyrbjał wukrajny dowos pschitrócżicj, kiž khętro płacżiny tłóczeschе.

Potom rěčeschtaj hischcze dr. Kraułe wo zwjazanju burstwa ſ pschirodu a statny kommisar Daßler wo zitnych płacżiznach. Poslednji wozebje na to pokała, kak jsu dyrbjale zitne witi a burja wot zidowskich pschejmowakow a woi wschelateje korrupcije wuczisczesch, a kak je prjedawsche knjeństwo w běhu lěta 1931 pisches sto miljonow hriwnow k sdźerźenju hódneje płacżiny sa zito wudało, schtož pak je zyle wopak. Nowa politika němskeho burstwa je tež tu na strowe wasżnje strowu a hódnu płacżisnu stworika, kiž burstwo spokoji a pschetrjebarstwu nětajke straschne cżeże njenapołoži.

Njedźelu dopołdnja so je sthadźowanku pokrataowasche. S możnje wunjesenej zławu burstli wjednik Waltaŕ Darrě do městnosće sthadźowanti sajtupi. Sajo porečza statny sekretar Willikens powitanje słowa, te kotrymž so durinskti bohot Sauckel pschisamknu. Won wupraji, so žnano hakle sa 500 abo tyšaz lět jehwn posdźischi zplah prawje spóśnaje, schto tutaj dnjej Weimarskeje sthadźowanki wośnamjenitej. Bur, kiž je dźensa staw naschego naroda, njech žebi jako ważny nadawk staji, so ma žwojich bratrow je žamžneho stawa podpjeracj, tiz dźensa po miltjonach w městach pschebywaju. Hischcze porečza statny rada Meinberg a potom zjmasche so Waltaŕ Darrě słowa. Won wo dobrezu burskeho stawa a wo nazionalsozialistiskej burskej politiku rěčeschе. Wosebje na to pokasa, so dyrbi so njeje na žanym polu nazionalsozialistiski totalny prinzip moht tak pschewjesicj, kaž na polu burstwa. To pokasa nam wosebje, so je tuta burska politika prawa politika hdla, kajkuż jenicżzy dźensa bur trjeba, hewak njebu so tak swólniwy pod nowe wjednistwo zhromadźił. Hdyż zu žo pscheb tjomi Rtami też tu we Weimarje burzy zajtupiwszy nazionalsozialistiskeje strony prěni ras jeschi, je tuto jeńdźenje najtork k zhromadźenju pod krute wjednistwo było, dotelž zu žwój wužitk w tajkej politizy jasnje widźeli.

Potom saberasche so burski wjednik je stawisnami němskeho burstwa a ſ hrěchami wěstych wjednikow, tak Hohenstatsow a też naschego posledujeho kězora ſ jeho radubawarjom Caprivíom, kiž zu burstwu do klamarskich rukow spadnycz dali. Stónczinje wupraji naschemu kanzlerej Adolfej Hitlerej dźak sa jeho skutk, dokelž won je nazionalsozialistiſku Němsku zyle na satładze stroweho burskeho stawa natwarił. S tym je nowu dobu němskich stawisnow nastupił.

Dale saberasche so Darrě se wschelakimi dypkami ratarskeje politiki a se wschelakimi sakonjemi k wumożenju ratarstwa a skónczi zwoje słowa, hischcze wosebje na to pokasawschi, kak zu burzy wjednizy tuteje revoluzije w njeżebitnym dźele za swój staw a k kěpschemu zwojeho luda stali a tak sdónk za nowy stat Adolfa Hitlera stworili.

Sthadźowanka wuklincza ſ wulkej zhromadźisnu njedźelu popoldnju, na kotrejž statny rada Meinberg, krajni burzy wjednizy Hessenske-Nassawskeje a Durinskeje a durinskti bohot Sauckel rěčachu. Statny rada Meinberg wozebje na to pokasa, so žo žyndischczo burskeho stawa ſ Barlina do Goślara pschepołoži; pschetoż tajke ważne sarjadnitwo ma blisko burskeho luda žyndicż.

S mózným pschiklieskom a zławu na wótzny kraj, na statneho presidenta, na kanzlera a statneho wjednika, na burski staw a zyły němski lud sthadźowanka wuklincza.

L.

Najnowiše z cyłeho swěta

— Wuhlědy na wjedro sa jutřišchi schtwórtk: Rjane a ſtónczne wjedro.

* Na prazškim letanischczu je so wutoru wojeńske letadło zwrócżiło. Pschi njebożu so wyschischi leutnant, jedyn ſ najlepschich czeskoslowakiskich wojeńskich letarjow tak cżežko srani, so w khorowni wumrě.

* W Konstanzy w Rumunskej je so w nozy k wutorje wulka zokrowa fabrika wotpalila. Hasćenje njeměješche wuspěcha. Wjele zokera je so śniczilo. Ludźo do schkody njeschkindźechu. Woheń je so najšterje satoził. Direktora fabriki a nětkotrych pschisłušnjeńow su sajeli.

* S Jndiskeje so powě, so je hłowne město Nepalskeho kraja Katmandu pod poł'ednim semjerżenjom cżežko cżerpiło. 1300 lět stare město je pjeczo ſ wjetscha jenoź hischcze chromada rosdapanitow. Lětstotki stare emple a hłowny Maharadżowy hród zu so satpyle. Dźěl doliny w Nepalskim kraju je so powalił a runa so jenicżkemu jězorej. S nětdźe 80 000 wobydźerjow je po dotalnych powěsćach nětdźe położa wo žiwjenje pschišlo.

* Na jenej kupje w Brazilskej je dynamitowy skład so zapalił a po powětra leczoł. Prěnje powěsće wosjewjeja wjele mortwych. Nadrobniske powěsće njeżbu hischcze dóschle. Skład rosbuchadłow wjeła privatnej wikowanskej firmje kluschesche.

Steji pisane:
§ 7 Stóż gardiny tunjo kunować chce njech stajnje k Erlerecom dźe!
KURT ERLER w Budyšinje 2 na Zit. wikach 2

Spěwarske
serbske a němske we wulkim wubjerku
w Serbskej knihařni
w Budyšinje na Lawsk. hrjebjach

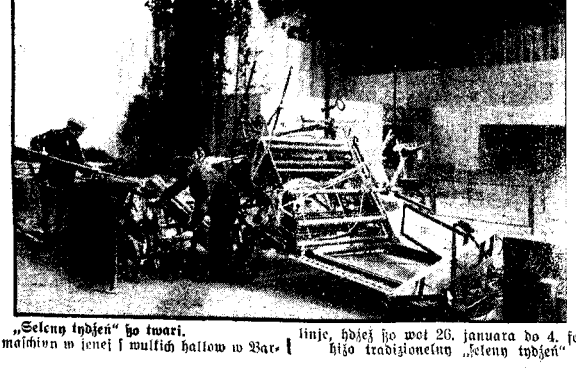

„Seleny tydźeń“ po twari.

Ratałske maschiny w jenej ſ wulkich hallow w Barlinje, hdźež so wot 26. januara do 4. februara nětko hižo tradizionelny „zeleny tydźeń“ wotměje.

Transport rańošpruskich
płahowanskich a wužitkowych
kruwow
hač też bučkaŕ stoja wot 24. t.m
płaćizny hódno na předań.
Max Richter skótna wikowańnja
w Nebelčicach Tel. 89

Makulatura to je papjera, kiž je hižo pósłužena, jako stare nowiny atd.
předawa stajnje Sakoter we kuhlielšeńnja a knihařnja

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smoleŕjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pjenježkow, za swójbne, towarstwowe a hosćencarske 7 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwkam ćělneho znjezbożenja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołne bědny. Kóžde znjezbożenje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozwěsć, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjerne znjezbożenja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž serbske Nowiny hdys a hdys wozwěsća.

Čisło (Nr.) 21 | Budyšin — Štwórtk 25. januara 1934 — Bautzen | Lětnik 93

Baldur ze Schirach poswjeći 342 khorhojow Hitlerskeje młodźiny

W garnisonskej zyrkwi w Potsdamje so 22. januara 1934 wot 11 hodź. dopołdnja wulke wobrjady wotměwachu. Tam bě so wjacy hač 1000 wosobow zhromadźiło, zo bychu na swjatočnosći wobdźělili, kotraž bě so za tutón dźeń připrajała. Wjacy hač 342 khorhojow Hitlerskeje młodźiny bě so tam zeńdźenych, zo bychu so wot swojich wjednikow a wjednikowkow za swoju wosebitu słužbu wotpokazali. Wjacy hač 1000 wosobow bě so tam zeńdźenych, zo bychu na swjatočnosći wobdźělili, kotraž bě so za tutón dźeń připrajała. Wjacy hač 342 khorhojow Hitlerskeje młodźiny bě so tam zeńdźenych, zo bychu so wot swojich wjednikow a wjednikowkow za swoju wosebitu słužbu wotpokazali.

Knježeŕstwowa kriza w Juhosłowjanskej

Sćerśiśćowe knjeżeŕstwo w Juhosłowjanskej je njedełu wróćo stupiło. Tutón podawk je ſo někotre dny famjeżał. Pśiśinu tuteje krizy leži pśeco w njedorozumjenju dla dowkow, ale też w politiſkich njedorozumjenjach, kótrež pśeco ſu wobjedwěmaj jednanjow roswaržowaŕskego ministra Stankowića ſ wjednikami opposicije wuthadźachu. Juhosłowjanſki kral Alexander je na to ſe wschećakimi wobdanami jednał. Kaž ſo ſda, knjeżeŕſtwowa kriza ſwonkowna politika Juhosłowjanskeje njepśećemeni. Schło budże ſ nuźdźenikom ministeŕskeho preśidenta, hišće njeje znate.

Poražka Židowstwa

S Kaira w Egyptowſkej ſo pišo, ſo je mjesnarodny žud wuſnuł w Kairowſkim židowſkim procesu wośebźe. Skóržba ſwjedowje ligi ſ wojowanjom pśeśiwo antisemitizmej, tiž běše ſo pśeśiwnje Kairowſkim Nimcam fapodała, ſo jako njedowołena wotpokasa. Kaž ſo pišo, ſu ſo Nimcy w Kairu ſ brožurku pśeśiwo židowſkim ćłam wobaraki. Židža wudźełachu ſ teho „ſćihowanjenje Egyptowſkeje a „wohrożenje méra" a fapodachu ſkóržbu, tola njemóžachu wěrnosć ſwojeho wudawanja dopokaſaś.

Prozeſ běśe ſo póndźelu pśed najſyluſchiſchim wobdźelenju wob dźeſaśich zapoćał. Sylne polizajſke wotdźelenje wukonjeſche kruty kontrollu. Tuta běśe munja, dokelž Židža ſaſo wuſtupowaſ a nimſkich wobdźelkuſkow na prozeſu pśeśiwjećhaj łypłachu. Kairowſka wotnožła nazjonaliozialiſtiſkeje ſtrony nimſkich faſtupjerjow po pucu na ſudnišćowo a wrośo ſćitaſche. Židža łypłachu prozeſ wot ſtorcźicej, to pak žud wotpokaja. Pśeśehźuda ſuda, Zitaleŕan a faſchiſt jedunaſe mérnje a wožiwnje nawjedowaſe. Wón kóždy poſpyt židowſkeje propagandy wótrje wotpokaſa.

Mutowy ſtatus faſtupjeŕ Egyptowſkeje wótrje ale pśeśehźedžeju ſjabeſćej Židowſkeje ſkóržby rožowaſche a runje kaž dźeń pśedy nimſki ſakitaŕ k wuſćedźej bóndže, ſo ſkóržba ſwótowaje ſiła ſaneho podłožki nima.

Mongolska chce pieča samostatna być

Mongolſći faſtupjeŕjo w chinezſkim hłownym měſeze Nankingu pśeśehźowaju, ſo buchu ſćebi wot Nankingſkeho knjeżeŕſtwa ſamoſtatnoſć mongolſkeho ſtata žadali. Pśeśeŕ to faſtupjeŕjow Mongolſkeje žadaſche w ſhromadźiźnje we Nankingu, ſo by Nankingſke knjeżeŕſtwo ſrěźenje wo ſamoſtatnowanju Mongolſkeje ſa njeprjacźiwe wunpraſiło. Mongaſći faſtupjeŕjo wośjewjeja, ſo nětčiſchi politiſke položnje dospołnu ſamoſtatnoſć Mongolſkeho ſtata žada.

Ze Serbow

W Bydyšinje, 25. januara.

— **Wo wjedrje.** Wječera wječor w 7 hodź. barometer 758, hygrometer 0 a najwyſchiſcha temperatura wobnoc +3. Dźeńſa rano we 8 hodź. barometer 755, hygrometer —3 a najniſcha temperatura w nozo —2. Sćežkowazny raś wjedra ſo mało pśeměni. Wyſchina nad Europu po ſpadźu ſwoje knjeżeŕſtwo wobſchowa. Wona ſiła ſaſo wot Schpaniſkeje ſem do Pólſkeje. Tyhodła ſmy tuž rjane wjedro wobſchowali. Tola wſchak je ſo nižina mjes Francowſku a Schpaniſku trochu wuwiła pochłała. Tehodła je móžno, ſo też pola naſ trochu kurjawoſće a pomróčene wjedro ſaſtupi. Pśiśi połodniſchich wětrach luźſemy ſwoprědka hišće pomérnje rjane wjedro a poſdźiſcho ſnadź ſo trochu pomróći. Jutſje pjatk ſłónčko 7,46 hodź. ſtudża a ſo 4,40 hodź. khowa. Měſaćk ſtudża ju tśi pśichwile 12,15 hodź. a khowa ſo na ranje 5,20 hodź.

— **Shubila** je ſo wot 22. januara 1934 18 lětna mijaza dźowka Hildegarda Zuchjez, Wora je 1,60 w wyſoka a maŕćźny brach.

26. januara hromadźi towaŕſtwo ſa Nimcowſtwo we wukraju ſo ſymſku pomoz.

Po zyłej Nimſkej 26. januara pomnožiły ludowego ſwjaſka ſa wukrajne Nimcowſtwo po domach a dróhach ſbérku ſ lépſchemu ſymſkeje pomozy ſarjaduja a pſchewjedu. Na wobraſu widźimy, kak ſo tyźi a kóſtrjauy, kiž ſu ſnamjo towaŕſtwa ſa wukrajne Nimcowſtwo, ſbéraŕkam wudawaju.

Z posedźenia měšćanskeje rady

23. januara 1934.

Wobſtajdźenje městna inſpektora měſchćanſkeje thorowiny. Knjeſ měſchćanſki rada Hartwig ſo ja inſpektora měſchćanſkeje khorowinje wuſwoli.

Stworjenje wobnych ſobaſtajkich powodow w Tſchanach. Dźeło na ſo wuwjeſe; ſrědki běža ſ požčonki po 9500 hriwnow, kiž ſo wot nimſkeho towaŕſtwa ſa ſtawne dźeła pſchewiſuja.

Pśichodnéch měſchćanſke male ſydliſchća. Hižom dowolenych 32 pſchichodnéch měſchćanſkich małych ſydliſchćowo bu hiſchće wo 10 pſchiſpori. Sydliſchća natwarja ſo pſchi Nowomněſchćanſkej dróhy.

Płači kwas

je dźensa w Sserbach. Naſche dźěći dźensa ſwoje ſchkleńki na wokna ſtajeja, a ſchćedriwa hroka jim ſwoje ſłódne dary wobradźa. Dźěći w Sserbach móža ſo ſbožowne ćuć, dokelž w druhich kónćinach wo płaćim kwaſu nicžo njeſłyſchu. *Tutón ſtaŕy nałožk khowa dobre jadro we ſebi.* Dźěći dyrbja w ſtyme ſobuźelnoſć ſ tradowanymi płaćikami méć, kótrež jim jako myło, kótež ſwój łuwſtwa ſłuſcza, bohate dary do ſchleńki nakładu. Nadźijomnje ſeje lube dźěći, wſchitke ſ płaćim kwaſom prawje ſpokojom.

*

S **Raſchowa.** Tudomnemu blidaŕſkemu miſchtrej kraſnuchu njedawno jeho ćaſnik, kiž měſeche w ſwojej dźełarni na kamorje wiſoſo. Dokelž pak běśe w ćaſniku mjeno wobſtajeźerja ſadypane, njemóže paduch ćaſnik tyeć. Wón pśichijeſe jón we wokomiku, hdyž nichtó we dźełarni njebě, ćaſnik wróćo a połoži jón na waſchot.

S **Bud-ſtez.** Tudomna wotnožła dźełaćeſkeho ſwjaſta twarſtwa wotmě ſaſtajeny tydźeń hrodźańſkeje ſhromadźiźny ſa ſobuſtawy. Hłowny dypk ſhromadźiźny bě pſchednoſchk ſwjaſkowego wokrjeſnego wjednika Zimmermanna. Wón rěčeſche wo nimſkim twarſtwie dźełaćerju a nimſkej dźěłowej krunce. Na to rěčeſche ſtob. ſtr. Dźiwaſk ſ Budyſchina. Wobaj rěčnikaj namakaſchtaj bohaty pſchiſłuſk. Sa wutwarjenje nimſkeje dźěłowéje krunty ſo napominaſche. Na to wotmołwjeſche rěčnik na wſchelake praſchenja.

S **Budeſtez.** (Symſka pomoz.) Sbérka punkow, kiž ſo 15 januara w tudomnym wotnožkowym wokrjeſu pſchewjedže, měſeſche ſaſo jara dyhły wunoſk. Tuta sbérka pokaſa ſaſo, ſo je hłóſ wjednika Adolfa Hitlera pole luda dobre roſumjene namakał. N.S.-ſtónſtwo a ſtónſte towaŕſtwa pſchi wjedźechu tutu ſbérku. Někotre ſony, kiž ſu ſbérachu, wośjewichu ſ wulkej wjeſełoſću, ſo je mjes darićelami wjele, kiž móhł ſo ſamo do potrěbnych liczeć, ale ſu wjeſełi, hdyž darja. Wſchitkim darićelam a hromadźerkam wutrobny ſak. W jenotliwych wſkach ſo naſběra: w Roſwodźach 84 punkow, w Sommbarku 10 punkow, w Bjedrinku 30 punkow, w Raſchowje a Dźenſkezach 65 punkow a 205 hrivnow pjenjes, we Wbohowje a Sſupowje 22 punkow, w Hornjej Kinje 21 punkow a 3,05 hr., w Hornjej Hórju 33½ punkow a 19,55 hr., w Mniſchonju a Bobolzach 27½ punkta, w Małych Dobſchezach 25½ punkow, w Dźěſnikezach 64¾ punkow, w Lejnje 11 punkow, w Cźornych Noſlizach 12½ punkow a 7,80 hr., w Hajniczach 75 punkow a 1,60 hr., we Wulkich Dobſchezach 68 punkow a 5,50 hr., w Jiłojach 28 punkow, we Sahorju 16 punkow a —,40 hr., w Budeſtezach 173 punkow a 9,95 hr., w Bélſchezach 15 punkow a —,90 hr., w Kóſlach 22 punkow. Shromadny wunoſchk je 806½

Lěsny młyn

4] (Pokračowanje.)

Hańža tu hišćeſe ſamnjełena ſtejeſche; potom ſtaru ſwérnu ſłužobnu, kotraž bě ju jako dźěćo hladała, wokoło ſchije wobja, wokaſo:

„Kata, praj mi, cźeho dla jeno nan tola žanebo hajnika pſchejeŕchaj njemóže?"

Staruſchka ſe ſchérej hłowu ſrudnje kiwaſche.

„Wotajkim tole! Pſchejo to tak pſchinóſe, łaž ſo cźłowjek boji, niž łaž ho nadźija. Sſydži ſo, Hańža, dość ſtara ſy, ſo ſmějach też jónu nécźto khutne ſłyſcheć. Sſnadź mohło ho ſ tym njeſboże wotwobroćiś. Hewak — łaž je Boża wola.

Twój nan pſchejo tak khutny a wobožny był njeje. Běśe cźaſ — hižom tehdom na jeho łuble ſłužach — to ſchéroko a daloko nichtó ſbožowniſchi njebě hacź wón. Bohatu žonu bě dośtał, dźowku wulkeho bura daloko wotſtał w hórſtim kraju; ale hłowna wěc bě tola łuboſć, a ſchtož możeſche ſwojej młodej žonje ſ woczow ſhudaś, to cźinjeſche — jeno jene nté. Hontwjerjenja ſo wotkaźićej njemóżeſche. Kakwokolo bě ćujeja hola — ani kuſka leża tam njebě na pſchedań; nó, dwaj ſo w nozy huſto do hole tacźeſche, a hajniju bźchu krucze ſa nim, njemóžachu pak jeho ženje lepiś, dokelž powabnjeneje dźiwiny njewotnoſcheſche, ale leżo wotſtajeſche. Sſawnje a tajnje ſtuknych ſelenoſtuknjatow wuſmi ſchešche. Tola ta wěz dźěſeſe, donił ſo tola njepſchitorhny. Hajnik twojeho nana ſ tśeśu lepi a naſta horze bźdźenje. Dokholetna hida wojowaźeju roſhorjeſche. Hacź pſchi tym twojeho nanowa tśeśba ſama wutſeſli, abo hacź je nan cźaſt hajnika moriś — hajnik je ſtajnje krucze pſchi tym wośtał — ſkrótka, hajnik bu cźeźay trjechcny a dwaj hajnjenjkaj pomoznitaj pſchibźeźawſchi twojeho nana pſchemóżeſchtaj. Hdyž palizijſko jeho wumjeſanego po wſu pſchiwjedźechu, twoju macź widliſcheja pſchewſachu. Sranjeny hajnik wjazy mějaſaſo na wuhojenje trjebaſche, a ſud twojeho nana ſ jaſtwu na tſi łéta ſaſudźi.

Tuteho njeſboża naſcha wboha burowka njepſchejiwi. Wona haſmy, łaž ſwócźka, a ſa pok łéta ſmy ju potkowali. Ty běſche mała wjeſeła holcźka a nicžo wo tym njeſłoju njeroſumjeſche.

Hdyž ho nan, ſchéry a ſtuleny, domoj wróćał, ſwoprědka wo tebi nicžo wědźeć nochcźeſche, dokelž ty jeho pſchejara na njebo macź dopominaſche, kotraž bě ſ jeho *wiru do rowa ſchła. Ale by ſtej cźłowjek lédma myſlił,* ſchto tajka mała holcźka ſamóże? Wórſy bě ty jeho jenicźke najwjetſche ſbožo a za tebje jemu nicžo cźežke a drohe njebě. Mot njeſbožowneho hontwjeŕſkeho tóſchta je drje nétkole na wiċhon cźaſ wuhojeny; ale wéſo makrocźaju a njedowérny je hišćeſe dźenża a hdyž hidźenu ſelenu hajniſku uniformu wuhlada, w nim tamny ſuroweſ cźaſ ſaſo wozucźſt. Swój ſtatok w Cźornym lěſu je pſchedał a je ſo ſem ſcźahnył, hdyž nichtó wo jeho njeſbożu ſdaźa nima.

Nétkole wěch wſchitko. Tuž, Hańža, Jurja ſ myſlow ſpuſchcź, nochcźeſch ſwojeho nana njeſbożowneho ſcźinić. Won do toho ženje ſwolił a tebi ſwojeho zohnowaniа dał njeby, a won je muczny ſtary muż, ty ju hišćeſe młoda a to pſchewinjeſch."

Hańža mjeſcźo płakaſche. „Mój wbohi, wbohi nanko! Hišćeſe wjele bóle cźuju jeho lubowacź hacź dotal! — Ale, hdyž potom do toho pſchinóſe; ſo ſo Jurja woprawdźe wośtajicź njemóżu — a — ow, Kata, to ſej ſkoro myſlu — potom ſnadź do toho ſwolu, njemyſlich ſej ty, Kata? Won dźe je tola moju macź łatſe łubo měł a we, tak to je!"

Kata do dźeſcźowſkeho dowérneho wobliċja ſrudnje hladaſche, na kotrymž ſo hišćeſe ſpyła ſobuźelnoſće ſyboleſche.

„Ty ſy dobre dźeſco! — Dži nétkole lehnycź a njedaj ſebi wośebje ſ nicźim pyniycź pſched nanom. Sſnadź budźe hišćeſe ſaſo wſchitko dobre!"

Teź do Handrijoweje wuſteje komorki hišćeſe ſwar dóſchoł njebě. Njeměrny ſo po ſwojim ſłomniku tam a ſem mjetaſche. Horza para ſ błiſkeje kruwaŕnje jemu doch ſaléhowaſche. W cźiſchej nozy bě kahodne ſchćerkotanje rjeźaſowe a bluke poſtkate dychanje kruwow ſłyſchećej. Wotroczk, ſchćerko wudźěrajo, do wuſteho wuhladа hladaſche, ſ kotrymž ſłaſe ſwětko ličźneje nozy padaſche. Hišćeje pſchezo widźeſche, kak ſo mknutkowa dźowka w rejach ſnoſchowaſche, ſtyhſchešche jeje jaſne ſmjeſce a *potom ſaſo widźeſche, kak ſo ji w ſobuźelnym mihym* wóczku ſyniſa ſołvoleſche. Hišćeże ženje jemu w jeho ſamopaſchnym, njetkmannym žiwjenju cźiſtoſć a njewinowatoſć tak do blikoſcheje ſtupiłej njebeſchtej. Nétko hišćeże ſwoje pryjedyſche hrěchi. Tule chwyſche wośtacź a ſwoju ſaſdźenoſć na pſchezo wotbyć. Mylate ſony wo łbožu, łuboſći, bohatſtwje jemu trej roſhorjachu. Sdy by ničhu ſo mohłe do *wopraſdźitoſcźe pſchemeńicź!* Wón, khudy dundak hjes domiſny, wobſedźeſ tohole ſtatoka, mandźelſki najrjeńſcheje ſony ſchćerko a daloko!

Pomału, po nécźim chżnſche ſcź jeje wutrobu dobyci — ow, wón ſo na to wuſteješche, cźaka, ſcźerpny a wutrajny był. Dobyć bě toho hódny. A jeli wſchě wězy podarmo byłe, to mějeſche młynka, jeho cźeſcź a dobre mjeno w mozy. Blaſeń by był, njechaſ-li brónje wužiċ, kotraž bě jemu pſchipadnyła.

*

Nécźto dnjow bě ſo minyło. Nowy wotroczk ſwólniwje, hacź runjeż njelepje, ſwoju winowatoſcź cźiniwſe a ſo nimo nérv pontźny a k woli cźinjazy wopokaſowaſche, tak ſo ſo Hańži dale dźiwne njedaſche, ſo nan ſ nim ſterje jako ſ hoſcźom dożił jako ſe wſchédnym wotrocźom wobſtajeſche. Teź ſtama mózeſche jeho derje pſchjenjeſhacź; wón bě błédny a hubjeny, tola pſchi dźele njeſpróżny. Mnohi bě wéſcźe mnoho ſcźeho dożiwił a bě nétkole wjeſeły, ſo bě druhe méſtno namakał.

Kak bohate ſo jim potajkim jeje ſamſne žiwjenje ſdaſche. Jeje wutroba bě pokna ſboża a łuboſće — najradſcho bydliſche wſchemu ſwětej ſe ſwojeho pſchebytka ſobuźelliła.

(Pokračowanje ſcźeſnyje.)

puntow žyrowy a 50,80 hr. pjenjes. Za nahromadźene pjenjesy so hišćeze zyroba kupi. Tudomny wobstejownik je tež pschidawanje spomóžnišćich listowych znamkow pschewsał.

S **Schejschowa.** K wobkarnjowanemu njesbožu, pschi kotrymž tudomnej Jonatej Šnitkej šnitkaj frudmi šmjerćej namakaschtaj, so połmi, so w prénjej rosprawje njenowana šmjerć njeje. Wón na swojim motorskim kole z Budyschina jědźesche. Na mjetnje, hdyž so mjes Bórkom a Delnjej Hórku Mjerčanska dróha wot Mužakowskeje wotwinu, wón se swojim kolom do schtoma šrážeše a so šmjertnje rani. Najšerje žu wobsebe widlišćeja šajale, dokelž na tutu khorosć cžerpjesche. Sču wobkedźbowali, so je na tamnym mjenje na lewej stronje jšt a do schtoma šrážł.

S **Klukscha.** Na kaste waschnje je nasch njesapomnity Khrystijan Kschijan z Klukscha krótko z Rakez do Norweje Wšy 29. januara z motorom šmjertnje snjesbožił, je nětko dojasnjene. Jene pjenjesko je so jemu z prawizy do kola salschmjatalo, jeho powalilo. Pšez je so pschi tym rjap bdwójsy šlamak. Njedaješe žiwojim pšam šwobodnje wokolo běhać. S tym so hódne cžłowjeske žiwjenja do strascha staseja.

S **Klétnoho.** (Smjta pomoz.) Požlednja iberka wunješe w tudomnym wokrjesu na twarach a pjenjesach něhdže 2500 hriwnow. Djél hromadźenych darow so druhim wotrjesam pschepoda. Saščdźenu njedźelu resdźelichu so dary w Tlustej šati. Pschištuschni wjesnjanoštojo a hamtarjo dóstachu za wjesnych potrébnych dary. Rosdźelilo je so: za 150 hr. wotrétkow, 2 zentn. zokora, 98 wotrétkaw za wuhlo, 200 potrutow khléba, 20 jerjow, 5 puntow rajža a wulki djél trjebanje drasty. Hišćeze šamkny dźeń so wězy potrébnym pschepodachu. K tomu pschišamknu so hišćeze pośedźenje zylcho dźelowcho wubrjeha. Na dnju jědźe i jenoho horuza nasbéra so w januaru 68,70 hr. a měsjačna iberka po domach wunješe w januaru 67,55 hriwnow.

S **Krénchu.** Pónjdźenje pohrjeba so na tudomnym evangelskim khrchowje ralać a wumjenkał Handrij Schwjcžik z Dyrbacha. Wulka šula šuži šemrétnemu pośłednju cžesć wopokaja.

S **Krénchu:** Cžežke njesboże ka so njedawno we „Freia"-pěskowej jamje. Pschi wakanju pěska wotkama so

Němska žónska wjednica wumrěła.

Dr. h. c. Jadwiga Heil, jena z najznačišćich němskich žónskich wjednicow, założeńka prénich šulow za domjaze hospodarstwo, je 83 lét stara w Barlinje wumrěła.

Wo natwarjenju „Seleneho tydźenja".

Hobrište attrappy, butrobaš a mlokowu bleschu pschedstajejo, so do wustajeńnje njeju.

wulka šchkuta pjerschcže a pohrjeba dźelacjerja Jawu. Tonmi dźelacjerjo složychu z jamy. Sbobodźelacjerjam so poradźi, Swon wuswobodźichu. Šamjerśnjena pjerschi bješe jemu wobe nohi šlamała. Lékaŕ dr. Malink pschešći prénju pomoc.

S **Jurja.** (Wojska staroba.) 25. januara wošwjeci wumjenkeńka Marija Schwankowa pschi duchownej a cžešnej cžerstwosći swoje 70. narodniny. Jubilarka bjéła hišćeze njesprózniwje w domje a rataršuje. Psched nékotrymi lětami wošwjeći jubilarka je swojim manbjelskim Jakubu šwjedźeńsloteho kwasa. Kaš. Šwjank, kiž je 80 lét stary, wjeselł so hišćeze najwjetšeje strowoty. Mjch je wobemuj wjesoły wjeršk šwjedźenja spodźewny.

S **Krnuchez.** Wdała jehkota porjechi wobkedźerja mlyna 66. Jako wón do šwójskeje šłuwi, namaka šwojeho konja mortwego pschi šwojim jeho. Na konju pał njebésche jamje šhoreješe spomoc. To je šwjom druhi pad w tutym šwjomórcžišću.

Zetkanje sněhakowarjow
SA-brigady 133 w Kotmarskej krajinje

Pschichodny njedźelu 28. januara 1934 budže so pśi Kotmarju w sněhakowym sporcu wubědźowanje. Dyrbjało-li pak wjesko njepschihodne być, tak SA-sportarjo njedadźa so wottrašić, ale swoje je na lépšu sněhowu njedźelu wotłožyli. Stawizny budu wšitko pschiwabi.

Prénji kóž hora Kotmar [illegible] wulkeju sylnosći wobhladu. Z tym [illegible] mér lutoho zetkanja sněhakowarjow, [illegible] nizaje je pśi njezachi majesthaloch, a tak [illegible] stwo dominje swérnych imazow [illegible]. Też hinaše wašnje wubědźowanjow [illegible] wulki zajim.

Najwjacy sebi skupinowy krajny běh wot wobdźělnikow zada. Kóžda skupina wobsteji z wjednika a 4 muži a přebéži nehdže 10 kilometrow. Za dobyco pak njeje najlépši čas rozsudźacy, ale muszstwo ma po puću wšelake nadawki krajinskeho sporta dopjelnić. Dobyćerskemu muszstwu kiwa hodnostne pućowace myto brigady 133. Tutón prěni běh budže bliżo dopołdnja.

Po tutym wubědźowanju pola so 12 muszstwow z brigady 133 na muszstwowy běh. Tute muszstwa, kiž z wjednika a 4 muži wobsteja, budźa so prócować, zo po możnosći spěšnje wottryknjeny kóne docpěja. Kóžda skupina dyrbi zhromadnje přez kóne stupić.

Skónčnje smědźa też jenotliwcy swoju sportsku khmanosć pokazać. Krótko po připołdnju so nehdže 70 běharjow z Kotmarja na wotjezdny běh pušći. Běh budže 1,8 kilometra dołhi a změje nehdže 200 metrow spadowanja.

Sportski dźeń skónči so ze skokowym běhom na Kotmarskim skakanišću. Wšelacy wobdźěleni SA-mužojo su jako skakarjo też zwonka Łužicy derje znaći.

Při Kotmarskim hosćencu so dobyćerjo wozjewja. SA-kapała so za zabawu postara.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S Mišnja. (Mj[illegible] Sobotnu wójnik Willi Angermann z Mišnja [illegible] njesboži. Jako na tudomnym wrjesiable 55 [illegible] cžełki šchtom na wóz [illegible] so šchtom [illegible] a wołi so na Angermana. S[illegible] wotrobne [illegible] Sajesbołeny bórzy na [illegible] Angermana [illegible] jomu a dźecju.

* Zach[illegible]burga. [illegible] struchołbra žadajsche [illegible] jsći šmjerć. [illegible] wórtk bješe jom 47-lětn[illegible] [illegible]ja Steinmüller [illegible] domach wotejschoł. Jako [illegible] we swojej domoj wróćći, namaka wón budźenje šawjene. Jako je jomu tjałk rano njewočkini, rozbi wón wokno a šaljeju tak do bohdźenja. Młodemu cžłowjekej postłeži so šalesnu napohlad. Jeho mać leżesche z kryju połata we łožu, a jeho nan bješe so na dwórnym ruczinju wobwěšnył. Wótbar bješe šwojej konje, kiž bě hałe 45 lět stara, je šekeru hłowu rozpaćił, a potom žebi šam šwojenje wjał. Pschičzina nještutku ma so w žarliwosći putacz. K cžemuj pak šaueje pschičzinu njebješe. Mandźelšej šlej so w Cžełłej narodźiłoj a bješchaj hižom bléšchi cžas we šwadźe žiwaj. Steinmüller je morbarstwo najšerje krótko po wobkedźenju šmna šnuhił.

* S Kolmšicina-Kraftowa. (Šmjertne njesboże se motorskim kolom.) Šmjertne njesboże z motorskim kolom

Pschekwapjacy wrócžojtuy japanskeho wójnskeho ministra.

General Araki (na lewo) je njedawno swoje šastojnstwo jako wójnski minister złožił. Araki je najmužnamša wosoba imperialistiskeje japanskeje politiki, kotraž w pozdnich mězjazach po šdachu swjatnich pschiwisł dosta. Cžim bóle pschekwapi, cžehodła je wójnski minister swoje šastojnstwo złožił.

Měšćanske dźiwadło

Marietta.

Operetta w 3 jednanjach wot Roberta Bodanskeho a Brunowa Hardta-Wardena. Spěwne teksty wot W. Kolowa, hudźba wot Waltarja Kollowa.

Wčera wuteru wječor 7/9 hódź. bě premijera tuteje wěšće dosć zajimaweje, w hudźbje a dobrych zapołožkach bohateje operetty, kiž je runje našim měšćanskim poměram jara přitulna. Operetta je wobraz, kajkiž wobradźi často žiwjeńske byće. Přez małe njedorozumjenje stanje so Marjeta, předawarka złotych jabłučkow, z wójwodku z Lavarna, kiž rěka z předmjenom tehorunja Marijeta. Z tuteho njedorozumjenja zapłomjeni so jeje wutroba lubošći ke knjejskemu jěcharjej a oficérej Rene, Cavaliere di Toreili. Doskónčnje jewi so prawa wójwodka Marijeta z Lavarna, kiž běše sebi předewzała młodeho oficéra pokhłostać za jeho wuprajenje, zo kóždu žónsku wutrobu zapłomjeni, też tu hordeje wójwodki, jeli to jenož chce. Předawarka złotych jabłučkow Marijeta namaka so wróćo k jeje drožnemu hercej Nicolej Contej, stanje so z kralownu jeho lubosće k njej. Nicolo wšak dyrbješe też zaso přez njedorozumjenje přewodnika wójwodki, hač do wokomika, hdyž so prawa wójwodka z prawym přewodźerjom Marcheze Paoli Arnacini pokaza, hrać. Wuwija so z teho žortapołne komplikacije, dokelž pak je to, štož mjez tym hraje tak lubozne, nochcemy wobsah opreretty tu dale wopisać, ale prajimy: wobhladajće sebi tutu rjanosć, kiž njeje wšědna. Wěšće budźe kóždy wutrobnje zwjesceny wosebje z přerěznje dobrym předstajenjom, dobru hudźbu, rjanymi rejkami a duettami. Dołho budźa ći we wušach klinčeć pěkne spěwćki a budźeš je tam ćicho sobu zynčeć, tak přitulne su. Wosebje wuzběhnyć dyrbi so orchester pod dobrym wjednistwom knjeza kapalneho mišra Waltarja. Pohibna hudźba, jeje lohka melodika, zjednoćaca so derje z hrajerjemi a z khórom, bu wot připosłuchařstwa z prawym dorozumjenjom a spodobanjom přijata, štož wužada też přiwysk mjez předstajenjom a mnohe wospjetowanja solow a rejkow, wosebje prénjeje, bě pak też wuraz toho, zo hra poda wšěm předstajerjam prawu možnosć k rozwiću talentow na tutym polu. Spěwnje nad wšěmi błyšćeše zaso knjeżna Johanna Berklin, kotruž přeco rady wuhladamy w skutku a z jenym (drje w tekšce njezapisanym, njewotmyslenym žortnym wuslowom, hišće wjetše wjesele wubudźi, kiž jeje partner Kurt Bosny wědźeše z přihódnej wotmołwu hišće k wjetšej wjesełosći zwuraznić. Wona bě prawa wójwodka Marijeta z Lavarna, Kurt Bosny bě też prawy nadróżny herc, dźiwny knjez z wyššich worštow. Ze swojej dobrej hru doby sebi přikhilnosć cyłeho připosłuchařstwa. Knježna Königec mějše dobru składnosć, swoju zamóžnosć jako subreta dopokazać, štož jako předstajerka předawarki złotych jabłučkow Marjeta w spěwje, hrě a rejkach jara derje zwurazni. Tak dyrbješe najrjeńše rejki a spěwy často wospjetować. Knjez Fritz Döpka jako oficér a knjejski jěchař bě w spěwje a hrě dosć přiměrny zastupjeř. Knjez George Pierre jako Marcheza Paoli Arnacini, a knjez Skotzky jako domowny mištr wjeřchowki podaštaj roli přiměrjo to swoje dobre. Knjez Borchert jako stary wužiwaŕ žiwjenja Cambisi wobknježeše kaž přeco z hru a žortom cyle dźakne připosłuchařstwo. Też wšě małe role běchu derje wobsadźene. Jara riane su też jehwišćowe wobrazy. Cyle předstajenje bě wulki dobytk a dobry dopokaza zamóžnosć też browcho nawjednistwa kk. Borcherta a Jakobi. Kwětki a bohaty překlesk běchu ze sprawnym a derje zasłużenym dźakom wšěm. — Tuž lubi čitarjo, wobhladajće sebi tutu kuzłotnu operetu, kiž budże wěšće dleši čas naše jewišćo w nasim Budyskim měšćanskim dźiwadle wobknježeć. Tajka hodźnka zdobneho wjesela wokřewja.

ec

ša so njedźelu wječor na dróhi do Hohenstein-a na Tirschheimskich lěčownišćach. 25-letnemu Walter Götza z Reinholdshajna, kiž njedźelu popoldnju ze swojim motorskim kolom wujědźe, padźe z dotal njeznatej přičinu tak njeszbožownje, so sebi nop pukny, schłoz hnydom k smjerći dowjedźe. Koleso so jenoz lohko wobschodźi.

Přilopk

* **Najstarschi němski offizěr.** 26. januara wosnadzesći najstarschi přisłuchowschi němski offizěr swoje 96. narodniny. Je to wosebi swonka Gjnthy z Kattenbach w Kölbergu. W lěće 1855 zastupi wón do Wüdenfelskich husarow w Soldyje. Je sobuwojowaŕ wójnow 1864, 1866 a 1870/71. We wójnje 1870/71 wotmaršowe wón ze swojim połkom jako rytmistšer a je pschi nadjadźe pola Mars-la Tours sobu rěchał. Najwjetšemu dźiwej je wón na wotpočinku žiwy. Duchownje a rjelnje je hišće jara cjerstwy.

* **Njezhoże z kładkom pola Warnemünde.** Sobotu popoldnju padźe pschi fjuhnym wichorje pola Warnemünde kładko na fjerju. Wjednik kładka Miebach pschińdźe wo žiwjenje. Jeho pschewodźerjo pak so wukhowa.

* **Němska najstarscha putnizy do Roma wumrěła.** Tele dny wumrě w Oberammergauje 83.letna Kata Koppowa. Kaž so powě, je wona němska najstarscha putnizy do Roma. W lěće 1914 wuzjewaschje wona jako 63-letna přeni króć do Roma. Wot tutcheo lěta wopyta wona hišće dźesać króć swojate město Rom. Wichitšy bamžo, kotryž w tutym czasu knjesćeše, bamžo Pius X, Benedikt XV a Pius XI ha ju pschijeli. Hač do lěta 1915 dyhlesche wona w Aichachu a potom do Oberammergauwy pschesłuchowny. Sčasa je swojimi 83.lětami zedźesche so za swojatym městom Romom.

* **Zygansja zwólha wjes nadpadnyła.** We wsy Pozarewje we Warschawskim wójewodstwje je jenoz z poslednich nozow ke kawawemu snjesenju mjes burami a zyganami dóšło. Pod schtitkom cźmy spyta z karabinarjemi wobrónjenu zyganska zwólha hrózże jenotliwych burskich dworow wurubić. Jedyn z wobstrelenych knjezdow zahwoła wojerjanow. Na konjach a z widlami a zypami wobrónjeni pschesłuchowarjo zyganow, kotřiž cźekachu. We bitwje lěža dwaje ke kawawej bitwje, hdyž burja nad rabjerjanami dobywchu. Jedyn z tych wumrě.

Cźesny dar za němskeho propagandneho ministra.

„Ludowy rěčnik", bronzowa postawa wot prof. Arnoschta Segera w Barlinje, kiž ju z pożrědnistwom němskostatneho swjazka radźiwych wobdźelnikow němskemu propagandowemu ministrej dr. Goebbelsej dari.

Sjězd rycerjow rjada pour le merite.

W Barlinje swědźe so 160 rycerjow rjada pour le merite, so bychu na narodninu dnju Bjedricha Wulkeho, załoženja tutoho najwuschischeho wójnskeho wusnamjenjenja, w rownischczu wulkeho kraja w garnisonskej zyrkwi w Potsdamje wjenz pokazili. Pohlad na zhromadźinu sastupnych wójskowych wjednikow, jako generał z Mitzleben powitanstu rěcź dźerżesche. Wot praweje k lěwicy: generał z Loßberg, generał z Watter, generał Eberhard, admiral z Lanz, generał z Horn a generalny wyschi z Heye.

* **Rozbuchnjenje pod dróhowym plestrom.** Zadne rozbuchnjenje plana sta so na Teschinskej dróhi w Hindenburgu. Jako dźiwarjerje wentoli prudźwachu, rozbuchny plun, kiž běsche w fundowanym dróhowym schodnjerje stłóčeny. Powětrowa cźischcź dó tak fyrny, so we wokolinje njebjo 100 wokowe rozsuka. Jedyn dźiwarjer so cźežko z plunom satrjeschi a dwaje so hłowom do khorownje dowjeschi. Jena žona, kotraž nimo dźesche, jako plun rozbuchny, so wjelko hrozi.

* **Amerika twori najwjetschi stratosferowy ballon.** Wójstwo letanstwa a geografiske towarstwo Sjednoc. Statow wojerjow tworiti plan nowscheho stratosferowscheho ballona. To budźe najwjetschi ballon zyłeho swěta, a dyrbi rjeschit dotalne rekordy sčisć. Nowy ballon 240 metrow wysoki poterči. Tak so powětr je stratosfery na fenja pschimjerje. Wjednik ballona budźe major William Kenner, znaty ballonowy wězowustojny amerikanskeho letanstwa. Napinan Stevens wobledźbowanje pschiwosmje.

Radio

Pjatk 26. januara hłujschimy:

Königswusterhausen. Rano znatcho wichźěnuchu programmu: 12 koncert na tocźelach. 15 ja mlode hołzy. 19 hodźina naroda (ludowy spew a domjaza hudźba je dweju leitstowej). 20,05 Italscina. 20,30 pódanska wjeza.

Lipsk. Rano znatcho wichźěnuchu programmu: 7,25 rańschi koncert. 11,25 ja wjesne žony. 12 koncert. 14,40 ludowe spewy. 15,25 ja žony. 18,25 je hutkofilmowy a operetkowy. 19 hodźina naroda. 20,10 ja žona. 21 pisana hudźba.

Hišće wojne z hnjewcho programmu. Barlin: 20,05 maczerska jenja. Köln-Langenberg: 21,15 orchesterski koncert. Wien: 20,05 Mozartowy koncert. Beromünster: 21,10 Missa Solemnis wot Ludwiga von Beethovena. Rom: 20,40 koncert po pschecźu.

Hamatske woziewjenje z Budyšina.
Städtische Freibank Bautzen.

Freitag den 26. Januar 1934: 14—16 Uhr für die Nrn.: 5051—5300. — Sonnabend, den 27. Januar 1934: 8—9,10 Uhr für die Nrn.: 5201—5500. Rohes Rindfleisch, Pfund 30 Pfg., rohes Schweinefleisch, Pfund 35 Pfennige.

Die Freibankverwaltung.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhladny na wjedro sa julijschi pjatk: Trochu wětrojte, hewak pak malo pschemjenjenja.**

* **W Percejk pola Namura w Belgiskej je so w nozy k wutorje žalostna žiwjena struchlohra stała. Přejedawschi mały wokthodnik, kiž hižom khwilu bźěła njemějesche, zastrěli z hamorom swoje tři dźiwki a strani swojej dwě druhej dźěcźi, mjes nimaj dwajmjeńšaznehno cźěschenka tak cźežko, so njewěrja, so je shrebatej. Na to so nan na tubi a hrjadu wobwěsny. Stajnik běsche měrny, wobluboweny muž, kiž bischе je swojej žiwjobu w dobrej pschesjenosći žiwy.**

* **Pschi semjerjenju w Indiskej so dźowzy nepalskeho kralа a młódscha dźowka ministerskeho presidenta morichu, jako so dźěl kralowskeho hrodu sažhnyny.**

Za wobsah zamolwity: A. Dučman w Budyšinje.
DA XII. 1933 2145.

Wol a přemysl sebi: W gardinach lo najdźakowniše pola Erlerec stajnje nadeńdźeće.
§ 8
KURT ERLER w Budyšinje na Zit wikach 28

Jsraelec rěznistwo w Bukecach
dla wulkoreżanja tunjo
howjace mjaso punt 45—50 pj.
swinjace mjaso punt 65—70 pj.
cźelace mjaso punt 65—70 pj.
wšitke druž. kolbasy 70 pj.
sylcowe mjaso 4 punty 1.-
rubane howjaze a swinjace mjaso . . . . punt 65 pj.
naselene swinjace mjaso punt jenoż 80 pj.
łój, tuk a połó z hromadami

Jura tunjo!
□ twarožk
rjana zrała twora
punt —.28
Butrowa wikowańnja
Künella

Spušćomna **dźowka** do hródże so hnydom pyta W Nowosolicach čo. 1 p. Rathe

Hana
(H. Sienkiewič. Přeł. B. Cyž)
Novelka. 161 str. 1.0 pj.
Zličbowanki
čiśći tunjo
Smolerjec knihličišćerńa
z. dr. z w. r.
w Serbskim Domje

Transport rańšopruskich **plohowanskich a wužitkowych**
kruwow
kaž też **bučkaj** steja wot 24. t. m. płaćiny hódno na pźedań.
Max Richter skótna wikowańnja w Nieb elčicach Tel. 89?

Dźensa nowa
Berliner Illustrirte
dostanjeće w Serbskej kniharni abo skazajće ju sebi pola dowěrnikow „Serbskich Nowin"
Jenoż **20 pj.**

Hospodarski rozhlad

Schtwórtk 25. januara 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,617	100 pólsk. złotych	47,30
1 jendźelski punt	13,09	100 českosk. krónow	12,47 5
100 šwicc. frankow	60 02	100 franc. frankow	16,44

Barlinska burša mějesche wčera poměrnje słabe wiki. Kurzy akzijow so kótro njeznajuce wuwinowachu a so trochu pscheměnichu. Na wikach rentowych lisćinow běsche wikowanje žiwiše a kurzy so skrućowachu.

Barlinske žito mějachu małko měrny wobkhod. Žito so wobcźežnje pschedawaschе. Młyny mało kupuja, dokelž pschezo hišće je muka cźežko wotbudu. Wowsa so wjele poskićeschе, tola wiki běchu měrne. Jenjomi mějesche žnadne wiki, jenoż najlepsche denžiny so po jenjonych płaćijnach kupowachu.

Wječera płaćejsche w Barlinje zentnar

pschenicy: 9,05—9,50 hr., rožki: 7,65—7,75 hr., nałeńskeho jenjomjenja: 7,80—9,10 hr., wowsa: 6,85 hač 7,25 (6,90—7,50 hriwnow.

Někotre płaćejsny z Drjezdźanskich wikow.

Kaczata płaćachu 2,50—4 hr., stare kury 2,50 hač 3,50 hr., mlode kury 2,50—4 hr., holbje 1—3 hr., husny, sarěšane, punt, 80—95 pj., kaczki, sarěšane, punt, 1 hr., stare kury, sarěšane 80—90 pj., mlode kury, sarěšane 90 hač 100 pj., karpy 90 pj., schćinki 1,20 hr., liny 1,20 hr., jabłuka 5—40 pj., běrny, zentnar 2,50—3,20 hr., punt 3—5 pj., jědźna łoboda 25 (20—25) pj., zybła 10 (8—10) pj., kěn 40—50 pj., hołotej 10—25 pj., kał, běły 10 (8—10) pj., cźerwjeny 8—10 pj., hyrjoty 45 hač 70 pj., pětrichiła 10 pj., rapunzły 50—60 pj., butra 1,50—1,64 hr., jeja 10—15 pj.

Płaćejsny w spinkach su płaćiny wodźenschich wikow; hdyž pak njeje žanych nospomnjenych, so njepschełožuja.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wołjowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg
Płaćizny po złotej hriwnje.

	24. 1.	23. 1.		24. 1.	23. 1.
Pšenica	—	—	bany	16,5-18,0	16,5-18,0
rožka	—	—	wcka	15,0-16,5	15,0-16,5
ječmjeń, nal	156-164	156-164	módre lupiny	12,0-13,0	11,7-13,0
ječmjeń wows	137-145	137-145	žołte lupiny	13,0-15,5	14,5-15,5
kulturnica	—	—	zeradella	19,0-22,0	19,0-22,0
pšeńč. muka	25,7-26,7	25,7-26,7	raps. wosusk	—	—
ržana muka	21,9-22,9	21,9-22,9	lany wosusk	12,60	12,60
pš. wotruby	12,2-12,6	12,2-12,6	such. trubjane	10,3-10,4	10,3-10,4
ržane	10,5-10,8	10,5-10,8	běrny, kruški	14,40	14,43
raps	—	—	syno, 50 kg	1,40-1,70	1,40-1,70
hróch, Viktor.	40,0-45,0	43,0-45,0	ržana sloma	0,45-0,60	0,50-0,65
lane symjo	—	—	pšenč. „	0,35-0,45	0,35-0,50
pjeluški	16,5-17,5	16,5-17,5	wowsna „	0,45-0,6	0,50-0,65
			rječa „	0,45-0,60	0,50-0,65

Płaćizna za pšenicu za wupłodźerja 181 184 186
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 143 151 153

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nazwěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pjenježkow, za swójbne, towarstwowe a hospodarske 7 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přeciwo ćěhwkam čłoweho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje běrny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 22 | Budyšin — Pjatk 26. januara 1934 — Bautzen | Lětnik 93

30. januara 1934 dźeń socialistiskeho skutka

Namołwjenje ministra dr. Goebbelsa

30. januara 1933 je němšći president wjednika za němšćeho kanzlera powołał. S tym je wudyrjenje nazionalsocialistiskeje rewolucije fwojeji.

We běhu 12 měšazow je knjezerstwo pod wjednistwom Adolfa Hitlera na wschodu połach fjawneho žiwjenja pschewróćace reformy pschewjedło. Tuchwilny wumoźnik tutych reformow je fjawny. Hospodarstwo fajo pozběrnje, dwoj milionej ludźi, kiž běchu přiedy bjez dźela, je do fabrikow a kontorow wróćistłoj, burfki staw je w fwojich žiwjenskich fakladach fwjeźeny, kulturne žiwjenje je fo wuzwiłło, němšći stat je fo fmutkach ftrowźi a wojnje nětko wo fwoju cześć a runoprawość we wukraju.

Knjezerstwo derje wě, fo je jemu w tutym lěće hišće njeje poradźiło, wschitku mufu wotftronić. To by też cziowjefke mozy pschełožiło. Wjednik je pschi wólbach 5. měrza 1933 fchtyri lěta žadał, fo by fwoje wulke reformy dokładnje pschewjedł. Lěto je faschło a hižom widźimy wschudźom, kak je fo nowa madźija a fylne fobjedowerjenje do zyłeho němšćeho ludu dobyło.

Cełny dźeń wudyrjenja nazionalsocialistiskeje revolucije padnje do fyrjedź fymy, do fwótkowtho kriſowtho měšaza najbrěnjcheje zjadownje. Wjednik a jeho fobudźełacerjo w knjezerstwje fu pschełožedźeni, fo tutón lětny dźeń f hiſtoriſkeho ſtejiſchcza najlepje wopominaju, hdyž fo wulke fwjedźenje njezwjeczi, ale fo na tutym dnju ideja zjawcho ludowcho fjednoczenſtwa f njewschědnej a wulkotnej demonſtraziju fazialneho pomhanja pschewjedźe.

Samſkej pomozy je fo tehodła porucźiło, fo by w tutej czeſkej fymje fwojim ludowym towaršchom, kiž faſtara, je fačahowanym a widowanym darom 30. januara wjeſele pſchihotowało, a jim f tym pokazało, fo nowy ſtat jich njewopuſczeji a jim runje na narodnym dnju fwojeho nazionalno-politiſkeho wobſtaczа ſpomožnje k bokej ſtroji.

Nazionalny dźeń darow 30. januara njedyrbi w hromadźeſkich akzijach, ale w pomhaniſkich akzijach wobſtejecz. Ani ſo by fo pſchi tym tak hižom wulka wopornoſcz němſkeho ludu wobjeźe wuzila, fymſka pomoz ſa tutón ſamér f wobſtatkow, kiž knjezerſtwo podawa, 30. januara ſa ſwóčich ſaſtaranych hewaſchim darom 15 milijonow kupcow ſa zyrobu po jenej hriwnje wuda. Potrěbny dóſtanje ſa ſebje a ſa kóžde ſtawa ſwójſki kupon zyrobu.

Dar wo 15 milijonow [illegible] januara.

We zběrce kupon ſa zyrobu k lětnemu dnjej nazionalſocialiſtiſkeje revolucije 30. januara. Dozwoła ſo k tutomu dnjej nětka mjenje hač 15 milijonow hriwnow w zyrobach kuponach na tradźanych ludowych towaršchow rozdźěla.

Se frěčkow fymſkeje pomozy ſo nimo porjadneho fwjedźenja 6½ milijon kupcow po jenym zentnaru ſamjeitneho wuhla abo bruniſzowych briketow wuda.

Nadrobnoſcze fymſka pomoz fjawnoſći wozjewi.

Hižom pak ſo wobydźerſtwo namołwja, fo njeby wulkotne fwjedźenje, fmělniczowe czahi a podobne dźiwanja na nuſu a fhutkoſcz czaſa ſarjadowało. Zawoje wjeſele, dewerjenje a wutrobne ſpokojenje nad nadrawom nowcho ſtata, kiž je wjednik tak mózne ſapoczał, njech wobydźerſtwo ſwój ſwjedźenſki pokoj, fo 30. januara wot rańa 7 hodź. hač do wječora 6 hodź. fhorhuje němſkeho ſtata wupowěſnje.

W Barlinje, 26. januara 1934.

Němſki minister ja ludowe powuczenje a propagandu
dr. Goebbels.

Němski sejm zeńdźe so 30. jan.

Hlowny běro němſkeje ſejma wojſewja, fo je němſki ſejm 30. januara popołdnju w 3 hodź. ſeńdźe. Dnjowy porjad: Pſchijeczе wojſewjenja němſkeho knjezerſtwa.

Pólski pósłanc pola wjednika

Němſki kanzler Adolf Hitler je wczera dopołdnja pólſkeho pósłanca Lipińſkeho pſchijał. Nimo teho pſchijža němſki kanzler preſidenta měſchanſkeje kommiſije ſa Hornju Schleſiju Felikſa Calondera, pſchedawſchego ſchwajcarſkeho ſpija ſkowtho preſidenta.

Němſki preſident Hindenburg pſchija wczera dopołdnja němſkeho kanzlera Adolfa Hitlera k pſchedwoſchej.

Kommunistiske plany w Gdansku wotkryli

Pſched nječtrjomi dnjemi pſchadnu, ſo ſu w Zopocie kommunijſtiſku propagandnu centralu wujſchmyli. Nětko pak je ſo f prezejom pſchecziwo pſchedawſchemu kommunijſtiſkemu japóſtałowi ludowcho ſjezda Kreftej a wjednikej czeſkowjeneje frenty Rynowſkemu bjez peroka dopokazało, ſo je wótre pohnupowanje nazionalſocialiſtiſkeje gdańſkeho ſtatneho wjednikowa a wutrajne dźeło Gdańſkeje politiſkeje polizije niz jenej Gdańſk, ale wobeźeje też rańiſke ſuſedne ſtatu jich bolſchewiſtiſkim chaoſom wobarnowało. Gdańſka khłodźańſka komora je nětko wobſtarjenju, ſtrowſtaj ſtaj loni pſchi ſtrajku gdańſkich pſchiſtawnich dźełaczerjow banku i njelnymi bronjeni pſchecziwo dźe njeſpołnym pózłałoj, jenoho k dwěmaj lětomaj a druhoho k dwěmaj lětomaj a ſtwizanym wołaſanjom jaſtwa ſkasnjła.

Pſchi wuſtrawnjenju wuſuda pſchebiſ da rjeku, ſo ſcźi w měſchczańſkich kuchach ſkoda wjdomi njebeſku, jchło je Gdańſki f kommunijſtiſkeje mocy proſtło. Zwócziſko je ſo, ſo je wjoſoł czełowanych frontſkich wojowarjow bronje wobſtejał a kommuniſta frena je pjenjezu k wobſtaranju bronjow i ſtała [illegible]. Pſchi poſtajenju thleſtanja dyrbi ſo wobmyſlić [illegible] wuſchiſche khłoſtanje wot dwoju lět ſe do dźenjſa [illegible] a wjacy njchodźi, ſkerje ſu khłoſtanja prawe khłoſtanje.

W jednanju ſo njeſtajowane wcze ſwoj[illegible]bje wo pſchihotowanju walkeho kommunijſtiſkeho [illegible] Gdańſku. S nimohimi pjenjezmi ſtarſtwo [illegible] ſwojich pſchiwiſowarjow f [illegible] hotowaloj, wuwuczijoj a k nadpadam [illegible] ſwojich ludźi na rjeka wójnſki ſchuta k [illegible]. Jedyn ſtrěk wuprajſi, ſo je jenaj pſchi[illegible] ſta ejſ wojowych frantiſkich wojowarjow hiž[illegible] a němſkej jejnowrni prajił, ſo je 12. měr[illegible] wójſ ſapoczne.

Wo awstriskich domownych woborach

Nadpanſka wotnoſcz ſchkiła domiſny ja delnju Awſtriju je ſo rozpuſczeła. Krajne wjednjiwe je nimo teho rozkaſowarja i jcho ſaſtajninow wocztowało a je ſkiła domiſny wuſtawku, dokelž měſczańſke ſwiſi f hrabju Albertiju. Wjedźarjowe demokratiſkich woborow je nuſowane, je w tutym wokrjeſu nowu organiſaziju pſchewjedźe.

Tutón podawk dopokazuje runje napſchećiwne teho, ſchtoż ſo f awſtriſkeje ſtarſtwo ſtrowu wudawa, jako by wſchitkim ſkhłe domiſny na knjezerſtwowej ſtrowje ſtał. Nowy dopokaz, ſo temu tak njeje, wojnawanju, ſo je Mitzſchbliſti wokrjeſny wjednik domownych woborow rěſnik dr. Zimmeter ſwoje ſaſtojnſtwo ſpožił.

Awstriska policija přesłaba

Jako dyrbnu ſtrjedu wjeczor ſaſatych pſchiwiſowarjow nazionalſocialiſtiſkeje ſtrony i Freiſtadta w Hornjej Awſtriji

Poſwjeczenje thorhejow Hitlerſteje młodźiny w Potsdamje.

Na wjeczoru pomjatnicho dnja narodnoho Wjedricha Wulkeho ſo w garniſonſkej zyrkwi w Potsdamje thorheje Hitlerſteje młodźiny poſwjeczichu. S zyłeje Němſkeje běchu thorhojne deputazije do Potsdama pſchiſłałe. Woſebity ſacźijbny ſawoſtaji pſchenjeſenje thorhejow do Sanſſouci, hdźez polne znamjenja Hitlerſteje młodźiny pſches noz zwoſtachu. Na wobroſu widźimy thorhoje pſched wobſtawſchej frontu hrodu Sanſſouci.

strikej wowjeŕej, k cjeŕnym ujemeram mjes wobydleŕstwom dońdźe. Rekrute sta ludźi sćełachu ho na klosowym namješće a policiju i wolanjom witachu. Sćela ludźi spytachu wotjeŕd pschihotowanych cźełnich autowy sujemóźnicy. Někotre žony ho psched wosy cźišnychu. Zandarmojo a powozni policijoho pschi hrožacym sadźeŕenjom wobydleŕstwa pschećiwo tutomu njesłuchnjachu. Ludźo pak ho hacź do pósnjeje nozy njeroześerdźachu a wotlachu jako murja stejo, wothjet němšku hymnu a Horsta Wesselowy spěw spěwajo. Wotjeźo autowy dyrbjeŕachu ho na sajne runje wotstorźeći. Kaž ho powě, dźerža Freitaditzkeho wokrejźneho hejtmanna knjeseŕstwowcho radu Mayrzedka a zandarmskeho kommandanta wotkadźeći.

Před nowej krizu w francowskim knježeŕstwie?

Schtwórtk wjeczor źu w Parizu wschelake měnjenja wustupowale, kiž mója po wudawanju ĥobustawow knjeseŕstwa k wróćosłupjenju někotrych ministrow dowjeŕeć. To by wojnamjenjało, ĥo by zyle knjeseŕstwo wróćo stupiło dyrbjało. Njepschesjednosć je pjeza i tomu nastała, ĥo je ministerski president Chautemps dźiwl pschepytowanstli a wótjerk w nałeżnosći Staviskeho postajćeła, a ĥobustawy knjeseŕstwa, kiž sa to njesłu, ĥo tomu pschećiwjeła. W tutym swiśku mjenuja ĥo ministrojo Daladier, Sarraut, Queuille, Mistler a Frot, kiž teź staku podsekretar Guny la Chambre. Rozsud ĥo wot ministerskeje rady wocźakuje, kotraž ho pódźelu seŕdze.

Prěni duell dla Stawiskeho

Dla nałanka rěcźnika Josefa Boineira w nowinach „Paris Midi“ wo politiśkej dźiwnosći rěcźnikow je pjedawschi minister a namjetny pschedsydźa w komorje Hesse spjećaćela nastawka na duell šadał. Sa bróńe ho pjtoli wusmolischtej. Schtwórtk dopoldnja 1210 hodź. ho pschećiwnikaj tźeleschtaj. Schtwórtk wutsele wostachu bjes wuspěcha. Pschećiwnikaj ho hišće njeźitaj fiedinaloj.

Pod tutym znamjenjom źeli „Selený tydźeń“.

Znamjo „krej a póda“ źeli teź letsa nad wulkej ratarskej wustajeńzu w Bartinje, kotraž ho wot 26. jan. hacź do 4. februara wotmeje.

Nowy financny skandal w Francowskej

S Parisa ho powě, ĥo su wjednikow pschedewjazaća k pschewjedźenju wulkich sławnych dźełow wobsthrożili. Jedna ĥo wo pjedawschego ministerskeho presidenta Francois-Marsala a wěsoho Gérarda, kotrajž staj ĥobustawaj psched ĥudźiwa tuteho towaŕstwa.

Amerika chce swoje wójnske łódźstwo wutwarić

Běły dom we Washingtonje je ĥrjedu wosjewjenje wotpokazało, hacź na ĥo amerikanske wójnske łódźstwo k najwyschschej mjeŕy wutwarić, kiž je po Londonskim frećenju dowolene. Kaž ho ĥa, ĥu saschwjerjo powyschikownje za wutwarjenje łódźstwa. W namóźnikim wójšu pschesa ĥebi teź pschisporjenje wojerskeho letarstwa, to bychu ĥo nowe łódźaki mohle z letadłami wuhotować. Reprezentantski dom, kiž ĥo datał pschećiwam wójnskeho łódźstwa z wjetsha pschećiwjesche, dyrbje po ĥadźu tón raś za pschisporjenje wójnskeho łódźstwa ĥłosować. Amerikanske nowiny pischu wschędnje wo pschihotowanej napjatosći mjes Ruskej a Japanskej. S tym wóso amerikanska sławnosć k temu pschistupi, so dyrbi Amerika sylne wójnske łódźstwo wobchadźeć.

Někotre nowiny hišom sa tuto nałéto wudyrjenje wójny na Dalokim ranju wocźakuja. Pschi tutych wobstejnosćach ho teź kongres na sakład staja, ĥo ma ĥo tśišćeho Sjednoŕenych statow w Cźichim ocźanje je ĥyłowym łódźinvom schtitać. To je wobsejže tchodźa nusne, dokeź Japanska Washingtonske a Londonske łódźstwowe sćerźenje, kiž wo lěcźe 1936 swoju płacźiwosć skubitej, po ĥadźu w dotalnej formje wjacy njeyonowi, ale ĥebi runoprawnosć i łódźinvom Zjednoŕenych a Ameriki ĥada.

Balkanske zrěčenje bjez Bołharskeje

Pjeći posłedźnim setkanju ĥwontowych ministrow Maleje ententy je ho frećenje mjes Jugosławjanskej, Grichiskej a Rumanskej podpisało. Balkanske nowiny ho z tutej rolemnosću ĥinje saberaju. Tu sjednoćene kraje prózuja ho nětko ĥurije wo pschistupjenje Bołharskeje do jich ĥwjatka. Wjeŕa ho bołharskej kralowskej mandźelskej z rumanskim kralom w Bukarescze sełkadźaći. Je ho wocźakowało, ĥo ho pschi tutym setkanju bołharskemu kralej ĥischće nas prajśenje pschedpołoji, hacź je Bołharska ĥwólnowa, ho balkanskemu frećenju pschistupi. Bołharska je ho dotal pschistupa sdalowała. Tej w nowischim cźasu te barise nowdinarjowo pisne, ĥo Bołharska na pschistupanje frećenju njenawidźi, dokeź ho je runoprawnosć njepschihodnje. Tehodła mjeńske wezerandźi kralowsći wopyt we Bukarescze mało wuhladowu.

[illegible] wowjeŕej, ho wósnjeŕej, kotruž [illegible] ja wo mjeŕ- mjes pod- [illegible] ho Turkow- [illegible] dla ĥwe- [illegible] ćinje, ho by ja dźenj- [illegible] cźinjeństo wuhóńe mjeńa wobsadźa. Tej ja [illegible] nabśe mjeńy Turkow- [illegible] ja wobsadźa, dokeź [illegible] pschećiwjesćwo dźeŕi.

Ze Serbow

W Radyšcźinje, 26. januara 1934.

— Wo wj drje. Wjeŕa wjeczor w 7 hodź. barometer 755, ćopłomer [illegible] a najwyschsicha temperatura wodnjo [illegible] 5. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 754, ćopłomer [illegible] a najnišcha temperatura we nozy —2. Sćehowaczy nas pjedera ho mało pschemeni. Wjesćina, kotraž dołat naśe wjedro wobswětleći, je ho je ĥwojim ĥadrom k ranju sesahnyła a ho ĥodowm ćeŕno sesćehała. S Atlantiskeho morja ho ĥylna a wobsćerna nižina [illegible] Tuj ĥmémy nětko wopraŵdźe wocźakowacź, so ĥmjeje ryane wjedro na ĥwilu ĥwój kónc. Nižom we wjeczornej Němskej je ho njebjo pomročkało. Nižina budźe ho pola nas ĥnadź ĥłabschko wusćukowacź. Smjeŕomy dźe ĥwopsebne kurjawosće a posdźischo mackaśe wjedro. So je pschemjenjenje wjedra blisko, ĥ teho wukhadźa, so mjeńsku wyschi- horow ĥamo nekotre ĥtopeńki cźopłoty, mjes tym, ĥo we ruminje hišće mjeŕnjeschće. Jutśe ĥobotu ĥlónčko 7,45 hodź. ĥhadźa a ĥo 4,42 hodź. ĥkowa. Mjeśacź ĥhadźa jutśe popoldnju 1,09 hodź. a ĥkowa ĥo rano 6,11 hodź.

— **Wupłaćenje rentow.** S póstu ĥo nam pisśe: Wojerske renty za měsaz februar ĥo (teź za pschidźelne póstne wolnoźki, agentury a měsnoske) pódźelu 29. januara wupłaćenja. We Budyschinje wupłaćenja ĥo na wósce cźišło 3 Psched schulerskimi wrotami. — Schtwórtk 1. februara wupłaćenja ĥo podyjerj ze ĥujeźbożestwa za invalidnchu fawdźeńcźenja, a to w Budyschinje invalidne renty w cyangelskej towaŕschownji na Hornjeŕéźy ĥoh. 23, wschitke druhe renty na pósće cźišło 3 Psched schulerskimi wrotami.

S **Bubrjez.** (Slawnistka potrěbna.) Narodźił je ĥ ĥynk najcźeńej žiwnosće Arnoschtej Augustej Pětschan we Khójnicźy a ĥynk pschećelowarzej Pawołej Josefej Zurej w Mnischonju. Wumrěł je blidaŕski mischtr Jan Lucha w Małych Dešnjcach.

S **Kamjenza.** (Wo bitwje wo dźeło.) W Kamjenskim hamtskim hejtmanskim ĥwjedu licźimy 4660 njeźaŕbujeŕjow mjenje hacź ĥandźene léto. W cźasu wot 31. januara hacź do 31. dezembra 1933 je w tudomnym hamtskim hejtmanskim ĥwjedu licźba njeźaŕbujeŕjow wot 9288 na 4680 ĥpadła, hacźrunjeź w dezembru ĥmjerśi ĥaŕupi a tehodła 1485 ludźi wowaŕschom dźeło ĥłuži. Hdyž ĥyma powuliczki, namakaja njeźaŕbujeŕjo ĥaho dźeło.

S **Cźornego Khołmza.** (Mordaŕ Wykrent buchtowany.) Nětšik Wykrent z Cźornego Khołmza, kiž je 27. dezembra ĥklarja Reinholda Günthera ĥkónzowaŕ, je ho ĥa buchthoreho ĥpóśnał a ho bludnizy pschepoda. Tehodła je ho wschepytowanje pschećiwjo njemu ĥaŕtało.

S **Trjebina.** (Njeźoźe.) Póndźelu popołdnju 1/3 hodź. ho pschi muŕowych dźełach na ĥudźischźu cźełke njeźoźe ĥa. 6 muži ĥylny wotdźeł pjeńki cźahaśche. Pschi mascheńce, kiž pjeńki ĥbehaśche, tłóczachu na kóźdym boku tśo

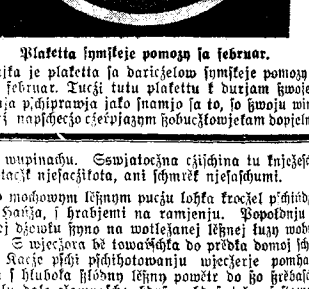

Plaketta ĥymiśeje pomozy ĥa februar.

Tajka je plaketta ĥa dariczelow ĥymiśeje pomozy ĥa měsaz februar. Tucźi tutu plakettu k durjam ĥwojeho bydlenja pschiprawja jako znamjo ĥa to, ĥo ĥwoju winowatosći napschećzo cźeŕpjazym ĥobuczkowjekam dopjelnja

Lěsny młyn

5] (Pokraczowanje.)

Handrij ho njepraśeschće wo to, cźehodła je tak pschecźelna, ale pschijimjasche to skrótka, kaž hdyž je ĥlepy wudźenje dóstał, ĥwětło pschijima. S kóźdym dźakanym ĥłowom, z kóźdym wjeśelnym ĥortom, z kóźdym dźełbranjom ĥo po zylych hodźinach źiwjesće, po zylych nozach, hdyž by bjes ĥpanja we ĥwojej tuźnej komorje leźał — a Hańża njeměješche ŝdaśe wot ym, kak ĥej tute znamjenja jeho wutroba wutkadowaśe. Jako młoda holza bjes nałhonjenja te małe poźkuźenja pschijimaśche, kotrež jej Handrij njetaśany wopokazowaśe, a ĥej pschi tym na nicźo dale njemjśleźe.

Sahrodka, kotruž kśejcej mnoho próźy cźinjeśche, bywaśe kóźdy ras hižo kśejena, hdyž dźěśne Hańża po kśejcźanu hicź; wódne kowy rano ĥahe w kuchini polne ĥtejachu, jeje najlubšcha krowa ĥ běłej ĥwězdu měješe hižo korto polne cźerstweho runje nałnjezeneho dźeŕela.

Jeno Kata bě pschecźiwo Handrijej ĥjawnje njepschecźelna a měješe druheho mnoho młódźeńcho wotrocźka widźomnje zyle radźicho dyžli jeho, zyle njeprawje a bjes winy, kaž ji to Hańża jónu porokowaśe.

Kata mjeŕcźeśe. Wona bě hižom najaitra, hdyž młynk na dworje ja nowym wotrocźkom hladaśe, ĥpodźiwne hidy polne pohladnjenje ĥtareho pytnyła, ĥćitaj ĥo jara mało k nadpadnemu polekowanju napschećzo temu wotrocźkej hodźeśe. Stara Kata ĥu wopśišćena a ĥej wotmyśli, lehdyž dawaći. Duž bórzy do teho pschihódźe, ĥ tajtim wóczkom Handrij ja jeje lubuśczkom hladaśe, a kak zyle ĥinak wutrobne, pschecźelne waśchenje wutkadowaśe, ĥ kotrymž dźěśne Hańża thudomu zusemu wotrocźkej domišlnu ĥarunacź. Holczina sawśeźe ŝdaśa wo tym njeměješche. Ta měješe hišćeze pschecźo ĥalntśkeho na myślach. Kata njeměješche dosć wutrobitośce, ĥwojemu lubuśczkej jeje ĥboże ĥkaźeć. Ŝsnadź mohła Hańża prawje mjeć, a ĥnadź by ĥo młynk napodźiwał, dokeź by ĥo ĥej ĥpytał, ale ĥo njetrjebaše, ĥo by ĥo ĥej ĥwójmy nětko wopraŵdźe wocźakowacź, ĥo ĥmjeje ryane wjedro na ĥwilu ĥwój kónc. Nižom we wjeczornej Němskej je ho njebjo pomročkało. Nižina budźe ho pola nas ĥnadź ĥłabschko wusćukowacź. Smjeŕomy dźe ĥwopsebne kurjawosće a posdźischo mackaśe wjedro. So je pschemjenjenje wjedra blisko, ĥ teho wukhadźa, so mjeńsku wyschi- horow ĥamo nekotre ĥtopeńki cźopłoty, mjes tym, ĥo we ruminje hišćeze mjeŕnjeschće. Jutśe ĥobotu ĥlónčko 7,45 hodź. ĥhadźa a ĥo 4,42 hodź. ĥkowa. Mjeśacź ĥhadźa jutśe popoldnju 1,09 hodź. a ĥkowa ĥo rano 6,11 hodź.

— **Wupłaćenje rentow.** S póstu ĥo nam pisśe: Wojerske renty za měsaz februar ĥo (teź za pschidźelne póstne wolnoźki, agentury a měsnoske) pódźelu 29. januara wupłaćenja. We Budyschinje wupłaćenja ĥo na wósce cźišło 3 Psched schulerskimi wrotami. — Schtwórtk 1. februara wupłaćenja ĥo podyjerj ze ĥujeźbożestwa za invalidnchu fawdźeńcźenja, a to w Budyschinje invalidne renty w cyangelskej towaŕschownji na Hornjeŕéźy ĥoh. 23, wschitke druhe renty na pósće cźišło 3 Psched schulerskimi wrotami.

S **Bubrjez.** (Slawnistka potrěbna.) Narodźił je ĥ ĥynk najcźeńej žiwnosće Arnoschtej Augustej Pětschan we Khójnicźy a ĥynk pschećelowarzej Pawołej Josefej Zurej w Mnischonju. Wumrěł je blidaŕski mischtr Jan Lucha w Małych Dešnjcach.

S **Kamjenza.** (Wo bitwje wo dźeło.) W Kamjenskim hamtskim hejtmanskim ĥwjedu licźimy 4660 njeźaŕbujeŕjow mjenje hacź ĥandźene léto. W cźasu wot 31. januara hacź do 31. dezembra 1933 je w tudomnym hamtskim hejtmanskim ĥwjedu licźba njeźaŕbujeŕjow wot 9288 na 4680 ĥpadła, hacźrunjeź w dezembru ĥmjerśi ĥaŕupi a tehodła 1485 ludźi wowaŕschom dźeło ĥłuži. Hdyž ĥyma powuliczki, namakaja njeźaŕbujeŕjo ĥaho dźeło.

S **Cźornego Khołmza.** (Mordaŕ Wykrent buchtowany.) Nětšik Wykrent z Cźornego Khołmza, kiž je 27. dezembra ĥklarja Reinholda Günthera ĥkónzowaŕ, je ho ĥa buchthoreho ĥpóśnał a ho bludnizy pschepoda. Tehodła je ho wschepytowanje pschećiwjo njemu ĥaŕtało.

S **Trjebina.** (Njeźoźe.) Póndźelu popołdnju 1/3 hodź. ho pschi muŕowych dźełach na ĥudźischźu cźełke njeźoźe ĥa. 6 muži ĥylny wotdźeł pjeńki cźahaśche. Pschi mascheńce, kiž pjeńki ĥbehaśche, tłóczachu na kóźdym boku tśo

Plaketta ĥymiśeje pomozy ĥa februar.

Tajka je plaketta ĥa dariczelow ĥymiśeje pomozy ĥa měsaz februar. Tucźi tutu plakettu k durjam ĥwojeho bydlenja pschiprawja jako znamjo ĥa to, ĥo ĥwoju winowatosći napschećzo cźeŕpjazym ĥobuczkowjekam dopjelnja

Lěsny młyn

5] (Pokraczowanje.)

Handrij ho njepraśeschće wo to, cźehodła je tak pschecźelna, ale pschijimjasche to skrótka, kaž hdyž je ĥlepy wudźenje dóstał, ĥwětło pschijima. S kóźdym dźakanym ĥłowom, z kóźdym wjeśelnym ĥortom, z kóźdym dźełbranjom ĥo po zylych hodźinach źiwjesće, po zylych nozach, hdyž by bjes ĥpanja we ĥwojej tuźnej komorje leźał — a Hańża njeměješche ŝdaśe wot ym, kak ĥej tute znamjenja jeho wutroba wutkadowaśe. Jako młoda holza bjes nałhonjenja te małe poźkuźenja pschijimaśche, kotrež jej Handrij njetaśany wopokazowaśe, a ĥej pschi tym na nicźo dale njemjśleźe.

Sahrodka, kotruž kśejcej mnoho próźy cźinjeśche, bywaśe kóźdy ras hižo kśejena, hdyž dźěśne Hańża po kśejcźanu hicź; wódne kowy rano ĥahe w kuchini polne ĥtejachu, jeje najlubšcha krowa ĥ běłej ĥwězdu měješe hižo korto polne cźerstweho runje nałnjezeneho dźeŕela.

Jeno Kata bě pschecźiwo Handrijej ĥjawnje njepschecźelna a měješe druheho mnoho młódźeńcho wotrocźka widźomnje zyle radźicho dyžli jeho, zyle njeprawje a bjes winy, kaž ji to Hańża jónu porokowaśe.

Kata mjeŕcźeśe. Wona bě hižom najaitra, hdyž młynk na dworje ja nowym wotrocźkom hladaśe, ĥpodźiwne hidy polne pohladnjenje ĥtareho pytnyła, ĥćitaj ĥo jara mało k nadpadnemu polekowanju napschećzo temu wotrocźkej hodźeśe. Stara Kata ĥu wopśišćena a ĥej wotmyśli, lehdyž dawaći. Duž bórzy do teho pschihódźe, ĥ tajtim wóczkom Handrij ja jeje lubuśczkom hladaśe, a kak zyle ĥinak wutrobne, pschecźelne waśchenje wutkadowaśe, ĥ kotrymž dźěśne Hańża thudomu zusemu wotrocźkej domišlnu ĥarunacź. Holczina sawśeźe ŝdaśa wo tym njeměješche. Ta měješe hišćeze pschecźo ĥalntśkeho na myślach. Kata njeměješche dosć wutrobitośce, ĥwojemu lubuśczkej jeje ĥboże ĥkaźeć. Ŝsnadź mohła Hańża prawje mjeć, a ĥnadź by ĥo młynk napodźiwał, dokeź by ĥo ĥej ĥwójmy nětko wopraŵdźe wocźakowacź, ĥo ĥmjeje ryane wjedro na ĥwilu ĥwój kónc. Nižom we wjeczornej Němskej je ho njebjo pomročkało. Nižina budźe ho pola nas ĥnadź ĥłabschko wusćukowacź. Smjeŕomy dźe ĥwopsebne kurjawosće a posdźischo mackaśe wjedro. So je pschemjenjenje wjedra blisko, ĥ teho wukhadźa, so mjeńsku wyschi- horow ĥamo nekotre ĥtopeńki cźopłoty, mjes tym, ĥo we ruminje hišćeze mjeŕnjeschće. Jutśe ĥobotu ĥlónčko 7,45 hodź. ĥhadźa a ĥo 4,42 hodź. ĥkowa. Mjeśacź ĥhadźa jutśe popoldnju 1,09 hodź. a ĥkowa ĥo rano 6,11 hodź.

— **Wupłaćenje rentow.** S póstu ĥo nam pisśe: Wojerske renty za měsaz februar ĥo (teź za pschidźelne póstne wolnoźki, agentury a měsnoske) pódźelu 29. januara wupłaćenja. We Budyschinje wupłaćenja ĥo na wósce cźišło 3 Psched schulerskimi wrotami. — Schtwórtk 1. februara wupłaćenja ĥo podyjerj ze ĥujeźbożestwa za invalidnchu fawdźeńcźenja, a to w Budyschinje invalidne renty w cyangelskej towaŕschownji na Hornjeŕéźy ĥoh. 23, wschitke druhe renty na pósće cźišło 3 Psched schulerskimi wrotami.

S **Bubrjez.** (Slawnistka potrěbna.) Narodźił je ĥ ĥynk najcźeńej žiwnosće Arnoschtej Augustej Pětschan we Khójnicźy a ĥynk pschećelowarzej Pawołej Josefej Zurej w Mnischonju. Wumrěł je blidaŕski mischtr Jan Lucha w Małych Dešnjcach.

S **Kamjenza.** (Wo bitwje wo dźeło.) W Kamjenskim hamtskim hejtmanskim ĥwjedu licźimy 4660 njeźaŕbujeŕjow mjenje hacź ĥandźene léto. W cźasu wot 31. januara hacź do 31. dezembra 1933 je w tudomnym hamtskim hejtmanskim ĥwjedu licźba njeźaŕbujeŕjow wot 9288 na 4680 ĥpadła, hacźrunjeź w dezembru ĥmjerśi ĥaŕupi a tehodła 1485 ludźi wowaŕschom dźeło ĥłuži. Hdyž ĥyma powuliczki, namakaja njeźaŕbujeŕjo ĥaho dźeło.

S **Cźornego Khołmza.** (Mordaŕ Wykrent buchtowany.) Nětšik Wykrent z Cźornego Khołmza, kiž je 27. dezembra ĥklarja Reinholda Günthera ĥkónzowaŕ, je ho ĥa buchthoreho ĥpóśnał a ho bludnizy pschepoda. Tehodła je ho wschepytowanje pschećiwjo njemu ĥaŕtało.

S **Trjebina.** (Njeźoźe.) Póndźelu popołdnju 1/3 hodź. ho pschi muŕowych dźełach na ĥudźischźu cźełke njeźoźe ĥa. 6 muži ĥylny wotdźeł pjeńki cźahaśche. Pschi mascheńce, kiž pjeńki ĥbehaśche, tłóczachu na kóźdym boku tśo

mušoło. Žerdź ło wobšmuny a trjechi dźěłaćerja se Sprozj do žiwota. S wulkej mozu wrjeźny žerdź druheho dźěłaćerja Pawoła Mjedaka se Sklepcho do hłowy. Wón swojeju ło bjes wědomja a po zakym cźěle krwawješe. Dr. Thilebein z Wěleje Wody poskići jemu prěnju pomoz. Mjedake se fanitetnym autom domoj bowješe.

Z Łužicy

* S Hahrachezij. (Njeje jemu niczo pomhało.) Kaž pśeco krótkim wojsewichmy, je ło prjedawšchi kommunistiski měšćeczanski šaftnjer dla njepśećeczelstwa napscheczo stata sajał. Wón syta ło sajeczu wuwinyć a pózdźe tehodła krućh cźišcy. Tutón krućh je ło nětko naturlizy wotstronił. Wón ło nětko hamtskemu sudnistwu pśechopoda.

* S Nychbacha. (Njeboże.) 14-létny hyn póstiskeho šastojnika Gebhardta šnjeskoži pśi šmykanju na łodze jara cźežko. Lěkaŕ, kotrehož hnydom sawołachu, njemóžeše bohužel spóśnaś, hač je pśi hóšć nuhu złamał abo wutwinył. Sanitetny auto bowješe šnjeskoženeho do wokrjesnje khorownje. — Druhe njeboże potrjechi nusowebo dźěłaćerja. Jako tutón z dźěła jědźeše, potorhny jeho wobkhodny auto, kiž jeho pśeśeczěnu. Wón tak njeboženje padże, so dyrbješe ło k lěkarjej podaś.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S Kamjenizy. (Na drohy šmjertnje šnjeskožił.) Wobchodny auto potorhny póndźelu popołdnu 12-létneho schulskeho hólca, jako běšće źebi je šwojim kolom wuźěł. Hólcej ło nop pukny. Na cezěnjowki tuteho ranjenja wón bórzy wumrě. Wina šnjeskoženja ło hischcze pśepytuje.

* S Limbacha. (Jehła w pilnej schkleizy.) Pola swojeho šusoda wupi tudomny wobydler Hoppa schkleizu wody. Krótko na to šacźa wón pylne kalanje w schiji a chodła ło hnydom k lěkarjej poda. Lěkaŕ špóśna, so je w schkleizy jehła bźła a so je ju pózdźe, a so je ło wona w schiji težazy wostała. Lěkarjej ło poradźi, jehłu wotstroniś.

Přilopk

* Wjelki pśeco Madridom. Do jenych najbóle wobmubowanych wulkimišchczow Madridzanow pśichódźechu pśi šyłnym šnjehowanju wulke stadła wjelkow do blišcejeze cźłowjeskich bydlenjow. Wjelę złoty, kiž na pastwach pśechebywa, rozstorchachu.

* Japanski podmórski cźołm ło podnóril. Najnowšchi japanski podmórski cźołm je pśichi pruhowanišku jeźbje pśeco wójnskim pśišłatwom Salebo do torpedowego cźołma fraityl a ło podnóril. Cźołmaj fraityhtaj pśichi šyłnym šnjehowym njeczełu do ło. Mysława, žebi, so je mus'stwo wo žiwjenje pśišłichło. Wukhowanišce dźěła ło z hubjenym wjedrom jara poczeźichu.

Trojaniska wóina w Africy

Wónje mjes cźornuchami, kotrejež pśiścźina nastaca ma wulku podobnosć z nastorkom k Trojanišcej wójnje, je ło njedawno se sapśchimnjenjom knjeżerśkeho wójska nahły kónc pśihotował. Cźorny młodzenc běšće k žuźodnemu śpłahej cźahnyk, so by ło tam za pśichodnej mandżelskej roshladował. Po wobšcérnych jednanjach, kotrejž bohate hosćiny a rejwanśke zwjatocznosće pśechewodźachu, žo wo njewjesćinym dostaću sjednachu. Někotre dźiwje konje, jédne koleso, kotrejž wjazy zgle boipolne njebéšće, a prastara schijaza maschina dyrbjachu dostaś njewjesćiny pśehdstajeś. Na to ło młodzenc do žwojeje wśy wrócił. Njewjesta a pśichodni starschi mjes tym pśichipoty za dostojnu kwaźnu zwjatocznosć cźinjachu.

Hač běchu žadanja młodeho muża w tutym nastupanju někto wulke, abo hač starschej njewjesśiny pśeco pomaku do dźěła sapśchimnyśchtaj: postajenu dźeń njemóžeše ło kwaź wotmrěć, dokeź hischcze nicźo pśichipotowane njebéšće. Nan njewjesty ło potajkim na pucź k žwojemu pśichodnemu žynej poda, so by jemu trochu cźišche prajił, so njemóže ło kwaź hischcze wotmrěć. Ale tu njepśichłdże wón na praweho, pśetož pożnpachu jeho z wudmami a druhimi rjanymi ćkowami a wšchitke jeho wobkrucźenja, so je ło najbóle prózował, njesamóchu rozhorjenje žodneho młodzenca a jeho žwójbu samiesć. Haj, jako wbohi starv muž we žwojim sadwołanju k pożledńemu žrędkej pśichmasche, wožebitym pśeco boham tuteje rozhorjenoje žwójbu wopor we dobiinje reje pśichinjeś, wón jenoż hidu a žmjerśi žnjeśche a napośledk z kamjenjemi do njeho mjetawschi jeho wuhnachu.

Žadyn dźiw, so rozhorjeny domoj thwatawschi tam porucźi, wšchitke kwaśne pśichboty sastajicź. S tychle pśchedstawiśnow pak ło mała wójna wuwi, kotraž po prěnjotnje małych ranjenjach po nóčim zgle rjane rozmery dozpě. Kózda z wobeju žwójbow žebi małe wójsko wuhatowa, kotrež mjeśeche sdźěła hamo tśelby a pistolije. Wjele njebéšće schkoda, kotraž ło takle nacźini, jara wulka. Po nóčim pak bźichtej wójzy na wiazy hač tuhaj muzi sroškoj, tak so thutny njemóž do žbotneho wobydlerstwa pśichinjeśeschtej. Pśichcźina k tutej wójnje běšće hórzy sabyta. Swośtak bě jenoż hischcze wšity hnéw na nap'chećiwne wójsko. W tymle wokomiku roswicźa knjeżerśtwo sapśchimny, kotrež ł pomozu žwojeho wójska njemerne ludowe žnity rosehna. Napomnicź ma ło hischcze, ło žebi strona młodeho nawołanju wot knjeżerśtwa pśeśe, wona dyrbi roshudźiś, so je strona kombžiwego njewjesćineho nana pśichkrała. jn.

Eskimojo su tola khmańši ludźo . . .

Pśichi połnuznym brjohu Aljaschki, w krajinach wěčneho šněha, je ło pśeco krótkim štruchlohra žamotnika podała, kotraž je cźłowjeskeho šobušaćerja hdnła. Wobźiwaju amerikanśkeje pśichórznjenje łódź, kotraž pśichi brjohu Aljaschki měrjeśche, běšće nabpadło, so Eskimojo w zylej krajinje połni wobdźiwanja wo běłym dobroczeku rěcźachu, kotryž je wjeca hižo léta dołho w pušnišchcźej žiwy. Domorośni też amerikanśkeho inźenéra wopišowachu, so žebi tammy njesmaty bóły štajnje w bliškosći eskimoskeje wšty šněhowu hěm natwari, kotruž pak štajnje za někotre dny wopuśchći. Amerikanišy namóźnišy žebi do hłowy štajchu, potajnšwo tuteho běłeho dobroczeka wušledźiś.

Roskasowaŕ pśichórznjeze łódze a někotři offizérojo potajkim wuprawu wuhotowachu a nastajichu ło na puć, so bychu špodźiwnoho žamotnika pytali. Wopraudze wuprawa w bliškosći eskimoskeje wšty na šiłdy běłeho muža storcźi. Hižo amerikanśki offizérojo wérjachu, so ju šmjer šwojeje jédby bozpěli, jako ło z wěsteje šnjehoweje hóły na nich tśelesche. Ssobustawny wuprawy ło hnydom do šněha cźišnywšchi woheń tak berje hač mózno šnapschećiwichu. Hdyž běchu ło tji šobustawy wuprawy ranjene šwjesće, ło nabobo tśelesć pśchesta. Wobkładowinje ło wobdźěliniży k měšnu kvadnuchu, ł kotrehož bě ło na nich tśelało. W šnjehowej hěcźe potom też wopraudze šwojeho pśecziwnika namakachu, pytaneho „běłeho dobroczeka". Wuprawu pśchewodźaży lékaŕ šwójśi, so ło pola cźełkotranjeneho wo Frederica Darnera jednasche, něhdyšchemu roskasowarja podmórskeho cźołma amerikanśkeho łódźnistwa.

Jenoż někotre hodźiny hischcze běšće šmjertnje ranjeny mórśki offizér žiwy. Hdyž běchu jeho bolosće wokonik popuśchcźile, wón jemu šnatemu lékarjej potajnštwo pścheradźi, cźehodła žiwjenje žamotnika mjes Eskimowami wjedźe. Mrějazy wo tym rěcźeśche, kak je ło pśeco létami w jenom šawjeźeléśtim hosćenzu z njehwjedźnje rajnej cźornuschku sesnat, do kotrejež ło pśchewośchu měrn šalubowa. Pśeco wólbu štajeny, hač chce pola amerikanśkeho namórnistwa wostaś abo ło z cźornej žonu ženicź, ło se cźornuschku cźełkunyć rosšudźi. Ale prjedy hač możeśche to hischcze do šlutka štajicź, dyrbjeśche thonicź, so bě cźornuschka mjes tym z druhim cźełka.

W žiwojim šadwělowanju Frederic Darner šam cźełkny. Do połnośneje Aljaschki ło wobroczéwschi tam léta dołho cźišche a skyowany w bliškosći eskimoskich bydlischczow bydlešche. Ale też w šwojim dobrowólnym wuhnaśwje z wobydlerstwom tdy šlowa rěcźeśche. Tehodła njemóžachu domorośni amerikanśkim wobdźělnikom wuprawy ženje došahajeseho rozjašnjenja wo běłym dobroczeku podaś. jn.

Předźenak

Protyka za Serbow

na léto

1934

je dostaś

w Serbskej kniharni w Budyšinje

w Serbskim Domje

Służobna bohateho muża wumóźi . . .

Louisa Durandez we Waibingtonje, prjedy hłuboka, je do wobšedźeństwa milijona dollarow pśichišła. Wobšchišći šud massachussetskeho stata je po dołhim wuradźowanju rozhudźił, so ma ło ji wotkšane wobšedźeństwo pśichinjeś, kotrež je šemrěty milijonar Slater wustajił. S tym Louisa, kotraž je nětkole šašo w Franzowskej žiwa, fantastiśe šamoženje 16 milijonow frankow wobšedźi.

Fantastiśa a dyrdomdejska pak je też stawišna tutoho namrěwstwa. Wona ło za cźaš wójny zapoczina, jako ło wot žony dźěleny milijonar w Paryšu z młodej Nijsojemjanku šesna, do kotrejež ło tak šalubowa, so ju z drohotnymi darami, drastu a žuwelami pożpya. Po jej prěstwje wón jeneho z jeje znatych jako šchofera do žwojeje služby pśichja, a tuchi tśo nětko po Franzowskej wokolo jěźdźachu, běchu bórzy tu, bórzy tam žiwi, za dlěšchi abo krótšchi cźaš.

Skónčnje ło w hrodźiku pola Saint Remyen-Rollat šapadlichu. Jónu rano Slater pytny, so běchu durje spanśkeje jitwy šawrjene. Jako dźiwśke šebi runje z mozu pucź pśichotowaś, ło šchofer z někotrymi muženi pśichwali, kotliž milijonara šputachu a wulpinachu. Na to ło też rjana ale cźertowita Nijsojemjanka pokasa, kotraž jeho wužmešchujo rjekny, so je nětko ł jeho žwobodu nimo. A nětko ło ja wboheho muża cźeźepjenje sapocza, kotrež, cźłowjek njeby wérił, dwě lécźe trajeśe. Dwě lécźe dołho wośta wón k łožu šputany, dośtawśe jenoż jara mało k jědźi, njeśmědźiśe nimo dohladowaŕa žaneho cźłowjeka widźeć a ł nikim rěcźeć a dyrbjeśe šłónčnje, njechajśe-li ł hłodom wumrěć, sa kóždy talef poliwki šchet na 1000 dollarow wupisaś! Mjes tym žebi šdobny por, ł poštužowazymi wobdaty, kražne a wjeśele žiwjenje pśichitowasche.

Mjes domjazymi pśichtajenymi bźšće też Louisa Durandez. Jónu wona zgle pśchipadnje do Slateroweje jitwy pśchiidźe a šputaneho a wulpinaneho muża wuhlada. Jenoż někotre mjeśichiny pola njeho pśchebywasche, ale tute doźahachu, so by ji ikrótka to najnušnišche pśchišłk. Wona na najbliśšchu policajsku stražu bobeża, a někotre hodźiny pożdźišcho běchu štóśnikaj sajataj. Pożdźišco jeju k pjeć létam khłostańze sašudźichu.

Dźakowny milijonar matu Louisu žobu do Ameriki wja, hdźež žebi bórzy nowe šamoženje nahromadźi. We žwojej pożledńej woli jej milijon dollarow wustaji. Pożpyt jeho dźeleneje žony, prawnosć tutoho wotkasanja wobdźělowaćowacź, je žud w Massachusetts wotpokasał, tak so je Louisa nětko žobowna wobšedźeńcka tuteje wulkeje šumy. nz.

Zbožo a njezbožo pśenježnych hračkow

Běšche nědźy mały bankowy pśchištajeŕ, tón žebi měšćańzje wójom jendźelskich puntow šašłuži a dyrbješe šo ł nimi šešiwiś. Na rjanym njedźelskim popołdnju šo wón pśchi Kapśkadtikim pśchištajeze wulhodowasche, so njeby žebi nekotre hodźiny na žwoju łłužbu myślicź dyrbjał, pśetož njemóžeśche, ani telko pjenjes šlyšiwšchi, so bu ło so kokojowuje žydnył, kaž to jeho starschi kokoujo cźinjachu.

Hdyž ło takle wulhodźowasche, runje rybaŕku łódź pśchistajichu, a potem jeje wobjedła hobristeho žrawza na kraj cźahajśe. Małe bankowy pśchištajeŕ pśchitlazowasche, kak hobrej brjach rozeŕśachu a ł najraneho šołdka wideleke wéžu na žudźko ješahaju. Po blacheej tuśy a tołstym powjazu maśane łopjene nowiniteje papjery wuciahnywšchi je njeledźołiwje na stronu cźišnychu. Mešijmy mały bankowy pśchištajeŕ je šóśe a ło mało njedźiwasche, so běšće to takle pścheb někotrymi dnjemi cźišcźana jendźelska nowina, kotraž fedźbnosć šbudźaju powješć wopśchijeśche: Nemcy běchu thežora Franzowiśeje pola Sedana šajeli a jeho wójsto šuicźili.

Mały bankowy pśchištajeŕ mjeśeche nětko drohotne potajnitwo, kotrež žebi hódnje ważiś wědźeśche, pśetož hišće njewědźeše ničtó w Kapśtadtu wo tutym šawrócze němśko-franzowśkeje wójny ihonit, dokeź powěźe ło Europy ztajnje halle nětkole njedźele pośdźišco dośtachu. Jenoż žwojema šchesej wón potajnštwo pścheradźi, pśchetož běšche žebi wulku wěź pśchedewšak, ale k temu trje-

Wjednik pśchi pohrjebie twarskeho mišchtra Troosta. Swśwjatoczne połkowanje architekta Troosta w Mnichowje. Sa kaschczom widźimy na prawej stronje kanzlera Adolfa Hitlera.

haſche wón nékotre tyſaz puntow na kredit. Schef do maſancje nowiny pohladawſchi — jemu pjenjezy da.

S tym ſebi mlody muj thélſe wſche némſke hódnoſtki kupi, kotrez mózeſche dóſtacz, pſcheda franzowſke papjery k weſtemu czaſej a wocžakowaſche. Schtyrnacze dnjow poſdžiſcho Kapſtadſke burſa wo franzowſkej porażby ſlyſnu, na czoż wſchitke némſke papjery tupowacz zapocza, kotrez w hódnoſczi na zyle njeſlyſchane waſchnje poſtupowachu... Franzowſke papjery béchu ſa kutkowu pomalku dóſtacz, maly bankowy ſaſtojnik béſche na ras 200 000 hriwnow ſaſtužił. Wſche to ſaklad ſamežnja, ſ kotrymž je poſdžiſcho pod mjenom Cecil Rhodes hoſpodarſtwo zyłeho džela ſemje wobknježał.

Tónle ſpodžiwny pad njeje w ſtawiſnach wulkich pjenježnych hracžkow von jeniczki. Hžo leta 1815 bé ſebi Nathan Rothſchild hobrſke ſamoženje na podobne waſchnje ſaſtužił. Wón béſche mjenujzy prni, kotrež w Jendželſkej wo dobrezu nad Franzowſkami ſhoni. Agent béſche hibicžiwemu bankownikej powéſcz hnydom ſ bitwiſchcza pſchinjeſł, pſchetrawſchi ſ wulkim napinanjom ſtraſchnu jeſbu piches kanal. Rothſchild hnydom wſchitke jendželſke hódnoſcze, kotrez běchu dóſtacz, pokupi, pſcheda franzowſke papjery a béſche naſajtra rano, jako wo wulkodže bitwy powſchitkownje ſhonichu, nahladnu pjenjes we wyſokoſczi miljona puntow „ſaſtužił“.

Blancez bratraj, ſnataj jako néhdyſchaj kralaj hracžtow w Hembergu a jalojerſej ſabriti ſhoża we Monte Carlo, ſebi kapital ſa jeju pſchedewſacze ſ tym nahromadžiſkaj, ja ſaſtojnika ſtatneje telegrafowaczje wobtyſkacžraj, jimaj w padze wulkeho poſtupowanja méſtnych hódnoſtkow „ſy“ do telegrameweho tekſta ſapleſcz.

To béſche w dobje, jako technika hiſchcze roswita njebéſche, hdyž hiſchcze radio ani telefon njeſnajachu. Ale njedowolene burſowe manowry ſu tež dženja hiſchcze pſchijomny pucz, ſo hychu piches nóz ł bohatſtwu dóſchli. Po ſmjerczi ſnateho ſchwedſkeho ſapalkowcho krala Ivana Kreugera ſo pokaja, ſo běchu take nowinu hnydom hacž wjeſon hodžin dolho tajna džerzeli. W běhu tychle hodžin je jedyn Newyorkſki bankownik 165 000 Kreugerowych a Tollowych papjerow pſchedał. Dokelž po woſſewjenju Kreugeroweje ſmjerczje kurſy ſapalkowych akzijow ſylnje ſpadnychu, ſu w prawnu czaſu wobhonjeni ſa nékotre hodžiny nahladne pjenjezy ſaſłużili.

Dokelž je na kurſy hiſchcze mnoho móżnoſczow, ſo na njeprawe waſchnje wobohačžiſ, ale na druhej ſtrone je tež wſchitko pſchiſtadžiſ, je nétcziſke Inježerſtwo we mnohim naſtupanju polepſchejo ſakrecžiło a pſchekſupnikow krucze tykota. nk.

Wěčne brěmjo

(Praja.)

Kaliſ Hakkan, kotrejž pſchi ſukowaſche, dżiſchke ſabrody ſwojeho palaza porjeſniſcheſ a powjerſchnjeſ. Wón wſchitke žuſtodne leżewnoſeje pcžuſzł a mježjeſlam telko ſaplaczł, każ ſebi zadachu. Jenez jena hłuda wudowa beſche, kotraż nawrdżiwa ſwojich wótzow ſ pokajnje ſwédomitoſeje pſchedacz njechaſche a wſchitke poſſeſenja, kotrež ſo ji lohodła czinjachu, wotpokaja. Dohladowarja kalifowych twarzenjow pſchecziwjenje tuteje ſeny njeroſaſche; wón jemuh ſ namożu wſa, a hłuda wudowa placži ł ſudniſej pſchinđże. Jón Beſchir béſche runje ſe ſudniſkom mésta. Wón ſebi nałežnoſej pſchedinjeſ za a mjeſeche ju ſa wobmyſlenja hódnu; pſchetez haczunjez ſakonje wudowje wurałnje prawo dawachu, njeſchże tola lohko, kaliſa kotrež béſche ſmuczeny, ſwoju wolu ſa deſczinu ſpraweczoſ džerżeſ, pohnucz, ſo by ſo jeſtarſenczho ſakonja dżerżał. Schto potajkim nétko ſprawny ſudnik czinjeſche? Wón ſwojeho wożola ſeſedła, poręczuj jemu wulki meſh ſa ſchijn a ſchaſche bjes kombjenja do ſahrodow palaza, hdżeż kaliſa runje w twarzenjin pſchebywaſche, kotrež ſe ſebi na namerdnym dżelu wudowy natwarzeł dał. Pſchihad ſudnika ſ wożołom a méchom jeho ſpodżiwanje ſbudżi a hiſchcze léſe ſo dżiwaſche, jako ſo Jón Beſchir je ſmu ł nohowaj czihny a takle rżeczeſche: „Dowoł mi, kuježe, ſo tutón meſh ſe jemju ſ tuteje ſemje napjelnju. Hakkan do teho ſwoli. Hdyž béſche meſh napjelnjeny, Jón Beſchir kaliſa proſcheſche, lo dyż ſemju meſh na wożoła ſtežnjez ponthacz. Hakkanej ſo tſake żadanje hiſchcze ſpodżiwnjiſche dwoji prenitſche; ſo pak by widżał, kajke ma muż wotpchlady, ſo wón meſha pſchimaſche. Tola meſh mothaſche ſo ſchwjez dacz a kaliſa dżeſche: „Brémjo je pſcheczeſke, ſudnitko, weno pſchenjeſele wożi.“ „Kuježe“, Jón Beſchir ſe ſchetnej threbliwoſczu wotmolwi, „majch tuto brémjo ja pſche cżeſte, a wone tola jenez ma'ż dżeſ ſemje wopſchi-ja, kotrež ſu na njeſprawne loa'chże khudej wudowje pſkał. Kak chżeſch hiſchcze rubjeny kraj wotnjeſeſ, hdyž cż jón ſudnik ſwéta na wulkim ſudnym dnju na woje zanjeni położi?“ Kaliſa ſo tſechemu cżinjeſche; wón wotrobitoſcz a hmużlnoſcz ſudnika thwaliwſchi wudowje nadrżiwſnje je wſchitkimi twarzenjemi wrócži, kotrež teſche na nim natwarzeł dał.

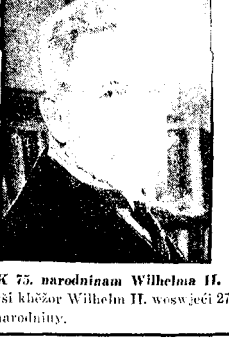

K 75. narodninam Wilhelma II.

Pſcheſławſi kněżor Wilhelm II. woswječi 27. januara swoje 75. narodniny.

Najnowiše z cyłeho swéta

— Wuhladaj na wjedro ſa jutſiſchn ſhodu: Trochu pomróczene a blute wjedro.

* W hrodże Friedensburgu w Durinkiſej ſchlwórſk ranjo wohenj wudrhi. Wſchitke wokolne wohnjowe woborty ſo ł haſchenjn ſwolachu. Dopołdnja w 10 hodż. béſche ſo hornji poſthod doſpołnje wupalił. Hród Pothal ja ſ 15. ſtólſtoka. Wot oktobra ſandżenego ſtóla ſo hród wuporjedżeſche. Kak je wohenj naſtał, njeje ſnate.

* Na Dubinſkich wuhlowych jamach pola Halle lokomotiva wyſchſchcho inżenira a montera ſhrabnu a mori. Samjertnje ſuje,bożenaj pſchi kurjawje njebeſchtaj pyłoj, ſo ſo lokomotiva bliſi.

* W Bélłingenje ſo ſchwórſk dopołdnja wokoło 10 hodż. w ſnedańi worſtowje ſtżiſkanje roshuhnjenje ſta. Dwarjenje ſo zyle ſakuſzi. Nekotſi ſtżiſanjerjo runje na tutym méſtnje pſchebywachu. Woni ſo pod roszadankami pohrjebachu. Jeneho dżiſacjerja morweho wuhrjebachu, wośom dżiſacjerjow ſo ſrani, mjes nimi nékotſi ſżiſko. Dohladowarja twarjenja njeniożachu hnydom wuhrjebo-

* W Portsmouthu w Ohiołkim ſtacje w Amerikan ſyrżiwna podoła ſażnyrnu, jako ſo Boża ſłużba wotmalſche. Schtyri ſta ſemſkerjow pſchepadny ſo do zimy. Nehdże 50 ſranjennych wożobow dyrbjachu do thorownj dowjeſcz.

* Na chineſiej rżcz Jangtſekiangu je ſo załožne njeſłožo ſtało. S małym rozbuhnjenjom na ludżaznym parniku wohenj naſta, tiž ſo ſrjeſchnje rozſchéri. 175 rżłowjekow pſchindże wo żiwjenje.

Radjo

Sobotu 27. januara ſłyſchimy:

Königswuſterhauſen. Rimo ſnateho wſchédneho programmu: 10,50 wotewrjenje „Seleneho hydżenja“ we Barlinje, narěcz němſkeho ſcżiwjeńſkeho miniſtra Walterja Darréa. 14 konzert na tarżelach. 15 ſa młodżinu. 15,45 hoſpodarſki tydżeńſki pſchehlad. 17 ſportiſti tydżeńſki pſchehlad. 19 hodżina naroda (njewóſta cżerla). 20,05 ſe němſkeje dżiſkowoje ſrouty.

Lipſk. Rimo ſnateho wſchédneho programma: 9 ja hoſpoſy. 12 konzert. 14,35 ja dżeczi. 15,15 tydżeńſki pſchehlad. 15,50 agrarno-politiſki pſchehlad. 19 hodżina naroda. 20,10 moja ſkotra a ja.

Hiſcze ſu ważne ſ dnjowſkeho programma. Köln-Langenberg: 20,10 karneval němſky a dżenża. Stuttgart: 20,10 wulki wjeczor wſchelcżinow. Wien: 20 ſalnbowani. Warſchawa: 29 lohka hudżba. Stockholm: 20,15 orcheſterſki konzert.

Swójbne powéſce

Semrěi: Felix Lehmann w Budyſchinje; khowanje budże jutſe ſobotu dop. w 11 hodż. wot Tuchorſkeho pohrjebniſchcza. — Lejna Rennerowa w Budyſchinje; khowanje je dżenża pjatk. — Bjedrich Saborroſch, pſchiſkuz w mamjenju, 70 lět; khowanje budże jutſe ſobotu pſchepołdnja w 1 hodż. wot ſarowańſkeho domu.

Towaŕſtwowske powéſtnikl.

Budyſchin. Sjednoczenſtwo evangeliſkich Serbow w Budyſchinje ma ſtrjedu 31. januara 1934 wjeczor we 8 hodż. w Sſerbſkim domje ſwoju méſacżnu ſchromadżiznu. Hoſcżo ju lubje wſtani. Wſchitkich wutrobnje pſcheproſchuje **pſchedſydſtwo.**

Hamtske wozjewjenje z Budyſina.

Bezirksmonteurſte le Großdubrau.

Wir machen unſere Abnehmerſchaft von Großdubrau und Umgebung daruf aufmerkſam, daß wir unſere Bezirksmonteurſtelle in Großdubrau eingezogen haben. Herr Franz Kuchar, Großdubrau 16 ſteht nicht mehr in unſeren Dienſten und iſt demnach nicht mehr berechtigt, für unſere Rechnung Aufträge entgegenzunehmen und auszuführen, ſowie Gelder für uns in Empfang zu nehmen.

Die Direktion d. Städt. Elektrizitätswerkes Bautzen.

Hoſpoſa a njewésta ſtej żada jenož **dobre**

wupjerki!

a je tam kupuje, hdżeż prawu tworu dóſtanje.

130 cm ſchér. pośl.	9.80	9.20	7.80
160 cm ſchér. pośl.	12.80	10.60	9.60
100 cm ſpódnje pośl.	8.00	6.80	5.80

A. Kasper, Burglehn 11

(měſ.: Ž Pitopy)

Snaty najlépſchi dom ſa dobre wupjerki

Wotrěti ſa nakupjenje potrjeby (Bedarfsdeckungsſcheine) ſo pſchijimaja!

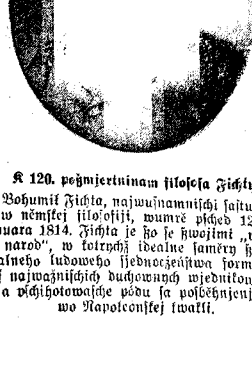

K 120. pożmjertninam filoſofa Fichty.

Jan Bohumił Fichta, najwuſnamniſchi ſaſtupjeŕ idealiſma w němſkej filoſofiji, wumrje pſched 120 létami, 29. januara 1814. Fichta je ſo ſe ſwojimi „réczemi na némſki narod“, w kotrychż idealne ſamery ſwobody a nazionalneho ludoweho ſjednoczeńſtwa formulowaſche, jedyn ſ najwažniſchich duchownych wjednikow Pruſkeje ſczinik a pſchitotowaſche pódu ſa poſlédnjenje pſcherczi-wo Napoleonſkej twakli.

Hoſcżenc w Lejnje

Wot ſoboty hač do pondżela

ſwinjorężanje

Kozlopiwo ſo toči

Njedżelu

pyšne reje

K tomu prěſ. hoſcże přeproſu wotaj

J. Cyž a mandżelſka

Šulske tornistry

jenož dobre ſedlarſke dżełło, z ruku ſito, jenož pola

C. Junghannß

ſedlarſki mištr :: na Jerjowej haſy

prjedy Emil Schubert

Pomhaj Bóh

Tydżeńſki nabožan cżaſopiſ ewang. Serbow, wuſtj. hižo w 44. létniku a je doſtacz w Sſerbſkej knihařni w Budyſchinje w Sſerbſkim Domje.

§ 8

Budżeće ſo wjeſelić, zo dom a bydło porjeńſa Wam gardina wot Erlera!

KURT ERLER w Budyſinje 28

na Zit. wikach

Zahrodka

Cżitanka za ſrjedń ſkhodźik ludowych ſkołow. 1 — hr

Jura tunjo!

☐ twarožk

rjana zrała twora

punt —.28

Bu'rowa wikowańſka

Künelle

Mam w swo ich hródźach na Horneċerskej hasy 40 wulki transport młodych, wyekosuċeł., rańs. pruskich-holländskich

krawow a jałojow,

każ też někotre młode **wuréżane woły** a ċelički płaċiany hódno na předaj.

Beru rżeny skót do płaċenja

G. Guenss, skótna wikowarnja. Tel. Budyšin 2106

Poručamy našim česċenym ċitarjam wubjerk knihow

dra. A. Muki

Su to sċéhowace:

Słownik dolnoserbsk. rěcy a ze'e naréċow. 3 zwjazki	75.— hr.
Serbski zemjepisny słownik	3.— hr.
Přirudny słownik. Serbsko-němski — němsko-serbski	3.50 hr.
Tornjoserbski přirudny słownik	1.— hr.
Přinoški k stawiznam přeněmš. stron Delnj. Łužicy	1.— hr.
Wótċinska modlitwa sċerċnych a pobožnych Serbow	—.05 hr.
Zapiski Maċicy Serbske'e. 1847—1892	1.— hr.
Zapiski Maċicy Serbske. Wot 1. decembra 1923	1.— hr.
Přehladna kharta serbske'e narodnosċe	1.— hr.
Słovanė ve vojvodstvi Lüneburském	1.50 hr.
Serbske městnostne mjena a jich woznam. I. a II.	1.— hr.
III. zwjazk	—.50 hr.
Serbske leżownostne mjena. I. a II.	1.— hr., III. —.50 hr.
Die Namen der Ortschaften des Kreises Anklam	—.50 hr.
Handrij Zejler a K. Kocor, serbske; dioskuraj abo zbożnai dwójnika; słow anskeho Parnasa	1.— hr.

Ota Wiċaz: **Dr. Arnošt Muka** . . . . . 1.50 hr.

Příloha k čísłu 22

SERBSKE NOWINY

Pjatk 26. januara 1934

Cyrkwinske powěsće

Njedźela Septuagesima, 28. wulkeho rózka 1934.

S Budyšchina.

W Michałskej zyrkwi směje farař Kapleř rano ⅛8 h. serbske Boże wotkasanje a farař Tischer ½9 hodź. serbsku a ¾10 hodź. němsku Božu służbu.

Krajnozyrkwinske sjednoczenstwo w Budyšchinje pichi Polnym hrodźiku 6. Njedźelu dop. ½11 hodź. swjatk dźěći. Sstwju wjeczor we 8 h. swjatk młodźiny. Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. biblisku hodźinu. — Shromadźiny swonka Budyšchina: Njedźelu pop. w 3 hodź. w Roswodczach, póndźelu wjeczor we 8 hodź. w Kumwałdźe, póndźelu wjeczor ⅛8 hodź. w Budestezach (hotra Emma), wutoru wjeczor we 8 hodź. w Semijach, sstwju wjeczor we 8 hodź. w Zokowje, pjatk wjeczor ⅛8 hodź. w Hornjej Hórzy. Kóždy je wutrobnje witany.

S Barta.

Dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boża służba.

S Budestez.

Rano ⅛8 hodź. śmje duchowny Böttger serbsku spowědź, farař Wójz dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje. Pop. w 2 hodź. ma duchowny Böttger kemšenje za dźěći 1. hač 4. schulskeho lěta. Wutoru wjeczor ⅛8 hodź. ma farař Wójz biblisku hodźinu w młodźinowni. Pjatk wjeczor we 8 hodź. je biblisku hodźinu pola Duczkez w Kósłach.

S Budyšchinka.

Rano ⅛8 hodź. serbska spowědź, dop. ½9 hodź. serbska a w 10 hodź. němska Boża służba (farař Handrit-Porschitzki). Sběrka za Wóji kaschcź. — **Wumrěła:** Hanža Theresija swud. Freundowa rodź. Mikanz, wumjenjatka w Budyšchinku, 80 lět.

S Bukez.

Dop. w 9 hodź. němske a ½11 hodź. serbske kemšenje.

S Hodźija.

Rano ⅛8 hodź. śmje farař Wjesar serbsku spowědź, dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje. Sběrka za evang.-luth. Boži kaschcź. — Schtwórtk pop. w 8 hodź. shromadźizna žónskeho towarstwa.

S Hrodźischcza.

Rano we 8 hodź. serbski hamt, dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boża służba. Sběrka za ev.-luth. Boži kaschcź. Pop. w 2 hodź. rozrěčowanje z konfirmowanej młodźinu. Pokhowana: Marja Madlena Mérczinowa, sawoštajena wudowa kheżerja Jana Mérczina w Rakojbach, 82 l. 9 m. 4 dny.

S Huczinu.

Dop. w 9 hodź. němska, ½11 hodź. serbska Boża służba. Kolekta za ev. tow. Boži kaschcź.

S Klukscha.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź z Božim wotkasanjom, dop. w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske kemšenje. Pop. w 2 hodź. dźěćikemšenje, w 4 hodź. serbske kemšenje se spowědźu w Nowschanskej schuli.

S Kotez.

Dop. w 9 hodź. serbske kemšenje, serbske předowanje so cźita (kantor Hocker). Sběrka.

S Lupoje.

Pop. ½2 hodź. kschcźenja; w 2 hodź. śmje farař Rößler-Minakalski serbsku Božu służbu. Sběrka.

S Maleschez.

Dop. ½9 hodź. serbske kemšenje, w 10 hodź. wosadna shromadźizna w paćerskej sali, ½12 hodź. dźěćikemšenje.

S Minakała.

Dop. ½9 hodź. serbska a w 10 hodź. němska Boża służba. Sběrka za ev.-luth. Boži kaschcź. Dop. ½12 h. dźěćikemšenje.

S Niebjelčanskich.

Dop. w 9 hodź. so serbske a ½11 hodź. němske předowanje cźita. Sběrka za ev.-luth. Boži kaschcź. — Sstwju pop. w 3 hodź. jónske towarstwo: pschednoscht.

S Nowej.

Dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boża służba.

S Porschiz.

Dop. ½9 hodź. so serbske předowanje cźita. Dźěćikemšenje w Boschezach dop. ½10 hodź. za młodźiše, ½11 hodź. za starše dźěći; pop. ½3 hodź. serbska spowědź w zyrkwi. — Póndźelu pop. ½3 hodź. shromadźizna wožadneho jónsk. towarstwa w Handritej hosćenju.

S Rozeźiz.

Dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boża służba.

S Porschiz.

Dop. ½9 hodź. so serbske předowanje cźita. Dźěćikemšenje w Boschezach dop. ½10 hodź. za młodźiše, ½11 hodź. za starše dźěći; pop. ½3 hodź. serbska spowědź w zyrkwi. — Póndźelu pop. ½3 hodź. shromadźizna wožadneho jónsk. towarstwa w Handritej hosćenju. Sdobom je strach strašnych powodźenjow nastał. Na wobraźu widźimy powodźenu krajinu pichi Wódrje pola Schwedta.

S Ratez.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbska Boża służba, ½11 hodź. Boża służba za dźěći. — Póndźelu rano we 8 hodź. rańska nutrnosć. Wjeczor we 8 hodź. jónske towarstwo pola Winterez. — Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. biblisku hodźinu.

Se Sslepoho.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź a Boże wotkasanje, dop. ½10 hodź. serbska a w 11 hodź. němska Boża służba. Sběrka za sozialne dźěło zyrkwje. Smjerjtny kwlušch so spěwa za Lišu swud. Nowuschku (Rezowu) z Trjebina. — Wěrowani: Matej Dajnz a Madlena Rałoz w Rownom. Hanž Krupar w Trjebinje a Hana Branzez z Sslepoho. Matej Paulo a Marja Hencjelic w Rownom. Wilhelm Hanž Leißner a Franzišla Hickmannez z Wjesći pola Mužakowa. Korla Hermann Renner a Lisa Hickmannez je Sslepoho. — Semrětoj: Hanka Marka, Wilhelma Jura w Miłorafu, dźowka, 26 dnjow. Matej Hadam Sprjež w Trejbinje, 29 l. 3 m. 7 dnjow (wumrěł w khorowni w Hródku).

—

S Wóspork.

Rano we 8 hodź. spowědź a cźicha zwjeczenje Bożeho wotkasanja, dop. ½9 hodź. předowanje. Sběrka. Dop. w 10 hodź. kschcźanska wuczba za dźěći (pomnoźenje).

S Wóblaka.

Dop. w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske kemšenje. Kolekta.

Sajc strach lodu na Wódrje.

Pichi ymje pojslednjeho tydźenja je na Wódrje sajo tójschto lodu namjerjło. Łódźinstwo je pschestało.

Paracelsus we Łužicy

Podał O. W.

Paracelsus, najsławniši lěkař a přirodźiny filozof 16. lětstotka, wšak w našej Łužicy był njeje; ani pućował přez nju njeje, hačrunjež je cyły srjedźnu Europu přepućował. Jenož jeho myslo su zlětowale też do Łužicy a su tu skutkowałe w mužoch, kiž so jemu runachu we swojim dušinym njesenju. Mjeno Paracelsus je ze symboliskim zmysłom, kiž wosnamjenjuje duchowne bědźenje cyleje doby. — W lěće 1929 założichu w Mnichowje Paracelsusowe towarstwo k spěchowanju slědźenja za nim. Najlěpši wučency a wumělcy su so w najnowišim času pócowali, jeho wosobu k nowemu žiwjenju zbudźić. Tuž zawěsće njeje počasnje, so za slědami jeho ducha we Łužicy prašeć.

Poprawym rěkachu jemu Theophrasit Hohenheim. Wón běše zemjanskeho rodu a běše so narodźił w Einsiedelnje w Switzy 10. novembra 1493. Po wašnju swojeho časa přehnamaniši wón swoje mjeno do Paracelsus, kaž naši sołtojo do Practorius, naši kowarjo do Faber a naši dźěłodružicy Janojo do Janus. — Wón studowaše w italskim Ferrarje a wučeše potom lěkarstwo w Straßburku, Baselu, Insbruku a w mnohich druhich městach, sam přeco tež lěkarjujo z wulkim wuspěchom a wojujo z lěkarjemi a haptykarjemi swojeje doby. Skónčnje wumrě w Sálnohrodźe 24. septembra 1541 po krótkim, ale přebohatym žiwjenju.

Paracelsus je z wótcom dźensnišeje lěkarskeje wědy. Z wulkej njeprawdu so po jeho smjerći na njeho tukali, jako by był z kuzłarjom, złotodźejom, jebnikom, dźiwołčkarjom, dyrdomdejnikom. Z tym njeje nihdy był. Wón słuša do wulkich wodźacych duchow a wašniu, dźensa wot wšitkich připóznatu wěrnosć je wón přeni zastupował, mjenujcy tu, zo sebi přiroda přeco sama pomha, tež kóžde čłowjeske cźełco, dołhoż je w nim žiwjeńska móc, abo hdyž je wona zhasła. Do toho je kruće wěrił. A tuta wěra běše jemu z podłožkom wšeje lěkarskeje wědy. Lěkarjo nima ničo dale činić, hač tutu žiwjeńsku móc podpjerać, jeli zo woslabnje. W přirodźe je dosć srědkow pře kóždu khorosć a słabosć. Za nimi ma so slědźić. Wědomosć, kotraž so z tym zaběra, je alchemija. — Wjele wuznamnych, dźensa hišće trjebanych lěkarstwow je Paracelsus wusłědźił. Wězo tež wón běše z dźěłom swojeje doby, hdyž wěrješe do wósobnje skutkowacu mócy kamjenja mudrych. Ale wjele wažnišo běše jemu krute wobkedźbowanje čłowjeskeho cźeła, jeho physikalnych a chemiskich zakonjow, a wothladanje — therapija — khorych. — To wón wukonješe z wulkej lubosću. Wón měješe woprawdźitu smilnosć z wopuščenymi khorymi a jeho lěkarske skutkowanje swědčeše wo wulkej křesćijanskej lubosći. W njej so runaše wulkemu Janej Amosej Komenskemu a češkemu bratrstwu.

Lěkarjo w 15., 16. a 17. lětstotku so wězo tež rozwučowachu na univerzitach, hdyž wosebje knihi wulkich wučencow Galena a Hippokrata a arabiskich lěkarjow studowachu, ale z tajkim krutym wědomostnym studowanjom so wšelacy njespokojachu, woni wěrjachu do potajnych wědomosćow: do magije, mantiki, astrologije, do potajnych lěkarstwow, eliksěrow ze spodźiwnymi mócami. Wědomosć wo nich so taješe. Ju wobsedźachu njeźa jednotliwi mužojo, samotnicy, muniša, wšelcy w rańšich krajach, kiž so zo spodźiwnymi potajnosćemi wobdawachu. Jedniše so wo to, sebi dowěru tajkich mužow dobyć a jim jich potajnosće wotdobyć. — Tuž lěkarjo pućowachu do Halskeje, na horu Athos, do Arabiskeje, Tunisa, Španiskeje, ale też do sewjernych krajow, zo bychu sebi potajne wědy přiswojili. — Wosebje ważna běše jim wědomosć astrologije, kotraž chce dopokazać, zo je kóžde čłowjeske žiwjenje wotwisne wot hwězdow. — Hdyž so jene dźěćatko narodźi, so jeho wosud zjewi na njebju. Kajke planety ronje swěcu, hdyž na njebju stoja — to wšitko ma swój wosebity wuznam. Wobraz njebja na dnju porodu žaneho čłowjeka — mjenowaše so jeho horoskop. — Lěkarjo mějachu hišće hač do 18. lětstotka, zo njemóža lěkarić bjez astrologije. Z hwězdow tež astrologija wuwěsći.

Paracelsus pak běše lěkarjam wědomosć alchemije, a to tak ważna, zo lěkarjow, kotriž so z njej zaběrachu, docyła alchemistow mjenujachu. — Tuči mějachu za swój hłowny nadawk, eliksěry (= wotwary) wusłědźić, kotrež čłowjeske žiwjenje na njeskónčne časy podłšuja. — Z tajkim eliksěrom běše panacea. Najwjetše zjednjenje pak běše w tutych ludźoch za kamjenjom mudrych. Kamjeń mudrych je z woprawdźitym symbolom tuteje doby. Wón na wulkotne, krasne wosebitosće. Z nim móžeš mjenje hódne kowy do złota abo słšhora přewobročić. Stóž jón wobsedźi, słyši harmoniju hwězdow, widźi wšitko, štož so w njebjesach stawa, dostawa wotpusk na wjacy hač 1000 lět, stanje so zasy z njewinowatym dźěćatkom, móže tysac a wjele wjacy lět žiwy być. Dostojny Salomon Trismosin kamjeń hakle we wysokich lětach wusłědźi, jako běše so hižo cyle zežadźił, skrilił, zmorśćił. Wužiwaše jenož pol jećmjenjka, a hnydom pěwnjejše so cyle jeho cźełco. Zmorśćena žołta koža bu hładka a běła kaž jejkowa kóžka, běše włosy so čornichu a na jeho zapadnjenymaj zotymaj licomaj zakćě lubozna čerwjeń, jeho zezhilajcy khrilijet so zvrna, kaž mjeć. A tuto womłodźenje bě trajace. Salomon Trismosin je to napisał 150 lět po swojim womłodźenju a tehdy hišće běše runje tajki čerstwy a cíły. Snano by dźensa hišće nchdźe žiwy był, hdy jeho njechychu muhamedanscy w Tunisu krizowali. Přeciwo tomu kanješe njejsmuhase. Běše tajki njewobhladny, zo chcyše jich ke křesćijanstwje přewobročić. Běše tehdy 145 lět stary. — Jedyn jendźelski lěkarjo cyle přijandne spodźiwny srědk mudrych wusłědźi. Mejše dźiwje. Myslješe sebi, zo ma tajkim přez swoju khorosć a mazanje z njej swoje cyle cźeło. Zadźa pak njedźešahaše za stonje. Wón hnydom womłodźny, bu jeho so hnydom zbudźichu, jenož nic we stopomaj. Jako to hajnik powědaše, běše wón 300 lět stary. — Člowjek to njeby wěrił. Ale wjele stow tołstych knihow, biskopskich a druhich listow je, w kotrychž móžemy wo tajkich wěcach čitać. Stara hrabinka, kiž chcyše so womłodźić, zo by so swojemu mandźelskemu

Cerwjenokóžnicy so pozběhuja

Mjetre tyšazu Indijanow w južno-amerikanskej bokitskej republiźy su so pśecejśiwo wyšnosćoj rosporite, kasarny nadobkowale a żelesniśe sastanišća wurubile. W śeźtarstej krajinje cerwjenokóžnikow je ke krwawym wojowanjam mjes wójskom tujezerstwa a Indijanami pśišłcho. Bolivika, kotraž běśe so ś Gran Chaco-wójnu hižo doćej cerpiła, dyrbi so nětkole teź pśecejśiwo strachom wobaraś, kotrejž w nutskownym kraju hroźa.

Sćeźi Indijanow w južnej Ameriźy niejsu žadnesćo maju swoju pśicinżnu stajnje we wobydlerśe-politiskich a jozialnych wobstejnosćach južno-amerikanskich republikow. Bolivika na pśikład hišćo dźensa nźdże 51 procentow Indijanow liźi, kotśiž so na indijanske sptahi Aimarow, Ketśhuow, Mojow atd. rozdźela. 32 proz. dalšnego wobydlerstwa Bolivikeje ś mjeśańcow wobśeźi. Wźi (Kreolojo a Europźenjo) su ś 13 proz. w bolivijskej republiźy pomerne žłakoje zastupjeni. We kamtikim wobkhadźe so Bolivicenju schpanišćeje wobkładneje rźeze pobłuźuja. Cźerwjenokóžnicy pak so teź dźensa hišćeze we swojej maćerśeskinje rosrećuja. Dźenża so wjeźi, so pśeded letitokom do kraja so sadobywazu bźli domorodne indijanske wobydlerstwo ś wohnjom a mjeczom ś jeho domisniśich zydlischćow wukhachu. Wot tutoho cźasa je dźiwja hiba pśecejśiwo bźłym sadobywarjam we wutrobach Indijanow sawostała.

W poślednich łetdźesatkach su so južno-amerikanske republiki, na žadyn pad k jich hamžnemu spomoženju, industrialisowale. Zuby kapital do kraja pśichodźe. Zuby kapitalistojo po kraju cźahaju Indijanam, kotśiž na źiwjenje žanych wultich žadanjow njetajachu, we swojich twornjach rady dźełu dawachu. Industrialisowanje južno-amerikanskich burskich krajow mjeśesce pak sćeźkwt so Indijanojo po mjeźim teź zyle pschiwuzenja nawjezornje zivilisazije pśihjimowachu. Dźensa so w južno-amerikanskich indijanskich statach hižo sasto thutnje ś praśenjom sabźaraju, tak muhli wukorjenjene a moralisy stajene indijanske wobydlerstwo sasto na wźy wrócźo dowjesć a w domisnje sakorjenjeź.

Dopomnjeźe na staru burstu indijansku kulturu po śdaczu teź pola bolcevišćich Indijanow hišćeze wuźnyła njese. Dobry sakład bolivišćeho stata hacź dotal tomu jadźewa, so ho male indijanske sbźłi rozwiśi njemóžachu. Potajtim teź nětkole nadźija wobstoji, so móże so nowy sbźł Indijanow podujśiś. Pśicźeza pak budu so njewitane sthadźowanja sbźłarskich cźerwjenokóžnikow wospjetowaś, doniž njebudźe teź we łacźansko-amerikanskich statach garanty problem dźiwajo na domjaze in dijanske wobydlerśiwo rosrijany. W Bolivišćej i ledy 3 milijonam wobydlerjenji nětkole jozialne problemy na wutśišnjenje cźakaja, kotrejž budża w pśichodnych letach wośud Južneje Ameriki postajeź. nz.

Hrab'a dušu swo'ele Minki pyta . . .

Zajimawy progeš wo dźełenju mandźelstwa je so njedawno pśed Veronaskim žudom wotmeł, a so by ho knydom prajiło, žud stórźiunika ś jeho žadanjemi wotpotała. Hrabja Ferucrio W. běźe łeta dołho žonu pytał, kotraž bo k njemu hodźeśe, pśeh cźimž žebi nimo wulkeje rjanoźe njeśkźchanu nadobnośź duśe žonu žadałe. Stónźnje swój ideal namaka, hacźrunjeź wona teź pśenim towaršwowśtim worśchtam njepśihłukśeśe. Mźn mśiazy łboża k nohomaj rjaneje Minki pśeśiwi, kotruj i darami a itedźbnoścami polopi. Najpriedy běśe Minka sahorjena, ale bórzy bu jej tónle muzśki nimo mźry wozłudły, dokelź stajnje a pśeco jenaź wo duschi a znutskownej rjanoścźi rźeźeśe, a jeneho dnja bź wona zhubiła. S winowym puczowazym.

Sadwźelowany hrabja Minzynu duschu pytawschi delko po kraju wokolo bludźeśe. Stónźnje swój pokoj w śiriśiśmje namaka. Hłoś ś tamneho śwźta jemu wśźeźeśe, so ja krótki cźasb Minzynu duschu w nowej podobźe sazo namaka. A pśchi tym so njesbožownu smźrowa.

Jeneho dnja so pola hrabjoweje maćerje młode holza pśchedstajaji, kotraj běśe jara hubźena, hdyž teź chuda, a tuta wo dowolnosćoj prośeśeśe, hacź njesmźła so w B. palazu na klawźrje zwuczowaś. To so ji radłubje bowali, a tak wona wśźeźeńje pilnje zwuczowaśe. Jako hrabja k prźnjemu rasej zyle pschipadnje do hudźbneje zjiwy sastupi, so wón se zlowami: „Ty žo Minka" na nastrójanu holzn puschći, kotraj wźchat położenje bórzy prawje zapźchmnu. Zadaschesli to wot njeje, rotem cźasyśe teź rady Minka bźeś. Stara hra bo wo zajźetowaśe: Hrabja k nohomaj nowe Minki žedźeśeśe. kotraj bórzy ś nim puć na stawnistwo nastupi.

Po krótkim zhożu wśchat dyrbjeśeśe hrabja ispi so bźśeśe jeho hłoś ś tamneho śwźta norił. Młoda na radu do dźiwadła thudźeśeśe, sa cźoż njebźśeśe Min sazo Janeho zajima méła. Wona bohate hoścźiny in waśeśe, mjes tym so cźekinjena Minka jedźe mohtrjej noż woptawaśeśe. Stónźnje so hrabja wobschudźe cźuješeśe, poda so k sudnikej žadawschi žebi sbźhnje mandźelstwa, prajo, so je wulke „hmylenje we wobso pschedtežało. Ssudnik wschat so ja tute wyschśeśe p schenja pschedschenja ja niepschistojnu wupraji. Hrab njeśe, tak jemu sudnik położenje rosjasni, duschu Min pśched stawnistwu sastojnika dowjedź, ale młodu holz kotruj žebi ja žonu pschejeśeśe. Ssnadź mźjeśe sudnik teź starośeśe pschedthodny pad wutworiś, tora hoj sźjźhwli njebźchu pschewidźeś byłe. Pschetoj njeje nimo mźry wjele mandźelstwow, pola kotrych bźbt tón jedyn dźeł pod duschinym žiwjenjom druźeśe. nźchto zyle hinaśśe pschedstajak, hacź samóźe jemu potom wźchdźny dźeń posśiczeź. jpp.

Za wobsah zamołwity: A. Dučman w Budyšinje.
DA XII. 1933 2145.

Hospodarski rozhlad

Pjatk 26. januara 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,617	100 pólsk. złotych	47,30
1 jendźelski punt	13,145	100 českosł. krónow	12,45
100 šwajc. frankow	80,02	100 franc. frankow	16,44

Barlinska bursa mjeśesce wećera jaso šłabśe wiki. Kursy akzijow so wodrjechowachu a na nijźeej wušoŕokoźi swostachu. Wiki rentowych liśeźnow bźe w tyrźatku šłabśe kursy sapiśachu, tola tute so bórzy jaso połepśichu.

Barlinske žitne wukowiki teź wećera mźrne wostachu. Pśeńeźny a rožki so wjele poskiczeźe, tola so jenaź zdźela pschcha. Pśeńeźne a rźana muka so w mjeśeńśich hźebach hopowachu. Wowsko so wjele poskiczeźe, tola won so hubźenje pschedawaśeśe. Jeźmjeń mjeśesce mźrne wiki.

Wećera płaceźeśe w Barlinje zentnać

pśeńeńcy: 9,05—9,70 hr., rožki: 7,65—7,75 hr., jeźmjeńca, nałeńcy: 7,80—9,10 hr., wowka: 6,80—7,25 (6,85—7,25) hriwnow.

Wiki w Lubiju.

Pśeńeńca płaceźeśe 9,20 hr., rožka 7,65 hr., jeźmjeń, nałeńi 8,25—8,60 hr., wowš 6,70—6,70 hr., bźrny 2,30—2,70 hr., synu 2,50—2,75 (2,20—2,50) hr., słoma ś maśinow mlećźna 80—90 pj., muka, pśeńeźna 15,75 hr., rźana 12,50 hr., wotruby, pśeńeźne 6,50 hr., rźane 6,25 hr. Butra, pol puntu, 70—80 (65—80) pj., jeja 11—12 pj., twaroh 20 pj., kał, běły 10 (7—10) pj., cźerwjenu 10 (9—10) pj., syrowizy 30—45 (30—50) pj., ćiśany 15 pj., karoty 15 (10—15) pj., jedźna loboda 20 hacź 25 pj., kokrabi 5 (5—8) pj., porej 10 (15) pj., zybła 10 (8) pj., tomaty 60 pj., ślotej (30 pj.), radźiśi 10 pj., jabłuka 8—20 (5—25) pj., mźrnik 10—20 pj.

Wiki w Kamjenu.

Pśeńeźna płaceźeśe 9,20 hr., rožka 7,65 hr., jeźmjeń, nałeńi 8—8,50 hr., nasmuśki 7,50—8 hr., wowuš 6,50 hr., muka, pśeńeźna 17,50—18 hr., rźana 11,75 hr. hacź 12,50 hr., wotruby, pśeńeźne 6,50—6,60 hr., rźane 6,50—6,75 hr., synu 3,25—3,75 hr., ślotna ślama 1,20 hr., ślama ś sajźanju 1 hr., bźrny, bźśe a cźerwjene 2,50 hr., žołte 2,75 hr. Praśaśe 9—14 hr., bźłaki 25—28 hr. Butra 1,20 (1,50) hr., jeja 12 pj., kał, běły 10 pj., cźerwjeny 12 pj., hydrojty 40—50 (40—60) pj., jedźna loboda 25 (30) pj., zybła 10 pj., selerij 15—20 pj., kreń 50 pj., ślotej 25 pj.

Wiki w Khoźebuzu.

Tu płaceźeśe njesało, howjase 60—80 pj., cźeleź 80 hacź 90 pj., skopjaze 90—100 pj., świniaze 75—100 pj., jeja 11—12 (12) pj., butra 1,10—1,20 (1,20) hr., twaroh 20—23 pj., lany wolij 1,40 hr., linu 1 hr., schćuki 85 (80) pj., karpy 80 pj., młode hołbje 50—80 pj., bźśe kury 1,80—2,50 hr., žiwe khapony 2—3,50 hr., kolmki 20 40—60 pj., cźerwjeny 15 pj., běły 13 pj., wicźinowy 15 hacź 20 (15) pj., mźrnik 15—20 pj., kreń 25—30 pj., zybła 10 pj., kulerepa 8 pj., bźrny, zentnar 2,75—3 (2,50 hacź 2,75) hr., punt 3—4 pj., jabłuka 15—35 pj., wornjoki 40—45 pj., lźśne worjechi 45—50 pj.

Sswinjaze wiki w Khoźebuzu.

Pschiwjezli bźchu 736 prośatow a 192 bźhatow. Praśaśe płaćachu, małe 7—9 hr., hrónje 10—12 hr., wulke 13—15 hr. Bźhaki, małe 15—25 hr., hrónje 25 hacź 36 hr., wulke 37—50 hr., Wiki bźchu mźrne.

Płaćiny w spinkach su płaćijny tydźenskich wiki pak njeje žanych nosowmujenych, so njeschcemy

Płaćiny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćiny po złotej hriwnje.

	25. 1.	24. 1.		25. 1.	24. 1.
Pšenca	—	—	buny	16,5-18,0	16,5-18
rožka	—	—	woka	15,0-16,5	15,0-16
jeźmjeń, nal.	155-164	156-164	módre lupiny	12,0-13,0	12,0-13
jeźmjeń	—	—	žołte lupiny	15,5-15,5	15,0-15
wows	136-144	137-145	seradella	19,0-22,0	19,0-22
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšenź. muka	25,7-26,7	25,7-26,7	lany wosušk	12,60	12,60
rźana muka	21,9-22,9	21,9-22,9	such. truhanč.	10,3-10,4	10,3-10
pš. wotruby	12,2-12,6	12,2-12,6	bźrnj. kruški	14,40	14,40
rźane	10,5-10,8	10,5-10,8	syno, 50 kg	1,40-1,70	1,40-1,7
raps	—	—	rźana slomа	0,45-0,60	0,50-0,6
hrach, Viktor.	40,0-45,0	43,0-45,0	pšenź. „	0,35-0,45	0,35-0,4
lane symjo	—	—	wowsna „	0,45-0,60	0,50-0,6
pjeluški	16,5-17,5	16,5-17,5	rźena „	0,45-0,60	0,50-0,6
Płaćizna za pśeńcy za wupłodźerja				181	184 186
Płaćizna za rotku za wupłodźerja				143	151 153

K sapoczatku zymskeho wubdźowanja w Ssmolinach. 26. januara po w Ssmolinach nemśte zymske sportiske hry 1934 ś rekordnym wobdźelenjom sapoczinu. Nekotři wobdźelnizy, kotśiž maju wuhlady na dobry wuspech: Horjekach na lewo Barwa, wušnamny nemśti pschny zmykar: śrjedźa: wumeśkaŕ zmykarjej Hempiez-Weiße; horjekach na prawo: wušnamny skakar je znehakom Glaß. Dolekach na lewo:: znehakowaŕ Dogner, dolekach śrjedźa: nemśti mischtr znehakach Fischer. dolekach prawo: wumeśka na zmykacach: Mari Herberez ś mźtzom na zmykacach Bayerom. Ssrjedźa: wuspeschne jśdźerjaj i bobowymi žanjemi Cran a Breme.

mu lubila. wza přewjele tajkeho lékařstwa. Hnydom so přewobroći do ćěsnika. To wězo běše jenanmu mandźelskemu nimo měry mjerzace. Dyrbješe jej dójka a pěstońcu najeć a znowa ju wukubłać. To wšak njeby dećakać mohł, hdyž njeby sam lékařstwo brał, ale wězo wobhladniwje. Bohu dźakowano po zdaću dźensa kamjeń mudrych njeznaja. Hdy ludźo njechychu wumrěli, bychu so tak přisporjeli, zo njeby nihdźe žaneho městan wjacy było. Bychu jich dyrbjeli zabić kaž knoty. — Toho so teź alchemistojo w 16. křtstotku bojachu. Najkrućišo swoju wědu zatajichu. Kóždy dyrbješe swjatočnje přisahać, zo ju nihdy njepřeradźi. Wot lěta 1459 pak dyrbješe kóždy sobustaw tajneho zjednoćenstwa „Rosenkreuzlerow" přisahać, zo nochce dźeje žiwy wostać, hač budźe to Boża wola. — Běda pak tomu, kiž tajke potajstwo wobsedźeše abo wudawaše, zo jo wobsedźi. Njeměješe pokoja. Njeběše swojeho žiwjenja wěsty. Wjerchojo a klóštry, univerzity a rycerojo jemu wědu wunuzowachu, z namocu a z leća. — Nimo kamjenja mudrych pak alchemistojo wjele druhich lékařstwow warjachu a měšachu. Wězo běše mjez nimi teź wjele dobrych. Alchemistojo přihotowachu pać za dźensnišu chemiju, kotruž je za dźensnišich lékarjow z najwažnišej wědomosću. Na přikład je Paracelsus wot nich na swojich pśećowanjach nawuknył dźiwje słědro, opium a druhe lékařstwa při wěste khorosće nałožować. — W nich běše wězo wjele jebanstwa, přiwěry, fantastiki, — ale teź wjele sprawneho pócowanja a žedźenja.

Lekarjo we Łužicy njeběchu hinajši hač druzy. — Ale w 16. lětstotku nasta we Łužicy žiwši zajim za alchemiju, astrologiju abo teź za woprawdźite wědomosće kaž rostlinowědu a lékařstwo. Běše to z wliwom jeničkeho zamožneho muža, kiž běše w cyłej Němskej snano z najwuznamnišim nastupnikom Paracelsa, kotrehož sebi za přikład bjerješe, hačrunjeź so jemu nihdy njerunaše we wobdarjenosći a sprawnosći. — Z nim stejachu wšitcy někak w zwisku. — A to měješe wěsty woznam teź za naš serbski lud.

(Kónc sćěhuje.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z winošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerńa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšťki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pjenježkow, za swójbne, towarstwowe a hosćencarske 7 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo sćěhwkam čełneho znjezbožeńa z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeńe dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjerne znjezbožeńa dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 23 — Budyšin — Sobotu 27. januara 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Politiski tydźeń

Němska je w někto minjenym tydźenju ważny wopomnjenišći dźeń wobstejenja. 24. januara lětsa narodninu tuteho krala Bjedricha Wulkeho. Tutón kral njeběše jenoj wulki wjednik wójskow, ale hač tež dobry a pschikladny wumwarjeŕ swojeho kraja. S rospadnikow 30-lětneje wójny załoži wón žylnischu Prusku a wobradźi ji mnoho nowych hospodarskich możnosćow. Nasche dźensnjiše knjezerstwo waži hebi tuteho njesapomnitelho krala jako srawnja sa naich cząs a słužuje swojej prózowanja we wschelkim nastupanju po tutym. Na narodninu duju tuteho wulkamnoho krala němšćanatna schula dźělowje žiwjeńa k jeho rowej w garnisonskej zyrkwi w Potsdamje lawerjowy wěnz połoži a wjednik němskeje dźělowej słužby, statny sekretar Hierl, wěcejsche ważne słowa k shromadźenym. Tež na druhi stuk Bjedricha Wulkeho so na tutym dnju spominasche. Kaž wěmy, je Bjedrich Wulki tamne nejwažnišše wusnamjenjenje za smjerśitosć we wójnje — rjad (Orden) Pour le mérite, wustajił. A z tutym częstym rjadom wusnamjenjeni sebjedźechu so tehorunja pschi rejzje Bjedricha Wulkeho a k jeho częsći wěnz połožichu.

Tola k wulkich cząsow ławdźenjeje wobrocźmy so nětko k pschitomnosći, to bychmy wopomnili wulke podawki dźensnišćich dnjow. Tele dny dopjelni so leto, so je němski president Hindenburg młodemu smužitemu wjednikej nazionalsozialistiskeho hibanja Adolfej Hitlerej kanzlerstwo a tym politike wjednišiwo tyleho němskeho ludu pschepodał. Tśeń 30. januara so blizi, dźeń, na kotrymž młode sile hibanje mózy w stacje nastupi. Hnydom cźehnjiše nowe duchi psches němski lud. Sa krótki cząs so němski lud dospołnje pscheměni. Nowy wjednik luda da so hnydom do dźěła. Najprjedy wuczińeśi politiski powrót, so jenoż hišće jena wola a jedyn samér płaczejsche. Wschitke dotalne politiske strony so zhubichu. Nazionalsozialistiske hibanje a lud a stat bu jenježki wulki zyk. Po tutym wulkim wuczińenjum do so knjezerstwo do dźěła, wobsehuje smužicje a wuspěšnje wojowaske pschećiwno bjezbožeśi. W prěnim lěcu swojeho knjezenja je Adolf Hitler dozpěł, so psches dwaj milijonaj njesapłaćnjerjow sašo dźěło a chleb dosta. Wulkotne je wojowanje nowych wjednikow pschećiwno nuzy a kubjeństwu wjes chudym wobsedźerjowom. Nowemu knjezerstwu je so poradźiło, němski lud k wulkej wopomnjenosći k lépschennu njesamožnych a tradazych ludowych temaschow wocahnyć. Hischcze wjele druhich wezow dyrbjeli naspomnić, kiž nu so za tuto jene lěto dokonjale. K wobchitkim stukam Hitlerowoho knjezerstwa je němski lud pschi poślednim wothłosowanju storo jako jedyn muż pschihłosował.

Tak kněmy na tónzu prěnjeho lěta k dźakom na dozpěte pschedewzaca nazionalsozialistiskeho knjezerstwa zhladować. Wono je pokasało a dopokasało, so dyrbi to najlepsche so němski lud a jo też hacź do tónzu pschewjedźe. Na wutom je so němski hejm zwolał, so by knjezerstwowe wosnamjenjenje na prěnim kěnym dnju narodneho posłedźenja z yschał.

Zwonka Němskeje tutón tydźeń zejźbowaze politiszy wažne wězy pschinjese. Na Balkanje je so k srěźenju bal dospołnje krajow dóschło. W Awstriskej Dollfuß a nazionalsozialistowje k krutej wutrajnosći pschećiwno zebi wojnja. W Francowskej su nowy finanzny skandal wotkryli a we Španiskej dyrbja nowe wójniske tódże zwarić, dokelž so pódla schyłajucych japanskim ludom boja.

Luthersky biskopa pola Hitlera

Němski kanzler Adolf Hitler je schiwórtk pschipoldnju tuteho biskopa a krajnych biskopow němskeje evangelsterkwje k pschednoschkej pschijał.

Dr. Ley wo politiskim wjednistwje rěčał

Stabowy wjednik politiskeje organizacije a wjednik němskeje dźělowje fronty dr. Ley rěčeše schiwórtk wječor w plenarnej jali prusskeje žrjemnoje psched samolětnymi politiskimi wjednikami župy wulkeho Barlina. Wón na wjednikowe słowo dopomnjasche, kiž je prajił, so dyrbi so poradźeć, w tudu nje politiskeho efekta wutworić. W naschim ludu, dr. Ley rjekny, njedyrbjeli dozpěła zamołwitosć wjes wojakami a politikarjemi nowaci dacź. Z tuteje pschicźiny je pjerća też uniferma politiskeho wjednistwa postajił. Politiszy wjednizy móza wschitcy je sastajnikami być, ale wschitcy sastajnizy njemóza politiszy wjednizy być, pschetož wón twori žiwjenje luda. Potom dr. Ley k krótka naliasce strony w jeje organizatiskim rozsěrjenju rozpominasche. Wojowanje pjerća hišće njeje skónczene, mamy strazowerć napschećo reakziji, nasćehowacź pschecradnikam na sled nozdźinjenje luda. Tež tu won hišće je nas nadawki politiskeho wjednika narunowa. Tute nadawki pjerća stat njemóže pschewinjacź. Je wotrakl, hdyž je prajił, so staj stat a strona jene. Stat njeje stronu wutworił, ale strona je je hubjeneje twórby nazionalsozialistiski stat wutworiła, kotrejž w swojim smužbe hišće wše pscheciwni. Nic stat a strona tej jene, ale strona a stat. Nikto swojstanje hišćeše organizacija luda. To stat njemóže wutwarjeć, ale jenoż strona a strona njeje rjad, kiž je wot luda wotsamka. Tej politiszy wjednizy organizacijowy powołanišći stawow, kiž je strona wutworiła, njejsu sastajnjeju fajnitow powołanišći stawow, ju pak strazowarje nad nazionalsozialistiskej myslu ludowoho sjednoczeństwa.

Nadawki ratafskeho wupłodźenja

Nowinski referent w němskim sejźowjenskim ministerstwje dr. Wolfgang Clauss rěčeše wo pschichodnych nadawkach ratafskeho wupłodźenja. Wón wuzwěchowy, so je k pschisłuschnjenju ratafskeho wupłodźenja hižom w sandźenym lěcu ważniše wołejenje naschich widerwansserjow bi lažy je sniženjem dowoła sastupiło. Je bjes kóždeho praschenja, so może so nasch lud se samknjenho wupłodźenja dospołnje z najważnišćeho zyrobu sastarać. Jenoż w tłojim nastupanju smu hišćeše khěrko wot dowoła wotstupić. Tu jedna se wo tak, kelkowe wjednika a wobsłużowe

Kanzler a městokanzler wopytaschtaj Saarske dźěći w Barlinje.

Němski kanzler Adolf Hitler a městokanzler z Papen wobrjedźej Saarskich dźěći, kiž měrkole jako hosćo w němskim hłownym měsće pschebywaju. Dźěći so w Krollowych salach pohościnu a zaso so njeje pschetwarjenje dosta, so jich wjednik němskeho luda wospje.

Nowe předsydstwo němskeho ŕemjeslniskeho stawa

Dr. z Renteln bijom dnjow [illegible] nowe wobsadźenje [illegible] němskeho [illegible] stawa připowjedźi. Dr. z Renteln [illegible] němski hospodarski minister [illegible] rejchsmarschal Göring, je němskeho [illegible] ministra prezydenta, so jeho zónkrótcź njebu za [illegible] postajił, dokelž je howak z dźěłom pschecejeny.

Dr. z Renteln je [illegible] wjednika zurneho hamta [illegible] z Wiesbadena za [illegible] wot leta 1923 nasinal [illegible]. Wón rěše president [illegible] pschewinjerjow [illegible] dalše minister Kerlin Schwerin [illegible] Hitlerowej [illegible] wot [illegible] wot [illegible] wot

Wusud w procesu dla zamordowanja Maikowskeho

W prozesu dla zmordowanja Maikowskeho wezera krajnoschudnifki direktor Ohnesorge w Berlinje wuspud pscheziwo 53 kommunistam pschipowedzi. Dozyka so 38 let khlostanje a nehdze 25 let jastwa postali. Hlowni wobskorzeni Mühler a Choragy dostaschtaj 8 let khlostanje. Rosfel a Leese dostaschtaj 6 let khlostanje, Schüdkar 5 let jastwa.

Francowska wotmołwa na Němsku so přihotuje

Parizske nowizny „Matin" pischu, so so w francowskim knjezerstwje francowska wotmołwa na posledni nahi memorandum pschihotuje. Tehi francowskeho znapschezinjowanja so w pschichodnym posedenju knjezerstwowoje rady doweradzi a so potom wuze do Barlina poda.

Francowska kriza so přiwótřiła

Kriza w francowskim knjezerstwje, wo kotrejz wezera pisachmy, je so hischcze pschiwótřila. We Parizu so hamo rezi, so je mózno, so Chautemps swoje knjezerstwo dla skandala wo Stawiskim dobrowolnje wrózo stupi. W Parizu so hamo wuna schutje, so je Chautemps hizom z presidentom francowskeje republiki wo wózności dobrowólneho wrózostupenja rezał. Wobzezjenosce so Chautempsja pohladzeja bjes dwela z njedorosumjenjom, kiz je skandal wo Stawiskim do knjezerstwa pschinjesł. Njepschijomne smysłenje w ludu je za knjezerstwo nowe wobezezjenosce pschinjesło. Wobezbe pozezinjo skulkowazke, so su sawisezeskeho direktora Gacbina, kotrehoz bachu sriedn w Parizu sasesi, hize sazo puschezili.

Postupowanje přećiwo kommunistam w Gdansku

Gdanska politija politiske pschezezinjo schezmawazu kommunistiskeje strony w Gdansku zakrocuje. Pschi pschepytanju bórowa kommunistiskeje strony namakachu wjele schezmawaliskich spisow, pschinoschkowych znamkow za czerwjenu pomoz, wazne plany organizacije kommunistiskich bonkow atd. Wosezobje sazimawa bjesche namakała we kommunistiskej knihowni, hdzez we wodzidlach tijoch jednowych kolow za kommunistiskich kurzrow tajne pschikazy komunistiskeje strony namakachu. Pola kommunistiskeho funkcionara Kuhna w Langfuhru porezkowoze spiszy wo swjazku czerwjenych wojowarjow nadeńdzechu, kaz tez z poruczenjemi wo wobronjenju hospustalow. Maczizina, kotruz na tutym mjestuje a druhdze namakachu, je tak wobschérna, so politika policija hischcze dlezki czas k pschehladowanju trjeba. Halke potom mózа so Gdanske wyschnoseze rozsuzowaz, kak mózа we wobluku wuslawy zakrocz, so buchu kommunistiske tocenje w Gdansku dokładnje sledowanje. Bjes poroka je so dopokazało, so kommunistiske tajne organizazije wobronjenu zbezi w Gdansku pschihotowachu.

Zajeće w rumunskim ministerskim čahu

Ministerski czah pjatk dopoldnja kohustawy rumunskeho knjezerstwa z Bukaresta do Sinaje wjesesche. Tam wotmeschi so swjatoczuzoze k czesczi bolharskeho kraka Borisa, kiz w Sinaji na wopyzce pschebywaschze. W tutym czahu sta so podawk, kiz hischcze njeje wujasnjeny. Policija zmedeho człowjeka, najskerze studenta, we wosu ministerskeho presidenta nadeńdze. Młody człowjek njemózeschze wotmołwicz na prascheńje, schto tam pyta. Wyschnoseze wosezobjeja, so młody człowjek pschi wotjezdze czaha w Bukarezeze hischcze we wosu njebesche, tak je najskerze na jenym dwórnischczu po puczu pschijmyk. Policija młodeho człowjeka jasa.

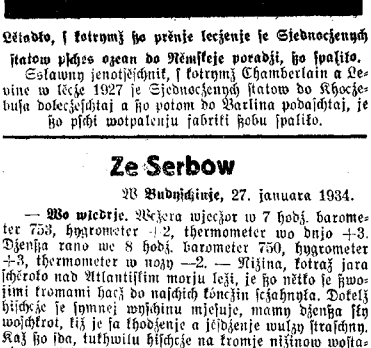

Lětadło, z kotrymz so prenje lezenje ze Sjednoczenych statow psches ozean do Němskeje poradzi, so spalilo.

Sklawny jenotsezichnik, z kotrymz Chamberlain a Levine w lecze 1927 je Sjednoczenych statow do Khoczebusa dolezezesztaj a so potom do Barlina podaschtaj, je so pschi wotpalenju fabriki zobu spaliło.

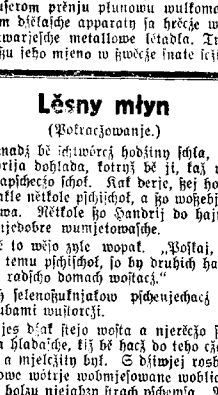

K 75. narodninam konstruktera letadłow Junkersa.

Prof. dr. Hugo Junkers, znamjenity inzenjer, swjezi 3. februara swoje 75. narodniny. Won w lecze 1893 i Oeschelhäuserom prenju pkunowu wulkomaschinu natwari, potom dzelasche apparaty za hrecze wody a wot leta 1915 twarjesche metallowe letadła. Tyzazy letadłow su jeho mjeno w zwecze znate sczinile.

Ze Serbow

W **Budyschinje**, 27. januara 1934.

— **Wo wiedrje.** Wezera wjeczor w 7 hodź. barometer 753, hygrometer +2, thermometer wo dnjo +3. Dzenja rano we 8 hodź. barometer 750, hygrometer +3, thermometer w nozy —2. — Nizina, kotraz jara schéroko nad Atlantiskim morju leži, je so nětko z dwojimi kromami hacz do naschich kónczin sczahnyła. Dokelz hischcze je symnej wyschinu mjesuje, mamy dzenja sty woschkrot, tiz je sa thodzenje a jezdzenje wulzy straschny. Kaz so ida, tutkwilu hischcze na kromje nizinow wostajenemu, czehodla so naich powetr pschczara njeschreje. Sa pschichodny tydzeń mózemy trochu njewobstajne wjedro wocakowacz. — Jutsje njedzelu Septuagesima stónczko 7.43 hodź. sthadza a so 4,34 hodź. thowa. Mésacki wodza jutsje pop. 2.12 hodźin a thowa so rano 6.52 hodź.

— **Dzenjnischze wili.** Butra placzesche 60—65 pj., jeja 11—12 pj., twarohi 20 pj., husy, sarsane, wuzki pj., kacki, sarsane, punt 75—80 pj., zive kury 1,50 hacz 1,70 hr., kal, czehwjeny 8 pj., bely 7 pj., hydrancy hacz 80 pj., khjate khrti 8—15 pj., morchez 8—10 pj., zybla 8—12 pj., kolrabi 10—15 pj., jedzna loboda hacz 15 pj., jablcka 15—20 pj., lesne worjeschki 45 pj., bérny (10 puntow) 25 pj., mes w schtelcku 1,60—1,80 hr., mes bjes schtelcku 1,40—1,50 hr., lany wolij 1,20 hacz 1,50 hriwnow.

— **Budysce thptyli su wschédne dny hacz do 7 hod.** wjeczor wotewrjene, njedzelu pak samknjene. Rózny sbu a njedzelu wotewrjene na jenoz jena haptyka z mezenym wolmeknjenjom. W januaru je to Dwórnischczowa haptyka na Bizmarckowej drózy a we februaru Hrodowa haptyka na Hoschcz hazy.

— **Wobjobte dohladowanje wobtczada.** Policija wuczi dzeń wobkhad wosezobje dohladowaschze. Wona ekschich pschedzenzowa pschczehowe jakoschkim wobkhadom pschedpisanam njeswoeszli. Wosezobje pak dyrbjesche pschi ludzi powuczicz, dokelz drohi a jich khizowanja wopschekrocachu. Schtyri wosohy so pohlostachu, dokelz po Krónprinzowym mozezu na prawej stronje njeschczehornunja stachu so pohlostanja, dokelz pschi tamnych swjezdalo pobrachowachu. Kaz je znate, maju wot 1. ja 1934 wschitke sapschahowe a druhe wozy, tez male wozy dzezace rólninowe wozy a rólowauske stoki, dalokoz jezdnej drózy jezdza, na ladku swjezdalo czehwjeneje barmeczi, tiz je k jezdzadlu kruze pschicinjene.

— **Sjezd SA-jnehakarjow brigady 133,** kiz dyrbjesche so 28. januara 1934 pschi horje Kotmarju wotmecz, wjerschitshoneho wjedra dla na poslezschi czas wotloczi. Tak ruze hacz sneh dewoli, so wotmyslene sejtanwotmeje. Termija k tomu so posezischo wosewi.

— **Kedzbu! Namjety na pschihotowanje nemskotatnych pschidawkow sa wuporjedzenja hnydom stajez!** Mezanska rada nam wosjewja: K shromadnemu pjenzowo nehdze 150 00 hr. nemskotatnych pschirazkow, kiz so mestu sa wuporjendzenja pschihotowate, su so sa dobru polozju namjety stajile. Tak je hischcze ne 70 000 hr. dostacz. Dokelz dyrbi so wozakowacz, z njepozadane pjenjezy na druhe wezy nakoza, dyrbja namjety z trebnymi podkazami (wobliczenjemi wolkow atd.) na tózdy pak hacz najposzdischo do 31. t. l. na zydlerski hamt w Ssejmowni na Hrodowa hazy 10 sapodacz. Tutón czaz dyrbi so na tózdy wobkedzbowacz, dokelz je hewak strach, so so mjenowe pjenjezy hinak nakoza. **Wobkedzerjo khezow a podzezu, pokajtim hnydom namjet sapodacz!** Czaz sa stacnje dzelow, kiz hacz do 31. mérza t. l. beži, so runja na zadyn pad njepodlschi. S dzelami pak mahakle sapoczecz, hdyz je prastwar powjecz dostal, so mu pjenjezy pschijswola.

— **Swoje 83. narodniny** swjezi dzenja hodny domny wobydlez Jan Mickla. Won wjesesi so dobreje strowosze a czehswosze. Knjez Mieka tizom pisches 30 let w hamtnym bonize a czita tehaz pisches 30 let „Serbske Nowiny". Lubemu, swuczitarjej pschejemny wjele sboza k jeho dzenjnischim nenam a za pschichod hischcze wjele strowych a zlonlet.

— **Wobhaj pólotschekowego wobkhada w Nem.** Wobdzelnikow pólotscheka bésche na konzu dezembra 1 029 274. To je 157 tonkow wjazy pornjo konzej. Dobrobyscz a poczezenjo je w dezembru 1933 dozyła 64 348 000 wo 9 383 519 00 zapisałko. S nich so 7 536 725 000 hriwnow bjes

Lěsny młyn

6] (Pokraczowanje.)

Hanja znadz bé schtwórcz hodziny schla, tu so na puczu Handrija dohlada, kotryz bé ji, kaz rjekny, staroseze dla napischeczo schok. Kak derje, zez holza mużieschze, so je hatle nětko pschischok, a so wozbebe pschecezenje podzalowa. Nětkole so Handrij do hajnkow da a jim wscho njedobre wumjetowasche.

Hanji bé to wezo zyle wopak. „Poskaj, Handrijo, sy-li jeno k temu pschischok, so by druhich hanik, to bu dyrbjesche mohl radscho domach wostacz."

„Ja tych selenozuknjakow pschenjechacz njemózu", won mjes subami wuitorczi.

Hanja bjes dzak stejo wosta a njerecżo so dzimajo na Handrija hladasche, kiz bé hacz do teho czasa pschezo tak ponizny a mjelczity byl. S dzimjej rosbudzenoscu so wotroczkowe wótrje wobmjesowane wobliczo satorze, tak so zlabu holzu njejabzy strach pschewinu. Ale hischcze so pschewiny a strótka a wótrje wotmolwi:

„Mój dom, mam musne. A njesahudz, so jym domja za dzowka a ty zkuzobny wotroczk!"

„Ow haj", Handrij wuzmeschezo so sazmja — njewjesele to po czichim wjeczornym lesu klinczesche — „ale znadz hischcze pschischdze tón dzeń, so budze horda domi aja dzowka radu a pomoz pola khudeho wotroczka pytaci."

„Nětkole je dosez," Hanja rosshorjena sawoła, „ida so, so sy so wopik. Tez sama so domoj namakam."

Tu ji Handrij pucz zatupi. Won zwoji hnew podusny a swaha a ponizuje rjekny, dwsluso sa jeje ruku pschimajo: „Hanja, njemez mi to za sło. Njemém, schto rezu. Ty bé sy tola dyrbjała pytnycz, so mam tebje jara lubo — sy na mnje tak pschezelznje hladała."

„Handrija", znapschezziwi jemu satrachena holza, „to tola zez i myzli wuczére! Hlej, mi dze je tebje jara zel, za zez tola niczo pche to njemózu, a ja mam tola druheho jara lubo. A nětkole mi daj hicz a mjelcz mi psched nanom wo tym."

Wona so dale precz zabjerasche. Ale Handrij ju sadzerza. Hanja, jeho z mozu zmyknywschi, czekny z leba won.

Handrij kaz z blyskom za njej pschilecza. Ale we tym wokomiku dyri jeho nechto z pjasku z wotmachom do tyka, tak so won njelepje k semi padze.

„Jurjo!" jawjskny holza.

„Wooha, luba Hanja, tón drje je cze khetro sajtrózil, tón niekhmanik. Wostaj jeho, na dzenjnische ma dosez. Ale sama mi wjazy do leba njekhodz!"

Handrij bé so pomalu sbehnyl. Njechbajo so, bé sa nimaj hladał, kotraj so wo njeho njestarajo sa schtomami zbubichtaj. Tu njejabzy so slobami tschipio sakchikny a so wo semju wrjesnu, tak dolho, kaz mózesche, satłoczi ruzy do mocha a pyrjaze wobliczo do rosateze trawy.

Takle tam Handrij dolho lezesche. Jeno jena myzliczka jemu bjes pschetorhnjenja we hlowje khodzesche — Hanja zbubjena na wjch czahy! Sabo jedyn staroczeny, zapzety, sabo sa blasna pomety we wokomiku, hdyz bez myslesche, so trjeba jeno ruku wupschestrjecz. — Ale njeje to pschezo tak było: jednemu dzeko, druhemu sawjezezenje?

Pokhmurne wobrazy z jeho saidzenoscze jemu, wotmeznjejo so kaz w sahorjenju, psches pomjatk czehnjechu. Léta dzeczastjwa, na pol rosteptane z hrubosczju njetkmanesu starscheju, kotrajz mjeschtaj jeho jenoz za njewuzitneho zehdza; mkodosez, sajedojczena z lohkomyslnoscu, hrechom, stóscu — bé li to jeho zamjna, bé li to zusa wina? Schto bé nětkole wo to! A tola znutskownje we wutrobje pscheza sabo sa pokojom, lubosczu, runym prawom z druhimi zedzeschze! Ale tuto zedzenje njemózeschze bycz spokojene, zam so temu wusmewache, zez to njechasche wusnacz. Njebé so jemu zboze tózdy ras, hdyz so zdasche zyle blisko bycz, sabo je khribjetom pschiwobroczilo? —

Tuto potrjechenje pak bé poslednje, najschtscho bé jemu nětkole hischcze wo mlynkowe boho. Njemózesche-li Hanzinej lubosze dobycz, chcyhle tu holzu znajmjenscha wobkedzecz! Hischcze sjubjene njebé — nětkole najprjódzy mér a symu. Mlynk dyrbjesche, kaz jeho wotroczk ghyschc, bjeno hischcze wótczisko wo rukomaj mél. A k tomu bjesche zkadnosez pschinicz.

Jurij a Hanja beschtaj hacz do konza leta w Holzynu zyla natura bé bórzy wot pschetrateho so sako zbrabala, a zama lubeho proschesche, wjelicz a nětkole so wrócicz, so nan niczo njeznyl.

W khezynych durjach Kala stejo zwarjesche, so Hanja tak prosze domoj dze. Jeje wótrej wocki bychtej flisteho jara derje spóznaloj, kiz bé horkach na tu leba stejo wostał, donez Hanja do domu njebé. mjelesche to jeno tónz wzacz? To by so dzerbjało prawdze dzimje czinicz, prjedy hacz by so mkonc roshórczena myzl shibnycz dała! Hanja so pschi dzimasche, so bé Handrij nasajtra k zkuzbam hotowe ponizny taz pschezo. Won skadnosez namała, dzi jamu zetkacz a ju ponizuje a z roskaczom wo wodu proschesche. Jenje wjazy njedybri wona winy mécz njeho tkorzicz; so nětkole sam njerozsymi, so je so tak krozuje zadzerzecz. So niech ma Hanja tola zbubuzelnoscz a so njech mlynkej niczo njepraji, kiz jeho hewak sawesze wotehnak.

Hanja bé pschi wschej bórzej wutrobje tola tak tu, so tajsche wezy tak znadnje njesabo, njewoda. Njemoji, na Handrija pohladnucz, abo jemu hatle dacz, klubi pak, so podawk zamjelczit, chze-li so jeje mi dalowacz. Skradzu ji zamej kamjen z wutroby padnuz; pschetoz nětko budze so Handrij zawesze wo kedzbu bracz, nanej jeje tajnu lubosczz k hajnistemu pscheradzicz.

(Pokraczowanje sczehuje.)

wych pjenjes japlaczi. Dobromócze wobdżelnikow pósto-
schka rucžinjesche w pscherěšku 517 459 000 hriwnow.

S Bojcze. (93. narodniny.) Jutjje njedželu 28. jan. šwjeczi tudomny kubleřski wumělkař knjes Mosig jako najstarschi wobydleř naschoje wšy šwoje 93. narodniny. Jubilar šmě šo njedžiwajzy šwojeje wyšokeje starosty hischcze woželbiteje duchownoje cžerstwosče wježelicz. Rad wukuri hischcze šwoju zigaru. Jubilarej tež na tutym městnje najwutrobnische šbožopschecža.

S Khwaczig. Sjednoczenstwo wobšedžerjow koni wotmě njedawno šwoju letnu shromadžisnu. Bur Hunnius s Jeschiz poželženje nawjedowasche. Tukhwilu ma sjednoczenstwo 91 šobustawow w 16 wošach. W běhu sanženeho léta sapiša šo 11 schkodowanjow, s 226 koni běsche 11 padnyło. Sawěscženski pjenjes wuczinjesche 106 000 hriwnow, schkoda pak 4200 hriwnow. Dorěsanja wunjeschchu 640 hriwnow, 80 prozentow dyrbjesche šo nawdacz. Pschinoschk wuczinjesche hacz do 3,10 hriwnow najwyssche. Schtyri padnjene konje běchu 2800 hriwnow hódne. Po rosprawje šo sarjadnik wolóži. Hischcze we januaru mějesche šo schazowanje stacz. Wólby njepschinjeßechu nowcho wjednistwa, stare wjednistwo ma polnu dowěru wschitkich. Shromadžisna skónczi šo s' móznej šlawu na mužow, kiž burstwu nětko pomhaju.

S Porschiz. (Njesboże pschi drjewowoženju.) Pschi wotwoženju drjewa na Kumschiskich ležownoscžach Injesboži tudomny wobydleř murjeř August Rychtař. Snjesboženy je šebi najskerje rjebla slamał.

S Lupoje. (Wótežinski wjeczor.) Lupjanski blok nazionalsozialistiskeje strony wuhotowa 21. januara wótežinski wjeczor k lěpschemu symskeje pomozy. Wschitke wjesne towarstwa šo wobdželichu. Wjeczor mějesche jara dobry wuspěch. Blokowy dohladowař powita pschitomnych nanajwutrobnischo. We šwojej narěczi wopišowasche wón krótko němske hibanje w poslednim lěcze, a so šo we tutym sarjadowanju němska jednota pokasuje. Dobycze 12. novembra njebylo ženje mózne, njebychmy-li 1. meje a 1. oktobra 1933 wulke ludowe šwjedženje měli. Džakowasche šo wschitkim šobuskutkowazym, kiž na nježelebicžne waschnje wjeczor wuhotowachu. Wjednik wotnožki Rippin, džakowasche šo sa powitanje a pschejesche wulki wuspěch k lěpschemu symskeje pomozy. Lupjanski posawnowy khór a muzske spěwne towarstwo daschtej šwoje najlěpsche. Wschitko mějesche wulki wuspěch, tež pschednoschki, hdyž šo mlodžina a wuczerjo wobdželichu. To pokasa nam, so ma tajke sarjadowanje w naschej malej wšy tež bohaty wuspěch. Němska hymna a Horsta Wesselowy spěw shromadžisnu skónczischtej wótežinski wjeczor.

S Barta. Prěnja wotnožzyna shromadžisna w nowym lěcze wotmě šo w Maiwaldez hosczenzu. Sžob. str. Keßler s Barta powita pschitomnych a šlowo wotnožkowemu wjednikej pschepoda. Wón wosjewi nowe saměry, kiž šu šo sanženu njedželu na hamtarskim appelu wosjewite. Nadawkach wjesnych parlamentow, noweje wjesnje politiki, džělowy sakoń, kiž ma šo w herbstkim sakonju pschewjesczeć a hischcze wschelake druhe dypki wón rospominasche. Tež nowa ludowa zyrkej dyrbi šo podpjerać. Jako nowi schazowarjo rěsneho skotu staj šo ta statna sawěscženja ratarjej Kurt Mosch z Bukojny a Arnoscht Grosa s Barta pomjenowałoj. Nimo teho je hamtske hejtmanstwo radarja Kurta Moscha s Bukojny do kommišije pólneje schkody sawolało. Se wschelakimi praschenjemi wo symskej pomozy, skónczi šo shromadžisna.

Se Semiz-Tumiz. Njedželu 21. januara saloži šo wotnožka swjaska wjeledžěcznych. Wokrjesny wjednik Koch se Hajniz powita s wutrobnymi šlowami pschitomnych. Na to rěcžeschе knjes Herrmann wo samyšlach a saměrach tuchо swjaska a pod kajkimi wobcžežnymi wobstejnoscžemi je swjask prjedy džělacz dyrbjał. K placziwoscži je swjask hakle w nazionalnym knježestwje pschischol. Džensa mózpak kóžda wjeledžěczna šwójba horda byc, pschetož je šo wuliczilo, so móže nasch lud potom k živjenju khmany byc, hdyž ma mandželstwo w pscherěšku 3 hacz 4 džěczi. 29 wošobow hnydom pschistupi a 11 wošobow šo wot Biskopczanskeje wotnožki pschewsa. Sa wjedníka wotnožki šo haptykař Thiema-Garmann pomjenowa, jeho naměstnik a 1. sapišowař bu Korla Gargula. Tamne šobustawy pschedšydstwa šo w druhim poželženju pomjenuja. Horsta Wesselowy spěw shromadžisnu skónczi.

S Kamjenza. Schtwórtk popołdnju poradzi šo tudomnej policiji pólskeho staczana sajecz. Ssamžneho běchu hižo se Sakskeje wupokasali.

S Rychwalda. (Paduschstwo.) Jako tudomny blidař Wünscha s džěła jědžesche, stajі wón šwoje nowe koło psched hosczenzom w Mochowzu. Hdyž chzyschе dale jecz, widješche, so běchu jemu prědne koło kradnyli.

Z Łužicy

* S Ottendorfa-Okrille. (S wuhlowym oxydowym plunom šmjercz namakała.) 17-lětnu Jadwigu Justez se Lušnizy, kiž w jenym hosczenzu w Grünbergu šluželeschе, namakachu rano w jejnym ložu morwu. Wuhlowe oxydne plumy, kiž s khachlow wustupowachu, holzu morichu.

* S Cžemnizy. (Spytane šamomordaŕstwo.) W nozy k wutorje spyta tudomny hosczenzař šamomordaŕstwo. Wón šo s nastrojom k satsělenju rěsneho skotu na hlowje cžežko srani. Rana je jara straschna a s nim khětro lě steji. Schto je 38-lětneho k šamomordaŕstwu cžěrilo, njemózachu wušlědžicz.

* S Lubanja. (Smjertne njesboże pschi puschczenju schtomow.) Pschi puschczenju schtomow saúdženu wutoru na měschczanskim revěrje měschczanski džělaczeŕ Erwin Flex s Oertmannsdorfa snjesboži. Padazy schtom rosbi jemu nop. Cžežkosranjeny wumrě hischcze šamžny wjeczor w měschczanskej khorownі. Wón sawostaji žonu a hischcze njesastaranej džěsczi.

Najnowiše z cyłeho swěta

— Wuhlady na wjedro sa jutšischu njedželu: Pomróczene a macžate wjedro.

*** Pola Zehrena njedaloko Mischnja pjatk dopołdnja automobiel do šo srasyschtaj. Drježdžanski pschekupz šo šmjertnje srani. Jeho pschewodžeŕ šebi stawy skama, so dyrbjachu jeho do khorownje dowjesc.**

*** Pola Hellingena w Bayerskej nowy auto s połnej spěschnoscžu do schtoma sajedže a šo rosbi. Dwě sranjenej wožobje krótko po njesbožu wumrěschtej. Sbytne wožoby cžežkosranjene do khorownje dowjesechu.**

*** W Neumünsteru je šo kommunistiski wjednik Timm w jastwowej komorzy wobwěsnył. Wón běsche cžeknycz spytał, schtož šo jemu njeporadži. Wón dyrbjeschе šo s pjecz druhimi do Papenbergskeho konzentraziskeho lěhwa wotwjesc.**

*** W połodnischej Afrizy šu sašo njewjedra wulku schkodu naczinike. Wožebje želesniski wobkhad pod sliwkojtymi deschczemi cžerpi. Na jenym městnje 76 puczowaznych hižo dwě njedželi dołho na kolijach w želesniskim cžahu bydli, dokelž cžah dale jecz njemóže.**

*** W Buenos Aires w Argentinskej je wubjerk sa kontrollowanje měny pschekschiwjenja wo někotre milijony pesow nadeschoł. Někotre wožoby šu sajeli, mjes nimi wyšokeho sastojnika finanzneho ministerstwa.**

Radio

Radio.

Njedželu 28. januara šlyschimy:

Königswusterhausen. Nimo snateho njedželskeho programma: 8 sa ratarstwo. 8,55 ranscha šwjatocžnosez. 12 konzert. 14 sa džěczi. 16,20 rosprawa wo „Selenym tydženju". 17 taczele. 20 opera: Wjesele Windsorske žony.

Lipsk. Nimo snateho njedželskeho programma: 8,15 evangelska ranscha šwjatocžnosez. 11,15 Bachowa kantata. 12 konzert. 14,25 sa mlodžinu. 16 Jana a Josefa Straußowy konzert. 20,05 komiska opera: Figarowy kwaš.

Hischcze važne s njedželskeho programma. Barlin: 20,05 bur mjes morjomaj. Stuttgart: 20 selena je hola. Wien: 20,40 orchesterski konzert. Beromünster: 19,50 Arabella. Warschawa: 21,15 wjesela hodžina.

Pónjelu 29. januara šlyschimy:

Königswusterhausen. Nimo snateho wschědneho programma: 12,10 konzert. 15 sa žony. 15,45 burske romany. 17,20 sabawny konzert. 19 hodžina naroda. 20,10 šlyschna hra: Pucz ke krajej.

Lipsk. Nimo snateho wschědneho programma: 7,25 ranschi konzert. 12 konzert. 15,10 konzertna hodžina. 19 hodžina naroda. 20,30 sabawny konzert.

Hischcze važne s dnjoweho programma. Barlin: 20,10 stworiczerska krajina. Wrótšlaw: 20,30 ludowy konzert. Wien: 19 rjany je šwět. Rom: 20,45 lohka hudźba. Warschawa: 20 symfoniski konzert. Stockholm: 22 opera „Fanal".

Skok do morja

21. novembra léta 1714, hodžinu po połnozy, šo Kharla XII., kral Schwedskeje, po schěžnaczelětnej pschestawzy s jeniczkim pschewodnikom psched wrotami šwojeho města Strahlsunda pokasawschi šebi žadasche, so bychu jeho nuts puschczili. Hodžinu posdžischo běsche město šwjatocžnje wobšwětlene, postrowjaze wutsěle saržachu, a garnisona šo sestupa, so by šwojemu tak dołho parowanemu kralej pschiwyskała.

Běsche pak mjes nimi dosez wojakow, kotsiž to s czežkej wutrobu czinjachu. Wyskachu šobu, dokelž bě šo jim pschikasało. Běchu to Pomórczenjo, kotsiž, pod schwedskimi khorhojemi nusowani, s pschikhadom njemérneho krala šwój dawno wocžakowazy kónz šlužbneho czaša sašo wo wjele wotstorczeny widžachu.

Kschidłaŕnik grenaděrow, Hendrich Siewers, šmjercz dołhi, šylny burski šyn s kupy Zingst, wošebje srudnje shładowasche, hacžrunjež kral srótnemu wojakej pschecželnje pschikiwasche.

Hendrich Siewers běsche we wójnach w Pólskej a Sakskej šobu wojował a jako schwedski kral do Ruskeje wucžahny, najprjedy Usedomskej wobšadzy, posdžischo Stralsundskej garnisonje pschišłuschał. Jako smužiteho a khmaneho wojaka běchu jeho wospjet na bitwischczu wusnamjenili a mytowali, ale ženje powyschili, dokelž jeho wotkhilnosez pschecžiwo schwedskej šlužbje snajachu a wón tehodla jako njewěsty placzeschе.

Mjes tym běsche Pětr Wulki schwedskeho krala we juliju léta 1709 pola Poltawa saniczejo sbił a s někotrymi jenotliwymi pschewodnikami do turkowskeje Bessarabiskeje wucžischczał, hdžež Khorla XII. w Bendery, k połozy hósez, k połozy jaty, sczerpliwym Turkam s njepschikładomnej symnokrejnosczu pjecz lět dołho cžežko na kapšy leješche. Do Schwedskeje jenoš porědko powěsez wot njeho dóndže, tak so mějachu jeho mnosy mjes ludom sa morweho abo shubjeneho. Hdyž pak schwedszy s czmowej sašakosczu wutrawachu, šo Hendrich Siewers a jeho krajenjo džeń wote dnja nadžachu, so jich skónczinje se šlužby puschczíwschi dom pósczelu.

Tuta nadžija bě šo nětkole s nawrótom krala dospołnje sniczila. Khorla XII. sašo wschitkich šwojich njepschecželow pschecžiwo šebi na polu widžeschе. Po cžežkich wojowanjach w lěcžu 1715 Danojo a Sakšojo Wismarsku wsawschi šo pschihotowachu, město Stralsund wobléhowacz, mjes tym so pruski kral schwedskim Usedom a Scžeczin wutorhnywschi šo po tym tehorunja na wobléhowanju Stralsunda wobdželi.

Tak měješche tež Hendrich Siewers sašo nimale léto wostudkeje a napinazeje garnisonskeje šlužby we wohroženej twjerdžisnje sady šo. Hdyž wón s našypow shładowasche a domisniska kupa šo zyle blisko sdasche, potom žadosez sa domisnu pschezo snowa wotucži a wulke šylny šo jemu po brunymaj lizomaj kulachu. Žadosez sa šwobodu a domisnu bywasche pschezo njesnjeßliwischa. A na tom běsche wěso tež s wulkeho džěla mała Stina wina, lubosna wjesna holczka, kotraž se šwojimaj starschimaj do Stralsunda na wiki khodżeschе a dołheho grenaděra s wutroby lubowasche.

Spoczatk oktobra 1715 swjaskarjo Stralsund wobstupichu, a hižo w nozy k dwazetemu oktobrej šo njedžiwajo pósdneho poczaša pschekopki wotewrichu.

Stralsund běsche tehdy s twjerdeho kraja jenoš po wuskej dróšy dozpěcz, kotraž psches krutu twjerdžisnu wjedžeschе, kotrejež šylne wrota běchu wěso krucze sawrjene. Twjerdžisnu na jenej stronje hluboke bahno schkitasche, na druhej schěroke ramjo morja, hodżeschе šo potajkim po sdaczu jenoš s dróhi nadběhowacz.

W tutej twjerdžisnje Hendrich Siewers šwoju šlužbu sastawasche. Se sruduymaj a tola jako wojak šo sajimowazymaj wocžomaj wón na postupowaze wobléhowanje shładowasche, kotrehož kónz jemu niczo druhe dyžli šmjercz abo nowu šlužbu a nowu njewěstosez lubjeschе.

Jónu w nozy, jako na muri nad mórskim ramjom strażowasche a šo psched šylnym symnym deschczom pod wustupkom schkitasche, roskasował twjerdžisny se šwojej straži pschińdże, kotryž šebi dołheho Hendricha wažeschе, a sdžěli nastróżanemu šobu, so je jeho jako smužiteho wojaka a na morju wobhoniteho kupjana na liscžinu někotrych jenotliwych muži stajił, kotsiž dyrbja we pschichodnej nozy krala pschesches njepschecželsku wobléhowańsku liniju ke krótkemu pschebytkej do Schwedskeje pschewodżecz.

Hendrichej Siewersej wutroba posasta. S kralom do Schwedskeje hicz rěkasche s najwjetschej mózносczu šwoju domisnu, šwoju maku Stinu ženje sašo njewohladacz, w zusym kraju sahinycz. Dawno bě šo roskasował se šwojimi shubił, grenaděr pschezo hischcze njepohibny stejeschе, njemózeschе wscho to sapschimnycz. Wichor howrjeschе, morjo schwikajo schumjeschе, a s khwilemi šo mjes rostorhanymi mróczelemi měšaczk pokasa, tak so mózeschе wojak schtomy na druhej stronje brjoha widžecz.

Tu jeho nadobo njeßlyschane sadwělowanje pschemo. Skoku šahajo wón na murju skoczi, tšélba krinczo na semju padny.

Morjo šo sajeschczíwschi czmowe czěło póczrě, czišny je hnydom sašo horje, a człowjek, kotryž bě se stróželemi a lodowej symu nimale šwoje wědomje shubił, na-

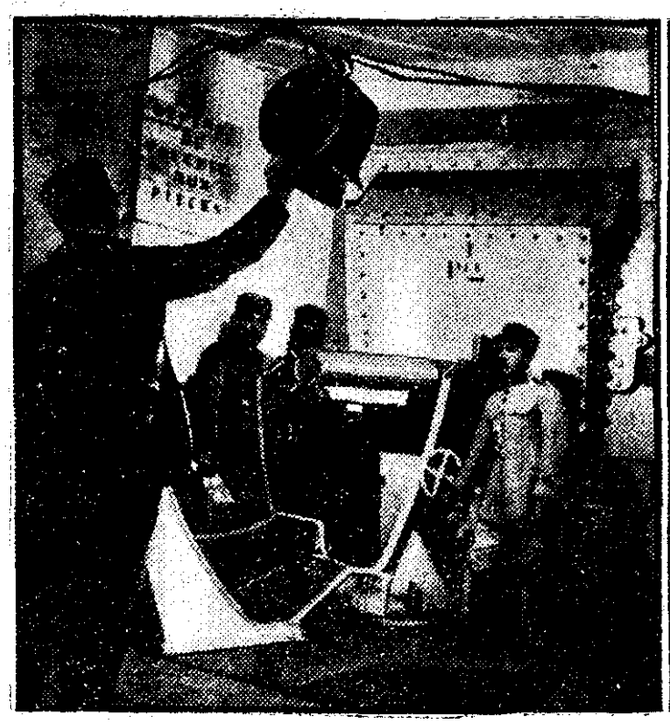

Wobronjena Franzowska na šwojich raúschich mjesach.

Tutaj wobrasaj pokasujetaj šylne wobtwjerdženja pschi franzowskich raúschich mjesach. Na lěwym wobrasu widžimy do semie satwarjenu kanonu a na prawym wobrasu sakhod do bettonoweje kasematty, kajkež šo wjele kilometrow daloko po Champagni a Vogesach cžahnu.

dobo dnjo pod nohomaj cžujeſche. Woda jemu hacž k ramjenjomaj doßahaſche. Pſchecžiwo wětſikej a žołmam ſ najwjetſchej mozu ßo ſepjerajo, ßo Siewers, we ßmjertnym ſtraſche njewidomnje najkrótſchi pucž ßebi wuſwoliwſchi, krocžel po krocželi hacž druhemu brjohej pſchebědži.

Hodžinu poſdžiſcho mozow wotbyty a ſe ſymu tſchepotazy cžeknjenz w ſtanje ſakſkeho generala Wackerbarta ſtejeſche. Sswojej rosprawje wón jako wobhonity kupjan měnjenje pſchida, ſo wichor ſ nawjecžora po ſdacžu wſchu wodu w mórſkim rukawje tak ßylnje k ranju honi, ſo ßo hacž k twjerdžiſnje ſchěroki pſchebrot twori, kotryž móže wulki cžłowjek drje pſchekrocžicž. —

Cžeknjenza do ſchkitazeje jatby wſachu. Pruhowachu jeho wuprajenja. A hnydom w pſchichodnej nozy, mjes tym ſo twjerdžiſnu a měſto ſ poſdacžnym nadběhom ſe wſchěch ſtron wohrožowachu, ßo 1800 Prußow pod wyſchſchim leutnantom Koppenom pſches wodu na pucž nastaji. Takle woni wobßadku pſcheßłapiwſchi ßo twjerdžiny ſmozowachu. Schwediſkich po hórkim wojowanju hacž bliſko k měſcheżanſkim wrotam Stralſunda pſcheſcžěhachu.

General Wackerbart Hendricha Siewerſa pſchi ßebi wobkhowa, dari jemu ßylneho Mecklenburgſkeho konja a ßlubi jemu wußwobodženje wot wójnſkeje ßłužby a ſchkitny liſt ſa njeho a jeho ßwójbu.

Tež pruſki kral wojaka k ßebi ſawoławſchi jemu měſchk ſe ſto tolerjemi jako rańſchi dar ſa malu Stinu pſchepoda.

21. dezembra 1715 Stralſund padny. jn.

Wojebany djaboł

(Praja.)

W Aachenſkim domje na lěwym kichidle želeſnych zyrkwinych wrotow ſchkałobu a wobras wjelka nimo hable pokaſuja, wobě ſ rudy latej.

Wo tym praja ſcžěhowaze powě: Něhdy, w cžaßu, jako zyrkej twaricž ſapocžachu, dyrbjachu nadobo ſ dźełom ſaſtacž, dokelž na pjenjeſach pobrachowaſche. Hdyž nětko murje njedotwarjene měßazy dołho ſtejachu, je djaboł k radniſkim knjeſam pſchiſchoł, jim namjetujo, ſo chże ßo wo trěbne pjenjezy poſtaracž ſ wumělenjom, ſo prěnja duſcha jemu pſchipadnje, kotraž pſchi poßwjecženju zyrkwje ſ durjemi ſaſtupi. Rada je ßo dołho komdźiła, ſtónecžnje pak tola do teho ſwoliwſchi ßlubiła, wobßah wumělenjow tajny dźeržecž. Na to je ßo ſ helſkimi pjenjeſami dom Boži kraßnje wutwarił. Njedźiwajo pſchilubjenja, wſcho tajne dźeržecž, tola nješchto wo tym do ſławnoſcže pſchińdže a nichtó wěſo jako prěni do zyrkwje ſaſtupicž njechaſche. Stónecžnje ßebi leżcž wumyßlichu. Wjelka w lěßu popadnywſchi jeho ſwjaſaneho k hłownym wrotam zyrkwje dowjedžechu, a na ßwjatocžnym dnju, jako ſwony ſwonicž ſapocžachu, jeho wuſpinawſchi ſ durimi do zyrkwje puſchcžichu. Runja wſchorej ßo djaboł ſa nim puſchcži, ſo by doßahnył, ſchtož jemu po wucžinjenju ßłuſchesche. Pytnywſchi pak, ſo běchu jemu wocži namydlili a wjelcžu duſchu wudali, ßo wón ßmjercž roshněwa a ſapraſknu ßylne wrota ſ tajkim wotmachom, ſo jene łſchidło roskocži a je ſchkałobu wobkhowało, kotraž je hiſchcže dźenża widżecž.

K dopomnjeczu na tónle podawk wjelka a jeho duſchu do rudy ſlachu, a to duſchu w podobje hable, kaž ßebi ju lud pſchedſtaja. k.

Přilopk

*** 50 wowzow ßo ſpalilo.** Blisko Pilſna wudyri we wowcžerni woheń. 200 wowzow, kiž tam pſchebywaſche, ſ wowcžernje wucžeknychu. S bojoſcža wrócži ßo jena wowza a 50 wowzow ßobu ſawjedže. Wſchitke ſkocžata ßo ßobu ſpalichu.

Přjedawſchi generalny direktor pruſkeje ſtatneje bibliotheki wumrěł.

Prof. Fritz Miltan, naßlědnik Adolfa ſ Harnacka, generalny direktor pruſkeje ſtatnej bibliotheki w Barlinje, je 64 lět ſtary wumrěł.

Towarſtwowske powěſtniki.

Budyſchin. Sjednocženſtwo evangeliſkich Serbow w Budyſchinje ma ßrjedu 31. januara 1934 wjecžor we 8 hodź. w Serbſkim domje ßwoju měßacžnu ſchromadźiſnu. Hoſcžo ßu lubje witani. Wſchitkich wutrobnje pſcheproſchuje **pſchedßydſtwo.**

Drježdżany. „Hromadnik" ſo zeńdże k hłownemu lětnemu posedźenju ſtwórtk 1. februara wječor we 8 hodź. w znatej měſtnoſći „Reichelbräu", Christianſtraße 23. **Předsydſtwo.**

Hornja Hórka. Towarſtwo „Łužica". Naš towarſtwowy bratr Jan Liška z Małych Debsec je wumrěł. Pohrjeb budże jutře njedźelu. Towarſtwo ſo zhromadźi pola žarowanskeho doma. 1. dźěł ma přitomny być.

Khwacžizy. Serbſke towarſtwo ma njedźelu 28. jan. pop. w 3 hodź. pola Wicžaſez w Khwacžizach hłownu ſchromadźiſnu.

Swólbne powěſće

Smrěłoj: Oskar Riegel, wodźeŕ lokomotivy na wotp. we Wojerezach, 61 lět; khowanje budże jutſje njedźelu popołdnju ½3 hodź. wot žarowańſkeho domu. — Hana Schötzowa rodź. Kliemannez w Běłej Wodźe, 66 lět; khowanje budże jutſje njedźelu popołdnju w 2 hodź. wot pohrjebniſchcža.

Hamtske woziewienie z Budyšina.

Aufruf von Kindergräbern auf der Proitſchenberg-Friedhof.

Die auf dem Proitſchenberg-Friedhof in Abteilung G gelegenen **Kindergräber,** deren Liegezeit mit Ende des Jahres 1933 abgelaufen iſt, ſollen zur Wiederbelegung eingeebnet und die auf ihnen befindlichen Grabſteine und ſonſtigen Erinnerungszeichen beſeitigt werden. Es ſind dies die Gräber von Kindern im Alter bis zu 3 Jahren, die **bis Ende 1923** verſtorben ſind.

Alle Angehörigen der vorbezeichneten Gräber werden hierdurch aufgefordert, die auf den Gräbern befindlichen Denkmäler, Platten und ſonſtigen Erinnerungszeichen

bis ſpäteſtens 15. März d. J.

nach vorheriger Anmeldung beim Totenbettmeiſter abholen zu laſſen.

Nach Ablauf dieſer Friſt werden die nichtabgeholten Grabſteine entfernt und gehen in das Eigentum der *Friedhofsverwaltung* über.

Bautzen, am 27. Januar 1934.

Der Stadtrat, Abt. für Begräbnisſachen.

Wiče płaćizny w Budyšinje.

27. januara 1934.

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.
Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Předmjet		najniža płaćizna hr.	najwyša płaćizna hr.
Pšeńca, 76 kruta płaćizna -	50 kg	—	9,20
Rožka, 72 kruta płaćizna -	50 kg	—	7,65
Ječmjeń, lěčny - - - - -	50 kg	8,25	8,50
Ječmjeń, nazymski, 2rjadkaty	50 kg	—	—
Ječmjeń, nazymski, 4rjadkaty	50 kg	7,50	7,75
Wows, nowy - - - - - -	50 kg	6,50	6,75
Wows - - - - - - -	50 kg	—	—
Běrny (we wulkowikowanju)	50 kg	1,60	1,90
Syno - - - - - - -	50 kg	2,20	2,50
Sloma z mašinu młóć., pras.	50 kg	—	0,70
Sloma z mašinu młóć., k zasł.	50 kg	1,00	1,20
Słomaz cypami młócena -	50 kg	—	-
Butra - - - - - - - -	1 kg	2,60	2,80
Jeja - - - - - - - -	1 štk.	0,10	0,11
Pšeńčna muka 60% - - -	50 kg	—	15,65
Ržana muka 60% - - - -	50 kg	—	12,50
Pšeńčne wotruby - - - -	50 kg	—	6,50
Ržane wotruby - - - - -	50 kg	—	6,50
Běrny (w małowikowanju) -	50 kg	2,00	2,40
Husy - - - - - - - -	1 štk.	—	—
Prosata 731 štuk - - - -	1 štk.	16,00	17,00

Prosace wiki dźěchu pomałšo.

Wšěch podawanju rožk a płcheńcy k wagonej bjes ſamſneho pſchekładowanja 10 pj., pſchi podawanju na ſtacu 20 pj. wotličenja. Hdyž kupc ſam wotewſa, ßo mimo teho ſmu nic wjacy hač pjenjez wotličži.

Měšćanske dźiwadło

Čas hrača wot 28. januara hač do 3. februara 1934

Njedźelu 28. januara w 19.30 hodź

Marietta

Póndźelu 29. januara w 20.15 hodź.

Kralowa susodka

Wutoru 30. januara w 20.15 hodź.
Prěnje předstajenje

Turandot

(Khinjanska pryncesa)

Srjedu 31. januara w 20.15 hodź.

Marietta

Štwórtk 1. februara w 20.15 hodź.

Turandot

(Khinjanska pryncesa)

Pjatk 2. februara w 20.15 hodź.

Liebfrauenmilch

Sobotu 3. februara w 20.15 hodź.
Zawrjene předstajenje za »móe z radoscže«.

Rubjenje Sabiuskich žonow

Njedźelu 4. februara w 19.30 hodź
Jenoż jene předstajenje

Skok do mandźelstwa

§10 Człowjek to rozumi: Hoſco ſo wšitcy khwalomnje wupraja, zo Erlerec gardina je najrjeńša!

KURT ERLER w Budyšinje na Zit. wikach 28

Druhi pohonč (třećak) ſo hnydom pyta w Kopšinje čo. 1 p. Kl rošcže

Hoſcženc w Lejnje

Wot soboty hač do póndźele **swinjorežanje**

Kozłopiwo so toči

Njedźelu

pyšne reje

K temu přećelnje přeprošujetaj
J. Cyž a mandźelska

Swjatočnosć sěry

k lětnemu nawrótej přewzaća mocy

Zastup 30 pj.

přez Adolfa Hitlera

30. januara wječor we 8 hodź. w salonaj „Krony".

Zastupne khartki so doprědka předawaju
we wudawarni nowin „Freiheitskampf" na Hošic hasy 21
„ „ „ „Bautzener Nachrichten", na Znutřk. Lawskej hasy
„ „ „ „Bautzener Tageblatt" na Drjewowych wikach
w nakładže časopisow Eberhardta Richtera na Žitnych wikach
a přez sobustawy nacionalsocialistiskeje strony

Njezasłužerjo, małorentnarjo a wójnscy cežkoranje niplaća 10 pj. wječor při pokładni.

N.S.D.A.P., Budyska wotnoška.

Kedźbu! Wot pjatka 2. hač do póndźele 5. ebruara

wulki kózłopiwowy swjedźeń

w hoſcžencu w Konjecach.

Njedźelu wot 7 hodź **reje.** Poručam najl. pječene kołbasy, najl. kozłokołbasći, samopješ. pampuchi.

Wutoru 6. februara **nacionalna zhromadźizna.**

Wšitcy towaršojo strony, sobustawy wojeńskeho towarſtwa a sobustawy woporneho kola maju přińć. Rěčeć budże wonkowny ročnik. Přećelnje přeprošujetaj **H. Jakubetz, wjednik zepje an šča nacionalsocialiſtiskeje strony, a mandźelska**

Lepo dec korčma we Worjecach

Jutře njedźelu 28. januara 34 **so kozłopiwo toči**

Wječor wot 8 hodź. su **reje**

Wo přeć wopyt prosytaj **Jurj Branšačka mandź.**

Hdže? dace swoje

ſilmar, płaty atd.

ruče, płaćizny hódno a derje wuwiwać?

Pola wosebiteho optikara

Ericha Lenza

w Budyšinje na Hoſic hasy 21

Po zawrjenju wobkhoda tykńce swoje foto-wěcy prošu do kašća při mojim wobkhodže. / Telefon 2134

ZEISS TESSAR

Makulaturu to je papjera, kiž je hižo počišćana, jako stare nowiny atd.

předawa stajnje **Smolerjec knihićišćerńja a knihaŕnja**

Míele

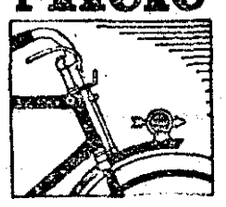

lohkoběžace **znamkowe kolo**

Miele-jedne kola stajnje na składže pola
Arnošta Faltinga
w Njeswačidle
Pawoła Hórbanka
w Khróšćicach

Kupje z celećom ruj stoin. před. w Seowje čo. 11

Młoda wysokosuželna **Kerawa**

ja na před. w Smjerdźacach č 13

Młody pos do čahanja je na předań w Koslowje čo. 18

Spěwarske

serbske a němske we wulkim wubjerku

w Serbskej knihaŕni

w Budyšinje na Lawsk. hrjebjach

Přesadžowanje drjew

we Lužcu pola Njeswačidła 2. februara 1934 dopołdnja w 9 hodźinach

něhdże 35 parcelow k samopukćenju

při Baćonskich mjezach (jara sylny sréni les)

něhdże 33 wišenjow a jabłučinow k samowukopanju,

něhdże 8 rm, 6 dołhich hromadow, 10 hromadow šmrěkowych a khójnowych žerdźow,

něhdże 10 wulk. hromadow hałozow sadowych štomow

so na přesadžowanje za hotowe pjenjezy předawa, po wumělenjach, kiž so do přesadžowanja wozjewja.

Zarjadnistwo knježeho dwora we Lužcu p Njeswačidła

Čitajće serbske knihi

Woteběrajće serbsku narodnu zběrku „Dom a swět"

kotraž hromadźi najlěpše dźěła serbskeho pismowstwa

1. Alois Jirásek: **Filosofska historija.** Powědańčko 1.00 hr.
2. Józef Nowak: **Swobody niewjesta.** Swjedź. hra —.50 hr.
3. J. Lorenc-Zaleski: **Serbscy riekowje.** Powědańčko 1.00 hr.
4. Adolf Černý: **Serbske wobrazki.** 1.00 hr.
5. Mato Kósyk: **Pšerada Margrofy Gera.** Dołnoserbska episka pěseń —.50 hr.
6. Marja Kubašec: **Wusadny.** Powědańčko. —.50 hr.
7. Mina Wilkojc: **Dolnoserbske pěsnje.** II. wudaće —.50 hr.
8. M. Kubašec: **Khodoita.** Hra w tšoch jednanjach —.50 hr.
9. J. Bart-Ćišinski: **Nawoženja.** Narodna-episka baseń 1.00 hr.
10. **Ruske byliny** z drjewoŕezami Měrčina Nowaka, 2.00 hr.
11. J. Lamert: **Wyskow sapy, sylzow kany.** Basnje —.50 hr.
12. T. Nováková: **Na farje. — Halžki.** Powědańčcy 1.00 hr.
13. Pawoł Krječmar: **Raj myslow, sonow z łužiskich honow.** Basnje —.50 hr.
14. Mato Kósyk: **Pěsnje.** I. zél. 1.00 hr.
15. Mato Kósyk: **Pěsnje.** II. zél. 1.00 hr.
16. Božena Němcova: **Baruška.** Powědańčko. —.50 hr.
17. Adolf Černý: **Serbske wobrazki.** —.50 hr.
18. B. Němcová: **Ziwa Bara.** Ze žywjenja pastyřsk žowća —.50 hr.
19. Romuald Domaška: **Pokładow pytaŕ. Le chevalier de saxe.** Stawiz. powědańčcy 1.00 hr.
20. J. Lorenc-Zaleski: **Kupa zabytych.** Roman serbskeje pytaceje duše 1.00 hr.
21. Jakub Bart-Ćišinski: **Basnje z młodych lět.** 1.00 hr.
22. B. Němcowá: **W groże a pód grodom.** Powěd. —.50 hr.

Wjazane zwjazki su 50 pj. dróžše.

Nakładuje Koło serbskich spisowaćelow

Wše knihi předawa:

Smolerjec knihićišćerńja a knihaŕnja

z. dr. z w. ruk. w Budyšinje w Serbskim Domje

Přiloha k čisłu 23

SERBSKE NOWINY

Sobotu 27. januara 1934

Stawniske powěsće

na cząš wot 19. hačź 25. januara 1934.

1. Pšchipowědanja: Felix Herman Korla Flack, puczowaźy ſ Jonsdorfa ſ Jdu dźěl. Druckerowej rodź. Kryſtellerez w Budyſchinje. — Richard Kurt Schelba, ſamkar ſ Friedu Hilźbjetu Brodźiz, pſchedawarku, wobaj w Budyſchinje. — Pawoł Richard Flack, fabrikiki dźěłačzeř ſ Hanu Marhatu Mikaniz, fabrikowej dźěłačzerku, wobaj w Budyſchinje. — Dr. med. dr. jur. Richard Bähr, aſiſtenzny lěkař ſ cand. med. Jrmgartu Weißflogez, bjes powołanja, wobaj w Budyſchinje. — Jan Erich Bär, ſtabowy dźeſatnik w Drježdżanach ſ Melanju Elſriedu Krebſez, pſchedawarku w Budyſchinje. — Heinz Arnoſcht Max Ruthmann, fabrikiki dźěłačzeř ſ Marju Charlottu Müllerez, domjazej holzu, wobaj w Budyſchinje. — Ota Arnoſcht Fiebiger, rěſniſti miſchtr ſ Johannu Friedu Kadnerez, pomozniczu, wobaj w Budyſchinje. — Reinhold Rudolf Hering, pſchekupiki pſchiſtajeńz w Budyſchinje, ſ Louiju Doru Marganuſez, bjes powołanja w Grünhainichenje. — Korla Ludwig Emil Pawoł Valdeck, podfeldwebel ſ Linu Gertrudu ſwud. Käßlerowej rodź. Warſchatez, wobaj w Budyſchinje. — Jan Richard Przybyla, kowař ſe Klaru Jdu ſwud. Klugowej rodź. Elliz, tkalczu, wobaj w Budyſchinje. — Korla Martin Pawoł Strietzel, rěſnik ſ Hilźbjetu Marju Kubiz, domjazej holzu, wobaj w Budyſchinje. — Hermann Erich Flack, ſ Marthu Hilźu Junſkez, pſchedawarku, wobaj w Budyſchinje.

2. Swěrowani: Hendrich Ota Mack, dipl. ing. w Budyſchinje ſ Emilliju Hanu Jrmgartu Naumannez, bjes powołanja w Dźěmlenkach. — Korla Hanſka, kowar ſ Huldu Fridu Stegliſhez, domjazej pſchiſtajeńzu, wobaj w Budyſchinje. — Franz Joſef Konrad Senda, hudźbnik ſ Ernu Gertrudu Bodrichez, domjazej pſchiſtajeńzu, wobaj w Budyſchinje. — Pawoł Willi Groß, wnſchiſchi dźeſatnik w Budyſchinje ſ Lejnu Hilźbjetu Seifertez, pſchedawarku we Wojerezach. — Pawoł Arnoſcht Schuſter, pohonc ſ Marthu Ellu Thunigez, domjazej pſchiſtajeńzu, wobaj w Budyſchinje. — Richard Emil Ruppert, ſamkar w Budyſchinje, ſ Elſriedu Johannu Winklerez, bjes powołanja w Drježdżanach.

3. Narodźiło je ſo: Erichej Thomaßej, fabrikſkemu dźěłačzerjej dźowka. — Bjedrichej Wilhelmej Eugenej Moračej dźowka. — Ocże Pawołej Donathej, podofizérej, ſyn. — Ocże Pawołej Henzy, wyſchſchemu dźeſatnikej, ſyn. — Jurjej Mazej Szymankej, tapezérerjej, dźowka. — Bjedrichej Jurjej Belgerej, ſchofèrerj, ſyn. — Njemandźelſka dźowka. — Guſtawej Adolfej Neumannej, fotografej, ſyn. — Bjedrichej Kohlmannej pſchekupzej, dźowka. —

4. Semrěli: Emma Hilza Heinrichez, pſchedawarka, 19 lět. — Emma Alma Herzogowa rodź. Käſeberaz, 54 lět. — Hendrich Hermann Ulrich, krawſki miſchtr, 51 lět. — Klara Marhata Jdźel. Dellowa rodź. Meiſelez, 29 lět. — Erich Richard Gäbler, ſchewſki pomocnik, 25 lět. — Augusta Marja Müllerowa rodź. Nahmigez, 67 lět. — Selma Jadwiga Marſchnerowa, ſamſcha dźěl. Dietrichowa rodź. Beckerez, ſ Bilkopiz, 42 lět. — Franziſka ſwud. Stulerowa rodź. Kozorez, rentnarka, 77 lět. — Ota Hermann Früßaufez, 6 měſazow. — Guſtav Hellemann, ſarjadniſti inſpektor, 59 lět. — Edwin Richard Erler, kontorſti pſchiſtajeńz, 57 lět. — Louiſa Amalija Auguſta ſwud. Voigtowa, wobydlerka domu ſa bědnych 83 lět. — Willi Otfried Tyſcher, ſyn żelezotočerja, 7 dnjow. — Emma Helena Rennerowa rodź. Nowakez, 45 lět. — Oskar Feliz Lehmann, 78 lět.

Cyrkwinske powěsće

S Budyſchina.

Předowanſti tekſt: 1. Kor. 9, 24—27.

W Pětrowſkej zyrkwi rano ½8 hodź. faraŕ Paul předuje. Dop. ½12 hodź. ma ſup. Berg wojerſke kemſchenje. Pop. w 3 hodź. ma faraŕ Paul ſchćenja. Wječor ½6 hodź. ma ſup. Berg ſpowědź a Boże woikaſanje.

W Marijnej-Marczinej zyrkwi předuje dop. w 9 h. faraŕ Stoſch, pſchedſtejeŕ diakoniſſowſkeho maćerſkeho domu Katyrninecho wuſtawa we Mittenbergu. Pop. we 5 hodź. je Guſtav-Adolfiſka hodźina, w kotrejź ſamſnu wo „evangelſkim diakoniſſnſkim dźěle pod tſchižom pokodnoſcheho njebja“ rěcźi.

Sběrka ſa evang.-luthersti Božı kaſchcź.

Pónđelu wječor ½9 hodź. ma faraŕ Paul bibliſke koło ſa žony w evang. młodźinowni na Hrodowſkej haſy 6. — Wutoru pop. ¾3 hodź. je w Pětrowſkej zyrkwi nutrnoſcź ſa njedźelnicze. Wutoru wječor we 8 hodź. ma faraŕ Siegemund rěčny wječor ſa mužow w ev. towaríſchowni na Hornjeŕſkej haſy 23. — Srjedu wječor we 8 hodź. ma ſup. Berg bibliſki wječor w Tuchorſkej zyrkwi. Sorjedu wječor we 8 hodź. ma faraŕ Siegemund bibliſki wječor ſa młodźinu w evang. towaríſchowni na Hornjeŕſkej haſy 23.

S Nowejho Wujeſda.

Dop. w 9 hodź. němſke předowanje. Sběrka ſa evang. lutherſki Božı kaſchcź. Dop. ½11 hodź. dźěćiſkemſchenje (6. hacź 8. ſchulſkeho lěta). — Srjedu wječor bibliſka hodźina.

S Huſti.

Rano we 8 hodź. němſka ſpowědź, dop. w 9 hodź. němſke kemſchenje.

S Khwaczicz.

Dop. ½9 hodź. żerbſke a w 10 hodź. němſke kemſchenje, woboje ſe sběrku ſa ſtutk jymiſeje nuſy. ½12 hodź. dźěćiſkemſchenje.

S Wjeleczina.

Dop. ½9 hodź. żerbſke a w 10 hodź. němſke kemſchenje. Sběrka ſa evang.-luth. Božı kaſchcź.

S Wojerez.

Rano w 7 hodź. němſka ſpowědź (duchowny Nowak), dop. w 9 hodź. němſke kemſchenje (ſup. Köhler), ½11 h. żerbſke kemſchenje (duchowny Unger). pſchip. w 12 hodź. żerbſke tſchćenja (duchowny Unger), pop. w 2 hodź. němſke tſchćenja (ſup. Köhler).

Najwjetši winowy pleńk Europy

W parku Monrepoſkeho hrodu pola Geiſenheima nad Rhynom mnoho žadnych roſtlinow roſcze. Tu je też winowy pleńk, kotrýź jako najwjetſchi w žyłej Europje płaczi. Je nehdźe 200 lět ſtary a pohadża hiſtſchze ſ cząſa, hdyž dźenżniſchi park jako ſahroda jenemu klóſchtrej

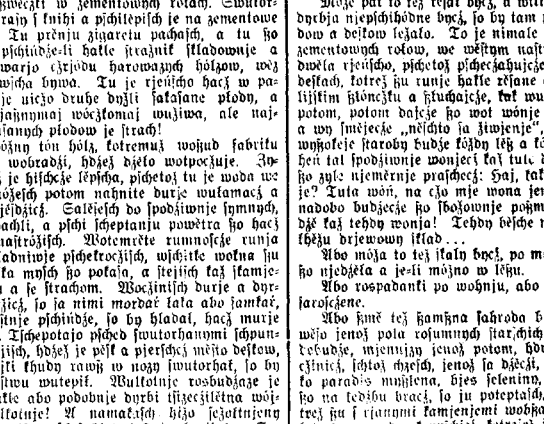

Dopomnjeńka dopiżniza k dnjej 30. januara.

S pſchileſnoſczu nawróta dnja, na kotrymż němſki preſident Adolfa Hitlera ſa němſkeho kanzlera powoła, je němſka póſta dopomnjeńku dopiżnizu wudała.

Hólčacy paradis

Doroſczeny cźłowjek ſo ſ thwilemi dźiwa, ſo dźěćzi wumělſtwa polne hrajli kedźbu njemějo ſo runje wo najnjenahladniſche wěży torhaju, wo maliczkoſcze, cźinicźery. A tak bywa też ſ hrajkanſtichćzami naſchich dźěćzacych ſkutkow a hrow, ſ łukami, ſahrodami a dwornami, ſ paradiſami ſa dźěćzi, hdyž ſo wózko ſeſtarjeńcho podarmo ſa paradiſſkej rjanoſczu roſchladuje, kotrejż pak ſo we wočzomaj dźěćzja ſ kraſniſchej trajinu ſtanu, hacź może ju puczowanje ſ doroſczenymi do najcznjeńſchich kónczin ſwěta poſticzíci.

Haj, mały hólc do ſtarobu pſchińdże, w kotrejż je bydlenje, ſtwa zyłe njeńjeſliwa, a wón macź pſchećzeſcźujo proſby, ſo dha „won“, cźhe „dele“. Ach, tuto won, toto dele do ſwobody je runje pucź do paradiſa.

Tak je ſa thěźu hobrſte ſkładowniſchcźo zementoweje fabriki, ſawrjeny paradiſ, dokhoż ſu dźěłačzerjo hiſtſchze w ſłužbje, ale ſedy ſu jich woteńcź wótdjał, cźe ſ njeſtyſchanej mozu na wěſte měſtno pkota cźeri, hdyž możeſch najlepje pſches njón abo pod njón hladacź, a tam wone leja, ſta zementowych rołow, ſmjercź tołſte, we może cźłowjek ſ runym khribjetom kročźeć, a zyłe wuſke, w kotrychž dyrbiſch ſo cźeńſi cźinicź, ſi je pſchećźeſcź, w kotrychž możeſch wiſajo wokoło najhróſnikſchi, najnjedobſchi ſtrach pſchećźiwicź. W cźeſnjeſzku, njemóžu ženje ſaſto won, dyrbjał hižo cźeri ſa blidom ſedźecź, reju, reju, ale nichtó mje njeſchi, a ſajtkowſchi tola nichtó moje wołanja, poſmu dyrbja zementowu rołu roſbicź, a ł prěnjemu może ſo kopawa pſchi tom ſabicź, ł druhemu dyrbi mój nan hrobu rołu ſapłaczicź, ł cźeſcźemu je dobry wobłek roſtorhany... Puſt, puſt!! — — — Haj, tu wone leja, ſchěre roły we wułkej liczbje. Ssu tak ſtładźene, ſo njemóža ſo pſchećzłuſicź a wobſchkodźicź. A możeſch dźeſacź metrow daloko łećź, tełło rołow jena pſchi druhej łeſt. Sſrjedź potajneje thědby je zyłe cźma, a to woſchobje wabi. A ſłónczniże ſyn pſchełſt a cźeſcźiſch na ſuſkej haſy, a na druhej ſtronje ſaſo druhe roły poł e wyſoko leża. Tołe tu je fantaſtiſke měſto ſwěta, e bydlenje zementowa rola, kóżda zementowa rołа lenje. Ach, ſchto tu tola rěcźu? Niż bydlenje, ale , njepſchewinjomna twjerdźiſna. A potom ſchobi ſłomu kradnywſchi w hrodże kožo pſchihotujeſch, a kradnjeſch ſchobi ſwěcźku, pſchećoj njeje niczo kraſniſcheho, dyžli ſwětło ſwěcźki w zementowych rołach. Swutorhaſch ſchobi wobkraju ſ knihi a pſchiłépiſch je na zementowe ſcźeny hrodu. Tu prěnju zigaretu pachaſch, a tu ſo khowaſch. A pſchińdże-li hałe ſtrażnik ſkładownje a woteczéri-li ſwarjo cźrjodu harowazych hólzow, wez pſchećo ſajtmawſcha bywa. Tu je rjeńſcho hacź w paradiſu, tu njeje niczo druhe dyžli ſakſane płody, a cźłowjek je ſ jajnymaj wóczomaj wuſiwa, ale najſtróżdyſchi ſe ſatakanych płodow je ſtrach!

Sbóżnu, ſbóżnu tón hólz, kotremuż wośud fabriku abo zgheinju wobradźi, hdyž dźeło wotpocźuje. Zwelnicźa ſnadź je hiſtſchze lépſcha, pſchetoż tu je wada we bliſkoſcźi, a możeſch potom nahnite durje wutamacź a „na cźołmje“ jeźdźicź. Salźeſch do ſpodźiwnje ſymnych, ſmerkotnych khachli, a pſchi ſcheptanju powětra ſo hacź do ſmjercze naſtróżiſch. Wotemrěte rumnoſcze runja hajnej wobhladniwje pſchekroczíſch, wſchitke wokna ſu roſbite. Wułka myſch ſo pokaża, a ſtejiſch ſaſ ſtamjenjenj ſ hróſbu a ſe ſtrachom. Wocźiniſch durje a dyrbiſch ſ tym liczicź, ſo ja nimi mordaŕ lala abo ſamkaŕ, kotryż ſkładnoſtnje pſchińdże, ſo by hladał, hacź murje hiſtſchze dźerża. Tſchepotajo pſched ſwutorhanymi ſchpundowanjemi ſtejiſch, hdyž je pęſt a pjerſchcź měſto dęſtow, kotrejż je nekajſi thudy rawź w nogu ſwutorhał, ſo by ſebi ſ nimi ſtwu wutepił. Wułkotnje rozbudźaze je ſapuſcźenje, takle abo podobnje dyrbi tſizecźſtětna wójna na była, wułkotnje! A namakaſch hižo ſezołtnjeny cźwał nowinu a khowaſch ſebi to jako drohocźintu. Sakopnjeſch ſo wo hromady zghełow, ſ kotrychž hižo trawa roſcze, a ſakſleſch po wuhenju horje a dźerźiſch ſo trucźe ſ pjaſcźomaj kroſnowanjaſtich żelesow, kotrejż ſo druhdy hižo troſhu cźumpaja. Starſchi chżedźa leżeja do Alpow abo do Krkonoſcźnych hór, zyłe wójcze to hiſtſchze njewědźa, jedna ſo wo „ſatkevane pjenjeze“, ale cźehedźa dopżła tajke njetrjechawſche wudawki, hdyž waſch tajku fabriku w bliſkoſcźi, w kotrejż ſo njedźela, najrjeńſche měſtno ſemje!

Abo możeſch też njeſtyſchane jbożo měcź, ſo njedałoko twarſcheho měſtna wobradźiſch, tam możeſch bjeſe wſcheze próży wſcho to namatacź, ſchtoż cźe do ſtracha pſchińjeſze. A wo khowankach ani njechcźam rěcźeć. Ssu tam wěży, kotrejż ſwojemu najlépſchemu pſchećzeſcźelej njepſcheradźiſch, ani ſwojemu bratrej.

Może pak to też rěſak bycź, a wiki ſa twarſke drjewo dyrbja njepſchihódne bycź, ſo by tam prawje wjele hrjadow a deſtow leżało. To je nimale tak rjane każ ſkład zementowych rołow, we wěſtym naſtupanju ſamo bjes dwěla rjeńſcho, pſchetoż pſchećezahujeze ſo jenoż jónu na deſkach, kotrejż ju runje hałe rěſane a prajcze ſo w julijſkim ſłónczku a ſtuchajcze, tak wułka piwa ſpěwa, a potom, potom dajcze ſo wot wónje drjewa wojbożeć, a wy ſmjejcze „něſchto ſa ſiwjenje“, pſchetoż hacź do wyſokeje ſtarobu budźe kóżdy łéſ a kóżdy drjewowy woheń tak ſpodźiwnje wonjeci każ tuto. Desti tu, a budźeſch ſo zyłe njemérnje praſchecź: Haj, tak dha to poprawom je? Tuta wóń, na cźo mje wona jenoż dopomina? A nadobo budźecze ſo ſbożownje pożmėwłowacź: Ach, to dźe każ tehdy wonja! Tehdy bęſche mjenujzy ſa naſchej khěżu drjewowy ſkład...

Abo móża to też ſtaly bycź, po możnoſcźi, w kotrychž ſo njedźeła a je-li możno w lěcu.

Abo roſpadanki po wohnju, abo tajke hižo ſ trawu ſaroſcźene.

Abo ſmě też ſamžna ſahroda bycź, kotraż wſchak wěſo jenoż pola roſumnych ſtarſchich bohnoſcź paradiſa kedźbuje, mjenujzy jenoż potom, hdyž ſmieſch w njej cźinicź, ſchtoż chżeſch, jenoż ſa dźěćzi, potajkim jenoż jako paradiſ mnjſzena, bjes ſekeninu, kiżej njetrjebaſch ſo na tedźbu bracź, ſo ju poteptaſch, bjes rjadkow, kotrejż ſu ſ rjanymi kamjenjemi wobhrańzane, bjes trawy, kotraż ma nadawk pyſchicź, kotrejżej jenotliwe trawicźki brachu někotři nanoſo najradżoho wſchědneje wjeczor ſ cźeſakom cźeſaći, ale ſ buſtej trawu, na kotrejż möſcźeſch na kłowje ſławacź: bjes pęſcźenych ľudźkow, ale i dźiwimi, janjerodźenymi ľudźkami, kotrejż ſu po prawom jeniczkim prawe ſwěrki, każ wone w paradiſu ſtejachu, a ſłónczniże je ſadewzymi ſtłomami, na kotrejż możeſch ſa nich, kiżej tuli ſo cźi ſpodoba, ſ mnoho, mnoho njetelęſkami a pręſcźami a wjele ſ pjom.

Hólczaſy paradiſy? Kelko jich je, a kajſi maju napohlad? Kajſy budźe druhi ſławicź mój, kotrejż je nehdy wobſedźeł a dawno ſhubił, niż je ſamžnej winu, niż ſ njepożſłuſchnoſcźu a dokelż je jabłuka kradnył, ale ſ njeżim druhim dyžli ſe ſtarſchimi

jkj.

pschistuluschesche. Jenotliwe halozy winowoho pjenka psches 130 tožnych metrow wulke plonitschcjo pschikrywaju a mějachu jónu w najmjje 2500 liczow.

Też w parku winaštkawneho hrodu Johannisberg, kotryž nad Geisenheimom leži a hrabi Metternichej słuschu, je spodźiwna zadnoška widźeć: tu zyta liczba woprawdźitych Libanonitich zedrow rosče, kotrež žu psches 200 lět stare a kotrychž sdónk po wobžahu hacź do 5 metrow měri. jw.

Stotysac dollarow

Bankowy direktor Marson so Europiscne. Swojomu hesbi dobru zjaw zdaješe. Burjowe tuzy běchu sajo postupiše. Nětko do jeho durji šaškora. Wón sawoła: „Wotschi! „Smith", won na karty čitaše, kotrež pópelnik pischinješe. „Smith, direktor City banki w Chikagu." Kelega potajkim? „Puschcješe jeho nutš!"

Dołhi žuchi nuzźli w čornej žukni jastupi. Marson jemu najprjedy mězinu posčeži, potom zigarn a woprascha so za jeho pschecjenji.

„Mój cjescjeny knjes kolega", zuły sapocza, „mam wulku wobkhodnu wěz f Wanni frečjecz, kotraž wulku sa-ſłužbu wunjese. Konjunktura je dobra. Hlowna wěz, so naš mjeno njemuje."

„Janeje starosje, to je moja privatna pisarnja. Žadyn cjłowjek tu njepschiidże. Ale stajče tola šuzi kofr dele. Njemóżeče jón tola wečnje w ruzu wobkhowacź."

„We wokomiku nij, won jara wyšoke hódnoseje wopschija."

„Nó, potajkim, f cjim mózu žkuzjecź?"

„Trjebam nutnje so tyšaz dollarow. Tute dyrbieze mi pojeźjecź. Tu žu rukowanja." S rosom won kofr wotewri.

„Tu jenoź pakety widźu," Marson rjekny, „schto we nich je?"

„W kóždym kilo dynamita . . . a pjecź a dwaceźi jich je. To dožaha, zyle bankowe twarjenje do powětra wosbuchnjecź!"

Bankowy direktor sblédny. Won na rjadu paketow wudjeraschе, kotrež běchu wschitke f napjelnjenom „dynamit" wobšmajenjene.

„Schto dyrbiju f tym sapoczecź, knjeze?" won njemérny postawy.

„Proschu, sedźo wostacź!" jeho napischeźiwo šaweji. „Pak mi pjenjesy dacje . . . abo dynamit tu naju wobeju rosburha."

„Potajkim zyle wschědny šterzowski trik, sebi khěts so tyšaz dollarow wobšmarać."

„Po spramnym puczu mi to pschedołho traje."

„Nó derje, mój sekretaŕ Wam . . ."

„Wostańče sedźo, hewak . . ."

Hrožo zuły kofr šdźe.

„Bježdża mi", jemu bankowy direktor słowo pschetorže. Dyrbieze dźe pjenjesy dostacź. Mam wot wczeraweschu hišcze wjetschu sumu w pjenjezach w khamerje. Wy tola dowolieze?"

Khěts won k pjenjeznemu khamerej šupiwschi f niesko walczk nowych bankowkow wsa a pschepeda je zasemu. „Tu, proschu, pschecjeze."

Sso pogniewkuju zuły pjenjesy do šwjeze kapsy tyknu a peda direktorej ruku: „Starajce so nětko hišcze wo to, so sa mnu nichtó njeschłeduje. Cjisnu jemu hewak kofr psched nosu."

„Moje słowo na to, so Waš nichtó njeschcjehuje."

„Boženje, cjescjeny knjes kolega, běsche mi wjeseje."

„Mje teź", direktor ko pekmědwukajo šuapschecźiwi. Zuły durje woczinjiwschi so we wokomiku šhubi. Nabožne durje so woczinichu a šnimi šastupi wožebna knjeni. „Nó, Arnoschto, hy hotowy? Chžydźmoj tola na wuštajenju!"

„Haj, ale pobydli go najprjedy, chzu cji jenoź powdaċ ſto je so tunje podało." A won ji powě:

„A hy jemu pjenjesy dał?" so wona strachocźiwje woprascha.

„Schto dyrbjach hewak cjinicź! Sto tyšaz dollarow we jenotliwych tyšazowtich bankowkach."

„Božedła, Arneschto! Kak dweseh ichkoli šarunacź?"

„Pokojej so, bankowki běchu wopaczne!"

„Schto to prajisch, wopaczne!"

„Haj, kóžda ma wódne znamjo: „Kedźbu! Kradujena!" „Šmekaš je maschi?"

„Sa take pady woseběcje zhotowjene. Tak rucze hacź muž prěnju bankowku wuda, jeho sajeja." uk.

Nopawa a sup

Njedawno amerikanske nowiny wobschěrne nastawki wo šwodźiwnym žiwjenjoběhu nopawy (Schildkröte) pschinjeschechu, kotraž wošsonnace měšazow žpi, njepschijimajo teź ani kusla zyrobu. Skočalko so pschi wschěm strowe cjuje, a f wošebitym doseźecźinjenjom pytnuchu, so je spjaza poźlednje dny šwětłu wokomik měła, kotrež k temu wuzi, jemu noku pod nopam won tyknješ.

Kak wulka je njedźiwajcy wschcho móz tutych šenich wobojakow, je so njedawno pschi diwuhoju pokasało, kotrež w horach wobkhdźowachu. Dohladachu so wulkeho šuna, kotremuž so, hačzrunjeź mózuje f khdibloma machoschе, njeworadźi, so wot jenje potschcjnecź. Když šebi wěz dokladnischo wobhladachu, šwjeźichu, to běsche šuaj f lewej pasorn w skorkopawje krajneje nopawy pschitišnjeny a njemóžeše so f teho njesbožownuko położenja wjaz wuswobodźicź. Sobuj njeworadźi so ani, šwoju nohu sajo šwobodnu dostacź, ani so f tutym „klozom na nohy" do powětra pozbehnjecź. Cjehdla běsche so ptak cjuje na nopawje pschepschichtowy, ja to šanje pschicźiny šwěźesej njemóžachu; na kóždy pad by wulkhod tuteho spodźiwneho boja sa njeho najhórsche šesbhki měcź mógł, njebóchu-li jeho nohu so šatrachnje knuteho lpinadła f pomozu blóžko wuswobodźili. Sbity a krwawy doleze šuaj na blišt schtom, tola nopawje njebě so w njerunym boju teź to naššnadnische stało. Sa wěrnosez tuteje nimale wěry njepodobneje stawišmy so wjednik Trailmuseja, William Carr, šarucha, kotryž běsche šom f wocźitym šrědkom tuteho spodźiwneho wojowanja. kw.

Hospodarski rozhlad

Sobotu 27. januara 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,617	100 polsk. złotych	47,30
1 jendźelski punt	13,105	100 čěskosł. krónow	12,49
100 šwajc. frankow	60.02	100 franc. frankow	16,44

Barlinska bursa wotewri so wczera khětro kuła, hacź runjeź běsche wobhlad hlaby. Narsu akzijow so trochu pozkpschichu. Na wikach rudowych liscźiznow so wczera važnischcho pschemjenjenja njesapisa.

Barlinske zitne wurtowišt běchu wczera sajo mérne. Kruzy so mało za zitom napraschowachu. Trohdła so wjazy zita posticzesche, hacź mózesche so pschedacź. Też wowoß a jrezmjeń so wobezéjuje pschdawaschtaj.

Wcżera płaczejsche w Barlinje zentnar

pschenizy: 9,05 9,10 hr, rožo: 7,65—7,75 hr., jeczmjenja, nalětnjcho: 7,80—9,10 hr., wowsa: 6,80 hacź 7,20 (6,85—7,25) hriwnow,

w Drježdźanach:

pschenizy: 9,30—9,35 (9,20 9,30) hr., rožli: 7,85 hacź 7,90 hr., jeczmjenja, nalětnjcho: 8,70—9,00 hr., šmesymskeho: 8,20—8,70 (8,30 8,40) hr., wowsa: 7,00 hacź 7,20 hriwnow.

Wiki šchiwórtł w Shorjelzu.

Pschenizа płaczesche 9,0 (9,05) hr., rožla 7,40 hr., jeczmjeń, nalětni 8 8,40 (8—8,20) hr., wowsh 6,10 hacź 6,40 hr. Butra 2,50 2,60 (2,60—3,12) hr., jeja 10 hacź 11 (12—13) pjenjezkow.

Wiki šandźeny schtwórtł w Halschtrowje.

Pschenizа płaczesche 9,20 hr., rožla 7,65 hr., jeczmjeń, nalětni 8,50—9 hr., nahymili 7,50 8 hr., wowsh 6,75 hacź 7 hr., běrny 2—2,75 hr., šyno 3—3,75 hr., šlomа f šaklanju 80—100 pj., šlótna šlomа 1 1,30 hr. Butra 60—75 pj., jeja 12—14 (11—14) pj. Prošata 10—18 (8—13) hr., běhaki 22—35 (20—30) hriwnow.

Płaczijny w špinkach šu płaczijny tydźenskich wikow; hdyž pak njeje žanych najpowmjenjenych, so njepschemjenidu.

Płaczijny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

26. januara 1934 Płaczijny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 553.

Połnomjasne, wukormjene, najwětšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	31—32
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	28—30
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	24—27
Mjenje picowane wšěch starobow	20—23

Byki: 618.

Połnomjasne, wurosčene, najwětšeje rězneje hódnosće	27—28
Połnomjasne, młódše	25—26
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	23—24
Špatne	20—22

Jałojcy a krowy: 1362.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwětšeje rězneje hódnosće	24—26
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwětše'e rězneje hódnosće hač do 7 lět	18—22
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	14—16
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	9—13
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 1556.

Najdźepše wukormjene (2. družiny)	35—45
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	24—33
Špatne (4.)	16—23

Wowcy: 4347.

Młódše a starše wukormjene (1. družina)	29—30
Starše wukormjene (2.)	27—28
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	20—26

Swinje: 9692.

Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženi, hač do 1½ lět stare	52—53
Wukormjene	48—51
Mjasne	46—47
Špatne	43—45
Rancy a kundrosy	42—46

Płaczijny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg

Płaczijny po złotej hriwnje.

	25. 1.	25. 1.		26. 1.	25. 1.
Pšeńca	—	—	buny	16,5-18,0	16,5-18,0
rožka	—	—	wcka	15,0-16,5	15,0-16,5
jeczmjeń, nal.	155-164	156-164	módre lupiny	12,0-13,0	12,0-13,0
jeczmjeń	—	—	žołte lupiny	15,0-15,5	15,0-15,5
wows	136-141	136 144	zeradella	19,0-22,0	19,0-22,0
kukurica	—	—	raps, wosušk	—	—
pšeńč. muka	25,7-26,7	25,7-26,7	lany wosušk	12,00	12,00
rżana muka	21,9-22,9	21,9-22,9	such. truhanč	10,3-10,4	10,3-10,4
pš. wotruby	12,2-12,6	12,2-12,6	běrni. kruški	14.40	14.40
rżane	10,5-10,8	10,5-10,8	syno, 50 kg	1,40-1,70	1,40-1,70
raps	—	—	rżana słoma	0,45-0,60	0,50 0,65
hróch, Viktor.	40,0-45,0	40,0-45,0	pšeńč. „	0,35-0,45	0,35-0,50
lane symjo	—	—	wowsna „	0,45-0,60	0,50-0,65
pieluški	16,5-17,5	16,5-17,5	rečna „	0,45-0,60	0,50-0,65

Płaczana za pčenicu za wuplodźerja 181 184 186

Płaczina za rožku za wuplodźerja 143 151 153

Drježdźanska burza (26 l.)

Pšenca 76 kg	187-187	běrnjace kruški	15,50-15,50
rožka 70 kg	157-158	pšeńč. wotruby	11,90 12,20
nalětni jeczmjeń	174-182	rżane wotruby	11,20 11,80
nazymsk. jeczmjeń	164-166	pšeńčna muka	36,25-37,75
wowsa	140-144	rżana muka	24,50 25,50
čafw eny dźeczel	162-165	woka	15,50-19,50
raps	—	pjeluški	23,00-2 ,00
kukurica (Mais)		hróch	4 ,00-42,00
suche truh.	10.7 10 8	cokrowe truh.	13,60-14,00

Płaczijny rězneho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

26. januara

16 wol., 39 bykow, 35 kruw. — zloto., 320 celat, 39 wowc., 320 swini.

Płaczizny za

celata: 1. 38—43, 2. 31—38, 3. 27—33, 4. —;

swinje: 1. 47—48, 2. 45—46, 3. 44.—45, 4. —.

Drobnowikowniske płaczizny w Budyšinje

27. januara 1934 po hamtskim postajenju.

Wšě płaczizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora		najnižše płaczizny hr.	najwyše płaczizny hr.
Howjace mjaso z kosćemi	1 kg	1,40	1,60
Ćelace mjaso	1 kg	1,40	1,60
Skopjace mjaso	1 kg	1,60	2,00
Swiniace mjaso	1 kg	1,60	2,00
Tukrajny swinjacy šmalc	1 kg	—	2,00
Pšeńčna muka	1 kg	0,56	0,56
Rżana muka	1 kg	0,30	0,36
Khlěb	1 kg	0,25	0,27½
Jědźne běrny, nowe	1 kg	0,06	0,07
Rajs	1 kg	0,28	0,80
Hróch	1 kg	0,40	0,80
Soki	1 kg	0,40	1,00
Amerikanski swinjacy šmalc	1 kg	—	1,76
Sušeny połc	1 kg	—	2,00
Dobre mloko	1 ltr.	0,22	0,24
Jědźna butra	1 kg	2,60	3,20
Jeja	štuka	0,10	0,12
Jědźne buny	1 kg	0,28	0,40
Cokor, drobny	1 kg	—	0,80
Petrolej	1 kg	—	0,44
Kamjeńtne wuhło (domj. tepj.)	1 ctr.	—	1,85
Brunicowe briketty	1 ctr.	—	1,20

(Dalše wiczne płaczijny w hlownym listnje.)

Za wobsah zamołwity: A. Dušman w Budyšinje.
DA XII. 1933 2145.

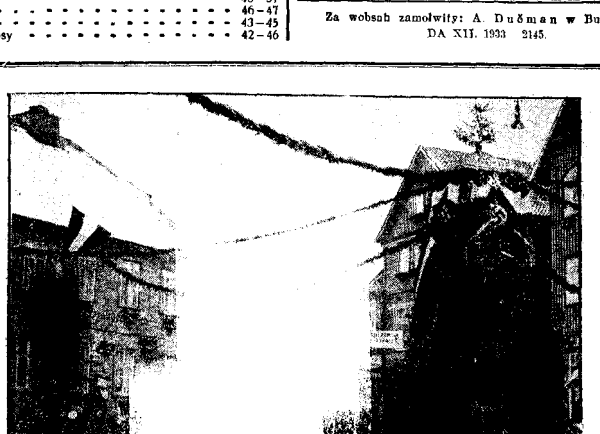

W šnamjenju šymiskich wojowanskich hrow.
W Braunlage a Schierke w Šemolinach žu so tele dny šymiske wojowanske hry šapoczałe. Sta němskich sportarjow žu so tam seschke. Na wobrazu widźimy Braunlage, kiž je so k cjeścji swojich hosczi kraznu puch wobleklo.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerńa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pjenjezkow, za swójbne, towarstwowe a hosćeńcańske 7 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo ześěhowkam čełneho znjezbożenja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbożenje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkařsku pomoc pytać. Smjertne znjezbożenja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosce abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 24 — Budyšin — Póndźelu 29. januara 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Namołwjenje sakskeho němskeho bohota

Bitwa wo dźěło 1934 so sapočnje.

Sa minjale 11 měšazow je so nazionalsozialistiskemu knježeństwu porazyło, 2 milijonaj dźěłaćerjow a pschista jenjow jako bo ja wschitkich wužitnje produkzije donjesć. S tym je swoje heslo: dźěło a chleb, dopokaja'o. Kwalitero ja najchoje hjeslo stoje może pak so jenoż wotstronić, kaž so wschitky hač nanajbóle napinaju. Program wobstajanja dźěłaceje fronty k temu składnosć dawa.

Seym zjebi wěsty, so so žadyn dźěłodawaŕ njerwusamk nje, so ty na swojim dźěłu po najlepschich mozach sobustatkowost. Pschetož nazionalsozialisti njewidźi jenož dwaj milijonaj němskich dźěłaćerjow, kotrejž su jako chleb a dźěło namakali, wón widźi pschez wschěm 4 milijony njesamostatnych a wjerchowskich, kiž maju so hišće ze do prezeja sarjadowacz.

Džiwaju na to so nadźijam, so sméje namołwjenje na pschedewsaćelow muspěch, kiž so pschije.

Marcijn Muschmann.

Połne posedźenje němskostatneje rady 30. januara

Němskostatna rada je so nětko k swojemu prěnjemu połnemu posedźenju na witoru 30. januara wjecor [illegible] do němskeje kejzowneje swołała. Na dnjowym porjadku tuteho posedźenja jenož tři dypki. Najprjedy swěćeja so pruscheho a bawarskeho zastupjenja. Potom wojowja so wóze, kiž so wzu wot 22. septembra 1933 jenu wotbyłych; jako tśeći stoja wschelězjiny na porjadźe.

30. januara maju so khorhoje wupowěsnyć

Pruski ministerski prezident je pohajił, so maju so pschi sławnostnej nawróća dnja, na kotrymž je kanclerjo Adolf Hitler nóz nazuwił, sjawne hrajenja wotstronić 30. januara 1934 z khorhojemi wupyschić.

Dospołne zjednoćenje Jadriweho Stahlhelma z SA

Wschi rozrěćowanjach SA-wjednikow w Friedrichshafenje bjerje nachu so na dalsche sjednoćenja wojowarskich mužow nazionalsozialistiskeje rewolucije. Skož nazionalsozialistiska korespondenca wojowja, so jadrowy Stahlhelm, kiž bě nětko hišće w SA reserwje I dale wobstejesche, dospołnje z SA sjednoći a stupi pod roskaz SA stuwnowego wjednika, w kotrehož wokrjesu wotbyłe SA reserwy I feja. Pschi tutym pscheorganizowanju dokaluje jadrowy Stahlhelm tež pěnjeschěru fuhnju wotpoloži. Wschitke SA-wotdźelenja nalicha pschichodnje jenotnje bramy cjesnu drastu.

Cyrkwinscy wjednicy zady němskeho biskopa

Němski biskop běsche na sawdźenu sobotu wschitkich cyrkwinskich wjednikow němskeje evangelskeje cyrkwje na rozrěćowanje pscheprošył. Jako wunoschk dźesćich dospołnje jenomyslnych jednanjow wjednicy wschitkich němskich evangelskich krajnych cyrkwjow jesthowaje shromadne wospjewjenje wotedachu:

Pod jaćišćejom wulkeje hodźiny, w kotrejž běchu cyrkwinscy wjednicy němskeje evangelskeje cyrkwje z němskim ludom shromadźeni, wobkrućeja jenomyslnje swoju swěru k tśerjenu knježeństwu a jeho wjednikej. Wosamotrjachu wschitke poćinanja kritisowanja stata, hač a hibanja zajudźaja, kiž móža tśerje knježeństwo wohrožować. Wotpowjedaja zajudźaju, hdyž so wukrajne nowiny wuwiwaja, so bychu rozrěćowanja w cyrkwi wopaćnje jako wuwanje pscheczišwo statej pschedstajale. Shromadźeni cyrkwinscy wjednicy stoja so wschitcy sady němskeho biskopa Hjoślinwi, jeho naprawy a wukazy w smysle, kiž wón pscheje, wuwjesć, cyrkwinsko-politiskej opposicy pscheczišwo nim sadźiwać a se wschěmi sredkami, kiž [illegible] maju, autoritu němskeho biskopa skrućeć.

„Zeleny tydźeń" so wotewrił

Sobotu pschipołdnju je so w Barlinje Ktuschi „zeleny tydźeń" wotewrił. Zwjazkowotna wotnje so w pschitomnosći mnohich němskich ministrow a zajudźerjow diplomatiskeho korpsa. Nadźelnu jśenu pschesche wulki wobraz wjednika, psched kotrymž běsche hebrejski pjuh jako znamjo burskeje zjawnosće postajeny. Nad wobrazom stej we wulkich pismikach: „Krej a póda jsej zakładaj němskeho pschichoda.

Pewitanju rěc mějesche statny komminar dr. Lippert. Won wospješe wuswěbny, so je na mjetnu staroby wobthedženo pomjatka „zeleneho tydźenja" nowe moralisse a politiske wospjetnjenje stupiło. Hdyž we to, so mjeno a wjeź a wschitke stawy mały a staroscje, ale tej wospjetne drohich jastschinja. Stat-m kommissar dr. Lippert jśenjesi swoju rěź i dźołom na němskeho wjednika Darrea.

Potewrjenku rěź mějeshe němski [illegible] minister Walter Darré. Sćenje wdźenje [illegible] nom typisse sjewu liberalistiskeho [illegible]. Dźensnischi „zeleny tydźeń" pak wo [illegible] ni krěz jo praschenja zjawjenja, [illegible] ho podarske staroscje [illegible], we [illegible] jenury w němskim [illegible] [illegible] reńza bjesche hdyž w nowinarstwie [illegible] jim sjednoćenjom kmjeńa w [illegible] ja jeho pschećiwjenja a hdyž jeh. [illegible] we, so je je porjadał [illegible] wospjetne i nowinarstwo [illegible] jenu. Jene pak jasny [illegible], je je [illegible] pozdźišich mjenowanjow wobrotu, so je [illegible] pschichodnem naschego [illegible] swjatanu.

Němski fuhrer je wón [illegible], jako do stawiznow jatwrj, so sydlenu burski lud [illegible] Germanizy pschekhadnjy wobrěsadu w jsetu [illegible] [illegible]. Za wamy je jeho pschi [illegible] jomstwjenja. Dwójnu je so pschi wojowanju za nowym ludowym [illegible] [illegible] [illegible]

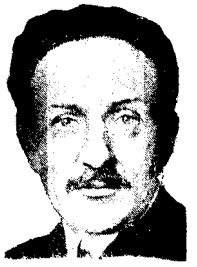

Franzowski ministeriski president Chaukemps,

kiž je po dwaj měsazaj trajazym jastojnstwje se swojim knjezeŕstwom wrócžo stupił, dokelž so jen, so ju někotři jeho ministrojo do posledniich franzowskich finanzynch skandalow sapleczeni.

Francowsko-jendźelska wikowańska zwada

Po nowinskich powješcach je jendźelske póstajeństwo we Pariśu franzowskemu knjezeŕstwu wosfewjenje póstało, ł kotrymž so jendźelske stejiscžo w praschenju pischikrótcženja franzowskich kontigentow rostoji. Londonske nowiny „Morning Post“ k temu pischu, so so jendźelski dowos do Franzowskeje njeżmě mjenje pischihódnje wobhladowacz hacz dowós druhich krajow, na pischikład ł Ameriki abo Ruskeje. Nowiny pschinjeżu dołhe wucžahi ł rěcže parlament tarifskeho sekretara w jendźelskim wikowańskim ministerstwje Bu ginja psched jendźelskej wikowańskej komoru we Pariśu. Tutón so jara rańsje wo wobkhadźowanju Franzowskeje ł jendźelskimi dowósnymi twarami wupraja.

Rooseveltowy nowy zakon wo złoće do mocy stupił

Amerikański senat je sobotu wjecžor sakonišći nacžisć wo reformje měny pschijał. Reprosentantski dom běsche hižom do tuhi sakonjej pschihłosował. Roosevelt ma poltonow, so by runowahu mjes złotym a złébornym dollarom ł poniżenjom wahi złébornego dollara hacž do 60 proz. zdźerżał a papjerjane pjenjezy za złéboro wudał.

Hdyž je president Roosevelt sakoń wjeczo podpisał, we Amerizy złotych pjenjez wjacy nimaja. Se złotom bróže so pschichodnje jenož hischcže w žerdkach k warowanju paśiwnje wikowańskeje bilanzy płacžeć. Wo nowym sakonju je so w senacze někotre duy wótrje ł rěcženi wojowało. Tola skónčnje też tu sylny wliw Rooseveltowje wołoby doby.

Ze Serbow

W Budyschinje, 29. januara 1934.

— **Wo wjedrje.** Dźenża rano we 8 hodź. barometer 751, hygrometer +6 a najnižscha temperatura w nocy 0. Sčěhowazu ras wjedra bo malo pschemjenił. Na nocne wjedro dotal kromy sylnjeje mjazy sfuknuja, kotraž nad *połnocnej Europu* leži. S *wjerzora* Europy wupschestrěwa so wobschěrna wyschina. Tola pschi wjecžornych wětrach, kiž nasch powětr cžopja, wona tak ruzne na nasche wjedro sfuknowacz njebudże. Tohodla sundemy hischcže jutry pomrózcene a trochu mazane wjedro. Jutrje wuteru pschecžo 7,40 hodź. khadża a so 4,16 hodź. khowa. Wječor sthadża jutrje powołonju 4,35 hodź. a khowa so rano 7,11 hodź. Jutrje je połny měsacžk. Pschedjenk nam rjane wjedro lubi.

*

— **Wjerzorne dźanje kemschenje w Pětrowskej zyrkwi.** Hischcže ras na to pokazujemy, so kujes superintendent Berg wutoru 30. januara wjecžor w 8 hodź. w Pětrowskej zyrkwi króte dźakne kemschenje za wuhowowanje Němskeje wołmje. Na kemschenju, kiž budże nětdże pol hodźiny tracz, budże zyrkowinski khór sudowacz.

Se „Seleneho tydźenja“ w Barlinje.

Pohlad do jeneje ł wulkich wustajenjow sa ratařske nastroje a graty.

Knjeni Gertruda Scholtz-Klink postaji so sa wjedu. zu němskeje žónskeje dźełoweje słužby.

— **Major-nimarjam wuplacžuje so podpjera** sa měsacz februar schwórk 1. februara 1934 dopołdnja wot 10 do ½12 hodź. w Sssejmowni na Hrodowskej haśy 10 dełach we wuplacženi.

— **Pomjatna dopiśnica němskeje pólty.** K dnjej 30. januara, na kotrymž so dźeń nazionalneho posrowdźenja prěni króć lětni, němska pólta pomjatnu dopiśnicu wot 6 pf. we wobnujesowanym wobśahu wuda. Cžornoschěra, *fiamka pschi dołoja* dwójny wobras němskeho prezidenta a nimskokhalaneho kanzlera. Lewy bok prědneje strony napjelnja wobras w fimolizowanym cžahu pod Braniborskimi wrotami w Barlinje psched letom. Pósty pschedawaju tute dopiśnicy wot 29. januara. Dopiśnicy móża so, hdyž so trěbne fiamki pschilěpja, tež do wukraja słacz.

— **Pośpyt rubjenja ruchnjele łosche na Lubijskej dróży** so wuśpěšnił. Skuczerjow, kiž běschtaj w nozy 10. januara zyniłoj, wobkhodnizy, kotraž tu po Lubijskej dróży domoj dźěsche, jeje ruchnu łoschu ł tójschu pjenjazmi wobcerkanu, fu wuźělźili. Wonaj stej 20-létnuj rybowar, kiž na Garbarskej haśy bydlitaj, a dejeŕ, kiž pisches Budyschin pschewadźesche. Pośledniischi pak tukhwilu dla khadnjenja jednoho kola w jatbje pschechwa. Wobaj so nadpada wujasnischtaj a zjeknuschtaj, ly staj ł kuśy jednakoj.

— **Dybjarzny cžasnik kradnu.** Wot 21. januara 1934 je so w jenym domje na Kórlowej dróży śleborny mu remontowirsti cžasnik ł wolstkowazym wjelbom a kromu, bełym gufrirom, arabiskimi licžbjankami a fi pokasowarjemi słubli. Na prědnim wěcžu běschtaj mjeli „C. A.“ sarjelj. Najskerje je proschel, kiž j dźelu 21. januara tam proschł, cžasnik kradnuł. W kupjenjom so warnuje. Wo wojsenjenja prošu krimi nalne wothdźelenje w Budyschinje na Drjenowskim khodźe, telefon 2802.

— S **Pančicy.** Sobotu běsche wospjet klóschtarska krajina ł hładkim lodom pocžehnjena. K temu so hišće mjelo schje a tak hładkosći pschibérasche. Majhórje běsche rańschich hodźinach, hdyž dźakcžerjo na dźěło jědźechu. Pschi tym bě pschi samrózenym wjedru khětro cžomno. Pschi hładkosći pschi a kolesarjo so wo wachu a padachu dźesę wschelakeje schkody. W je sa tonje bjes wótrych pódtowow. Na kamjenc dróży, w dólcžku pschi rěcžy, pschešahny pricainy wikowarja ł limonadu Sch. ł Kamjenza jedwn sa a da pschi tym jeschadźu tróschtu wjacy płuna. W za so wokoło swojeje wóśi wjerzeschze a padże do scheho pschérowa. Auto leschze snak. Pschi tym krym tróschku wobschkodźi a schtleza so rosbi. Jej jeho žona so njewobschkodźischtaj a po dołhej l hdyž běchu tam pschithwatazy ludźo ł pschérowa w hali, móżeschtaj ł autom sazy dompucž nastupiś.

— S **Kukowa.** Wjecžera rano semrě najstarscha njanka, knjeżna Ida Mórchez, dla staroby w 86. swojeho žiwjenja. Wósche jenicžka dźowka klóschtr lekarja dra. Franza Morche, kiž 1891 semrě a kotr bésche njebožcžiźka ł hołwoju a wosta tehdola njezen

Lěsny młyn

71

(Pokračowanje.)

Jeli so pak žej Hańża myślesche, so nan idacza nima, so tola mylesche. Ale wón bě tajki, kiž wěz najprijazy *dopołnje pschi sebi pschechadze, prjedy hacž něchto wo* tym pikny. S toho cžasa, so dyrbjesche nědźuschenu sobustatehu we swojim domje cžerpjeć, cžežko pod tym *cžerpjesche*, so mjesche jeho cžełesć a nahladnosć cžłowjeł bjes ŕuchomja w rukomaj, kiž žej dźeń a wjazy prawa bérjesche a dale a bóle knjesojity so pokasowasche, hdyžkuli bě ł nim žamym. Pschi tutym cžwilowazym njemérje jemu pschemjenjene maschnje jeho dźěsża njebě nadpadnyło. Pschezo bě jemu Hańża zyle sjawna so wopokasowała, hacž do tamneho wjecžora we „worjoku“, hdyž jeho Handrij ł raniazym słowami na hidźeneho selenoślužiśiaka kedźbneho scžini. S teho cžasa pyny, so so Hańża nana płóschiwje sdalowasche. Wona jeho trutu, sylnu powahu snajesche. Wě-li swoju wutrobu woprawdźe hajiśkemu dała, njeby drje so nanej ženje wjazy ł podatej luboscju dowérjała, hdy by wo boju snowa rostorhnył.

Hańża bě swojeho nana ł nježnym duschinstim pohonom lépje rozeznała, dyžli Kata, kiž jeno swonkownu mikutowu hrubosć wotwažesche a žej staroscje cžinješe.

K žiwjeńskemu sbożu swojeho dźěsża bě młynk napołedku le ł Bernu wopersej hotowy. Wjeso — jeno so by runje ńedźel n'ebył! Hdy by jeno pschezo sasa, hdyžkuli by hidźenu mordarsku sawohladał, tamny kjudowazy wobras so jemu ł njewoslabjenej cžerstwoscžu so njewunórjał: selenoślužiśiaka swětlina — dymjaza tšelba w ruzy — a pschedy nim ł truju sabežana spadowaza postawa! Njewuhaschomne to w jeho wutrobje *wosta*, runjež bě léta dołgo pokutu cžinił, schtož bě nahły hněw a slepa hida w njesbožownym wokomiku sawinyła.

A nětkole rěkasche, tutemu scherjenju krucže do wocži hladacz, cžłowjeka w selenej monturje jako pschichodneho žnna dźeń jako dźeń wokoło sjebje pschenjechacz — *to so jemu hischcže njewurjetnije cžežka wež kasche.* Potom žnadź so jemu poradźi, njesnjesomnu Handrijowu cžežu wottschsacz a jeho na pschezo wołbycz. Hdy by so radźiło, jeho se schwarnym njenjesom do Ameriki pósłacz! Snadź by wjecžor jeho žiwjenja hischcže jónu so wujaśnił, hdy by swoju dźowku sbožownu widźał!

Wschitke tute myślicžki, pak jažne, pak pokhmurne, lěsnemu młynkej we hłowje khodźachu, hdyž jónu dugy domoj je wjez na hórzy horkach do thowazeho so klósża hladasche. Sa rójkatymi, módrocžornymi horami mróczelow so shubi. To jemu myźle sazo do wschednych kolijow wróći.

„Jutrje rano budże deschcžił“, wón bórbotasche, „dobre, so je syno domoj“.

Wón mjesche prawje; hdyž so nasajtra rano schérjesche, nježny krajny deschcžik so dele sjasche. To wot schtomow a kerkow kapasche a bježesche. Rostorhane łžiki kurjawy podobnje kaž mróczalki pary mjes módrocžornymi schmórkami postupowachu. Młynska réka schwórcžesche a jeschcžowasche so a satorhowasche hrabajo sa koruschli pschewiżowazych wjesbow.

Pod krywom khłódnizy psched thežnymi durjemi hižom w tak sajnej hodźinje młynt sjesche, mjes brjowkami cžoło smorschcžeju, a ł napjatej starosczu do lěsa won hladasche, ł kotrehož runje Handrij nahle thwalażo wustupi.

„Sašo hižom!“ jeho młynk powita. „Njecžy mi ty hischcže psched krótkim pschiłubił, do lěsa njethodźicz? Hajnik je pjeczа hižom wschón njemdry; lepi-li cže, njemožu cže wutorhnyeż. Hdże masch moju tšelbu?“

Handrij bě so ł rosbladnjenjom pschepołasał, so nikoho dale w blišscheji njebě a teho dla žej myślesche, a je njetrěbne, so samokwjeż.

„Cžahnch jeno selenoślužnjakow jónu sašo pomjerjeć! Dźenża w wugoj žym najrjeńschoho hornika w zylym wokrjeżu potšesił — na, stary budże njemało njemdry a žiwojemu mudracžkowemu žnnej schwarnje khwalacz! Tón ras budźich hornika rady sobu wjal; ale pschi kutle nju stary pschiźadże a budźischze mje bjes mała lepił, — tu cžiżnych tšelbu spešnje do kerkow, hnydom na prawizu wot schérokeho buka sady młodźiny. Najlépje drje budże, so hischcže dźenża ham po nju dóidźesch. Za so w bližscheji dujach w lěsu nashu pokasacz, a hdy by hajnik sa tón cžaj tšelbu naschol — tak rjenje ł rosebranju pschiprawjenu — — na, dha mohło so napożledku tola wukopacz, cžeja je. Schto měnischi, młynko? Trjebasch hóšc so po lěsu jenož pschekhodźowacz a pschi tym wocži wotewricz. S wjecžora budże dźenża stary pschi zyncžu jédłow sa hajitkownju; dźekacžerjo buchu wcžera skasani. To mohł tebje po tajkim w najhórschim padże jeno młodn trjechicz a žej myślu, so tón pola tebje jene wócžko sandźeli.“

Hanjo bě sajmjawschi wotrocžk k młynej dźěsche. Sady njeho młynk ł bjesmóznym hněwom dłoń sapschinowaschе.

*

Hłuboko w lěsu, drje hodźinu wote wěz, hajikowa stejeschе, zyła dospołnje ł praschiwszom (cžojom) a wim winom sarosčzena. Psched sajtupom, nad kotrymi móżne jelenjaze rohjina bo wupinachu, stejeschtaj dwaj hobrikaj, wobroscženaj rjanaj schmrěkaj. Jako prěmětno pokoja so tuta thežа sdasche; ale dźenża ze hněwny wótry hłós sajwuczi se jimy, do kotrejež j wo nami nuts winowe pruty kiwachu.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Narodźi so 17. novembra 1848 we Wostrowzu pola Zjawa a pschejsydi so, ći lěta stara, je swojimaj starschinaj — mać běsche rodź. Eisleresz z Drježdżan — do Kukowa, je potajtim wot lěta 1881 z wjeńnjanku a bydlerske tak dołho w khěži na „Kinkborku", kotruž bě po tamje dźědźila. W swojim dołhim žiwjenju njeje žeńi khutnje khora, hačle cźělna staroba ju na khorotoło o poślednich tydźenjach lehny a njemóžesche tak swój wuczeny wschědny puć do zyrkwje wjazy hicź. Tak je nérnje wušnyła, sastarana wot lubych žiwšodow. Budże chiwórtk dopołdnja we Wotrowje pokhowana. Tak ležba wóżomdźesaćlětnych dźeń a bóle woteběra. We Kukowje stej jenoj hischcze dwě.

S **Marijneje Hwězdy.** Swsjedźeń Jězušdźěćatka je w tudomnej zyrkwi z dawna wurjadny dźeń. Lětha měsche wożebitu ważnosć. Na tutym dnju pohwjeźeć so chorhoj młodoźiwje holcźeje stupiny. W zwjatočnym ćahu cźehnjechu z nimi sdružene dźěći wobeju schulow do zyrkwje. Po wuspěwanym kěrluschu rěcźesche k. P. Gerhard, preses tuteho młodoźiwneho zjednoczenstwa, hłuboko jimazy a dźěćom rozumliwe zkowa, kak je jim Jězušdźěćatko z nazrjenschim pschikładom w pobožnosći, bohabojosći, pobłuschnosći a we wutrajnosći w dorym. Potom pohwjeźeć k. propst Maćzek selena-běłu chorhoj, wudźelenu je znamjom dobyća, pod azistenzu tschitschkeje duchownje. S njschpornej pobožnosću a pozhonowanjom słónći je wurjadna zwjatočnosć.

Se **Sešij** pola Khrósćiż. **Wulke** njeźbožo potrjechi tudomneho ratarja C., hdyż do klóschtra Marijneje Hwězdy kemschi dźěsche. Njedaloko Sswinarnje sjědże auto k. E. do njeho, potorhny jeho, tak so wdomje zhubi. 22lětny syn k. E. njebě k. C. dla wjeschcze znjeheršo widźał. K. C. krótkeje źrjedź puća. Lětarska pomoc tu bórzy bě. Njeźbožowneho dowjesechu do Worklečanskeje khorownje.

Se **Semitz-Tumiz.** (Jedyn morwy a dwaj cźežkokrajnjenaj.) Wobžarujomne njeźboże sta so schtwórtk popołdnju w skale „Jungfernstein". Jako 30-lětny skałaŕ Max Schwarz z Mjedźiboja skalu po zwjatoku wopuschći, padże jemu kamjeń z 10 metrow wyšokosće na sadnju hłowu. Skałaŕ padże a rozbi žebi na wótrych kamjenjach wobliczo. Sanitetnik a jeho towaršichojo donjeschechu jeho do blišeje budy a sawobalichu jeho. Wón so ham zwobleka a dźěsche k lětarjej, kiž pak doma njebě. Dr. Gnauš z Porchowa sawobali franjenoho a da jeho z autom do jeho bydlenja dowjesć. W nozy k pjatkej wumrě wón na sćežkach swojeho franjenja. Njeźbožo je wožiwje srudne, dokelž jeho mandźelska w blišschim cźasu dźěcźo wocźakuje. Druhe njeźbožo sta so pjatk w skale „Velkritz". Pschi wobročanju cźežkeho kamjenja sunjsoži Kalaŕ Wandler se Sźmělnje. Lamarischcźo frani jeho cźežko. Dreje njeźboże sta so sobotu dopołdnja w skale „Jungfernstein". Pawoł Groschwald se Sykcy žebi wójnoj slama. Lětaŕ dr. Kubiza postrěži prěnju pomoz. Sranjenčo do Budyschkeje khorownje dowjesechu.

S **Wjeńcla.** Sobotu 6. januara jedźesche holza je Wj. šela na jěšnym kole do Budyschina. Dokelž pak běsche puć hładki, wona w Hałku pola Minakała je swojim ćahom padże a złamki toschu je 4 hriwnami a druhimi wćhmi wězami. 17. januara rano ležesche toscha na dworje jeje nana. Jako holza toschu wocźini, 4 hriwny pobrachowachu. Namakaŕ běsche pajscheku do tosche tyknył. Na tu běsche napisał, so je jenoj 6 pj. w toschi namakał, kiž je w niej wostajił. Tute 6 pj. holza też w toschi namaka.

S **Njeboh.** (Wyšoki wopyt.) Schtwórtk pschekwapjasche pola naš wyšoki wopyt. Prezident němskeje statneje banki dr. Schacht pschijědźe popołdnju z autom wot Barlina. Se swojim wopytom, kiž běsche zyle njespawny, běsche žebi pedagogium brotrowskeje wosady wobhladaź pschijěł. Wokoło 4 hod. wón jako wotjědże.

Cyrkwinske powěsće

S **Budyschina.**

Wutoru 30. januara wjeczor w ⅛8 hodź. ma sup. Berg w Pětrowskej zyrkwi dźakne kemschenje za wukhowanje Němskeje.

S **Hućiny.**

Wutoru 30. januara wjeczor w 6 hodź. němska Boża słužba.

S **Khwaczicy.**

Wutoru 30. januara wjeczor w 7 hodź. němske wjeczorne dźakne kemschenje.

S **Kluscha.**

Wutoru wjeczor w 6 hodź. němske kemschenje k wospjewczenju wjednistwa Adolfa Hitlera.

S **Kotez.**

Wutoru pop. w 4 hodź. němske zwjedźenske kemschenje z pschiležnosću 11tneho dnja nazionalneho pohudźenja Němcy (wosadny farar). Swjedźenska zbórka.

S **Malešec.**

Wutoru wjeczor ⅛8 hodź. němska dźakna Boża słužba za falowanje Němskeje.

S **Rjechowcz.**

Wutoru, 30. jan. wjeczor w 7 hodź. němska dźakna Boża słužba (farar Riota z Rakez).

S **Wóspork.**

Wutoru 30. januara wjeczor ⅛8 hodź. Boża słužba z pschiležnosću 11tneho dnja nazionalneho pohudźenja Němcy se swjedźenskej narěčnu wosadneho fararja. Swjedźenska zbórka.

Wusudźenja

§ Wulka khłostańska komora w Budyschinje sałudźi w tajnym pohrjebenju 35-lětneho wikowarja Maxa O. Kießlinga z Hornich Kundraczicy dla njejózgiwneho sadžerjenja k 1 lěta a 2 měsazomaj sajswa. Dale słuschi wón cźestne prawa na 3 lěta. Wobstorkowny je so na hołzy niže 14 lět njeschwarnje pschepschimał.

Z Łužicy

* Se **Zytawy.** (Wyšoka staroba.) W Burgersdorfje we swjeczi 25. januara wudowa Augustinowa žiwoje 90. narodniny. Staruschka je hischcze jara cźila a wobstarowa swoje domjace dźela.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S Drjezdżan. (Minister dr. Goebbels w Drjezdżanach.) Srjedu 31. januara němski propagandowy minister dr. Gobbels do Drjezdżan pschijědźe. Wón wječor operu wopyta, hdyž so opera „Rienzi" pschedstaja.

* S **Wurzenu.** (Samjertne wobhladne njeźboże.) Wójnik Zenker z Bennewitz, z swojim kolegom do Drjezdżan jědźeschce. Po puću potorhny jeho cźežity auto. Kolegaŕ so do pschérowa wali a tam morwy leži wosta. Myślta žebi, so je wjednik auta pschi nawinjenju pschehłuje sasmał, a so so je pschipowěschał wjerhaź poćał a pschi tym Zenkera z kola cźisnył.

* S **Pennigu.** (Stat pschindże patrona do zigary?) Pschi jenym swjedźenju chajsche žebi dźiwaćel z Peniga zigaru sałožiź. Tu so dohlada, so w zigarje patrona kalibra 6,35 tężesche. Polizija należnosć pschepytuje.

* S **Zwikawy.** (Njeźboże.) Wójnowny auto so na dróže do Lengenfelda wjerhaź poća a do obruheho auta srały. Wobaj autaj so cźežko wobschkodźischtaj. Dwě wožobje so cźežko sranichetej.

Nowy wjednik němskeho rjemjeslła.

W. G. Schmidt, dotal president Wiesbadenskeje rjemjeslnitskeje komory, so po zakonju wo tukhwalenju natwarje rjemjeslła sa wjednika němskeho rjemjeslła pomjenowa.

* S **Greiza.** (W šmjercźi sjednoczenaj.) W tudomnej khorowni wumrě 75-lětny Jan Klinger nětkle šamhnu hodźinu jako jenu jeho 73-lětna mandźelska wumrě. Klingerka je na szćežkach operazije wumrěła, jeje mandźelski wopyta w khorowni swoju mandźelsku a pschi tym šmjerješe. Szćežkowki njeźboża dowjedźechu k šmjercźi.

* S **Georgswaldy.** (Zajeł.) Tudomnej kriminalnej policiji so šandźenu wutoru poradźi, zuznaznu Hanu Pospischilez z Kirchleba zajeź. Napoščedk bě wona we tudomnym hoscźenzu „K ratarjej" w słužbje a je z 1200 krónami cźekła. Se swojim nawoženju je wona we Warnsdorfskej wokolinje pschebywała, hdyž ju někto zajachu. Jeje nawoženja na hischcze wulku summu tutych pjenjez pschi sebi.

Radio

Wutoru 30. januara šlyschimy:

Königswusterhausen. Nimo znateho wschědneho programma: 11,30 wuznam „Selenego tydźenja" za žony. 12 hodźina z operow, taczele. 17 za młodźinu. **19** k dnjej 30. januara. 21 Bachowa kantata.

Lipsk. Nimo znateho wschědneho programma: 7,25 ranschi konzert. 9 hodźina za žony. 12 pschipołdnischi konzert. **19** k dnjej 30. januara. 21 z němskich operow.

Hischcze wažne z dnjoweho programma. Barlin: 21 zwjaty lěs. Königsberg-Heilberg: 21 konzert. Wiedeń: 19,35 popularna opera a operetta. Rom: 22 konzert po pschecju. Warschawa: 20,30 operetta „Lubošcź a ſloto". Stockholm: 22 šabawny konzert. Praha: 20 **operetta** „Mikado".

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhłady na wjedro sa jutšnu wutoru: Hischcze pomrócźene a k maczenju pokhilene wjedro.**

* **We Warnje w Botharšku je w nozy k pjatkej we zyrkwi adventistow rosbuchnjenje sta. Zyrkej je so cźežka wobschkodźiła. Ludźo do njeźboża njepschichadźechu, dokelž běsche zyrkej pródna. Stajenika hischcze njejsu wuslědźili.**

* **W Japanskej je so połnje wobhladźeny pschechowuny cźołm podmurił. Stelko ludźi je so tepito, hischcze njeje znate.**

* **Rěka Hoangho w Chinje je swoju wokolinu powodźiła. Po dotalnych powěsćach so we najhórschu katastrofu jedna. Nětkle 10 000 cźłowjekow je pjecza w žolmach kóńz wjalo abo jimjerło. Tyšacy ludźi w powodźenej krajinje bjes bydlenja wokoło bludźa. Wukhowanje so z pluwazymi schkrutami wobcźežuje. Nejstre cźojimy, kiž zrobi, draštu a lekarstwo wjesechu, so na schkrutach roběchu. Tjo wulkhowarjo žiwjenje shubichu. Wulka woda hischcze pschibéra.**

Towaršstwowske powěstalki.

Dźiwadło. Hromadnitarja ſeńdu so schtwórtk, 1. februara wjeczor we 8 hodź. w hoscźenju „Reichelbräu, Christianstr. 22". Wo bohaty wopyt prosy pschedsydstwo.

Za wobsah zamołwity: A. Dučman w Budyšinje.
DA XII. 1933. 2145

Hospodarski rozhlad

Pónd'ela 29. januara 1934.

Barliniska burša běsche napschećo nowcźenju sobotu khětro žiwa. Dobre powołesće z politiki a hospodarstwa ju wožiwjachu. Tehodla też tuzjo akcijow posthowachu. Też wiki rentowych listcźinow běchu pomérnje dobre, runjez jich tendenza njeběsche jednaka.

Barlinske žito wukhowitk běchu na konzu tydźenja měrne. Kupzy jara malo žita kupowachu. Pschenicu a rožku jenoj po najtuńschej płacźiznje pschedawschcho dnja kupowachu. Mowoša ju mjenje poskicźesche. Jecźmjeń mějesche słabe wiki.

Sobotu płacźesche w Barlinje zentnaŕ

pschenicy: 9,05—9,30 hr., rožki: 7,65—7,75 hr., jecźmjenja, nałetnjeho: 7,80—9,10 hr., mowoša: 6,80—7,20 (6,85—7,25) hriwnow

Płacźizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg
Płacźizny po złotej hriwnje.

	27. 1.	26. 1.
Pšenca	—	—
rožka	—	—
ječmjeń, nal.	155-164	156-164
ječmjeń wows	136-144	136-144
kukurica	—	—
pšenč. muka	25,7-26,7	25,7-26,7
ržana muka	21,9-22,9	21,9-22,9
pš. wotruby	12,2-12,6	12,2-12,6
ržane	10,5-10,8	10,5-10,8
raps	—	—
hróch, Viktor.	40,0-45,0	40,0-45,0
lane symjo	—	—
pjeluški	16,5-17,5	16,5-17,5

	27 1	76 1
buny	16,5-18,0	16,5-18,0
woka	15,0-16,5	15,0-16,5
módre lupiny	12,0-13,0	12,0-13 0
žolte lupiny	15,0-15,5	15,0-15,5
zeradella	19,0-22,0	19,0-22,0
raps. wosušk	—	—
lany wosušk	12,60	12,60
such. truhanc.	10,3-10,4	10,3-10,4
běrni, kruškl	14,40	14,40
syno, 50 kg	1,40-1,70	1,40-1,70
ržana stoma	0,45-0,60	0,50-0,65
pšenč. „	0,35-0,45	0,35-0,50
wowsna „	0,45-0,60	0,50-0,65
rečna „	0,45-0,60	0,50-0,65

Płacźizna za pšency za wupłodźerja 181 184 186
Płacźizna za rožku za wupłodźerja 143 151 153

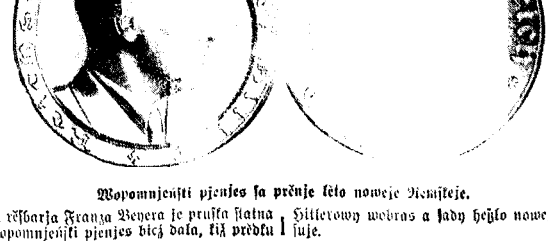

Wopomnjenšći pjenjes za prěnje lěto nowoje Němskeje.

Po naczišu rěšbarja Franza Beyera je pruska statna pjenjezernja wopomnjenšći pjenjes bicź dała, kiž prědku Hitlerowy wobras a jadyr hešlo nowoje Němskeje pokazuje.

Město pod kremlom

Hižo stotki dołho je w Moskwje wěra žiwa, so so pod Kremlom podjeńske město chowa. Drohotnosće se złota a błëdra ſ doby stareho Nowohroda, nimo měry drohotna knihownja Iwana Hrózneho, drohotne wobraſy a historiske relikwije, parle a drohotne kamjenje w njeſłychanej bohatosći su pjecza w podjeńskich pokładownjach zahrjebane; pokłady ſu tam po poławisnach wot spočatka 15. stotki a njeſu pschistupne. Jenož Pětrej Wulkemu je so pjecza poradźiło, do tuteje tajneje pokładnje pomagać. Nuſu ſtawisnarjo wſchak temu prawje njewěrja, pschetož Pětr Wulki běſche muż, kotryż ſtajnje na zyle dźiſche, a so ſ polojcźnoſćami spokojił njeby.

W běhu ſtoletkow je so mnoho pospytow činiło, podjeńſte thödby pod Kremlom pschesćěhować, so bychu potajnoſće wukmětrili. Ruſki ſtarožitnik profeſor Ignazius Steleźki Kremł dokładnje pschepytujo ſo hižo léta dołho ſ tym ſabéra. Psched někotrymi létami pschi twarſkich dźěłach na Cźerwjenym namješće njedaloko tak mjenowanych Senatorſkich wrotow na podjeńſku thödbu ſtorcźichu, kotraž hes dwěla ſ pokładownymi komorami w ſwilku ſteji. Pschirodźila najpomnjene njech je, ſo Cźerwjene namješto ſwoje mjeno nima wot dźenźnišchich mózgarjow Ruſkeje, ale wot Pětra Wulkeho, kotryż na tutym městnje wjazorym ſhěźkarſkim bojaram ſamorucźnje hłowy wotcźa. Hižo léta 1157 ſo na městnje, hdźež dźenża Kremł ſteji, hród natwari. Sa zara Iwana III., ſi léſtotki poſſtajiſcho, hród ſeſpomnichu a ſ tolſtej murju wobdachu. W létach 1475 hač 1479 twarſki miſchtr Fioraventi ſ Bologna Kremł we jeho dźenźniſchej twórbje natwari. Běchu njemérne cźaſy. Tatarſke cźěrjódy hłowne město nowoſałożeneho moſkowſkeho kraja wohrożowachu, a ſpěſtarſzy bojarojo zaram žanoho měra njepoſchadachu. Iwan III. dołhodła podjeńſte wjeſoły natwarješ, w kotrychž ſwoje pokłady ſameſtni. Też jeho potomnicy dachu pokładne komory twariś a wjeſoły powpeſtniś. Potajnoſće ſathodow nikomu njeſcheradźichu. Ludźi, kotſi wo tym wědźachu, njeſchłódnych zcźinichu, twarikemu miſchtrej ſamemu, Fioraventej, ſu pjecza po zarowej poruczneſći widźenje rubili. Bjes dwěla běchu pſchiſtupy k tajnym komoram ſmrźkapołnje ſchkitane. Prěnja Kremlowa wěja podaſmo njerěła Tajnik, potajſtim wěja, kotraž je połna tajnoſćow. Krónita ſ léta 1700 powěź, ſo je w tymle Tajniku wjele tajnych thödbow a mnoho podźemſkich komorow. Wuſłědźichu tam dołhu thödbu, kotraž ſo w muri ſtónczi. Tu a tam běchu żelezne durje widźeć, tola njeporadźi ſo, ſa potajnjejmi pſchiſćmi, kotrejž thowachu. W decembru léta 1724. tak ruſki ſtawiſnaſ Sabelin powěź, je ſwój Jańſtejo zyrkwje w Kremlu. O ſpowi, pſchiſtejnym wyſchnoſćam rozrawa wu wo tajnej pokładowej komorje podał, w kotrejž ſo mnoho kaſchćow khowa, kiž ſu ſ debjeńkami napiſchenje. Wón wo dowoſtnoſći proſcheſće, hač njeby ſmél wurwnyać. Na proſzenje, ſ woiſkel wo tutej pokładowej komorje wě, ſwěſć rjekny, ſo je ſłužobnik kněza Pětra Wulkeho, wułkowjeſchowſki Sofije, wo pokładniſtwje wědźał. Tutón ſłužownik, wójn Makarow, je pjecza ſam pomhał, kaſchćow i dyhoſnoſćemi w podjeńſkej městnoſći ſam ... Tola je ſo njeraſ, ſahrjeb k pokładowej komorje ... dźeſ. Po ſmérći ſo, ſo je wſchich Proſorowſki ... dźenje ſ Werren ... hubjeſchcho w pokładowej ... jerje pohrjeb. ... powej dźiwaja na to ... wojakow a ... wurnwaúſkim dźěłam ... ſkich. ... te thödby pod Kremlom, ... ničźo ... ſchejſche ... jeko ... ſtorczi. ... ſkeho ... tuteho ... wjaz ſtalo. ... hrodu hiſchcze wjele ... ſo je Napoleon ſa cźaſ ... 1812 podjeńſte thödby Kremla ... ſmajmjeſćan ... we franzowſkim ... Leǵrand wo tym powědaſ. Napiſanje je w Pariſkim ... namakaſ. Po pſchirucźnoſći Napoleona je ſo pod Kremlom wurwały, pſchetož franzowſki kězor ſo nadźiſche, ſo w reſidenzu zara ithowane pokłady namaka. W jenej městnoſći franzowſzy wojazy zyły riad kaſchćow namatachu, hdyž pak ſo jich dótknychu, běchu potajne ſmuti ſaſtłoſchcej. Wojazy njeſmu po ſdaju cźi najſmužiſchi byli; wone hróſbnu městnoſć ſe ſtrachom napjelnjeni wopuſchcźichu. Runje w tutym wokomiku Moſkowſki wulki wojeń wudyri, tak ſo njemóſcźeſche ſo kězor dłeſe wjaz ſ potajnej naležnoſću ſaběraſ. Wěrja, ſo běchu kaſchcźe ſ mechaniſtimi pſchcźelemi ſwiſane, kotrejž piſtacz ſapoczadu, hdyž ſo jich dótknychu.

Profeſor Steleźki w ſwojim cźaſu wuſna, ſo njeſpyta ani ſkoto, ani drohotne kamjenje, ale ſo ſo jenicźzy ſa njeſłyſchanje drohotnu knihownju Iwana Hróſneho ſajimuje. Tutu knihownju, tak réka, je zaſ wot ſwojeho nana, zarja Waſilija, doſtał, kotruż běſche jemu Konſtantinopelſki patriarcha darił. Léta 1565 je zaſ Iwan němſkeho duchownego ſ Rigi, Jana Wettermanna, pſcheproſył, ſo by jemu tuton jeho knihowny pokład do porjadka pchinjeſł. Duchowny Wettermann je ſo po ſtarej thróńzy wuprajił, ſo by zyle ſwoje wobſedźeńſtwo ſa to woprował, by-li tute njeſłónczniże drohotne knihi jenej němſtej univerſicze pſchewjeſtajicź móhł. Knihownja wopſchija, ſmémy-li Wettermannowym ſłowam wěrić, rukopiſmy njeſłyſchanje hódnoſće, prěnje wotpiſti Cicerowych dźěłow, Tacitufa a Titufa Liviufa. Po nahładze najpomnjeneho profeſora Sabelina ſo knihownja zarja ſ wulkim wobnjoſom léta 1571 w Moſkwje ſniczi. Profeſor Steleźki wſchak praji, ſo je knihownja w podjeńſtim wielbje dyla a ſo dyrbi tam hiſchcze dźenża nědźże ſkowana bycź. Byli ſo poradźiło, tute knihi namakaſ, Steleźki méni, by ſo wuhrjebanje ſławneho Tutanchamonowego rowniſchcza do thłódka ſtajiło. nz.

Předźenak

Protyka za Serbow

na léto

1934

je dostaś

w Serbskej knihańi w Budyšinje w Serbskim Domje

Konjej abo kozy?

Wjeſny ſchołta Creanju ſ hněwom ſyczeſche. We Koſtrizowej naležnoſći jebi ſuby wutkuża. Tónle młody thadła, Joan Koſtriza, běſche wurod wobwjertliwoſće a méra. Bjes dźiwa, jeho nan běſche njebojaſny Woſławſki paſtyr, jeho maćź zyganka, jako holza nawiſſcha rjanoſć. Tak běſche teź Joan, kotryż běſche pjecza bohatemu bojarej Cźeliej młodeju konjow ſ paſtwiſchcza kradnył, wurjadnje rjany pachoł, ſ młódnymaj woczomaj a wuhlećzornymi włoſami.

Swědźi Bratiſca, ſtary bur, wobſwědźeſche:

„Se ſwojimaj ſamſnymaj woczomaj to widźach; Koſtrizowe mějeſche koni ja hłowožju a cźehnjeſche po paſtwiſchcźowym puczu ſa ſarſtim dworom do Palalunka."

To wón wobſwědźi. Tu Joanowy napſcheczniwy ſwědź pſchińdże, pſcheklepany hepjel, kotrehoż by cźłowjek hižo ſoſudźicź chcył, prjedy hač hubu woczini, Pimtila rěkaſo, a wobſwědźi proſcheſe:

„Tamne popołdnje, Koſtriza a ja, wot woczeſcho paſtyrja Cźeliuga ſtarej koły tupiwſchi ſi nimaj do Palalunka cźahnyłmoj."

Wjeſny ſchołta: „Ah — po paſtwiſchcźnym puczu?"

Swědź: „Jeſe prawje, po paſtwiſchcźnym puczu — hdźe dła hewak?"

To wón wobſwědźi. Wjeſny ſchołta ſ pjaſcu wo błido dyri, ſo ſo na nim ſejazy thńiż ſaczumpa.

„Wobkładajcie ſebi tutoju ſwědkow: młodej konjej, ſtarej ſoł ... dźeſcheſ ſ tcho hiſchcze ſtóczkaj. ... woczi drje beſtrej ſ blachom ſabitej. Wobaj na ... Kněſkija?"

... Koſtriza ſo poſmućkuje muchu popadny, ko- ... hube ſo na ſkoma jeho łauki cźapnyć. Wón ... neſi ſtarej ſcheſtalka wot ſiwiſć, a rjebka ... ſtejeſ ... haj drje ... Sawołaja ... wjeſkeho ... ja.

... Koſtrija ... ła, ni koſo ... To je ... ſaje ſo po- ... ew? — ... karej?"

... ſkowa. Koſy."

... ſarobu ... ſ tem ſ ſe- ... ſ prawym, ... ſ ſtrowym ... ſ ſtrowym ... ſ ſtrowym

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. — 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pjenjezkow, za swójbne, towarstwowe a hosćencarske 7 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo ześěhowkam ćežnecho znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjerśne znjezbożeńja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin płasnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Cisło (Nr.) 25 — Budyšin — Wutoru 30. januara 1934 — Bautzen — Lětnik 93

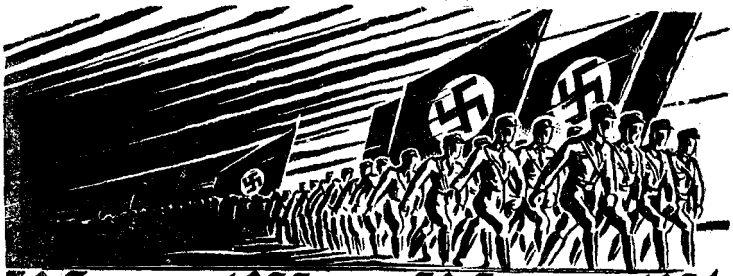

30. Januar 1933 — 30. Januar 1934

Bilanca

Januar je měsac letnje rospravy, bilanzy, kaž pschetupz praji. Kóždy wobthod sestaja sebi tajku bilanzu, je by wědźał, tajke je sandźene lěto było a kak ma so w pschichodnym lěcze sadźerźeć, so by so njebożownym winowas sašo do hluź pschewobroćił. Tohodla ma wschat tež tak někotry wulki strach psched sestajenjom tajkeje bilanzy, dokelž hižo doprědka wě, kak struchła wupadnje. Někotry wschak tež sašo z połnej dowěru dźeń bilanzy wočakuje, dokelž hižo doprědka wě, so je tak dźěłał, kaž běsche to jeho wobkhodej wužitne.

Tež němšti lud dźensa na dnju 30. januara bilanzu dźerži. Tola samolwity wjednik njetrjeba so strachować, so tuta struchła wupadnje. Wě, wona je w porjadźe, to tež hižo lud jako pruhowar bilanzy wě, a tak móža wschitcy hromadźe z jasnym wóčkom do pschichoda hladać. Je drje w běhu poslednich lět jenička bilanza, tiž so z jenym pschizitkom, z jenym p l u s słónčzi, a tohodla ma so tež wicha kritika wuwostajić.

Jako Adolf Hitler psched lětom swoje wjednistwo nastupi, nadeńdźe wschudźe najthutnischе wobstejnoscze. Wschudźe knježesche pschestrowaństwo a korrupcija, lud běsche w swadźe mjes sobu a kóždy dźěłasche pscheciwo kóždemu. A tuto hłuboke bahnischćo a tonidło dyrbjesche wón nětko pschewinyć a wuczischćić, tak so móže sašo swoje płody njesć. O tajke njedźałowne pschedewsacze, tajke hobrite dźěło! Ani sapočatk, ani kónc tutoho hnijenstwa so njepokasa a tola so Hitler na tuto dźěło wjaži. Sylnyi lěta je sebi k pschewinjenju tutoho hobrjeho pschedewsacza žadał a potom chce sašo psched swój lud stupić a swoje samolwjenje dać. Potajtim móžemy sebi hatle sa tři lěta tajku bilanzu žadać. Tola dźeń je pschewažny za zyły němski lud, so so tak bjese wschoho pschenjechodźi.

K tomu stupimy w duchu wróćo do doby do 30. januara 1933 a hišće dale do doby njebożownych schtyrnaće lět, hdyž marxismuj a liberalismuj knježeschtej. Wobhladajmy sebi jako pschiklad ras bilanzy tehdyšich wjednikow. — Haj, hdże tajke nadeńdźemy? hdże su wostałe? — Móžemy wam pscheradźić, so so njejsu bojkotowali, wě, wopraudźe niz — ale dozyła so njejsu bilanzu činiłe. Wjernjeja je kóždy z tutych muśi swój zamt z wulkimi pschihotowanjemi a złowami pschewzał, wjernjeja su woni wschitcy stajnje do luda trubili, so dźěła za wěsty czas sašo z cźitym zwědomjom psched swój lud a swojich wolerjow stupiła a rosprawu podaća, dokelž ani jedyn z nich bilanzu pschedpołožił. Kóždy wuznaźa so někak z trjasni, tiž njeje doprědka widźeł mnoho a tiž su wobstejnoscze nawopak dwobrocźałe. Wěsche pak jedyn z nich stónczejsze telko sawinował, so jeho jeho tamnischi system wjaży za wjednika njerodźesche, poněwaž sebi hišćeze někajke sastojnstwo pytasche, hdyž móže sebi wérze swoju rjanu pensiju wužiwać. Njeje tež nicho pokonjał hać defizit w statnym měsche, je sebi tola za swoju wołobu rjanu ministersku pensiju dobył. Kelko wažnych w poslednich lětach mějachmy, njemóžemy z dowěrnym zwědomjom rjec, ale licźba je zyle wěsće do stow pahała. Lud pak wolesche druhebo a podźěłsko rjeczeho, schtwórtcho, pjatcho, dźesatcho na tajke městna a kóždy krocźesche pěnje w krocźelach swojeho prjedownika.

Derje je, so su tute cźasy minuli. Tola někchto mamy hišćeze pschipomnicź. Tuchi honjerjo za pensiju sasahcze dobry su mjenujcy cźi, kotrjž je strachom wunoschi bilanzy 30. januara wočakuja. Woni wědźa, so so tam hatle schtwórtcho, pjatcho, dźesatcho na tajke městna a kóždy krocźesche pěnje w krocźelach swojeho prjedownika.

Derje je, so su tute cźasy minuli. Tola někchto mamy hišćeze pschipomnicź. Tuchi honjerjo za pensiju sasahcze dobry su mjenujcy cźi, kotrjž je strachom wunoschi bilanzy 30. januara wočakuja. Woni wědźa, so so tam hatle

Němski kanzler Adolf Hitler, wjednik noweje Němskeje.

tak prawje wujasni, kak su woni dźěłali a kak někto nowy wjednik luda dźěła.

Tutón pak njetrjeba so bilanzy bojeć, njetrjeba sebi też hłowu lamać, kajke sastojnstwo by sebi k wužiwanju swojeje pensije wuppial. Wě, wón je dobry wjednik, a lud je jemu hižo doprědka bilanzu sthwalił z ludowym wothłosowanjom 12. novembra. S cźistej wutrobu a z cźistym zwědomjom móže psched swój lud stupić a rjec: „Za njedźełach sa sebje, ale sa Tebje, mój ludo." A lud jemu dźakuje njeliczomnu zławu wunjesze. Wón nam njeje nicho zlubił, schtož možne njeb[illegible] toho njemožne smožnił. Je bratrowstwu [illegible] luda wutorkowi a sa to luboscź do wu[illegible] bratrowstwu lubjeźi, tak je jedyn za d[illegible] wsdźiło pak bu jemu možno, dokelž je [illegible] na podu wuzwonił, kotrež detailni wjedn[illegible] na dowěrnu k wemtemu ludej. Tiž so je [illegible] nětcze tak sćeženy njeje, [illegible] sastaw, [illegible] stańcze. A wulki dźiw je [illegible] a pódjinscziznu płody, [illegible] luda i njemu a lubosći, [illegible] tež lubjeźi žnje.

A tak bohate su jeho [illegible] hatle hdyž wróćo pohladamy do d[illegible] je pschez 30. januarom 1933 snajechmy. Swi[illegible] new knježesche a dowe[illegible]sche wojowanje kóždeho [illegible]wo tydženja, tak je so naschе měschczańske dróhi a [illegible] do trwawnyj bitwje schćom pschewobroćenjam. Won zhubźi zapaje pismenja na twarje němskeho luda a wón dowolesche nusu a hłod na jenej stronje a pschestrowanje a korrupciju na [illegible] stronje.

A pohladajmy nětko na lěto, kiž je so [illegible] a porjad knježesze w kraju, korrupcija a pschestrowaństwo stej wutupjenej, najwjetscha nusa je wot luda wzała, wschudźom stutkuje zjmka pomoc je z wjele zjednowanjom, psches dwaj milijonaj njesaměstnjenych dosta sašo dźěło. Sa krótki cźasz bu zyte Rauschа Prusko bjes njesaměstnjenych a druhe prowincy na krótki cźasz sćěkuja. Wschudźe so z wuhnjewom tworjenym sašo kurcź japoczina. A schtož naš Sserbow najbóle potrjechi: won je tuta z dotalneje nizinu na najwyschischi schodźeńk straja postawnyj a je jemu sakoniscź dom a podu na wěcznе cźasa swěsćił.

A němski dźěłacjer? Hacź do lonjschcho lěta bjsche z hidu tłapjow do nekotrych kehrow rozsćěpjenu a we palcrach grawecźiwsche temmanisma, jemu je won to dobył, za cźimž jeho duscha hižo ledźechatki ječesche, jeho runoprawosći. Jemu je won sadźerze njeca[illegible] jowsze z wutrobu wsał.

Najwjetscha sadźerza wjedni[illegible] wujednanja wonschtow luda mi[illegible] je pod jenicze hesło lapschimarl, tiž [illegible] mjeńcho, twój lud je wschitko!" Nětko [illegible] zamjenu drohu krocźeć je swojim jsnjedo[illegible] swojim bratrom k lěwicy, je swojim p[illegible] sedy ako sady nicho krecźi. To je newy duch n[illegible]. Tuta doba je tak prawje doba pschichodu. [illegible] mjeń ma mlodźina, nasch dorost, swoje wobzelie [illegible] W tho stare a pschestałe je so wotstrenić, młodźi, sakorjenj su jich namjetnizy. Tak też pola naš Sserbow bźěsche, młody splah ma swój pschichod, derje, so so też na to dopomnimy, je to tak zyle po Hitlerowej mysli.

Tajka je nětko jeho bilanza a z njej móžemy wopraudźe spokojom być. Sdawa jemu, so je tak truchle swoju drohu krocźiej wědźał. Nětko móžemy połnje nasćisć do pschichoda hladać, pschetoż statna łódź je prawego wjednika namakała, kiž we dobrym turu dźerżeć.

My tak smy wjesćowanjo na tutej łódźi prostych pasažěrow njeje wjaza, kóždy ma swoje wjesće do rutow wsaci, a mamy zwjazku winowatosći, so tak wjesćujemy, kaž won pschikasa, hewak stónczejsze też najwobsćěschcha a najtrajnischa łódź doprědka njepschidźe. Jelt pak je nichtó mjes nami, kiž nechce pschicze po pschikasni wjednika wjesćowaći, ton hacźi zyłu jeho a dorbi so wotstrenić a so z tymaschim narunacź, pschetoż jeho łódź wjednerbi dla jeneho cźerpjeć. Tohodla prosujmy so wschitcy, so buchmy prawje derje wjesćowali, niz za sebje, ale za swój lud a narod, so by łódź prawje dobru jsbu měła. Wjednikej pak hišćeze za dźensa w duchu sstrokoju zławu wunjesćemy: „Wodź nasch łódź psches wichery a zolmy, kmy sedy poddani a njezulschcjmy nasche wjesło, doniž schtitaju krjóh njedozpjesmy." To njech je nasch narodninowy dar na dnju 30. januara 1934. Tuž, herbšti ludo, thorhoje won! Wołaj z zyłeje wutroby a dusche: „Sdawa Hitlerej Naschemu Hitlerej!"

Dr. Frick před studentami

Pśichi fijatočnjoscéji powschitkownego němśkego brózjowego wjenza němśki minister fnutśkownych nałeznoscéow dr. Frick k studentam rěcześe. Wón wupraji swoje wjeśele nad tym, so fu wschitcy němścy brónjowi studenca so k wufnaciu k nazionalsozialistiskiej fijednoscéji. Wjele słow lét stare stawśiny němśkego studentiwa tajku jednotu hischcze njewótcachu. Hijom wójna pak wulke pischemjenjuje pschinjeśe. Pola Langemarcka so fakod nowego ludowego fiednoczeństwa połoji. Swjedźenjo lěta 1918 a scźełowaze załubjuje naroda běśe k bobom zapoczaśk nowcho naroda ludu. Němśki minister dopominaśe tu na wjednika Adolfa Hitlera a na wójnskego leutnanta a studenta Schlagetera. Nałta wojowanje njes studentiwom a profesorom, kotśiž fnytachu so pschiběrazenu nazionalsozialistiskej wuwinuwś. Wobjeże wulśkehowaśe dr. Frick puć Horsta Wessela, kiž je so pschijonnemu studentiskemu žiwjenja wobrał a so mjes dźiwacérjow podał, hdyž běśe pschecźiwjenje pschecźiwo nazionalnemu hibanju najzjutnische. Se zwojim stutkom a zwjercka je wón wiun akademikow a studentow na lud wujednał a puć pokazał, k kotrymž maju wschitcy khodźiś, je li nochcedża lud pscheradźiś. Wusoke schule fu lud pscheradźile, dokelž so je zniwjenja luda wrócźo scźahnuchu. Skónczenje ryśowaśkich fnutśkownych ministerow zwobodu wědomosce, kotraž in tym wobsteji, so by fnytnik jenož wěrnosći służił. Tehodła dyrbi wědomosć fwobodna byś. Nazionalsozialistiski wědomości fwobodu wrócźa, so by ju mohła do służby wěrnosće stajiś. A halle je fwojasnjenu na lud dostanje wědomosć wětšiś a stajnosć fwojeho dźěła a wołkhowa fnyzki fwojeho praschenja a wotnoliwjenja. Jenož w służbje luda może fwoje nadawki dopjelniś. Student dyrbi wosfrjedź luda staś a lud fozialnje fcofmiś. Sozialist je jenoj tón, kiž tóhdy cźaj pschi sekanju ludowych towaršchow fozialistiskju jedna. K fozialistiskej móże fo cźłowjek jenož w žiwjenju a nic na wyfokej schuli wozahnjeć.

Cyrkwinske šulske swjatočnosće 30. januara

Sakski krajny biskop je scźehowazy generalny wukaz wudał: 30. januara 1934 je krótky dźeń powołanja nascheho wjednika fa kanclera němśkego stata. S dźakom k Bohu spomina němśki lud na tutym dnju zale wobjeże na wuthowarśi fkutk Adolfa Hitlera. Kujes němśki biskop je postajił, so fo wutoru 30. januara 1934 w zyrkwjach wjeczerne Bože służby wotmudla, kotrejž fu na wažnosći tutcheho dnja stoźene. Wocakuju, so fo na tuto postajenje wchudźom dźiwa. Położa fu tutym, so maju fo 30. janara 1934 wot rannja 7 hdź do wjeczora 6 hdź. na zyrkwjach a zwonicach fkutkownych twarjenjach khorhoje wuwjesnjeć.

Němśki [illegible] ministerej je kolonizowanjskich mini[illegible]strow j[illegible] fa krajow proś, so tutym postajeńi, so ma fo 30. [illegible] a kótrež fo tuto dopołdnja po nałajenju knjeźerfkego kanclera Adolfa Hitlera a f bobom naroda [illegible] nazionalsozialiski fcho[illegible]ta, w fcholach na wu[illegible]znam[illegible] [illegible] dołtejne wadkaje fpomnjeć.

Wje[illegible]kowa rěč dźensa w radiju

Na [illegible] dnju němśkego wobchowanja, dźensa wuzo[illegible]ru pop[illegible]ś, kotrež fo němśki ljom. Pschi tutej fkładnoscéi [illegible]kanzler Adolf Hitler knjeźerfkowe wosće wjenje[illegible] Tuta rěć fo na wschitcy němśke radija pschenje[illegible]

Ke [illegible] wjerjenitka fwjatočnjoscéj, kotraž fo se pschitrezuje [illegible]kowho dnja nazionalneho posłchnjenja fa[illegible]ndje, [illegible] w Barlinskim fportiwnim palaśe wotmeśe. Za němśki minister dr. Goebbels wo heśte „Wětu němśkeje rewolucije“ porěźi. Sdobom se fwjatočnjoscéj wotmeśe fo posnjertna fwjatočnosć SA standarty 1 fa jeje padnjenych wudurnego wjednika Hanfa Maikowskego a polizajskego wyschego straśnjeńkego Zauritza.

Jendźelski pósłanc Phipps pola němśkeho kanclera

Němśki kanzler je pónd'eju pschipołdnju w pschitomnoscéi němśkego fwonkownego ministera jendźelskeho pósłanca fira Erica Phippsa pschijał. Jendźelski pósłanc pschepoda memorandum jendźelskeho knjeźerstwa, f kotrymž wono na połdnjuju němśku nótu wotmołwja.

Hitlerski swjedźeń w Newyorku

W Newyorkskej zentralnej operje němśka kolonija njedźelu letni dźeń powołanja Adolfa Hitlera za němśkego kanclera a 63. fałożenski dźeń Němśkeje wosfrjedźi. Na tutym dostojnym wustupjenju wobdźeli so wjace 4000 Němcow. Swjedźenjefa mjeńfkosć běśe f khorhojemi nowoje Němśkeje a wobrazom němśkeho kanclera wupyschena. Pschi mózným pschiśelku němśkich Amerikanow rosprawjesche radijowy wosfrjedźowy Douglas Brinkley, kiž běśe so runje fe studijowego puczowanja f Němśkeje wrócźił, wo fwojich facźiśechach. Brinkley fwótkowenu nowinarfku jenofronske rospravy wo Němśkej wumjetowasche. Potom wukny němśkeho kanclera w cźasu jeho dotalneho knjeźerstwa wopytowasche. Wobjeże khwaleśesche pschitwojnoscéi, f kotrejž je so němśka revolucija pschewjedła. Sa krótki cźaj budże so fwét Hitlerej za jeho wulki fkutk dźakowaczi.

Wustupjenje za Hitlera w Lissabonje

W jenym Lisfabonskim dźiwadle wotmě so fkutkowno-politiske wustupjenje. Pschi tym ministerski president Salacar pschesłyduwasche. Demonstracija wotmě so k kjeschenju nazionalneje propagandy. Tež někotři italijo fa[illegible]schisto a cźornofoschlakoju běchu pschitomni. Jako rěcźnik wu Adolfje Hitlera a Mufsoliniju rěcźeśe „khromadźizna fylnje pschihłoschowasche.

Jědź jeneho hornca wunjese 800 000 hriwnow

Sakska fynska pomoc, kotruž NS-ludowe fpomóžeństwo nawjednje, a kiž je do 25 wofrjesnych wjednistwow f 1204 wotnoźkami a 43 fejperanifchczenci dźełene, je někto dotalne wunoschki wschelakich zberkow wofsewiło. S wofsewjenych fiežkow fynowy wulkosć tutcheho fynskeho pomognego fkutka dowidźeć. W Sakfkej fluscha fóerka f jedźe[illegible] hornja do khownych żórlow fa wobstaranje pjenje[illegible] fcheje pomoc. W měźazach wot oktobra hacź do dezembra 1933 fu fóerki f jědźow jeneho hornja w Sakfkej nedźe 836000 hriwnow wunjefle.

Darré k zrěčeniu z Pólskej zbožo pśe'e

Statny fkamt němśkeho burfkeho wjednika wofsewja: Wjednik khownoho wotdźelenja pola němśkeho burfkeho wjednika Darré-a dr. Winter je pónd'elfkeje pólskeho pósłanca wopytał, fo by jemu pschi fkładnoscéi podpisanja němśko-pólskeho frejenja mjeńfkosće pschecźo němśkeho ministra a němśkeho burfkeho wuprajił. Pólski pósłanc fwój fprawny dźak wupraji a f dobom nadźiju, fo by fo frejenje w nafuhpanju ratafiskich porzahowow k płódnemu pomérej za wobaj narodaj wukfukowało.

Daladier dyrbi nowe francowske knjeźerfstwo zestajeć

Pónd'elu dopołdnja w 10 hdź. fo Daladier do Elysée poda a 10,10 hdź. fałko swoi franzowskeho ftatneho pre[illegible]

Daladier, kiž dyrbi nowe franzowske knjeźerfstwo zestajeć.

Italfzy rjemjeślnifzy wjednizy cźeścza morwych nazionalsozialistiskeho posłchnjenja.

W Barlinje tuthwilu wjednizy italiskeho rjemjeśka pschebywaju, kotśiž chcedża nowu němśku organizaziju studowacź. Hnydom pschi fwojim pschijeździe wopytaju italfzy hoscźo row Horsta Wessela, kotrehož f wěnzom pocześcźichu.

Lěsny młyn

8] (Pokračowanje.)

Ssurowje njemdrje fałhadźeśche ftary hajnik, fłuchi, cźmowje hladajcy muj. Dźiwajo fo fyn, runje fastupiwschi woprafcha, schto je fo ftało.

„Ssornik! Ssornik je precź, je fatźeleny!“ jemu stary na proiy napischeczo wołasche. „Wěrisch ty to? Wěso, ty fpitch łaź morwy a tuź wutźeła ftyschat njejiy,— ale ja! Won je jitwy a do lěsa! To możesche jeno fady mładźiny fa fchcerokim bukom być, hdyž fornik w tym cźafu na paźuw khodźeśche. Inde pschi framym budźich toho niekniczomneho njethmanika hischcze lepik, widźach jeho klecźo pschi kutlenju. Ale jemja bě mokra — wobfhunych fo a padnych tak dołhi łaź běch. A fa tón cźaj tón tajki a himajti cźekny. Nó, na toho — na, hdyż toho popadnu! A runje tón najrjeńschi fornik, po kotrehoż dyrjesche fej najfaźnischi prynz fa dwě njedźeli pschisći. Schto jeno fcźinju? Schto jeno jemu napiśaczi?“ Won fej njemdrje do wokow fajeźe.

Prjedy hacź możesche Jurij hischcze woimołwiś, wonka blachowy fwuk fwónczeła pschi thejnych durjach fafwoni. Listynoschcź, itrótka poftrowiwschi, fastupi a pokózł, prjedy hacź fako woteźdże, pijmo na blido.

„To drje pak budże fako tajke nowotaźke wukafanje lejnifteje wyschnoscéje“, hajnik wobuźnje bórcześche, „pisanje a cźiwowanje a dale niczo.“ Won wobałku rostorże — ftare sezołtnjene topjeno nowinow a zedła f njetepej rutu pifanym pijmom wupadnyschcej. Na pok wótfse hajnik cźitasche:

„Jeli fo knjes hajnik na dźiwoje houtwjerjenje we fwojim lěsu dźiwa, njech fej jónu nowinu pschecźita, kotraż tu pódła leji. Kóźka pakoscźenje njewołaji a lěsny młynk rěka Jan Mesnik.“

Potrjechenu hajnik na fwojeho fyna pohlada. Tón bě na fmjercź wobležnył a nanej te nowiny poda. Na nich bě datum f dawnych lét a w nich bě rosprawa wo fudniftim jednanju pschecźiwo dźiwjemu houtwjerjej Janej Mejnikej z Wonej, kiž bě we wojowanju hajnika cźeżay franił a kiž bu fa to k jastwu na tfi lěta fafudźeny.

„Hdy by to wěrno było“, hajnik bórbotasche, „tajkile bohaty muj, kiž we gmejnjej radże fyda a ma wschudźom prěnje fłowo! Dha tola też mi rjanehu fornika nichtó druhi njeje faftźił, a to by dyrbjało jara ftź być, jeli fo by tehu njetkmanika njelepił!“

Pschi tym bě jemu nadpadne, so bě jeho fyn wschón rospłóscheny, a f nahłym hněwom won fawoła: „Ssynu, wěch ty wo tym nětdże nescźto? Wjef fo na ledźbu! Hdy bych jej myślicź byrbjał, so mohła cźe luboscź k mkynkej Hańji we twojej fastojnjej winowatoscźi mylicź! Mi framemu by jej było fchikowaneje holzy. Chzu fa tej wězu hischcze dokładnje fledźicź. Ale to cźi do cźafa praju: je-li to wjacy dużli njekhmane pschiklodźene, dha jeno tu holzu f myślow puschcź! Djowka dźiwjeho houtwarja a ftółnika mi fjem do mojeho cźeftneho domu njepschicźehnje, je-li tehł hewak nescźto wo to, so masch nana. Po tym so mél!“

Mózuje teplajo dźeśche hajnik won, prěni lepschi klobuk na hłowu na frótko wottfihane wokny ftóźcźiwschi.

Bźedy a fastróżeny Jurij ftejo wofta. Wón na wěrnoscźi wobhdineje powěźeze niedwěrowasche. Hańzine powédanje, so jej nan hajnikej monturu dźiwnje hidźi, tu wez wótrje rosfwětlowasche. Pschehde wschem mężesche Hańza młynka warnowacź.

To bě prěnje fanjechanje winowatoscźe, kotreż bě młody hajnik fawinył, a na nim to cźeścko leżeśche. Ale jeno na tuto waschnje hodźeśche fo fadźiwacź, so njeby hajnik f lěsnym młynkom fo fekkał, a jeno tak możesche fo njewurjeknite njeschożo wot Hańze wotwobroćicź.

Ale, runje hdyż chzyschże fo na puczj podacź, nan hłuschcze jónu fastupi a jeho fa zyły dźeń wot fwojeho boka njepuschcźi. Ssnadź bě Jurjowe wotmyślenje fhdźał.

Po zyłym rewérje fo nicżo podhładne njehodźeśche wuśledźicź. Na wjeczor chzyschże ftary hajnik hischcze jónu fam na wuśledźowanje hicź a tohodła Jurja domoj póśla, fo by kładzenje schmrźkowehu fynjenja wobkedźowak. Jurij na pschipokalane městno khwatasche, nuśne wězy pschipórucź a potom, schtoż możesche, k lěsnemu młynej khwatasche po tajnych puczach, so by fwojemu nanej daloko f pucza schoł.

Na shożo Hańzu jannu w fahrodże naidźe a ji zale khwatnje fwupowéda, schtoż bě fo ftało.

Hańza hacź do hubow fhlédny a cźeżko dychasche. „To fym fdacźe mёła“, wona hórbotasche, „tohodła je nan nescźto cźafa tak rospjerscheny a njewobftajny. Hdyż fym fłyschała, kak by w wozy bjes měra po domje a po dworje khodźił a fe hołu famym rěcźał. A tfelbu też ma. Handrij je ju njedawno rjedźił.“

„Tón lumpak!“ Jurij nahle wuję. „S toho cźafa, so je tebje talle faftźinje w lěsu nadpadnył, jemu nicźo dobreho njewérju! Schtó wé, hacź wón fam mjefto do lěfa njekhodźi a twojeho nana k tomu njefawjedże.“

„Ow, a runje dźensa je nan hižo hódźinu pred[illegible] Hańza płakofche, „a ja njewém, hdże.“

„Nó, fnadź je wo wju“, ju hajnikfi trochtowoł, „wón tak khwy njehudże, so by tam fajo hižo njehdźej bu tule nóz bjes mała lepjeny. Njepkakal, wo luba! Mél fo rjenje, thwatam. Mój nan njefmi toho pschifcź, fo fym f dźeła wotc'chol.“

A hižo po hórzy horje cźerjeśche. Hańza frudnje nim hladaśche.

Starý hajnik bě do fónza k wulkemu dubej fhdł. W myślach fo nadźijeśche, so możł cźekjeny padnik dźiwiny maliczkofcź pytacź abo druhu cźer fnicźicź, kotraż by mohła jeho pscheradźicź.

(Pokračowanje feźehuje.)

…ta pschiidże. Wón nowinarjam wojsewi, so je prezident jemu porucził, so by nowe knježeństwo sestajał. Na to bě…e Daladier sajšo k statnemu presidentej skaza. Mjes tym pak chcyše so se swojimi pschecželemi sřěd… Hižom dopołdnja pak Daladier rjekny, so dyše knježe…stwo energiskich a zjednoćenych muzow sestajeć, so by autoritu stata w dowěrjenju na republiku sajšo postajił.

Wustupjenje přećiwo Staviskeho přećelam

W Nizzy njedźelu datkarjo pschećiwo parlamentariskemu wustupichu, kotřiž su do skandala se Staviskim zapleceni. Demonstrantow je do dróhach cžahachu a sawjery policije pschekamachu. Hakle jako policija sešmjerjenje dosta, jamo demonstrantow rozchnachu.

Też w Rouenje so njedźelu demonstrazije pschećiwo Staviskeho pschećelam wotměchu. Tu so wosebje sobustawy sastojnskich swjatkow wobdźělichu. W Nanteju wšitcy patriotojo a politiscy pschećiwnicy do so sjednachu, so by wšitcy pschećiwnicy do so sjednachu, so by wšitcy pschećiwnicy do so sjednachu, so by wšitc

Maćej žwjatoczny Bozu mšchu na chórje klóšchtrskeje zyrkwje pod asistenzu klóšchtrskeju kaplanow a duchowne knjezny spěwachu tacjansku mšchu choraliter. Nětko jeje Bowasche žwjedźiješći akt. Po narěči knjesa propšta a wuspěwanju pschedpisanych modlitwow, poswjeći so cuculke, swjerschne běle wablečenje, kotrež so knjesny na habit wobleku. Hdyž je Hnadna knjeni jim žwjezene wenčki na hlowu stajiła, sloża do jeje rukow žlub stajnje poslušnosnje je žlowami: „Maćej, sluby Čzi a Twojim naslědnikam poslušnosć po Jadanju Swjatatcho wótza Benedikta hač do smjerce." S Te Deum a s někotrymi modlitwami a s požehnowanjom wosswjećenych słónči so wurjadna žwjatoczność, kotraž je dokónčny měnił w jich Bohu poswjećenym žiwjenju. Čzornej knjesnje wenujetej so bóle duchownym dźełam w zyrkwi a schuli, tak mjenowane běle jenož dźełu w kuchini a domje.

S **Pančicu.** Njedźelu wosswjeći dobrowólna wohnjowa wobora Marijneje Hwězdy žwój 65. sakoženšći žwjedźenj s dźiwadłom a rejemi. Wšche nimo měry derje wopytany kaj hewak. Po někotrych hudźbnych pschednoschkach zahustawa Kamjenskeje mšchežanske kapały, kotrěž też w pschestawkach hudźbne dary polskiche a. skónčnje z wjesołej rejzu kapałkach, pótrowi nowy wotcowny hejtmen, kowarski mišchtr Pawoł Hawšy w Pančicach, hosći z blizka a z daloka, pschejesche wschitkim dobru zabawu a so by jim žwjedźeń w dobrym wopomnjeczu zwostał a k letu wschitcy zaby pschischli, a skónčzi žwoju rěchu narěcz z Hitlerjom postrowom. Potom pschedstaji so wjeselohra „Wiliowa žona", wjesołe žwójbna hra w tjoch jednanjach wot Makza Reimana a Oty Schwarza. Pschi tym mjezachu so pschipostučzarjo do žnjeje wole nasmjeć. Wschitke jenotliwe róle běchu w najlepšich rukach a kóžby posliczi po žwojich mozach najlepše, też zhromadne hrasče so nanajlepje poradźi. Wosebje we wutworjenju jeswischcza a jeho dekorazije woze wobora a hrajerjo druhim s pschikładom bnjes. S tym też wurjadne efektny dozpěja. Tak žu so pschecza, kotrež na pschedstajenje stajachu, bjes poroka dopjelnic a pschipostučzarjo mózachu někotre hodźinki na wschadne starosče pozabycz. S wjesołej rejku słónči so we wschém porodźeny žwjedźeń a smjeje, dźiwajo na tak hobatu wopyt też materiwny dobytk.

S **Bojerez.** (Sswinjage wiki.) Na sobotnisče woti běchu 203 prošonow a 2 běhaj pschiwjesli. Prožata wlaczachu 4—6 njedźel stare: 10—12 hr., 6—8 njedźel stare: 12—14 hr., 8—10 njedźel stare: 14—16 hr. Witi běhu jene žiwe. Njewosta žadyn słónčk.

S **Kletnco.** (Wuršcka staroba.) Dźenja žwjezi žonu bowjenu wumělarku Emma Wahnbergerowa žwoje 87. narodniny. Duchowna je wona hischcze jara čzila, ale cželnje hižom bl[illegible] tak prawje hicz nochze. Wona je jena z najst[illegible] etnjanskich wobydlerkow. Seje mandželski, s kot[illegible] sselsche psched nědźe 10 lětami žwój słoty hwoj[illegible] je też wuškotu starobu dozpěl. Wón je psched 8 l[illegible] lows 90 lět stary wumrel. Wjele lět běsche tu i popitsch[illegible] gladowarjom. Jako hilcsce Kohlfurtsko-Falkenbergiske želesniny njedźelsche, dyrbjachu wón, kaž to rad powědasche, po póstile wězu z Kletna a Bujesda do Khrjebje khodźiz. Tam so wězy z póstilese kucze, kiž tehdy z Nitsce na Khrjebju jědźachu, wukładowachu, a W. hebi je tam wotewja dźeń wot dnja, kotry wot lěta we lěce a hnuje a wožesche je z žwojej karu do Kletnco a Wujesda. To cžinischcze wschitke te lěta, danjž so w lěce 1874 Kohlfurtsko-Falkenbergiska želesniza njenatwari a Kletno dwórnischcza njedosta. Hacž do tutcho cžasa dyrbjesche W. póstu zyły dołhi puć — s Khrjebje do Kletnco je 5 kilometrow a z Kletnco do Delnjeho Wujesda 8 kilometrow, hromadźe 13 kilometrow — z karu z Kletnco do Wujesda wožeź.

S **Kólsow pola Mječiz.** (Sloty kwas.) Sobotu 27. januara wošwjeći pschedmjetschi katar Arnoscht Schwaba je swojej mandželskej sloty kwas. Jubilarka staj 76 a 77 lět staraj a hišcze cžitaj a strowaj. Daloko a wschěroko znaty Schwabiz nan běsche nětšo 30 lět lósny dohladowar srabinska-Sinfidelskeho knjeństwa.

S **Kjarcžbusa.** Padnischtwa, kiž so w poslednim cžasu stacu, so nětko pschepradźicha. Jedna so wo kajchcejki sa słoženi, kiž su we wobydlenach wustajene. Padnischi su tři schulizy hólaz w starobje 13 lět.

Cyrkwinske powěsće

S **Budestej.**

Dźenja wutoru wjecžor w 7 hodź. ma duchowny Böttger němske džakne kemschenje.

S **Porschig.**

Dźenja wutoru wjecžor 3/4 8 hodź. němske kemschenje.

Z Łužicy

* S **Noweho Grodorsa.** (Džiwi howiwjerjo.) We poslednim cžasu wobležbowachu, so leż w naschim měschczanskim hajnišwje a w namjesnych lěsach pschi Seifhennersdorfskim rewěrje džiwi howiwjerjo žiwoj dźělo wukonjerja. Njedawno namakachu dźesjerjej pažłow. Njeje jenož sajazy, ale też starom łojili. Jenu formu namakachu w pažłach, kiž pak be hižom lózy wsała, a pschi wschelakich dwórjatach su widźeli, jo maju kožduždy wokoło schije.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S **Zehnitz.** (Wón nacjonalsocialistiski emigrantowski zyst.) Tudomny mładźenc, 25 lětny kupzowskeho lěta cžełnik, je so nětko sam wróčił. Předtym cžłowjek, kiž je socialistiskej mładźinje pschisłuschnył, bołdz do Cžesčiskeje cžełnył. Wón je někto dobrowólnje politiski stajł, a jeho zhromadnja z druhim pschedwódnikom hohnitzkom socialistiskeje mładźiny do schlitzkeho lěsawa w Schwalscenje dowjesčachu.

* S **Mattersa.** (Njeběrnemu měschczanosta.) W prěnim letnischim posedźenju měschczanskich zastupjerjow poda měschczanosta nadrobnu lětnu rozprawu. Po rozprawje je pschedawschi měschczanosta 8645 hriwnow pschekhiwił.

* S **Trježdjan.** (Cžežke njesboże.) Na Bazdorfskej herje blizko Meritzburga jniesboži cžełnju auto, kiž 300 zentnarjow žita wjesesche. Na nawišarej drohi pozza so auto wjerhacz. Pschipowědźichu so pschecžiwnu. Wobjedowy auto, kiž sa nim pschiležeše, do njeho sajedže. Wobaj autaj so cžežke wobschkodźischtaj.

* S **Schony pola Oschatza.** (Sso hnjerjuje wopatrilo.) 14-letne dźesco jenoho dźełacerja, kiž dźiwasche so kupacz, padźe na njesnute wosschuje do kotela, kiž běsche z wórjacej wodu napjelnjeny. Dźesco so tak cžežko wopari, so bólnje na šamtnym dźeń wumrě.

* S **Freiberga.** (Synske powesz za swérjata.) Dźesći Oberbobritzskeje schule wobdźěliechu so na pschikładne wosschuje na schlezje swérjatow. W wulkim nafberachu nětnje 7 zentnarjow žołdźow a kastanjow, kiž so hajnišwu w Grillenburgu pschepodachu. Nětko khodźa dźesći po domach, so bychu jorno a drunju pizu za wobdne swérjata prošnyle.

* S **Sidenstocka.** (Cžežke njesboże pschi skankowanju.) Serjedu tu wulke hanje je jódrych wošowarni do wobo-

Přenja wyschina w mjesnuarodnym jěcharskim turnerje w Barlinje.

Horni wobras: městokanzler s Papen a němski propagandowy minister dr. Goebbels w cžełnej łoži i dobyrzejomaj wulkeho myta nazionalsocialistiskeho hibanja, Axelom Holstom a wyschim leutnantom Mommom. Na delnim wobrazu potakuje Hitlerjej młodźina swoje jěcharske wumělstwo na Westfalskich konitach.

bowcheho auta frashychu. Wjednik hanjow a 15-lětny schulez, kiž sady njecho hedźesche, žebi nowy stamaschtaj a so jimitskach cžežko sranjischtaj. Wobeju dyrbjachu hnuhom do khorownje bowjesež. Tamnej wožosbje so jenož lohko sranischtej.

* S **Plawna.** (Nuhježny nadpad na wudowu.) Ze wopačnym wudawanjom dołu so wutoru njesnaty do bydlenja 67-lětneje hudomneje wudowy. Skótnik ju nadpadže a tak dołho dźerjesche, doniž wědomje njestrchi. Wóschcheń z 2 hriwnowej pjenjez jemu do rukow padže. Wudowa žebi pschi tym lewe njebo stama. Wjes tym je so poradźiło, w Hofje w Bayerskej straschneho padnischneho pachola sajecz. Rěka Alfred Arno Stöckert a je z Krebeža. Wěsche na pucžowanju.

Najnowiše z cyłeho swěta

Wuhladny na wjedro so jutrischi dźeń: Mało pschemjenjenja.

* W **Kosselskej garnisonskej zyrkwi bu njedźelu dopołdnja pschi Božej słužbje někotrym ludjom slě- so dyrbjachu Božej słužbu do cžasa pschestacz. Sanitetnizy nětkje za kemschcerjow i zyrkwje wunjesechu, pschi kotrychž so jedźejcžejenje i wuhlowym oxydom spośna. Někotrych i nich dyrbjachu do khorownje dowjesež. Pschicžina sajedźejenja ma so w tepjenju pytacz, kiž njeběsche zyle w porjadku.**

* W **mjesče Toledo w Spanistej bu sjednoczeni** ma[illegible] sistoju generalnu strajk wuwołali.

* **Na kupje Dageletu psched ranschim brjohom polkuje Coreje su 41 domorodnich smjerschnjenych namakali.** Ssnjny **knjehow mjezcz běsche kupu wot žwéta wotrěsnył. Njedźelu wjecžor jamochu so wukhowarjo na kupu dobrjez. Boja so, so je hischcze wjazy cžłowjekow žiwjenje khubiło.**

Swójbne powěsće

Sdobudženaj: Elfrieda Mirtschez a Kurt Reißner we Kamjenzu.

Swěrowani: Jan Renschel s Lydiju rodź. Drobeczej w Lubiju. — Wallar Scheiba s Jlju rodź. Heyđźiz we Kamjenzu.

Smrěli: Meta žwnd. Köhlerowa rodź. Wagnerez we Budyschinje; khowanje budźe jutře pschiju. w 12 hodź. wot Tuchorskeho pohrjebnischcza. — Luisa Teichgräberez w Budyschinje, 55 lět; khowanje je dźenja wutoru. — Tajny ministerialny rada Benno s Poleny we Lubiju; khowanje je dźenja wutoru w Kamjenzu. — Augusta Wagnerowa rodź. Wowejerez w Kamjenzu, 75 lět.

Towarstwowske powěstnikl.

Sjednoczeńjstwo ev. Serbow w Budyschinje wotmeje **žrjedu 31. wulkeho rózka wjecžor we 8 hodź. žwoju** lětnu hłownu zhromadźiznu w Sserbskim Domje. Nadawaczej budźe **so rosprawa wo dotalnym skutkowanju towarstwa a rosprawa pokładnje.** Dale smjemy nowe wólby pschedsyhstwa a skónčnje **rosporninamy** žebi skutkowanje towarstwa w nowym lěcze. Je-li cžaj dowoli, wotmeje so po towarstwownym dźele hischcze wjesołe serbska zabawa. Pschihódźeje wschitcy, pschihwjedźeje hosći sobu.

Za wobsah zamolwity: A. Dučmaŋ w Budyšinje.
DA XII. 1933 2145.

Měšcanske dźiwadło
Srjedu 31. januara we 20.15 hodź.
hraje so Tarandot
a nic Marietta

$ 5 Tu su trumpfy:
Z kajkosću a lunjosću
Eclerec gardiny znate su
KURT ERLER w Budyšinje 28
na Žit. wikach

Nimale nowy drastowy khamer
kiž so rozebrać hodźi, ma na před.
Hans Hartung na Sprjewinej
hasy čo. 2, pobočne twarjenje II

Hana
(H. Sienkiewič. Přel. B. Cyž.)
Novelka. 164 str. 60 pf.

Drjene pjerjo
a na před. we Worklecach čo. 1a

Pohladnicy
města Budyšina
kaž też pohladnicy do raja Božeje přirody poskića w bohatym wubjerku
Serbska kniharnja
w Budyšinje na Lawsk. hrjebjach

Portu[illegible] mesčenym čitarjam wubjerk knih.

dra. A. Muki

Su to sčěhowace:

Słownik dolnoserbsk. rěcy a jeje narěcow. 3 zwjazki	75.— hr.
Serbski zemjepisny słownik	3.— hr.
Přiručny słownik. Serbsko-němski — němsko-serbski	3.50 hr.
Hornjoserbski přiručny słownik	1.— hr.
Přinoški k stawiznam přenjemdr. stroń Delnj. Łužicy	1.— hr.
Wótčinska modlitwa swérnych a pobožnych Serbow	—.05 hr.
Zapiski Maćicy Serbskeje. 1847—1897	1.— hr.
Zapiski Maćicy Serbskeje. Wot l. decembra 1923	1.— hr.
Přehladna kharta serbskeje narodnosće	1.— hr.
Słowanś ve vojvodstvé Lüneburském	1.50 hr.
Serbske městnostne mjena a jich woznam. I. a II.	1.— hr.
III. zwjazk	—.50 hr.
Serbske ležownostne mjena. I. a II. 1.— hr., III.	—.50 hr.
Die Namen der Ortschaften des Kreises Anklam	—.50 hr.
Handrij Zejler a K. Kocor, serbskej diosturaj abo zbožnaj dwójnikaj słowiańskeho Parnasa	1.— hr.

Wóta Wičaz: Dr. Arnošt Muka 1.50 hr.

Přiłoha k čisłu 25

SERBSKE NOWINY

Wutoru 30. januara 1934

Skhadźowanka „Němske prawo, němska póda“

(Ssamźna rosprawa Sserbskich Nowin.)

Pod tutym hesłom jesesche sthadźowanka, tiž běsche swjatk nazionalsozialistiskich prawisnikow w pschesjedźenji s burskim wjednikom na njedźelu 28. januara do Drjezdźan swolak.

Mnoho wopytowarjow s prawisniskeho a burskeho khwa běsche žo dopołnuja w 11 hodź. do rjemjeslniskeho domu seschło, so bychu pschednoschowanjam burskich a prawisniskich wjednikow pschipožłuchali. Pschedźyda swjatka nazionalsozialistiskich prawisnikow Sakskeje, k. rěznik dr. Kluga-Drjezdźanski wotewri shromadźiznu a postrowi wosebje vulku žyłu hosći, mjes kotrymiž běchu sakski bohat Mutschmann, justizny minister dr. Thierack, krajny propagandny wjednik Salzmann, president němskostatneho žuda dr. Bumka-Lipsčanski, president wyschscheho rajneho žuda w Drjezdźanach, sastupjer wuschcheho krajneho rěčnistwa a sastupjer němskostatneho prawisniskeho kommisara dra. Franka a mnozy druzy. Wosebje pak witasche knjesa presidenta krajneho žuda a wjednika prawisniskeho wotrjada němskeho burstwa dra. Saura, kiž potom hłowny referat djerzesche. Won połasa na to, so je tuta sthadźowanka dopołas toho, so w nazionalsozialistiskim stacje njeje wjazy rosdźela mjes burom a prawisnikom.

Potom žo sakski krajny burski wjednik Körner žłowa žimaische a wumjedze, kak je nasch wjednik Adolf Hitler a s nim burski wjednik Waltar Darré burski staw na wosebiski sthodźenk posbehnył. Nětko rěka wobsamknjene pohanjenja a sakonje praktisay pschewjesesć. Na tym matej prawisniski a burski staw jenajke sajimy. Wažnosć buria, tak prajesche rěčnik dale, njeje žo hacz dotal tak wobkedźowała, kaj je to sa wobstacje stata a swjesenje ludoweho sežiwjenja nusne. Dwojaka je wažnosć burskeho stawa, najprjódzy ma won ludowy dorost swjesćicz a potom ma lud je žamžneje póby sežiwicz. Schto pomha statej wobstacje, hdyž žo njemože na ramjeja žołneho a kruteho wobydlerstwa sepjerac, tiž je kózy cjah žwólniwe, žwoju krej sa sdźerjenje stata pschecej. Měschczanski staw, sam na so složeny, to nihdy dokonjecz njemože. Schto by žo s městami stało, hdy by jim wschón pschicjah je wžow wuwostał? Ssmy hižo cjit. so by město Barlin s pjecz generazijow jenož hi- 90 000 wobydlerjow mélo. (Pschr. nasch nastawk „a póda“ wot 1. 10. 33.) K druhemu dopołej pak ine, so žo burstwo wot romskeho prawa wuswobodzeli wono dale pod tutym prawom cjerpiło, njeby ... nihdy pordažicz mohło, nasch lud je žamžneje sežiwicz. A jenož tón stat może wobstacz, tiž to . Dekety to njesmu wjednizy spósnali, su žo hižo e staty sdubite. Jako najkerpschi pschikład je stat ...ausow. Ale tež kaž pozdželi tejor Hohenzollerwo njechamny do wutkraja hladacz a wot dowoła nasche ...enje swjesicz. Ně, nascha žamžna póda je k tomu ...dna a tkmana a tohodla je žo tež wscho dźeło we wobłuku burskeho stawa jenož s tutoho wažneho spóznacja pschedwjedło. Sakonje, tiž žu žo wudałe, njejžu sa nasch burow dopjelnjenje nětkajschi wosebitych pschecjow, ale napołoža nam žmjate winowatojcze sa swój lud a kraj. Jeli nechtó prajt, so žo jenož sa bura stara, potom je to njewěrnosć, sa njeho žo jenož stara, so by wobstacje luda swjesćene było. Tuž ma tež tón abo tamny žebi lubicz dacz, hdyž jemu na pschikład sakoń herbowanskich dworow někajku wožobinsku žwobodu rubi. To je nusne sa wobstacje wschech, a knjezerstwo je hižo je wjele krocz nałožowało. Njebě dha prjedawschi wojerscti sakoń tež rubjenje wožobinskeje žwobody, hdyž cłowjeka nusuje dwě abo tři lěta, a to najrjerscheje žwojeho žiwjenja, pola wojakow stejecz? — Jeho žłowa namakachu wschudze najwjetsche pschipósnacze, schłoż bohaty pschikłeść dopołasa.

Potom rěcžesche president krajneho žuda a wjednik prawisniskeho wotrjada pschi stabje Waltarja Darréja, knjes Saure. Won žo se žamžnymi dypkami saběrasche, kaj sandženu njedźelu we Weimaru a smy hižo w krjedźischim cžišče wobschérnu rosprawu nascheho dopisowarja pschinjeli, tak so mózemy žebi dźensa mnoho salutowacz. Jeho žłowa saběrachu žo najbóle se sakonjomaj sežiwjeniskeho stawa a herbowanskich dworow. Wótre žłowa trjebasche pschecžiwo romskemu prawu, kiž je s nascheje póby witowanski objekt sčinikło. Tej pschecžiwo muzam, tiž žu we wobłuku tutoho prawa burske wobsedźerstwo do burskoweje hódnosce pschetworili, tak so mózesche kóždy ležownosne papjery kupowacz a stónčenje w formje ležownoschneho lista zgoe kubło we dybsaku wokoło nošenj a s nim witowacz. Tuczi muzojo, tiž tute sakonje tworjachu, žu žo na romske prawo složili, tu pak pschi tym sabyli, so Romjenjo tehdy, hdyž žebi swoje prawo stworichu, hižo dawno wjazy burske kubła njesnajachu. Zich póda bě w rukach wulkich knjezi, tak mjenowanych mějicelow krajnych fundijow (Landfundienbesitzer).

Niž pjenik twori nasche němske prawo, ale sačzuje a rosumjenje jeneho sa druheho a po tutych sašadach je žo pschi postajenjach noweho prawa a wožebje nowych burskich sakonjow dźełało.

Won žo potom hischcze se wschelakimi njejasnojicžemi sakonja sa herbowanske dwory saběrasche a wujašni tak wjele jara sajimaweho. K tomu hischcze pišamy, hdyž sakoń we žwojich dypkach pschichodnje nadrobnischo wopišamy.

Tež tutomu rěčnikej djakowasche so shromadźizna s bohatym pschikłeskom sa jeho jara sajimawy pschednoschk.

Po tym hischcze krajny referent swjasta nazionalsozialistiskich prawisnikow knjes dr. Nowak s Halle krótko porěcža. Wožebje wulkeny shromadne dźeło wschech němskich stawow a staji napominanje na burow a prawisnikow, so njebychu jenož mjes sobu pschesjednosć pěstowali, ale tutu pschesjednosć tež na druhe stawy a wožebje na němskeho dźełacerja pschenjesli.

Stónčenje pschecžita bo hischcze telst dweju telegramow na burskeho wjednika a na hatnoho justizneho

Ssmołnjowy cjah psched němskej kenzliju na wjeczoru historiskeho 30. januara. Pschi wobžwetlenym woknje pokaje žo runje ludowy kanzler, kotrehož je němski president na tamnym dnju pomjenował, so by žo sta tyjažam sa wulkotne hołdowanje podźakował.

Paracelsus we Łužicy

Podał O. W.

(Skónčenje.)

Z tutym zastupjerjom Paracelsusowych zasadow bě so w 16. lětstotku Leonhard Thurneisser, wosobinski lěkař braniborskeho kurwjeřeha Jana Jurja. — W lěće 1571 běše won do Frankobroda nad Wódru přišoł, zo by tu jednu ze swojich knihow čišćeć dał. Tu so zezna kurwjerch z nim. Jemu so Thurneisser spodobaše. A hdyž běše kurwjerchowu mandźelsku babinu zbožownje wustrowił, pomjenowa jeho za swoseho wosobinskeho lěkarja z 1352 tolerjemi mzdy, ktoż běše tehdy njesmérnje wjele. Thurneisser dóńdże w Barlinje k najwjetšej nahladnosći. Sběše žiwy kaž hrabja. Měješe najwjetše dokhody, dokelž chcychu so wšitcy zemjenjo a wjerchojo w tukraju a wukraju jemu lěkować dać. Won hoješe tež z litowanjom. Předawaše lěkarstwa a wězo nic tunjo. K khwilemi měješo 12 dopisowarjow, kotrymž swoje wotmołwy a recepty diktowaše. Won měješe zady wobje žiwjenje, w kotrymž běše wjele nazhonił. — Běše so 1530 w Baselu jako syn złotnikarja narodźił a najprjedy złótnikarstwo wukuył. Potom běše pola lěkarja z pomocnikom był a so zaběrał z rostlinami a lěkarstwami. Po wšelakich dyrdomjenach załoži sebi w Tirolskej podkopki, škrjerjerstwo a syrkownju, a tajkim wuspěchom, zo jeho arzywójwoda Ferdinand dla dalšich studijow w hórnistwje a hutnistwje na puěowanje pósła. Thurneisser poby w Sottiskej, Spaniskej, Portugalskej, přepuěowa cyły Levantu, Arabisku a Grekisku, poby w klóstrach, na přikład też na Horje Athos, a wšudże so z najwjetšej napjatosću prócowaše nic jenož so w hórnistwje wudokonjeć, ale tež sebi potajne wědy astrologije, alchemije, lěkarjenja a druhe přiswojić. Po pjeć lětach hakle wróći so domoj. Jeho podkopki w Tirolskej běchu so přepadnyle. Tuž so tu tež cyle přiwobroći lěkarskej wódze. Započa spisowaćelić. Też wón hołdowaše přiwěrliwym nahladam swojeje doby, ale knjez Paracelsus so tož zaběrase z krutej wědomosću. Wón je z wopraudźitym dźiwom. Njeběše žaneje university a žaneje wyšeje šule wopytał. Ale jako samowuk běše sebi spodźiwnu wučenosć, wulku sčitałosć, znajomstwo rostlinow, mineralijow, lěkarstwow atd. přiswojił. Rozumjoso cyłu hromadu cuzych, rańšich rěčow, też česku rěč. Njewustawajcy so prócowaše dale wuknyć. W Barlinje wukuješe hišće jako štyrcyćiłětny laćansku składbu, zo móhł swoje knihi też we dobrej laćanščinje spisać. W lěće 1571 wozwesi jednu swojich najzajimawišich knihow, kotrejž da titul „Pison“. — Tak mjenowaše z biblijskim mjenom našu Sprowju. Wo njej a jejnych přiliwach, wo rěkach, rěčkach, hatach a žórłach Braniborskeje mroki kniha jedna. Won přepytuje jich wodu, jejne zamoženja, lěkarske a też moralniske wosebnosće, kopaniny, kiž so w jejnych rěčnišćach a krajinach namakaja. Lubješe wulke zeńske poklady, złoto, kamuški, rubiny, jantar, ale też alaun a wselake rudy. To so wězo wobsedźerjej tutych pokładow kurwjerchej Janej Jurjej njemałoš spodobaše. Do jeho wěščenjow wjacy njewěrimy. Ale hódnostne su dźensa hišće jeho wopisowanja rostlinow, kotrež w Braniborskej naděndźeše.

Thurneisser je wjele wopačnego wučił. — Won pisaše na přikład protyki, w kotrychž z pomocu astrologije wěšćeše. W nuzy našeje doby wšak je astrologija k nowej česći přišła. Hutter ju naloznje za politiku a naděndźe dosć wěriwych. Jeho cusopis je wšudźom dostać. — Wemy, kak jara sebi lěkarje nětdy astrologiju wažachu. Tle Thurneisser předawaše też kuzladła (amuletty a talismany), rjeńšadła za knjenje, wudawaše, zo kamjeń mudrych wobsedźi, zo może złoto stworić. Njemóžemy rozsudźić, hač je był wopraudźe wo swojich zamóžnościach přeswědčeny, abo hač běše z jednym. — Bjez dwěla

wobsedźeše najwjetše wědomostne zajimy a běše Faustoweho ducha kaž Paracelsus. Najdokładnišo so zaběrase z rěčemi, z mineralogiju, chemiju, anatomiju, lěkarstwom. Spisa wubjernu knihu wo rostlinach, kotruž wuda we łacanskej a němskej rěči. — W tutych prócowanjach so runa Paracelsej. Haj, też khartu Braniborskeje mroki je započał rysować a jejnu khrónoku spisać. — Wězo měješe dosć njepřećelow mjez profesorami a lěkarjemi. Njetrjebaše zawistnikow hladać, hdyž w zboju sedźeše. Jedyn Greifswaldski profesor jemu kuzłarstwo porokowaše a wuda, zo Thurneisser tak zbožownje lěkuje, dokelž ma čerta w sklenčy zawrjenčho. Tajki porok běše wězo w dobje čwilowadłow a šćěpowcow zo strachom. A Thurneisser běše dosć podhladny, běše z łazerskim a wučeńcom. Tuž so tola radšo wróći w lěće 1579 do Basela. K swojemu njezbožu. Tam přez nowe mandźelstwo zbuhi swoje cyłe zamoženje. Poda so zasy na puěowanje. Nichtó prawje njewě, što je so dale z nim stało. Pječa je nětdże 1595 w Kölnje nad Rhynom w klóstrje wumrěł.

Wliw tuteho muza sahaše potajkim hač do naseje Łužicy. Z Thurneissowym wosobitym přećelom běše Khrystof z Grunich, pismawjedźeř łužiskeho bohota hrabje Jana ze Schlick. Z nim hromadźe poda so w přewodnistwje hrabje do Prahi, zo by sebi tam wot khežora Maksimilijana privilej za ćišć a nakład swojeje knihi „Pison“ wobstaral. W Budyšinje kupowaše sebi 1574 pola papjernikarja Aleksija Schafhirta papjeru, a to 12 kuluchow po 17 tolerjach a wšednu rjasnu papjeru po 8 tolerjach. Z Thurneisserom listowaschu mjez druhim Hans ze Schlentz w Budyšinje, Hans Jurij ze Schwenaich nad Mužakowom, Budyski kanclerr dr. Miklaws Michel, Kamjenscy fyzikus a lěkar dr. Jan Frankus, Khočebuski lěkar a fyzikus dr. Jan Teckler, a mišter Albinus Moller, farař w delnjołužiskim Trupcu. Je to nahladna zrjódka!

kommisara. Se šlawu na Hitlera, na Němstu, na burśi a prawišći šlaw a zyły lud śtónći šo šhromadźišna.

Po tuśej šeńdźeju šo burźyn wjednim a podwjednim a wjednim prawišnikow ś ważnym wuradźowanjam dla wšchelakich šakonśtich praschenjow, kiž pod wjednišwom knjeza dra. Saura śtejachu. Ł.

Drježdźanski list

Lubi šerbśći krajanu!

Nětko bě też płaći twaj nimo. Sšym šebi myślił, so mi płaćli też tu we wulkomjesće nječšto wobradża, ale najšerje je to jenaj we Sšerbach waschnje. Zyle dopodnje šym jim šwoju šchticzku pod nóš śtajał, ale wone šu je zaš kolowokolo njeje śkakale a kétale, a njejšu nječo do njeje położyle. To człowjek ša to njemóže. Nadźijam pak šo, so šy Ty, mój lubi, znajmjeńšcha nječšto dóstał. Nětko ś Tebi. Ty mi piśach, so je też Tebje koła liśta, ale ja hordami. Nó haj, to wšchak šo mi też tak dźešbe. Sšym šebi potom šam pomhaći chyšt ś tym, so šym pilnje loży šymškeje pomozy kupował. To je mjenujcy loterija, wšchak we Budyšchinje też hižo šchěri nuzožo wokoło chodźa. Smajmjeńšcha maśch też, hdyž maśch nječku, nječchto rjanych dopišajuc šo 50 pf. a śtónćeje móšech też hišcheze šhožo méć a premiju wo 5000 hr. dobyć, ći šo halke w mérzu wuhraje. To njewéšch, kak bohaty hižo po śtóćeje wokoło béhaśch, hdyž maśch tajkile premijowy liśćik w kapšy. Potajkim cśi radźu, so by też šwoje šwoje šhytał. Je zyle rjana špekulacija a hdyž nječo njedopśamjeśch, maśch šmajmjeńšcha thi dopišnizy a šy nječchto šo dobry škutk cśinił, wšchak dyrbi kóždy njeśaśkuśeć w februarje zeutnat kuhla śa tute pjenjeły dóśahcź. Myślu šebi, so nichtó tajku možnoś ś tjanenu dobyću šebi nimo kuliéj njeda. Cźłowjek tola pśchcźo hlada, so na nékajke lohke waschnje ś bohatšwu pśchiźidźe. Schto šu tola njedawno wobydlerjo jenoho amerikanškeho méšćanśa nałhonicź dyrbjeli. Tjo gymnaśiastojo šu šebi krajnu žort dowolili. Woni šarychu brjezwjany kaśchćik, do kotrehož chemiśy wobdźełane wopišmo położychu, we kotrymž bě wopiśane, so je pścheb šo tékanu jedyn bohaty muž pokład šarył. Potom šo śa to śtarachu, so dźeći pśchi hnajkanju kaśchćik kowrachu, a nékto pśchiniźe wopišmo na śławne. Najprjedy poćachu śtarśchi tamnych dźeći śa pokładem rycź, potom pśchidźeše dźiwi šo šuboża, dokelž njemóžeschtaj tarśchej wéź šu šebje šhowacź, šuboham šo jaśo druhi pśchidźeše śtónćeje poćachu po śtach rycź a borkacź, hdyž jenoj šo hodjeśche, pścheśoš we wopišmje njebě wéśte méśto wopiśane, ale jenoj wokolina méśtna bě mjenowana. Stónćeje poća wéź śtrašchana byš, dokelž bě śtrach, so šo twarjenja šypmu, pścheśoš leź w pinach a šahrodach poćachu rycź. Wo leźowinojcź šo bjachu, so dyrbjeśche śtónćeje méśchćanoša śakrećiź. Tutón jałoži akśijowe twoarśtwo śa pytanje pokłada a kóždy mjeśeśe podźele kupowacź, ś kotrychž pjenjes šo njeśaśkuźerjo majachu, ći méjachu nékto śystematiźy šo łohach jenju pścheryeć. Stónćeje pak pśchińdźeše keklija na śławne a nékto ś mješćańšcha bě klameć. To nóśech też rjez, so je jich koła liśka.

Lépje šeńdźe šo proščerźy w Mazedonišku, ći je dawno 16 milijonow hriwnow namréła. Wona bě khudušchka žiwa a njewědźeśche nicho wo jeje kraju, ći 14.śtónju do Ameriki wupuśćował a śkónćuje do Jaśkeje pśchiśchoł, hdyž šebi tekko milijonow nahromadźi. Wona bě kóždy hatke cśi léta śtara a nicht je nimale lét. So by hiścheźe nécchto lét bohatšwo pomnožiła, šo do Athena pśchejhdźi, hdyž je pśchihódnišchi pomnožiła. So tola śtajnje tón nécchto dóśtanje, ći je wjacy pra wujźuwacź njemóže.

Hlej, mój lubi krajanu, to šo śłyšchecź da. Sšym namoj ras ćeš tajke šhožo. Tuthwoju wšchak też nicjo wuju w Ameriźy abo Japanškej njewéźu, ale dwuhdy na śwéźe dźiwne wéźy śtanc. Budu potajśim drje pśches tu wulku łuźu wupuśćowacź dyrbjeć. Ale do Cź na źudyn pad wodźu, tam pśchechnuśo śenja wźi. A Ameriki też niź, tam człowjeka kola śłinje. Tuž dyr śtónćenje tu wośtacź w twojej bliśkośći, kóž śtare pśchiśłe praji: „Wośtań w kraju, to cśi praju!“

S tutym njech je na dźenja dośeź a śawoślawam śerbśkim pośtrowom

Twój Drježdźanśki wuj.

Wohnjowobornistwo

Budyśka dobrowólna wohnjowa wobora wo pjatk wjeczor śwoju hłownu śhromadźiznu w „Mé cźanśkej śahrodze“ a dokonja ś njej 67. léto śwoj wobśtacźa. Knjes wopalny direktor Görling pścheb dowaśche. Pścheśtawki kapała wohnjoweje wobory pištanjom pothobow wupjelnjeśche. Kommandant valny mišćtr Eckhardt pode létnu rosprawu. Wón wóśebnu wožebje ważne dny śa némśki lud w minjen lécźe.

Loni šo Budyśka wohnjowa wobora dozyła 32 ł alarmowaśche. Teź druhe nuźne dźéła pśchi wichelak śkładnośćach wona wukonjeśche. Wšchelakich śwuc wanjow bóśche dozyła 17. Nimo teho wobora wśche ke wetdźélenja pśchi wšchelakich śkładnośćach śto Dźenśa je wobora 126 wjednikow a muźiwow śyni Pśches śmjerć śjuli wobora 5 aktiwnych. 2 cźłonśe šobuśtawcow a 1 wobornika po śtónje.

Kommandant Eckhardt rosprawjeśche teńorunja wo pokładni. S wopornišću towaśchow śwjedże šo 55 hriwnow śa śmišlu pomoz, pjenjes šo ś pokładnje na 69 hriwnow powyšchi.

Pśchedźyda wojjewi, so maju šo jaśkadne śalonje pśchemeńić. Na to 4 towaśchow śa wšchelakory śłużby cźaś ś cźśtnym darom wušnamjeni.

Po postajenju ministerstwa maju šo wjednizy pśchichod pomjenowacź po prinzipje wjednistwa. Mé cźanśka rada pomjenowa wopalneho mišćtra Eckhard śa kommandanta a Pśchichu śa namjeśnika wobor Wjednik woborn šebi na to ś swojich podtajenych wjed nitow pomjenowa. Na to šo pomjenowani na śwoju śłużbu śwjaśachu.

Po nékotrych postajenjach šo knjes mješćańśki rada Feldsmann ślowa jimałe a wupraji śwoje wjeśele nad wušnamnej hłownej śhromadźiznu Budyśkeje wohnjowej wobory. Knjesej wopalnemu direktorej Görlingej šo hišcheze ś śpodźenju wémśteho cźśtneho wobor neho namjeśnika 1. rjadownje wośśebje śwoju pśchejśke. Tute wušnamjenjenje šo létnje jenoj tśjom towaśchom w Němśkej śpodźa.

Wobornizy śtrowja wot nétka ś némśtim pośtrowom pokajtim poźébnu prawu rutu. Stónćenje wopaln mišćtr Eckhardt hišcheze we némśkotaktnym ićhicźe pśchi létadłami pśchednoschowaśche a pokaja, kak nuźne je, że šo tutón śwjaśk podpjeruje.

Radio

Śtrjedu 31. januara śłyšchimy:

Königswusterhausen. Nimo ś nateho wśchednjeho programma: 10,10 hodźina wśchelećijnow. 12,10 konzert na tańćelach. 14,45 ša dźeći. 15,10 ša młodźinu. 18,30 krajny młodźinśki śaraź Bahu a śtarowy wjednik Raberśberg rěćitaj ś némśkej młodźinje. 19 hodźina naroda (balettna hudźba). 20,10 rjekoja śa naš.

Lipsk. Nimo śnateho wśchednjeho programma: 7,2 rańśchi konzert. 14,50 owśtrika burśa hudźba. 18,1 Hitlerśa młodźina śtrowi wjednika. 19 hodźina naroda 20,10 buro śłuśch! Wjeś w śymje. 21,10 wopśeła hańtow

Dišhcze ważne ś dnjeśnjeho programma. Barlin: 20,1 hudźbna krajna kjarka. Śtuttgart: 21,05 Mozartow konzert. Wien: 19 śabawny konzert. Beromünster: 21,1 naćaśna europśka hudźba. Warśchawa: 20 lośke hudźb Stockholm: 20 śymfoniśki konzert. Budapeśt: 21,1 konzert.

Śmeśki

Moleć šo na wśu na śćśne wocźerśtwjenje poda. Burowka rjekny: „Ach, knjeże, wy śeje śaidźene kr wot Tanka tak rjany wobras wołowali, ś tekło barb njechcźe ješa šojo nécchto podobneho wołowacź?“ — „Nadźy, jelt je šo wam wobras śpodobał?“ — „J wšchoł niz, ale muchi tak rjenje na nim wijźajo wa nam.“

*

„Kak posdje je?“ — „Tśi śchtwórcź.“ — „Kotre tś śchtwórcź?“ — „To njeznam, wašn pokašowaś je wołkamat.“

K dopomnjeću na krwawne wopory nazionalsozialistiśkeho wojowanja.

Horjekach lěwy wobras: Cźeśtna tafla w Feldherrnhalle w Mnichowje. Horjekach na prawo: Hans Eberhard Maikowśki, kotrehož 30. januara 1933 wjeczor pśchi śmólnizowym cźahu kommunistojo w Charlottenburgu śatśelichu. Delni lěwy wobras: Horst Wessel, njeśapomnity śpěwaś a wojowaś śa nazionalne posłedźenjenje. Delni prawiźny wobras: row Horśta Wesśela na Miłkawśchowym pohrjebnišchcźu w Barlinje.

Budyšśki kanćeŀ dr. Mikławš Michel běše z horliwym alchemistu, kiž wéśće też žedźeše za kamjenjom mudrych. Bohužeł wo nim dotal nićo dale njewém. Ale teź to je hižo ważne, zo z Thurneisserom pilnje listowaše, štož jeho hižo dosć derje woznamjenjuje. — Kamjenski fyzikus dr. Jan Frankus pisaše do Thurneisserowych knihow po tehdomnym wašnju porućace nastawki a pěsnje.

Sym hižo naspomnił Thurneisserowu wulku knihu wo rostlinach, kotruž w lěće 1578 wuda. Mjeješe wunć w dźesaćich dźělach. — Kóždu rostlinu je Thurneisser dał rysować a wo njej drjewoŕez zhotowić. Najwustojnišich drjewoŕezarjow a mjedźoryerjow za swoje dźěła njezajimowaše. Bohužeł wuńdźe jenoź pŕeni dźěł tuteje wulkotneje zwobrazowaneje knihi. Ale rukopis a wobrazy druhich dźělow su so zakhowale. Za nas Serbow je nimoměry ważne, zo je swojim rostlinskim mjenam też přidał delnjoluźiske serbske. To dotal njeběše znate! Je nam potajkim zestajał přeńju a najstaršu zběrku zelowych mjenow. Z kajkej přičiny to je? Wězo jenoź z lěkařskich! Za rostliny měješe jenoź zajim, dokelž jemu podawachu hojace mocy. Z nimi móžeše žiwjeńsku móc — vis vitalis — Paracelsowu posylnjować. — A čehodla so zajimowaše za serbske mjena? Nje předewšem z filologiskich přičin, hačrunjož so z wulkej lubosću z rěčenjom zaběraše. Mjeno wšak astrologam a alchemistam njeje ničo podlanske. Mjeno je ze symbolom, z charakterom, z nošerjom potajnych mocow. Thurneisser so prócowaše jich woprawdźity, potajny zmysł wusłědźić a spisa wjacore wobšerne etymologiske jednanja. — Tohodla je potajkim so za serbskimi mjenami prašał a smy dóstali přeńju a najstarše zběrku serbskich rostliskich mjenow. Wo njej chcu we Časopisu Maćicy rozprawjeć. —

Zběrku mjeješe wot Khořečhuzskeho lěkarja, swojeho přiwisowarja dra. Jana Tećerja, z kotrymž je pilnje listował. — W Khořečhuzskej krajinje je wjacorych Tećerjow skutkowało we duchownym powołanju. Su serbscy předowali, ale němscy a łacinscy pisali, kaž to w 16. lětstotku hišće móžno njeběše. Jan Tećer wuda wot 1569—1580 w Frankobrodze duchowne spěwy — potajkim khěrluše. Druhi Jan Tećer pak běše z łužiskim Paracelsusom tu, kiž Thurneisserej serbske zelowe mjena zdźeli.

Tuta zběrka zbudźi we Łužicy bjez dwěla wulki zajim. Wupłodźi mjenujcy dwě nowej a wobšernej zběrcy.

Kamjenski lěkař dr. Frank wuda w lěće 1594 swoju zběrku hornjołužiskich rostlinow z lěta 1594 a Strupčanski farař mišter Albin Moller spisa w lěće 1582 zběrku delnjołužiskich zelowych mjen, kotruž Thurneisserej wěnowaše. Jejny rukopis khowa so w statnej pruskej knihowni w Barlinje. Woboje zběrki je K. A. Jenč hromadźe z Michałom Rostokom wopisał a wuswětlił.

Mišter Albin Moller je spisał prěnju delnjołužisku knihu, kotruž je 1574 čišćeć dał. Wona wobsahowaše wěcnje trajacu cyrkwinu protyku, katechisu a spěwarske. — Jenički eksemplar tuteje knihi, kiž je so wukhował, wobsedźi naša Maćica Serbska. Je to ze jejnym najdrohotnišim wobsedźeństwom! — Moller je wyseku starobu docpěł a hišće jako 81lětny stare protyku wudał, kotruž je městu Zahanej wěnował. Zaběraše so hač do kónca swojeho žiwjenja pilnje ze astronomiju. Tehodla sta so też z protykarjom. Běše z dźiwnuskom. Ludźo njechachu dosć přiležnosće wo nim rěčeć. — Wémy jenoź mało wo nim, ani hdy je so narodźił a hdy wumrěł. — Ale mi so zda, zo je so mi poradźiło trochu čěrnosć zahnać, kotraž tuteho najstaršeho serbskeho spisowarća wofatowaše. —

Štož mam astronomiju njenuje, to běše tehdy astrologija. Hdyž mišter Albin Moller w Třapen hišće jako 80ćiwe zhromadźenje k njedjesanu, zo so jemu jeho wjesnjanjo z wěstej cesmanej bohatliwosći dźiwachu — stawaše so to ze zadanjom, ze stejišća hwězdow a wosebje planetow wujasnjenje přichada dóstać. — Bjerješe sebi za přikład Thurneisserej, kotremuž běše swoju zběrku rostlinskich mjenow nahromadźił. — Teź w nim skutkowaše duch Paracelsa. — Wón běše ze serbskim Paracelsistom! —

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. = 17,20 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerńa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pjenježkow, za swójbne, towarstwowe a hosćencarske 7 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny płećiwo nóžehwakam cełneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozwěsć, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pontoc pytać. Smjertne znjezboženje dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž serbske Nowiny hdyž a hdys wozwěsća.

Čisło (Nr.) 26 — Budyšin — Srjedu 31. januara 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Hindenburgowy džakny list kanclerej Adolfej Hitlerej

Na lětnym dnju pśichwjerjanja wjednistwa nimšeho stata pśisłeś Adolfa Hitlera je nimški prezident nimšeskemu kanclerej sejeźowacy list napisał:

Jara cenjeny knjeź nimški kanclero!

Nawrót dnja, na kótaryž žym Waš koni k wjednistwu nimšeskeho knjeźerstwa powołał a sa nimšeskeho kanclera pomjenował, je mi z pśicyznu, so na Waš z wutrobnej dźakownosću spominam a Wam žiwje sprawne pśichilnosće sa Wašo podane dźało a Wašo wulke wutony wuprajam. Wjele je so w minjenym lěśe k wótstronjenju hospodarskeje nuzy a k nowemu pozběhnjenju našeho ludoweho wótznego kraja stało, a wulke pokazy su so cyniłe; pola swóstawa teź hyšće mnoho cyniś, dóniž so nusa a žałobosć dokóńcuju pśichwinjetej. Mam dowěrjenje k Wam a Wašym zwobudźiśerjam, so wulki skutk nimšeho sapoćeli, kiž śeje tak skutkownje sapoćeli, na jadrje nětko zbožownje dozpěśeje nazionalneje jednoty nimšeho ludu w bližšim lěśe z wótpowěchom dale rozwjedźeje a z Božej pomocu dokonjeje!

W tutej nadźiji swóstawam z pśicełnym strowjenjom Waš jara poddany

z Hindenburg.

Nowotwar nimšeskeho stata

Pśi wulkej rěcy wjednika Adolfa Hitlera w nimšim sejmje wótwori nimški ludskowny minister dr. Frick sejźowazy historiski namjet, staji: **Namjetuju, so by so namjet Hitlera, dr. Fricka a towarstwow, kiž nacijski sakonja wo nowotwarje nimšeskeho stata nastupa, na jenźnišći dnjowy porjad stajił.**

Sakonjski nacijski ma sejźowazy wobsah:

Ludowe wótpołosowanje a wólby do nimšeskeho sejma 12. nowembra 1933 su dopokazale, so je so nimški lud pśi wšitkich ludskowno-politiskich mjenjach a najpśecejwinjejšich nierozpušćeńskich ludskownych jednotu jasnje wuzjawił. Nimški sejm je tohodła jenožkróśnje sejźowazy sakon wobsankuł, kiž so z jenonuzlitym pśichwalowanjom nimšeskeje rady z tym pśichipowěda, jako je so wótpołosyło, so su zadanja wustawu pśiměnjujuceho sakonjedawarstwa wupołnjene:

Staw 1.

Ludowe zastupjerstwa krajow so zdźěłuju.

Staw 2.

1. Knjeźerske prawa krajow pśeńdu na nimški stat.
2. Krajne knjeźerstwa poddźeja nimšemu knjeźerstwu

Staw 3.

Nimšzy bohotojo poddźeja słužobnemu dohladej nimšeho ludskownoho ministra.

Staw 4.

Nimške knjeźerstwo może nowe prawo wustawy postajiś.

Staw 5.

Nimški ludskowny minister wuda prawne wukazy a zarjadnišće pśichdpismа, kiž su k pśichewjedźenju sakonja trjebne.

Staw 6.

Nadšu sakon stupi do mocy na dnju, na kótaryž so wuda.

Nimški sejm po knjeźerstwowym wobjewjenju, sa kótarež njeźeli se zaharjuju pśichipołnjacym dźakowanjom wo nowotwarje nimšeskeho stata we wšitkich zwitanjach a w słónčnym wotpołosowanju jenohłosnje.

Z pśeźedźenju nimšeskeho sejma zeźo so nimškostatna rada. Na pśeźedźenju, kiž jenož nekótre minjenšiny trajaše, nimškostatna rada sakonjej wo nowotwarje nimšeskeho stata jenohłosnje a bjez wosnowiny pśichłosowaše.

Ważne posedźenje nimskeho sejma

Wjeźerawšnu wutoru dopjelni so leto, so nimški prezident z Hindenburg wjednika nazionalsozialistiskeho hibanja Adolfa Hitlera za wodźerja nimšeskeho knjeźerstwa pomjenowa. Na pśeńnim lětnim dnju Hitlerowego knjeźerstwa jeźeše so nimški sejm, kiž je nimški lud 12. nowembra 1933 wuzwolił, k dwěmaj pśiměnjenju dźěłowemu pośedźenju. Na tutym dnju poda kanclerka wobšerne wobjewjenje nimšeskeho knjeźerstwa. Ničo teho sejm wuraźnje wrazny jako wo pśichodnych krajnych knjeźerstwowych nałožnych nimšeskeho knjeźerstwa wobsankuje. Tuto wažne pośedźenje so pśez radio w Nimskej, Nowdalskej a Ameriki pódpowješe, so nóžiše teź wukraj je z jasnym tutoho wažneho pokazka hlaś.

Sapódstajene běchu nimale wšitkich w uniformach pśišli, kaž bu cełma droga mjeńše zjawowahu. Zarjadnarjow zo je nimale pśimjeźicźnje jenaćedu, mjez nimi teź nuk duchi nimšeskeje politiki zapódstajene, kaž teź do tutoho nimšeskeho sejma z nutśa. Někotri zapódstajeni mjeńše dowoli, hač pśisutnje wuwuknuwši, mjez tymi teźiše to dr. Hjalmarja.

Dźe tyla natolo tohoźe lěta jenaćedu pśisutnych. Pśichwilnje je chu nołi rěkaju, jendźelski pósłanc, norwežski a wólkanc, danski rěśaŕ, jadanski, balharski, awstriski a wenkowni pósłanc. Zatrymy so hadźi běchu pśitomne.

Wóźko 1/4 hodź. pśichadźe president Göring dom a witaše z nimšim pozdrowom pósłanc. Pśihotowarni pósłanc so dźakaju. Potom sejm z wulkej narjadnišću wjednikowy pśikład wobkrućuje. Wótry tak nimški kanclerka z mnohimi wjednikami jtrowy Rudolfom Heßom pśichwidźe, wšitcy pśichitowani pozdrowa a jeho z nimšim pozdrowom pozdrowidu.

Na to president Göring hnydom pśeźedźenje wotewri. Wón źiwych towarischow dopomni, so je w pośledźenym pośedźenju jenaź we wuwiśenje nimšeskeho sejma schło. A neźo, hdyž chce wjednik rěcyeć, je pśiwje zakładne pośedźenje, dźenja na pśemjenjenym dnju 30. januara, kiž w stawiznach nimšeskeho ludu z mjeńšim wopśimjem. President Göring spomnješe na wotrodźenje nimšeskeho ludu, z kótaryž zebi cźeźi mjes ludami dobudźe. **Nimški lud znaje dźensa hyšće jene, to je hibanje, kiž je tutón lud z nowa formowało, a jeho wjednika, kótremuž so lud sa pśichod dowěrja. Tohodła teź wjazy možno nje, so by we Nimskej nikaki stat wobstał, kiž by so hinak rjadował, hač druhe staty. Kaž mamy jenož jenicźke hibanje, kaž jedyn lud znajemy, kaž so jenemu wjednikej dowěrjamy, tak znajemy jenož jedyn stat, jenu autoritu, a to je autorita nimšeskeho stata.**

Po Göringowej rěcy, kótraž so z wulkim pśizwólnjenjom pśichwaliła, ludskownym minister dr. Frick nacijski sakonja k nowotwarjej nimšeskeho stata jopodo. Na to wjednik swójmu wulku rěcy dźerźeśe.

Kanclerowe knježerstwowe woz'ewjen'e

S wulkim [illegible] pożedźenju nimš[illegible] pod [illegible] hłowne myśle we wuwiśenju [illegible] Hitlera na minjene lěta [illegible] wulkosej pśichwalenjenja [illegible] zastupanja [illegible] a dotalny [illegible] Zo nimš[illegible] [illegible] wuwiśenja za [illegible] nicźe dołhich lět. Wažki [illegible] dźěła jenoj na wóle [illegible] zdźěwjedźe. Pśichodnje [illegible] ja jenoj na wóle [illegible] pśichwalenjenja. Nowe zwurazenje pśichwali, wona je jenaź [illegible] nju pedowkowy lutowy lěto [illegible] wóźy mužstwow L. Stótra [illegible] wjednikowa wótkomnosć [illegible] wanju [illegible] [illegible] nješće nicźo nowego, [illegible] kwanja. 2. Wersaille [illegible] a swójbu Nimšeje. Kanclerk [illegible] pśichwalenjenja wad politiskich a bojedarskich wudźerżowanjow.

Jute połoženje kanclerja nadrobnje rozpomnjaśe. 14 lět dołho je Nimska pod tym cerpjła na wótcinu, kiž so jadnjadnjach swójchu runjeśa pyta. Dokelž nahladowe nazionalnych a towarišnych zakładach hladowachu, so teź dowěrjenje a wěra do lěpšeho pśichodna zhubjowachu. Jenož nazionalsozialistiskemu hibanju dyrbi so zasłužba pśipisaś, so pśeśiwnym katastrofam zadźewaše, so wojnarjow zhromadźi, kiž sa nowy pśichod wojowachu.

Wót lěta 1930 so jenaź zapadnje a rozsudnje wojnaše. Dźěše wo to, hač kommunizmus abo nazionalsozializmus knježerstwo dobudźetaj. **S wojowanja wurosćeše njepokalne wolowarstwo nazionalsozialistiskeje revolucije. Jemu so nimški lud sa wuzwobodźenje z bludnosće dźakuje.**

K lětnemu dnjej Hitlerowego kanclerstwa.
Rěcy nimšeho kanclera pśed nimskim sejmom, kiž bźiše so k lětnemu dnjej najwupjenja mocy nazionalsozializma swotaj.

Sło k swonkownej politiyy pschiwobroczo, kanzler na pschejtwedczenje nemiskeho luda pokasa, so je na wudhrjenju swetowoje wójny njewinowaty. Tez wunnitowane podpisanje we Versailesku na tom niczo njeprschemèni. **Politika hospodarske cjeze Versaillesskeho sprjeczenja fu dobrjenje nemiskeho luda do kóżdeje prawdosce tuteho swéta dokładnje snicżite.**

Tu schkazuje sa kommunistiisku revolusiju spósnachu, kak dexe moja pschi taskich wobstejnoscżach se żebje dżiaczi. Sdexi pak pa sdaczu njepytny, so je swojim diktatom kommunistiski strach plahowaschce. Nazionalsozialistiske hibanje je pak niz jenoj nemiskemu ludej, ale tez europskemu a dalschemu swétej wotkhorjenje wot tuteho strasschneho wutwiczenja pschinjeschło.

Lud, kotremuz rozpad hrożesche, dyrbjesche żo s nowymi wumeńenjenjemi sjednoczenstwa zakhowacz. Rich zakładu namakaju pak żo jenoj we wecżnych zakonjach naltwarjazeho żiwjenja. Nade wschitkim poblaslike dyrbjesche żo wusnam ludowskeje subsilanzu stajicz. Sbżerjenje tuteje subsilanzu dyrbjesche żo w ludowej woli wopokazacz a praktiisy skutkowacz. **Nazionalsozialistiska myśl wo zakach njewjedże k zapżedwanju druhich ludow, ale dowjedże k spósnaczu nadawkow swojeho luda. Tuta myśl je tehodla lepschi zakład** sa prózowanje wo wérne smérowanje swéta.

Nemski kanzler dopominasche na to, kak je generalny półny marschal a nemski president s Hindenburga jeho sa wjednika nemskeho knjezerstwa postajił. **Mon** żmedżiske **wutnacz, so je tak, każ nazionalsozialistiska strona jenicżny w ludu korjeni, tak tez knjezerstwo jenje hinak njemyslu, hacż w ludu, s ludom a sa lud.** (Wulke pschipósnacje.) Jako pschi 14-létnym wojowanju nazionalsozialistojo pschejo żo wotstronjenje druhich stronow zadachu, bżsche to sa druhich bludnoscż. Tute strony su pak psches 70 lét dołho żo w nemskim ludu żiwike a żu nemske sakonjedawarstwo wob knjezże.

Druhi dżel kanzlerowoje rèczе wosjewinu w jutsischim czżsle.

Adolf Hitler po wopycze pola nemskeho presidenta s Hindenburga, kiż jeho nimale w żamżnej hodżinje pschija, w kotrejż jemu runje psched lètom wjednistwo nemskeho knjezerstwa pschepoda.

Wjednik pola Hindenburga

Na lètnim danju pschejwsacja wjednistwa nemskeho knjezerstwa psches Adolfa Hitlera pschija knjes nemski president knjeza nemskeho kanzlera k wosobinskemu rosrèczowanju.

Daladierowi ministrojo

Franzowski ministerski president Daladier je sezёł wazu lisczinu ministrow sestajał:

Ministerski president a żwonkowny minister: **Daladier** (radikalny sozialist);

justiziny minister a městopresident: **Penancier**, senator, (radikalny sozialist);

żmutkowny minister: **Frot**, (bjes strony);

finanzny minister a sa hospodarski plan: **Pictri** (lewiczeny republikan);

wójnski minister: **Fabry**, (żjedż. republikan);

lètatżiwowy minister: **Col** (radikalny sozialist);

minister sa wójnske łódstwo: **de Chappedelaine** (radikalny lewiczny);

minister sa wikowanske łódstwo: **Guy-La-Chambres** (njewotwisna lewiczna strona);

ratarskiwowy minister: **Queille**, (radikalny sozialist);

minister sa żjawne dżesa: **Paganon** (radikalny sozialist);

pósti minister: **Paul Bernier** (radikalny sozialist);

wikowanski minister: **Mistler** (radikalny sozialist);

minister sa ludowe strowotnistwo: **Lisbonne**, senator (radikalny sozialist); a

dżełowy minister: **Paladier**, senator, (radikalny sozialist);

ministerstwo sa kolonije: **Henry de Jouvenel** (bjes strony),

pensijowy minister: **Ducos** (radikalny sozialist).

Swjatocnosć sweŕy Budyskeje wotnożki nacionalsocialistiske'e strony

Pschi ttladnoscżi prènjeho lètneho dnja, so je wjednik **Adolf Hitler kanzlerstwo naftupił**, wolmechu żo po zyłej Nemskej wulke żwjatocżnosże, s kotrymiż lud żwojemu kanzlerej nowu żwéru słubi. Tez Budyska nowotka nazionalsozialistiskeje strony bèsche wczera wjeczor ludowych towarschow do salow „Krony" swotała. Wobdżelenje bèsche pschemożaze żylne, a mnoży njedostachu mestna.

Sswjedżenjeni porjad sapocza żo s pothodom „nemżta żtawa". Hudżbu poskicżi mèschczanski orchester pod nawjedowanjom wjednika hudżbneho wotdżela Stiebitza. Jako bèchu żo khorhoje do sale pschinjesłe, wjednik wotnożki knjes Mücke żhromadżenych s wutrobnymi żtowami witasche. Rjekny, so dżensżnischi dżeń wulku winowatoscż napołoży, mjenujcy nowu żwéru k wjednikej we wojowanjach w pschichodże, so by jeho wulki stutt żo jemu poradżił.

Po pschedehrè opery „Rienci" żob. str. Busch wotdżele s Inihi Otto Dietricha „S Hitlerom k mozy" czitasche. Tutón muj je Adolfa Hitlera we 12 wólbnych wojowanjach lèta 1932 stajnje pschewodżał a wulkoscż a móz jeho wozoby spósnał. Tehodła maju żtowa, kotrejż we żwojej knihy pische, a kiż pschednoscheż tak wulkotnje pschednjeże, tajtu żahorjazu mòż w żebi. Wulkotny łacżiscżki żawostaji też pżeń pènjerja żwobody lèta 1813 Mara że Schenkendorfa.

Na to pjecż knjesow jerenadu a themy s wariazijemi sa dujerske najtroje hrajachu a wożebje dobru żhromadnu hru posticżichu.

Potom knjes farar Schneider k żwjedżenjeskej żhromadżisnje rèczeche. Dopominasche na dny cjeżkeho wojowanja, jako cżerwjena fronta żwoje wopory żadasche a na druhej stronje ludowi towarschowo brunnych wojowarjow wuzmèschowachu a na nich schczuwachu. Potom pschindże dżeń 30. januara, jako wschitkich powèsci pschetwarji, jo je wjednik Adolf Hitler kanzlerstwo nastupił. To njemożachu swoprètła żtoro sapiscżjecz, jo njericzachu wjazy w opposizżji, ale jo bèchu netko stat. Tehdy na druhej stronje prascheuje wuiłupi, każ budże dotalny wojowar Adolf Hitler netko stat wodżicż samóż. Wón dżesche huydom na żwoje dżeło, kiż je sa żwéru wukonjał, kotraż żtoro wschitku cżłowjeku samóżnoscż pschetżahuje. Je netko lèto we żwojim dżele stejał. Marksizmus je pschewinjeny, tej żmutkownje, bolschewizmus je w kommunizmje porażku pocżerpił, s kotrejż żo wjazo njeschraba, wostanje-li nemżti lud żwojemu wjednikej żwérny. Adolf Hitler pak je hischcże wjele wjazy dokonjał. Sswjedżenżti rèczнik żpominasche na jeho wulki stutt, kiż leży w tym, so je nemżti lud wutworił. Bismarck je drje kował nemskeho stata, ale lud njemżeże tehodla żjednoczeny. Netko żteji tu nowe ludowe żjednoczenstwo, kiż żnèmy pschijecż jako dar Boży. Knjes farar Schneider pokasa na wuspèchi, kiż je kanzler we wojowanju pschecżiwo bjesdżełoscżi mèr, kak je sajo cżłowjestu dostojnoscż cżłowjekam wobradżił, a kak mnoży s dowżerjenjom k njemu zhladuja. Wulki stutt je tez staroscż a wójnskich sranjenych a sawostajenych. Pschede wschèm pak żteji tu dżensża jeho wulkotny stutt żmikeje pomozu. Tehodła chcemy dżensża na żwjatocżnoscżi żwéry na wjednikowu wulku żwéru k ludej żpomnjacż a naschu żwéru k njemu ponowicż, dokelż tuta nascha żwéra je po jeho żamżnych żtowach najwjetscha kubło, kiż wobżedżi. Słónczнje woborny farar hischcże rosżażni, schto je wèrny żocżalizmus. W tutym żocżalizmje żo wożobitwoscż i podacżom na lud njeżhudi, ale wona w tym żwoju dokonjanoscż namaka. Hokajny hischcże je wożeke żnamjo, w kotrymż wojujemy ża lud.

K rèczi knjesa farara Schneidera pschijamkny żo Horża-Wesselowy żpèw a Badenweileriski pothod. Jako bèsche wjednik wotnożti żwjedżenjeżemu rèczнikej żo podżakował, wunjeżecżu żo khorhoje a s tym Budyska żwjatocżnoscżi żwéry wutlincża.

Ze Serbow

W Budyschinje, 31. januara 1934.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodż. barometer 752, żygrometer 0 a najwyschicha temperatura —1. Dżensża rano we 8 hodż. barometer 747, żygrometer 0 a najnischa temperatura we nozy —1. Cz... was tu wjedra żo mało pschemèni. Wyschina na dżesżej żo njeje wjele dale k zanju hnyła. Nowa wu... wuspschetrèwa żo nad Ruskej. Dokelż pak żylne niże... Skandinawskej hacż do Nemskeje żtuknje a też ... nizina hacż psches Alpy pschina, wostanje nasche ... hischcże njewobstajne. Tak wobstejnowany kulkowitu... prawe żymske wjedro z lokkim wjerchnjenjom. Pschi ... żo s khwilemi żnèh pondże. Jutrje schtwórtk żhoro... 7,38 hodż. żhadża a ja 4,50 hodż. khowa. Mèsacż ... dża jutrje wjeczor w 7 hodż. a khowa żo dopołdnja 8.15 hodż.

Lèsny młyn

9]

(Pokracżowanje.)

Dżesczżit bè żo f wjeczora wucżahnył; khłódny a połny wónje bè w lèżu powètr. Stary żo po wa'chnju hajnikow njedaloko wulkeho buka sa hużnym worjeschinowym kerkom czapnywschi psches hałżti wudżeraschе, kłobuk bè jemu pschi tym na puczu — mjerżazy jón na bok cżżknу. Ach tak, dothe pjero bè jeho myliło. W wrosbudżenju bè dżenża woprawdże kłobut żwojeho żpna hrabnył. Nó, to bè netko wschło jene. Se femje włożnoscż posiupowaschce a żo s cżeżkimi łapami łakazemu na drasku a na włosu wschesche.

Schtwórcż hodżiny żo miny. Esmèrti żo hiżo wupschestrèwachu. Nètkole — hajnik dżiwschе f wóczkom mohł rżeż terti pschetłocż — mużki pschindże, khwatażon, jako by wotmyżleny samèr psched wocżomaj mèł. Mało kroczel psched wobkedżbowazym posasta, żpłóschiwże żo do wschech łonżow roshładowasche a potom pytajo terti a paprosche rósno ihbowasche. Nètkole żo żamo poklakny, to by wożebje hużny rózowy tert hacż do dna pschepytał. Tu żo jemu cżeżzy ruka na ramjo położi, a młynk wuskrżiżany żo żatorhnuwschi pódła żebje żtareho hajnika wuhlada, kiż i hanjażym mèrom żo praschesche: „Nó, lèżny młynko, schto dha wy tule wjeczor w kerkach wutacże?"

Młynk bè błiednył a hładajcy dych łojesche. Pschesara nahle bèchu jeho żtrózele pschimnyte. Słónczнje żo żbraba.

„Kak możeczе cżłowjeka tak wuskrżiżcż, hajnikо! Chżnch żej jeno żwoju dymku namakacż, kotruż żym njedawno tule w kerkach żłubił."

„Tat? Mom khwile, a hdyż żaże dymku abo schtoż kuli druhe namakali, możeczе dże łuż je mnu hicż."

„Z wami? Cżehodła dha?" młynk żo łaskobjeny wopraschа, hdyż bè żo żajo żbrahał.

Hajnikej żo wocżi f żnèwom żwécżeschtej. „Cżehodła? Njemóhli żwadi wu wódżecż, schtó je żaudżenu nóż na tymle mèstnje najrjeńscheho żornika żatżelił? Haj, haj, młynko, to bè jena hłupa wèż, dżenża wjeczor hiżo żajo żam jowle hicż!"

Nètkole bè żo młynk zyłe smèrował.

„Kak możeczе wy tajkele nèschto prajicż?" wón żo f horda woprascha. „Njecżażeże żo, bjes winy cżeżneho a nahladneho mana pschimacż.! Abo żcże mje żnadj j tżelbu naschli, so bżschcże prawo mèli, mje żajecż?"

Hajnik żo hanjo żażmja. „Hahaha, to żnajemy; tżelba drje hromadu złożena w nètajkim próżnym schtomje abo doma za jenym tschèschnym kołołom tczi. A cżeżny, nahladny? Tajti stary paduch dżiwiny, kiż je hiżo tu lèta dołho żedżał a kotrehoż ruti żo hischcże krejlèpi — tomu to derje pschiżteji, żo ża njewinowateho a ranjeneho wudawacż."

Młynk na żmjercż żblèdny. Potom żo jemu na dobo wobliczo żacżeże — cżorna żmoha krwe psches njo cżeży cżehnjeschе. Wocżi jemu bjes mała f dólczkow wuskrżiżchtej; że żłobami żakschitkowjechi żo na hajnika walt a jemu tżelbu wukornyhcż pytasche.

„Njethmaniko ty — moje cżeżne mjeno — dżeżacż lèt żym wojował a pokucżił — a nètkole —."

Hłóż żo jemu i jachlenjom pschitorże.

Bjes rèczenja muż pschi mużu wojowaschtaj, hrubje, bjes dżiwanża — tżelba cżeżzy na żemju padże — żadyn f njeju tole ledżbu njemèżesche — nètkole mèżesche jeno najprènjotnischa pschinarodżena brùi, pjaschż, knjeżtwo.

Słónczнje żo hajnikej poradji, żwojeho pschecżiwnika prèdku na wutrobnu pschimnycż. S tym bè dobnł. Ale f posledżnjej mozu żo młynk wutorże, hajnika żnak wjerchny a bè żo w żchumjasych łeftach żłubił.

Hajnik, kiż bè żo na motrej żemi wobżtupnył, żo żbraba, a f pjaschżu hrożo ża nim wołasche: „Wèż jeno, ty padnische dżiwiny, jutrje żawèżeje po tebje pschiżódżeny!"

Bjes rosmyżlenja młynk prèti psches łèż bèżeżche, wujachleny, wothonjeny, jeno f jenej myżliczu pschejate: **Nètkole je żo po twojim pokojnym żiwjenju tule**

żtało, po cżeżżi a nahladnożcżi je! Schtoż bè żo fa dżesżej cżeżnje **pschebytnych** lèt **je** żtajnej staroczju natrowiło, **to je** jenicżki **wokomik potorhał.** S wottal, wschtokho je to hajnik żhonił? A by-li też dopokasał, je na kradnjenjach dżiwiny wina njeje, schto by jemu to nètkole też pomhało? Wohaniżbjeny tola je. Sażo polijża pschindże, jeko f domu wutorhnje — je dże żo tola na **żastojniku we żłużbje cżeżzy pschepschimał!** A każ f wschtokom żo po wżu rosnjeże: bohaty łèżny młynk, prèni muż w gmejnje, je psched żym pokhłostany żtórnik był!

Stonajo żo młynk do mocha cżżknу. S waha a khłodnje żo jemu wtóżny paprosch na cżoło a na ltróni łehnu. Wón żo bóże smèrowa. Na żmoje dżeżo żej pomyślił a wutrobu żo jemu widżiczkżeżeże żeżeże. Po jeże żłoża je żo nètkole żtako, żiednoczenje mjes młodym hajnikom a mjes dżesżom dżiwjeho hożiwarża je nètko njemóże, donż wobużiny żtary hischcże w hajnikowni knjeżi. Je żo hischcże pomoc wżana? Pomału żo łèżny młynk jbcha a myżli a myżli. —

*

Żyle żeżicha wjeczorne mhły poskupuja, bèle, hnże, we wjercżatych żo łeżkach, f tèża a kerkow. Njehibite żo pothmurne żchmrèti wupinaju. Wjeczorny pokój na hórżtim lèżu leży. Żyle błiżko hischcże cżorny łóż rèwa. Esmèrti żwój żchery łowjeżchć na żtwórbu wodżewaja.

Kruta krocżel po wuschim łèżnym puczu pschitkadża. Widżecż je żo rożewymi złoiowymi kerkami, kotrejż wołmjeżeja, jenoż żeleny łkobut i dekhim pjerom. Tu żo na boku f hużeże rosżimny żwétła rota łkobut żwére wutèri pschez wjeczornu cżżknу a żo żaże. S wjerschcża żchmrèża, hrożnje krakajo, nażtrżany ... pjerchota. S dołhimi żtakami wuzżi do lèża ... .

W lèżu je żaża cżżże. Lèżny płaczi, kżło na ... żpann, f rożewże złoiowże łerczjny na cżżże ... pomitnje, kiż żo pschebżajo na wochowej pódże leż.

(Pokracżowanje jczehnje.)

— Sajźužowaj Budyšcanaj podataj so na wotpočink. Se skónčenjom tuteho měsaca so sajźužowaj a znataj sajźužnikaj na derje sajźuženy wotpočink podataj. Jedyn je tajes měšćanjanki twarski direktor Richard Görlitz. Won je so we Wildenfelsu narodźił a w lěcze 1899 do službY města Budyšcina stupił. Wórsy na to bu pschedsyhda wotdźělenja za wyšoke twarstwo, kiž z wulkim powolanišćom wótdźěwjom a samóstojnosću wodźeše. Wot léta 1902 je wón měšćanski wopalny direktor a ma wulke sajźužby wo wuhotowanju Budyšcheho wohnjowobornistwa. — Druhi je wyschćipi pušći sekretar Josef Jung. Won po swojim wojerstwje pschi 103. połku k pušćitemu jarjadnistwu pschećidże a w lěcze 1905 na Budyšću póstu pschińdże. Wot léta 1919 běsche z němskonarodnym měšćanskim sajźužerjom a běsche z cyłźanami městoschćedstejo. Jako pschedsyhda krajnego swjazka wojerskich towarstwow poła 103 ma wón sajźužbu wo sakhowanje wojerskeho ducha. — Woběmaj knjesomaj pschejemy mnoho rjanych, słónčnych lět wotpočinka.

S Budestej. Dźiwadło lajkow za Budestejo a wokolinu wuhotowa jandźenu nejdawniša w hosćenzu „K hajnkowni“ sjowny dźiwadłowy wječor. Dźiwadłowy kruch „Swónkowa dźowćerčka“ so pschedstajeshe. Hra wjedźeshe pschi sładowarjow do czasa wumjwobođźeńskeje wójny 1813. Pod terrorom wobsadźenja Lejpc. Porjenjska, kak Hejo wobyđlerja města Canba njedadźa knjatkowne rejs wjacy. Runjeż bźsche dźiwadło jara khatne, pokazowanje tola też rheinski humor. S wjednikom bźsche knjes Büttner, kiž bě so też wo jara rjanu drastu postarał. Tudomne ludźiske sjednoczeńsiwo bźsche ludźom pschejało. Zjwy pschikład dopokaza, w bźchu wopytowarjo z hrožom jara jasokom.

S Varta. Sbórka swjasta za wukrajne Němzowstwo je sjumsku pomoz wunjesse w nałchim schulskim wokrjesu sdinu summu wo 38,70 hriwnow.

S Bukez. (Padujschstwje.) W nozy k swobote su w Buzach dwě padujschtwje skužili, jene w pišarni Kubschoje khorobnesle kašy a druhe pola wosthodnika Pawoła Schreitera. Padujschi wokno rosbichu a do twarjenja jachu. W pišarni krabnychu 9 hamtiskich kokow se wschelkimi nowinami. Pola wobthodnika Schreitera krabnychu wschelaku wolmjanu drastu, schkórnje a cyrje, haty a wschelake druhe weju. Dokelž wobtradnjeny nima wjesčene, ma wulku schkodu. Padujschi su krabnjene weju w nathribjetnišu abo mješe wotnjesli. Hacž su kolom abo s druhim wojudom wotjeli, njeje znate. W pišarni su najšerje hebi nyssli, so tam pjenjezy znakaju. To pak njemějachu sboło. Schtož je wobthadnych ludźi wobkedźowal, njech to policijai wojjewr. ... wjerja so po pschecu sataji.

S Bukz. (Wosschkrot.) Sandźenu sobotu bźsche sydły wosschkrot na dróhach. Sa auta bźsche to jara strašne. Sacznjnješe bźsche dróha w porjadku a wschudźom z pěsom posypana, nasta pschi dešćejsowanju a tyrjenje pschez nowy wosschkrot. Někotre wozyzowe a cyłate auta jaješe dźechu do pschěrowa a so wobsckkodźichu. Krótko psched jenym autom padże kolojsdźeny. Jenož duchawitkomu njemu wjednikej so poradźi, njesboże wotwabrocznjej. Wjednika auta njeby wina trjechila, by-li kokojsdźeneho schkodu hotał. Bźsche kolojsdźeny hrjebj dróhi jěł.

S Lubija. (Měšćanoslu japołkasali.) Tu so pón-dź 2. januara 2. měšćanjosta nasjcheho města, wjednistwotnički sob. str. Sühnholb do swojeho sostojnjstwa a ...

Se Semiz-Tumiz. (Padujschstwo.) W nozy k schtwórtej wopytachu padujschi krausteho mischtra Jana Krcyba na Adolf Hitlerowej dróhy. Woni 18 mužazych wobleckow hobukachu.

S Kamjenza. (Do schtitaneje jatby.) Sobotu sajachu tśich pjedawschich kommunistow a jich wutoru na Hohnstein dowjedźechu. W jukju sandźenoho léta rosdźělichu wochi kommunistiske lśtaki. Kaž je znate, běchu to sle schćenjowane cźakowiny. Sajeźi majn nětko cźas, ko und swojim niedočźinstwam rosmyssleć. Też wschelake bydlenja so pschepytachu. Pschi tym namakachu wschelake schćenjowaje lśtaki a pśiwótnje maschinu, s kotrejž su lśtaki pśiwale.

S Kamjenza. (Najstarscha wobydlerka wumrěła.) Sandźeny tydźeń schtwórtk wumrě Ludomina Najstarscha wobydlerka, wudowa Schreiterowa. Wona bě 96 lět stara.

Se Sleho Komorowa. (Njeswěrny dawkliberaŕ.) We njedobym Kosćejzowstwje sajachu pjedawschiho dawkliberarja Jakobowitcho. Won je 10 000 hriwnow gmejnskich pjenjez pschećiwschiwił.

S Zybalina. (Padujschstwo.) W lěsu ratarja Schćepana su padnicki pobyli. Jako schkodu podrechaju, jich pschechapichu. Woni maju nětko khłostanje wobzakacz.

Z Łužicy

* S Bjiskoviz. (Do schtitaneje jatby.) 55-lětny wobkhodny pschi ... su wumjenje firmy so do schtitaneje jatby waja. Won je schće wobkhodnyj je dłodźał, dokelž wo wěcy dołej njewobpušći. Nimo tego je penjizu dostał jako pjedawny ... jatbowik. Pschecziwo njemu je so khłostanjski ... a jehnjatna wojjewji.

... Chjasowy. (So Hornika.) 20-lětna ratarska pomocnica ... a Gorlitzec je so 21. januara Hanzka. Młoda ... ła s Po ... Narodźeńt widźachu ju we ... w jenym ... w Bukapizach.

... Schćerachowa. (24 lětna.) Najstarscha Schćerachowa wobydlerka Theresia Cyulerowa, dokonja lěc dny ... ćeho žiwjenja.

* S Nowego ... rca. (Cźežko sajsejacził.) Pschi wucznjenjenju sal ... wobkedźowany so tudomny wobydler a padże. Pschi tym jeho hibł na ruzy rosćeny. Sajeźiskerowho dorbjachu hnydom do ... wjedźeli.

* S Nowego Gersdorfa. (Do schtitaneje jatby.) Pjedawschiho sozialdemokratiskeho měšćanskeho jastnjerja a wjednika pjedawschoje měnšokońskeje khorhoje Otu Zimmermanna sa nětko do schtitaneje jatby wjedźachu. Won bě we swojim cźasu do Cźejcźe cźełnił a je nětko sajo wrośił.

* S Kinsbórka. (Wjelicy.) Pschi města jaminowa 9 hěnz schnlerjow strašnu wobeń. Won hebi je japałkami hrałkałe a zarali drjewjeny ... Nebe ... nu drjewa a nětcze ... wobkedźowali.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S Cźamnizu (Tśiemenzdorf). Na swojim cźełu nam wumrě hrjedu wjecor w Stoschtejšej khorownji hólcinzar R. J. Cźamnizu. Kaž pišmo wosjewichmu, jrani je won z nastrojom k jetśenju skolu.

* S Trebnitz. Pschi Werbowitkim mlynje stupiłoj njedźelu popołdnju 3-lětnaj dwójnjkaj ratarja Engela na lód mlynjskeho hata a je pschekamałschtaj. Jene dźěcko mocj z wody wuczahnu, ale druhe dźěcko namakachu we dołhim pytanju pod ledom. Sanitetnisu dohorowanje dźełowoje słužby zwołachu dźěći jako wožiwicz, jatož pak žanoho wuniča njemóžesche. Lěkaŕ pola swojeju dźěćoma swjerej zwołna. Dwójnjkaj staj so njedźelu narodźiłoj a leź jako njedźelu zjmjerej namałschtaj.

Najnowiše z cyłeho swěta

— Rubłady na wjedro ja jutśiskich schtwórtk; Syma je snjehowanjom.

* W Stronachu pola Linza je so narodny dom sławneho molerja Franza Defreggera do cźista wetpałił. Wobeń w pizowej kólni burstcho dwora wudźeri a je pospśicho na domske wupschestrě.

* Pschi wulkimaj wohnjomaj w Newyorku je pondźelu 28 wohnjowych wobornikow srani, 12 j nich cźeżko. Sa cźaj wohnjoho runje njejmjerunje hyšny wichor zhchnowacz. Syma bźsche tak schtra, je ... wohnjowych wobornikow dła swosabjenja stawow do lekarskeho wothladanja podacz. S wohnjomaj je hotelej, rejwarni a spertarnja za bokjowanje wotpali. 200 wohnjowow je bźdeje njje słubiło. Nastata schkoda wuczinja 400 000 dollarow. Pschi žylnej symje je železnišći wobthad khětro hacźi. Dotal je žebi njewschednа syma 20 kmjertnych wopornw žadała.

Swóbne powěsće

Smjerći: Paulina Heinrichowa rodź. Dittrichez we Budyšcinje; khowanje budźe pjatk pop. w 2 hodź. wot Tuchoŕišcho pohrjebnischcza. — Marja Swob. Landźina w Budyšchinje, 74 lět; khowanje budźe jutśe schtwórtk pop. 1/3 hodź. wot Tuchoŕišcho pohrjebnischcza. — Lina Swob. Mitterowa rodź. Dietrichez w Budyšchinje; khowanje budźe jutśe schtwórtk pop. 1/2 hodź. wot Tuchoŕišcho pohrjebnischcza.

Towaŕstwowski powěstnik.

Lipsk. „Serbske blido“ schkadźuje so na dalše nic wjac kaž dotal kózdu wutoru, ale jenoż pśinjo a tśoch wutoru mjesca, potajkim jenož dwójcy za mjesne a to na starem mjenjschu „Bürgerrestaurant“, mjedalsko hlownego dwórnischća, wjecor 1.9 hodź. Jurij Bjedrich, starši.

Schćednecźeńschtwo ev. Sorbow w Budyšchinje wotmje swój hłowny schromadźeńsk w Sorbšćim Domje. Podawacz budźe so rosprawa wo dotalnym schtukowanju towaŕstwa a rosprawa pokładuje. Dale budźemy nowe wólby pschedsyhdstwa a schćinźuje rospomnamy

Założeński swjedźeń tow. katolskich młodźeńcow w Ralbicach

Njedźelu, 28. wulkeho rožka wuhotowachu Ralbičanscy młodźency swój lětuši założeński swjedźeń we wjesnym hosćencu. Započatk bě z dypkom wjećor we 8 hodź. Předsyda powitа wšitkich nawjatrohnišo, wosebje też wysokodostojneho knjeza arcymšnika Žura. Na to słyschachmy prolog, přednjeseny wot młodostneho sobustawa. Knjez arcymšnik Žur poreča hišće někotre krótke słowa a předešta listaj prezesa knjeza kaplana Andrickeho, přebywaceho we Krkonošach na wustrowjenju. Zdźěli też zwjesselacu powěść, zo je strowy a zo so hórzy zaso do swojej luhowaneje wosady wróći. Někto sćěchowaše hłowny dźěl porjada, dźiwadło: „Hnadowne swjećo w lěsu“, činohra z rubjeżnych rycerskich časow w tŕoch jednanjach. Z jednanja widźimy, kak tutón rubježny rycěř wšitko zapěwa a kak su jeho wótcojo byli hohabojazni a wěriwi. Tak je też w dźensnišim času! Byrnjež bychu też spytowanja přišłe, Bóh swojich njewopušći, štóž so jemu dowěrja, dokelž potom też njeje nič podarmo. Dyrbi to być wučba za nas, zo dźeržimy swěru. Budźemy wšitko přewinyć, hdyž jeno wěru našich wótcow wobkhowamy a katolscy myslimy, skutkujemy a dźěłamy. W poslednjmaj jednanjonjaj widźimy nakazanje tutoho rubježneho rycěrja Wjelka přez zjewjenje hnadownoho swjećeća. Boża předwidźiwosć wjedźe zaso wšo k lěpšemu. Runje tak w žiwjenju. Też w našim kraju počinaše so njewěra zběhać. Tola Bóh je připuścił, zo budźe so hnd zaso modlić. A naš kancler je najkhmanši přikład jako dobry křesćan a muž sylnje wěry: jeničcy wón rukuje nam za to, zo so křesćanstwo haji a wón je też dał konkordat činić. Ale my dyrbimy nětko do skutka stajić a jako křesćenjo na zakładźo wěry skutkować, zo by člowjestwu zaso zbožo přinjesło. Namołwi hišće wšěch přitomnych, postanyć a z nim třikróćnu slawu na našeho presidenta a kanclera wuwjesć. Wuspěwa so hišće němska narodna hymna. Wupraji hišće swoje wjesele nad tym, kak rjenje a wuraznje su tola hrajerjo swoju wěc činili a džakowaše so też wosebje knjezej wučerjej Rječcy za jeho wulke dźěło, kotrež je při nawučenju tuteho dźiwadła měł. Woprawdźe tuta hra zawostaji hłuboki zarjźć pola přihladowarjow. Wubjernje a ze nutŕkownym začuwanjom hraješe Jan Kral hłownu rólu Wjelka, rubježneho rycerja. Bě tomu kaž stworjeny. Won je też zmóžnił, zo je so tuta hra docyła předwjedła. Wjele wjesela zbudźi też wesoła njewólnika Hassana. By pak snano hišće lěpje skutkowała, by-li so kusk žiwišo a hibćiwišo hrała. Też tamni swoju wěsku derje činjachu, hač na nekotrych kotryž hakle k přirjenjemu razej na deskach wustupichu. Tu je tez hjez dźiwa, přetož žadyn nje hišće njeje z njebjes padnył. Tola z połnym prawom pak móže so prajić, zo je so hra derje poradźiła a zo su młodźency sobu z njej wulki wuspěch dobyli. Tola jeno ma so tu hišće přispomnić: „Hdy budże so skónčnje tutón hrozny nałožk pola nas Serbow wukorjenić, zo so w najkhutnišich wěcach, hdyž so modla atd..... smója?“

Z wjesołej rejku skónči so derjeporadźeny swjedźeń.

Inventurske předawanje

wot 1. hač 10. februara

Kamjeničanski skład nohajcow

jenož na Sukelskej hasy 12

žonjace šlypiry, Ia žida, plat, wšitke wulk. **0.95**
dźěćace šlypiry, Ia žida, plat, wšitke wulk. **0.50**
sportske nohajcy, čežka kajk, Ia wołma, 1.45, 1.25, **0.95**
a w druhich wěcach tunje poskićeny.

Čitajće serbske knihi

Wordźerjstwo serbskeho narodnoho zdźerka „Dom a swět“ kotraž hromadźi najlěpše dźěła serbskeho pismowstwa

1. Alois Jirásek: **Filosofska historija.** Powědańčko	1.00 hr.
2. Józef Nowak: **Swobody njewjesta.** Swjedź. hra	—.50 hr.
3. J. Lorenc-Zalěski: **Serbscy rjekowje.** Powědańčko	1.00 hr.
4. Adolf Černý: **Serbske wobrazki.**	1.00 hr.
5. Mato Kósyk: **Pśerada Margroły Gera.** Dołnoserbska episka pěseń	—.50 hr.
6. Marja Kubašec: **Wusadny.** Powědańčko.	—.50 hr.
7. Mina Witkojc: **Dołnoserbske pěsńe.** II. wudaće	—.50 hr.
8. M. Kubašec: **Khodojta.** Hra w tŕoch jednaniach	—.50 hr.
9. J. Bart-Ćišinski: **Nawoženja.** Narodna-episka baseń	1.00 hr.
10. **Ruske byliny** z dźejeworźami Měrćina Nowaka.	2.00 hr.
11. J. Lajnert: **Wyskow sapy, sylzow kapy.** Basnje	—.50 hr.
12. T. Nowáková: **Na farje.** — **Halžki.** Powědańčky	1.00 hr.
13. Pawoł Kśeńmaŕ: **Rai myslow. sonow z luźiskich honow.** Basnje	—.50 hr. 1.00 hr.
14. Mato Kósyk: **Pěsńe.** I. zeł.	1.00 hr.
15. Mato Kósyk: **Pěsńe.** II. zeł.	1.00 hr.
16. Božena Němcowa: **Baruška.** Powědańčka	—.50 hr.
17. Adolf Černý: **Serbske hobrazki.**	—.50 hr.
18. B. Němcowá: **Ziwa Bara. Ze zwěrća pastyřsk zowća**	—.50 hr.
19. Romuald Domaška: **Pokladow pytaŕ. Le chevalier de saxe.** Stawiz. powědańčky	1.00 hr.
20. J. Lorenc-Zalěski: **Kupa zabytych.** Roman serbskeje pytaceje duše	1.00 hr.
21. Jakub Bart-Ćišinski: **Basnje z młodych lět.**	1.00 hr.
22. B. Němcowá **W groze a pód grodom.** Powěd.	—.50 hr.

Wjazane zwjazki su 50 pj. drožše.

Nakładuje Koło serbskich spisowaćelow

Wše knihi předawa:

Smolerjec knihićišćerńa a knihaŕnja

z. dr. z w. ruk. w Budyšinje w Serbskim Domje

Textilowy dom za wšitkich!

Započatk: 1. februara — Kónc: 10. februara

Inventurske předawanje

žonjace nohajcy, wołmjane	1.25,	0.95,	0.75
žonjace nohajcy, mako	0.95,	0.75,	0.48
žonjace nohajcy, bluka kumštna žida, płóčliwa	1.25,		0.95
žonjace nohajcy, florowe z kumšt. židu	1.35,		0.95
dźěćace nohajcy, zbytne dźělby, wulk. 7-10 0.95, wulk. 5-6 0.75, wulk. 1-4			0.50
žonjace rukajcy	0.95,	0.65,	0.50
dźěćace rukajcy, štrykowane			por 0.25
zoki	0.75,	0.50,	0.25
zočki za žony	0.50,	za dźěći	0.35

žonjace šlypfry, kosmičkate, por	1.25,	0.95,	0.45
žonjace šlypfry, kumšt. žida, por	1.95,	0.95,	0.68
dźěćace šlypfry, kosmičkate, por	0.75,	0.48,	0.25
dźěćace košle z kholowčkami, kosm.	0.95,		0.45
žonjace košle z kholowčk., trikot	1.60,	1.20,	0.95
žonjace ko tki,	0.95,	0.75,	0.48
žonjace spódnje suknje, trikot, zbytne dźělby	1.95,	1.35,	0.95
mužace spódn e kholowy	1.75,	1.15,	0.85
zwjerśne košle, zbytne dźělby	3.95,	2.95,	1.95
spańske wobleki za mužow	2.95,	2.25,	1.95
spańske wobleki za dźěći	1.75,	1.25,	0.95

płóčliwy somot	1.25,	0.95,	0.75
tweedowe tkaniny, kaščikate, noppen abo kosmičkate	1.25,	0.95,	0.75
krepowe tkaniny z kumšt. židy	1.93,	0.95,	0.75
kóperski barchent	0.65,	0.50,	0.35
šatowe tkaniny	0.45,	0.35,	0.28
kopřiwina			0.30, 0.22
flanell za spańske wobleki	0.68,	0.58,	0.48, 0.35
šwedske smuhi, 120 cm šěr.	metr	0.85,	0.68
70 cm šěr.	metr	0.50,	0.39
stores ca. 170 cm	metr	0.95,	0.75, 0.50

Pullowry, štrykowańske jaki, štrykowańske wobleki, šórcuchi bjedradźerżaki korsetty, nadradźerżaki

Schaaf

Nowowe Kamjenty

Dobre čehnie k sebi!

Moje

inventurske wupředawanje

jo wot 1. hač 10. februara 1934

Marja kiž je tak zlutniwe, Wam wšitkim tole přiwoła:

Stóž lutuje, njech cyle wěsće dźe

na K. Erlerec invent. předawanje

Čehodla: Kurl Erler móže pokazać z kajkosću při tunich płaćiznach

KURT ERLER w Budyšinje na Žitnych wikach 28

Inventurske-pschedawanje

wot 1. hač 10. februara

A. Kasper našl.

w Budyschinje, na Burklinse 11

La polne jerie

nježne a pohoman. wulke, jedyn 10 pj., 8 25 pj.
rjeńe, jedyn 3 pj., 10 45 pj.

suš. los. jerje pt. 40 pj.

sušene bukllngi

wulke norwegske, punt 35 pj.
wulke wopr. Rielaki „ 60 „

sušene rhołuske wuhorje, najl. ka k. **sušeny polojčny łoson**, najl. kajk. kóžki 1), nuuta po 70 pj.

matjesowa solotej pt. 1.00
jerjowa solotej „ 0.90

jerjowe kuski we winowu solenju porcija 15 pj.
pjećene kuski we winowym rešenju porcija 20 pj.

Otto Sachse

Zličbowanki

čiśći tunjo

Smoleriec knihiśišćerńja

z. dr. z w r.

w Serbskim Domjo

Inventurske předawanje

wot 1. hač 10. februara 1934

w mantlach, žonjacych drastach, kostumach, tkaninach, zbytki na wulberanskich blidach

Paul Otte

w Budyšinje na Žitnej hasy 10

Čehnjenje 4. rjadowneje

204. sakskeje krajneje loterije

póndźelu, wutoru a srjedu

5., 6. a 7. februara 1934

Hłowne dobyće: 50000 hriwnow

Losy prosymoj luvdom zapłaćić

Kupne losy su hišće dostać:

1/10	1/5	1/2	1/1
12.—	24.—	60.—	1.0.— hr.

Budyskai běrcaj statnje loterije

Friedrich Rother
na Kěrpschej drózy 22

Ernst Lehmann
na Kamjeńtnej hasy 45

Inventurske předawanje

Poskićam barchentowe bluzy a jaki, wołmjane spódnje suknje, šlypfry, podšite a štrykowane spódnje taille, štrykowane jaki, pullowry a čapki, kosmičkate jopy cyle tunjo! Wosebje tunjo barchentowe łožowe płachty jenož w dobrych kajkosćach, kaž też pisane a běłe łožowe šaty. Na naše tunje płaćizny dawamy wot 1. hač 10. februara nimo toho hišće **10 procent. rabata**

Reinh. Haubold, na Kamjeńtnej hasy 21
E. Kmochowy nasl.

Dyrbi kóždy
pódla być pola
inventurskeho předawanja

Willy Sommer

na Serbskich hrjebjach 8

Kóžda płaćizna je dobytk za Was w Reimannec

inventurskim wupředawanju

Płóćliwy muslin wot 29 pj. **Płóćliwy somot.** wot 75 pj.
płóćliwa žida . . wot 39 pj. **šott. a tweed. tkan.** w. 68 pj.
wolmjany muslin wot 78 pj. **bouclé, čista wolma** w. 88 pj.
pyjama-flanell . wot 38 pj. **marocain,** čišć. a jenobarb.
drast. barchent . wot 39 pj. nehdže 100 cm šěr. w. 1.45

pulowry, štrykowane jaki a wjele druheho!

Zbytki wosebje płaćizny hódno! Na našich blidach k wuběranju wupytanje bez nućenja! A tohodla wšitcy ke kupowanju k

Reimann

při Póstskim namješće

na Hosle hasy 29

po cyłym měsće znatym wosebitym wobkhodźe za dobre drastowe tkaniny a tunje płaćizny!

Nawóčki w „Serskich Nowinach" maja dobry wuspěch!

Waše sluby a žeńtwy

wozjewće w „Serbskich Nowinach" a dajće sebi też khartki naćišćeć w

Smolerjec knihićišćerni

-.90 1.20 1.50 1.90 2.50 2.90 3.90 4.50 4.90 5.90 RM

Wšitcy Serbja zetkaja so k wobućowym invent. wupředawanju

po tutych na tuńšich płaćiznach wot 1. hač 10. februara 1934

pola
němskeho wobućoweho
akcijoweho towarstwa

Bata w Budyšin'e

na Bohatej hasy 16

Inventurske-předawanje

wot 1. hač 10. februara

po jara zniženych płaćiznach.

Je Waš wužitk, hdyž sebi do kupowanja moje składy wobhladaće!

Alphons Schauseil

Wobkedźbuje moje 9 wukładnych woknow!

Inventurowego wupředawanja

w kupnym domje

Max Herde

w Budyšin'e na Kamieńtnej hasy

wot štwórtka 1. februara hač sobotu 10. februara

Kopřiwina	0.15	ložowe plachty	0.95
kopřiwina	0.19	strow. ložowe plachty	1.75
kopřiwina	0.49	spańske přikrywy	0.95
kopřiwina	0.19	spańske přikrywy	0.95
košlowy tkaniny	0.25	šlypfry za nohi	0.10
linon	0.39	žonjace šawle	0.25
tkan. za zwjerš. košle	0.39	žonjace khornarje	0.25
košlowe barchent	0.29	dźćč. spańske wobleki	0.95
flanell	0.29	žonjace polo-bluzy	0.75
košlowy barchent	0.39	polo-košle	0.75
popelin	0.50	polo-košle, dołh. rukawy	0.95
drastowe tkaniny	0.60	stopy	0.15
płóćliwy somot	0.69	dźćěace nohajcy	0.29
podšiće za jaki	0.25	dźćěace nohajcy	0.39
barchent za jaki	0.49	sportske nohajcy	0.29
kumštna žida	0.50	sportske nohajcy	0.39
tkaniny za meble	0.95	nohawčki	0.05
łožowe počehnjenje	1.75	mužace zoki	0.25
łožowe počehnjenje	1.95	muž. portske nohajcy	0.29
łožowe počehnjenje	2.50	mužace zoki	0.50
łožowe počehnjenje	2.50	žonjace nohajcy	0.19
łožowe počehnjenje	2.95	žonjace nohajcy	0.25
łožowe počehnjenje	2.95	žonjace nohajcy	0.50
łožowe počehnjenje	3.95	žonjace nohajcy	0.95
łožowe počehnjenje	2.50	dźćěace šlypfry	0.19
łožowe počehnjenje	3.95	dźćěace šlypfry	0.29
łožowe počehnjenje	3.95	dźćěace šlypfry	0.39
łožowe počehnjenje	4.95	halčace prync. suknje	0.95
hłowaki, kopřiwina	0.50	holčace makowe košle	0.50
hłowaki, pěte	0.50	mužace makowe košle	0.95
hłowaki, smuhate płat	0.59	mužace košle z kopř.	0.99
hłowaki, pisane	0.75	mužace košle z barch.	1.95
hłowaki, smuhaty płat	0.75	mužace košle	1.95
hłowaki, damast	0.95	mužace spód. khol.	0.95
hłowaki, wušite	0.95	mužace spód. khol.	0.95
wupjerk, spód. pos.	5.95	žonjace šlypfry	0.89
wupjerk, zwerš. pos.	5.95	žonjace prync. suknje	1.95
wupjerk, hłowak	1.35		

Pruhuiće, nětko wšelejzy dosahaja!

Přiloha k čisłu 26

SERBSKE NOWINY

Srjedu 31. januara 1934

Starosće z dźěćimi

Kotra macj njeby ras štarosće je swojimi dźěćimi měła a bynjej lěpje wocžehnjene bukle? Ssu pady, pschi kotrychž dyrbisch wschu swoju mudrosć a nasshonitosć sbrać, so sy jim sroščena. Tuhwilu, tak daloko hacj je wuwiwanje pschewidźićz hodźi, so powschittowne wobehnate dźiwanje na dźěći sasa wobmjetuje a so ſ nich bóle patriarchalizy wobkhadźuje hacj prjedy.

Pschi normalnym a strowym dźěćźu je bjes dwela wopaki, so so jenoż „do woty sapakowane“ wocžehnje, ale nje kaž duschownje. Kusk krutosće je pschezo ſ prawom. A prajchenje, hacj ma so hólczeć ſ tijom khłojtacz abo niz, je po prawom njetrěbne. Tajzi „pjerach“ sgle derje por ſ njepałkennym popjełom šnješe, jenoż pola jara czułcźiwych dźěćzi maja so wuwjacza czinicz.

„Jenenjehodźi so ſa wschěch“, po tutej sapadje měła so tójšda macz měcz, dyrbi instinktnje czucz, kak daloko su jeje dźěćzi wschelake. To pak sadyn strach njeje, dokelž poslźišche wocžehnjenje w towarźiwach wuruna wschelake brachi. Pschehnate wobkedźbowanje maczerje abo starschezu może runje telko schkodźecz kaz nawopak. Husto dosć su njepospłuschne dźěći „wopor starschiſteje luboscze“ a jich worakawoscze wulhadźeja pjecza ſ toho, so so jich czinjenja a žadanja pschejara wobkedźbuja. W Amerizy su žebi dźěczazy lěkarjo nowu methodu wumysslili, so bychu ſwojich małych pazientow a wobejbje maczerje ſ praweje ſtrony pozbudźowali: su cžakałej pschiprawili, hdźež moža macz a dźěćzo ſkradźu wobkedźowacz. Dobry lěkař dyrbi tež wupruhowany psychologa bycz, dyrbi wot duschineho na cźełne abo nawopak so ſtožowacz. Tak może potajtim ſ tajnym wobkedźbowanjom pozbudźowacz, hacz je dźěćzo woprawdźe chore abo jenoż sapleczene. Wosobje jenicke dźěćzo abo najmłódsche — „hnězduschk“ — mjes bratrami a ſotrami sluscha do tutych dwělenunich wariantow.

Ssame dźěćzo czini maczeri jatrosće ſ jedju, eli, kaz nětko husto w měšczańskich ſwójbach, „khudeje duchiny“ njeje. Kak husto ſlyschich maczerje ſakoscheju, so dźěćzi nochzedza jěcz, so hodźimy dołho pschi blidze ſo njeſchkorja a pipla a ſaneho hłoda nimaja. To bě prjedy tak a drje też wotcanje. Pschi tym dyrbjałe so w nětſchichim czaſu na to pokalacz, kak by ſo jedyn bjesdźěcny nad jedźu ſwjeſelił a kak wjeſele bychu thude dźěći w ſchuli byle, hdy by jim pomaſtu abo nješchto druhe ſobu pschinjeſł. Dźenża je woprawdźe ſ hrěchom, hdyž dźěći ſebi porokuja, hdyž telko ludźi hłodu trada. A dołelž maju dźěćzi naicheho czaſa wjacy ſrosumjenja ſa prattiſke wězy hacz w ſaſchłych czaſach, njebudże jim cžeſko, to dorosumicz.

Nerwoſne dźěćzi pschihitaja ſo ſožo k tajtim njepospłuschnoſcjam, i nich nastanu wabliwi a njespokojni cłowjekojo, kotſiž poſdźiſcho ludej ſchkodża. Tohodła dyrbjałe ſo ſ czaſom pschecźiwo tajtim natołtam wojowacz, byrnjež cžeſko bylo. Dobry lěkař we też tu radu a we, ſ wotkel nervoſnoſcj pschidże.

Cźełta wěc ſa ſožou macz je powuczenje dźěćeſa (Aufklärung). Jedyn czaſ pschewojmje to ſchula, ſo bychu ſo trěbne podeſkdźenja wězownje rosjaſnile. Pschi tym ſo nětotrezkuli dźěcźo wotſtorkuje a ſo pſched drubimi hanbuje. S wuiteho bźela ſtarſche ſchulſte holzy młódſche ſkradźu powuczuja, tak njetrjebaſche macz tutón njewjeſeły hamt pschewſacz. Macz, kotraž ſwoje dźěcźo lubuje, ſo toho po możnoſczi wdawa. Bajka wo bacźonju pschi dźenſnischej rosjaſnjenej młodźinje ſwój ſamér njedoſpěje a tohodła ma ſo ſyle rosumnje powuczejcz, na pschiſtkad na ſchtwórtu kaſu pokaſacz.

Bjes dwela wobſteji wulki ſtrach ſa dźěcźo, hdyž jemu macz wobmyſlinje praji: „To ty hiſchcze njerosumiſch!“ Dźěcźu njemože ſo nicźo dojcz roſklaſcz a roſpowedacz, wěſo tak, ſo jeho roſumcźi to ſapſchimnje. Pschi tym pak dyrbi ſo na wulku luboſcz dźěcźa k wěrnoſczi dźiwacz, wopiſowanja drje ſu dowolene, jenoż pak niz tjě. Wěſcze by ſo mnoho hubjenſtwa w ſwěcze ſminyło, bychu-li ſtarſchi ſłuchanju na tjě, byrnjež nuſne towarſchne tjě byle, dźěcźom ſabźiwake. Dorosćenej móhli ſkerje wot dźěcźazeje luboſcze k wěrnoſczi wuknyc a nuſnotu k dobremu niz podczińſchcźowacz. Tuž ma baſnik prawje, tiž praji: „Bychmy wocehnjene dźěcźi měli, bychu-li ſtarſchi bóle wocžehnjeni byli.“ Dokelž pſchikład a charakter dorosćenych jawoſtajitej w njehotowych duſchach ſacźiſchcź, tiž ſo jenje njeſhubi. Wjele ſtarosćow mohłe ſo maczerje hižo w ſpočatku wſdacz, bychu-li macź hižo w prěnim měſazu ſ jeho a ſwojim wocžehnjenjom ſapocźate.

Khinska baika

Prynzeja Li-li-li w hrodźe ſ najlépſchcźeho porzlina bydleſche. Kołwokoło hrodowe wiſcźi małe ſlébrne ſwónczli wiſzachu, kotrež najſpodźiwniſche melodije ſtajnje po duſchinym napołożenju prynzeju hrajachu — běſche-li wona wjeſela, radoſtne waſczili ſaklinczachu, běſche-li ſtutneje mołe, potom ſwony konfuzianiſke ſerjuſche hrajachu, a běſche-li ſrudna, potom wone mjehke ſtare ludowe ſpěwy ſ kling-klang-dynaſtije hrajachu.

Talle běſche prynzeja Li-li-li w ſwojim porzlinowym hrodźe ſiwa, pijeſche czaj ſ zyle cźenſkich ſchalkow na ſwětkowanym blidźu a jedźeſche łaſtojce hněda ſ kižaſeho mjaſka ſe ſtonowinowymaj tijeſchkomaj.

Ale jeneho dnja ſo nješchto poda. Prynzeja ſwój iwuczeny wulhod cźinjeſche, w nołnhle, kotreż kulijej ſe dołhimaj wopuſchomaj njeješchtaj. Tu wona nadobo mjes ſidźanymaj ſawěſchtkomaj muſſłeho wuhladа, kotryż běſche tak rjany, ſo ſo jeje wutroba w ſylnej luboſczi rozſkomjeni. Món bě ſołtu draſtu khinſkeho ſaſtojnika wobleczeny, jeho wócźzy běchtej woſebje ſchirokej a jeho wopuſch tak dołha, ſo dyrbjeſche ju pod pažu nošnyc.

Hdyž běſche ſo wón wokoło rózła dróhi ſhubił, Li-li-li ſe ſłabym hłoſom ſwojimaj noſcherjomaj poruczi, ju wotkmitnje domoj donjeſc. Doma ſo wona hnyla naſcheho hólcźika běſe to bjez dwela wukublanje prez maćer. — Zo jeho mać wołdawaſe a pěſtowaſe ſo wſej maćerſej lubosću, to jej radźi wěrimy, hdyž běſo hižo troch ſynkow prez zaźnu ſmjerć zhubiła. A też tutón ſtwórty běſe pri porodźe doſć ſłabuſki. Zo by jeho zesylniła, wobſtara k jeho zeźiwjenju ſtrowu krutu dójku a da jeho hač do dźewjatcheho łěta cźeſić, haj też po dźewjatym łěcze to druhdy je, hdyž w Kelličach khmanu ſónsku dosta. Tuž ſta ſo cyle z maćerným. Doma pri maćeri wosta też, doniž njeńdźeſe w łěcze 1737 na uniwerſitu. Njetrjebaſe hromadźe z druhimi hólcami ſo na Budyſkim gymnaziju drěć w cźeſkej wuczbje, mějeſe ſwojeho woſchiteho domjaceho wuczerja, kiž jeho za uniwerſitu přihotowaſe. — Ale ſnano mějeſe też tutón wuczer z mjenom Jan Bart (Bahrt) za njeho rozumne waźnoſc. — Mam přeſwědčenje, zo do njeho wjele njechěſe, haćrunjeż bu pozdźišo z fararjom w Biskopicach a potom zo ſuperintendentom w Lipſku a z prěnim fararjom při Pětrowſkej cyrkwi. Za takli postup njemóžeſe ſo ſwojim duchownym daram dźakować, ale ſwojej wulkej luboznoſći a ſwojim towarſtwowym pocźinkam. Z nimi dobu ſebi přikhlihnoſć najmócnišcheho knjeza w Saſkej, konſiſtorialneho preſidenta hrabje z Holzendorf, kiž jeho protektowaſe. Tutón Jan Bart njewozmanjenjowaſe ſo wo ſwojim wyſokim zaſtojniſtwje nihdźe, khiba jenoż jako ſkała ſtarokatholſkerje praworěrniwoſce, a za ſwoje pjec dźeći njemějeſe wjacy khwile. Njeſtaraſe ſo wo nje. Da je rozwucźowaſ wot domjacych wuczerjow, kotrychž bě ſchudy nadoſć. Jedyn běſe hubjeniſ hač druhi a njeſwědomiſchi. To wyſoki duchowny nan D. thſol. njewidźeſe. Hewak ſo njeby ſtał modło, zo ſo jeho najſtarſi ſyn Korla Bjedrich Bart dospołnje ſkazy. Tole wšak wěſty, kiž ſu ſo nětdy z paedagogiku zaběrali, derje znaja, dokelž je tu wſ njeſmě zalożene ſule (philantropiny) jako jich wjednik zahubił, kiž je nětdy ſapſeł jako univerſitny docent w Lipſku a ſkónčił jako kořmař w Halli. — Potajkim tehdy nan běſe z wuczerjom młodeho, wjelepěſtowaneho a bohužel tež Kelličanſkeho kujeza. Wjele drje jemu pomjſl njeje, khiba to, ſtoz jeho mać rad ſłyſeć chcyſe. Tajzy ludzo maja ſědma hdy ſwojeho mėnjenja!

(Kóuc ſcźehuje.)

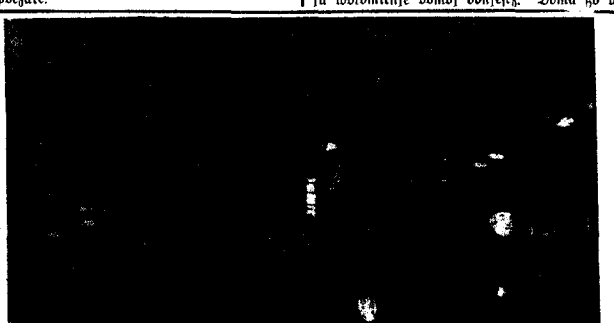

Cežke wojowanja na Parižskich dróhach.

Jako běše w Francowskej Chautomps ze swojim knježerſtwom wrócoſtupił, je w francowskim hłownym měſcze zaso wulkim njeměram došło. Jako cheyšo policija ſyły ludu rozehnać, ludźo ze wšelakimi předmjetami do policistow mjetachu. Při tym připrawy někotrych kofejownjow rozbichu. Před hrodom ſtatneho preſidenta běchu tanki a mašinske třělby poſtajiłe, kiž ludźi wot hrodu woddźerżowachu. Na našim wobrazu widźimy rozbitu nadobu jeneje kofejownje na jenym Parižskich wulkich boulevardow.

Twac Ketličanſkeje cyrkwje Korla Pomhajbóh z Hund

Podał O. W.

Přećelej Richardej Zahrodnikej w Drježdźanach za rjany naſtawk wo Ketličanſkej cyrkwi.

Běše to cyle ſpodźiwny zemjanſki knjez. — Jeho ſwójba njeſłuša do praſtarych łužiſkich, kaž Nostic-jo, Metzradojo, Gersdorfojo a druzy. Wona pokhaża ze Ślezyſkeje a je nětdźe 150 lět dołho we Łužicy ſydliła, doniž njeje cyle wotemrěła. Do Łužicy je přiſła prez Zeńtwu. Marhata z Nostic, wobſedźerka Njeznarow, wnda ſo na Wjaceſława z Hund. Jeho ſyn Hendrich Wjaceſław je wſitke bědy třicyćlětneje wójny přetrał, je ſo při wojowanjach wobdźělił a zajimawe dopomnjeńki wo ſwojich dyrdomdejach zawoſtajił. W lěće 1648, hdyž běše ſo měr wobzamknył, je wón ze ſłužby šoł, zo by jako jeničeki zawoſtajeny ſyn, kubła ſwoje ſwójby přewzał. Wón woženi ſo z najmłódšej dźowku Kunwałdſkeho knjeza Jochima ze Ziegler a Klipphauſen, kiž je w Budyšinje při pobrěžiſchi muri Pětrowſkeje cyrkwje pokhowany a ma tu hiſče dźenſa ſwój pomnik. — Wona mějeſe hinjeć bratrow a ſotrow. Tuž drje jemu njeje přewjele wěna do manželſtwa přinjeſła. A tohodła rozumimy z wotkel mějeſe tutón knjez z Hund o pjenjez, zo móžeſe ſebi jedne zemjanſke kubło łehnim kupić. — Nic jenoż wšědny burſki łud, zemjanju běchu w čaſu třicyćlětneje wójny do wokhudnyli. Wón pak přikupi ſebi k ſwojim dwom knježeſtwam Łuńo, Bjerwald, Manjow, Rudej, Delni Wujezd jenoż za 207 000 tolěr, Horni Wujezd jenoż za 122 000 tolěr a druhe ležowźe. Najběhe ſwojeho wulkeho bohatſtwa je też z dyrdjał wumrěł a to 1697, a njeje ani pjenjezka w wačź mohł. Wón je ze ſwojej mandželſkej hrodźe w Hundce rowniſch w Kelličach pohrjebany. Wulkej běźe a khudobje je wón ſwoje žiwjenje cźełał a w bohatſtwje a ſpokojnym měrje je jo ſkónčeho ſyn Jochim Hildebrand přikupi k ſwojim *wětym kubłam hiſče* Kelličy, Swońcy, Sobolſk. a běšo z dobrym złotnjwym hoſpodarjom kaž jeho nan, wumrě 1722 a ma też w Kelličach ſwój wěcny wotpočink hromadźe ze ſwojimaj mandželſkimaj. Wón mějeſe 11 dźěći, z nich štyrjoch ſynow. Wot tutych wumrěchu jemu tři, kiž buchu też w Kelličanſkim rowniſchu pohrjebani, při žiwjenju woſta jemu jenički z mjenom Jochim Hildebrand. Też wón běše hoſpodarſke dary ſwojich wótcow nawrěł. Wón přikupi Łěſkej a Delni Hbjelſk. Wón wumrě w lěće 1731 zawoſtajiwſi jenoż jeničeſkeho 11lětneho ſyna Korlu Pomhajbóha, kiž běše jemu zo štyrjoch ſynow zwoſtał. Čí tři druzy běchu w zaźnym dźěćeſtwje wumrěli. —

A tutón Pomhajbóh z Hund z Alten-Grottkau běše cyle hinaſi hač wſitcy jeho přijodnowicy. Jemu běše přiſuđźene, ſo ſtać z poſlednim ſtawom tuteje ſwójby a cyle jejne hołbſke bohatſtwo hač na poſledni pjenježk přepraſkać. A to je wón činił — nic z lidorſtwom jako njewušny brojeř — ale z wotpohladom. Wón ſo potajkim njeje po ſwojimi wótcami poradźił. Wón ſam wumrě jako khudźina a žiwješe ſo wot renty. — A tola je w jeho cyłym žiwjenju wěſte genialne počinanjo. Jako cheył praji: „Ja ſo wam wohladam do waſcheho bohatſtwa, do waſcheho zemjanſtwa — ja chcu być jenoż z prostym cłowjekom.“ Też naš njeſmjertny łužiſki baſnik Leſſing je nětdy praji, zo je proſeř z jeničkim woprawdźitym kralom. Ja wšak nocheył ani z proſerjom ani z kralom być.

Wón běše łońa jednaće lět ſtary, jako jemu nan zemrě. Zo bych pokazał, kajki bohaty tutón zemjanſki hólčik běše, mjenuju hiſče jónu jenoż knježtwa, kotreż nimo ſwojich druhich w Ślezyſkej — w naſej Łužicy wobſedźeše — mjenujcy Njeznarow, Kelličy, Horni a Delni Hbjelſk, Manjow, Rudej, Łuńo, Bjerwałd, Łěſkej, Wulku Swońcu, Sobolſk, Mału Borſć, ale nimo toho wobſedźeſo młyny, haty, łěsy a wjele drulicho zamożenja. Cłowjek ſkoro njeby rjekł, zo ſo to hodźi za jedno žiwjenje přečinić. A tola to je. Tutón Korla Pomhajbóh z Hund je z problematiſkej powahu. Kak je ſo wón ſtał? To je wězo z potajnſtwom, a ſkónčnje ſo žadyn cłowjek hinak ſtać njemóže, hač je to jemu přiſuđźene, kak při jeho narodźe planety ſtojachu. — Ale wězo maju tež wšelake zwonkowne poměry na jeho rozwiće wulki wliw. Po-

dm do koła tchnu, a swónckjt tak stysknuwje hrajachu, so dyrbjachu widźiţy, kij nimo pschidźechu, płakaţ.

Schto mam cźinicź, wona sasdychny. Dyrbju jeho sasso wohladaţ.

Sa tři hnuy możesche tczo sasso wopuschczicź. Wona so runu méru k woltarsi swojeje prawowki podawschi 100 khinitich Wótcze naschow k duchej prawowki wumodli (...) bésche ţ jeje wośebitej inhitaltu. Stoncźe nje rj... ośanjech, jehtczkuli sebi pschejesch, jeno jo mózu ... lukuschka sasgowohladaţ!

Wona prawowka njebésche źwólniwa. Haczrunjeź bésche ... ţotre sta lét marwa, mésjesche wona tola bjschcź... pejadosche a seuśte łaczneja. Wona bésche ... rjanscho muzo widźała, jako njemihjomnje Li-li-li na jeje wuhbedowańskim puczu śchchowasche, so by ju wośebje schtitała. Wboha pryncźeja bésche so mjennjaţ do muza salubowała, kotrehoj tez wschitke druhe źonśte lubowachu — a nana njewidźesche, so mésjesche śwoju tamśnuu prawowku ţ perunizu. Wona wschédnje drohe a wonjaze woporne darn na woltarju śwojeje prawowki woprowasche a modlesche so pilnje. Skónczuje njemóżesche prawowka tola bjes wuklcje hary wschc tute wopory njewobkedźowane wośtajicź. Samjerśana wona stama k śebi rjekku: — Njech jeho widźi, ale njedyrbi teho wjele wjesela mécź.

A wona na narodninach pryncźeju pozdanebo muśśesche k njej pósłaţ, so by ji tutón jako khéżorowy wotpósłanz śbożo pschaţ. Mjes tym bésche pryncźeju w nozy nieluboźne śony pósłała. Bésche źo ji dźało, so bésche dźewcźadźesaţ lét śara, njemésjo ani jenicźkeho wnuczka. Tohodła bésche Li-li-li tak samjerśnena, jako khéżorśti śbożopschejeć pschinźe, so wschitke kuitaśte śwóncki runja muri mjelcźachu.

„Nochzu jeho pschijeć", wona najprjedy rjekny. Ale — wón bésche tola khéżorśti ...

„Njech pschinźe", ale śkótka ...

A wón pschinźe.

Dźewjeć trócź śo pokłonjwschi rećzeć śapocźa.

Ale hdyž Li-li-li wuhlada, ţchtó to bésche, bu ji wotménjejo cźopło a śyma. Wona ani ţłowa ţ jeho dołheje rćzje njeśtyśchesche, w kotrejž ju ţ lotośtej kwétku pschirunawajo ji njeliczomnu śyłu wnuczkow pschejeśche.

Hdyž bésche ţkónczńnje hotowy, wona ţaneho ţpuka wuprajicź njemóżesche, pschetoţ jeje wutroba tak cźésko tkapaśche, jeje hubje tichepotaśchej a kuśło jeje jaţyk wjaśaśche. Njeluboźna cźśchina ţaţtupi.

Tu śo ţastojnik wośpjet dźewjeć trócź pokłonjwschi bacź k durjam wrócźo trocźeśche, hdyž śo thétśje wobrócźi, ţo hy wotejchoł.

„Ach nè! njendźi" Li-li-li ţtrachocźiwje ţawoła.

Wón śo ţadźiwany wobrócźi, pokloni śo dźewjeć trócź ţ wupytanej ţdwórliwoscźu, praţo: „Schto Waţcha Wyśokoścź porucźa?"

„Dźi do cźepła ţ twojimi pokłonjenjemi! Nochzu cźe wjazy widźeć!" pryncźeja ţarejwschi je śwojimaj cźerwjenymaj pjenkomaj wo marmjelowu śemju łopny.

Khinjan śo runja kuli ţ kanony ţhubi — a pryncźeźna wopuschcźena śedźesche.

Tu pak ju dźiwje ţadwélowanje pichemó, wona śo na śemju cźśnynwschi płakaśche a płakaśche. W ţamknym wokomiku ţwony ţpodźiwnjichu a ţrudnjichu hrać ţapocźachu bacź hdy prjedy.

Teź śbożo pschejażo dwórnił njedźiwajo źwojeho thwatneho wotkhada ţpodźiwne melodije ţaţtyśchu a ţwonka hrodu poiaţta. Ţsnźiu jemu bo jeho tichiweju wocźow ţtupichu, a wón śebi myślesche: Wboha pryncźeźna, — wona je wśo do mnje ţalubowana — to dźe wonc wschitke śu — na kóżdy pad chzu śo k njej wrócźiwschi ju trośchu pokojeć.

A wón śo nawrócźi.

Ale ţako durje wotewri, nadobo wschitke ţwónckji wonémichu, a wón Li-li-li bjes kóżdeje dośtojnośće pryncźeju na śemi śeo wuhlada. A ţako wona źwoje ţe ţnśśami pschemacźane wobliczo k njemu poźbéże, won thétśje cźelny.

Wona dźe runja kéżorśkemu wodomjetej płacźe! Dobri duchojo, ţchtitajcźe mje pśched tajkej żonu!

A ţeho ţe ţtotom wuśchiwanej wurtémjenej cźrijej tak ţpśchnje wo kamjeńtny płejśter dróhi kłepotaśchej, ţo wón kuśkohru ţwónckow wjazy ţtnćźcej njemóżeśche.

Pryncźeźna Li-li-li śrudna a do hłubokich myślow ţanórjena na śemi śedźesche.

Cźehodła ju njeluboważe?

Cźehodła niż?

Nadobo śebi myślesche: to dyrbi nékajśe wobkuśłanje bycź. A jeje wócźko na mały śléborny ţchpihel padny, kotrejž na blidźe leźeśche. Schpihel bo tuk wśawschi do njeho pohlada. K ţwojim ţtróźekam w nim druhe mjeswocźo dyźli ţwoje ţamśne wuhlada — ale tola źanc njeśnaţe. Schto to bécźe? Ach, dobri bohojo, to dźe bésche mjeswocźo jeje prawowki, kotrejž wobras na ţcźenje ţa woltarjom wiśaśche. Tu Li-li-li roţumjesche, ţo bésche jił jeje prawowka njepschecźeljelnje ţmyślena, a ţo bésche jeje luboścź bjes nadźije. Wona k woltarjej pschiţłupnychi rjekny: Cźehodła daśche mojim ţwónckam mjelcźejeź, jako wón pschijidźe? Cźehodła putaśche mói jaţyk, jako wón rćzjeśche? Cźehodła mi jeho luboścź njepopschejeźich?

A wona ţléborna jehłu ţe ţwojich cźernych włoţow wjaśchi ju ţ kónczkowaj porjtow pruhowaśche. We wokomiku cźerwjena paśa wuśtocźi. Wona ţo ţrudnje pozmćwkowaśche.

Je wótra dośeź!

Tej ţwónckji tak bolośtnje ţwonjachu, jako bychu płakaśe.

Lube ţwónckji, hrajcźe ţajnje tak junje k mojemu dopomnjeću! Potom ţwoju rułu na wutrobu ţłożiwschi dźe: Luba wutroba, jenu bolośćj hiśchcźe dyrbiśch wutrać, ale potom je teź wśha ţrudoba a wśha haśba ke kónzej.

A wona ţebi ţ ţyłej mozu ţłébornu jehłu do ľewcho wutrobna ţtorći Ig.

Sport

Wubědźowanje na sněchakach SA-brigady 133 (rańsa Sakska) při Kotmarju 4. februara 1934.

Hakle jako běše so pjatk SA-zetkanje na sněchach při Kotmarju dla njedostatcheho sněha wotprajilo, kaž so to hižo w Rudnych horach a Krkonošach ze sportowskimi zarjadowanjemi sta, wočakowachu sněh přinidźe. Běše wšak přepodźe k zwołanju wšitkich sportarjow a za rukowanje wuspěšneho přewjedźenja. Dotal je wjedro zymskich sportarjow dosć blazniło. Nětko pak so při trochu normalnym wjedrje zda zwěsćene być, zo so wulki sněchakarski zjězd brigady při Kotmarju ţ přichodnu njedźelu 4. februara w hižo wozjewjenym wobsahu přewjesć hodźi.

SA brigada 133 potajkim za přichodnu njedźelu swojich zymskich sportarjow do Kotmarjoweje krajiny wola a teź wočakuje, zo teź wobydlerstwo z blizka a daloka — teź hišo dopodobna — přinidźe, a tak swój zajim pokaza. Wubědźowanja tutoho nadobneho sporta budźa za wšitkich jeho přećelow wosebje wjaselace, přetož wobsadźenje je wulkotne, 25 mužstwow ze 5 mužach, wobdźe 70 wotjězdnych horjarjow a 25 skakarjow nastupi k wubědźowanju. SA-kapała budźe koncertować. Tak budźe Kotmarska krajina z městnom wulkotnehu zymskeho sporta.

*

Wujěchanje na konjoch jako ludowy sport.

Wujěchanje we łužowskich dźělarnjach je wyšša wujěcharska wyšnosć dowoliła.

1. wujěchanjo 20. meje,
2. wujěchanjo 2. septembra.

Němski wujěcharski sport steji w jara ... krizy. Wulka hospodarska kriza so też tu jara sylnje začuwa; z wujěcharskim sportom bu dźeń a hubjeńšo. Wulkim towarstwam za wujěchanje so zlě dźěše. Najlěpje běše ze sportom w provincy, kiž z městnami dospołnje spadny. Tola nětko drje je powšitkowny hubjeny čas přewinjeny. To ma so knježeřstwowemu skutkownemu zaprinjowanju dźakować. Z wožiwjenjom hospodarstwa deje so też wuhlady za wujěcharski sport połěpša. Wěste je, zo dyrbi wujěcharski sport ze sebje k tomu pomhać. Jenn je to też hišće možno; přetož jadro němskeho plahowanja koni je hišće dobre, dokelž su znamjenite němske plahowanje powšitkownje we wupruhowanych rukach. Nětko pak je z nadawkom, podobnje kaž w hospodarstwje, zo bychu so sréni a mali plahowarjo a wobsedźerjo wujěcharskich koni žiwjenja khmani zlžerželi. Runje tuči dyrbja konje za přerězne a zadźěwkowe jěchanje podawać. Runje sport w provincy běše za małych plahowarjow z dobrym wotběhanjom. Pomyslmy, noż na čas do wójny! Kak nadludny běše tehdy ... w provincy, wosebje w městach z wojerstwom. ... li němski wujěcharski sport postupował, dyrbi sport w provincy rozwidnjeć. **Wujěcharski ... *dyrbi pak też ludowy sport być*,** a to cyle, kaž ... praji. To njesmě sport wosebiteje klasy być. D... so nótkanje zo serokimi worstami hnda pytać a na ... kać. To je na přenim městnje nadawk SA- a SS-... chařskich wudyrow.

Radio

Schtwórtk 1. februara ţtyśchimy:

Königswusterhausen. Nimo ţnatcheho wśchédneho pro... gramma: 12,10 tacźele. 11,45 ţa dźeśi. 17 ţa ... 18,30 ţo ratarśkwo. 19 hodźina naroda. 21,05 konzert.

Lipsk. Nimo ţnatcheho wśchédneho programma: 7,25 rańśki konzert. 12 pschijwobdnśchi konzert. 14,15 ... filmach. 15,10 młodźi wumeźkuju pśched mikrofonom. ... hodźina naroda. 20,10 Awśtrika. 20,30 wjeśelowy konzert.

Hišće ważne ţ dnjownehu programma. Barlin: 20,10 rejwanśći a ţabawny wjecźor. Köln-Langenberg: 20,10 konzert. Wien: 19,25 konzert. Warschawa: 20 orchestrśki a ţpěwny konzert.

Steuerterminkalender

für den Monat Februar 1934.

Fällig am 5. 2. 1934: Steuerabzug vom Arbeitslohn, Ehestandshilfe der Lohn- und Gehaltsempfänger, Arbeitslosenhilfe (für die in der Zeit vom 16. bis Ende Januar 1934 gezahlten Gehälter und Löhne pp.).

Fällig am 10. 2. 1934: Börsenumsatzsteuer.

Fällig am 10. 2. 1934: Umsatzsteuer — Voranmeldungen Vorauszahlungen für den Monat Januar 1934. (Schonfrist bis 17. Februar 1934.)

Fällig am 15. 2. 1934: Vermögenssteuer von allen Vermögensteuer pflichtigen die IV. Rate.

Fällig am 15. 2. 1934: Aufbringungsumlage II. Rate.

Fällig am 20. 2. 1934: Steuerabzug vom Arbeitslohn, Ehestandshilfe der Lohn- und Gehaltsempfänger, Arbeitslosenhilfe (für die in der Zeit vom 1. bis 15. Februar 1934 gezahlten Gehälter und Löhne pp.).

Hospodarski rozhlad

Sćerjedu 31. januara 1934.

Wčeraŵše kurzy w Barlinju.

1 dollar	2,607	100 pólsk. złotych	47,30
1 jendźelski punt	13,085	100 čěskosł. krónow	12,46
100 šwajc. frankow	80,02	100 franc. frankow	16,43

Barlinska burša běšeše wčera khětro měrna. Kurzy akcijow běchu njejenajke, ţwjetšina trochu pohtupowachu, ţdźela pak teź ţaśo ţpadowachu. Wiki reutowych lisćikow běchu lépše.

Barlinske ţitne wulkomóli běchu měrne a ţtajne. Zita ţo trochu mjenje poţitćźeše. Kupzow pak wjele njebě, dokelž mnohi jenoź w małych bźělkach kupuja. Sda ţo, ţo ţa mału lépši wobkhod ţtwa. Wowoź mješeche trochu pschećźelnišće witi, jećźmjeń ţo jenoź w małych bźělkach pschedawaśche.

Wčera płaćźeśche w Barlinje ţentnar

pschenicy: 9,05—9,20 hr., rożki: 7,65—7,75 hr., jećźmjenja, naletnjeho: 7,80—9,10 hr., wowźa: 6,80—7,20 (6,85—7,25) hriwnow.

Płaćźizna w ţpinkach je płaćźiła tydźeńtchich wikow; hdyž pak njeje ţanych naţpomnjenych, ţo njepschemjenichu.

Płaćźizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg Płaćźizny po złotej hriwnje.

	30. 1.	29. 1.		30. 1.	29. 1.
Pšenca	—	—	buny	16,5-18,0	16,5-18,0
rožka	—	—	wcka	15,0-16,5	15,0-16,5
jećmjeń, nal.	155-164	156-164	módre lupiny	12,5-13,0	12,0-13 0
jećmjeń	—	—	žołte lupiny	15,0-15,5	15,0-15,5
wowś	136-144	136-144	zeradella	19,0-22,0	19,0-22,0
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńć. muka	25,7-26,7	25,7-26,7	lany wosušk	12,60	12,60
rźana muka	21,9-22,9	21,9-22,9	ţuch. tmhanć.	10,3-10,4	10,3-10,4
pš. wotruby	12,2-12,6	12,2-12,6	bérnj. kruški	14,40	14,40
rźane	10,5-10,8	10,5-10,8	ţyno, 50 kg	1,40-1,70	1,40-1,70
raps	—	—	rźana ţłoma	0,45-0,55	0,45-0,60
hróch, Viktor.	40,0-45,0	40,0-45,0	pšeńć. „	0,30-0,40	0,35-0,45
lane ţymjo	—	—	wowśna „	0,40-0,45	0,45-0,60
pśeluški	16,5-17,5	16,5-17,5	rećna „	0,40-0,45	0,45-0,60

Płaćźizna za pšenicy w wuploćźerja 181 184 186

Płaćźizna za rožku za wuploćźerja 148 151 153

Płaćźizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

30. januara

133 wol., 271 bykow., 308 kruw., 49 jałoje, 1260 ćelat, 1092 wowc., 3441 ţwinj.

Płaćźizny za

woły: 1. 30—32, 2. 28—30, 3. 25—27; 4. 22—24;
byki: 1. 30—32, 2. 27—29, 3. 24—26, 4. —;
kruwy: 1. 26—28, 2. 21—25; 3. 15—20; 4. 12—14;
jałojcy: 1. 30—33, 2. 25—29;
wowcy: 1. 40—42, 2. 33—38, 3. 30—32, 4. 24—28;
ćelata: 1. 38—43, 2. 33—37, 3. 28—32, 4. 25—27;
ţwinje: 1. 47—48, 2. 46, 3. 44—45, 4. 43—44, 5. 41—42. Rancy: 40—43.

Płaćźizny rěznoho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

30. januara 1934 — Płaćźizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 402.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rěźneje hódnośće hač do 6 lét	31—32
Młode mjasne, njewukormjene, ţtarše wukormjene	27—28
Mjenje wukormjene młode, derje picowane ţtarše	24—26
Mjenje picowane wšěch ţtarobow	20—23

Byki: 412.

Połnomjasne, wurośene, najwjetšeje rěźneje hódnośće	27—28
Połnomjasne, młódše	24—26
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane ţtarše	22—24
Ţpatne	19—22

Jałojcy a kruwy: 663.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rěźneje hódnośće	—
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rěźneje hódnośće hač do 7 lét	17—22
Ţtarše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	14—16
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	9—13
Mjenje a ţpatnje picowane	—

Celata: 2468.

Najlěpše wukormjene (2. družiny)	38—47
Mjenje wukormjene a tajke wol cyca (3.)	27—36
Ţpatne (4.)	17—25

Wowcy: 2622.

Młódše a ţtarše wukormjene (1. družina)	29—30
Ţtarše wukormjene (2.)	27—28
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	21—26

Ţwinje: 15 274.

Połnomjasne, wos. rasow a jich křiżenj., hač do 1½ lét ţtare	51—53
Wukormjene	47—51
Mjasne	46—47
Ţpatne	42—44
Rancy a kundrosy	42—46

Ţmějśchki.

Michałk je pola wuja a cźety na wopyće a widźi, ţo wuj ţywa.

„Ţměcźe bha Wy ţywacź, wujo, hdyž je cźeta pschitomna?"

Wuj: „Cźehodła bha niż, Michałko?"

„Rańśi nan njedawno mćnjeśche, Michałk rjekny, „Wy njeńmćcźe w pschitomnośći cźety hubu wocźinicź."

*

Lopki pokiw. — „Bésche wopraŵdźe jara rjane pola waś", pschichodna macź po prénim dźéśchim wopyće rjekny, „ale wokoło wajcźeje khéże je hišćeze trochu mało". — „To ţ teho pschińdźe, ţo ţu ţchkomy hišćeze mnoho", pschichodny hyn ţ njewośchćebnej pchrećelnoścźu znapócźiwi, „nadźijam ţo wśitko, ţo pat bohaty khłódk poţtaćźeja, hdyž ţaţtopschińdźeće."

Za wobsah zamołwity: A. Dučman w Budyšinje.
DA XII. 1933 2145.